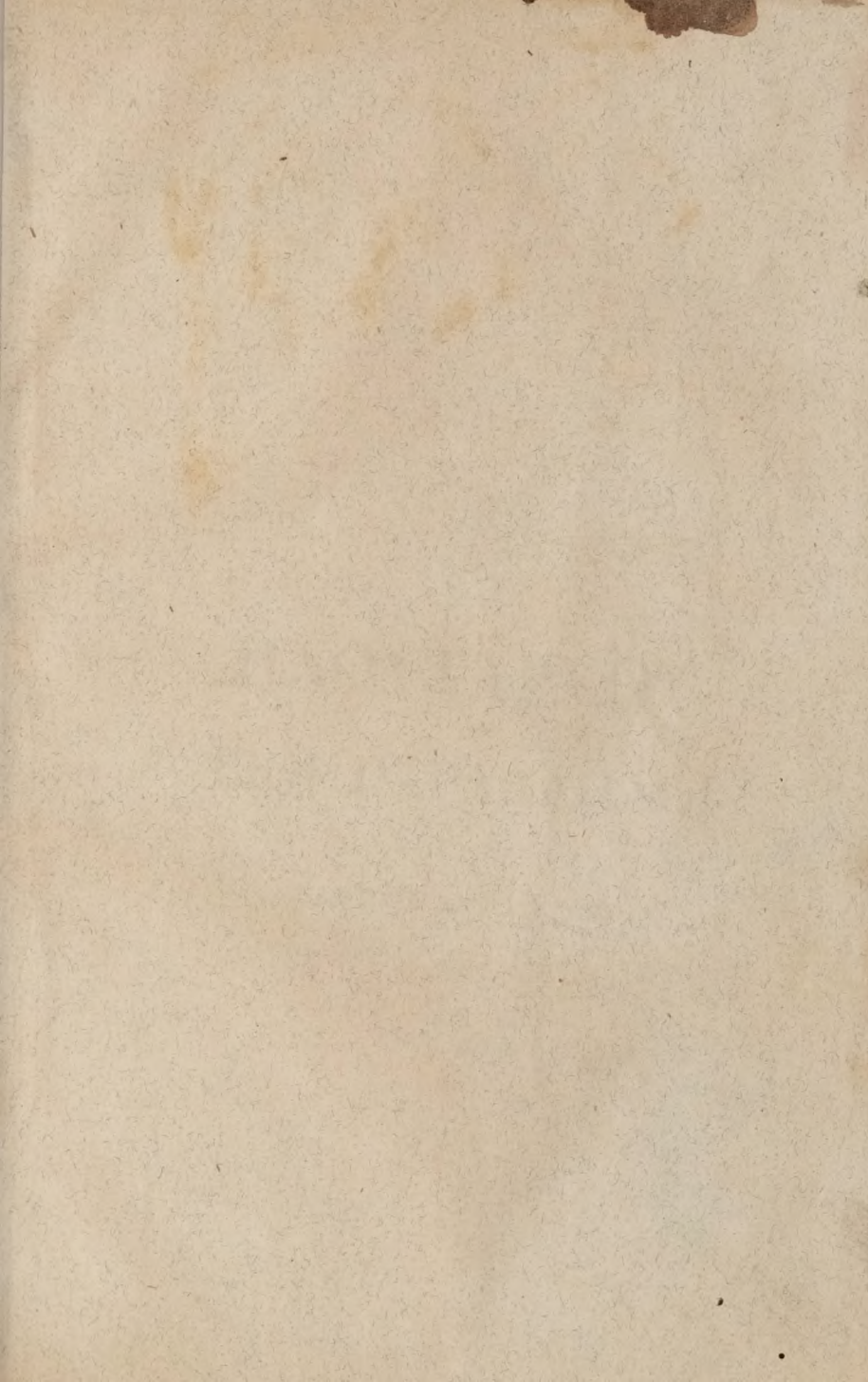

EN 288

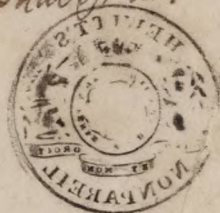

ΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Βιβλ. 7. Μακρόβιος.

LIBRARY OF THE
BIOGRAPHICAL MEMOIR SOCIETY

FOR THE AMERICAN PEOPLE

1911

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

919

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ,

Οἷς προσετέθησαν σημειώσεις, καὶ τῶν Ἀὐτοσχεδίων σοχασμῶν περὶ
τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ἀκολουθία.

Φιλοτίμω δαπάνῃ τῶν ΑΔΕΛΦΩΝ ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, παιδείας
ἕνεκα τῶν τὴν Ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ἘΚΔΙΔΟΝΤΑΙ Τὸ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΑΡὰ ΤῶΝ ΚΚ. Ι. ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ ΚΑὶ
Α. ΚΟΡΟΜΗΛᾶ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΩΜΑΤΑΤΣ

ἘΚ ΤῶΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙῶΝ Α. ΚΟΡΟΜΗΛᾶ ΚΑὶ Η. ΜΑΝΤΖΑΡΑΚΗ.

1838.

TABLE

CONTENTS

CHAPTER I
CHAPTER II
CHAPTER III

CHAPTER IV

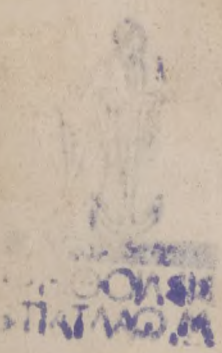
CHAPTER V

CHAPTER VI

CHAPTER VII

CHAPTER VIII

CHAPTER IX

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΩΝ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΩΝ

Περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ἝΛΛΗΝΑΣ, ΚΑΙ ἘΞΑΙΡÉΤΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ
ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ.

ΙΔΟΥ καὶ ὁ τέταρτος τῆς ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης τόμος προ-
βαίνει εἰς τὸ φῶς, ὅπότε ἔπαυσε νὰ ἑλέπη τὸ φῶς ὁ συνεργή-
σας εἰς αὐτὴν ΜΙΧΑΗΛ Ὁ ΖΩΣΙΜᾶΣ.

Τῆς Ἑλλάδος, ὁ μέγας εὐεργέτης οὗτος ἀπέθανεν εἰς τὴν
πόλιν Λιθόρρον, τὴν πρώτην Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους,
ἀρῆσας ὄχι μόνον εἰς τῶν ὑποίων τὴν ἀναγέννησιν ἐφρόντιζεν
Ἑλλήνων τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν ὅσοι μεταξὺ τῶν ἀλλο-
γενῶν τιμῶσι τὰ καλὰ, μνήμην ἀθάνατον. Ἡ πατρὶς αὐτοῦ καὶ
μήτηρ Ἑλλάς ἐτίμησε τὸν τάφον του μὲ ἐπιγραφὴν μάρτυρα
τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης του.

Ἐὰν ὅμως αὐτὸς ἔπαυσε νὰ ζῆ, μὴ διὰ τοῦτο φαντασθῶσιν
οἱ ἐχθροὶ, ἢ φοβηθῶσιν οἱ φίλοι τῆς Ἑλλάδος, ὅτι μέλλει
νὰ παύσῃ καὶ ἡ ἔκδοσις τῆς ἙΛΛΗΝΙΚῆΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ.
Ἀρῆκε τὴν φροντίδα τῆς πατρίδος κληρονομίαν εἰς τοὺς μετ'
αὐτὸν καὶ ἔξαιρέτως εἰς τοὺς τιμιωτάτους ἀδελφούς του· τοὺς
ὁποίους ὁ θάνατος ἐξέρησε τὸν φίλον ἀδελφόν, ἀλλ' ὄχι καὶ
τὴν ἀδιάκοπον προθυμίαν τῶν εἰς τὸ γένος εὐεργεσιῶν.

Τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας προξενηθέντων ἀπὸ τοῦ ΖΩΣΙΜΑΔΑΣ καλῶν τὸ κάλλισον εἶναι, ὅτι πολλαπλασιάζοντες τὰ ὄργανα καὶ μέσα τῶν φώτων, τῶν ὁποίων ἴδιον εἶναι νὰ ἀνάπτωσιν εἰς τὰς ψυχὰς ἔρωτα περισσοτέρων φώτων (1), ἐπαρακίνησαν εἰς μίμησιν πολλοὺς τοῦ γένους πλουσίους, διδάσκοντες μὲ τὸ φιλογενὲς αὐτῶν παράδειγμα (2), ὅτι ὄχι ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἡ ὀρθὴ τοῦ πλούτου μεταχειρίσεις εἶναι καλὴ νὰ τοὺς δοξάτῃ. Καὶ πῶς ἄλλως δύναται τις ὀρθότερον νὰ τὸν μεταχειρισθῆ παρα ἐξοδεύων αὐτὸν εἰς τὸ νὰ σκεπάσῃ τῆς ἐλευσινής του πατρίδος τὴν γύμνωσιν; Ἀπὸ τοὺς φρονίμους μιμητὰς τούτους δίκαιον εἶναι κατὰ τὸ παρὸν νὰ ἐπαινεθῶσιν οἱ πολῖται τῆς Σμύρνης.

Εὐγε! φίλτατοι Σμυρναῖοι. Ἐὰν ἐφάνητε ὕψεροί τῶν Χίων

(1) “ Ὅσω γὰρ πλεόν ἐς τὸ προσειλημμένον ἐκ φιλοσοφίας, το-
“ σούτω μᾶλλον ἐνοχλεῖ τὸ ἀπολειπόμενον. „ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, Πῶς
ἂν τις αἰσθ. ἑαυτ. προκόπτ. ἐπ' ἀρετῇ, § 4.

(2) Σεῖς δέ, ἂν εὐρίσκεσθε τινὲς ἀκόμη πολλὰ ὀλίγοι πλούσιοι Γραι-
κοί, τῶν ὁποίων ἡ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἀσυμπάθεια ἐξισοῦται μὲ
τῶν καλῶν παραδειγμάτων τὴν καταφρόνησιν, ἀκούσατε τοὺς τελευ-
ταίους τούτους λόγους· καὶ ἐὰν μὴδ' οὗτοι σᾶς φέρωσιν εἰς αἰσθησιν,
δὲν εἴσθε πλέον ἄξιοι μὴδ' ὄνειδισμοῦ. Τίς ὠνειδίσσε ποτὲ τοὺς λίθους
ὡς ἀναισθήτους; Διότι σᾶς τιμῶσιν οἱ κόλακες καὶ οἱ ψωμοζῆται, μὴ
νομίζετε διὰ τοῦτο ὅτι εἴσθε τίμιαι. Διότι δὲν ἐπράξατε τίποτ' ἀφ' ὅσα
οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐμποδίζουσι κακὰ, μὴ φαντασθῆτε ὅτι εἴσθε ἐνά-
ρετοι. Ἡ ἀληθινὴ τιμὴ καὶ ἀρετὴ συνίστανται ὄχι ἀφ' ὅσα δὲν ἐπραξέ τις
κακὰ, ἀλλ' ἀφ' ὅσα θυνάμενος ἠμέλησε νὰ ἐνεργήσῃ καλὰ. Ἡ τοιαύτη
ἀμέλεια θέλει καταμαρτυρήσῃν εἰς τὴν ἐπερχομένην γενεάν, ὅτι ἐσά-
θητε κακόμοιρα καὶ πάσης ἀνάξια τιμῆς ἀνθρωπάρια.

καὶ τῶν Κυδωνιατῶν, ἡ προθυμία μὲ τὴν ὁποίαν ἐσυγκροτήσατε τὸ νέον τῶν ἐπιστημῶν γυμνάσιον, ἔδειξεν ἄρκετὰ, ὅτι τὸ ὑπέρημα δὲν ἦτον ἀκολούθημα καταφρονήσεως παιδείας, ἀλλὰ φόβου ἀποτελεσμα μὴ δὲν εὔρετε τοιαύτης λαμπραῆς πόλεως ἄξιον διδάσκαλον. Μόλις ἐφάνη ὁ τοιοῦτος, καὶ τὸν ἐκαλέσατε, ἢ μᾶλλον εἶπεῖν τὸν ἀρπάξατε, διὰ νὰ παραδώσετε εἰς τὰς χεῖράς του τὰ ἀγαπητά σας τέκνα.

Ἐξω τῶν χρεωστούμενων τῆς Ἑλλάδος ὅλης εἰς ἐσᾶς χαρίτων, ὧ φίλοι Σμυρναῖοι, ὅτι τὴν ἐκδικεῖτε ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς τὰς ἀδίκους λοιδωρίας, εἰς πολλὰ ὀλίγων χρόνων διάστημα, τῶν ὅσα τώρα σπεῖρετε θέλετε θερίσει τοὺς καρποὺς πολλαπλασίους· εἰς πολλὰ ὀλίγων χρόνων διάστημα θέλει σᾶς πληροφορήσειν ἡ κοινὴ εὐδαιμονία τῆς πατρίδος, ὅτι ἡ δυστυχία της ἦτο καρπὸς τῆς κοινῆς ἀπαιδευσίας. Ἐν, ὡς ἀρχίσατε, αὐξάνετε καθημέραν τὸν εἰς τὰ καλὰ ζῆλον, δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι θέλετ' ἀποκαταστήσει τὴν Σμύρνην εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς δόξαν καὶ λαμπρότητα.

Ἡ πόλις, ὧ φίλοι Σμυρναῖοι, τὴν ὁποίαν κατοικεῖτε, καὶ εἰς τῶν προγόνων ἡμῶν τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους, καὶ ἀφ' οὗ ὑπετάχθη ἡ Ἑλλάς· εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἐχρημάτισε πρώτη τῶν Ἰωνικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῆς μικρᾶς Ἀσίας πόλεων (1). Τὰ πρωτεῖα ταῦτα δὲν τὰ ἔλαβε διὰ τὸν πλοῦτον· πλουσιώτεροι ἴσως παρὰ τοὺς τότε Σμυρναίους εἶσθε σήμερον ἐσεῖς. Τὰ ἔδωκαν εἰς αὐτὴν

(1) Ὡς τὸ μαρτυροῦσι πολλὰ διχοφώρων ἐποχῶν νομίσματα Σμυρναϊκὰ μὲ τοιαύτην ἐπιγραφὴν, ΣΜΥΡΝ. ΠΡΩ. ΑΣΙΑΣ.

αί ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι, τὰ γυμνάσια καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς σοφίας, οἱ ἄριστοι τεχνῖται, τῶν ὁποίων τὰ δημιουργήματα ἐκατάστησαν τὴν Σμύρνην σολὴν ὅλης τῆς Ἰωνίας καὶ καύχημα (1), οἱ σωτῆρες τῶν ἰδίων πολιτῶν ἰατροὶ (2), καὶ ἄλλα τοιαῦτα προτερήματα, τὰ ὅποια γεννῶνται ἀπὸ τὴν φρόνιμον τοῦ πλού-

(1) Ὡς τὸ μαρτυρεῖ πάλιν ἄλλη παλαιὰ ἐπιγραφή (Ὄξου. μαρμαρ. ἐπιγρ. λέ, λς', λς', σελ. 51, Η ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. . . ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ κ. τ. λ. Ἀφ' ὅσα λέγει ὁ Ἄριστείδης (σελ. 64-69 ἐκδ. Φλωρεντ. 1517) περὶ τῶν ἀγορῶν, τῶν θεάτρων, τῶν λουτρῶν, τῶν ναῶν, τῶν ἀνδριάντων, καὶ τῆς παιδείας τῶν κατοίκων τῆς Σμύρνης, τὸ ἥμισυ ἀρκεῖ νὰ τὴν ἐξισώσῃ μὲ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων. Μηδὲ πρέπει νὰ φέρῃ τινὰ εἰς ἐκπληξιν ἢ σημερινή της ἀσχημία, παραβαλλομένη μὲ τὴν παλαιὰν αὐτῆς καλλονήν. Ἐξόρισε τοὺς φωτισμένους κατοίκους τῶν Παρισίων, καὶ εἰς τόπον αὐτῶν βάλε Σκυθας, ἢ Σκυθῶν ὁμοίους ἄλλους τινὰς ἀπαιδεύτους οἰκήτορας· καὶ μετὰ πολλὰ ὀλίγον χρόνον διάστημα ἢ λαμπρὰ τῶν φῶτων μητρόπολις αὕτη θελεῖ καταστήσει εἰς ἐλεεινοτέραν τῆς Σμύρνης κατάστασιν.

(2) Πόσον ἐπρόκοψεν εἰς τὴν Σμύρνην ἡ ἰατρικὴ φαίνεται μάλιστα ἀπὸ πολλὰ νομίσματα παλαιὰ κομμένα εἰς τιμὴν αὐτῆς ἀπὸ τοὺς Σμυρναίους, καὶ τὰ ὅποια ἐσύναξεν ὁ Ἄγγλος ἰατρός Μεσάδης εἰς συνητάματιον ἐπιγραφόμενον, De nummis quibusdam a Smyrnaeis in Medicorum honorem percussis. Κατὰ τὸν Στράβωνα (Βιβλ. ΙΒ', σελ. 580), ἡ Σμύρνη εἶχε γυμνάσιον ἰατρικῆς ἐξάρχουσον, ὅπου διδάσκαλος ἐχρημάτισε ποτὲ περίφημος ὁ Ἰκέσιος ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν Ἐρατιστρατείων. Ἄλλ' ἡ ἰατρικὴ νὰ προκόψῃ δὲν εἶναι δυνατὸν, ὅπου δὲν συμπροκόπτουσιν ἐν ταύτῳ καὶ τὰ ἄλλα τῆς φιλοσοφίας μέρη· ὅλοι σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι ἦσαν σύγχρονοι τοῦ ἱατροφιλοσόφου Ἴπποκράτους.

του μεταχειρίσιν, καὶ κάμνουσι τὰς πόλεις σεβασμίας, ὄχι μόνον εἰς ἄλλας πόλεις, ἀλλὰ, τὸ θαυμαστότερον, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κρατοῦντας (1), καὶ χωρὶς τῶν ὁποίων ὁ πλοῦτος δὲν εἶναι πλὴν μέταλλα καὶ ἀπὸ τοῦ λίθου αὐτοῦ ἀχρηστέρα.

Θέλετε νὰ καταστήσετε τὸν πλοῦτον ἀληθῶς πρᾶγμα χρησιμον; Ἴδου καιρὸς· ἐξοδεύσατε μέρος αὐτοῦ, κατὰ μίμησιν τῶν προγόνων, εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς Σμύρνης, ἐμβιβάζοντες πάλιν εἰς αὐτὴν, ὅσα ἀπ' αὐτὴν ἐξώρισε καλὰ τῆς ἀπαιδευσίας τὸ σκότος. Καὶ καθὼς ἐκεῖνοι ὠμονόησαν (2) μὲ ἄλλας πόλεις τὴν ὁποίαν τὸ κοινὸν συμφέρον ἐζήτει τότε πολιτικὴν ὁμόνοιαν, οὕτω καὶ σεῖς ὁμονοήσατε μὲ τὰς γείτονας πόλεις, τὴν Χίον λέγω καὶ τὰς Κυθωνίας, ὁμόνοιαν ἠθικὴν, ἐπειδὴ τὸ κυριώτατον τέλος τῆς παιδεύσεως τῶν ἐθνῶν εἶναι ἡ χρησιμότης. Εἰς ἐσᾶς, ὦ φίλοι Σμυρναῖοι, τοὺς πρῶτους τῆς Ἀσίας, ἀνήκει νὰ δώσετε τοιοῦτον παράδειγμα. Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τοὺς

(1) Οἱ Ρωμαῖοι, κύριοι τῶν Ἰωνῶν, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἀφῆκαν ὅμως εἰς τὴν Σμύρνην πολλὰ ἐλευθερίας προνόμια, ὅποια ἦσαν τὸ νὰ κόπητ' νομίσματα, τὰ λεγόμενα Ἀυτόνομα, νὰ ἔχη Σύγκλητον ἰδίαν, καὶ νὰ ὀνομάζη Πρυτάνεις. Ἴδε περὶ τούτων ἀπάντων τὸ Νομισματικὸν Λεξικὸν τοῦ Ράσχου, Τόμ. Α', μέρ. α', σελ. 1402, καὶ Τόμ. Δ', μέρ. α', σελ. 348--349, καὶ μέρ. β', σελ. 1209--1324.

(2) Ὅτι πολλαὶ πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ ἄλλαι μακρύτεραι ὠμονόησαν πολιτικῶς μὲ τοὺς Σμυρναίους, τὸ μαρτυροῦσι πάλιν τὰ νομίσματα, τῶν ὁποίων ἀρκοῦσι τρία μόνον παραδείγματα, ΕΦΕΣ. ΣΜΥΡΝ. ΟΜΟ. —ΧΙΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ.—ΟΜΟ. ΣΜΥΡ. ΛΑΚΕΔΑΙ.

ἄσσοι συνδράμωσιν εἰς τὴν τοιαύτην ὁμόνοιαν· εἰς τοὺς καταφρονητάς αὐτῆς τί πρέπει, νὰ τὸ ἐκφωνήσω δὲν τολμῶ (1).

Εἰς τὰς χεῖράς σας εἶναι, φίλοι Σμυρναῖοι, νὰ μιμηθῆτε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Μία μόνη σταθερὰ ἀπόφασις, νὰ διώξετε ἀπὸ τὴν πατρίδα τὸ σκότος τῆς ἀπαιδευσίας, ἀρκεῖ νὰ φέρῃ

(1) Ὁμόνοιαν ἐννεῶ τοιαύτην. Τὰ τρία γυμνάσια, τῆς Σμύρνης, τῆς Χίου καὶ τῶν Κυθωνιῶν, νὰ λογιζονται ἐν δένδρον καρποφόρον διηρημένον εἰς τρεῖς κλάδους· εἰς ποταμὸς σοφίας, σχισμένον εἰς τρεῖς διώρυχας· οἱ τρεῖς διδάσκαλοι, τρεῖς ἀδελφοί. Οἱ ἐπίτροποι τῶν τριῶν γυμνασίων, τῆς Χίου τῆς Σμύρνης καὶ τῶν Κυθωνιῶν, νὰ μὴ νομίζονται μήτε Κυθωνιάται, μήτε Σμυρναῖοι, μήτε Χίοι, ἀλλ' Ἕλληνας, μιᾶς μητρὸς τῆς Ἑλλάδος τέκνα, κοινωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους ὅ,τι συμφέρει εἰς τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους ἀναγέννησιν. Ἐορτὴ κατ' ἔτος καὶ πανήγυρις τριήμερος εἰς ἀνάμνησιν τῆς τριπλῆς ταύτης ὁμοιοῦς νὰ γίνεται· τὸ πρῶτον ἔτος εἰς τὴν πρώτην διὰ κλήρου λαχοῦσαν πόλιν, ὅπου καθεμία τῶν λοιπῶν δύο νὰ πέμπῃ συνεορτασὰς ἕξ μαθητὰς· τὸ δεύτερον ἔτος νὰ εορτάξῃ ἢ δευτέρα εἰς τὸν κληρὸν πόλις, δεχομένη ὡσαύτως τοὺς παρὰ τῶν ἄλλων δύο πεμπομένους δώδεκα μαθητὰς· τὸ τρίτον ἢ τρίτη τοῦ κλήρου, μὲ τὸν αὐτὸν τῶν πεμπομένων ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀριθμὸν. Οἱ πεμπόμενοι πρέπει νὰ ἐκλέγωνται ἀπὸ τοὺς πλέον προκόπτοντας μαθητὰς, διὰ νὰ λαμβάνωσι τῆς ἀποστολῆς καὶ πρεσβείας ταύτην τὴν τιμὴν, ὡς τῆς προκοπῆς αὐτῶν ἀμοιβήν. Ἡ δὲ αὐτοὺς δαπάνη καὶ τοῦ ταξειδίου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς νὰ γίνεται ἀπὸ τὴν δεχομένην πόλιν. Τὴν πρώτην ἡμέραν πρέπει νὰ κλῶνται μετὰ πάσης τιμῆς αὐτοὶ καὶ ἄλλοι δώδεκα μαθηταὶ τῆς δεχομένης πόλεως οἱ προκομμενέστεροι, εἰς συμπόσιον τοῦ Ἀρχιερέως. Τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς εορτῆς νὰ συμποσιάζωσι μὲ τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ γυμνασίου· καὶ τὴν τρίτην μὲ τοὺς δημογέροντας τῆς πόλεως. ὦ Ἕλλάς, Ἕλλάς! Ἄς μάθω, ὅτι ἔδωκας

πάλιν τὴν πατρίδα εἰς τὴν ζηλευμένην αὐτῆς προτέραν κατάστασιν. Εἶπατε νὰ γεννηθῆ ῥῶς, καὶ τὸ ῥῶς θέλει σᾶς καταλάμψῃ πανταχόθεν.

Σμυρναῖοι, Χῖοι, Κυθωνιάται, καὶ ἀπλῶς ὅσοι ὀνομάζεσθε Ἕλληνες, τῶρα μάλιστα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παλιγγενεσίας τοῦ γένους ἔχετε χρεῖαν νὰ συκρατῆσθε καὶ νὰ ὑπερασπίζετε ἀλλήλους, διὰ νὰ φυλάττεσθε ἀπὸ τὰς ἐνέδρας τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀναγεννήσεως ἡμῶν.

Ἀρκετὰ, ὦ φίλοι Ἕλληνες, ἐλάλησα περὶ τῶν ἀληθινῶν ἐχθρῶν τῆς φιλοσοφίας, κρυπτομένων εἰς τὸ προσωπεῖον τῆς θρησκείας. Καιρὸς εἶναι νὰ σᾶς φανερώσω ἐν ἄλλο εἶδος ἐχθρῶν τόσον ἐπικινδυνώτερον, ὅσον εἶναι πανουργότερον. Εἶναι τῆς αὐτῆς μ' ἐκείνους ρίζης βλαστήματα· ἀλλὰ τόσον ἀπέχουν ἀπὸ τὸ νὰ κατατρέχῃσι τὴν φιλοσοφίαν, ὡς' ἐπαγγέλλονται εἰς τὸ φαινόμενον καὶ συμπράκτορες καὶ συνεργοὶ τῆς κοινῆς τοῦ γένους παιδείας.

Εἰς τὰ μεγάλα τῶν ἐθνῶν ἠθικὰ, ἢ πολιτικὰ πρὸς τὸ καλὸν κινήματα, τρία εἶδη ἀνθρώπων ἀναφαίνονται ἐνεργοὶ τοῦ νέου δράματος. Οἱ πρῶτοι, πολλὰ ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, ἀφιερόνουσιν ὅλας τῆς ψυχῆς αὐτῶν καὶ τοῦ σώματος τὰς δυνάμεις εἰς τὴν πρὸς τὰ καλὰ μεταβολὴν τοῦ ἔθνους. Αἱ δυνάμεις αὐτῶν

τοιαῦτα ἢ παρόμοια σημεῖα τῆς ἀγάπης τῶν φώτων, καὶ ἅς παύσω πάραυτα νὰ ζῶ.

Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἡέρος υἱας Ἀχαιῶν,
Ποίησον δ' αἶθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
Ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον, ἐπεὶ νύ τοι εὐχάδεν οὕτως!

ἐξανάγκης εἶναι μικραὶ, ἐπειδὴ εἶναι καὶ αὐτοὶ μέλη ἔθνους ἀδυνατου, καὶ ζῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνην τοῦ χρόνου περίοδον, ὅταν τὸ ἔθνος ἀρχίζῃ νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀδυναμίαν του. Ἀλλὰ τὰς μεταχειρίζονται ἀδόλως εἰς τὴν, νὰ εἴπω οὕτως, ἀναζύμωσιν τῆς πατρίδος των· καὶ τοῦτο μόνον, πολλὰ μικρὸν, ἀλλ' ἐπαινετὴν ὅμως, ἔχουσι παρὰ τοὺς ἄλλους προτέρημα.

Τοὺς δευτέρους ἢ ἀναζύμωσις αὕτη δὲν ἀρέσκει παντάπασι διότι ἀπὸ μόνην τὴν παλαιὰν ζύμην ἐτρέφοντο, καὶ ἀπ' αὐτὴν μόνην ἐδοξάζοντο. Καὶ ἐκ τούτου αἱ θορυβώδεις κατὰ τῆς φιλοσοφίας κραυγαί, καὶ οἰανὰίσχυνοι διωγμοὶ κατὰ τῶν ὀλίγων αὐτῆς ὀπαδῶν, καὶ τῆς κοινῆς τοῦ γένους παιδείας συνεργῶν.

Μηδὲ τοὺς τρίτους, μήτε τοῦ γένους ἢ παιδεία, μήτ' οἱ συνεργοῦντες εἰς αὐτὴν εἶναι δυνατὸν ν' ἀρέσωσι. Πανουργότεροι ὅμως, ὡς εἶπα, παρὰ τοὺς δευτέρους, εὐρισκόμενοι μεταξὺ δύο κακῶν, τῆς ἀδυναμίας νὰ ἀληθῶς φιλοσοφήσωσι, καὶ τῆς νὰ τραρῶσι πλέον ἀπὸ τὴν ἀπαιδευσίαν ἀπελπισίας, ἐπένοησαν νὰ κάμωσι πραγματείαν τὴν παιδεῖαν τοῦ γένους· Ἀποστατοῦσι λοιπὸν εἰς τὸ φαινόμενον ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των ἐχθρούς τῆς φιλοσοφίας, ἀπὸ τὴν μὲ τοὺς ὁποίους ἀναστροφὴν μήτε τροφή μήτε τιμὴ πλέον ἐλπίζεται, καὶ γίνονται τῶν ἀληθινῶν φίλων τῆς σοφίας ψευδάδελφοι.

Εἰς ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει νὰ φωτίζεται, ἡ διάκρισις τῶν τοιούτων εἶναι πρᾶγμα τόσον δυσκολώτερον, ὅσον καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐκ πολλοῦ φωτισμένα ἔθνη εὐδοκίμοῦν πολλάκις, ἂν καὶ πρὸς πολλὰ μικρὸν χρόνου διάστημα, πλέον οἱ πραγματευταὶ παρὰ τοὺς ἀληθινούς ἐργάτας τῆς παιδείας.

Εἶναι παλαιά, ὄχι σημερινή, ἡ δυσκολία τῆς διακρίσεως τοῦ σοφιστοῦ ἀπὸ τὸν ἀληθῆ φίλον τῆς σοφίας. Δύσκολα γνωρίζεται ὁ σοφιστῆς διὰ τὸ περικαλύπτον πανταχόθεν αὐτὸν σκότος· δύσκολα καὶ τῆς σοφίας ὁ φίλος, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κοινοῦ λαοῦ πρὸς τὸ φῶς τῆς φιλοσοφίας (1).

Μ' ὅλον τοῦτο εἶναι ἀναγκαία σήμερον καὶ εἰς τὴν προκοπὴν καὶ εἰς τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος ἡ τοιαύτη διάκρισις· εἰς τὴν προκοπὴν, διότι ὅσῃ τιμὴν προσφέρει εἰς τοὺς ἀναισχύντους πόρνους τῶν Μουσῶν, ἄλλο τόσον ἐμποδίζει τὸν πληθυσμὸν τῶν ἀληθινῶν ἐραστῶν· εἰς τὴν δόξαν, ἐπειδὴ εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ δοξασθῇ τὸ ἔθνος, ἐνόσφ δοξάζει τοὺς ἀδόξους, καὶ ὑποφέρει νὰ χειραγωγῆται ἀπὸ σοφιστὰς πτωχαλᾶζόντας.

Τοιαύτην διάκρισιν νὰ προξενήσῃ εἰς ἡμᾶς ἄλλο δυνατὸν δὲν εἶναι παρὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς παιδείας. Ὄταν τῶν ἐπισημῶν τὸ φῶς ἐμβάσῃ καὶ εἰς πολλῶν ἀνεπιστημόνων κεφαλὰς τὰς ΟΡΘΑΣ ΔΟΞΑΣ (2), τότε καὶ ὁ κοινὸς λαὸς ἐκ μόνῃς τῆς ἀναγνώσεως θέλει διακρίνει τοὺς ἀληθινοὺς προνοητὰς τῆς δόξης του ἀπὸ τοὺς παρὰ τὸ ἴδιον ἄλλο μὴ φροντίζοντας συμφέρον.

(1) “ Ὁ μὲν (σοφιστῆς) ἀποδιδράσκων εἰς τὴν τοῦ μὴ ὄντος σκοτεινότητα, τριβῆ προσαπτόμενος αὐτῆς, διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τόπου, κατανοῆσαι χαλεπός. . . . Ὁ δὲ γε φιλόσοφος, τῇ τοῦ ὄντος ἀεὶ διὰ λογισμῶν προσκειόμενος ἰδέα, διὰ τὸ λαμπρὸν αὐτῆς χώρας, οὐδαμῶς εὐπετῆς ὀφθῆναι· τὰ γὰρ τῆς τῶν πολλῶν ψυχῆς ὄμματα καρτερεῖν πρὸς τὸ θεῖον ἀφορῶντα ἀδύνατα, . ΠΛΑΤΩΝ, Σοφισ. σελ. 254.

(2) Ἰδε Πλουτάρχου Μέρ. Α, Αὐτοσχ. σοχ. σελ. λά.

Ὁ ἀληθῶς φιλοσοφῶν μῆτε λαλεῖ μῆτε γράφει παρ' εἰς ὅσα ὀπωςδήποτε ἔχει εἶδησιν, μηδ' ἐπιχειρεῖ τὰ ὑπερβαίνοντα πολὺ τὴν δύνάμιν του.

Ὁ ἀληθῶς φιλοσοφῶν τότε μόνον γράφει (1), ὅταν ἐλπίζει νὰ ὠφελήσῃ κοινῶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐξαιρέτως τὴν πατρίδα του. Ἰδίου κέρδους ἀφορμὴ εἶναι αἰσχρὸν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ τὸ νοήσῃ. Τιμῆς ἐλπίς εἶναι συγχωρημένον· ἀλλ' οὕτως, ὥστε νὰ τὴν δέχεται μετ' εὐχαριστίας, προσφερομένην, μᾶλλον ὡς περισσοτέρας ὠφελείας κέντρον, παρὰ ὡς τῆς προξενηθείσης ἀπὸ τοὺς κόπους του πληρωμὴν· ὅταν δὲν προσφέρεται, νὰ μὴν τὸν μέλη, μηδὲ πρόφασιν ἀργίας νὰ μεταχειρίζεται τὴν σέρησιν τῆς τιμῆς. Εἶναι δοῦλος τῆς πατρίδος του τὴν παρ' αὐτῆς τιμὴν, ἔχει χάριν ἂν ἡ πατρίς σιωπήσῃ, πάλιν εὐχαριστεῖ, ὅτι καὶ δὲν τὸν ἀτίμασεν. Ἄν κατὰ δυστυχίαν τὸν ἀτιμάσῃ, λυπεῖται (2), ὅχι τύσον δι' ἑαυτὸν, ὅσον ὅτι ἡ πατρίς τὸν ἐμποδίζει νὰ τὴν ὠφελήσῃ περισσότερον.

Ὁ ἀληθῶς φιλοσοφῶν δὲν κολακεύει μῆτε τὴν πατρίδα, μῆτ'

(1) Ἐλεγεν ὁ Ἀπολλώνιος (παρὰ Φιλοστράτ. Βιβλ. Δ, κεφ. 33, σελ. 173), “ Παλαμίδης εὔρε γράμματα, οὐχ ὑπὲρ τοῦ γράφειν μόνον, ,, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ γινώσκειν ἃ δεῖ μὴ γράφειν ,,· Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμποδίσης νὰ γράφῃ τὸν ὅστις νομίζει, ὅτι παρὰ χαρτίου καὶ καλαμάριον τίποτ' ἄλλο δὲν χρειάζεται εἰς τὸ γράφειν;

(2) Ἐγραψε πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ὁ Ἀριστοτέλης, ἀφοῦ ἐσερήθη τὰς ψηφισθείσας εἰς αὐτὸν τιμὰς ἀπὸ τοὺς Δελφούς· “ Ὑπὲρ τῶν ἐν Δελφοῖς ψηφισθέντων μοι, καὶ ὧν ἀφήρημαι νῦν, οὕτως ἔχω, ὡς μῆτε ,, μοι σφόδρα μέλλειν ὑπὲρ αὐτῶν, μῆτε μοι μηδὲν μέλλειν ,, Πρὸδρομ. Ἑλληνικ. Βιβλιοθήκ. σελ. 184.

ἀπὸ τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ κἀνένα. Τὰ καλὰ ἐπαινεῖ ἀδόλως· τὰ κακὰ κατηγορεῖ μὲ παρρησίαν, καὶ τοὺς προξένους τῶν κακῶν βεβαριάζει, ὅταν ἀναισχύτως ἐπιμένωσιν εἰς τὸν κατὰ τῆς φιλοσοφίας πόλεμον.

Ὁ ἀληθῶς φιλοσοφῶν τιμᾷ τοὺς συναγωνιζομένους μ' αὐτὸν τὸν καλὸν τῆς παιδείας τοῦ γένους ἀγῶνα, καὶ συντρέχοντας τὸν αὐτὸν εἰς τὰ καλὰ καὶ τίμια δρόμον. Ἐάν ποτε νομίση, ὅτι ἐπλανήθησαν, προθυμεῖται νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν· ἀλλὰ καὶ τότε ὄχι μὲ τρόπους καὶ λόγους ἀξιούς ἀναθραμμένων ἢ ἀγροίκους· ἀλλὰ μὲ εὐσηχημοσύνην, μείλαρότητα, μὲ ἀνθρωπότητα (1), καὶ ἀπλῶς, ὡς ἐπιθυμεῖ ἀδελφὸς ἀδελφὸν νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν πλάνην.

(1) Ἡ παιδεία ὠνομάζετο ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους Ἀνθρωπότης Humanitas· διότι ἴδιον αὐτῆς εἶναι νὰ κάμνῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀληθῶς ἌΝΘΡΩΠΟΝ. Καὶ καθὼς ἡμεῖς διακρίνομεν τὰ λεγόμενα κοινὰ γράμματα ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ, οὕτως ἐκεῖνοι ὠνόμαζαν τὰ μὲν πρῶτα ἀπαρалаκτικῶς Κοινὰ γράμματα, communes literas, τὴν δὲ γνῶσιν τῶν Ῥωμαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων (οἱ ὅποιοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐχρημάτισαν μαθηταί, μιμηταί καὶ πολλάκις μεταφρασαὶ τῶν Ἑλληνικῶν), Ἀνθρωπότητα Humanitatem· καὶ τὸν ἔχοντα τὴν τοιαύτην γνῶσιν (τὸν ἀπὸ μᾶς ὠνομαζόμενον Λόγιον ἢ καὶ Λογιώτατον) Ἀνθρωπευμένον, ἢ Ἀνθρωπισμένον Humanum. Ἡ λέξις ἐπέρασε καὶ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς καὶ εἰς τοὺς Γάλλους μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ἡ Γαλλικὴ φράσις αὕτη, Il a fait ses humanités chez un tel, ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν μὲ τὴν Γραικικὴν, Ἐμαθητεύθη τὰ Ἑλληνικὰ, ἢ τὰ Γραμματικὰ, εἰς τὸν θεῖνα. Τῆς σημειώσεώς μου ταύτης συμπεράσμα, ἀναγκαῖον νὰ τυπωθῇ εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν σπουδαστῶν τῆς Ἑλ-

Ὁ ἀληθῶς φιλοσοφῶν λαλεῖ καὶ γράφει μὲ σκοπὸν, ὄχι νὰ ἀρέσῃ τὸν ἀπαιδευτὸν ὄχλον, τοῦ ὁποῖου τὴν τιμὴν σοχάζεται ὡς τιμὴν κακοῦ κριτοῦ, ἀλλὰ νὰ ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα του καὶ ἂν ἡ πατρίς του κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχῃ πλὴν τρεῖς, ἢ καὶ δύο, ἢ καὶ μόνον ἓνα πρόσφορον κριτὴν του, προτιμᾷ τούτου τὴν σιωπηρὰν ψῆφον παρὰ πολλῶν ἀνθρωπίσκων (1) κρότον, εἰς τὸν ὁποῖον ἠδύνονται τῶν σοφιστῶν τὰ ὄτα.

Ἄλλ' εἶναι τάχα ἰκανὸς τὸν ὁποῖον ἔλεγα τῆς παιδείας πληθυσμὸν, νὰ προξενήσῃ τὴν ὀρθὴν τῶν πραγμάτων κρίσιν εἰς τὸ γένος; Ὁχι βέβαια, ἐὰν ὁ πληθυσμὸς τῆς παιδείας δὲν διορθώσῃ ἐνταυτῷ καὶ τὴν παιδικὴν ἀνατροφὴν. Αἱ ὀρθαὶ δόξαι, ἀρκετὴ σοφία τοῦ κοινοῦ λαοῦ, τότε μόνον εἶναι σταθεραὶ, ὅταν τὰς ἀποκτήσῃ σύνωρα εἰς αὐτὴν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

ληνικῆς γλώσσης νέων εἶναι τοῦτο. Εἰς τὰς φιλολογικὰς διαλέξεις πᾶστας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἤναι ὑπολήψεως ἢ γνώμης διαφόρου τῶν ἄλλων. Ὅστις ὁμῶς ἐκφράζει τὴν γνώμην του μὲ λόγους ἀναξίους τῶν μαθητευθέντων τὰ, ὡς λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Γάλλοι, Γράμματα ἀνθρωπικὰ (les humanités), φανερόναι τὴν ἀπανθρωπίαν του. Ὅταν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας τὴν τοιαύτην ἀπανθρωπίαν, (ἄνδρας τιμωμένους ἀπὸ τὸ γένος ὅλον), μεταχειρίζεται λόγους ἀσχημονεσέρους τῶν πρώτων, δείχνει τὴν ἀλογίαν του. Ἄλλ' ὅταν φέρῃ τὴν τοιαύτην ἀσχημοσύνην ἕως νὰ τοὺς ὀνειδίξῃ καὶ διὰ σωματικὰ ἀρρώγηματα, τότε κηρύττει, φεῦ! ὅτι εἶναι Ἀνθρωπόμορφον θηρίον.

(1) “ Ἔτι τε ἡ εὐθθεια αὐτῶν πάνυ ἀσειά, τὸ μηδὲν ὑγιὲς λέγου-
 ,, τας, μηδὲ ἀληθεῖς, σεμνύνεσθαι ὡς τι ὄντας, εἰ ἄρα ἀνθρωπίσκους
 ,, τινὰς ἐξαπατήσαντες εὐδοκίμησουσιν ἐν αὐτοῖς,, ΠΛΑΤΩΝ Φαιδρ.
 σελ. 243.

Εἰς ἡμᾶς (καὶ πρέπει νὰ φανερωθῇ εἰς τὸ ἔθνος ἢ πληγῆ, διὰ νὰ ζητηθῇ καὶ νὰ εὐρεθῇ κοινῶς ἀπ' ὄλους ἢ θεραπεία τῆς) εἶναι σχεδὸν ἄγνωστον ἀκόμη τί καὶ πόσης ἀνάγκης πρᾶγμα εἶναι ἡ παιδικὴ ἀνατροφή. Τοιαύτη ἄγνοια προέρχεται ἀπὸ τὴν κοινήν τοῦ γένους δυστυχίαν, δὲν εἶναι τῆς κακίας ἡμῶν ἀποτέλεσμα.

Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν κατάστασιν τῆς φύσεως ὀλίγον διαφέρει ἀπὸ τὰ θηρία (1), ἢ νὰ εἶπω ἀληθέστερον, εἶναι καὶ θηριωδέστερος ἐκείνων· ἐπειδὴ παρὰ τῶν θηρίων τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς ὄνυχας ὅπλον ἰσχυρώτερον ἔχει τὸν νοῦν. Ἄλλο νὰ τὸν ἡμερώσῃ δὲν δύναται παρὰ ἡ πολιτικὴ κοινωνία, ὅταν ὀδηγουμένη ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν θέσῃ νόμους τοιούτους, ὅποιοι νὰ σκεπάζωσιν ἐξίσου καὶ τὸν δυνατόν καὶ τὸν ἀδύνατον ἀπὸ τὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀδικίας.

Ἄλλ' οἱ νόμοι τότε μόνον ἰσχύουσι, τότε μόνον γίνονται τῶν διὰ τοὺς ὁποίους ἐνομοθετήθησαν ἀληθινὴ σκέπη καὶ σωτηρία, ὅταν αἰψυχαὶ προετοιμασθῶσι διὰ τῆς παιδικῆς ἀνατροφῆς

(1) Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἀφανισθείσας τοῦ Φιλῆμονος κωμωδίας (παρὰ τῷ Στοβ. 6, σελ. 31), ἐπιγεγραφομένην ἌΓΡΟΙΚΟΣ, εὕρισκετο ἡ ζῶσα εἰκὼν αὕτη τῆς, διὰ παιδικῆς ἀνατροφῆς ἔλλειψιν, ἀγροίκου καὶ θηριώδους διαγωγῆς πολλῶν ἀνθρώπων·

Φεῦ! ὡς πονηρὸν ἐστὶν ἀνθρώπου φύσις

Τὸ σύνολον. Οὐ γὰρ ἄν ποτ' ἐδεήθη νόμου.

Οἶετι τῶν ἄλλων διαφέρειν θηρίων

Ἄνθρωπον; Οὐδὲ μικρὸν, ἀλλὰ σχήματι·

Πλάγι' ἐστὶ τᾶλλα, τοῦτο δ' ὈΡΘὸν ΘΗΡΙΟΝ.

εἰς τὸ σέβας καὶ τὴν φυλακὴν τῶν νόμων. Ἡ καλὴ παιδικὴ ἀνατροφή, ἐξορίζουσα ἀπὸ τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς τῶν παιδαρίων παρὰ τὸν φόβον τῶν νόμων πάντα φόβον ἄλλον, διδάσκει τοὺς πολίτας, ὅτι διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φοβῶνται τοὺς νόμους, διὰ νὰ μὴ φοβῶνται τοὺς ὁμοίους των ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο νὰ εἶναι δοῦλοι τῶν νόμων, διὰ νὰ μὴ γίνωνται ἀνδράποδα τῶν παρ' αὐτοὺς δυνατωτέρων κἀνεὸς συμπολιτῶν.

Ὅταν ἀντὶ ταύτης τῆς ἀνατροφῆς αἱ ψυχὰι δὲν λάβωσι κάμμιαν, ἢ λάβωσι τοιαύτην, ὅποια νὰ τοὺς κάμη νὰ φοβῶνται καὶ τὰς σκιάς των, ἀνθρωπίσκοι ἔχοντες τοιαῦτα ψυχάρια ἐπιστρέφουν εἰς τῆς φύσεως τὴν κατάστασιν, ἢ μᾶλλον, γίνονται καὶ ἀπ' αὐτοὺς τῆς φύσεως τοὺς ἀνθρώπους ἀγριώτεροι· διότι ἐκεῖνοι τόσον μόνον ἀδικοῦν, ὅσον τοὺς συμφέρει νὰ πληρώσωσι τὰς ἀναγκαίας τοῦ σώματος χρείας, παρὰ τὰς ὁποίας ἄλλας δὲν γνωρίζουν· οἱ δὲ κακῶς ἀναθραμμένοι τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀνθρωποι ἀδικοῦν πρὸς τούτοις καὶ διὰ νὰ τρυφῶσιν. Ἐκεῖνοι πολεμοῦν τοὺς ὁμοίους των, διὰ νὰ θεραπεύσωσι τὴν πεῖναν· οὔτοι καὶ διὰ νὰ εὐχαρισήσωσι τὴν λαιμαργίαν αὐτῶν. Ἐκεῖνοι διὰ νὰ σκεπάσωσι τὸ γυμνὸν αὐτῶν σῶμα· οὔτοι καὶ διὰ νὰ τολίσωσι μὲ πολυτελεῖ φορέματα. Ἐκεῖνοι μεταχειρίζονται μόνην τὴν λεοντῆν, τὴν φυσικὴν ἰσχὴν καὶ βίαν λέγω· οὔτοι προσθέτουν καὶ τὴν ἀλωπεκῆν, τὸ ψεῦδος, τὴν κολακείαν, τὴν ἀπάτην, τὸν δόλον, τὰς κρυφὰς ἐνέδρας, καὶ ὅλας ἀπλῶς τὰς μηχανὰς τῶν ἀνδραπόδων. Ἀρκεῖ εἰς ἐκεῖνους νὰ ἐμπνέωσι τόσον μόνον φόβον εἰς τοὺς ἄλλους, ὅσου χρείαν ἔχουν, διὰ νὰ μὴ καταδυναστευθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους· οὔτοι δὲν εὐχαρισοῦνται εἰς τὸ νὰ

ἦναι φοβεροί, ἐν καὶ δὲν τιμῶνται ὡς δίκαιοι, ὅταν ἀδικῶσιν, ὡς σοφοί, ὅταν ἀτοφῶσι, καὶ ὡς φρόνιμοι, ὅταν μαίνωνται. Τοιαῦτα εἶναι τῆς ἐκ νεότητος ἀπαιδευτίας, ἢ κακῆς καὶ δουλικῆς ἀνατροφῆς, τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα (1).

Διὰ τοῦτο ἔλεγα (2), καὶ νὰ λέγω δὲν θέλω παύσειν, ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ φροντίσωμεν καὶ περὶ τῆς παιδικῆς ἀνατροφῆς τοῦ γένους. Αἱ ἐπιστῆμαι ἤρχισαν νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀλλὰ διὰ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπ' αὐτὰς οἱ νέοι, καὶ ἀπ' αὐτοῦς ὅλον τὸ γένος, χρεῖα εἶναι νὰ ἔρχωνται εἰς αὐτὰς προετοιμασμένοι μὲ ὀρθὴν παιδικὴν ἀνατροφὴν. Εἰ δὲ μὴ, θέλουσι (μὴν ἀμφιβάλλωμεν) τὰς μεταχειρισθῆν, ὡς μεταχειρίζονται πολ- λάκις τὸν πλοῦτον, ὅτοι δὲν ἐγεννήθησαν ἀπὸ γονεῖς πλουσίους, ἀλλὰ, ταλαιπωρημένοι πολὺ μέρος τῆς ζωῆς ἀπὸ καὶ αὐτῶν τῶν πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων τὴν ἔνδειαν, ἐπλουτίσθησαν ἐξαίφνης ἀπὸ τὴν τύχην.

Ἡ φροντίς τῆς παιδικῆς ἀνατροφῆς ἀνήκει μάλιστα εἰς τοὺς

(1) “ Σμικροὶ δὲ καὶ οὐκ ὀρθοὶ τὰς ψυχὰς· τὴν γὰρ αὔξην καὶ τὸ
 ,, εὐθύ τε καὶ τὸ ἐλεύθερον ἢ ἐκ νέων δουλεῖα ἀφῆρηται, ἀναγκά-
 ,, ζουσα πράττειν σχολιά, μεγάλους κινδύνους καὶ φόβους ἔτι ἀπα-
 ,, λαῖς ψυχαῖς ἐπιβάλλουσα. Οὐς οὐ δύναμενοι μετὰ τοῦ δικαίου καὶ
 ,, ἀληθοῦς ὑποφέρειν, εὐθύς ἐπὶ τὸ ψεῦδός τε καὶ τὸ ἀλλήλους ἀνταδι-
 ,, κῆν τρεπόμενοι, πολλὰ κάμπτονται καὶ συγκλῶνται· ὡσθ' ὑγιές
 ,, οὐδὲν ἔχοντες τῆς διανοίας, εἰς ἄνδρας ἐκ μειρακίων τελευτῶσι,
 ,, δεινοὶ τε καὶ σοφοὶ γεγονότες, ὡς οἴονται ,, ΠΛΑΤΩΝ, Θεαι-
 τητ. σελ. 173.

(2) Ἰδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Α, Αὐτοσχεδ. σοχασμ. σελ. μ'.

διδασκάλους τῶν ἐπιστημῶν. Δὲν τοὺς λανθάνει ὅτι διὰ τὴν προ-
ξενιθῆ τοιοῦτον εὐτύχημα εἰς τὸ γένος, πρέπει καθὼς εἰς τῶν
ἐπιστημῶν, οὕτω καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ πλεόν ἔτι
τῶν λεγομένων Κοινῶν γραμμάτων τὴν παράδοσιν, νὰ λάβῃ
τὸν τόπον τῆς παλαιᾶς μεθόδου μέθοδος φιλοσοφική. Χωρὶς
τῆς φιλοσοφίας τὸν λύχνον ὅστις ἐλπίζει νὰ προκόψῃ εἰς τίποτε
(καὶ τοῦτο σημαίνει νὰ τὸ κερδήσῃ, χωρὶς νὰ ζημιωθῇ τὸν νοῦν
καὶ τὰ ἦθη του), ἐλπίζει πράγμα ἀδύνατον.

Εἰς τοῦ τετάρτου τόμου τούτου τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης
τοὺς Αὐτοσχεδίους στοχασμοὺς εἶχα γνώμην νὰ ἀκολουθήσω
(εἰς εἶδος Λεξικοῦ, ὡς ἕκαμα εἰς τὸν τρίτον) τὴν παράθεσιν
τῆς γλώσσης ἡμῶν μετὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. Πολλὰι περιστά-
σεις ὀχληραὶ με ἐμπόδισαν νὰ πληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου
ταύτην.

Μεταξὺ τῶν εἰκόνων τοῦ παρόντος τόμου, εἰς τὸν βίον
τοῦ Ἀλκιβιάδου, παρὰ τοῦ περιφήμου, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀξιεπαί-
νου τούτου ἀνδρὸς, ἔθεσα καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ διδασκάλου του
Σωκράτους. Τόπος εἰς αὐτὴν ἀρμοδιώτερος (ἐπεὶδὴ κατὰ δυ-
συχίαν βίον τοῦ Σωκράτους δὲν ἔχομεν) ἦτο τῶν Ἠθικῶν
τοῦ Πλουτάρχου ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐξαιρέτως, τὸ ἐπιγραφό-
μενον, Περὶ τοῦ Σωκράτους δαιμονίου. Ἀλλὰ φο-
βούμενος, μὴν ὁ θάνατος, προφθάσας τῶν Ἠθικῶν τὴν ἔκ-
δοσιν, με στερήσῃ τὴν ἡδονὴν νὰ γνωρίσω εἰς τοὺς ὁμογενεῖς
μου τὴν μορφήν τοῦ θεοῦ τούτου ἀνδρὸς, ἐσπούδασα νὰ τὴν
βάλω εἰς τοὺς Βίους, καὶ ἐξαιρέτως εἰς ἐκείνου τὸν βίον,
τοῦ ὁποίου ματαίως ὁ φιλόσοφος καὶ φιλόανθρωπος Σωκράτης

ἰσπούδασε νὰ χειραγωγῆσῃ τὴν νεότητα εἰς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος. Ἀπόδειξις καὶ τοῦτο πολλὰ χρήσιμος καὶ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς τοὺς παῖδας, πόσον ὀλίγην ἰσχὺν ἔχουσιν εἰς τῶν νέων τὰς ψυχὰς καὶ αὐτοὶ τῆς ἱερᾶς φιλοσοφίας οἱ λόγοι, ὅταν αἱ ψυχαὶ δὲν ἦναι προετοιμασμένοι με' ὀρθὴν παιδικὴν ἀνατροφὴν.

Ἄν ἄλλος κἀνεὶς, ὁ Ἀλκιβιάδης βέβαια, ἐγεννήθη σολισμένος μ' ὅλα τῆς τύχης καὶ τῆς φύσεως τὰ προτερήματα. Εὐγένεια, πλοῦτος, εὐφυΐα ψυχῆς, καὶ κάλλος σώματος ἐξάίρετον, ὅλα ἐσύντρεξαν εἰς τὸ νὰ τὸν κάμωσιν ἐράσμιον εἰς τοὺς συμπολίτας του· καὶ τίποτε δὲν τὸν ἔλειπεν εἰς τὸ νὰ κατασταθῆ καὶ ὠφέλιμος εἰς αὐτοὺς, τίποτε εἰς τὸ νὰ ὑπερβάλῃ ὅλους τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀληθῶς μεγάλους ἀνδρας, καὶ ν' ἀφήσῃ εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν τὴν ἀπελπισίαν νὰ τὸν ὑπερβάλωσι·

Ὁ βαθὺς ὅμως καὶ φρόνιμος Σωκράτης ἐκατάλαβεν, ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης, μόνος ἱκανὸς, διὰ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα του προτερήματα, νὰ σφριζῆ τὴν τότε κλονουμένην Ἑλλάδα, ἦτο καὶ καλὸς νὰ ἐπιταχύνη τὴν πτώσιν αὐτῆς, ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν τὸν ἔλειπεν ἡ ὀρθὴ ἀνατροφή, ἣτις μονῆ σώζει καὶ αὐξάνει εἰς τοὺς ἔχοντας τὰ προτερήματα, καὶ τ' ἀναπληρῶνει μετὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας.

Εἰς τὸν Ἀλκιβιάδην λοιπὸν ὁ Σωκράτης (τοῦ ὁποίου ἔργον ἦτο νὰ χειραγωγῆ τοὺς νέους τῆς πατρίδος του εἰς τὴν ἀρετὴν) ἔδειξε περισσοτέραν ἀγάπην καὶ σπουδὴν παρὰ εἰς τοὺς ἄλλους· ἐπειδὴ ἀπ' ἐκεῖνον ἤλπ.ζε καὶ περισσοτέραν ὠφέλειαν ἢ πατρὶς, ἀπ' ἐκεῖνον ἔπρεπε νὰ φοβῆται καὶ μεγαλητέραν βλάβην. Καὶ ἐκ ταύτης τῆς περισσοτέρας σπουδῆς ἐγεννήθη ἡ βορβορώδης

συκοφαντία κατὰ τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἀνδρὸς ἔχοντος γυναῖκα καὶ τέκνα, τὴν ὁποίαν δὲν ἔφριξε νὰ ἀνακινήσῃ εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς ἄγαμος ἡσυχαστής, μὲ σκοπὸν νὰ ἐξορίσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν φιλοσοφίαν.

Ἀλλὰ μήτε αἰ συμβουλαὶ μήτε τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς τοῦ Σωκράτους, ἔσχεσαν νὰ ἐκριζώσωσιν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναθραμμένου εἰς τοῦ πλούτου τὴν τρυφὴν νέου τοὺς αὐξήθέντας βλαστὸς τῆς κακοηθείας· καὶ τὸν ὁποῖον ἡ φύσις ἐγέννησε τῆς πατρίδος του σωτήρα, οὗτος αὐτὸς τὴν ἀπώλεσε, ἀνάψας εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς τὴν πυρκαϊᾶν τῶν ἀδίκων πολέμων.

Εἰς ἐσᾶς μάλισα, φίλοι Σμυρναῖοι, πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ τὸ παράδειγμα τοῦτο. Ἐσεῖς μάλισα ἔχετε τόσον περισσοτέραν χρεῖαν νὰ δώσετε χρηστὴν ἀνατροφὴν εἰς τὰ τέκνα σας, ὅσον εἴσθε παρὰ σχεδὸν ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς ἄλλας πόλεις πλουσιώτεροι. Εἰς πολλὰ παρόμοια τοῦ Ἀλκιβιάδου παραδείγματα σηριγμένη, πολυχρόνιος πεῖρα, ἔδειξεν, ὅτι ὁ πλοῦτος γίνεταί πολλάκις ἀρετῆς ἐμπόδιον (1), καὶ τῆς κακίας παρὰ ταύτης συνεχέστερον ὄργανον (2). Ἡ παιδικὴ ἀνατροφή διδάσκει

- (1) Κακόν τι παιδεύμ' ἦν ἄρ' εἰς εὐανδρίαν
 Ὁ Πλοῦτος ἀνθρώποισιν, αἱ τ' ἄγαν τρυφαί.
 Πενία δ' ἐ δύσηνον μὲν, ἀλλ' ὅμως τρέφει
 Μοχθοῦντ' ἀμείνω τέκνα καὶ δραστήρια.

ΕΥΡΥΠΙΔ. παρὰ τῷ Στοβαίῳ, 4 ε', σελ. 518.

- (2) " Πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρετῆς ἐστίν, ,, ἐξουσίαν μὲν τῇ βραθυμίᾳ παρασιευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡθονὰς τοὺς γ, νέους παρακαλῶν ,, . ἼΣΟΚΡΑΤ. πρὸς Δημόνικ. σελ. 2.

καὶ τοῦ πλούτου τὴν ὀρθὴν χρῆσιν, καὶ τῆς πενίας τὴν ἔντιμον
θεραπείαν, ἢ τὴν φιλόσοφον ὑπομονήν. Αὕτη μόνη φυλάττει,
καὶ τὸν πλούσιον ἀπὸ τὴν μωρίαν νὰ στοχάζεται τοὺς ἐνδεεσέ-
ρους ὡς ὑποδεεσέρους του, καὶ τὸν πένητα ἀπὸ τὸ νὰ κολακεύῃ
τοὺς πλουσίους, καὶ νὰ ζητῇ ἀπὸ τὴν ἀπάτην καὶ τὸ ψεῦδος ὅ-
τι πρέπει νὰ προσμένῃ ἀπὸ τοὺς κόπους του. Αὕτη μόνη κάμνει
καὶ τὸν ἄσοφον νὰ τιμᾷ τὴν σοφίαν, καὶ τὸν σοφὸν νὰ μὴ τὴν
καταισχύνῃ μὲ τὴν θηριώδη βαρβαρότητα τῶν ἡθῶν του. Χωρὶς
αὐτὴν ὁ χρυσὸς εἰς τοῦ πλουσίου τὰς χεῖρας, καὶ αἱ ἐπιστῆμαι
εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ σοφοῦ, γίνονται φθορᾶς, παρὰ τὴν εἰς χεῖρας
μεθυσμένου ἢ μαινομένου μάχαιραν, ὄργανα ὀλεθριώτερα. Τὰ
τέχνα σας, φίλοι Ἕλληνες, δύνανται ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ κατασα-
θῶσιν ἀστρονόμοι, χημικαὶ, φυσικοὶ, καὶ ἀπλῶς ν' ἀποκτήσωσι
πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν· περισσοτέραν ὅμως βλάβην, παρ'
ὠφέλειαν λάβει θέλουν ἀπὸ ταύτας, ἂν ἡ παιδικὴ ἀνατροφή
δὲν φθάσῃ νὰ τοὺς καταστήσῃ χρησίμους ἀνθρώπους.

Τοὺς ὁποίους λοιπὸν ἐκαλέσατε διδασκάλους τῶν ἐπιστημῶν,
εἰς αὐτοὺς πρέπει νὰ παραδώσετε καὶ τῆς κοινῆς παιδικῆς ἀνα-
τροφῆς τὴν φροντίδα· ἐπειδὴ αὐτοὶ μόνοι εἶναι ἱκανοὶ νὰ σᾶς δεί-
ξωσι τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα, νὰ ἀναμορφώσετε, ὡς εἶπα,
καὶ τῶν λεγομένων Κοινῶν γραμμαμάτων τὰ σχολεῖα, ὅπου
μάλιστα ἔχει χώραν ἡ παιδικὴ ἀνατροφή, καὶ τῆς ἐλληνικῆς
γλώσσης τὴν παράδοσιν. Ἄν αὐτῶν τὰς συμβουλὰς ἀκούσετε,
θέλουν ἀπολαύσει τὰ τέχνα σας ὅχι τὰ μὲ τὰ ὁποῖα ἐπεριπαι-
ζόμεθα ἕως τώρα μαθήματα, ἀλλὰ τὴν μεθοδικὴν τῆς θαι-
μαστῆς τῶν ἡμετέρων προγόνων γλώσσης εἶδῃσιν. Τοιαύτη εἶ-

δησις χωρίς τῆς φιλοσοφίας τὴν συνεργεῖαν δὲν ἀποκτᾶται, καθὼς μηδ' αὐτὴ ἡ φιλοσοφία (εἰς ἡμᾶς τοῦλάχισον τοὺς Γραικοὺς) ὡς ἐντελής νὰ καυχηθῆ δὲν ἐμπορεῖ, ἐὰν δὲν γνωρίζη τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχηγῶν τῆς φιλοσοφίας Ἑλλήνων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξαρχῆς ἐγράφησαν γλώσσαν, καὶ ὄχι ἀπ' ἄλλογενῶν φήμην, ἢ παράδοσιν.

Τοιαύτην εἶδησιν τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης διὰ ν' ἀποκτήσωσι, φίλοι Σμυρναῖοι, τὰ τέκνα σας, συμβουλή πρώτη τῆς φιλοσοφίας εἶναι νὰ προμηθεύσετε τὴν πλουσίαν Σμύρνην μὲ βιβλιοθήκην πλουσίαν.

Εἰς ταύτην τὴν βιβλιοθήκην, παρὰ τῶν ἐπιστημῶν τὰ ἀναγκαῖα συγγράμματα, πρέπει νὰ εὐρίσκωνται ὅλων ὅλαι τῶν ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων αἱ διάφοροι ἐκδόσεις, συνωδευμένα μὲ τὰς διορθώσεις καὶ τὰς ἐξηγήσεις τῶν νεωτέρων Κριτικῶν.

Παρὰ τὰς ἐκδόσεις ταύτας ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἔχη ἡ βιβλιοθήκη σας, καὶ ὅσας ἔγραψαν χωρὶς αἱ οἱ ῥηθέντες Κριτικοὶ φιλολογικὰς παρατηρήσεις, συντελούσας καὶ αὐτὰς εἰς τὴν κατάληψιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Διὰ νὰ καταλάβετε, φίλοι Σμυρναῖοι, πόσον εἶναι ἀναγκαῖα ἡ τοιαύτη βιβλιοθήκη, δότε, παρακαλῶ, προσοχὴν ὀλίγην εἰς τοὺς ἐξῆς σοχασμούς. Μ' ὅλον ὅτι ἀπ' ἴσως ἀκόμη κἀνένα δὲν τοὺς ἠκούσατε, εὐκολα τοὺς καταλαμβάνει ὅστις δὲν ἔχασεν ὀλότελα τὴν δύναμιν τοῦ συλλογίζεσθαι.

Αἱ διάφοροι τῶν πραγμάτων ἐπιστῆμαι καὶ γνώσεις δὲν ἐγεννήθησαν σύγχρονοι μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ὅ,τι βλέπομεν καθ'

ἡμέραν εἰς τὰ νήπια, τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὴν ἀρχὴν, καὶ συμβαίνει τὴν σήμερον εἰς ὅσα εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὴν νηπιότητα τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ αὐτῶν τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων εἰς τὴν ζῶην, οἱ ἀνθρωποικαταρχὰς δὲν εἶχαν ἠκαμμίαν, ἢ παρὰ πολλὰ σκοτεινάς ιδέας. Ὁ πολὺς χρόνος καὶ ἡ μακρὰ πείρα τοὺς ἐδίδαξαν κατὰ μικρὸν, πῶς νὰ τρέφονται. πῶς νὰ ἐνδύονται, πῶς νὰ κατοικῶσι, πῶς μετ' ἀλλήλων νὰ λαλῶσι καὶ νὰ συναναστρέφονται. Πολλὰς ἐτῶν ἑκατοντάδας ἐχρειάσθη ὁ ἀνθρώπος διὰ ν' ἀφήσῃ τοὺς ἀγρίους τῶν δένδρων καρπούς, καὶ νὰ μάθῃ νὰ κατασκευάζῃ σίτινον ἄρτον· πολλὰς, ἢ διὰ νὰ ρίψῃ τὰ δέρματα τῶν ζώων καὶ νὰ ἐνδυθῇ ὑφαντὰ φορέματα· πολλὰς διὰ νὰ ἐκβῇ ἀπὸ τὰ σπήλαια τῆς γῆς, καὶ νὰ κατοικήσῃ καλύβας· πολλὰς, διὰ νὰ καταφρονήσῃ πάλιν ταύτας, καὶ νὰ κτίσῃ οἴκους· πολλὰς, διὰ νὰ φέρῃ τὴν πτωχὴν καὶ ἄμορφόν του γλῶσσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἐκφράζῃ ἀνεμποδίστως τὰς ἀναγκαίας του χρείας, καὶ περισσοτέρας, διὰ νὰ τὴν ὑψώσῃ εἰς τοιαύτην τελειότητα, ὁποῖαν βλέπομεν εἰς τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων τὰ συγγράμματα.

Τὴν αὐτὴν καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς γνώσεις καὶ ἐπιστήμας βαθμικὴν καὶ βραδείαν ἀπὸ τὸ ἀτελὲς εἰς τὸ τέλειον προχώρησιν ἠκολούθησαν ὅλα χωρὶς ἐξαιρέσιν τὰ ἔθνη. Τὸ νὰ κατηγορήσῃ τις κανὲν ἀπ' αὐτὰ, ὅτι δὲν τὰς εἶχεν ἀπαρχῆς τελείας εἶναι τῆς αὐτῆς ἀλογίας καὶ νὰ κατηγορῇ τέλειον ἄνδρα, ὅτι δὲν εἶχεν ἄνδρὸς γινῶσιν εἰς αὐτὰ τὰ σπάργανα.

Ἄφοῦ ὅμως εὐρεθῶσιν εἰς κανὲν ἔθνος, καὶ τελειωθῶσιν ὕψωσθήποτε, πολλαὶ γνώσεις πραγμάτων, ὅσα ἔθνη δὲν ἀρ-

πάζουσι μετὰ χαρᾶς τὰς τελειωμένας ταύτας γνώσεις, ἢ ἀφοῦ τὰς ἔχασαν, δὲν σπουδάζουν νὰ τὰς ἀναλάβωσι, τί ἄλλο δείχνουσι μὲ τὴν ἀμέλειαν ταύτην, πλὴν ὅτι προτιμῶσι νὰ μείνωσιν αἰωνίως νήπιοι;

Πῶς ἠθέλετ' ὀνομάσει, φίλτατοι ὁμογενεῖς, τὸν, ὅστις, ἀφοῦ εὐρέθη τῆς ἀρτοποιίας ἡ τέχνη, τρέφεται μὲ βαλάνια; ΜΩΡΟΝ. Πῶς τὸν, ὅστις, ἀφοῦ ἔμαθαν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐργάζονται τὸ λινάριον καὶ τὸ μαλλίον, περιέρχεται σκεπασμένος μὲ ζώων ἀλόγων, ὡς ἄλογον, ἀκχτέργασα δέρματα; ΜΩΡΟΝ. Πῶς τὸν, ὅστις πλησίον, ἢ καὶ μέσα, εἰς πόλεις κτισμένας, κρύπτεται ὡς θηρίον εἰς τῆς γῆς τὰς τρύπας, ἢ διάγει τὴν ζωὴν του εἰς ἀμάξιον, ὡς Σκύθης; ΜΩΡΟΝ. Πῶς τὸν, ὅστις, βλέπων ἄλλα ἔθνη διδασκόμενα τὴν τέχνην τοῦ λαλεῖν καὶ γράφειν, φελλιίζει γλωσσῶσαν βάρβαρον, ἢ τῆς γλώσσης τῶν πρώτων κατοίκων τῆς γῆς ὁμοίαν (1), μὴδ' εἶναι καλὸς νὰ συνδέσῃ μῆτε λόγους, μῆτε

(1) Ἄρχουσι εἰς παράδειγμα, οἱ Σῖναι, οἱ κοινῶς ὀνομαζόμενοι Κινέζοι, τοὺς ὁποίους, διότι εἶναι ὀλιγώτερον νήπιοι παρὰ τὰλλα βάρβαρα ἔθνη, ἐγκωμιάσαν τινὲς ὑπέμετρα, ὡς ἔχοντας ἀνδρικήν ἡλικίαν γνώσιν. Ἡ γλώσσά των φέρει ἀκόμη νηπιότητος σημεῖα ἀναριθμητὰ ὅθεν καὶ ἡ μάθησις αὐτῆς εἶναι τόσον δύσκολος, καὶ ἡ μέθοδος τῆς μαθήσεως τόσον ἀμέθοδος, ὥστε μετὰ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα χρόνων μελέτην, κἀνείς σχεδὸν ἀπὸ τοὺς λογίους Μανδαρίνους αὐτῶν δὲν τολμᾷ νὰ καυχῆθῃ ὅτι τὴν γνωρίζει ἐντελῶς. Καὶ τί συμβαίνει ἐκ τούτου; Ἐπειδὴ, ἀφοῦ τις δάπανήτῃ τόσους χρόνους εἰς τὴν προφορὰν ὀρθογραφίαν καὶ σύνταξιν τῶν λέξεων, φυσικὰ δὲν τὸν μένει πλέον καιρὸς νὰ ἐξετάτῃ τὰ διὰ τῶν λέξεων σημαινόμενα πράγματα, καὶ νὰ λάβῃ καθαρὰς αὐτῶν ἰδέας, χωρὶς τῶν ὁποίων ἐπισημὴν πραγ-

φράσεις, διὰ νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς ὁμοίους του τί νοεῖ, τί συλλογίζεται; Καὶ τοῦτον ἀδιδασκτως θέλετ' ὀνομάσει ΜΩΡΟΝ. Ἀναμφίβολον εἶναι λοιπὸν, ἀγαπητοί μου ὁμογενεῖς, ὅτι οἱ διδάσκοντες ἡμᾶς νὰ κλείσωμεν τῆς Ἑλλάδος τὰς πύλας εἰς τὴν φιλοσοφίαν, χωρὶς τῆς ὑποίας ἡ τελείωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἶναι ἀδύνατος, μᾶς διδάσκουσι νὰ μείνωμεν, ὡς ἐπιθυμοῦν νὰ μείωσιν αὐτοὶ, αἰωνίως νήπιοι καὶ μωροί.

Ἀλλὰ καὶ ἄρτον τρώγομεν, ἤθελεν ἴσως εἰπεῖ τις ἀπὸ τοὺς θαυμαστάς τῶν τοιούτων διδασκάλων, καὶ ἐνδύματα λαμπρὰ φοροῦμεν, καὶ πολυτελεῖς οἴκους κατοικοῦμεν. Παραδείγματος μόνον χάριν ὠνομάσθησαν ταῦτα, καὶ ἂν ἦσαν ἀφ' ὅ,τι τὰ νομίζουσι τελειότερα (1), δὲν εἶναι πλὴν πολλὰ μικρὸν μέρος

μάτων δὲν ἀποκτᾶται, οἱ Σῖναι εἶναι στερημένοι ἀπὸ πολλὰς τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπισημίας. Ἐχουσιν ὅμως ἀντ' αὐτῶν, κατ' ὀργάνη θεοῦ, τοιαῦτα Καλὰ γραμματικά, ὅποια εἴχαμεν ἕως τώρα, καὶ μᾶς συμβουλεύουσι νὰ μὴ παύσωμεν νὰ ἔχωμεν οἱ ἡμέτεροι Μανδαρίνοι.

(1) Τὸ τέλειον δὲν εἶναι μίτε τὸ λαμπρὸν, μίτε τὸ πολυτελές, ἀλλὰ τὸ εὔχρηστον καὶ πρίσφορον εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸν ὁποῖον γίνεται, εἰς ὀλίγα λόγια, τὸ τεχνικόν· τὸ ὁποῖον, δὲν ἀποκτᾶται πλὴν μὲ πολυχρόνιον φιλοσοφικὴν προσοχὴν εἰς πολλὰς ὕλας καὶ πολλὰ πράγματα ἐνταυτῇ. Εἶναι καὶ ταῦτο φιλοσόφου παρατηρήσεως ἄξιον θεώρημα, ὅτι ἡ ἀρτοποιικὴ τέχνη ἀκολουθεῖ τὴν τελείωσιν τοῦ διανοητικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς. Ὁ καλὰ κατασκευασμένος ἄρτος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρίσκεται εἰς τὰ πλεον φωτισμένα, ἢ τοῦλάχιστον τὰ ὀλιγώτερον ἀμαθῆ ἔθνη. Παράδειγμα τῶν πρώτων παλαιῶν μὲν εἶναι αἱ Ἀθῆναι, ὅπου ὡς φαίνεται ἀπὸ πολλὰς κωμικῶν ῥήσεις (παρ' Ἀθην. Γ, σελ. 112-113), ἐκατασκευάζετο τῆς Ἑλλάδος ὁ καλῆ-

τῶν ἀπειρῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν ἀνθρωπίνην τελειότητα γνώσεων ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ εἰς αὐτὰ τὰ φωτισμένα ἔθνη λείπουσιν ἀκόμη πολλὰ, καὶ τῶν ὁποίων ἀποτέλεσμα σωτήριον εἶναι ἢ ἐπὶ πλεόν καὶ πλεόν ἡμέρωσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Δὲν εἶναι πρώτη φορά, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφάνησαν ἀρτοφάγα θηρία, σολισμένα μὲ ἐνδύματα λαμπρά, καὶ κατοικοῦντα εἰς λαμπρότερα παλάτια.

Μί' ἀπὸ τὰς συντελούσας ταύτας εἰς ἡμέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπισήμας, ἡ δρασικωτέρα βέβαια (1), εἶναι ἡ γνώσις τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἥτις ἀποκτᾶται διὰ τῆς Γραμματικῆς τέχνης, ἐὰν αὕτη παραδίδωται ὡς πρέπει.

τερός ἄρτος· νέον δὲ, οἱ Γάλλοι, καὶ ἐξαιρέτως οἱ Παρίσιοι, τῶν ὁποίων ἡ τέχνη τῆς ἀρτοποιίας παρηγορεῖ καμμίαν φοράν καὶ τὰ κατὰ θυρυχίαν εἰς βαρβάρους ὑποκείμενα καὶ μὲ βάρβαρον ἄρτον τρεφόμενα ἔθνη, μὲ τὰ ὀνομαζόμενα Γαλλικὰ ψωμιά (Φραγκιόλας Pains Français), διότι κατασκευάζονται ἀπὸ Γάλλους, ἢ Γάλλων μιμητὰς ἀρτοποιούς. Παράδειγμα τῶν δευτέρων εἰς τὴν δυσυχῆ Ἑλλάδα εἶναι οἱ παρά τοῦ ἄλλους φρονιμώτεροι, καὶ διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον δυστυχῆσαντες, Χίοι, τῶν ὁποίων ἡ καλὴ ἀρτοποιία εἶναι εἰς ὅλους γνωστὴ καὶ περίφημος.

(1) Λέγει ὁ Οὐίδιος (B, Ἐπιστολ. Σ', 48) περὶ τῶν ὀνομασθέντων Ἀνθρωπικῶν γραμμάτων, ἡγοῦν τῆς Γραμματικῆς τέχνης, ὅτι

Emollit mores, nec sinit esse feros,

ἡγοῦν “ Μαλακύνει τὰ ἦθη, καὶ διώκει τὴν ἀγριότητα ,. Φανερόν ὅτι ἐνόησε τὴν ἀληθῶς Καλὴν Γραμματικὴν ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν ἕως τώρα παραδιδομένην εἰς τὰ σχολεῖα, πολλοὶ ἀπὸ μᾶς ἔμειναν ἀμάλακτοι, τι- νές δὲ καὶ παντάπασιν ἐθηριώθησαν, διὰ τὴν ὅτι ἔμαθαν τάχα τίποτε ὀλέθριον οἴησιν.

Τῆς Γραμματικῆς τὸ λαμπρότερον μέρος εἶναι ἡ Κριτική (1). καὶ τὸ παλαιὸν Γραμματικὸς καὶ Κριτικὸς, ἦσαν λέξεις συνώνυμοι. Ἀλλὰ συνέβη καὶ εἰς αὐτὴν ὅ,τι καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἀνθρωπίνας γνώσεις, ἤγουν ἐπροχώρησεν, ὡς ἔλεγα πρὸ μικροῦ, καὶ ὡς εἶπα ἄλλην φορὰν (2), βαθμηδὸν ἀπὸ τὸ ἀτελὲς εἰς τὸ τέλειον. Ἡ προχώρησις αὐτῆς ἔγινεν εἰς τριακοσίων σχεδὸν καὶ πεντήκοντα χρόνων διάστημα, ἀφοῦ οἱ φυγόντες τὴν δουλωθεῖσαν Ἑλλάδα ὀλίγοι σοφοὶ Γραικοὶ ἔφεραν τῆς φιλολογίας, τὰ πρῶτα σπέρματα εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Οἱ καρποὶ τούτων εὐρίσκονται εἰς τὰς διαφόρους ἐκδόσεις τῶν Ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, καὶ εἰς ἄλλα πάμπολλα Λατινιστὶ γραμμένα βιβλία, τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα μὴδ' ὅτι εἶναι εἰς τὸν κόσμον γνωρίζουσι πολλοὶ ἀπὸ τῶν Γραμματικοδιδασκάλους καὶ Γραμματικοσυνθέτας ἡμῶν (3). Ἐρωτῶ τώρα, ὄχι τοὺς Γραμματικούς,

(1) Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Γραμματικῆς Διονυσίου τοῦ Θρακικοῦ (εἰς τὴν Ἑλληνικ. βιβλιοθήκ. τοῦ Φαβρικίου, Τόμ. 5' σελιδ. 311) εὐρίσκω ταύτην τῆς Γραμματικῆς τὴν διαίρεσιν· “Μέρη δὲ αὐτῆς εἰσιν
 ,, ἑξ. Πρῶτον ἀνάγνωσις ἐντριβῆς κατὰ προσωδίων. Δεύτερον, ἐξήγησις
 ,, κατὰ τοὺς ἐνυπάρχοντας ποιητικοὺς τρόπους. Τρίτον, γλωσσῶν
 ,, τε καὶ ἰσοριῶν πρόχειρος ἀπόδοσις. Τέταρτον, ἐτυμολογίας εὗρεσις.
 ,, Πέμπτον, ἀναλογίας ἐλλογισμὸς. Ἑκτον, ΚΡΙΣΙΣ ποιημάτων, ὃ δὴ
 ,, ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ ἐστὶ πάντων τῶν ἐν τῇ τέχνῃ,,.

(2) Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, Αὐτοσχ. σοχασμ. σελ. μδ'.

(3) Ὅσοι ἀπὸ τῶν ἡμετέρων νέους μέλλουν νὰ συντάξωσιν εἰς τὸ ἑξῆς Γραμματικὴν, δύνανται νὰ μάθωσι ἀφ' ὅσα εἶπα, ποῖα καὶ πόσα ἐφόδια πρέπει νὰ ἔχη ὁ Γραμματικοσυνθέτης. Ὅσοι δὲ ἐσύνταξαν κακὰς Γραμματικάς, τοὺς παρακαλῶ νὰ μὴ ταράττωνται· δύ-

ἀλλὰ τοὺς ὅσοι ἔμαθαν νὰ συλλογίζωνται, ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ μάθωμεν ἀληθῶς Κ α λ ἄ γ ρ α μ μ α τ ι κ ἄ, ἐνόσω δὲν γνωρίζομεν ὅσα εἰς τόσον χρόνου διάστημα ἀπὸ σοφῶν πλῆθος τόσον ἐγράφησαν εἰς τελείωσιν τῆς Γραμματικῆς. Ἐποτῶ, ἂν ἦναι δίκαιον ἐνόσω οἱ ἀλλογενεῖς ἀναγινώσκουσι τοὺς κόπους τῶν ἡμετέρων προγόνων εἰς διορθωμένας ἐκδόσεις, νὰ τοὺς λαμβάνωμεν ἡμεῖς, οἱ καυχώμενοι ἐκείνων ἀπόγονοι, ἐσφαλμένους ἀπὸ χεῖρας ἀγραμμάτων ἐκδοτῶν· ἢ ἂν ἦναι τίμιον, ἐνόσω τρυφῶσιν ἐκεῖνοι τὸν καθαρὸν ἄρτον τῆς ἐλληνικῆς τραπέζης, νὰ λιμαζώμεν ἡμεῖς, ἢ νὰ τρεφόμεθα μὲ τὰ πίτυρα τῆς ἡμετέρας Γραμματικῆς. Ὅχι, φίλοι ὁμογενεῖς· μήτε δίκαιον, μήτε τίμιον, κρίνει τὸ θέλετε.

Διὰ νὰ ἐξαλείψετε ὅμως τοιαύτην καταισχύνην, ὅσον εἶναι δυνατὸν ἐγγήγορα, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἀρκεῖ ν' ἀποκτήσετε βιβλιοθήκην, ὡς εἶπα, πλουσίαν· ἀνάγκη εἶναι (τὸ καταλαμβάνετε καλῶς) καὶ νὰ καταστήσετε τοὺς σπουδαστὰς τῶν Ἄν-

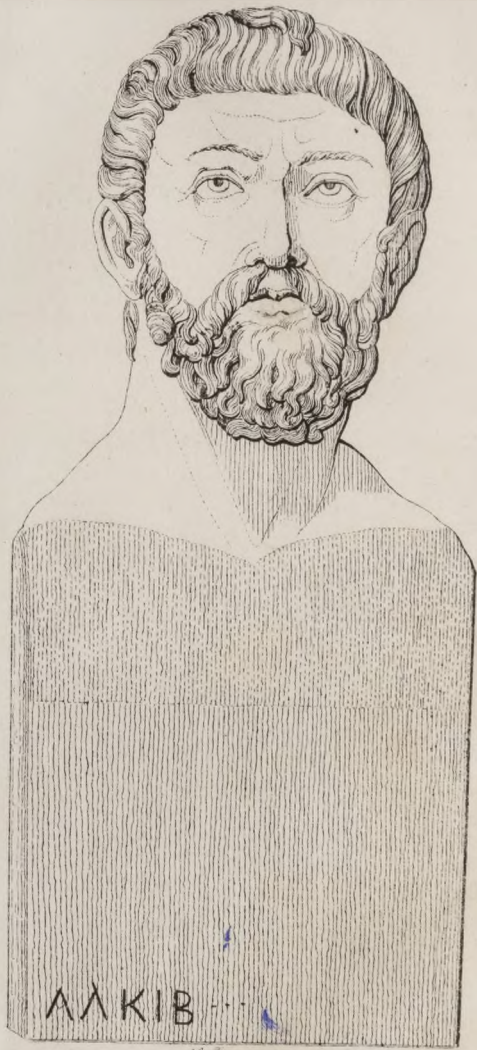
νανται καὶ αὐτοὶ νὰ ἐξαλείψωσι τὸ ὄνειδος, συντάττοντες καλητέρας. Μικρὰ ζημίαι εἶναι σύνταξις κακῆς Γραμματικῆς, καὶ ἀκόμη μικροτέρα τὸ νὰ φερηθῇ τις τὴν ὑπόληψιν ὅτι εἶναι Γραμματικός. Ἀπ' ὅλας τὰς ζημίας ἡ μεγαλητέρα, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Ἐπίκτητος, εἶναι ἡ ζημία τῆς ἀνθρωπότητος. “ Εἰ δ' ἀντὶ ἀνθρώπου, ἡμέρου ζώου καὶ κοινα-
 ,, νικοῦ, θηρίου γέγονας βλαβερόν, ἐπίβουλον, δηκτικόν, οὐδὲν ἀ-
 ,, πολώλεκας; ἀλλὰ θεῖ σε κέρμα ἀπολέσαι, ἵνα ζημιωθῆς; ἄλλου δ' οὐ-
 ,, δυνὸς ἀπώλειαι ζημιοῖ τὸν ἄνθρωπον; Εἰ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚὴν μὲν ἦς ἀπο-
 ,, βαλὼν, ἢ Μουσικὴν, ζημίαν ἡγοῦ τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς· εἰ δ' αἰδῶ
 ,, καὶ κατασολὴν καὶ ἡμερότητα, ἀποβαλεῖς, οὐδὲν ἡγῆ τὸ πρᾶγμα; ”
 ἌΡΡΙΑΝ. Ἐπικτ. Διατρ. Βιβλ, Β, κεφ. 10.

θρωπικῶν γραμμάτων ικανοὺς νὰ ὤφελθῶσιν ἀπὸ τὰ βιβλία. Τοῦτο δὲ νὰ κατορθώσετε δὲν εἶναι δυνατὸν, ἐὰν εἰς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης τὸ γυμνάσιον δὲν βάλετε καὶ διδάσκαλον τῆς Λατινικῆς.

Ταῦτα, φίλοι Σμυρναῖοι, φίλοι Χῆρι, φίλοι Κυδωνιάται, φίλοι Ἕλληνας, μὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀνάσασιν! εἶναι τὰ δραστήρια βοηθήματα, ἣ μέσα, τῆς μαθήσεως τῶν ἀληθῶς Καλῶν γραμματικῶν. Ἄλλα πρὸς ταῦτα ὅστις ἐπαγγέλλεται νὰ σᾶς δείξῃ, μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι σᾶς περιπαίξει.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΒΙΩΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ.

Αλκιβιάδης	Σελίδι	1
Κοριολάνος		43
Αλκιβιάδου και Κοριολάνου σύγκρισις.		79
Τιμολέων.		85
Αίμιλιος Παῦλος		121
Τιμολέοντος και Παύλ. Αίμ. σύγκρισις.		160
Πελοπίδας.		163
Μάρκελλος.		201
Πελοπίδου και Μαρκέλλου σύγκρισις.		234
Ἀριστείδης.		239
Μάρκος Κάτων.		271
Ἀριστείδου και Κάτωνος σύγκρισις.		302
Φιλοποίμην.		309
Τ. Κοϊντ. Φλαμινῖος		333
Φιλοποίμ. και Τ. Κ. Φλαμινῖου σύγκρισις.		356

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΤΑΤΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΑΤΙΚΑΝΩΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ.

Σελ. 1. Τομ. II

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ,

Η

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ.

Τὸ Ἀλκιβιάδου γένος ἄνωθεν Εὐρυσάκην τὸν Αἴαντος ἀρχηγὸν ἔχειν δοκεῖ· πρὸς δὲ μητρὸς Ἀλκμαιωνίδης ἦν, ἐκ Δεινομάχης γεγονὼς τῆς Μεγακλέους. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Κλεινίας ἰδιοςόλω τριήρει περὶ Ἀρτεμίσιον ἐνδόξως ἐναυμάχησεν ὕστερον δὲ Βοιωτοῖς μαχόμενος περὶ Κορώνειαν ἀπέθανε. Τοῦ δ' Ἀλκιβιάδου Περικλῆς καὶ Ἀρίφρων οἱ Ξανθίππου, προσήκοντες κατὰ γένος, ἐπετρόπευον. Λέγεται δ' οὐ κακῶς, ὅτι τῆς Σωκράτους πρὸς αὐτὸν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας οὐ μικρὰ πρὸς δόξαν ἀπέλαυσεν· εἶγε Νικίου μὲν καὶ Δημοσθένους καὶ Λαμάχου καὶ Φορμίωνος, Θρασυβούλου τε καὶ Θηραμένους, ἐπιφανῶν ἀνδρῶν γενομένων κατ' αὐτὸν, οὐδενὸς οὐδ' ἡ μήτηρ ὀνόματος τέτευχεν, Ἀλκιβιά-

δου δὲ καὶ τίτθην, γένος Λάκαινα, Ἀμύκλαν ὄνομα, καὶ Ζώ-
 πυρον παιδαγωγὸν ἴσμεν, ὧν το μὲν Ἀντισθένης, τὸ δὲ Πλάτων,
 ἰσόρηκε. Περὶ μὲν οὖν τοῦ κάλλους Ἀλκιβιάδου οὐδὲν ἴσως δεῖ
 λέγειν, πλὴν ὅτι καὶ παῖδα καὶ μειράκιον καὶ ἄνδρα, πλῆθι συ-
 νανθῆσαν τῇ ἡλικίᾳ καὶ ὄρα τοῦ σώματος, ἐράσμιον καὶ ἡδὺν
 παρέσχεν. Οὐ γάρ, ὡς Εὐριπίδης ἔλεγε, πάντων τῶν καλῶν καὶ
 τὸ μετόπωρον καλὸν ἐστίν, ἀλλὰ τοῦτο Ἀλκιβιάδῃ μετ' ὀλίγων
 ἄλλων δι' εὐφυίαν καὶ ἀρετὴν σώματος ὑπῆρξε. Τῇ δὲ φωνῇ καὶ
 τὴν τραυλότητα ἐμπρέψαι λέγουσι, καὶ τῷ λάλῳ πιθανότητα
 παρασχεῖν χάριν ἐπιτελοῦσαν. Μέννηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης
 αὐτοῦ τῆς τραυλότητος, ἐν οἷς ἐπισκώπτει Θεώρων·

Εἰτ' Ἀλκιβιάδης εἶπε πρὸς με τραυλίσας.

“ Ὅλας Θεώρων; τὴν κεφαλὴν κόλακος ἔχει. ”

Ὅρθως γε τοῦτ' Ἀλκιβιάδης ἐτραύλισε.

Καὶ Ἄρχιππος τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου σκώπτων· Βαδίζεις, φησὶ,
 διακεχλιδῶς, θυματίων ἔλκων, ὅπως ἐμφορῆς τῷ πατρὶ μάλιχα
 δόξειεν εἶναι, κλασσαυγενεῦεται τε καὶ τραυλίζεται.

B. Τὸ δ' ἦθος αὐτοῦ πολλὰς μὲν ὑπερον, ὡς εἰκότ', ἐν πράγ-
 μασι μεγάλοι καὶ τύχαις πολυτρόποις ἀνομοιότητος πρὸς αὐτὸ
 καὶ μεταβολὰς ἐπεδείξατο. Φύσει δὲ πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων
 παθῶν ἐν αὐτῷ, τὸ φιλόνεικον ἰσχυρότατον ἦν, καὶ τὸ φιλόπρω-
 τον, ὡς δῆλόν ἐστι τοῖς παιδικοῖς ἀπομνημονεύμασι. Ἐν μὲν γὰρ
 τῷ παλαίῳ πιεζόμενος, ὑπὲρ τοῦ μὴ πέσειν ἀναγαγὼν πρὸς τὸ
 σῶμα τὰ ἄμματα τοῦ πιεζοῦντος, οἷος ἦν διαφαγεῖν τὰς χεῖρας.
 Ἀφέντος δὲ τὴν λαβὴν ἐκείνου, καὶ εἰπόντος· Δάκνει, ὃ Ἀλκι-
 βιάδῃ, καθάπερ αἱ γυναῖκες· Οὐκ ἔγωγε, εἶπε, ἀλλ' ὡς οἱ λέον-
 τες. Ἐτι δὲ μικρὸς ὢν ἔπαιζεν ἀσραγάλαις ἐν τῷ σενωπῷ τῆς
 δὲ βολῆς καθηκούσης εἰς αὐτὸν, ἀμαξά φορτίων ἐπήρει. Πρῶτον
 μὲν οὖν ἐκέλευε περιμεῖναι τὸν ἄγοντα τὸ ζεῦγος, ὑπέπιπτε γὰρ
 ἢ βολῇ τῇ παρόδῳ τῆς ἀμάξης. Μὴ πειθομένου δὲ δι' ἀγροικίαν,

ἀλλ' ἐπάγοντος, οἱ μὲν ἄλλοι παῖδες διέσχον, ὁ δ' Ἀλκιβιάδης καταβαλὼν ἐπὶ σῶμα πρὸ τοῦ ζεύγους, καὶ παρατείνας ἑαυτὸν, ἐκέλευεν οὕτως, εἰ βούλεται, διεξελθεῖν ὥστε τὸν μὲν ἄνθρωπον ἀνακρούσαι τὸ ζεύγος ὀπίσω, δείσαντα, τοὺς δ' ἰδόντας ἐκπλαγῆναι καὶ μετὰ βοῆς συνδραμεῖν πρὸς αὐτόν. Ἐπεὶ δ' εἰς τὸ μανθάνειν ἤκε, τοῖς μὲν ἄλλοις ὑπήκουε διδασκάλους ἐπεικῶς, τὸ δ' αὐλεῖν ἔφευγεν ὡς ἀγεννὲς καὶ ἀνελεύθερον. Πλήκτρου μὲν γὰρ καὶ λύρας χρῆσιν οὐδὲν οὔτε σχήματος, οὔτε μορφῆς ἐλευθέρῳ πρεπούσης διαφθείρειν, αὐλοὺς δὲ φυσῶντος ἀνθρώπου σῶματι καὶ τοὺς συνήθεις ἂν πάνυ μόλις διαγνῶναι τὸ πρόσωπον. Ἔτι δὲ τὴν μὲν λύραν τῷ χρωμένῳ συμφθέγγεσθαι καὶ συνάδειν, τὸν δ' αὐλὸν ἐπισημίζειν καὶ ἀποφράττειν ἐκάστου τὴν τε φωνὴν καὶ τὸν λόγον ἀφαιρούμενον. « Αὐλείτωσαν οὖν (ἔφη) Θηβαίων παῖδες· οὐ γὰρ ἴσασσι διαλέγεσθαι. Ἡμῖν δὲ τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς οἱ πατέρες λέγουσιν, ἀρχηγέτις Ἀθηνᾶ καὶ πατρῶος Ἀπόλλων ἐστίν· ὧν ἡ μὲν ἔρριψε τὴν αὐλὸν, ὁ δὲ καὶ τὸν αὐλητὴν ἐξέδειρε. » Τοιαῦτα παίζων ἅμα καὶ σπουδάζων ὁ Ἀλκιβιάδης αὐτόν τε τοῦ μαθήματος ἀπέστησε καὶ τοὺς ἄλλους. Ταχὺ γὰρ διήλθεν ὁ λόγος εἰς τοὺς παῖδας, ὡς εὖ ποιῶν ὁ Ἀλκιβιάδης βδελύττοιτο τὴν αὐλητικὴν, καὶ χλευάζει τοὺς μανθάνοντας. Ὅθεν ἐξέπεσε κομιδῆ τῶν ἐλευθέρων διατριβῶν, καὶ προσπηλακίσθη παντάπασι ὁ αὐλός.

Γ. Ἐν δὲ ταῖς Ἀντιφῶντος λοιδορίαις γέγραπται, ὅτι παῖς ὢν ἐκ τῆς οἰκίας ἀπέδρα πρὸς Δημοκράτη τινὰ τῶν ἐρασῶν βουλομένου δ' αὐτὸν ἀποκηρύττειν Ἀρίφρονος, Περικλῆς οὐκ εἶασεν, εἰπὼν· Εἰ μὲν τέθνηκεν, ἡμέρα μιᾶ διὰ τὸ κήρυγμα φανεῖσθαι πρότερον· εἰ δὲ σῶς ἐστίν, ἄσωσον αὐτῷ τὸν λοιπὸν βίον ἔσσεσθαι. Καὶ ὅτι τῶν ἀκολουθούντων τινὰ κτείνειεν ἐν τῇ Σιβυρτίου παλαίστρᾳ ξύλῳ πατάξας. Ἀλλὰ τούτοις μὲν οὐκ ἄξιον ἴσως πιστεῖν, ἃ γε λοιδορεῖσθαι τις αὐτῷ δι' ἔχθραν ὁμολογῶν εἶπεν.

Δ. Ἦδη δὲ πολλῶν καὶ γενναίων ἀθροισμένων καὶ περιεπόντων,

οὐ μὲν ἄλλοι καταφανεῖς ἦσαν τὴν λαμπρότητα τῆς ὥρας ἐκπεπληγμένοι καὶ θεραπεύοντες· ὁ δὲ Σωκράτους ἔρωσ μέγα μαρτύριον ἦν τῆς ἀρετῆς καὶ εὐφροσύνης τοῦ παιδός· ἦν ἐμφαινομένην τῷ εἶδει καὶ διαλάμπουσαν ἐνορέων, φοβούμενος δὲ τὸν πλοῦτον, καὶ τὸ ἀξίωμα, καὶ τὸν προκαταλαμβάνοντα κολακείαις καὶ χάρισιν ἀσῶν καὶ ξένων καὶ ξυμμάχων ὄχλον, οἷος ἦν ἀμύνειν καὶ μὴ περιορᾶν, ὡς φυτὸν ἐν ἀνθεί· τὸν οἰκτεῖον καρπὸν ἀποβάλλον καὶ διασθεῖρον. Οὐδένα γὰρ ἢ τύχη περισέσχεν ἐξέωθεν καὶ περιέφραξε τοῖς λεγομένοις ἀγαθοῖς τοσοῦτον, ὥς ἄτρωτον ὑπὸ φιλοσοφίας γενέσθαι, καὶ λόγοις ἀπρόσιτον παρρησίαν καὶ δηγμὸν ἔχουσιν· ὡς Ἀλκιβιάδης εὐθύς ἐξ ἀρχῆς θρυπτόμενος καὶ ἀποκλειόμενος ὑπὸ τῶν πρὸς χάριν ἐξομιλούντων εἰσακοῦσαι τοῦ νοθετοῦντος καὶ παιδεύοντος, ὅμως ὑπ' εὐφροσύνης ἐγνώρισε Σωκράτη καὶ προσήκατο, διασχὼν τοὺς πλουσίους καὶ ἐνδοξοὺς ἐραστὰς. Ταχὺ δὲ ποιησάμενος συνήθη, καὶ λόγων ἀκούσας οὐχ ἡδονὴν ἀνανδρον ἐραστοῦ θηρεύοντος, οὐδὲ φιλημάτων καὶ ψαύσεων προσαιτοῦντος, ἀλλ' ἐλέγχοντος τὸ σαθρὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πιεζοῦντος τὸν κενὸν καὶ ἀνόητον τύφον,

Ἐπιθεῖ' Ἀλέκτωρ δούλον ὡς κλίνας πτερόν.

Καὶ τὸ μὲν Σωκράτους ἡγήσατο πρᾶγμα τῷ ὄντι θεῶν ὑπηρεσίαν εἰς νέων ἐπιμέλειαν εἶναι καὶ σωτηρίαν. Καταφρονῶν δ' αὐτῷ ἑαυτοῦ, θαυμάζων δ' ἐκεῖνον, ἀγαπῶν δὲ τὴν φιλοφροσύνην, αἰσχυρόμενος δὲ τὴν ἀρετὴν, ἐλάνθανεν εἰδῶλον ἔρωτος, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, ἀντέρωτα κτώμενος· ὥς θαυμάζειν ἅπαντας ὀρῶντας αὐτὸν Σωκράτει μὲν συνδειπνοῦντα, καὶ συμπαλαίοντα, καὶ συσκηνοῦντα· τοῖς δ' ἄλλοις ἐρασταῖς χαλεπὸν ὄντα καὶ δυσχείρωτον, ἐνίοις δὲ καὶ παντάπασι σοβαρῶς προσφερόμενον, ὡς περ Ἀντύφῳ τῷ Ἀνθεμίωνος. Ἐτύγχανε μὲν γὰρ ἐρῶν τοῦ Ἀλκιβιάδου, ξένους δέ τινα ἐσιῶν, ἐκάλει καὶ κείνον ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Ὁ δὲ τὴν μὲν κλήσιν ἀπείπατο, μεθυθεὶς δ' οἴκοι μετὰ τῶν ἐταί-

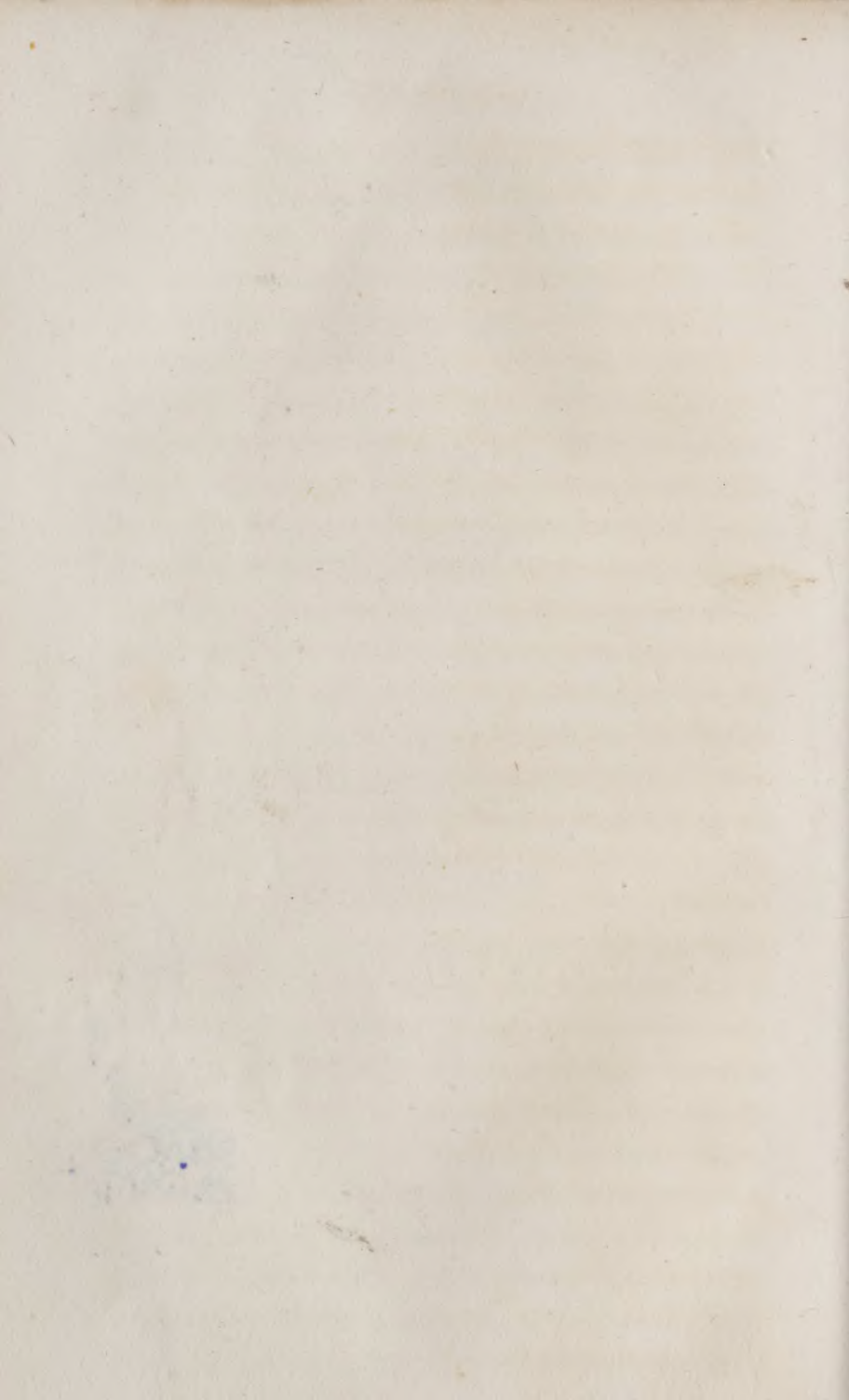

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΠΑΡΙΣ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤ . ΜΟΥΣΕΙΟΥ .

Σελ. 4^η Τόμ. II

ρων, ἐκώμασε πρὸς τὸν Ἄνυτον, καὶ ταῖς θύραις ἐπιστὰς τοῦ ἀνδρῶνος, καὶ θεασάμενος ἀργυρῶν ἐκπωμάτων καὶ χρυσῶν πλήρεις, τὰς τραπέζας, ἐκέλευσε τοὺς παῖδας τὰ ἡμίση λαβόντας οἴκαδε κομίζεσθαι πρὸς αὐτόν. Εἰσελθεῖν δ' οὐκ ἠξίωσεν, ἀλλὰ ταῦτα πᾶσας ἀπῆλθε. Τῶν οὖν ξένων δυσχεραίνοντων, καὶ λεγόντων, ὡς ὑβριστικῶς καὶ ὑπερηφάνως εἶη τῷ Ἀνύτῳ κεχρημένος ὁ Ἀλκιβιάδης· Ἐπεικῶς μὲν οὖν, ὁ Ἄνυτος ἔφη, καὶ φιλανθρώπως· ἃ γὰρ ἐξῆν αὐτῷ λαβεῖν ἅπαντα, τούτων ἡμῖν τὰ ἡμίση καταλέλοιπεν.

Ε. Οὕτω δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐρασταῖς ἐχρήτο· πλὴν ἓνα μετοικικὸν ἄνθρωπον, ὧς φασιν, οὐ πολλὰ κεκτημένον, ἀποδόμενον δὲ πάντα, καὶ τὸ συναχθὲν εἰς ἑκατὸν σατῆρας τῷ Ἀλκιβιάδῃ προσφέροντα, καὶ δεόμενον λαβεῖν, γελάσας καὶ ἡσθεὶς, ἐκάλεσεν ἐπὶ δεῖπνον. Ἐσιτάσας δὲ καὶ φιλοφρονηθεὶς, τό τε χρυσίον ἀπέδωκεν αὐτῷ, καὶ προσέταξε τῇ ὑπερλίτῃ τοὺς ὠνούμενους τὰ τέλη τὰ δημόσια ταῖς τιμαῖς ὑπερβάλλειν ἀντωνούμενον. Παραιτουμένου δὲ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὸ πολλῶν τάλαντων εἶναι τὴν ὠνήν, ἠπείλησε μασιγῶσειν, εἰ μὴ ταῦτα πράττοι· καὶ γὰρ ἐτύγγανεν ἐγκαλῶν τι τοῖς τελῶναις ἴδιον. Ἐωθεν οὖν προσελθὼν ὁ μέτοικος εἰς ἀγορὰν, ἐπέθηκε τῇ ὠνῇ τάλαντον. Ἐπεὶ δ' οἱ τελῶναι συσσεφόμενοι καὶ ἀγανακτοῦντες ἐκέλευον ὀνομάζειν ἐγγυητὴν, ὡς οὐκ ἂν εὐρόντος, θορυβουμένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναχωροῦντος, ἐς ὧς ὁ Ἀλκιβιάδης ἀπῶθεν, πρὸς τοὺς ἀρχοντας, Ἐμὲ γράψατ', ἔφη, ἐμὸς φίλος ἐστίν· ἐγγυῶμαι. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ τελῶναι, ἐξηπορήθησαν. Εἰωθότες γὰρ ἀεὶ ταῖς δευτέραις ὠναῖς χρεωλυτεῖν τὰ· πρώτας, οὐχ ἑώρων αὐτοῖς ἀπαλλαγὴν οὔσαν τοῦ πράγματος. Ἐδέοντο δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀργύριον διδόντες· ὁ δ' Ἀλκιβιάδης οὐκ εἶα λαβεῖν ἕλαττον τάλαντον· διδόντων δὲ τὸ τάλαντον, ἐκέλευσεν ἀποσῆναι λαβόντα. Κάκεινον μὲν οὕτως ὠρέλησεν.

Ϛ. Ὁ δὲ Σωκράτους ἔρωσ πολλοὺς ἔχων καὶ μεγάλους ἀνταγωνιστάς, πῆ μὲν ἐκράτει τοῦ Ἀλκιβιάδου, δι' εὐρυτέαν ἀπτομένων τε τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ τὴν καρδίαν σρεφόντων, καὶ δάκρυα ἐκχεόντων ἔστι δ' ὅτε καὶ τοῖς κόλαξι, πολλάς ἡδονὰς ὑποβάλλουσιν, ἐνδιδοὺς ἑαυτὸν, ἀπωλίσθαινε τοῦ Σωκράτους, καὶ δραπέτεύων ἀτεχνῶς ἐκυνηγεῖτο, πρὸς μόνον ἐκείνον ἔχων τὸ αἰδεῖσθαι καὶ τὸ φοβεῖσθαι, τῶν δ' ἄλλων ὑπερορῶν. Ὁ μὲν οὖν Κλεάνθης ἔλεγε, τὸν ἐρώμενον ὑφ' ἑαυτοῦ μὲν ἐκ τῶν ὄτων κρατεῖσθαι, τοῖς δ' ἀντεράσασιν πολλάς λάβας παρέχειν ἀθίκτους ἑαυτῷ τὴν γαστέρα λέγων, καὶ τὰ αἰδοῖα, καὶ τὸν λαιμόν. Ἀλκιβιάδης δ' ἦν μὲν ἀμέλει καὶ πρὸς ἡδονὰς ἀγώγιμος· ἡ γὰρ ὑπὸ Θουκυδίδου λεγομένη παρανομία εἰς τὸ σῶμα τῆς διαίτης, ὑποψίαν τοιαύτην δίδωσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον αὐτοῦ τῆς φιλοτιμίας ἐπιλαμβαυόμενοι καὶ τῆς φιλοδοξίας οἱ διαφθείροντες, ἐνέβαλον οὐ καθ' ὄραν εἰς μεγαλοπραγμοσύνην, ἀναπειθόντες, ὡς, ὅταν πρῶτον ἀρξῆται τὰ δημόσια πράττειν, οὐ μόνον ἀμαυρώσοντα τοὺς ἄλλους στρατηγούς καὶ δημαγωγούς εὐθύς, ἀλλὰ καὶ τὴν Περικλέους δύναμιν ἐν τοῖς Ἕλλησι καὶ δόξαν ὑπερβαλοῦμενον. Ὡσπερ οὖν ὁ σίδηρος ἐν τῷ πυρὶ μαλασόμενος αἰθίς ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ πυκνοῦται, καὶ σύνεισι τοῖς μορίοις εἰς αὐτὸν, οὕτως ἐκείνον ὁ Σωκράτης, θρύψαις διάπλεων καὶ χαυνότητος ὁσάκις ἂν λάβῃ, πιέζων τῷ λόγῳ καὶ συσέλλων, ταπεινὸν ἐποίει καὶ ἄτολμον, ἡλικίαν ἐνδεῆς ἔστι καὶ ἀτελής πρὸς ἀρετὴν, μανθίνοντα.

Ζ. Τὴν δὲ παιδικὴν ἡλικίαν παραλλάσσω, ἐπέστη γραμματοδιδασκάλῳ, καὶ βιβλίον ἤτησεν Ὀμηρικόν. Εἰπόντος δὲ τοῦ διδασκάλου, μὴδὲν ἔχειν Ὀμήρου, κονδύλῳ καθιχόμενος αὐτοῦ, παρῆλθεν. Ἐτέρου δὲ φήσαντος, ἔχειν Ὀμηρον ὑφ' αὐτοῦ διωρθωμένον· Εἴτ' ἔφη, γράμματα διδάσκεις, Ὀμηρον ἐπανορθοῦν ἰκανὸς ὢν, (καὶ) οὐχὶ τοὺς νέους παιδεύεις; Περικλεῖ δὲ βουλόμενος ἐντυχεῖν, ἐπὶ θύρας ἦλθεν αὐτοῦ. Πυθόμενος δὲ, μὴ σχολάζειν,

ἀλλὰ σκοπεῖν καθ' ἑαυτὸν, ὅπως ἀποδώσει λόγον Ἀθηναίοις, ἀπιὼν ὁ Ἀλκιβιάδης· εἶτα, ἔφη, βέλτιον οὐκ ἦν σκοπεῖν αὐτὸν, ὅπως οὐκ ἀποδώσει λόγον Ἀθηναίοις; Ἐτι δὲ μειράκιον ὠνέσρα- τεύσατο τὴν εἰς Ποτίδαιαν στρατείαν, καὶ Σωκράτη σύσκηνον εἶχε, καὶ παρασάτην ἐν τοῖς ἀγῶσιν. Ἰσχυρὰς δὲ γενομένης μά- χης, ἤρισευσαν μὲν ἀμφοτέρου· τοῦ δ' Ἀλκιβιάδου τραύματι περιπεσόντος ὁ Σωκράτης πρός τὴν καὶ ἤμυνε, καὶ μάλιστα δὴ προδήλως ἔπωσεν αὐτὸν μετὰ τῶν ὅπλων· ἐγένετο μὲν οὖν τῷ δικαιοτάτῳ λόγῳ Σωκράτου τὸ ἀρισεῖον. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατηγοὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τῷ Ἀλκιβιάδῃ σπουδάζοντες ἐφαινότο περιθεῖναι τὴν δόξαν, ὁ Σωκράτης, βουλόμενος αὖξασθαι τὸ φιλότιμον ἐν τοῖς καλοῖς αὐτοῦ, πρῶτος ἐμαρτύρει καὶ παρεκάλει στρατηγῶν ἐκεῖνον καὶ δίδόναι τὴν πανοπλίαν. Ἐτι δὲ τῇ ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ γενομένης, καὶ φευγόντων Ἀθηναίων, ἔχων ἵππον ὁ Ἀλκιβιάδης, τοῦ δὲ Σωκράτους πεζῆ μετ' ὀλίγων ἀποχωροῦντος, οὐ παρή- λασεν ἰδὼν, ἀλλὰ παρέπεμψε καὶ περιήμυνε, ἐπικειμένων τῶν πολεμίων καὶ πολλοὺς ἀναιρούντων. Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπράχθη.

Η. Ἴππονικῷ δὲ, τῷ Καλλίου πατρὶ, καὶ δόξαν ἔχοντι μεγάλην καὶ δυνάμιν ἀπὸ πλοῦτου καὶ γένους, ἐνέτριψε κόνδυλον, οὐχ ὑπ' ὀργῆς ἢ διαφορᾶς τινος προαχθεὶς, ἀλλ' ἐπὶ γέλωτι, συνθέ- μενος πρὸς τοὺς ἐταίρους. Περιβοήτου δὲ τῆς ἀσελγείας ἐν τῇ πόλει γενομένης, καὶ συναγανακτούντων, ὥσπερ εἰκὸς, ἀπάντων, ἅμ' ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Ἀλκιβιάδης, ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἴππονίκου, καὶ τὴν θύραν κόψας, εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ θεὶς τὸ ἱμάτιον, παρεδίδου τὸ σῶμα μαστιγοῦν καὶ κολάζειν κελεύων. Ὁ δὲ συνέγνω, καὶ τὴν ὀργὴν ἀρῆκεν· ὕστερον δὲ (καὶ) τῆς θυγατρὸς Ἰππαρέτης ἐποιήσατο νυμφίον. Ἐνιοὶ δὲ φασιν, οὐχ Ἴππονικόν, ἀλλὰ Καλ- λίαν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, δοῦναι τῷ Ἀλκιβιάδῃ τὴν Ἰππαρέτην ἐπὶ δέκα ταλάντοις· εἶτα μέντοι τεκούσης, ἀλλὰ πάλιν δέκα προσ-

εισπράξει τὸν Ἀλκιβιάδην, ὡς τοῦτο συνθέμενον, εἰ γένοιτο παῖδες. Ὁ δὲ Καλλίας ἐπιβουλὴν δεδοικώς, προσῆλθε τῷ δήμῳ τὰ χρήματα διδούς καὶ τὸν οἶκον, ἂν περ αὐτῷ συμπέσῃ μὴ καταλιπόντι γενεὰν ἀποθανεῖν. Εὐτακτος δ' οὔσα καὶ φίλανδρος ἢ Ἰππαρέτη, λυπούμενη δ' ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸν γάμον, ἐταίραις ξέναις καὶ ἀσταῖς συνόντος, ἐκ τῆς οἰκίας ἀπιοῦσα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν ᾤχετο. Τοῦ δ' Ἀλκιβιάδου μὴ φροντίζοντος, ἀλλὰ τρυφῶντος, ἔδει τὸ τῆς ἀπολείψεως γράμμα παρὰ τῷ ἄρχοντι θέσθαι, μὴ δὲ ἐταίρων, ἀλλ' αὐτὴν παροῦσαν. Ὡς οὖν παρῆν τοῦτο πράξουσα κατὰ τὸν νόμον, ἐπέξελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ συναρπάσας αὐτὴν, ἀπῆλθε δι' ἀγορᾶς οἴκαδε κομίζων, μηδενὸς ἐναντιωθῆναι, μηδ' ἀφελῆσθαι τολμήσαντος. Ἐμεινε μὲν τοι παρ' αὐτῷ μέχρι τελευτῆς. Ἐτελεύτησε δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, εἰς Ἔφεσον τοῦ Ἀλκιβιάδου πλεύσαντος. Αὕτη μὲν οὖν οὐ παντελῶς ἔδοξεν ἢ βία παράνομος, οὐδ' ἀπάνθρωπος εἶναι. Καὶ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ διὰ τοῦτο προάγειν τὴν ἀπολείπουσαν εἰς τὸ δημόσιον αὐτὴν, ὅπως ἐγγένηται τῷ ἀνδρὶ συμβῆναι καὶ κατασχεῖν.

Θ. ὄντος δὲ κυνὸς αὐτῷ θαυμαστοῦ τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος, ὃν ἐβδομήκοντα μνῶν ἐωνημένος ἐτύγχανεν, ἀπέκοψε τὴν οὐρὰν, πάγκαλον οὔσαν. Ἐπιτιμώντων δὲ τῶν συνήθων, καὶ λεγόντων, ὅτι πάντες ἐπὶ τῷ κυνὶ δάκνονται καὶ λοιδοροῦσιν αὐτὸν, ἐπιγέλασας· Γίνεται τοίνυν, εἶπεν, ὁ βούλομαι. Βούλομαι γὰρ Ἀθηναίους τοῦτο λαλεῖν, ἵνα μὴ τι χεῖρον περὶ ἐμοῦ λέγουσι.

1. Πρώτην δ' αὐτῷ πῆροdon εἰς τὸ δημόσιον γενέσθαι λέγουσι μετὰ χρημάτων ἐπίδοσως, οὐκ ἐκ παρασκευῆς, ἀλλὰ παριόντα, θορυβούντων Ἀθηναίων, ἔρσθαι τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου· πυθόμενον δὲ, χρημάτων ἐπίδοσιν γίνεσθαι, παρελθεῖν καὶ ἐπίδοῦναι· τοῦ δὲ δήμου κροτοῦντος καὶ βοῶντος, ὑρ' ἡδονῆς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ὄργου, ὃν ἐτύγχανεν ἔχων ἐν τῷ ἱματίῳ. Πτοηθέντος οὖν καὶ διαφυγόντος, ἔτι μᾶλλον ἐλθοῖσαι τοὺς Ἀθη-

ναίους, πολλοὺς δὲ συνθηρᾶν ἀναστάντας, λαβεῖν δ' αὐτὸν Ἀντίο-
 χον τὸν κυβερνήτην, καὶ ἀποδοῦναι· διὸ καὶ προσφιλέστατον τῷ
 Ἀλκιβιάδῃ γενέσθαι. Μεγάλως δ' αὐτῷ κλεισιάδας ἐπὶ τὴν πολι-
 τεῖαν ἀνοίγοντος τοῦτε γένους καὶ τοῦ πλούτου, τῆς τε περὶ
 τὰς μάχας ἀνδραγαθίας, φίλων τε πολλῶν καὶ οἰκείων ὑπαρ-
 χόντων, ἀπ' οὐδενὸς ἡξίου μᾶλλον, ἢ τῆς τοῦ λόγου χάριτος,
 ἰσχύειν ἐν τοῖς πολλοῖς. Καὶ ὅτι μὲν δυνατὸς ἦν εἰπεῖν, οἷτε
 κωμικοὶ μαρτυροῦσι, καὶ τῶν ῥητόρων ὁ δυνατώτατος ἐν τῷ
 κατὰ Μειδίου, λέγων, τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ δεινότατον εἰπεῖν
 γενέσθαι πρὸς τοῖς ἄλλοις. Εἰ δὲ Θεοφράστῳ πιστεύομεν, ἀνδρὶ
 φιληκῶ καὶ ἱστορικῶ παρ' ὄντινοῦν τῶν φιλοσόφων, εὐρεῖν μὲν
 ἦν τὰ δέοντα καὶ νοῆσαι πάντων ἰκανώτατος ὁ Ἀλκιβιάδης· ζητῶν
 δὲ μὴ μόνον, ἀ δεῖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὡς δεῖ τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς
 ῥήμασιν, οὐκ εὐπορῶν δὲ, πολλάκις ἐσφάλλετο, καὶ μετὰ ζῆ-
 λῶν, ἀπεσιώπα καὶ διέλειπε, λέξεως διαφυγούσης αὐτὸν, ἀ-
 ναλαμβάνων καὶ διασκοπούμενος.

ΙΑ. Αἰ δ' ἵπποτροφίαι περιβόητοι μὲν ἐγένοντο καὶ τῷ πλή-
 θει τῶν ἀρμάτων· ἐπτὰ γὰρ ἄλλος οὐδεὶς καθῆκεν Ὀλυμπιάσιν
 ἰδιώτης, οὐδὲ βασιλεὺς, μόνος δ' ἐκεῖνος. Καὶ τὸ νικῆσαι δὲ
 καὶ δεύτερον γενέσθαι καὶ τέταρτον, ὡς Θεουκυδίδης φησιν, ὁ δ'
 Εὐριπίδης, τρίτον, ὑπερβάλλει λαμπρότητι καὶ δόξῃ πᾶσαν τὴν
 ἐν τούτοις φιλοτιμίαν. Λέγει δ' ὁ Εὐριπίδης ἐν τῷ ἄσματι
 ταῦτα·

Σὲ δ' ἀείτομαι, ὦ Κλεινίου παῖ.

Καλὸν ἂ νικά' κάλλιστον δ'

(Ὅ μνηεῖς ἄλλος Ἑλλάνων)

Ἄρματι πρῶτα ὄραμεῖν,

Καὶ δεύτερα, καὶ τρίτα,

Βῆναι δ' ἀπονητί,

Τρίς σφθέντ' ἐλαία

Κάρυκι βοῶν παραδοῦναι.

ΙΒ. Τοῦτο μέντοι τὸ λαμπρὸν ἐπιφανέστερον ἐποίησεν ἡ τῶν πόλεων φιλοτιμία. Σκηνὴν μὲν γὰρ αὐτῷ κεκοσμημένην διαπρεπῶς ἔστησαν Ἑρέσιοι, τροφὰς δὲ ἵπποις καὶ πλῆθος ἱερῶν παρεῖχεν ἡ Χίων πόλις, οἶνον δὲ Λέσσιοι, καὶ τὴν ἄλλην ὑποδοχὴν, ἀφειδῶς ἐσιῶντι πολλούς. Καὶ μὴν καὶ διαβολὴ τις ἢ κακοήθεια γενομένη περὶ τὴν φιλοτιμίαν ἐκείνην πλείονα λόγον παρεστῆχε. Λέγεται γὰρ, ὡς ἦν Ἀθήνησι Διομήδης, ἀνὴρ οὐ πονηρός, Ἀλκιβιάδου φίλος, ἐπιθυμῶν δὲ νίκην Ὀλυμπικὴν αὐτῷ γενέσθαι, καὶ πυνθανόμενος ἄρμα δημόσιον Ἀργείοις εἶναι, τὸν Ἀλκιβιάδην εἰδὼς ἐν Ἀργεὶ μέγα δυνάμενον καὶ φίλους ἔχοντα πολλούς, ἔπεισεν αὐτῷ πριάσθαι τὸ ἄρμα. Πριάμενος δ' ὁ Ἀλκιβιάδης, ἴδιον ἀπεγράψατο, τὸν δὲ Διομήδη χαίρειν εἶασε χαλεπῶς φέροντα καὶ μαρτυρούμενον θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Φαίνεται δὲ καὶ δίκη συστᾶτα περὶ τούτου, καὶ λόγος Ἰσοκράτει γέγραπται περὶ τοῦ ζεύγους ὑπὲρ τοῦ Ἀλκιβιάδου παιδὸς, ἐν ᾧ Τισίας ἐστίν, οὐ Διομήδης, ὁ δικασάμενος.

ΙΓ. Ἐπεὶ δ' ἀρῆκεν αὐτὸν εἰς τὴν πολιτείαν ἔτι μειράκιον ὄν, τοὺς μὲν ἄλλους εὐθύς ἐταπείνωσε δημαγωγούς, ἀγῶνα δ' εἶχε πρὸς τε Φαίακα τὸν Ἑρασιστράτου, καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου· τὸν μὲν, ἥδη καθ' ἡλικίαν προήκοντα, καὶ στρατηγὸν ἄριστον εἶναι δοκοῦντα· Φαίακα δ', ἀρχόμενον, ὥσπερ αὐτός, αὐξάνεσθαι τότε, καὶ γνωρίμων ὄντα πατέρων, ἐλαττούμενον δὲ τοῖς τ' ἄλλοις καὶ περὶ τὸν λόγον. Ἐν τευκτικὸς γὰρ ἰδίᾳ καὶ πιθανὸς ἐδόκει μᾶλλον, ἢ φέρειν ἀγῶνας ἐν δήμῳ δυνατός. Ἦν γὰρ, ὡς Εὐπολὶς φησι,

Λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν.

Φέρεται δὲ καὶ λόγος τις κατ' Ἀλκιβιάδου ὑπὸ Φαίακος γεγραμμένος, ἐν ᾧ μετὰ τῶν ἄλλων γέγραπται, καὶ ὅτι, τῆς πόλεως πολλὰ πομπεῖα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κεκτημένης, Ἀλκιβιάδης ἐχρῆτο πάσιν αὐτοῖς ὥσπερ ἰδίῳ πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν.

Ἦν δέ τις Ἰπέρβολος Περιθοίδης, οὗ μέμνηται μὲν ὡς ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ Θουκυδίδης, τοῖς δὲ κωμικοῖς ὁμοῦ τι πᾶσι διατριβὴν ἀεὶ σκωπιόμενος ἐν τοῖς θεάτροις παρείχεν. Ἄτρεπτος δὲ πρὸς τὸ κακῶς ἀκούειν καὶ ἀπαθὴς ὢν, ὀλιγωρίᾳ δόξης, ἦν ἀναισχυντίαν καὶ ἀπόνοιαν οὔσαν, εὐτολμίαν ἔνιοι καὶ ἀνδρείαν καλοῦσιν, οὐδενὶ μὲν ἤρεσκεν, ἐχρῆτο δ' αὐτῷ πολλάκις ὁ δῆμος, ἐπιθυμῶν προπηλακίζειν τοὺς ἐν ἀξιώματι καὶ συκοφαντεῖν. Ἀναπεισθεὶς οὖν ὑπ' αὐτοῦ τότε, τὸ ὄσρακον ἐπιφέρειν ἔμελλεν, ᾧ κολούοντες ἀεὶ τὸν προὔχοντα δόξῃ καὶ δυνάμει τῶν πολιτῶν ἐλάυνουσι, παραμυθούμενοι τὸν φθόνον μᾶλλον, ἢ τὸν φόβον. Ἐπεὶ δὲ δῆλον ἦν, ὅτι ἐνὶ τῶν τριῶν τὸ ὄσρακον ἐποίησουςι, συνήγαγε τὰς γάσεις εἰς ταῦτόν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ διαλεχθεὶς πρὸς τὸν Νικίαν, κατὰ τοῦ Ἰπερβόλου τὴν ὄσρακοφορίαν ἔτρεψεν. Ὡς δ' ἔνιοι φασιν, οὐ πρὸς Νικίαν, ἀλλὰ πρὸς Φαίακα διαλεχθεὶς, καὶ τὴν ἐκείνου προσλαβὼν ἑταιρίαν, ἐξήλασε τὸν Ἰπέρβολον, οὐδ' ἂν προσδοκῆσαντα. Φαῦλος γὰρ οὐδεὶς ἐνέπιπτεν εἰς τοῦτον τὸν κολασμὸν, οὐδ' ἄδοξος, ὥσπερ καὶ Πλάτων ὁ κωμικὸς εἴρηκε τοῦ Ἰπερβόλου μνησθεὶς·

Καὶ τι πέπραχε τῶν τρόπων μὲν ἄξια,

Αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν σιγμάτων ἀνάξια.

Οὐ γὰρ τοιούτων εἶνεκ' ὄσραχ' εὐρέθη.

Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐν ἑτέροις μᾶλλον εἴρηται τὰ ἰσορούμενα.

ΙΔ. Τὸν δ' Ἀλκιβιάδην ὁ Νικίας οὐχ ἤττον ἠνία θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἢ τιμώμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Πρόξενος μὲν γὰρ ἦν ὁ Ἀλκιβιάδης τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς ἀλόντας αὐτῶν περὶ Πύλον ἀνδρας ἐθεράπευσεν. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοί τε διὰ Νικίου μάλιστα τῆς εἰρήνης τυχόντες, καὶ τοὺς ἀνδρας ἀπολαβόντες, ὑπερηγάπων αὐτόν· ἐν τε τοῖς Ἑλλησι λόγος ἦν, ὡς Περικλέους μὲν συνάψαντος αὐτοῖς, Νικίου δὲ λύσαντος τὸν πόλεμον, οἳ τε πλείστοι τὴν εἰρήνην, Νικίειον ὠνόμαζον· οὐ

μετρίως ἀνιώμενος ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ φθονῶν, ἐβούλευε σύγ-
 χυσιν ὀρκίων. Καὶ πρῶτον μὲν Ἀργείους αἰσθανόμενος μίσει καὶ
 φόβῳ τῶν Σπαρτιατῶν ζητοῦντας ἀποστροφὴν, ἐλπίδας αὐτοῖς
 ἐνεδίδου κρύφα τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας, καὶ παρεθάρρυνε
 πέμπων καὶ διαλεγόμενος τοῖς προσεῴσι τοῦ δήμου, μὴ δε-
 διέναι, μηδ' ὑπέικειν Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ πρὸς Ἀθηναίους
 τρέπεσθαι, καὶ περιμένειν ὅσον οὐδέπω μεταμελομένους καὶ τὴν
 εἰρήνην ἀφιέντας. Ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τε τοὺς Βοιωτοὺς
 ἐποιήσαντο συμμαχίαν, καὶ Πάνακτον οὐχ ἔσωσαν, ὥσπερ ἔδει,
 τοῖς Ἀθηναίοις παρέδωκαν, ἀλλὰ καταλύσαντες, ὀργιζομένους
 λαθῶν τοὺς Ἀθηναίους, ἔτι μᾶλλον ἐξετράχυνε. Καὶ τὸν Νικίαν
 ἐθอรύθει καὶ διέβαλλεν εἰκότα κατηγορῶν, ὅτι τοὺς ἐν Σφακτη-
 ρία τῶν πολεμίων ἀποληθθέντας, αὐτὸς μὲν οὐκ ἠθέλησεν ἐξελεῖν
 στρατηγῶν, ἐτέρων δ' ἐξελόντων ἀφῆκε καὶ ἀπέδωκε, χαριζό-
 μενος Λακεδαιμονίοις· εἴτ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἔπεισε, φίλος ὢν,
 Βοιωτοῖς μὴ συνόμευσθαι, μηδὲ Κορινθίοις, Ἀθηναίοις δὲ κω-
 λύει τὸν βουλούμενον τῶν Ἑλλήνων φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον, εἰ
 μὴ δόξειε Λακεδαιμονίοις. Ἐκ δὲ τούτου κακῶς φερομένῳ τῷ
 Νικίᾳ παρήσαν ὥσπερ κατὰ τύχην πρέσβεις ἀπὸ τῆς Λακεδαί-
 μονος, αὐτόθεν τε λογους ἐπειρικεῖς ἔχοντες, καὶ πρὸς πᾶν τὸ
 συμβιβαστικὸν καὶ δίκαιον αὐτοκράτορες ἦκειν φάσκοντες. Ἀπο-
 δεξαμένης δὲ τῆς βουλῆς, τοῦ δὲ δήμου τῇ ὑσεραία μέλλοντος
 ἐκκλησιάζειν, δείσας ὁ Ἀλκιβιάδης, διεπράξατο τοὺς πρέσβεις ἐν
 λόγοις γενέσθαι πρὸς αὐτόν. Ὡς δὲ συνῆλθον, ἔλεγε· « Τί πεπόν-
 θατε, ἄνδρες Σπαρτιαῖται; πῶς ἔλαθεν ὑμᾶς, ὅτι τὰ τῆς βουλῆς
 αἰεὶ μέτρια καὶ φιλόανθρωπα πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντάς ἐσιν, ὁ
 δὲ δῆμος μέγα φρονεῖ, καὶ μεγάλων ὀρέγεται; κἂν φάσκητε κί-
 ριοι πάντων ἀφῆχθαι, προσάπτων καὶ βιαζόμενος ἀγνωμονήσει.
 Φέρε δὲ, τὴν εὐήθειαν ταύτην ἀφέντες, εἰ βούλεσθε χρήσασθαι
 μετρίοις Ἀθηναίοις, καὶ μηδὲν ἐκβιασθῆναι παρὰ γνώμην, οὕτω

διαλέγεσθε περὶ τῶν δικαίων, ὡς οὐκ ὄντες αὐτοκράτορες. Συμπράξομεν δ' ἡμεῖς Λακεδαιμονίοις χαριζόμενοι. » Ταῦτα δ' εἰπὼν ὄρκους ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ μετέστησεν ἀπὸ τοῦ Νικίου παντάπασι πιεσύντας αὐτῷ, καὶ θαυμάζοντάς αὐτοῦ ἅμα τὴν δεινότητα καὶ σύνετιν, ὡς οὐ τυχόντος ἀνδρὸς οὕσαν. Τῇ δ' ὕσει ραία συνήχθη μὲν ὁ δῆμος, εἰσῆλθον δ' οἱ πρέσβεις. Ἐρωτώμενοι δ' ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου πάνυ φιλανθρώπως, ἐφ' οἷς ἀριγμένοι τυγχάνουσιν, οὐκ ἔφασαν ἦκειν αὐτοκράτορες. Εὐθύς οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπέκειτο μετὰ κραυγῆς καὶ ὀργῆς, ὥσπερ οὐκ ἀδικῶν, ἀλλ' ἀδικούμενος, ἀπίστους καὶ παλιμβόλους ἀποκαλῶν, καὶ μηδὲν ὑγιὲς μήτε πράξειν, μήτ' εἰπεῖν ἤκοντας. Ἐπηγανάκτει δ' ἡ βουλὴ, καὶ ὁ δῆμος ἐχάλειπαινε· τὸν δὲ Νικίαν ἐκπληξίς εἶχε καὶ κατήφεια τῶν ἀνδρῶν τῆς μεταβολῆς, ἀγνοοῦντα τὴν ἀπάτην καὶ τὸν δόλον.

ΙΕ. Οὕτω δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκπεσόντων, στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς ὁ Ἀλκιβιάδης, εὐθύς Ἀργείους καὶ Μαντινεῖς καὶ Ἠλείους συμμάχους ἐποίησε τοῖς Ἀθηναίοις. Καὶ τὸν μὲν τρόπον οὐδεὶς τῆς πράξεως ἐπήνει, μέγα δ' ἦν τὸ πεπραγμένον ὑπ' αὐτοῦ, διασῆσαι καὶ κραδᾶναι Πελοπόννησον ὀλίγου δεῖν ἄπασαν, καὶ τοσαύτας ἀσπίδας ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ περὶ Μαντίνειαν ἀντιτάξαι Λακεδαιμονίοις, καὶ πορρώτατῳ τῶν Ἀθηνῶν ἀγῶνα κατασκευάσαι καὶ κίνδυνον αὐτοῖς, ἐν ᾧ μέγα μὲν οὐδὲν ἡ νίκη προσέθηκε κρατήσασιν, εἰ δ' ἐσφάλησαν, ἔργον ἦν τὴν Λακεδαίμονα περιγενέσθαι. Μετὰ δὲ τὴν μάχην εὐθύς ἐπέθετον καταλύειν ἐν Ἀργεὶ τὸν δῆμον οἱ Χίλιοι, καὶ τὴν πόλιν ὑπήκοον ποιεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ παραγενόμενοι κατέλυσαν τὴν δημοκρατίαν. Αὐθις δὲ τῶν πολλῶν ἐξενεγκαμένων τὰ ὄπλα καὶ κρατησάντων, ἐπελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, τὴν τε νίκην ἐβεβαίωσε τῷ δήμῳ, καὶ τὰ μακρὰ τείχη συνέπεισε καθεῖναι, καὶ προσμύξαντας τῇ θαλάσῃ, τὴν πόλιν ἐξάψαι παντάπασι τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως. Καὶ τέκ-

τονας και λιθουργούς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐκόμισε, και πᾶσαν ἐνεδείκνυτο προθυμίαν, οὐχ ἥττον ἑαυτῷ κτώμενος, ἢ τῇ πόλει, χάρι^ν και ἰσχύν. Ἐπεισε δὲ και Πατρεις ὁμοίως τείχεσι μακροῖς συνάψαι τῇ θαλάσῃ τὴν πόλιν. Εἰπόντος δὲ τινος τοῖς Πατρεῦσιν, ὅτι καταπιούνται ὑμᾶς Ἀθηναῖοι Ἰσως, εἶπεν ὁ Ἀλκιβιάδης, κατὰ μικρὸν και κατὰ τοὺς πόδας, Λακεδαιμόνιοι δὲ κατὰ τὴν κεφαλὴν και ἀθρόως. Οὐ μὴν ἀλλὰ και τῆς γῆς συνεβούλευεν ἀντέχεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, και τὸν ἐν Ἀγραύλου προβαλλόμενον ἀεὶ τοῖς ἐφήβοις ὄρκον ἔργῳ βεβαιοῦν. Ὀμνύουσι γὰρ ὄροις χρῆσεσθαι τῆς Ἀττικῆς, πυροῖς, κριθαῖς, ἀμπέλαις, ἐλαίαις· οἰκίαν ποιῆσθαι διδασκόμενοι τὴν ἡμερον και καρποφόρον.

Ις. Ἐν δὲ τοιούτοις πολιτεύμασι και λόγοις, και φρονήματι και δεινότητι, πολλὴν αὖ πάλιν τὴν τρυφὴν ἰτῆς διαίτης, και περὶ πότους και ἔρωτας ὑβρίσματα, και θηλύτητας ἐσθίων ἀλουργῶν ἐλκομένων δι' ἀγορᾶς, και πολυτέλειαν ὑπερήφανον, ἐκτομάς τε κατασρωμάτων ἐν ταῖς τριήρεσιν, ὅπως μαλακώτερον ἐγκαθεύδοι, κειρίαις, ἀλλὰ μὴ σανίσι τῶν σρωμάτων ἐπιβαλλομένων, ἀσπίδος τε διαχρύσου ποίησιν, οὐδὲν ἐπίσημον τῶν πικρῶν ἔχουσαν, ἀλλ' Ἐρωτα κεραυνοφόρον. Ἄπερ ὄρωντες οἱ μὲν ἔνδοξοι μετὰ τοῦ βδελύττεσθαι και δυσχεραίνειν, ἐφοβοῦντο τὴν ὀλιγωρίαν αὐτοῦ και παρανομίαν, ὡς τυραννικὰ και ἀλλόκοτα· τοῦ δὲ δήμου τὸ πάθος τὸ πρὸς αὐτὸν οὐ κακῶς ἐξηγούμενος ὁ Ἀριστοφάνης ταῦτ' εἶρηκε·

Ποθεῖ μὲν, ἐχθαίρει δὲ, βούλεται δ' ἔχειν.

Ἐτι δὲ μάλλον τῇ ὑπονοίᾳ πιέζων·

Μάλιτα μὲν λέοντα μὴ ἔν πόλει τρέφειν·

Ἦν δ' ἐκτρέφῃ τις, τοῖς τρόποις ὑπηρετεῖν.

Ἐπιδόσεις γὰρ και χορηγίαι, και φιλοτιμήματα πρὸς τὴν πόλιν ὑπερβολὴν μὴ ἀπολείποντα, και δόξα προγόνων, και λόγου δύναμις, και σώματος εὐπρέπεια, και ῥώμη μετ' ἐμπειρίας τῶν

πολεμικῶν καὶ ἀλκῆς, πάντα τᾶλλα συγχωρεῖν ἐποίει καὶ φέρειν μετρίως τοὺς Ἀθηναίους, ἀεὶ τὰ πραότατα τῶν ὀνομάτων τοῖς ἀμαρτήμασι τιθεμένους, παιδιᾶς καὶ φιλάνθρωπίας. Οἶον ἦν καὶ τὸ Ἀγάθαρχον τὸν ζωγράφον εἰρᾶν, εἶτα γράψαντα τήνοικίαν, ἀφείναι δωρησάμενον καὶ Ταυρέαν ἀντιχορηγοῦντα ῥαπίσαι, φιλοτιμούμενον ὑπὲρ τῆς νίκης καὶ τὸ Μηλίαν γυναῖκα ἐκ τῶν αἰχμαλώτων ἐξελόμενον, καὶ συνόντα θρέψαι παιδάριον ἐξ αὐτῆς. Καὶ γὰρ τοῦτο φιλόφρονον ἐκάλουν. Πλήν ὅτι τοῦ Μηλίους ἠβηθὸν ἀποσφαγῆναι τὴν πλείστην αἰτ. αν ἔσχε, τῷ ψηφίσματι συνειπῶν. Ἀριστοφῶντος δὲ Νεμέαν γράψαντος, ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς καθήμενον Ἀλκιβιάδην ἔχουσαν. εθεῶντο καὶ συνέτρεχον χαίροντες· οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ τούτοις ἐδυσχέρανον, ὡς τυραννικοῦς καὶ παρανόμους. Ἐδόκει δὲ καὶ Ἀρχέστρατος οὐκ ἀπὸ τρόπου λέγειν, ὡς ἡ Ἑλλάς οὐκ ἂν ἦνεγκε δύο Ἀλκιβιάδας. Ἐπεὶ δὲ Τίμων ὁ μισάνθρωπος εὐημερήσαντα τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ προπεμπόμενον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανῶς, οὐ παρήλθεν οὐδ' ἐξέκλινεν, ὥσπερ εἴωθει τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἀπαντήσας καὶ δεξιωσάμενος· Εὖ γ', ἔφη, ποιεῖς αὐζόμενος, ὦ παῖ· μέγα γὰρ αὐξήσῃ κακὸν ἅπασιν τούτοις· οἱ μὲν ἐγέλων, οἱ δ' ἐβλάσφημον. ἐνίους δὲ καὶ πάνυ τὸ λεχθὲν ἐπέσχεφεν. Οὕτως ἀκριτος ἦν ἡ δόξα περὶ αὐτοῦ διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀνωμαλίαν.

ΙΖ. Σικελίας δὲ, καὶ Περικλέους ἐτι ζῶντος, ἐπεθύμουν Ἀθηναῖοι, καὶ τελευτήσαντος ἤπτοντο, καὶ τὰς λεγομένας βοηθείας καὶ συμμαχίας ἔπεμπον, ἐκάστοτε τοῖς ἀδικουμένοις ὑπὸ Συρακουσίων ἐπιβάρως τῆς μείζονος στρατείας τιθέντες. Ὁ δὲ παντάπασιν τὸν ἔρωτα τοῦτον ἀναρλέξας αὐτῶν καὶ πείσας μὴ κατὰ μέρος, μηδὲ κατὰ μικρὸν, ἀλλὰ μεγάλῳ σὺλῳ πλεύσαντας ἐπιχειρεῖν κατασφραγεῖσθαι τὴν νῆσον, Ἀλκιβιάδης ἦν, τὸν τε δῆμον μεγάλα πείσας ἐλπίζειν, αὐτὸς τε μειζόνων ὀρεγόμενος. Ἀρχὴν γὰρ εἶναι, πρὸς ἃ ἠλπίζει, διενοεῖτο τῆς στρατείας οὐ τέλος ὥσπερ οἱ

λοιποί, Σικελίαν. Καὶ Νικίας μὲν, ὡς χαλεπὸν ἔργον ὄν τὰς Συρακούσας ἐλεῖν, ἀπέτρεπε τὸν δῆμον· Ἀλκιβιάδης δὲ Καρχηδόνα καὶ Λιβύην ὀνειροπολῶν, ἐκ δὲ τούτων προσγενομένων, Ἰταλίαν καὶ Πελοπόννησον ἤδη περιβαλλόμενος, ὀλίγου δεῖν ἐφόδια τοῦ πολέμου Σικελίαν ἐποίητο. Καὶ τοὺς μὲν νέους αὐτόθεν εἶχε ἤδη ταῖς ἐλπίσιν ἐπλημένους· τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἠεροῶντο πολλὰ θαυμάσια περὶ τῆς στρατείας περαινόντων, ὥστε πολλοὺς ἐν ταῖς παλαίστραις καὶ τοῖς ἡμικυκλίαις καθέζεσθαι, τῆς τε νήσου τὸ σχῆμα καὶ θέσιν Λιβύης καὶ Καρχηδόνας ὑπογράφοντας. Σωκράτη μέντοι τὸν φιλόσοφον, καὶ Μέτωνα τὸν ἀστρολόγον, οὐδὲν ἐλπίσαι τῇ πόλει χρηστὸν ἀπὸ τῆς στρατείας ἐκείνης λέγουσι· ὁ μὲν, ὡς ἔοικε, τοῦ συνθήου δαιμονίου γενομένου καὶ προσημαίνοντος· ὁ δὲ Μέτων, εἴτε δεισας ἐκ λογισμοῦ τὸ μέλλον, εἴτε μαντικῆς τινὶ τρόπῳ χρησάμενος, ἐσκήψατο μεμημέναι, καὶ λαβῶν δᾶδα καιομένην, οἷος ἦν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ὑράπτειν. Ἔνιοι δὲ φασί, προσποίημα μὲν μανίας μηδὲν ἐσκευάσθαι τὸν Μέτωνα, καταπρῆσαι δὲ τὴν οἰκίαν νύκτωρ, εἴθ', ἔωθεν προσελθόντα, δεῖσθαι καὶ ἀντιβολεῖν ἐπὶ συμφορᾷ τηλικαύτῃ τὸν υἱὸν αὐτῷ παραθῆναι τῆς στρατείας. Ἐκεῖνος μὲν οὖν ἔτυχεν ὦν ἡξίου, παρακρουσάμενος τοὺς πολίτας.

III. Ὁ δὲ Νικίας ἄκων μὲν ἠρέθη στρατηγός, οὐχ ἤκιστα τὴν ἀρχὴν καὶ διὰ τὸν συνάρχοντα φεύγων. Ἐραίνεται γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τὰ τοῦ πολέμου βέλτιον ἕξειν, μὴ προἰεμένοις τὸν Ἀλκιβιάδην ἄκρατον, ἀλλὰ μιχθείσης πρὸς τὴν τόλμαν αὐτοῦ τῆς Νικίου προνοίας. Καὶ γὰρ ὁ τρίτος στρατηγός Λάμαχος ἡλικία προήκων, ὅμως ἐδόκει μηδὲν ἦττον εἶναι τοῦ Ἀλκιβιάδου διάπυρος καὶ φιλοκίνδυνος ἐν τοῖς ἀγῶσι. Βουλευομένων δὲ περὶ πλήθους καὶ τρόπου παρασκευῆς, ἐπεχείρησεν αὐθις ὁ Νικίας ἐνίστασθαι καὶ καταπαύειν τὸν πόλεμον. Ἀντειπόντος δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ κρατήσαντος, ἔγραψε τῶν ῥητόρων Δημόστρατος, καὶ εἶπεν,

εἶπεν, ὡς χρὴ τοὺς στρατηγούς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τοῦ πολέμου παντός. Ἐπιψηφισαμένου δὲ τοῦ δήμου, καὶ γενομένων ἐτοίμων πάντων πρὸς τὸν ἔκπλουν, οὐ χρηστὰ παρῆν οὐδὲ τὰ τῆς ἐορτῆς. Ἀθωνίων γὰρ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας καθηκόντων, εἶδωλα πολλαχοῦ νεκροῖς ἐκκομιζομένοις ὅμοια προὔκειντο ταῖς γυναῖξι, καὶ ταρὰς ἐμιμοῦντο κοπτόμεναι, καὶ θρήνους ἤδον. Ἡ μέντοι τῶν Ἑρμῶν περικοπή, μιᾷ νυκτὶ τῶν πλείστων ἀκρωτηριασθέντων τὰ πρόσωπα, πολλοὺς καὶ τῶν περιφρονούντων τὰ τριαῦτα διετάραξεν. Ἐλέχθη μὲν οὖν, ὅτι Κορίνθιοι διὰ τοὺς Συρακουσίους ἀποίκους ὄντας, ὡς ἐπισχέσεως ἐσομένης πρὸς τῶν οἰωνῶν, ἢ μεταγνώσεως τοῦ πολέμου, ταῦτα δράσειαν. Οὐ μὴν ἤπτετό γε τῶν πολλῶν οὔθ' οὔτος ὑλόγος, οὔθ' ὁ τῶν σημείων θεινὸν εἶναι μὴδὲν οἰομένων, ἀλλ' οἷα φιλεῖ φέρειν ἄκρατος ἀκολάσων νέων εἰς ὕβριν ἐκ παιδιᾶς, ὑποφερομένων ὀργῇ δ' ἅμα καὶ φόβῳ τὸ γεγονός λαμβάνοντες, ὡς ἀπὸ συνωμοσίας ἐπὶ πράγμασι μεγάλοις τετολμημένον, ἀπασαν ἐζήταζον ὑπόνοιαν πικρῶς, ἥτε βουλή συνιοῦσα περὶ τούτων, καὶ ὁ δῆμος ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πολλάκις.

ΙΘ. Ἐν δὲ τούτῳ δούλους τινὰς καὶ μετοίκους προήγαγεν Ἀνδροκλῆς ὁ δημαγωγός, ἄλλων τ' ἀγαλμάτων περικοπὰς, καὶ μυσηρίων παροῖνον ἀπομιμήσεις, τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν φίλων κατηγοροῦντας. Ἐλεγον δὲ, Θεόδωρον μέντινα δρᾶν τὰ τοῦ κήρυκος, Πολυτίωνα δὲ τὰ τοῦ δαδούχου, τὰ δὲ τοῦ ἱεροφάντου τὸν Ἀλκιβιάδην, τοὺς δ' ἄλλους ἐταίρους παρεῖναι καὶ μυεῖσθαι, μύσας προσαγορευομένους. Ταῦτα γὰρ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ γέγραπται Θεσσαλοῦ τοῦ Κίμωνος εἰσαγγείλαντος Ἀλκιβιάδην ἀσεβεῖν περὶ τῷ θεῷ. Τραχυνομένου δὲ τοῦ δήμου, καὶ πικρῶς πρὸς Ἀλκιβιάδην ἔχοντος, καὶ τοῦ Ἀνδροκλέους (ἦν γὰρ οὗτος ἐχθρὸς ἐν τοῖς μάλισα τοῦ Ἀλκιβιάδου) παροξύνοντος, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐταράχθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. Αἰσθόμενοι

δὲ, τοὺς τε ναύτας, ὅσοι πλεῖν ἔμελλον εἰς Σικελίαν, εὖνους ὄντας αὐτοῖς, καὶ τὸ στρατιωτικόν, Ἀργείων δὲ καὶ Μαντινέων χιλίων ὄντων ὀπλιτῶν ἀκούοντες ἀναφανδὸν λεγόντων, ὡς δι' Ἀλκιβιάδην στρατεύειν το διαπόντιον καὶ μακρὰν στρατείαν, ἐν δέ τις ἀγνωμονῆ περι τοῦτον, εὐθὺς ἀποσησέσθαι ἀνεθάρρουν καὶ παρίσαντο τῷ καιρῷ πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ὥστε τοὺς ἐχθροὺς πάλιν ἀθυμεῖν καὶ φοβεῖσθαι, μὴ περι τὴν κρίσιν ὁ δῆμος ἀμβλύτερος αὐτῷ γένηται, διὰ τὴν χρεῖαν. Πρὸς ταῦτα οὖν τεχνάζουσι, τῶν ῥητόρων τοὺς οὐ δοκοῦντας ἐχθροὺς τοῦ Ἀλκιβιάδου, μισοῦντας δ' αὐτὸν οὐχ ἤττον τῶν ὀμολογούντων, ἀνισαμένους ἐν τῷ δήμῳ λέγειν, ὡς ἀτοπόν ἐστιν αὐτοκράτορι στρατηγῷ τηλικαύτης ἀποδεδειγμένῳ δυνάμει, ἡθροισμένης στρατιᾶς καὶ τῶν συμμάχων, μεταξὺ συγκαληροῦντας δικαστήριον, καὶ ὕδωρ διχμετροῦντας, ἀπολλύναι τὸν καιρόν. « Ἀλλὰ νῦν μὲν ἀγαθὴ τύχη πλεέτω, τοῦ δὲ πολέμου διαπραχθέντος, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις ἀπολογείσθω παρών. » Οὐκ ἐλάνθανε μὲν οὖν ἡ κακοῦθεια τῆς ἀναβολῆς τὸν Ἀλκιβιάδην, ἀλλ' ἔλεγε παριών, ὡς δεινόν ἐστιν αἰτίας ἀπολιπόντα καθ' ἑαυτοῦ καὶ διαβολὰς, ἐκπέμπεσθαι μετέωρον ἐπὶ τοσαύτης δυνάμει. Ἀποθανεῖν γὰρ αὐτῷ προσήκειν μὴ λύσαντι τὰς κατηγορίας, λύσαντι δὲ καὶ φανέντι καθαρῷ, τρέπεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, μὴ δεδοικότε τοὺς συκοφάντας.

Κ. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἔπειθεν, ἀλλὰ πλεῖν ἐκέλευον αὐτὸν, ἀνήχθη μετὰ τῶν συστρατῆγων ἔχων τριῆρεις μὲν οὐ πολλῶ τῶν τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ἀποδεύσας, ὀπλίτας δὲ πεντακισχιλίους καὶ ἑκατὸν, τοξίτας δὲ καὶ σφενδονήτας καὶ ψιλοὺς περὶ τριακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἀξιόλογον. Προσβαλὼν δ' Ἰταλίαν, καὶ Ῥήγιον ἐλὼν, εἰσηγήσατο γνώμην, ὅτῳ τρόπῳ πολεμητέον ἐστί. Καὶ Νικίου μὲν ἀντιλέγοντος, Λαμάχου δὲ προσθεμένου, πλεύσας εἰς Σικελίαν, προσηγάγετο Κατάνην, ἄλλο δ' οὐδὲν ἐπραξε, μετὰ πεμπτος ὑπὸ τῶν Ἀθη-

ναίων ἐπὶ τὴν κρίσιν εὐθὺς γε όμενος. Πρῶτον μὲν γάρ, ὡς περ εἴρηται, ψυχραὶ τινες ὑποψίαι καὶ διαβολαὶ κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου προσέπιπτον ἀπὸ δούλων καὶ μετροίκων. Ἐπειτα τῶν ἐχθρῶν ἀπόντος αὐτοῦ καθαρτομένων σφοδρότερον, καὶ τοῖς περὶ τοὺς Ἑρμᾶς ὑβρίσματι καὶ τὰ μουσικὰ συμπλεκόντων, ὡς ἀπὸ μιᾶς ἐπὶ νεοτερισμῷ συνωμοσίας πεπραγμένα, τοὺς μὲν ὀπωσοῦν ἐπαιτιαθέντας ἐνέβαλον ἀκρίτους εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἤχθοντο δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην μὴ λαβόντες ὑπὸ τὰς ψήφους τότε, μηδὲ κρίναντες ἐπ' αἰτίαις τηλικαύταις. Ὁ δὲ τῇ πρὸς ἐκεῖνον ὀργῇ παραπεσῶν οἰκεῖος, ἢ φίλος, ἢ συνήθης, χαλεπωτέροις αὐτοῖς ἐχρήσατο. Τοὺς δὲ μηνύσαντας ὁ μὲν Θουκυδίδης ὀνομάσαι παρήκεν, ἄλλοι δ' ὀνομάζουσι Διοκλείδην καὶ Τεύκρον, ὧν καὶ Φρύγιχός ἐστιν ὁ κωμικὸς ταυτὶ πεποιηκώς:

Ὡ φίλαθ' Ἑρμῆ, καὶ φυλάσσου, μὴ πεσῶν
 Αὐτὸν παρακρούση, καὶ παράσχησ διαβολὴν
 Ἐτέρῳ Διοκλείδῃ βουλομένῳ κακόντι δρᾶν.
 Ε. Φυλάξομαι. Τεύκρῳ γὰρ οὐχὶ βούλομαι
 Μήνυτρα δοῦναι τῷ παλαμναίῳ ξένῳ.

Καίτοι θέβαιον οὐδὲν, οὐδ' ἰσχυρὸν οἱ μηνύοντες ἐδείκνυσαν. Εἷς δ' αὐτῶν ἐρωτώμενος, ὅπως τὰ πρόσωπα τῶν Ἑρμοκοπιδῶν γνωρίσειε, καὶ ἀποκρινάμενος, ὅτι πρὸς τὴν σελήνην, ἐσφάλη τοῦ παντός, ἔνης καὶ νέας οὐσης, ὅτε ταῦτ' ἐδρᾶτο. (δ) Θόρυβον μὲν παρέσχε τοῖς νούν ἔχουσι, τὸν δῆμον δ' οὐδὲ τοῦτο μαλακώτερον ἐποίησε πρὸς τὰς διαβολάς, ἀλλ' ὡς περ ὤρμησεν ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἐπαύσατο φέρων καὶ καταβάλλων εἰς τὸ δεσμωτήριον, οἷ τις κατεῖποι.

ΚΑ. Τῶν οὖν δεθέντων καὶ φυλαττομένων ἐπὶ κρίσει τότε καὶ Ἀνδοκίδης ἦν ὁ ρήτωρ, ὃν Ἑλλάνικος ὁ συγγραφεὺς εἰς τοὺς Ὀδυσσεῶς ἀπογόνους ἀνήγαγεν. Ἐδόκει δὲ μισόδημος καὶ ὀλιγαρχικὸς ὁ Ἀνδοκίδης· ὑποπτον δ' οὐχ ἦκιστα τῆς τῶν Ἑρμῶν

περικοπῆς ἐποίησεν ὁ μέγας Ἑρμῆς, ὁ πλησίον αὐτοῦ τῆς οἰκίας, ἀνάθημα τῆς Αἰγυπτίου φυλῆς, ἰδρυμένος· ἐν γὰρ ὀλίγοις πᾶν, τῶν ἐπιφανῶν μόνος σχεδὸν ἀκέραιος ἔμεινε· διὸ νῦν Ἀνδοκίδου καλεῖται, καὶ πάντες οὕτως ὀνομάζουσι, τῆς ἐπιγραφῆς ἀντιμαρτυρούσης· Συνέστη δὲ τῷ Ἀνδοκίδῃ μάλις α τῶν τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἐχόντων ἐν τῷ δεσποτηρίῳ γενέσθαι συνήθη καὶ φίλον, ἐνδοξον μὲν οὐχ ὁμοίως ἐκείνῳ, συνέσει δὲ καὶ τόλμῃ περιττὸν, ὄνομα Τιμαίων. Οὗτος ἀναπειθεὶ τὴν Ἀνδοκίδην ἑαυτοῦ κατῆγορον καὶ τινῶν ἄλλων γενέσθαι μὴ πολλῶν· ὁμολογήσαντι γὰρ ἄδειαν εἶναι κατὰ ψήφισμα τοῦ δήμου, τὰ δὲ τῆς κρίσεως ἄδηλα πᾶσι, τοῖς δὲ δυνατοῖς φοβερῶτατα· βέλτιον δὲ σωθῆναι ψευδόμενον, ἢ μετὰ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἀποθανεῖν ἀδόξως· καὶ τὸ κοινῆ σκοποῦντι συμφέρον ὑπάρχειν, ὀλίγους καὶ ἀμφιβόλους προέμενον, πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἐξελέσθαι τῆς ὀργῆς. Ταῦτα τοῦ Τιμαίου λέγοντος καὶ διδάσκοντος, ὁ Ἀνδοκίδης ἐπέισθη. Καὶ γενόμενος μνηστὴς καθ' ἑαυτοῦ καὶ καθ' ἑτέρων, ἔσχε τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἄδειαν αὐτός· οὗς δ' ὀνόμασε, πάντες πλὴν τῶν φυγόντων ἀπώλοντο. Καὶ πίσεως ἕνεκα προσέθηκεν αὐτοῖς οἰκέτας ἰδίους ὁ Ἀνδοκίδης. Οὐ μὴν ὅ γε δῆμος τὴν ὀργὴν ἄπασαν ἀφῆκεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ μᾶλλον, ἀπαλλαγείς τῶν Ἑρμοκοπιδῶν, ὥσπερ σχολάζοντι τῷ θυμῷ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην ὄλος ἐρῶν. Καὶ τέλος ἀπέσειλε τὴν Σαλαμινίαν πρὸς αὐτὸν οὐ φαύλως αὐτό γε τοῦτο προστάξας μὴ βιάζεσθαι, μηδ' ἄπτεσθαι τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῷ μετρίῳ λόγῳ κεχερῆσθαι, κελεύοντας ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν, καὶ πείθειν τὸν δῆμον. Ἐφοβοῦντο γὰρ ταραχᾶς τοῦ στρατεύματος ἐν πολεμίᾳ γῆ, καὶ σάσιν, ὃ ῥαδίως ἂν ἐξείργασατο βουλευθείς ὁ Ἀλκιβιάδης. Καὶ γὰρ ἠθύμουν ἀπιόντος αὐτοῦ, καὶ πολλὴν τριβὴν προσεδόχων καὶ μῆκος ἀργὸν ἐν τῷ Νικίᾳ τὸν πόλεμον ἔξειν, καθάπερ μύωπος ἀφηρημένου τῶν πράξεων. Ὁ γὰρ Λάμαχος ἦν μὲν πολεμικὸς καὶ

ἀνδρώδης, ἀξίωμα δ' οὐ προσῆν, οὐδ' ὄγκος αὐτῷ διὰ πένιαν.

ΚΒ. Εὐθύς μὲν οὖν ἀποπλέων ὁ Ἀλκιβιάδης, ἀφείλετο Μεσσήνην Ἀθηναίους. Ἦσαν γὰρ οἱ μέλλοντες ἐνδιδόναι τὴν πόλιν, οὐ; ἐκείνος εἰδὼ σαφέστατα, (τοῖς) τῶν Συρακουσίων φίλοις ἐμήνυσε καὶ διέθειρε τὴν προᾶξιν. Ἐν δὲ Θουρίοις γενόμενος, καὶ ἀποβὰς τῆς τριήρους, ἐκρυψεν ἑαυτὸν, καὶ διέφυγε τοὺς ζητοῦντας. Ἐπιγνόντος δὲ τίνος καὶ εἰπόντος· Οὐ πιστεύεις, ὦ Ἀλκιβιάδη, τῇ πατρίδι; Ἰὰ μὲν ἄλλ', ἔφη πάντα· περὶ δὲ τῆς ψυχῆς τῆς ἐμῆς, οὐδὲ τῇ μητρὶ, μήπως ἀγνοήσασα τὴν μέλαιναν ἀντι τῆς λευκῆς ἐπενέγκῃ ψῆρον. Ὑστερον δ' ἀκούσας, ὅτι θάνατον αὐτοῦ κατέγνωκεν ἡ πόλις· Ἀλλ' ἐγὼ, εἶπε, δεῖξω αὐτοῖς, ὅτι ζῶ. Τὴν μὲν οὖν εἰσαγγελίαν οὕτως ἔχουσαν ἀναγράφουσι· « Θεσσαλὸς Κίμωνος Λακιάδης, Ἀλκιβιάδην Κλεινίου Σκαμβωνίδην εἰσήγγειλεν ἀδικεῖν περὶ τῷ θεῷ, τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόριν, ἀπομιμούμενον τὰ μυσῆρια, καὶ δεικνύοντα τοῖς αὐτοῦ ἑτέροις ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς αὐτοῦ, ἔχοντα σολήν, οἷαν περὶ ἱεροράντης ἔχων δεικνύει τὰ ἱερά, καὶ ὀνομάζοντα αὐτὸν μὲν ἱεροράντην, Πολυτίωνα δὲ δαδοῦχον, κήρυκα δὲ Θεόδωρον Φηγαίαν· τοὺς δ' ἄλλους ἑταίρους, μύτας προσαγορεύοντα καὶ ἐπόπτας, παρὰ τὰ νόμιμα καὶ τὰ καθεστηκότα ὑπὸ τ' Εὐμολπιδῶν καὶ κηρύκων καὶ τῶν ἱερέων τῶν ἐξ Ἐλευσίνος » Ἐρήμην δ' αὐτοῦ καταχνόντες, καὶ τὰ χρήματα δημεύσαντες, ἐτι καταρᾶσθαι προσεφηρίσαντο πάντας ἱερεῖς καὶ ἱερείας, ὧν μόνην φασὶ Θεανῶ τὴν Μένωνος Ἀγραυλῆθεν ἀντειπεῖν πρὸς τὸ ψήφισμα, φάσκουσιν, εὐχῶν, οὐ καταρῶν ἱερείαν γεγονέναι.

ΚΓ. Τοσούτων δὲ κατεψηφισμένων Ἀλκιβιάδου καὶ κατεγνωσμένων, ἐτύγχανε μὲν ἐν Ἄργει διατρίβων, ὡς τότε πρῶτον ἐκ Θουρίων ἀποδρᾶς εἰς Πελοπόννησον διακομίσθη. Φοβούμενος δὲ τοὺς ἐχθρούς, καὶ παντάπασι τῆς πατρίδος ἀπεργνωκώς, ἔπεμψεν εἰς Σπάρτην, ἀξιῶν ἄδειαν αὐτῷ γενέσθαι, καὶ πίσιν ἐπὶ μείζοσι χρεῖαις καὶ ὠφελείαις, ὧν πρότερον αὐτοὺς ἀμυνόμενος ἔβλαψε.

Δόντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ δεξαμένων, παραγενόμενος προθύμως, ἐν μὲν εὐθὺς ἐξειργάσατο, μὲλλοντας καὶ ἀναβαλλομένους βοηθεῖν Συρακουσίοις, ἐγείρας καὶ παροξύνας πέμψαι Γύλιππον ἄρχοντα, καὶ θραῦσαι τὴν ἐκεῖ τῶν Ἀθηναίων δύναμιν· ἕτερον δὲ, κινεῖν τὸν αὐτόθεν πόλεμον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους· τὸ δὲ τρίτον καὶ μέγιστον, ἐπιτειχίται Δεκέλειαν, οὐ μᾶλλον οὐδὲν διειργάσατο καὶ κατοικοφθόρησε τὴν πόλιν. Εὐδοκίμων δὲ δημοσία, καὶ θαυμαζόμενος οὐχ ἥττον ἰδίᾳ, τοὺς πολλοὺς κατεδημαγώγει, καὶ κατεγοήτευσεν τῇ διαίτῃ λακωνίζων· ὥσθ' ὀρώντας ἐν χρῶ κυριῶντα, καὶ ψυχρολυτοῦντα, καὶ μάζη συνόντα, καὶ ζωμῶ μέλανι χρώμενον, ἀπιτεῖν καὶ διαπορεῖν, εἴ ποτε μάγειρον ἐπὶ τῆς οἰκίας οὗτος ἀνὴρ ἔσχεν, ἢ προσέβλεψε μυρεψόν, ἢ Μιλησίᾳς ἠνέσχετο θίγειν χλανίδος. Ἦν γὰρ, ὡς φασι, μία δεινότης αὕτη τῶν πολλῶν ἐν αὐτῷ, καὶ μηχανὴ θήρας ἀνθρώπων, συνεξομοιοῦσθαι καὶ συνομοπαθεῖν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς διαίταις, ὅζυτέρας τρεπομένῳ τροπᾷ τοῦ χαμαιλέοντος. Πλὴν ἐκεῖνος μὲν, ὡς λέγεται, πρὸς ἐν ἑξαδυνατεῖ χρωμα τὸ λευκὸν ἀφομοιοῦν ἑαυτόν· Ἀλκιβιάδῃ δὲ, διὰ χρησῶν ἰόντι καὶ πονηρῶν ὁμοίως, οὐδὲν ἦν ἀμίμητον, οὐδ' ἀνεπιτήδευτον. Ἄλλ' ἐν Σπάρτῃ γυμνασικὸς, εὐτελής, σκυθρωπός· ἐν Ἰωνίᾳ χλιδανός, ἐπιτεροπῆς, ῥάθυμος· ἐν Θράκῃ μεθυσικός· (ἐν Θετταλίᾳ) ἵππασικός· Τιταφέρνῃ δὲ τῷ σατράπῃ συνῶν, ὑπερέβαλεν ὄγκῳ καὶ πολυτελείᾳ τὴν Περσικὴν μεγαλοπρέπειαν· οὐχ αὐτὸν ἐξισιάς οὕτω ῥαδίως εἰς ἕτερον ἐξ ἑτέρου τρόπον· οὐδὲ πᾶσαν δεχόμενος τῷ ἥθει μεταβολὴν, ἀλλ', ὅτι τῇ φύσει χρώμενος ἔμελλε λυπεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας, εἰς πᾶν ἀεὶ τὸ πρόσφορον ἐκείνοις σχῆμα καὶ πλάσμα κατεδύετο καὶ κατέφευγεν. Ἐν γοῦν τῇ Λακεδαιμόνι, πρὸς τὰ ἔξωθεν ἠνεῖπεῖν· « Οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος εἶη ἂν αὐτὸς οἶον Λυκοῦργος ἐπαίδευσεν » τοῖς δ' ἀληθινοῖς ἂν τις ἐπεφώνησεν αὐτοῦ πάθει καὶ πράγμασιν· « Ἔστιν ἡ

πάλαι γυνή. » Τιμαίαν γάρ, τὴν Ἄγιδος γυναῖκα τοῦ βασιλέως, στρατεύου ἐννυ καὶ ἀποδημοῦντος, οὕτω διέφθειρεν, ὥστε καὶ κίσειν ἐξ Ἀλκιβιάδου, καὶ μὴ ἀρνείσθαι καὶ τεκούσης παιδάριον ἄρρεν, ἐξῶ μὲν Λεωτυχίδην καλεῖσθαι, τὸ δ' ἐντὸς αὐτοῦ ψιθυρίζουμενον ὄνομα πρὸς τὰς φίλας καὶ τὰς ὀπαδοὺς ὑπὸ τῆς μητρὸς, Ἀλκιβιάδην εἶναι· τοσοῦτος ἔρωσ κατεῖχε τὴν ἀνθρωπον. Ὁ δ' ἐντροφῶν ἔλεγεν, οὐχ ὕβρει τοῦτο πράττειν, οὐδὲ κρατούμενος ὑφ' ἡδονῆς, ἀλλ' ὅπως Λακεδαιμονίων βασιλεύτωσιν οἱ ἐξ αὐτοῦ γεγονότες. Οὕτω πραττόμενα ταῦτα πολλοὶ κατηγοροῦν πρὸς τὸν Ἄγιν. Ἐπίστευσε δὲ τῷ χρόνῳ μάλιστα, ὅτι, σεισμῷ γενομένου, φοβηθεὶς ἐξέδραμε τοῦ θαλάμου παρὰ τῆς γυναικὸς· εἶτα δέκα μηνῶν οὐκέτι συνῆλθεν αὐτῇ, μεθ' οὗς γενόμενον τὸν Λεωτυχίδην ἀπέφησεν ἐξ αὐτοῦ μὴ γεγονέναι. Καὶ διὰ τοῦτο τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν ὕστερον ὁ Λεωτυχίδης.

ΚΔ. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Σικελίᾳ τῶν Ἀθηναίων δυστυχίαν ἐπρέσβευσαν εἰς Σπάρτην ἅμα Χίοι, καὶ Αἰσθίοι, καὶ Κυζικηνοί, περὶ ἀποστάσεως. Πραττόντων δὲ Βοιωτῶν μὲν Λεσθίοις, Φαρναβάζου δὲ Κυζικηνοῖς, Ἀλκιβιάδῃ πεισθέντες, εἶλοντο Χίοις πρὸ πάντων βοηθεῖν. Ἐκπλεύσας δὲ καὶ αὐτὸς ἀπέστησεν ὀλίγου δεῖν ἅπασαν Ἰωνίαν, καὶ πολλὰ συνὼν τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγοῖς, ἔβλεπε τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ δ' Ἄγισ, ἐχθρὸς μὲν ὑπῆρχεν αὐτῷ διὰ τὴν γυναῖκα, κακῶς πεπονθώς· ἤχθετο δὲ καὶ τῇ δόξῃ. Τὰ γὰρ πλεῖστα γίνεσθαι καὶ προσχωρεῖν δι' Ἀλκιβιάδην λόγος ἦν. Τῶν δ' ἄλλων Σπαρτιατῶν οἱ δυνατώτατοι καὶ φιλοτιμώτατοι ἤδη τὸν Ἀλκιβιάδην ἐβαρύνοντο διὰ ρθόνον. Ἰσχυσαν οὖν καὶ διεπράξαντο τοὺς οἰκοθεν ἀρχοντας ἐπισεῖλαι πρὸς Ἰωνίαν, ὅπως ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ὁ δ' ἡσυχῇ προγνοὺς καὶ φοβηθεὶς, τῶν μὲν πράξεων πασῶν ἐκοινώνει τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὸ δ' εἰς χεῖρας ἰέναι παντάπασιν ἔφευγε. Τισαφέρνη δὲ, τῷ βασιλέως σατράπῃ, δούς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἀσφαλείας, εὐθύς ἦν

παρ' αὐτῷ πρῶτος καὶ μέγιστος. Τὸ μὲν γὰρ πολύτροπον καὶ περιττὸν αὐτοῦ τῆς δεινότητος, οὐκ ὦν ἀπλοῦς, ἀλλὰ κακοήθης καὶ φιλοπόνηρος, ἐθαύμαζεν ὁ βάρβαρος· ταῖς δὲ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ συσχολλάζειν καὶ συνδιαιτᾶσθαι χάρισιν οὐδ' ἐν ἡν ἄτεγκτον ἦθος, οὐδὲ φύσις ἀνάλωτος. Ἀλλὰ καὶ δεδιόσι καὶ φθονοῦσιν, ὅμως τὸ συγγενέσθαι καὶ προσιδεῖν ἐκείνων, ἡδονήν τινα καὶ φιλοφροσύνην παρεῖχε. Τάλλ' οὖν ὠμὸς ὦν καὶ μισέλλην ἐν τοῖς μάλις Περσῶν ὁ Τισαφέρνης, οὕτως ἐνεδίδου τῷ Ἀλκιβιάδῃ κολακευόμενος, ὥσθ' ὑπερβάλλειν αὐτὸν ἀντικολακεύων ἐκείνος. Ὡν γὰρ ἐκέκτητο παραδείσων τὸν κάλλιπον, καὶ ὑδάτων καὶ λειμώνων ὑγιεινῶν ἔνεκεν, καὶ διατριβὰς ἔχοντα καὶ καταφυγὰς ἡσκημένας βασιλικῶς καὶ περιττῶς, Ἀλκιβιάδῃν καλεῖν ἔθετο· καὶ πάντες οὕτω καλοῦντες καὶ προσαγορεύοντες διετέλουν.

ΚΕ. Ἀπογνοὺς οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης τὰ τῶν Σπαρτιατῶν ὡς ἄπιστα, καὶ φοβούμενος τὸν Ἄγιν, ἐκάκου καὶ διέβαλλε πρὸς τὸν Τισαφέρνην, οὐκ ἔων βοηθεῖν αὐτοῖς προθύμως, οὐδὲ καταλύειν τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ γλίσχρως χρηγοῦντα θλίβειν καὶ ἀποκναίειν ἀτρέμα, καὶ ποιεῖν ἀμφοτέρους βασιλεῖ χειροήθεις, καὶ καταπόνους ὑπ' ἀλλήλων. Ὁ δ' ἐπέθετο ῥαδίως, καὶ δῆλος ἦν ἀγαπῶν καὶ θαυμάζων· ὥς' ἀποβλέπεσθαι τὸν Ἀλκιβιάδῃν ἐκατέρωθεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τοὺς δ' Ἀθηναίους καὶ μεταμέλεσθαι τοῖς γνωσθεῖσι περὶ αὐτοῦ, κακῶς πάσχοντας, ἄχθεσθαι δὲ κακῆν ἤδη καὶ φοβεῖσθαι μὴ παντάπασι τῆς πόλεως ἀναιρεθείσης, ὑπὸ Λακεδαιμονίοις γένηται μισούμενος. Ἐν δὲ τῇ Σάμῳ τότε πάντα τὰ πράγματα τοῖς Ἀθηναίοις σχεδὸν ὑπῆρχε· κακῆν ὀρμώμενοι τῇ ναυτικῇ δυνάμει, τὰ μὲν ἀνεκτῶντο τῶν ἀφροσῶτων, τὰ δ' ἐφθλαττον, ἀμωσγέπως ἔτι τοῖς πολεμίοις κατὰ θάλατταν ὄντες ἀξιόμαχοι, Τισαφέρνην δὲ φοβούμενοι, καὶ τὰς λεγομένας ὄσονοῦπω παρεῖναι Φοινίσσας τριήρεις πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν οὔσας, ὧν ἀφικομένων οὐδεμία σωτηρίας ἐλπίς ὑπελείπετο

τῆ πόλει. Ταῦτα δ' εἰδὼς Ἀλκιβιάδης, ἔπεμπε κρύφα πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ δυνατοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίδας ἐνδιδούς παρέξειν τὸν Τισαφέρνην φίλον, οὐ τοῖς πολλοῖς χαλιζόμενος, οὐδὲ πιθεύων ἐκείνοις, ἀλλὰ τοῖς ἀρίστοις, εἰ τολμήσειαν ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, καὶ παύσαντες ὑβρίζοντα τὸν δῆμον, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν σώζειν τὰ πράγματα καὶ τὴν πόλιν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι σφόδρα προσεῖχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ· τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς, Φρύνιχος ὁ Δειραδιώτης, ὑποπτεύσας, ὅπερ ἦν, τὸν Ἀλκιβιάδην οὐδέν τι μᾶλλον ὀλιγαρχίας, ἢ δημοκρατίας δεόμενον, ζητοῦντα δὲ πάντως κατελθεῖν, ἐκ διαβολῆς τοῦ δήμου προθεραπεύειν καὶ ὑποδύεσθαι τοὺς δυνατοὺς, ἀντίστατο. Κρατούμενος δὲ τῆ γνώμῃ, καὶ φανερῶς ἤδη τοῦ Ἀλκιβιάδου γεγονώς ἐχθρὸς ἐξήγγειλε κρύφα πρὸς Ἀσύχον τὸν τῶν πολεμίων ναύαρχον, ἐγκαλυόμενος φυλάσσεσθαι καὶ συλλαμβάνειν ὡς ἐπαμφοτερίζοντα τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἐλελήθει δ' ἄρα προδότης προδότῃ διαλεγόμενος. Τὸν γὰρ Τισαφέρνην ἐκπεπληγμένος ὁ Ἀσύχος, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ὄρων παρὰ τῷ μέγαν ὄντα, κατεμήνυσε τὰ τοῦ Φρυνίχου πρὸς αὐτόν. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης εὐθὺς εἰς Σάμον ἔπεμψε τοὺς τοῦ Φρυνίχου κατηγορήσοντάς. Ἀγανακτούντων δὲ πάντων καὶ συνισταμένων ἐπὶ τὸν Φρύνιχον, οὐχ ὄρων ἐτέραν διαφυγὴν ἐκ τῶν παρόντων, ἐπεχείρησεν ἰᾶσθαι μείζονι κακῷ τὸ κακόν. Αὐθις γὰρ ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἀσύχον, ἐγκαλῶν μὲν ὑπὲρ τῆς μηνύσεως, ἐπαγγελλόμενος δὲ τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων ὑποχείριον αὐτῷ παρέξειν. Οὐ μὴν ἔβλαψέ γε τοὺς Ἀθηναίους ἢ τοῦ Φρυνίχου προδοσία, διὰ τὴν Ἀσύχου παλιμπροδοσίαν. Καὶ γὰρ (καὶ) ταῦτα κατεῖπε τοῦ Φρυνίχου πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ὁ δὲ Φρύνιχος προαισθόμενος καὶ προσδεχόμενος δευτέραν κατηγορίαν παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, φθάσας αὐτὸς προεῖπε τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι μέλλουσιν ἐπιπλεῖνοί πολέμιοι, καὶ παρήνευσε πρὸς ταῖς ναυσὶν εἶναι, καὶ περιτειχίσαι τὸ στρατόπεδον. Ἐπεὶ δὲ πραττόντων

ταῦτ' Ἀθηναίων, ἦκε γράμματα πάλιν παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου φυλάττεσθαι κελεύοντας τὸν Φρύνιχον, ὡς προδιδόντα τοῖς πολεμίοις τὸν ναύσταθμον, ἠπίστησαν, οἰόμενοι τὸν Ἀλκιβιάδην εἰδότα σαφῶς τὴν τῶν πολεμίων παρασκευὴν καὶ διάνοιαν, ἀποχρῆσθαι πρὸς τὴν Φρυνίχου διαβολὴν, οὐκ ἀληθῶς. Ὑστερον μέντοι τὸν Φρύνιχον, ἐνὸς τῶν περιπόλων Ἔρμωνος ἐν ἀγορᾷ πατάξαντος ἐγχειριδίῳ καὶ διαφθειραντος, οἱ Ἀθηναῖοι, δίκης γενομένης, τοῦ μὲν Φρυνίχου προδοσίαν κατεψηφίσαντο τεθνηκότος, τὸν δ' Ἔρμωνα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ συσάντας ἐσεφάνωσαν.

Κς. Ἐν δὲ τῇ Σάμῳ τότε κρατήσαντες οἱ Ἀλκιβιάδου φίλοι, πέμπουσι Πείσανδρονεῖς ἄσυκινήσοντα τὴν πολιτείαν, καὶ παραθάρβουοντα τοὺς δυνατοὺς τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ καταλύειν τὸν δῆμον, ὡς ἐπὶ τούτοις τοῦ Ἀλκιβιάδου Τισαφέρην αὐτοῖς φίλον καὶ σύμμαχον παρέξοντος. Αὕτη γὰρ ἦν πρόφασις, καὶ τοῦτο πρόσχημα τοῖς καθισᾶσι τὴν ὀλιγαρχίαν. Ἐπεὶ δ' ἴσχυσαν καὶ παρέλαβον τὰ πράγματα οἱ πεντακισχίλιοι λεγόμενοι, τετρακόσιοι δὲ ὄντες, ἐλάχισα τῷ Ἀλκιβιάδῃ προσεῖχον ἤδη, καὶ μαλακώτερον ἤπτοντο τοῦ πολέμου, τὰ μὲν, ἀπιστοῦντες ἔτι πρὸς τὴν μεταβολὴν ξενοπαθοῦσι τοῖς πολίταις, τὰ δ', οἰόμενοι μᾶλλον ἐνδύσειν αὐτοῖς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀεὶ πρὸς ὀλιγαρχίαν ἐπιτηδείως ἔχοντας. Ὁ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν δῆμος ἄκων ὑπὸ δέους ἠσυχίαν ἦγε· καὶ γὰρ ἀπεσφάγησαν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐναντιουμένων φανερώς τοῖς τετρακοσίοις. Οἱ δ' ἐν Σάμῳ ταῦτα πυνθανόμενοι καὶ ἀγανακτοῦντες ὄρμηοντο πλεῖν εὐθύς ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ· καὶ μεταπεμφόμενοι τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ στρατηγὸν ἀποδείξαντες, ἐκέλευον ἠγεῖσθαι καὶ καταλύειν τοὺς τυράννους. Ὁ δ' οὐχ οἷον ἄν τις ἐξαίφνης χάριτι τῶν πολλῶν μέγας γεγονώς, ἔπαθε καὶ ἠγάπησε, πάντα δεῖν εὐθύς οἰόμενος χαρίζεσθαι καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν τοῖς ἐκ πλάνητος καὶ

φυγάδος αὐτὴν νεῶν τοσούτων καὶ στρατοπέδου καὶ δυνάμεως τηλικαύτης ἀποδειξασιν ἡγεμόνα καὶ στρατηγόν· ἀλλ' ὅπερ ἦν ἄρχοντι μεγάλῳ προσήκον, ἀντίστασθαι φερομένοις ὑπ' ὀργῆς, κωλύσας ἐξαμαρτεῖν, τότε γοῦν τὰ πράγματα τῇ πόλει περιφανῶς ἔσωσεν. Εἰ γὰρ ἄβαντες ἀπέπλευσαν οἴκαδε, τοῖς μὲν πολεμίοις εὐθὺς ἔχειν ὑπῆρχεν ἀμαχεῖ Ἰωνίαν ἀπασαν, Ἑλλήσποντον, καὶ τὸς νήσους, Ἀθηναίους δὲ πρὸς Ἀθηναίους μάχεσθαι, τὸν πόλεμον εἰς τὴν πόλιν ἐμβαλόντας· ὁ μόνος ἢ μάλιστα μὴ γενέσθαι διεκώλυσεν ὁ Ἀλκιβιάδης, οὐ μόνον πειθῶν καὶ διδάσκων τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ καθ' ἓνα τοὺς μὲν ἀντιβόλων, τῶν δ' ἐπιλαμβανόμενος. Συνέπραττε δ' αὐτῷ καὶ Θρασύβουλος ὁ Στειριεὺς ἅμα παρῶν καὶ κεκραυγῶς· ἦν γάρ, ὡς λέγεται, μεγαλοφωνότατος Ἀθηναίων. Ἐκείνῳ τε δὴ καλὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ δεύτερον, ὅτι ὑποσχόμενος τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἃς προσεδέχοντο Λακεδαιμόνιοι, βασιλέως πέμψαντος, ἢ μεταστήσειν πρὸς αὐτοὺς, ἢ διαπράξεσθαι μηδὲ πρὸς ἐκείνους κομισθῆναι, διὰ ταχέων ἐξέπλευσε. Καὶ τὰς μὲν ναῦς ἐκφανείσας περὶ Ἄσπενδον οὐκ ἤγαγεν ὁ Τισαφέρνης, ἀλλ' ἐψεύσατο τοὺς Λακεδαιμονίους· τὴν δ' αἰτίαν τοῦ ἀποτρέψαι παρ' ἀμφοτέροις ὁ Ἀλκιβιάδης εἶχε, καὶ μᾶλλον ἔτι παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὡς διδάσκων τὸν βάρβαρον αὐτοὺς ὑφ' αὐτῶν περιορᾶν ἀπολλυμένους τοὺς Ἕλληνας. Οὐ γὰρ ἦν ἄδηλον, ὅτι τοῖς ἑτέροις δύναμις τοσαύτη προσγενομένη, τοὺς ἑτέρους ἀφηρεῖτο κομιδῇ τὸ κράτος τῆς θαλάσσης.

KZ. Ἐκ τούτου κατελύθησαν μὲν οἱ τετρακόσιοι, τῶν Ἀλκιβιάδου φίλων προθύμως συλλαμβανομένων τοῖς τὰ τοῦ δήμου φρονούσι. Βουλευμένων δὲ τῶν ἐν ἄξει καὶ κελευόντων κατιέναι τὸν Ἀλκιβιάδην, αὐτὸς ᾤετο δεῖν μὴ κενῆς χερσὶ μηδὲ ἀπράκτοις, οἴκτω καὶ χάριτι τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἐνδόξως κατελθεῖν. Διὸ πρῶτον μὲν ὀλίγαις ναυσὶν ἐκ Σάμου περιέπλει τὴν Κνιδίων καὶ

Κρών θάλασσαν· ἐκεῖ δ' ἀκούσας Μίνδαρον τὸν Σπαρτιάτην εἰς Ἑλλάσποντον ἀναπλεῖν τῷ σόλῳ παντὶ, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπακολουθεῖν, ἠπέιγτο βοηθῆσαι τοῖς στρατηγοῖς. Καὶ κατὰ τύχην εἰς τοῦτο καιροῦ συνήνυσε πλέων ὀκτωκαίδεκα τριήρεσιν, ἐν ᾧ πάσαις ὁμοῦ ταῖς ναυσὶ συμπεσόντες εἰς τὸ αὐτὸ καὶ διανουμαχοῦντες περὶ Ἄβυδον ἀμρότεροι, τοῖς μὲν ἠττώμενοι μέρεσι, τοῖς δὲ νικῶντες, ἄχρι δείλης ἀγῶνι μεγάλῳ συνείχοντο. Καὶ παρέσχε μὲν ἐναντίαν δόξαν ἀμφοτέροις ἐπιφανεῖς, ὥστε θαρρῆεῖν μὲν τοὺς πολεμίους, θορυβεῖσθαι δὲ τοὺς Ἀθηναίους. Ταχὺ δὲ σημεῖον ἄρας ἀπὸ τῆς ναυαρχίδος φίλιον, ὥρμησεν εὐθύς ἐπὶ τοὺς κρατοῦντας καὶ διώκοντας τῶν Πελοποννησίων. Τρεψάμενος δ' αὐτοὺς ἐξέωσεν εἰς τὴν γῆν, καὶ προσκείμενος ἔκοπτε τὰς ναῦς, καὶ συνετίτρωσκε τῶν ἀνδρῶν ἐκνεόντων, καὶ Φαρναδάζου πεζῆ προσβοηθούντος αὐτοῖς καὶ μαχομένου παρὰ τὴν θάλασσαν ὑπὲρ τῶν νεῶν. Τέλος δὲ τῶν μὲν πολεμίων τριάκοντα λαβόντες, ἀνασώσαντες δὲ τὰς αὐτῶν, τρόπαιον ἔστησαν. Οὕτω δὲ λαμπρᾷ χρησάμενος εὐτυχίᾳ, καὶ φιλοτιμούμενος εὐθύς ἐγκαλλωπίσασθαι τῷ Τιταφέρνῃ, ξένια καὶ δῶρα παρασκευασάμενος, καὶ θεραπείαν ἔχων ἡγεμονικὴν, ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν. Οὐ μὴν ἔτυχεν, ὧν προσεδόκησεν· ἀλλὰ πάλαι κακῶς ἀκούων ὁ Τιταφέρνης ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ φοβούμενος αἰτίαν λαβεῖν ἐκ βασιλέως, ἔδοξεν ἐν καιρῷ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀφίχθαι, καὶ συλλαβὼν αὐτὸν εἰρῆξεν ἐν Σάρδεσιν, ὡς λύσιν ἐκείνης τῆς διαβολῆς τὴν ἀδικίαν ταύτην ἐσομένην.

ΚΗ. Τριάκοντα δ' ἡμερῶν διαγενομένων, ὁ Ἀλκιβιάδης ἵππου ποθὲν εὐπορήσας, καὶ ἀποδράς τοὺς φύλακας, εἰς Κλαζομενάς διέφυγε. Καὶ τὸν μὲν Τιταφέρνην προσδιέβαλεν, ὡς ὑπ' ἐκείνου μεθιμμένος, αὐτὸς δὲ πλεύσας εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων, καὶ πυθόμενος Μίνδαρον ὁμοῦ καὶ Φαρναδάζον ἐν Κυζίκῳ γεγονέναι, τοὺς μὲν στρατιώτας παρῶρμησεν, ὡς ἀνάγκην οὔσαν

αὐτοῖς καὶ ναυμαχεῖν καὶ πεζομαχεῖν καὶ νῆ Δία τειχομαχεῖν πρὸς τοὺς πολεμίους· χρήματα γὰρ οὐκ εἶναι μὴ πάντη κρατοῦσι. Πληρώσας δὲ τὰς ναῦς καὶ κατάρτας εἰς Προκόνησον, ἐκέλευσεν ἐντὺς περιβάλλειν τὰ λεπτὰ πλοῖα καὶ παραφυλάσσειν, ὅπως μηδεμίᾳ τοῖς πολεμίοις ἐπιπλέοντος αὐτοῦ γένοιτο μηδαμόθεν προαίσθησις. Ἔτυχε δὲ καὶ πολὺν ὄμβρον ἐξαίφνης ἐπιπεσόντα, καὶ θροντὰς καὶ ζόφον, συνεργῆσαι καὶ συνεπικρύψαι τὴν παρασκευήν. Οὐ γὰρ μόνον τοὺς πολεμίους ἔλαθεν ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀθηναίους, ἀπεγνωκότας ἤδη, ἐμβῆναι κελεύσας, ἀνήχθη. Καὶ μετὰ μικρὸν ὁ τε ζόφος διελύθη, καὶ κατώφθησαν αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες, αἰωρούμεναι πρὸ τοῦ λιμένος τῶν Κυζικηνῶν. Δείσας οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, μὴ διὰ τὸ πλήθος αὐτὸν προῖδόντες εἰς τὴν γῆν καταφύγωσι, τοὺς μὲν στρατηγούς ἐκέλευσεν ἡσυχῇ πλέοντας ὑπολείπεσθαι, αὐτὸς δὲ τεσσαράκοντα ναῦς ἔχων ἐφαίνετο, καὶ προῦκαλεῖτο τοὺς πολεμίους. Ἐπεὶ δ' ἐξηπάτηντο, καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ τισαύτας ἀντεξήλασαν, αὐτοὶ μὲν εὐθύς ἐξήπτοντο καὶ συνεπλέκοντο, τῶν δ' ἄλλων ἤδη μαχομένοις ἐπιφερομένων, ἐκπλαγέντες ἔφευγον. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εἴκοσι ταῖς ἀρίσταις διεκπλεύσας καὶ προσβαλὼν τῇ γῇ καὶ ἀποβάς, ἐνέκειτο τοῖς φεύγουσιν ἐκ τῶν νεῶν καὶ πολλοὺς ἔφθειρε. Μίνδαρος δὲ καὶ Φαρναβάζου προσβοηθούτων κρατήσας, τὸν μὲν Μίνδαρον ἀνεῖλεν ἐρρωμένως ἀγωνιζόμενον, ὁ δὲ Φαρναβάζος ἔφυγε. Πολλῶν δὲ καὶ νεῶν καὶ ὕπλων κρατήσαντες, τὰς τε ναῦς ἀπάσας ἔλαβον, χειρωσάμενοι δὲ καὶ Κύζικον, ἐκλιπόντος τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν Πελοποννησίων διασφαρέντων, οὐ μόνον τὸν Ἑλλησποντον εἶχον βεβαίως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης θαλάσσης ἐξήλασαν κατὰ κράτος τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐάλω δὲ καὶ γράμματα λακωνικῶς φράζοντα τοῖς Ἐφόροις τὴν γεγενημένην ἀτυχίαν· « Ἐρρεῖ τὰ καλά· Μίνδαρος ἀπεσσοῦ· πεινῶντι τῶνδρες· ἀπορέομες, τί χρῆ δρᾶν· »

ΚΘ. Οὕτω δ' ἐπήρθησαν οἱ μετ' Ἀλκιβιάδου στρατευσάμενοι, καὶ τοσοῦτον ἐφρόνησαν, ὥς' ἀπαξιῶν ἔτι τοῖς ἄλλοις καταμιγνύναι στρατιώταις ἑαυτοὺς, πολλάκις ἠττημένοις, ἀηττήτους ὄντας. Καὶ γὰρ οὐ πολλῶ πρότερον συνεβέβηκει πταίσαντος περὶ Ἔρεσον τοῦ Θρασύλλου, τὸ χαλκοῦν ἀνεστῆναι τρόπαιον ὑπὸ τῶν Ἐρεσίων ἐπ' αἰσχύνῃ τῶν Ἀθηναίων. Ταῦτ' οὖν ὠνείδιζον οἱ μετ' Ἀλκιβιάδου τοῖς μετὰ τοῦ Θρασύλλου, μεγαλύνοντες αὐτοὺς καὶ τὸν στρατηγόν, ἐκείνοις δὲ μῆτε γυμνασίων, μῆτε χώρας, ἐν στρατοπέδῳ κοινωνεῖν ἐθέλοντες. Ἐπεὶ δὲ Φαρνάβαζος ἰππέας τε πολλοὺς ἔχων καὶ πεζοὺς ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἐμβεβληκῶς εἰς τὴν Ἀβυθηνὸν, ὃ (δ') Ἀλκιβιάδης, ἐκβοηθήσας ἐπ' αὐτὸν, ἐτρέψατο καὶ κατεδίωξεν ἄχρι σκότους μετὰ τοῦ Θρασύλλου· καὶ ἀνემίγνυντό, καὶ κοινῇ φιλοφρονούμενοι καὶ χαίροντες, ἐπανήεσαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Τῇ δ' ὑπεραΐα, σῆσας τρόπαιον, ἐλεπλάττει τὴν Φαρναβάζου χώραν, οὐδενὸς ἀμύνασθαι τολμῶντος. Ἰερεῖς μέντοι καὶ ἰερείας ἔλαθε μὲν, ἀλλ' ἀφήκεν ἄνευ λύτρων. Χαλκηδονίους δ' ἀφεςῶσι καὶ δεδεγμένοις φρουρὰν καὶ ἀρμοστὴν Λακεδαιμονίων ὠρμημένους πολεμεῖν, ἀκούσας ὅτι τὴν λείαν πᾶσαν ἐκ τῆς χώρας συναγαγόντες εἰς Βιθυνοὺς ἐκτίθενται, φίλους ὄντας, ἤκεν ἐπὶ τοὺς ὄρους ἄγων τὸ σράτευμα· καὶ κήρυκα προσπέμφας, ἐνεκάλει τοῖς Βιθυνοῖς. Οἱ δὲ δείσαντες, τὴν τε λείαν ἀπέδοςαν αὐτῇ, καὶ φιλίαν ὠμολόγησαν.

Δ. Ἀποτειχιζομένης δὲ τῆς Χαλκηδόνος ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, ὃ Φαρνάβαζος ἤκεν, ὡς λύσων τὴν πολιορκίαν· καὶ Ἴπποκράτης ὃ ἀρμοστὴς ἐκ τῆς πόλεως συναγαγὼν τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν, ἐπεχειρεῖ τοῖς Ἀθηναίοις. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἅμα πρὸς ἀμφοτέρους ἀντιτάξας τὸ σράτευμα, τὸν μὲν Φαρνάβαζον αἰσχυρῶς φεύγειν ἠνάγκασε, τὸν δ' Ἴπποκράτη διέφθειρε, καὶ συχνοὺς τῶν περὶ αὐτὸν ἠττηθέντας. Εἴτ' αὐτὸς μὲν ἐκπλεύσας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἠργυρολόγει, καὶ Σηλυβρίαν εἶλεν, ἀφειδήσας

ἑαυτοῦ παρὰ τὸν καιρὸν. Οἱ γὰρ ἐνδιδόντες τὴν πόλιν, συνέθεντο μὲν ἀνασχῆσαι πυρσὸν αὐτῷ μεσοῦσης νυκτός· ἠναγκάσθησαν δὲ τοῦτο ποιῆσαι πρὸ τοῦ καιροῦ, τῶν συνωμοτῶν φοβηθέντες τινὰ ἐξαιρήνης μεταβαλλόμενον. Ἀρθέντος οὖν τοῦ πυρσοῦ, μηδέπω τῆς στρατιᾶς οὔσης ἐτοίμης, ἀναλαβὼν ὅσον τριάκοντα (τῶν) περὶ αὐτὸν, ἠπείγετο δρόμῳ πρὸς τὰ τείχη, τοὺς ἄλλους ἔπεσθαι κατὰ τάχος κελεύσας. Ἀνοιχθείσης δὲ τῆς πύλης αὐτῷ, καὶ προσγενομένων τοῖς τριάκοντα πελταςῶν εἴκοσι, παρεισπεσῶν εὐλὺς ἦσθετο τοὺς Σηλυβριανούς ἐξ ἐναντίας μετὰ τῶν ὄπλων ἐπιφερομένου. Ἐπεὶ δ' ὑποσάντι μὲν οὐκ ἐφαίνετο σῶτηρία, πρὸς δὲ τὸ φυγεῖν, ἀήττητος ἄχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν ταῖς στρατηγίαις γεγονώς, φιλονεικότερον εἶχε, τῇ σάλπιγγι σημήνας σωπῆν, ἐκέλευσεν ἓνα τῶν παρόντων ἀνειπεῖν· Σηλυβριανοῖς Ἀθηναίους ἐναντία ὄπλα μὴ τίθεσθαι. Τοῦτο τὸ κήρυγμα τοὺς μὲν ἀμβλυτέρους ἐποίησε πρὸς τὴν μάχην, ὡς τῶν πολεμίων ἔνδον ὄντων ἀπάντων· οἱ δὲ ταῖς ἐλπίσιν ἠδίους ἐγένοντο πρὸς τὰς διαλύσεις. Ἐν ᾧ δὲ συσάντες ἀλλήλοις ἐδίδοσαν λόγον, ἐπῆλθεν ἡ στρατιὰ τῷ Ἀλκιβιάδῃ, καὶ τεκμαιρόμενος, ὅπερ ἦν, εἰρηνικὰ φρονεῖν τοὺς Σηλυβριανούς, ἔδεισε, μὴ τὴν πόλιν οἱ Θυρᾶκες διαρπάσωσιν. Ἦσαν δὲ πολλοὶ χάριτι τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ δι' εὐνοίαν στρατευόμενοι προθύμως. Ἀπέπεμψεν οὖν τούτους ἅπαντας ἐκ τῆς πόλεως, τοὺς δὲ Σηλυβριανούς δεηθέντας οὐδὲν ἠδίκησεν, ἀλλὰ χρήματα λαβὼν, καὶ φρουρὰν ἐγκαταστήσας, ἀπῆλθεν.

ΛΑ. Οἱ δὲ πολιορκοῦντες τὴν Χαλκηδόνα στρατηγοὶ, σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς Φαρνάβαζον ἐπὶ τῷ χρήματι λαβεῖν, καὶ Χαλκηδονίους ὑπηκόους πάλιν Ἀθηναίοις εἶναι, τὴν δὲ Φαρναβάζου χώραν μὴ ἀδικεῖν· Φαρνάβαζον δὲ πρέσβεις Ἀθηναίων πρὸς βασιλέα πομπὴν μετ' ἀσφαλείας παρασχεῖν. Ὡς οὖν ἐπανελθόντα τὸν Ἀλκιβιάδην ὁ Φαρνάβαζος ἠξίου καὶ αὐτὸν ὁμόσαι περὶ

τῶν ὠμολογημένων, οὐκ ἔφη πρότερον, ἢ ἐκεῖνον, αὐτοῖς ὁμόσαι. Γενομένων δὲ τῶν ὄρκων, ἐπὶ Βυζαντίους ἀφεςῶτας ἦλθε, καὶ περιετείχιζε τὴν πόλιν. Ἀναξίλαου δὲ καὶ Λυκούργου καὶ τινῶν ἄλλων συνθεμένων ἐπὶ σωτηρίᾳ παραδώσειν τὴν πόλιν, διαδοῦς λόγον, ὡς ἀνίστησιν αὐτοὺς πράγματα νεώτερα συνιστάμενα περὶ τὴν Ἰωνίαν, ἡμέρας ἀπέπλει ταῖς ναυσὶ πάσαις, νυκτὸς δ' ὑποστρέψας, αὐτὸς μὲν ἀπέβη μετὰ τῶν ὀπλιτῶν, καὶ προσελθὼν τοῖς τείχεσιν ἠσυχίαν ἤγεν· αἱ δὲ νῆες ἐπὶ τὸν λιμένα πλεύσασαι, καὶ βιαζόμεναι κραυγῇ τε πολλῇ καὶ θορύβοις καὶ φόφοις, ἅμα μὲν ἐξέπληττον τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τοὺς Βυζαντίους, ἅμα δὲ τοῖς ἀττικίζουσι παρεῖχον ἐπ' ἀδείας τὸν Ἀλκιβιάδην δέχεσθαι, πάντων ἐπὶ τὸν λιμένα καὶ τὰς ναῦς βοηθούντων. Οὐ μὴν ἀμαχεῖ προσεχώρησαν· οἱ γὰρ παρόντες ἐν τῷ Βυζαντίῳ Πελοποννήσιοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ Μεγαρεῖς, τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐτρέψαντο καὶ καθεῖρξαν εἰς τὰς ναῦς πάλιν, τοὺς δ' Ἀθηναίους ἔνδον ὄντας αἰσθόμενοι, καὶ συντάζαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν ὁμόσε. Καρτερεῖ δὲ μάχης γενομένης, ἐνίκησεν Ἀλκιβιάδης τὸ δεξιὸν κέρασ ἔχων, Θηραμένης δὲ τὸ εὐώνυμον, καὶ τῶν πολεμίων τοὺς περιγενομένους, ὅσον τριακοσίους, ζῶντας ἔλαβε. Βυζαντίων δὲ μετὰ τὴν μάχην οὐδεὶς ἀπέθανεν, οὐδ' ἔφυγεν. Ἐπὶ τούτοις γὰρ οἱ ἄνδρες παρέδωσαν τὴν πόλιν, καὶ ταῦτα συνέθεντο, μηδὲν αὐτοῖς ἴλιον ὑπεξελόμενοι. Διὸ καὶ δίκην προδοσίας ἐν Λακεδαιμόνι φεύγων ὁ Ἀναξίλαος, ἐφάνη τῷ λόγῳ τὸ ἔργον οὐκ αἰσχύων. Ἐφη γὰρ, οὐκ ὦν Λακεδαιμόνιος, ἀλλὰ Βυζάντιος, οὐδὲ τὴν Σπάρτην κινδυνεύουσαν, ἀλλὰ τὸ Βυζάντιον ὄρων, τῆς μὲν πόλεως ἀποτετειχισμένης, μηδενοῦς δ' εἰσαγομένου, τὸν δ' ὄντα σῆτον ἐν τῇ πόλει Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν ἐσθιόντων, Βυζαντίων δὲ πεινῶντων σὺν τέχνους καὶ γυναῖξιν, οὐ προδοῦναι τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ πολέμων καὶ κακῶν ἀπαλλάξαι τὴν πόλιν, μιμούμενος τοὺς ἀρίστους Λακεδαιμοίων,

δαιμονίων, οἷς ἐν καλὸν ἀπλῶς καὶ δίκαιόν ἐστι τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι ταῦτ' ἀκούσαντες, ἠδέσθησαν καὶ ἀπέλυσαν τοὺς ἄνδρας.

ΑΒ. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης, ἰδεῖν τε ποθῶν ἤδη τὰ οἴκοι, καὶ ἔτι μᾶλλον ὀρθῆναι βουλόμενος τοῖς πολίταις νενικηκῶς τοὺς πολεμίους τῶσαυτόκις ἀνήχθη, πολλὰς μὲν ἀσπίσι καὶ λαφύροις κύκλω κεκοσμημένων τῶν Ἀττικῶν τριηρῶν, πολλὰς δ' ἐφελκόμενος αἰχμαλώτους, ἔτι δὲ πλείω κομίζων ἀκροσόλια τῶν διεφθαρμένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ κεκρατημένων. Ἦσαν γὰρ οὐκ ἐλάττους συναμφότεραι διακοσίων. Ἄδὲ Δοῦρις ὁ Σάμιος, Ἀλκιβιάδου φάσκων ἀπόγονος εἶναι, προσθήσει τούτοις, αὐλεῖν μὲν εἰρεσίαν τοῖς ἐλαύνουσι Χρυσόγονον τὸν Πυθιονίκην, κελύειν δὲ Καλλιπίδην τὸν τῶν τραγωιδιῶν ὑποκριτὴν, στρατοὺς καὶ ξυστίδας καὶ τὸν ἄλλον ἐναγώγιον ἀμπεχομένους κόσμον, ἰσὶ δ' ἄλουργῶ τὴν ναυαρχίδα προσφέρεισθαι τοῖς λιμέσιν, ὥσπερ ἐκ μέθης ἐπικωμάζοντος, οὔτε Θεόπριπος, οὔτ' Ἐρρως, οὔτε Ξενοφῶν γέγραφεν· οὔτ' εἰκὸς ἦν οὕτως ἐντρυφῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις, μετὰ φυγὴν καὶ συμφορὰς τῶσαύτας καταρχόμενον. Ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ δεδιὼς κατήγετο, καὶ καταχθεὶς οὐ πρότερον ἀπέβη τῆς τριήρους, πρὶν εἶς ἐπὶ τοῦ κατασρώματος ἰδεῖν Εὐρυπτόλεμόν τε τὸν ἀνεψιὸν παρόντα, καὶ τῶν ἄλλων φίλων καὶ οἰκείων συχνοὺς ἐκδεχομένους καὶ παρακαλοῦντας. Ἐπεὶ δ' ἀπέβη, τοὺς μὲν ἄλλους στρατηγοὺς οὐδ' ὄραν ἐδόκουν ἀπαντῶντες οἱ ἄνθρωποι, πρὸς δ' ἐκεῖνον συντρέχοντες, ἐβόων, ἠσπάζοντο, παρέπεμπον, ἐσεφάνουν προσιόντες· οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι προσελθεῖν, ἀπῶθεν ἐθεῶντο, καὶ τοῖς νέοις ἐδείκνυσαν οἱ πρεσβύτεροι. Πολὺ δὲ καὶ τὸ δακρῦον τῶ χαιρόντι τῆς πόλεως ἀνεκέκρατο, καὶ μνήμη πρὸς τὴν παρρουσίαν εὐτυχίαν τῶν πρόσθεν ἀτυχημάτων, λογιζομένοις, ὡς οὔτ' ἂν Σικελίας διήμαρτον, οὔτ' ἄλλο τι τῶν προσδοκηθέντων ἐξέφυγεν αὐτοὺς ἐξείσαντας Ἀλκιβιάδην ἐπὶ τῶν τότε πραγμάτων

καὶ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, εἰ νῦν τὴν πόλιν παραλαβὼν ὀλίγου δέουσαν ἐκπεπτωκέναι τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ γῆν δὲ μόλις τῶν προασειῶν κρατοῦσαν, αὐτὴν δὲ πρὸς ἑαυτὴν σασιάζουσαν, ἐκ λυπρῶν ἔτι λειψάνων καὶ ταπεινῶν ἀνασῆσας, οὐ μόνον γε τῆς θαλάσσης τὸ κράτος ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ πεζῇ νικῶσαν ἀποδείκνυσι πανταχοῦ τοὺς πολεμίους.

ΑΓ. Τὸ μὲν οὖν ψήφισμα τῆς καθόδου πρότερον ἐκεκέρωτο, Κριτίου τοῦ Καλλιαισχρου γράψαντος, ὡς αὐτὸς ἐν ταῖς ἐλεγεῖαις πεποιήκεν, ὑπομιμνήσκων τὸν Ἀλκιβιάδην τῆς χάριτος ἐν τούτοις.

Γνώμη δ' ἦ σε κατήγαγ', ἐγὼ ταύτην ἐν ἅπασιν

Εἶπον, καὶ γράψας τοῦργον ἔδρασα τόδε.

Σφραγίς δ' ἡμετέρης γλώττης ἐπὶ ταῖσδεσι κεῖται.

Τότε δὲ, τοῦ δήμου συνελθόντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ πάθη κλαύσας, καὶ ὀλοφυράμενος, ἐγκαλέσας δὲ μικρὰ καὶ μέτρια τῷ δήμῳ, τὸ δὲ σύμπαν ἀναθεῖς αὐτοῦ τινὶ τύχῃ πονηρᾷ, καὶ φθονερῷ δαίμονι, πλείεσα δ' εἰς ἐλπίδας τῶν πολιτῶν καὶ πρὸς τὸ θαρρῆεῖν διαλεχθεὶς καὶ παρορμήσας, σφάνοις μὲν ἐσσεφανώθη χρυσοῖς, ἤρεθῆ δὲ καὶ κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλασσαν στρατηγὸς αὐτοκράτωρ. Ἐψηφίσαντο δὲ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ τὰς ἀράς ἀφοσιώσασθαι πάλιν Εὐμολπίδας καὶ Κήρυκας, ἃς ἐποίησαντο τοῦ δήμου προστάξαντος. Ἀφοσιουμένων δὲ τῶν ἄλλων, Θεόδωρος ὁ ἱεροφάντης, Ἄλλ' ἐγὼ, εἶπεν, οὐδὲ κατηρασάμην αὐτῷ κακὸν οὐδὲν, εἰ μηδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν.

ΑΔ. Οὕτω δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου λαμπρῶς εὐημεροῦντος, ὑπέθραπτεν ἐνίους ὅμως ὁ τῆς καθόδου καιρὸς. Ἡ γὰρ ἡμέρα κατέπλευσεν, ἔδρατο τὰ Πλυνητήρια τῇ θεῷ. Δριῶσι δὲ τὰ ὄργια Πραξιεργίδαί Θαρρηλιῶνος ἕκτη φθίνοντος ἀπόρρητα, τὸν τε κόσμον καθελόντες, καὶ τὸ ἔδος κατακαλύφαντες. Ὅθεν ἐν ταῖς μάλιστα τῶν ἀπορράδων τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπρακτον Ἀθηναῖοι

νομίζουσιν. Οὐ φιλοφρόνως οὖν, οὐδ' ἐμμενῶς ἐδόκει προσδεχομένη τὸν Ἀλκιβιάδην ἢ θεὸς παρακαλύπτεσθαι καὶ ἀπελαύνειν ἑαυτῆς. Οὐ μὴν ἀλλὰ πάντων γεγονότων τῷ Ἀλκιβιάδῃ κατὰ γνώμην, καὶ πληρουμένων ἑκατὸν τριηρῶν, αἱ αὖθις ἐκπλεῖν ἔμελλον, φιλοτιμία τις οὐκ ἀγεννῆς προσπεσοῦσα κατέσχευεν αὐτὸν ἄχρι μυσηρίων. Ἀφ' οὗ γὰρ ἐπετειχίσθη Δεκέλεια, καὶ τῶν εἰς Ἐλευσίνα παρόδων ἐκράτουν οἱ πολέμιοι παρόντες, οὐδένα κόσμονεῖχεν ἢ τελετὴ πεμπομένη κατὰ θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ θυσίαι καὶ χορεῖαι καὶ πολλὰ τῶν δρωμένων καθ' ὕδον ἱερῶν, ὅταν ἐξελαύνωσι τὸν Ἰάκχον, ὑπ' ἀνάγκης ἐξελείπετο. Καλὸν οὖν ἐφαίνετο τῷ Ἀλκιβιάδῃ καὶ πρὸς θεῶν ὁσιότητα, καὶ πρὸς ἀνθρώπων δόξαν, ἀποδοῦναι τὸ πάτριον σχῆμα τοῖς ἱεροῖς, παραπέμφαντα πεζῇ τὴν τελετὴν, καὶ δορυφορήσαντα παρὰ τοὺς πολεμίους· ἢ γὰρ ἀτρεμήσαντα κομιδῇ κολούσειν καὶ ταπεινώσειν τὸν Ἄγιν, ἢ μάχην ἱερὰν καὶ θεοφιλῆ περὶ τῶν ἀγιωτάτων καὶ μεγίστων ἐν ὄψει τῆς πατρίδος μαχεῖσθαι, καὶ πάντας ἐξείν μάρτυρας τοὺς πολίτας τῆς ἀνδραγαθίας. Ὡς δὲ ταῦτ' ἔγνω, καὶ προεῖπεν Εὐμολπίδαις καὶ Κήρυξι, σκοποὺς μὲν ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐκάθισε, καὶ προδρόμους τινὰς ἅμ' ἡμέρᾳ προεξέπεμψεν. Ἱερεῖς δὲ καὶ μύσας καὶ μυσαγωγούς ἀναλαβόντων, καὶ τοῖς ὅπλοις περικαλύψας, ἤγειν ἐν κόσμῳ καὶ μετὰ σιωπῆς, θέαμα σεμνὸν καὶ θεοπρεπὲς τὴν στρατηγίαν ἐκείνην ἐπιδεικνύμενος, ὑπὸ τῶν μὴ φθονούντων ἱεροφαντίαν καὶ μυσαγωγίαν προσαγορευομένην. Μηδενὸς δὲ τῶν πολεμίων ἐπιθέσθαι τολμήσαντος, ἀσφαλῶς ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν, ἤρθη μὲν αὐτὸς τῷ φρονήματι, καὶ τὴν στρατιάν ἐπῆρεν ὡς ἄμαχον καὶ ἀήττητον οὔσαν ἐκείνου στρατηγούντος, τοὺς δὲ φορτικούς καὶ πένητας οὕτως ἐδημαγωγῆσεν, ὡς ἔρῃν ἔρωτα θαυμαστὸν ὑπ' ἐκείνου τυραννεῖσθαι, καὶ λέγειν ἐνίους καὶ προσεῖναι παρακλεουμένους, ὅπως τοῦ φθόνου κρείττων γενόμενος, καὶ καταβαλὼν ψηφίσματα, καὶ νόμους, καὶ φλυάρους ἀπολλύν-

τας τὴν πόλιν, εἰς ὧν, πράξι καὶ χρῆσται τοῖς πράγμασι, μὴ δεδιῶς τοὺς συκοφάντας.

ΔΕ. Αὐτός μὲν οὖν ἐκεῖνος ἦν εἶχε διάνοιαν περὶ τῆς τυραννίδος, ἀδελόνεςιν· οἱ δὲ δυνατώτατοι τῶν πολιτῶν φοβηθέντες ἐσπούδασαν αὐτὸν ἐκπλεῦσαι τὴν ταχίστην, τὰ τ' ἄλλα ψηφισάμενοι, καὶ συνάρχοντας, οὓς ἐκεῖνος ἠθέλησεν. Ἐκπλεύσας οὖν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ, καὶ προσβαλὼν Ἄνδρῳ, μάχη μὲν ἐκράτησεν αὐτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ὅσοι παρήσαν, οὐχ εἰλεδὲ τὴν πόλιν. Ἀλλὰ τοῦτο τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων πρῶτον ὑπῆρξε κατ' αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς. Ἔοικε δ', εἴ τις ἄλλος ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ δόξης καταλυθῆναι καὶ Ἀλκιβιάδης. Μεγάλη γὰρ οὔσα, καὶ τόλμης καὶ συνέσεως γέμουσα ἀφ' ὧν κατιώρθωσεν, ὑποπτῶν αὐτοῦ τὸ ἐλλείπον, ὡς οὐ σπουδάσαντος, ἀπιστία τοῦ μὴ δυναθῆναι παρῆχε· σπουδάσαντα γὰρ οὐδὲν ἂν διαφυγεῖν. Ἡλιζὼν δὲ καὶ Χίους ἐαλωκότας ἀκούσασθαι, καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίαν. Ὅθεν ἠγανάκτουν, μὴ ταχὺ πάντα, μηδ' εὐθέως, ὡς ἐβούλοντο, πυνθανόμενοι διαπεπραγμένον· οὐχ ὑπολογιζόμενοι τὴν ἀχρηματίαν, ἀφ' ἧς πολέμων πρὸς ἀνθρώπους βασιλέα μέγαν χορηγὸν ἔχοντας, ἠναγκάζετο πολλάκις ἐκπλέων καὶ ἀπολείπων τὸ στρατόπεδον, μισθοὺς καὶ τροφὰς πορίζειν. Καὶ γὰρ τὸ τελευταῖον ἐγκλημα διὰ ταύτην ἔλαβε τὴν αἰτίαν. Δυσάνδρου γὰρ ἐπὶ τὴν ναυαρχίαν ἀποσταλέντος ὑπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ τετρώβολον ἀντιτριώβολου τῷ ναύτῃ διδόντος ἐξ ὧν ἔλαβε παρὰ Κύρου χρημάτων, αὐτὸς ἤδη γλίσχωρος χορηγὸν καὶ τὸ τριώβολον, ἀπῆρξεν ἀργυρολογῆσων ἐπὶ Καρίας. Ὁ δ' ἀπολειφθεὶς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιμελητῆς Ἀντίοχος, ἀγαθὸς μὲν ἦν κυβερνήτης, ἀνόητος δὲ τὰλλα καὶ φαρτικός· ἔχων δὲ πρόσαγμα παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, μηδ' ἂν ἐπιπλέωσιν οἱ πολέμιοι, διαναυμαχεῖν, οὕτως ἐξύβρισε καὶ κατεφρόνησεν, ὥστε τὴν αὐτοῦ πληρωτάμενος τριήρη καὶ τῶν ἄλλων μίαν ἐπιπλεῦσαι τῇ Ἐρέτῳ, καὶ παρὰ τῆς πρώρας τῶν πολε-

μίων νεῦν, πολλὰ καὶ πράττων καὶ φθειγόμενος ἀκόλαστα καὶ βωμολόχα, παρεξελάνειν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον Λύσανδρον ὀλίγαις ναυσὶν ἐπαναχθεῖς ἐδίωκεν αὐτόν, τῶν δ' Ἀθηναίων ἐπιβοηθούντων, πύσαις ἀναχθεῖς καὶ κρατήσας, αὐτόν τε διέφθειρε τὸν Ἀντίοχον, καὶ ναῦς ἔλαβε πολλὰς καὶ ἀνθρώπους, καὶ τροπικίον ἔστησεν. Ὡς δὲ ταῦτ' ἤκουσεν ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπανελθὼν εἰς Σάμον, ἀνήχθη παντὶ τῷ στόλῳ, καὶ προύκαλεῖτο τὸν Λύσανδρον. Ὁ δ' ἠγάπα νενικηκώς, καὶ οὐκ ἀντανήγετο.

ΑΣ. Τῶν δὲ μισούντων τὸν Ἀλκιβιάδην ἐν τῷ στρατοπέδῳ, Θρασύβουλος ὁ Θράσωνος, ἐχθρὸς ὢν, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας κατηγορήσων. Καὶ τοὺς ἐκεῖ παροξύνας ἔλεγε πρὸς τὸν δῆμον, ὡς Ἀλκιβιάδης διέφθαρχε τὰ πράγματα καὶ τὰς ναῦς ἀπολώλεκεν, ἐντροφῶν τῆ ἀρχῇ, καὶ παραδιδούς τὴν στρατηγίαν ἀνθρώποις ἐκ πότηων καὶ ναυτικῆς σπερμολογίας δυναμένοις παρ' αὐτῶ μείγισον, ὅπως αὐτὸς ἐπ' ἀδείας χρηματίζεται περιπλέων, καὶ ἀκολασαίνῃ μεθυσκόμενος καὶ συνῶν ἐταίραις Ἀβυθθηναῖς καὶ Ἰωνίσιν, ἐφορμούντων δι' ὀλίγου τῶν πολεμίων. Ἐνεκάλουν δ' αὐτῷ καὶ τὴν τῶν τευχῶν κατασκευὴν, ἀκατεσκευάσασεν ἐν Θράκῃ περὶ Βισάνθην, αὐτῷ καταφυγὴν, ὡς ἐν τῇ πατρίδι μὴ δυναμένος βιοῦν, ἢ μὴ βουλόμενος. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πεισθέντες, ἑτέροους εἶλοντο στρατηγοὺς, ἐνδεικνύμενοι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὀργὴν καὶ κακόνοιαν. Ἄ δὲ πυνθανόμενος ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ δεδοικώς, ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παντάπασι καὶ συναγαγὼν ξένους, ἐπολέμησε τοῖς ἀβασιλεύτοις Θραξίν ἰδίᾳ, καὶ πολλὰ χρήματα ξυνήγαγεν ἀπὸ τῶν ἀλισκομένων· καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἅμα τοῖς προσοικοῦσιν ἄδειαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων παρεῖχεν. Ἐπεὶ δ' οἱ περὶ Τυδέα καὶ Μένανδρον καὶ Ἀδείμαντον στρατηγοὶ πύσας ὁμοῦ τὰς ὑπαρχούσας τότε ναῦς τοῖς Ἀθηναίοις ἔχοντες ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, εἰώθησαν ἐπιπλεῖν τῷ Λυσάνδρῳ ναυλοχοῦντι περὶ Λάμψακον, ἅμ' ἡμέρα, προκαλούμενοι, καὶ πάλιν ἀναστρέφειν

ὕπισω, καὶ διημερεύειν ἀτάκτως καὶ ἀμελιῶς, ἅτε δὴ καταφρονοῦντες· ἐγγὺς ὢν ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ περιεΐδεν, οὐδ' ἠμέλησεν, ἀλλ' ἴππῳ προσελάσας ἐδίδασκε τοὺς στρατηγούς, ὅτι κακῶς ὀρμουσιν ἐν χωρίοις ἀλιμένοις καὶ πόλιν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πῆρῳθεν ἐκ Σησοῦ τὰ ἐπιτήδεια λαμβάνοντες, καὶ περιορῶντες τὸ ναυτικόν, ὅταν ἐπὶ τῆς γῆς γένηται, πλανώμενον, ὕποιοις θέλοι, καὶ διασπειρόμενον, ἀντεφορμῶντος αὐτοῖς στόλου, πρὸς ἐπιταγμα μοναρχικὸν εἰθισμένου σιωπῇ πάντα ποιεῖν.

ΛΖ. Ταῦτα δὲ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ παραινούντος εἰς Σησὸν μεθορμίσαι τὸν στόλον, οὐ προσεΐχον οἱ στρατηγοί. Τυδεὺς δὲ καὶ πρὸς ὕβριν ἐκέλευσεν ἀποχωρεῖν· οὐ γὰρ ἐρέεινον, ἀλλ' ἐτέρους στρατηγεῖν. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ὑπονοήσας τι καὶ προδοσίας ἐν αὐτοῖς, ἀπῆει, καὶ τοῖς προπέμπουσι τῶν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου γνωρίμων ἔλεγεν, ὅτι μὴ προπηλακισθεὶς οὕτως ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ὀλίγαις ἂν ἡμέραις ἠνάγκασε Λακεδαιμονίους διαναυμαχεῖν αὐτοῖς ἄκοντας, ἢ τὰς ναῦς ἀπολιπεῖν. Ἐδόκει δὲ τοῖς μὲν ἀλαζονεύεσθαι, τοῖς δ' εἰκότα λέγειν, εἰ Θραῦκας ἐκ γῆς ἐπαγαγὼν πολλοὺς ἀκοντιστὰς καὶ ἵππεῖς, προσμάχοιτο καὶ διαταράττοι τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Ὅτι μέντοι τὰς ἀμαρτίας τῶν Ἀθηναίων ὀρθῶς συνεῖδε, ταχὺ τὸ ἔργον ἐμαρτύρησεν. Ἄφνω γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδοκῆτως τοῦ Λυσάνδρου προσπεσόντος, ὀκτῶ μόναι τριήρεις ἐξέφυγον μετὰ Κόνωνος, αἱ δ' ἄλλαι, μικρὸν ἀπολείπουσαι διακοσίων, ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι. Τῶν δ' ἀνθρώπων τρισχιλίους ἐλὼν ζῶντας ἀπέσφαξεν ὁ Λύσανδρος. Ἐλαβε δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας ὀλίγῳ χρόνῳ, καὶ τὰς ναῦς ἐνέπρησε, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καθεῖλεν. Ἐκ δὲ τούτου φοβηθεὶς ὁ Ἀλκιβιάδης ἄρχοντας ἤδη καὶ γῆς καὶ θαλάττης τοὺς Λακεδαιμονίους, εἰς Βιθυνίαν μετέσκη, πολλὰ μὲν ἄγων χρήματα, πολλὰ δὲ κομίζων, ἔτι δὲ πλείω καταλιπὼν ἐνοῖς ὤκει τείχεσιν. Ἐν δὲ Βιθυνίᾳ πάλιν, οὐκ ὀλίγα τῶν ἰδίων ἀπολέσας, καὶ περικοπεὶς ὑπὸ

τῶν ἐκεῖ Θρακῶν, ἔγνω μὲν ἀναβαίνειν πρὸς Ἄρταξέρξην, ἑαυτὸν τε μὴ χεῖρονα Θεμιστοκλέους πειρωμένῳ βασιλεῖ φανεῖσθαι νομίζων, καὶ κρείττονα τὴν πρόφασιν. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοὺς πολίτας, ὡς ἐκεῖνον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπὶ τοὺς πλεμῖους ὑπουργήσειν, καὶ δεήσεσθαι τῆς βασιλέως δυνάμεως. Εὐνορίαν δὲ τῆς ἀνόδου μετ' ἀσφαλείας μάλιστα Φαρνάβάζον οἰόμενος παρέξειν, ὄχητο πρὸς αὐτὸν εἰς Φρυγίαν, καὶ συνδιήγε θεραπέων ἅμα καὶ τιμώμενος.

ΛΗ. Ἀθηναῖοι δὲ χαλεπῶς μὲν ἔφερον τῆς ἡγεμονίας ἀποσερηθέντες. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφελόμενος αὐτῶν ὁ Λύσανδρος ἀνδράσι τριάκοντα παρέδωκε τὴν πόλιν, οἷς οὐκ ἐχρήσαντο σώζεσθαι δυνάμενοι λογισμοῖς, ἀπολωλότων ἤδη τῶν πραγμάτων συνίσταν, ὀλοφυρόμενοι καὶ διεξιόντες τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ ἀγνοίας ὧν μεγίστην ἐποιοῦντο τὴν δευτέραν πρὸς Ἀλκιβιάδην ὀργήν. Ἀπερρίφη γὰρ οὐδὲν ἀδικῶν αὐτός· ἀλλ' ὑπηρέτη χαλεπήναντες ὀλίγας ἀποβαλόντι νῦν αἰσχυρῶς, αἴσχιον αὐτοὶ τὸν κράτιστον καὶ πολεμικώτατον ἀφείλοντο τῆς πόλεως στρατηγόν. Ἔτι δ' οὖν ὅμως ἐκ τῶν παρόντων ἀνέφερέ τις ἐλπίς ἀμυδρά, μὴ παντάπασιν ἔρρειν τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων, Ἀλκιβιάδου περιόντος· « Οὐτε γὰρ πρότερον ἠγάπησε φεύγων ἀπραγμόνως ζῆν καὶ μεθ' ἡσυχίας, οὔτε νῦν, εἰ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἰκανῶς ἔχει, περιόψεται Λακεδαιμονίους ὑβρίζοντας, καὶ τοὺς τριάκοντα παροينوῦντας. » Ταῦτα δ' οὐκ ἦν ἄλογον ὄνειροπολεῖν οὕτως τοὺς πολλοὺς, ὅποτε καὶ τοῖς τριάκοντα φροντίζειν ἐπέηι καὶ διαπυθάνεσθαι, καὶ λόγον ἔχειν πλεῖστον ὧν ἐκεῖνος ἔπραττε καὶ διανοεῖτο. Τέλος δὲ Κριτίας ἐδίδασκε Λύσανδρον, ὡς Ἀθηναίων οὐκ ἔσι δημοκρατουμένων ἀσφαλῶς ἄρχειν Λακεδαιμονίους τῆς Ἑλλάδος· Ἀθηναίους δὲ, κἂν πράως πάνυ καὶ καλῶς πρὸς ὀλιγαρχίαν ἔχωσιν, οὐκ ἔῃσαι ζῶν Ἀλκιβιάδης ἀτρεμεῖν ἐπὶ τῶν καθεσῶτων. Οὐ μὴν ἐπέισθηγε πρότερον τούτοις ὁ Λύ-

σανδρος, ἢ παρὰ τῶν οἴκοι τελῶν σκυτάλην ἔλθεῖν, κελεύουσιν ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι τὸν Ἀλκιβιάδην· εἴτε κάκεινων φοβηθέντων τὴν οἰκίαν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην τοῦ ἀνδρός, εἴτε τῷ Ἄγιδι χαριζομένων.

ΛΘ. Ὡς οὖν ὁ Λύσανδρος ἔπεμψε πρὸς τὸν Φαρνάβαζον ταῦτα πράττειν κελεύων, ὁ δὲ Μαγαίῳ τε τῷ ἀδελφῷ καὶ Σουσαμίθρῃ τῷ θείῳ προσέταξε τὸ ἔργον, ἔτυχε μὲν ἐν κόμῃ τινὶ τῆς Φρυγίας, ὁ Ἀλκιβιάδης τότε δικαιοσύνης, ἔχων Τιμάνδραν μετ' αὐτοῦ τὴν ἑταίραν. Ὄφιν δὲ κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδε τοιαύτην· ἐδόκει περικεῖσθαι μὲν αὐτὸς τὴν ἐσθῆτα τῆς ἑταίρας, ἐκείνην δὲ τὴν κεφαλὴν ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἔχουσιν αὐτοῦ κοσμεῖν τὸ πρόσωπον ὡσπερ γυναικὸς, ὑπογράφουσιν καὶ ψιμμιθιῶσαν. Ἄλλοι δὲ φασὶν ἰδεῖν τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνοντα αὐτοῦ τοὺς περὶ τὸν Μαγαῖον ἐν τοῖς ὕπνοις, καὶ τὸ σῶμα καιόμενον. Ἀλλὰ τὴν μὲν ὄφιν οὐ πολὺ γενέσθαι λέγουσι πρὸ τῆς τελευτῆς· οἱ δὲ πεμψθέντες πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ κύκλω τὴν οἰκίαν περιστάντες, ἐνεπίμπρασαν. Αἰσθόμενος δ' ὁ Ἀλκιβιάδης, τῶν μὲν ἱματίων τὰ πλεῖστα καὶ τῶν σρωμάτων συναγαγὼν, ἐπέβριψε τῷ πυρὶ τῆ δ' ἀριστερᾷ χειρὶ τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα περιελίξας, τῆ δὲ δεξιᾷ σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον ἐξέπεσεν ἀπαθὴς ὑπὸ τοῦ πυρός, πρὶν ἢ διαφλέγεσθαι τὰ ἱμάτια, καὶ τοὺς βαρβάρους ὀφθεις διεσκέλασεν. Οὐδεὶς γὰρ ὑπέμεινεν αὐτὸν, οὐδ' εἰς χεῖρας συνῆλθεν, ἀλλ' ἀποσάντες ἔβαλλον ἀκοντίοις καὶ τοξέμασιν. Οὕτω δ' αὐτοῦ πεσόντος, καὶ τῶν βαρβάρων ἀπελθόντων, ἡ Τιμάνδρα τὸν νεκρὸν ἀνείλετο, καὶ τοῖς αὐτῆς περιβαλοῦσα καὶ περικαλύψασα χιτωνίσκοις, ἐκ τῶν παρόντων ἐκῆδευε λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως. Ταύτης λέγουσι θυγατέρα γενέσθαι Λαΐδα, τὴν Κορινθίαν μὲν προσαγορευθεῖσαν, ἐκ δὲ Ἰκκάρων, Σικελικοῦ πολίσματος, αἰχμάλωτον γενομένην. Ἔνιοι δὲ τὰ μὲν ἄλλα περὶ τῆς Ἀλκιβιάδου τελευτῆς ὁμολογοῦσι

τούτοις· αἰτίαν δέ φασιν οὐ φαριζαῖον, οὐδὲ Λύσανδρον,
οὐδὲ Λακεδαιμονίου· παρασχεῖν, αὐτὸν δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην,
γνωρίμων τινῶν διεσθαρκότα γυναῖον ἔχειν σὺν αὐτῷ· τοῦ δ'
ἀδελφοῦ τοῦ γυναιου τὴν ὕβριν οὐ μετρίως φέρωντας, ἐμπρή-
σαι τε τὴν οἰκίαν νύκτωρ, ἐν ἣ διαιτώμενος ἐτύγχανεν ὁ Ἀλ-
κιβιάδης, καὶ καταβαλεῖν αὐτὸν, ὡσπερ εἴρηται, διὰ τοῦ πυ-
ρὸς ἐξαλλόμενον.

ΠΛΟΥΤΑΡΧ. ΜΑΡΚΙΟΣ ΓΑΙΟΣ

ΚΟΡΙΟΔΑΝΟΣ.

Ο Μαρκίων οἶκος ἐν Ῥώμῃ τῶν Πατρικίων πολλοὺς παρέσχευ ἐνδόξους ἀνδρας, ὧν καὶ Μάρκιος ἦν Ἄγκλος ὁ Νουμᾶ θυγατρειδοῦς, καὶ μετὰ Τύλλον Ὀσίλιον βασιλεὺς γενόμενος. Μάρκιοι δ' ἦσαν καὶ Πόπλιος καὶ Κόιντος, οἱ πλεῖστον ὕδωρ καὶ κάλλιπον ἐν Ῥώμῃ καταγαγόντες· καὶ Κηνωρίνος, ὃν δις ἀπέδειξε τιμητὴν ὁ Ῥωμαίων δῆμος· εἶτα ὑπ' αὐτοῦ πεισθεὶς ἐκείνου, νόμον ἔθετο καὶ ἐψηφίσατο μηδενὶ τὴν ἀρχὴν δις ἐξεῖναι μετελθεῖν. Γάϊος δὲ Μάρκιος, ὑπὲρ οὗ τάδε γέγραπται, τραφεὶς ὑπὸ μητρὶ χήρᾳ, πατρὸς ὄρφανός, ἀπέδειξε τὴν ὄρφανίαν ἄλλα μὲν ἔχουσιν κακὰ, πρὸς δὲ τὸ γενέσθαι σπουδαῖον ἀνδρα, καὶ διαφέροντα τῶν πολλῶν, οὐδὲν ἐμποδῶν οὔσαν· ἄλλως δὲ τοῖς φαύλοις αἰτιασθαι καὶ ψέγειν παρέχουσαν αὐτὴν ὡς ἀμελείᾳ διαφθειρούσαν. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ ἐμαρτύρησε καὶ τοῖς τὴν φύσιν ἠγουμένοις, ἐὰν οὔσα γενναία καὶ ἀγαθὴ παιδείας ἐνδεὴς γένηται, πολλὰ τοῖς χρηστοῖς ὁμοῦ φαῦλα συναποτίκτειν, ὥσπερ εὐγενῆ χώραν ἐν γεωργίᾳ θεραπείας μὴ τυχούσαν. Τὸ γὰρ ἰσχυρόν αὐτοῦ πρὸς ἅπαντα τῆς γνώμης καὶ καρτερόν, ὄρμᾶς τε μεγάλας καὶ τελεσιουργοὺς τῶν καλῶν ἐξέφερε· θυμοῖς τε αὖ πάλιν χρώμενον ἀκράτοις καὶ φιλονεικίαις ἀτρέπτοις, οὐ ῥάδιον οὐδ' εὐάρμοσον ἀνθρώποις συνεῖναι παρεῖχεν· ἀλλὰ τὴν ἐν ἡδοναῖς καὶ πόνοις καὶ ὑπὸ χρημάτων ἀπάθειαν αὐτοῦ θαυμάζοντες, καὶ ὀνομάζοντες ἐγκράτειαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἐν ταῖς πολιτικαῖς αὖ πάλιν ὁμιλίαις ὡς ἐπαχθῆ καὶ ἄχαριν καὶ ὀλιγαρχικὸν ἐδυσχέρανον. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο Μουσῶν εὐμενεῖας ἀπο-

λαύουσιν ἄνθρωποι τοσοῦτον, ὅσον ἐξημερῶσαι τὴν φύσιν ὑπὸ λόγου καὶ παιδείας, τῷ λόγῳ δεξαμένην τὸ μέτριον, καὶ τὸ ἄγαν ἀποβαλοῦσαν. Ὅλως μὲν οὖν ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἡ Ῥώμη μάλιστα τῆς ἀρετῆς τὸ περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἐκύδαινε πράξεις, καὶ μαρτυρεῖ τὸ τὴν ἀρετὴν ὑπ' αὐτῶν ἐνὶ τῷ τῆς ἀνδρείας ὀνόματι προσαγορευέσθαι, καὶ τοῦτο τοῦ γένους ὄνομα κοινὸν ὑπάρχειν, ὃ τὴν ἀνδρείαν ἰδίᾳ καλοῦσιν.

Β. Ὁ δὲ Μάρκιος ἐτέρων μᾶλλον ἐμπαθῆς γεγονώς πρὸς τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας, εὐθύς ἐκ παιδὸς τὰ ὄπλα διὰ χειρὸς εἶχε. Καὶ τῶν ἐπικτητῶν οὐδὲν ἔργον οἰόμενος εἶναι τοῖ· μὴ τὸ σύμφυτον ὄπλον καὶ συγγενὲς ἐξήστυμένον ἔχουσι καὶ παρεσκευασμένον, οὕτως ἤσκησε τὸ σῶμα πρὸς ἅπασαν ἰδέαν μάχης, ὥστε καὶ θεῖν ἐλαφρὸν εἶναι, καὶ βάρος ἔχειν ἐν λαβαῖς καὶ διαπάλαις πολέμου δυσεκβίαστον. Οἱ γοῦν ἔριν ἔχοντες εὐψυχίας ἀεὶ καὶ ἀρετῆς πρὸς αὐτὸν, ἐνοῖς ἐλείποντο, τὴν τοῦ σώματος ἠτιῶντο Ῥώμην, ἀτρεπτον οὔσαν, καὶ πρὸς μηδένα πόνον ἀπαγορεύουσαν.

Γ. Ἐστρατεύσατο δὲ πρώτην στρατείαν ἔτι μειράκιον ὢν, ὅτε Ταρκυνίῳ τῷ Βασιλεύσαντι τῆς Ῥώμης, εἴτ' ἐκπεσόντι, μετὰ πολλὰς μάχας καὶ ἤττας, ὥσπερ ἔσχατον κύβον ἀφιέντι, πλεῖστοι μὲν Λατίνων, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν συνεστράτευον, καὶ συγκατῆγον ἐπὶ τὴν Ῥώμην, οὐκ ἐκείνῳ χαριζόμενοι μᾶλλον, ἢ φόβῳ τὰ Ῥωμαίων αὐξόμενα καὶ φθόνῳ καταβάλλοντες. Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ πολλὰς τροπὰς ἐπ' ἀμφοτέρα λαμβανούσῃ, Μάρκιος ἀγωνιζόμενος εὐρώσως ἐν ὄψει τοῦ Δικτάτωρος ἄνδρα Ῥωμαῖον πεσόντα πλησίον ἰδὼν, οὐκ ἡμέλησεν, ἀλλ' ἔστη πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐπιφερόμενον τῶν πολεμίων ἀμυνόμενος ἀπέκτεινεν. Ὡς οὖν ἐκράτησεν ὁ στρατηγός, ἐν ποιῶτοις ἐκεῖνον ἐσεφάνωσε δρυὸς σφάνῳ. Τοῦτον γὰρ ὁ νόμος τῷ πολίτῃν ὑπερασπίσαντι τὸν σφάνον ἀποδέδωκεν· εἴτε δὴ μάλιστα τιμῆσας δι' Ἀρκάδας τὴν δρυῖν, βαλανηφάγους ὑπὸ τοῦ θεοῦ χρησιμῶ προσ-

αγορευθέντας, εἴτε ὡς ταχὺ καὶ πανταχοῦ δρυὸς οὔσαν εὐπο-
 ρίαν στρατευομένοις, εἴτε Διὸς Πολιέως ἱερὸν ὄντα τὸν τῆς δρυὸς
 σέφανον οἰόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ πολίτου δίδοσθαι πρεπόντως. Ἔστι
 δ' ἡ δρυὸς τῶν μὲν ἀγρίων καλλικαρπότατον, τῶν δὲ τιθασῶν
 ἰσχυρότατον. Ἦν δὲ καὶ σιτίον ἀπ' αὐτῆς, ἡ βάλανος καὶ ποτόν,
 τὸ μελίτιον. Ὅψον δὲ παρείχε τὰ πλεῖστα τῶν νεμομένων τε καὶ
 πτηνῶν, θήρας ὄργανον φέρουσα τὸν ἰξόν. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ μάχῃ
 καὶ τοὺς Διοσκόρους ἐπιφανῆναι λέγουσι, καὶ μετὰ τὴν μάχην
 εὐθύς ὀφθῆναι βρομένοις ἰδρῶτι τοῖς ἵπποις ἐν ἀγορᾷ τὴν νίκην
 ἀπαγγέλλοντας, οὗ νῦν παρὰ τὴν κρήνην νεῶς ἐσιν αὐτοῖς ἰδρυ-
 μένος. Ὅθεν καὶ τὴν ἡμέραν, ἐπινίκιον οὔσαν, ἐν τῷ Ἰουλίῳ μη-
 νὶ τὰς εἰδούς, Διοσκόροις ἀνιερώκασι.

Δ. Νέων δ', ὡς ἔοικεν, ἀνδρῶν ἐπιφάνεια καὶ τιμὴ τὰς μὲν
 ἐλατρώως φιλοτίμους φύσεις πρωϊαίτερον παραγενομένη σθένουσι,
 καὶ ἀποπίμπλησι ταχὺ τὸ διψῶδες αὐτῶν καὶ ἀψίκορον τὰ δ'
 ἐμβριθῆ καὶ βέβαια φρονήματα αὔξουσιν αἱ τιμαὶ καὶ λαμπρύ-
 νουσι, ὥσπερ ὑπὸ πνεύματος ἐγειρόμενα πρὸς τὸ φαινόμενον
 καλόν. Οὐ γὰρ ὡς μισθὸν ἀπολαμβάνοντες, ἀλλ' ὡς ἐνέχυρον
 διδόντες, αἰσχύνονται τὴν δόξαν καταλιπεῖν, καὶ μὴ τοῖς αὐτῶν
 ἔργοις ὑπερβαλέσθαι. Τοῦτο παθὼν καὶ ὁ Μάρκιος, αὐτὸς αὐτῷ
 ζῆλον ἀδραγαθίας προὔθηκε, καινὸς τ' αἰεὶ βουλόμενος εἶναι
 ταῖς πράξεσιν, ἀριστείαις ἀριστείας συνῆπτε, καὶ λάφυρα λαφύροις
 ἐπέφερε, καὶ τοῖς προτέροις αἰεὶ τοὺς ὑστέρους ἡγεμόνας εἶχε περὶ
 τῆς ἐκείνου τιμῆς ἐρίζοντας, καὶ μαρτυρίας ὑπερβαλέσθαι. Πολ-
 λῶν γέ τοι τότε Ῥωμαίοις ἀγώνων καὶ πολέμων γενομένων, ἐξ
 οὐδενὸς ἀσεφάνωτος ἦλθεν, οὐδ' ἀγέραςος. Ἦν δὲ τοῖς μὲν
 ἄλλοις ἡ δόξα, τῆς ἀρετῆς τέλος, ἐκείνῳ δὲ τῆς δόξης, ἡ τῆς
 μητρὸς εὐφροσύνη. Τὸ γὰρ ἐκείνην ἐπαινούμενον ἀκοῦσαι, καὶ
 σεφανούμενον ἰδεῖν, καὶ περιβαλεῖν θακρύουσαν ὑπ' ἡδονῆς,
 ἐντιμώτατον αὐτὸν ἐνόμιζε ποιεῖν καὶ μακκαριώτατον. Τοῦτο δ'

ἀμέλει καὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν φασὶν ἐξομολογήσασθαι τὸ πάθος, εὐτυχίαν ποιούμενον αὐτοῦ μεγίστην, ὅτι τὴν ἐν Λεύκτροις στρατηγίαν αὐτοῦ καὶ νικητὴν πατῆρα καὶ ἡ μήτηρ ἔτι ζῶντες ἐπέιδον. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀμφοτέρων ἀπέλαυσε τῶν γονέων, συνηθόμενων καὶ συνευημερούντων· Μάρκιος δὲ τῇ μητρὶ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς οὐφείλει χάριτας οἰόμενος, οὐκ ἐνεπίμπλατο τὴν Οὐλουμνίαν εὐφραίνων καὶ τιμῶν, ἀλλὰ καὶ γυναῖκα βουλομένης καὶ δεομένης ἔγημε, καὶ τὴν οἰκίαν ὄκει, γενομένων παιδῶν, ὁμοῦ μετὰ τῆς μητρὸς.

Ε. Ἦδη δὲ καὶ δόξαν αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἐν τῇ πόλει μεγάλην ἔχοντας, ἡ βουλή τοῖς πλουσίοις ἀμύνουσα πρὸς τὸν δῆμον ἐσασίασε, πολλὰ καὶ δεινὰ πάσχειν ὑπὸ τῶν δανειστῶν δοκοῦντα. Τοὺς μὲν γὰρ κεκτημένους μέτρια, πάντων ἀφηροῦντο τῶν ὄντων, ἐνεχυρασμοῖς καὶ πράσσει· τοὺς δὲ παντελῶς ἀπύρους, αὐτοὺς ἀπῆγον, καὶ τὰ σώματα καθείργνυσαν αὐτῶν, ὡστὶλὰς ἔχοντα τετραωμένων πολλὰς καὶ πεπονηκότων ἐν ταῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος στρατείαις· ὧν τὴν τελευταίαν ἐδέξαντο πρὸς Σαθίνους, τῶν τε πλουσιωτάτων ἐπαγγειλαμένων μετριάσειν, καὶ τῆς βουλῆς τὸν ἄρχοντα Μάρκον Οὐαλέριον ἐγγυήσασθαι ψηφισαμένης. Ἐπεὶ δὲ κάκεινῃ ἀγωνισαμένοις τὴν μάχην προθύμως καὶ κρατήσασσι τῶν πολεμίων, οὐδὲν ἐγένετο παρὰ τῶν δανειστῶν ἐπιεικὲς, οὐδ' ἡ βουλή προσεποιεῖτο μεμνηθῆσθαι τῶν ὁμολογημένων, ἀλλ' ἀγομένου· πάλιν περιεώρα καὶ ῥυσιαζομένων, θόρυβοι δὲ καὶ συσάσεις ἦσαν ἐν τῇ πόλει πονηραὶ, καὶ τοὺς πολεμίους οὐκ ἔλαθε ταραχωδῶς ἔχων ὁ δῆμος, ἀλλ' ἐμβαλόντες ἐπυρπολοῦν τὴν χώραν, τῶν δ' ἀρχόντων εἰς τὰ ὄπλα τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καλοῦντων, οὐδεὶς ὑπήκουεν· οὕτω διέστησαν αἰγνώμαι πάλιν τῶν ἐν τέλει. Καὶ τινες μὲν ᾤοντο δεῖν ὑφίσσασθαι τοῖς πένησι, καὶ χαλάσαι τὸ σύντονον ἄγαν καὶ νόμιμον· ἐνιοὶ δ' ἀντέτεινον, ὧν ἦν καὶ Μάρκιος, οὐ τὸ τῶν χρημάτων μέγιστον

ηγούμενος, ἀρχὴν δὲ καὶ πεῖραν ὕβρεως ὄχλου καὶ θρασύτητος ἐπανισταμένου τοῖς νόμοις, εἰ σωφρονοῦσι, παύειν καὶ σθενύειν παρακελευόμενος.

ς. Συνιούσης δὲ περὶ τούτων πολλάκις ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῆς βουλῆς, καὶ μηδὲν τέλος ἐκφερούσης, συστάντες οἱ πένητες ἄφνω, καὶ παρακαλέσαντες ἀλλήλους, ἀπέλιπον τὴν πόλιν· καὶ καταλαβόντες ὄρος, ὃ νῦν ἱερὸν καλεῖται, παρὰ τὸν Ἀνίηνα ποταμὸν ἐκαθέζοντο, πράττοντες μὲν οὐδὲν βίαιον οὐδὲ στασιαστικὴν, ἐκπεπτωκέναι δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν πλουσίων πάλαι βοῶντες, ἀέρα δὲ καὶ ὕδωρ καὶ τόπον ἐνταφῆναι πανταχοῦ τὴν Ἰταλίαν αὐτοῖς παρέξιεν, ὧν πλεόν οὐδὲν οἰκοῦσι τὴν Ῥώμην ὑπάρχειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἢ τιτρώσκεισθαι καὶ ἀποθνήσκεν ὑπὲρ τῶν πλουσίων στρατευόμενοις. Ταῦτ' ἔδρασε καὶ βουλῆ, καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς μάλιστ' αὐτῶν δημοτικὸς τῶν πρεσβυτέρων ἐξαπέσειλε. Προηγόρει δὲ Μενήνιος Ἀγρίππας· καὶ πολλὰ μὲν τοῦ δήμου δεόμενος, πολλὰ δ' ὑπὲρ τῆς βουλῆς παρρησιαζόμενος, τελευτῶντι τῷ λόγῳ περιῆλθεν εἰς σχῆμα μύθου διαμνημονευόμενον. Ἔφη γάρ, τοῦ ἀνθρώπου τὰ μέλη πάντα πρὸς τὴν γαστέρα στασιάσαι, καὶ κατηγορεῖν αὐτῆς, ὡς μόνης ἀργοῦ καὶ ἀσυμβόλου καθεζομένης ἐν τῷ σώματι, τῶν δ' ἄλλων εἰς τὰς ἐκείνης ὀρέξεις πόνους τε μεγάλους καὶ λειτουργίας ὑπομενόντων· τὴν δὲ γαστέρα τῆς εὐθείας αὐτῶν καταγελαῖν, ἀγνοούντων, ὅτι τὴν τροφὴν ὑπολαμβάνει μὲν εἰς ἑαυτὴν ἅπαντα, ἀναπέμπει δ' αἰθερὶς ἐξ αὐτῆς καὶ διανέμει τοῖς ἄλλοις. Οὕτως οὖν, ἔφη, καὶ τῆς συγκλήτου λόγος ἐστίν, ὃ πολῖται, πρὸς ὑμᾶς· τὰ γὰρ ἐκεῖ τυγχάνοντα τῆς προσηκούσης οἰκονομίας βουλευόμενα καὶ πράγματα πᾶσιν ὑμῖν ἐπιφέρει καὶ διανέμει τὸ χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον.

Ζ. Ἐκ τούτου διηλλάγησαν, αἰτησάμενοι παρὰ τῆς βουλῆς, καὶ τυχόντες, ἄνδρας αἰρεῖσθαι πέντε προσάτας τῶν δεομένων βοηθείας, τοὺς νῦν δημάρχους καλουμένους. Εἴλοντο δὲ πρώτους,

οἷς ἐχρήσαντο καὶ τῆς ἀποστάσεως ἡγεμόσι, τοὺς περὶ Βροῦτον Ἰούνιον καὶ Σικίνιον Βέλλουτον. Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις εἰς ἓν ἦλθεν, εὐθὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ἦσαν οἱ πολλοὶ, καὶ παρῆχον αὐτοὺς τοῖς ἀρχουσι χρῆσθαι προθύμως ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ Μάρκιος, οὐτ' αὐτὸς ἠδόμενος οἷς ὁ δῆμος ἔτυχεν, ἐνδούσης τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ τῶν ἄλλων Παιρικίων πολλοὺς ὄρων τὸ αὐτὸ πεπονθότας, ὕμῳ παρεκάλει, μὴ ἀπολείπεσθαι τῶν δημοτικῶν ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος ἀγῶσιν, ἀλλὰ τῇ ἀρετῇ μᾶλλον, ἢ τῇ δυνάμει, φαίνεσθαι διαφέροντας αὐτῶν.

II. Ἐν δὲ τῷ Οὐλοῦσκιον ἔθνει, πρὸς οὓς ἐπολέμουν, ἡ Κορινθίων πόλις ἀξίωμα μέγιστον εἶχε. Ταύτην οὖν τοῦ ὑπάτου Κορινθίου περιτραποπεδεύσαντος, οἱ λοιποὶ Οὐλοῦσκιαι δέισαντες, ἐπὶ τοῖς Ῥωμαίοις συνεβοήθουν πανταχόθεν, ὡς πρὸς τῇ πόλει ποιησόμενοι μάχην, καὶ διχόθεν ἐπιχειρήσοντες αὐτοῖς. Ἐπεὶ δ' ὁ Κορινθίος διελὼν τὴν δύναμιν, αὐτοῖς μὲν ἀπὸ πάντων τοῖς ἐξώθεν ἐπιούσι τῶν Οὐλοῦσκιων, Λάρκιον δὲ Τίτον, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀπέλιπε, καταφρονήσαντες οἱ Κορινθιοὶ τῶν παρόντων, ἐπέξῃλθον, καὶ προσμαχόμενοι τὸ πρῶτον ἐκράτουν, καὶ κατεδίωκον εἰς τὴν χάρακα τοὺς Ῥωμαίους. Ἔνθα δὲ Μάρκιος ἐκδραμὼν σὺν ὀλίγοις, καὶ καταβαλὼν τοὺς προσμίζαντας αὐτῷ μάστιγα, τοὺς δ' ἄλλους σήσας ἐπιφερομένους, ἀνεκαλεῖτο μεγάλη βοή τούς Ῥωμαίους. Καὶ γὰρ ἦν, ὡς περὶ ἡξίου τὴν στρατιωτικὴν ὁ Κάτων, οὐ χειρὶ καὶ πληγῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τόνῳ φωνῆς καὶ ὄψει προσώπου φοβερός ἐστὶν ἐν πολέμῳ καὶ δυσσύνετος. Ἀθροισμένων δὲ πολλῶν καὶ συνισταμένων περὶ αὐτὴν, ἀπεχώρουν οἱ πολέμιοι δέισαντες. Ὁ δ' οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐπηκολούθει, καὶ συνήλαυεν ἤδη προτροπὰδην φεύγοντας ἄχρι τῶν πυλῶν. Ἐκεῖ δ' ὄρων ἀποτρεπομένους τοῦ διώκειν τοὺς Ῥωμαίους, πολλῶν μὲν ἀπὸ τοῦ τείχους βελῶν προσφερομένων, τὸ δὲ συνεισπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν

σιν εἰς πόλιν ἀνδρῶν πολεμικῶν γέμουσαν, ἐν τοῖς ὄπλοις ὄντων, οὐδενὸς εἰς νοῦν ἐμβάλεσθαι τολμῶντος, ὅμως ἐπιστὰς παρεκάλει καὶ παρῥεθάρυεν ἀνεῶχθαι βοῶν ὑπὸ τῆς τύχης τοῖς διώκουσι μᾶλλον, ἢ τοῖς φεύγουσι, τὴν πόλιν. Οὐ πολλῶν δὲ βουλομένων ἐπακολουθεῖν, ὡσάμενος διὰ τῶν πολεμίων ἐνήλατο ταῖς πύλαις καὶ συνεισέπεισε, μηδενὸς τὸ πρῶτον ἀντισχεῖν, μηδ' ὑποστῆναι τολμήσαντος, ἔπειτα δ', ὡς κατεῖδον ὀλίγους παντάπασιν ἔνδον ὄντας, συμβοηθῶντων καὶ προσμαχομένων ἀναμεριγμένοις ὁμοῦ φίλοις καὶ πολεμίαις, ἄπιστον ἀγῶνα λέγεται, καὶ χειρὸς ἔργοις, καὶ ποδῶν τάχει, καὶ τολμήμασι ψυχῆς ἀγωνιζόμενος ἐν τῇ πόλει, καὶ ἕρατῶν ἀπάντων, πρὸς οὓς ὕρουσαι, τοὺς μὲν ἐξῶσαι πρὸς τὰ ἔσχατα μέρη, τῶν δ' ἀπειπαμένων καὶ καταβαλόντων τὰ ὄπλα, πολλὴν ἄδειαν τῷ Λαρκίῳ παρασχεῖν ἐξῶθεν ἐπάγοντι τοὺς Ῥωμαίους.

Θ. Οὕτω δὲ τῆς πόλεως ἀλούσης, καὶ τῶν πλείστων ἐν ἀρπαγαῖς ὄντων καὶ διαφορήσει χρημάτων, ὁ Μάρκιος ἠγανάκτει, καὶ ἐβόα, δεινὸν ἠγούμενος, τοῦ ὑπάτου καὶ τῶν σὺν ἐκείνῳ πολιτῶν τάχα που συμπεπτωκότων τοῖς πολεμίαις καὶ διαμαχομένων, αὐτοὺς χρηματίζεσθαι περιόντας, ἢ προσφάσει χρηματισμοῦ τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκειν. Ἐπεὶ δ' οὐ πολλοὶ προσεῖχον αὐτῷ, τοὺς βουλομένους ἀναλαβῶν, ἐβάδιζε τὴν ὁδόν, ἢ τὸ σράτευμα παρακεχωρηκὸς ἤσθητο· πολλάκις μὲν ἐποτρύνων τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ παρακαλῶν μὴ ἐνδιδόναι, πολλάκις δὲ τοῖς θεοῖς εὐχόμενος μὴ ἀπολειφθῆναι τῆς μάχης, ἀλλ' εἰς καιρὸν ἐλθεῖν, ἐν ᾧ συναγωνιεῖται καὶ συγκινδυνεύσει τοῖς πολίταις. Ἦν δὲ τότε τοῖς Ῥωμαίοις ἔθος εἰς τάξιν καθισταμένοις, καὶ μέλλουσι τοὺς θυρεοὺς ἀναλαμβάνειν, καὶ περιζώννυσθαι τὴν τήβεννον, ἅμα καὶ διαθήκας ἀγράφους τίθεσθαι, τριῶν ἢ τεττάρων ἐπακουόντων, ὀνομάζοντας τὸν κληρονόμον. Ταῦτα δὲ πράττοντας ἤδη τοὺς στρατιώτας Μάρκιος, ἐν ὄψει τῶν πολεμίων ὄντων, κατελάμβανε-

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐνόησεν διατάραξεν ὀφθεις μετ' ὀλίγων αἵματος περιπλευσας καὶ ἰδρωτός· ἐπεὶ δὲ προσδραμὼν τῷ ὑπάτῳ περιχαρῆς τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε, καὶ τῆς πόλεως ἀπήγγειλε τὴν ἄλωσιν, ὃ δὲ Κομίνιος περιεπτύξατο αὐτὸν καὶ κατησπάσατο, τοῖς μὲν πυθομένοις τὸ γεγενημένον κατόρθωμα, τοῖς δ' εἰκάσασι, θάρσος παρέστη, καὶ βοῆ παρεκάλουν ἄγειν καὶ συνάπτειν. Ὁ δὲ Μάρκιος ἠρώτησε τὸν Κομίνιον, πῶς διακεκόσμηται τὰ τῶν πολεμίων ὄπλα, καὶ ποῦ τέτακται τὸ μαχιμώτατον. Ἐκείνου δὲ φήσαντος οἴεσθαι τὰς κατὰ μέσον σπείρας Ἀντιατῶν εἶναι, πολεμικωτάτων καὶ μηδενὶ φρονήματος ὑφιεμένων· Ἀξιῶ σε τοῖνον, ὃ Μάρκιος ἔφη, καὶ αἰτοῦμαι, κατὰ τούτους τάξον ἡμᾶς τοὺς ἄνδρας. Ἔδωκεν οὖν ὁ ὑπάτος, θαυμάσας αὐτοῦ τὸ πρόθυμον. Ὡς δ' ἦσαν ἐμβολαὶ δοράτων, καὶ τοῦ Μαρκίου προσκδραμόντος, οὐκ ἀντέσχον οἱ κατὰ σῶμα τῶν Οὐολούσκων, ἀλλ' ὧ προσέμιξε μέρει τῆς φάλαγγος, εὐθύς διεκέκοπτο, τῶν *δ* ἑκατέρωθεν ἐπισρεφόντων καὶ περιλαμβανόντων τοῖς ὅπλοις τὸν ἄνδρα, δείσας δ' ὑπάτος τοὺς κρατίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐξέπεμπεν. Ἰσχυρᾶς δὲ περὶ τὸν Μάρκιον μάχης γενομένης, καὶ πολλῶν ἐν ὀλίγῳ νεκρῶν πεσόντων, ἐγκείμενοι καὶ καταβιαζόμενοι τοὺς πολεμίους ἐώσαντο, καὶ τρεπόμενοι πρὸς δίωξιν αὐτῶν, τὸν Μάρκιον ἤξιουν, ὑπὸ τε καμᾶτου βαρῶν ὄντα καὶ τραυμάτων, ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Εἰπὼν δ' ἐκεῖνος, ὅτι νικῶντων οὐκ ἔστι τὸ κάμνειν, ἐφείπετο τοῖς φεύγουσιν. Ἡττήθη δὲ καὶ τὸ λοιπὸν σράτευμα, πολλῶν μὲν διασφαρέντων, πολλῶν δ' ἀλόντων.

I. Τῇ δ' ὑστεραία τοῦ Μαρκίου παραγενομένου, καὶ τῶν ἄλλων ἀθροίζομένων πρὸς τὸν ὑπάτον, ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ τοῖς θεοῖς τὴν πρέπουσαν ἀποδοὺς ἐπὶ τηλικούτοις κατορθώμασιν εὐφημίαν, πρὸς τὸν Μάρκιον τρέπεται. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτοῦ θαυμαστὸν ἔπαινον εἶπε, τῶν μὲν αὐτὸς ἐν τῇ μάχῃ γεγονὼς θεατῆς, τὰ δὲ τοῦ Μαρκίου μαρτυροῦντος. Ἐπειτα, πολλῶν

χρημάτων καὶ ἵππων γεγονότων αἰχμαλώτων, καὶ ἀνθρώπων, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελέσθαι δέκα πάντα πρὸ τοῦ νέμειν τοῖς ἄλλοις. Ἄνευ δ' ἐκείνων ἀριστεῖον αὐτῷ κεκοσμημένον ἵππον ἐδώρησατο. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπαινεσάντων, ὁ Μάρκιος προσελθὼν, τὸν μὲν ἵππον ἔφη δέχεσθαι, καὶ χαίρειν τοῖς ἐπαίνοις τοῦ ἄρχοντος, τὰ δ' ἄλλα, μισθὸν, οὐ τιμὴν ἠγούμενος, ἔσθ, καὶ ἀγαπήσειν ὡς εἰς ἕκαστος τὴν νέμειν. « Ἐξάαιρετον δὲ μίαν αἰτοῦμαι χάριν (ἔφη), καὶ δέομαι λαβεῖν. Ἦν μοι ξένος ἐν Οὐλοῦσχοις καὶ φίλος, ἀνὴρ ἐπιεικῆς καὶ μέτριος. Οὗτος ἐάλωκε νῦν, καὶ γέγονεν ἐκ πλουσίου καὶ μακαρίου δούλος. Πολλῶν οὖν αὐτῷ κακῶν παρόντων, ἐν ἀφελεῖν ἀρκεῖ, τὴν πράσιν. » Ἐπὶ τούτοις λεχθεῖσι βοή τε μείζων ἀπήντησε τῷ Μαρκίῳ, καὶ πλείονες οἱ θαυμάζοντες ἐγένοντο τὸ μὴ κρατούμενον ὑπὸ χρημάτων τάνδρος, ἢ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν. Καὶ γὰρ οἷς φθόνου τι καὶ ζήλου πρὸς αὐτὸν ὑπέκειτο τιμώμενον ἐκπρεπῶς, κάκεινοις τότε τοῦ λαβεῖν μεγάλα, τῷ μὴ λαβεῖν, ἄξιος ἔδοξε· καὶ μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν ἠγάπησαν, ἀφ' ἧς κατεφρόνει τηλικούτων, ἢ διῶν ἠξιοῦτο. Τὸ μὲν γὰρ εὖ χρῆσθαι χρήμασι κάλλιόν ἐστιν, ἢ ὄπλοις· τοῦ δὲ χρῆσθαι, τὸ μὴ δεῖσθαι χρημάτων σεμνότερον.

ΙΑ. Ἐπεὶ δ' ἐπαύσατο βοῆς καὶ θορύβου τὸ πλῆθος, ὑπολαβὼν ὁ Κορίνθιος· Ἄλλ' ἐκεῖνας μὲν, εἶπεν, ὧ συσρατιῶται, τὰς δωρεὰς οὐ δύνασθε βιάζεσθαι μὴ δεχόμενον τὸν ἄνδρα, μηδὲ βουλόμενον λαβεῖν· ἢν δ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ τούτῳ διδομένην ἀπόσασθαι, δῶμεν αὐτῷ, καὶ ψηφισώμεθα καλεῖσθαι Κοριολάνον, εἰ μὴ καὶ πρὸ ἡμῶν ἢ πρᾶξις αὐτῆ τοῦτο δέδωκεν. Ἐκ τούτου τρίτον ἔσχεν ὄνομα τὸν Κοριολάνον. Ἡ καὶ μάλιστα δῆλόν ἐστιν, ὅτι τῶν ὀνομάτων ἴδιον ἦν ὁ Γάιος· τὸ δὲ δεύτερον, οἰκίας, ἢ γένους κοινόν, ὁ Μάρκιος· τῷ δὲ τρίτῳ ὕστερον ἐχρήσατο, πρᾶξιώς τινας, ἢ τύχης, ἢ ιδέας, ἢ ἀρετῆς ἐπιθέτω. Καθάπερ Ἕλληνας ἐτίθεντο πρᾶξιως μὲν ἐπώνυμον, τὸν Σωτῆρα καὶ τὸν Καλλίνικον· ιδέας

δὲ, τὸν Φύσκωνα καὶ τὸν Γρυπὸν ἀρετῆς δὲ, τὸν Εὐεργέτην καὶ τὸν Φιλᾶδελφον· εὐτυχίας δὲ, τὸν Εὐδαίμονα, καθάπερ τῷ δευτέρῳ τῶν Βάττων. Ἐνίοις δὲ τῶν βασιλέων καὶ σκώμματα παρέσχεν ἐπικλήσεις, ὡς Ἀντιγόνῳ τὸν Δώσωνα, καὶ Πτολεμαίῳ τὸν Λάθυρον. Ἐπὶ πλεόν δὲ τῷ γένει τούτῳ καὶ Ῥωμαῖοι κέχρηται, Διαδήματόν τινα τῶν Μετέλλων καλέσαντες, ὅτι πολὺν χρόνον, ἔλκος ἔχων περιενόσσει περιδεδεμένος τὸ μέτωπον· ἕτερον δὲ, Κέλερα, σπεύσαντα μεθ' ἡμέρας ὀλίγας τῆς τοῦ πατρὸς τελευτῆς ἐπιταφείους μονομάχων ἀγῶνας παρασχεῖν, τὸ τάχος καὶ τὴν οἰζύτητα τῆς παρασκευῆς θαυμάσαντες. Ἐνίοις δὲ συντυχία γενέσεως μέχρι νῦν καλοῦσι, Πρόκλον μὲν, ἐὰν ἀποδημοῦντος πατὴρ γένηται, καὶ Πόσομον, ἂν τεθηκότος· ᾧ δ' ἂν διδύμῳ γενομένῳ συμβῆ περιβιῶναι, θατέρου τελευτήσαντος, Οὐοπίσκον. Τῶν δὲ σωματικῶν, οὐ μόνον Σύλλας, οὐδὲ Νίγρους, οὐδὲ Ρούφους, ἀλλὰ καὶ Καίκοις, καὶ Κλωδίους ἐπωνυμίας τίθενται· καλῶς ἐθίζοντες, μήτε τυφλότητα, μήτ' ἄλλην τινὰ σωματικὴν ἀτυχίαν, ὄνειδος ἠγεῖσθαι, μηδὲ λοιδορίαν, ἀλλ' ὡς οἰκείους ὑπακούειν ὀνόμασιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐτέρῳ γένει γραφῆς προσήκει.

ΙΒ. Παυσαμένῳ δὲ τῷ πολέμῳ τὴν γαστρίαν ἐπήγειρον αἰθίς οἱ δημαγωγοὶ, καινὴν μὲν οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχοντες, οὐδ' ἔγκλημα δίκαιον, ἀ δὲ ταῖς προτέραις αὐτῶν ταραχαῖς καὶ διαφοραῖς ἀναγκαιῶς ἐπικολούθησε κακὰ, ταῦτα ποιούμενοι πρόφασιν ἐπὶ τοὺς Πατρικίους. Ἄσπορος γὰρ ἢ πλείστη καὶ ἀγεώργητος ἀπελείφθη τῆς χώρας· ἀγορᾶς δ' ἐπεισάκτου παρασκευὴν διὰ τὸν πόλεμον ὁ καιρὸς οὐκ ἔδωκεν. Ἰσχυρᾶς οὖν ἀπορίας γενομένης, ὀρώντες οἱ δημαγωγοὶ μήτ' ἀγορὰν ἔχοντα, μήτ', εἰ παρῆν ἀγορὰ, χρημάτων εὐποροῦντα τὸν δῆμον, ἐνέβαλλον λόγους καὶ διαβολὰς κατὰ τῶν πλουσίων, ὡς ἐκεῖνοι τὸν λιμὸν ἐπάγοιεν αὐτοῖς ὑπὸ μνησικαχίας. Ἐκ δὲ τῶν Οὐελιτράνων ἦκε πρεσβεία

τὴν πόλιν παραδιδόντων, καὶ δεομένων ἀποίκους ἀποστέλλειν. Νόσος γὰρ ἐμπέσοῦσα λοιμώδης αὐτοῖς τοσοῦτον ὄλεθρον καὶ φθορὰν ἀπειργάσατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε μάλιστα τὸ δέκατον τοῦ παντός ἀπολειφθῆναι μέρος. Ἔδοξεν οὖν τοῖς νοῦν ἔχουσιν εἰς δέον γεγονέναι καὶ κατὰ καιρὸν ἡ χρεία τῶν Οὐελιτράνων, διὰ τὴν ἀπορίαν κουφισμοῦ δεομένοις· καὶ τὴν γὰρ ἅμα σκεδάσειν ἠλπίζον, εἰ τὸ θορυβοῦν μάλιστα καὶ συνεπληρωμένον τοῖς δημαγωγοῖς, ὥσπερ περίττωμα τῆς πόλεως νοσερὸν καὶ ταραχῶδες, ἀποκαθαρθεῖη. Τούτους τε δὴ καταλέγοντες εἰς τὴν ἀποικίαν ἐξέπεμπον οἱ ὕπατοι, καὶ στρατεῖαν ἐπήγγελλον ἑτέροις ἐπὶ τοὺς Οὐολούσκους, ἀσχολίαν τε τῶν ἐμφυλίων μηχανώμενοι θορύβων καὶ νομίζοντες ἐν ὅπλοις καὶ στρατοπέδῳ καὶ κοινοῖς ἀγῶσιν αἰθίς γενομένους πλουσίους ὁμοῦ καὶ πένητας καὶ δημοτικούς καὶ Πατρικίους, ἡμερώτερον διατεθῆναι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἥδιον.

II. Ἐνίσαντο δὲ λοιπὸν οἱ περὶ Σικίνιον καὶ Βροῦτον δημαγωγοί, βοῶντες, ἔργον ὠμότατον αὐτῷ τῷ πραοτάτῳ τῶν ὀνομάτων ἀποικίαν προσαγορεύσαντας, ἀνθρώπους πένητας ὥσπερ εἰς βάραθρον ὠθεῖν, ἐκπέμποντας εἰς πόλιν ἀέρος τε νοσεροῦ καὶ νεκρῶν ἀτάφων γέμουσαν, ἀλλοτρίῳ δαίμονι καὶ παλχμναίῳ συνοικισμένους· εἶτα, ὥσπερ οὐκ ἀρκουμένους, τοὺς μὲν ὑπὸ λιμοῦ διολλύναι τῶν πολιτῶν, τοὺς δὲ λοιμῷ προσβάλλειν, ἔτι καὶ πόλεμον αὐθαίρετον προσάγειν, ὅπως μηδὲν κακὸν ἀπῆ τῆς πόλεως, ὅτι δουλεύουσα τοῖς πλουσίοις ἀπέειπε. Τοιούτων ἀγαπιμπλάμενος λόγων ὁ δῆμος, οὔτε τῷ καταλόγῳ προσῆι τῶν ὑπάτων, πρὸς τε τὴν ἀποικίαν διεβέβλητο. Τῆς δὲ βουλῆς διαπορουμένης, ὁ Μάρκιος, ἥδη μετὰς ὦν ὄγκου, καὶ μέγας γεγονὼς τῷ φρονήματι, καὶ θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν κρατίστων, φανερός ἦν μάλιστα τοῖς δημαγωγοῖς ἀνθιστάμενος. Καὶ τὴν μὲν ἀποικίαν ἀπέσειλαν, ἐπιτιμίαις μεγάλας τοὺς λαχόντας

ἐξελθεῖν ἀναγκάσαντες. Πρὸς δὲ τὴν στρατείαν παντάπασιν ἀπαγορευόντων, αὐτὸς ὁ Μάρκιος τοὺς τε πελάτας ἀναλαβὼν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσους ἔπεισε, κατέδραμε τὴν Ἀντιατῶν χώραν. Καὶ πολὺν μὲν σῆτον εὐρών, πολλῇ δὲ λείᾳ θρεμμάτων καὶ ἀνδραπόδων περιτυχὼν, αὐτῷ μὲν οὐδὲν ἐξείλετο, τοὺς δὲ στρατευσαμένους πολλὰ μὲν ἄγοντας ἔχων, πολλὰ δὲ φέροντας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην. Ὡς τε τοὺς ἄλλους μεταμελομένους καὶ φθονοῦντας τοῖς εὐπορήσασιν, ἄχθεσθαι τῷ Μαρκίῳ καὶ βαρύνεσθαι τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν δύναμιν, ὡς ἐπὶ τὸν δῆμον αὐξομένην.

ΙΔ. Ὀλίγου δὲ χρόνου μετήκει μὲν ὑπατείαν ὁ Μάρκιος, ἐκάμπτοντο δ' οἱ πολλοὶ, καὶ τὸν δῆμον αἰδῶς τις εἶχεν, ἄνδρα καὶ γένει καὶ ἀρετῇ πρῶτον ἀτιμάσαι καὶ καταβαλεῖν ἐπὶ τοσοῦτοις καὶ τηλικούτοις εὐεργετήμασι. Καὶ γὰρ ἔθος ἦν τοῖς μετιοῦσι τὴν ἀρχὴν παρακαλεῖν καὶ δεξιουῖσθαι τοὺς πολίτας, ἐν ἱματίῳ κατιόντας εἰς τὴν ἀγορὰν ἄνευ χιτῶνος· εἴτε μᾶλλον ἐκταπεινοῦντες ἑαυτοὺς τῷ σχήματι πρὸς τὴν δέησιν, εἴτε δεικνύντες, οἷς ἦσαν ὠτειλαί, προφανῆ τὰ σύμβολα τῆς ἀνδρείας. Οὐ γὰρ ὑποψία δῆπου διανομῆς ἀργυρίου καὶ δεκασμῶν, ἄζωσον ἐβούλοντο προσιέναι καὶ ἀχίτωνα τοῖς πολίταις τὸν δεόμενον αὐτῶν. Ὁψὲ γὰρ μετὰ πολὺν χρόνον ὠνῆ καὶ πράσις ἐπεισῆλθε, καὶ συνεμίγη ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ψήφοις ἀργύριον. Ἐκ δὲ τούτου καὶ δικασῶν θίγουσα καὶ στρατοπέδων ἡδωροδοκία περιέσφησεν εἰς μοναρχίαν τὴν πόλιν, ἐξ ἀνδραποδισαμένα τὰ ὄπλα τοῖς χρήμασιν. Οὐ γὰρ κακῶς ἔοικεν εἰπεῖν ὁ εἰπὼν, ὅτι πρῶτος κατέλυσε τὸν δῆμον ὁ πρῶτος ἐσιάσας καὶ δεκάσας. Φαίνεται δὲ κρύφα καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορρέον, οὐκ εὐθύς ἐκδηλον ἐν Ρώμῃ γενέσθαι τὸ κακόν. Οὐ γὰρ ἴσμεν, ὅστις ἦν ὁ δεκάσας πρῶτον ἐν Ρώμῃ δῆμον, ἢ δικαστήριον· Ἀθήνησι δὲ λέγεται πρῶτος ἀργύριον δοῦναι δικασταῖς Ἄνυτος ὁ Ἀνθεμίωνος, προδοσίας περὶ Πύλου κρινόμενος ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἡδὴ τελευτῶσιν,

ὀπηνίκα τὸ χρυσοῦν ἔτι γένος καὶ ἀκήρατον ἐν Ρώμῃ τὴν ἀγορὰν κατεῖχεν.

IE. Ἀλλὰ τοῦ γε Μάρκιου πολλὰς ὑποφαίνοντος ὡπειλάς ἀπὸ πολλῶν ἀγῶνων, ἐνοῖς ἐπρώτευσεν, ἐπτακαίδεκα ἔτη συνεχῶς στρατευόμενος, ἐδυσωποῦντο τὴν ἀρετὴν, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδουσαν, ὡς ἐκεῖνον ἀποδειξόντες. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἡμέρας, ἐν ἣ τὴν ψῆφον ἔδει φέρειν, ἐνστάσης, ὁ Μάρκιος εἰς ἀγορὰν ἐνέβαλε σοβαρῶς ὑπὸ τῆς βουλῆς προπεμπόμενος, καὶ πάντες οἱ Πατρικιοὶ περὶ αὐτὸν ἐγένοντο φανεροὶ πρὸς μηδὲν οὔτω μηδέποτε σπουδάσαντες, ἐξέπεσον αὐθις οἱ πολλοὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, εἰς τὸ νειμεσᾶν καὶ φθονεῖν ὑποφερόμενοι. Προσῆν δὲ τῷ πάθει τούτῳ καὶ δέος, εἰ γένοιτο τῆς ἀρχῆς κύριος ἀνὴρ ἀριστοκρατικός, καὶ τοσοῦτον ἔχων ἐν τοῖς Πατρικίοις ἀξίωμα, μὴ παντάπασιν ἀφέλοιτο τοῦ δήμου τὴν ἐλευθερίαν. Οὔτω δὲ φρονήσαντες, ἀπεψηφίσαντο τὸν Μάρκιον. Ὡς δ' ἀνηγορεύθησαν ἕτεροι, βαρέως μὲν ἤνεγκεν ἡ βουλή, δοκοῦσα προπεπηλακίσθαι μᾶλλον ἑαυτὴν, ἢ τὸν Μάρκιον, αὐτὸς δ' ἐκεῖνος οὐ μετρίως ἔσχεν, οὐδ' ἐπεικῶς πρὸς τὸ συμβεβηκός, ἅτε δὴ πλεῖστα τῷ θυμοειδεῖ καὶ φιλονείκῳ μέρει τῆς ψυχῆς, ὡς ἔχοντι μέγεθος καὶ φρόνημα, κεχρημένος, τὸ δ' ἐμβριθὲς καὶ τὸ πρᾶον, οὐ τὸ πλεῖστον ἀρετῇ πολιτικῇ μέτεσιν, ἐγκεκραμένον οὐκ ἔχων ὑπὸ λόγου καὶ παιδείας, οὐδὲ τὴν ἐρημίαν ζύνοικον, ὡς Πλάτων ἔλεγεν, αὐθάδειαν εἰδὼς ὅτι δεῖ μάλιστα διαφεύγειν ἐπιχειροῦντα πράγμασι κοινοῖς καὶ ἀνθρώποις ὀμιλεῖν, καὶ γενέσθαι τῆς πολλὰ γελωμένης ὑπ' ἐνίων ἀνεξικακίας ἐραστὴν. Ἀλλ' ἀπλοῦς τις ὢν αἰεὶ καὶ ἀτενής, καὶ τὸ νικᾶν καὶ κρατεῖν ἀπάντων πάντως, ἀνδρείας ἔργον ἡγούμενος, οὐκ ἀσθενείας καὶ μαλακίας, ἐκ τοῦ πονοῦντος καὶ πεπονηθότος μάλιστα τῆς ψυχῆς, ὥσπερ οἶδημα, τὸν θυμὸν ἀναδιδούσης, ἀπῆει ταραχῆς μεσὸς ὢν, καὶ πικρίας πρὸς τὸν δῆμον. Οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ τῶν Πατρικίων ὅ τί περ ἦν ἐν τῇ πόλει μάλιστα

γαυρούμενον εὐγενείᾳ καὶ ἀνθοῦν, αἰετὲς θυμασῶς ἐσπουδάξασαν περὶ τὸν ἄνδρα, καὶ τότε προσκείμενοι καὶ παρόντες οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, τὸν θυμὸν ἐξερόπιζον αὐτοῦ, τῷ συναγανακτεῖν καὶ συναλγεῖν. Ἦν γὰρ ἡγεμῶν αὐτοῖς καὶ διδάσκαλος εὐμενὺς τῶν πολεμικῶν ἐν ταῖς στρατείαις, καὶ ζῆλον ἀρετῆς ἀνευ φθόγου πρὸς ἀλλήλους γαυρῶσαι τοὺς κατορθοῦντας.

ΙΓ. Ἐν τούτῳ δὲ σῆτος ἦκεν εἰς Ῥώμην, πολὺς μὲν ὠνητὸς ἐξ Ἰταλίας, οὐκ ἐλάττων δὲ δωρητὸς ἐκ Συρακουσῶν, Γέλωνος τοῦ τυράννου πέμψαντος. Ὡσε τοὺς πλείστους ἐν ἐλπίσει γενέσθαι χρησαῖς, ἅμα τῆς ἀπορίας καὶ τῆς διαφορᾶς τὴν πόλιν ἀπαλλαγῆσθαι προσδοκῶντας. Εὐθύς οὖν βουλῆς ἀθροισθείσης, περιχυθεὶς ὁ δῆμος ἐξέωθεν ἐκαραδύκει τὸ τέλος, ἐλπίζων ἀγορᾶτε χρησεσθαι φιλανθρώπῳ, καὶ προῖκα τὰς δωρεὰς νεμήσεσθαι. Καὶ γὰρ ἔνδον ἦσαν οἱ ταῦτα τὴν βουλήν πείθοντες. Ὁ μέντοι Μάρκιος ἀναστὰς, σφόδρα καθήψατο τῶν χαριζομένων τοῖς πολλοῖς, δημαγωγούς, καὶ προδότας ἀποκαλῶν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ σπέρματα πονηρὰ θρασύτητος καὶ ὕβρεως εἰς ὄχλον ἀφειμένα τρέφοντας κατ' αὐτῶν· ἃ καλῶς μὲν εἶχε μὴ περιιδεῖν ἐν ἀρχῇ φυόμενα, μηδ' ἰσχυρὸν ἀρχῇ τηλικαύτῃ ποιῆσαι τὸν δῆμον, ἥδη δὲ καὶ φοβερόν εἶναι, τῷ πάντα βουλομένοις αὐτοῖς ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν ἄκοντας βιάζεσθαι, μηδὲ πείθεσθαι τοῖς ὑπάτοις, ἀλλ' ἀναρχίαν ἔχοντας, ἡγεμόνας ἰδίου ἀρχοντας προσαγορεύειν. Ἐπιδόσεις μὲν οὖν καὶ διανομὰς, ὥσπερ Ἑλλήνων οἱ κρᾶτις δημοκρατούμενοι, καθέζεσθαι ψηφίζομένους, ἔφη παντελῶς εἰς κοινὸν ὄλεθρον τὴν ἀπειθειαν αὐτῶν ἐφοδιάζειν. Οὐ γὰρ χάριν γε δήπου φήσουσιν ἀπολαμβάνειν τῶν στρατειῶν, ἃς ἐγκατέλιπον, καὶ τῶν ἀποστάσεων, αἷς προήκοντο τὴν πατρίδα, καὶ τῶν διαβολῶν, ἃς ἐδέξαντο κατὰ τῆς βουλῆς· ἀλλ' ὑφειμένους διὰ φόβον, καὶ κολακεύοντας ἡμᾶς ταῦτα διδόναι καὶ συγχωρεῖν ἐλπίσαντες, οὐδὲν ἐξουσι πέρας ἀπειθείας, οὐδὲ παύσονται δια-

φερόμενοι καὶ τραπιάζοντες. Ὡς τοῦτο μένεσι κομιδῆ μανικόν· εἰ δὲ σωφρονοῦμεν, ἀραιρησόμεθα τὴν δημαρχίαν αὐτῶν, ἀαίρεσιν οὖσαν ὑπατείας, καὶ διάσασιν τῆς πόλεως, οὐκέτι μιᾶς, ὡς πρότερον, οὕσης, ἀλλὰ δεδεγμένης τομὴν μηδέποτε συμφῦναι, μηδ' ὁμοφρονῆσαι, μηδὲ παύσασθαι νοσοῦντας ἡμᾶς καὶ ταρασσομένους ὑπ' ἀλλήλων ἔασουσιν.

IZ. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων ὁ Μάρκιος, ὑπερφυῶς εἶχε τοὺς νέους συνενθουσιῶντας αὐτῷ, καὶ τοὺς πλουσίους ὀλίγου δεῖν ἅπαντας, μόνον ἐκεῖνον ἄνδρα τὴν πόλιν ἀήττητον ἔχειν καὶ ἀκοῦ λάκευτον βοῶντας. Ἔνιοι δὲ τῶν πρεσβυτέρων ἠναντιοῦντο, ὑρορώμενοι τὸ ἀποδησόμενον. Ἀπέβη δὲ χρῆσόν οὐδέν. Οἱ γὰρ δήμαρχοι παρόντες, ὡς ἤσθοντο τῇ γνώμῃ κρατοῦντα τὸν Μάρκιον, ἐξέδραμον εἰς τὸν ὄχλον μετὰ βοῆς, παρακελευόμενοι συρίζασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς τοὺς πολλούς. Ἐκκλησίας δὲ θορυβώδους γενομένης, καὶ τῶν λόγων, οὗς ὁ Μάρκιος εἶπεν, ἀναγορευθέντων, ὀλίγον ἐδέησεν ἐμπεσεῖν ὑπ' ὀργῆς φερόμενος εἰς τὴν βουλὴν ὁ δῆμος· οἱ δὲ δήμαρχοι τοῦ Μαρκίου τὴν αἰτίαν ἐποιοῦντο, καὶ πέμποντες ἐκάλουν αὐτὸν ἀπολογησόμενον. Ὡς δὲ πρὸς ὕβριν τοὺς πεμφθέντας ἐξήλασεν ὑπηρέτας, αὐτοὶ μετὰ τῶν ἀγορανόμων ἤκον ἄξοντες βία τὸν ἄνδρα, καὶ τοῦ σώματος ἐπελαμβάνοντο. Συσάντες δ' οἱ Πατρίκιοι τοὺς μὲν δημάρχους ἀπετρίψαντο, τοῖς δ' ἀγορανόμοις καὶ πληγὰς ἐπέβαλον. Τότε μὲν οὖν ἐσπέρα καταλαβοῦσα τὴν ταραχὴν διέλυσεν· ἅμα δ' ἡμέρα τὸν δῆμον ὀρῶντες ἐξηγριωμένον οἱ ὑπατοὶ, καὶ συντρέχοντα πανταχόθεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἔδεισαν ὑπὲρ τῆς πόλεως· καὶ τὴν βουλὴν ἀθροίσαντες, ἐκέλευον σκοπεῖν, ὅπως ἐπιεικέσι λόγοις καὶ δόγμασι χρῆσοῖς πρᾶνῶσι καὶ κατασῆσωσι τοὺς πολλούς, ὡς οὐ φιλοτιμίας οὖσαν ὥραν, οὐδ' ὑπὲρ δόξης ἄμιλλαν, εἰ σωφρονοῦσιν, ἀλλὰ καιρὸν ἐπισφαλῆ καὶ ὄξυν, εὐγνώμονος πολιτείας καὶ φιλανθρώπου δεόμενον. Εἰζάντων δὲ τῶν

πλείστων, προελθόντες, ὡς ἐνήν μάλιστα, τῷ δήμῳ διελέγοντο καὶ καταπερᾶννον, ἀπολυόμενοι τε τὰς διαβολὰς ἐπεικῶς, καὶ τῷ νουβετοῦντι καὶ δάκνοντι μετρίως χρώμενοι· περὶ δὲ τιμῆς ὠνίων καὶ ἀγορᾶς οὐδὲν διοίσσεται πρὸς αὐτοὺς φάσκοντες.

III. Ὡς οὖν ἐνεδίδου τὸ πολὺ τοῦ δήμου, καὶ φανερόν ἦν τῷ κοσμίως καὶ σωφρόνως ἀκούειν, ἀγόμενον καὶ κηλούμενον, ἀνέστησαν οἱ δήμαρχοι, τῇ μὲν βουλῇ σωφρονούσῃ τὸν δῆμον ἀνθυπεῖξιν, ὅσα καλῶς ἔχει, φάσκοντες, τὸν δὲ Μάρκιον ἀπολογεῖσθαι κελεύοντες, εἰ μή φησιν ἐπὶ συγχύσει τῆς πολιτείας καὶ καταλύσει τοῦ δήμου, τὴν τε βουλὴν παροξύνειν, καὶ καλούμενος ὑπ' αὐτῶν ἀπειθῆσαι· τέλος δὲ τοὺς ἀγορανόμους τύπτων ἐν ἀγορᾷ καὶ προπηλακίζων, ἐμφύλιον, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, πόλεμον ἐξεργάσασθαι, καὶ προαγαγεῖν εἰς ὄπλα τοὺς πολίτας. Ἐλέγον δὲ ταῦτα, βουλόμενοι τὸν Μάρκιον, ἢ ταπεινὸν ἀποδειῖξαι, παρὰ φύσιν ὑφέντα τὸ φρόνημα, καὶ θεραπεύοντα τὸν δῆμον, ἢ τῇ φύσει χρώμενον, ἀνήκεσον ἀπεργάσασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργήν· ἢ μᾶλλον ἠλπίζον, ὀρθῶς σοχαζόμενοι τοῦ ἀνδρός. Ἔστη μὲν γὰρ ὡς ἀπολογησόμενος, καὶ παρέσχεν αὐτῷ σιωπὴν καὶ ἡσυχίαν ὑπὸ δῆμος· ὡς δ' ἤρξατο πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, δεητικὸν τινα λόγον προσδεχομένους, οὐ μόνον ἐπαχθεῖ παρρησία χρῆσθαι, καὶ πλείονι κατηγορίᾳ τῆς παρρησίας, ἀλλὰ καὶ τόνῳ φωνῆς καὶ διαθέσει προσώπου τὴν ἐγγυρὺς ὑπεροψίας καὶ ὀλιγωρίας ἀφοβίαν ἐπιδεικνύμενος, ὃ μὲν δῆμος, ἐξετραχύνθη, καὶ φανερός ἦν δυσανασχετῶν καὶ βαρυνόμενος τοῖς λεγομένοις· τῶν δὲ δημάρχων ὁ θρασύτατος Σικίνιος, μικρὰ τοῖς συνάρχουσι διαλεχθεὶς, εἴτ' εἰς μέσον ἀναγορεύσας, ὡς θάνατος ὑπὸ τῶν δημάρχων τοῦ Μαρκίου κατέγνωσαι, προσέταξε τοῖς ἀγορανόμοις, ἀναγαγόντας αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄκραν, εὐθύς ὄσαι κατὰ τῆς ὑποκειμένης φάραγγος. Ἀπτομένων δὲ τῶν ἀγορανόμων τοῦ σώματος, ἔδοξε μὲν καὶ τῶν δημοτῶν πολλοῖς φρικτὸν εἶναι τὸ γινόμενον καὶ ὑπερήφανον· οἱ δὲ Πα-

τρίκιοι παντάπασιν ἐκστάντες καὶ περιπαθήσαντες, ὄρμηταν ἀπὸ κραυγῆς βοηθεῖν· οἱ δὲ, καὶ χερτὶ τοὺς ἐπιλαμβανομένους ἀνείργοντες, καὶ καταμιγνύντες ἑαυτοῖς τὸν Μάρκιον· ἐνιοὶ δὲ καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντες, ἐδέοντο τῶν πολλῶν, ἐπειδὴ λόγου τε καὶ φωνῆς οὐδὲν ἔργον ἦν ἐν ἀκοσμίᾳ τοσαύτῃ καὶ θορύβοις· ἄχρις οὗ συμφρονήσαντες οἱ φίλοι καὶ οἰκεῖοι τῶν δημάρχων, ὡς ἄνευ φόνου πολλοῦ τῶν Πατρικίων οὐκ ἔστιν ἐξαγαγεῖν, οὐδὲ κολάσαι τὸν Μάρκιον, ἔπεισαν αὐτοὺς ἀφελεῖν τῆς τιμωρίας τὸ ἀλλόκοτον καὶ βαρὺ, μὴ βίβη, μηδ' ἄκριτον ἀποκτινύνοντας, ἀλλὰ τῷ δήμῳ ψῆφον ἐπενεγκεῖν ἀποδόντας. Ἐκ τούτου καταστὰς ὁ Σικίννιος ἠρώτα τοὺς Πατρικίους, τί βουλόμενοι τὸν Μάρκιον ἀφαιροῦνται τοῦ δήμου βουλομένου κολάζειν. Ἐκείνων δὲ πάλιν ἀντερωτώντων· τί μὲν οὖν διανοεῖσθε, καὶ τί βούλεσθε ὑμεῖς, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἀρίστοις ἄνευ κρίσεως ἐπὶ τιμωριανώμῃν καὶ παράνομον οὕτως ἄγοντες; Ἀλλὰ ταύτην μὲν, εἶπεν ὁ Σικίννιος, ὑμεῖς μὴ ποιεῖσθε προφασιν διαφορᾶς καὶ γάσεως πρὸς τὸν δῆμον· ὃ γὰρ ἀξιοῦτε, δίδωσιν ὑμῖν, κριθῆναι τὸν ἄνδρα· σοὶ δὲ, Μάρκιε, προαγορεύομεν εἰς τρίτην ἀγορὰν παρεῖναι, καὶ πείθειν τοὺς πολίτας, εἰ μηδὲν ἀδικεῖς, ὡς ψῆφῳ κρινοῦντας.

ΙΘ. Τότε μὲν οὖν ἠγάπησαν οἱ Πατρικιοὶ τὴν διάλυσιν, καὶ τὸν Μάρκιον ἀσμένως ἔχοντες ἀπῆλθον. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ χρόνῳ τῆς τρίτης ἀγορᾶς (ἀγορᾶς δὲ ποιῶσι Ῥωμαῖοι δι' ἡμέρας ἐνάτης, Νουνδίας καλοῦντες), ἐλπίδα μὲν αὐτοῖς παρέσχε διακρούσεως στρατεία γενομένη πρὸς Ἀντιάτας, ὡς μῆκος ἔξουσα καὶ χρόνον, ἐν ᾧ χειροῆθης ὁ δῆμος ἔσαι, τῆς ὀργῆς ἀπομαρανθείσης, ἢ παντελῶς ἐκπεσούσης δι' ἀσχολίαν καὶ πόλεμον. Ἐπειτα δ', ὡς ταχὺ διαλυσάμενοι πρὸς τοὺς Ἀντιάτας ἐπανῆλθον, ἐγίνοντο σύνοδοι τῶν Πατρικίων πολλάκις, δεδιότων, καὶ σκοπούντων, ὅπως τίντε Μάρκιον οὐ προήσονται, τόν τε δῆμον αἰθῆς οὐ παρέξουσιν ἐκταράττειν τοῖς δημαγωγοῖς. Ἄππιος μὲν οὖν

Κλαύδιος αἰτίαν ἔχων ἐν τοῖς μάλισα μισόδημος εἶναι, διεμαρτύρατο, λέγων, τὴν τε βουλὴν αὐτοὺς ἀναιρήσειν, καὶ προήσασθαι παντάπασιν τὴν πολιτείαν, εἰ κύριον τῆς ψήφου κατὰ τῶν Πατρικίων δέξονται γενόμενον τὸν δῆμον. Οἱ δὲ πρεσβύτατοι καὶ δημοτικώτατοι τὸναντίον ἤξιον, οὐ χαλεπὸν, οὐδὲ βαρὺν, ἀλλὰ πρᾶον καὶ φιλόανθρωπον ὑπὸ τῆς ἐξουσίας ἔσσεσθαι τὸν δῆμον. Οὐ γὰρ καταφρονοῦντι τῆς βουλῆς, ἀλλ' οἰομένῳ καταφρονεῖσθαι, τιμὴν καὶ παραμυθίαν γενήσεσθαι τὴν κρίσιν, ὥσθ' ἅμα τὴν ψῆφον λαβόντας ἀποθήσεσθαι τὴν ὀργήν.

Κ. Ὅρων οὖν ὁ Μάρκιος εὐνοίᾳ μὲν αὐτοῦ, φόβῳ δὲ τοῦ δήμου, τὴν σύγκλητον ἀπορουμένην, ἠρώτησε τοὺς δημάρχους, τίνα κατηγοροῦσιν αὐτοῦ, καὶ περὶ τίνος κριθησόμενον ἐπὶ τὸν δῆμον ἐξήγουςιν. Εἰπόντων δ' ἐκείνων, ὅτι τυραννίς ἐστὶ τὸ ἔγκλημα, καὶ τυραννεῖν διανοούμενον ἀποδείξουσιν αὐτὸν, οὕτως ἐξαναστὰς, αὐτὸς ἔφη πρὸς τὸν δῆμον ἤδη βαδίζειν, ἀπολογησόμενος· καὶ μηδένα τρόπον κρίσεως, μηδὲ, ἂν ἄλλῳ, κολάσεως παραιτεῖσθαι· μόνον ὅπως, ἔφη, τοῦτο κατηγορήσητε, καὶ μὴ φεύσησθε τὴν βουλὴν. Ὡς δ' ὁμολόγησαν, ἐπὶ τούτοις ἡ κρίσις ἐγένετο. Συνελθόντος δὲ τοῦ δήμου, πρῶτον μὲν οὐ κατὰ λόχους, ἀλλὰ κατὰ φυλάς ἐβιαζόντο γίνεσθαι τὴν ψηφοφορίαν, τῶν εὐπόρων καὶ γνωρίμων καὶ στρατευομένων, τὸν ἄπορον καὶ πολυπράγμονα, καὶ τοῦ καλοῦ φροντίζοντα μηδὲν ὄχλον ἐπίπροσθεν ταῖς ψήφοις ποιοῦντες. Ἐπειτα, τὴν τυραννίδος ἀφέντες αἰτίαν, ἀναπόδεικτον οἶσαν, ἐκείνων πάλιν ἐμέμνηντο τῶν λόγων, οὓς ὁ Μάρκιος πρότερον εἶπεν ἐν τῇ βουλῇ, κωλύων μὲν ἐπευωνίσαι τὴν ἀγορὰν, ἀφελέσθαι δὲ τὴν δημαρχίαν τοῦ δήμου κελεύων. Καινὸν δὲ κατηγορήσαν αὐτοῦ κατηγορημα, τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων, ἃ λαβὼν ἐκ τῆς Ἀντιατῶν χώρας, οὐκ ἀνήνεγκεν εἰς τὸ δημόσιον, ἀλλὰ διένειμε τοῖς μεθ' αὐτοῦ στρατευομένοις· ὑφ' οὗ δὴ καὶ μάλισα λέγεται διαταραχθῆναι τὸν Μάρκιον. Οὐ γὰρ

προσεδόκησεν, οὐδ' εὐπόρησε πρὸς τὴν ὄχλον ἐκ τοῦ παραυτίκα λόγων πιθανῶν, ἀλλ' ἐπαινοῦντι τοὺς στρατευσαμένους ἐθροῦθησαν αὐτῷ πλείονες ὄντες οἱ μὴ στρατευσάμενοι. Τέλος δ' οὖν ταῖς φυλαῖς τῆς ψήφου δ' θείσης, αἱ καθαιροῦνται τ εῖς ἐγένοντο. Ἦν δὲ τίμημα τῆς καταδίκης αἰθίος φυγή. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν ὁ μὲν δῆμος οὐδέποτε, νικήσας μάχῃ Πυλαιῖους, τοσοῦτον ἐφρόνησεν, ὅσον τότε φρονῶν καὶ γεγηθῶς ἀπῆει. Τὴν δὲ βουλὴν ἄχος ἔσχε καὶ κατῆφει δεινὴ, μεταμελουμένην καὶ δυσφοροῦσαν ἐπὶ τῷ μὴ πάντα ποιῆσαι καὶ παθεῖν πρότερον, ἢ περιδεῖν ὑβρίσαντα καὶ χρητάμενον ἐξουσίᾳ τοσαύτῃ τὴν δῆμον. Οὐδὲν δ' ἔδει τότε πρὸς διάγνωσιν, ἐσθ' ἵτος, ἢ παρασῆμων ἐτέρων, ἀλλ' εὐθύς ἦν δῆλος, ὅτι δημότης ὁ χαίρων καὶ ὁ δυσφορῶν, ὅτι Πατρίκιος.

ΚΑ. Πλὴν αὐτὸς ὁ Μάρκιος, ἀνέκπληκτος καὶ ἀταπεινῶτος, καὶ σχήματι καὶ βαδίσματι καὶ προσώπῳ καθεστηκώς, ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐγαίνετο πεπινθόσιν ἀσυμπαθῆς ἑαυτῷ μόνος, οὐχ ὑπὸ λογισμοῦ καὶ πράότητος, οὐδὲ τῷ φέρειν μετρίως τὸ συμβεβηκός, ἀλλ' ἐμπαθῆς ὢν ὑπ' ὀργῆς καὶ βαρυφροσύνης, ὅπερ ἀγνωστοῖν οἱ πολλοὶ λύπην οὔσαν. Ὅταν γὰρ εἰς θυλὸν μεταβάλλῃ καθάπερ ἐκπυρωθεῖσα, τὸ ταπεινὸν ἀποβάλλει καὶ ἀργόν· ἢ καὶ δοκεῖ δρασικὸς ὁ θυμούμενος, ὡς θερμὸς ὁ πυρέττων, οἷον ἐν σφυγμῷ καὶ διατάσει καὶ ἄγκῳ γενομένης τῆς ψυχῆς. Εἰδήλωσε δὲ τοῖς ἔργοις αὐτίκα μάλα τὴν διάθεσιν ταύτην ὁ Μάρκιος. Εἰσελθὼν γὰρ οἴκαδε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα μετὰ κλαυθμοῦ καὶ βοῆς ὀλοφυρομένας ἀσπασάμενος, καὶ κελεύσας μετρίως φέρειν τὸ συμβεβηκός, εὐθύς ἀπιὼν ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰς πύλας. Ἐκεῖ δὲ τῶν Πατρικίων ὁμοῦ τι πάντων προπεμπόντων αὐτὸν, οὔτε τι λαθῶν, οὔτε τινὸς δεηθεὶς ἀπηλλάττετο, τρεῖς ἢ τέτταρας πελάτας ἔχων περὶ αὐτόν. Ἡμέρας δ' ὀλίγας ἐν τισιν ἀγροῖς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ πολλῶν διενεχθεὶς λογισμῶν, οἷους ὁ θυμὸς

ὑπέβαλλον, ὡς' οὔτ' εἰς καλὸν οὔτε συμφέρον οὐδὲν, ἀλλ' ἢ τὸ Ῥωμαίους μετελθεῖν, ἐγίνωσκε πόλεμόν τινα βαρὺν καὶ ὁμορον ἀναστῆσαι ἐπ' αὐτούς. Ωρμησεν οὖν διαπειρᾶσθαι πρῶτον Οὐλοσύκων, ἀκμάζοντας μὲν εἰδὼς ἔτι καὶ σώμασι καὶ χρήμασι ταῖς δὲ γεγενημέναις ἐναγχος ἦτταις οὐ τοσοῦτον ἀπολωλέναι τῆς δυνάμεως, ὅσον ἐγγεγονέναι φιλονεικίας αὐτοῖς καὶ ὀργῆς, οἰόμενος.

ΚΒ. Ἦν δέ τις ἀνὴρ ἐξ Ἀντίου πόλεως, διά τε πλοῦτον καὶ ἀνδρείαν καὶ γένους ἐπιφάνειαν, ἀξίωμα βασιλικὸν ἔχων ἐν πᾶσιν Οὐλοσύκοις, ὄνομα Τύλλος Ἀμφίδιος. Ἰπὸ τούτου μισούμενον ὁ Μάρκιος ἑαυτὸν, ὡς οὐδένα Ῥωμαίων, ἐγίνωσκε. Πολλάκις γὰρ ἐν ἀπειλαῖς καὶ προκλήσεσι κατὰ τὰς μάχας γενόμενοι, καὶ κομπάσαντες διὰ τὸ ἐνάμιλλον, οἷα νεανιῶν πολεμικῶν φιλοτιμῖαι καὶ ζῆλοι φέρουσι, ἴδιον προσεκτῆσαντο τῷ κοινῷ τὸ κατ' ἀλλήλων ἔχθρις. Οὐ μὴν ἀλλὰ μέγεθός τι φρονήματος ἔχοντα τὸν Τύλλον ὄρων, καὶ μάλις δὴ Οὐλοσύκων ἐπιθυμοῦντα Ῥωμαίους λαβὴν παρασχόντας ἐν μέρει κακῶσαι, μαρτυρίαν ἀπέλιπε τῷ εἰπόντι.

Θυμῷ μάχεσθαι χαλεπὸν· ὁ γὰρ ἂν θέλη, ψυχῆς ὠνεῖται.

Λαβῶν γὰρ ἐσθῆτα καὶ σκευὴν, ἐν ἧ μάλις μὴ δόξειν, θς ἦν, ἔμελλεν ὀρώμενος, ὥσπερ Ὀδυσσεύς,

Ἀνδρῶν δυσμενέων κατέσθ' ὄλιον

ΚΓ. Ἦν δ' ἐσπέρα, καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῷ προσετύγγανον, ἐγνωρίζε δ' οὐδεὶς. Ἐβάδιζεν οὖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Τύλλου, καὶ παρεισελθὼν ἄφνω πρὸς τὴν ἐσίαν ἐκάθιζε σιωπῇ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐγκαλυψάμενος ἡσυχίαν ἤγειν. Οἱ δὲ κατὰ τὴν οἰκίαν, θαυμάσαντες, ἀναστῆσαι μὲν οὐκ ἐτόλμησαν (ἦν γάρ τι καὶ περὶ αὐτὸν ἀξίωμα καὶ τοῦ σχήματος καὶ τῆς σιωπῆς), ἔφρασαν δὲ τῷ Τύλλῳ περὶ δεῖπνον ὄντι τὴν ἀτοπίαν τοῦ πράγματος. Ὁ δ' ἐξαναστὰς ἦκε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀνέκρινε, Τίς ὠνάφικται καὶ τίνων

δεόμενος. Οὕτως οὖν ὁ Μάρκιος ἀποκαλυφάμενος, καὶ μικρὸν ἀνασχών· Εἰ μήπω με γινώσκεις, ὦ Τύλλε, εἶπεν, ἀλλ' ὄρων ἀπίστευτος, ἀνάγκη με κατήγορον ἐμαυτοῦ γενέσθαι· Γαῖός εἰμι Μάρκιος, ὁ πλείστ' σε καὶ Οὐολούσκους ἐργασάμενος κακῶς, καὶ τὴν οὐκ ἐδύσαν ἀρνεῖσθαι ταῦτα περιφέρων προτηγορίαν, τὸν Κοριολάνον. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων ἐκείνων ἐκτησάμην ἔπαθλον, ἢ τὸ παράτημον ὄνομα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας. Καὶ τοῦτό μοι περίεστιν ἀναγαίρετον· τὰ δ' ἄλλα ἡμεῦ πάντα εἰθόμην δῆμου καὶ ὕβρει, μαλακίᾳ δὲ καὶ προδοσίᾳ τῶν ἐν τέλει καὶ ἰσοτίμων ἀπεσέφημαι, καὶ φυγᾷ ἐλήλαμαι, καὶ γέγονα τῆς ἐσίας τῆς σῆς ἰκέτης, οὐχ ὑπεράδεια· καὶ σωτηρίας (Τί γὰρ ἔδει με δεῦρο ἔκειν φοβούμενον ἀποθανεῖν;), ἀλλ' ἴδικας λαβεῖν χρήζων, καὶ λαμβάνων ἤδη παρὰ τῶν ἐκβαλόντων, τῶν σε ποιεῖν ἐμαυτοῦ κύριον. Εἰ μὲν οὖν ἐσίσει θυμὸς ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις, ἴθι, ταῖς ἐμαῖς συμφοραῖς, ὦ γενναῖε, χρῆσαι, καὶ κοινὸν εὐτύχημα ποίησον Οὐολούσκων τὴν ἐμὴν ἀτυχίαν, τοσούτῳ βέλτιον ὑπὲρ ὑμῶν πολεμήσοντος, ἢ πρὸς ὑμᾶς, ὅσω πολεμοῦσι βέλτιον οἱ γινώσκοντες τὰ παρὰ τοῖς πολεμίοις τῶν ἀγνοούντων. Εἰ δ' ἀπειρήκας, οὐτ' ἐγὼ βούλομαι ζῆν, οὔτε σοὶ καλῶς ἔχει σῶζειν, πάλαι μὲν ἐχθρὸν ἄνδρα καὶ πολέμιον, νῦν δ' ἀνωφελῆ καὶ ἄχρηστον. Ὡς οὖν ταῦτα ὁ Τύλλος ἤκουσεν, ἤσθη τε θαυμασῶς καὶ τὴν δεξιὰν ἐμβαλὼν· Ἀνίσασο, εἶπεν, ὦ Μάρκιε, καὶ θάρσει. Μέγα γὰρ ἡμῖν ἀγαθὸν ἔχεις, διδοὺς σεαυτόν· ἐλπίζε δὲ μείζονα παρὰ Οὐολούσκων. Καὶ τότε μὲν εἰς τὰ φιλοφρονούμενος τὸν Μάρκιον· ἐν δὲ ταῖς ἐπιούταις ἡμέραις ἐβουλεύοντο περὶ τοῦ πολέμου καθ' ἑαυτούς.

ΚΔ. Τὴν δὲ Ῥώμην ἥτε τῶν Πατρικίων δυσμένεια πρὸς τὸν δῆμον, οὐχ ἔκιστα τὴν τοῦ Μαρκίου καταδίκην αἰτίαν ἐχόντων ἐτάραττε· καὶ πολλὰ δαιμόνια μάντεις καὶ ἱερεῖς καὶ ἰδιῶται προσήγγελλον ἄξια φροντίδος. Ἐν δὲ λέγεται τοιοῦτό τι γενέσθαι.

Τίτος ἦν Λατῖνος, ἀνὴρ οὐκ ἄγαν ἐπιφανής, ἀπράξιμων δὲ καὶ μέτριος ἄλλως, καὶ καθαρὸς δεισιδαιμονίας, ἔτι δὲ μᾶλλον ἀλαζονείας. Οὗτος ὄναρ εἶδεν, ὡς τοῦ Διὸς εἰς ὄψιν ἦκοντος αὐτῷ, καὶ κελεύοντος εἰπεῖν πρὸς τὴν σύγκλητον, ὅτι κακὸν τὸν ὄρχησιν ἔσειλαν αὐτῷ πρὸ τῆς πομπῆς καὶ ἀτερπέσατον. Ἰδὼν δὲ τὴν ὄψιν, ἔλεγε μὴ πάνυ φροντίσαι τὸ πρῶτον· ὡς δὲ καὶ δεύτερον ἰδὼν καὶ τρίτον ἠμέλησε, παιδὸς τε χρηστοῦ θάνατον ἐπιθεῖν, καὶ τοῦ σώματος ἄνω παρθεύοντος ἀκρατῆς γενέσθαι. Ταῦτα δ' ἐν κλινιδίῳ φροάδην κομισθεὶς εἰς τὴν σύγκλητον ἀπήγγειλεν. Ἀπαγγείλας δ' ὡς φασιν, εὐθύς ἤλυθετο ῥωννύμενον αὐτοῦ τὸ σῶμα, καὶ ἀναστὰς ἀπήγει δι' αὐτοῦ βαδίζων. Θαυμάσαντες οὖν οἱ βουλευταὶ, πολλὴν ἐποιήσαντο τοῦ πράγματος ζήτησιν. Ἦν δὲ τοιοῦτον οἰκέτην τις αὐτοῦ παρὰ τοὺς οἰκέτας ἐταίρους, ἐκέλευσεν ἐξάγειν δι' ἀγορᾶς μασιγοῦντας, εἴτ' ἀποκατεῖναι. Ταῦτα πράττουσιν αὐτοῖς, καὶ τὸν ἄνθρωπον αἰκίζομενοὺς, σροφάς τε παντοδαπὰς ὑπ' ὀδύνης σρεφόμενον, καὶ κινήσεις ἄλλας ἀτερπεῖς τῷ περιπαθεῖν κινούμενον, ἢ πομπὴ κατὰ τύχην ἠκολουθήκει. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐδυσχέρανον τῶν παρόντων, οὗτ' ὄψιν ἰλαρὰν ὄρωντες, οὔτε κινήσεις πρεπούσας· οὐδεὶς δ' ἐπεξῆλθεν, ἀλλὰ λαιδοραὶ μόνον ἐγένοντο καὶ κατάραι τῷ πικρῶς οὕτω κολάζοντι. Καὶ γὰρ ἐχρῶντο πολλῇ πρὸς τοὺς οἰκέτας ἐπεικίᾳ τότε, δι' αὐτουργίαν, καὶ τὸ κοινωνεῖν διαίτης, ἡμερώτερον ἔχοντες πρὸς αὐτοὺς καὶ συνθήσερον. Ἦν δὲ μεγάλη κόλασις οἰκέτου πλημμελήσαντος, εἰ ζύλον ἀμάξης, ᾧ τὸν ῥυμὲν ὑπερείδουσιν, ἀράμενος, διεξέλθαι παρὰ τὴν γειτνίασιν. Ὁ γὰρ τοῦτο παθὼν, καὶ ὀφθεῖς παρὰ τῶν συνοίκων καὶ γειτόνων, οὐκέτι πίσιν εἶχεν. Ἐκαλεῖτο δὲ Φουρκίφερ· ὃ γὰρ οἱ Ἕλληνες ὑποσάτην καὶ σήριγμα, τοῦτο Ῥωμαῖοι Φούρκην ὀνομάζουσιν.

ΚΕ. Ὡς οὖν ὁ Λατῖνος ἀπήγγειλε τὴν ὄψιν αὐτοῖς, καὶ διηπόρου, ὅστις ἦν ὁ τῆς πομπῆς τότε προηγούμενος ἀτερπῆς καὶ κακὸς

κακὸς ὄρχησθης, ἀνεμνήσθησαν ἔνιοι διὰ τὴν ἀτοπίαν τῆς τιμωρίας ἐκείνου τοῦ θεράποντος, ὃν μασιγοῦντες ἐξήλασαν δι' ἀγορᾶς, εἴτ' ἐθανάτωσαν. Συμφωνησάντων οὖν τῶν ἱερέων, ὅτε δεσπότης δίκην ἔδωκε, καὶ τῷ θεῷ τὴν πομπὴν καὶ τὰς θέας αὐθις ἐξ ἀρχῆς ἐπετέλουν. Ἔοικεν οὖν ὁ Νουμᾶς τὰ τ' ἄλλα τῶν ἱερέων σοφώτατος ἐξηγητῆς γεγονέναι, καὶ τοῦτο παγκάλως γε νομοθετῆσαι πρὸς εὐλάβειαν αὐτοῖς. Ὄταν γὰρ ἄρχοντες ἡιερεῖς πράττωσί τι τῶν θείων, ὁ κήρυξ πρόεισι μεγάλη φωνῆ βοῶν· Ὁκ ἄγε. Σημαίνει δ' ἡ φωνή· Τοῦτο πράττε· προσέχειν κελεύουσα τοῖς ἱεροῖς, καὶ μηδὲν ἔργον ἐμβάλλειν μεταξύ, μηδὲ χρεῖαν ἀσχολίας, ὡς τὰ πλείστα τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκαίῳ τινὶ τρόπῳ καὶ διὰ βίας περαινόμενα. Θυσίας δὲ καὶ πομπὰς καὶ θέας οὐ μόνον ἐξ αἰτίας τηλικαύτης, ἀλλὰ καὶ διὰ μικρὰς Ῥωμαίοις ἔθος ἐστὶν ἀναλαμβάνειν. Ἴππου τε γὰρ ἐνὸς τῶν ἀγόντων τὰς καλουμένας Θήσσας ἀτονήσαντος, καὶ πάλιν τοῦ ἡνιόχου τῇ ἀρισερᾷ χειρὶ τὰς ἡνίας συλλαβόντος, αὐθις ἐψηφίσαντο τὴν πομπὴν ἐπιτελεῖν. Ἐν δὲ τοῖς κάτω χρόνοις μίαν θυσίαν τριακοντάκις ἐποίησαν, ἀεὶ τινος ἐλλείμματος, ἢ προσκρούματος, γίνεσθαι δοκοῦντος. Τοιαύτη μὲν εὐλάβεια πρὸς τὸ θεῖον Ῥωμαίων.

Κς. Ὁ δὲ Μάρκιος καὶ Τύλλος ἐν Ἀντίφ τοῖς δυνατωτάτοις κρύφα διελέγοντο, καὶ παρεκάλουν, ἕως στασιάζουσιν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους, τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν· τῶν δὲ δυσωπουμένων, ὅτι σπονδαὶ διέτεις ἦσαν αὐτοῖς καὶ ἀνοχαὶ γεγενημένοι, πρόφασιν αὐτοὶ Ῥωμαῖοι παρέσχον, ἕκ τινος ὑποψίας, ἢ διαβολῆς, ἐν θέαις καὶ ἀγῶσι κηρύξαντες ἀπιέναι Οὐολούσκους πρὸ ἡλίου δύνοντος ἐκ τῆς πόλεως. ἔνιοι δὲ φασιν, ἀπάτη τοῦ Μαρκίου καὶ δόλω γενέσθαι τοῦτο, πέμψαντος εἰς Ῥώμην πρὸς τοὺς ἄρχοντας οὐκ ἀληθῆ κατήγορον τῶν Οὐολούσκων, ὡς ἐν ταῖς θέαις διανοουμένων ἐπιθέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ τὴν πόλιν ἐμπιπρᾶν. Πάντας μὲν γὰρ αὐτοὺς τὸ κήρυγμα τοῦτο δυσμενεστέρους ἐποίησε

τοῖς Ῥωμαίοις· ὁ δὲ Τύλλος ἐπὶ μείζον αἵρων τὸ πρᾶγμα καὶ παροξύνων, τέλος ἔπειτε, πέμψαντας εἰς Ῥώμην, τήν τε χώραν ἀπαιτεῖν, καὶ τὰς πόλεις, ὅσας ἀφῆρηνται πολέμῳ τῶν Οὐολούσκων. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῶν πρέσβειων ἀκούσαντες ἠγανάκτησαν, καὶ ἀπεκρίναντο, προτέρους μὲν ἀναλήψεσθαι τὰ ὄπλα τοὺς Οὐολούσκους, ὑσέρους δὲ καταθήσεσθαι Ῥωμαίους. Ἐκ τούτου συναγαγὼν ἐκκλησίαν πάνδημον ὁ Τύλλος, ἐπεὶ τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο, συνεβούλευε τὸν Μάρκιον καλέσαι, μηδὲν αὐτῷ μνησικακοῦντας, ἀλλὰ πισεύσαντας, ὅτι συμμαχῶν ὠφελήσει, ὅσα πολεμῶν οὐκ ἔβλαψεν.

KZ. Ἐπεὶ δὲ κληθεὶς ὁ Μάρκιος, καὶ διαλεχθεὶς πρὸς τὸ πλῆθος, οὐχ ἦττον ἀπὸ τῶν λόγων, ἢ τῶν ὄπλων, ἀνὴρ δεινὸς ἐφάνη καὶ πολεμικὸς, καὶ τὸ φρονεῖν καὶ τολμᾶν περιττὸς, ἀποδείκνυται μετὰ Τύλλου στρατηγὸς αὐτοκράτωρ τοῦ πολέμου. Δεδιώξας δὲ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ παρεσκευάσθαι τοὺς Οὐολούσκους ἔδει, μὴ πολὺς γενόμενος τὸν καιρὸν ἀφέληται τῆς πράξεως, τὰ μὲν ἄλλα τοὺς κατὰ πόλιν δυνατοὺς καὶ ἄρχοντας ἐκέλευε συναγεῖν καὶ πορίζειν, αὐτὸς δὲ τοὺς προθυμοτάτους ἄνευ καταλόγου πείσας ἐκόντας αὐτῷ συνελθεῖν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἄρην, καὶ μηδενὸς προσδοκῶντος. Ὅθεν κῆπόρησε λείας τοσαύτης, ὅσην ἄγοντας καὶ φέροντας, καὶ χρωμένους ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοὺς Οὐολούσκους ἀπειπεῖν. Ἦν δὲ μικρότατον ἔργον αὐτῷ τῆς στρατείας ἐκείνης, ἢ εὐπορία, καὶ τὸ πολλὰ βλάβαι καὶ κακῶσαι τὴν χώραν· οὐ δ' ἔνεκα ταῦτ' ἔπραττε, μέγα, τὸ τοὺς Πατρικίους προσδιαβαλεῖν τῷ δήμῳ. Τὰ γὰρ ἄλλα πάντα λυμαινόμενος καὶ διαφθείρων, τοὺς ἐκείνων ἀγροὺς ἰσχυρῶς ἐφύλαττε, καὶ οὐκ εἶα κακουργεῖν, οὐδὲ λαμβάνειν ἐξ ἐκείνων οὐδέν. Ὅθεν ἐν διαβολαῖς ἔτι μᾶλλον ἐγένοντο καὶ ταραχαῖς πρὸς ἀλλήλους, οἱ μὲν Πατρικίοι τοῖς πολλοῖς ἐγκαλοῦντες, ὡς ἄνδρα δυνατὸν ἀδίκως ἐκβαλοῦσιν· ὁ δὲ δῆμος ἐκείνους ἠτιᾶτο διὰ μνησικακίαν

ἐπάγειν τὸν Μάρκιον, εἶτα πολεμουμένων ἐτέρων, θεατὰς καθῆσθαι φύλακα τοῦ πλούτου καὶ τῶν χρημάτων ἔξω τὸν πύλεμον αὐτὸν ἔχοντας. Ταῦτα διαπραξάμενος ὁ Μάρκιος, καὶ μεγάλα πρὸς τὸ θαρρῆναι καὶ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων τοὺς Οὐολούσκους ὠφελήσας, ἀπήγαγεν ἀσφαλῶς.

ΚΗ. Ἐπεὶ δὲ πάντα ταχὺ καὶ προθύμως ἢ τῶν Οὐολούσκων δύναμις ἠθροίσθη, πολλὴ φανεῖσα, μέρος μὲν ἔγνωσαν ὑπολιπεῖν ταῖς πόλεσιν ὑπὲρ ἀσφαλείας, μέρος δὲ στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐλέσθαι δὲ τῶν ἡγεμονιῶν ὁ Μάρκιος ἔδωκε τῷ Τύλλῳ τὴν ἐτέραν. Ὁ δὲ Τύλλος εἰπὼν, ὡς οὐδὲν ἀρετῇ λειπόμενον αὐτοῦ τὸν Μάρκιον ὄρᾳ, τύχη δὲ βελτίονι κεχρημένον ἐν ταῖς μάχαις ἀπάσαις, ἐκέλευσεν ἡγεῖσθαι τῶν ἐξιόντων· αὐτὸς δὲ τὰς πόλεις ὑπομένων φυλάξειν, καὶ τοῖς στρατευομένοις ὑπουργήσειν τὰ πρόσφορα. Μᾶλλον οὖν ἐπιρρώσθεις ὁ Μάρκιος ἐχώρει πρῶτον ἐπὶ Κίρκαιον, πόλιν ἀποικίδα Ῥωμαίων· καὶ ταύτην ἐνδοῦσαν ἐκουσίως οὐδὲν ἠδίκησε. Μετὰ δὲ ταύτην ἐπόρθει τὴν Λατίνων χώραν, ἐνταῦθα προσμαχεῖσθαι προσδεχόμενος αὐτῷ τοὺς Ῥωμαίους ὑπὲρ τῶν Λατίνων, συμμάχων ὄντων, καὶ πολλάκις αὐτοὺς ἐπικαλουμένων. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ πλῆθος ἀπρόθυμον ἐγένετο, καὶ τοῖς ὑπάτοις ὀλίγος ἔτι περιῆν τῆς ἀρχῆς χρόνος, ἐν ᾧ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο, καὶ διὰ ταῦτα τοὺς Λατίνους ἀπέπεμψαν· οὕτως ὁ Μάρκιος ἐπ' αὐτὰς τὰς πόλεις ἦγε, καὶ Τολερίνους καὶ Λαουικάνους καὶ Πεδάνους, ἔτι δὲ Βωλάνους ἀντισάντας αὐτῷ κατὰ κράτος ἐλὼν, τὰ τε σώματα λείαν ἐποιήσατο, καὶ τὰ χρήματα διήρπασε. Τῶν δὲ προσιθεμένων ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο πολλήν, ὅπως μὴδ' ἄκοντος αὐτοῦ βλάπτοιτο, πορρώτάτω στρατοπεδεύων, καὶ τῆς χώρας ἀπεχόμενος.

ΚΘ. Ἐπεὶ δὲ καὶ Βόλλας πόλιν οὐ πλείους σαδίους ἑκατὸν ἀπέχουσαν τῆς Ῥώμης ἐλὼν, χρημάτων πολλῶν ἐκράτησε, καὶ πάντας ὀλίγου δεῖν τοὺς ἐν ἡλικίᾳ διέφθειρε, τῶν δὲ Οὐολού-

σκων οὐδ' οἱ μένειν ἐν ταῖς πόλεσι ταχθέντες ἐκαρτέρουν, ἀλλ' ἐφέροντο σὺν τοῖς ὅπλοις πρὸς τὸν Μάρκιον, ἕνα στρατηγὸν καὶ μόνον ἄρχοντα ἑαυτῶν γινώσκειν ἐκεῖνον εἶναι λέγοντες· ἦν ὄνομα κατὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν Ἰταλίαν μέγα, καὶ δόξα θαυμαστὴ τῆς ἀρετῆς, ἐνὸς σώματος μεταθέσει τοσοῦτον ἀπεργασαμένης τὸ παράλογον ἐν τοῖς πράγμασι. Τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων οὐδένα κόσμον εἶχε, μάχεσθαι μὲν ἀπεγνωκότων, ἐν δὲ συσάσει καὶ λόγοις ρωμαιοῖς ὁσημέραι πρὸς ἀλλήλους ἄντων· ἄχρις οὗ Λαουίνιον ἀπηγγέλθη περιτειχιζόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὅπου καὶ θεῶν ἰερὰ Ῥωμαίοις πατρῶν ἀπέκειτο, καὶ τοῦ γένους ἦσαν αὐτοῖς ἀρχαί· διὰ τὸ πρῶτην πόλιν ἐκείνην κτίσαι τὸν Αἰνεΐαν. Ἐκ δὲ τούτου θαυμαστὴ μὲν ἔσχε καὶ ἀθρόα μεταβολὴ γνώμης τὸν δῆμον, ἄτοπος δὲ κομιδῇ καὶ παράλογος τοὺς Πατρικίους. Ὁ μὲν γὰρ δῆμος ὄρμησε λύειν τὴν τοῦ Μαρκίου καταδίκην, καὶ καλεῖν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν· ἡ δὲ βουλὴ συναχθεῖσα καὶ σκοποῦσα περὶ τοῦ βουλευμάτος, ἀπέγνω καὶ διεκώλυσεν, εἴτε πάντως ἐνίστασθαι φιλονεικοῦσα πᾶσιν, οἷς ὁ δῆμος ἐσπαύδαζεν, εἴτ' ἄλλως χάριτι τοῦ δήμου τὸν ἄνδρα μὴ βουλομένη καταλθεῖν· εἴτε κακέϊνον αὐτὸν ἤδη πεποιημένη δι' ὀργῆς, ὅτι πάντας ἐποίησε κακῶς, εὐχὴ ὑπὸ πάντων ἀγνωμονηθεῖς, καὶ τῆς πατρίδος αὐτὸν ἐδειξεν ἐχθρὸν, ἐν ᾗ τὸ κυριώτατον καὶ κράτιστον μέρος ἐγίνωσκε συμπαθοῦν αὐτῷ καὶ συναδικούμενον. Ἐξενεχθείσης δὲ τῆς γνώμης εἰς τοὺς πολλοὺς, ὁ μὲν δῆμος ἄκυρος ἦν τοῦ ψήφου καὶ νόμου τι ποιεῖν ἄνευ προβουλευμάτος.

Α. Ὁ δὲ Μάρκιος ἀκούσας ἔτι μᾶλλον ἐξετραχύνθη, καὶ τὴν πολιορκίαν ἀπολιπὼν, ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπ' ὀργῆς ἐχώρει, καὶ περὶ τὰς λεγομένας Κλοιδείας τάφρους κατεστρατοπέδευσε, τεσσαράκοντα τῆς πόλεως σταδίους ἀφεσῶς. Ὀφθείς δὲ φοβερός, καὶ πολὺν θόρυβον παρασχὼν, ὅμως ἐν τῷ παρόντι τὴν ράσιν ἔπαυσεν· οὐδεὶς γὰρ ἔτι τοῖς πολλοῖς ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν, οὐτ'

ἀρχων, οὔτε βουλευτῆς· περί τοῦ τὸν Μάρκιον καταγαγεῖν· ἀλλ' ὀρώντες ἐν τῇ πόλει διαδρομὰς γυναικῶν, καὶ πρὸς ἱεροῖς ἰεσσίας καὶ δάκρυα πρεσβυτῶν καὶ δεήσεις, πάντα δ' ἐνδεᾶ τόλμης καὶ σωτηρίων λογισμῶν, συνέγνωσαν ὀρθῶς τὸν δῆμον ἐπὶ τὰς διαλλαγὰς τοῦ Μαρκίου τραπέσθαι· τὴν δὲ βουλήν τοῦ παντὸς ἀμαρτάνειν, ὅτε παύσασθαι καλῶς εἶχεν, ὀργῆς καὶ μνησικακίας ἀρχομένην. Ἔδοξεν οὖν πᾶσι πρέσβεις ἀποσεῖλαι πρὸς τὸν Μάρκιον, ἐκείνῳ τε κάθουσαν διδόντας εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῖς λύσαι δεομένους. Οἱ δὲ πεμφθέντες ἀπὸ βουλῆς ἦσαν μὲν ἐπιτήδειοι τῷ Μαρκίῳ, προσεδέχοντο δὲ πολλὴν περὶ γε τὰς πρώτας ἀπαντήσεις φιλοφροσύνην παρ' ἀνδρῶς οἰκείου καὶ συνήθους. Ἐγένετο δὲ τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ διὰ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολέμιων ἀχθέντες, ἐνετύγχανον αὐτῷ μετ' ὄγκου καθεζομένῳ καὶ βαρύτητος οὐκ ἀνεκτῆς. ἔχων δὲ τοὺς πρώτους τῶν Οὐολούσκων περὶ αὐτὸν, ἐκέλευε λέγειν, ὧν θεόμενοι τυγχάνουσιν. Εἰπόντων δὲ λόγους ἐπιεικεῖς καὶ φιλανθρώπους ἐν ἤθει τῷ πρέποντι, καὶ παυσαμένων, ἀπεκρίνατο τὰ μὲν πικρῶς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πρὸς ὀργὴν ὧν ἔπαθε, τὰ δ' ὑπὲρ τῶν Οὐολούσκων, ὡς στρατηγός, ἀποδοῦναι τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν, ὅσῃν ἀπετέμοντο πολέμῳ, κελύων, καὶ ψηφίσασθαι Οὐολούσκοις ἰσοπολιτείαν, ἣν περ Λατίνοις· ἄλλην γὰρ οὐκ εἶναι βέβαιον, ἢ τὴν ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ δικαίοις ἀπαλλαγὴν τοῦ πολέμου. Χρόνον δὲ βουλῆς ἔδωκεν αὐτοῖς ἡμέρας τριάκοντα· καὶ τῶν πρέσβεων ἀπελθόντων, εὐθύς ἀνέξευξεν ἐκ τῆς χώρας.

ΛΑ. Τοῦτο δὴ πρῶτον αἰτίαιμα τῶν Οὐολούσκων οἱ πάλαι βυρυνόμενοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ φθοροῦντες, ἐλάμβανον· ὧν ἦν καὶ ὁ Τύλλος, ἰδία μὲν ὑπὸ Μαρκίου μηδὲν ἀδικούμενος, ἐν δ' ἀνθρωπίνῳ πάθει γεγονώς. Ἦχθετο γὰρ ἡμαυρωμένος παντᾶ πασι τῇ δόξῃ, καὶ παρορώμενος ὑπὸ τῶν Οὐολούσκων, πάντα μόνον ἡγουμένων αὐτοῖς εἶναι τὸν Μάρκιον, τοὺς δ' ἄλλους

ἀξιούντων, ὅσον ἐκεῖνος αὐτοῖς μεταδώσει δυνάμεως καὶ ἀρχῆς, ἀγαπᾶν ἔχοντας. Ὅθεν αἰ πρῶται κατηγορίαι κρύφα διεσπείροντο, καὶ συνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους ἠγανάκτουν, καὶ προδοσίαν ἐκάλουν τὴν ἀνάλευξιν, οὐ τειχῶν, οὐδ' ὀπλων, ἀλλὰ καιρῶν, οἷς καὶ τᾶλλα πάντα σώζεσθαι καὶ πάλιν ἀπόλλυσθαι πέφυκεν, ἡμερῶν τριάκοντα τῷ πολέμῳ δεδομένων, οὗ μείζονας οὐδὲν ἐν ἐλάχιστον χρόνῳ λαμβάνειν μεταβολάς. Καίτοι τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Μάρκιος οὐκ ἀργὸν διῆγεν, ἀλλὰ τοὺς συμμάχους τῶν πολεμίων ἔφθειρεν ἐπιῶν καὶ περιέκοπτε, καὶ πόλεις ἐπὶ τῷ μεγάλῳ καὶ πολυανθρώπῳ ἔλαβεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι βοθηεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων, ἀλλ' ὅκνου πλήρεις ἦσαν αὐτῶν αἰψυχαι, καὶ τοῖς ἐκνεναρκηκόσι κομιδῇ καὶ παραλελυμένοις σώμασιν ὑμοίως διέκειντο πρὸς τὸν πόλεμον. Ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος διήλθε, καὶ παρῆν αἴθις ὁ Μάρκιος μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπάσης, ἐκπέμπουσι πρεσβεῖαν πάλιν τοῦ Μαρκίου δεησομένην, ὑφέσθαι τῆς ὀργῆς, καὶ τοὺς Οὐολούσκους ἐκ τῆς χώρας ἀπαγαγόντα, πράττειν καὶ λέγειν, ὅ τι ἂν ἀμφοτέροις οἴηται βέλτιον εἶναι. Φόβῳ μὲν γὰρ οὐδὲν ἐνδώσειν Ῥωμαίους· ἐὰν δὲ τινος τῶν φιλανθρώπων οἴηται δεῖν τυχεῖν τοὺς Οὐολούσκους, ἅπαν αὐτοῖς γενήσεσθαι τὰ ὄπλα καταθεμένοις. Πρὸς ταῦθ' ὁ Μάρκιος ἔφη, μηδὲν ὡς Οὐολούσκων ἀποκρίνεσθαι στρατηγός· ὡς δὲ Ῥωμαίων ἐτι πολίτης, παραινεῖν καὶ παρακαλεῖν μετριώτερα φρονήσαντας ἐπὶ τοῖς δικαίοις, ἥκειν πρὸς αὐτὸν ἐν ἡμέραις τρισίν, ἃ προκαλεῖται ψηφισαμένους· εἰ δ' ἕτερα δόξεις, γινώσκειν οὐκ οὔσαν αὐτοῖς ἄδειαν αἴθις μετὰ λόγων κενῶν βαδίζουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον.

ΑΒ. Ἐπανελθόντων δὲ τῶν πρέσβεων, ἀκούσασα ἡ βουλῆ, καθάπερ ἐν χειμῶνι πολλῷ καὶ κλύδωνι τῆς πόλεως ἄρασα τὴν ἀφ' ἱερᾶς ἀφῆκεν. Ὅσοι γὰρ ἦσαν ἱερεῖς θεῶν, ἢ μυσηρίων ὀργιασταί, ἢ φύλακες, ἢ τὴν ἀπ' οἰωνῶν, πάτριον οὔσαν ἐκ παλαιῶν, μαντικὴν ἔχοντες, τούτους πάντας ἀπιέναι πρὸς τὸν Μάρκιον

ἐψηφίσαντο κεκοσμημένους, ὡς ἦν ἐκάσῳ νόμος ἐν ταῖς ἱερουργίαις· λέγειν δὲ ταῦτα καὶ παρακαλεῖν, ὅπως ἀπαλλάξας τὸν πόλεμον, οὕτω διαλέγηται περὶ τῶν Οὐολούσκων τοῖς πολίταις. Ἐδέξατο μὲν οὖν εἰς τὸ στρατόπεδον τοὺς ἄνδρας, ἄλλο δ' οὐδὲν ἔδωκεν, οὐδ' ἔπραξεν, οὐδ' εἶπε μαλακώτερον, ἀλλ', ἐφ' οἷς πρότερον, ἐκέλευε ποιεῖσθαι τὰς διαλύσεις, ἢ δέχεσθαι τὸν πόλεμον· Ἐπανελθόντων οὖν τῶν ἱερέων, ἔδοξεν ἀτρεμοῦντας ἐν τῇ πόλει τὰ τείχη φυλάττειν, καὶ προσβάλλοντας ἀποκρούεσθαι τοὺς πολεμίους, ἐν τῷ χρόνῳ μάλιστα, καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς τύχης παρὰ λόγους τιθεμένοις τὰς ἐλπίδας· ἐπεὶ δὲ αὐτῶν γε σωτήριον οὐδὲν ἠπίσαντο πράττοντες, ἀλλὰ ταραχὴ, καὶ πτοία, καὶ φήμη πονηρὰ τὴν πόλιν κατεῖχεν, ἄχρις οὗ συνέβη τι πρᾶγμα τῷ πολλάκις ὑπ' Ὀμήρου λεγομένῳ, μὴ πάνυ δὲ πείθον τοὺς πολλοὺς, ὅμοιον. Λέγοντος γὰρ αὐτοῦ καὶ ἀναφωνοῦντος ἐπὶ ταῖς μεγάλαις πράξεσι καὶ παραλόγοις,

Τῷ δ' ἄρ' ἐπὶ φερσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

καὶ τὸ,

Ἀλλά τις ἀθανάτων τρέψε φρένας, ὅς γ' ἐνὶ θυμῷ

Δίμου θῆκε φάτιν·

καὶ τὸ,

Ἦ τι οἰσάμενος, ἢ καὶ θεὸς ὡς ἐκέλευε·

καταφρονοῦσιν, ὡς ἀδυνάτοις πράγμασι καὶ μυθεύματιν ἀπίστοις τὸν ἐκάστου λογισμὸν τῆς προαιρέσεως ἄπιστον καθιστάντος. Οὐ ποιεῖ δὲ τοῦτο Ὀμηρος· ἀλλὰ τὰ μὲν εἰκότα καὶ συνήθη κατὰ λόγον περαινόμενα, τῷ ἐφ' ἡμῖν ἀποδίδωσι· καὶ λέγει δῆπου πολλάκις,

Αὐτὰρ ἐγὼ βούλευσα κατὰ μεγάλτορα θυμόν·

καὶ,

ὣς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δὲ οἱ ἦτορ

Στ.θεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριζεν·

καὶ πάλιν,

— Ἀλλὰ τὸν οὐτι

Παῖθ' ἀγαθὰ φρονέοντα, δαίφρονα Βελλεροφόντην.

Ἐν δὲ ταῖς ἀτόποις καὶ παραβόλοις πράξεσι καὶ φορᾶς τινας ἐν-
θουσιώδους καὶ παρασάσεως δεομέναις, οὐκ ἀναιροῦντα ποιεῖ
τὸν θεόν, ἀλλὰ κινοῦντα τὴν προαίρεσιν οὐδ' ὀρμᾶς ἐνεργαζόμε-
νον, ἀλλὰ φαντασίας ὀρμῶν ἀγωγούς· αἷς οὐδὲ ποιεῖ τὴν πρᾶ-
ξιν ἀκούσιον, ἀλλὰ τῷ ἐκουσίῳ δίδωσιν ἀρχὴν, καὶ τὸ θαρρῆεῖν
καὶ τὸ ἐλπίζειν προσίθησιν. Ἡ γὰρ ἀπαλλακτέον ὅλως τὰ θεία
πάσης αἰτίας καὶ ἀρχῆς τῶν καθ' ἡμᾶς, ἢ τίς ἂν ἄλλος εἴη τρό-
πος, ᾧ βοηθοῦσιν ἀνθρώποις καὶ συνεργοῦσιν; οὐ τὸ σῶμα δή-
που πλάττοντες ἡμῶν, οὐδὲ τὰς χεῖρας, εἰς ἃ δεῖ, μετατιθέντες
αὐτοὶ καὶ τοὺς πόδας, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὸ πρακτικὸν καὶ προ-
αιρετικὸν ἀρχαῖς τισι καὶ φαντασίαις καὶ ἐπινοίαις ἐγείροντες,
ἢ τοῦναντίον, ἀποσρέφοντες καὶ ἰσάντες.

ΑΓ. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τότε τῶν γυναικῶν ἄλλαι μὲν πρὸς ἄλ-
λοις ἰεροῖς, αἱ δὲ πλεῖσαι καὶ δοκιμώταται περὶ τὸν τοῦ Κα-
πιτωλίνου Διὸς βωμὸν ἰκέτευον. Ἐν δὲ ταύταις ἦν ἡ Ποπλικόλα,
τοῦ μεγάλα καὶ πολλὰ Ῥωμαίους ἐν τε πολέμοις καὶ πολιτείαις
ὠφελήσαντος, ἀδελφῆ, Οὐαλερία. Ποπλικόλας μὲν οὖν ἐτεθνήκει
πρότερον, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γεγραμμένοις ἰσορήκαμεν, ἡ δὲ
Οὐαλερία δόξαν εἶχεν ἐν τῇ πόλει καὶ τιμὴν, δοκοῦσα τῷ βίῳ
μὴ καταισχύνειν τὸ γένος. Ὅπερ οὖν λέγω πάθος ἐξαπίνης πα-
θοῦσα, καὶ κατ' ἐπινοίαν οὐκ ἀθείασον ἀψαμένη τοῦ συμφέ-
ροντος, αὐτὴ τ' ἀνέστη, καὶ τὰς ἄλλας ἀναστήσασα πάσας, ἤκεν
ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς τοῦ Μαρκίου μητρὸς Οὐολουμνίας. Ὡς δ'
εἰσῆλθε καὶ κατέλαβε μετὰ τῆς νουῦκαθεζομένην, καὶ τὰ παιδία
τοῦ Μαρκίου πρὸς τοῖς κόλποις ἔχουσιν, ἐν κύκλῳ περισήσασα
τὰς γυναῖκας οὕτως· « Αὐταί γε ἡμεῖς (εἶπεν), ᾧ Οὐολουμνία,
καὶ σὺ Οὐεργιλία, γυναῖκες ἤκομεν πρὸς γυναῖκας, οὔτε

βουλῆς ψηφισαμένης, οὐτ' ἄρχοντος κελεύσαντος· ἀλλ' ὁ θεὸς ἡμῶν, ὡς ἔοικεν, οἰκτείρας τὴν ἱκετείαν, ὕρμην παρέστησε δευρὶ τραπέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ δεηθῆναι σωτηρίαν μὲν αὐταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὑμῖν δὲ πεισθεῖσαις ἐπιφανεστέραν φέροντα δόξαν, ἧς αἱ Σαθίνων θυγατέρες ἔσχον, εἰς φιλίαν καὶ εἰρήνην ἐκ πολέμων συναγαγοῦσαι πατέρας καὶ ἄνδρας. Δεῦτε πρὸς Μάρκιον ἰοῦσαι μεθ' ἡμῶν, συνάψασθε τῆς ἱκετηρίας, καὶ μαρτυρήσατε τῇ πατρίδι μαρτυρίαν ἀληθῆ καὶ δικαίαν, ὅτι πολλὰ πάσχουσα κακῶς, οὐδὲν οὔτ' ἔπραξε δεινόν, οὔτ' ἐβούλευσε περὶ ὑμῶν δι' ὀργήν, ἀλλ' ἀποδίδωσιν ὑμᾶς ἐκείνῳ, κὰν μηδενὸς τυγχάνειν μέλλητων ἐπιεικῶν. » Ταῦτα τῆς Οὐαλερίας εἰπούσης, ἀνεβόησαν αἱ λοιπαὶ γυναῖκες, ἡμεῖψατο δὲ ἡ Οὐόλουμνία· «Καὶ τῶν κοινῶν ἡμῖν σιμοφορῶν, ὧ γυναῖκες, ἴσον μέτεσι, καὶ ἰδίᾳ πρᾶττομεν κακῶς, ἀπολέσασαι τὴν Μαρκίου δόξαν καὶ ἀρετὴν, τὸ σῶμα δ' αὐτοῦ τοῖς τῶν πολεμίων ὄπλοις φρουρούμενον μᾶλλον, ἢ σωζόμενον, ἐφοροῦσαι. Μέγιστον δ' ἡμῖν τῶν ἀτυχημάτων ἐστίν, εἰ τὰ τῆς πατρίδος οὕτως ἐξήσθηνηκεν, ὥς ἐν ἡμῖν ἔχειν τὰς ἐλπίδας. Οὐκ οἶδα γάρ, εἴ τινα ποιήσεται λόγον ἡμῶν ἐκείνος, εἴγε μηδένα ποιεῖται τῆς πατρίδος, ἣν καὶ μητρός καὶ γυναικίς καὶ παίδων προστίμησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ χρῆσθε ἡμῖν λαβοῦσαι, καὶ κομίζετε πρὸς ἐκεῖνον, εἰ μηδὲν ἄλλο, ταῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἱκεσίαις ἐναποπνεῦσαι δυναμένας. »

ΛΔ. Ἐκ τούτου, τά τε παιδιά καὶ τὴν Οὐεργιλίαν ἀναστῆσασα, μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν ἐβάδιζεν εἰς τὸ τραπέδιον τῶν Οὐόλουσκων. Ἡ δ' ὄψις αὐτῶν τότε οἰκτρὰν καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνεποίησεν αἰδῶ καὶ σιωπὴν. Ἔτυχε δ' ὁ Μάρκιος ἐπὶ βήματος καθεζόμενος μετὰ τῶν ἡγεμονικῶν. Ὡς οὖν εἶδε προσιούσας τὰς γυναῖκας, ἐθαύμασεν ἐπιγνοῦς δὲ τὴν μητέρα πρῶτην βεχδίζουσαν, ἐβούλετο μὲν ἐμμένειν τοῖς ἀτρέπτοις ἐκείνοις καὶ ἀπαραιτήτοις λογισμοῖς· γενόμενος δὲ τοῦ πάθους ἐλάττων, καὶ συν-

ταραχθείς πρὸς τὴν ὄψιν, οὐκ ἔτλη καθεζομένῳ προσελθεῖν, ἀλλὰ καταβάς θάπτον ἢ βάδην, καὶ ἀπαντήσας, πρώτην μὲν ἠσπάσατο τὴν μητέρα καὶ πλείστον χρόνον, εἶτα δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, μήτε διακρύων ἔτι, μήτε τοῦ φιλοφρονεῖσθαι φειδόμενος, ἀλλ' ὡσπερ ὑπὸ ρεύματος φέρεσθαι τοῦ πάθους ἐαυτὸν ἐνδεδωκώς.

ΛΕ. Ἐπεὶ δὲ τούτων ἄδην εἶχε, καὶ τὴν μητέρα βουλομένην ἤδη λόγων ἄρχειν ἤσθετο, τοὺς τῶν Οὐλοῦσκων προβούλους παρατηρησάμενος, ἤκουσε τῆς Οὐλουμνίας τοιαῦτα λεγούσης· « Ὅρᾳς μὲν, ὦ παῖ, κἂν αὐταὶ μὴ λέγωμεν, ἐσθῆτι καὶ μορφῇ τῶν ἀθλίων σωμάτων τεκμαίρομενος, οἷαν οἰκουρίαν ἡμῖν ἡσῆ φυγὴ περιεποίησε. Λόγισαι δὲ νῦν, ὡς ἀτυχέσεται πασῶν ἀφίγμεθα γυναικῶν, αἷς τὸ ἥδιστον θέαμα, φοβερῶτατον ἢ τύχη πεποίηκεν, ἐμοὶ μὲν υἱόν, ταύτῃ δ' ἄνδρα τοῖς τῆς πατρίδος τέχεσιν ἰδεῖν ἀντικαθήμενον. Ὁ δ' ἔστι τοῖς ἄλλοις ἀτυχίας πάσης καὶ κακοπραγίας παραμύθιον, εὐχεσθαι θεοῖς, ἡμῖν ἀπορώτατον γέγονεν. Οὐ γὰρ οἶόν τε καὶ τῇ πατρίδι νίκην ἅμα καὶ σοὶ σωτηρίαν αἰτεῖσθαι παρὰ τῶν θεῶν· ἀλλ' ἄ τις ἂν ἡμῖν καταράσαιτο τῶν ἐχθρῶν, ταῦτα ταῖς ἡμετέραις ἔνεσιν εὐχαῖς. Ἀνάγκη γάρ, ἢ τῆς πατρίδος, ἢ σοῦ φέρεσθαι γυναικὶ σῆ καὶ τέκνοις. Ἐγὼ δ' οὐ περιμενῶ ταύτην μοι διαιτῆσαι τὴν τύχην ζώσῃ τὸν πόλεμον· ἀλλ' εἰ μὴ σε πείσαιμι φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν (ἐκ) διαφορᾶς καὶ κακῶν θέμενον, ἀμφοτέρων γενέσθαι εὐεργέτην μᾶλλον, ἢ λυμεῖνα τῶν ἐτέρων, οὕτω διανοοῦ καὶ παρασκευάζε σεαυτὸν, ὡς τῇ πατρίδι μὴ προσμίζαι δυνάμενος, πρὶν ἢ νεκρὰν ὑπερβῆναι τὴν τεκοῦσαν. Οὐ γὰρ ἐκεῖνην με δεῖ τὴν ἡμέραν ἀναμένειν, ἐν ἣ τὸν υἱὸν ἐπόψομαι θριαμβευόμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἢ θριαμβεύοντα κατὰ τῆς πατρίδος. Εἰ μὲν οὖν ἀξιώ σε τὴν πατρίδα σῶσαι Οὐλοῦσκους ἀπολέσαντα, χαλεπὴ σοὶ καὶ δυσδιαίτητος, ὦ παῖ, πρόκειται σκέψις. Οὔτε γὰρ διαφθεῖραι τοὺς πολίτας καλόν,

οὔτε τοὺς πεπιστευκότας προδοῦναι δίκαιον. Νῦν δ' ἀπαλλαγὴν κακῶν αἰτούμεθα, σωτήριον μὲν ἀμφοτέροις ὁμοίως, ἔνδοξον δὲ καὶ καλὴν μᾶλλον Οὐλοῦσκοις, ὅτι τῷ κρατεῖν δόξουσι δίδοναι τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, οὐχ ἥττον λαμβάνοντες, εἰρήνην καὶ φιλίαν. Ὡν μάλιστα μὲν αἴτιος ἔσῃ γινομένων, μὴ γινομένων δὲ μόνος αἰτίαν ἐξεῖς παρ' ἀμφοτέροις. Ἄδηλος δ' ὢν ὁ πόλεμος τοῦτ' ἔχει πρόδηλον, ὅτι σοὶ νικῶντι μὲν ἀλάστορι τῆς πατρίδος εἶναι περίεσιν ἠττώμενος δὲ δόξεις ὑπ' ὀργῆς εὐεργέταις ἀνδράσι καὶ φίλοις τῶν μεγίστων συμφορῶν αἴτιος γεγονέναι. »

Λς. Ταῦτα τῆς Οὐλοῦμνίας λεγούσης ὁ Μάρκιος ἠεροῶτο μηδὲν ἀποκρινόμενος. Ἐπεὶ δὲ καὶ πικραμένης, εἰσθήκει σιωπῶν πολὺν χρόνον, αὔθις ἢ Οὐλοῦμνία· « Τί σιγᾶς (εἶπεν) ὦ παῦ; Πότερον ὀργῇ καὶ μνησικακίᾳ πάντα συγχωρεῖν καλόν; οὐ καλὸν δὲ μητρὶ χάρισασθαι δεομένη περὶ τηλικούτων; ἢ τὸ μεμνησθαι πεπονθότα κακῶς ἀνδρὶ μεγάλῳ προσήκει, τὸ δ' εὐεργεσίας, αἷς εὐεργετοῦνται παῖδες ὑπὸ τῶν τεκόντων, σέβεσθαι καὶ τιμᾶν, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον ἐστὶ μεγάλου καὶ ἀγαθοῦ; Καὶ μὴν οὐδενὶ μᾶλλον ἔπρεπε τηρεῖν χάριν, ὡς σοὶ, πικρῶς οὔτως ἀχαριστίαν ἐπέξιόντι. Καίτοι παρὰ τῆς πατρίδος ἤδη μεγάλας δίκας ἀπέληφας, τῇ μητρὶ δ' οὐδεμίαν χάριν ἀποδέδωκας. Ἦν μὲν οὖν ὀσιώτατον ἄνευ τινὸς ἀνάγκης τυχεῖν με παρὰ σοῦ δεομένην οὕτω καλῶν καὶ δικαίων· μὴ πείθουσα δὲ, τί φείδομαι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος; » Καὶ ταῦτ' εἰποῦσα προσπίπτει τοῖς ποσὶν αὐτοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς ἅμα καὶ τῶν τέκνων. Ὁ δὲ Μάρκιος ἀναβοήσας· « Οἶα εἴργασάί με, ὦ μητέρα! » ἐξάνιστησιν αὐτήν, καὶ τὴν δεξιὰν πιέσας σφόδρα· « Νενίκηκας (εἶπεν) εὐτυχῆ μὲν τῇ πατρίδι νίκην, ἐμοὶ δ' ὀλέθριον· ἄπειμι γὰρ ὑπὸ σοῦ μόνῃς ἠττώμενος. Τοῦτο δ' εἰπὼν, καὶ βραχέα τῇ μητρὶ καὶ τῇ γυναικὶ διαλεχθεὶς ἰδίᾳ, τὰς μὲν ἀπέπεμψεν εἰς Ῥώμην πάλιν, αὐτὰς δεομένας, τῆς δὲ νυκτὸς παρελθούσης, ἀπήγαγεν Οὐλοῦσκους, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὐδ'

ὁμοίως διακειμένους ἅπαντας. Οἱ μὲν γὰρ ἐμέμφοντο καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν πράξιν, οἱ δ' οὐδέτερα, πρὸς διάλυσιν καὶ εἰρήνην οἰκείως ἔχοντες. Ἔνιοι δὲ δυσχεραίνοντες τὰ πρακτόμενα, τὸν Μάρκιον ὅμως οὐ πονηρὸν ἐνόμιζον, ἀλλὰ συγγνωστὸν, ἐπιπλασθέντα τηλικαύταις ἀνάγκαις. Ἀντεῖπε δ' οὐδείς, ἀλλὰ πάντες εἶποντο, τὴν ἀρετὴν μᾶλλον αὐτοῦ θαυμάζοντες, ἢ τὴν ἐξουσίαν.

ΑΖ. Ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος ἐν ὕσῳ φόβῳ καὶ κινδύνῳ καθεισθήκει τοῦ πολέμου παρόντος, αἴθησιν παρέστχε μᾶλλον λυθέντος. Ἄλλα γὰρ ἀφεώρων τοὺς Οὐγλούσκους ἀναξυγνύοντας οἱ περὶ τὰ τεῖχη, καὶ πᾶν εὐθύς ἱερὸν ἀνεώγει, σφρανηφορούντων, ὥσπερ ἐπὶ νίκη, καὶ θυόντων. Μάλιστα δὲ τῇ περὶ τὰς γυναῖκας ἀγαπήσει καὶ τιμῇ τῆς τε βουλῆς τοῦ τε πλήθους ἅπαντος, ἐνδηλος ἦν ἡ χαρὰ τῆς πόλεως, καὶ λεγόντων καὶ νομιζόντων γεγονέναι τῆς σωτηρίας περιφανῶς ἐκείνας αἰτίας. Ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς, ὅτι ἂν αὐταῖς ἀξιόσωσι γενέσθαι πρὸς δόξαν, ἢ χάριν, τοῦτο πειῆσαι καὶ παρατχεῖν τοὺς ἄρχοντας· οὐδὲν ἤξιωσαν ἄλλο, ἢ Τύχης Γυναικείας ἱερὸν ἰδρύσασθαι, τὸ μὲν ἀνάλωμα συμβαλλόμεναι παρ' αὐτῶν, ἱερουργίας δὲ καὶ τιμᾶς, ὅτι θεοῖς πρέπουσι, δημοσίᾳ τῆς πόλεως ἀναλαβούσης. Ἐπεὶ δ' ἡ βουλή τὴν μὲν φιλοτιμίαν ἐπήνεσε, δημοσίαις δὲ δαπάναις ἐποιήσατο τὸν νεῶν καὶ τὸ ἔδος, οὐδὲν ἤττον αὐταὶ χρήματα συνεισενεγκοῦσαι δεύτερον ἄγαλμα κατασκεύασαν, ὃ δὴ καί εἰσι Ῥωμαῖοι καθιστάμενον ἐν τῷ ἱερῷ φθέγγασθαί τι τοιοῦτον· ΘΕΟΦΙΛΕΪ ΜΕ ΘΕΕΣΜΩ ΓΥΝΑΪΚΕΣ ΔΕΔΩΚΑΤΕ.

ΑΗ. Ταύτην καὶ δις γενέσθαι τὴν φωνὴν μυθολογοῦσιν, ἀγενήτοις ὅμοια καὶ χαλεπὰ πεισθῆναι πειθοντες ἡμᾶς. Ἰδίοντα μὲν γὰρ ἀγάλματα φανῆναι καὶ δακρυρρόοῦντα, καὶ τινες μεθιέντα νοτίδας αἱματώδεις, οὐκ ἀδύνατόν ἐστι. Καὶ γὰρ ξύλα καὶ λίθοι πολλάκις μὲν εὐρωῶτα συνάγουσι γόνιμον ὑγρότητος, πολλὰς δὲ χροιας ἀνιάσιν ἐξ' ἑαυτῶν, καὶ δέχονται βαφὰς ἐκ τοῦ περιέχον-

τος· οἷς ἔνια σιμαίνειν τὸ δαιμόνιον, οὐδὲν ἂν δόξειε κωλύειν. Δυνατὸν δὲ καὶ μυγμῶ καὶ σιναγμῶ φόρον ὅμοιον ἐκβάλλειν ἀγάλματα, κατὰ ῥῆξιν, ἢ διάσασιν μορίων βιαιοτέραν ἐν βάθει γενομένην· ἔναρθρον δὲ φωνήν, καὶ διάλεκτον οὕτω σαφῆ καὶ περιττήν καὶ ἀρτίσομον, ἐν ἀψύχῳ γενέσθαι παντάπασιν ἀμηχανον· εἰ μὴδὲ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν θεὸν ἄνευ σώματος ὀργανικοῦ καὶ διηρμοσμένου μέρεσι λογικοῖς γέγονεν ἡχεῖν καὶ διαλέγεσθαι. Ὅπου δ' ἡμᾶς ἡ ἱστορία πολλοῖς ἀποβιάζεται καὶ πιθανοῖς μάρτυσιν, ἀνόμοιον αἰσθήσει πάθος ἐγγινόμενον τῷ φανταστικῷ τῆς ψυχῆς, συναναπειθεὶ τὸ δόξαν· ὥσπερ ἐν ὕπνοις, ἀκούειν οὐκ ἀκούοντες, καὶ βλέπειν οὐ βλέποντες δοκοῦμεν. Οὐ μὲν ἀλλὰ τοῖς ὑπ' εὐνοίας καὶ φιλίας πρὸς τὸν θεὸν ἄγαν ἐμπαθῶς ἔχουσι, καὶ μὴδὲν ἀθετεῖν, μὴδ' ἀναίνεσθαι τῶν τοιούτων δυναμένοις, μέγα πρὸς πίσιν ἐστὶ τὸ θαυμάσιον καὶ μὴ καθ' ἡμᾶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως. Οὐδὲν γὰρ οὐδαμῶς ἀνθρωπίνῳ προσείικεν, οὔτε φύσιν, οὔτε τέχνην, οὔτ' ἰσχὺν· οὔτ' εἴ τι ποιεῖ τῶν ἡμῖν ἀποιήτων, καὶ μηχανᾶται τῶν ἀμηχάνων, παραλογόν ἐστιν· ἀλλὰ μᾶλλον ἐν πᾶσι διαφέρων, πολὺ μάλιστα τοῖς ἔργοις ἀνόμοιός ἐστι καὶ παρηλλαγμένος. Ἀλλὰ τῶν μὲν θείων τὰ πολλὰ, καθ' Ἡράκλειτον, ἀπιστή διαφυγγάνει μὴ γινώσκεισθαι.

ΛΘ. Τὸν δὲ Μάρκιον, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Ἄντιον ἀπὸ τῆς στρατείας, μισῶν πᾶν καὶ βαρυνόμενος διὰ φόβον ὁ Τύλλος ἐπεβούλευεν ἀνελεῖν εὐθύς, ὡς, εἰ νῦν διαφύγοι, λαβὴν ἑτέραν οὐ παρέξοντα. Πολλοὺς δὲ συστήσας καὶ παρασκευάσας ἐπ' αὐτὸν, ἐκέλευσεν εὐθύνας ὑποσχεῖν τοῖς Οὐολούσκοις ἀποδόντα τὴν ἀρχὴν. Ὁ δὲ φοβούμενος ἰδιώτης γενέσθαι, τοῦ Τύλλου στρατηγούτος καὶ δυναμένου μέγιστον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις, ἔλεγε τὴν (μὲν) ἀρχὴν ἀποδώσειν Οὐολούσκοις, ἐὰν κελεύωσι· καὶ γὰρ λαβεῖν πάντων κελευόντων· εὐθύνας δὲ διδόναι καὶ λόγον, οὐδὲν νῦν παραιτεῖσθαι τοῖς βουλευμένοις Ἄντια τῶν. Γενομένης οὖν ἐκκλη-

σίας, οἱ παρσκευασμένοι τῶν δημαγωγῶν ἀνίστάμενοι παρῴξουν τὸ πλῆθος. Ἐπεὶ δ' ἀναστάντι τῷ Μάρκιῳ τὸ μὲν ἄγαν θορυβοῦν ὑπ' αἰδοῦς ἐνεδίδου καὶ παρειχεν ἀδεῶς λέγειν, οἱ δὲ βέλτιστοι καὶ μάλιστα χαίροντες εἰρήνῃ τῶν Ἀντιατῶν ἐγένοντο φανεροὶ μετ' εὐνοίας ἀκουσόμενοι καὶ δικαίως κρινούντες, ἔδεισεν ὁ Τύλλος τὴν ἀπολογίαὶν τοῦ ἀνδρός. Ἦν γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα δεινὸς εἰπεῖν· καὶ τὰ πρόσθεν ἔργα μείζονα τὴν χάριν εἶχε τῆς ὑπερον αἰτίας. Μᾶλλον δ' ὅλως τὸ ἔγκλημα τοῦ μεγέθους τῆς χάριτος ἦν μαρτύριον. Οὐ γὰρ ἂν ἔδοξαν ἀδικεῖσθαι, τὴν Ῥώμην ὑποχείριον μὴ λαβόντες, εἰ μὴ τοῦ λαβεῖν ἐγγὺς ἐγένοντο διὰ Μάρκιον. Οὐκέτ' οὖν ἔδοξε διαμέλλειν, οὐδὲ πειρᾶσθαι τῶν πολλῶν· ἀλλ' ἐγκραγόντες οἱ θρασύτατοι τῶν συνεσῳάτων, ὡς οὐκ ἔστιν ἀκουσέον, οὐδὲ περιπτέον Οὐολούσκοις τὸν προδότην τυρανοῦντα, καὶ μὴ κατατιθέμενον τὴν ἀρχὴν, προσπεσόντες ἀθρόοι διέφθειραν αὐτὸν, καὶ προσήμυνεν οὐδεὶς τῶν παρόντων. Ὅτι δὲ τοῖς πλείστοις οὐκ ἐπράχθη κατὰ γνώμην, ἐδήλωσαν αὐτίκα, συνδραμόντες ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τὸ σῶμα καὶ θάψαντες ἐντίμως, καὶ τὸν τάφον ὄπλοις καὶ λαφύροις κοσμήσαντες, ὡς ἀριστέως καὶ στρατηγοῦ. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν τελευτὴν πυθόμενοι, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀπεδείξαντο σημεῖον οὔτε τιμῆς, οὔτ' ὀργῆς πρὸς αὐτόν· αἰτησαμέναις δὲ ταῖς γυναιξίν ἐπέτρεψαν ἀποπενθῆσαι δέκα μῆνας, ὥσπερ ἔθος ἦν ἐκάστῃ πατέρα καὶ παιδὰ καὶ ἀδελφόν. Οὗτος γὰρ ἦν ὄρος τοῦ μακροτάτου πένθους, ὃν ὥρισε Νουμᾶς Πομπιλίος, ὡς ἐν ταῖς περὶ ἐκείνου γεγραμμένοις δεδήλωται. Τὸν δὲ Μάρκιον εὐθύς ἐπόθει τὰ Οὐολούσκων πράγματα. Πρῶτον μὲν γὰρ τσασιάσαντες πρὸς Αἰκανοὺς συμμάχους καὶ φίλους ὄντας ὑπὲρ ἡγεμονίας, ἄχρι τραυμάτων καὶ φόνων προῆλθον· ἔπειτα μάχῃ κρατηθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων, ἐν ἧ Τύλλος ἀπέθανε, καὶ τὸ ἀνθοῦν μάλιστα τῆς δυνάμεως διεφθάρη, διαλύσεις αἰσχίσεως ἠγάπησαν, ὑπήκοοι γενόμενοι, καὶ τὸ προσαττόμενον αὐτοῖς ποιήσῃν ὁμολογήσαντες.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ. ΚΑΙ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΕΚΚΕΙΜΕΝΩΝ δὲ τῶν πράξεων, ὅσας ἡγοῦμεθα λόγου καὶ μνή-
μης ἀξίας εἶναι, τὰς μὲν πωλεμικὰς ἐπ' οὐδέτερον ποιούσας ῥυπὴν
μεγάλην ὄραν ἔσιν. Ὁμαλῶς γὰρ ἀμφοτέροι πολλὰ μὲν στρατιωτι-
κῆς ἔργα τόλμης καὶ ἀνδρείας, πολλὰ δὲ καὶ τέχνης καὶ προνοί-
ας στρατηγούντες ἐπεδείξαντο· πλὴν εἰ μὴ τις θέλοι τὸν Ἀλκιβι-
άδην, ὅτι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐν πολλοῖς ἀγῶσι
νικῶν καὶ κατορθῶν διετέλεσεν, ἀποφαίνειν τελειότερον στρατηγόν.
Ἐπεὶ τό γε παρόντας καὶ ἄρχοντας ὀρθοῦν ἀεὶ προδήλως τὰ οἰ-
κεῖα, καὶ προδηλότερον αὖ πάλιν βλάπτειν μέγιστα μένους, ἀμ-
φοτέροις ὑπῆρξε. Πολιτείαν δὲ, τὴν μὲν Ἀλκιβιάδου τὴν ἄγαν
λαμυράν, καὶ τὸ μὴ καθαρεῦον ἀναγωγίας καὶ βωμολοχίας, ἐν
τῷ πρὸς χάριν ὁμιλεῖν τοῖς πολλοῖς, οἱ σώφρονες ἐξεδέλυττοντο·
τὴν δὲ Μαρκίου παντάπασιν ἄχαριν καὶ ὑπερήφανον καὶ ὀλιγαρ-
χικὴν γενομένην ἐμίσησεν ὁ Ῥωμαίων δῆμος. Οὐδετέραν μὲν οὖν
ἐπαινετέον· ὁ δὲ δημαγωγῶν καὶ χαριζόμενος, τῶν ὅπως οὐ
δόξουσι δημαγωγεῖν προπηλακίζόντων τοὺς πολλοὺς, ἀμεμπτό-
τερος. Αἰσχρὸν μὲν γὰρ τὸ κωλακεύειν δῆμον ἐπὶ τῷ δύνασθαι·
τὸ δ' ἰσχύειν ἐκ τοῦ φοβερόν εἶναι, καὶ κακοῦν καὶ πιέζειν, πρὸς
τῷ αἰσχροῦ καὶ ἀδικόν ἔσιν.

Β. Ὅτι τοίνυν ἀπλοῦς τις ὁ Μάρκιος ὑπείληπται τῷ τρόπῳ
γεγονέναι καὶ αὐθέκαστος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης πανοῦργος ἐν τῇ πο-
λιτείᾳ καὶ ἀναλήθης, οὐκ ἄδηλόν ἔστι. Μάλιστα δὲ κατηγοροῦσιν
αὐτοῦ κακοήθειαν καὶ ἀπάτην, ἧ τούς Λακεδαιμονίων πρέσβεις
παρακρουσάμενος, ὡς Θουκυδίδης ἰσόρηκε, τὴν εἰρήνην ἔλυσεν.

Ἄλλ' αὐτὴ μὲν ἡ πολιτεία, καίπερ εἰς πόλεμον αὐτῆς ἐμβαλοῦσα
 τὴν πόλιν, ἰσχυρὰν ἐποίησε καὶ φοβερὰν, τῆς Μαντινέων καὶ Ἀρ-
 γείων συμμαχίας, δι' Ἀλκιβιάδου προσγενομένης. Μάρκιος δ' ὅτι
 μὲν ἀπάτη καὶ αὐτὸς ἐξεπολέμωσε Ῥωμαίους καὶ Οὐολούσκους,
 διαβαλὼν ψευδῶς τοὺς ἵκοντας ἐπὶ τὴν θῆαν, Διονύσιος ἰσόρη-
 κεν· ἡ δ' αἰτία φαυλότερον ποιεῖ τὸ ἔργον. Οὐ γὰρ ἐκ φιλονεικίας,
 οὐδὲ πολιτικῆς μάχης, ἢ ἀμίλλης, ὡς ἐκεῖνος, ἀλλ' ὄργῃ χαρι-
 ζόμενος, παρ' ἧς οὐδένα φησὶν ὁ Δίων ἀπολαβεῖν χάριν, πολλὰ
 τῆς Ἰταλίας μέρη συνετάρραξε, καὶ πολλὰς πόλεις οὐδὲν ἀδικούσας,
 τῷ πρὸς τὴν πατρίδα θυμῷ παρανόλωσε. Καίτοι καὶ Ἀλκιβιά-
 δης δι' ὄργην μεγάλων αἰτίας συμφορῶν κατέστη τοῖς πολίταις.
 Ἄλλ' ὅτε πρῶτον ἔγνω μεταμελουμένους εὐγνωμόνησε· καὶ πάλιν
 ἀπαρρίψαι, οὐκ ἐπέστη τοῖς στρατηγοῖς ἀμαρτάνουσιν, οὐδὲ
 παρεῖδε κακῶς βουλευομένους καὶ κινδυνεύοντας· ἀλλ' ὅπερ
 Ἀριστείδης ἐπαινεῖται μάλιστα πράξας πρὸς Θεμιστοκλέα, τοῦτ'
 ἐποίησε πρὸς τοὺς τότε ἄρχοντας, οὐ φίλους ὄντας, ἐλθὼν, καὶ
 φράσας τὸ δέον καὶ διδάξας. Μάρκιος δὲ πρῶτον μὲν ὕλην κακῶς
 ἐποίησε τὴν πόλιν, οὐχ ὕψ' ὕλης παθὼν, ἀλλὰ τοῦ βελτίστου καὶ
 κρατίστου μέρους συναδικηθέντος αὐτῷ καὶ συναλγήσαντος· ἔπειτα
 πολλὰς πρεσβείαις καὶ δεήσεσι μίαν ἰωμένων ὄργην καὶ ἀνίαν,
 οὐ τεγγθεῖς, οὐτ' εἴξας, ἐδήλωσεν ἐπὶ τῷ διαφθεῖραι τὴν πατρίδα
 καὶ καταβαλεῖν, οὐχ ὅπως ἀπολάβῃ καὶ κατέλθῃ, βαρὺν πόλεμον
 καὶ ἀσπονδὸν ἐπανηρημένον. Τούτῳ γε φησὶ τις διαφέρειν. Ἀλκι-
 βιάδην μὲν γὰρ ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ Σπικρατιῶν, διὰ δέος
 ἄμα καὶ μῖσος αὐτῶν μεταστῆναι πρὸς Ἀθηναίους. Μαρκίῳ δὲ
 πάντα δίκαια ποιοῦντας Οὐολούσκους, οὐ καλῶς εἶχεν ἐγκατα-
 λιπεῖν. Καί γὰρ ἡγεμῶν ἀποδέδεικτο, καὶ μεγίστην πίσιν εἶχε με-
 τὰ δυνάμει, οὐχ ὡς ἐκεῖνος, ἀποχρωμένων μᾶλλον, ἢ χρωμένων
 αὐτῷ Λακεδαιμονίων, ἐν τῇ πόλει περιῶν, καὶ κυλινδούμενος
 αὐτῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τέλος εἰς τὰς Τισαφέρνου χειρὰς ἀφῆκεν
 αὐτόν.

αυτόν· εἰ μὴ νῆ Δία μὴ φθαρῆναι τὰς Ἀθήνας παντάπασι, πο-
θῶν κατελθεῖν, ἐθεράπευε.

Γ. Χρήματα τοίνυν ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης καὶ λαβεῖν οὐκ εὖ πολ-
λάκις ἐκ δωροδοκιῶν, καὶ διαθέσθαι κακῶς εἰς τρυφήν καὶ ἀκο-
λασίαν ἰσόρηται· Μάρκιον δὲ, σὺν τιμῇ διδόντες οἱ στρατηγοί,
λαβεῖν οὐκ ἔπεισαν. Διὸ καὶ μάλιστα τοῖς πολλοῖς ἐπαχθὴς ἦν
ἐν ταῖς περὶ χρηρῶν διαφοραῖς πρὸς τὸν δῆμον, ὡς οὐκ ἐπὶ κέρ-
δεσιν, ἀλλὰ δι' ὕβριν καὶ περιφρόνησιν τοῖς πένησιν ἐπηρεάζων.
Ἀντίπατρος μὲν οὖν ἐν ἐπιστολῇ τινι γράφων περὶ τῆς Ἀριστοτέ-
λους τοῦ φιλοσόφου τελευτῆς· πρὸς τοῖς ἄλλοις, φησὶν, ὁ ἀνὴρ
καὶ τὸ πείθειν εἶχε· τὰς δὲ Μαρκίου πράξεις καὶ ἀρετὰς τοῦτο
μὴ προσὸν ἐπαχθεῖς ἐποίησεν αὐτοῖς τοῖς εὖ παθοῦσι, τὸν ὄγκον
αὐτοῦ καὶ τὴν ἐρημίαν σύνοικον, ὡς Πλάτων εἶπεν, αὐθάδειαν
μὴ ὑπομείναντας. Τοῦ δ' Ἀλκιβιάδου τούναντίον ἐπισαμένου
χρῆσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν οικείως, οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐν οἷς
κατώρθου, τὴν δόξαν ἀνθεῖν μετ' εὐνοίας καὶ τιμῆς εὐημεροῦσαν·
ὅπου καὶ τῶν ἀμαρτημάτων ἕνια πολλάκις χάριν εἶχε καὶ ὄραν.
Ὅθεν οὗτος μὲν οὐ μικρὰ βλάβη, οὐδ' ὀλίγα τὴν πόλιν, ὅμως
ἀπεδείκνυτο πολλάκις ἡγεμῶν καὶ στρατηγός· ἐκεῖνος δὲ μετιῶν
ἐπὶ πολλὰς ἀριστείαις καὶ ἀνδραγαθίαις ἀρχὴν προσήκουσαν,
ἐξέπεσεν. Οὕτω τὸν μὲν, οὐδὲ πάσχοντες κακῶς, ἐδύναντο μι-
σεῖν οἱ πολῖται· τῷ δὲ περιῆν θαυμάζομένῳ μὴ φιλεῖσθαι.

Δ. Καὶ γάρ τοι Μάρκιος μὲν οὐδὲν ἀπεδείξατο τῇ πόλει στρα-
τηγῶν, ἀλλὰ τοῖς πολεμίοις κατὰ τῆς πατρίδος· Ἀλκιβιάδου
δὲ καὶ στρατευομένου πολλάκις καὶ στρατηγοῦντος ἀπέλαυσαν οἱ
Ἀθηναῖοι, καὶ παρῶν ἐκράτει τῶν ἐχθρῶν, ὅσον ἐβούλετο, καὶ μὴ
παρόντος, ἴσχυσαν αἱ διαβολαί. Μάρκιος δὲ παρῶν ὑπὸ Ῥωμαί-
ων κατεδικάσθη, παρόντα δὲ Οὐλοῦσκοι διέφθειραν, οὐ δικαί-
ως μὲν οὐδ' ὀσίως· αἰτίαν δὲ τοῦ εὐλόγου παρέσχεν αὐτὸς, ὅτι
δημοσίᾳ τὰς διαλύσεις μὴ προσδεξάμενος, ἰδίᾳ δὲ πεισθεῖς

πο τῶν γυναικῶν, οὐκ ἔλυσε τὴν ἔχθραν, ἀλλὰ τοῦ πολέμου
 μένοντος, ἀπώλεσε τὸν καιρὸν καὶ διέφθειρε. Πείσαντα γὰρ ἔδει
 τοὺς πεπιστευκότας ἀπελθεῖν, εἰ τοῦ πρὸς ἐκείνους δικαίου πλεῖστον
 ἐποιεῖτο λόγον. Εἰ δὲ μηδὲν ἐφρόντιζεν Οὐλοῦσκων, ἀλλὰ τὴν
 ὄργην ἐμπλήσαι τὴν ἑαυτοῦ βουλόμενος ἐνήγε τὸν πόλεμον, εἴτ'
 ἔληξεν, οὐ διὰ τὴν μητέρα καλῶς εἶχε φείσασθαι τῆς πατρί-
 δος, ἀλλὰ καὶ σὺν τῇ πατρίδι τῆς μητρός. Μέρους γὰρ ἦν καὶ
 ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ τῆς πατρίδος, ἣν ἐπολιόρκει. Τὸ δὲ δη-
 μοσίαις ἰκεσίαις καὶ δεήσει πρέσβειων καὶ λιταῖς ἰσρέων ἀπη-
 νῶς χρησάμενον, εἶτα χαρίσασθαι τῇ μητρὶ τὴν ἀναχώρησιν,
 οὐ τῆς μητρός ἦν τιμὴ, ἀλλ' ἀτιμία τῆς πατρίδος, οἴκτῳ καὶ
 παραιτήσει διὰ μίαν γυναικᾶ σωζομένης, ὡς οὐκ ἀξίας σώζε-
 σθαι διαύτην. Ἐπίφθονος γὰρ ἡ χάρις, καὶ ὠμὴ καὶ ἀχάριστος
 ἀληθῶς, καὶ πρὸς οὐδετέρους ἔχουσα τὸ εὐγνωμον ἀνεχώρησε γὰρ
 μήτε πεισθεῖς ὑπὸ τῶν πολεμουμένων, μήτε πείσας τοὺς συμ-
 πολεμοῦντας. Ὡν αἴτιον ἀπάντων, τὸ ἀνομίλητον τοῦ τρόπου,
 καὶ λίαν ὑπερήφανον καὶ αὐθαδέες, ὃ καθ' αὐτὸ μὲν ἐπαχθές ἐστι
 τοῖς πολλοῖς, τῷ δὲ φιλοτίμῳ προσόν, γίνεται παντάπασιν
 ἄγριον καὶ ἀπαραίτητον. Οὐ γὰρ θεραπεύουσι τοὺς πολλοὺς, ὡς
 μὴ δεόμενοι τιμῆς, εἶτα χαλεπαίνουσι μὴ τυγχάνοντες. Ἐπει-
 τό γε μὴ λιπαρῆ, μηδὲ θεραπευτικὸν ὄχλων εἶναι, καὶ Μέτελλ-
 λος εἶχε, καὶ Ἀρισεΐδης, καὶ Ἐπαμινώνδας· ἀλλὰ τῷ καταφρο-
 νεῖν ἀληθῶς ὧν δῆμό· ἐσι καὶ δοῦναι καὶ ἀφελέσθαι κύριος, ἐξο-
 στρακιζόμενοι καὶ ἀποχειροτονοῦμενοι καὶ καταδικαζόμενοι
 πολλάκις, οὐκ ὠργίζοντο τοῖς πολίταις ἀγνωμονοῦσιν, ἀλλ'
 ἠγάπων αὐθις μεταμελομένους, καὶ διηλλάττοντο παρακαλούν-
 των. Τὸν γὰρ ἠκίστα θεραπευτικὸν ἠκίστα πρέπει τιμωρητικὸν
 εἶναι τῶν πολλῶν· ὡς τὸ χαλεπαίνειν μάλιστα μὴ τυγχάνοντα
 τῆς τιμῆς, ἐκ τοῦ σφόδρα γλίχεσθαι φυόμενον.

Ε. Ἀλκίβιάδης μὲν οὖν οὐκ ἠρνεῖτο τιμώμενος χαίρειν, καὶ

δυσφορεῖν παρορώμενος· ὅθεν ἐπειρᾶτο προσφιλῆς εἶναι τοῖς παροῦσι καὶ κεχαρισμένος· Μάρκιον δὲ θεραπεύειν μὲν οὐκ εἶα τοὺς τιμᾶν δυναμένους καὶ αὔξειν, τὸ ὑπερήφανον, ὀργὴν δὲ καὶ λύπην ἀμελουμένῳ τὸ φιλότιμον παρεῖχε. Καὶ ταῦτ' ἔστιν, ἃ τις ἂν αἰτιάσαιτο τοῦ ἀνδρός· τὰ δ' ἄλλα πάντα λαμπρά. Σωφροσύνης δὲ καὶ χρημάτων ἐγκρατείας· ἔνεκα τοῖς ἀρίστοις καὶ καθαρωτάτοις τῶν Ἑλλήνων ἄξιον αὐτὸν παραβάλλειν, οὐκ Ἀλκιβιάδῃ μὰ Δία, τῷ θραυστάτῳ περὶ ταῦτα, καὶ ὀλιγωροτάτῳ τοῦ καλοῦ γενομένῳ.

ΗΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΙΜΟΛΕΩΝ.

ΤΑ μὲν Συρακουσίων πράγματα πρὸ τῆς Τιμολέοντος εἰς Σικελίαν ἀποσολῆς οὕτως εἶχεν. Ἐπεὶ Δίων μὲν ἐξελάσας Διονύσιον τὸν τύραννον, εὐθύς ἀνηρέθη δόλω, καὶ διέστησαν οἱ σὺν Δίῳ Συρακουσίους ἐλευθερώσαντες· ἡ δὲ πόλις, ἄλλον ἐξ ἄλλου μεταβάλλουσα συνεχῶς τύραννον, ὑπὸ πλήθους κακῶν μικρὸν ἀπέλιπεν ἔρημος εἶναι· τῆς δ' ἄλλης Σικελίας, ἡ μὲν ἀνάστατος καὶ ἀπολις παντάπασιν ἤδη διὰ τοὺς πολέμους ὑπῆρχεν, αἱ δὲ πλεῖσται πόλεις ὑπὸ βαρβάρων μιγάδων καὶ στρατιωτῶν ἀμίσθων κατείχοντο, ῥαδίως προσιεμένων τὰς μεταβολὰς τῶν δυναστειῶν· Διονύσιος ἔτει δεκάτῳ ξένους συναγαγὼν, καὶ τὸν τότε κρατοῦντα τῶν Συρακουσίων Νυσαῖον ἐξελάσας, ἀνέλαβε τὰ πράγματα πάλιν, καὶ καθεστήκει τύραννος ἐξ ἀρχῆς, παραλόγως μὲν ὑπὸ μικρᾶς δυνάμεως τὴν μεγίστην τῶν πώποτε τυραννίδων ἀπολέσας, παραλογώτερον δ' αὖθις, ἐκ φυγάδος καὶ ταπεινοῦ τῶν ἐκβαλόντων κύριος γενόμενος. Οἱ μὲν οὖν ὑπομειναντες ἐν τῇ πόλει τῶν Συρακουσίων ἐβούλευον οὐτ' ἄλλως ἐπιεικεῖ τυράνῳ, καὶ τότε παντάπασιν ὑπὸ συμφορῶν ἀπηγριωμένῳ τὴν ψυχὴν· οἱ δὲ βέλτιστοι καὶ γνωριμώτατοι πρὸς ἱκέτην τραπέντες τὸν δυναστεύοντα τῶν Λεοντίνων, ἐπέτρεψαν αὐτοὺς ἐκείνῳ, καὶ στρατηγὸν εἵλοντο τοῦ πολέμου, βελτίῳ μὲν οὐδενὸς ὄντα τῶν ὁμολογουμένως τυράννων, ἑτέραν δ' οὐκ ἔχοντες ἀποσροφὴν, καὶ πιστεύσαντες Συρακουσίῳ τὸ γένος ὄντι, καὶ κεκτημένῳ δύναιμι ἀξιώμαχον πρὸς τὸν τύραννον.

Β. Ἐν τούτῳ δὲ Καρχηδονίων σόλῳ μεγάλῳ παραγενομένων εἰς Σικελίαν, καὶ τοῖς πράγμασιν ἐπαιωρουμένων, φοβηθέντες οἱ Σικελιωῖται, πρεσβείαν ἐβούλοντο πέμπειν εἰς τὴν Ἑλλάδα,

καὶ παρὰ Κορινθίων βοήθειαν αἰτεῖν, οὐ μόνον διὰ τὴν συγγένειαν, οὐδ' ἀφ' ὧν ἤδη πολλάκις εὐεργέτηντο πιστεύοντες ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ καθόλου τὴν πόλιν ὀρῶντες φιλελεύθερον καὶ μισοτύραννον οὔσαν ἀεὶ, καὶ τῶν πολέμων τοὺς πλείστους καὶ μεγίστους πεπολεμηκυῖαν, οὐχ ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ πλεονεξίας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Ὁ δ' Ἰκέτης, ἅτε δὴ τῆς στρατηγίας ὑπόθεσιν τὴν τυραννίδα πεποιημένος, οὐ τὴν Συρακουσίων ἐλευθερίαν, κρύφα μὲν ἤδη πρὸς τοὺς Καρχηδονίους διείλεκτο, φανερώς δὲ τοὺς Συρακουσίους ἐπήνει, καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς Πελοπόννησον συνεξέπεμψεν· οὐ βουλόμενος ἐλθεῖν συμμαχίαν ἐκείθεν, ἀλλ' ἐάν, ὅπερ εἰκὸς ἦν, οἱ Κορίνθιοι διὰ τὰς Ἑλληνικὰς ταραχὰς καὶ ἀσχολίας ἀπέπιπῃσι τὴν βοήθειαν, ἐλπίζων ῥᾶον ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους τὰ πράγματα μετέξειν, καὶ χρήσεσθαι συμμαχοῖς καὶ συναγφνισαῖς ἐκείνοις ἐπὶ τοὺς Συρακουσίους, ἢ κατὰ τοῦ τυράννου. Ταῦτα μὲν οὖν ὀλίγον ὕστερον ἐξηλέγχθη.

Γ. Τῶν δὲ πρέσβεων παραγενομένων, οἱ Κορίνθιοι κήδεσθαι μὲν ἀεὶ τῶν ἀποικίδων πόλεων καὶ μάλιστα τῆς Συρακουσίων εἰωθότες, οὐδενὸς δ' αὐτοῖς τότε τῶν Ἑλληνικῶν κατὰ τύχην παρενοχλοῦντος, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ σχολῇ διάγοντες, ἐφηρίσαντο προθύμως βοηθεῖν. Ζητουμένου δὲ στρατηγοῦ, καὶ τῶν ἀρχόντων γραφόντων καὶ προβαλλομένων τοὺς εὐδοκίμειν ἐν τῇ πόλει σπουδάζοντας, εἰς ἐκ τῶν πολλῶν ἀναγὰς ὠνόμασε Τιμολέοντα τὸν Τιμοδήμου, μήτε προσιόντα τοῖς κοινοῖς ἔτι, μήτ' ἐλπίδος τοιαύτης γενόμενον, ἢ προαιρέσεως, ἀλλὰ θεοῦ τινος, ὡς ἔοικεν, εἰς νοῦν ἐμβαλόντος τῷ ἀνθρώπῳ. Τοσαύτη καὶ περὶ τὴν αἴρεσιν εὐθὺς ἔλαμψε τύχης εὐμένεια, καὶ ταῖς ἄλλαις πράξεσιν ἐπηκολούθησε χάρις, ἐπικουροῦσα τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός. Ἦν μὲν οὖν γονέων ἐπιφανῶν ἐν τῇ πόλει, Τιμοδήμου καὶ Δημαρίτης, φιλοπατρὶς δὲ καὶ πρᾶος διαφερόντως, ὅσα μὴ σφόδρα

μισοτύραννος εἶναι καὶ μισοπόνηρος. Ἐν δὲ τοῖς πολέμοις οὕτω καλῶς καὶ ὁμαλῶς ἐκέκρατο τὴν φύσιν, ὥστε πολλὴν μὲν ἐν κέφῳ σύνεσιν, οὐκ ἐλάττω δὲ γηρῶντος ἀνδρείαν ἐπιφαίνεσθαι ταῖς πράξεσιν. Ἀδελφὸν δ' εἶχε Τιμοφάνην, πρεσβύτερον, οὐδὲν αὐτῷ προσόμιον, ἀλλ' ἔμπληκτον, καὶ διεφθαρμένον ἔρωτι μοναρχίας ὑπὸ φίλων φαύλων καὶ ξένων στρατιωτικῶν ἀεὶ περὶ αὐτὸν ὄντων, ἔχειν τι δοκοῦντα ῥαγδαῖον ἐν ταῖς στρατείαις καὶ φιλοκίνδυνον. Ἡ καὶ τοὺς πολίτας προσαγόμενος, ὡς ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ δραστήριος, ἐφ' ἡγεμονιῶν ἐτάττετο. Καὶ πρὸς ταῦτα Τιμολέων αὐτῷ συνήργει, τὰ μὲν ἀμαρτήματα παντάπασιν ἀποκρύπτων, ἢ μικρὰ φαίνεσθαι ποιῶν, ἃ δ' ἡ φύσις ἐξέφερεν ἀστεία κατακοσμῶν καὶ συναύζων.

Δ. Ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἀργεῖους καὶ Κλεωναίους μάχῃ τῶν Κορινθίων ὁ μὲν Τιμολέων ἔτυχεν ἐν τοῖς ὀπλίταις τεταγμένος, τὸν δὲ Τιμοφάνην τῶν ἱππέων ἡγούμενον καταλαμβάνει κίνδυνος ὀξύς. Ὁ γὰρ ἵππος αὐτὸν ἀπεσεύσατο, πληγῇ περιπεσὼν, εἰς τοὺς πολεμίους· καὶ τῶν ἐταίρων οἱ μὲν εὐθὺς ἐσκορπίσθησαν φοβηθέντες, οἱ δὲ παραμείναντες, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς μαχόμενοι, χαλεπῶς ἀντεῖχον. Ὡς οὖν ὁ Τιμολέων κατεῖδε τὸ συμβεβηκὸς, δρόμῳ προσβοηθήσας, καὶ τὴν ἀσπίδα τοῦ Τιμοφάνους κειμένου προθέμενος, καὶ πολλὰ μὲν ἀκοντίσματα, πολλὰς δὲ πληγὰς ἐκ χειρὸς ἀναδεξάμενος εἰς τὸ σῶμα καὶ τὰ ὄπλα, μόλις ἐώσατο τοὺς πολεμίους, καὶ διέσωσε τὸν ἀδελφόν. Ἐπεὶ δ' οἱ Κορινθιοὶ, δεδιότες, μὴ πάθοιεν, οἷα καὶ πρότερον, ὑπὸ τῶν συμμάχων, ἀποδολόντες τὴν πόλιν, ἐψηφίσαντο τρέφειν ξένους, τετρακοσίους, καὶ τούτων ἄρχοντα Τιμοφάνην κατέστησαν. Ὁ δὲ τῶν καλῶν καὶ δικαίων ὑπεριδὼν, εὐθέως ἐπέβαινε, ἐξ ὧν ποιήσεται τὴν πόλιν ὑφ' αὐτῷ, καὶ συγχοῦς ἀνελὼν ἀκρίτους τῶν πρώτων πολιτῶν, ἀνέδειξεν αὐτὸς ἑαυτὸν τύραννον. Βαρῶς δὲ φέρων ὁ Τιμολέων, καὶ συμφορὰν ποιούμενος ἑαυτοῦ τὴν ἐκείνου κακίαν,

ἐπεχείρησε μὲν αὐτῷ διαλέγεσθαι, καὶ παρακαλεῖν, ἀρέντα τὴν μανίαν καὶ δυσυχίαν τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης, ζητεῖν τινα τῶν ἡμαρτημένων ἐπανόρθωσιν πρὸς τοὺς πολίτας. Ἀπωσαμένου δ' ἐκείνου καὶ καταφρονήσαντος, οὕτω παραλαβῶν τῶν μὲν οἰκείων Δισχύλον, ἀδελφὸν ὄντα τῆς Τιμοφάνους γυναικὸς, τῶν δὲ φίλων τὸν μάντιν, ὃν Σάτυρον μὲν Θεόπομπος, Ἐφρορος δὲ καὶ Τίμαιος Ὀρθαγόραν ὀνομάζουσιν, καὶ διαλιπὼν ἡμέρας ὀλίγας, αὐθις ἀνέβη πρὸς τὸν ἀδελφόν· καὶ περιστρέψας αὐτὸν οἱ τρεῖς καθιέτευον, ἀλλὰ νῦν γε χρησάμενον λογισμῷ μεταβαλέσθαι. Τοῦ δὲ Τιμοφάνους πρῶτον μὲν αὐτῶν καταγελῶντος, ἔπειτα δὲ πρὸς ὀργὴν ἐκφερομένου καὶ χαλεπαίνοντος, ὁ μὲν Τιμολέων ἀποχωρήσας μικρὸν αὐτοῦ, καὶ συγκαλυψάμενος, εἰσῆκει δακρύων· ἐκείνοι δὲ τὰ ξίφη σπατάμενοι, ταχὺ διαφθεῖρουσιν αὐτόν.

Ε. Τῆς δὲ πράξεως διαβοηθείσης, οἱ μὲν κράτιςοι τῶν Κορινθίων ἐπήνουν τὴν μισοπονηρίαν καὶ μεγαλοψυχίαν τοῦ Τιμολέοντος, ὅτι χρηστὸς ὢν καὶ φιλοίκειος, ὅμως τὴν πατρίδα τῆς οἰκίας, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον προετίμησε τοῦ συμφέροντος, ἀριστεύοντα μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος διασώτας τὸν ἀδελφόν, ἐπιβουλεύσαντα δ' αὐτῇ καὶ καταδουλωσάμενον ἀποκτείνας. Οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι ζῆν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, καὶ πρὸς τοὺς δυνάστας ἀποβλέπειν εἰωθότες, τῷ μὲν θανάτῳ τοῦ τυράννου προσεποιούντο χαίρειν, τὸν δὲ Τιμολέοντα λοιδοροῦντες, ὡς ἀσεβὲς ἐξειργασμένον καὶ μυτώδες ἔργον, εἰς ἀθυμίαν περιέστησαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν μητέρα δυσφορεῖν πυθόμενος, καὶ φωνάσας τε δεινάς καὶ κατάρκας ἐπ' αὐτόν ἀράσθαι φρικώδεις, ἐβάδιζε παραμυθησόμενος, ἡ δὲ προσιδεῖν οὐχ ὑπέμεινε τὴν ὄψιν, ἀλλὰ τὴν οἰκίαν ἀπέκλεισε, τότε δὲ παντάπασι περίλυπος γενόμενος, καὶ συνταραχθεὶς τὴν διάνοιαν, ὤρμησε μὲν ὡς διαφθερῶν ἑαυτόν, ἀπέχεσθαι τροφῆς. Τῶν δὲ φίλων οὐ περιδόντων, ἀλλὰ πᾶσαν δέησιν καὶ πᾶσαν ἀνάγκην προσενεγκαμένων, ἔγνω ζῆν καθ' ἑαυτὸν ἐκ μέσου γενό-

μενος· καὶ πολιτείαν μὲν ἅπασαν ἀφῆκε, τοὺς δὲ πρώτους χρό-
νους οὐδὲ κατιῶν εἰς πόλιν, ἀλλ' ἀθημονῶν καὶ πλανώμενος
ἐν τοῖς ἐρημοτάτοις τῶν ἀγρῶν διέτριβεν.

ΣΤ. Οὕτως αἱ κρίσεις, ἂν μὴ βεβαιότητα καὶ ῥώμην ἐκ λόγου
καὶ φιλοσοφίας προσλάβωσιν ἐπὶ τὰς πράξεις, σείονται καὶ πα-
ραφέρονται ῥαδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων ἐπαίνων καὶ φόγων, ἐκ-
κρουόμεναι τῶν οἰκείων λογισμῶν. Δεῖ γὰρ οὐ μόνον, ὡς ἔοικε,
τὴν πράξιν καλὴν εἶναι καὶ δικαίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν, ἀφ'
ἧς πράττεται, μόνιμον καὶ ἀμετάπτωτον· ἵνα πράττωμεν δο-
κιμάσαντες, μὴ δ', ὥσπερ οἰλίχνοι, τὰ πλήσμια τῶν ἐδεσμάτων
ὄξυτάτη διώκοντες ἐπιθυμία, τάχιιστα δυσχεραίνουσιν ἐμπλησθέν-
τες, οὕτως ἡμεῖς ἐπὶ ταῖς πράξεσι συντελεσθείσαις ἀθυμῶμεν δι-
ἀσθένειαν, ἀπομαραιομένης τῆς τοῦ καλοῦ φαντασίας. Αἰσχροὺς
γὰρ ἢ μετάνοια ποιεῖ καὶ τὸ καλῶς πεπραγμένον ἢ δ' ἐξ ἐπιση-
μης ὠρμημένη καὶ λογισμοῦ προαίρεσις, οὐδ' ἀντ' αἰσῶσιν αἱ
πράξεις, μεταβάλλεται. Διὸ Φωκίων μὲν ὁ Ἀθηναῖος τοῖς ὑπὸ
Λεωσθένους πραττομένοις ἐναντιωθείς, ἐπειδὴ κατορθοῦν ἐκείνος
ἐδόκει, καὶ θύοντας ἑώρα καὶ μεγαλαυχουμένους τῇ νίκῃ τοὺς
Ἀθηναίους, εἶπεν, ὡς ἐβούλετο ἂν αὐτῷ ταῦτα μὲν πεπράχθαι,
βεβουλευσθαι δ' ἐκείνα. Σφοδρότερον δ' Ἀριστείδης ὁ Λοκρὸς, εἰς
ὧν τῶν Πλάτωνος ἐπαίρων, αἰτοῦντος μὲν αὐτὸν γυναῖκα Διο-
νυσίου τοῦ πρεσβυτέρου μίαν τῶν θυγατέρων, ἣδιον ἂν ἔφη
νεκρὰν ἰδεῖν τὴν κόρην, ἢ τυράνῳ συνοικοῦσαν. Ἀπεκτείναντος
δὲ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μετ' ὀλίγον χρόνον τοῦ Διονυσίου, καὶ
πυθομένου πρὸς ὕβριν, εἰ τὴν αὐτὴν ἔτι γνώμην ἔχοι περὶ τῆς
ἐκδόσεως τῶν θυγατέρων, ἀπεκρίνατο, τοῖς μὲν γεγεννημένοις
λυπεῖσθαι, τοῖς δ' εἰρημένοις μὴ μεταμέλῃσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν
ἴσως μείζονος καὶ τελειότερας ἀρετῆς ἐσιν.

Z. Τὸ δὲ Τιμολέοντος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις πάθος, εἴτ' οἴκ-
τος ἦν τοῦ τεθνηκότος, εἴτε τῆς μητρὸς αἰδῶς, οὕτω κατέκλασε

καὶ συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, ὡς' εἴκοσι σχεδὸν ἐτῶν διαγενομένων, μηδεμιᾶς ἐπιφανοῦς, μηδὲ πολιτικῆς ἄψασθαι πράξεως. Ἀναγορευθέντος οὖν αὐτοῦ, καὶ τοῦ δήμου προθύμως δεξαμένου καὶ χειροτονήσαντος, ἀναστὰς Τηλεκλείδης, ὁ τότε καὶ δυνάμει καὶ δόξῃ πρωτεύων ἐν τῇ πόλει, παρεκάλει τὸν Τιμολέοντα περὶ τὰς πράξεις ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι καὶ γενναῖον. Ἄν μιν γὰρ, ἔφη, καλῶς ἀγωνίσῃ, τύραννον ἀνηρηκέναι δόξομεν· ἂν δὲ φαύλως, ἀδελφόν. Παρασκευαζομένου δὲ τοῦ Τιμολέοντος τὸν ἔκπλου, καὶ στρατιώτας συνάγοντος, ἐκομίσθη γράμματα πρὸς τοὺς Κορινθίους παρ' Ἰκέτου, μηνύοντα τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ καὶ προδοσίαν. Ὡς γὰρ τάχιςα τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψε, τοῖς Καρχηδονίοις προσθέμενος ἀναφανδὸν, ἔπραττε μετ' ἐκείνων, ὅπως Διονύσιον ἐκβαλὼν Συρακουσῶν, αὐτὸς ἔσται τύραννος. Καὶ δεδοικῶς, μὴ, πρότερον ἐλθούσης ἐκ Κορίνθου δυνάμειος καὶ στρατηγοῦ, διαφύγωσιν αἱ πράξεις αὐτὸν, ἔπεμψεν ἐπιστολὴν τοῖς Κορινθίοις φράζουσαν, ὡς οὐδὲν δεοὶ πράγματα καὶ δαπάνας ἔχειν αὐτοὺς, πλέοντας εἰς Σικελίαν καὶ κινδυνεύοντας, ἄλλως τε καὶ Καρχηδονίων ἀπαγορευόντων, καὶ παραφυλαττομένων ναυτὶ πολλαῖς τὸν στόλον, οὓς αὐτὸς ἀναγκασθεὶς, ἐκείνων βραδυνόντων, ποιήσαιο συμμάχους ἐπὶ τὸν τύραννον. Τούτων δὲ τῶν γραμμάτων ἀναγνωσθέντων, εἰ καὶ τις ἠπίως εἶχε πρότερον τῶν Κορινθίων πρὸς τὴν στρατείαν, τότε πάντας ἢ πρὸς τὸν Ἰκέτην ὀργὴν παρώξυνεν, ὥστε συγχορηγήσαι προθύμως τῷ Τιμολέοντι, καὶ συμπαρασκευάσαι τὸν ἔκπλου.

Η. Γενομένων δὲ τῶν νεῶν ἐτοιμῶν, καὶ τοῖς στρατιώταις, ὧν ἔδει, πορισθέντων, αἱ μὲν ἰέρειαι τῆς Κόρης ὄναρ ἔδοξαν ἰδεῖν τὰς θεάς πρὸς ἀποδημίαν τινὰ σελλομένας, καὶ λεγούσας, ὡς Τιμολέοντι μέλλουσι συμπλεῖν εἰς Σικελίαν. Διὸ καὶ τριήρη κατασκευάσαντες ἰσράν οἱ Κορινθιοί, ταῖν θεαῖν ἐπωνόμασαν. Αὐτὸς δ' ἐκεῖνος εἰς Δελφοὺς πορευθεὶς, ἔθυσε τῷ θεῷ, καὶ καταβαί-

νοντος εἰς τὸ μαντεῖον αὐτοῦ, γίνεται σημεῖον. Ἐκ γὰρ τῶν κρεμαμένων ἀναθημάτων ταινία τις ἀπορῥυεῖσα, καὶ φερομένη, σφάνους ἔχουσα καὶ νίκας ἐμπεποικιλμένας, περιέπεσε τῇ κεφαλῇ τοῦ Τιμολέοντος, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ σφρανοῦμενον ἐπὶ τὰς πράξεις προπέμπεσθαι. Ναῦς δὲ Κορινθίας μὲν ἔχων ἑπτὰ, Κερκυραίας δὲ δύο, καὶ τὴν δεκάτην Λευκαδίων προσπαρασχόντων, ἀνήχθη· Καὶ νυκτὸς ἐμβαλὼν εἰς τὸ πέλαγος, καὶ πνεύματι καλῶ χρώμενος, ἔδαξεν αἰφνιδίως ῥαγέντα τὸν οὐρανὸν ὑπὲρ τῆς νεὸς ἐκχεῖν πολὺ καὶ περιφανὲς πῦρ. Ἐκ δὲ τούτου λαμπρὰς ἀρθεῖσα ταῖς μουσικαῖς ἐμφερῆς, καὶ συμπαραθέουσα τὸν αὐτὸν δρόμον, ἧ μάλις α τῆς Ἰταλίας ἐπέιχον οἱ κυβερνήται, κατέσκηψεν. Οἱ δὲ μάντις τὸ φάσμα τοῖς ὀνείρασι τῶν ἱερείων μαρτυρεῖν ἀπεφαίνοντο, καὶ τὰς θεὰς συνεφαπτομένας τῆς στρατείας προφαίνειν ἐξ οὐρανοῦ τὸ σέλας. Εἶναι γὰρ ἱεράν τῆς Κόρης τὴν Σικελίαν· ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τὴν ἀρπαγὴν αὐτόθι μυθολογοῦσι γενέσθαι, καὶ τὴν νῆσον ἐν τοῖς γάμοις ἀνακαλυπτῆριον αὐτῇ δοθῆναι.

Θ. Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν θεῶν οὕτω τὸν σόλον ἐθάρρυνε, καὶ σπεύδοντες *ὡς* τὸ πέλαγος διαπλέοντες, ἐκομίζοντο παρὰ τὴν Ἰταλίαν. Τὰ δ' ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀγγελλούμενα πολλὴν ἀπορίαν τῷ Τιμολέοντι, καὶ δυσθυμίαν τοῖς στρατιώταις παρεῖχεν. Ὁ γὰρ Ἰκέτης, μάχη νενικηκὼς Διονύσιον, καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῶν Συρακουσῶν κατειληφώς, ἐκεῖνον μὲν εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὴν καλουμένην Νῆσον συνεσαλμένον αὐτὸς συνεπολιόρκει καὶ συμπεριετείχιζε· Καρχηδονίους δὲ φροντίζειν ἐκέλευεν, ὅπως οὐκ ἐπιβῆσοιτο Τιμολέων Σικελίας, ἀλλ' ἀπωσθέντων ἐκείνων, αὐτοὶ καθ' ἡσυχίαν διανεμοῦνται πρὸς ἀλλήλους τὴν νῆσον. Οἱ δὲ πέμπουσιν εἴκοσι τριῆρεις εἰς Ῥήγιον, ἐφ' ὧν ἔπλεον πρεσβευταὶ παρ' αὐτοῦ πρὸς Τιμολέοντα, κομίζοντες λόγους τοῖς πραττομένοις ὁμοίους. Παραλογαὶ γὰρ εὐπρεπεῖς καὶ προφάσεις ἦσαν

ἐπὶ μοχθηροῖς βουλευμάσιν, ἀξιούντων, αὐτὸν μὲν, εἰ βούλοιτο, Τιμολέοντα σύμβουλον ἔχειν παρ' Ἰκέτην, καὶ κοινωνὸν εὖ διαπεπραγμένων ἀπάντων· τὰς δὲ ναῦς καὶ τοὺς στρατιώτας ἀποστέλλειν εἰς Κόρινθον, ὡς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀπολείποντος συνηρῆσθαι, Καρχηδονίων δὲ κωλύειν τὴν διάβασιν, καὶ μάχεσθαι πρὸς βιαζομένους ἐτοιμῶν ὄντων. Ὡς οὖν καταπλεύσαντες εἰς τὸ Ῥήγιον οἱ Κορίνθιοι, τοῖς τε πρεσβεύμασι τούτοις ἐνέτυχον, καὶ τοὺς Φοίνικας οὐ πρόσω ναυλοχρῶντας κατεῖδον, ἤχθοντο μὲν ὕβρισμένοι, καὶ παρίστατο πᾶσιν ὀργὴ πρὸς τὸν Ἰκέτην καὶ δέος ὑπὲρ Σικελιωτῶν, οὓς σαφῶς ἐώρων ἄθλα λειπομένους καὶ μισθὸν Ἰκέτη μὲν προδοσίας, Καρχηδονίους δὲ τυραννίδος. Ἐδόκει δ' ἀμύχανον ὑπερβαλέσθαι καὶ τὰς αὐτόθι τῶν βαρβάρων ναῦς διπλασίας ἐφορμούσας, καὶ τὴν ἐκεῖ μετ' Ἰκέτου δύναμιν, ἧ̄ στρατηγήσοντες ἔκειον.

I. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Τιμολέων τοῖς πρεσβευταῖς καὶ τοῖς ἀρχουσι τῶν Καρχηδονίων ἐντυχὼν ἐπεικῶς, ἔφη πείθεσθαι μὲν οἷς κελεύουσι (τί γὰρ ἂν καὶ περαίνειν ἀπειθῶν;) ἐθέλειν δὲ ταῦτα πόλεως Ἑλληνίδος καὶ φίλης κοινῆς τῆς Ῥηγίωνων ἐναντίον ἀκούσας καὶ εἰπὼν ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ γὰρ αὐτῷ τοῦτο πρὸς ἀσφάλειαν διαφέρειν, κακείνους ἐμμενεῖν βεβαιώτερον οἷς ἐπαγγέλλονται περὶ Συρακουσίων, δῆμῳ μάρτυρι τὰς ὁμολογίας παρακαταθεμένους. Ταῦτα δ' ὑπέτεινεν αὐτοῖς ἀπάτην ἐπὶ τῇ διαβάσει τεχνάζων· καὶ συνετέχναζον οἱ τῶν Ῥηγίωνων στρατηγοὶ πάντες, ἐπιθυμοῦντες ἐν Κορινθίοις τὰ πράγματα τῶν Σικελιωτῶν γενέσθαι, καὶ φοβούμενοι τὴν τῶν βαρβάρων γειτνίασιν. Διὸ συνῆγον ἐκκλησίαν, καὶ τὰς πύλας ἀπέκλειον, ὡς μὴ πρὸς ἄλλο τι τρέπεσθαι τοὺς πολίτας· καὶ παρελθόντες εἰς τὸ πλῆθος, ἐχρῶντο μήκει λόγων, ἕτερος ἐτέρῳ παραδιδούς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, πρὸς οὐδὲν τέλος, ἀλλὰ διάγοντες ἄλλως τὸν χρόνον, ἕως ἀναχθῶσιν αἱ τῶν Κορινθίων τριήρεις, καὶ Καρχηδονίους

ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κατέχοντες ἀνυπόπτως, ἅτε καὶ τοῦ Τιμολέοντος παρόντος, καὶ παρέχοντος δόκησιν ὕσον οὐπὼ πρὸς τὸν λόγον ἀνίστασθαι καὶ δημηγορεῖν. Ὡς δ' ἀπήγγελέτις αὐτῷ κρύφα, τὰς μὲν ἄλλας τριήρεις ἀνῆχθαι, μίαν δὲ τὴν ἐκείνου περιμένειν ὑπολειμμένην, διεκδύς τὸν ὄχλον, ἅμα τῶν περὶ τὸ βῆμα Ῥηγίωνων συνεπικρυπτόντων, καὶ καταβάς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἐξέπλευσε διὰ ταχέων· καὶ κατήχθησαν εἰς Ταυρομένιον τῆς Σικελίας, ὑποδεχομένου καὶ καλοῦντος αὐτοὺς ἔτι πάλαι προθύμως Ἀνδρομάχου, τοῦ τὴν πόλιν ἔχοντος καὶ δυναστεύοντος. Οὗτος ἦν πατήρ Τιμαίου τοῦ ἱστορικοῦ· καὶ πολὺ κράτιστος τῶν τότε δυναστεύοντων ἐν Σικελίᾳ γενόμενος, τῶν τε ἑαυτοῦ πολιτῶν ἠγεῖτο νομίμως καὶ δικαίως, καὶ πρὸς τοὺς τυράννους φανερὸς ἦν ἀεὶ διακείμενος ἀπεχθῶς καὶ ἄλλοτρίως. Διὸ καὶ Τιμολέοντι τότε τὴν πόλιν ὀρηκτῆριον παρέσχε, καὶ τοὺς πολίτας ἔπεισε συναγωνίζεσθαι τοῖς Κορινθίοις, καὶ συνελευθεροῦν τὴν Σικελίαν.

ΙΑ. Οἱ δ' ἐν τῷ Ῥηγίῳ Καρχηδόνιοι, τοῦ Τιμολέοντος ἀνηγμένου, καὶ τῆς ἐκκλησίας διαλυθείσης, χαλεπῶς φέροντες τὸ κατεστρατηγῆσθαι, διατριβὴν τοῖς Ῥηγίοις παρεῖχον, εἰ φοίνικες ὄντες οὐκ ἀρέσκοντο τοῖς δι' ἀπάτης πραττομένοις. Πέμπουσι δ' οὖν εἰς τὸ Ταυρομένιον πρεσβευτὴν ἐπὶ τριήρους, ὃς πολλὰ διαλεχθεὶς πρὸς τὸν Ἀνδρόμαχον ἐπαχθῶς καὶ βαρβαρικῶς ἀνατεινόμενος, εἰ μὴ τὴν ταχίστην ἐκβάλοι τοὺς Κορινθίους, τέλος ὑπτίαν τὴν χεῖραν δείξας, εἴτ' αἰθὶς κατασρέψας, ἠπέλιψε τοιαύτην οὔσαν αὐτῷ τὴν πόλιν, τοιαύτην ποιήσειν. Γελάσας δ' ὁ Ἀνδρόμαχος, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀπεκρίνατο· τὴν δὲ χεῖρα, νῦν μὲν ὑπτίαν, ὡς ἐκεῖνος, νῦν δὲ πρηγῆ προτείνας, ἐκέλευσεν ἀποπλεῖν αὐτόν, εἰ μὴ βούλοιτο τὴν ναῦν ἀντὶ τοιαύτης γενέσθαι τοιαύτην. Ὁ δ' Ἰκέτης πυθόμενος τὴν τοῦ Τιμολέοντος διάβασιν, καὶ φοβηθεὶς, μετεπέμψατο πολλὰς τῶν Καρχηδονίων τριήρεις. Ὅτε καὶ παντάπασι συνέδη τοὺς Συρακοῦ-

σίους ἀπογινῶναι τὴν σωτηρίαν, ὑρῶντας, τοῦ μὲν λιμένος αὐτῶν Καρχηδονίους κρατοῦντας, τὴν δὲ πόλιν Ἰκέτην ἔχοντα, τῆς δ' ἄκρας κυριεύοντα Διονύσιον, Τιμολέοντα δὲ, ὅσπερ ἐκ κρασπέδου τινὸς λεπτοῦ, τῆς Ταυρομενιτῶν πολίχνης, τῆ Σικελία προσηρητημένον, ἀπ' ἐλπίδος ἀσθενοῦς, καὶ βραχείας δυνάμεως. Χιλίων γὰρ αὐτῷ στρατιωτῶν, καὶ τροφῆς τούτοις ἀναγκαίας, πλεόν οὐδὲν ὑπῆρχεν. Οὐδ' ἐπίστευον αἱ πόλεις, διάπλευαι κακῶν οὔσαι, καὶ πρὸς ἅπαντας ἀπηγριωμένοι τοὺς ἡγουμένους στρατοπέδων, μάλιστα διὰ τὴν Καλλίππου καὶ Φάρακος ἀπιστίαν· ὧν ὁ μὲν Ἀθηναῖος ὦν, ὁ δὲ Λακεδαιμόνιος, ἀμφότεροι δὲ φάσκοντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἤκειν καὶ καταλύειν τοὺς μονάρχους, χρυσὸν ἔδειξαν τῆ Σικελία τὰς ἐν τῇ τυραννίδι συμφοράς, καὶ μακαριωτέρους δοκεῖν ἐποίησαν τοὺς κατασρέψαντας ἐν τῇ δουλείᾳ τῶν ἐπιδόντων τὴν αὐτονομίαν.

IB. Οὐδὲν οὖν ἐκείνων βελτίονα τὸν Κορινθίον ἔσσεσθαι προσδοκῶντες, ἀλλὰ ταυτὰ πάλιν ἤκειν ἐπ' αὐτοὺς σοφίσματα καὶ δελεάσματα μετ' ἐλπίδων χρηστῶν, καὶ φιλανθρώπων ὑποσχέσεων, εἰς μεταβολὴν δεσπότης καινοῦ τιθασσευομένου, ὑπώπτουον, καὶ διεκρούοντο τὰς τῶν Κορινθίων προκλήσεις, πλὴν Ἀδρανιτῶν· οἱ πόλιν μικρὰν μὲν, ἱερὰν δ' οὔσαν Ἀδρανοῦ, θεοῦ τινος τιμωμένου διαφερόντως ἐν ὅλῃ Σικελίᾳ, κατοικοῦντες, ἐσασίασαν πρὸς ἀλλήλους, οἱ μὲν Ἰκέτην προσαγόμενοι καὶ Καρχηδονίους, οἱ δὲ πρὸς Τιμολέοντα διαπεμπόμενοι. Καί πως ἀπ' αὐτομάτου συνέτυχε, σπευδόντων ἀμφοτέρων, εἰς ἓνα καιρὸν ἀμφοτέροις γενέσθαι τὴν παρουσίαν. Ἄλλ' Ἰκέτης μὲν ἤκε πεντακισχιλίους στρατιώτας ἔχων, Τιμολέοντι δὲ οἱ σύμπαντες ἦσαν οὐ πλείους χιλίων διακοσίων· οὓς ἀναλαβὼν ἐκ τοῦ Ταυρομενίου, σαδίων πρὸς τὸ Ἀδρανὸν ὄντων τετραράκοντα καὶ τριακοσίων, τῇ μὲν πρώτῃ τῶν ἡμερῶν οὐ πολὺ μέρος τῆς ὁδοῦ προέλαβε, καὶ κατηλίσατο· τῇ δ' ὑστεραία συντόνως ὁδεύσας, καὶ χαλεπα

χωρία διελθὼν, ἤδη τῆς ἡμέρας καταφερομένης, ἤκουσεν ἄρτι προσμιγνύναι τὸν Ἰκέτην τῷ πολιχνίῳ, καὶ κατατραποπεδεύειν. Οἱ μὲν οὖν λοχαγοὶ καὶ ταξίαρχοι τοὺς πρώτους ἐπέστησαν, ὡς ἐμφραγῶν καὶ διαναπαυσασμένους χρητόμενοι προθυμότεροις· ὁ δὲ Τιμολέων ἐπιπορευόμενος ἐδεῖτο ταῦτα μὴ ποιεῖν, ἀλλ' ἄγειν κατὰ τάχος, καὶ συνάπτειν τοῖς πολεμίοις ἀσυντάκτοις οὖσιν, ὡς εἰκὸς ἄρτι παυομένους ὁδοιπορίας, καὶ περὶ σκηνάς καὶ δεῖπνον ἀσχόλους ὄντας. Καὶ λέγων ἅμα ταῦτα, τὴν ἀσπίδα λαβὼν ἠγεῖτο πρῶτος, ὡς περὶ ἐπὶ νίκην πρόδηλον. Οἱ δ' εἶποντο τεθαρρόηκοτες, ἔλαττον ἢ τριάκοντα σταδίους ἔτι τῶν πολεμίων ἀπέχοντες. Ὡς δὲ καὶ τούτους διήλθον, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς ταραττομένοις καὶ φεύγουσιν, ὡς πρῶτον ἤσθοντο προσιόντας. Ὄθεν δ' ἀνηρέθησαν μὲν οὐ πολλῷ πλείους τριακοσίων, ἐάλωσαν δὲ δις τοσοῦτοι ζῶντες· ἐλήφθη δὲ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δ' Ἀδρανῖται τὰς πύλας ἀνοιξάντες προσέθεντο τῷ Τιμολέοντι, μετὰ φοβικῆς καὶ θαύματος ἀπαγγέλλοντες, ὡς, ἐνισταμένης τῆς μάχης, οἱ μὲν ἱεροὶ τοῦ νεῶ πυλῶνες αὐτόματα διανοιχθεῖεν, ὀφθειῆ δὲ τοῦ θεοῦ τὸ μὲν δόρυ σειόμενον ἐκ τῆς αἰχμῆς ἄκρας, τὸ δὲ πρόσωπον ἰδρῶτι πολλῷ ῥέομενον.

ΙΓ. Ταῦτα δ', ὡς ἔοικεν, οὐ τὴν τότε νίκην ἐσήμαινε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς μετὰ ταῦτα πράξεις. αἷς ἐκεῖνος ὁ ἀγὼν ἀρχὴν εὐτυχῆ παρέσχε. Καὶ γὰρ πόλεις εὐθὺς ἐπιπροσθευόμεναι προσετίθεντο τῷ Τιμολέοντι, καὶ Μάμερκος, ὁ Κατάνης τύραννος, πολεμιστῆς ἀνὴρ καὶ χρήμασιν ἐρρωμένος, ἔδωκεν αὐτὸν εἰς συμμαχίαν. Τὸ δὲ μέγιστον, αὐτὸς Διονύσιος ἀπειρηκῶς ἤδη ταῖς ἐλπίσι, καὶ μικρὸν ἀπολιπὼν ἐκπολιορκεῖσθαι, τοῦ μὲν Ἰκέτου κατεφρόνησεν αἰσχυρῶς ἠττημένου, τὸν δὲ Τιμολέοντα θαυμάζων, ἔπεμψεν ἐκεῖνον καὶ Κορινθίους παραδιδούς αὐτὸν καὶ τὴν ἀκρόπολιν. Δεξάμενος δ' ὁ Τιμολέων τὴν ἀνέλπιστον εὐτυχίαν, ἀποσέλλει τοὺς περὶ Εὐκλείδην καὶ Τηλέμαχον ἄνδρας Κορινθίους

εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ στρατιώτας τετρακοσίους, οὐχ ὕμῳ πάν-
 τας, οὐδὲ φανερώς· ἀδύνατον γὰρ ἦν, ἐρρομούντων πολεμίων·
 ἀλλὰ κρύφα καὶ κατ' ὀλίγους παρεισπεσόντας. Οἱ μὲν οὖν στρα-
 τιῶται παρέλαβον τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ τυραννεῖα μετὰ τῆς πα-
 ρασκευῆς, καὶ τῶν χρησίμων πρὸς τὸν πόλεμον. Ἴπποι τε γὰρ ἐνή-
 σαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πᾶσα μηχανημάτων ἰδέα, καὶ βελῶν πλῆθος·
 ὄπλων δ' ἀπέκειντο μυριάδες ἑπτὰ τεθησαυρισμένων ἐκ παλαιοῦ·
 στρατιῶται δὲ δισχίλιοι τῷ Διονυσίῳ παρῆσαν, οὓς ἐκεῖνος, ὡς
 τᾶλλα, τῷ Τιμολέοντι παρέδωκεν. Αὐτὸς δὲ χρήματα λαβὼν καὶ
 τῶν φίλων οὐ πολλοὺς, ἔλαθεν ἐκπλεύσας τὸν Ἰκέτην. Καὶ κο-
 μισθεὶς εἰς τὸ τοῦ Τιμολέοντος στρατόπεδον, τότε πρῶτον ἰδιώ-
 τῆς καὶ ταπεινὸς ὄφθεις, ἐπὶ μιᾶς νεῶς καὶ χρημάτων ὀλίγων εἰς
 Κόρινθον ἀπεξάλη· γεννηθεὶς μὲν καὶ τραφεὶς ἐν τυραννίδι τῆ πα-
 σῶν ἐπιφανεστάτη καὶ μεγίστη, κατασχὼν δὲ ταύτην ἔτη δέκα, δώ-
 δεκα δ' ἄλλα μετὰ τὴν Δίωνος στρατείαν ἐν ἀγῶσι καὶ πολέμοις
 διαφορηθεὶς· ἃ δ' ἔπραξε τυραννῶν, οἷς ἔπαθεν ὑπερβαλόμενος.
 Καὶ γὰρ υἱῶν ἐνηλίκων θανάτους, καὶ θυγατέρων καταπορευσεὶς
 παρθένων ἐπέιδε, καὶ τὴν αὐτὴν ἀδελφὴν καὶ γυναῖκα ζῶσαν
 μὲν, εἰς τὸ σῶμα ταῖς ἀσελγεστάταις ὑπὸ τῶν πολεμίων ἠδοναῖς
 παρανομηθεῖσαν, βία δ' ἀποθανοῦσαν μετὰ τῶν τέκνων, καὶ κα-
 ταποντισθεῖσαν εἰς τὸ πέλαγος. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς περὶ
 Δίωνος ἀκριβῶς γέγραπται.

ΙΔ. Τοῦ δὲ Διονυσίου καταπλεύσαντος εἰς Κόρινθον, οὐδεὶς
 ἦν Ἑλλήνων, ὃς οὐχὶ θεάσασθαι καὶ προσειπεῖν ἐπήθησεν αὐτόν.
 Ἀλλ' οἱ μὲν χαίροντες ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς, διὰ μῖσος ἄσμενοι
 συνῆλθον, οἷον ἐρρίμμενον ὑπὸ τῆς τύχης πατήσοντες· οἱ δὲ πρὸς
 τὴν μεταβολὴν τρεπόμενοι καὶ συμπαθοῦντες, ἐθεῶντο πολλὴν
 ἐν ἀσθενεσί τοῖς ἀνθρωπίνοις καὶ προδήλοισ τὴν τῶν ἀδήλων αἰτι-
 ῶν καὶ θεῶν δύναμιν. Οὐδὲν γὰρ οὔτε φύσεως ὁ τότε καιρὸς, οὔτε
 τέχνης, ὅσον ἐκεῖνον τύχης ἔργον ἐπεδειξάτο, τὸν Σικελίας ὀλί-

γον ξυμπροσθεν τύραννον, ἐν Κορίνθῳ διατρίβοντα περὶ τὴν ὑπό-
 πωλιν, ἢ καθήμενον ἐν μυροπωλίῳ, πίνοντα κεκραμένον ἀπὸ
 τῶν καπηλείων, καὶ διαπληκτιζόμενον ἐν μέσῳ τοῖς ἀφ' ὧρας
 ἐργαζομένοις γυναίκοις, τὰς δὲ μουσουργοὺς ἐν ταῖς ψαδαῖς διδά-
 σκοντα, καὶ περὶ θεατρικῶν ἀσμάτων ἐρίζειν σπουδάζοντα πρὸς
 ἐκείνας καὶ περὶ μέλους ἀρμονίας. Ταῦτα δ' οἱ μὲν ἄλλως ἀλυ-
 οντα, καὶ φύσει ῥάθυμον ὄντα καὶ φιλακόλασον, φόντο ποιεῖν
 τὸν Διονύσιον· οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ καταφρονεῖσθαι καὶ μὴ φοβερὸν
 εἶναι τοῖς Κορινθίοις, μὴδ' ὑποπτον, ὡς βαρυνόμενον τὴν με-
 ταβολὴν τοῦ βίου, καὶ πραγμάτων ἐφιέμενον, ἐπιτηδεύειν, καὶ
 ὑποκρίνεσθαι παρὰ φύσιν, πολλὴν ἀβελτερίαν ἐπιδεικνύμενον
 ἐν τῷ σχολάζειν.

IE. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λόγοι τινὲς αὐτοῦ μνημονεύονται, δι-
 ὧν ἐδόκει συμῖναι τοῖς παροῦσιν οὐκ ἀγεννῶς. Τοῦτο μὲν
 γὰρ, εἰς Λευκάδα καταχθεις, πόλιν ἀπωχισμένην ὑπὸ Κορινθίων,
 ὡσπερ τὴν Συρακουσίαν, ταύτην ἔφη πεπονηθεῖν τοῖς ἐν ἀμαρ-
 τήμασι γενομένοις τῶν νεανίσκων. Ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τοῖς μὲν ἀδελ-
 φοῖς ἰλαρῶς συνδιατρίβουσι, τοὺς δὲ πατέρας αἰσχυρόμενοι φεύ-
 γουσιν· οὕτως αὐτὸς αἰδούμενος τὴν μητρόπολιν, ἠδέως ἂν αὐ-
 τόθι μετ' ἐκείνων κατοικεῖν. Τοῦτο δ' ἐν Κορίνθῳ ξένου τινὸς
 ἀγροικότερον εἰς τὰς μετὰ τῶν φιλοσόφων διατριβὰς, αἷς τυραν-
 νῶν ἔχαιρε, χλευάζοντος αὐτὸν, καὶ τέλος ἐρωτῶντος, τί δὴ τῆς
 Πλάτωνος ἀπολαύσεις σοφίας; Οὐδὲν, ἔφη, σοὶ δοκοῦμεν ὑπὸ
 Πλάτωνος ὠφελῆσθαι, τύχης μεταβολὴν οὕτω φέροντες; Πρὸς
 δὲ τὸν μουσικὸν Ἀριστόξενον, καὶ τινὰς ἄλλους, πυνθανομένους,
 ὁπόθεν αὐτῷ, καὶ τίς ἢ πρὸς Πλάτωνα γένοιτο μέμψις, πολλῶν
 ἔφη κακῶν τὴν τυραννίδα μεσῆν οὔσαν, οὐδὲν ἔχειν τηλικούτον,
 ἠλίκον τὸ μὴδένα τῶν λεγομένων φίλων μετὰ παρρησίας διαλέγε-
 σθαι· καὶ γὰρ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνων ἀποσερηθῆναι τῆς Πλάτωνος
 εὐνοίας. Ἐπεὶ δὲ τῶν βουλομένων τις εὐφυῶν εἶναι, σκώπτων

τὸν Διονύσιον ἐξέσειε τὸ ἰμάτιον εἰσιῶν πρὸς αὐτὸν, ὡς δὴ πρὸς τύραννον, ἀντισκώπτων ἐκεῖνος, ἐκέλευε τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἐξίη παρ' αὐτοῦ, μή τι τῶν ἔνδον ἔχων ἀπέλθῃ. Φιλίππου δὲ τοῦ Μακεδόνοσ παραπότον τινὰ λόγον μετ' εἰρωνείας ἐμβαλόντος περὶ τῶν μελῶν καὶ τῶν τραγωιδιῶν, ἃς ὁ πρεσβύτερος Διονύσιος κατέλιπε, καὶ προσποιουμένου διαπορεῖν, ἐν τίνι χρόνῳ ταῦτα ποιεῖν ἐκεῖνος ἐσχόλαζεν, οὐ φαύλως ἀπήντησεν ὁ Διονύσιος εἰπὼν· Ἐν ᾧ σὺ, κἀγὼ, καὶ πάντες οἱ μακάριοι δοκοῦντες εἶναι, περὶ κώθωνα διετρίβομεν. Πλάτων μὲν οὖν οὐκ ἐπέιδεν ἐν Κορίνθῳ Διονύσιον, ἀλλ' ἔτυχεν ἤδη τεθνηκόσ· ὁ δὲ Σινωπεὺς Διογένης ἀπαντήσας αὐτῷ πρῶτον· Ὡς ἀναξίως, ἔφη, Διονύσιε ζῆς. Ἐπισάντος δ' ἐκείνου, καὶ εἰπόντος· Εὖ πικεῖ, ὦ Διόγενες, συναχθόμενος ἡμῖν ἡτυχηκόσι· Τί γάρ; εἶπεν ὁ Διογένης· οἶε μέ σοι συναλγεῖν, οὐ διαγανακτεῖν, ὅτι τοιοῦτον ἀνδράποδον ὦν, καὶ τοῖς τυραννείοις, ὡσπερ ὁ πατήρ, ἐπιτήδειος ἐγγηράτας ἀποθανεῖν, ἐνταῦθα παίζων καὶ τρυφῶν διάγεις μεθ' ἡμῶν; Ὡς μοι παραβάλλοντι τούτοις τὰς Φιλίσου φωνάσ, ἃς ἀφίησι περὶ τῶν Λεπτινίου θυγατέρων ὀλοφυρόμενος, ὡς ἐκ μεγάλων ἀγαθῶν τῶν τῆς τυραννίδος εἰς ταπεινὴν ἀφιγμένων δίκαιταν, φαίνεσθαι θρήνους γυναικῶν ἀλαβάρους καὶ πορφύρας καὶ χρυσία ποθοῦσης. Ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἀλλότρια τῆς τῶν βίων ἀναγραφῆς, οὔτε ἄχρηστος δόξειν οἰόμεθα μὴ σπεύδουσι, μὴτ' ἀσχολουμένοις ἀκραταῖς.

ΙΣΤ. Τῆς δὲ Διονυσίου δυσυχίας παραλόγου φανείσης, οὐχ ἥττον ἢ Τιμολέοντος εὐτυχία τὸ θαυμαστὸν ἔσχεν. Ἐπιβὰς γὰρ Σικελίας ἐν ἡμέραις πεντήκοντα, τὴν τ' ἀκρόπολιν τῶν Συρακουσῶν παρέλαβε, καὶ Διονύσιον εἰς Πελοπόννησον ἐξέπεμψεν. Ὅθεν ἐπιβρώσθέντες οἱ Κορίνθιοι πέμπουσιν αὐτῷ διαχιλίους ὀπλίτας, καὶ διακοσίους ἱππεῖς, οἱ κομισθέντες ἄχρι Θουρίων, τὴν ἐκεῖθεν περαιοῦσιν, ὑπὸ Καρχηδονίων πολλαῖς ναυσὶ κατεχομένης τῆς

θαλάσσης, ἄπορον ὄρωντες, ὡς ἦν ἀνάγκη καιρὸν περιμένοντας ἀτρεμεῖν αὐτόθι, πρὸς κάλλιστον ἔργον ἀπεχρήσαντο τῇ σχολῇ. Θουρίων γὰρ * τῶν * ἐπὶ Βρεττίους στρατευόντων, τὴν πόλιν παραλαβόντες, ὡσπερ πατρίδα καθαρῶς καὶ πιστῶς διεφύλαξαν. Ὁ δ' Ἰκέτης τὴν μὲν ἀκρόπολιν τῶν Συρακουσῶν ἐπολιόρκει, καὶ σῆτον ἐκώλυεν εἰσπλεῖν τοῖς Κορινθίοις. Τιμολέοντι δὲ δύο ξένους παρασκευάσας δολοφονήσοντας αὐτὸν, ὑπέπεμψεν εἰς Ἀδρανὸν, οὗτ' ἄλλως περὶ τὸ σῶμα συντεταγμένην ἔχοντι φυλακὴν, καὶ τότε παντάπασι διὰ τὸν θεὸν ἀνειμένως καὶ ἀνυπόπτως σχολάζοντι μετὰ τῶν Ἀδρανιτῶν· οἱ δὲ πεμφθέντες κατὰ τύχην πυθόμενοι μέλλοντα θύειν αὐτὸν, ἤκον εἰς τὸ ἱερόν ὑπὸ τοῖς ἱματίοις ἐγχειρίδια κομίζοντες, καὶ τοῖς περιεσῶσι τὸν βωμὸν ἀναμιχθέντες ἐγγυτέρω κατὰ μικρὸν ἐπεχείρουν. Καὶ ὅσον οὐπω παρακελευσμένων ἀλλήλοις ἐνάρχεσθαι, παίει τις αὐτῶν τὸν ἕτερον κατὰ τῆς κεφαλῆς ξίφει, καὶ πεσόντος, οὐθ' ὁ παίσας ἔμεινεν, οὐθ' ὁ μετὰ τοῦ πληγέντος ἤκων, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὡσπερ εἶχε τὸ ξίφος, φεύγων πρὸς τινα πέτραν ὑψηλὴν ἀνεπήδησεν· ἄτερος δὲ τοῦ βωμοῦ λαβόμενος, ἄδειαν ἠτεῖτο παρὰ τοῦ Τιμολέοντος ἐπὶ τῷ πάντα μηνύσαι. Καὶ λαβὼν, ἐμήνυσε καθ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ τεθνηκότος, ὡς πεμφθεῖεν ἐκεῖνον ἀποκτενοῦντες. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ τὸν ἀπὸ τῆς πέτρας κατῆγον ἕτεροι, βοῶντα μηδὲν ἀδικεῖν, ἀλλ' ἀνηρηκέναί δικαίως τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ πατρός τεθνηκότος, ὃν ἐκεῖνος ἀπεκτονήκει πρότερον ἐν Λεοντίοις. Καὶ μαρτυροῦντας εἶχεν ἐπίουσι τῶν παρόντων, θαυμάζοντας ἅμα τῆς τύχης τὴν εὐμηχανίαν, ὡς δι' ἐτέρων ἕτερα κινουσα, καὶ συνάγουσα πάντα πόρρωθεν καὶ συγκαταπλέκουσα τοῖς πλεῖστον διαφέρειν δοκοῦσι καὶ μηδὲν ἔχειν πρὸς ἄλληλα κοινόν, ἀεὶ τοῖς ἀλλήλων χρῆται καὶ τέλεσι καὶ ἀρχαῖς. Τὸν μὲν οὖν ἄνθρωπον ἐσεφάνωσαν οἱ Κορινθιοὶ δέκα μναῖς, ὅτι τῷ φυλάττοντι δαίμονι τὸν Τιμολέοντα πάθος ἔχρησε δίκαιον, καὶ τὸν ἐκ πολλοῦ παρόντα θυμὸν αὐτῷ,

πρότερον οὐ κατανάλωσε, ἀλλὰ μετ' αἰτίας ἰδίας πρὸς τὴν ἐκείνου σωτηρίαν ἀπὸ τύχης διετήρησεν. Ἡ δ' εἰς τὸν παρόντα καιρὸν εὐτυχία, καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα ταῖς ἐλπίσιν ἐπῆρεν, ὁρῶντας ὡς ἱερὸν ἄνδρα, καὶ σὺν θεῷ τιμωρὸν ἦκοντα τῇ Σικελίᾳ, τὸν Τιμολέοντα σέβεσθαι καὶ φυλάττειν.

ΙΖ. Ὡς δὲ ταύτης διήμαρτε τῆς πείρας ὁ Ἰκέτης, καὶ πρὸς Τιμολέοντα πολλοὺς ἐώρα συνισαμένους, μεμψάμενος αὐτὸς ἑαυτὸν, ὅτι, τηλικαύτης παρούτης τῆς Καρχηδονίων δυνάμεως, ὥσπερ αἰσχυρόμενος αὐτῇ κατὰ μικρὰ χρῆται, καὶ λάθρα, κλέπτων καὶ παρεισάγων τὴν συμμαχίαν, μετεπέμπετο Μάγωνα τὸν στρατηγὸν αὐτῶν μετὰ τοῦ στόλου παντός. Ὁ δ' εἰσέπλει φοβερὸς, ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καταλαμβάνων τὸν λιμένα, πεζῶν δὲ μυριάδα, ἐξ ἀποβιβάζων καὶ καταστρατοπεδεύων ἐν τῇ πόλει τῶν Συρακουσίων· ὥστε πάντας οἴεσθαι τὴν πάλαι λεγομένην καὶ προσδοκωμένην ἐκβαρβάρωσιν ἤκειν ἐπὶ τὴν Σικελίαν. Οὐδέποτε γὰρ Καρχηδονίοις ὑπῆρξε πρότερον, μυρίους πολεμήσασι πολέμους ἐν Σικελίᾳ, λαβεῖν τὰς Συρακούσας. Ἀλλὰ τότε δεξαμένου τοῦ Ἰκέτου καὶ παραδόντος, ἦν ὄραν τὴν πόλιν στρατόπεδον βαρβάρων οὔσαν. Οἱ δὲ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Κορινθίων κατέχοντες, ἐπισφαλῶς καὶ χαλεπῶς ἀπήλλαττον, τροφῆς μὲν ἰκανῆς οὐκ ἔτι παρούσης, ἀλλ' ἐνδεόμενοι, διὰ τὸ φρουρεῖσθαι τοὺς λιμένας, αἰεὶ δ' ἐν ἀγῶσι καὶ μάχαις περὶ τὰ τεῖχη, καὶ πρὸς πᾶν μηχανημα, καὶ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας μερίζοντες αὐτούς.

ΙΗ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Τιμολέων παρεβοήθει, σῆτον ἐκ Κατάνης μικραῖς ἀλιάσι καὶ λεπτοῖς ἀκατίσι ἀποστέλλων, ἀ μάλιστα χειμῶνι παρεἰσέπιπτε διὰ τῶν βαρβαρικῶν τριηρῶν, ὑποπορευόμενα, πρὸς τὸν κλύδωνα καὶ τὸν σάλον ἐκείνων διςταμένων. Ἄδη συνυρῶντες οἱ περὶ τὸν Μάγωνα καὶ τὸν Ἰκέτην, ἐβούλοντο τὴν Κατάνην εἰσεῖν, ἐξ ἧς ἔπλει τὰ ἐπιτήδεια τοῖς πολιορκουμένοις· καὶ λαβόντες τῆς δυνάμεως τὴν μαχηματώδη, ἐξέπλευσαν

ἐκ τῶν Συρακουσῶν. Ὁ δὲ Κορινθίος Νέων (οὗτος γὰρ ἦν ἀρχων τῶν πολιορκουμένων) κατιδὼν ἀπὸ τῆς ἀκρας τοὺς ὑπολειμμένους τῶν πολεμίων ἀργῶς καὶ ἀμελῶς φυλάττοντας, ἐξαίφνης ἐπέπεσε διεσπαρμένοις αὐτοῖς· καὶ τοὺς μὲν ἀνελών, τοὺς δὲ τρεψάμενος, ἐκράτησε καὶ κατέσχε τὴν λεγομένην Ἀχραδινὴν· ἧ κράτιστον ἐδόκει καὶ ἀθραυστότατον ὑπάρχειν τῆς Συρακουσίων μέρος πόλεως, τρόπον τινὰ συγκειμένης ἐκ πλειόνων πόλεων. Εὐπορήσας δὲ καὶ σίτου καὶ χρημάτων, οὐκ ἀφῆκε τὸν τόπον, οὐδ' ἀνεχώρησε πάλιν ἐπὶ τὴν ἀκραν, ἀλλὰ φραζάμενος τὸν περίβολον τῆς Ἀχραδινῆς, καὶ συνάψας τοῖς ἐρύμασι πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, διεφύλαττε. Τοὺς δὲ περὶ τὸν Μάγωνα καὶ τὸν Ἰκέτην, ἐγγυὺς ἤδη τῆς Κατάνης ὄντας, ἱππεὺς ἐκ Συρακουσῶν καταλαβὼν, ἀπήγγειλε τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀχραδινῆς. Καὶ συνταραχθέντες ἀνεχώρησαν διὰ ταχέων, οὔτε λαβόντες, ἐφ' ἣν ἐξῆλθον, οὔτε φυλάζαντες, ἦν εἶχον.

ΙΘ. Ταῦτα μὲν οὖν ἔτι τῇ προνοίᾳ καὶ ἀρετῇ δίδωσὶ τινα πρὸς τὴν τύχην ἀμφισβήτησιν· τὸ δ' ἐπὶ τούτοις γενόμενον παντάπασιν ἔοικε συμβῆναι κατ' εὐτυχίαν. Οἱ γὰρ ἐν τοῖς Θουρίοις διατρίβοντες στρατιῶται τῶν Κορινθίων, ἅμα μὲν δεδιότες τὰς Καρχηδονίων τριήρεις, αἱ παρεφύλαττον αὐτοὺς μετὰ Ἄννωνος, ἅμα δ' ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἐξηγριωμένης ὑπὸ πνεύματος τῆς θαλάσσης, πεζῆ διὰ Βρεττίων ὥρμησαν πορεύεσθαι. Καὶ τὰ μὲν πείθοντες, τὰ δὲ βιαζόμενοι τοὺς βαρβάρους, εἰς Ῥήγιον κατέβαινον, ἔτι πολὺν χειμῶνα τοῦ πελάγους ἔχοντος. Ὁ δὲ τῶν Καρχηδονίων ναύαρχος, ὡς οὐ προτεδόκα τοὺς Κορινθίους, καὶ μάτην ὤφειτο καθίσθαι, πείσας αὐτὸς ἑαυτὸν νενοηκέναι τι τῶν σοφῶν καὶ πανούργων πρὸς ἀπάτην, στρανώσασθαι τοὺς ναύτας κελεύσας, καὶ κοσμήσας τὰς τριήρεις ἀσπίσιν Ἑλληνικαῖς καὶ φοινικίσι, ἔπλει πρὸς τὰς Συρακούσας. Καὶ παρὰ τὴν ἀκρόπολιν χρώμενος ῥοθίῳ μετὰ κρότου καὶ γέλωτος, ἐβόα τοὺς

Κορινθίους ἤκειν νενικηκῶς καὶ κεχειρωμένους, ἐν τῇ θαλάττῃ λαβῶν διαπλέοντας· ὡς δὴ τινα δυσθυμίαν τοῖς πολιορκουμένοις παρέζων. Ἐκείνου δὲ ταῦτα ληροῦντος καὶ φρενακίζοντος, ἐκ τῶν Βρεττίων καταβεβηκότες οἱ Κορίνθιοι εἰς τὸ Ῥήγιον, ὡς οὐδεὶς παρεφύλαττε, καὶ τὸ πνεῦμα κατεσθεσμένον παραλόγως, ἀκύμονα τὸν πόρον ἰδεῖν καὶ λειὸν παρεῖχε, ταχὺ πληρώσαντες τὰ πορθμεῖα καὶ τὰς ἀλιάδας τὰς παρούσας, ἀνήγοντο, καὶ διεκομίζοντο πρὸς τὴν Σικελίαν οὕτως ἀσφαλῶς καὶ διὰ τοσαύτης γαλήνης, ὥστε τοὺς ἵππους παρὰ τὰ πλοῖα παρανηχομένους ἐκ ῥυτῆρων ἐφέλεσθαι.

Κ. Περαιωθέντων δὲ πάντων, ὁ Τιμολέων δεξάμενος αὐτοὺς, τήντε Μεσσήνην εὐθὺς εἶχε, καὶ συνταξάμενος ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰς Συρακούσας, οἷς εὐτύχει καὶ κατώρθου, μᾶλλον, ἢ τῇ δυνάμει, πεποιθῶς· οὐ γὰρ ἦσαν οἱ σὺν αὐτῷ πλείους τετρακισχιλίων. Ἀγγελλομένης δὲ τῆς ἐφόδου τῷ Μάγωνι, θορυβούμενος καὶ δεδοικῶς, ἔτι μᾶλλον εἰς ὑποψίαν ἦλθεν, ἐκ τοιαύτης προφάσεως. Ἐν τοῖς περὶ τὴν πόλιν τενάγεσι, πολὺ μὲν ἐκ κρηνῶν πότιμον ὕδωρ, πολὺ δ' ἐξ ἐλῶν καὶ ποταμῶν καταρρέοντων εἰς τὴν θάλατταν δεχομένοις, πλῆθος ἐγγέλεων νέμεται, καὶ δαψίλεια τῆς ἀγρας τοῖς βουλομένοις ἀεὶ πάρεσι. Ταύτας οἱ παρ' ἀμφοτέρους μισθοῦ στρατευόμενοι, σχολῆς οὔσης καὶ ἀνοχῶν, συνεθήρευον. Οἷα δ' Ἕλληνες ὄντες, καὶ πρὸς ἀλλήλους οὐκ ἔχοντες ἰδίων ἀπεχθειῶν πρόφασιν, ἐν μὲν ταῖς μάχαις διεκινδύνευον εὐρώσως, ἐν δὲ ταῖς ἀνοχαῖς προσφοιτῶντες ἀλλήλοις διελέγοντο. Καὶ τότε κοινὸν περὶ τὴν ἀλισίαν ἔχοντες ἔργον, ἐν λόγοις ἦσαν, θαυμάζοντες τῆς θαλάσσης τὴν εὐφυΐαν, καὶ τῶν χωρίων τὴν κατασκευήν. Καί τις εἶπε τῶν παρὰ τοῖς Κορινθίοις στρατευομένων· « Τοσαύτη μέντοι *τὴν* πόλιν τὸ μέγεθος, καὶ τοσοῦτοις ἐξησκημένην καλοῖς, ὑμεῖς Ἕλληνες ὄντες ἐκβαρβαρῶσαι προθυμεῖσθε, τοὺς κακίους καὶ φονικωτάτους Καρχηδονίους ἐγγυτέρω κατοι-

κίζοντες ἡμῶν, πρὸς οὓς ἔδει πολλάς εὐχεσθαι Σικελίας προ-
 κείσθαι τῆς Ἑλλάδος ἢ δοκεῖτε τούτους στρατὸν ἀγείραντας ἀπὸ
 Σηλῶν Ἡρακλείων καὶ τῆς Ἀτλαντικῆς ἔχειν θαλάττης δεῦρο,
 κινδυνεύοντας ὑπὲρ τῆς Ἰκέτου δυναστείας; ὃς εἰ λογισμὸν εἶχεν
 ἡγεμόνος, οὐκ ἂν ἐξέβαλε τοὺς πατέρας, οὐδ' ἐπῆγε τῇ πατρίδι
 τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ καὶ τιμῆς καὶ δυνάμεως ἐτύγχανεν, ὅσης
 πρέπει, Κορινθίους καὶ Τιμολέοντα πείσα; ». Τούτους τοὺς λό-
 γους οἱ μισθοφόροι διεθρόνησαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ παρέσχον
 ὑποψίαν τῷ Μάγωνι προδίδοσθαι, χρῆζοντι πάλαι προφάσεως.
 Διὸ, καὶ δεομένου τοῦ Ἰκέτου παραμένειν, καὶ διδάσκοντος, ὅσῳ
 βελτίωνες εἰσὶ τῶν πολεμίων, μᾶλλον οἴυμενος ἀρετῇ καὶ τύχῃ
 λείπεσθαι Τιμολέοντος, ἢ πλήθει δυνάμεως ὑπερβάλλειν, ἄρας
 εὐθὺς ἀπέπλευσεν εἰς Λιβύην, αἰσχρῶς κατ' οὐδένα λογισμὸν
 ἀνθρώπινον ἐκ τῶν χειρῶν ἀφεῖς Σικελίαν.

ΚΑ. Τῇ δ' ὑστεραία παρῆν ὁ Τιμολέων ἐπὶ μάχην συντεταγα-
 μένος. Ὡς δὲ τὴν φυγὴν ἐπυνθάνοντο, καὶ τὴν ἐρημίαν ἐώρων
 τῶν νεωρίων, γελᾶν αὐτοῖς ἐπέησι τὴν ἀνανδρίαν τοῦ Μάγωνος·
 καὶ περιοιόντες ἐκήρυττον ἐν τῇ πόλει μῆνυτρα τῷ φράσαντι τὸν
 Καρχηδονίων στόλον ὅπῃ σφᾶς ἀποδέδρακεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ, τοῦ
 Ἰκέτου φιλομαχοῦντος ἔτι, καὶ τὴν λαβὴν οὐ προῖεμένου τῆς πό-
 λεως, ἀλλὰ ἐμπεφυκότος οἷς κατεῖχε μέρεσι, καρτεροῖς οὔσι καὶ
 δυσπροσμάχοις, διελθὼν ὁ Τιμολέων τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν, ἢ
 βιαιότατον ἦν, παρὰ τὸ βεῖθρον τοῦ Ἀνάπου προσέβαλλεν, ἄλ-
 λους δ' ἐκ τῆς Ἀχραδινῆς ἐκέλευεν ἐπιχειρεῖν, ὧν Ἰσίας ἡγεῖτο ὁ
 Κορινθίος. Τοὺς δὲ τρίτους ἐπῆγον ἐπὶ τὰς Ἐπιπολάς Δείναρ-
 χος καὶ Δημάρετος, οἱ τὴν ὑτέραν ἀγαγόντες ἐκ Κορίνθου βο-
 ῆθειαν. Ἄμα δὲ καὶ πανταχόθεν τῆς ἐφόδου γενομένης, καὶ τῶν
 περὶ τὸν Ἰκέτην ἀνατραπέντων καὶ φευγόντων, τὸ μὲν ἀλῶνα
 τὴν πόλιν κατ' ἄρας, καὶ γενέσθαι ταχέως ὑποχείριον, ἐκπε-
 σόντων τῶν πολεμίων, δίκαιον ἀναθεῖναι τῇ τῶν μαχομένων ἀν-

δραγαθία, καὶ τῆ δεινότητι τοῦ στρατηγοῦ· τὸ δὲ μῆτ' ἀποθανεῖν
 τινα, μῆτε τρωθῆναι τῶν Κορινθίων, ἴδιον ἔργον αὐτῆς ἢ Τιμο-
 λέοντος ἐπεδείξατο τύχη, καθάπερ διαμιλλωμένη πρὸς τὴν ἀρετὴν
 τοῦ ἀνδρός, ἵνα τῶν ἐπαινουμένων αὐτοῦ τὰ μακαρίζόμενα
 μᾶλλον οἱ πυνθανόμενοι θαυμάζωσιν. Οὐ γὰρ μόνον Σικελίαν
 πᾶσαν, οὐδ' Ἰταλίαν εὐθύς ἠφήμη κατέσχευε, ἀλλ' ἡμερῶν ὀλί-
 γων ἠὲ Ἑλλάς διήχει τὸ μέγεθος τοῦ κατορθώματος· ὥς τε τὴν τῶν
 Κορινθίων πόλιν ἀπίστωσαν, εἰ διαπέπλευκεν ὁ στόλος, ὁμοῦ καὶ
 σεσωσμένους καὶ νενικηκότας ἀκούειν τοὺς ἀνδρας. Οὕτως εὐ-
 ρόησαν αἱ πράξεις, καὶ τοσούτῳ κάλλει τῶν ἔργων τὸ τάχος ἢ
 τύχη προσέθηκεν.

ΚΒ. Γενόμενος δὲ τῆς ἀκρας κύριος, οὐκ ἔπαθε Δίῳι ταῦτὸ
 πάθος, οὐδ' ἐφείσατο τοῦ τόπου διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν πολυτέ-
 λειαν τῆς κατασκευῆς, ἀλλὰ τὴν ἐκείνου διαβαλοῦσαν, εἴτ' ἀπο-
 λέσσασαν ὑποψίαν φυλαζάμενος, ἐκήρυξε τῶν Συρακυσίων τὸν
 βουλόμενον παρεῖναι μετὰ σιδήρου, καὶ συνεγράπτεσθαι κατα-
 σκαπτομένων τῶν τυραννικῶν ἔρυμάτων. Ὡς δὲ πάντες ἀνέβησαν
 ἀρχὴν ἐλευθερίας ποιησάμενοι βεβαιωτάτην τὸ κήρυγμα καὶ τὴν
 ἡμέραν ἐκείνην, οὐ μόνον τὴν ἀκραν, ἀλλὰ καὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰ
 μνήματα τῶν τυράννων ἀνέτρεψαν καὶ κατέσκαψαν. Εὐθύς δὲ
 τὸν τόπον συνομαλύνουσα, ἐνκοδόμησε τὰ δικαστήρια, χαρίζομενος
 τοῖς πολίταις, καὶ τῆς τυραννίδος ὑπερτέραν ποιῶν τὴν δημοκρα-
 τίαν. Ἐπεὶ δὲ τὴν πόλιν ἐλὼν οὐκ εἶχε πολίτας, ἀλλὰ τῶν μὲν
 ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς σάσσει διαφθαρέντων, τῶν δὲ τὰς
 τυραννίδας φυγόντων, ἢ μὲν ἐν Συρακούσαις ἀγορὰ δι' ἐρημίαν
 οὕτω πολλὴν καὶ βαθεῖαν ἐξέφευσεν ὕλην, ὥς τε τοὺς ἵππους ἐν
 αὐτῇ κατανέμεσθαι, τῶν ἵπποκόμων ἐν τῇ γλῶσῃ κατακειμένων·
 αἱ δ' ἄλλαι πόλεις, πλὴν παντελῶς ὀλίγων, ἐλάφων ἐγένοντο
 μεσαι καὶ συῶνάγριων· ἐν δὲ τοῖς προαστείοις καὶ περὶ τὰ τείχη
 πολλάκις οἱ σχολὴν ἄγοντες ἐκυνηγέτουν, ὑπήκουε δ' οὐδεὶς τῶν

ἐν τοῖς ἐρύμασι καὶ φρουρίοις κατοικούντων, οὐδὲ κατέβαιναν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλὰ φρίκη καὶ μῖσος εἶχε πάντα ἀγορᾶς καὶ πολιτείας καὶ βήματος, ἐξ ὧν ἀνέφυσαν αὐτοῖς οἱ πλείστοι τῶν τυράνων ἔδοξε τῷ Τιμολέοντι καὶ τοῖς Συρακουσίοις γράψαι πρὸς τοὺς Κορινθίους, ὅπως πέμψωσιν οἰκήτορας εἰς τὰς Συρακούσας ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ τε γὰρ χώρα σχολάζειν ἔμελλε, καὶ πολλὸν πόλεμον ἐκ Λιβύης προσεδέχοντο, πυνθανόμενοι τοῖς Καρχηδονίοις τοῦ μὲν Μάγωνος ἑαυτὸν ἀνελόντος ἀνεσαυρωκέναι τὸ σῶμα, διὰ τὴν στρατηγίαν ὀργισθέντας, αὐτοὺς δὲ συνάγειν μεγάλην δύναμιν, ὡς ἔτους ὥρα διαβησομένους εἰς Σικελίαν.

ΚΓ. Τῶν δὲ γραμμάτων τούτων παρὰ τοῦ Τιμολέοντος κομισθέντων, καὶ πρέσβειων ἅμα παρόντων Συρακουσίων, καὶ δεομένων ἐπιμεληθῆναι τῆς πόλεως, καὶ γενέσθαι πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς οἰκιστᾶς, οὐχ ἤρπασαν οἱ Κορίνθιοι τὴν πλεονεξίαν, οὐδὲ προσεποίησαν αὐτοῖς τὴν πόλιν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ἐπιόντες τοὺς ἱερούς ἀγῶνας ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ τὰς μεγίστας τῶν πανηγύρεων, ἀνηγόρευον ὑπὸ κηρύκων, ὅτι Κορίνθιοι καταλελυκότες τὴν ἐν Συρακούσαις τυραννίδα, καὶ τὸν τύραννον ἐξέληλακότες, καλοῦσι Συρακουσίους καὶ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν τὸν βουλόμενον οἰκεῖν τὴν πόλιν, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους ἐπ' ἴσοις καὶ δικαίαις τὴν χώραν διαλαχόντας. Ἐπειτα διαπέμποντες ἀγγέλους εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους, ὅπου πλείστους ἐπυνθάνοντο τῶν φυγάδων διεσπαρμένους κατοικεῖν, παρεκάλουν εἶναι πάντας εἰς Κόρινθον, ὡς Κορινθίων ἀσφαλῆ πομπὴν καὶ πλοῖα καὶ στρατηγούς παρεξόντων ἰδίους τέλεσιν εἰς Συρακούσας. Κηρυσσομένων δὲ τούτων, ἡ μὲν πόλις τὸν δικαιοτάτον καὶ κάλλιστον ἀπελάμβανεν ἔπαινον καὶ ζῆλον, ἐλευθεροῦσα μὲν ἀπὸ τῶν τυράνων, σώζουσα δ' ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ἀποδιδούσα δὲ τοῖς πολίταις τὴν χώραν. Οἱ δὲ συνελθόντες εἰς Κόρινθον, οὐκ ὄντες ἱκανοὶ τὸ πλῆθος, ἐδεήθησαν ἐκ Κόρινθου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος παραλαβεῖν συνοίκους· καὶ

γενόμενοι μυρίων οὐκ ἐλάττους, κατέπλευσαν εἰς Συρακούσας Ἦδη δὲ καὶ τῶν ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας πολλοὶ τῷ Τιμολέοντι συνελθύθεισαν· καὶ γενομένοις αὐτοῖς ἐξακισμυρίοις τὸ πλῆθος, ὡς Ἄθανις εἶρηκε, τὴν μὲν χώραν διένειμε, τὰς δ' οἰκίας ἀπέδοτο χιλίων ταλάντων, ἅμα μὲν ὑπολειπόμενος τοῖς ἀρχαίοις Συρακουσίοις ἐξωνεῖσθαι τὰς αὐτῶν, ἅμα δὲ χρημάτων εὐπορίαν τῷ δήμῳ μηχανώμενος, οὕτω πενυμένῳ καὶ πρὸς τᾶλλα καὶ πρὸς τὸν πόλεμον, ὥστε καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἀποδόσθαι, ψήφου διαφερομένης ὑπὲρ ἐκέρσου, καὶ γινομένης κατηγορίας, ὥσπερ ἀνθρώπων εὐθύνας διδόντων. Ὅτε δὴ φασὶ τὸν Γέλωνος ἀνδριάντα τοῦ παλαιοῦ τυράννου διατηρῆσαι τοὺς Συρακουσίους, καταχειροτονουμένων τῶν ἄλλων, ἀγαμένους καὶ τιμῶντας τὸν ἄνδρα τῆς νίκης, ἣν πρὸς Ἰμέρα Καρχηδονίου ἐνίκησεν.

ΚΔ. Οὕτω δὲ τῆς πόλεως ἀναζῶπυρούσης καὶ πληρουμένης, ἐπιρρέοντων πανταχόθεν εἰς αὐτὴν τῶν πολιτῶν, βουλόμενος ὁ Τιμολέων καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐλευθερῶσαι, καὶ παντάπασιν ἐκκόψαι τῆς Σικελίας τὰς τυραννίδας, ἐπὶ τὰς χώρας αὐτῶν στρατεύων, ἰκέτην μὲν ἠνάγκασεν, ἀποσάντα Καρχηδονίων, ὁμολογῆσαι τὰς ἀκροπόλεις κατασκάψειν, καὶ βιοτεύσειν ἰδιώτην ἐν Λεοντίοις· Λεπτίνου δὲ, τοῦ τυραννοῦντος Ἀπολλωνίας καὶ συγχῶν ἄλλων πολιχνίων, ὡς ἐκινδύνευε κατὰ κράτος ἀλῶναι, παραδόντος αὐτὸν, φεισάμενος εἰς Κόρινθον ἀπέστειλε, καλὸν ἡγούμενος ἐν τῇ μητροπόλει τοὺς τῆς Σικελίας τυράννους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀποθεωρεῖσθαι φυγαδικῶς καὶ ταπεινῶς ζῶντας. Τοὺς δὲ μισθοφόρους βουλόμενος ἐκ τῆς πολεμίας ὠφελεῖσθαι καὶ μὴ σχολάζειν, αὐτὸς μὲν εἰς τὰς Συρακούσας ἐπανῆλθε, τῇ κατασάσει τῆς πολιτείας προσέζων, καὶ τοῖς ἤκουσιν ἐκ Κορίνθου νομοθέταις Κεράλῳ καὶ Διονυσίῳ τὰ κυριώτατα καὶ κάλλιστα συνδιαθήσων. Τοὺς δὲ περὶ Δείναρχον καὶ Δημάρετον εἰς τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐξέπεμψεν ἐπικράτειαν· οἱ πόλεις πολλὰς

ἀφιστάντες τῶν βαρβάρων, οὐ μόνον αὐτοὶ διῆγον ἐν ἀφθόνοις, ἀλλὰ καὶ χρήματα παρσκευάζον εἰς τὸν πόλεμον ἀπὸ τῶν ἀλισκομένων.

ΚΕ. Ἐν τούτῳ δὲ Καρχηδόνιοι καταπλέουσιν εἰς τὸ Λιλύβαιον, ἄγοντες ἑπτὰ μυριάδας στρατοῦ, καὶ τὴν ἰήρεις διακοσίας, καὶ πλοῖα χίλια, κομίζοντα μηχανὰς καὶ τέτριππα καὶ σίτον ἄφθονον καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν, ὡς οὐκ ἔτι ποιησόμενοι κατὰ μέρος τὸν πόλεμον, ἀλλ' ὁμοῦ πάσης Σικελίας ἐξέλκοντες τοὺς Ἕλληνας. Ἦν γὰρ ἡ δύναμις ἐξαρκοῦσα καὶ μὴ νοσοῦντας, μηδὲ διεφθαρμένους ὑπ' ἀλλήλων συλλαβέσθαι Σικελιώτας. Πυθόμενοι δὲ πορευθεῖσθαι τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν, εὐθύς ὀργῇ πρὸς τοὺς Κορινθίους ἐχώρουν, Ἀσδρούβα καὶ Ἀμίλκα στρατηγούντων. Τῆς δ' ἀγγελίας ὀξέως εἰς Συρακούσας ἀφικομένης, οὕτω κατεπλάγησαν οἱ Συρακούσιοι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, ὥστε μόλις τῷ Τιμολέοντι τρισχιλίους ἀπὸ τοσούτων μυριάδων, ὅπλα λαβόντας, τολμῆσαι συνελθεῖν. Οἱ δὲ μισθοφόροι τετρακισχίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν· καὶ τούτων αἰθῆς ὅσον χίλιοι καθ' ὁδὸν ἀποδειλιάσαντες ἀνεχώρησαν, ὡς οὐχ ὑγιαίνοντος τοῦ Τιμολέοντος, ἀλλὰ μαινομένου παρ' ἡλικίαν, καὶ πρὸς ἑπτὰ μυριάδας πολεμίων μετὰ πεντακισχιλίων πεζῶν καὶ χιλίων ἰππέων βαδίζοντος, καὶ ^{υπερμύθη} διαρτῶντος ὑδὸν ἡμερῶν ὀκτώ τὴν δύναμιν ἀπὸ τῶν Συρακουσῶν· ὅθεν οὔτε σωθῆναι τοῖς φεύγουσιν, οὔτε ταφῆναι τοῖς πεσοῦσιν αὐτῶν ὑπάρξει. Τούτους μὲν οὖν Τιμολέων κέρδος ἡγεῖτο πρὸ τῆς μάχης φανεροῦς γεγονότας, τοὺς δ' ἄλλους ἐπιρρώσας, κατὰ τάχος ἦγε πρὸς τὸν Κρίμησον ποταμὸν, ὅπου καὶ τοὺς Καρχηδόνιους ἤκουσε συνάπτειν.

ΚΣΤ. Ἀναβαίνοντι δὲ αὐτῷ πρὸς λόφον, ὃν ὑπερβαλόντες ἔμελλον κατόψεσθαι τὸ στρατεύμα καὶ τὴν δύναμιν τῶν πολεμίων, ἐμβάλλουσιν ἡμίονοι σέλινα κομίζοντες· καὶ τοῖς στρατιώταις εἰσῆλθε, πονηρὸν εἶναι τὸ σημεῖον, ὅτι τὰ μνήματα τῶν

νεκρῶν εἰώθημεν ἐπεικῶς σφραγίσαι σελίνοις· καὶ παρομιμία τις ἐκ τούτου γέγονε, τὸν ἐπισφαλῶς νοσοῦντα, Δεῖσθαι τοῦτον τοῦ σελίνου. Βουλόμενος οὖν αὐτοὺς ἀπαλλάξαι τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τὴν δυσελπισίαν ἀφελεῖν ὁ Τιμολέων, ἐπισήσας τὴν πορείαν, ἄλλα τε πρέποντα τῷ καιρῷ διελέχθη, καὶ τὸν σφραγιστὴν αὐτοῖς ἔφη πρὸ τῆς νίκης κομιζόμενον, αὐτομάτως εἰς τὰς χεῖρας ἦκειν. Οἱ γὰρ Κορίνθιοι σφραγοῦσι τὰ Ἴσθμια νικῶντας, ἱερὸν καὶ πάτριον σέμμα (τὸ) τοῦ σελίνου νομίζοντες. Ἐἰ γὰρ τότε τῶν Ἰσθμίων, ὡσπερ νῦν τῶν Νεμείων, τὸ σέλινον ἦν σφραγιστὴν· οὐ πάσαι δ' ἡ πίτυς γέγονεν. Ἐντυχὼν οὖν ὁ Τιμολέων, ὡπερ εἴρηται, τοῖς στρατιώταις, καὶ λαβὼν τῶν σελίνων, κατεσέψατο πρῶτος αὐτὸς, εἶτα οἱ περὶ αὐτὸν ἡγεμόνες καὶ τὸ πλῆθος. Οἱ δὲ μάντιες, κατιδόντες ἀετοὺς δύο ^{ἐπὶ τῷ σέμματι} προσφερομένους, ὧν ὁ μὲν δράκοντα τοῖς ὄνυξιν ἔφερε διαπεπαρμένον, ὁ δ' ἵπτατο κεκλαγὼς μέγα καὶ θαρρᾶλέην, ἐπεδείκνυσεν τοῖς στρατιώταις, καὶ εἰς προσευχὰς θεῶν καὶ ἀνακλήσεις ἐτρέποντο πάντες.

KZ. Τὸ μὲν οὖν ἔτος ἰσαμένου θέρους εἶχεν ὥραν, καὶ λήγοντι μὲν Ἰθακησιῶν, πρὸς τὰς τροπὰς ἤδη συνῆπτε τὸν καιρὸν. Ὀμίχλην δὲ τοῦ ποταμοῦ πολλὴν ἀναδιδόντος, πρῶτον μὲν ἀπεκρύπτετο ζόφω τὸ πεδῖον, καὶ σύνοπτον οὐδὲν ἦν ἀπὸ τῶν πολεμίων· πλὴν ἡχῆτις ἄκριτος καὶ συμμιγῆς ἄνω πρὸς τὸν λόφον ἐχώρει πρόσωθεν, ἀνισαμένης στρατιᾶς τῆς αὐτῆς. Ὡς δ' ἀναβάντες ἐπὶ τὸν λόφον ἔστησαν οἱ Κορίνθιοι, καὶ θέμενοι τὰς ἀσπίδας διανεπαύοντο, τοῦ ἡλίου περιφερομένου καὶ μετεωρίζοντος τὴν ἀναθυμίασιν, ὁ μὲν θολερὸς ἀὴρ ἀθροίζόμενος πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ συνιστάμενος κατενέφωσε τὰς ἀκρωρείας· τῶν δ' ὑπὸ πόδας τόπων ἀνακαθαίρομένων, ὅ τε Κρίμητος ἐξεφάνη, καὶ διαβαίνοντες αὐτὸν ὤφθησαν οἱ πολέμιοι, πρώτοις μὲν τοῖς τεθρίπποις ἐκπληκτικῶς πρὸς ἀγῶνα κατεσκευασμένοις, κατόπιν δὲ τούτων μυρίοις ὀπλίταις λευκάσπισι. Τούτους ἐτεκμαίροντο

Καρχηδονίους εἶναι τῇ λαμπρότητι τῆς σκευῆς, καὶ τῇ βραδύ-
τητι καὶ τάξει τῆς πορείας. Μετὰ δὲ τούτους τῶν λοιπῶν ἐθνῶν
ἐπιβρόντων, καὶ τὴν διάβασιν μετ' ὠθισμοῦ καὶ ταραχῆς ποιου-
μένων, συνιδὼν ὁ Τιμολέων τὸν ποταμὸν αὐτοῖς ταμειύοντα
τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων ἀπολαθεῖν, ὅσοις ἐθέλοιεν αὐτοὶ μά-
χεσθαι, καὶ τοὺς στρατιώτας καθορᾶν κελεύσας τὴν φάλαγγα τῶ
ρείθρῳ διαλελυμένην, καὶ τοὺς μὲν ἤδη διαβεβηκότας, τοὺς δὲ
μέλλοντας, προσέταξε Δημαρέτῳ λαβόντι τοὺς ἰππεῖς ἐμβαλεῖν
εἰς τοὺς Καρχηδονίους, καὶ συνταράξαι τὸν διάκοσμον αὐτῶν
τῆς παρατάξεως οὐπω καθεσώσης. Αὐτὸς δὲ καταβὰς εἰς τὸ
πεδίον, τὰ μὲν κέρατα τοῖς ἄλλοις Σικελιώταις ἀπέδωκεν, ἀνα-
μίξας ἑκατέρωθεν τῶν ξένων οὐ πολλούς. Ἐν μέσῳ δὲ περὶ αὐτὸν
λαβὼν τοὺς Συρακουσίους καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν μισθοφόρων,
βραχὺν μὲν χρόνον ἐπέσχε, τὸ τῶν ἰππέων ἀποθεωρῶν ἔργον.
Ὡς δ' ἐκείνους εἶδεν, ὑπὸ τῶν ἀρμάτων πρὸς τῆς τάξεως δια-
θρόντων, εἰς χεῖρας ἔλθειν τοῖς Καρχηδονίοις μὴ δυναμένους,
ἀλλ' ὅπως μὴ συνταραχθεῖεν ἀναγκαζομένους ἐξελίπτειν συνεχῶς,
καὶ πυκνάς ἐξ ἐπιτροφῆς ποιῆσθαι τάς ἐπελάτεις, ἀναλαβὼν τὴν
ἀσπίδα, καὶ βοήσας ἔπεσθαι καὶ θαρρῆναι τοῖς πεζοῖς, ἔδοξεν
ὑπερφυεῖ φωνῇ καὶ μείζονι κεχρηῆσθαι τῆς συνήθους· εἶε τῶ
πάθει παρὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν οὕτω διατεινά-
μενος, εἴτε δαιμονίου τινός, ὡς τοῖς πολλοῖς τότε παρέστη, συν-
επιθεγξαμένου. Ταχὺ δὲ τὴν κραυγὴν ἀνταποδόντων, καὶ παρεγ-
γυώντων ἄγειν καὶ μὴ μέλλειν, τοῖς μὲν ἰππόταις ἐσήμαινε νῆξω
παρὰ τὴν τάξιν τῶν ἀρμάτων παρελᾶσαι, καὶ κατὰ κέρας προσ-
φέρεισθαι τοῖς πολεμίοις· αὐτὸς δὲ, τοὺς προμάχους πυκνώσας
τῶ συνασπισμῷ, καὶ τὴν σάλπιγγα κελεύσας ἐπιθεγξασθαι,
προσέβαλλε τοῖς Καρχηδονίοις.

ΚΗ. Οἱ δὲ τὴν μὲν πρώτην ἐπιδρομὴν ὑπέστησαν ἐβρωμένως,
καὶ τῶ καταπεφράχθαι τὰ σώματα σιδηροῖς θώραξι καὶ χαλκοῖς

κράνεσιν, ἀσπίδας δὲ μεγάλας προεβλήσθαι, διεκρούοντο τὸν
δορατισμὸν. Ἐπεὶ δ' εἰς ξίφη συνῆλθεν ὁ ἀγὼν, καὶ τέχνης οὐχ
ἦττον, ἢ ῥώμης, ἐγεγόνει τὸ ἔργον, ἐξαίφνης ἀπὸ τῶν ὀρῶν
βρονταὶ τε φοβεραὶ κατεβρόγγυντο, καὶ πυρώδεις ἀστραπαὶ συ-
νεξέπιπτον. Εἶτα ὁ περὶ τοὺς λόφους καὶ τὰς ἀκρωρείας ζόφος
ἐπὶ τὴν μάχην κατιῶν, ὄμβρω καὶ πνεύματι καὶ χαλάζῃ συμμε-
μιγμένος, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἐξόπισθεν καὶ κατὰ νότου περιε-
χεῖτο, τῶν δὲ βαρβάρων ἐτύπτε τὰ πρόσωπα, καὶ κατήστραπτε
τὰς ὄψεις, ἅμα λαίλαπος ὑγρᾶς, καὶ φλογὸς συνεχοῦς ἐκ τῶν
νεφῶν φερομένης. Ἐν οἷς πολλὰ μὲν ἦν τὰ λυποῦντα, καὶ μάλιστα
τοὺς ἀπείρους· οὐχ ἤκιστα δὲ βλάβαι δοκοῦσιν αἱ βρονταὶ, καὶ
τῶν ὄπλων ὁ πάταγος, κοπτομένων ὕδατι ῥαγδαίῳ καὶ χαλάζῃ,
κωλύων ἀκούεσθαι τὰ προσάγματα τῶν ἡγεμόνων. Τοῖς δὲ Καρ-
χηδονίοις οὐκ οὔσιν εὐζώνοις τὸν ὀπλισμὸν, ἀλλ' ὡσπερ εἴρηται,
καταπεφραγμένοι, ὅ τε πηλὸς ἐμπόδιος ἦν, οἱ τε κόλλποι πλη-
ρούμενοι τῶν χιτῶνων ὕδατος, (ὥσθ') αὐτοῖς μὲν εἰς τὸν ἀγῶνα
χρησθαι βαρεῖς ἦσαν καὶ δύσεργοι, ῥάδιαι δὲ τοῖς Ἕλλησι περιτρέ-
πεσθαι, καὶ πεσόντες, ἀμήχανοι πάλιν ἐκ πηλοῦ μετὰ τῶν ὄπλων
ἀναστῆναι. Καὶ γὰρ ὁ Κρίμησος ὑπὸ τῶν διαβαινόντων ἐκλύσθη,
μέγας ἤδη τοῖς ὄμβροις κῆρημένος, καὶ τὸ πεδίον τὸ περὶ αὐτὸν
ὑπὸ πολλὰς συναγκείας καὶ φάραγγας ὑποκείμενον, ἐπίμπλατο
ῥευμάτων οὐ κατὰ πόρον φερομένων, οἷς οἱ Καρχηδόνιοι καλιν-
δούμενοι χαλεπῶς ἀπήλλαττον. Τέλος δὲ, τοῦ χειμῶνος ἐπικει-
μένου, καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν πρώτην τάξιν αὐτῶν, ἀνδρας τε-
τρακοσίους, καταβαλόντων, ἐτράπη τὸ πλῆθος εἰς φυγὴν. Καὶ
πολλοὶ μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, πολλοὺς
δ' ὁ ποταμὸς τοῖς ἔτι περαιουμένοις συμπίπτοντας ἐμβάλλων καὶ
παραφέρων ἀπόλλυε, πλείους δὲ τῶν λόφων ἐφιεμένους ἐπι-
θέοντες οἱ ψιλοὶ κατειργάσαντο. Λέγονταί γ' οὖν ἐν μυρίοις νε-
κροῖς τρισχίλιοι Καρχηδονίων γενέσθαι· μέγα τῇ πόλει πένθος.

Οὔτε γὰρ γένεσιν, οὔτε πλούτοις, οὔτε δόξαις ἕτεροι βελτίονες ἦσαν ἐκείνων· οὔτ' ἀποθανόντας ποτὲ μιᾷ μάχῃ πρότερον ἐξ αὐτῶν Καρχηδονίων τοσούτους μνημονεύουσιν· ἀλλὰ Λίβυσι τὰ πολλὰ καὶ Ἰβηρσι καὶ Νομάσι χρώμενοι πρὸς τὰς μάχας, ἀλλοτρίαις βλάβαις ἀνεδέχοντο τὰς ἤττας.

ΚΘ. Ἐγνώσθη δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἡ δόξα τῶν πεσόντων ἀπὸ τῶν λαφύρων. Ἐλάχιστος γὰρ ἦν χαλκῶν καὶ σιδηρῶν τοῖς σκυλεύουσι λόγος· οὕτως ἄφθονος μὲν ἦν ἄργυρος, ἄφθονος δὲ χρυσός. Καὶ γὰρ τὸ στρατόπεδον μετὰ τῶν ὑποζυγίων διαβάντες ἔλαβον. Τῶν δ' αἰχμαλώτων οἱ μὲν πολλοὶ διεκλάπησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, εἰς δὲ κοινὸν ἀπεδείχθησαν πεντακισχίλιοι τὸ πλῆθος· ἦλω δὲ καὶ διακόσια τῶν τεθρίππων. Καλλίστην δὲ καὶ μεγαλοπρεπεστάτην ὄψιν ἡ Τιμολέοντος ἐπεδείκνυτο σκηνή, περισωρευθεῖσα παντοδαποῖς λαφύροις, ἐνοῖς χίλιοι μὲν θώρακες ἐργασία καὶ κάλλει διαφέροντες, μύρια δὲ ἀσπίδες προετέθησαν. Ολίγοι δὲ πολλοὺς σκυλεύοντες, καὶ μεγάλαις ἐντυγχάνοντες ὠφελείαις, τρίτη μόλις ἡμέρα μετὰ τὴν μάχην ἔστησαν τρόπαιον. Ἄμα δὲ τῇ φήμῃ τῆς νίκης ὁ Τιμολέων εἰς Κόρινθον ἔπεμψε τὰ κάλλιστα τῶν αἰχμαλώτων ὄπλων, βουλόμενος αὐτοῦ τὴν πατρίδα πᾶσιν ἀνθρώποις ζῆλωτὴν εἶναι, θεωμένοις ἐν ἐκείνῃ μόνῃ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων τοὺς ἐπιφανεστάτους ναοὺς, οὐχ Ἑλληνικοῖς κεκοσμημένους λαφύροις, οὐδ' ἀπὸ συγγενῶν φόνου καὶ ὁμοφύλων ἀναθημάτων μνήμας ἀτερπεῖς ἔχοντας, ἀλλὰ βαρβαρικὰ σκῦλα, καλλίσταις ἐπιγραφαῖς δηλοῦντα μετὰ τῆς ἀνδρείας τῶν νενικηκότων τὴν δικαιοσύνην, ὅτι Κορίνθιοι καὶ Τιμολέων ὁ στρατηγός, ἐλευθέρωσαν τοὺς Σικελίαν οἰκοῦντας Ἕλληνας ἀπὸ Καρχηδονίων, χαριστήρια θεοῖς ἀνέθηκαν.

Λ. Ἐκ τούτου καταλιπὼν ἐν τῇ πολεμίᾳ τοὺς μισθοφόρους ἄγοντας καὶ φέροντας τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν, αὐτὸς ἦκεν εἰς Συρακούσας· καὶ τοὺς χιλίους μισθοφόρους ἐκείνους,

ὑφ' ὧν ἐγκατελείφθη πρὸ τῆς μάχης, ἐξεκήρυξε τῆς Σικελίας, καὶ πρὶν ἢ δῦναι τὸν ἥλιον, ἠνάγκασεν ἐκ Συρακουσῶν ἀπελθεῖν. Οὗτοι μὲν οὖν διαπλεύσαντες εἰς Ἰταλίαν, ἀπώλοντο παρασπονδθέντες ὑπὸ Βρεττίων, καὶ δίκην ταύτην τὸ δαιμόνιον αὐτοῖς τῆς προδοσίας ἐπέθηκε. Τῶν δὲ περὶ Μάμερκον, τὸν Κατάνης τύραννον, καὶ Ἰκέτην, εἴτε φθόνῳ τῶν κατορθομένων ὑπὸ Τιμολέοντος, εἴτε φοβουμένων αὐτὸν, ὡς ἄπιτον καὶ ἄσπονδον πρὸς τοὺς τυράννους, συμμαχίαν ποιησαμένων πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, καὶ κελευτάντων πέμπειν δύναιμι καὶ στρατηγόν, εἰ μὴ παντάπασι βούλονται Σικελίας ἐκπεσεῖν, ἔπλευσε Γέσκων, ναῦς μὲν ἔχων ἑξοδὸς ἑξήκοντα, μισθοφόρους δὲ προσλαβὼν Ἕλληνας· οὐπω πρότερον Ἕλλησι χρησαμένων Καρχηδονίων, ἀλλὰ τότε θυμασάντων, ὡς ἀνυποτάτους καὶ μαχιμωτάτους ἀνθρώπων ἀπάντων. Συσάντες δὲ κοινῇ μετ' ἀλλήλων ἅπαντες ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, τετρακοσίους τῶν παρὰ Τιμολέοντος ξένων ἐπικούρους πεμφθέντας ἀπέκτειναν. Ἐν δὲ τῇ Καρχηδονίῳ ἐπικρατεία περὶ τὰς καλουμένας Ἰερὸς ἐνεδρεύσαντες τοὺς μετ' Εὐθύμου τοῦ Λευκαδίου μισθοφόρους διέφθειραν. Ἐξ ὧν καὶ μάλιστα τὴν Τιμολέοντος εὐτυχίαν συνέβη γενέσθαι διώνυμον. Ἦσαν μὲν γὰρ οὗτοι τῶν μετὰ Φιλοδήμου τοῦ Φωκέως καὶ Ὀνομάρχου Δελφούς καταλαβόντων, καὶ μετασχόντων ἐκείνοις τῆς ἱεροσυλίας. Μισούντων δὲ πάντων αὐτοὺς, καὶ φυλαττομένων ἐπαράτους γεγονότας, πλανώμενοι περὶ τὴν Πελοπόννησον, ὑπὸ Τιμολέοντος ἐλήφθησαν, ἐτέρων στρατιωτῶν οὐκ εὐποροῦντος. Ἀφικόμενοι δ' εἰς Σικελίαν, ὅσας μὲν ἐκείνῳ συνηγωνίσαντο μάχας, πάσας ἐνίκων. Τῶν δὲ πλείστων καὶ μεγίστων ἀγώνων τέλος ἔχόντων, ἐκπεμπόμενοι πρὸς ἐτέρας ὑπ' αὐτοῦ βοηθείας, ἀπώλοντο καὶ κτηναλώθησαν, οὐχ ὁμοῦ πάντες, ἀλλὰ κατὰ μέρος, τῆς δίκης αὐτοῖς ὁμολογουμένως, Τιμολέοντος εὐτυχία, ἐπιτιθεμένης, ὅπως μηδεμίᾳ τοῖς ἀγαθοῖς ἀπὸ τῆς τῶν κακῶν κολάσεως ἐλάβη γένηται.

νηται. Τὴν μὲν οὖν πρὸς Τιμολέοντα τῶν θεῶν εὐμένειαν, οὐχ ἦττον ἐν αἷς προσέκρουσε πράξειςιν, ἢ περὶ ἃς κατώρθου, θαυμάζεσθαι συνέβαιεν.

ΛΑ. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν Συρακουσίων ἐχαλέπαινον ὑπὸ τῶν τυράννων προπηλακίζόμενοι. Καὶ γὰρ ὁ Μάμερκος ἐπὶ τῷ ποιήματι γράφειν καὶ τραγωδίας μέγα φρονῶν, ἐκόμπαζε νικήσας τοὺς μισθοφόρους· καὶ τὰς ἀσπίδας ἀναθείς τοῖς θεοῖς, ἐλεγείον ὕβριστικὸν ἐπέγραψε·

Τάσδ' ὅστρειογραφεῖς καὶ χρυσελεφαντηλέκτρος

Ἄσπίδας ἀσπιδίοις εἰλομεν εὐτελέσι.

Γενομένων δὲ τούτων, καὶ τοῦ Τιμολέοντος εἰς Καλαυρίαν στρατεύσαντος, ὁ Ἰκέτης ἐμβαλὼν εἰς τὴν Συρακουσίαν, λείαν τε συχὴν ἔλαβε, καὶ πολλὰ λυμηνάμενος καὶ καθυθρίσας, ἀπηλλάττετο παρ' αὐτὴν τὴν Καλαυρίαν, καταφρονῶν τοῦ Τιμολέοντος ὀλίγους στρατιώτας ἔχοντος. Ἐκεῖνος δὲ προλαβεῖν ἐάσας, ἐδίωκεν ἱππεῖς ἔχων καὶ φίλους. Αἰσθόμενος δ' ὁ Ἰκέτης, τὸν Δαμυρίαν διαβεβηκῶς ὑπέστη παρὰ τὸν ποταμὸν, ὡς ἀμυνόμενος. Καὶ γὰρ αὐτῷ θάρσος ἦτε τοῦ πόρου χαλεπότης, καὶ τὸ κρημνῶδες τῆς ἐκατέρωθεν ὄχθης παρεῖχε. Τοῖς δὲ μετὰ τοῦ Τιμολέοντος ἰλάρχαις ἕρις ἐμπесоῦσα θαυμαστὴ καὶ φιλονεικία, διατριβὴν ἐποίει τῆς μάχης. Οὐδεὶς γὰρ ἦν ὁ βουλόμενος ἐτέρου διαβαίνειν ὕψερος ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἀλλ' αὐτὸς ἕκαστος ἠξίου πρωταγωνισεῖν· καὶ κόσμον οὐκ εἶχεν ἢ διάβασις, ἐξωθούντων καὶ παρατρέχόντων ἀλλήλοις. Βουλόμενος οὖν ὁ Τιμολέων κληρῶσαι τοὺς ἡγεμόνας, ἔλαβε παρ' ἐκάστου δακτύλιον ἐμβαλὼν δὲ πάντας εἰς τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα καὶ μίξας, ἔδειξε τὸν πρῶτον κατὰ τύχην γλυφὴν ἔχοντα τῆς σφραγίδος τράπαιον. Ὡς δὲ τοῦτ' εἶδον οἱ νεανίσκοι, μετὰ χαρᾶς ἀνακραγόντες, οὐκ ἔτι τὸν ἄλλον ὑπέμειναν κλῆρον, ἀλλ', ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, τὸν ποταμὸν διεξελάσαντες, ἐν χερσὶν ἦσαν τοῖς πολεμίους. Οἱ δ' οὐκ ἐδέξαντο

τὴν βίαν αὐτῶν, ἀλλὰ φεύγοντες, τῶν μὲν ὄπλων ἅπαντες ὀμάλως ἐσερήθησαν, χιλίους δ' ἀπέβαλον πεσόντας.

ΔΒ. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον εἰς τὴν Λεοντίων στρατεύσας ὁ Τιμολέων, λαμβάνει τὸν Ἰκέτην ζῶντα, καὶ τὸν υἱὸν Εὐπόλεμον, καὶ τὸν ἱππάρχην Εὐθυμον, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν συνδεθέντας καὶ κομισθέντας πρὸς αὐτόν. Ὁ μὲν οὖν Ἰκέτης καὶ τὸ μειράκιον, ὡς τύραννοι καὶ προδόται κολασθέντες ἀπέθνησκον. Ὁ δ' Εὐθυμος, ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τόλμη διαφέρων, οὐκ ἔτυχεν οἴκτου, διὰ βλασφημίαν τινὰ πρὸς τοὺς Κορινθίους κατηγορηθεῖσαν αὐτοῦ. Λέγεται γὰρ, ὅτι, τῶν Κορινθίων ἐκστρατευσαμένων ἐπ' αὐτούς, δημηγορῶν ἐν τῷ Λεοντίοις, οὐδὲν ἔφη γεγονέναι φοβερόν, οὐδὲ δεινόν, εἰ

Κορινθιαὶ γυναῖκες ἐξηλθον δόμων.

Οὕτως ὑπὸ λόγων μᾶλλον, ἢ πράξεων πονηρῶν. ἀνιάσθαι πεφύκασιν οἱ πολλοί· χαλεπώτερον γὰρ ὕβριν, ἢ βλάβην φέρουσι. Καὶ τὸ μὲν ἀμίνεσθαι δι' ἔργων, ὡς ἀναγκαῖον, δέδοται τοῖς πολέμοῦσιν· αἱ δὲ βλασφημίαι, περιουσίᾳ μίσους, ἢ κακίας, γίνεσθαι δοκοῦντιν.

ΔΓ. Ἐπανελθόντος δὲ τοῦ Τιμολέοντος, οἱ Συρακούσιοι τὰς γυναῖκας τῶν περὶ τὸν Ἰκέτην καὶ τὰς θυγατέρας ἐν ἐκκλησίᾳ κατασχέσαντες εἰς κρίσιν, ἀπέκτειναν. Καὶ δοκεῖ τοῦτο τῶν Τιμολέοντος ἔργων ἀχαριστότατον γενέσθαι· μὴ γὰρ ἂν, ἐκείνου κωλύοντος, οὕτω τὰς ἀνθρώπους ἀποθανεῖν. Δοκεῖ δ' αὐτὰς ὑπεριδεῖν, καὶ προσέθαι τῷ θυμῷ τῶν πολιτῶν, δίκην λαμβανόντων ὑπὲρ Δίωνος τοῦ Διονύσιον ἐκβαλόντος. Ἰκέτης γὰρ ἐστὶν ὁ τὴν γυναῖκα τοῦ Δίωνος, Ἀρέτην, καὶ τὴν ἀδελφὴν, Ἀριστομάχην, καὶ τὸν υἱὸν ἔτι παῖδα, καταποντίσας ζῶντας, περὶ ὧν ἐν τῷ Δίωνος γέγραπται βίῳ.

ΔΔ. Μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύσας ἐπὶ Μάμερκον εἰς Κατάνην, καὶ περὶ τὸ βεῦμα τὴν Ἄβολον ἐκ παρατάξεως ὑποσάντα νικήσας

καὶ τρεψάμενος, ὑπὲρ δισχιλίους ἀνεΐλεν· ὧν μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν οἱ πεμφθέντες ὑπὸ Γέσκωνος ἐπίκουροι Φοίνικες. Ἐκ δὲ τούτου Καρχηδόνιοι μὲν εὐρήνην ἐποίησαν τοπρὸς αὐτὸν δεηθέντες, ὥστε τὴν ἐντὸς τοῦ Ἀλύκου χώραν ἔχειν, *καὶ* τοῖς βουλομένοις ἐξ αὐτῆς μετοικεῖν πρὸς Συρακουσίους, χερήματα καὶ γενεὰς ἀποδιδόντες, καὶ τοῖς τυράννοις ἀπειπάμενοι τὴν συμμαχίαν. Μάμερκος δὲ δυσθυμῶν ταῖς ἐλπίσιν, ἔπλει μὲν εἰς Ἰταλίαν, ὡς Λευκανοὺς ἐπάξων Τιμολέοντι καὶ Συρακουσίοις. Ἐπεὶ δ' ἀποστρέψαντες οἱ σὺν αὐτῷ τὰς τριήρεις, καὶ πλεύσαντες εἰς Σικελίαν τῷ Τιμολέοντι τὴν Κατάνην παρέδωκαν, ἀναγκασθεὶς καὶ αὐτὸς εἰς Μεσσήνην κατέρρευγε πρὸς Ἴππωνα, τὸν τυραννοῦντα τῆς πόλεως. Ἐπελθόντος δὲ τοῦ Τιμολέοντος αὐτοῖς, καὶ πολιορκούντος ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης, ὁ μὲν Ἴππων, ἀποδιδράσκων ἐπὶ νεῶς, ἦλω· καὶ παραλαβόντες αὐτὸν οἱ Μεσσήνιοι, καὶ τοὺς παῖδας ἐκ τῶν διδασκαλείων, ὡς ἐπὶ θέαμα κάλλιζον, τὴν τοῦ τυράννου τιμωρίαν, ἀγαγόντες εἰς θέατρον, ἠκίσαντο καὶ διέφθειραν· ὁ δὲ Μάμερκος ἑαυτὸν Τιμολέοντι παρέδωκεν ἐπὶ τῷ δίκῃν ὑποσχεῖν ἐν Συρακουσίοις, μὴ κατηγοροῦντος Τιμολέοντος. Ἀχθεῖς δ' εἰς τὰς Συρακούσας, παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον, ἐπεχείρει μὲν τινα συγκεῖμενον ἐκ παλαιοῦ λόγον ὑπ' αὐτοῦ διεξιέναι· θορύβοις δὲ περιπίπτων, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ὀρώων ἀπαραίτητον, ἔθει, ῥίψας τὸ ἱμάτιον, διὰ μέσου τοῦ θεάτρου, καὶ πρὸς τι τῶν βάρων δρόμῳ φερόμενος συνέρρηξε τὴν κεφαλὴν, ὡς ἀποθανούμενος. Οὐ μὴν ἔτυχέ γε ταύτης τῆς τελευτῆς, ἀλλ' ἔτι ζῶν ἀπαχθεῖς, ἦνπερ οἱ λησαί, δίκην ἔδωκεν.

ΛΕ. Τὰς μὲν οὖν τυραννίδας ὁ Τιμολέων τοῦτον τὸν τρόπον ἐξέκοψε, καὶ τοὺς πολέμους ἔλυσε. Τὴν δ' ὅλην νῆσον ἐξηγριωμένην ὑπὸ κακῶν, καὶ διαμεμισσημένην ὑπὸ τῶν οἰκητόρων παραλαβὼν, οὕτως ἐξημέρωσε καὶ ποθεινὴν ἐποίησε πᾶσιν, ὥστε πλεῖν οἰκήσοντας ἐτέρους, ὅθεν οἱ πολῖται πρότερον ἀπεδίδρασκον. Καὶ

γὰρ Ἀκράγαντα, καὶ Γέλαν, πόλεις μεγάλας, μετὰ τὸν Ἀττικὸν πόλεμον ὑπὸ Καρχηδονίων ἀνασάτους γεγενημένας, τότε κατώκισαν, τὴν μὲν οἱ περὶ Μέγελλον καὶ Φέρισον, ἐξ Ἑλλάδας, τὴν δ' οἱ περὶ Γόργον, ἐκ Κέω ἐκπλεύσαντες, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἀρχαίους πολίτας. Οἷς οὐ μόνον ἀσφάλειαν ἐκ πολέμου τοσούτου καὶ γαλήνην ἰδρυομένοις παρασχῶν, ἀλλὰ καὶ τᾶλλα παρασκευάσας καὶ συμπροθυμηθεὶς, ὥσπερ οἰκιστῆς, ἠγαπάτο. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ διακειμένων ὁμοίως ἀπάντων πρὸς αὐτὸν, οὐ πολέμου τις λύσις, οὐ νόμων θέσις, οὐ χώρας κατοικισμὸς, οὐ πολιτείας διάταξις ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἧς ἐκεῖνος μὴ προσάψαιτο, μηδὲ κατακοσμήσειεν, ὥσπερ ἔργῳ συντελουμένῳ δημιουργὸς, ἐπιθείς τινα χάριν θεοφιλῆ καὶ πρέπουσαν.

ΛΣΤ. Πολλῶν γὰρ κατ' αὐτὸν Ἑλλήνων μεγάλων γενομένων, καὶ μεγάλα κατεργασαμένων, ὧν καὶ Τιμόθεος ἦν, καὶ Ἀγησίλαος, καὶ Ηελοπίδας, καὶ ὁ μάλιστα Ζηλωθεὶς ὑπὸ Τιμολέοντος Ἐπαμινώνδας, αἱ μὲν ἐκείνων πράξεις βία τινὶ καὶ πόνῳ τὸ λαμπρὸν ἐξενηνόχασι μεμιγμένον, ὥστε καὶ μέμψιν ἐνίαις ἐπιγίνεσθαι καὶ μετάνοιαν· τῶν δὲ Τιμολέοντος ἔργων, ἐξῶ λόγου θεμένοις τὴν περὶ τὸν ἀδελφὸν ἀνάγκην, οὐδέν ἐστιν, ᾧ μὴ τὰ τοῦ Σοφοκλέους, ὡς φησι Τίμαιος, ἐπιφωνεῖν ἔπρεπεν· “ὦ θεοὶ, τίς ἄρα Κύπρις, ἢ τίς Ἴμερος τοῦδε ξυνήψατο;”, Καθάπερ γὰρ ἡ μὲν Ἀντιμάχου ποιήσις, καὶ τὰ Διονυσίου ζωγραφήματα, τῶν Κολοφωνίων, ἰσχυρὸν ἔχοντα καὶ τόνον, ἐκβεβιασμένοις καὶ καταπόντοις ἔοικε, ταῖς δὲ Νικομάχου γραφαῖς, καὶ ταῖς Ὀμήρου στίχοις, μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως καὶ χάριτος, πρότεσι τὸ δοκεῖν εὐχερῶς καὶ ῥαδίως ἀπειργάσθαι· οὕτως παρὰ τὴν Ἐπαμινώνδου στρατηγίαν, καὶ τὴν Ἀγησιλάου, πολυπόντους γενομένας καὶ δυσάγωνα, ἢ Τιμολέοντος ἀντεξεταζομένη, καὶ μετὰ τοῦ καλοῦ πολὺ τὸ ῥαδίως ἔχουσα, φαίνεται τοῖς εὖ καὶ δικαίως λογιζομένοις, οὐ τύχης ἔργον, ἀλλ' ἀρετῆς εὐτυχούσης. Καίτοι

πάντα γ' ἐκεῖνος εἰς τὴν τύχην ἀνῆπτε τὰ κατορθούμενα· καὶ γὰρ γράφων τοῖς οἴκοι φίλοις, καὶ δημηγορῶν πρὸς τοὺς Συρακουσίους, πολλάκις ἔφη τῷ θεῷ χάριν ἔχειν, ὅτι βουλόμενος σῶσαι Σικελίαν, ἐπεγράψατο τὴν αὐτοῦ προσηγορίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς οἰκίας ἱερὸν ἰδρυσάμενος Αὐτοματίας ἔθυσεν αὐτὴν δὲ τὴν οἰκίαν ἱερῷ Δαίμονι καθιέρωσεν. ἤκει δ' οἰκίαν, ἣν ἐξεῖλον αὐτῷ στρατηγίας ἀριστεῖον οἱ Συρακούσιοι, καὶ τῶν ἀγρῶν τὸν ἥδιστον καὶ κάλλιστον· ἐν ᾧ καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου κατεσχόλαζε, μεταπεμφάμενος οἴκοθεν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Οὐ γὰρ ἐπανῆλθεν εἰς Κόρινθον, οὐδὲ κατέμιξε τοῖς Ἑλληνικοῖς θορύβοις ἑαυτὸν, οὐδὲ τῷ πολιτικῷ φθόνῳ παρέδωκεν, εἰς ὃν οἱ πλείστοι τῶν στρατηγῶν, ἀπλησία τιμῶν καὶ δυνάμεως, ἐξοκέλλουσιν· ἀλλ' ἐκεῖ κατέμεινε, τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ μεμηχανημένοις ἀγαθοῖς χρώμενος· ὧν μέγιστον ἦν τὸ πόλεις τοσαύτας καὶ μυριάδας ἀνθρώπων δι' ἑαυτὸν ἐφορᾶν εὐδαιμονούσας.

ΔΖ. Ἐπεὶ δὲ χρῆν, ὡς ἔοικεν, οὐ μόνον πᾶσι κορυδαλοῖς λόφον ἐγγίνεσθαι, κατὰ Σιμωνίδην, ἀλλὰ καὶ πάσῃ δημοκρατίᾳ συκοφάντην, ἐπεχείρησαν καὶ Τιμολέοντι δύο τῶν δημογωγῶν, Λαφύσιος καὶ Δημαίνετος. Ὡν Λαφυσίου μὲν αὐτὸν πρὸς τινὰ δίκην κατεγγυῶντος, οὐκ εἶα θορυβεῖν, οὐδὲ κωλύειν τοὺς πολί-
 τας· ἐκὼν γὰρ αὐτὸς ὑπομῆναι τοσοῦτους πόνους καὶ κινδύνους ὑπὲρ τοῦ τοῖς νόμοις χρῆσθαι τὸν βουλόμενον Συρακουσίω. Τοῦ δὲ Δημαίνετου πολλὰ κατηγορήσαντος ἐν ἐκκλησίᾳ τῆς στρατηγίας, πρὸς ἐκεῖνον μὲν οὐδὲν ἀντεῖπε, τοῖς δὲ θεοῖς ἔφη χάριν ὀφείλειν, ἧς εὗξατο, Συρακουσίους ἐπιθὼν τῆς παρῶρησίας κυρίους γενομένους. Μέγιστα δ' οὖν καὶ κάλλιστα τῶν καθ' αὐτὸν Ἑλλήνων ὁμολογουμένως διαπραζάμενος ἔργα, καὶ μόνος, ἐφ' ἃς οἱ σοφισταὶ διὰ τῶν λόγων τῶν πανηγυρικῶν ἀεὶ παρεκάλουν πράξεις τοὺς Ἕλληνας, ἐν ταύταις ἀριστεύσας· καὶ τῶν μὲν αὐτόθι κακῶν, ἃ τὴν ἀγορίαν Ἑλλάδα κατέσχευεν ὑπὲρ τῆς τύχης προση-

κομισθεὶς ἀνάιμακτος καὶ καθαρός· ἐπιδειξάμενος δὲ δεινότητα μὲν καὶ ἀνδρείαν τοῖς βαρβάροις καὶ τοῖς τυράννοις, δικαιοσύνην δὲ καὶ πραότητα τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς φίλοις· τὰ δὲ πλείεσσα τρόπαια τῶν ἀγώνων ἀδάκρυτα καὶ ἀπενθή τοῖς πολίταις καταστήσας, καθαρὰν δὲ τὴν Σικελίαν ἐν οὐδ' ὅλοις ἔτεσιν ὁκτώ αἰθίων καὶ συνοίκων κακῶν καὶ νοσημάτων παραδούς τοῖς κατοικοῦσιν ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἀπρημβλύνηται τὴν ὄψιν, εἶτα τελέως ἐπηρώθη μετ' ὀλίγον, οὐτ' αὐτὸς ἐαυτῷ πρόφασιν παρασχών, οὔτε παροινηθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, ἀλλὰ συγγενικῆς τινος, ὡς ἔοικεν, αἰτίας καὶ καταβολῆς ἅμα τῷ χρόνῳ συνεπιθεμένης. Λέγονται γὰρ οὐκ ὀλίγοι τῶν κατὰ γένος αὐτῷ προσηκόντων ὁμοίως ἀποβαλεῖν τὴν ὄψιν, ὑπὸ γήρωσ ἀπομαρανθεῖσαν. Ὁ δὲ Ἄθανις, ἔτι συνεσῶτος τοῦ πρὸς Ἴππωνα πολέμου καὶ Μάμερκον, ἐν Μυλλαῖς ἐπὶ στρατοπέδου φησὶν ἀπογλαυκωθῆναι τὴν ὄψιν αὐτοῦ καὶ πᾶσι φανερὰν γενέσθαι τὴν πῆρωσιν· οὐ μὴν ἀποσῆναι διὰ τοῦτο πολιορκίας, ἀλλ' ἐμμείναντα τῷ πολέμῳ λαβεῖν τοὺς τυράννους. Ὡς δ' ἐπανῆλθεν εἰς Συρακούσας, εὐθύ· ἀποθέσθαι τὴν μοναρχίαν καὶ παραιτεῖσθαι τοὺς πολίτας, τῶν πραγμάτων εἰς τὸ κάλλιστον ἡκόντων τέλος.

ΛΗ. Ἐκεῖνον μὲν οὖν αὐτὸν ὑπομείναντα τὴν συμφορὰν ἀλίπως ἤττον ἂν τις θαυμάσειε. Τῶν δὲ Συρακουσίων ἄξιον ἄγασθαι τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τιμὴν καὶ χάριν, ἣν ἐπεδείξαντο πεπηρωμένῳ, φοιτῶντες ἐπὶ θύρας αὐτοῖ, καὶ τῶν ξένων τοὺς παρεπιδημοῦντας ἄγοντες εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὸ χωρίον, ὅπως θεάσαιντο τὸν εὐεργέτην αὐτῶν, ἀγαλλόμενοι καὶ μέγα φρονοῦντες, ὅτι παρ' αὐτοῖς εἴλετο καταζῆσαι τὸν βίον, οὕτω λαμπρᾶς ἐπανόδου τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρεσκευασμένης αὐτῷ διὰ τῶν εὐτυχημάτων, καταφρονήσας. Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων εἰς τὴν ἐκεῖνου τιμὴν γραφομένων καὶ πραττομένων, οὐδενὸς ἤττον ἦν τὸ ψηφίσασθαι τὸν τῶν Συρακουσίων δῆμον, ὅσάκις συμπέσοι πόλε-

μος αὐτοῖς πρὸς ἄλλοφύλους, Κορινθίῳ χρῆσθαι στρατηγῶ. Καλὴν δὲ καὶ τὸ περὶ τὰς ἐκκλησίας γινόμενον ὄψιν εἰς τιμὴν αὐτοῦ παρεῖχε· τὰ γὰρ ἄλλα δι' αὐτῶν κρίνοντες, ἐπὶ τὰς μείζονας διασκέψεις ἐκεῖνον ἐκάλουν. Ὁ δὲ κομιζόμενος δι' ἀγορᾶς ἐπὶ ζεύγους πρὸς τὸ θέατρον ἐπορεύετο· καὶ τῆς ἀπῆνης, ὡσπερ ἐτύγχανε καθήμενος, εἰσαγομένης, ὃ μὲν δῆμος ἠσπάζετο, μιᾷ φωνῇ προσαγορεύων αὐτὸν, ὃ δ' ἀντασπασάμενος, καὶ χρόνον τινὰ δούστας εὐφημίαις καὶ τοῖς ἐπαινοῖς, εἶτα διχούσας τὸ ζητούμενον, ἀπεφάνετο γνώμην. Ἐπιχειροτονηθείσης δὲ ταύτης, οἱ μὲν ὑπέρεται πάλιν ἀπῆγον διὰ τοῦ θεάτρου τὸ ζεῦγος, οἱ δὲ πολῖται, βοῆ καὶ κρότῳ προπέμπαντες ἐκεῖνον, ἤδη τὰ λοιπὰ τῶν δημοσίων καθ' αὐτοὺς ἐχρημάτιζον.

ΛΘ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ γηροτροφούμενος τιμῇ μετ' εὐνοίας, ὡσπερ πατὴρ κοινός, ἐκ μικρᾶς προφάσεως τῷ χρόνῳ συνεφάμενης ἐτελεύτησεν. Ἡμερῶν δὲ δοθεισῶν τοῖς μὲν Συρακουσίοις εἰς τὸ παρασκευάσαι τὰ περὶ τὴν ταφὴν, τοῖς δὲ περιόικοις καὶ ξένοις εἰς τὸ συνελθεῖν, τὰ τ' ἄλλα λαμπρᾶς χορηγίας ἔτυχε, καὶ τὸ λέχος οἱ ψήφῳ τῶν νεανίσκων προκριθέντες ἔφερον κεκοσμημένον διὰ τῶν Διονυσίων τυραννείων τότε κατεσκαμμένων. Προὔπεμπον δὲ πολλὰι μυριάδες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ὧν ὄψις μὲν ἦν ἐορτῇ πρέπουσα, πάντων ἐστεφανωμένων καὶ καθαρὰς ἐσθῆτας φορούντων, φωναὶ δὲ καὶ δάκρυα συγκεκραμένα τῷ μακαρισμῷ τοῦ τεθνηκότος, οὐ τιμῆς ἀφοσίωσιν, οὐδὲ λειτουργίαν ἐκ προβουλεύματος, ἀλλὰ πόθον δίκαιον ἐπεδείκνυντο, καὶ χάριν ἀληθινής εὐνοίας. Τέλος δὲ τῆς κλίνης ἐπὶ τὴν πυρὰν τεθείσης, Δημήτριος, ὅς ἦν μεγαλοφωνότατος τῶν τότε κηρύκων, γεγραμμένον ἀνεῖπε κήρυγμα τοιοῦτον· «Ὁ δῆμος τῶν Συρακουσίων, Τιμολέοντα Τιμοδήμου, Κορίνθιον τόνδε, θάπτει μὲν διακοσίω μνῶν, ἐτίμησε δ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀγῶσιμουσικοῖς, ἰππικοῖς, γυμνικοῖς· ὅτι τοὺς τυράννους καταλύσας, καὶ

τούς βαρβάρους καταπολεμήσας, καὶ τὰς μεγίστας τῶν ἀναστά-
των πόλεων οἰκίσας, ἀπέδωκε τούς νόμους τοῖς Σικελιώταις. »
Ἐποίησαντο δὲ τὴν ταφὴν τοῦ σώματος ἐν ἀγορᾷ, καὶ στοῶς
ὑψερὸν περιβαλόντες, καὶ παλαίστρας ἐνοικοδομήσαντες, γυ-
μνάσιον τοῖς νέοις ἀνήκαν, καὶ Τιμολεόντειον προσηγόρευσαν.
Αὐτοὶ δὲ χρώμενοι πολιτεία καὶ νόμοις, οὓς ἐκείνος κατέστησεν,
ἐπὶ πολὺν χρόνον εὐδαιμονοῦντες διετέλεσαν.

ΠΛΟΥΤ. ΑΙΜΙΛ. ΠΑΥΛΟΣ.

ΕΜΟΙ τῆς τῶν βίων ἄψασθαι μὲν γραφῆς συνέβη δι' ἐτέρου, ἐπιμένειν δὲ καὶ φιλοχωρεῖν ἤδη καὶ δι' ἑμαυτὸν, ὡσπερ ἐν ἐσόπτρῳ, τῇ ἱστορίᾳ πειρώμενον ἀμωσγέπως κοσμεῖν καὶ ἀφορμιοῦν πρὸς τὰς ἐκείνων ἀρετὰς τὸν βίον. Οὐδενὶ γὰρ ἄλλῳ, ἢ συνδιδιαιτήσει καὶ συμβιώσει, τὸ γινόμενον ἔοικεν, ὅταν ὡσπερ ἐπιξενούμενον ἕκαστον αὐτῶν ἐν μέρει διὰ τῆς ἱστορίας ὑποδεχόμενοι καὶ παραλαμβάνοντες, ἀναθεωρῶμεν, «ὅστος ἔην, οἴός τε,» τὰ κυριώτατα καὶ κάλλιστα πρὸς γνῶσιν ἀπὸ τῶν πράξεων λαμβάνοντες·

Φεῦ, φεῦ· τί τούτου χάριμα μεῖζον ἂν λάβοις,

πρὸς ἐπανάρθωσιν ἠθῶν ἐνεργότερον; Δημόκριτος μὲν γὰρ εὐχεσθαί φησι δεῖν, ὅπως εὐλόγῳ εἰδώλων τυγχάνωμεν, καὶ τὰ σύμφυλα καὶ τὰ χρηστὰ μᾶλλον ἡμῖν ἐκ τοῦ περιέχοντος, ἢ τὰ φαῦλα καὶ τὰ σκαιὰ, συμφέρηται, λόγον οὐτ' ἀληθῆ, καὶ πρὸς ἀπεράντους ἐκφέροντα δεισιδαιμονίας, εἰς φιλοσοφίαν καταβάλλων. Ἡμεῖς δὲ τῇ περὶ τὴν ἱστορίαν διατριβῇ, καὶ τῆς γραφῆς τῇ συνηθείᾳ, παρασκευάζομεν ἑαυτοὺς τὰς τῶν ἀρίστων καὶ δοκιμημάτων μνήμας ὑποδεχομένους ἀεὶ ταῖς ψυχαῖς, εἴ τι φαῦλον, ἢ κακότηδες, ἢ ἀγεννές, αἱ τῶν συνόντων ἐξ ἀνάγκης ὀμιλῆαι προσβάλλουσιν, ἐκκρούειν καὶ διωθεῖσθαι, πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν παραδειγμάτων ἔλω καὶ πρᾶξιαν ἀποσρέφοντες τὴν διάνοιαν. Ὡν ἐν τῷ παρόντι προκεχειρίσμεθά σοι τὸν Τιμολέοντος τοῦ Κορινθίου καὶ τὸν Αἰμιλίου Παύλου βίον, ἀνδρῶν οὐ μόνον ταῖς αἰρέσεσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς τύχαις ἀγαθαῖς ὁμοίως κεχηρμένων ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ διαμφισβήτησιν παρεζόντων, πότερον εὐποτηρία μᾶλλον, ἢ φρονήσι, τὰ μέγιστα τῶν πεπραγμένων κατώρθωσαν.

Β. Τὸν Αἰμιλίῳ οἶκον ἐν Ῥώμῃ τῶν εὐπατριδῶν γεγονέναι καὶ παλαιῶν, οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς ὁμολογοῦσιν. Ὅτι δ' ὁ πρῶτος αὐτῶν, καὶ τῷ γένει τιν ἐπωνυμίαν ἀπολιπὼν, Μάμερκος ἦν, Πυθαγόρου παῖς τοῦ σοφοῦ, δι' αἰμιλίαν λόγου καὶ χάριν Αἰμιλίος προσαγορευθεὶς, εἰρήκασιν ἔνιοι τῶν Πυθαγόρα τὴν Νουμά τοῦ βασιλέως παιδεύουσιν ἀναθέντων. Οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τῶν εἰς δόξαν ἀπὸ τῆς οἰκίας ταύτης προσελθόντων, δι' ἀρετὴν, ἣν ἐξήλωσαν, εὐτύχησαν· Λευκίου δὲ Παύλου τὸ περὶ Κίννας ἀτύχημα τήν τε φρόνησιν ἄμα καὶ τὴν ἀνδρείαν ἔδειξεν. Ὡς γὰρ οὐκ ἔπεισε τὸν συνάρχοντα, κωλύων μάχεσθαι, τοῦ μὲν ἀγῶνος ἄκων μετέσχεν αὐτῷ, τῆς δὲ φυγῆς οὐκ ἐκοινώνησεν, ἀλλὰ, τοῦ συνάψαντος τὸν κίνδυνον ἐγκαταλιπόντος, αὐτὸς ἐς ὧς καὶ μαχόμενος τοῖς πολεμίοις ἐτελεύτησε. Τούτου θυγάτηρ μὲν Αἰμιλία Σκηπίωνι τῷ μεγάλῳ συνώκησεν· υἱὸς δὲ Παῦλος Αἰμιλίος, περὶ οὗ τάδε γράφεται, γεγονὼς ἐν ἡλικίᾳ κατὰ καιρὸν ἀνθῶντα δόξαις καὶ ἀρεταῖς ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν καὶ μεγίστων, διέλαμψεν, οὐ ταῦτά τοις εὐδοκίμοισι τότε νέοις ἐπιτηδεύματα ζηλώσας, οὐδὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀπ' ἀρχῆς πορευθεὶς. Οὔτε γὰρ λόγον ἤσκει περὶ δίκας, ἀσπασμούς τε καὶ δεξιώσεις καὶ φιλοφροσύνας, αἷς ὑποτρέχοντες οἱ πολλοὶ τὸν δῆμον ἐκτῶντο, θεραπευτικοὶ καὶ σπουδαῖοι λεγόμενοι, παντάπασιν ἐξέλιπε, πρὸς οὐδέτερον ἀφυῶς ἔχων, ὡς δ' ἑκατέρου κρείττονα τὴν ἀπ' ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης καὶ πίστεως δόξαν αὐτῷ περιποιούμενος, οἷς εὐθὺς διέφερε τῶν καθ' ἡλικίαν.

Γ. Πρώτην γοῦν τῶν ἐπιφανῶν ἀρχῶν ἀγορανομίαν μετελθὼν, προεκρίθη δέκα δυεῖν ἀνδρῶν συναπογραψαμένων, οὓς ὕστερον ἅπαντας ὑπατεῦσαι λέγουσι. Γενόμενος δ' ἱερεὺς, τῶν Αὐγούρων προσαγορευομένων, οὓς τῆς ἀπ' ὀρνίθων καὶ διοσημειῶν ἀποδεικνύουσι Ῥωμαῖοι μαντικῆς ἐπισκόπους καὶ φύλακας, οὕτω προσέσχε τοῖς πατράσις ἔθεσι, καὶ κατενόησε τὴν τῶν παλαιῶν περὶ

τὸ θεῖον εὐλάβειαν, ὥς τιμὴν τινα δοκοῦσαν εἶναι, καὶ ζηλουμένην ἄλλως ἔνεκα δόξης, τὴν ἱερωσύνην, τῶν ἀκροτάτων μίαν ἀπορῆναι τεχνῶν, καὶ μαρτυρῆσαι τοῖς φιλοσόφοις, ὅσοι τὴν εὐσέβειαν ὠρίσαντο θεραπείας θεῶν ἐπισημήναι εἶναι. Πάντα γὰρ ἐδράτο μετ' ἐμπειρίας ὑπ' αὐτοῦ καὶ σπουδῆς, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγοντος, ὅτε γίγνοιτο πρὸς τούτῳ, καὶ παραλείποντος οὐδὲν, οὐδὲ καινοτομοῦντος, ἀλλὰ καὶ τοῖς συνιερούσιν αἰεὶ καὶ περὶ τῶν μικρῶν διαφερομένου, καὶ διδάσκοντος, ὡς εἰ τὸ θεῖον εὐκολόν τις ἡγεῖται καὶ ἀμεμρὲς εἶναι τῶν ἀμελειῶν, ἀλλὰ τῆ γε πόλει χαλεπὸν ἢ περὶ ταῦτα συγγνώμη καὶ παρόρασις. Οὐδὲς γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθύς μεγάλῳ παρανομήματικινεῖ πολιτείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν μειζόνων φρουρὰν καταλύουσιν οἱ προϊέμενοι τὴν ἐν τοῖς μικροῖς ἀκρίθειαν. Ὅμοιον δὲ καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐθῶν τε καὶ πατριῶν ἐξετασθὴν καὶ φύλακα παρεῖχεν ἑαυτὸν, οὐ δημαγωγῶν ἐν τῷ στρατηγεῖν, οὐδ', ὥσπερ οἱ πλεῖστοι τότε, δευτέρας ἀρχὰς ταῖς πρώταις μνόμενος διὰ τοῦ χαρίζεσθαι, καὶ πρῶτος εἶναι τοῖς ἀρχομένοις, ἀλλ', ὥσπερ ἱερεὺς ἄλλων ὀργίων θειῶν, τῶν περὶ τὰς στρατείας ἐθῶν ἐξηγούμενος ἕκαστα, καὶ φοβερός ὢν τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ παραβαίνουσιν, ὄρθου τὴν πατρίδα, μικροῦ δεῖν πάρεργον ἡγούμενος τὸ νικᾶν τοὺς πολεμίους τοῦ παιδεύειν τοὺς πολίτας.

Δ. Συσάντος δὲ τοῦ πρὸς Ἀντίοχον τὸν μέγαν πολέμου τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ τῶν ἡγεμονικωτάτων ἀνδρῶν τετραμμένων πρὸς ἐκεῖνον, ἄλλος ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἀνέστη πόλεμος, ἐν Ἰβηρία κινήματων μεγάλων γινομένων. Ἐπὶ τοῦτον ὁ Αἰμίλιος ἐξεπέμφθη στρατηγός, οὐχ ἔξ ἔχων πελέκει, ὅσους ἔχουσιν οἱ στρατηγούντες, ἀλλὰ προσλαβὼν ἑτέρους τοσοῦτους, ὥς τῆς ἀρχῆς ὑπατικὸν γενέσθαι τὸ ἀξίωμα. Μάχη μὲν οὖν δις ἐκ παρατάξεως ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους, περὶ τρισμυρίους ἀνελών. Καὶ δοκεῖ τὸ κατόρθωμα τῆς στρατηγίας περιφανῶς γενέσθαι, χωρίων εὐφυΐα, καὶ

πυταμοῦ τινος διαβάσει ραζώνην παρασχόντος αὐτοῦ πρὸς τὸ νίκημα ταῖς στρατιώταις. Πόλεις δὲ πεντήκοντα καὶ διακοσίας ἐχειρώσατο δεξαμένας αὐτὸν ἐκουσίως. Ἐν εἰρήνῃ δὲ καὶ πίσει συνηρμοσμένην ἀπολιπὼν τὴν ἐπαρχίαν, εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν, οὐδὲ δραχμῆ μιᾷ γεγονῶς εὐπορώτερος ἀπὸ τῆς στρατείας. Ἦν δὲ καὶ περὶ τᾶλλα χρηματιστὴς ἀργότερος, εὐδάπανος δὲ καὶ ἀφειδῆς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. Οὐ πολλὰ δ' ἦν, ἀλλὰ καὶ φερνῆς ὀφειλομένης τῇ γυναικί, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, γλίσχρως ἐξήρκεσεν.

Ε. Ἐγγυε δὲ Παπιρίαν, ἀνδρὸς ὑπατικοῦ Μάσωνος θυγατέρα, καὶ χρόνον συνοικήσας πολὺν, ἀφῆκε τὸν γάμον, καίπερ ἐξ αὐτῆς καλλιτεχνότατος γενόμενος. Αὕτη γὰρ ἦν ἡ τὸν κλεινότατον αὐτῷ Σκηπίωνα τεκοῦσα καὶ Μάξιμον Φάβιον. Αἰτία δὲ γεγραμμένη τῆς διασάσεως οὐκ ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' εἰοικεν ἀληθῆς τις εἶναι λόγος περὶ γάμου λύσεως γενόμενος· ὡς ἀνὴρ Ῥωμαῖος ἀπεπέμπετο γυναῖκα· τῶν δὲ φίλων νοθετούντων αὐτὸν « Οὐχὶ σώφρων; οὐκ εὐμορφος; οὐχὶ παιδοποιός; » προτείνας τὸ ὑπόδημα (Κάλτιον αὐτὸ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν), εἶπεν· « Οὐκ εὐπρεπῆς οὗτος; οὐ νεουργῆς; ἀλλ' οὐκ ἂν εἰδείη τις ὑμῶν, καθ' ὃ τι θλίβεται μέρος οὐμὸς ποῦς. » Τῷ γὰρ ὄντι μεγάλα μὲν ἀμαρτίαι ἀναπεπταμέναι γυναῖκας ἀνδρῶν ἄλλας (οὐκ) ἀπήλλαξαν· ταῖς δ' ἐκτινος ἀηδίας, καὶ δυσαρμοσίας ἠθῶν, μικρὰ καὶ πυκνὰ προσκρούματα, λανθάνοντα τοὺς ἄλλους, ἀπεργάζεται τὰς ἀνηκέστους ἐν ταῖς συμβιώσεσιν ἀλλοτριότητάς. Οὕτω δ' οὖν Αἰμίλιος ἀπαλλαγείς τῆς Παπιρίας, ἐτέραν ἠγάγετο, καὶ δύο παῖδας ἄρρενας τεκούσης, τούτους μὲν ἐπὶ τῆς οἰκίας εἶχε, τοὺς δὲ προτέρους εἰσεποίησεν οἴκοις τοῖς μεγίστοις καὶ γένεσι τοῖς ἐπιφανεστάτοις· τὸν μὲν πρεσβύτερον τῷ Μαξίμου Φαβίου τοῦ πεντάκις ὑπατεύσαντος, τὸν δὲ νεώτερον Ἀφρικανοῦ Σκηπίωνος υἱός, ἀνεψιὸν ὄντα, θέμενος, Σκηπίωνα προσηγόρευσε. Τῶν δὲ θυγατέρων

τῶν Αἰμιλίου τὴν μὲν ὀκτάωνος υἱὸς ἔγημεν, τὴν δ' Αἴλιος Του-
 θέρων, ἀνὴρ ἄριστος, καὶ μεγαλοπρεπέστατα Ῥωμαίων πενία χρη-
 σάμενος. Ἦσαν γὰρ ἑκαίδεκα συγγενεῖς, Αἴλιοι πάντες· οἰκίδιον
 δὲ πᾶν μικρὸν ἦν αὐτοῖς, καὶ χωρίον ἐν ἤρκει πᾶσι, μίαν
 ἐστὶαν νέμουσι μετὰ παίδων πολλῶν καὶ γυναικῶν. Ἐν αἷς καὶ ἡ
 Αἰμιλίου τοῦδε θυγάτηρ ἦν δις ὑπατεύσαντος καὶ δις θριαμβεύ-
 σαντος, οὐκ αἰσχυνομένη τὴν πενίαν τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ θαυμά-
 ζουσα τὴν ἀρετὴν, δι' ἧς πένης ἦν. Οἱ δὲ νῦν ἀδελφοὶ καὶ συγ-
 γενεῖς, ἀνμῆ κλίμασι καὶ ποταμοῖς καὶ διατειχίσμασιν ὀρίσωσι
 τὰ κοινὰ, καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐν μέσῳ λάβωσιν ἀπ' ἀλλήλων,
 οὐ παύονται διαφορόμενοι. Ταῦτα μὲν οὖν ἱστορίᾳ λογίζεσθαι
 καὶ παρεπισκοπεῖν δίδωσι τοῖς σώζεσθαι βουλομένοις.

ς. Ὁ δ' Αἰμιλίου ὑπάτος ἀποδειχθεὶς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς
 παραλίους Λίγυας, οὓς ἔνιοι καὶ Λιγυσίνους ὀνομάζουσι,
 μάχιμον καὶ θυμοειδὲς ἔθνος, ἐμπείρως δὲ πολεμεῖν διδασκό-
 μενον ὑπὸ Ῥωμαίων, διὰ τὴν γειτνίασιν. Τὰ γὰρ ἔσχατα τῆς Ἰταλί-
 ας, καὶ καταλήγοντα πρὸς τὰς Ἄλπεις, αὐτῶν τε τῶν Ἄλπεων τὰ
 κλυζόμενα τῷ Τυρρήνικῳ πελάγει, καὶ πρὸς τὴν Λιβύην ἀνταί-
 ροντα νέμονται, μεμιγμένοι Γαλάταις καὶ τοῖς παραλίοις Ἰβήρων.
 Τότε δὲ καὶ τῆς θαλάσσης ἀψάμενοι σκάφραι πειρατικοῖς, ἀφ-
 ηροῦντο καὶ περιέκοπτον τὰς ἐμπορίας, ἄχρι σιλῶν Ἡρακλείων
 ἀναπλέοντες. Ἐπιόντος οὖν τοῦ Αἰμιλίου, τετρακισμῦριοι γενό-
 μενοι τὸ πλῆθος ὑπέστησαν· ὁ δὲ τοὺς σύμπαντας ὀκτακισχιλίους
 ἔχων, πενταπλασίους οὓσιν αὐτοῖς συνέβαλε, καὶ τρεψάμενος,
 καὶ κατακλείσας εἰς τὰ τεῖχη, διέδωκε λόγον φιλόανθρωπον καὶ
 συμβατικόν. Οὐ γὰρ ἦν βουλομένοις τοῖς Ῥωμαίοις παντάπασιν
 ἐκκόψαι τὸ Λιγύων ἔθνος, ὥσπερ ἕρκος, ἢ πρόβουλον, ἐμποδῶν
 κείμενον τοῖς Γαλατικοῖς κινήμασιν ἐπαιωρουμένοις ἀεὶ περὶ τὴν
 Ἰταλίαν. Πιστεύσαντες οὖν τῷ Αἰμιλίῳ, τὰς τε ναῦς καὶ τὰς πόλεις
 ἐνεχείρισαν. Ὁ δὲ, τὰς μὲν πόλεις οὐδὲν ἀδικήσας, ἢ μόνον τὰ

τείχη περιελών, ἀπέδωκε· τὰς δὲ ναῦς ἀπάσας ἀφείλετο, καὶ πλοῖον οὐδὲν αὐτοῖς τρισκάλμου μείζον ἀπέλιπε· τοὺς δ' ἠλωκότας ὑπ' αὐτῶν κατὰ γῆν, ἢ κατὰ θάλατταν ἀνεσώσατο, πολλοὺς ξένους καὶ Ῥωμαίους εὐρεθέντας. Ἐκεῖνη μὲν οὖν ἡ ὑπατεία τὰς εἰρημένους πράξεις ἐπιφανεῖς ἔσχεν. Ὑστερον δὲ πολλάκις ποιήσας ρανερὸν αὐτὸν αὐθις ὑπατεῦσαι βουλόμενον, καὶ ποτε καὶ παραγχεῖλαι, ὡς ἀπέτυχε καὶ παρώθη, τὸ λοιπὸν ἡσυχίαν εἶχε, τῶν ἱερῶν ἐπιμελούμενος, καὶ τοὺς παῖδας ἀσκῶν τὴν μὲν ἐπιχώριον παιδείαν καὶ πάτριον, ὥσπερ αὐτὸς ἤσκητο, τὴν δ' Ἑλληνικὴν, φιλοτιμότερον. Οὐ γὰρ μόνον γραμματικοὶ καὶ σοφισταί, καὶ ῥήτορες, ἀλλὰ καὶ πλάσαι, καὶ ζωγράφοι, καὶ πώλων καὶ σκυλάκων ἐπιστάται, καὶ διδάσκαλοι θήρας, Ἕλληνας ἦσαν περὶ τοὺς νεανίσκους. Ὁ δὲ πατήρ, εἰ μὴ τι δημόσιον ἐμποδῶν εἴη, παρῆν αἰεὶ μελετῶσι καὶ γυμναζομένοις, φιλοτεκνότατος Ῥωμαίων γεγόμενος.

Ζ. Τῶν δὲ δημοσίων πράξεων καιρὸς ἦν ἐκεῖνος τότε, καθ' ὃν Περσεὶ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ πολемоῦντες, ἐν αἰτίαις τοὺς στρατηγούς εἶχον, ὡς δι' ἀπειρίαν καὶ ἀτολμίαν αἰσχυρῶς καὶ καταγελάσως τοῖς πράγμασι χρωμένους, καὶ πάσχοντας κακῶς μᾶλλον, ἢ ποιούντας. Ἄρτι μὲν γὰρ Ἀντίοχον τὸν ἐπικληθέντα Μέγαν, εἷζαντα τῆς ἄλλης Ἀσίας, ὑπὲρ τὸν Ταῦρον ἐκβαλόντες καὶ κατακλείσαντες εἰς Συρίαν, ἐπὶ μυριάσι καὶ πεντακισχιλίαις ταλάντοις ἀγαπήσαντα τὰς διαλύσεις· ὀλίγῳ δὲ πρόσθεν ἐν Θεσσαλίᾳ συντρίψαντες Φίλιππον, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ Μακεδόνων ἐλευθερώσαντες· ὧστε βασιλεὺς οὐδεὶς παραβλητὸς εἰς τόλμαν, ἢ δύναμιν, Ἀννίβαν καταπολεμήσαντες· οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦντο, Περσεῖ, καθάπερ ἀντιπάλῳ τῆς Ῥώμης, ἴσον φερόμενοι συμπεπλέχθαι, πολὺν ἤδη χρόνον ἀπὸ τῶν λειψάνων τῆς πατρῴας ἥττης πολεμοῦντι πρὸς αὐτούς· ἀγνοοῦντες, ὅτι πολλῷ τὴν Μακεδόνων δύναμιν ἠττηθεὶς Φίλιππος ἐρρώμενεσέραν καὶ μα-

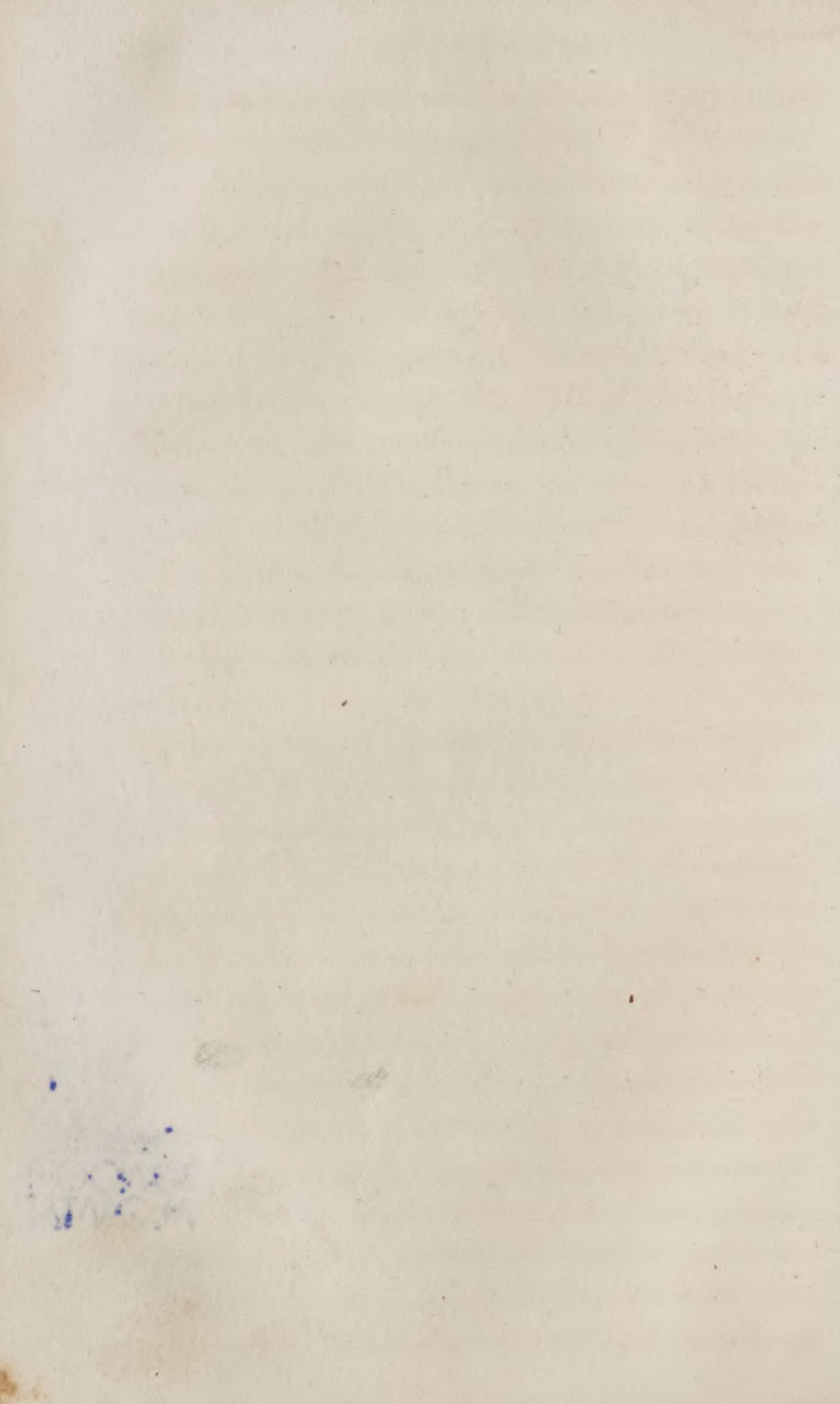

ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣ ΑΥΤΟΚΡ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Σελ. ιδ: 126. Τομ. II

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΘΑΝΑΤΟΥ

χιμωτέραν ἐποίησε. Περί ὧν δίδειμι βραχέως, ἀνωθεν ἀρξάμενος.

Η. Ἀντίγονος μέγιστον δυναθεὶς τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων καὶ στρατηγῶν, κτισάμενος ἑαυτῷ καὶ γένει τὴν τοῦ βασιλέως προσηγορίαν, υἱὸν ἔσχε Δημήτριον, οὗ παῖς Ἀντίγονος ἦν, ὁ Γονατᾶς ἐπονομασθεὶς. Τούτου δὲ Δημήτριος ὃς αὐτὸς τε βασιλεύσας χρόνον οὐ πολὺν, υἱόν τε παῖδα τὴν ἡλικίαν ἀπολιπὼν Φίλιππον, ἐτελεύτησε. Δείσαντες δὲ τὴν ἀναρχίαν, οἱ πρῶτοι Μακεδόνων, Ἀντίγονον ἐπάγονται, τοῦ τεθνηκότος ἀνεψιὸν ὄντα, καὶ συνοικίσαντες αὐτῷ τὴν μητέρα τοῦ Φιλίππου, πρῶτον μὲν ἐπίτροπον καὶ στρατηγόν, εἶτα, πειρώμενοι μετρίου καὶ κοινωφελούς, βασιλέα προσηγόρευσαν. Ἐπεκλήθη δὲ Διότων, ὡς ἐπικυγελτικός μὲν, οὐ τελεσιουργὸς δὲ τῶν ὑποσχέσεων. Μετὰ τοῦτον βασιλεύσας ὁ Φίλιππος, ἦνθησεν ἐν τοῖς μάλις α τῶν βασιλέων, ἔτι μειράκιον ὢν, καὶ δόξαν ἔσχεν, ὡς ἀναστήσων Μακεδονίαν εἰς τὸ παλαιὸν ἀξίωμα, καὶ μόνος ἐπὶ πάντας ἤδη τὴν Ῥωμαίων δύναμιν αἰρομένην καθέξων. Ἡττηθεὶς δὲ μεγάλῃ μάχῃ περὶ Σκοτοῦσαν ὑπὸ Τίτου Φλαμίνιου, τότε μὲν ἔπτηξε, καὶ πάντα τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐπέτρεψε Ῥωμαίοις, καὶ τυχῶν ἐπιτιμῆσεως μετρίως ἠγάπησεν. Ὑστερον δὲ βαρέως φέρων, καὶ τὸ βασιλεύειν χάριτι Ῥωμαίων, ἠγούμενος αἰχμαλώτου τρυφὴν ἀγαπῶντος εἶναι μᾶλλον, ἢ φρόνημα καὶ θυμὸν ἔχοντος ἀνδρός, ἐπέειχε τῷ πολέμῳ τὴν γνώμην, καὶ συνετάττετο λάθρα καὶ πανούργως. Τῶν γὰρ πόλεων τὰς ἐνοδίους καὶ παραθαλαττίους, ἀσθενεῖς γενομένας περιορῶν καὶ ὑπερήμους, ὡς καταφρονεῖσθαι, πολλὴν ἄνω συνῆγε δύναμιν, καὶ τὰ μεσόγεια χωρία καὶ φρούρια καὶ πόλεις ὀπλων καὶ χρημάτων πολλῶν καὶ σωμάτων ἀκμαζόντων ἐμπεπληκώς, ἐσωμάσκει τὸν πόλεμον, καὶ συνεῖχεν ὡς περὲς γεκυρμένον ἀδήλως. Ὀπλων μὲν γὰρ ἀργούντων ἀπέκειντο τρεῖς μυριάδες ὀκτακόσκιαι δὲ σίτου μεδίμων ἦσαν ἐγκαταφροδομημένου τοῖς τείχεσι χρημάτων δὲ πλῆθος, ὅσον ἤρκειμισθοφόρους ἔτη δέκα μυρίου

τρέφειν προπολεμοῦντας τῆς χώρας. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν οὐκ ἔφθη ταῦτα κινῆσαι καὶ προαγαγεῖν εἰς ἔργον, ὑπὸ λύπης καὶ δυσθυμίας προέμενος τὸν βίον. Ἐγὼ γὰρ ἀδίκως τὸν ἕτερον τῶν υἱῶν, Δημήτριον, ἐκ διαβολῆς τοῦ χείρονος ἀνηρηκώς. Ὁ δ' ὑπολειπόμενος υἱὸς αὐτοῦ, Περσεύς, ἅμα τῇ βασιλείᾳ διεδέξατο τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἔχθραν, οὐκ ὦν ἐχέγγυος ἐνεγκεῖν διὰ μικρότητα καὶ μοχθηρίαν ἤθους, ἐν ᾧ παθῶν τε παντοδαπῶν καὶ νοσημάτων ἐνόητων, ἐπρώτευσεν ἡ φιλαργυρία. Λέγεται δὲ μηδὲ γνήσιος φῦναι, λαβεῖν δ' αὐτὸν ἡ συνοικοῦσα τῷ Φιλίππῳ νεογνόν, ἀκεστρίας τινὸς Ἀργολικῆς, Γναθαινίας τοῦνομα, τεκούσης, καὶ λαθεῖν ὑποβαλομένη. Δι' ὃ καὶ μάλισα δοκεῖ τὸν Δημήτριον φοβηθεὶς ἀποκτεῖναι, μὴ γνήσιον ἔχων ὁ οἶκος διάδοχον, ἀποκαλύψῃ τὴν ἐκεῖνου νοθείαν.

Θ. Οὐ μὴν ἀλλὰ, καίπερ ὦν ἀγεννῆς καὶ ταπεινός, ὑπὸ ῥώμης τῶν πραγμάτων ἀναφερόμενος πρὸς τὸν πόλεμον ἔση, καὶ διηρέισατο πολὺν χρόνον, ἡγεμόνας τε Ῥωμαίων ὑπατικούς καὶ στρατεύματα καὶ σόλους μεγάλους ἀποτριψάμενος, ἐνίων δὲ καὶ κρατήσας. Πόπλιόν τε γὰρ Λικίνιον, ἐμβαλόντα πρῶτον εἰς Μακεδονίαν, τρεψάμενος ἵππομαχίᾳ, δισχιλίους πεντακοσίους ἀνδρας ἀγαθοὺς ἀπέκτεινε, καὶ ζῶντας ἄλλους ἑξακοσίους ἔλαβε. Τοῦ δὲ ναυσάθμου περὶ Ὠρεὸν ὄρμοῦντος, ἀπροσδῆκτον ἐπιπλουν θέμενος, εἴκοσι μὲν αὐτοφόρτους ὑλκάδας ἐχειρώσατο, τὰς δ' ἄλλας σίτου γεμούσας κατέδυσεν· ἐκράτησε δὲ καὶ πεντηρικὰ τέσσαρα. Καὶ μάχην ἐπολέμησε τὸ δεύτερον, ἐν ἣ τὸν ὑπατικὸν Ὀσίλιον ἀπεκρούσατο, καταβιαζόμενον κατὰ τὰς Ἐλιμίας· λάθρα δὲ διὰ Θεσσαλίας ἐμβαλόντα προκαλούμενος εἰς μάχην, ἐφύθησε· Πάρεργον δὲ τοῦ πολέμου στρατεῖαν ἐπὶ Δαρδανεῖς θέμενος ὡς δὴ τοὺς Ῥωμαίους ὑπερορῶν καὶ σχολάζων, μυρίους τῶν βαρβάρων κατέκοψε, καὶ λείαν ἠλάσατο πολλήν. Ὑπεκίνει δὲ καὶ Γαλάτας τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον ὠκημένους, οἱ Βασάρναι καλοῦν-

ται, στρατὸν ἰππότην καὶ μάχιμον· Ἰλλυριοὺς τε διὰ Γενθίου τοῦ βασιλέως παρεκάλει συνεφάσθαι τοῦ πολέμου. Καὶ λόγος κατέσχεν, ὡς τῶν βαρβάρων μισθῷ πεπεισμένων ὑπ' αὐτοῦ, διὰ τῆς κάτω Γαλατίας παρὰ τὸν Ἀδρίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

1. Ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις πυνθανομένοις, ἐδόκει, τὰς τῶν στρατηγιῶν χάριτας καὶ παραγγελίας ἐάσαντας, *αὐτοὺς* καλεῖν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἄνδρα νοῦν ἔχοντα, καὶ πράγμασι χρῆσθαι μεγάλοις ἐπιστάμενον. Οὗτος ἦν Παῦλος Αἰμίλιος, ἡλικίας μὲν ἤδη πρόσω, καὶ περὶ ἐξήκοντα γεγονώς ἔτη, ῥώμῃ δὲ σώματος ἀκμάζων, πεφραγμένος δὲ κηδεσαῖς καὶ παισὶ νεανίαις, καὶ φίλων πλήθει καὶ συγγενῶν μέγα δυναμένων, οἳ πάντες αὐτὸν ὑπακοῦσαι καλοῦντι τῷ δήμῳ πρὸς τὴν ὑπατείαν ἐπειθον. Ὁ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐθρύπτετο πρὸς τοὺς πολλοὺς, καὶ διέκλινε τὴν σπουδὴν, ὡς μὴ δεόμενος τοῦ ἀρχεῖν φοιτώντων δὲ καθ' ἡμέραν ἐπὶ θύρας, καὶ προκαλουμένων αὐτὸν εἰς ἀγορὰν, καὶ καταβοώντων, ἐπέισθη· καὶ φανείς εὐθὺς ἐν τοῖς μετιοῦσι τὴν ὑπατείαν, ἔδοξεν οὐκ ἀρχὴν ληψόμενος, ἀλλὰ νίκην καὶ κράτος πολέμου κομίζων, καὶ διδοὺς τοῖς πολίταις, καταβαίνειν εἰς τὸ πεδίον. Μετὰ τούτῃς ἐλπίδος καὶ προθυμίας ἐδέξαντο πάντες αὐτὸν, καὶ κατέστησαν ὑπατον τὸ δεύτερον, οὐκ ἐάσαντες κληρὸν γενέσθαι, καθάπερ εἰώθει περὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλ' εὐθὺς ἐκείνῳ ψηφισάμενοι τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου τὴν ἡγεμονίαν. Λέγεται δ' αὐτὸν, ὡς ἀνηγορευθεὶς κατὰ τοῦ Περσέως στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ δήμου παντός, οἷκαδε προπεμφθέντα λαμπρῶς, εὐρεῖν τὸ θυγάτριον τὴν Τερτίαν δεδακρυμένην, ἔτι παιδίον οὔσαν ἀσπαζόμενον οὖν αὐτήν, ἐρωτᾶν ἐφ' ὅτῳ λελύπηται. Τὴν δὲ, περιβαλοῦσαν καὶ καταφιλοῦσαν· Οὐ γὰρ οἶσθα, εἰπεῖν, ὦ πάτερ, ὅτι ἡμῖν ὁ Περσεὺς τέθνηκε; λέγουσαν κυνίδιον σύντροφον, οὕτω προσαγορευόμενον. Καὶ τὸν Αἰμίλιον· Ἀγαθὴ τύχη, φάναι, ὦ θύγατερ, καὶ δέχομαι τὸν οἰωνόν.

Ταῦτα μὲν οὖν Κικέρων ὁ ῥήτωρ ἐν τοῖς περὶ μαντικῆς ἱστορήκεν.

ΙΑ. Εἰωθότων δὲ τῶν ὑπατεῖαν λαβόντων, οἷον ἀνθυμολογεῖσθαι τινα χάριν, καὶ προσαγορεύειν φιλοφρόνως τὸν δῆμον ἀπὸ τοῦ βήματος, Αἰμίλιος εἰς ἐκκλησίαν συναγαγὼν τοὺς πολίτας, τὴν μὲν προτέραν ὑπατεῖαν μετελθεῖν ἔφη αὐτὸς ἀρχῆς δεόμενος, τὴν δὲ δευτέραν, ἐκείνων στρατηγοῦ δεομένων. Διὸ μὴδεμίαν αὐτοῖς χάριν ἔχειν ἀλλ', εἰ (μὲν) νομίζουσι δι' ἐτέρου βέλτιον ἔξειν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἐξίστασθαι τῆς ἡγεμονίας· εἰ δὲ πιστεύουσιν αὐτῷ, μὴ παραστρατηγεῖν, μηδὲ λογοποιεῖν, ἀλλ' ὑπουργεῖν σιωπῇ τὰ δέοντα πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς, ἐὰν ἄρχοντος ἄρχειν ζητῶσιν, ἔτι μᾶλλον, ἢ νῦν, καταγελάσους ἐν ταῖς στρατείαις ἐσομένους. Ἀπὸ τούτων τῶν λόγων πολλὴν μὲν αἰδῶ πρὸς αὐτὸν ἐνεποίησε τοῖς πολίταις, μεγάλην δὲ προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος, ἡδομένων ἀπάντων, ὅτι τοὺς κολακεύοντας παρελθόντες, εἴλοντο παρρησίαν ἔχοντα καὶ φρόνημα στρατηγόν. Οὕτως ἐπὶ τῷ κρατεῖν καὶ μέγιστος εἶναι τῶν ἄλλων ἀρετῆς καὶ τοῦ καλοῦ δούλος ἦν ὁ Ῥωμαίων δῆμος.

ΙΒ. Αἰμίλιον δὲ Παῦλον, ὡς ἐξώρμησεν ἐπὶ τὴν στρατείαν, πλοῦ μὲν εὐτυχία καὶ ῥασιῶνῃ χρῆσασθαι πορείας κατὰ δαίμονα τίθημι, σὺν τάχει καὶ μετ' ἀσφαλείας εἰς τὸ στρατόπεδον κομισθέντα. Τοῦ δὲ πολέμου καὶ τῆς στρατηγίας αὐτοῦ, τὸ μὲν τόλμης ὀξύτητι, τὸ δὲ βουλευμασι χρηστοῖς, τὸ δὲ φίλων ἐκθύμοις ὑπηρεσίαις, τὸ δὲ τῷ παρὰ τὰ δεινὰ θαρσεῖν καὶ χρῆσθαι λογισμοῖς ἀραρόσιν, ὁρῶν διαπεπραγμένον, οὐκ ἔχω τῇ λεγομένη τοῦ ἀνδρός εὐτυχία λαμπρὸν ἀποδοῦναι καὶ διάσημον ἔργον, οἷον ἐτέρων στρατηγῶν. Εἰ μή τις ἄρα τὴν Περσέως φιλαργυρίαν Αἰμιλίῳ τύχην ἀγαθὴν περὶ τὰ πράγματα γενέσθαι φησὶν, ἢ λαμπρὰ καὶ μεγάλα πρὸς τὸν πόλεμον ἀρθέντα ταῖς ἐλπίσι τὰ Μακεδόνων ἀνέτρεψε καὶ κατέβαλε, πρὸς ἀργύριον ἀποδειλιάσαντος.

Ἦκον μὲν γὰρ αὐτῷ δευθέντι Βασάρναι, μύριοι μὲν ἵππεῖς, μύριοι δὲ παραβάται, μισθοφόροι πάντες, ἄνδρες οὐ γεωργεῖν εἰδότες, οὐ πλεῖν, οὐκ ἀπὸ ποιμνίων ζῆν νέμοντες, ἀλλ' ἐν ἔργον καὶ μίαν τέχνην μελετῶντες, αἰεὶ μάχεσθαι καὶ κρατεῖν τῶν ἀντιταττομένων. Ὡς δὲ περὶ τὴν Μηδικὴν καταστρατοπεδεύσαντες ἐπεμύγγυντο τοῖς παρὰ τοῦ βασιλέως, ἄνδρες ὑψηλοὶ μὲν τὰ σώματα, θαυματοὶ δὲ τὰς μελέτας, μεγάλαυχοι δὲ καὶ λαμπροὶ ταῖς κατὰ τῶν πολεμίων ἀπειλαῖς, θάρσος παρέστησαν τοῖς Μακεδόσι καὶ δόξαν, ὡς τῶν Ῥωμαίων οὐχ ὑπομενούτων, ἀλλ' ἐκπλαγισμένων τὴν ὄψιν αὐτὴν καὶ τὴν κίνησιν, ἔκφυλον οὔσαν καὶ δυσπρόσοπτον. Οὕτω διαθείς τοὺς ἀνθρώπους ὁ Περσεύς, καὶ τοιούτων ἐμπλήσας ἐλπίδων, αἰτούμενος καθ' ἕκαστον ἡγεμόνα χιλίους, πρὸς τὸ γιγνόμενον τοῦ χρυσίου πλῆθος ἰλιγγιάσας καὶ παραφρονήσας, ὑπὸ μικρολογίας ἀπέπειπατο καὶ προήκατο τὴν συμμαχίαν ὡς περ οἰκονομῶν, οὐ πολεμῶν Ῥωμαίοις, καὶ λογισμὸν ἀποδώσων ἀκριβῆ τῆς εἰς τὸν πόλεμον δαπάνης οἷς ἐπολέμει· καίτοι διδασκάλους εἶχεν ἐκείνους, οἷς ἄνευ τῆς ἄλλης παρασκευῆς στρατιωτῶν δέκα μυριάδες ἦσαν ἠθροισμένοι καὶ παρεσῶσαι ταῖς χρεῖαις. Ὁ δὲ πρὸς δύναμιν ἀνταίρων τηλικαύτην καὶ πόλεμον, οὗ τοσοῦτον ἦν τὸ παρατρεφόμενον, διεμέτρει καὶ παρεστημαίνετο τὸ χρυσίον, ἄψασθαι δεδιώς, ὡς περ ἄλλοτρίου. Καὶ ταῦτ' ἔπραττεν οὐ Λυδῶντις, οὐδὲ Φοινίκων γεγονώς, ἀλλὰ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου κατὰ συγγένειαν ἀρετῆς μεταποιούμενος, οἱ τῷ τὰ πράγματα τῶν χρημάτων ὠνητὰ, μὴ τὰ χρήματα τῶν πραγμάτων ἡγεῖσθαι, πάντων ἐκράτησαν. Ἐβρέθη γοῦν, ὅτι τὰς πόλεις αἰρεῖ τῶν Ἑλλήνων οὐ Φίλιππος, ἀλλὰ τὸ Φιλίππου χρυσίον. Ἀλεξάνδρος δὲ τῆς ἐπ' Ἰνδοὺς στρατείας ἀπτόμενος, καὶ βαρὺν ὄρων καὶ δύσογκον ἤδη τὸν Περσικὸν ἐφελκόμενοις πλοῦτον τοὺς Μακεδόνας, πρῶτας ὑπέπερσε τὰς βασιλικὰς ἀμάξας, εἶτα τοὺς ἄλλους ἔπεισε ταῦτ' ποιήσαντας ἐλα-

φρούς ἀναζεύξαι πρὸς τὸν πόλεμον, ὡσπερ λελυμένους. Περσεύς δὲ τὸν χρυσὸν αὐτὸς αὐτοῦ τέκνων καὶ βασιλείας καταχεάμενος, οὐκ ἠθέλησε δι' ὀλίγων σωθῆναι χρημάτων, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν κομισθεὶς ὁ πλούσιος αἰχμάλωτος, ἐπιδειξασθαι Ῥωμαίοις, ὅσα φεισάμενος ἐτήρησεν αὐτοῖς.

II. Οὐ γὰρ μόνον ἀπέπεμψε τοὺς Γαλάτας ψευδάμενος, ἀλλὰ καὶ Γένθιον ἐπάρας τὸν Ἰλλυριὸν ἐπὶ τριακοσίοις ταλάντοις συνεφάψασθαι τοῦ πολέμου, τὰ μὲν χρήματα τοῖς παρ' αὐτοῦ πεμφθεῖσι προὔθηκεν ἡριθμημένα, καὶ κατασημήνασθαι παρέτχεν. Ὡς δὲ πεισθεὶς ἔχριν ἃ ἤτησεν ὁ Γένθιος ἔργον ἀσεβὲς καὶ δεινὸν ἐδράσε (πρέσβεις γὰρ ἐλθόντας Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν συνέλαβε καὶ κατέδησεν), ἡγούμενος ὁ Περσεύς οὐδὲν ἔτι δεῖσθαι τῶν χρημάτων τὴν ἐκπολέμωσιν, ἅλυστα τοῦ Γενθίου προδεδωκότος ἔχθρας ἐνέχυρα, καὶ διὰ τηλικαύτης ἀδικίας ἐμβεβληκότος ἑαυτὸν εἰς τὸν πόλεμον, ἀπεσέρησε τὸν κακοδαίμονα τῶν τριακοσίων ταλάντων, καὶ περιεῖδεν ὀλίγω χρόνῳ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶς, ὡς ἀπὸ νεοττιᾶς, ἀρθέντα τῆς βασιλείας, ὑπὸ Λευκίου Ἀνικίου, στρατηγοῦ πεμφθέντος ἐπ' αὐτὸν μετὰ δυνάμεως. Ἐπὶ τοιοῦτον ἀντίπαλον ἐλθὼν ὁ Αἰμίλιος, αὐτοῦ μὲν κατεφρόνει, τὴν δ' ὑπ' αὐτῷ παρασκευὴν καὶ δύναμιν ἐθαύμαζεν. Ἦσαν γὰρ ἵππεῖς μὲν τετρακισχίλιοι, πεζοὶ δ' εἰς φάλαγγα, τετρακισμυρίων οὐ πολλοῖς ἀποδέοντες. Ἰδρυμένος δὲ πρὸ τῆς θαλάττης, παρὰ τὴν Ὀλυμπικὴν ὑπώρειαν ἐπὶ χωρίων οὐδαμῶθεν προσαγωγὴν ἐχόντων, καὶ πάντοθεν ὑπ' αὐτοῦ διαπεφραγμένων ἐρύμασι καὶ προτειχίσμασι ξυλίνοις, πολλὴν ἄδειαν ἤγειν, ἀποτρέψειν χρόνῳ καὶ χρημάτων δαπάνῃ τὸν Αἰμίλιον ἡγούμενος. Ὁ δὲ τῇ γνώμῃ μὲν ἦν ἐνεργὸς, ἐπὶ πᾶν βούλευμα καὶ πᾶσαν τρεπόμενος πείραν ὑπ' ἀδείας δὲ τῆς πρόσθεν τὸν στρατὸν ὕρῶν δυσανασχετοῦντα, καὶ λόγῳ πολλὰ διαστρατηγοῦντα τῶν ἀπράκτων, ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ παρήγγειλε μηδὲν πολυπραγμονεῖν, μηδὲ φροντίζειν,

ἀλλ' ἢ τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὴν πανοπλίαν ἕκαστον, ὅπως ἐνεργὸν παρῆξει, καὶ χρήσεται Ῥωμαϊκῶς τῇ μαχαίρᾳ, τὸν καιρὸν παραδόντος τοῦ στρατηγοῦ. Τὰς δὲ νυκτερινὰς ἐκέλευσε φυλακὰς ἄνευ λόγχης φυλάττειν, ὡς μᾶλλον προσέξοντας καὶ διαμαχομένους πρὸς τὸν ὕπνον, ἂν ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους μὴ δύνωνται προσιόντας.

ΙΔ. Ἐνοχλουμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων μάλιστα περὶ τὴν τοῦ ποτοῦ χρείαν (καὶ γὰρ ὀλίγον καὶ πονηρὸν ἐπίδυσ, καὶ συνελείβετο παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν), ὁρῶν ὁ Αἰμίλιος μέγα καὶ κατρηρὲς δένδρεσιν ὕψος τὸν Ὀλυμπον ἐπικείμενον, καὶ τεκμαιρόμενος τῇ χλωρότητι τῆς ὕλης, ναμάτων ἔχειν ἀρχὰς διὰ βάρους ὑποφερομένων, ἀναπνοῆς αὐτοῖς καὶ φρέατα πολλὰ παρὰ τὴν ὑπόρειαν ὄρυττε. Τὰ δ' εὐθύς ἐπίμπλατο ρευμάτων καθαρῶν, ἐπισυνδιδόντων ὀλίγη καὶ φορᾷ τοῦ θλιβομένου πρὸς τὸ κενούμενον. Καίτοι τινὲς οὐ φασιν ὑδάτων ἐτοίμων κεκρυμμένων πηγὰς ἐναποκεῖσθαι τοῖς τόποις, ἐξ ὧν ῥέουσιν, οὐδ' ἀποκάλυψιν, οὐδὲ ῥῆξιν εἶναι τὴν ἐκβολὴν αὐτῶν, ἀλλὰ γένεσιν καὶ σύσασιν, ἐνταῦθα τῆς ὕλης ἐξυγραينوμένης· ἐξυγραίνεσθαι δὲ πυκνότητι καὶ ψυχρότητι τὴν νοτεράν ἀναθυμίασιν, ὅταν ἐν βάρει καταθλιβεῖσα ρευστικὴ γένηται. Καθὰ περ γὰρ οἱ μασοὶ τῶν γυναικῶν οὐχ ὥσπερ ἀγγεῖα πλήρεις εἰσὶν ἐπιρρέοντος ἐτοίμου γάλακτος, ἀλλὰ μεταβάλλοντες τὴν τροφήν ἐν αὐτοῖς, ἐργάζονται γάλα, καὶ διηθοῦσιν· οὕτως οἱ περὶ ψυκτοὶ καὶ πιδακιδεῖς τόποι τῆς γῆς ὕδωρ μὲν οὐκ ἔχουσι καλυπτόμενον, οὐδὲ κόλπους ρεύματα καὶ βάρη ποταμῶν τοσούτων ἐξ ἐτοίμης καὶ ὑποκειμένης ἀφιέντας ἀρχῆς, τὸ δὲ πνεῦμα καὶ τὸν ἀέρα, τῷ πιεῖζειν καὶ καταπυκνοῦν, ἀποθλίβοντες εἰς ὕδωρ τρέπουσι. Τὰ γοῦν ὄρυττόμενα τῶν χωρίων μᾶλλον ἀναπιδύει καὶ διανάει πρὸς τὴν τοιαύτην ψηλάφησιν, ὥσπερ οἱ μασοὶ τῶν γυναικῶν πρὸς τὸν θηλασμόν, ἀνυγραίνοντα καὶ μαλάττοντα τὴν ἀναθυμίασιν· ὅσα δ' ἀργὰ τῆς γῆς συμπέφρακται, τυφλά πρὸς

γένεσιν ὑδάτων ἐστίν, οὐκ ἔχοντα τὴν ἐργαζομένην τὸ ὑγρὸν κίνησιν. Οἱ δὲ ταῦτα λέγοντες, ἐπιχειροῦν δεδωκάσι τοῖς ἀπορητικοῖς, ὡς οὐδὲ τὸ αἷμα τοῖς ζώοις ἔνερσιν, ἀλλὰ γεννᾶται πρὸς τὰ τραύματα, πνεύματός τινος, ἢ σαρκῶν μεταβολῇ ῥύσιν ἀπεργασαμένη καὶ σύντηξιν. Ἐλέγχονται δὲ τοῖς πρὸς τοὺς ὑπὸ νόμους καὶ τὰς μεταλλείας ἀπαντῶσιν εἰς βάθη ποταμοῖς, οὐ κατ' ὀλίγον συλλεγομένοις, ὥσπερ εἰκὸς ἐστίν, εἰ γένεσιν ἐκ τοῦ παραχρῆμα, κινουμένης τῆς γῆς, λαμβάνουσιν, ἀλλ' ἀθρόοις ἀναχσομένοις. Ὅρων δὲ, καὶ πέτρας πληγῇ ραγίσσης, ἐξεπήδησε ῥεῦμα λάβρον ὑδατος, εἴτ' ἐπέλιπε. Ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

ΙΕ. Ὁ δὲ Αἰμιλίος ἡμέρας μὲν τινὰς ἡρέμει, καὶ φασί, μήποτε, τηλικούτων στρατοπέδων ἐγγὺς οὕτω συνελθόντων, ἡσυχίαν γενέσθαι τὸσαύτην. Ἐπεὶ δὲ κινῶν ἀπαντῶν καὶ πειρώμενος, ἐπυθάνετο μίαν εἰσβολὴν ἔτι μόνον ἀφρουρον ἀπολείπεσθαι, τὴν διὰ Περραιβίας παρὰ τὸ Πύθιον καὶ τὴν Πέτραν, τῷ μὴ φυλάττεσθαι τὸν τόπον ἐλπίσας μᾶλλον, ἢ δι' ἣν οὐκ ἐφυλάττετο, δυσχωρίαν καὶ τραχύτητα δείσας, ἐβουλεύετο. Πρῶτος δὲ τῶν παρόντων ὁ Νασικᾶς ἐπικαλούμενος Σκηπίων, γαμβρὸς Ἀφρικανοῦ Σκηπίωνος, ὕψερρον δὲ μέγιστον ἐν τῇ συγκλήτῳ δυνηθεὶς, ὑπεδέξατο τῆς κυκλώσεως ἡγεμῶν γενέσθαι. Δεύτερος δὲ Φάβιος Μάξιμος, ὁ πρεσβύτατος τῶν Αἰμιλίου παίδων, ἔτι μειράκιον ὢν, ἀνέστη προθυμούμενος. Ἦσθεις οὖν ὁ Αἰμιλίος, δίδωσιν αὐτοῖς, οὐχ ὅσους Πολύβιος εἶρηκεν, ἀλλ' ὅσους αὐτὸς ὁ Νασικᾶς λαβεῖν φησι, γεγραφὼς περὶ τῶν πράξεων τούτων ἐπιστόλιον πρὸς τινα τῶν βασιλέων. Οἱ μὲν ἐκτὸς τάξεως Ἰταλικοὶ τρισχίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν, τὸ δ' εὐώνυμον κέραι, εἰς πεντακισχιλίους. Τούτοις προσλαβὼν ὁ Νασικᾶς ἵππεῖς ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ τῶν παρ' Ἀρπάλῳ Θρακῶν καὶ Κρητῶν ἀναμειγμένων διακοσίους, ἐξώρμησε τῇ πρὸς θάλασσαν ὁδῷ, καὶ καταστρατοπέδευσε παρὰ τὸ Ἡράκλειον, ὡς δὲ ταῖς ναυσὶ μέλλων ἐκπεριπλεῖν καὶ κυκλοῦσθαι

τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. Ἐπεὶ δ' ἐδείπνησαν οἱ στρατιῶται, καὶ σκότος ἐγένετο, τοῖς ἡγεμόσι φράσας τὸ ἀληθές, ἤγε διὰ νυκτὸς τὴν ἐναντίαν ἀπὸ θαλάσσης καὶ καταλύσας ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν ὑπὸ τὸ Πύθιον. Ἐνταῦθα τοῦ Ὀλύμπου τὸ ὕψος ἀνατείνει πλέον, ἢ δέκα σταδίου· σημαίνεται δὲ ἐπιγράμματι τοῦ μετρήσαντος, οὕτως·

Ὀλύμπου κορυφῆς ἐπι Πυθίου Ἀπόλλωνος

Ἴσον, ὕψος ἔχει (πρὸς κάθετον δ' ἐμέτρει)

Πλήρη μὲν δεκάδα σταδίων μίαν, αὐτὰρ ἐπ' αὐτῇ

Πλέθρον τετραπέδῳ λειπόμενον μεγέθει.

Εὐμέλου δὲ μιν υἱὸς ἐθήκατο μέτρα κελεύθου

Ξεναγόρης· σὺ θ', ἀναξ, χαῖρε, καὶ ἐσθλά διδοῦ.

Καίτοι λέγουσιν οἱ γεωμετρικοὶ, μήτε ὄρους ὕψος, μήτε βάθος τῆς θαλάσσης ὑπερβάλλειν δέκα σταδίους. Ὁ μὲντοι Ξεναγόρας οὐ παρέργως, ἀλλὰ μεθόδῳ καὶ δι' ὀργάνων, εἰληφέναι δοκεῖ τὴν μέτρησιν.

17. Ὁ μὲν οὖν Νασικῆς ἐνταῦθα διενεκτέρευσε. Τῷ δὲ Περσεῖ, τὸν Αἰμίλιον ἀτρεμοῦντα κατὰ χώραν ὀρώντι, καὶ μὴ λογιζομένῳ τὸ γινόμενον, ἀποδράς ἐκ τῆς ὁδοῦ Κρής αὐτόμολος, ἤκε μηνύων τὴν περίοδον τῶν Ῥωμαίων. Ὁ δὲ συνταραχθεὶς, τὸ μὲν στρατόπεδον οὐκ ἐκίνησε, μυρίους δὲ μισθοφόρους ξένους καὶ δισχιλίους Μακεδόνας Μιλωνι παραδοὺς ἐξάπέσειλε, παρακελευσάμενος ταχῆναι καὶ καταλαβεῖν τὰς ὑπερβολάς. Τούτοις ὁ μὲν Πολύβιος φησιν ἔτι κοιχωμένοις ἐπιπεσεῖν τοὺς Ῥωμαίους· ὁ δὲ Νασικῆς ὄξυν ἀγῶνα περὶ τοῖς ἄκροις γενέσθαι καὶ κίνδυνον· αὐτὸς δὲ θορᾶκα μισθοφόρον εἰς χεῖρας συνδραμόντα, τῷ ξυσῶ διὰ τοῦ στήθους πατάξας, καταβαλεῖν ἐκβιασθέντων δὲ τῶν πολεμίων, καὶ τοῦ Μίλωνος αἵσχιζα φεύγοντος ἄνευ τῶν ὄπλων μονοχίτωνος, ἀσφαλῶς ἀκολουθεῖν, ἅμα καταβιβάξων εἰς τὴν χώραν τὸ στρατεύμα. Τούτων δὲ τῷ Περσεῖ προσπεσόντων, κατὰ τάχος ἀναξεύξας, ἤγεν ὀπίσω, περίφοβος γεγονῶς, καὶ συγκεχυμένος

ταῖς ἐλπίσιν. Αὐτοῦ δ' ὁμῶς πρὸ τῆς Πύδνης ὑπομένοντα πειρᾶσθαι μάχης ἀναγκαῖον ἦν, ἢ τῷ στρατῷ σκεδασθέντι περὶ τὰς πόλεις δέχεσθαι τὸν πολέμιον, ἐπεὶ περ ἅπαξ ἐμβέβηκε τῇ χώρᾳ, δίχα πολλοῦ φόνου καὶ νεκρῶν ἐκπεσεῖν μὴ δυνάμενον. Πλήθει μὲν οὖν ἀνδρῶν αὐτόθεν περιεῖναι, προθυμίαν δὲ πολλὴν ὑπάρξειν ἀμυνομένοις περὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἐφορῶντος ἕκαστα τοῦ βασιλέως, καὶ προκινδυνεύοντος. Ἐκ τούτων ἐθάρσυνον οἱ φίλοι τὸν Περσέα· καὶ βαλόμενος στρατόπεδον, συνετάττετο πρὸς μάχην, καὶ τὰ χωρία κατεσκοπεῖτο, καὶ διήρει τὰς ἡγεμονίας, ὡς εὐθὺς ἐξ ἐφόδου τοῖς Ῥωμαίοις ἀπαντήσων. Ὁ δὲ τόπος καὶ πεδῖον ἦν τῇ φάλαγγι βάσεως ἐπιπέδου καὶ χωρίων ὀμαλῶν δεομένη, καὶ λόφοι συνεχεῖς, ἄλλος ἐξ ἄλλου, τοῖς γυμνητεύουσι καὶ ψιλοῖς ἀναφυγὰς καὶ περιδρομὰς ἔχοντες. Διὰ μέσου δὲ ποταμοὶ ῥέοντες Αἴσων καὶ Λεῦκος, οὐ μάλα βαθεῖς τότε (θέρους γὰρ ἦν ὥρα φθίνοντος), ἐδόκουν τινὰ δυσεργίαν ὁμῶς τοῖς Ῥωμαίοις παρέξειν.

ΙΖ. Ὁ δ' Αἰμίλιος, ὡς εἰς ταῦτόν συνέμιξε τῷ Νασικᾷ, κατέβαινε συντεταγμένος ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ὡς δ' εἶδε τὴν παράταξιν αὐτῶν, καὶ τὸ πλῆθος, θαυμάσας ἐπέσκησε τὴν πορείαν, αὐτός τι πρὸς ἑαυτὸν συλλογιζόμενος. Οἱ δ' ἡγεμονικοὶ νεανίσκοι προθυμούμενοι μάχεσθαι, παρελάνοντες ἐδέοντο μὴ μέλλειν, καὶ μάλιστα πάντων ὁ Νασικᾶς, τῇ περὶ τὸν Ὀλυμπον εὐτυχία τεθαβρῆκώς. Ὁ δ' Αἰμίλιος μειδιάσας· Εἶγε τὴν σὴν, εἶπεν, ἡλικίαν εἶχον· αἱ δὲ πολλάί με νίκαι, διδάσκουσαι τὰ τῶν ἡττωμένων ἀμαρτήματα, κωλύουσιν ἐξ ὁδοῦ μάχην τίθεσθαι πρὸς φάλαγγα συντεταγμένην ἤδη καὶ συνεσῶσαν. Ἐκ τούτου τὰ μὲν πρῶτα καὶ καταφανῆ πρὸς τοὺς πολεμίους, ἐκέλευσεν εἰς σπείρας καθιστάμενα ποιεῖν σχῆμα παρατάξεως, τοὺς δ' ἀπὸ οὐρᾶς στραφέντας ἐν χώρᾳ χάρακα βαλέσθαι καὶ στρατοπεδεύειν. Οὕτω δὲ τῶν συνεχῶν τοῖς τελευταίοις καθ' ὑπαγωγὴν ἐξελιττομένων, ἔλαθε τὴν παράταξιν ἀναλύσας, καὶ κατασχῆσας ἀθουρύβως εἰς τὸν χάρακα πάντας. Ἐπεὶ

δὲ νύξ ἐγεγόνει, καὶ μετὰ δεῖπνον ἐτράποντο πρὸς ὕπνον καὶ ἀνάπαυσιν, αἰφνίδιον ἢ σελήνη πλήρης οὔσα καὶ μετέωρος ἐμελαίνετο· καὶ τοῦ φωτὸς ἀπολιπόντος αὐτήν, χροῖας ἀμείψασα παντοδαπὴς ἠφανίσθη. Τῶν δὲ Ῥωμαίων, ὡσπερ ἐστὶ νενομισμένον, χαλκοῦ τε πατάγοις ἀνακαλουμένων τὸ φῶς αὐτῆς, καὶ πυρὰ πολλὰ δαλοῖς καὶ δασίν ἀνεχόντων πρὸς τὸν οὐρανόν, οὐδὲν ὅμοιον ἔπραττον οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ φρίκη καὶ θίμβος τὸ στρατόπεδον κατεῖχε, καὶ λόγος ἡσυχῇ διὰ πολλῶν ἐχώρει, βασιλέως τὸ φάσμα σημαίνειν ἔκλειψιν. Ὁ δ' Αἰμίλιος οὐκ ἦν μὲν ἀνήκοος, οὐδ' ἄπειρος παντάπασιν τῶν ἐκλειπτικῶν ἀνωμαλιῶν, αἰ τὴν σελήνην περιφερομένην εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμβάλλουσι τεταγμέναις περιόδοις, καὶ ἀποκρύπτουσιν, ἄχρις οὗ παρελθοῦσα τὴν ἐπίσκοτον χώραν, πάλιν ἐπιλάμψη πρὸς τὸν ἥλιον. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῷ θεῷ πολὺ νέμων, καὶ φιλοθύτης ὢν καὶ μαντικός, ὡς εἶδε πρῶτον τὴν σελήνην ἀποκαθαιρομένην, ἔνδεκα μύσχους αὐτῇ κατέθυσεν. Ἄμα δ' ἡμέρα τῷ Ἡρακλεῖ βουθυτῶν οὐκ ἐκαλλιέρει μέχρις εἴκοσι· τῷ δὲ πρώτῳ καὶ εἰκοστῷ παρῆν τὰ σημεῖα, καὶ νίκην ἀμυνομένοις ἔφραζε. Εὐζήμενος οὖν κατὰ βῶν ἑκατὸν καὶ ἀγῶνος ἱεροῦ τῷ θεῷ, προσέταξε διακοσμεῖν τοῖς ἡγεμόσι τὸν στρατὸν εἰς μάχην. Αὐτὸς δὲ τὴν ἀπόκλισιν καὶ περιφορὰν ἀναμένων τοῦ φωτὸς, ὅπως μὴ κατὰ προσώπου μαχομένοις αὐτοῖς ἔωθεν ὁ ἥλιος ἀντιλάμποι, παρῆγε τὸν χρόνον, ἐν τῇ σκηνῇ καθεζόμενος ἀναπεπταμένη πρὸς τὸ πεδῖον καὶ τὴν στρατοπεδείαν τῶν πολεμίων.

III. Περὶ δὲ δέλιχον, οἱ μὲν, αὐτοῦ φασὶ τοῦ Αἰμιλίου τεχνάζοντος ἐκ τῶν πολεμίων γενέσθαι τὴν ἐπιχείρησιν, ἀχάλινον ἵππον ἐξελάσαντας, ἐμβαλεῖν αὐτοῖς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ τοῦτον ἀρχὴν μάχης διωκόμενον παρασχεῖν· οἱ δὲ, Ῥωμαϊκῶν ὑποζυγίων χορτάσματα παρακομιζόντων ἄπτεσθαι Θραῦκας, ἔν Αἰλέξανδρος ἠγεῖτο· πρὸς δὲ τούτους ἐκδρομὴν ὄξειαν ἐπτακοσίων Λιγύων

γενέσθαι· παραβουθούντων δὲ πλειόνων ἑκατέροις, οὕτω συνάπτεσθαι τὴν μάχην ἀμφοτέρωθεν. Ὁ μὲν οὖν Αἰμίλιος, ὅσπερ κυβερνήτης, τῷ παρόντι σάλῳ καὶ κινήματι τῶν στρατοπέδων τεκμαιρόμενος τὸ μέγεθος τοῦ μέλλοντος ἀγῶνος, ἐκ τῆς σκηνῆς προῆλθε, καὶ τὰ τάγματα τῶν ὀπλιτῶν ἐπιὼν παρεθάρρυνεν. Ὁ δὲ Νασικᾶς ἐξιππασάμενος πρὸς τοὺς ἀκροβολιζομένους, ὄρᾳ πάντας ὅσον οὐπω τοὺς πολεμίους ἐν χερσὶν ὄντας. Πρῶτοι δ' οἱ Θραῖκες ἐχώρουν, ὧν μάλιστα φησὶν ἐκπλαγῆναι τὴν ὄψιν, ἄνδρες ὑψηλοὶ τὰ σώματα, λευκῷ καὶ περιλάμποντι θυρεῶν καὶ περικνημίδων ὀπλισμῷ, μέλανας ὑπενδεδυμένοι χιτῶνας, ὀρθὸς δὲ ῥομφαίας βαρυσιδήρους ἀπὸ τῶν δεξιῶν ὤμων ἐπισείοντες. Παρὰ δὲ τοὺς Θραῖκας οἱ μισθοφόροι παρενέβαλλον, ὧν σκευαὶ *τε* παντοδαπαί, καὶ μεμιγμένοι Παίονες ἦσαν· ἐπὶ δὲ τούτοις ἄγλημα τρίτον, οἱ λογάδες, αὐτῶν Μακεδόνων ἀρετῇ καὶ ἡλικίᾳ τὸ καθαρῶτατον, ἀσράπτοντες ἐπιχούσις ὄπλοις καὶ νεουργοῖς φοινικίσιν. Οἷς καθισταμένοις εἰς τάξιν, αἱ τῶν χαλκασπίδων ἐπανατέλλουσαι φάλαγγες ἐκ τοῦ χάρακος, ἐνέπλησαν αὐγῆς σιδήρου καὶ λαμπηδόνης χαλκοῦ τὸ πεδίον, κραυγῆς δὲ καὶ θορύβου παρακλεουμένων τὴν ὄρεινῇ. Οὕτω δὲ θρατέως καὶ μετὰ τάχους ἐπῆσαν, ὥστε τοὺς πρώτους νεκροὺς ἀπὸ δουεῖν σταδίων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ χάρακος καταπεσεῖν.

ΙΘ. Γιγνομένης δὲ τῆς ἐφόδου, παρῆν ὁ Αἰμίλιος, καὶ κατέλαβεν ἤδη τοὺς ἐν τοῖς ἀγῆμασι Μακεδόνας, ἄκρας τὰς σαρίσσας προσερηρικῶτας τοῖς θυρεοῖς τῶν Ῥωμαίων, καὶ μὴ προσιεμένους εἰς ἐφικτὸν αὐτῶν τὰς μαχαίρας. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων Μακεδόνων τὰς τε πέλτας ἐξ ὧμου περισπασάντων, καὶ ταῖς σαρίσσαις ἀφ' ἐνὸς συνθήματος κλιθείσαις ὑποστάντων τοὺς θυρεαφόρους, εἶδε τὴν τε ῥώμην τοῦ συνασπισμοῦ, καὶ τὴν τραχύτητα τῆς προσβολῆς, ἐκπληξίς αὐτὸν ἔσχε καὶ δέος, ὡς οὐδὲν ἰδόντα πώποτε θέαμα φοβερώτερον· καὶ πολλάκις ὕστερον ἐμέ-

μνητο τοῦ πάθους ἐκείνου καὶ τῆς ὄψεως. Τότε δὲ πρὸς τοὺς μα-
 χομένους ἐπιδεικνύμενος ἔλεω καὶ φαιδρὸν ἑαυτὸν, ἄνευ κράνους
 καὶ θώρακος ἵππῳ παρήλαυνεν. Ὁ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς,
 ὡς φησι Πολύβιος, τῆς μάχης ἀρχὴν λαμβανούσης, ἀποδειλιάσας,
 εἰς (τὴν) πόλιν ἀφιππάσατο, σκηψάμενος Ἡρακλεῖ θύειν,
 δειλὰ παρὰ δειλῶν ἐσθὰ μὴ δεχομένῳ, μηδ' εὐχὰς ἀθεμίτους
 ἐπιτελοῦντι. Θεμιτὸν γὰρ οὐκ ἔστιν, οὔτε τὸν μὴ βάλλοντα κατευ-
 σοχεῖν, οὔτε τὸν μὴ μένοντα κρατεῖν, οὔθ' ὅλως τὸν ἄπρακτον
 εὐπραγεῖν, οὔτε τὸν καλὸν εὐδαιμονεῖν. Ἀλλὰ ταῖς Αἰμιλίου παρῆν
 εὐχαῖς ὁ θεός· εὐχετο γὰρ κράτος πολέμου καὶ νίκην δόρου κρα-
 τῶν, καὶ μαχόμενος παρεκάλει σύμμαχον τὸν θεόν. Οὐ μὴν ἀλλὰ
 Ποσειδώνιος τις, ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις καὶ ταῖς πράξεσι γεγο-
 νέναι λέγων, ἱστορίαν δὲ γεγραφώς περὶ Περσέως ἐν πλείοσι βι-
 βλίοις, φησὶν αὐτὸν, οὐχ ὑπὲρ δειλίας, οὐδὲ τὴν θυσίαν ποιη-
 σάμενον αἰτίαν, ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τῇ προτέρῃ τῆς μάχης τυχεῖν
 ληλακτισμένον ὑφ' ἵππου τὸ σκέλος· ἐν δὲ τῇ μάχῃ, καί περ ἔχοντα
 δυσχρήτως, καὶ κωλυόμενον ὑπὸ τῶν φίλων, ἵππον αὐτῷ κε-
 λεῦσαι τῶν φορέων προσαγαγεῖν, καὶ περιβάντα συμμιξάει τοῖς
 ἐπὶ τῆς φάλαγγος ἀθωράκιστον φερούμενων δὲ παντοδαπῶν ἐκατέ-
 ρωθεν βελῶν, παλτὸν ἐμπυσεῖν ὀλοσίδηρον αὐτῷ, καὶ τῇ μὲν
 ἀκμῇ μὴ θιγεῖν, ἀλλὰ πλάγιον παρὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν
 παραδραμεῖν· ῥύμη δὲ τῆς παρόδου τόν τε χυτῶνα διακόψαι, καὶ
 τὴν σάρκα φοινίξει τυφλῷ μῶλωπι πολὺν χρόνον διαφυλάξαντι
 τὸν τύπον. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ποσειδώνιος ὑπὲρ τοῦ Περσέως
 ἀπολογεῖται.

Κ. Τῶν δὲ Ῥωμαίων, ὡς ἀντέστησαν τῇ φάλαγγι, μὴ δυνα-
 μένων βιάζεσθαι, Σάλιος, ὁ τῶν Πελιγνῶν ἡγούμενος, ἀρπάσας
 τὸ σημεῖον τῶν ὑφ' αὐτὸν, εἰς τοὺς πολεμίους ἔρριψεν. Τῶν δὲ
 Πελιγνῶν (οὐ γὰρ ἔστιν Ἰταλοῖς θεμιτὸν, οὐδ' ὄσιον, ἐγκατα-
 λιπεῖν σημεῖον) ἐπιδραμόντων πρὸς ἐκείνον τὸν τόπον, ἔργα

δαινά καὶ πάθη παρ' ἀμφοτέρων ἀπῆντα συμπεσόντων. Οἱ μὲν γὰρ ἐκκρούειν τε τοῖς ξίφεσι τὰς σαρίσσας ἐπειρῶντο, καὶ πιέζειν τοῖς θυρεοῖς, καὶ ταῖς χερσὶν αὐταῖς ἀντιλαμβάνόμενοι παραφέρειν· οἱ δὲ τὴν προβολὴν κρατυνάμενοι δι' ἀμφοτέρων, καὶ τοὺς προσπίπτοντας αὐτοῖς ὅπλοις διελαύνοντες, οὔτε θυρεοῦ γέγοντος, οὔτε θώρακος τὴν βίαν τῆς σαρίσσης, ἀνερρίπτουν ὑπὲρ κεφαλὴν τὰ σώματα τῶν Πελιγῶν καὶ Μαβρόουκινῶν, κατ' οὐδένα λογισμὸν, ἀλλὰ θυμῷ θηριώθει πρὸς ἐναντίας πληγὰς καὶ προὔπτον ὠθυμένων θάνατον. Οὕτω δὲ τῶν προμάχων διαφθαρέντων, ἀνεκόπησαν οἱ κατόπιν αὐτῶν ἐπιτεταγμένοι· καὶ φυγὴ μὲν οὐκ ἦν, ἀναχώρησις δὲ πρὸς ὄρος τὸ καλούμενον Ὀλόκρον, ὥστε καὶ τὸν Αἰμίλιον ἰδόντα φησὶν ὁ Ποσειδῶνιος καταρρήξασθαι τὸν χιτῶνα, τούτων μὲν ἐνδιδόντων, τῶν δ' ἄλλων Ῥωμαίων διατρεπομένων τὴν φάλαγγα προσβολὴν οὐκ ἔχουσαν, ἀλλ', ὥσπερ χαρακώματι, τῷ πυκνώματι τῶν σαρισσῶν ὑπαντιάζουσαν πάντοθεν ἀπρόσμαχον. Ἐπεὶ δὲ, τῶν τε χωρίων ἀνωμάτων ὄντων, καὶ διὰ τὸ μῆκος τῆς παρατάξεως οὐ φυλαττούσης ἀραρότα τὸν συνασπισμὸν, κατεῖδε τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων κλάσεις τε πολλὰς καὶ διασπάσματα λαμβάνουσαν, ὡς εἰκὸς ἐν μεγάλοις στρατοῖς καὶ ποικίλαις ὀρμαῖς τῶν μαχομένων, τοῖς μὲν ἐκθλιβομένην μέρεσι, τοῖς δὲ προπίπτουσαν, ἐπιῶν ὀξέως καὶ διαιρῶν τὰς σπείρας, ἐκέλευεν εἰς τὰ διαλείμματα καὶ κενώματα τῆς τῶν πολεμίων τάξεως παρεμπίπτοντας καὶ συμπλεκομένους, μὴ μίαν πρὸς ἅπαντας, ἀλλὰ πολλὰς καὶ μεμιγμένας κατὰ μέρος τὰς μάχας τίθεσθαι. Ταῦτα τοῦ μὲν Αἰμιλίου τοὺς ἡγεμόνας, τῶν δ' ἡγεμόνων τοὺς στρατιώτας διδασκόντων, ὡς πρῶτον ὑπέδυσαν καὶ διέσχον εἴσω τῶν ὅπλων, τοῖς μὲν ἐκπλαγίου κατὰ (τὰ) γυμνά προσφερόμενοι, τοὺς δὲ ταῖς περιδρομαῖς ἀπολαμβάνοντες, ἢ μὲν ἰσχύς καὶ τὸ κοινὸν ἔργον εὐθὺς ἀπολώλει τῆς φάλαγγος ἀναρρήγνυμένης· ἐν δὲ ταῖς καθ' ἓνα καὶ κατ' ὀλίγους

συτάσσειν οἱ Μακεδόνες, μικροῖς μὲν ἐγχειριδίοις σερρούς καὶ ποδήρεις θυρεοὺς νύσσοντες, ἐλαφροῖς δὲ πελταριοῖς πρὸς τὰς ἐκείνων μαχαίρας, ὑπὸ βάρους καὶ καταφορᾶς διὰ παντὸς ὄπλου χωρούσας ἐπὶ τὰ σώματα, κακῶς ἀντέχοντες, ἐτράποντο.

ΚΑ. Κατὰ τούτους δὲ μέγας ἦν ἀγὼν· ἐνθα δὴ καὶ Μάρκος, ὁ Κάτωνος υἱός, Αἰμιλίου δὲ γαμβρός, πᾶσαν ἀλκὴν ἐπιδεικνύμενος, ἀπέβαλε τὸ ξίφος. Οἷα δὲ νεανίας ἐντεθραμμένος πλείστοις παιδεύμασι, καὶ μεγάλῳ πατρὶ μεγάλης ἀρετῆς ἀποδείξεις ὀφείλων, οὐ βιωτὸν ἠγησάμενος εἶναι προσημένῳ σκῦλον αὐτοῦ ζῶντος τοῖς πολεμίοις, ἐπέδραμε τὴν μάχην, εἴ τινα πού φίλον καὶ συνήθη κατεῖδε, φράζων τὸ συμπεσὺν αὐτῷ, καὶ δεόμενος βοηθεῖν. Οἱ δὲ, πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γενόμενοι, καὶ διασχόντες ὄρμηϊ μιᾷ τοὺς ἄλλους, περὶ αὐτὸν ὑρηγούμενον, ἐμβάλλουσι τοῖς ἐναντίοις. Μεγάλῳ δ' ἀγῶνι καὶ φόνῳ πολλῷ καὶ τραύμασιν ὄσαντες ἐκ χώρας, καὶ τόπον ἔρημον καὶ γυμνὸν κατασχόντες, ἐπὶ ζήτησιν ἐτράποντο τοῦ ξίφους. Ὡς δὲ μόλις ἐν πολλοῖς ὄπλοις καὶ πτώμασι νεκρῶν κερυμμένον ἀνευρέθη, περιχαρεῖς γενόμενος καὶ παιανίσαντες, ἔτι λαμπρότερον ἐνέκειντο τοῖς συνεσῶσιν ἔτι τῶν πολεμίων. Καὶ τέλος οἱ τρισχίλιοι λογάδες, ἐν τάξει μένοντες καὶ μαχόμενοι, κατεκόπησαν ἅπαντες· τῶν δ' ἄλλων φευγόντων πολὺς ἦν ὁ φόνος, ὥστε τὸ μὲν πεδίον καὶ τὴν ὑπώρειαν καταπεπληῆσθαι νεκρῶν, τοῦ δὲ Λεύκου ποταμοῦ τὸ ρεῦμα τοὺς Ῥωμαίους τῆ μετὰ τὴν μάχην ἡμέρα διελθεῖν ἔτι μεμιγμένον αἵματι. Λέγονται γὰρ ὑπὲρ δισμυρίου πεντακισχιλίους ἀποθανεῖν. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἔπεσον, ὡς μὲν Ποσειδώνιος φησὶν, ἑκατὸν, ὡς δὲ Νασικᾶς, ὀγδοήκοντα.

ΚΒ. Καὶ κρίσιν μὲν ὄξυτάτην μέγιστος ἀγὼν οὗτος ἔσχεν· ἐννάτης γὰρ ὥρας ἀρξάμενοι μάχεσθαι, πρὸ δεκάτης ἐνίκησαν. Τῷ δὲ λειπομένῳ τῆς ἡμέρας χρησάμενοι πρὸς τὴν δίωξιν, καὶ μέχρι τῶν ἑκατῶν καὶ εἴκοσι διώξαντες, ἐσπέρας ἤδη βαθείας

ἀπετράποντο. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους οἱ θεράποντες ὑπὸ λαμπάδων ἀπαντῶντες, μετὰ χαρᾶς καὶ βοῆς ἀπῆγον ἐπὶ τὰς σκηναὺς φωτὶ λαμπομένας καὶ κεκοσμημένας κίττου καὶ δάφνης τεφάνοις· αὐτῶν δὲ τὸν στρατηγὸν μέγα πένθος εἶχε. Δυσεῖν γὰρ οὐκ αὐτῷ στρατευσάντων, ὁ νεώτερος οὐδαμοῦ φανερός ἦν, ὃν ἐφίλει τε μάλιστα, καὶ πλείστον εἰς ἀρετὴν φύσει προύχοντα τῶν ἀδελφῶν ἑώρα. Θυμοειδῆ δὲ καὶ φιλότιμον ὄντα τὴν ψυχὴν, ἔτι δ' ἀντίπαιδα τὴν ἡλικίαν, παντάπασι ἀπολωλέναι κατεδόξαζεν, ὑπ' ἀπειρίας ἀναμιχθέντα τοῖς πολεμίοις μαχομένοις. Ἀπροουμένου δ' αὐτοῦ καὶ περιπαθῶντος, ἤσθετο πᾶν τὸ σράτευμα, καὶ μεταξὺ δαιπνοῦντες ἀνεπήδων, καὶ διέθεον μετὰ λαμπάδων, πολλοὶ μὲν ἐπὶ τὴν σκηναίαν τοῦ Αἰμιλίου, πολλοὶ δὲ πρὸ τοῦ χάρακος ἐν τοῖς πρώτοις νεκροῖς ζητοῦντες. Κατήφεια δὲ τὸ στρατόπεδον, καὶ κραυγὴ τὸ πεδίον κατεῖχεν, ἀνακαλουμένων τὸν Σκηπίωνα. Πᾶσι γὰρ ἀγαστὸς ἦν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, πρὸς ἡγεμονίαν καὶ πολιτείαν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν συγγενῶν κεκραμένος τὸ ἦθος. Ὄψε δ' οὖν, ἤδη σχεδὸν ἀπεγνωσμένος, ἐκ τῆς διούξεως προσήει μετὰ δύο ἡ τριῶν ἑταίρων, αἵματος καὶ φόνου πολεμίων ἀνάπλευς, ὥσπερ σκύλαξ γενναῖος, ὑπ' ἡδονῆς ἀκρατῶς τῇ νίκῃ συνεξενεχθεῖς. Οὗτός ἐστι Σκιπίων, ὁ τοῖς ἰκνουμένοις (χρόνοις) Καρχηδόνα καὶ Νομαντίαν κατασκάψας, καὶ πολὺ πρῶτος ἀρετῆ τῶν τότε Ῥωμαίων γενόμενος, καὶ δυναθεὶς μέγιστον. Αἰμιλίῳ μὲν οὖν τὴν τοῦ κατορθώματος νέμεσιν εἰς ἕτερον ἢ τύχη καιρὸν ὑπερβαλλομένη, τότε παντελῆ τὴν ἡδονὴν ἀπεδίδου τῆς νίκης.

ΚΓ. Περσεὺς δὲ φυγῆ μὲν ἐκ Πύδνης εἰς Πέλλαν ἀπεχώρει, τῶν ἰππέων ἐπιεικῶς πάντων ἀπὸ τῆς μάχης διασσεσωμένων. Ἐπεὶ δὲ καταλαμβάνοντες οἱ πεζοὶ τοὺς ἰππεῖς, ὡς ἀνάνδρους καὶ προδεδωκότας λαιδοροῦντες, ἀπὸ τῶν ἵππων ὄθουν καὶ πληγὰς ἐδίδοσαν, δείσας τὸν θόρυβον, ἐκ τῆς ὑδοῦ παρέκλινε τὸν ἵππον, καὶ τὴν πορφύραν, ὡς μὴ διάσημος εἶη, περισπάσας,

ἔθετο πρόσθεν αὐτοῦ, καὶ τὸ διάδημα διὰ χειρῶν εἶχεν. Ὡς δὲ καὶ προσδιαλέγοιτο τοῖς ἐταίροις ἅμα βαδίζων, καταβάς ἐφείλετο τὸν ἵππον. Τῶν δὲ ὁ μὲν τις ὑπόδημα προσποιούμενος λευμένον συνάπτειν, ὁ δὲ ἵππον ἄρδεν, ὁ δὲ ποτοῦ χεῖρῶν, ὑπολειπόμενοι κατὰ μικρὸν ἀπεδίδρασκον, οὐχ οὕτω τοὺς πολέμιους, ὡς τὴν ἐκείνου χαλεπότητα δεθοϊκότες. Τεταραγμένος γὰρ ὑπὸ τῶν κακῶν, εἰς πάντας ἐζήτει τρέπειν ἀπ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν τῆς ἥττης. Ἐπεὶ δὲ νυκτὸς Πέλλαν εἰσελθὼν, Εὐκτον καὶ Εὐδαιον, τοὺς ἐπὶ τοῦ νομίσματος, ἀπαντήσαντας αὐτῷ, καὶ τὰ μὲν ἐγκαλοῦντας περὶ τῶν γεγονότων, τὰ δὲ παρρησιαζομένους ἀκαίρως καὶ συμβουλεύοντας, ὀργισθεὶς ἀπέκτεινεν αὐτὸς τῷ ξιφιδίῳ παῖων ἀμφοτέρους· οὐδεὶς παρέμεινεν αὐτῷ παράξ Εὐάνδρου τε τοῦ Κρητὸς, καὶ Ἀρχεδάμου τοῦ Αἰτωλοῦ, καὶ τοῦ Βοιωτοῦ Νέωνος. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἐπηκολούθησαν οἱ Κρηῖτες, οὐ δὲ εὐνοίαν, ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν, ὥσπερ κηρίοις μέλιτται, προσλιπαροῦντες. Πάμπολλα γὰρ ἐπήγετο, καὶ προὔθηκεν ἐξ αὐτῶν διαρπάσαι τοῖς Κρησὶν ἐκπώματα καὶ κρατῆρας καὶ τὴν ἄλλην ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ κατασκευὴν, εἰς πεντήκοντα τάλαντων λόγον. Γενόμενος δ' ἐν Ἀμφιπόλει πρῶτον, εἶτ' ἐκείθεν ἐν Γαληψῷ, καὶ τοῦ φόβου μικρὸν ὑπανέντος, εἰς τὸ συγγενὲς καὶ πρὸς εὐτάτον αὐτοῦ τῶν νοσημάτων, τὴν μικρολογία, ἀθις ὑπενεχθεὶς, ὠδύρετο πρὸς τοὺς φίλους, ὡς τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου χρυσωμάτων ἕνια τοῖς Κρησὶ διεβρίως ὑπ' ἀγνοίας· καὶ παρεκάλει τοὺς ἔχοντας, ἀντιβολῶν καὶ δακρύων, ἀμείψασθαι πρὸς νόμισμα. Τοὺς μὲν οὖν ἐπισημένους ἀκριβῶς αὐτὸν οὐκ ἔλαθε κρητίζων πρὸς Κρητας· οἱ δὲ πεισθέντες καὶ ἀποδόντες, ἀπεσερήθησαν. Οὐ γὰρ ἀπέδωκε τὰργύριον, ἀλλὰ τριάκοντα τάλαντα κερδάνας ἀπὸ τῶν φίλων, ἃ μικρὸν ὑστερον ἔμελλον οἱ πολέμιοι λήψεσθαι, μετ' αὐτῶν διέπλευσεν εἰς Σαμοθράκην, καὶ διαφεύγων ἐπὶ τοὺς Διοσκούρους ἐκέτευεν.

ΚΔ. Αἰὲ μὲν οὖν λέγονται φιλοβασιλῆιοι Μακεδόνες, τότε δ' ὡς ἐρείσματι κεκλασμένῳ πάντων ἅμα συμπεσόντων, ἐγχειρίζοντες αὐτοὺς τῷ Αἰμιλίῳ, δύο ἡμέραις ὅλης κύριον αὐτὸν κατέστησαν Μακεδονίας. Καὶ δοκεῖ τοῦτο μαρτυρεῖν τοῖς εὐτυχία τινὶ τὰς πράξεις ἐκεῖνας γεγονέναι φάσκουσιν. Ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν θυσίαν σύμπτωμα δαιμόνιον ἦν· ἐν Ἀμφιπόλει θύοντος τοῦ Αἰμιλίου, καὶ τῶν ἱερῶν ἐνηργμένων, κεραυνὸς ἐνσκήψας εἰς τὸν βωμὸν ἐπέφλεξε καὶ συγκαθήγισε τὴν ἱερουργίαν. Ὑπεβάλλει δὲ θεϊότητι πάντα καὶ τύχη τὰ τῆς φήμης. Ἦν μὲν γὰρ ἡμέρα τετάρτη νενικημένῳ Περσῶν περὶ Πύδναν, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τοῦ δήμου θεωροῦντος ἰππικὸς ἀγῶνας, ἐξαίφνης ἐνέπεσε λόγος εἰς τὸ πρῶτον τοῦ θεάτρου μέρος, ὡς Αἰμίλιος, μεγάλη μάχη νενικηκὼς Περσῶν, καταστρέφεται σύμπασαν Μακεδονίαν. Ἐκ δὲ τούτου, ταχὺ τῆς φήμης ἀναχομένης εἰς τὸ πλῆθος, ἐξέλαμψε χαρὰ μετὰ κρότου καὶ βοῆς, τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατασχοῦσα τὴν πόλιν. Εἶτα, ὡς ὁ λόγος οὐκ εἶχεν εἰς ἀρχὴν ἀνελθεῖν βέβαιον, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ὁμοίως ἐφαίνετο πλανώμενος, τότε μὲν ἐσκεδάσθη καὶ διερρύθη τὰ τῆς φήμης· ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις πυθόμενοι σαφῶς, ἐθαύμαζον τὴν προδραμοῦσαν ἀγγελίαν, ὡς ἐν τῷ ψεύδει τὸ ἀληθὲς εἶχε.

ΚΕ. Λέγεται δὲ καὶ τῆς ἐπὶ Σάγγρα ποταμῷ μάχης Ἰταλιωτῶν αὐθημερὸν ἐν Πελοποννήτῳ λόγον γενέσθαι, καὶ Πλαταιᾶσι τῆς ἐν Μυκάλῃ πρὸς Μήδους. Ἦν δὲ Ῥωμαῖοι Ταρκυνίους μετὰ Λατίνων ἐπιστρατεύσαντας ἐνίκησαν, αὐτὰγγελοι φράζοντες ὥφθησαν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ μικρὸν ὕστερον ἄνδρες δύο καλοὶ καὶ μεγάλοι. Τούτους εἶκασαν εἶναι Διοσκόρους. Ὁ δ' ἐντυχὼν πρῶτος αὐτοῖς κατ' ἀγορὰν πρὸ τῆς κρήνης ἀναψύχουσι τοὺς ἵππους ἰδρῶτι πολλῷ περιβρέζομένους, ἐθαύμαζε τὸν περὶ τῆς νίκης λόγον. Εἶθ' οἱ μὲν ἐπιψαῦσαι λέγονται τῆς ὑπῆνης αὐτοῦ ταῖν χεροῖν ἀτρέμα μειδιῶντες· ἢ δ' εὐθύς ἐκ μελαίνης τριχὸς εἰς πυρρὰν μεταβαλουῦσα, τῷ μὲν λόγῳ πίσειν, τῷ δ' ἀνδρὶ παρασχεῖν ἐπίκλησιν

τὸν Αἰνόβαρβον, ὅπερ ἐστὶ Χαλκοπύγωνα. Πᾶσι δὲ τούτοις τὸ καθ' ἡμᾶς γενόμενον πίσιον παρέσχευεν. Ὅτε γὰρ Ἀντώνιος ἀπέστειλε Δομετιανοῦ, καὶ πολὺς πόλεμος ἀπὸ Γερμανίας προσεδοκάτω, τῆς Ῥώμης ταραττομένης, ἄφνω καὶ αὐτομάτως ὁ δῆμος ἐξ αὐτοῦ φήμην ἀνέδωκε νίκης, καὶ τὴν Ῥώμην ἐπέδραμε λόγος, αὐτόν τε τὸν Ἀντώνιον ἀνηρῆσθαι, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ στρατεύματος ἡττημένου μηδὲν μέρος λελεῖσθαι. Τοσαύτην δὲ λαμπρότητα καὶ ῥύμην ἡπίσις ἔσχευεν, ὥςτε καὶ θύσαι τῶν ἐν τέλει πολλούς. Ζητουμένου δὲ τοῦ πρώτου φράσαντος, ὡς οὐδεὶς ἦν, ἀλλ' ὁ λόγος εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου διωκόμενος ἀνέφευγε, καὶ τέλος καταδύς, ὡς περ εἰς πέλαγος ἀχανές, τὸν ἄπειρον ὄχλον, ἐφάνη μηδεμίαν ἀρχὴν ἔχων βέβαιον, αὕτη μὲν ἡ φήμη ταχὺ τῆς πόλεως ἐξερρύθη. Πορευομένῳ δὲ τῷ Δομετιανῷ μετὰ δυνάμειος ἐπὶ τὸν πόλεμον ἤδη καθ' ὁδὸν ἀγγελία καὶ γράμματα φράζοντα τὴν νίκην ἀπήντησεν. Ἡ δ' αὐτοῦ τοῦ κατορθώματος ἡμέρα καὶ τῆς φήμης ἐγίγνετο, ἐπὶ πλέον, ἢ δυσμυρίους σταδίους, τῶν τόπων διεσώτων. Ταῦτα μὲν οὐδεὶς ἀγνοεῖ τῶν καθ' ἡμᾶς.

ΚΣΤ. Γναῖος δ' Ὀκτάβιος ὁ ναυαρχῶν Αἰμιλίῳ, προσορμισάμενος τῇ Σαμοθράκῃ, τὴν μὲν ἀσυλίαν παρεῖχε τῷ Περσεῖ διὰ τοὺς θεοὺς, ἐκπλου δὲ καὶ φυγῆς εἴργεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ λανθάνει πῶς ὁ Περσεὺς Ὀροάνδην τινὰ Κρήτα λέμβον ἔχοντα συμπίσας μετὰ χρημάτων ἀναλαβεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ κρητισμῷ χρησάμενος, τὰ μὲν χρήματα νικτωρ ἀνέλαβεν, ἐκείνον δὲ τῆς νυκτὸς ἤκειν κελεύσας ἐπὶ τὸν πρὸς τῷ Δημητρεῖῳ λιμένα μετὰ τῶν τέκνων καὶ θεραπείας ἀναγκαίας, εὐθύς ἀφ' ἑσπέρας ἀπέπλευσεν. Ὁ δὲ Περσεὺς οἰκτρὰ μὲν ἔπασχε, διὰ σενῆς θυρίδος παρὰ τὸ τεῖχος ἐκμηρυόμενος αὐτόν, καὶ παιδία καὶ γυναῖκα, πόνων καὶ πλάνης ἀπείρους· οἰκτρότατον δὲ σεναγμὸν ἀφῆκεν, ὡς τις αὐτῷ πλανωμένῳ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἤδη πελάγιον τὸν Ὀροάνδην θέοντα κατιδὼν ἔφρασεν. Ἰπέλαμπε γὰρ ἡμέρα, καὶ πάσης ἐλπίδος ἔρη-

μος, ὑπεχώρει φυγῇ πρὸς τὸ τεῖχος, οὐ λαθὼν μὲν, ὑποφάσας δὲ τοὺς Ῥωμαίους μετὰ τῆς γυναικός. Τὰ δὲ παιδία συλλαβὼν αὐτὸς Ἴωνι ἐνεχείρισεν, ὃς πάλαι μὲν ἐρώμενος ἦν τοῦ Περσέως, τότε δὲ προδότης γενόμενος, αἰτίαν παρέσχε τὴν μάλισσα συναγακάσασαν τὸν ἄνθρωπον, ὡς θηρίον, ἀλισκομένων τῶν τέκνων, εἰς χεῖρας ἔλθειν, καὶ παραδοῦναι τὸ σῶμα τοῖς ἐκείνων κρατοῦσιν. Ἐπίστευε μὲν οὖν μάλισσα τῷ Νασικᾷ, κάκεινον ἐκόλει μὴ παρόντος δὲ, κατακλύσας τὴν τύχην, καὶ τὴν ἀνάγκην περισκεψάμενος, ἔδωκεν αὐτὸν ὑποχείριον τῷ Γναίῳ, τότε μάλισσα ποιήσας φανερόν, ὅτι τῆς φιλαργυρίας ἦν ἐν αὐτῷ τι κακὸν ἀγεννέστερον, ἢ φιλοψυχία, δι' ἣν, ὃ μόνον ἡ τύχη τῶν ἐπταϊκῶτων οὐκ ἀφαιρεῖται, τὸν ἔλεον, ἀπεστέρησεν ἑαυτοῦ. Δεηθεὶς γὰρ ἀχθῆναι πρὸς τὸν Αἰμίλιον, ὁ μὲν ὡς ἀνδρὶ μεγάλῳ, πεπτωκῶτι πτώμα νευροσητὸν καὶ δυσυχῆς, ἐξανασχῆς ὑπὸ πάντα μετὰ τῶν φίλων δεδακρυμένος. Ὁ δ', αἴσχιτον θέαμα προβαλὼν αὐτὸν ἐπὶ σῶμα, καὶ γονάτων ὀρεξάμενος, ἀνεβάλλετο φωνὰς ἀγενναῖς, καὶ δεήσεις, ἅς οὐχ ὑπέμεινε, οὐδ' ἤκουσεν ὁ Αἰμίλιος, ἀλλὰ προσβλέψας αὐτὸν ἀλγοῦντι καὶ λελυπημένῳ τῷ προσώπῳ· “ Τί τῆς τύχης (εἶπεν), ὦ ταλαίπωρε, τὸ μέγιστον ἀφαιρεῖς τῶν ἐγκλημάτων, ταῦτα πράττων, ἀφ' ὧν δόξεις οὐ παρ' ἀξίαν ἀτυχεῖν, οὐδὲ τοῦ νῦν, ἀλλὰ τοῦ πάλαι δαίμονος ἀνάξιος γεγονέναι; Τί δέ μου καταβάλλεις τὴν νίκην, καὶ τὸ κατόρθωμα ποιεῖς μικρόν, ἐπιδεικνύμενος σεαυτὸν οὐ γενναῖον, οὐδὲ πρέποντά Ῥωμαίων ἀνταγωνιστήν; Ἀρετῆ τοῖς δυσυχοῦσι μεγάλην ἔχει μοῖραν αἰδοῦς καὶ παρὰ πολεμίοις· δειλία δὲ Ῥωμαίοις, κὰν εὐπορηῇ, πάντα ἀτιμώτατον, . .

KZ. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἀναστήσας καὶ δεξιωσάμενος, Τουβέρωνι παρέδωκεν· αὐτὸς δὲ τοὺς παῖδας καὶ τοὺς γαμβροὺς, καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμονικῶν μάλισσα τοὺς νεωτέρους ἔσω τῆς σκηπῆς ἐπισπασάμενος, πολὺν χρόνον ἦν πρὸς αὐτῷ σιωπῇ καθήμενος,

ὥς θαυμάζειν ἅπαντας. Ὁρμήσας δὲ περὶ τῆς τύχης καὶ τῶν ἀνθρωπίνων διαλέγεσθαι πραγμάτων. “ Ἄρά γ’ (εἶπεν) ἄξιον, εὐπραγίας παρούσης, ἄνθρωπον ὄντα θρασύνεσθαι καὶ μέγα φρονεῖν, ἔθνος, ἢ πόλιν, ἢ βασιλείαν, κατασφραζόμενον; ἢ τὴν μεταβολὴν ταύτην τῆς τύχης, ἢ παράδειγμα τῷ πολεμοῦντι κοινῆς ἀσθενείας προθεῖσα, παιδεύει μὴδὲν ὡς μόνιμον καὶ βέβαιον διανοεῖσθαι; Ποῖος γὰρ ἀνθρώποις τοῦ θαρρῆναι καιρὸς, ὅταν τὸ κρατεῖν ἐτέρων μάλιστα δεδοικέναι τὴν τύχην ἀναγκάζῃ, καὶ τῷ χαίροντι δυσθυμίαν ἐπάγῃ τοσαύτην ὡς τῆς περιφερομένης καὶ προσισταμένης ἄλλοτ’ ἄλλοις εἰμαρμένης λογισμὸς; ἢ τὴν Ἀλεξάνδρου διαδοχὴν, ὃς ἐπὶ πλεῖστον ἤρθη δυνάμεως, καὶ μέγιστον ἔσχε κράτος, ὥρας μιᾶς μορίῳ πεσοῦσαν, ὑπὸ πόδας θέμενοι, καὶ τοὺς ἄρτι μυριάσι πεζῶν καὶ χιλιάσιν ἵππέων τοσαύταις ὀπλοφορομένους βασιλεῖς ὀρῶντες ἐκ τῶν πολεμίων χειρῶν ἐφήμερα σιτία καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, οἷσθε τὰ καθ’ ἡμᾶς ἔχειν τινὰ βεβαιότητα τύχης διαρκῆ πρὸς τὸν χρόνον; Οὐ καταβαλόντες ὑμεῖς οἱ νέοι τὸ κενὸν φρύαγμα τοῦτο καὶ γαυρίαμα τῆς νίκης, ταπεινοὶ καταπτήξετε, πρὸς τὸ μέλλον ἀεὶ καταδοκοῦντες, εἰς ὅτι κατασκήψει τέλος ἐκάσῳ τὴν τῆς παρούσης εὐπραγίας ὁ δαίμων νέμεσιν;» Τοιαῦτα φασὶ πολλά διαλεχθέντα τὸν Αἰμίλιον ἀποπέμψαι τοὺς νέους, εὖ μάλ’ αὖ τὸ καύχημα καὶ τὴν ὕβριν, ὡς περ χαλινῷ, τῷ λόγῳ κόπτοντι, κεκολασμένους.

ΚΗ. Ἐκ τούτου τὴν μὲν στρατιάν πρὸς ἀνάπαυσιν, αὐτὸν δὲ πρὸς θεῖαν τῆς Ἑλλάδος ἔστρεψε, καὶ διαγωγὴν ἔνδοξον ἅμα καὶ φιλόανθρωπον. Ἐπιὼν γὰρ ἀνελάμβανε τοὺς δῆμους, καὶ τὰ πολιτεύματα καθίστατο, καὶ δωρεὰς ἐδίδου, ταῖς μὲν σῖτον ἐκ τοῦ βασιλικοῦ, ταῖς δ’ ἔλαιον. Τοσοῦτον γὰρ εὐρεθῆναι φασὶ ἀποκείμενον, ὥς τε τοὺς λαμβάνοντας καὶ δεομένους ἐπιλιπεῖν πρότερον, ἢ καταναλωθῆναι τὸ πλῆθος τῶν εὐρεθέντων. Ἐν δὲ Δελφοῖς ἰδὼν κίονα μέγαν τετράγωνον ἐκ λίθων λευκῶν συνηρμοσμέ-

νον, ἐφ' οὗ Περσέως ἔμελλε χρυσοῦς ἀνδριάς τίθεσθαι, προσέταξε τὸν αὐτοῦ τεθῆναι· τοὺς γὰρ ἡττημένους τοῖς νικῶσιν ἐξίςσασθαι χώρας προσήκειν. Ἐν δ' Ὀλυμπία τοῦτο δὴ τὸ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο ἀναφθέγγασθαι φασίν, ὡς τὸν Ὀμήρου Δία Φειδίας ἀποπλάσαιτο. Τῶν δὲ δέκα πρέσβειων ἐκ Ῥώμης ἀφικομένων, Μακεδόσι μὲν ἀπέδωκε τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις ἐλευθέρας οἰκεῖν καὶ αὐτονόμους· ἑκατὸν δὲ τάλαντα Ῥωμαίοις ὑποτελεῖν, οὐ πλεόν, ἢ διπλάσιον, τοῖς βασιλεῦσιν εἰσέφερον. Θέας δὲ παντοδαπῶν ἀγῶνων καὶ θυσίας ἐπιτελῶν τοῖς θεοῖς, ἐσιάσεις καὶ δεῖπνα προὔθετο, χορηγία μὲν ἐκ τῶν βασιλικῶν ἀφθόνῳ χρίόμενος, τάξιν δὲ καὶ κόσμον καὶ κατακλίσεις καὶ δεξιώσεις, καὶ τὴν πρὸς ἕκαστον αὐτοῦ τῆς κατ' ἀξίαν τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης αἴσθησιν, οὕτως ἀκριβῆ καὶ πεφροντισμένην ἐνδεικνύμενος, ὥς τε θαυμάζειν τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὴ δὲ τὴν παιδιὰν ἄμοιρον ἀπολείπει σπουδῆς, ἀλλὰ τηλικαῦτα πράττων ἀνὴρ πράγματα, καὶ τοῖς μικροῖς τὸ πρέπον ἀποδίδωσιν. Ὁ δὲ καὶ τούτοις ἔχαιρεν, ὅτι πολλῶν παρεσκευασμένων καὶ λαμπρῶν, τὸ ἥδισον αὐτὸς ἦν ἀπόλαυσμα καὶ θέαμα τοῖς παροῦσι. Καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας τὴν ἐπιμέλειαν ἔλεγε, τῆς αὐτῆς εἶναι ψυχῆς, παρατάξέως τε προσῆναι καλῶς, καὶ συμποσίου· τὴν μὲν, ὅπως φοβερωτάτη τοῖς πολεμίοις, τὸ δ' ὡς εὐχαριστότατον ἦ τοῖς συνοῦσιν. Οὐδενὸς δ' ἦττον αὐτοῦ τὴν ἐλευθεριότητα καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ἐπήνουν οἱ ἄνθρωποι, πολὺ μὲν ἀργύριον, πολὺ δὲ χρυσίον ἐκ τῶν βασιλικῶν ἠθροισμένον οὐδ' ἰδεῖν ἐβελήσαντος, ἀλλὰ τοῖς ταμίαις εἰς τὸ δημόσιον παραδόντος. Μόνα τὰ βιβλία τοῦ βασιλέως φιλογραμματοῦσι τοῖς υἱέσιν ἐπέτρεψεν ἐξελέσθαι· καὶ διανεμῶν ἀριστεῖα τῆς μάχης, Αἰλίῳ Τουβέρωνι τῷ γαμβρῷ φιάλην ἔδωκε πέντε λιτρῶν ὀλκὴν. Οὗτός ἐστι Τουβέρων, ὃν ἔφαμεν μετὰ συγγενῶν οἰκεῖν ἑκκαίδεκατον, ἀπὸ γηδίου μικροῦ διατρεφομένων ἀπάντων. Καὶ πρῶτον ἄργυρον ἐκεῖνον φασίν εἰς τὸν Αἰλίῳ οἶκον εἰσελθεῖν, ὑπ' ἀρετῆς

καὶ τιμῆς εἰσαγόμενον· τὸν δ' ἄλλον χρόνον οὐτ' αὐτοῦς, οὔτε γυναῖκας ἀργυρίου χρήζειν, ἢ χρυσοῦ.

ΚΘ. Διωκημένων δὲ πάντων αὐτῷ καλῶς, ἀσπασάμενος τοὺς Ἕλληνας, καὶ παρακαλέσας τοὺς Μακεδόνας μεμνησθαι τῆς δεδομένης ὑπὸ Ῥωμαίων ἐλευθερίας, σώζοντας αὐτὴν δι' εὐνομίας καὶ ὁμοιοίας, ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν Ἥπειρον, ἔχων δόγμα συγκλήτου τοὺς συμμειμαχημένους αὐτῷ τὴν πρὸς Περσέα μάχην στρατιώτας ἀπὸ τῶν ἐκεῖ πόλεων ὠφελῆσαι. Βουλόμενος δὲ πᾶσιν ἅμα καὶ μηδενὸς προσδοκῶντος, ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιπεσεῖν, μετεπέμψατο τοὺς πρώτους ἐξ ἐκάστης πόλεως ἄνδρας δέκα, καὶ προσέταξεν αὐτοῖς, ὅσος ἄργυρός ἐστι καὶ χρυσὸς ἐν οἰκίαις καὶ ἱεροῖς, ἡμέρᾳ ρητῆ καταφέρειν. Ἐκάστοις δὲ συνέπεμψεν, ὡς ἐπ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, φρουρὰν στρατιωτῶν, καὶ ταξίαρχον, προσποιούμενον ζητεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὸ χρυσίον. Ἐνστάσης δὲ τῆς ἡμέρας, ὑφ' ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν ἅμα καιρὸν ὀρμήσαντες, ἐτρέποντο πρὸς καταδρομὴν καὶ διαρπαγὴν τῶν πόλεων· ὥστε ὄρχμιᾶ πεντεκαίδεκα ἀνθρώπων ἐξανδραποδισθῆναι μυριάδας, ἐβδομήκοντα δὲ πόλεις πορθηθῆναι, γενέσθαι δ' ἀπὸ τοσαύτης φθορᾶς καὶ πανωλεθρίας ἐκάστῳ στρατιώτῃ τὴν δόσιν οὐ μείζον' ἑνδεκα δραχμῶν φρίζαι δὲ πάντας ἀνθρώπους τὸ τοῦ πολέμου τέλος, εἰς μικρὸν οὕτω τὸ καθ' ἕκαστον λῆμμα καὶ κέρδος ἔθνους ὅλου κατακερματισθέντος.

Α. Αἰμίλιος μὲν οὖν τοῦτο πράξας μάλιστα παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ἐπεικῆ καὶ χρηστὴν οὔσαν, εἰς Ὀρικὸν κατέβη· κάκειθεν εἰς Ἰταλίαν μετὰ τῶν δυνάμεων περαιωθεὶς, ἀνέπλει τὸν Θύβριν ποταμὸν, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἐκκαιδεκῆρους, κατεσκευασμένης εἰς κόσμον ὄπλοις αἰχμαλώτοις, καὶ φοινικίσι καὶ πορφύραις, ὡς καὶ πανηγυρίζοντας ἐξῴθεν, καθάπερ εἰς τινα θριαμβικὴν θέαν, πομπῆς προαπολαύειν τοὺς Ῥωμαίους, τῷ ῥοθίῳ σχέδην ὑπάγοντι τὴν ναῦν ἀντιπαρεξάγοντας. Οἱ δὲ στρατιῶται τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν ἐποφθαλμήσαντες, ὡς οὐχ ὄσων ἤξιουν ἔτυχον, ὠργί-

ζοντο μὲν ἀδήλως διὰ τοῦτο, καὶ χαλεπῶς εἶχον πρὸς τὸν Αἰμίλιον, αἰτιώμενοι δὲ φανερώς, ὅτι βαρὺς γένοιτο καὶ δεσποτικὸς αὐτοῖς ἄρχων, οὐ πάνυ προθύμως ἐπὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θριαμβοῦ σπουδὴν ἀπήντησαν. Αἰσθόμενος δὲ τοῦτο Σέρβιος Γάλλβας, ἐχθρὸς Αἰμιλίου, γεγωνὼς δὲ τῶν ὑπ' αὐτὸν χιλιάρχων, ἐθάρρησεν ἀναφανδὸν εἰπεῖν, ὡς οὐ δοτέον εἶη τὸν θρίαμβον. Ἐνεῖς δὲ πολλὰς τῷ στρατιωτικῷ πλήθει διαβολὰς κατὰ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὴν οὖσαν ὀργὴν ἔτι μᾶλλον ἐξερεθίσας, ἠτεῖτο παρὰ τῶν δημάρχων ἄλλην ἡμέραν ἐκείνην γὰρ οὐκ ἐξαρκεῖν τῇ κατηγορίᾳ, τέρσαρας ἔτι λοιπὰς ὥρας ἔχουσαν. Τῶν δὲ δημάρχων λέγειν αὐτὸν, εἴ τι βούλεται, κελυόντων, ἀρξάμενος μακρῶ καὶ βλασφημίας ἔχοντι παντοδαπὰς χρῆσθαι λόγῳ, τὸν χρόνον ἀνήλωσε τῆς ἡμέρας· καὶ γενομένου σκότους, οἱ μὲν δήμαρχοι τὴν ἐκκλησίαν ἀφῆκαν, πρὸς δὲ τὸν Γάλλβαν οἱ στρατιῶται συνέδραμον θρασύτεροι γεγονότες· καὶ συγκροτήσαντες αὐτούς, περὶ τὸν ὄρθρον αὐθις καταλαμβάνονται τὸ Καπιτώλιον. Ἐκεῖ γὰρ οἱ δήμαρχοι τὴν ἐκκλησίαν ἔμελλον ἄξειν.

ΛΑ. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ τῆς ψήφου δοθείσης, ἥ τε πρώτη φυλὴ τὸν θρίαμβον ἀπεψηφίζετο, καὶ τοῦ πράγματος αἴσθησις εἰς τὸν ἄλλον δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον κατῆε. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ὑπεραλγοῦν τῷ προπηλακίζεσθαι τὸν Αἰμίλιον, ἐν φωναῖς ἦν ἀπράκτοις· οἱ δὲ γνωριμώταται τῶν ἀπὸ βουλῆς, δεινὸν εἶναι τὸ γινόμενον βοῶντες, ἀλλήλους παρεκάλουν ἐπιλαβέσθαι τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀσελγείας καὶ θρασυτήτος, ἐπὶ πᾶν ἀφιζομένης ἀνομον ἔργον καὶ βίαιον, εἰ μὴδὲν ἐμποδῶν αὐτοῖς γένοιτο, Παῦλον Αἰμίλιον ἀφελέσθαι τῶν ἐπινικίων τιμῶν. Ὡσάμενοι δὲ τὸν ὄχλον καὶ ἀναθάντες ἀθροοί, τοῖς δημάρχοις ἔλεγον ἐπισχεῖν τὴν ψηφοφορίαν, ἄχρις ἂν διέλθωσιν, ἃ βούλονται, πρὸς τὸ πλῆθος. Ἐπισχόντων δὲ πάντων, καὶ γενομένης σιωπῆς, ἀνελθὼν ἀνθρώπων τικὸς καὶ πολεμίους εἴκοσι καὶ τρεῖς ἐκ προκληΐσεως ἀνηρηκῶς,

Μάρκος Σερβίλιος, Αιμίλιον μὲν ἔφη Παῦλον, ἡλίκος αὐτοκράτωρ γένοιτο, τὸ νῦν μάλισα γινώσκεις, ὄρθων, ὅσης ἀπειθείας γέμοντι καὶ κακίας στρατεύματι χρώμενος, οὕτω καλῶς κατ' ὄρωσσε καὶ μεγάλας πράξεις· θαυμάζειν δὲ τὸν δῆμον, εἰ τοῖς ἀπ' Ἰλλυριῶν καὶ Λιγύων ἀγαλλόμενος θριάμβοις, αὐτῷ φθονεῖ τὸν Μακεδόνων βασιλέα ζῶντα καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου δόξαν ἐπιθεῖν ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίων ὅπλοις ἀγομένην αἰχμάλωτον. Πῶς γὰρ οὐ δεινὸν, εἶπεν, εἰ, φήμης περὶ νίκης ἀβεβαίου πρότερον εἰς τὴν πόλιν ἐμπεσούσης, ἐθύσατε τοῖς θεοῖς, εὐχόμενοι τοῦ λόγου τούτου ταχέως ἀπολαβεῖν τὴν ὄψιν· ἦκοντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ μετὰ τῆς ἀληθινῆς νίκης, ἀφαιρεῖσθε τῶν μὲν θεῶν τὴν τιμὴν, αὐτῶν δὲ τὴν χαρὰν, ὡς φοβούμενοι θεάσασθαι τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων, ἢ φειδόμενοι πολεμίου βασιλέως; καίτοι κρεῖττον ἦν, τῷ πρὸς ἐκεῖνον ἐλέω, μὴ τῷ πρὸς αὐτοκράτορα φθόνῳ λυθῆναι τὸν θρίαμβον. Ἄλλ' εἰς τοσαύτην, ἔφη, τὸ κακῆ-θεσέξουσίαν προάγεται δ' ὑμῶν, ὥς περὶ στρατηγίας καὶ θριάμβου τολμᾷ λέγειν ἄνθρωπος ἄτρωτος, καὶ τῷ σώματι σίλβων ὑπὸ λειότητος καὶ σκιατραφίας, πρὸς ἡμᾶς τοὺς τοσοῦτοις τραύμασι πεπαιδευμένους ἀρετὰς καὶ κακίας κρίνειν στρατηγῶν. Ἄμα δὲ τῆς ἐσθῆτος διασχῶν, ἐξέφηνε κατὰ τῶν σέρνων ὠτειλὰς ἀπίστους τὸ πλῆθος. Εἶτα μεταστραφεὶς, ἔνια τῶν οὐκ εὐπρεπῶς ἐν ὄχλῳ γυμνοῦσθαι δοκούντων τοῦ σώματος ἀνεκάλυψε· καὶ πρὸς τὸν Γάλβαν ἐπιστρέψας· Σὺ μὲν, ἔφη, γελαῶς ἐπὶ τούτοις, ἐγὼ δὲ σεμνύνομαι πρὸς τοὺς πολίτας· ὑπὲρ τούτων γὰρ ἡμέραν καὶ νύκτα συνεχῶς ἰππασάμενος, ταῦτ' ἔσχον. Ἄλλ' ἄγε λαβῶν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ψῆρον· ἐγὼ δὲ καταβάς παρακολουθήσω πᾶσι, καὶ γνώσομαι τοὺς κακοὺς καὶ ἀχαρίστους, καὶ δημαγωγεῖσθαι μᾶλλον ἐν τοῖς πολέμοις, ἢ στρατηγεῖσθαι, βουλομένους.

ΑΒ. Οὕτω φασὶν ὑπὸ τῶν λόγων τούτων ἀνακοπῆναι καὶ μεταβαλεῖν τὸ στρατιωτικόν, ὥς πάσαις ταῖς φυλαῖς ἐπικυρω-

θῆναι τῷ Αἰμιλίῳ τὸν Θρίαμβον. Περὶ θῆναι δ' αὐτὸν οὕτω λέγουσιν. Ὁ μὲν δῆμος, ἔν τε τοῖς ἵππικοῖς θεάτροις, ἃ Κίρκους καλοῦσιν, περὶ τε τὴν ἀγορὰν ἰκρία πηξάμενοι, καὶ τᾶλλα τῆς πόλεως μέρη καταλαβόντες, ὡς ἕκαστα παρεῖχε τῆς πομπῆς ἔποψιν, ἐθεῶντο καθαραῖς ἐσθῆσι κεκοσμημένοι. Πᾶς δὲ ναὸς ἀνέφκτο, καὶ σφράνων καὶ θυμιαμάτων ἦν πλήρης. Ἰππρέται τε πολλοὶ καὶ ῥαβδονόμοι τοὺς ἀτάκτως συρρέοντας εἰς τὸ μέσον καὶ διαθέοντας ἐξείργοντες, ἀναπεπταμένας τὰς ὁδοὺς καὶ καθαρὰς παρεῖχον. Τῆς δὲ πομπῆς εἰς ἡμέρας τρεῖς νενεμημένης, ἡ μὲν πρώτη, μόλις ἐξαρκέσασα τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνδριάσι καὶ γραφαῖς καὶ κολοσσοῖς ἐπὶ ζευγῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίων κομιζομένοις, τούτων ἔσχε θέαν. Τῇ δ' ὑσεραία τὰ κάλλιςα καὶ πολυτελέστατα τῶν Μακεδονικῶν ὄπλων ἐπέμπετο πολλαῖς ἀμάξαις, αὐτὰ τεμαρμαίροντα χαλκῶνεοσμῆκτω καὶ σιδήρῳ τὴν τε θέσιν ἐκ τέχνης καὶ συναρμογῆς, ὡς ἂν μάλιςα συμπεφορημένοις χύδην καὶ αὐτομάτως ἐώκει πεποιημένα κράνη πρὸς ἀσπίσι, καὶ θώρακες ἐπὶ κνημῖσι, καὶ Κρητικαὶ πέλται, καὶ Θράκια γέβρα, καὶ φαρέτραι μεθ' ἵππικῶν ἀναμειγμέναι χαλινῶν, καὶ ξίφη γυμνά διὰ τούτων παρανίσχοντα, καὶ σάρισσαι παραπεπηγυῖαι, σύμμετρον ἐχόντων χάλασμα τὸν ὄπλων, ὥστε τὴν πρὸς ἀλλήλα κροῦσιν ἐν τῷ διαφέρεσθαι τραχὺ καὶ φοβερὸν ὑπηχεῖν, καὶ μηδὲ νενικημένων ἀφοβὸν εἶναι τὴν ὄψιν. Μετὰ δὲ τὰς ὀπλοφόρους ἀμάξας ἄνδρες ἐπεπορεύοντο τρισχίλιοι, νόμισμα φέροντες ἀργυροῦν ἐν ἀγγείοις ἐπτακοσίοις πεντήκοντα τριταλάντοις, ὧν ἕκαστον ἀνὰ τέσσαρες ἐκόμιζον ἄλλοι δὲ κρατῆρας, ἀργυροῦς, καὶ κέρατα, καὶ φιάλας, καὶ κύλικας, εὖ διακεκοσμημένα πρὸς θέαν ἕκαστα, περιττὰ τῷ μεγέθει καὶ τῇ παχύτητι τῆς τορείας.

ΛΓ. Τῆς δὲ τρίτης ἡμέρας ἔωθεν μὲν εὐθὺς ἐπορεύοντο σαλπικταὶ, μέλος οὐ προσόδιον καὶ πομπικόν, ἀλλ' οἷο μαχομένους ἐποτρύνουσιν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, προσεγκλευόμενοι. Μετὰ δὲ

τούτους ἤγοντο χρυσόκερω τροφίαι βοῦς, ἑκατὸν εἴκοσι, μίτραις ἡσκημένοι καὶ σέμμασιν. Οἱ δ' ἄγοντες αὐτοὺς νεανίσκοι, περιζώματιν εὐπαρύφοις ἐσαλμένοι πρὸς ἱερουργίαν, ἐχώρου, καὶ παῖδες ἀργυρᾶ λουθεῖα καὶ χρυσᾶ κομίζοντες. Εἶτα μετὰ τούτους οἱ τὸ χρυσοῦν νόμισμα φέροντες, εἰς ἀγγεῖα τριταλαντιαῖα μεμερισμένον ὁμοίως τῷ ἀργυρῷ. Τὸ δὲ πλῆθος ἦν τῶν ἀγγείων ὀδοθήκοντα, τριῶν δέοντα. Τούτοις ἐπέβαλλον οἶτε τὴν ἱεράν φιάλην ἀνέχοντες, ἦν ὁ Αἰμίλιος ἐκ χρυσοῦ δεκατάλαντον διάλιθον κατεσκεύασεν· οἶτε τὰς Ἀντιγονίδας καὶ Σελευκίδας καὶ Θηρικλείους, καὶ ὅσα περὶ δεῖπνον χρυσώματα τοῦ Περσέως, ἐπιδεικνύμενοι. Τούτοις ἐπέβαλλε τὸ ἄρμα τοῦ Περσέως, καὶ τὰ ὄπλα, καὶ τὸ διάδημα τοῖς ὀπλοῖς ἐπικείμενον. Εἶτα, μικροῦ διαλείμματος ὄντος ἤδη, τὰ τέκνα τοῦ βασιλέως ἤγοντο δοῦλα, καὶ σὺν αὐτοῖς τροφῶν καὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεδρακρυμένων ὄχλος· αὐτῶν τε τὰς χεῖρας ὀρεγόντων εἰς τοὺς θεατὰς, καὶ τὰ παιδία δεῖσθαι καὶ λιτανεύειν διδασκόντων. Ἦν δ' ἄρρενα μὲν δύο, θήλυ δὲ ἓν, οὐ πᾶν συμφρονοῦντα τῶν κακῶν τὸ μέγεθος διὰ τὴν ἡλικίαν· ἧ καὶ μᾶλλον ἐλεεινὰ πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ἀνισθησίης ἦν ὥστε μικροῦ τὴν Περσέα βραδίξειν πικροῦμενον. Οὕτως ὑπ' οἴκτου τοῖς νηπίοις προσιῖχον τὰς ὄψεις οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ δάκρυα πολλοῖς ἐκβάλλειν συνέβη· πᾶσι δὲ, μεμιγμένην ἀλγηδὸν καὶ χάριτι τὴν θέαν εἶναι, μέχρις οὗ τὰ παιδία παρῆλθεν.

ΛΔ. Αὐτῶν δὲ τῶν τέκνων ὁ Περσεύς, καὶ τῆς περὶ αὐτὰ θεραπείας, κατόπιν ἐπὶ ρεῦετο, φαῖον μὲν ἰμάτιον ἀμπεγρόμενος, καὶ κρηπίδας ἔχων ἐπιχωρίους, ὑπὸ δὲ μεγέθους τῶν κακῶν πᾶντα θαμβοῦντι καὶ πικραπεπληγμένῳ μάλιστα τὸν λογισμὸν εὐκίως. Καὶ τούτῳ δ' εἶπετο χορὸς φίλων καὶ συνήθων, βεβαρημένων τὰ πρόσωπα πένθει, καὶ τῷ πρὸς Περσέα βλέπειν αἰεὶ καὶ δακρύειν, ἔννοιαν παριστάντων τοῖς θεωμένοις, ὅτι τὴν

ἐκείνου τύχην ὀλοφύρονται, τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐλάχισα φροντίζοντες. Καίτοι προσέπεμψε τῷ Αἰμιλίῳ, δεόμενος, μὴ πομπευθῆναι, καὶ παραιτούμενος τὸν θρίαμβον. Ὁ δὲ, τῆς ἀνανδρίας αὐτοῦ καὶ φιλοψυχίας, ὡς ἔοικε, καταγελῶν. Ἀλλὰ τοῦτό γ', εἶπε, καὶ πρότερον ἦν ἐπ' αὐτῷ, καὶ νῦν ἐστίν, ἂν βούληται· δηλῶν τὸν πρὸ αἰσχύνης θάνατον, ὃν οὐχ ὑπομείνας ὁ δειλαιὸς, ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων τινῶν ἀπομαλακισθεὶς, ἐγεγόνει μέρος τῶν αὐτοῦ λαφύρων. Ἐφεξῆς δὲ τούτοις ἐκομίζοντο χρυσοῖ σέφανοι τετρακόσιοι τὸ πλῆθος, οὓς αἱ πόλεις ἀριστεία τῆς νίκης τῷ Αἰμιλίῳ μετὰ πρεσβειῶν ἔπεμψαν. Εἶτ' αὐτὸς ἐπέβαλεν, ἄρματι κεκοσμημένῳ διαπρεπῶς ἐπιβεβηκῶς, ἀνὴρ καὶ δίχα τοσαύτης ἐξουσίας ἀξιοθέατος, ἀλουργίδα χρυσόπασσον ἀμπεχόμενος, καὶ δάφνης κλῶνα τῇ δεξιᾷ προτείνων. Ἐδαφνηρόρει δὲ καὶ σύμπας ὁ στρατός, τῷ μὲν ἄρματι τοῦ στρατηγοῦ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ἐπόμενος, ἄδων δὲ τὰ μὲν ὠδὰς τινὰς πατρίους ἀναμειγμένας γέλωτι, τὰ δὲ παιᾶνας ἐπινικίους, καὶ τῶν διαπεπραγμένων ἐπαίνους εἰς τὸν Αἰμίλιον, περίδλεπτον ὄντα καὶ ζηλωτὸν ὑπὸ πάντων, οὐδενὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἐπιφθονον· πλὴν εἶτι δαιμόνιον ἄρα τῶν μεγάλων καὶ ὑπερόγκων εἴληχεν εὐτυχιῶν ἀπαρύτειν, καὶ μιγνύναι τὸν ἀνθρώπινον βίον, ὅπως μηδενὶ κακῶν ἄκρατος εἴη καὶ καθαρὸς, ἀλλὰ, καθ' Ὀμηρον, ἄριστα δοκῶσι πράττειν, οἷς αἰ τύχαι τροπὴν ἐπ' ἀμφοτέρα τῶν πραγμάτων ἔχουσιν.

ΛΕ. Ἦσαν γὰρ αὐτῷ τέσσαρες υἱοί, δύο μὲν εἰς ἑτέρας ἀπωκισμένοι συγγενείας, ὡς ἦδη λέλεκται, Σκιπίων καὶ Φάβιος, δύο δὲ, παῖδες ἔτι τὴν ἡλικίαν, οὓς ἐπὶ τῆς οἰκίας εἶχε τῆς ἑαυτοῦ, γεγονότας ἐξ ἑτέρας γυναικός. Ὡν ὁ μὲν ἡμέραις πέντε πρὸ τοῦ θριαμβεῦσιν τὸν Αἰμίλιον ἐτελεύτησε τεσσαρεσκαίδεκάτης, ὁ δὲ δωδεκάτης μετὰ τρεῖς ἡμέρας θριαμβεύσαντος ἐπαπέθανεν ὥστε μηδένα γενέσθαι Ῥωμαίων τοῦ πάθους ἀνάληψ-

τον, ἀλλὰ φρίζαι τὴν ὀμότητα τῆς τύχης ἅπαντας, ὡς οὐκ ἠδέσατο πένθος τοσοῦτον εἰς τὴν οἰκίαν, ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ θυσῶν γέμουσαν, εἰσάγουσα, καὶ κατάμιγνύουσα θρήνους καὶ δάκρυα παιᾶσιν ἐπινικίοις καὶ θριάμβοις.

Λς. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Αἰμίλιος, ὀρθῶς λογιζόμενος, ἀνδρίας καὶ θαρραλερότητος ἀνθρώποις οὐ πρὸς ὄπλα καὶ σαρίσσας χρῆσιν. εἶναι μόνον, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν ὀμαλῶς τύχης ἀντίστασιν, οὕτως ἠρμόσατο καὶ κατεκόσμησε τὴν τῶν παρόντων σύγκρασιν, ὥστε τοῖς ἀγαθοῖς τὰ φλαῦρα, καὶ τὰ οἰκεία τῆς δημοσίους ἐναφανισθέντα, μὴ ταπεινώσαι τὸ μέγεθος, μηδὲ καθυβρίσαι τὸ ἀξίωμα τῆς νίκης. Τὸν μὲν γε πρότερον τῶν παίδων ἀποθανόντα θάψας, εὐθύς ἐθριάμβευσεν, ὡς λέλεκται· τοῦ δὲ δευτέρου μετὰ τὸν θρίαμβον τελευτήσαντος, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν Ῥωμαίων δῆμον, ἐχρήσατο λόγοις ἀνδρῶς οὐ δεομένου παραμυθίας, ἀλλὰ παραμυθουμένου τοὺς πολίτας δυσπαθούντας ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἐδυσύχησεν. Ἔφη γάρ, ὅτι τῶν ἀνθρωπίνων οὐδὲν οὐδέποτε δείσας, τῶν δὲ θεῶν, ὡς ἀπιστότατον καὶ ποικιλώτατον πρᾶγμα, τὴν τύχην αἰεὶ φοβηθεῖς, μάλιστα παρὰ τοῦτον αὐτῆς τὸν πόλεμον, ὡσπερ πνεύματος λαμπροῦ, ταῖς πράξεσι παρούτης διατελοῖη μεταβολήν τινα καὶ παλιρροίαν προσδεχόμενος. « Μιᾶ μὲν γὰρ (εἶπεν) ἡμέρᾳ τὸν Ἴόνιον ἀπὸ Βρεντεσίου περάτας, εἰς Κέρκυραν κατήχθην· πεμπταῖος δ' ἐκείθεν ἐν Δελφοῖς τῷ θεῷ θύσας, ἐτέραις αὖθις αὖ πέντε τὴν δύναμιν ἐν Μακεδονίᾳ παρέλαβον, καὶ τὸν εἰωθότα συντελέσας καθαρμὸν αὐτῆς, καὶ τῶν πράξεων εὐθύς ἐναρξάμενος, ἐν ἡμέραις ἄλλαις πεντεκαίδεκα τὸ κάλλιπον ἐπέθηκα τῷ πολέμῳ τέλος. Ἀπιστῶν δὲ τῇ τύχῃ διὰ τὴν εὐροικν τῶν πραγμάτων, ὡς ἄδεια πολλή, καὶ κίνδυνος οὐδεὶς ἦν ἀπὸ τῶν πολεμίων, μάλιστα κατὰ πλοῦν ἐδεδίειν τὴν μεταβολὴν τοῦ δαίμονος, ἐπ' εὐτυχίᾳ τοσοῦτον στρατὸν νενικηκότα, καὶ λάφυρα καὶ βασιλεῖς αἰχμαλώτους κομίζων. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σωθεῖς

πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὴν πόλιν ὄρων εὐρροσύνης καὶ ζήλου καὶ θυσιῶν γέμουσαν, ἔτι τὴν τύχην δι' ὑποψίας εἶχον, εἰδὼς οὐδὲν εἰλικρινές, οὐδ' ἀνεμέσητον ἀνθρώποις τῶν μεγάλων χαριζομένην. Καὶ τοῦτον οὐ πρότερον ἢ ψυχὴ τὸν φόβον, ὠδίνουσα καὶ περισκοπούμενη τὸ μέλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἀφῆκεν, ἢ τηλικαύτη μὲ προσπταῖσαι δυσυχία περὶ τὸν οἶκον, υἱῶν ἀρίστων, οὓς ἐμαυτῷ μόνους ἐλιπύμην διαδόχους, ταφᾶς ἐπαλλήλους ἐν ἡμέραις ἰεραῖς μεταχειρισάμενον. Νῦν οὖν ἀκίνδυνός εἰμι τὰ μέγιστα, καὶ θαρρῶ καὶ νομίζω τὴν τύχην ὑμῖν παραμενεῖν ἀβλαβῆ καὶ βέβαιον. Ἰκανῶς γὰρ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς κακοῖς εἰς τὴν τῶν κατωρθωμένων ἀποκέχρηται νέμεσιν, οὐκ ἀφανέστερον ἔχουσα παράδειγμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας τοῦ θριαμβευομένου τὸν θριαμβεύοντα· πλὴν ὅτι Περσεὺς μὲν ἔχει καὶ νενικημένος τοὺς παῖδας, Αἰμίλιος δὲ τοὺς αὐτοῦ νικήσας ἀπέβαλεν. »

ΑΖ. Οὕτω μὲν εὐγενεῖς καὶ μεγάλους λόγους τὸν Αἰμίλιον ἐξ ἀπλάττου καὶ ἀληθινοῦ φρονήματος ἐν τῷ δῆμῳ διαλεχθῆναι λέγουσι. Τῷ δὲ Περσεῖ, καὶ περὶ οἰκτείρας τὴν μεταβολὴν, καὶ μάλα βοηθῆσαι προθυμηθεὶς, οὐδὲν εὔρετο, πλὴν μετασάσεως ἐκ τοῦ καλουμένου Κάρκερε παρ' αὐτοῖς, εἰς τόπον καθαρὸν καὶ φιλοφροωτοτέραν δίαιταν. Ὅπου φρουρούμενος, ὡς μὲν οἱ πλεῖστοι γεγράφασιν, ἀπεκαρτέρησεν· ἔνιοι δὲ τῆς τελευτῆς ἰδιόν τινα καὶ παρηλλαγμένον τρόπον ἰσοροῦσι. Μεμψαμένους γὰρ τι καὶ θυμωθέντας αὐτῷ τοὺς περὶ τὸ ἴσῳμα στρατιώτας, ὡς ἕτερον οὐδὲν ἠδύναντο λυπεῖν καὶ κακοῦν αὐτὸν, ἐξείργειν τῶν ὕπνων, καὶ προσέχοντας ἀκριβῶς ἐνίστασθαι ταῖς καταφοραῖς, καὶ συνέχειν ἐγρηγορότα πάση μηχανῇ, μέχρις οὗ τοῦτον τὸν τρόπον ἐκπονηθεὶς ἐτελεύτησεν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ τῶν παιδῶν τὰ δύο. Τὸν δὲ τρίτον, Ἀλέξανδρον, εὐφυᾶ μὲν ἐν τῷ τορεύειν καὶ λεπτοουργεῖν γενέσθαι φασίν· ἐμαθόντα δὲ τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα καὶ τὴν

διάλεκτον, ὑπογραμματεύειν τοῖς ἄρχουσιν, ἐπιδέξιον καὶ χα-
ρίεντα περὶ ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν ἐξεταζόμενον.

ΑΗ. Ταῖς δὲ Μακεδονικαῖς πράξεσι τοῦ Αἰμιλίου δημοτικω-
τάτην προσγράφουσι χάριν ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὡς τοσοῦτων εἰς
τὸ δημόσιον τότε χορηγῶν ὑπ' αὐτοῦ τεθέντων, ὥστε μηκέτι
δεῖσαι τὸν δῆμον εἰσενεγκεῖν, ἄχρι τῶν Ἰρτίου καὶ Πάνσα χρό-
νων, οἱ περὶ τὸν πρῶτον Ἄντωνίου καὶ Καίσαρος πόλεμον ὑπά-
τευσαν. Κάκεινο δ' ἴδιον καὶ περιττὸν τοῦ Αἰμιλίου, τὸ, σπουδα-
ζόμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τιμώμενον διαφερόντως, ἐπὶ τῆς
ἀριστοκρατικῆς μεῖναι προαιρέσεως, καὶ μηδὲν εἰπεῖν, μηδὲ πράξαι
χάριτι τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τοῖς πρώτοις καὶ κρατίστοις ἀεὶ συν-
εξετάζεσθαι περὶ τὴν πολιτείαν. Ὁ καὶ χρόνοις ὕστερον Ἄππιος
ὠνείδισεν Ἀφρικανῶ Σκιπίωνι. Μέγιστοι γὰρ ὄντες ἐν τῇ πόλει
τότε, τὴν τιμητικὴν ἀρχὴν μετήρσαν, ὁ μὲν τὴν βουλὴν ἔχων καὶ
τοὺς ἀρίστους περὶ αὐτὸν (αὐτὴ γὰρ Ἀππίοις ἡ πολιτεία πάτριος),
ὁ δὲ, μέγας μὲν ὢν ἐφ' ἑαυτοῦ, μεγάλη δ' ἀεὶ τῇ παρὰ τοῦ δήμου
χάριτι καὶ σπουδῇ κεχορημένος. Ὡς οὖν, ἐμβαλόντες εἰς ἀγορὰν
τοῦ Σκιπίωνος, κατεῖδε παρὰ πλευρὰν ὁ Ἄππιος ἀνθρώπους ἀγεν-
νεῖς, καὶ δεδουλευκίτας, ἀγοραίους δὲ καὶ δυναμένους ὄχλον
 συναγαγεῖν, καὶ σπουδαρχία καὶ κραυγῇ πάντα πράγματα βιά-
σασθαι, μέγα βοήσας· Ὁ Παῦλε, εἶπεν, Αἰμίλιε, σέναξον ὑπὸ
γῆς, αἰσθόμενος, ὅτι σου τὸν υἱὸν Αἰμίλιος ὁ κήρυξ καὶ Λικίνιος
(καὶ) Φιλόνεικος, ἐπὶ τιμητίαν κατέγουσιν. Ἀλλὰ Σκιπίων μὲν, αὖ-
ξων τὰ πλεῖστα τὸν δῆμον, εὐνοῦν εἶχεν· Αἰμίλιος δὲ, καίπερ ὢν
ἀριστοκρατικός, οὐδὲν ἤττον ὑπὸ τῶν πολλῶν ἡγαπᾶτο τοῦ μάλιστα
δημαγωγεῖν καὶ πρὸς χάριν ὀμιλεῖν τοῖς πολλοῖς δοκοῦντος. Ἐδή-
λωσαν δὲ, μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν καὶ τιμητίας αὐτὸν ἀξιώσαντες,
ἦτις ἐστὶν ἀρχὴ πασῶν ἰσρωτάτη, καὶ δυναμένη μέγα πρὸς τε
τάλλα καὶ πρὸς ἐξέτασιν βίων. Ἐκβαλεῖν τε γὰρ ἐξέσι συγκλήτου
τὸν ἀπρεπῶς ζῶντα τοῖς τιμηταῖς, καὶ προγράψαι τὸν ἄριστον,

ἵππου τ' ἀφαιρέσει τῶν νέων ἀτιμάσαι τὸν ἀκολασαίνοντα. Καὶ τῶν οὐσιῶν οὗτοι τὰ τιμήματα καὶ τὰς ἀπογραφὰς ἐπισκοποῦσιν. Ἀπεγράψαντο μὲν οὖν κατ' αὐτὸν μυριάδες ἀνθρώπων τριάκοντα τρεῖς, ἔτι δ' ἑπτακισχίλιοι τετρακόσιοι πεντήκοντα δύο. Τῆς δὲ βουλῆς προέγραψε μὲν Μάρκον Αἰμίλιον Λέπιδον, ἥδη τετράκις καρπούμενον ταύτην τὴν προεδρίαν, ἐξέβαλε δὲ τρεῖς συγκλητικούς οὐ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ περὶ τὴν τῶν ἰππέων ἐξέτασιν ὁμοίως ἐμετρίασεν αὐτὸς τε καὶ Μάρκιος Φίλιππος ὁ συνάρχων αὐτῶ.

ΛΘ. Διωκημένων δὲ τῶν πλείστων καὶ μεγίστων, ἐνόσητε νότον ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπισφαλῆ, χρόνῳ δὲ ἀκίνδυνον, ἐργώδη δὲ καὶ δυσ-
απάλλακτον γενομένην. Ἐπει δὲ πεισθεῖς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἔπλευ-
σενεῖς Ἑλέαν τῆς Ἰταλίας, καὶ διέτριβεν αὐτόθι πλείω χρόνον ἐν
παραλίῳ ἀγροῖς καὶ πολλὴν ἡσυχίαν ἔχουσιν, ἐπόθησαν οἱ
Ῥωμαῖοι, καὶ φωνὰς πολλάκις ἐν θεάτροις, οἷον εὐχόμενοι, καὶ
σπεύδοντες ἰδεῖν, ἀφῆκαν. Οὔσης δὲ τινος ἰερουργίας, ἥδη δὲ
καὶ δοκοῦντος ἰκανῶς ἔχειν αὐτῶ τοῦ σώματος, ἐπανῆλθεν εἰς
Ῥώμην. Κάκειν μὲν ἔθυσεν μετὰ τῶν ἄλλων τὴν θυσίαν ἰερέων,
ἐπιφανῶς τοῦ δήμου περικεχυμένου καὶ χαίροντος· τῇ δ' ὑστεραία
πάλιν ἔθυσεν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ σωτήρια τοῖς θεοῖς. Καὶ συμπε-
ρανθείσης *ὡς προσείρηται* τῆς θυσίας, ὑποσρέψας οἶκαδε καὶ
κατακλιθεὶς, πρὶν αἰσθῆσθαι καὶ νοῆσαι τὴν μεταβολὴν, ἐν ἐκτά-
σει καὶ παραφορᾷ τῆς διανοίας γενόμενος, τριταῖος ἐτελεύτησεν,
οὐδενὸς ἐνδεῆς, οὐδ' ἀτελῆς, τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν νενομισμένων
γενόμενος. Καὶ γὰρ ἡ περὶ τὴν ἐκφορὰν πομπῆ θαυμασμὸν ἔσχε,
καὶ ζῆλον ἐπικοσμοῦντα τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς τοῖς ἀρίστοις καὶ
μακαριωτάτοις ἐνταφίους. Ταῦτα δ' ἦν οὐ χρυσός, οὐδ' ἐλέφας,
οὐδ' ἡ λοιπὴ πολυτέλεια καὶ φιλοτιμία τῆς παρασκευῆς, ἀλλ'
εὐνοία καὶ τιμὴ, καὶ χάρις, οὐ μόνον παρὰ τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ
καὶ τῶν πολεμίων. Ὅσοι γοῦν κατὰ τύχην παρῆσαν Ἰσθίων καὶ
Αιγύων καὶ Μακεδόνων, οἱ μὲν ἰσχυροὶ τὰ σώματα καὶ νόιοι

διαλαβόντες τὸ λέχος ὑπέδυσαν καὶ παρεκόμεζον· οἱ δὲ πρεσβύτεροι συνηκολούθουν, ἀνακαλούμενοι τὸν Αἰμίλιον εὐεργέτην καὶ σωτῆρα τῶν πατρίδων. Οὐ γὰρ μόνον, ἐν οἷς ἐκράτησε καιροῖς, ἠπίως πᾶσι καὶ φιλανθρώπως ἀπηλλάγη χρησάμενος, ἀλλὰ καὶ παρά πάντα τὸν λοιπὸν βίον, ἀείτι πράττων ἀγαθὸν αὐτοῖς, καὶ κηθόμενος, ὥσπερ οἰκείων καὶ συγγενῶν, διετέλεσε. Τὴν δ' οὐσίαν αὐτοῦ μόλις ἑπτὰ καὶ τριάκοντα μυριάδων γενέσθαι λέγουσιν, ἧς αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱοὺς ἀπέλιπε κληρονόμους, ὁ δὲ νεώτερος Σκιπίων τῷ ἀδελφῷ πᾶσαν ἔχειν συνεχώρησεν, αὐτὸς εἰς οἶκον εὐπορώτερον τὸν Ἀφρικανοῦ δεδομένος. Οὗτος μὲν ὁ Παύλου Αἰμιλίου τρόπος καὶ βίος λέγεται γενέσθαι.

ΤΙΜΟΛ. ΚΑΙ ΠΑΥΛ. ΑΙΜΙΛ.

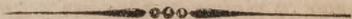
ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΤΟΙΟΥΤΩΝ δὲ τῶν κατὰ τὴν ἱστορίαν ὄντων, δῆλον, ὡς οὐκ ἔχει πολλὰς διαφορὰς, οὐδὲ ἀνομοιοτήτας, ἢ σύγκρισις. Οἱ τε γὰρ πόλεμοι πρὸς ἐνδόξους γεγονάσιν ἀμφοτέροις ἀνταγωνιστὰς, τῷ μὲν Μακεδόνας, τῷ δὲ Καρχηδόνιους· αἱ τε νίκαι περιβόητοι, τοῦ μὲν ἐλόντος Μακεδονίαν, καὶ τὴν ἀπ' Ἀντιγόνου διαδοχὴν ἐν ἐβδόμῳ βασιλεῖ καταπαύσαντος· τοῦ δὲ τὰς τυραννίδας πάσας ἀνελόντος ἐκ Σικελίης, καὶ τὴν νῆσον ἐλευθερώσαντος. Εἰ μὴ νῆ Δία βούλοιτό τις παρεγχειρεῖν, ὡς Αἰμίλιος μὲν ἐρρωμένῳ Περσεῖ καὶ Ῥωμαίους νενικηκότι, Τιμολέων δὲ Διονυσίῳ πατάσασιν ἀπειρηκότι καὶ κατατετριμμένῳ συνέπεσε· καὶ πάλιν ὑπὲρ Τιμολέωντος, ὅτι πολλοὺς μὲν τυράννους, μεγάλην δὲ τὴν Καρχηδονίων δύναμιν, ἀπὸ τῆς τυχοῦσης στρατιᾶς ἐνίκησεν, οὐχ, ὥσπερ Αἰμίλιος, ἀνδράσιν ἐμπειροπολέμοις καὶ μεμαθηκόσιν ἄρχεσθαι χρώμενος, ἀλλὰ μισθοφόροις οὔσι καὶ στρατιώταις ἀτάκτοις, πρὸς ἡδονὴν εἰθισμένοις στρατεύεσθαι. Τὰ γὰρ ἀπ' οὐκ ἴσης παρασκευῆς ἴσα κατορθώματα τῷ στρατηγῷ τὴν αἰτίαν περιτίθησιν.

Β. Καθαρῶν οὖν καὶ δικαίων ἐν τοῖς πράγμασιν ἀμφοτέρων γεγονότων, Αἰμίλιος μὲν ὑπὸ τῶν νόμων καὶ τῆς πατρίδος οὕτως ἔοικεν εὐθὺς ἀφικέσθαι παρεσκευασμένος· Τιμολέων δὲ τοιοῦτον αὐτὸς ἑαυτὸν παρέσχε. Τούτου τεκμήριον, ὅτι Ῥωμαῖοι μὲν ὁμαλῶς ἐν τῷ τότε χρόνῳ πάντες ἦσαν εὐτακτοὶ, καὶ ὑποχείριοι τοῖς ἔθισμοῖς, καὶ τοὺς νόμους δεδιότες καὶ τοὺς πολίτας· Ἕλ-
λήνων

λήνων δ' οὐδείς ἡγεμῶν ἐσιν, οὐδὲ στρατηγός, ὃς οὐ διεφθάρη τότε Σικελίας ἀψάμενος, ἔξω Δίωνος. Καίτοι (καί) Δίωνα πολλοὶ μοναρχίας ὀρέγεσθαι καὶ βασιλείαν τινὰ Λακωνικὴν ὄνειροπολεῖν ὑπενόουν. Τίμαιος δὲ καὶ Γύλιππον ἀκλεῶς φησι καὶ ἀτίμως ἀποπέμψαι Συρακουσίους, φιλοπλουτίαν αὐτοῦ καὶ ἀπλησίαν ἐν τῇ στρατηγίᾳ κατεγνώκοντας. Ἄ δὲ Φάραξ ὁ Σπαρτιάτης καὶ Κάλλιππος ὁ Ἀθηναῖος, ἐλπίσαντες ἄρξιν Σικελίας, παρενόμησαν καὶ παρεσπόνδησαν, ὑπὸ πολλῶν ἀναγέγραπται. Καίτοι τίνες, ἢ πηλίκων κύριοι πραγμάτων ὄντες οὔτοι, τοιαῦτα ἤλπισαν; ὧν ὁ μὲν ἐκπεπτωκότα Συρακουσῶν ἐθεράπευε Διονύσιον, Κάλλιππος δὲ εἰς ἦν τῶν περὶ Δίωνα ξεναγῶν. Ἀλλὰ Τιμολέων αἰτησαμένοις καὶ δεηθεῖσιν αὐτοκράτωρ πεμφθεὶς Συρακουσίους, καὶ δύναμιν οὐ ζητεῖν, ἀλλ' ἔχειν ὀφείλων, ἣν ἔλαβε βουλομένων καὶ διδόντων, πέρας ἐποίησατο τῆς αὐτοῦ στρατηγίας καὶ ἀρχῆς τὴν τῶν παρανόμων ἀρχόντων κατάλυσιν. Ἐκείνο μέντοι τοῦ Αἰμιλίου θαυμαστὸν, ὅτι τηλικαύτην βασιλείαν κατασρεψάμενος, οὐδὲ δραχμῆ μείζονα τὴν οὐσίαν ἐποίησεν· οὐδ' εἶδεν, οὐδ' ἤψατο τῶν χρημάτων, καίτοι πολλὰ δοῦς ἑτέροις καὶ δωρησάμενος. Οὐ λέγω δὲ, ὅτι Τιμολέων μεμπτός ἐστιν, οἰκίαν τε καλὴν λαβὼν καὶ χωρίον. Οὐ γὰρ τὸ λαβεῖν ἐκ τοιούτων αἰσχρὸν, ἀλλὰ τὸ μὴ λαβεῖν κρεῖττον· καὶ περιουσία τις ἀρετῆς, ἐν οἷς ἔξεςιν, ἐπιδεικνυμένης τὸ μὴ δεόμενον. Ἐπεὶ δὲ, ὡς σώματος ῥίγος, ἢ θάλπος, φέρειν δυναμένου, τὸ πρὸς ἀμφοτέρας εἶ πεφυκὸς ὁμοῦ τὰς μεταβολὰς ῥωμαλιώτερον, οὕτω ψυχῆς ἄκρατος εὐρωσία καὶ ἰσχύς, ἣν οὔτε τὸ εὐτυχεῖν ὕβρει θρύπτει καὶ ἀνίησιν, οὔτε συμφοραὶ ταπεινοῦσι· φαίνεται τελειότερος ὁ Αἰμίλιος, ἐν χαλεπῇ τύχῃ καὶ πάθει μεγάλῳ, τῷ περὶ τοὺς παῖδας, οὐδέν τι μικρότερος, οὐδ' ἀσεμνότερος, ἢ διὰ τῶν εὐτυχημάτων ὁραθεῖς. Τιμολέων δὲ γενναῖα πράξας περὶ τὸν ἀδελφόν, οὐκ ἀντέσχε τῷ λογισμῷ πρὸς τὸ πάθος, ἀλλὰ μετανοία καὶ λύπη ταπεινωθεὶς, ἐτῶν εἴκοσι τὸ

βῆμα καὶ τὴν ἀγορὰν ἰδεῖν οὐχ ὑπέμεινε. Δεῖ δὲ τὰ αἰσχρὰ φεύγειν καὶ αἰδεῖσθαι· τὸ δὲ πρὸς πᾶσαν ἀδοξίαν εὐλαβῆς, ἐπεικοῦς μὲν ἦθους καὶ ἀπλοῦ, μέγεθος δ' οὐκ ἔχοντος.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ.

ΚΑΤΩΝ ὁ πρεσβύτατος, πρὸς τινὰς ἐπαινοῦντας ἄνθρωπον ἀλογίως παράβολον καὶ τολμηρὸν ἐν τοῖς πολεμικοῖς, διαφέρειν ἔφη τοῦ πολλοῦ τινὰ τὴν ἀρετὴν ἀξίαν τὸ μὴ πολλοῦ ἀξίον τὸ ζῆν νομίζειν ὀρθῶς ἀποφαινόμενος. Ὁ γ' οὖν παρ' Ἀντιγόμφου στρατευόμενος ἰατμὸς, φαῦλος δὲ τὴν ἔξιν καὶ τὸ σῶμα διεφθορῶς, ἐρομένου τοῦ βασιλέως τὴν αἰτίαν τῆς ὠχρότητος, ὠμολόγησε τινὰ νόσον τῶν ἀπορρήτων. Ἐπεὶ δὲ φιλοτιμηθεὶς ὁ βασιλεὺς προσέταξε τοῖς ἰατροῖς, ἐάν τις ἦ βοήθεια, μηδὲν ἐλλιπεῖν τῆς ἄκρας ἐπιμελείας, οὕτω θεραπευθεὶς ὁ γενναῖος ἐκεῖνος, οὐκέτ' ἦν φιλοκίνδυνος, οὐδὲ ῥαγδαῖος ἐν τοῖς ἀγῶσιν. ὥςτε καὶ τὸν Ἀντίγονον ἐγκαλεῖν καὶ θαυμάζειν τὴν μεταβολήν. Οὐ μὴν ὁ ἄνθρωπος ἀπεκρύψατο τὸ αἴτιον, ἀλλ' εἶπεν· « ὦ βασιλεῦ, σύ με πεποίηκας ἀτολμότερον, ἀπαλλάξας ἐκείνων τῶν κακῶν, διὰ τοῦ ζῆν ὠλιγόρου ». Πρὸς τοῦτο δὲ φαίνεται καὶ Συβαρίτης ἀνὴρ εἰπεῖν περὶ τῶν Σπαρτιατῶν, ὡς οὐ μέγα ποιοῦσι θανατῶντες ἐν τοῖς πολέμοις, ὑπὲρ τοῦ τοσοῦτους πόνους καὶ τοιαύτην ἀποφυγεῖν δίαιταν. Ἀλλὰ Συβαρίταις μὲν, ἐκτετηκόσιν ὑπὸ τρυφῆς καὶ μαλακίας, διὰ τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὀρυμὴν καὶ φιλοτιμίαν, εἰκότως ἐφαίνοντο μισεῖν τὸν βίον, οἱ μὴ φοβούμενοι τὸν θάνατον· Λακεδαιμονίοις δὲ καὶ ζῆν ἠδέως, καὶ θνήσκειν, ἀμφοτέρα ἀρετὴ παρεῖχεν, ὡς δηλοῖ τὸ ἐπικλήθειον·

Οἱ θάνον, οὐ τὸ ζῆν θέμενοι καλόν, οὐδὲ τὸ θνήσκειν,
Ἀλλὰ τὸ ταῦτα καλῶς ἀμφοτέρ' ἐτελέσαι.

Οὔτε γὰρ φυγὴ θανάτου μεμπτόν, ἂν ὀρέγηται τις τοῦ βίου μὴ αἰσχυρῶς· οὔτε ὑπομονὴ καλόν, εἰ μετ' ὀλιγωρίας γίνοιτο τοῦ ζῆν. Ὅθεν Ὁμηρος μὲν αἰεὶ τοὺς θαρράλεωτάτους καὶ μαχιμω-

τάτους ἀνδρας εὖ καὶ καλῶς ὠπλισμένους ἐξάγει πρὸς τοὺς ἀγῶνας· οἱ δὲ τῶν Ἑλλήνων νομοθέται τὸν ρίψασπιν κολάζουσιν, οὐ τὸν ζίφος, οὐδὲ λόγχην προέμενον, διδάσκοντες, ὅτι τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς πρότερον, ἢ τοῦ ποιῆσαι τοὺς πολεμίους, ἐκάστω μέλειν προσήκει, μάλιστα δ' ἄρχοντι πόλεως, ἢ στρατεύματος.

Β. Εἰ γὰρ, ὡς Ἰφικράτης διήρει, χερσὶ μὲν εὐόκκισιν οἱ φίλοι, ποσὶ δὲ τὸ ἰππικόν, αὐτῇ δὲ ἡ φάλαγξ σέρων καὶ θώρακι, κεφαλῇ δὲ ὁ στρατηγός, οὐχ αὐτοῦ δόξειεν ἂν ἀποκινδυνεύων παραμελεῖν καὶ θρασυόμενος, ἀλλ' ἀπάντων, οἷς ἡ σωτηρία γίνεται δι' αὐτοῦ· καὶ τούναντίον. Ὄθεν ὁ Καλλικρατίδας, καίπερ ὦν τ' ἄλλα μέγας, οὐκ εὖ πρὸς τὸν μάντιν εἶπεν· δεομένου γὰρ αὐτοῦ φυλάττεσθαι θάνατον, ὡς τῶν ἱερῶν προδηλούντων, ἔφη, μὴ παρ' ἓνα εἶναι τὴν Σπάρταν. Μαχόμενος γὰρ Εἰς ἦν, καὶ πλέων, καὶ στρατευόμενος, ὁ Καλλικρατίδας· στρατηγῶν δὲ, τὴν ἀπάντων εἶχε συλλαβῶν ἐν αὐτῷ δύναμιν, ὥς' οὐκ ἦν εἷς, ὃ τὸσαῦτα συναπόλλυτο. Βέλτιον δ' Ἀντίγονος ὁ γέρον, ὅτε ναυμαχεῖν περὶ Ἄνδρον ἐμελλεν, εἰπόντος τινός· ὡς πολὺ πλείους αἰ τῶν πολεμίων νῆες εἶεν. Ἐμὲ δ' αὐτὸν, ἔφη, πρὸς πόσας ἀντιτήσεις; μέγα τὸ τῆς ἀρχῆς, ὥσπερ ἐστίν, ἀξίωμα ποιῶν, μετ' ἐμπειρίας καὶ ἀρετῆς ταττόμενον· ἧς πρῶτον ἔργον ἐστὶ, σώζειν τὸν ἅπαντα τ' ἄλλα σώζοντα. Διὸ καλῶς ὁ Τιμόθεος, ἐπιδεικνυμένου ποτὲ τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ Χάρητος ὠτειλάς τινας ἐν τῷ σώματι, καὶ τὴν ἀσπίδα λόγχῃ διακεκομμένην· « Ἐγὼ δ', (εἶπεν) ὡς λίαν ἠτχύνθη, ὅτι μου, πολιορκουῦντος Σάμον, ἐγγὺς ἔπεσε βέλος, ὡς μειρακιωδέστερον ἐμαυτῷ χρώμενος, ἢ κατὰ στρατηγὸν καὶ ἡγεμόνα δύναμει τὸσαυτής. » Ὅπου μὲν γὰρ εἰς τὰ ὅλα μεγάλην φέρει ῥοπήν ὁ τοῦ στρατηγοῦ κίνδυνος, ἐνταῦθα καὶ χεὶρ καὶ σῶματι χρῆσθαι ἀφειδῶς, χαίρειν φράσαντα τοῖς λέγουσιν, ὡς χρὴ τὸν ἀγαθὸν στρατηγὸν, μάλιστα μὲν ὑπὸ γήρωσ, εἰ δὲ μὴ, γέροντα θνήσκειν· ὅπου δὲ μικρὸν τὸ περιγινόμενον ἐκ τοῦ κατορθώματος, τὸ δὲ

πᾶν συναπόλλυται σφαλέντος, οὐδείς ἀπαιτεῖ στρατιώτου προᾶξιν κινδύνῳ πραπτομένην στρατηγοῦ. Ταῦτα δέ μιν παρέστη προαναφωνήσαι γράφοντι τὸν Πελοπίδου βίον καὶ τὸν Μάρκελλου, μεγάλων ἀνδρῶν, παραλόγως πεσόντων. Καὶ γὰρ χειρὶ χρῆσθαι μαχιμώτα τοὶ γενόμενοι, καὶ στρατηγίαις ἐπιφανεστάταις κοσμήσαντες ἀμρότεροι τὰς πατρίδας, ἔτι δὲ τῶν βαρυτάτων ἀνταγωνιστῶν ὁ μὲν Ἀντίβαν ἀήττητον ὄντα πρῶτος, ὡς λέγεται, τρεψάμενος, ὁ δὲ γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας Λακεδαιμονίους ἐκ παρατάξεως νικήσας, ἠφειδήσαν ἑαυτῶν, σὺν οὐδενὶ λογισμῷ προέμενοι τὸν βίον, ὀπηνίκα μάλιστα τοιούτων καιρὸς ἦν ἀνδρῶν σωζομένων καὶ ἀρχόντων. Διόπερ ἡμεῖς, ἐπόμενοι ταῖς ὁμοιότησι, παραλλήλους ἀνεγράψαμεν αὐτῶν τοὺς βίους.

Γ. Πελοπίδα τῷ Ἰππόκλου γένος μὲν ἦν εὐδόκιμον ἐν Θήβαις, ὥσπερ Ἐπαμινώνδᾳ τραφεὶς δ' ἐνούσιᾳ μεγάλῃ, καὶ παραλαβὼν ἔτι νέος λαμπρὸν οἶκον, ὥρμησε τῶν δεομένων τοῖς ἀξίους βοηθεῖν, ἵνα κύριος ἀληθῶς φαίνοιτο χρημάτων γεγονώς, ἀλλὰ μὴ δοῦλος. Τῶν γὰρ πολλῶν, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, οἱ μὲν οὐ χρῶνται τῷ πλούτῳ, διὰ μικρολογίαν, οἱ δὲ παραχρῶνται, δι' ἀσωτίαν· καὶ δουλεύοντες οὗτοι μὲν αἰεὶ ταῖς ἡδοναῖς, ἐκεῖνοι δὲ ταῖς ἀσχολίαις, διατελοῦσιν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, τῷ Πελοπίδα χάριν ἔχοντες, ἐχρῶντο τῇ πρὸς αὐτοὺς ἐλευθεριότητι καὶ φιλοφροσύνῃ, μόνον δὲ τῶν φίλων τὸν Ἐπαμινώνδαν οὐκ ἔπειθε τοῦ πλούτου μεταλαμβάνειν· αὐτὸς μὲντοι μετεῖχε τῆς ἐκείνου πενίας, ἐσθῆτος ἀφελείᾳ καὶ τραπέζης λιτότητι, καὶ τῷ πρὸς τοὺς πόρους ἀκνῶ, καὶ κατὰ τὰς στρατείας ἀδύλῳ καλλωπιζόμενος, ὥσπερ ὁ Εὐριπίδου Καπανεύς, ᾧ βίος μὲν ἦν πολὺς, ἦκιστα δὲ δι' ὄλβον γαῦρος ἦν· αἰσχυρόμενος, εἰ φανεῖται πλείοσι χρώμενος εἰς τὸ σῶμα, τοῦ τὰ ἐλάχιστα κεκτημένου Θηβαίων. Ἐπαμινώνδας μὲν οὖν συνήθη καὶ πατρῶαν οὔσαν αὐτῷ τὴν πενίαν, ἔτι μᾶλλον εὐζῶνον καὶ κυρὸν ἐποίησε φιλοσοφῶν, καὶ μονότροπον βίον

ἀπ' ἀρχῆς ἐλόμενος· Πελοπίδα δ' ἦν μὲν γάμος λαμπρὸς, ἐγένοντο δὲ καὶ παῖδες, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἀμελῶν τοῦ χρηματίζεσθαι, καὶ σχολάζων τῇ πόλει τὸν ἅπαντα χρόνον, ἠλάττωσε τὴν οὐσίαν. Τῶν δὲ φίλων νοθετούντων, καὶ λεγόντων, ὡς ἀναγκαίου πράγματος ὀλιγορεῖ, τοῦ χρήματα ἔχειν· Ἀναγκαίου, νῆ Δία, Νικοδήμω (εἶπε) τούτῳ, δείξας τινὰ χολὸν καὶ τυφλόν.

Δ. Ἦσαν δὲ καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν πεφυκότες ὁμοίως, πλὴν ὅτι τῷ γυμνάζεσθαι μᾶλλον ἔχαιρε Πελοπίδας, τῷ δὲ μανθάνειν Ἐπαμινώνδας· καὶ τὰς διατριβὰς ἐν τῷ σχολάζειν, ὁ μὲν περὶ παλαιστρας καὶ κνηγέσια, ὁ δ' ἀκούων τι καὶ φιλοσοφῶν ἐποιεῖτο. Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν ὑπαρχόντων ἀμφοτέροις πρὸς δόξαν, οὐδὲν οἰνοῦν ἔχοντες ἠγοῦνται τηλικουῶτον, ἠλικὸν τὴν διὰ τοσούτων ἀγώνων καὶ στρατηγιῶν καὶ πολιτειῶν ἀνεξέλεγκτον εὐνοίαν καὶ φιλίαν, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐμμένειν αὐτῶν. Εἰ γὰρ τις ἀποβλέψας εἰς τὴν Ἀριστίδου, καὶ Θεμιστοκλέους, καὶ Κίμωνος, καὶ Περικλέους, καὶ Νικίου, καὶ Ἀλκιβιάδου πολιτείαν, ὅσων γέγονε μετ' ἡ διαφορῶν καὶ φθόνων καὶ ζηλοτυπιῶν πρὸς ἀλλήλους, σκέψαιτο πάλιν τὴν Πελοπίδου πρὸς Ἐπαμινώνδαν εὐμένειαν καὶ τιμὴν, τούτους ἂν ὀρθῶς καὶ δικαίως προσαγορεύσειε συνάρχοντας καὶ συστρατήγους, ἢ ἐκείνους, οἳ μᾶλλον ἀλλήλων ἢ τῶν πολεμίων, ἀγωνιζόμενοι περιεῖναι διετέλεσαν. Αἰτία δ' ἀληθινή μὲν ἦν ἡ ἀρετὴ, δι' ἣν οὐ δόξαν, οὐ πλοῦτον ἀπὸ τῶν πράξεων μετιόντες, οἷς ὁ χαλεπὸς καὶ δύσερις ἐμφύεται φθόνος, ἀλλ' ἔρωτα θεῖον ἀπ' ἀρχῆς ἐρασθέντες ἀμφοτέροι τοῦ τὴν πατρίδα λαμπροτάτην καὶ μεγίστην ἐφ' ἑαυτῶν ἰδεῖν γενομένην, ὥσπερ ἰδίους ἐπὶ τοῦτο τοῖς αὐτῶν ἐχρῶντο κατορθώμασιν. Οὐ μὴν ἀλλ' οἳ γε πολλοὶ νομίζουσιν, αὐτοῖς τὴν σφοδρὰν φιλίαν ἀπὸ τῆς ἐν Μαντινείᾳ γενέσθαι στρατείας, ἣν συνεστρατεύσαντο Λακεδαιμονίους, ἔτι φίλους καὶ συμμάχους οὔσι, περὶ φθίσεως ἐκ Ἐθῶν βοθησίας. Τεταγμένοι γὰρ ἐν τοῖς ὑπλίταις μετ' ἀλλήλων,

καὶ μαχόμενοι πρὸς τοὺς Ἀρκάδας, ὡς ἐνέδωκε τὸ κατ' αὐτοὺς κέρως τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τροπὴ τῶν πολλῶν ἐγεγόνει, συνασπίσαντες ἠμύναντο τοὺς ἐπιφερομένους. Καὶ Πελοπίδας μὲν, ἑπτὰ τραύματα λαβὼν ἐναντία, πολλοῖς ἐπικατεφόβη νεκροῖς ὁμοῦ φίλοις καὶ πολεμίοις· Ἐπαμινώνδας δὲ, καίπερ ἀβιώτως ἔχειν αὐτὸν ἠγούμενος, ὑπὲρ τοῦ σώματος καὶ τῶν ὀπλῶν ἔστη προελθὼν, καὶ διεκινδύνευσεν πρὸς πολλοὺς μόνος, ἐγνωκῶς ἀποθανεῖν μᾶλλον, ἢ Πελοπίδαν ἀπολιπεῖν κείμενον. Ἦδη δὲ καὶ τούτου κακῶς ἔχοντος, καὶ λόγῃ μὲν εἰς τὸ σῆθος, ξίφει δ' εἰς τὸν βραχίονα τετρωμένου, προσεβοήθησεν ἀπὸ θατέρου κέρως Ἀγησίπολις, ὁ βασιλεὺς τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ περιεποίησεν ἀνελπίζως αὐτοὺς ἀμφοτέρους.

Ε. Μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν Σπαρτιατῶν λόγῳ μὲν ὡς φίλοις καὶ συμμάχοις προσφερομένων τοῖς Θηβαίοις, ἔργῳ δὲ τὸ φρόνημα τῆς πόλεως καὶ τὴν δύναμιν ὑφορωμένων, καὶ μάλιστα τὴν Ἰσμηνίου καὶ Ἀνδροκλείδου μισούντων ἑταιρείαν, ἧς μετεῖχεν ὁ Πελοπίδας, φιλελεύθερον ἅμα καὶ δημοτικὴν εἶναι δοκοῦσαν· Ἀρχίας καὶ Λεοντίδας καὶ Φίλιππος, ἄνδρες ὀλιγαρχικοὶ καὶ πλούσιοι, καὶ μέτριον οὐδὲν φρονούντες, ἀναπείθουσι Φοιβίδαν, τὸν Λάκωνα, μετὰ στρατιᾶς διαπορευόμενον, ἐξαίφνης καταλαβεῖν τὴν Καδμείαν, καὶ τοὺς ὑπεναντιουμένους αὐτοῖς ἐκβαλόντα, πρὸς τὸ Λακεδαιμονίων ὑπήκοον ἀρμόσασθαι δι' ὀλίγων τὴν πολιτείαν. Πεισθέντος δ' ἐκείνου, καὶ μὴ προσδοκῶσι τοῖς Θηβαίοις ἐπιθεμένου, Θεσμοφορίων ὄντων, καὶ τῆς ἄκρας κυριεύσαντος, Ἰσμηνίας μὲν συναρπασθεῖς καὶ κομισθεῖς εἰς Λακεδαίμονα, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀνηρέθη· Πελοπίδας δὲ καὶ Φερένικος καὶ Ἀνδροκλείδας, μετὰ συγχῶν ἄλλων φεύγοντες ἐξέκηρύχθησαν· Ἐπαμινώνδας δὲ κατὰ χώραν ἔμεινε, τῷ καταφρονηθῆναι, διὰ μὲν φιλοσοφίαν, ὡς ἀπράγμων, διὰ δὲ πενίαν, ὡς ἀδύνατος.

ς. Ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι Φοιβίδαν μὲν ἀφείλοντο τῆς ἀρχῆς

καὶ δέκα δραχμῶν μυριάσιν ἐζημίωσαν, τὴν δὲ Καδμείαν οὐδὲν ἤττον φρουρᾶ κατέσχον, οἰμὲν ἄλλοι πάντες Ἕλληνας ἐθαύμαζον τὴν ἀτοπίαν, εἰ τὸν μὲν πράξαντα κολάζουσι, τὴν δὲ πράξιν δοκιμῶν τοῖς δὲ Θεβαίοις τὴν πάτριον ἀποθεβληκόσι πολιτείαν, καὶ καταδεδουλωμένοις ὑπὸ τὸν περὶ Ἀρχίαν καὶ Λεοντίδαν, οὐδ' ἐλπίσαι περιῆν ἀπαλλαγὴν τινα τῆς τυραννίδος, ἣν ἐώρων τῇ Σπαρτιατῶν δορυφορουμένην ἡγεμονίᾳ, καὶ καταλυθῆναι μὴ δυναμένην, εἰ μή τις ἄρα παύσειε κάκεινους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ περὶ Λεοντίδαν, πυνθανόμενοι τοὺς φυγάδας Ἀθήνησι διατρίβειν, τῷ τε πλήθει προσφιλεῖς ὄντας, καὶ τιμὴν ἔχοντας ὑπὸ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ἐπεβούλευον αὐτοῖς κρύφα καὶ πέμψαντες ἀνθρώπους ἀγνωστας, Ἄνδροκλείδαν μὲν ἀποκτινύουσι δόλῳ, τῶν δ' ἄλλων διαμαρτύνουσιν. Ἦκε δὲ καὶ παρὶ Λακεδαιμονίων γράμματα τοῖς Ἀθηναίοις, προστάσσοντα μὴ δέχεσθαι, μηδὲ παρακινεῖν, ἀλλ' ἐξελαύνειν τοὺς φυγάδας, ὡς κοινούς πολεμίους ὑπὸ τῶν συμμάχων ἀποδεδειγμένους. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, πρὸς τῷ πάτριον αὐτοῖς καὶ σύμφυτον εἶναι τὸ φιλόφρονον, ἀμειβόμενοι τοὺς Θεβαίους, μάλιστα συναιτίους γενομένους τῷ δήμῳ τοῦ κατελθεῖν, καὶ ψηφισαμένους, "Ἐάν τις Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς τυράννους ὄπλα διὰ τῆς Βοιωτίας κομίζῃ, μηδένα Βοιωτῶν ἀκούειν, μηδὲ ὄραν," οὐδὲν ἠδίκησαν τοὺς Θεβαίους.

Ζ. Ὁ δὲ Πελοπίδας, καίπερ ἐν τοῖς νεοτάτοις ὢν, ἰδίᾳ τε καὶ ἕκαστον ἐξώρμα τῶν φυγάδων, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἐποίησατο λόγους, ὡς οὔτε καλόν, οὔτε ὄσιον εἶη δουλεύουσιν τὴν πατρίδα καὶ φρουρουμένην περιορᾶν, αὐτοὺς δὲ, μόνον τὸ σώζεσθαι καὶ διαζῆν ἀγαπῶντας, ἐκκρέμασθαι τῶν Ἀθήνησι ψηφισμάτων, καὶ θεραπεύειν, ὑποπεπτωκότας ἀεὶ τοῖς λέγειν δυναμένοις καὶ πείθειν τὸν ὄχλον· ἀλλὰ καὶ κινδυνευτέον ὑπὲρ τῶν μεγίστων, παράδειγμα θεμένων τὴν Θρασυβούλου τόλμαν καὶ

ἀρετήν· ἵνα, ὡς ἐκεῖνος ἐκ Θηβῶν πρότερον ὕρμηθεις κατέλυσε τοὺς ἐν Ἀθήναις τυράννους, οὕτως αὐτοὶ πάλιν ἐξ Ἀθηνῶν προελθόντες, ἐλευθερώσωσι τὰς Θήβας. Ὡς οὖν ἔπεισε ταῦτα λέγων, πέμπουσιν εἰς Θήβας κρύφα πρὸς τοὺς ὑπολειμμένους τῶν φίλων, τὰ δεδογμένα φράζοντες. Οἱ δὲ συνεπήνουν, καὶ Χάρων μὲν, ὅσπερ ἦν ἐπιφανέστατος, ὠμολόγησε τὴν οἰκίαν παρέξειν· Φυλλίδας δὲ διεπράξατο τῶν περὶ Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον γραμματεὺς γενέσθαι πολεμαρχούντων. Ἐπαμινώνδας δὲ τοὺς νέους πάλαι φρονήματος ἦν ἐμπεπληκώς· ἐκέλευε γὰρ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ παλαίειν· εἶτα, ὄρων ἐπὶ τῷ κρατεῖν καὶ περιεῖναι γαυρουμένους, ἐπέπλητεν, ὡς αἰσχύνεσθαι μᾶλλον αὐτοῖς προσῆκον, εἰ δουλεύουσι δι' ἀνανδρίαν, ὣν τοσοῦτον ταῖς Ῥώμαις διαφέρουσιν.

Η. Ἡμέρας δὲ πρὸς τὴν πράξιν ὀρισθείσης, ἔδοξε τοῖς φυγάσι, τοὺς μὲν ἄλλους συναγαγόντα Φερένικον ἐν τῷ Θριασίῳ περιμένειν, ὀλίγους δὲ τῶν νεωτάτων παραβαλέσθαι προεισελθεῖν εἰς τὴν πόλιν· ἐὰν δέ τι πάθωσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων οὗτοι, τοὺς ἄλλους ἐπιμελεῖσθαι πάντα, ὅπως μῆτε παῖδες αὐτῶν, μῆτε γονεῖς ἐνδεεῖς ἔσονται τῶν ἀναγκαίων. Ἰφίσταται δὲ τὴν πράξιν Πελοπίδας πρῶτος, εἶτα Μέλων καὶ Δαμοκλίδας καὶ Θεόπομπος, ἄνδρες οἰκωντε πρώτων, καὶ πρὸς ἀλλήλους τᾶλλα μὲν φιλικῶς καὶ πιστικῶς, ὑπὲρ δὲ δόξης καὶ ἀνδρείας ἀεὶ φιλονεικῶς ἔχοντες. Γενόμενοι δ' οἱ σύμπαντες δώδεκα, καὶ τοὺς ἀπολειπόμενους ἀσπασάμενοι, καὶ προπέμψαντες ἄγγελον τῷ Χάρωνι, προῆγον ἐν χλαμυδίῳ, σκύλακά τε θηρευτικὰς καὶ σάλικας ἔχοντες. ὡς μηδὲ εἰς ὑποπτεῦσι τῶν ἐντυγχανόντων καθ' ὁδόν, ἀλλ' ἀλύοντες ἄλλῶς πλανᾶσθαι καὶ κυνηγεῖν δοκοῖεν. Ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς παρ' αὐτῶν ἄγγελος ἦκε πρὸς τὸν Χάρωνα, καὶ καθ' ὁδὸν ὄντας ἔφραζεν, αὐτὸς μὲν ὁ Χάρων οὐδὲ ὑπὸ τοῦ δεινοῦ πλησιάζοντος ἔτρεψέ τι τῆς γνώμης, ἀλλ' ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦν, καὶ

παρείχε τὴν οἰκίαν. Ἴπποσθενίδας δέ τις, οὐ πονηρὸς μὲν, ἀλλὰ καὶ φιλόπατρις, καὶ τοῖς φυγάσιν εὖνους ἄνθρωπος, ἐνδεὴς δὲ τόλμης τοσαύτης, ὅσης ὅ τε καιρὸς, ὅξυς ὢν, αἴ τε ὑποκείμεναι πράξεις ἀπήτουν, ὡς περὶ ἰλιγγιχάσας πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἀγῶνος ἐν χερσὶ γενομένου, καὶ μόλις ποτὲ τῷ λογισμῷ συμφρονήσας, ὅτι τρόπον τινὰ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων σαλεύουσιν ἀρχὴν, καὶ τῆς ἐκεῖθεν δυνάμεως ὑποβάλλονται κατάλυσιν, πιστεύσαντες ἀπόροις καὶ φυγαδικαῖς ἐλπίσιν· ἀπελθὼν οἴκαδε σιωπῇ, πέμπει τινὰ τῶν φίλων πρὸς Μέλωνα καὶ Πελοπίδαν, ἀναβαλέσθαι κελεύων ἐν τῷ παρόντι, καὶ περιμένειν βελτίονα καιρὸν, αὐθις ἀπαλλαγέντας εἰς Ἀθήνας. Χλίδων ἦν ὄνομα τῷ πεμπεθέντι, καὶ κατὰ σπουδὴν οἴκαδε πρὸς αὐτὸν τρεπόμενος, καὶ τὸν ἵππον ἐξαγαγὼν, ἤτει τὸν χαλινόν. Ἀπορομένης δὲ τῆς γυναικὸς, ὡς οὐκ εἶχε, (καὶ) δοῦναί τινα τῶν συνήθων λεγούσης, λοιδορίαὶ τὸ πρῶτον ἦσαν, εἶτα δυσφημίαι, τῆς γυναικὸς ἐπαρωμένης αὐτῷ τε κακὰς ὁδοὺς ἐκείνω καὶ τοῖς πέμπουσιν· ὥστε καὶ τὸν Χλίδωνα πολὺ τῆς ἡμέρας ἀναλώσαντα πρὸς τούτοις, δι' ὄργην, ἅμα δὲ καὶ τὸ συμβεβηκὸς οἰωνισάμενον, ἀφεῖναι τὴν ὑδὸν ὅλως, καὶ πρὸς ἄλλο τι τραπέσθαι· παρὰ τοσοῦτον μὲν ἤλθον αἱ μέγισται καὶ κάλλισται τῶν πράξεων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διαφυγεῖν τὸν καιρὸν.

Θ. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πελοπίδαν, ἐσθῆτας γεωργῶν μεταλαβόντες, καὶ διελόντες αὐτούς, ἄλλοι κατ' ἄλλα μέρη τῆς πόλεως παρεστῆλθον, ἔτι ἡμέρας οὔσης. Ἦν δέ τι πνεῦμα καὶ νιφετὸς, ἀρχομένου τρέπεσθαι τοῦ ἀέρος, καὶ μᾶλλον ἔλαθον, καταπεφυγότων ἤδη διὰ τὸν χειμῶνα τῶν πλείστων εἰς τὰς οἰκίας. Οἷς δ' ἦν ἐπιμελὲς τὰ πραττόμενα γινώσκειν, ἀνελάμβανον τοὺς προσερχομένους, καὶ καθίσων εὐθὺς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Χάρωνος. Ἐγένοντο δὲ σὺν τοῖς φυγάσι πεντήκοντα, δυοῖν δέοντες. Τὰ δὲ περὶ τοὺς τυράννους οὕτως εἶχε· Φυλλίδας ὁ γραμματεὺς συνέπραττε μὲν, ὡς περὶ εἰρήται, πάντα, καὶ συνήδει τοῖς φυγάσιν·

εἰς δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐκ παλαιοῦ κατηγγελκώς τοῖς περὶ τὸν Ἀρχίαν πότον τινὰ καὶ συνουσίαν, καὶ γυναῖα τῶν ὑπάνδρων, ἔπραττεν ὅτι μάλιστα αἰτῆς ἡδοναῖς ἐκλελυμένους καὶ κατοίνους μεταχειρίσασθαι παρέξειν τοῖς ἐπιτιθεμένοις. Οὕτω δὲ πάνυ πόρρω μέθης οὔσιν αὐτοῖς προσέπεσε τις οὐ ψευδῆς μὲν, ἀθέβαιος δὲ καὶ πολλὴν ἄσάφειαν ἔχουσα περὶ τῶν φυγάδων μήνυσις, ὡς ἐν τῇ πόλει κρυπτομένων. Τοῦ δὲ Φιλλίδου παραφέρωντος τὸν λόγον, ὅμως Ἀρχίας ἔπεμψε τινα τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τὸν Χάρωνα, προστάσων εὐθύς ἤκειν αὐτόν· ἦν δ' ἐσπέρα, καὶ συνέταττον ἔνδον αὐτοῦς οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν, ἤδη τεθωρακισμένοι καὶ τὰς μαχαίρας ἀνειληφότες. Ἐξαίφνης δὲ κοπτομένης τῆς θύρας προσδραμιὼν τις, καὶ πυθόμενος τοῦ ὑπηρετοῦ Χάρωνα μετιέναι παρὰ τῶν πολεμάρχων φάσκοντος, ἀπήγγελλεν εἴσω τεθορυβημένος· καὶ πᾶσιν εὐθύς παρέστη, τὴν τε πρᾶξιν ἐκμεμηνύσθαι, καὶ σφᾶς ἅπαντας ἀπολωλέναι, μηδὲ δρᾶσαντάς τι τῆς ἀρετῆς ἄξιον. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐδοξεν ὑπακοῦσθαι τὸν Χάρωνα, καὶ παρασχεῖν ἑαυτὸν δὴ ἀνυπόπτως τοῖς ἄρχουσιν, ἄλλως μὲν ἀνδρῶδη καὶ βαρὺν ὄντα τῷ θαρρῆεῖν παρὰ τὰ δεινὰ, τότε δὲ δι' ἐκείνους ἐκπεπληγμένον καὶ περιπαθῶντα, μή τις ὑποψία προδοσίας ἐπ' αὐτὸν ἔλθῃ, τοσοῦτων ἅμα καὶ τοιούτων πολιτῶν ἀπαισθημένων. Ὡς οὖν ἔμελλεν ἀπιέναι, παραλαβὼν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος τὸν υἱόν, ἔτι μὲν ἦντα παῖδα, κάλλει δὲ καὶ ῥώμῃ σώματος πρωτεύοντα τῶν καθ' ἡλικίαν, ἐνεχειρίζε τοῖς περὶ Πελοπίδαν, εἴ τινα δόλον καὶ προδοσίαν αὐτοῦ καταγοῖεν, ὡς πολεμῶ χρεῖσθαι κελεύων ἐκείνῳ, καὶ μὴ φεῖδεσθαι. Πολλοῖς μὲν οὖν αὐτῶν δάκρυα πρὸς τὸ πάθος καὶ τὸ φρόνημα τοῦ Χάρωνος ἐξέπεσε· πάντες δ' ἠγανάχτων, εἰ δειλὸν οὕτως εἶναι τινὰ δοκεῖ καὶ διεσθαρμένον ὑπὸ τοῦ παρόντος, ὥστε ὑπονοεῖν ἐκεῖνον, ἢ ὅλως αἰτιᾶσθαι· καὶ τὸν υἱὸν ἐδέοντο μὴ καταμιγνύναι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐκ ποδῶν θέσθαι τοῦ μέλλοντος, ὅπως αὐτός γε τῇ πόλει

καὶ τοῖς φίλοις τιμωρὸς ὑποτρέφοιτο, περισωθεὶς καὶ διαφυγὼν τοὺς τυράννους. Ὁ δὲ Χάρων τὸν μὲν υἱὸν ἀπαλλάξειν οὐκ ἔφη· ποῖον γὰς αὐτῷ βίον ὄραν, ἢ τίνα σωτηρίαν καλλίονα τῆς ὁμοῦ μετὰ πατρὸς καὶ φίλων τοσοῦτων ἀνυβρίσου τελευτῆς; Ἐπευξάμενος δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ πάντας ἀσπασάμενος καὶ παραθάρρυνας ἀπήει, προσέγων ἑαυτῷ, καὶ ῥυθμίζων σχήματι προσώπου, καὶ τόνῳ φωνῆς, ἀνομοιότατος οἷς ἔπραττε φανῆναι.

I. Γενομένου δ' ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ, προῆλθεν ὁ Ἀρχίας, καὶ Φυλλίδας, καὶ εἶπον· Ὁ Χάρων, τινὰς ἀκήκοα παρεληλυθέναι, καὶ ἐν τῇ πόλει κρύπτεσθαι, καὶ συμπράττειν αὐτοῖς ἐνίοις τῶν πολιτῶν. Καὶ ὁ Χάρων διαταραχθεὶς τὸ πρῶτον, εἶτ' ἐρωτήσας, τίνες εἰσὶν οἱ παρεληλυθότες, καὶ τίνες οἱ κρύπτοντες αὐτούς, ὡς οὐδὲν ἑώρα σαφές εἰπεῖν ἔχοντα τὸν Ἀρχίαν, ὑπονοήσας ἀπ' οὐδενὸς τῶν ἐπισημῶν γεγονέναι τὴν μήνυσιν· Ὁρᾶτε τοίνυν, ἔφη, μὴ κενός τις ὑμᾶς διαταράττοι λόγος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σκέψομαι· δεῖ γὰρ σὺς μηδενὸς καταφρονεῖν. Ταῦτα καὶ Φυλλίδας παρῶν ἐπήνει, καὶ τὸν Ἀρχίαν ἀπαγαγὼν αὐθις εἰς ἄκρατον πολὺν κατέβαλε, καὶ ταῖς περὶ τῶν γυναικῶν ἐλπίσι διεπαιδαγώγει τὸν πότον. Ὡς δ' ἐπανῆλθεν ὁ Χάρων οἴκαθε, καὶ διεσκευασμένους τοὺς ἄνδρας εὔρεν, οὐχ ὡς ἂν τίνα νίκην, ἢ σωτηρίαν, ἐλπίζοντας, ἀλλ' ὡς ἀποθανομένους λαμπρῶς καὶ μετὰ φόνου πολλοῦ τῶν πολεμίων, τὸ μὲν ἀληθές αὐτοῖς ἔφραζε τοῖς περὶ τὸν Πελοπίδαν· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ἐψεύσατο, λόγους τινὰς τοῦ Ἀρχίου περὶ πραγμάτων ἐτέρων πλασάμενος. Ἔτι δὲ τοῦ πρώτου παραφερομένου, δεύτερον ἐπήγειν ἡ τύχη χειμῶνα τοῖς ἀνδράσιν. Ἦκε γάρ τις ἐξ Ἀθηνῶν παρ' Ἀρχίου, τοῦ ἱεροφάντου, πρὸς Ἀρχίαν τὸν ὁμώνυμον, ξένον ὄντα καὶ φίλον, ἐπιστολὴν κομίζων, οὐ κενὴν ἔχουσαν, οὐδὲ πεπλασμένην ὑπόνοιαν, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστα περὶ τῶν πρᾶσσομένων φάσκουσαν, ὡς ὕστερον ἐπεγνώσθη. Τότε δὲ μεθύοντι τῷ Ἀρχίᾳ προσαχθεὶς ὁ γραμ-

ματαφόρος, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐπιδοῦς· Ὁ ταύτην, ἔφη, πέμψας, ἐκέλευσεν εὐθὺς ἀναγνῶναι· περὶ σπουδαίων γὰρ τινῶν γεγράφθαι. Καὶ ὁ Ἀρχίας μειδιάσας· Οὐκοῦν εἰς αὔριον, ἔφη τὰ σπουδαῖα. Καὶ τὴν ἐπιστολὴν δεξάμενος, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκεν, αὐτὸς δὲ πάλιν τῷ Φυλλίδα, περὶ ἓν ἐύχχανον δι-αλεγόμενοι, προσεῖχεν. Ὁ μὲν οὖν λόγος οὗτος, ἐν παροιμίᾳ τάξι περιφερόμενος, μέχρι νῦν διασώζεται παρὰ τοῖς Ἕλλησι.

ΙΑ. Τῆς δὲ πράξεως δοκούσης ἔχειν ἤδη τὸν οἰκεῖον καιρὸν, ἐξώρμων δίχα διελόντες αὐτοὺς, οἱ μὲν περὶ Πελοπίδαν καὶ Δαμοκλείδαν ἐπὶ τὴν Λεοντίδαν καὶ Ὑπάτην ἐγγὺς ἀλλήλων οἰκοῦντας· Χάρων δὲ καὶ Μέλων ἐπὶ τὸν Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον, ἐσθῆτας ἐπενδεδυμένοι γυναικείας τοῖς θώραξι, καὶ δασεῖς σεφάνους ἐλάτης τε καὶ πεύκης περικείμενοι, κατασκιάζοντας τὰ πρόσωπα. Διὸ καὶ ταῖς θύραις τοῦ συμποσίου τὸ πρῶτον ἐπιρσάντων, κρότον ἐποίησαν καὶ θύρουθον, οἰομένων, ἅς πάλαι προσεδόκων, γυναῖκας ἔχειν. Ἐπεὶ δὲ περιβλέψαντες ἐν κύκλῳ τὸ συμπόσιον, καὶ τῶν κατακεκλιμένων ἕκαστον ἀκριβοῶς καταμαθόντες, ἐσπάσαντο τὰς μαχαίρας, καὶ φερόμενοι διὰ τῶν τραπέζων ἐπὶ τὸν Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον, ἐφάνησαν, ὡς ἦσαν ὀλίγους μὲν ὁ Φυλλίδας τῶν κατακειμένων ἔπεισεν ἡσυχίαν ἄγειν, τοὺς δ' ἄλλους ἀμύνεσθαι μετὰ τῶν πολεμάρχων ἐπιχειροῦντας καὶ συνεξανισταμένους, διὰ τὴν μέθην οὐ πάνυ χαλεπῶς ἀπέκτειναν. Τοῖς δὲ περὶ τὸν Πελοπίδαν ἐργωδέστερον ἀπῆντα τὸ πρᾶγμα· καὶ γὰρ ἐπὶ νήφοντα καὶ δεινὸν ἄνδρα τὸν Λεοντίδαν ἐχώρουν. Καὶ κεκλεισμένην τὴν οἰκίαν εὔρον ἤδη καθεύδοντας· καὶ πολὺν χρόνον κίπτουσιν αὐτοῖς ὑπῆκουεν οὐδεὶς. Μόλις δὲ ποτε τοῦ θεράποντος αἰσθημένου προϊόντος ἐνδοθεν, καὶ τὸν μοχλὸν ἀφαιροῦντος, ἅμα τῷ πρῶτον ἐνδοῦναι καὶ χαλάσαι τὰς θύρας, ἐπιπεσόντες ἄθροοι, καὶ τὸν οἰκέτην ἀνατρέψαντες, ἐπὶ τὸνθάλαμον ὤρμησαν. Ὁ δὲ Λεοντίδας αὐτῷ τεκμαιρόμενος τῷ κτύπῳ

καὶ δρόμῳ τὸ γιγνόμενον, ἐσπάσατο μὲν τὸ ἐγγχειρίδιον ἐξαναγὰς, ἔλαθε δὲ αὐτὸν καταβαλεῖν τὰ λύχνα, καὶ διὰ σκότους αὐτοῦς ἑαυτοῖς περιπετεῖς ποιῆσαι τοὺς ἄνδρας. Ἐν δὲ φωτὶ πολλῷ καθορώμενος, ὑπήντα πρὸς τὰς θύρας αὐτοῖς τοῦ θαλάμου, καὶ τὸν πρῶτον εἰσιόντα Κηφισόδωρον πατάξας κατέβαλε. Πεσόντος δὲ τούτου, δευτέρῳ συνεπλέκετο τῷ Πελοπίδῃ· καὶ τὴν μάχην χαλεπὴν ἐποίει καὶ δύσεργον ἡσενότης τῶν θυρῶν, καὶ κείμενος ἐμποδὼν ἤδη νεκρὸς ὁ Κηφισόδωρος. Ἐκράτησε δ' οὖν ὁ Πελοπίδας, καὶ κατεργασάμενος τὸν Λεοντίδαν, ἐπὶ τὸν Ἰπάτην εὐθύς ἐχώρει μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. Καὶ παρεισέπεσον μὲν εἰς τὴν οἰκίαν ὁμοίως, αἰσθόμενον δὲ ταχέως καὶ καταφυγόντα πρὸς τοὺς γείτονας, ἐκ ποδῶν διώξαντες, εἶλον καὶ διέφθειραν.

ΙΒ. διαπραζάμενοι δὲ ταῦτα, καὶ τοῖς περὶ Μέλωνα συμβαλόντες, ἔπεμψαν μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπὶ τοὺς ὑπολελειμμένους ἐκῆι τῶν φυγάδων, ἐκάλουν δὲ τοὺς πολίτας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τοὺς προσιόντας ὠπλιζον, ἀφαιροῦντες ἀπὸ τῶν σοῶν τὰ περιεκείμενα σκῦλα, καὶ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ἐργαστήρια δορυξῶν καὶ μαχαιροποιῶν ἀναρρήγνυντες. Ἦκον δὲ βοηθοῦντες αὐτοῖς μετὰ τῶν ὄπλων οἱ περὶ Ἐπαμινώνδαν καὶ Γηργίδαν, συνειλοχότες οὐκ ὀλίγους τῶν νέων καὶ τῶν Πρεσβυτέρων τοὺς βελτίστους. Ἡ δὲ πόλις ἤδη μὲν ἀνεπτόητο πᾶσα, καὶ πολὺς θόρυβος ἦν, καὶ φῶτα περὶ τὰς οἰκίας, καὶ διαδρομαὶ πρὸς ἀλλήλους. Οὐπω δὲ συνεισῆκει τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐκπεπληγμένοι πρὸς τὰ γινόμενα, καὶ σαφὲς οὐδὲν εἰδότες, ἡμέραν περιέμενον. Ὅθεν ἀμαρτεῖν οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἔδοξαν, εὐθύς οὐκ ἐπιδραμόντες, οὐδὲ συμβαλόντες· αὐτὴ μὲν ἢ φρουρὰ περὶ χιλίους πεντακοσίους ὄντες, ἐκ δὲ τῆς πόλεως πρὸς αὐτοὺς πολλῶν συντρεχόντων. Ἀλλὰ τὴν βοήην, καὶ τὰ πυρὰ, καὶ τὸν ὄχλον χωροῦντα πανταχόθεν πολὺν, φοβηθέντες, ἡσύχαζον αὐτὴν τὴν Καδμείαν κατέχοντες. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ παρῆσαν μὲν ἐκτῆς Ἀττικῆς οἱ φυγάδες

ὤπλισμένοι, συνήθροιστο δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ δῆμος. Εἰσήγον δὲ τοὺς περὶ Πελοπίδαν Ἐπαμινώνδας καὶ Γοργίδας, ὑπὸ τῶν ἱερέων περιεχομένους, σέμματα προτεινόντων καὶ παρακαλούντων τοὺς πολίτας τῇ πατρίδι καὶ τοῖς θεοῖς βοηθεῖν. Ἡ δ' ἐκκλησία ὀρθῆ πρὸς τὴν ὄψιν μετὰ κρότου καὶ βοῆς ἐξάνεστη, δεχομένων τοὺς ἄνδρας, ὡς εὐεργέτας καὶ σωτῆρας.

II. Ἐκ δὲ τούτου Βοιωτάρχης αἰρεθεὶς μετὰ Μέλωνος καὶ Χάρωνος ὁ Πελοπίδας, εὐθύς ἀπετείχιζε τὴν ἀκρόπολιν, καὶ προσβολὰς ἐποιεῖτο πανταχόθεν, ἐξελεῖν σπουδάζων τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν Καδμείαν ἐλευθερῶσαι, πρὶν ἐκ Σπάρτης στρατὸν ἐπελθεῖν. Καὶ παρὰ τοσοῦτον ἔφθασεν, ἀφείς ὑποσπόνδους τοὺς ἄνδρας, ὅσον ἐν Μεγάροις οὖσιν αὐτοῖς ἀπαντῆσαι Κλεόμβροτον ἐπὶ τὰς Θήβας ἐλαύνοντα μετὰ μεγάλης δυνάμεως. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, τριῶν ἀρμοσῶν γενομένων ἐν Θήβαις, Ἡριππίδαν μὲν καὶ Ἄρκεσον ἀπέκτειναν κρίναντες· ὁ δὲ τρίτος Λυσανορίδας, χρήμασι πολλοῖς ζημιωθείς, αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου μετέστησε. Ταύτην τὴν πρᾶξιν ἀρεταῖς μὲν ἀνδρῶν καὶ κινδύνοις καὶ ἀγῶσι παραπλησίαν τῇ Θρασυβούλου γενομένην, καὶ βραβευθεῖσαν ὁμοίως ὑπὸ τῆς τύχης, ἀδελφὴν ἐκείνης προσηγόρευον οἱ Ἕλληνας. Οὐ γάρ ἐσι ῥαδίως ἐτέρους εἰπεῖν, οἱ πλείονων ἐλάττους, καὶ δυνατωτέρων ἐρημότεροι, τόλμη καὶ δεινότητι κρατήσαντες, αἴτιοι μειζόνων ἀγαθῶν ταῖς πατρίσι κατέστησαν. Ἐνδοξοτέραν δὲ ταύτην ἐποίησεν ἡ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων. Ὁ γὰρ καταλύσας τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, καὶ παύσας ἄρχοντας αὐτοὺς γῆς τε καὶ θαλάττης πόλεμος, ἐξ ἐκείνης ἐγένετο τῆς νυκτὸς, ἐν ἧ Πελοπίδας, οὐ φρούριον, οὐ τεῖχος, οὐκ ἀκρόπολιν καταλαβὼν, ἀλλ' εἰς οἰκίαν δωδέκατος κατελθὼν, εἰ δεῖ μεταφορᾷ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, ἔλυσε καὶ διέκοψε τοὺς δεσμοὺς τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας, ἀλύτους καὶ ἀρρήκτους εἶναι δοκοῦντας.

IIA. Ἐπεὶ τοίνυν, στρατῷ μεγάλῳ Λακεδαιμονίων εἰς τὴν

Βοιωτίαν ἐμβαλόντων, οἱ Ἀθηναῖοι περίφοβοι γενόμενοι, τήν τε συμμαχίαν ἀπέπαιναν τοῖς Θηβαίοις, καὶ τῶν βοιωτιαζόντων, εἰς τὸ δικαστήριον παραγαγόντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἐφυγάδευσαν, τοὺς δὲ χρήμασιν ἐζημίωσαν· ἐδόκει δὲ κακῶς ἔχειν τὰ τῶν Θηβαίων πράγματα, μηδενὸς αὐτοῖς βοηθοῦντος· ἔτλη μὲν δὲ Πελοπίδας μετὰ Γοργίδου βοιωταρχῶν, ἐπιβουλεύοντες δὲ συγκροῦσαι πάλιν τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Λακεδαιμονίοις, τοιούδ' ἐτι μηχανῶνται. Σφοδρίας, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, εὐδόκιμος μὲν ἐν τοῖς πολεμικοῖς καὶ λαμπρὸς, ὑπόκουφος δὲ τὴν γνώμην, καὶ κενῶν ἐλπίδων καὶ φιλοτιμίας ἀνοήτου μεσδός, ἀπελείφθη περὶ Θεσπιάς μετὰ δυνάμεως, τοὺς ἀφισταμένους τῶν Θηβαίων δέχεσθαι καὶ βοηθεῖν. Πρὸς τοῦτον ὑποπέμπουσιν οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν ἰδίᾳ ἔμπορόν τινα τῶν φίλων, χρήματα κομίζοντα, καὶ λόγους, οἱ τῶν χρημάτων μᾶλλον ἀνέπεισαν αὐτὸν, ὡς χρὴ πραγμάτων *μᾶλλον* ἄψασθαι μεγάλων, καὶ τὸν Πειραιᾶ καταλαβεῖν ἀπροσδόκητον ἐπιπεσόντα μὴ φυλαττομένους τοῖς Ἀθηναίοις· Λακεδαιμονίοις τε γὰρ οὐδὲν οὕτως ἔσσεσθαι κεχαρισμένον, ὡς λαβεῖν τὰς Ἀθήνας, Θηβαίους τε, χαλεπῶς ἔχοντας αὐτοῖς, καὶ προδότας νομίζοντας, οὐκ ἐπιβοηθήσειν. Τέλος δὲ συμπειθεῖς ὁ Σφοδρίας, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβὼν, νυκτὸς εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐνέβαλε. Καὶ μέχρι μὲν Ἐλευσίνος προῆλθεν· ἐκεῖ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀποδειλιασάντων, φανερὸς γενόμενος καὶ συνταράξας οὐ φαῦλον, οὐδὲ ῥάδιον τοῖς Σπαρτιάταις πόλεμον, ἀνεχώρησεν εἰς Θεσπιάς.

ΙΕ. Ἐκ τούτου πάλιν προθυμώτατα Ἀθηναῖοι τοῖς Θηβαίοις συνεμάχουν, καὶ τῆς θαλάσσης ἀντελαμβάνοντο, καὶ περιόντες ἐδέχοντο καὶ προσήγοντο τοὺς ἀποστατικῶς τῶν Ἑλλήνων ἔχοντας. Οἱ δὲ Θηβαῖοι καθ' αὐτοὺς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ συμπλεκόμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐκάστοτε, καὶ μαχόμενοι μάχας, αὐτὰς μὲν οὐ μεγάλας, μεγάλην δὲ τὴν μελέτην ἔχούσας καὶ τὴν ἄσκησιν, ἐξεργάζοντο

ἐξερρίπιζοντο τοῖς θυμοῖς, καὶ διεπονοῦντο τοῖς σώμασιν, ἐμπείριαν ἄμα τῇ συνθειᾷ καὶ φρόνημα προσλαμβάνοντες ἐκ τῶν ἀγώνων. Δι' ὃ καὶ φασιν Ἀνταλκίδα τὸν Σπαρτιάτην, ὡς Ἀγησίλαος ἐπανῆλθεν ἐκ Βοιωτίας τετρωμένος, εἶπεῖν πρὸς αὐτόν· Ἡ καλὰ διδασκάλια παρὰ Θηβαίων ἀπολαμβάνεις, μὴ βουλομένους αὐτοὺς πολεμεῖν καὶ μάχεσθαι διδάξας. Ἦν δ' ὡς ἀληθῶς διδάσκαλος, οὐκ Ἀγησίλαος, ἀλλ' οἱ σὺν καιρῷ καὶ μετὰ λογισμοῦ τοὺς Θηβαίους, ὥσπερ σκύλακας, ἐμπείρως προσβάλλοντες τοῖς πολεμίαις, εἶτα γευσασμένους νίκης καὶ φρονήματος ἀσφαλῶς ἀπάγοντες. Ὦν μεγίστην δόξαν εἶχεν ὁ Πελοπίδας. Ἀφ' ἧς γὰρ εἶλοντο πρῶτον ἡγεμόνα τῶν ὄπλων, οὐκ ἀνεπαύσαντο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἄρχοντα χειροτονοῦντες· ἀλλ' ἢ τὸν ἱερὸν λόχον ἄγων, ἢ τὰ πλεῖστα βοιωταρχῶν ἄχρι τῆς τελευτῆς ἔπραττεν. Ἐγένοντο μὲν οὖν καὶ περὶ Πλαταιᾶς καὶ Θεσπιᾶς ἤτται καὶ φυγαὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπου καὶ Φοιβίδας, ὁ τὴν Καδμείαν καταλαβὼν, ἀπέθανε. Πολλοὺς δὲ καὶ πρὸς Τανάγραν τρεψάμενος αὐτῶν, καὶ Πανθοίδην τὸν ἄρμωσῆν, ἀνεῖλεν. Ἄλλ' οὗτοι μὲν οἱ ἀγῶνες ὥσπερ τοὺς κρατοῦντας εἰς φρόνημα καὶ θάρσος προῆγον, οὕτως τῶν ἡσσωμένων οὐ παντάπασιν ἐδουλοῦντο τὴν γνώμην. Οὐ γὰρ ἐκ παρατάξεως ἦσαν, οὐδὲ μάχης ἐμφανῆ κατὰσασιν ἐχούσης καὶ νόμιμον ἐκδρομὰς δὲ προσκαίρους τιθέμενοι, καὶ φυγὰς, ἢ διώξεις, ἐπιχειροῦντες αὐτοῖς καὶ συμπλεκόμενοι κατώρθουν.

Ις. Ὁ δὲ περὶ Τεγύρας, τρόπον τινὰ τοῦ Λευκτρικοῦ προαγὼν γενόμενος, μέγαν ἤρεν ἐν δόξῃ τὸν Πελοπίδαν, οὔτε πρὸς κατόρθωμα τοῖς συσρατήγοις ἀμφοισθήτησιν, οὔτε τῆς ἤττης πρόσφασιν τοῖς πολεμίαις ἀπολιπῶν. Τῇ γὰρ Ὀρχομενίων πόλει, τὰ Σπαρτιατῶν ἐλομένη, καὶ δύο δεδεγμένη μόρας αὐτῶν ὑπὲρ ἀσφαλείας, ἐπεβούλευε μὲν αἰεὶ, καὶ παρεφύλαττε καιρὸν· ὡς δ' ἤκουσε τοῖς φρουροῖς εἰς τὴν Λοκρίδα γεγενῆσθαι στρατείαν,

ἐλπίσας ἔσθμον αἰρήσειν τὸν Ὀρχομενὸν, ἐσράτευτεν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἱερὸν λόχον, καὶ τῶν ἱππέων οὐ πολλούς. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν πόλιν προσαγαγὼν, εὔρεν ἤκουσαν ἐκ Σπάρτης διαδοχὴν τῆς φρουρᾶς, ἀπῆγεν ὀπίσω τὸ σράτευμα πάλιν διὰ Τεγυρῶν, ἣ μόνη βᾶσιμον ἦν κύκλῳ παρὰ τὴν ὑπώρειαν. Τὴν γὰρ διὰ μέσου πᾶσαν ὁ Μέλας ποταμὸς, εὐθύς ἐκ πηγῶν εἰς ἔλη πλωτὰ καὶ λίμνας διασπειρόμενος, ἀποροῖε ποιεῖ. Μικρὸν δὲ ὑπὸ τὰ ἔλη νεὼς ἐστὶν Ἀπόλλωνος Τεγυραίου, καὶ μαντεῖον ἐκλειμμένον οὐ πάνυ πολλὸν χρόνον· ἀλλ' ἄχρι τῶν Μηδικῶν ἤκμαζε, τὴν προφητείαν Ἐχεκράτους ἔχοντας. Ἐνταῦθα μυθολογοῦσι τὸν θεὸν γενέσθαι. Καὶ τὸ μὲν πλησίον ὄρος Δῆλις καλεῖται, καὶ πρὸς αὐτὸ καταλήγουσιν αἱ τοῦ Μέλανος διαχύσεις. Ὀπίσω δὲ τοῦ ναοῦ δύο ρήγνυνται πηγαί, γλυκύτητι καὶ πλήθει καὶ ψυχρότητι θαυμαστοῦ νάματος, ὧν τὸ μὲν φοίνικα, τὸ δὲ Ἐλαίαν ἄχρι νῦν ὀνομάζομεν, οὐ φυτῶν μεταξύ δεῖν, ἀλλὰ ρείθρων, τῆς θεοῦ λοχευθείσης. Καὶ γὰρ τὸ Πτώον ἐγγύς, ὅθεν αὐτὴν ἀναπτοηθῆναι, προφανέντος ἐξείρνης κάπρου, λέγουσι καὶ τὰ περὶ Πύθωνα καὶ Τιτυὸν ὡσαύτως οἱ τόποι τῆ γενέσει τοῦ θεοῦ συνοικεῖουσιν. Τὰ γὰρ πλείστα παραλείπω τῶν τεκμηρίων. Οὐ γὰρ ἐν τοῖς ἐκ μεταβολῆς ἀθανάτοις γενομένοις γεννητοῖς ὑπάτριος λόγος τὴν θεὸν τοῦτον ἀπολείπει δαίμοσι, ὡσπερ Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον, *ἐκ μεσβολῆς* ἀρετῆ τὸ θνητὸν καὶ παθητὸν ἀποβαλότας· ἀλλὰ τῶν αἰδίων καὶ ἀγεννήτων εἰς ἐστίν, εἰ δεῖ τοῖς ὑπὲρ τῶν φρονιμωτάτων καὶ παλαιωτάτων λεγομένοις τεκμαίρεσθαι περὶ τῶν τηλικούτων.

ΙΖ. Εἰς γοῦν Τεγύρας οἱ Θηβαῖοι, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐκ τῆς Ὀρχομενίας ἀπίντες, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι συνέπιπτον, ἐξ ἐναντίας αὐτοῖς ἐκ τῆς Λοκρίδος ἀναζευγνόντες. Ὡς δὲ πρῶτον ὤφθησαν τὰ σενὰ διεκβάλλοντες, καὶ τις εἶπε τῷ Πελοπίδῃ προσδραμόν· Ἐμπεπτώκαμεν εἰς τοὺς πολεμίους· Τί μᾶλλον,

εἶπεν, ἤεις ἡμᾶς ἐκείνοι; Καὶ τὴν μὲν ἵππον εὐθύς ἐκέλευσε παραλάυνειν ἀπ' οὐράς, ὡς προεμβαλοῦσαν· αὐτὸς δὲ τοὺς ὀπλίτας τριακοσίους ὄντας εἰς ὀλίγον συνήγαγεν, ἐλπίζων, καθ' ὃ προσβάλοι, μάλισα διακόψειν ὑπερβάλλοντας πλήθει τοὺς πολεμίους.

Ἦσαν δὲ δύο μόραι Λακεδαιμονίων. Τὴν δὲ μόραν Ἐφορος μὲν ἄνδρας εἶναι πεντακοσίους φησὶ, Καλλισθένης δ' ἑπτακοσίους, ἄλλοι δὲ τινες ἑννακοσίους, ὧν Πολύβιός ἐστι. Καὶ θαρρόυντες οἱ πολέμαρχοι τῶν Σπαρτιατῶν, Γοργολέων καὶ Θεότομπος, ὤρμησαν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. Γενομένης δὲ πῶς μάλισα τῆς ἐφόδου κατ' αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας ἀπ' ἀμφοτέρων μετὰ θυμοῦ καὶ βίας, πρῶτον μὲν οἱ πολέμαρχοι τῶν Λακεδαιμονίων τῷ Πελοπίδᾳ σφύραζαντες ἔπεσον ἔπειτα, τῶν περὶ ἐκείνους παιομένων καὶ ἀποθνησκόντων, ἅπαν εἰς φόβον κατέστη τὸ στρατεύμα· καὶ διέσχε μὲν ἐπ' ἀμρότερα ταῖς Θηβαίσις, ὡς διεκπεσεῖν εἰς τοῦ μπροσθεν καὶ διεκθεῖν βουλομένοις. Ἐπεὶ δὲ τὴν δεδομένην ἐάσας ὁ Πελοπίδας ἠγεῖτο πρὸς τοὺς συνεσῶτας, καὶ διεξήει φονεύων, οὕτω πάντες προτροπάδην ἔφυγον. Ἐγένετο δ' οὐκ ἐπὶ πολὺν τόπον ἢ διώξις· ἐφοβοῦντο γὰρ ἐγγύς ὄντας οἱ Θηβαῖοι τοὺς Ὀρχομενίους, καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν Λακεδαιμονίων. Ὅσον δὲ νικῆσαι κατὰ κράτος, καὶ διεξελθεῖν διὰ παντὸς ἠσσωμένου τοῦ στρατεύματος, ἐξεβιάσαντο· καὶ σήσαντες τρόπαιον, καὶ νεκροὺς σκυλεύσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου μέγα φρονούντες. Ἐν γὰρ τοσοῦτοις, ὡς ἔοικε, πολέμοις Ἑλληνικοῖς καὶ βαρβαρικοῖς πρότερον οὐδέποτε Λακεδαιμόνιοι πλείονες ὄντες ὑπ' ἐλαττόνων ἐκρατήθησαν, ἀλλ' οὐδ' ἴσοι πρὸς ἴσους ἐκ παρατάξεως συμβαλόντες. Ὅθεν ἦσαν ἀνυπόστατοι τὰ φρονήματα, καὶ τῇ δόξῃ καταπληττήμενοι τοὺς ἀντιταπτομένους, οὐδ' αὐτοὺς ἀξιοῦντας ἀπ' ἴσης δυνάμειος τὸ ἴσον φέρεσθαι Σπαρτιάταις, εἰς χεῖρας συνέστησαν. Ἐκείνη δ' ἡ μάχη πρώτη καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδαξεν Ἕλληνας, ὡς οὐχ ὁ Εὐρώτας, οὐδ' ὁ μεταξὺ Βαθύκας καὶ Κνακίωνος τόπος ἄνδρας ἐκφέρει μαχητάς

καὶ πολεμικούς, ἀλλὰ παρ' οἷς ἂν αἰσχύνεσθαι τὰ αἰσχροῦ, καὶ τομᾶν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἐθέλοντες ἐγγένωνται νέοι, καὶ τοὺς ψύγους τῶν κινδύνων μᾶλλον φεύγοντες, οὗτοι φοβερῶτατοι τοῖς ἐναντίοις εἰσίν.

ΙΗ. Τὸν δ' ἱερὸν λόχον, ὡς φασι, συνετάξατο Γοργίδας πρῶτος, ἐξ ἀνδρῶν ἐπιλέκτων τριακοσίων, οἷς ἡ πόλις οἴκησιν καὶ εἶαιταν ἐν τῇ Καδμείᾳ στρατοπεδευομένοις παρεῖχε, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐκ πόλεως λόχος ἐκαλοῦντο. Τὰς γὰρ ἀκροπόλεις ἐπιεικῶς οἱ τότε πόλεις ὠνόμαζον. Ἔνιοι δὲ φασι, ἐξ ἐρασῶν καὶ ἐρωμένων γενέσθαι τὸ σύστημα τοῦτο. Καὶ Παμμένους ἀπομνημονεύεται τι μετὰ παιδιᾶς εἰρημένον· οὐ γὰρ ἔφη τακτικὸν εἶναι τὸν Ὀμήρου Νέστορα, κελεύοντα κατὰ φύλα καὶ φρήτρας συλλοχίζεσθαι τοὺς Ἕλληνας,

ὧς φρήτρα φρήτην ἀρήγη, φύλα δὲ φύλοις,

δέον ἐραστὴν παρ' ἐρώμενον τάττειν. Φυλέτας μὲν γὰρ φυλετῶν καὶ φράτορας φρατόρων οὐ πολὺν λόγον ἔχειν ἐν τοῖς δεινοῖς· τὸ δ' ἐξ ἐρωτικῆς φιλίας συνηρμοσμένον ζήφος ἀδιάλυτον εἶναι καὶ ἀρήρηκτον, ὅταν οἱ μὲν ἀγαπῶντες τοὺς ἐρωμένους, οἱ δ' αἰσχυρόμενοι τοὺς ἐρώοντας, ἐμμένωσι τοῖς δεινοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων. Καὶ τοῦτο θαυμαστὸν οὐκ ἔστιν εἴγε δὴ καὶ μὴ παρόντας αἰδοῦνται μᾶλλον ἐτέρων παρόντων, ὡς ἐκεῖνος ὁ τοῦ πολεμίου, κείμενον αὐτὸν ἐπισφάττειν μέλλοντος, δεόμενος καὶ ἀντιβολῶν διὰ τοῦ ζήνου διεῖναι τὸ ζήφος· « Ὅπως (ἔφη) μή με νεκρὸν ὁ ἐρώμενος ὄρων κατὰ νώτου τετρωμένον αἰσχυνοθῆ. » Λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἰόλεω τοῦ Ἡρακλέους ἐρώμενον ὄντα, κοινωνεῖν τῶν ἄθλων καὶ παρασπίζειν. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καθ' αὐτὸν ἔτι φησὶν ἐπὶ τοῦ τάφρου τοῦ Ἰόλεω τὰς καταπιεσάσεις ποιῆσθαι τοὺς ἐρωμένους καὶ τοὺς ἐραστάς. Εἰκὸς οὖν καὶ τὸν λόχον ἱερὸν προσαγορεύεσθαι, καθότι καὶ Πλάτων ἐνθεον φίλον τὸν ἐραστὴν προσεῖπε. Λέγεται δὲ διαμεῖναι μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης ἀήττητον

ὡς δὲ μετὰ τὴν μάχην ἐφορῶν τοὺς νεκροὺς ὁ Φίλιππος ἔστη κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον, ἐν ᾧ συνετύγχανε κεῖσθαι τοὺς τριακοσίους ἐναντίους ἀπληντηκότας ταῖς σαρίσσαις ἅπαντας τοῖς σέρνοις, ἐν ὅπλοις μετ' ἀλλήλων ἀναμειγμένους, θαυμάσαντα, καὶ πυθόμενον, ὡς ὁ τῶν ἐρασῶν καὶ τῶν ἐρωμένων οὗτος εἶη λόχος, δακρύεται, καὶ εἰπεῖν· « Ἀπόλουντο κακῶς οἱ τούτους τι ποιεῖν, ἢ πάσχειν αἰσχρὸν ὑπονοοῦντες. »

ΙΘ. Ὅλως δὲ τῆς περὶ τοὺς ἐρασὰς συνηθείας, οὐχ, ὥσπερ οἱ ποιηταὶ λέγουσι, Θηβαίους τὸ Λαΐου πάθος ἀρχὴν παρέσχε· ἀλλ' οἱ νομοθέται, τὸ φύτει θυμοειδὲς αὐτῶν καὶ ἄκρατον ἀνιέναι καὶ ἀνυγραίνειν εὐθύς ἐκ παίδων βουλύμενοι, πολὺν μὲν ἀνεμίζαντο καὶ σπουδῆ καὶ παιδιᾷ πάσῃ τὸν αὐλὸν, εἰς τιμὴν καὶ προεδρίαν ἄγοντες, λαμπρὸν δὲ τὴν ἔρωτα ταῖς παλαίστραις ἐνεθρέψαντο, συγκεραυνύντες τὰ ἦθη τῶν νέων. Ὅρθως δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὴν ἐξ Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης γεγονέναι λεγομένην θεὸν τῇ πόλει συνφκείωσαν, ὡς, ὅπου τὸ μαχητικὸν καὶ πολεμικὸν μάλιστα τῷ μετέχοντι πειθούς καὶ χαρίτων ὀμιλεῖ καὶ σύνεσιν, εἰς τὴν ἐμμελεσάτην καὶ κοσμιωτάτην πολιτείαν δι' ἀρμονίας καθι-
 ςαμένων ἀπάντων. Τὸν οὖν ἱερὸν λόχον τοῦτον ὁ μὲν Γοργίδας διαιρῶν εἰς τὰ πρῶτα ζυγὰ, καὶ παρ' ὅλην τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν προβαλλόμενος, ἐπίδηλον οὐκ ἐποίει τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν, οὐδ' ἐχρητο τῇ δυνάμει πρὸς κοινὸν ἔργον, ἅτε δὴ δια-
 λελυμένων, καὶ παρὰ πολὺ μεμιγμένων τῷ φαυλοτέρῳ· ὁ δὲ Πελο-
 πίδας, ὡς ἐξέλαμψεν αὐτῶν ἡ ἀρετὴ περὶ Τεγύρας, καθαρῶς καὶ περὶ αὐτῶν ἀγωνισαμένων, οὐκ ἔτι διεΐλεν, οὐδὲ διέσπασεν, ἀλλ' ὥσπερ σώματι χρώμενος ὄλω, προσκινδύνευσεν τοῖς μεγίστοις ἀγῶ-
 σιν. Ὡσπερ γὰρ οἱ ἵπποι θᾶσσον ὑπὸ τοῖς ἄρμασιν, ἢ καθ' αὐτοὺς, ἐλαυνόμενοι θέουσιν, οὐχ ὅτι μᾶλλον ἐμπίπτοντες ἐκ-
 βιάζονται τὸν ἀέρα τῷ πλήθει ῥηγνύμενον, ἀλλ' ὅτι συνεκκαίει τὸν θυμὸν ἢ μετ' ἀλλήλων ἄμιλλα καὶ τὸ φιλόνηκον· οὕτως ὤρετο

τοὺς ἀγαθοὺς, ζῆλον ἀλλήλους καλῶν ἔργων ἐνιέντας, ὠφελιμωτάτους εἰς κοινὸν ἔργον εἶναι καὶ προθυμοτάτους.

Κ. Ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν εἰρήνην συνθέμενοι, πρὸς μόνους Θηβαίους ἐξήνεγκαν τὸν πόλεμον, ἐνεβέβληκει δὲ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς, ἄγων ὀπίστας μυρίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους· ὁ δὲ κίνδυνος οὐ περὶ ὧν πρότερον ἦν Θηβαίοις, ἀλλ' ἀντικρὺς ἀπειλὴ καὶ καταγγελία δικαιοσύμῃ, καὶ φόβος, οἷος οὐπω τὴν Βοιωτίαν κατεῖχεν· ἐξιῶν μὲν ἐκ τῆς οἰκίας ὁ Πελοπίδας, καὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῷ προπέμπειν δακρυούτης, καὶ παρακαλοῦσης σώζειν ἑαυτόν· Ταῦτα, εἶπεν, ὦ γύναι, τοῖς ιδιώταις χρὴ παραινεῖν, τοῖς δ' ἄρχουσιν, ὅπως τοὺς ἄλλους σώζωσιν. Ἐλθὼν δ' εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ τοὺς Βοιωτάρχας καταλαβὼν οὐχ ὁμογνωμονοῦντας, πρῶτος Ἐπαμινώνδῃ προσέθετο γνώμην, ψηφίζομένην διὰ μάχης εἶναι τοῖς πολεμίοις, Βοιωτάρχης μὲν οὐκ ἀποδεδειγμένος, ἄρχων δὲ τοῦ ἱεροῦ λόχου, καὶ πιστεύμενος, ὡς ἦν δίκαιον ἄνδρα τηλικαῦτα δεδωκῆτα τῇ πατρίδι σύμβολα εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Ὡς οὖν ἐδέδοκτο διακινδυνεύειν, καὶ περὶ τὰ Λευκτρα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀντεστρατοπέδευον, ὅψιν εἶδε κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ Πελοπίδας, εὖ μάλᾳ διαταράξασαν αὐτόν. Ἔσι γὰρ ἐν τῷ Λευκτρικῷ πεδίῳ τὰ σήματα τῶν τοῦ Σκεδάτου θυγατέρων, ἃς Λευκτρίδας καλοῦσι διὰ τὸν τόπον· ἐκεῖ γὰρ αὐταῖς ὑπὸ ξένων Σπαρτιατῶν βιασθείσαις συνέβη ταφῆναι. Γενομένης δὲ χαλεπῆς οὕτω καὶ παρανόμου πράξεως, ὁ μὲν πατήρ, ὡς οὐκ ἔτυχεν ἐν Λακεδαίμονι δίκης, ἀρὰς κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἀρασάμενος, ἔσφαξεν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς τάφοις τῶν παρθένων. Χρησμοὶ δὲ καὶ λόγια τοῖς Σπαρτιαταῖς ἀεὶ προῦφαινον, εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι τὸ Λευκτρικὸν μῆνιμα, μὴ πάνυ τῶν πολλῶν συνιέντων, ἀλλ' ἀμφιγνοοῦντων τὸν τόπον· ἐπεὶ καὶ τῆς Λακωνικῆς πολίχνην πρὸς τῇ θαλάσῃ Λευκτρον ὀνομάζεται, καὶ πρὸς Μεγάλῃ πόλει τῆς

Ἀρκαδίας τύπος ἐστὶν ὁμώνυμος. Τὸ μὲν οὖν πάθος τοῦτο πρὸ τῶν Δευκτρικῶν ἦν παλαιότερον.

ΚΑ. Ὁ δὲ Πηλοπίδας, ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατακοιμηθεὶς, ἔδραζε τὰς τε παῖδας ὄραν περὶ τὰ μνήματα θρηνούσας, καὶ καταρωμένας τοῖς Σπαρτιάταις, τόν τε Σκέδασον κελεύοντα ταῖς κόραις σφαγιάσαι παρθένον ξανθὴν, εἰ βούλοιτο τῶν πολεμίων ἐπικρατῆσαι. Δεινοῦ δὲ καὶ παρανόμου τοῦ προσάγματος αὐτῷ φανέντος, ἔξαναστὰς ἐκοινοῦτο τοῖς τε μάντεσι καὶ τοῖς ἄρχουσιν. Ὦν οἱ μὲν οὐκ εἶων παραμελεῖν, οὐδ' ἀπειθεῖν, τῶν μὲν παλαιῶν προφέροντες Μανικέα τὴν Κρέοντος, καὶ Μακαρίαν τὴν Ἡρακλέους· τῶν δ' ὕστερον Φερεκίδην τε τὸν σοφόν, ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναιρεθέντα, καὶ τὴν ὄραν αὐτοῦ κατὰ τι λόγιον ὑπὸ τῶν βασιλείων φρουρουμένην· Λεωνίδα τε τῷ χρησιμῷ τρόπῳ τινὰ προθυσάμενον ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἔτι δὲ τοὺς ὑπὸ Θεμιστοκλέους σφαγιασθέντας ὦμησῃ Διονύσῳ πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας· ἐκείνοις γὰρ ἐπιμαρτυρῆσαι τὰ κατορθώματα. Τοῦτο δὲ, ὡς Ἀγησίλαον, ἀπὸ τῶν αὐτῶν Ἀγαμέμνονι τόπων ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς στρατευόμενον πολεμίους, ἤτησε μὲν ἡ θεὸς τὴν θυγατέρα σφάγιον, καὶ ταύτην εἶδε τὴν ὄψιν ἐν Αὐλίδι κοιμώμενος· ὃ δ' οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ' ἀπομαλθακωθεὶς κατέλυσε τὴν στρατεῖαν ἄδοξον καὶ ἀτελῆ γενομένην. Οἱ δὲ τούναντίον ἀπηγόρευον, ὡς οὐδενὶ τῶν κρειττόνων καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀρεστὴν οὔσαν οὕτω βάρβαρον καὶ παράνομον θυσίαν· οὐ γὰρ τοὺς Τυρῶνας ἐκείνους, οὐδὲ τοὺς Γίγαντας ἄρχειν, ἀλλὰ τὸν πάντων πατέρα θεῶν καὶ ἀνθρώπων· δαίμονας δὲ χαίροντας ἀνθρώπων αἵματι καὶ φόνῳ πιεσέειν μὲν ἴσως ἐστὶν ἀβέλτερον· ὄντων δὲ τοιούτων, ἀμελητέον ὡς ἀδυνάτων· ἀσθενεῖα γὰρ καὶ μοχθηρὰ ψυχῆς ἐμφύεσθαι καὶ παραμένειν τὰς ἀτόπους καὶ χαλεπὰς ἐπιθυμίας.

ΚΒ. Ἐν τοιούτοις οὖν διαλόγοις τῶν πρώτων ὄντων, καὶ μάλιστα τοῦ Πελοπίδου διαποροῦντος, ἵππος ἐξ ἀγέλης καὶ πῶλος

ἀποφυγῶσα, καὶ φέρομένη διὰ τῶν ὄπλων, ὡς ἦν θέουσα κατ' αὐτοὺς ἐκείνους, ἐπέστη, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις θέαν παρεῖχεν ἢ τε χροῖα σίλβουσα τῆς χαίτης πυρρότατον, ἢ τε γαυρότης καὶ τὸ σοβαρὴν καὶ τεθαλίρηκός τῆς φωνῆς· Θεσίκριτος δὲ ὁ μάλιστα συμφρονήσας ἀνεβύησε πρὸς τὸν Πελοπίδαν· « Ἦκει σοι τὸ ἱερεῖον, ὃ δαιμόνιαι καὶ παρθένον ἄλλην μὴ περιμένωμεν, ἀλλὰ χρῶ δεξάμενος, ἦν ὁ θεὸς διδωσι. » Ἐκ τούτου λαβόντες τὴν ἵππον, ἐπὶ τοὺς τάφους ἦγον τῶν παρθένων, καὶ κατευξάμενοι καὶ κατασέψαντες, ἐνέτεμον αὐτοῖτε χαίροντες, καὶ λόγον εἰς τὸ στρατόπεδον περὶ τῆς ὄψεως τοῦ Πελοπίδου καὶ τῆς θυσίας διδόντες.

ΚΓ. Ἐν δὲ τῇ μάχῃ, τοῦ Ἐπαμινώνδου τὴν φάλαγγα λοξὴν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον ἔλκοντος, ὅπως τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀπωπύκτω γένηται τὸ δεξιὸν τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ τὸν Κλεόμβροτον ἐξώσῃ προσπεσῶν ἀθρόως κατὰ κέρασ, καὶ διασάμενος, οἱ μὲν πολέμιοι, καταμαθόντες τὸ γινόμενον, ἤρξαντο μετακινεῖν τῇ τάξει σφᾶς αὐτοὺς, καὶ τὸ δεξιὸν ἀνέπτυσσον καὶ περιῆγον, ὡς κυκλωσόμενοι καὶ περιβαλοῦντες ὑπὸ πλήθους τὸν Ἐπαμινώνδαν. Ὁ δὲ Πελοπίδας ἐν τούτῳ προσξέδραμε, καὶ συσρέψας τοὺς τριακοσίους, δρόμῳ φθάνει, πρὶν ἀνατεῖναι τὸν Κλεόμβροτον τὸ κέρασ, ἢ συναγαγεῖν πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ συγκλεῖσαι τὴν τάξιν, οὐ καθεσῶσιν, ἀλλὰ θορυβουμένοι δι' ἀλλήλων τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιβαλῶν. Καί τοι πάντων ἄκροι τεχνῆται καὶ σοφισταὶ τῶν πολεμικῶν ὄντες οἱ Σπαρτιαῖται, πρὸς οὐδὲν οὕτως ἐπαίδευον αὐτοὺς καὶ συνείθιζον, ὡς τὸ μὴ πλυνᾶσθαι, μηδὲ ταραττεσθαι, τάξεως διαλυθείσης, ἀλλὰ χρώμενοι πᾶσι πάντες ἐπίσάταις καὶ ζευγίταις, ὅποι ποτὲ συνίσησιν ὁ κίνδυνος καὶ καταλαμβάνοι, καὶ συναρμόττειν καὶ μάχεσθαι παραπλησίως. Τότε δὲ ἡ τοῦ Ἐπαμινώνδου φάλαγξ ἐπιφερομένη μόνοις ἐκείνοις, καὶ παραλλάττουσα τοὺς ἄλλους, ὅτε Πελοπίδας μετὰ τάχους ἀπίσου καὶ τόλμης ἐν τοῖς ὄπλοις γενόμενος, συνέχεον τά τε φρονήματα καὶ τὰς ἐπισήμας

αὐτῶν οὕτως, ὥς φυγὴν καὶ φόνον Σπαρτιατῶν, ὅσον οὐπω πρότερον, γενέσθαι. Διὸ τῷ Ἐπαμινώνδᾳ βριωταρχοῦντι μὴ βριωταρχῶν, καὶ πάσης ἡγουμένῳ τῆς δυνάμεως, μικροῦ μέρους ἄρχων, ἴσον ἠνέγκατο δόξης τῆς νίκης ἐκείνης καὶ τοῦ κατορθώματος.

ΚΔ. Εἰς μέντοι Πελοπόννησον ἀμφοτέρω βριωταρχοῦντες ἐνέβαλον, καὶ τῶν ἐθνῶν τὰ πλεῖστα προσήγοντο, Λακεδαιμονίων ἀποσῆσαντες Ἥλιον, Ἄργος, Ἀρκαδίαν σύμπασαν, αὐτῆς τῆς Λακωνικῆς τὰ πλεῖστα. Καίτοι χειμῶνος μὲν ἦσαν αἱ περὶ τροπὰς ἀκμαί· μηνὸς δὲ τοῦ τελευταίου φθίνοντος ὀλίγα περιῆσαν ἡμέραι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔδει παραλαμβάνειν ἐτέρους εὐθύς ἰσαμένου τοῦ πρώτου μηνός, ἠθνήσκειν τοὺς μὴ παραδιδόντας. Οἱ δ' ἄλλοι Βριωτάρχαι καὶ τὸν νόμον δεδιότες τοῦτον, καὶ τὸν χειμῶνα φεύγοντες, ἀπάγειν ἔσπευδον ἐπ' οἴκου τὸ σράτευμα. Πελοπίδας δὲ πρῶτος, Ἐπαμινώνδᾳ γενόμενος σύμφηρος, καὶ συμπαρορμησας τοὺς πολίτας, ἤγεν ἐπὶ τὴν Σπάρτην, καὶ διεβίβαζε τὸν Εὐρώταν· καὶ πολλὰς μὲν ἤρει πόλεις αὐτῶν, πᾶσαν δὲ τὴν χώραν ἐπόρθει μέχρι θαλάσσης, ἡγούμενος ἑπτὰ μυριάδων Ἑλληνικῆς στρατείας, ἧς ἔλαττον ἢ δωδέκατον ἦσαν αὐτοὶ Θηβαῖοι μέρος. Ἄλλ' ἢ δόξα τῶν ἀνδρῶν, ἄνευ δόγματος κοινοῦ καὶ ψηφίσματος, ἐποίει τοὺς συμμάχους ἔπεσθαι σιωπῇ πάντας ἡγουμένοις ἐκείνοις. Ὁ γὰρ πρῶτος, ὡς ἔοικε, καὶ κυριώτατός νόμος τῷ σώζεσθαι δεομένῳ τὸν σώζειν δυνάμενον ἄρχοντα κατὰ φύσιν ἀποδίδωσι κἄν, ὥσπερ οἱ πλέοντες εὐδίας οὐσης, ἢ παρ' ἀκτὴν ὀρμοῦντες, ἀσελγῶς προσενεχθῶσι τοῖς κυβερνήταις καὶ θρασέως, ἅμα τῷ χειμῶνα καὶ κίνδυνον καταλαμβάνειν, πρὸς ἐκείνους ἀποβλέπουσι, καὶ τὰς ἐλπίδας ἐν ἐκείνοις ἔχουσι. Καὶ γὰρ Ἀργεῖοι, καὶ Ἡλεῖοι, καὶ Ἀρκάδες, ἐν τοῖς συνεδρίοις ἐρίζοντες καὶ διαφερόμενοι πρὸς τοὺς Θηβαίους ὑπὲρ ἡγεμονίας, ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀγώνων καὶ παρὰ τὰ δεινὰ τοῖς

ἐκείνων αὐθαιρέτως πειθόμενοι στρατηγοῖς ἠκολούθουν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ στρατείᾳ πᾶσαν μὲν Ἀκαρδίαν εἰς μίαν δύναμιν συνέστησαν, τὴν δὲ Μεσηνιαὴν χώραν νεμερμένων Σπαρτιατῶν ἀποτευόμενοι, τοὺς παλαιούς Μεσσηνίους ἐκάλουν καὶ κατῆγον, Ἰθώμην συνοικίσαντες ἀπίωντες δ' ἐπ' οἴκου διὰ Κεγχρειῶν, Ἀθηναίους ἐνίκων ἐπιχειροῦντας ἀψιμαχεῖν περὶ τὰ σενά, καὶ κωλύειν τὴν πορείαν.

ΚΕ. Ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὑπερηγάπων τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν τύχην ἐθαύμαζον ὁ δὲ συγγενὴς καὶ πολιτικὸς ρθόνος, ἅμα τῇ δόξῃ τῶν ἀνδρῶν συναυξόμενος, οὐ καλὰς, οὐδὲ πρεπούσας ὑποδοχὰς παρεσκευάζεν αὐτοῖς. Θανάτου γὰρ ἀμφότεροι δίκας ἔφυγον ἐπανελθόντες, ὅτι, τοῦ νόμου κελεύοντος ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ παραδοῦναι τὴν Βοιωταρχίαν ἑτέροις, ὃν Βουκάτιον ὀνομάζουσι, τέτταρας ὄλους προσεπεβάλλοντο μῆνας, ἐν οἷς τὰ περὶ Μεσσηνίην καὶ Ἀκαρδίαν καὶ τὴν Λακωνικὴν διώκησαν. Εἰσῆχθη μὲν οὖν πρότερος εἰς τὸ δικαστήριον Πελοπίδας· διὸ καὶ μᾶλλον ἐκινδύνευσεν ἀμφότεροι δ' ἀπελύθησαν. Τὸ δὲ συκοφάντημα καὶ τὴν πεῖραν Ἐπαμινώνδας ἤνεγκε πράως, μέγα μέρος ἀνδρείας καὶ μεγαλοψυχίας τὴν ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἀνεξικακίαν ποιούμενος. Πελοπίδας δὲ, καὶ φύσει θυμοειδέστερος ὢν, καὶ παροξυνόμενος ὑπὸ τῶν φίλων ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθροὺς, ἐπελάβετο τοιαύτης αἰτίας. Μενεκλείδας ὁ ῥήτωρ ἦν μὲν εἷς τῶν μετὰ Πελοπίδου καὶ Μέλωνος εἰς τὴν Χάρωνος οἰκίαν συνελθόντων· ἐπεὶ δὲ τῶν ἴσων οὐκ ἤξιούτο παρὰ τοῖς Θηβαίοις, δεινότατος μὲν ὢν λέγειν, ἀκόλαστος δὲ καὶ κακοήθης τὸν τρόπον, ἐχρήτο τῇ φύσει πρὸς τὸ συκοφαντεῖν καὶ διαβάλλειν τοὺς κρείττους, οὐδὲ μετὰ δίκην ἐκείνην παυσάμενος. Ἐπαμινώνδαν μὲν οὖν ἐξέκρουσε τῆς βοιωταρχίας, καὶ κατεπολιτεύσατο πολὺν χρόνον· Πελοπίδαν δὲ πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐκ ἴσχυσε διαβαλεῖν, ἐπεχείρει δὲ συγκροῦσαι τῷ Χάρωνι· καὶ,

κοινήν τινα τοῦ φθόνου παραμυθίαν ἔχοντος, ἂν ὦν αὐτοὶ μὴ δύνωνται βελτίους φανῆναι, τούτους ἀμωσγέπως ἐτέρων ἀποδειξέωσι κακίους, πολὺς ἦν πρὸς τὸν δῆμον αὐξὼν τὰ τοῦ Χάρωνος ἔργα, καὶ τὰς στρατηγίας τὰς ἐκεῖ οὐ καὶ τὰς νίκας ἐγκωμιάζων. Τῆς δὲ πρὸς Πλαταιᾶς ἱππομαχίας, ἣν πρὸ τῶν Λευκτρικῶν ἐνίκησαν, ἡγουμένου Χάρωνος, ἐπεχείρησεν ἀνάθεμα τοιόνδε ποιῆται. Ἄνδρουκύδης ὁ Κυζικηνός, ἐκλαθὼν παρὰ τῆς πόλεως πίνακα γράψαι μάχης ἐτέρας, ἐπετέλει τὸ ἔργον ἐν Θήβαις. Γενομένης δὲ τῆς ἀποστάσεως, καὶ τοῦ πολέμου συμπεσόντος, οὐ πολὺ τοῦ τέλους ἔχειν ἐλλείποντα τὸν πίνακα παρ' ἑαυτοῦς οἱ Θηβαῖοι κατέσχον. Τοῦτον οὖν ὁ Μενεκλείδας ἔπεισεν ἀναθέντας ἐπιγράψαι τοῦνομα τοῦ Χάρωνος, ὡς ἀμαυρώσω τὴν Πελοπίδου καὶ Ἐπαμινώνδου δόξαν. Ἦν δ' ἀβέλτερος ἢ φιλοτιμία, παρὰ τισούτους καὶ τηλικούτους ἀγῶνας ἐνὶ ἔργῳ καὶ μιᾶς νίκης ἀγαπωμένης, ἐν ἣ Γεράνδαν τινὰ τῶν ἀσκήμων Σπαρτιατῶν, καὶ τεσσαράκοντα μετ' αὐτοῦ πεσεῖν, ἄλλο δ' οὐδὲν μέγα πραχθῆναι λέγουσι. Τοῦτο τὸ ψήφισμα γράφεται Πελοπίδας παρανόμων, ἰσχυρίζόμενος, ὅτι Θηβαῖοις οὐ πάτριον ἦν ἰδίᾳ κατ' ἄνδρα τιμᾶν, ἀλλὰ τῇ πατρίδι κοινῶς τὴν τῆς νίκης ὄνομα σώζειν. Καὶ τὸν μὲν Χάρωνα παρὰ πᾶσαν τὴν δίκην ἐγκωμιάζων ἀφθόνως διετέλεσε· τὸν δὲ Μενεκλείδην βάσκανον καὶ πονηρὸν ἐξελέγχων, καὶ τοὺς Θηβαίους ἐρωτῶν, εἰ μηδὲν αὐτοῖς καλὸν πέπρακται. (Καὶ) ὁ Μενεκλείδας ζημιοῦται χρήμασιν, ἀμὴ δυνάμενος ἐκτίσαι διὰ πλῆθος, ὕπερον ἐπεχείρησε κινήσαι καὶ μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν. Ταῦτα μὲν οὖν ἔχει τινὰ καὶ τοῦ βίου ἀποθειώρησιν.

Κς. Ἐπεὶ δ' Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φερῶν τυράννου, πολεμοῦντος μὲν ἐκ προδήλου πολλοῖς Θεσσαλῶν, ἐπιβουλεύωντος δὲ πᾶσιν, ἐπρέσθουσιν εἰς Θήβας αἱ πόλεις στρατηγὸν αἰτούμεναι καὶ δύναμιν, ὁρῶν ὁ Πελοπίδας τὸν Ἐπαμινώνδην τὰς ἐν Πελοποννή-

σφ' πράξεις διοικοῦντα, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπέδωκε καὶ προσένευε τοῖς Θεσσαλοῖς, μήτε τὴν ἰδίαν ἐπιστήμην καὶ δύναμιν ἀργοῦσαν περιορᾶν ὑπομένων, μήτε, ὅπου πάρεσιν Ἐπαμινώνδας, ἐτέρου δεῖσθαι στρατηγοῦ νομίζων. Ὡς οὖν ἐσράτευσεν ἐπὶ Θεσσαλίαν μετὰ δυνάμεως, τήν τε Λάρισσαν εὐθὺς παρέλαβε, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐλθόντα καὶ δεόμενον διαλλάττειν ἐπειρᾶτο, καὶ ποιεῖν ἐκ τυράννου πρᾶν ἄρχοντα τοῖς Θεσσαλοῖς καὶ νόμιμον. Ὡς δ' ἦν ἀνήκεστος καὶ θηριώδης, καὶ πολλὴ μὲν ὠμότης αὐτοῦ, πολλὴ δ' ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία κατηγορεῖτο, τραχυνομένου τοῦ Πελοπίδου πρὸς αὐτὸν καὶ χαλεπαίνοντος ἀποδρᾶς ὄχετο μετὰ τῶν δορυφόρων. Ὁ δὲ Πελοπίδας ἄδειάν τε πολλὴν ἀπὸ τοῦ τυραννοῦντος Θεσσαλοῖς ἀπολιπὼν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, αὐτὸς εἰς Μακεδονίαν ἀπῆρε, Πτολεμαίου μὲν Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεύοντι τῶν Μακεδόνων πολεμοῦντος, ἀμφοτέρων δὲ μεταπεμπομένων ἐκεῖνον, ὡς διαλλακτὴν καὶ δικαστὴν καὶ σύμμαχον καὶ βοηθὸν τοῦ δοκοῦντος ἀδικεῖσθαι γενησόμενον. Ἐλθὼν δὲ καὶ διαλύσας τὰς διαφοράς, καὶ καταγαγὼν τοὺς φεύγοντας, ὄμηρον ἔλαβε τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως, Φίλιππον, καὶ τριάκοντα παῖδας ἄλλους τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ κατέστησεν εἰς Θήβας, ἐπιδειξάμενος τοῖς Ἕλλησιν, ὡς πόρρω διήκει τὰ Θηβαίων πράγματα τῇ δόξῃ τῆς δυνάμεως, καὶ τῇ πίσει τῆς δικαιοσύνης. Οὗτος ἦν Φίλιππος ὁ τοῖς Ἕλλησιν ὕστερον πολεμήσας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας· τότε δὲ παῖς ὢν ἐν Θήβαις παρὰ Παμμένει δίαιταν εἶχεν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ζηλωτῆς γεγονέναι ἔδοξεν Ἐπαμινώνδου, τὸ περὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς στρατηγίας δραστήριον ἴσως κατανοήσας, ὃ μικρὸν ἦν τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς μόριον· ἐγκρατείας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ μεγαλοψυχίας καὶ πραότητος, οἷς ἦν ἀληθῶς μέγας ἐκεῖνος, οὐδὲν οὔτε φύσει Φίλιππος, οὔτε μιμήσει μετέσχε.

ΚΖ. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν τῶν Θετταλῶν αἰτιωμένων τὸν

Φεραίων Ἀλέξανδρον, ὡς διαταράττοντα τὰς πόλεις, ἀπεσάλη μετ' Ἰσμηνίου πρεσβεύων ὁ Πελοπίδας· καὶ παρῆν οὐτ' οἴκοθεν ἄγων δύναμιν, οὔτε πόλεμον προσδοκήσας, αὐτοῖς δὲ τοῖς Θετταλοῖς χρῆσθαι πρὸς τὸ κατεπεῖγον τῶν πραγμάτων ἀναγκάζομενος. Ἐν τούτῳ δὲ πάλιν τῶν κατὰ Μακεδονίαν ταραττομένων (ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ἀνηρῆκει τὸν βασιλέα, καὶ τὴν ἀρχὴν κατέσχευε, οἱ δὲ φίλοι τοῦ τεθνηκότος ἐκάλουν τὸν Πελοπίδαν), βουλόμενος μὲν ἐπιφανῆσαι τοῖς πράγμασιν, ἰδίους δὲ στρατιώτας οὐκ ἔχων, μισθοφόρους τινὰς αὐτόθεν προσλαβόμενος, μετὰ τούτων εὐθύς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον. Ὡς δ' ἐγγύς ἀλλήλων ἐγένοντο, τοὺς μὲν μισθοφόρους Πτολεμαῖος χρήμασι διαφθείρας ἔπεισεν ὡς αὐτὸν μεταστῆναι τοῦ δὲ Πελοπίδου τὴν δόξαν αὐτὴν καὶ τὸ ἄνομα δεδουρικῶς, ἀπήντησεν ὡς κρείσσοι, καὶ δεξιωσάμενος καὶ δεηθεὶς, ὠμολόγησε τὴν μὲν ἀρχὴν τοῖς τοῦ τεθνηκότος ἀδελφοῖς διαφυλάξειν, Θηβαίοις δὲ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν ἔξειν καὶ φίλον ὁμήρους δ' ἐπὶ τούτοις τὸν υἱὸν Φιλόξηνον ἔδωκε, καὶ πεντήκοντα τῶν ἐταίρων. Τούτους μὲν οὖν ἀπέσειλεν εἰς Θήβας ὁ Πελοπίδας· αὐτὸς δὲ βαρέως φέρων τὴν τῶν μισθοφόρων προδοσίαν, καὶ πυνθανόμενος τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων αὐτοῖς, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἀποκείσθαι περὶ Φάρσαλον, ὥστε, τούτων κρατήσας, ἱκανὴν δίκην, ὣν καθύβριτο, λήψεσθαι, συναγαγὼν τῶν Θεσσαλῶν τινὰς, ἦγεν εἰς Φάρσαλον. Ἀρτίως δ' αὐτοῦ παρεληλυθότος, Ἀλέξανδρος ὁ τύραννος ἐπεφαίνετο μετὰ τῆς δυνάμεως. Καὶ νομίσαντες οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν, ἀπολογοῦσόμενον ἦκειν, ἐβάδιζον αὐτοὶ πρὸς αὐτὸν, ἐξώλη μὲν ὄντα καὶ μαιφόνον εἰδότες, διὰ δὲ τὰς Θήβας καὶ τὸ περὶ αὐτοὺς ἀζῖωμα καὶ δόξαν οὐδὲν ἂν παθεῖν προσδοκήσαντες. Ὁ δ', ὡς εἶδεν ἀνόπλους καὶ μόνους προσιόντας, ἐκείνους μὲν εὐθύς συνέλαβε, τὴν δὲ Φάρσαλον κατέσχευε. Φρίκην δὲ καὶ φόβον ἐνειργάσατο τοῖς ὑπηκόοις πᾶσιν, ὡς μετὰ τηλικαύτην ἀδικίαν καὶ τόλμαν,

ἀφειδήσων ἀπάντων, καὶ χρητόμενος οὕτω τοῖς παραπίπτουσιν ἀνθρώποις καὶ πράγμασιν, ὡς τότε γε κομιδῇ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀπεργακῶς.

ΚΗ. Οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι ταῦτ' ἀκούσαντες, ἔφερόν τε βραρέως, καὶ στρατιὰν ἐξέπεμπον εὐθύς, δι' ὄργήν τινα πρὸς τὴν Ἐπαμιώνιδαν, ἐτέρους ἀποδείξαντες ἄρχοντας. Τὸν δὲ Πελοπίδαν εἰς τὰς Φεράς ἀπαγαγὼν ὁ τυράννος, τὸ μὲν πρῶτον εἶα τοὺς βυλομένους αὐτῷ διαλέγεσθαι, νομίζων ἔλσεινόν γεγονέναι καὶ ταπεινὸν ὑπὸ τῆς συμφορᾶς. Ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν Φεραίους ὁ Πελοπίδας ὀδυρομένους παρεκάλει θαρρεῖν, ὡς νῦν μάλιστα δώσοντος τοῦ τυράννου δίκην, πρὸς δ' αὐτὸν ἐκείνον ἀποσειλάς, ἔλεγεν, ὡς ἄτοπός ἐστι τοὺς μὲν ἀθλίους πολίτας καὶ μηδὲν ἀδικούντας ὑσμῆραι σρεβλῶν καὶ φρονέων, αὐτοῦ δὲ φειδόμενος, ὃν μάλιστα γινώσκει τιμωρησόμενον αὐτὸν, ἄνπερ διαφύγη· θυμιάτας τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἄδειαν αὐτοῦ. Τί δὲ, φησί, σπεύδει Πελοπίδας ἀποθνεῖν; Κἀκεῖνος ἀκούσας Ὅπως, εἶπε, σὺ τάχιον ἀπολῆ, μᾶλλον, ἢ νῦν, θεωμισῆς γενόμενος. Ἐκ τούτου διεκώλυσεν ἐντυγχάνειν αὐτῷ τοὺς ἐκτός. Ἡ δὲ Θήβη, θυγάτηρ μὲν Ἰάσονος οὔσα, γυνὴ δ' Ἀλέξανδρου, πυνθανομένη παρὰ τῶν φυλαττόντων Πελοπίδαν τὸ θαρσάλειν αὐτοῦ καὶ γενναῖον, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν τὸν ἄνδρα καὶ προσειπεῖν. Ὡς δ' ἦλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἄτε δὴ γυνή, τὸ μὲν μέγεθος τοῦ ἔθους οὐκ εὐθύς ἐν τοσαύτῃ συμφορᾷ κατεῖδε, κουρᾷ δὲ καὶ σολῆ καὶ διαίτη τεκμαιρομένη λυπρὰ καὶ μὴ πρέποντα τῇ δόξῃ πάσχειν αὐτὸν, ἀπεδάκρυσεν τὸ μὲν πρῶτον ἀγνοῶν ὁ Πελοπίδας, τίς εἴη γυναικῶν, ἐθαύμαζεν. Ὡς δ' ἔγνω, προσηγόρευσεν αὐτὴν πατρόθεν· ἦν γὰρ τῷ Ἰάσωνι συνήθης καὶ φίλος. Εἰπούσης δὲ ἐκείνης· Ἐλεῶ σου τὴν γυναῖκα· Καὶ γὰρ ἐγώ σε, εἶπεν, ὅτι ἄδελτος οὔσα ὑπομένεις Ἀλέξανδρον. Οὗτος ἔθιγέ πως ὁ λόγος τῆς γυναικός· ἐβαρύνετο γὰρ τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ὕβριν τοῦ τυράννου, μετὰ τῆς ἄλλης

ἀσελγείας καὶ τὸν νεώτατον αὐτῆς τῶν ἀδελφῶν παιδικὰ πεποι-
ημένου. Διὸ καὶ συνεχῶς φοιτῶσα πρὸς τὸν Πελοπίδαν, καὶ παρ-
ήρσιαζομένη περὶ ὧν ἔπαταχεν, ὑπεπίμπλατο θυμοῦ καὶ φρο-
νήματος καὶ δυσμενείας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον.

ΚΘ. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατηγοὶ τῶν Θηβαίων εἰς τὴν Θετταλίαν ἐμ-
βαλόντες ἔπραξαν οὐδέν, ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν, ἢ δυστυχίαν, αἰσχυρῶς
ἀνεχώρησαν, ἐκείνων μὲν ἕκαστον ἢ πόλις μυρίαὶ δραχμαῖς ἐζη-
μίωσεν, Ἐπαμινώνδαν δὲ μετὰ δυνάμειος ἀπέσειλεν. Εὐθύς
οὖν κίνησάς τε μεγάλη Θετταλῶν ἦν, ἐπαιρομένων πρὸς τὴν δό-
ξαν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὰ πράγματα τοῦ τυράννου ῥοπῆς ἐδεῖτο
μικρᾶς ἀπολωλέναι· τοσοῦτος ἐνεπεπτιώκει φόβος τοῖς περὶ αὐτῶν
ἡγεμόσι καὶ φίλοις, τοσαύτη δὲ τοὺς ὑπηκόους ὀρμὴ πρὸς ἀπό-
σασιν εἶχε, καὶ χαρὰ τοῦ μέλλοντος, ὡς νῦν ἐπιφομένους δίκην
δεδόντα τὸν τύραννον. Οὐ μὴν ἀλλ' Ἐπαμινώνδας τὴν αὐτοῦ
δόξαν ἐν ὑσέρῳ τῆς Πελοπίδου σωτηρίας τιθέμενος, καὶ δεδοι-
κῶς μὴ, τῶν πραγμάτων ταραχθέντων, ἀπογνοὺς ἑαυτὸν Ἀ-
λέξανδρος, ἄσπερ θηρίον, τράπηται πρὸς ἐκεῖνον, ἐπηρωρεῖτο
τῷ πυλέμῳ, καὶ κύκλῳ περιούν, τῇ παρασκευῇ καὶ τῇ μελλήσει
κατεσκευάζε καὶ συνέστειλε τὸν τύραννον, ὡς μήτε ἀνεῖναι τὸ
αὐθαδὲς αὐτοῦ καὶ θρασυήμενον, μήτε τὸ πικρὸν καὶ θυ-
μοειδὲς ἐξερεθίσαι· πυνθανόμενος τὴν ὀμύτητα καὶ τὴν ὀλιγω-
ρίαν τῶν καλῶν καὶ δικαίων, θς ζῶντας μὲν ἀνθρώπους κατ-
ώρυττεν, ἑτέροι δὲ δέρματα συῶν ἀγρίων καὶ ἄρκτων περιτιθεῖς,
καὶ τοὺς θηρευτικούς ἐπάγων κύνας, διέσπα καὶ κατηκόντιζε,
παιδιᾷ αὐτῇ χρώμενος· Μελισβοῖα δὲ καὶ Σκοτούσση, πόλειςιν
ἐνσπόνδοι· καὶ φίλαις, ἐκκλησιαζούσαις περισήσας ἅμα τοὺς
δρομοφόρους, ἤθηδ' ἄπέσφαζε. Τὴν δὲ λόγχην, ἣ Πολύρρονα
τὸν θεῖον ἀπέκτεινε, καθιερώσας καὶ κατασέψας, ἔθυσεν ὡσπερ
θεῶν, καὶ Τύχωνα προσηγόρευεν. Τραγυφδὸν δὲ ποτε θεώμενος
Εὐριπίδου Τρωάδας ὑποκρινόμενον, ὄψετο ἀπιὼν ἐκ τοῦ θεά-

τρου, καὶ πέμψας πρὸς αὐτὸν ἐκέλευε θαρρῆεῖν, καὶ μηδὲν ἀγωνίζεσθαι διὰ τοῦτο χειρόν· οὐ γὰρ ἐκείνου καταφρονῶν ἀπελθεῖν, ἀλλ' αἰσχυρόμενος τοὺς πολίτας, εἰ μηδένα πώποτε τῶν ὑπ' αὐτοῦ φονευομένων ἠλεηκῶς, ἐπὶ τοῖς Ἐκάθης καὶ Ἀνδρομάχης κακοῖς ὀρθήσεται δακρυῶν. Οὗτος μέντοι τὴν δόξαν αὐτὴν καὶ τοῦνομα καὶ τὸ πρόσχημα τῆς Ἐπαμινώνδου στρατηγίας καταπλαγεῖς,

Ἔπηξ' ἀλέκτωρ δοῦλον ὡς κλίνας πτερόν·

καὶ τοὺς ἀπολογησομένους ταχὺ πρὸς αὐτὸν ἔπειμεν. Ὁ δὲ συνθέσθαι μὲν εἰρήνην καὶ φιλίαν πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα Θηβαίοις οὐχ ὑπέμεινε· σπεισάμενος δὲ τριακονθημέρους ἀνοχὰς τοῦ πολέμου, καὶ λαβὼν τὸν Πελοπίδαν καὶ τὸν Ἰτμηνίαν, ἀνεχώρησεν.

Α. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων αἰσθόμενοι πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα πρέσβεις ἀναβαίνοντας ὑπὲρ συμμαχίας, ἔπεμψαν καὶ αὐτοὶ Πελοπίδαν, ἄριστα βουλευσάμενοι πρὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀνέβαινε διὰ τῶν βασιλέως ἐπαρχιῶν, ὀνομαστὴς ὢν καὶ περιβόητος. Οὐ γὰρ ἤρεμα διήκτο τῆς Ἀσίας, οὐδ' ἐπὶ μικρὸν, ἡ δόξα τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀγῶνων, ἀλλ', ὡς ὁ πρῶτος περὶ τῆς ἐνλευκτροῖς μάχης ἐξέδραμε λόγος, αἰεὶ τινος καινοῦ προστιθεμένου κατορθώματος, αὐξανομένη καὶ ἀναβαίνουσα πορρωτάτω κατέσχεν. Ἔπειτα τοῖς ἐπὶ θύραις σατράπαις καὶ στρατηγοῖς καὶ ἡγεμόσιν ὄφθεις, θαῦμα καὶ λόγον παρέσχεν, ὡς οὗτος ἀνὴρ ἐστὶν ὁ γῆς καὶ θαλάσσης ἐκβαλὼν Λακεδαιμονίους, καὶ συσειλας ὑπὸ τὸν Ταύγετον καὶ τὸν Εὐρώταν τὴν Σπάρτην, τὴν ὀλίγον ἔμπροσθεν βασιλεῖ τῶ μεγάλῳ καὶ Πέρσαις δι' Ἀγησιλάου τὸν περὶ Σούσων καὶ Ἐκβατάνων ἐπαραμένην πόλεμον. Ταῦτά (τ') οὖν ὁ Ἀρταξέρξης ἔχαιρε· καὶ τὸν Πελοπίδαν ἐτίμαλλον ἐθαύμαζεν (ἐπὶ) τῇ δόξῃ, καὶ μέγαν ἐποίηει ταῖς τιμαῖς, ὑπὸ τῶν μεγίστων εὐδαιμονίζεσθαι καὶ θεραπεύεσθαι βουλόμενος δοκεῖν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ εἶδε, καὶ τοὺς λόγους

λόγους κατενόησε, τῶν μὲν Ἀττικῶν βεβαιοτέρους, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀπλουστέρους ὄντας, ἔτι μᾶλλον ἠγάπησε· καὶ πάθος βασιλικὸν παθὼν, οὐκ ἀπεκρύφατο τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τιμῆν, οὐδ' ἔλαθε τοὺς ἄλλους πρέσβεις πλεῖστον νέμων ἐκείνῳ. Καίτοι δοκεῖ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων Ἀνταλκίδαν τιμῆσαι τὸν Λακεδαιμόνιον, ᾧ τὸν σέφρανον, ὃν πίνων περιέκειτο, βράψας εἰς μύρον ἀπέσειλε. Πελοπίδα δὲ οὕτω μὲν οὐκ ἐνετρέψησε, δῶρα δὲ λαμπρότατα καὶ μέγιστα τῶν νομιζομένων ἐξέπεμψε, καὶ τὰς ἀξιώσεις ἐπεκύρωσεν, αὐτονόμους μὲν εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οἰκεῖσθαι δὲ Μεσσήνην, Θηβαίους δὲ πατρικοὺς φίλους νομιζεσθαι βασιλέως. Ταύτας ἔχων τὰς ἀποκρίσεις, τῶν δὲ δῶρων οὐδὲν, ὅτι μὴ χάριτος ἦν σύμβολον καὶ φιλοφροσύνης, δεξάμενος, ἀνέζευξεν· ὃ καὶ μάλιστα τοὺς ἄλλους πρέσβεις διέβαλε. Τιμαγόραν γοῦν Ἀθηναῖοι κρίναντες ἀπέκτειναν· εἰ μὲν ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν δωρεῶν, ὀρθῶς καὶ δικαίως. Οὐ γὰρ μόνον χρυσίον, οὐδ' ἀργύριον ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ κλίνην πολυτελεῆ, καὶ σρώτας θερὰποντας, ὡς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐπισημένων· ἔτι δὲ βοῦς ὕγδοσῆκοντα καὶ βουκόλους, ὡς δὴ πρὸς ἀρρώσϊαν τινὰ γάλακτος βοείου δεόμενος. Τέλος δὲ κατέβαινεν ἐπὶ θάλασσαν ἐν φορείῳ κομιζόμενος, καὶ τέσσαρα τάλαντα τοῖς κομιζοῦσι μισθὸς ἐδόθη παρὰ βασιλέως. Ἄλλ' ἔοικεν οὐχ ἡ δωροδοκία μάλιστα παροξύναι τοὺς Ἀθηναίους. Ἐπικράτους γοῦν ποτὲ τοῦ σακεσφόρου, μήτ' ἀρνούμενου δῶρα δέξασθαι παρὰ βασιλέως, ψήφισμά τε γράφειν φάσκοντος, ἀντὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, χειροτονεῖσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἐννέα πρέσβεις πρὸς βασιλέα τῶν δημοτικῶν καὶ πενήτων, ὅπως λαμβάνοντες εὐποροῦσιν, ἐγέλασεν ὁ δῆμος. Ἄλλ', ὅτι Θηβαίοις ἐγεγάνει πάντα, χαλεπῶς ἔφερον, οὐ λογιζόμενοι τὴν Πελοπίδου δόξαν, ὅσων ἦν ῥητορευῶν καὶ λόγων κρείττων, παρ' ἀνθρώπῳ θεραπεύοντι τοὺς τῶν ὄπλων ἀεὶ κρατοῦντας.

ΑΑ. Ἡ μὲν οὖν πρεσβεία τῷ Πελοπίδᾳ προσέθηκεν οὐ μικρὰν

εὐνοίαν ἐπανελθόντι, διὰ τὸν Μεσσηνίας συνοικισμὸν καὶ τὴν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων αὐτονομίαν. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Φεραίου πάλιν εἰς τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀναδραμόντος, καὶ Θεσσαλῶν μὲν οὐκ ὀλίγας περικόπτοντος πόλεις, Φθιώτας δὲ καὶ Ἀχαιοὺς ἅπαντας καὶ τὸ Μαγνήτων ἔθνος ἔμφρουρον πεποιτημένου· πυνθανόμεναι Πολοπίδαν ἐπανήκειν αἱ πόλεις εὐθύς ἐπρέσβευον εἰς Θήβας, αἰτούμεναι δύναμιν καὶ στρατηγὸν ἐκείνον. Ψηφισαμένων δὲ τῶν Θηβαίων προθύμως, καὶ ταχὺ πάντων ἐτοίμων γενομένων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ περὶ ἕξοδον ὄντος, ὁ μὲν ἥλιος ἐξέλιπε, καὶ σκότος ἐν ἡμέρᾳ τὴν πόλιν ἔσχεν. Ὁ δὲ Πελοπίδας ὄρων πρὸς τὸ φάσμα συντεταραγμένους ἅπαντας, οὐκ ᾔετο δεῖν βιάζεσθαι καταφόβους καὶ δυσέλπιδας ὄντας, οὐδ' ἀποκινδυνεύειν (ἐν) ἑπτακισχιλίοις πολίταις· ἀλλ' ἐαυτὸν μόνον τοῖς Θεσσαλοῖς ἐπιδοῦς, καὶ τριακοσίους τῶν ἰππέων ἐθελοντάς ἀναλαβὼν καὶ ξένους, ἐξώρμησεν, οὔτε τῶν μάντεων ἐόντων, οὔτε τῶν ἄλλων συμπροθυμουμένων πολιτῶν. Μέγα γὰρ ἐδόκει καὶ πρὸς ἄνδρα λαμπρὸν ἐξ οὐρανοῦ γεγονέναι σημεῖον. Ὁ δ' ἦν μὲν καὶ δι' ὀργὴν, ὧν καθύβριτο, θερμότερος ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἤλιπιζε δὲ καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ νοσοῦσαν ἤδη καὶ διεφθαρμένην εὐρήσειν, ἐξ ὧν διείλεκτο τῇ Θήβῃ. Μάλισα δ' αὐτὸν *καὶ* παρεκάλει τὸ τῆς πράξεως κάλλος, ἐπιθυμοῦντα καὶ φιλοτιμούμενον, ἐν οἷς χρόνοις Λακεδαιμόνιοι Διονυσίῳ, τῷ Σικελίας τυράννῳ, στρατηγοῦς καὶ ἀρμοσὰς ἔπεμπον, Ἀθηναῖοι δὲ μισθοδότην Ἀλέξανδρον εἶχον, καὶ χαλκοῦν ἴσαταν ὡς εὐεργέτην, τότε τοῖς Ἕλλησιν ἐπιδειξάι Θεβαίους μόνους ὑπὲρ τῶν τυραννουμένων στρατευομένους, καὶ καταλύοντας ἐν τοῖς Ἕλλησι τὰς παρανόμους καὶ βιαίους δυναστείας.

ΑΒ. Ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἐλθὼν ἠθροίζε τὴν δύναμιν, εὐθύς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ Θεβαίους μὲν ὀλίγους περὶ τὸν Πελοπίδαν ὄρων, αὐτὸς δὲ πλείους ἔχων, ἢ διπλασίους

ὀπλίτας τῶν Θεσσαλῶν, ἀπῆντα πρὸς τὸ Θετίδιον. Εἰπόντος δὲ τινος τῷ Πελοπίδᾳ πολλοὺς ἔχοντα τὸν τύραννον ἐπέρχεσθαι· Βέλτιον, ἔφη, πλείονας γὰρ νικήσομεν. Ἀνατεινόντων δὲ πρὸς τὸ μέσον, κατὰ τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλᾶς, λόφων περικλινῶν καὶ ὑψηλῶν, ὤρμησαν ἀμφοτέροι τούτους καταλαβεῖν τοῖς πεζοῖς. Τοὺς δ' ἵππεις ὁ Πελοπίδας, πολλοὺς κάγαθοὺς ὄντας, ἐφῆκε τοῖς ἵππεῦσι τῶν πολεμίων. Ὡς δ' οὗτοι μὲν ἐκράτουν, καὶ συνεζέπεσον εἰς τὸ πεδίον τοῖς φεύγουσιν, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ὄφθη τοὺς λόφους καταλαβὼν, τοῖς ὀπλίταις τῶν Θεσσαλῶν ὕψερον ἐπερχομένοις, καὶ πρὸς ἰσχυρὰ καὶ μετέωρα χωρία βιαζομένοις ἐμβαλὼν, ἔκτεινε τοὺς πρώτους, οἱ δ' ἄλλοι πληγᾶς λαβόντες οὐδὲν ἔπρασσον· κατιδὼν οὖν ὁ Πελοπίδας, τοὺς μὲν ἵππεις ἀνεκαλεῖτο, καὶ πρὸς τὸ συνεσηκὸς τῶν πολεμίων ἐλεύειν ἐκέλευεν· αὐτὸς δὲ συνέμιξε δρόμῳ τοῖς περὶ τοὺς λόφους μαχομένοις, εὐθύς τὴν ἀσπίδα λαβὼν· καὶ διὰ τῶν ὀπισθεν ὡσάμενος εἰς τοὺς πρώτους, τσαύτην ἐνεποίησε ῥώμην καὶ προθυμίαν ἅπασιν, ὥστε καὶ τοῖς πολεμίοις ἐτέρους δοκεῖν γεγονότας καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἐπέρχεσθαι. Καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἀπεκρούσαντο προσβολᾶς· ὀρῶντες δὲ καὶ τούτους ἐπιβαίνοντας εὐρώσως, καὶ τὴν ἵππον ἀπὸ τῆς διώξεως ἀνασρέφουσιν, εἶξαν, ἐπὶ σκέλος ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν. Ὁ δὲ Πελοπίδας, ἀπὸ τῶν ἄκρων κατιδὼν ἅπαν τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, οὐπω μὲν εἰς φυγὴν τετραμμένον, ἤδη δὲ θαρύβου καὶ ταραχῆς ἀναπιμπλάμενον, ἔστη, καὶ περιεσκόπησεν, αὐτὸν ζητῶν τὸν Ἀλέξανδρον. Ὡς δ' εἶδεν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ παραθάρύνοντα καὶ συντάττοντα τοὺς μισθοφόρους, οὐ κατέσχε τῷ λογισμῷ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ πρὸς τὴν βλέψιν ἀναφλεχθεὶς, καὶ τῷ θυμῷ παραδούς τὸ σῶμα καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς πράξεως, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐξάλόμενος ἐφέρετο, βοῶν καὶ προκαλούμενος τὸν τύραννον. Ἐκείνος μὲν οὖν οὐκ ἐδέξατο τὴν ὀργὴν, οὐδ' ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἀναφυγῶν

πρὸς τοὺς δορυφόρους, ἐνέκρυψεν ἑαυτὸν. Τῶν δὲ μισθοφόρων οἱ μὲν προῦτοι συμβαλόντες εἰς χεῖρας, ἀνεκόπησαν ὑπὸ τοῦ Πελοπίδου, τινὲς δὲ καὶ πληγέντες ἐτελεύτησαν. Οἱ δὲ πολλοὶ τοῖς δόρασι πόρρωθεν διὰ τῶν ὄπλων τύπτοντες αὐτὸν κατετραυματίζον· ἕως οἱ Θεσσαλοὶ περιπαθήσαντες ἀπὸ τῶν λόφων δρόμῳ προσεβοήθησαν. ἤδη δὲ πεπτωκός τις, οἱ τε ἵππεῖς προσελάσαντες, ὄλην ἐτρέψαντο τὴν φάλαγγα, καὶ διώξαντες ἐπὶ πλεῖστον, ἐνέπλησαν νεκρῶν τὴν χώραν, πλεον, ἢ τρισχιλίους, καταβαλόντες.

ΔΓ. Τὸ μὲν οὖν Θηβαίων τοὺς παρόντας ἐπὶ τῇ τοῦ Πελοπίδου τελευτῇ βαρέως φέρειν, πατέρα καὶ σωτῆρα καὶ διδάσκαλον τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων ἀγαθῶν ἀποκαλοῦντας ἐκείνον, οὐ πάνυ θαυμαστὸν ἦν. Οἱ δὲ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι, πᾶσαν ἀνθρωπίνην πρόπουσαν ἀρετὴν τιμὴν τοῖς ψηφίσμασιν ὑπερβαλόντες, ἔτι μᾶλλον ἐπεδείξαντο τοῖς πάθεσι τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα χάριν. Τοὺς μὲν γὰρ παραγεγονότας τῷ ἔργῳ λέγουσι μῆτε θόρακα θέσθαι, μῆτε ἵππον ἐκχαλινῶσαι, μῆτε τραῦμα δῆσασθαι πρότερον, ὡς ἐπίθοντο τὴν ἐκείνου τελευτὴν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὄπλων θερμούς ἴοντας ἐπὶ τὸν νεκρὸν, ὥσπερ αἰσθανόμενον, τὰ τῶν πολεμίων κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα σωρεύειν λάφυρα, κεῖραι δὲ ἵππους, κείρασθαι δὲ καὶ αὐτούς· ἀπιόντας δὲ πολλοὺς ἐπὶ σκηνάς, μῆτε πῦρ ἀνάψαι, μῆτε δεῖπνον ἐλέσθαι, σιγὴν δὲ καὶ κατῆφειαν εἶναι τοῦ στρατοπέδου παντός, ὥσπερ οὐ νενικηκότων ἐπιφανεστάτην νίκην καὶ μεγίστην, ἀλλ' ἡττημένων ὑπὸ τοῦ τυράννου καὶ καταδεδουλωμένων. Ἐκ δὲ τῶν πόλεων, ὡς ἀπηγγέθη ταῦτα, παρήσαν αἱ τ' ἀρχαί, καὶ μετ' αὐτῶν ἔφηβοι καὶ παῖδες καὶ ἱερεῖς, πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ σώματος, τρόπαια καὶ σφάνους καὶ πανοπλίας χρυσαῖς ἐπιφέροντες. Ὡς δ' ἔμελλεν ἐκκομίζεσθαι τὸ σῶμα, προσελθόντες οἱ προσεβύτα τοῦ Θεσσαλῶν ἡτοῦντο τοὺς Θηβαίους δι' αὐτῶν θάψαι τὸν νεκρὸν. Εἷς δ' αὐτῶν ἔλεγεν·

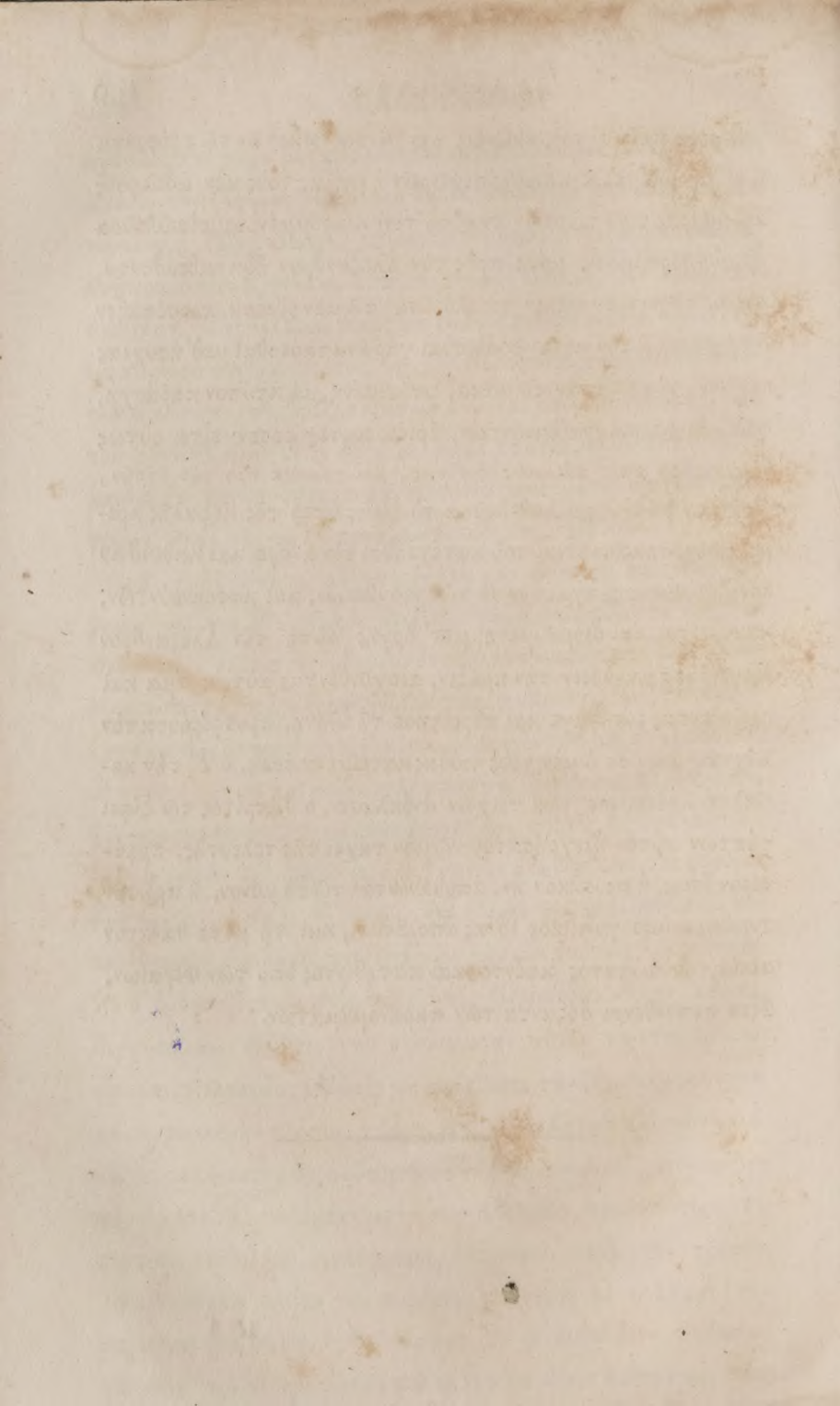
• Ἄνδρες σύμμαχοι, χάριν αἰτοῦμεν παρ' ὑμῶν, κόσμον ἡμῖν ἐπ' ἀτυχία τοσαύτη καὶ παραμυθίαν φέρουσιν. Οὐ γὰρ ζῶντα Θεσσαλοὶ Πελοπίδαν προπέμψουσιν, οὐδ' αἰσθανομένῳ τὰς ἀξίας τιμὰς ἀποδώσουσιν, ἀλλ' ἐν ψαῦσαί γε τοῦ νεκροῦ τύχωμεν, καὶ δι' αὐτῶν κοσμηῆσαι, καὶ θάψαι τὸ σῶμα, δόξομεν ὑμῖν οὐκ ἀπιστεῖν, ὅτι μείζων ἢ συμφερόν γέγονε Θετταλοῖς, ἢ Θηβαίοις· ὑμῖν μὲν γὰρ ἡγεμόνος ἀγαθοῦ μόνον, ἡμῖν δὲ καὶ τούτου καὶ τῆς ἐλευθερίας σφέεσθαι συμβέβηκε. Πῶς γὰρ ἔτι τολμησομεν αἰτῆσαι στρατηγὸν ἄλλον παρ' ὑμῶν, οὐκ ἀποδόντες Πελοπίδαν; Ταῦτα μὲν οἱ Θηβαῖοι συνεχώρησαν.

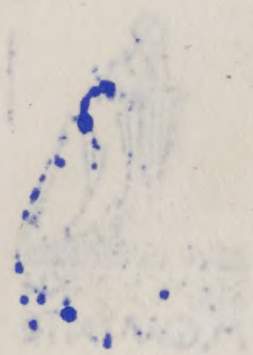
ΑΔ. Ἐκείνων δὲ τῶν ταφῶν οὐ δοκοῦσιν ἕτεραι λαμπρότεραι γενέσθαι, τοῖς τὸ λαμπρὸν οὐκ ἐν ἐλέφαντι καὶ χρυσῷ καὶ πορφύραις εἶναι νομίζουσιν, ὥσπερ Φίλιππος ὑμῶν καὶ θαυμάζων τὴν Διονυσίου ταφὴν, οἷον τραγωδίας μεγάλης, τῆς τυραννίδος ἐξόδιον θεατρικὸν γενομένην. Ἀλέξανδρος δ' ὁ μέγας, Ἡφαισίου ἀποθανόντος, οὐ μόνον ἵππους ἔκειρε καὶ ἡμιόνους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπ' ἄλλοις ἀφείλε τῶν τειχῶν ὡς ἂν δυκοῖεν αἱ πόλεις πενθεῖν, ἀντὶ τῆς πρόσθεν μορφῆς κούριμον σχῆμα καὶ ἄτιμον ἀναλαμβάνουσαι. Ταῦτα μὲν οὖν, προστάγματα δεσποτῶν ὄντα, καὶ μετὰ πολλῆς ἀνάγκης περαινόμενα, καὶ μετὰ φθόνου τῶν τυχόντων, καὶ μίσους τῶν βιαζομένων, οὐδεμιᾶς χάριτος ἦν, οὐδὲ τιμῆς, ὄγκου δὲ βαρβαρικοῦ, καὶ τρυφῆς καὶ ἀλαζονείας ἐπίδειξις, εἰς κενὰ καὶ ἄζηλατὴν περιουσίαν διατιθεμένων. Ἄνθρωπος δὲ δημοτικὸς ἐπὶ ξένης τεθνηκώς, οὐ γυναικὸς, οὐ παίδων, οὐ συγγενῶν παρόντων, οὐ δεομένου τινός, οὐκ ἀναγκάζοντος, ὑπὸ δῆμων τοσοῦτων καὶ πόλεων ἀμιλλωμένων προπεμπόμενος καὶ συνεκκομιζόμενος καὶ σεφανούμενος, εἰκότως ἐδόκει τὸν τελειότατον ἀπέχειν εὐδαιμονισμόν. Οὐ γὰρ, ὡς Αἴσωπος ἔφασκε, χαλεπώτατός ἐστιν ὁ τῶν εὐτυχούντων θάνατος, ἀλλὰ μακαριώτατος, εἰς ἀσφαλῆ χώραν τὰς εὐπραξίας κατατιθέμενος τῶν

ἀγαθῶν, καὶ τύχῃ μεταβάλλεσθαι οὐκ ἀπολείπων. Διό βέλτιον ὁ Δάκων τὸν Ὀλυμπιονίκην Διαγόραν, ἐπιδόντα μὲν υἱοὺς σφαινομένους Ὀλυμπιάσιν, ἐπιδόντα δ' υἱοὺς καὶ θυγατριδοὺς, ἀσπασάμενος· Κάτθανε, εἶπε, Διαγόρα· Οὐκ εἰς τὸν Ὀλυμπον ἀναβήσῃ. Τὰς δὲ Ὀλυμπικὰς καὶ Πυθικὰς νίκας οὐκ ἂν, οἶμαι, τίς εἰς τὸ αὐτὸ συνθεῖς ἀπάσας, ἐνὶ τῶν Πελοπίδου παραβαλεῖν ἀγῶνων ἀξιώσειεν, οὐς πολλοὺς ἀγωνισάμενος καὶ κατορθώσας, καὶ τοῦ βίου τὸ πλεῖστον ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ βιώσας, τέλος ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ Βοιωταρχίᾳ, τυραννοκτονία μεμιγμένην ἀριστείαν ἀριστεύων, ὑπὲρ τῆς τῶν Θεσσαλῶν ἐλευθερίας ἀπέθανεν.

ΛΕ. Ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ μεγάλη μὲν ἐλύπησε τοὺς συμμάχους, μείζονα δ' ὠφέλησε. Θηβαῖοι γάρ, ὡς ἐπύθοντο τὴν τοῦ Πελοπίδου τελευτὴν, οὐδεμίαν ἀναβολὴν ποιησάμενοι τῆς τιμωρίας, κατὰ τάχος ἐσράτευσαν ὀπλίταις ἑπτακισχιλίους, ἰππεῦσι δ' ἑπτακοσίοις, ἡγουμένου Μακλίτου καὶ Διογείτονος. Καταλαβόντες δὲ συνεσπασμένον καὶ περικεκομμένον τῆς δυνάμεως Ἀλέξανδρον, ἠνάγκασαν Θεσσαλοὺς μὲν ἀποδοῦναι τὰς πόλεις, ἀσειχεν αὐτῶν, Μάγνητας δὲ καὶ Φθιώτας καὶ Ἀχαιοὺς ἀφεῖναι, καὶ τὰς φρουρὰς ἐξαγαγεῖν· ὁμόσαι δ' αὐτὸν, ἐφ' οὐς ἂν ἡγῶνται Θηβαῖοι καὶ κελεύσωσιν, ἀκολουθήσειν. Θηβαῖοι μὲν οὖν τούτοις ἠρέσθησαν. Ἦν δ' ὀλίγον ὕστερον τοῖς θεοῖς ὑπὲρ Πελοπίδου δίκην ἔδωκε, διηγήσομαι. Θήβην, τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ, πρῶτον μὲν, ὡς εἴρηται, Πελοπίδας ἐδίδαξε μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξω λαμπρότητα καὶ παρασκευὴν τῆς τυραννίδος, ἐντὸς τῶν ὀπλων καὶ τῶν φυλάκων οὔσαν. Ἔπειτα δὲ, φοβουμένη τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, καὶ μισοῦσα τὴν ὠμότητα, συνθεμένη μετὰ τῶν ἀδελφῶν, τριῶν ὄντων, Τισιφώνου, Πυθολάου, Λυκόφρονος, ἐπεχείρει τόνδε τὸν τρόπον. Τὴν μὲν ἄλλην οἰκίαν τοῦ τυράννου κατεῖχον αἱ φυλακαὶ τῶν παρανυκτερευόντων, ὁ δὲ θάλακμος, ἐν ᾧ καθεύδειν εἰώθεσαν, ὑπερφῶς ἦν, καὶ πρὸ αὐτοῦ φυλακὴν εἶχε κύων δεδεμένος, πᾶσι

φοβερὸς, πλὴν αὐτοῖς ἐκείνοις καὶ ἐνὶ τῶν οἰκετῶν τῷ τρέφοντι. Καθ' ὄνοῦν ἔμελλε καιρὸν ἐπιχειρεῖν ἡ Θήβη, τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ἀφ' ἡμέρας εἶχε πλησίον ἐν οἴκῳ τινὶ κεκρυμμένους· εἰσελθοῦσα δὲ, ὡσπερ εἰώθει, μόνη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἤδη καθεύδοντα, καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν προσελθοῦσα, τῷ μὲν οἰκέτῃ προσέταξεν ἀπάγειν ἔξω τὸν κύνα· βούλεσθαι γὰρ ἀναπαύεσθαι μεθ' ἡσυχίας ἐκεῖνον. Αὐτὴ δὲ τὴν κλίμακα, φοβουμένη, μὴ κτύπον παράσχη, τῶν νεανίσκων ἀναβαινόντων, ἐρίοις κατεσύρεσεν· εἶτα οὕτως ἀναγαροῦσα τοὺς ἀδελφοὺς ξιφίρεις, καὶ εἴσασα πρὸ τῶν θυρῶν, εἰσῆλθεν αὐτῇ, καὶ καθελοῦσα τὸ ξίφος ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς κρεμᾶμενον, σημεῖον εἶναι τοῦ κατέχεσθαι τὸν ἄνδρα καὶ καθεύδειν ἔδειξεν. Ἐκπεπληγμένων δὲ τῶν νεανίσκων, καὶ κατοκνούντων, κακίζουσα, καὶ διομνυμένη μετ' ὀργῆς αὐτῇ τὸν Ἀλέξανδρον ἐξεγείρασα μηνύσειν τὴν πράξιν, αἰσχυθέντας αὐτοὺς ἅμα καὶ φοβηθέντας εἰσήγαγε καὶ περιέστησε τῇ κλίνῃ, προσφέρουσα τὸν λύχνον. Τῶν δὲ ὁ μὲν τοὺς πόδας κατεῖχε πιέσας, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν λαβόμενος τῶν τριχῶν ἀνέκλασεν, ὁ δὲ τρίτος τῷ ξίφει τύπτων αὐτὸν διεχρήσατο· τῷ μὲν τάχει τῆς τελευτῆς, πρῶτον ἴσως, ἢ προσῆκον ἦν, ἀποθανόντα· τῷ δὲ μόνον, ἢ πρῶτον τυράννων ὑπὸ γυναικὸς ἰδίας ἀπολέσθαι, καὶ τῇ μετὰ θάνατον αἰκία τοῦ σώματος ῥιφέντος καὶ πατηθέντος ὑπὸ τῶν Φεραίων, ἄξια πεπονημένοι δόξαντα τῶν παρανομημάτων.

ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ .

№ 47.68. 201. Τόμ. II

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ.

ΜΑΡΚΟΝ δὲ Κλαύδιον, τὸν πεντάκις ὑπατεύσαντα Ῥωμαίων, Μάρκου μὲν υἱὸν γενέσθαι λέγουσι, κληθῆναι δὲ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας πρῶτον Μάρκελλον, ὅπερ ἐστὶν Ἀρήϊον, ὡς φησι Ποσειδώνιος. Ἦν γάρ τῃ μὲν ἐμπειρία πολειμικὸς, τῷ δὲ σίματι Ῥωμαλέος, τῇ δὲ χειρὶ πλήκτης, τῇ δὲ φύσει φιλοπόλεμος, κἀν τούτῳ δὴ πολὺ τὸ γαῦρον καὶ ἀγέρωχον ἐπιφαίνων ἐν τοῖς ἀγῶσι· τῷ δ' ἄλλῳ τρόπῳ σώφρων, φιλόανθρωπος, Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ λόγων, ἄχρι τοῦ τιμᾶν καὶ θαυμάζειν τοὺς κατορθοῦντας, ἐραστῆς, αὐτὸς δ' ὑπ' ἀσχολιῶν ἐφ' ὅσον ἦν πρόθυμος ἀσκήσαι καὶ μαθεῖν οὐκ ἐξικόμενος. Εἰ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ὁ θεὸς, ὡς περ Ὀμηρος εἶρηκεν,

Ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν

Ἀργαλέους πολέμους,

καὶ τοῖς τότε πρωτεύουσι Ῥωμαίων· οἱ νέοι μὲν ὄντες, περὶ Σικελίαν Καρχηδονίους, ἀκμάζοντες δὲ, Γαλάταις ὑπὲρ αὐτῆς Ἰταλίας ἐπολέμουν, ἤδη δὲ γηρῶντες, Ἀννίβᾳ πάλιν συνείχοντο καὶ Καρχηδονίους, οὐκ ἔχοντες, ὡς περ οἱ πολλοὶ, διὰ γῆρας ἀνάπαυσιν στρατειῶν, ἀλλ' ἐπὶ στρατηγίας πολέμων καὶ ἡγεμονίας κατ' εὐγένειαν καὶ ἀρετὴν ἀγόμενοι.

Β. Μάρκελλος δὲ πρὸς οὐδὲν μὲν ἦν μάχης εἶδος ἀργός, οὐδ' ἀνάσκητος, αὐτὸς δ' αὐτοῦ κράτιστος ἐν τῷ μονομαχεῖν γενόμενος, οὐδεμίαν πρόκλησιν ἔφυγε, πάντα δὲ τοὺς προκαλεσαμένους ἀπέκτεινε. Ἐν δὲ Σικελίᾳ τὸν ἀδελφὸν Ὀτακίλιον κινδυνεύοντα διέσωσεν, ὑπερασπίσας, καὶ ἀποκτείνας τοὺς ἐπιφερομένους. Ἀνθ' ὧν ὄντι μὲν ἔτι νέφ' σέφαναί καὶ γέρα παρὰ τῶν στρατηγῶν ἦσαν· εὐδοκιμοῦντα δὲ μᾶλλον, ἀγορανόμον μὲν ἀπέδειξε τῆς ἐπιφα-

νετέρας τάξεως ὁ δῆμος, οἱ δ' ἱερεῖς Αὐγουρα. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἱερωσύνης εἶδος, ἧ μάλιστα τὴν ἀπ' οἰωνῶν μαντικὴν ἐπιβλέπειν, καὶ παραφυλάττειν νόμος δέδωκεν. Ἡναγκάσθη δ' ἀγορανομῶν, δίκην ἀβούλητον εἰσενεγκεῖν. Ἦν γὰρ αὐτῷ παῖς ὁμίονυμος, ἐν ὥρᾳ τὴν ἦψιν ἐκπρεπῆς, οὐχ ἦττον δὲ τῷ σωφρονεῖν καὶ πεπαιδεῦσθαι περιβλεπτος ὑπὸ τῶν πολιτῶν· τούτῳ Καπετωλῖνος, ὁ τοῦ Μαρκέλλου συνάρχων, ἀσελγῆς ἀνὴρ καὶ θρασὺς, ἐρῶν λόγους προσήνεγκε. Τοῦ δὲ παιδὸς τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀποτριψαμένου τὴν πείραν, ὡς δ' αὖθις ἐπεχείρησε, κατειπόντος πρὸς τὸν πατέρα, βαρέως ἐνεγκὼν ὁ Μάρκελλος, προσήγγειλε τῇ βουλῇ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ πολλὰς μὲν ἀποδράσεις καὶ παραγραφὰς ἐμηχανᾶτο, τοὺς δημάρχους ἐπικαλούμενος· ἐκείνων δὲ μὴ προσδεχομένων τὴν ἐπίκλησιν, ἀρνήσει τὴν αἰτίαν ἔφυγε. Καὶ μάρτυρος οὐδενὸς τῶν λόγων γεγονότος, ἔδοξε μεταπέμπεσθαι τὸν παῖδα τῇ βουλῇ. Παραγενομένου δ' ἰδόντες ἐρύθημα, καὶ δάκρυον, καὶ μεμιγμένον ἀπαύσῳ θυμουμένῳ τὸ αἰδούμενον, οὐδενὸς ἄλλου δεηθέντες τεκμηρίου κατεψηφίσαντο, καὶ χρήμασιν ἐζημίωσαν Καπετωλῖνον· ἐξ ὧν ὁ Μάρκελλος ἀργυρᾶ λοιβεῖα ποιησάμενος, τοῖς θεοῖς καθιέρωσεν.

Γ. Ἐπεὶ δὲ, τοῦ πρώτου τῶν Καρχηδονίων πολέμου ἔτει δευτέρῳ καὶ εἰκοσῷ συναيرهθέντος, ἀρχαὶ πάλιν Γαλατικῶν ἀγῶνων διεδέχοντο τὴν Ῥώμην· οἱ δὲ τὴν ὑπαλπίαν νεμόμενοι τῆς Ἰταλίας Ἰνσομβρες, Κελτικὸν ἔθνος, μεγάλοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες, δυνάμεις ἐκάλουν, καὶ μετεπέμποντο Γαλατῶν τοὺς μισθοῦ στρατευομένους, οἱ Γεσσάται καλοῦνται. Καὶ θαυμαστὸν μὲν ἔδοκει, καὶ τύχης ἀγαθῆς γενέσθαι, τὸ μὴ συρράγῃναι τὸν Κελτικὸν εἰς τὸ αὐτὸ τῷ Λιβυκῷ πόλεμον· ἀλλ' ὥσπερ ἐφεδρείαν εἰληφότας τοὺς Γαλάτας, ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀτρεμήσαντας μαχομένων ἐκείνων, οὕτω τότε δὴ τοῖς νενικηκόσιν ἐπαποδύεσθαι, καὶ προκαλεῖσθαι σχολὴν ἄγοντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ μέγαν ἢ τεχῶρα

παρεῖχε φόβον, διὰ τὴν γειτνίασιν ὁμήρων καὶ προσοίκῳ πολέμῳ συνοιτομένοις, καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῶν Γαλατῶν, οὓς μάλισα Ῥωμαῖοι δεῖσαι δοκοῦσιν, ἅτε δὴ καὶ τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἀποβαλόντες, ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ θέμενοι νόμον, ἀτελεῖς εἶναι στρατείας τοὺς ἱερέας, πλὴν εἰ μὴ Γαλατικὸς πάλιν ἐπέλθοι πόλεμος. Ἐδήλου δὲ καὶ τὸν φόβον αὐτῶν ἢ τε παρασκευὴ (μυριάδες γὰρ ἐν ὄπλοις ἅμα τσαῦται Ῥωμαίων, οὔτε πρότερον, οὔτε ὕστερον, γενέσθαι λέγονται), καὶ τὰ περὶ τὰς θυσίας καινοτομούμενα· βαρβαρικὴν μὲν γὰρ οὐδὲν, οὐδ' ἐκφυλον ἐπιτηδεύοντες, ἀλλ' ὡς ἐνὶ μάλισα ταῖς δόξαις Ἑλληνικῶς διακείμενοι καὶ πράως πρὸς τὰ θεῖα, τότε τοῦ πολέμου συμπεσόντος, ἠναγκάσθησαν εἶξαι λογίοις τισὶν ἐκ τῶν Σιβυλλείων· καὶ δύο μὲν Ἕλληνας, ἄνδρα καὶ γυναῖκα, δύο δὲ Γαλάτας ὁμοίως, ἐν τῇ καλουμένῃ βοῶν ἀγορᾷ κατορούξαι ζῶντας, οἷς ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ δρῶσιν Ἕλλησι καὶ Γαλάταις ἀπορρήτους καὶ ἀθεάτους ἱερουργίας.

Δ. Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι τῶν ἀγώνων, νίκας τε μεγάλας καὶ σφάλματα τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέγκαντες, εἰς οὐδὲν ἐτελεύτησαν πέρας βέβαιον. Φλαμινίου δὲ καὶ Φουρίου τῶν ὑπάτων, μεγάλαις ἐκστρατευσάντων δυνάμεσιν, ἐπὶ τοὺς Ἰνσόμβρας, ὧφθη μὲν αἷματι βέων ὁ διὰ τῆς Πικηνίδος χώρας ποταμὸς, ἐλέχθη δὲ τρεῖς σελήνας φανῆναι περὶ πόλιν Ἀρίμινον. Οἱ δὲ ἐπὶ ταῖς ὑπατικάῃς ψηφοφορίαις παραφυλάττοντες (τοὺς) οἰωνοὺς ἱερεῖς, διεβεβαιούντο μοχθηρὰς καὶ δυσόρνηθας αὐτοῖς γεγονέναι τὰς τῶν ὑπάτων ἀναγορεύσεις. Εὐθύς οὖν ἔπεμψεν ἡ σύγκλητος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον γράμματα, καλοῦσα καὶ μεταπεμπόμενη τοὺς ὑπάτους, ὅπως ἐπανελθόντες ἢ τάχις τὴν ἀρχὴν ἀπέπωνται, καὶ μηδὲν ὡς ὑπατοὶ φθάσωσι πράξαι πρὸς τοὺς πολεμίους. Ταῦτα δεξάμενος τὰ γράμματα Φλαμίνιος, οὐ πρότερον ἔλυσεν, ἢ μάχη συνάψας τρέψασθαι τοὺς βαρβάρους καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπιδραμεῖν. Ὡς οὖν ἐπανῆλθε μετὰ πολλῶν λαφύρων, οὐκ ἀπὴν-

τησεν ὁ δῆμος, ἀλλ', ὅτι καλούμενος οὐκ εὐθύς ὑπήκουσεν, οὐδ' ἐπέισθη τοῖς γράμμασιν, ἀλλ' ἐνύβρισε καὶ κατεφρόνησε, μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀποψηφίσασθαι τὸν θρίαμβον αὐτῷ· θριαμβεύσαντα δὲ ἰδιώτην ἐποίησεν, ἀναγκάσας ἐξομύσασθαι τὴν ὑπατείαν μετὰ τοῦ συνάρχοντος. Οὕτω πάντα τὰ πράγματα Ῥωμαίοις εἰς τὸν θεὸν ἀνήγετο· μαντειῶν δὲ καὶ πατρῶν ὑπεροψίαν οὐδ' ἐπὶ ταῖς μεγίσταις εὐπραξίαις ἀπεδέχοντο, μείζον ἡγούμενοι πρὸς σωτηρίαν πόλεως, τὸ θαυμάζειν τὰ θεῖα τοῦς ἄρχοντας, ἢ τὸ κρατεῖν τῶν πολεμίων.

Ε. Τιβέριος οὖν Σεμπρόνιος, ἀνὴρ δι' ἀνδρείαν καὶ καλοκαγαθίαν οὐδενὸς ἤττον ἀγαπηθεὶς ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀπέδειξε μὲν ὑπατείων διαδόχους, Σκιπίωνα Νασικᾶν καὶ Γάϊον Μάρκιον· ἤδη δ' ἐχόντων αὐτῶν ἐπαρχίας καὶ στρατεύματα, ἱερατικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχῶν, εὔρεν ἡγνοημένον ὑφ' αὐτοῦ τι τῶν πατρῶν. Ἦν δὲ τοιοῦτον· ὅταν ἄρχων ἐπ' ὄρνισι καθεζόμενος ἐξῶ πόλεως ἔχων οἶκον, ἢ σκηνὴν μεμισθωμένην, ὑπ' αἰτίας τινὸς ἀναγκασθῆ, μήπω γεγονότων σημείων βεβαίων, ἐπανελθεῖν εἰς (τὴν) πόλιν, ἀφεῖναι ἐχρῆν τὸ προμεμισθωμένο οἶκημα, καὶ λαβεῖν ἕτερον, ἐξ οὗ ποιήσεται τὴν θέαν αὐθις ἐξ ὑπαρχῆς. Τοῦτ' ἔλαθεν, ὡς ᾄοικε, τὸν Τιβέριον, καὶ δις τῷ αὐτῷ χρησάμενος, ἀπέδειξε τοῦς εἰρημένους ἄνδρας ὑπάτους. Ὑστερον δὲ γνοὺς τὴν ἀμαρτίαν, ἀνήνεγκε πρὸς τὴν σύγκλητον. Ἡ δ' οὐ κατεφρόνησε, καίτοι μικροῦ ὄντος τοῦ ἐλλείμματος, ἀλλ' ἔγραψε τοῖς ἀνδράσι· καὶ ἐκεῖνοι τὰς ἐπαρχίας ἀπολιπόντες, ἐπανῆλθον εἰς Ῥώμην ταχὺ, καὶ κατέθεοντο τὴν ἀρχήν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπράχθη. Περὶ δὲ τοῦς αὐτοὺς ἐκείνους χρόνους καὶ δύο ἱερεῖς ἐπιφανέστατοι τὰς ἱερωσύνας ἀφηρέθησαν, Κορνήλιος μὲν Κέθηγος, ὅτι τὰ σπλάγχνα τοῦ ἱερέου παρὰ τάξιν ἐπέδωκε. Κουῖντος δὲ Σουλπίκιος, ἐπὶ τῷ θύοντος αὐτοῦ τὸν κορυφαῖον ἀπορροῦναι τῆς κεφαλῆς πῖλον, ὃν οἱ καλούμενοι Φλαμίνιοι φοροῦσιν. Μινουκίου

δὲ Δικτάτωρος Ἴππαρχον ἀποδείξαντος Γάϊον Φλαμίνιον, ἐπεὶ τρισμὸς ἠκολούθει μύς, ὃν Σόρικα καλοῦσιν, ἀποψηφισάμενοι τούτους, αὐθις ἐτέρους κατέστησαν. Καὶ τὴν ἐν οὕτῳ μικροῖς ἀκρίθειαν φυλάττοντες, οὐδεμιᾶ προσεμίγυσαν δεισιδαιμονία, τῷ μηδὲν ἀλλάττειν, μηδὲ παρεκβαίνειν τῶν πατρίων.

ς. Ὡς δ' οὖν ἐξωμόσαντο τὴν ἀρχὴν οἱ περὶ τὸν Φλαμίνιον, διὰ τῶν καλουμένων μεσοβασιλέων ὑπατος ἀποδείκνυται Μάρκελλος. Καὶ παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, ἀποδείκνυσιν αὐτῷ συνάρχοντα Γναῖον Κορνήλιον. Ἐλέχθη μὲν οὖν, ὡς πολλὰ συμβατικά τῶν Γαλατῶν (λεγόντων), καὶ τῆς βουλῆς εἰρηναία βουλομένης, ὁ Μάρκελλος ἐξεστράχυνε τὸν δῆμον ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γενομένης εἰρήνης, ἀνακαινίσει τὸν πόλεμον οἱ Γεσσάται δοκοῦσι, τὰς Ἄλπεις ὑπερβαλόντες, καὶ τοὺς Ἰνσούβρους ἐπάραντες (τρिसμῦριοι γὰρ ὄντες προσεγένοντο πολλαπλασίους ἐκείνοις οὔσι), καὶ μέγα φρονοῦντες, εὐθὺς ἐπ' Ἀκέρρας ὄρμησαν, πόλιν ὑπὲρ ποταμοῦ Πάδου ἀνωκισμένην. Ἐκείθεν δὲ μυρίους τῶν Γεσσατῶν ὁ βασιλεὺς Βριτόμαρτος ἀναλαβὼν, τὴν περὶ Πάδον χώραν ἐπόρθει. Ταῦτα Μάρκελλος πυθόμενος, τὸν μὲν συνάρχοντα πρὸς Ἀκέρραις ἀπέλιπε, τὴν πεζὴν καὶ βαρεῖαν ὁμοῦ πᾶσαν ἔχοντα δύναμιν καὶ τῶν ἰππέων μέρος τρίτον· αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἰππεῖς ἀναλαβὼν, καὶ τοὺς ἐλαφροτάτους τῶν ὀπλιτῶν περὶ ἑξακοσίους, ἤλαυνεν, οὔτε ἡμέρας, οὔτε νύκτας ἀνιείς τὸν δρόμον, ἕως ἐπέβαλε τοῖς μυρίοις Γεσσάταις περὶ τὸ καλούμενον Κλασίδιον, Γαλατικὴν κώμην, οὐ πρό πολλοῦ Ῥωμαίοις ὑπήκουον γεγενημένην. Ἀναλαβεῖν δὲ καὶ διαναπαῦσαι τὸν στρατὸν οὐχ ὑπῆρξεν αὐτῷ· ταχὺ γὰρ αἴσθησιν τοῖς βαρβάροις ἀφικόμενος παρέσχε, καὶ κατετρονήθη, πεζῶν μὲν ὀλίγων παντάπασιν ὄντων σὺν αὐτῷ, τὸ δ' ἰππικὸν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τῶν Κελτῶν τιθεμένων. Κράτιςτοι γὰρ ὄντες ἵππομαχεῖν, καὶ μάλις αὐτῷ διαφέρειν δοκοῦντες, τότε καὶ πλήθει πολὺ τὸν

Μάρκελλον ὑπερέβαλλον. Εὐθύς οὖν ἐπ' αὐτόν, ὡς ἀναρπασόμενοι, μετὰ βίας πολλῆς καὶ δεινῶν ἀπειλῶν ἐφέροντο, τοῦ βασιλέως προῖππεύοντος. Ὁ δὲ Μάρκελλος, ὡς μὴ φθαίεν αὐτὸν ἐγκυκλωσάμενοι καὶ περιχυθέντες, ὀλιγοσὺν ὄντα, τὰς ἵλας ἤγε πόρρω τῶν ἰππέων, καὶ περιήλωνε, λεπτὸν ἐκτείνων τὸ κέρας, ἄχρις οὗ μικρὸν ἀπέσχε τῶν πολεμίων. Ἦδη δὲ πωσείς ἐμβολὴν ἐπισρέφοντος αὐτοῦ, συντυγχάνει τὸν ἵππον πτυρέντα τῇ γαυρότητι τῶν πολεμίων ἀποτραπέσθαι, καὶ βία φέρειν ὀπίσω τὸν Μάρκελλον. Ὁ δὲ τοῦτο δείσας μὴ ταραχὴν ἐκ δεισιδαιμονίας τοῖς Ῥωμαίοις ἐνεργάσῃται, ταχὺ περισπάσας ἐφ' ἡνίαν τῷ χαλινῷ καὶ περιστρέψας τὸν ἵππον ἐναντίον τοῖς πολεμίοις, τὸν ἥλιον αὐτὸς προσεκύνησεν, ὡς δὴ μὴ κατὰ τύχην, ἀλλ' ἐνεκα τούτου, τῇ περιαγωγῇ χρησάμενος. Οὕτω γὰρ ἔθος ἐστὶ Ῥωμαίοις προσκυνεῖν τοὺς θεοὺς, περιστρεφομένους. Αὐτὸν δ' ἤδη προσμιγνύντα τοῖς ἐναντίοις, προσεύξασθαι τῷ Φερετρίῳ Διὶ τὰ κάλλιστα τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ὕπλων καθιερώσειν.

Z. Ἐν τούτῳ δὲ κατιδὼν ὁ τῶν Γαλατῶν βασιλεὺς, καὶ τεκμηράμενος ἀπὸ τῶν συμβόλων ἄρχοντα τοῦτον εἶναι, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐξέλασας τὸν ἵππον, ὑπηντίασεν ἅμα τῆς φωνῆ προκλητικὸν ἐπαλαλάζων, καὶ τὸ δόρυ κραδαίνων· ἀνὴρ μεγέθει τε σώματος ἕξοχος Γαλατῶν, καὶ πανοπλίᾳ ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ καὶ βαφαῖς καὶ πᾶσι ποικίλιμασιν, ὡσπερ ἀστραπὴ, διαφέρων σιλβούση. Ὡς οὖν ἐπιβλέψαντι τὴν φάλαγγα τῷ Μαρκέλλῳ ταῦτα τῶν ὀπλων ἔδοξε κάλλιστα, καὶ κατὰ τούτων ὑπέλαβε πεποιῆσθαι τῷ θεῷ τὴν κατευχὴν, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα, καὶ τῷ δόρατι διακόψας τὸν θώρακα, καὶ συνεπερείσας τῇ ρύμη τοῦ ἵππου, ζῶντα μὲν αὐτὸν περιέτρεψε, δευτέραν δὲ καὶ τρίτην πληγὴν ἐνεῖς, *εὐθύς* ἀπέκτεινεν. Ἀποπηδήσας δὲ τοῦ ἵππου, καὶ τῶν ὀπλων τοῦ νεκροῦ ταῖς χερσὶν ἐφαψάμενος, πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· « Ὁ μεγάλα στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων ἔργα καὶ πράξεις

ἐπιβλέπων ἐν πολέμοις καὶ μάχαις Φερέτριε Ζεῦ, μαρτύρομαί σε Ῥωμαίων τρίτος ἄρχων ἄρχοντα, καὶ βασιλέα στρατηγός, ἰδίᾳ χειρὶ τόνδε τὸν ἄνδρα κατεργασάμενος καὶ κτείνας, σοὶ καθιεροῦν τὰ πρῶτα καὶ κάλλιψα τῶν λαφύρων. Σὺ δὲ δίδου τύχην ὁμοίαν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τοῦ πολέμου προτρεπομένοις. » Ἐκ τούτου συνέμισγον οἱ ἵππεῖς, οὐ διακεκριμένοις τοῖς ἵππεῦσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πεζοὺς ὁμοῦ προσφερομένους μαχόμενοι· καὶ νικῶσι νίκην ἰδέα τε καὶ τρόπῳ περιττὴν καὶ παράδοξον. Ἴππεῖς γὰρ ἱππέας καὶ πεζοὺς ἅμα τοσοῦτοι τοσοῦτους, οὔτε πρότερον, οὔτε ὕστερον, νικῆσαι λέγονται. Κτείνας δὲ τοὺς πλείους, καὶ κρατήσας ὄπλων καὶ χρημάτων, ἐπανῆλθε πρὸς τὸν συνάρχοντα μοχθηρῶς πολεμοῦντα Κελτοῖς περὶ πόλιν μεγίστην καὶ πολυανθρωποτάτην τῶν Γαλατικῶν. Μεδιόλανον καλεῖται, καὶ μικρόπολιν *μὲν* αὐτὴν οἱ τῆδε Κελτοὶ νομίζουσιν· ὄθεν ἐκθύμως μαχόμενοι περὶ αὐτῆς, ἀντεπολιόρκουν τὸν Κορνήλιον. Ἐπελθόντος δὲ Μαρκέλλου, καὶ τῶν Γεσσατῶν, ὡς ἐπύθοντο τὴν τοῦ βασιλέως ἦτταν καὶ τελευτήν, ἀπελθόντων, τὸ μὲν Μεδιόλανον ἀλίσκεται, τὰς δ' ἄλλας πόλεις αὐτοὶ παραδιδόασιν οἱ Κελτοὶ, καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσι πάντα Ῥωμαίοις. Καὶ τούτοις μὲν ἦν εἰρήνη μετρίων τυχοῦσι.

Η. Ψηφισαμένης δὲ τῆς συγκλήτου μόνῳ Μαρκέλλῳ θρίαμβον, εἰσήλαυε, τῇ μὲν ἄλλῃ λαμπρότητι καὶ πλούτῳ καὶ λαφύροις καὶ σώμασιν ὑπερφυσίαις αἰχμαλώτων, ἐν ὀλίγοις θαυμαστός· ἡδιστον δὲ πάντων θέαμα καὶ καινότατον ἐπιδεικνύμενος αὐτὸν κομίζοντα τῷ θεῷ τὴν τοῦ βαρβάρου πανοπλίαν. Δρυὶς γὰρ εὐκτεάνου πρέμνον ὄρθιον καὶ μέγα τεμῶν, καὶ ἀσκήσας ὡσπερ τροπαιον, ἀνεδήσατο καὶ κατήρησεν ἐξ αὐτοῦ τὰ λάφυρα, κόσμῳ διαθείς καὶ περιαρμόσας ἕκαστον. Προϊούσης δὲ τῆς πομπῆς ἀράμενος αὐτὸς, ἐπέβη τοῦ τεθρίππου, καὶ τροπαιοφόρον ἄγαλμα τῶν ἐκείνου κάλλιπον καὶ διαπρεπέστατον ἐπόμπευσεν διὰ τῆς πό-

λεως. Ὁ δὲ στρατὸς εἶπετο καλλίστοις ὄπλοις κεκοσμημένος, ἄδων ἄλλα(τε) πεποιημένα μέλη καὶ παιᾶνας ἐπινικίους εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν στρατηγόν. οὕτω δὲ προσβάς, καὶ παρελθὼν εἰς τὸν νεὼν τοῦ Φερετρίου Διὸς, ἀνέστησε καὶ καθιέρωσε, τρίτος καὶ τελευταῖος ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. Πρῶτος μὲν γὰρ ἀνήνεγκε σκυλα Ῥωμύλος, ἀπ' Ἄκρωνος τοῦ Καινινήτου· δεύτερος δὲ Κόσσοσ Κορνήλιος, ἀπὸ Τολουμνίου Τυρρῆνοῦ· μετὰ δὲ τούτους Μάρκελλος, ἀπὸ Βριτομάрту, βασιλέωσ Γαλατῶν· μετὰ δὲ Μάρκελλον οὐδὲ εἶς. Καλεῖται δ' ὁ μὲν θεὸς, ᾧ πέμπεται, Φερέτριος Ζεὺς, ὡς μὲν ἐνιοὶ φασίν, ἀπὸ τοῦ φερετρουμένου τροπαίου, κατὰ τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν, ἔτι πολλὴν τότε συμμεμιγμένην τῇ Λατίνων· ὡς δ' ἕτεροι, Διὸς ἐστίν ἢ προσωνομία κεραυνοβολοῦντος. Τὸ γὰρ τύπτειν φερίρε οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Ἄλλοι δὲ παρὰ τὴν τοῦ πολέμου πληγὴν γεγονέναι τοῦνομα λέγουσι. Καὶ γὰρ νῦν ἐν ταῖσ μάχαισ, ὅταν διώκωσι τοὺσ πολεμίους, πυκνὸν τὸ φέρι, τουτέστι παῖε, παρεγγυῶσιν ἀλλήλοις. Τὰ δὲ σκυλα Σπόλια μὲν κοινῶσ, ἰδίωσ δ' Ὀπίμια, ταῦτα καλοῦσι. Καίτοι φασίν ἐν τοῖσ ὑπομνήμασι Νουμᾶν Πομπίλιον καὶ πρώτων Ὀπιμίων καὶ δευτέρων καὶ τρίτων μνημονεύειν· τὰ μὲν πρῶτα ληφθέντα, τῷ Φερετρίῳ Διὶ κελεύοντα καθιεροῦν, τὰ δεύτερα δὲ τῷ Ἄρει, τὰ δὲ τρίτα τῷ Κυρίνῳ· καὶ λαμβάνειν γέρας, ἀσάκια τριακόσια τὸν πρῶτον, τὸν δὲ δεύτερον διακόσια, τὸν δὲ τρίτον ἑκατόν. Ὁ μὲντοι πολὺσ οὗτοσ ἐπικρατεῖ λόγος, ὡσ ἐκείνων μόνων Ὀπιμίων ὄντων, ὅσα καὶ παρατάξεωσ οὔσης, καὶ πρῶτα, καὶ στρατηγοῦ στρατηγὸν ἀνελόντοσ. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν νίκην ἐκείνην καὶ τοῦ πολέμου τὴν κατάλυσιν οὕτωσ ὑπερηγάπησαν, ὥσε καὶ τῷ Πυθίῳ χρυσοῦν κρατῆρα ἀπόλιτροῶν...εἰσ Δελφοὺσ ἀποσεῖλαι χαριστήριον, καὶ τῶν λαφύρων ταῖσ τε συμμαχίσι μεταδοῦναι πόλεσι λαμπρῶσ, καὶ πρὸσ Ἰέρωνα πολλὰ πέμψαι, τὸν Συρακουσίων βασιλέα, φίλον ὄντα καὶ σύμμαχον.

Θ. Αννίβου δ' ἐμβαλόντος εἰς Ἰταλίαν, ἐπέμφθη μὲν ὁ Μάρκελλος ἐπὶ Σικελίαν, σὺλον ἄγων. Ἐπεὶ δ' ἡ περὶ Κάννας ἀτυχία συνέπεσε, καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγαι μυριάδες ἐν τῇ μάχῃ διεφθάρησαν, ὀλίγοι δὲ σωθέντες εἰς Κανύσιον συνεπεφύγεσαν, ἦν δὲ προσδοκία τὸν Αννίβαν εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἔλᾶν, ὅπερ ἦν κράτιστον τῆς δυνάμεως ἀνηρηκότα· πρῶτον μὲν ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τῶν νεῶν ἔπεμψε τῇ πόλει φυλακὴν, πεντακοσίους καὶ χιλίους ἀνδρας, ἔπειτα δόγμα τῆς βουλῆς δεξάμενος, εἰς Κανύσιον παρήλθε, καὶ τοὺς ἐκεῖ συνειλεγμένους παραλαβὼν, ἐξήγαγε τῶν ἐρυμάτων, ὡς οὐ προησόμενος τὴν χώραν. Ῥωμαίοις δὲ τῶν ἡγεμονικῶν καὶ δυνατῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ἐν ταῖς μάχαις· Φάβιου δὲ Μαξίμου τοῦ πλεῖστον ἔχοντος ἀξίωμα πίστεως καὶ συνέσεως, τὸ λίαν ἀπηκριβωμένον ἐν τοῖς ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν λογισμοῖς, ὡς ἀργὸν ἐπὶ τὰς πράξεις καὶ ἄτολμον, ἠτιῶντο· καὶ νομίζοντες ἀποχρῶντα τοῦτον ἔχειν πρὸς ἀσφάλειαν, οὐ διαρκῆ δὲ πρὸς ἄμυναν στρατηγὸν, ἐπὶ τὸν Μάρκελλον κατέφευγον, καὶ τὸ θαρρᾶλέον αὐτοῦ καὶ δραστήριον πρὸς τὴν ἐκείνου κεραυνῶντες καὶ ἀρμόττοντες εὐλάβειαν καὶ πρόνοιαν, ποτὲ μὲν ἀμφοτέρους ἅμα χειροτονοῦντες ὑπάτους, ποτὲ δ' ἐν μέρει, τὸν μὲν ὑπατον, τὸν δ' ἀνθύπατον ἐξέπεμπον. Ὁ δὲ Ποσειδώνιος φησὶ, τὸν μὲν Φάβιον θυρεὸν καλεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ξίφος. Αὐτὸς δὲ ὁ Αννίβας ἔλεγε, τὸν μὲν Φάβιον ὡς παιδαγωγὸν φοβεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ὡς ἀνταγωνιστὴν· ὅφ' οὐ μὲν γὰρ κωλύεσθαι κακόν τι ποιεῖν, ὅφ' οὐ δὲ καὶ πάσχειν.

Ι. Πρῶτον μὲν οὖν ἀνέσεως πολλῆς καὶ θρασύτητος ἐκ τοῦ κρατεῖν τὸν Αννίβαν τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένης, τοὺς ἀποσκοδναμένους τοῦ στρατοπέδου καὶ κατατρέχοντας τὴν χώραν ἐπιτιθέμενος κατέκοπτε καὶ ὑπανήλισκε τῆς δυνάμεως. Ἐπειτα πρὸς Νέαν πόλιν καὶ Νῶλαν βοηθήσας, Νεαπολίτας μὲν ἐπέρρωσεν, αὐτοὺς καθ' αὐτοὺς βεβαίους ὄντας Ῥωμαίοις, εἰς δὲ Νῶλαν

εἰσελθὼν, γάσιν εὖρε, τῆς βουλῆς τὸν δῆμον ἀννιβίζοντα μεταχειρίσασθαι καὶ καταρτίσαι μὴ δυναμένης. Ἦν γάρ τις ἀνὴρ, εὐγενεῖά τε πρωτεύων ἐν τῇ πόλει καὶ κατ' ἀνδρείαν ἐπιφανής, ὄνομα Βάνδιος· καὶ τοῦτον ἐν Κάνναις περιόπτως ἀγωνισάμενον, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνελόντα τῶν Καρχηδονίων, τέλος δ' αὐτὸν ἐν τοῖς νεκροῖς εὐρεθέντα πολλῶν βελῶν κατάπλεων τὸ σῶμα, θαυμάσας ὁ Ἀννίβας, οὐ μόνον ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, ἀλλὰ καὶ δῶρα προσέθηκε, καὶ φίλον ἐποίησατο καὶ ξένον. Ἀμειβόμενος οὖν ταύτην τὴν χάριν ὁ Βάνδιος, εἰς ἣν τῶν ἀννιβίζόντων προθύμως, καὶ τὸν δῆμον ἰσχύων ἐξῆγε πρὸς ἀπόστασιν. Ὁ δὲ Μάρκελλος ἀνελεῖν μὲν ἄνδρα, λαμπρὸν οὕτω τὴν τύχην, καὶ κεκοινωνηκότες τῶν μεγίστων Ῥωμαίοις ἀγώνων, οὐχ ὅσιον ἠγεῖτο· πρὸς δὲ τῷ φύσει φιλανθρώπῳ καὶ πιθανὸς ὢν ὁμιλίᾳ προσάγεσθαι φιλότιμον ἦθος, ἀσπασαμένου ποτὲ τοῦ Βανδίου αὐτὸν, ἠρώτησεν, ὅστις ἀνθρώπων εἶη· πάλαι μὲν εὖ εἰδὼς, ἀρχὴν δὲ καὶ πρόφασιν ἐντεύξεως ζητῶν. Ὡς γὰρ εἶπε· Δεύκιος Βάνδιος· οἶον ἡσθεὶς καὶ θαυμάσας ὁ Μάρκελλος· Ἡ γὰρ ἐκεῖνος, ἔφη, σὺ Βάνδιος, οὐ πλεῖστος ἐν Ῥώμῃ λόγος τῶν ἐν Κάνναις ἀγωνισαμένων, ὡς μόνου Παῦλον Αἰμίλιον τὸν ἄρχοντα μὴ προλιπόντος, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἐκείνῳ φερομένων βελῶν ὑποσάντος τῷ σώματι καὶ ἀναδεξαμένου; Φήσαντος δὲ τοῦ Βανδίου, καί τι καὶ παραψήναντος αὐτῷ τῶν τραυμάτων· Εἶτα, ἔφη, τηλικαῦτα γνωρίσματα φέρων τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας, οὐκ εὐθὺς προσήεις; ἢ κακοῖ σοι δοκοῦμεν ἀρετὴν ἀμείβεσθαι φίλων, ἧς ἐστὶ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις; Ταῦτα φιλοφρονηθεὶς καὶ δεξιωσάμενος, ἵππον τε δωρεῖται πολεμιστὴν αὐτῷ, καὶ δραχμὰς ἀργυρίου πεντακοσίας.

ΙΑ. Ἐκ τούτου βεβαιότατος μὲν ἦν Μαρκέλλῳ παραστάτης καὶ σύμμαχος, δεινότατος δὲ μνηστῆς καὶ κατήγορος τῶν τανααντικῶν φρονούντων ὁ Βάνδιος. Ἦσαν δὲ πολλοὶ, καὶ διενοοῦντο,

τῶν Ῥωμαίων ἐπεξιόντων τοῖς πολεμίοις, αὐτοὶ διαρπάσαι τὰς ἀποσκευάς. Αὐτὸ συντάξας ὁ Μάρκελλος τὴν δύναμιν ἐντὸς περὶ τὰς πύλας ἔστησε τὰ σκευοφόρα, καὶ τοῖς Νωλιανοῖς διὰ κηρύγματος ἀπέιπε πρὸς τὰ τείχη προσπελάζειν. Ἦν οὖν ὄπλων ἐρημία, καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐπεσπάσατο προσάγειν ἀτακτότερον, ὡς τῶν ἐν τῇ πόλει ταραττομένων. Ἐν τούτῳ δὲ τὴν καθ' αὐτὸν πύλην ἀναπετάσαι κελεύσας ὁ Μάρκελλος, ἐξήλασεν ἔχων μετ' ἑαυτοῦ τῶν ἵπποτῶν τοὺς λαμπροτάτους· καὶ προσπεσὼν κατὰ σόμα, συνείχετο τοῖς πολεμίοις. Μετ' ὀλίγον δ' οἱ πεζοὶ καθ' ἑτέραν πύλιν ἐχώρουν μετὰ δρόμου καὶ βοῆς· καὶ πρὸς τούτους αὐθις αὖ τοῦ Ἀννίβα μερίζοντος τὴν δύναμιν, ἡ τρίτη τῶν πυλῶν ἀνεώγνυτο, καὶ δι' αὐτῆς ἐξέθεον οἱ λοιποὶ, καὶ προσέκειντο πανταχόθεν ἐκπεπληγμένοις τῷ ἀπροσδοκίῳ, καὶ κακῶς ἀμυνομένοις τοὺς ἐν χερσὶν ἔδῃ, διὰ τοὺς ὕστερον ἐπιφερομένους. Κάνταῦθα πρῶτον οἱ σὺν Ἀννίβα Ῥωμαῖοι ἐνέδωκαν, ὠθούμενοι φόνῳ πολλῷ καὶ τραύμασι πρὸς τὸ στρατόπεδον. Λέγονται γὰρ ὑπὲρ πεντακισχιλίους ἀποθανεῖν, ἀποκτεῖναι δὲ Ῥωμαίων οὐ πλείονας, ἢ πεντακισίους. Ὁ δὲ Λίβιος οὕτω μὲν οὐ διαβεβαιοῦται γενέσθαι μεγάλην ἦτταν, οὐδὲ πεσεῖν νεκροὺς τοσούτους τῶν πολεμίων· κλέος δὲ μέγα Μαρκελλῶ, καὶ Ῥωμαίοις ἐκ κακῶν θάρσος ἀπὸ τῆς μάχης ἐκείνης ὑπάρξαι θαυμαστὸν, ὡς οὐ πρὸς ἄμαχον, οὐδ' ἀήττητον, ἀλλὰ τι καὶ παθεῖν δυνάμενον διαγωνιζομένους πολέμιον.

IB. Διὸ καὶ θατέρου τῶν ὑπάτων ἀποθανόντος, ἐκάλει Μάρκελλον ὁ δῆμος ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ἀπόντα, καὶ βίᾳ τῶν ἀρχόντων ὑπερέθετο τὴν κατάστασιν, ἕως ἐκεῖνος ἦλθεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. Καὶ πάσαις μὲν ἀπεδείχθη ταῖς ψήφοις ὕπατος· ἐπιβροντήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἱερέων οὐκ αἴσιον τιθεμένων τὸ σημεῖον, ἐμφανῶς δὲ κωλύειν ὀκνούντων, καὶ δεδιότων τὸν δῆμον, αὐτὸς ἐξωμόσατο τὴν ἀρχήν. Οὐ μέντοι τὴν

στρατείαν ἔφυγεν, ἀλλ' ἀνθύπατος ἀναγορευθεὶς, καὶ πάλιν πρὸς Νῶλαν ἐπανελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον, κακῶς ἐποίησε τοὺς ἡρμῆνοὺς τὰ τοῦ Φοίνικος. Ὡς δ' ὄξειαν ἐπ' αὐτὸν θέμενος βοήθειαν ἐκείνος ἦκε, προκαλουμένῳ μὲν ἐκ παρατάξεως οὐκ ἤβουλήθη διαγωνίσασθαι, τρέψαντι δὲ τὸ πλεῖστον ἐφ' ἀρπαγὴν τοῦ στρατοῦ, καὶ μηκέτι προσδεχομένῳ μάχην, ἐπέξῆλθε διαδοὺς δόρατα τῶν ναυμάχων μεγάλα τοῖς πεζοῖς, καὶ διδάξας πόρρωθεν συντηροῦσι παίειν τοὺς Καρχηδονίους, ἀκοντιστὰς μὲν οὐκ ὄντας, αἰχμαῖς δὲ χρωμένους ἐκ χειρὸς βραχείαις. Διὸ καὶ δοκοῦσι τότε δεῖξαι τὰ νῶτα Ῥωμαίοις, ὅσοι συνέβαλον, καὶ φυγὴν ἀπροφάσισον φυγεῖν, ἀποβαλόντες ἐξ ἑαυτῶν νεκροὺς μὲν γενομένους πεντακισχιλίους, καὶ τῶν ἐλεφάντων τέσσαρας μὲν πεσόντας, δύο δὲ ζῶους ἀλόντας. Ὁ δ' ἦν μέγιστον, ἡμέρα τρίτη μετὰ τὴν μάχην ἰπιπέεις Ἰσθήρων καὶ Νομάδων μιγάδες αὐτομολοῦσιν ὑπὲρ τοὺς (χιλίους) τριακοσίους· οὐπω πρότερον Ἀννίβα τοῦτο παθόντος, ἀλλ' ἐκ ποικίλων καὶ πολυτρόπων συνηρμοσμένον ἔθνων βαρβαρικὴν στρατεύμα πλεῖστον χρόνον ἐν μιᾷ γνώμῃ διαφυλάξαντος. Ὅσοι μὲν οὖν πιστοὶ παρέμειναν εἰς ἅπαν αὐτῷ τε τῷ Μαρκελλῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν στρατηγοῖς.

ΙΓ. Ὁ δὲ Μάρκελλος ἀποδειχθεὶς ὑπατος τὸ τρίτον, εἰς Σικελίαν ἔπλευσεν. Αἱ γὰρ Ἀννίβου περὶ τὸν πόλεμον εὐπραξίαι Καρχηδονίους ἐπῆραν αὐθις ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς νήσου, μάλιστα τεταραγμένων τῶν περὶ τὰς Συρακούσας, μετὰ τὴν Ἰερωνύμου τοῦ τυράννου τελευτήν. Διὸ καὶ Ῥωμαίων ἦν ἐκεῖ προαπεσασμένη δύναμις, καὶ στρατηγὸς Ἄππιος. Ταύτην παραλαμβάνοντι τῷ Μαρκελλῷ προσπίπτουσι Ῥωμαῖοι πολλοί, συμφορᾷ κεχρημένοι τοικύτη. Τῶν περὶ Κάννας παραταξαμένων πρὸς Ἀννίβαν οἱ μὲν ἔφυγον, οἱ δὲ ζῶντες ἤλωσαν, τοσοῦτον πλῆθος, ὡς δοκεῖν Ῥωμαίοις ὑπολελειφθαι μηδὲ τοὺς τὰ τεῖχη διαφυλάξοντας. Τοῖς δὲ ἄρα τοσοῦτο* τοῦ* φρονήματος καὶ μεγαλοψυχίας περιῆν,

ὥστε τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἐπὶ μικροῖς λύτροις ἀποδιδόντος Ἀννίβου μὴ λαβεῖν, ἀλλ' ἀποψηφίσασθαι, καὶ περιιδεῖν τοὺς μὲν ἀναιρεθέντας, τοὺς δὲ πραθέντας ἔξω τῆς Ἰταλίας· τῶν δὲ φυγῆ περιγενομένων τὸ πλῆθος εἰς Σικελίαν ἀποσεῖλαι, διακελευσάμενους Ἰταλίας μὴ ἐπιβαίνειν, ἕως πολεμοῦσι πρὸς Ἀννίβαν. Οὗτοι δὴ τῷ Μαρκέλλῳ παραγενομένῳ προσπεσόντες ἄθροοι, καὶ χαμαὶ καταβαλόντες αὐτοὺς, ἤτουν τάξιν ἐπιτίμου στρατείας μετὰ πολλῆς βοῆς καὶ δακρύων, ἐπαγγελλόμενοι δεῖξειν δι' ἔργων, ἀτυχία τινὶ μᾶλλον, ἢ δι' ἀνανδρίαν αὐτῶν, τὴν τροπὴν ἐκείνην γενομένην. Οἰκτείρας οὖν αὐτοὺς ὁ Μάρκελλος, ἔγραψε πρὸς τὴν τύγκλητον, αἰτούμενος ἐκ τούτων ἀεὶ τῆς στρατιᾶς τὸ ὑπολείπον ἀναπληροῦν. Λόγων δὲ πολλῶν γενομένων, ἐποίησατο γνώμην ἢ βουλή, μηδὲν εἰς δημόσια πράγματα δεῖσθαι Ῥωμαίους ἀνθρώπων ἀνάνδρων· εἰ δὲ βούλεται χρῆσθαι Μάρκελλος αὐτοῖς ἴσως, μηδενὸς τῶν ἐπ' ἀνδρεία νομιζομένων σεφάνων καὶ γερῶν τυχεῖν ὑπ' ἄρχοντος. Τοῦτο τὸ δόγμα Μάρκελλον ἠνίασε, καὶ μετὰ τὸν ἐν Σικελίᾳ πόλεμον ἐπανελθὼν, ἐμέμψατο τὴν βουλήν, ὡς ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων οὐ παρασχοῦσαν αὐτῷ τοσούτων δυστυχίαν ἐπανορθώσασθαι πολιτῶν.

ΙΔ. Τότε δ' ἐν Σικελίᾳ πρῶτον μὲν, ἀδικηθεὶς ὑπὸ Ἴπποκράτους, Συρακουσίων στρατηγοῦ, δε Καρχηδονίοις χαριζόμενος, καὶ τυραννίδα κτώμενος αὐτῷ, πολλοὺς διέφθειρε Ῥωμαίων πρὸς Λεοντίνοις, * καὶ * εἶλε τὴν τῶν Λεοντίνων πόλιν κατὰ κράτος· καὶ Λεοντίνους μὲν οὐκ ἠδίκησε, τῶν δ' αὐτομόλων ὅσους ἔλαβε μασιγώσας ἀπέκτεινε. Τοῦ δ' Ἴπποκράτους πρῶτον μὲν λόγονεῖς τὰς Συρακούσας προπέμψαντος, ὡς Λεοντίνους ἠβηδὸν ἀποσφάττει Μάρκελλος, ἔπειτα δὲ τεταραγμένοις ἐπιπεσόντος, καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἄρας ὁ Μάρκελλος τῷ στρατῷ παντὶ, πρὸς τὰς Συρακούσας ἐχώρει· καὶ καταστρατοπεδεύσας πλησίον, εἰσέπεμψε μὲν πρέσβεις περὶ τῶν ἐν Λεοντίνοις διδάζοντας. Ὡς

δ' οὐδέν ἦν ὄφελος, μὴ πειθόμενων Συρακουσίων (ἐκράτουν γὰρ οἱ περὶ τὸν Ἰπποκράτην), προσβολὰς ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλασσαν, Ἀπίου μὲν τὸν πεζὸν ἐπάγοντος στρατὸν, αὐτὸς δὲ πεντήρεις ἔχων ἐξήκοντα παντοδαπῶν ὄπλων καὶ βελῶν πλήρεις. Ὑπὲρ δὲ μεγάλου ζεύγματος νεῶν ὁκτὼ πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμένων, μηχανὴν ἄρας, ἐπέπλει πρὸς τὸ τεῖχος, τῷ πλήθει καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς παρασκευῆς καὶ τῇ δόξῃ τῇ περὶ αὐτὸν πεποιθώς· ἧς ἄρα λόγος οὐδεὶς ἦν Ἀρχιμήδει καὶ τοῖς Ἀρχιμήδους μηχανήμασιν. Ὡν, ὡς μὲν ἔργον ἄξιον σπουδῆς, οὐδέν ὁ ἀνὴρ πρῦθετο, γεωμετρίας δὲ παιζούσης ἐγεγόνει πάρεργα τὰ πλεῖστα· πρότερον φιλοτιμηθέντος Ἰέρωνος τοῦ βασιλέως, καὶ πείσαντος Ἀρχιμήδη τρέψαι τι τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐπὶ τὰ σωματικά, καὶ τὸν λόγον ἀμωσγέπως διαισθήσεως μίζαντα ταῖς χρεῖαις, ἐμφανέστερον καταστῆσαι τοῖς πολλοῖς. Τὴν γὰρ ἀγαπωμένην ταύτην καὶ περιβόητον ὀργανικὴν ἤρξαντο μὲν κινεῖνοι περὶ Εὐδόξον καὶ Ἀρχύταν, ποικίλλοντες τῷ γλαφυρῷ γεωμετρίαν, καὶ λογικῆς καὶ πραγματικῆς ἀποδείξεως οὐκ εὐποροῦντα προβλήματα διαισθητῶν καὶ ὀργανικῶν παραδειγμάτων ὑπερείδοντες. Ὡς τὸ περὶ δύο μέσας ἀναλόγους πρόβλημα καὶ σοιχεῖον ἐπὶ πολλὰ τῶν γραφομένων ἀναγκαῖον εἰς ὀργανικὰς ἐξήγον ἀμφοτέρω κατασκευὰς, μεσογράφους τινὰς ἀπὸ καμπύλων γραμμῶν καὶ τμημάτων μεθαρμόζοντες. Ἐπεὶ δὲ Πλάτων ἠγανάκτησε, καὶ διετίνατο πρὸς αὐτούς, ὡς ἀπολλύντας καὶ διαφθείροντας τὸ γεωμετρίας ἀγαθόν, ἀπὸ τῶν ἀσωμάτων καὶ νοητῶν ἀποδιδρασκούσης ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ, καὶ προσχρωμένης αἰθίς αὐτῷ σώματι, πολλῆς καὶ φορτικῆς βαναυσουργίας δεομένῳ· οὕτω διεκρίθη γεωμετρίας ἐκπεσοῦσα μηχανικὴ, καὶ, περιορωμένη πολὺν χρόνον ὑπὸ φιλοσοφίας, μία τῶν στρατιωτικῶν τεχνῶν ἐγεγόνει. Καὶ μέντοι καὶ Ἀρχιμήδης, Ἰέρωνι τῷ βασιλεῖ συγγενῆς ὢν καὶ φίλος, ἔγραψεν, ὡς τῇ δοθείσῃ δυνάμει τὸ δοθὲν βᾶρος κινῆσαι δυνατόν ἐστι· καὶ

νεανιευσάμενος, ὡς φασι, ῥώμη τῆς ἀποδείξεως, εἶπεν, ὡς, εἰ γῆν εἶχεν ἐτέραν, ἐκίνησεν ἂν ταύτην, μεταβάς εἰς ἐκείνην. Θαυμάσαντος δὲ τοῦ Ἰέρωνος, καὶ δεηθέντος εἰς ἔργον ἐξαγαγεῖν τὸ πρόβλημα, καὶ δεῖξαι τι τῶν μεγάλων κινούμενον ὑπὸ μικρᾶς δυνάμεως, ὀγκῶδα πορισάμενος τῶν βασιλικῶν, πόνῳ μεγάλῳ καὶ χειρὶ πολλῇ νεωκλιθεῖσαν, ἐμβαλὼν ἀνθρώπους τε πολλοὺς, καὶ τὸν συνήθη φόρτον, αὐτὸς ἄπωθεν καθήμενος, οὐ μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἡρέμα τῇ χειρὶ σείων ἀρχήν τινα πολυσπάσου μηχανήματος, προσηγάγετο λείως καὶ ἀπταίσως, *καὶ* ὡσπερ διὰ θαλάσσης ἐπιθέουσαν. Ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ συννοήσας τῆς τέχνης τὴν δύναμιν, ἔπειτε τὸν Ἀρχιμήδην, ὅπως αὐτῷ τὰ μὲν ἀμυνομένῳ, τὰ δ' ἐπιχειροῦντι, μηχανήματα κατασκευάσῃ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας* οἷς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐχρήσατο, τοῦ βίου τὸ πλεῖστον ἀπόλεμον καὶ πανηγυρικὸν βιώσας, τότε δ' ὑπῆρχε τοῖς Συρακουσίοις εἰς δέον ἢ παρασκευῇ, καὶ μετὰ τῆς παρασκευῆς ὁ δημιουργός.

ΙΕ. Ὡς οὖν προσέβαλον οἱ Ῥωμαῖοι διχόθεν, ἔκπληξις ἦν τῶν Συρακουσίων, καὶ σιγὴ διὰ δέος, μηδὲν *ἂν* ἀνθεξείν πρὸς βίαν καὶ δύναμιν οἰομένων τοσαύτην. Σχάσαντος δὲ τὰς μηχανὰς τοῦ Ἀρχιμήδους, ἅμα τοῖς μὲν πεζοῖς ἀπῆντα τοξομακά τε παντοδαπά καὶ λίθων ὑπέρογκα μεγέθη, ῥοιζῶ καὶ τάχει καταφερομένων ἀπίσῳ, καὶ μηδενὸς ὄλως τὸ βριθὸς γέγοντος, ἀθρόους ἀνατρεπόντων τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τὰς τάξεις συγχεόντων. Ταῖς δὲ ναυσὶν ἀπὸ τῶν τευχῶν ἄφνω ὑπεραιωρούμεναι κεραῖαι, τὰς μὲν ὑπὸ βριθοῦς σπρῖζοντος ἀνωθεν ὠθοῦσαι κατέδυνον εἰς βυθόν, τὰς δὲ χερσὶ σιδηραῖς, ἢ τσόμασιν εἰκασμένοις γεράνων, ἀνασπῶσαι πρῶραθεν ὀρθὰς ἐπὶ πρύμναν ἐβάπτιζον, ἢ δὲ ἀντιτόνων ἔνδον περισφρόμεναι καὶ περιαγόμεναι, τοῖς ὑπὸ τὸ τεῖχος πεφυκόσι κρημνοῖς καὶ σκοπέλοις προσήρασσον, ἅμα φθῶρ πολλῶ τῶν ἐπιδατῶν συντριβομένων. Πολλάκις δὲ μετέωρος ἐξαρθεῖσα

ναῦς ἀπὸ τῆς θαλάσσης, δεῦρο κάκειτε περιδινουμένη και κρεμαμένη, θέαμα φρικῶδες ἦν· μέχρις οὗ τῶν ἀνδρῶν ἀπορρίφεντων και διασφενδονισθέντων, κενὴ προσπέσοι τοῖς τείχεσιν, ἢ περιολίσθαι, τῆς λαβῆς ἀνείσης. Ἦν δὲ ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τοῦ ζεύγματος ἐπῆγε μηχανὴν, σαμβύκη μὲν ἐκαλεῖτο δι' ὁμοιότητά τινα σχήματος πρὸς τὸ μουσικὸν ὄργανον· ἔτι δ' ἄπωθεν αὐτῆς προσφερομένης πρὸς τὸ τεῖχος, ἐξήλατο λίθος δεκατάλαντος ὕλην, εἶτα ἕτερος ἐπὶ τούτῳ, και τρίτος· ὧν οἱ μὲν αὐτῇ ἐμπεσόντες μεγάλῳ κτύπῳ και κλύδωνι τῆς μηχανῆς τήν τε βάσιν συνηλόησαν, και τὸ γόμφωμα διέσεισαν και διέσπασαν τοῦ ζεύγματος· ὥστε τὸν Μάρκελλον ἀπορούμενον, αὐτόν τε ταῖς ναυσὶν ἀποπλεῖν κατὰ τάχος, και τοῖς πεζοῖς ἀναχώρησιν παρεγγυῆσαι. Βουλευομένοις δ' ἔδοξεν αὐτοῖς, ἔτι νυκτὸς, ἀνδύωνται, προσμίξαι τοῖς τείχεσι· τοὺς γὰρ τόνους, οἷς χρῆσθαι τὸν Ἀρχιμήδην, ῥώμην ἔχοντας, ὑπερπετεῖς ποιήσεσθαι τὰς τῶν βελῶν ἀφέσεις· ἐγγύθεν δὲ και τελέως ἀπράκτους εἶναι, διάστημα τῆς πληγῆς οὐκ ἐχούσης. Ὁ δ' ἦν, ὡς εἶοικε, και ἐπὶ ταῦτα πάλαι παρεσκευασμένος ὀργάνων τε συμμέτρους πρὸς πᾶν διάστημα κινήσεις, και βέλη βραχέα, και δοκοὺς οὐ μεγάλας· (διὰ) πολλῶν δὲ και συνεχῶν τρημάτων οἱ σκορπίοι, βραχύτονοι μὲν, ἐγγύθεν δὲ πληῆξαι παρεσήκεσαν, ἀόρατοι τοῖς πολεμίοις.

ΙΓ. Ὡς οὖν προσέμιξαν οἰόμενοι λανθάνειν, αὐθις αὖ βέλεσι πολλοῖς ἐντυγχάνοντες και πληγαῖς, πετρῶν μὲν ἐκ κεφαλῆς ἐπ' αὐτοὺς φερομένων ὡσπερ πρὸς κάθετον, τοῦ δὲ τείχους τοξεύματα πανταχόθεν ἀναπέμποντος, ἀνεχώρουν ὀπίσω. Κἀνταῦθα πάλιν αὐτῶν εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων, βελῶν ἐκθεόντων, και καταλαμβανόντων ἀπιόντας, ἐγένετο πολὺς μὲν αὐτῶν φθόρος, πολὺς δὲ τῶν νεῶν συγκρουσμός, οὐδὲν ἀντιδρᾶσαι τοὺς πολεμίους δυναμένων. Γὰρ πλεῖστα τῶν ὀργάνων ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐσκευοποιεῖτο τῷ Ἀρχιμήδει· και θερμαχοῦσιν ἐφέκασαν

οὐ Ῥωμαῖοι, μυρίων αὐτοῖς κακῶν ἐξ ἀφανοῦς ἐπιχειρομένων.

IZ. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Μάρκελλος ἀπέφυγέ τε, καὶ τοὺς σὺν ἐ-
 αὐτῷ σκόπτων τεχνίτας καὶ μηχανοποιούς ἔλεγεν· «Οὐ παυσόμε-
 θαι πρὸς τὴν γεωμετρικὸν τοῦτον Βριάρεων πολεμοῦντες, ὅς τις
 μὲν ναῦς ἡμῶν κυαθίζων πρὸς τὴν θάλασσαν, παίζων μετ' αἰ-
 σχύνης ἐκδέδληκε, τοὺς δὲ μυθικοὺς ἐκατόγχειρας ὑπεραίρει, το-
 σαῦτα βάλλων ἅμα βέλη καθ' ἡμῶν; » Τῷ γὰρ ὄντι πάντες οἱ
 λοιποὶ Συρακούσιοι σῶμα τῆς Ἀρχιμήδους παρασκευῆς ἦσαν·
 ἡ δὲ κινουσα πάντα καὶ σρέφουσα ψυχὴ μία, τῶν μὲν ἄλλων
 ὄπλων ἀτρέμα κειμένων, μόνους δὲ τοῖς ἐκείνου τότε τῆς πόλεως
 χρωμένης, καὶ πρὸς ἄμυναν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν. Τέλος δὲ, τοὺς
 Ῥωμαίους οὕτω περιφρόβους γεγονότας ὁρῶν ὁ Μάρκελλος, ὥς,
 εἰ καλῶδιον, ἢ ξύλον, ὑπὲρ τοῦ τείχους μικρὸν ὀφθεῖν προτει-
 νόμενον, τοῦτο ἐκεῖνο μηχανὴν τινα κινεῖν ἐπ' αὐτοὺς Ἀρχιμήδη
 βοῶντας, ἀποτρέπεσθαι καὶ φεύγειν· ἀπέσχετο μάχης ἀπάσης
 καὶ προσβολῆς τὸ λοιπὸν, ἐπὶ τῷ χρόνῳ τὴν πολιορκίαν θέμενος.
 Τηλικούτον μέντοι φρόνημα καὶ βάθος ψυχῆς, καὶ τοσοῦτον ἐκ-
 κτητο θεωρημάτων πλοῦτον Ἀρχιμήδης, ὥστ', ἐφ' οἷς ὄνομα
 καὶ δόξαν, οὐκ ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ δαιμονίου τινός, ἔσχε συνέ-
 σεως, μηδὲν ἐθέλησαι σύγγραμμα περὶ τούτων ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ
 τὴν περὶ τὰ μηχανικὰ πραγματεῖαν, καὶ πᾶσαν ὅλως τέχνην
 χρείας ἐφαπτομένην ἀγεννη καὶ βάνουσον ἠγησάμενος, εἰς ἐκεῖνα
 καταθέσθαι μόναι τὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν, οἷς τὸ καλὸν καὶ περιτ-
 τὸν ἀμιγῆς τοῦ ἀναγκαίου πρόσσεσιν, ἀσύγκριτα μὲν ὄντα τοῖς
 ἄλλοις, ἔριν δὲ παρέχοντα πρὸς τὴν ὕλην τῇ ἀποδείξει, τῆς μὲν
 τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, τῆς δὲ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν δύναμιν
 ὑπερφυῆ παρεχομένης. Οὐ γὰρ ἔστιν ἐν γεωμετρικῇ χαλεπωτέρα
 καὶ βαρυτέρα ὑποθέσεις ἐν ἀπλουτέροις λαβεῖν καὶ καθαρω-
 τέροις στοιχείοις γραφομένας. Καὶ τοῦθ' οἱ μὲν εὐφυῖα τοῦ ἀν-
 δρός προσάπτουσιν, οἱ δὲ ὑπερβολῇ τινι πόνου νομίζουσιν

ἀπόνως πεποιημένῳ καὶ ῥαδίως ἕκαστον εἰκότως γεγονέναι. Ζητῶν μὲν γὰρ οὐκ ἂν τις εὖροι δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν, ἅμα δὲ τῆ μαθήσει παρίσταται δόξα τοῦ κἂν αὐτὴν εὐρεῖν· οὕτω λείαν ὁδὸν ἄγει καὶ ταχεῖαν ἐπὶ τὸ δεικνύμενον. Οὐκ οὖν οὐδὲ ἀπιστῆσαι τοῖς περὶ αὐτοῦ λεγομένοις ἐστίν, ὡς ὑπ' οἰκειᾶς δὴ τινος καὶ συνοίκου θελγόμενος ἀεὶ σειροῆνος, ἐλέληστο καὶ σίτου, καὶ θεραπείας σώματος ἐξέλειπε· βίᾳ δὲ πολλάκις ἐλκόμενος ἐπ' ἄλειμμα καὶ λουτρὸν, ἐν ταῖς ἐσχάrais ἔγραφε σχήματα τῶν γεωμετρικῶν, καὶ τοῦ σώματος ἀηλιμιμένου διῆγε τῷ δακτύλῳ γραμμάς, ὑπὸ ἠδονῆς μεγάλης κάτοχος ὢν καὶ μουσολήπτος ἀληθῶς. Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν εὐρετῆς γεγονῶς, λέγεται τῶν φίλων δεηθῆναι καὶ τῶν συγγενῶν, ὅπως αὐτοῦ μετὰ τὴν τελευταίην ἐπισήσωσι τῷ τάφῳ τὸν περιλαμβάνοντα τὴν σφαῖραν ἐντὸς κύλινδρον· ἐπιγράφοντες τὸν λόγον τῆς ὑπεροχῆς τοῦ περιέχοντος τρεσοῦ πρὸς τὸ περιεχόμενον.

ΙΗ. Ἀρχιμήδης μὲν οὖν τοιοῦτος γενόμενος ἀήττητον ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, διεφύλαξε. Τῆς δὲ πολιορκίας διὰ μέσου Μάρκελλος εἶλε μὲν Μεγαρέας, πόλιν ἐν ταῖς παλαιότητας τῶν Σικελιωτίδων· εἶλε δὲ τὸ Ἴπποκράτους πρὸς Ἀκίλας στρατόπεδον, καὶ κατέκτεινε νύπερ ὀκτακισχιλίους, ἐπιπεσῶν χάρακα βαλλομένους· ἐπέδραμε δὲ πολλὴν τῆς Σικελίας, καὶ πόλεις ἀπέστησε Καρχηδονίων, καὶ μάχαις ἐνίκησε πάσαις τοὺς ἀντιταχθῆναι τολμήσαντας. Χρόνῳ δὲ προϊόντι Δάμιππόντινα Σπαρτιάτην ἐκ Συρακουσῶν λαβῶν ἐκπλέοντα αἰχμάλωτον, ἀξιούντων ἐπὶ λύτροις τῶν Συρακουσίων κομίσασθαι τὸν ἄνδρα, πολλάκις ὑπὲρ τούτου διαλεγόμενος καὶ συντιθέμενος, πύργον τινὰ κατεσκεύαστο, φυλαττόμενον μὲν (οὐκ) ἀμελῶς, ἄνδρας δὲ δυνάμενον δεξασθαι κρύφα, τοῦ τείχους ἐπιβᾶτοῦ παρ' αὐτὸν ὄντος. Ὡς οὖν τότε ὕψος ἐκ τοῦ πολλάκις προσιέναι καὶ διαλέγεσθαι πρὸς τὸν πύργον εἰκάσθη καλῶς, καὶ κλίμακες παρεσκευάσθησαν, ἐορτῆν

Ἀρτέμιδι τοὺς Συρακουσίους ἄγοντας, καὶ πρὸς οἶνον ὠρμημέ-
 νους καὶ παιδίην, παραρυλάζας, ἔλαθεν οὐ μόνον τὸν πύργον
 κατασχών, ἀλλὰ καὶ κύκλω τὸ τεῖχος παρεμπλήσας ὄπλων, πρὶν
 ἡμέραν γενέσθαι, καὶ τὰ Ἐξάπυλα διακίψας. Ἀρχομένων δὲ
 κινεῖσθαι καὶ ταράττεσθαι τῶν Συρακουσίων πρὸς τὴν αἴθησιν,
 ἅμα πανταχόθεν ταῖς σάλπιγγι χρῆσθαι κελεύσας, φυγὴν ἐποίησε
 πολλὴν καὶ φόβον, ὡς οὐδενὶς μέρους ἀναλώτου μένοντος. Ἐμει-
 νε δὲ τὸ καρτερώτατον καὶ κάλλιστον καὶ μέγιστον (Ἀχραδινὴ
 καλεῖται), διὰ τὸ τετειχίσθαι πρὸς τὴν ἔξω πόλιν, ἧς τὸ μὲν
 Νέαν, τὸ δὲ Τύχην ὀνομάζουσι.

ΙΘ. Καὶ τούτων ἐχομένων, ἅμα φάσι διὰ τῶν Ἐξάπυλων ὁ
 Μάρκελλος κατήει, μακαρίζομενος ὑπὸ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἡγεμόνων.
 Αὐτὸς μέντοι λέγεται, κατιδὼν ἄνωθεν καὶ περισκεψάμενος τῆς
 πόλεως τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, ἐπὶ πολὺ θαυμάσαι, καὶ τῶ
 μέλλοντι γίνεσθαι συμπαθῆσαι ἐννοήσας, οἶον ἐξ οἴου σχῆμα
 καὶ μορφὴν ἀμείψει μετὰ μικρὸν, ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου διαφορη-
 θεῖσα. Τῶν γὰρ ἡγεμόνων οὐδεὶς μὲν ἦν ὁ τολμῶν ἐναντιοῦσθαι
 τοῖς στρατιώταις αἰτουμένοις δι' ἀρπαγῆς ὠφελῆθῆναι· πολλοὶ δὲ
 καὶ πυρπολεῖν καὶ κατασκάπτειν ἐκέλευον. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὐδὲ
 ὄλως προσήκατο τὸν λόγον ὁ Μάρκελλος· μάλα δὲ ἄκων βιασθεὶς
 ἔδωκεν ἀπὸ χρημάτων καὶ ἀνδραπόδων ὠφελεῖσθαι, τῶν δ'
 ἐλευθέρων σωμάτων ἀπείπεν ἄψασθαι, καὶ διεκελεύσατο μὴτ'
 ἀποκτεῖναι τίνα, μὴτ' αἰσχύναι, μὴτ' ἀνδραποδίσασθαι Συρακου-
 σίων. Οὐ μὲν ἀλλὰ, καίπερ οὕτω μετριάσαι δόξας, οἰκτρὰ
 πάσχειν ἠγεῖτο τὴν πόλιν, καὶ τὸ συμπαθοῦν καὶ τὸ συναλγοῦν
 ὅμως ἐν τοσοῦτῳ μεγέθει χαρᾶς ἢ ψυχῆ διέφαινε, ὁρῶντος ἐν
 βραχεῖ χρόνῳ πολλῆς καὶ λαμπρᾶς ἀφανισμὸν εὐδαιμονίας.
 Λέγεται γὰρ οὐκ ἐλάττονα τοῦτον, ἢ τὸν ὕστερον ἀπὸ Καρχηδόνος,
 διαφορηθέντα πλοῦτον γενέσθαι. Καὶ γὰρ τὴν ἄλλην πόλιν οὐ
 μετὰ πολὺν χρόνον ἀλοῦσαν ἐκ προδοσίας ἐβιάσαντο διαρπάσαι,

πλὴν τῶν βασιλικῶν χρημάτων· ταῦτα δ' εἰς τὸ δημόσιον ἐξή-
 ρέθη. Μάλισα δὲ τὸ Ἀρχιμήδους πάθος ἠνάσσε Μάρκελλον·
 Ἔτυχε μὲν γὰρ αὐτός τι καθ' ἑαυτὸν ἀνασκοπῶν ἐπὶ διαγράμ-
 ματος· καὶ τῆ θεωρία δεδωκώς ἅμα τὴν τε διάνοιαν καὶ τὴν
 πρόσοψιν, οὐ προήσθετο τὴν καταδρομὴν τῶν Ῥωμαίων, οὐδὲ
 τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως· ἄφνω δ' ἐπιστάνας αὐτῷ στρατιώτου καὶ
 κελεύοντος ἀκολουθεῖν πρὸς Μάρκελλον, οὐκ ἐβούλετο, πρὶν ἢ
 τελέσαι τὸ πρόβλημα καὶ καταστῆσαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. Ὁ δὲ
 ὀργισθεὶς καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, ἀνείλεν αὐτόν. ἕτεροι μὲν
 οὖν λέγουσιν, ἐπιστῆναι μὲν εὐθύς, ὡς ἀποκτενοῦντα, ξιφῆρη
 τὸν Ῥωμαῖον· ἐκεῖνον δὲ ἰδόντα δεῖσθαι καὶ ἀντιβολεῖν ἀναμείναι
 βραχὺν χρόνον, ὡς μὴ καταλείπη τὸ ζητούμενον ἀτελές καὶ
 ἀθεώρητον· τὸν δ' οὐ φροντίσαντα διαχρήσασθαι. Καὶ τρίτος
 ἐστὶ λόγος, ὡς κομίζοντι πρὸς Μάρκελλον αὐτῷ τῶν μαθηματι-
 κῶν ὀργάνων, σκιάθηρα καὶ σφαίρας καὶ γωνίας, αἷς ἐναρμόττει
 τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος πρὸς τὴν ὄψιν, στρατιῶται περιτυχόντες,
 καὶ χρυσίον ἐν τῷ τεύχει δόξαντες φέρειν, ἀπέκτειναν. Ὅτι μὲντοι
 Μάρκελλος ἤλγησε, καὶ τὸν αὐτόχειρα τοῦ ἀνδρὸς ἀπεσράφη,
 καθάπερ ἐναγῆ, τοὺς δ' οἰκείους ἀνευρῶν ἐτίμησεν, ὁμολογεῖται.

Κ. Τῶν δὲ Ῥωμαίων τοῖς ἐκτὸς ἀνθρώποις δεινῶν μὲν εἶναι
 πόλεμον μεταχειρίσασθαι, καὶ φοβερῶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν νομιζο-
 μένων, εὐγνωμοσύνης δὲ καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ὅλως πολιτικῆς
 ἀρετῆς ὑποδείγματα μὴ δεδωκῶτων, πρῶτος δοκεῖ τότε Μάρ-
 κελλος ὑποδειξάσαι τοῖς Ἕλλησι δικαιότερους Ῥωμαίους. Οὕτω γὰρ
 ἐχοῖτο τοῖς συμβάλλουσι, καὶ τοσαύτας πόλεις καὶ ἰδιώτας εὐέρ-
 γησεν, ὡς, εἴ τι περὶ Ἐνναν, ἢ Μεγαρεῖς, ἢ Συρακουσίους,
 ἔργον ἦν εἰργασμένον οὐκ ἐπιεικὲς αὐτοῖς, τοῦτο τῶν πεπονθό-
 των αἰτία μᾶλλον, ἢ τῶν πεποιηκότων, δοκεῖν γεγονέναι. Μνη-
 σθήσομαι δ' ἐνὸς ἀπὸ πολλῶν. Πόλις ἐστὶ τῆς Σικελίας Ἐγγύτιον,
 οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πάνυ, καὶ διὰ θεῶν ἐπιφάνειαν ἔνδοξος,

ἄς καλοῦσι Ματέρας. Ἰδρυμα λέγεται Κρητῶν γενέσθαι τὸ ἱερόν·
 καὶ λόγγας τινὰς ἐδείκνυσαν καὶ κράνη χαλκᾶ, τὰ μὲν ἔχοντα
 Μηριόνου, τὰ δὲ Οὐλίξου, τουτέστιν Ὀδυσσέως, ἐπιγραφάς,
 ἀναθεθεικότων ταῖς θεαῖς. Ταύτην, προθυμότητα καρχηδονιά-
 ζουσιν Νικίας, ἀνὴρ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἔπειθε μεταθέσθαι
 πρὸς Ῥωμαίους, ἀναφανδὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρῤῥησιαζόμενος,
 καὶ κακῶς φρονούντας ἐξελέγχων τοὺς ὑπεναντίους. Οἱ δὲ, φο-
 βούμενοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν, ἐβουλεύσαντο συν-
 αρπάσαι καὶ παραδοῦναι τοῖς Φοίνιξιν. Αἰσθόμενος οὖν ὁ Νικίας
 ἦδη* καὶ* παραφυλαττόμενον ἀδήλως ἑαυτὸν, ἐξέφερεν ἐν φανεροῦ
 λόγους περὶ τῶν Ματέρων ἀνεπιτηδεύους, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν
 νομιζομένην ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν, ὡς ἀπιστῶν καὶ καταφρονῶν,
 ἔπραττεν ἠδωμένων τῶν ἐχθρῶν, ὅτι τὴν μεγίστην αἰτίαν αὐτὸς
 ἐφ' ἑαυτὸν, ὧν πείσεται, παρείχε. Γεγονότων δὲ τῶν πρὸς τὴν
 σύλληψιν ἐτοιμῶν, ἦν μὲν ἐκκλησία τῶν πολιτῶν ὁ δὲ Νικίας
 μεταξὺ τι λέγων καὶ συμβουλεύων πρὸς τὸν δῆμον, ἐξαίρτης
 ἀφῆκεν εἰς τὴν γῆν τὸ σῶμα· καὶ μικρὸν διαλιπὼν, οἷον εἰκός,
 ἠτυχίας σὺν ἐκπλήξει γενομένης, τὴν κεφαλὴν ἐπάρας καὶ περι-
 ενεγκῶν, ὑποτρόμφω φωνῇ καὶ βαρεῖα, κατὰ μικρὸν συντείνων
 καὶ παροξύνων τὸν ἦχον, ὡς ἑώρα φοίρη καὶ σιωπῇ κατεχόμενον
 τὸ θέατρον, ἀπορρίψας τὸ ἱμάτιον, καὶ περιρῥηζάμενος τὸν χι-
 τωνίσκον, ἡμίγυμνος ἀναπηδήσας, ἔθεε πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ
 θεάτρου, βοῶν ὑπὸ τῶν Ματέρων ἐλαύνεσθαι. Μηδενὸς δὲ τολ-
 μῶντος ἄψασθαι, μηδ' ἀπαντῆσαι διὰ δεισιδαιμονίαν, ἀλλ' ἐκ-
 τρεπομένων, ἐπὶ τὰς πύλας ἐξέδραμεν, οὔτε φωνῆς τινος, οὔτε
 κινήσεως πρεπούσης δαιμονῶντι καὶ παραφρονούντι φεισάμενος.
 Ἡ δὲ γυνή, συνειδυῖα καὶ συντεχνάζουσα τῷ ἀνδρὶ, λαβοῦσα τὰ
 παιδία, πρῶτον μὲν ἐκίετις προεκυλινδεῖτο τοῖς μεγάρους τῶν θε-
 ῶν, ἔπειτα πλανώμενον ἐκείνον προσποιουμένη ζητεῖν, κωλύοντος
 οὐδενός, ἀσφαλῶς ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ διεσώθησαν μὲν

οὕτως εἰς Συρακούσας πρὸς Μάρκελλον. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ τοὺς Ἑγγυτοὺς ὑβρίσαντας καὶ πλημμελήσαντας ἐλθὼν Μάρκελλος ἔδησε πάντας, ὡς τιμωρησόμενος· ὁ δὲ Νικίας ἐδάκρυσε παρ᾽ ὧς, τέλος δὲ χειρῶν καὶ γονάτων ἀπτόμενος παρητεῖτο τοὺς πολίτας, ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀρξάμενος· ἐπικλασθεὶς ἀφῆκε πάντας, καὶ τὴν πόλιν οὐδὲν ἠδίκησε, τῷ δὲ Νικίᾳ χώραν τε πολλήν καὶ δωρεὰς πολλὰς ἔδωκε. Ταῦτα μὲν οὖν Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἰσόρησε.

ΚΑ. Τὸν δὲ Μάρκελλον ἀνακαλουμένων τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τὸν ἐγγώριον καὶ σύνοικον πόλεμον, ἐπανερχόμενος, τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν ἐν Συρακούσαις ἐκίνησεν ἀναθημάτων, ὡς αὐτῷ τε πρὸς τὸν θρίαμβον ὄψις εἶη καὶ τῇ πόλει κόσμος. Οὐδὲν γὰρ εἶχεν, οὐδ' ἐγίνωσκε πρότερον τῶν κομφῶν καὶ περιττῶν, οὐδ' ἦν ἐν αὐτῇ τὸ χάριεν τοῦτο καὶ γλαφυρὸν *καὶ* ἀγαπώμενον· ὅπλων δὲ βαρβαρικῶν καὶ λαφύρων ἐναίμων ἀνάπλεως οὔσα, καὶ περιεσφρανωμένα θριάμβων ὑπομνήμασι καὶ τροπαίοις, οὐχ ἱλαρὸν, οὐδ' ἄροβον, οὐδὲ δειλῶν ἦν θέαμα καὶ τρυφόντων θεατῶν· ἀλλ' ὥσπερ Ἐπαμινώνδας τὸ Βοιώτιον πεδίον, Ἄρεως ὀρχήστραν, Ξενοφῶν δὲ τὴν Ἐφεσον, Πολέμου ἐργαστήριον, οὕτως ἄν μοι δοκεῖ τις τότε τὴν Ῥώμην, κατὰ Πίνδαρον, « Βαθυπολέμου τέμενος Ἄρεως » προσειπεῖν. Διὸ καὶ μᾶλλον εὐδοκίμησε παρὰ μὲν τῷ δήμῳ Μάρκελλος, ἡδονὴν ἐχούσαις καὶ χάριν Ἑλληνικὴν καὶ πιθανότητα διαποικιλίας ὄψεσι τὴν πόλιν· παρὰ δὲ τοῖς πρεσβυτέροις Φάβιος Μάξιμος. Οὐδὲν γὰρ ἐκίνησε τοιοῦτον, οὐδὲ μετήνεγκεν ἐκ τῆς Ταραντίνων πόλεως ἀλούστis, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα χρήματα καὶ τὸν πλοῦτον ἐξεφόρησε, τὰ δ' ἀγάλματα μένειν εἶασεν, ἐπειπὼν τὸ μνημονεύμενον· Ἀπολείπωμεν γὰρ, ἔφη, τοὺς θεοὺς τούτους τοῖς Ταραντίνοις κεχολωμένους. Μάρκελλον δ' ἠτιῶντο, πρῶτον μὲν, ὡς ἐπίφθονον ποιῶντα τὴν πόλιν, οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν αἰχμαλώτων ἀγομένων ἐν αὐτῇ καὶ πομπευομένων· ἔπειτα ὅτι τὸν δῆμον εἰθισμένον πολεμεῖν, ἢ

γεωργεῖν, τρυφῆς δὲ καὶ ῥαθυμίας ἄπειρον ὄντα, καὶ, κατὰ τὸν
Εὐριπίδειον Ἡρακλέα,

Φαῦλον, ἄκοιφον, τὰ μέγισ' ἀγαθόν,
σχολῆς ἐνέπλησε καὶ λαλιᾶς, περὶ τεχνῶν καὶ τεχνιτῶν ἀσειζό-
μενον, καὶ διατρίβοντα πρὸς τούτῳ πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας. Οὐ
μὴν ἀλλὰ τούτοις ἐσεμνύετο καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὡς τὰ καλὰ
καὶ τὰ θαυμαστά τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐπισαμένους τιμᾶν καὶ θαυ-
μάζειν Ῥωμαίους διδάξας.

ΚΒ. Ἐνισαμένον δὲ τῶν ἐχθρῶν τῷ Μαρκέλλῳ πρὸς τὸν
θρίαμβον, ἐπεὶ καὶ πράξεις τινὲς ὑπολιπεῖς ἦσαν ἔτι περὶ Σικε-
λίαν, καὶ φθόνον εἶχεν ὁ τρίτος θρίαμβος, συνεχώρησεν αὐτοῖς
τὸν μὲν ἐντελῆ καὶ μέγαν εἰς τὸ Ἄλθανὸν ὄρος ἐξελάσαι. τὸν
δὲ ἐλάττω καταγαγεῖν εἰς τὴν πόλιν ὃν Εὐάν Ἕλληνας, Ὅθων
δὲ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. Πέμπει δ' αὐτὸν οὐκ ἐπὶ τοῦ τεθρίππου
βεβηκῶς, οὐδὲ δάφνης ἔχων σέφανον, οὐδὲ περισαλπίζόμενος,
ἀλλὰ πεζῶς ἐν βλαύταις, ὑπ' αὐλητῶν μάλα πολλῶν, καὶ μὲρ-
ρίνης σέφανον ἐπικείμενος, ὡς ἀπόλεμος, καὶ ἡδὺς ὀφθῆναι
μᾶλλον, ἢ καταπληκτικός. Ὁ καὶ μέγιστον ἐμοὶ τεκμηρίον ἐστὶ τοῦ
τρόπῳ πράξεως, ἀλλὰ μὴ μεγέθει, διωρίσθαι τοὺς θρίαμβους τὸ
παλαιόν. Οἱ μὲν γὰρ μετὰ μάχης καὶ φόνου τῶν πολεμιῶν ἐπι-
κρατήσαντες, τὸν Ἀρήϊον ἐκεῖνον, ὡς ἔοικε, καὶ φοβερὴν εἰσῆγον,
ὥσπερ ἐν τοῖς καθαρμοῖς τῶν στρατοπέδων εἰώθεσαν, δάφνη
πολλῇ κατασέψαντες τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἄνδρας· τοῖς δὲ πολέμου
μὲν μὴ δευθεῖσι στρατηγοῖς, ὁμιλίᾳ δὲ καὶ πειθοῖ καὶ διὰ λόγου
πάντα θεμένοις καλῶς, οἷον ἐπιπαιανίσαι τὴν ἀπόλεμον ταύτην
καὶ πανηγυρικὴν ἀπεδίδου πομπὴν ὁ νόμος. Καὶ γὰρ ὁ αὐλὸς
εἰρήνης μέλος· καὶ τὸ μῦρτον Ἀφροδίτης φυτὸν, ἢ μάλιστα θεῶν
ἀπέχθεται βία καὶ πόλεμοις. Ὅθων δ' οὐ παρὰ τὸν εὐχασμόν, ὡς
οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὁ θρίαμβος οὗτος ὀνομάζεται (καὶ γὰρ ἐ-
κεῖνον ἐφευζόντες καὶ ἄδοντες παραπέμπουσιν), ἀλλ' ὑπ' Ἑλ-

λήνων εἰς τὸ σύνθετες αὐτοῖς παρῆκται τοῦνομα, πεπεισμένων ἅμα καὶ Διονύσω τι τῆς τιμῆς προσήκειν, ὃν Εὐϊὸν καὶ Θρι-
αμβον ὀνομάζομεν. Οὐχ οὕτω δ' ἔχει τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπὶ μὲν
τῷ μεγάλῳ θριάμβῳ βουθυτεῖν πάτριον ἦν τοῖς στρατηγοῖς, ἐ-
πὶ δὲ τούτῳ πρόβατον ἔθουν. Ὅσα δὲ τὰ πρόβατα Ῥωμαῖοι
καλοῦσιν ἐκ τούτου καὶ τὸν θριάμβον Ὅσαν ὠνόμασαν. Ἄξιον δὲ
καὶ τὸν Λακωνικὸν ἀποθεωρῆσαι νομοθέτην ὑπεναντίως τῷ Ῥω-
μαϊκῷ τάξαντα τὰς θυσίας. Θυεῖ γὰρ ἐν Σπάρτῃ τῶν ἀποστρα-
τήγων ὁ μὲν δι' ἀπάτης, ἢ πειθοῦς, ὃ βούλεται, διαπραξάμενος,
βοῦν ὃ δὲ δι' ἀμάχης, ἀλεκτρυόνα. Καίπερ γὰρ ὄντες πολεμι-
κώτατοι, μείζονα καὶ μᾶλλον ἀνθρώπων πρέπουσαν ἠγοῦντο τὴν
διὰ λόγου καὶ συνέσεως πρᾶξιν, ἢ τὴν μετὰ βίας καὶ ἀνδρεί-
ας. Ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει σκοπεῖν πάρεστι.

ΚΓ. Τοῦ δὲ Μαρκέλλου τὸ τέταρτον ὑπικτεῦντος, οἱ ἐχθροὶ
τοὺς Συρακουσίους ἀνέπεισαν εἰς Ῥώμην ἀφικομένους κατηγορεῖν
καὶ καταβοᾶν πρὸς τὴν σύγκλητον, ὡς δεινὰ καὶ παράσπονδα
πεπονθότας. Ἔτυχε μὲν οὖν ἐν Καπιτωλίῳ θυσίαν τινὰ συντελῶν
ὁ Μάρκελλος· ἔτι δὲ συγκαθεζομένη τῇ γερουσίᾳ τῶν Συρακου-
σίων προσπεσόντων, καὶ δευμένων λόγων τυχεῖν καὶ δίκης, ὃ
μὲν συνάρχων ἐξεῖργεν αὐτοὺς, ἀγανακτῶν ὑπὲρ τοῦ Μαρκέλλου
μὴ παρόντος. Ὁ δὲ Μάρκελλος εὐθύς ἤκεν ἀκούσας· καὶ πρῶτον
μὲν ἐπὶ τοῦ δίφρου καθίσας, ὡς ὑπατος ἐχρημάτιζεν. Ἐπειτα,
τῶν ἄλλων τέλους ἐχόντων, καταβὰς ἀπὸ τοῦ δίφρου, καὶ κατα-
σὰς, ὡσπερ ἰδιώτης, εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ λέγειν εἰώθασιν οἱ
κρινόμενοι, τοῖς Συρακουσίοις ἐλέγχειν αὐτὸν παρεῖχεν. Οἱ δὲ
δεινῶς μὲν συνεταράχθησαν πρὸς τὸ ἀζῖωμα καὶ τὸ πεποιθὸς τοῦ
ἀνδρός· καὶ τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις ἀνυπόστατον, ἔτι μᾶλλον ἐν τῇ
περιπορφύρῳ φοβερόν ἠγοῦντο καὶ δυσαντίβλεπτον. Οὐ μὴν ἀλλὰ
* καὶ * παραθαῤῥυόντων αὐτοὺς τῶν διαφορομένων πρὸς τὸν
Μάρκελλον, ἤρξαντο τῆς κατηγορίας, καὶ διεξῆλθον ὀλοφυρμῶ
τινι

τινι μειμιγμένην δικαιολογίαν ἤσῃν τὸ κεφάλαιον, ὅτι, σύμμαχοι καὶ φίλοι ὄντες Ῥωμαίοις, πεπόνθασι, ἃ πολλοῖς τῶν πολεμίων ἕτεροι στρατηγοὶ μὴ παθεῖν ἐχαρίσαντο. Πρὸς ταῦτα ὁ Μάρκελλος ἔλεγεν, ὡς ἀντὶ πολλῶν, ὧν δεδράκασι Ῥωμαίους κακῶς, οὐδὲν πεπόνθασι, πλὴν ἃ πολέμῳ καὶ κατὰ κράτος ἀλόντας ἀνθρώπους κωλύσαι παθεῖν οὐ δυνατόν ἐστι· οὕτω δὲ ἀλῶναι δι' αὐτούς, πολλὰ προκαλουμένῳ πεισθῆναι μὴ ἐβελήσαντας. Οὐ γὰρ ὑπὸ τῶν τυράννων πολεμῆσαι βιασθέντας, ἀλλὰ κάκεινους ἐπὶ τῷ πολεμεῖν ἐλέσθαι τυράννους. Λεχθέντων δὲ τῶν λόγων, καὶ μεθισαμένοις, ὡσπερ εἶωθεν, ἐκ τῆς βουλῆς τοῖς Συρακουσίοις συνεξήλθε Μάρκελλος, ἐπὶ τῷ συνάροντι ποιησάμενος τὴν σύγκλητον· καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ βουλευτηρίου διέτριβεν, οὔτε φόβῳ διὰ τὴν δίκην, οὔτε θυμῷ πρὸς τοὺς Συρακουσίους, τοῦ συνήθους μεταβαλὼν κατατήματος, ἀλλὰ πράως πάνυ καὶ κοσμίως τὸ τῆς δίκης τέλος ἐκδεχόμενος. Ἐπεὶ δὲ διηνέχθησαν αἱ γνῶμαι, καὶ νικῶν ἀπεδείχθη, προσπίπτουσιν αὐτῷ οἱ Συρακούσιοι, μετὰ δακρύων δεόμενοι τὴν ὀργὴν εἰς αὐτοὺς ἀφεῖναι τοὺς παρόντας, οἰκτεῖραι δὲ τὴν ἄλλην πόλιν, μεμνημένην ὧν ἔτυχεν αἰεὶ καὶ χάριν ἔχουσαν· ἐπικλασθεῖς οὖν ὁ Μάρκελλος, τούτοις τε διηλλάγη, καὶ τοῖς ἄλλοις Συρακουσίοις αἰεὶ τι πρᾶττων ἀγαθὸν διετέλει. Καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἀπέδωκεν αὐτοῖς, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τῶν κτημάτων τὰ περιόντα βέβαια παρέσχεν ἢ σύγκλητος. Ἄνθ' ὧν ἄλλας τε τιμὰς ὑπερφυεῖς ἔσχε παρ' αὐτοῖς, καὶ νόμον ἔθεντο τοιοῦτον, ὅπότ' ἂν ἐπιβῆ Σικελίας Μάρκελλος, ἢ τῶν ἐκγόνων τις αὐτοῦ, γεφανηφορεῖν Συρακουσίους, καὶ θύειν τοῖς θεοῖς.

ΚΔ. Τούντεῦθεν ἤδη τρέπεται πρὸς Ἀννίβαν, καὶ τῶν ἄλλων ὑπάτων καὶ ἡγεμόνων σχεδὸν ἀπάντων μετὰ τὰ ἐν Κάνναις ἐνὶ στρατηγήματι, τῷ φυγομαχεῖν, χρωμένων ἐπὶ τὸν ἄνδρα, παρατάττεσθαι δὲ καὶ συμπλέκεσθαι μηδενὸς τολμῶντος, αὐτὸς ἐπὶ

τὴν ἐναντίαν ὄρμησεν ὁδὸν οἰόμενος, τῷ δοκοῦντι καταλύειν Ἀννίβαν χρόνῳ, πρότερον ἐκτριβεῖσθαι ὑπ' ἐκείνου λύσεσθαι τὴν Ἰταλίαν· καὶ τὸν Φάβιον, ἀεὶ τῆς ἀσφαλείας ἐχόμενον, οὐ καλῶς ἐκείνης ἰᾶσθαι τὸ νόσημα, τῆς πατρίδος περιμένοντα τῇ ῥώμῃ μαραινομένη συναποσβῆναι τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἰατρῶν τοὺς ἀτόλμους καὶ δειλοὺς πρὸς τὰ βοηθήματα, τῆς νόσου παρακμῆν (τὴν) τῆς δυνάμεως ἐξανάλωσιν ἡγουμένους. Πρῶτον μὲν οὖν τὰς Σαυνιτικὰς πόλεις μεγάλας ἀφεσώσας ἔλθων, σίτόν τε πολὺν ἀποκείμενον ἐν αὐταῖς, καὶ χρήματα, καὶ τοὺς φυλάσσοντας Ἀννίβου στρατιώτας, τρισχιλίους ὄντας, ἔλαβεν. Ἐπειτα τοῦ Ἀννίβου Φούλβιον Γναῖον ἀνθύπατον ἐν Ἀπουλία κατακτείναντος μὲν αὐτὸν σὺν ἑνδεκα χιλιάρχοις, κατακόψαντος δὲ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖστον, ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην γράμματα, τοὺς πολίτας παρακαλῶν θαρρῆναι· αὐτὸς γὰρ ἤδη βαδίζειν, ὡς ἀφέλοιτο τὴν χάραν Ἀννίβου. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Λίβιος φησὶν ἀναγνωσθέντα τὰ γράμματα μὴ τῆς λύπης ἀφελεῖν, ἀλλὰ τῷ φόβῳ προσθεῖναι· τῶν Ῥωμαίων μεῖζον ἡγουμένων τοῦ γεγονότος τὸ κινδυνευόμενον, ὅσῳ Φουλβίου κρείττων ἦν Μάρκελλος. Ὁ δ', ὥσπερ ἔγραψεν, εὐθὺς Ἀννίβαν διώκων εἰς τὴν Λευκανίαν ἐπέβαλε, καὶ περὶ πόλιν Νομίτρωνα καθήμενον ὑπὲρ λόφων ὀχυρῶν καταλαβῶν, αὐτὸς ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσε. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρότερος εἰς μάχην παρατάξας τὸ σράτευμα, *καὶ* καταθάντος Ἀννίβου, συνέβαλε μάχην, κρίσιν οὐ λαβοῦσαν, ἰσχυρὰν δὲ καὶ μεγάλην γενομένην. Ἀπὸ γὰρ ὥρας τρίτης συμπεσόντες, ἤδη σκότους μόλις διέλυσαν. Ἄμα δ' ἡμέρα προαγαγὼν αὐθις τὸ σράτευμα, παρέταξε διὰ τῶν νεκρῶν, καὶ προὔκαλεῖτο διαγωνίσασθαι περὶ τῆς νίκης τὸν Ἀννίβαν. Ἀναζεύξαντος δ' ἐκείνου, σκυλεύσας τοὺς πολεμίους νεκροὺς, καὶ θάψας τοὺς φίλους, ἐδίωκεν αὐθις· καὶ πολλὰς μὲν ὑφέντος ἐνέδρας, οὐδεμιᾶ περιπεσίων, ἐν δὲ πᾶσι τοῖς ἀκροβολισμοῖς πλεῖον ἔχων, ἐθαυμάζετο·

Διὸ καὶ τῶν ἀρχαιρεσίων ἐπειγόντων, ἔδοξε τῇ βουλῇ μᾶλλον ἐκ Σικελίας τὸν ἕτερον ἀπάγειν ὑπάτον, ἢ Μάρκελλον Ἄννιβαν συνηρτημένον κινεῖν. Ἐλθόντα δ' ἐκέλευεν εἰπεῖν Δικτάτωρα Κόϊντον Φούλιον. Ὁ γὰρ Δικτάτωρ οὐκ ἔστιν ὑπὸ τοῦ πλῆθους, οὐδὲ τῆς βουλῆς αἰρετός, ἀλλὰ τῶν ὑπάτων τις, ἢ τῶν στρατηγῶν, προσελθὼν εἰς τὸν δῆμον, ὃν αὐτῷ δοκεῖ, λέγει δικτάτωρα. Καὶ διὰ τοῦτο Δικτάτωρ ὀρήθεις καλεῖται· τὸ γὰρ λέγειν Δίκερε Ρωμαῖοι καλοῦσιν. Ἔνιοι δὲ τὸν Δικτάτωρα, τῷ μὴ προτιθέσθαι ψῆφον, ἢ χειροτονίαν, ἀλλ' ἀφ' αὐτοῦ τὰ δόξαντα προστάττειν, οὕτως ὠνόμασθαι. Καὶ γὰρ τὰ διαγράμματα τῶν ἀρχόντων Ἕλληνας μὲν διατάγματα, Ρωμαῖοι δ' ἔδικτα προσαγορεύουσιν.

ΚΕ. Ἐπεὶ δ' ἔλθων ἀπὸ τῆς Σικελίας ὁ τοῦ Μαρκέλλου συνάρχων, ἕτερον ἐβούλετο λέγειν Δικτάτωρα, καὶ βιασθῆναι παρὰ γνώμην μὴ βουλόμενος, ἐξέπλευσε νυκτὸς εἰς Σικελίαν· οὕτως ὁ μὲν δῆμος ὠνόμασε Δικτάτωρα Κόϊντον Φούλιον. Ἡ βουλή δ' ἔγραψε Μαρκέλλω κελεύουσα τοῦτον εἰπεῖν· ὁ δὲ πεισθεὶς ἀνέιπε καὶ συνεπεκύρωσε τοῦ δήμου τὴν γνώμην· αὐτὸς δὲ πάλιν ἀνθύπατος εἰς τοῦπιόν ἀπεδείχθη. Συνθέμενος δὲ πρὸς Φάβιον Μάξιμον, ὅπως ἐκεῖνος μὲν ἐπιχειρῆ Ταραντίνοις, αὐτὸς δὲ συμπλεκόμενος καὶ περιέλκων Ἄννιβαν, ἐμποδῶν ἢ τοῦ βοηθεῖν πρὸς ἐκεῖνον, ἐπέβαλε περὶ Κανύσιον, καὶ πολλὰς ἀλλάσسونτι στρατοπεδείας καὶ φυγομαχοῦντι πανταχόθεν ἐπεφαίνετο. Τέλος δ' ἰδρυθέντα προσκειμένος ἐξανίστη τοῖς ἀκροβολισμοῖς. Ὁρμήσαντος δὲ μάχεσθαι, δεξάμενος ὑπὸ νυκτὸς διελύθη· καὶ μεθ' ἡμέραν αὐθις ἐν τοῖς ὅπλοις ἐωρᾶτο τὸν στρατὸν ἔχων παρατεταγμένον, ὥστε τὸν Ἄννιβαν περιαλγῆ γενόμενον, τοὺς Καρχηδονίους ἀθροῖσαι, καὶ δεηθῆναι τὴν μάχην ἐκείνην ὑπὲρ πασῶν ἀγωνίσασθαι τῶν ἔμπροσθεν. « Ὁρᾶτε γὰρ (εἶπεν), ὡς οὐδ' ἀναπνεῦσαι μετὰ νίκης τοσαύτας, οὐδὲ σχολὴν ἄγειν κρατοῦσιν ἡμῖν

ἔσιν, εἰ μὴ τοῦτον ὠσαίμεθα τὸν ἄνθρωπον. » Ἐκ τούτου συμβαλόντες ἐμάχοντο. Καὶ δοκεῖ παρὰ τὸ ἔργον ἀκαίρῳ στρατηγήματι χρώμενος ὁ Μάρκελλος σφαλῆναι· τοῦ γὰρ δεξιοῦ πονοῦντος, ἐκέλευσεν (ἐν) τῶν ταγμάτων εἰς τὸ ὑμπροσθεν προσελθεῖν. Ἡ δὲ μετακίνησις αὕτη ταράξασα τοὺς μαχομένους, παρέδωκε τὸ νίκημα τοῖς πολεμίοις, ἑπτακοσίων ἐπὶ δισχιλίοις Ῥωμαίων πεσόντων. Ἀναχωρήσας δ' ὁ Μάρκελλος εἰς τὸν χάρακα, καὶ συναγαγὼν τὸν στρατὸν, ὄρᾳν ἔφη Ῥωμαίων ὄπλα πολλὰ καὶ σώματα, Ῥωμαῖον δὲ μηδένα ὄρᾳν. Αἰτουμένων δὲ συγγνώμην, οὐκ ἔφη διδόναι νενικημένοις, ἐν δὲ νικῆσωσι, δώσειν αἴριον δὲ μαχεῖσθαι πάλιν, ὅπως οἱ πολῖται τὴν νίκην πρότερον, ἢ τὴν φυγὴν, ἀκούσωσι. Διαλεχθεὶς δὲ ταῦτα, προσέταξε ταῖς ἡττημέναις σπεῖραις ἀντὶ πυρῶν κριθῶς μετρήσαι. Δι' ἃ πολλῶν ἀπὸ τῆς μάχης ἐπικινδύνως καὶ πονήρως ἐχόντων, οὐδένα φασίν, ὃν οἱ Μαρκέλλου λόγοι τῶν τραυμάτων οὐχὶ μᾶλλον ἤλγυναν.

Κς. Ἄμα δ' ἡμέρα προῦκειτο μὲν ὁ φοινικοῦς χιτῶν, ὡς εἶθε, μάχης ἐσομένης σύμβολον· αἱ δ' ἡττημασμένοι σπεῖραι τὴν πρώτην, αὐταὶ δεηθεῖσαι, τάξιν ἐλάβανον. Τὴν δ' ἄλλην ἐξάγοντες οἱ χιλιάρχοι στρατιὰν, παρενέβαλον. Ἀκούσας δ' ὁ Ἀννίβας· « ὦ Ἡράκλειε (εἶπε), τί χρήσεται τις ἀνθρώπῳ μῆτε τὴν χείρονα τύχην, μῆτε τὴν βελτίονα φέρειν εἰδότη; μόνος γὰρ οὗτος οὐδὲ νικῶν δίδωσιν ἀνάπαυσιν, οὔτε λαμβάνει νικώμενος· ἀλλ' αἰεὶ μαχησόμεθα πρὸς τοῦτον, ὡς ἔοικεν, ᾧ τοῦ τολμᾶν αἰεὶ καὶ τὸ θαρρῆν εὐτυχοῦντι, καὶ σφαλλομένῳ τὸ αἰδεῖσθαι, πρόφασίς ἐστιν. » Ἐκ τούτου συνήεσαν αἱ δυνάμεις, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἴσα φερομένων, ἐκέλευσεν Ἀννίβας τὰ θηρία καταστήσαντας εἰς πρώτην τάξιν, ἐπάγειν τοῖς ὅπλοις τῶν Ῥωμαίων. Ὀθισμοῦ δὲ μεγάλου καὶ ταραχῆς εὐθὺς ἐν τοῖς πρώτοις γενομένης, εἰς τῶν χιλιάρχων, ὄνομα Φλάβιος, ἀναρπάσας σημαίαν, ὑπηντίαζε, καὶ τῷ Σύρακι τὸν πρῶτον ἐλέφαντα τύπτων ἀπέσρεφεν. Ὁ δ' ἐμβαλὼν

εἰς τὸν ὀπίσω, συνετάραξε καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἐπιφερομένους. Κατιδὼν δὲ τοῦτο Μάρκελλος, ἐκέλευσε τοὺς ἵππεῖς ἐλαύνειν ἀνά κράτος πρὸς τὸ θορυβούμενον, καὶ ποιεῖν ἔτι μᾶλλον αὐτοῖς περιπετεῖς τοὺς πολεμίους. Οὗτοι δὲ δὴ λαμπρῶς ἐμβαλόντες ἀνέκοπτον ἄχρι τοῦ στρατοπέδου τοὺς Καρχηδονίους· καὶ τῶν θηρίων τὰ κτεινόμενα καὶ πίπτοντα τὸν πλεῖστον αὐτῶν φόνον ἀπειργάζετο. Λέγονται γὰρ ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους ἀποθανεῖν· Ῥωμαίων δὲ νεκροὶ μὲν ἐγένοντο τρισχίλιοι, τραυματῆαι δ' ὀλίγου δεῖν ἅπαντες. Καὶ τοῦτο παρέσχεν Ἀννίβας καθ' ἡσυχίαν ἀναστάντι νυκτὸς, ἄραι πορρώτάτω τοῦ Μαρκέλλου. Διώκειν γὰρ οὐκ ἦν δυνατὸς ὑπὸ πλήθους τῶν τετρωμένων· ἀλλὰ κατὰ σχολὴν εἰς Καμπανίαν ἀνέξευξε, καὶ τὸ θέρος ἐν Σινούεσση διῆγεν ἀναλαμβάνων τοὺς στρατιώτας.

KZ. Ὁ δὲ Ἀννίβας, ὡς ἀπέρρηξεν ἑαυτὸν τοῦ Μαρκέλλου, χρώμενος ὥσπερ λελυμένῳ τῷ στρατεύματι, πᾶσαν ἀδεῶς ἐν κύκλῳ περιῶν ἔφλεγε τὴν Ἰταλίαν· καὶ κακῶς ἤκουσεν ἐν Ῥώμῃ Μάρκελλος. Οἱ δ' ἐχθροὶ Πουβλίκιον Βίβλον, ἓνα τῶν δημάρχων, ἀνέστησαν ἐπὶ τὴν κατηγορίαν αὐτοῦ, δεινὸν εἰπεῖν ἄνδρα καὶ βίαιον· ὃς πολλάκις συναγαγὼν τὸν δῆμον, ἔπειθεν ἄλλῳ παραδοῦναι στρατηγῶ τὴν δύναμιν· « Ἐπεὶ Μάρκελλος (ἔφη), μικρὰ τῷ πολέμῳ προσγεγυμνασμένος, ὥσπερ ἐκ παλαιστρας ἐπὶ θερμὰ λουτρὰ θεραπεύσων ἑαυτὸν τέτραπται. » Ταῦτα πυνθανόμενος ὁ Μάρκελλος, ἐπὶ μὲν τοῦ στρατοπέδου τοὺς πρεσβευτὰς ἀπέλιπεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰς διαβολὰς ἀπολογησόμενος εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν. Ἐκ δὲ τῶν διαβολῶν ἐκείνων δίκην εὔρε παρσκευασμένην ἐπ' αὐτόν. Ἡμέρας οὖν ὀρισθείσης, καὶ τοῦ δήμου συνελθόντος εἰς τὸν Φλαμίνιον ἵππόδρομον, ὁ μὲν Βίβλος ἀναβάς κατηγόρησεν· ὁ δὲ Μάρκελλος ἀπελογεῖτο, βραχέα μὲν καὶ ἀπλᾶ δι' ἑαυτοῦ πολλὴν δὲ καὶ λαμπρὰν οἱ δοκιμώτατοι καὶ πρῶτοι τῶν πολιτῶν παρῴρησάν ἦγον, παρακαλοῦντες μὴ χείρονας τοῦ πο-

λεμίου κριτάς φανῆναι, δειλίαν Μαρκέλλου κατηψηφισάμενους, ὃν μόνον φεῖγχι τῶν ἡγεμόνων ἐκεῖνος, καὶ διατελεῖ τούτῳ μὴ μάχεσθαι στρατηγῶν, ὡς τοῖς ἄλλοις μάχεσθαι. Ῥηθέντων δὲ τῶν λόγων τούτων, τοσοῦτον ἢ τῆς δίκης ἐλπίς ἐψεύσατο τὸν κατήγορον, ὥς μὴ μόνον ἀφεθῆναι τῶν αἰτιῶν τὸν Μάρκελλον, ἀλλὰ καὶ τὸ πέμπτον ὑπατον ἀποδειχθῆναι.

ΚΗ. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν, πρῶτον μὲν ἐν Τυρρήνιᾳ μέγα κίνημα πρὸς ἀπόσασιν ἔπαυτε, καὶ κατεπράυνεν ἐπελθὼν τὰς πόλεις· ἔπειτα ναῦν ἐκ τῶν Σικελικῶν λαφύρων φθορομημένον ὑπὲρ αὐτοῦ Δόξης καὶ Ἀρετῆς καθιερώσαι βουλούμενος, καὶ κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερῶν, οὐκ ἀξιοῦντων ἐνὶ ναυῷ δύο θεοὺς περιέχεσθαι, πάλιν ἤρξατο προσοικοδομεῖν ἕτερον, οὐ βραδίως φέρων τὴν γεγενημένην ἀντίκρουσιν, ἀλλ' ὡσπερ οἰωνίζομενος. Καὶ γὰρ ἄλλα πολλὰ σημεῖα διετάραττεν αὐτὸν, ἱερῶν τινῶν κεραυνώσεις, καὶ μύες τὸν ἐν Διὸς χρυσὸν διαφαγόντες· ἐλέχθη δὲ καὶ βοῦν ἀνθρώπου φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ παιδίον ἔχον κεφαλὴν ἐλέφαντος γενέσθαι, καὶ περιγενέσθαι· (καὶ) περὶ τὰς ἐκθύσεις καὶ ἀποτροπὰς δυσισερούντες οἱ μάντις κατεῖχον αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ σπαργῶντα καὶ φλεγόμενον. Οὐδείς γὰρ ἔρωτα τοσοῦτον ἠράσθη πράγματος οὐδενός, ὅσον οὗτος ἀνὴρ τοῦ μάχη κριθῆναι πρὸς Ἀννίβαν. Τοῦτο καὶ νύκτωρ ὄνειρον ἦν αὐτῷ, καὶ μετὰ φίλων καὶ συναρχόντων ἐν βούλευμα, καὶ μία πρὸς θεοὺς φωνή, παραταττόμενον Ἀννίβαν λαβεῖν. Ἡδισταδ' ἄν μοι δοκεῖ, τείχους ἐντός, ἢ τινος χάρακος, ἀμφοτέρωσι τοῖς στρατεύμασι περιτεθέντος, διαγωνίσασθαι· καὶ εἰ μὴ πολλῆς μὲν ἤδη μετὰς ὑπῆρχε δόξης, πολλὴν δὲ πείραν παρεσχέκει τοῦ παρ' ὄντιν' ὄντων τῶν στρατηγῶν ἐμβριθῆς γεγονέναι καὶ φρόνιμος, εἶπον ἂν, ὅτι μειρακιῶδες τι αὐτῷ προσπίπτωκε καὶ φιλοτιμότερον πάθος, ἢ κατὰ πρεσβύτην τοσοῦτον. Ἰπὲρ γὰρ ἐξήκοντα γεγονώς ἔτη τὸ πέμπτον ὑπάτευσεν.

ΚΘ. Οὐ μὴν ἀλλὰ θυσιαῶν καὶ καθαρμῶν, ὧν ὑπηγόρευον

οὐ μάντις, γενομένων, ἐξῆλθε μετὰ τοῦ συνάρχοντος ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ πολλὰ μεταξὺ Βαντίας πόλεως καὶ Βενυσίας καθήμενος, ἠρέθειζε τὸν Ἀντίβαν. Ὁ δὲ εἰς μάχην μὲν οὐ κατέβαινεν, αἰσθόμενος δὲ πεμπομένην ὑπ' αὐτῶν στρατιάν ἐπὶ Λοκροῦς τοὺς Ἐπιζευφουρίου, κατὰ τὸν περὶ Πετηλιανλόφον, ὑφείκει ἐνέδρας, πεντακοσίου καὶ δισχιλίου ἀπέκτεινε. Τοῦτο Μάρκελλον ἐξέφερε τῷ θυμῷ πρὸς τὴν μάχην, καὶ προσῆγεν ἄρας ἐγγυτέρω τὴν δύναμιν. Ἦν δὲ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων λόφος, ἐπιεικῶς μὲν εὐερκής, ὕλης δὲ παντοδαπῆς ἀνάπλευς· εἶχε δὲ καὶ σκοπὰς περικλινεῖς ἐπ' ἀμφοτέρα, καὶ ναμάτων ὑπεφαίνοντο πηγαὶ καταρρέοντων. Ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ῥωμαῖοι Ἀντίβαν, ὅτι πρῶτος ἐλὼν εὐφραά τόπον οὕτως, οὐ κατέσχευεν, ἀλλ' ἀπέλιπε τοῖς πολεμίοις. Τῷ δ' ἄρα καλὸν μὲν ἐνστρατοπεδεῦσαι τὸ χωρίον ἐφαίνετο, πολλὴ δὲ κρεῖττον ἐνεδρεῦσαι· καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῷ χρῆσθαι βουλόμενος, ἐνέπλησε τὴν ὕλην καὶ τὰς κοιλάδας ἀκοντιστῶν τε πολλῶν καὶ λογοφόρων, πεπεισμένος ἐπάξζεσθαι δι' εὐφρίαν αὐτὰ τὰ χωρία τοῖς Ῥωμαίοις. Οὐδ' ἀπεψεύσθη τῆς ἐλπίδος· εὐθύς γάρ ἦν πολλὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ῥωμαίων λόγος, ὡς χρὴ τ χωρίον καταλαμβάνειν καὶ διεστρατήγουν ὅσα πλεονεκτήσουσι τοὺς πολεμίους, μάλιστα μὲν ἐκεῖ στρατοπεδεύσαντες, εἰ δὲ μὴ, τειχίσαντες τὸν λόφον. Ἐδοξεν οὖν τῷ Μαρκέλλῳ μετ' ὀλίγων ἵπποτων ἐπελάσαντι κατασκέψασθαι. Καὶ λαβὼν τὸν μάντιν, ἐθύετο, καὶ τοῦ πρώτου πεσόντος ἱερείου, δείκνυσιν αὐτῷ τὸ ἦπαρ οὐκ ἔχον κεφαλὴν ὁ μάντις. Ἐπιθυσαμένου δὲ τὸ δεύτερον, ἥ τε κεφαλὴ μέγεθος ὑπερφυῖς ἀνέσχε, καὶ τᾶλλα φαιδρὰ θαυμαστῶς διεφάνη, καὶ λύσιν ἔχειν ὁ τῶν πρώτων φόβος ἔδοξεν. Οἱ δὲ μάντις ταῦτα μᾶλλον ἔφασαν δεδιέναι, καὶ ταράττεσθαι λαμπροτάτων γὰρ ἐπ' αἰσχίσι καὶ σκυθρωποτάτοις ἱεροῖς γενομένων, ὑποπτον εἶναι τῆς μεταβολῆς τὴν ἀτοπίαν. Ἀλλὰ γὰρ

Τὸ πεπωμένον οὐ πῦρ, οὐ σιδαροῦν σχίσει τείχος,

κατὰ Πίνδαρον. Ἐξήκει οὖν τόν τε συνάρχοντα Κρισπῖνον παραλαβὼν, καὶ τὸν υἱὸν χιλιαρχοῦντα, καὶ τοὺς σύμπαντας ἵππεις, εἴκοσι καὶ διακοσίους. Ὡν Ῥωμαῖος οὐδεὶς ἦν, ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι Τυρρῆνοί, τεσσαράκοντα δὲ Φρεγελλάνοι, πεῖραν ἀρετῆς καὶ πίστεως αἰεὶ τῷ Μαρκέλλῳ δεδωκότες. Ἰλῳδους δὲ τοῦ λόφου καὶ συνηρεφοῦς ὄντος, ἀνὴρ καθήμενος ἄνω σκοπῆν εἶχε, τοῖς πολεμίοις αὐτὸς οὐ συνορώμενος, καθορῶν δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον. Καὶ τὰ γινόμενα τούτου φράσαντος τοῖς λοχῶσι, προσελαύνοντα τὸν Μάρκελλον ἐάσαντες ἐγγὺς προσελθεῖν, ἐξαιφνης ἀνέστησαν, καὶ περιχυθέντες ἅμα πανταχόθεν, ἠκόντιζον, ἔπαιον, ἐδίωκον τοὺς φεύγοντας, συνεπλέκοντο τοῖς ὑφισταμένοις. Οὗτοι δ' ἦσαν οἱ τεσσαράκοντα Φρεγελλάνοι. Καὶ τῶν Τυρρῆνων εὐθύς ἐν ἀρχῇ διατρεσάντων, αὐτοὶ συστραφέντες ἡμύοντο πρὸ τῶν ὑπάτων· ἄχρις οὗ Κρισπῖνος μὲν ἀκοντίσμασι δυσὶ βεβλημένος, ἐπέσρεψεν εἰς φυγὴν τὸν ἵππον, Μάρκελλον δὲ τις λόγγη πλατεία διὰ τῶν πλευρῶν διήλασεν, ἦν Λαγκίαν καλοῦσιν. Οὕτω δὲ καὶ τῶν Φρεγελλάνων οἱ περιόντες ὀλίγοι παντάπασιν αὐτὸν μὲν πεσόντα λείπουσι, τὸν δ' υἱὸν ἀρπάσαντες τετρωμένον, φεύγουσιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐγένοντο δὲ νεκροὶ μὲν οὐ πολλῶ τῶν τεσσαράκοντα πλείους, αἰχμάλωτοι δὲ τῶν μὲν ῥαβδούχων πέντε, τῶν δ' ἵππέων εἴκοσι, δυσὶν δέοντες. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ Κρισπῖνος ἐκ τῶν τραυμάτων, οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐπιβιώσας. Καὶ πάθος τοῦτο Ῥωμαίοις συνέπεσε πρότερον οὐ γεγονός, ἀμφοτέρους ἐξ ἐνὸς ἀγῶνος τοὺς ὑπάτους ἀποθανεῖν.

Α. Ἀντίβα δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάχιστος ἦν λόγος, Μάρκελλον δὲ πεπτωκέναι πυθόμενος, αὐτὸς ἐξέδραμεν ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ τῷ νεκρῷ παραστάς, καὶ πολὺν χρόνον τήν τερώμην τοῦ σώματος καταμαθὼν, καὶ τὸ εἶδος, οὔτε φωνὴν ἀφῆκεν ὑπερήφανον, οὔτ' ἀπ' ὄψεως τὸ χαῖρον, ὡς ἄν τις ἐργώδη πολέμιον καὶ βαρὺν ἀπεκτονῶς, ἐξέφηνεν· ἀλλ' ἐπιθαυμάσας τὸ παράλογον τῆς τελευ-

τῆς, τὸν μὲν δακτύλιον ἀφείλετο, τὸ δὲ σῶμα κοσμήσας πρόποντι κόσμῳ, καὶ περιτείλας ἐντίμως, ἔκαυσε· καὶ τὰ λείψανα συνθεῖς εἰς κάλπην ἀργυρᾶν καὶ χρυσοῦν ἐμβαλὼν σέφανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν. Τῶν δὲ Νομάδων τινὲς περιτυχόντες τοῖς κομιζουσιν, ὄρμησαν ἀφαιρεῖσθαι τὸ τεῦχος· ἀντιλαμβανομένων δ' ἐκείνων. ἐκθιαζόμενοι καὶ μαχόμενοι διέδρομον τὰ ὄσα. Πυθόμενος δ' Ἀνίβας, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπὼν· « Οὐδὲν ἄρα δυνατόν γενέσθαι ἄκοντος θεοῦ. » τοῖς μὲν Νομάσιν ἐπέθηκε δίκην, οὐκέτι δὲ κομιδῆς, ἢ συλλογῆς τῶν λειψάνων ἐφρόντισεν, ὡς δὴ κατὰ θεὸν τινα καὶ τῆς τελευτῆς καὶ τῆς ἀταφίας παραλήγως οὕτω τῷ Μαρκέλλῳ γενομένης. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ περὶ Κορνῆλιον Νέπωτα καὶ Οὐαλέριον Μάξιμον ἰσθρήκασι· Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς κομισθῆναι τὴν ὑδρίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήκασι, καὶ ταφῆναι λαμπρῶς. Ἦν δὲ ἀνάθημα Μαρκέλλου, δίχα τῶν ἐν Ῥώμῃ, γυμνάσιον μὲν ἐν Κατάνῃ τῆς Σικελίας· ἀνδριάντες δὲ καὶ πίνακες τῶν ἐκ Συρακουσῶν, ἔντε Σαμοθράκῃ παρὰ τοῖς θεοῖς, οὓς Καβείρους ὠνόμαζον, καὶ περὶ Αἰνδόν, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖ δ' αὐτοῦ τῷ ἀνδριάντι τοῦτ' ἦν ἐπιγεγραμμένον, ὡς Ποσειδῶνιος φησὶ, τὸ ἐπίγραμμα·

Οὗτός τοι Ῥώμης ὁ μέγας, ξένη, πατρίδος ἀστῆρ,

Μάρκελλος κλεινῶν Κλαύδιος· ἐκ πατέρων.

Ἐπτάκι τὰν ὑπάτων ἀρχὰν ἐν Ἄρῃ φυλάξας,

Καὶ πολὺν ἀντιπάλων ἐγκατέχευε φόνου.

Τὴν γὰρ ἀνθύπατον ἀρχὴν, ἣν δις ἤρξε, ταῖς πέντε προσκατηρίθησεν ὑπατείαις ὁ τὸ ἐπίγραμμα ποιήσας. Γένος δ' αὐτοῦ λαμπρὸν ἄχρι Μαρκέλλου, τοῦ Καίσαρος ἀδελφιδοῦ, διέτεινε, ὃς Ὀκτάβιας ἦν, τῆς Καίσαρος ἀδελφῆς, υἱός, ἐκ Γαίου Μαρκέλλου γεγονώς. Ἀγορανομῶν δὲ Ῥωμαίων, ἐτελεύτησε νυμφίος, Καῖσαρος θυγατρὶ χρόνον οὐ πολὺν συνοικήσας. Εἰς δὲ τιμὴν αὐτοῦ καὶ μνήμην Ὀκταβία μὲν ἡ μήτηρ τὴν βιβλιοθήκην ἀνέθηκε, Καῖσαρ δὲ θέατρον, ἐπιγράψας Μαρκέλλου.

ΠΕΛΟΠΙΔ. ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΟΣΑ μὲν οὖν ἔδοξεν ἡμῖν ἀναγραφῆς ἄξια τῶν ἰσθημένων περὶ
 Μαρκέλλου καὶ Πελοπίδου, ταῦτά ἐστι. Τῶν δὲ κατὰ τὰς φύσεις
 καὶ τὰ ἦθη κοινοτήτων, ὡσπερ ἐφαμίλλων οὐσῶν (καὶ γὰρ ἀν-
 δρεῖοι καὶ φιλόπονοι καὶ θυμοειδεῖς καὶ μεγάλῃ φρονες ἀμφοτέρω
 γεγονάσιν), ἐκεῖνο δόξειεν ἂν διαφορὰν ἔχειν μόνον, ὅτι Μάρκελλος
 μὲν ἐν πολλαῖς πόλεσιν ὑποχειρίοις γενομέναις σφαγὰς ἐποίησεν,
 Ἐπαμινώνδας δὲ καὶ Πελοπίδας οὐδένα πώποτε κρατήσαντες
 ἀπέκτειναν, οὐδὲ πόλεις ἠνδραποδίσαντο. Λέγονται δὲ Θηβαῖοι
 μὴ δ' Ὀρχομενίους ἂν οὕτω μεταχειρίσασθαι παρόντων ἐκείνων.
 Ἐν δὲ ταῖς πράξεσι, θαυμάσια μὲν καὶ μεγάλα τοῦ Μαρκέλλου
 τὰ πρὸς Κελτοὺς, ὡσαμένου τοσαύτου πλήθους ἱππέων ὁμοῦ καὶ
 πεζῶν, ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτὸν ἱππεῦσιν, ὃ ῥαδίως ὑφ' ἑτέρου
 στρατηγοῦ γεγονὸς οὐχ ἰσόρηται, καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν πολεμίων
 ἀνελόντος ἐν ᾧ τρόπῳ Πελοπίδας ἔπραξεν, ὁρμήσας ἐπὶ ταῦτά,
 προαναιρεθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ τυράννου, καὶ παθὼν πρότερον, ἢ
 δράσας. Οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις μὲν ἔστι παραβαλεῖν τὰ Λεῦκτρα
 καὶ Τεγύρας, ἐπιφανεστάτους καὶ μεγίστους ἀγῶνων. Κρυφαίῳ
 δὲ σὺν λόγῳ κατωρθωμένην πράξιν οὐκ ἔχομεν τοῦ Μαρκέλλου
 παραβαλεῖν, οἷαν Πελοπίδας περὶ τὴν ἐκ φυγῆς κάθοδον, καὶ
 ἀναίρεσιν τῶν ἐν Θήβαις τυράννων ἔπραξεν. Ἄλλ' ἐκεῖνο πολὺ
 πάντων εἰσικεπρωτεύειν τῶν ὑπὸ σκότῳ καὶ δι' ἀπάτης γεγενημέ-
 νων τὸ ἔργον. Ἀννίβας φοβερός μὲν καὶ δεινὸς ἐνέκειτο Ῥωμαίοις,
 ὡσπερ ἀμέλει Λακεδαιμόνιοι τότε Θηβαίοις· ἐνδοῦναι μέντοι τού-

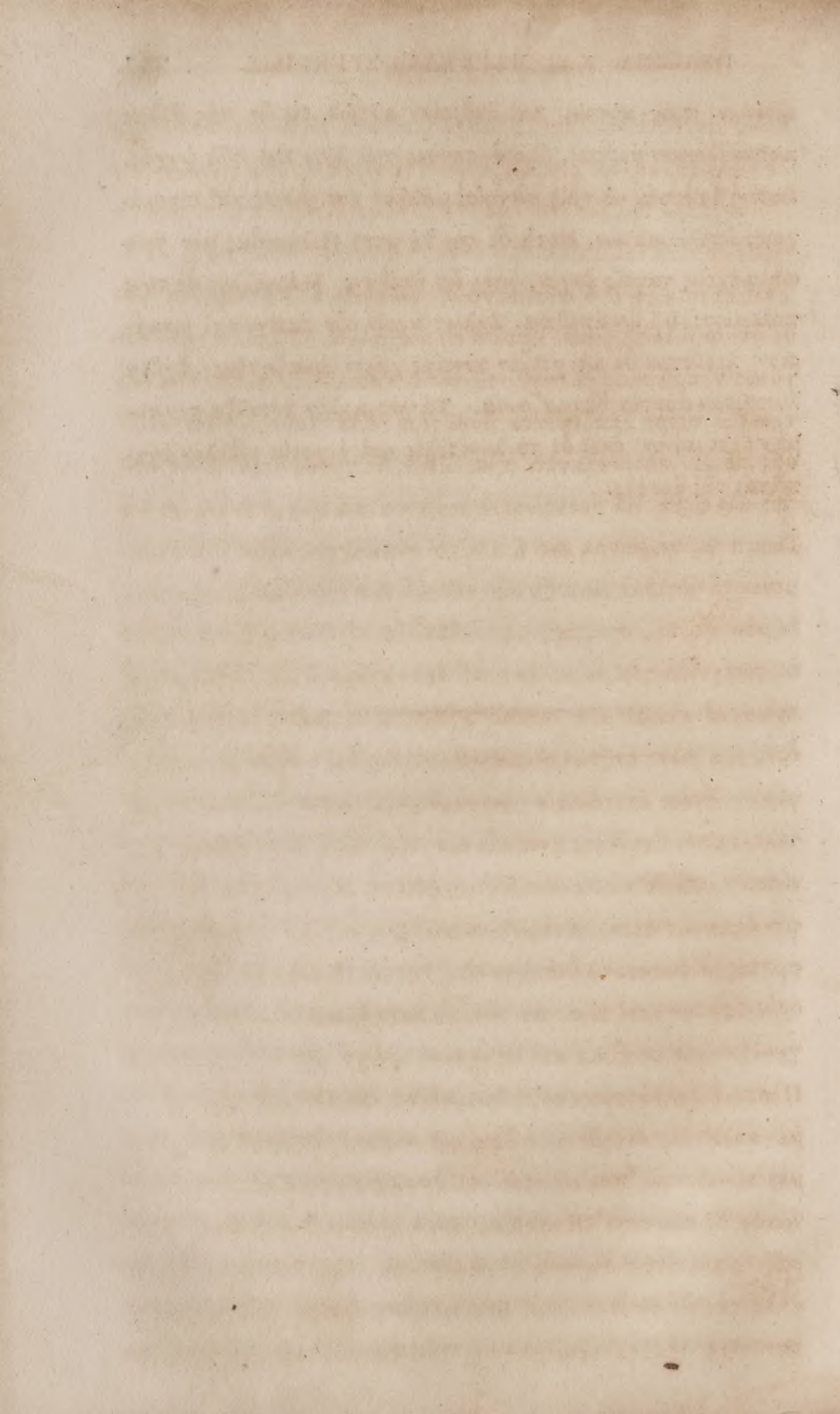
τους Πελοπίδα καὶ περὶ Τεγύρας καὶ περὶ Λεῦκτρα βέβαιόν ἐστιν· Ἀννίβαν δὲ Μάρκελλος, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐδ' ἀπαξ ἐνίκησεν, ἀλλ' ἀήττητος ἀνὴρ δοκεῖ διαγενέσθαι μέχρι Σκιπίωνος. Ἡμεῖς δὲ Λιβίῳ, Καίσαρι, καὶ Νέπωτι, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόβα πιτεύομεν, ἥττας τινὰς καὶ τροπὰς ὑπὸ Μαρκέλλου τῶν σὺν Ἀννίβᾳ γενέσθαι. Μεγάλην δ' αὐταὶ ῥοπὴν οὐδεμίαν ἐποίησαν· ἀλλ' ἔοικε ψευδύπτωμά τι γενέσθαι περὶ τὸν Λίβυν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς ἐκείναις. Ὁ δὲ κατὰ λόγον καὶ προσηκόντως ἐθαυμάσθη, μετὰ τσσαύτας τροπὰς στρατοπέδων, καὶ φόνους στρατηγῶν, καὶ σύγχυσιν ὅλης ὁμοῦ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, εἰς ἀντίπαλα τῷ θαρρέϊν καθισταμένων. Ὁ γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ πάλαι περιδεῦς καὶ καταπεπληγῆτος, αὐθις ἐμβαλὼν τῷ στρατεύματι ζῆλον καὶ φιλονεικίαν πρὸς τοὺς πολλομίους, καὶ τούτο δὴ τὸ μὴ ῥαδίως τῆς νίκης ἀφιέμενον, ἀλλὰ καὶ ἀμφισβητοῦν καὶ φιλοτιμούμενον ἐπάρας καὶ θαρρόνας, εἰς ἀνὴρ ἦν, Μάρκελλος. Εἰθισμένους γὰρ ὑπὸ τῶν συμφορῶν, εἰ φεύγοντες ἐκφύγοιεν Ἀννίβαν, ἀγαπᾶν, ἐδίδαξεν αἰσχύνεσθαι σωζομένους μεθ' ἥττης, αἰδεῖσθαι δὲ παρὰ μικρὸν ἐνδόντας, ἀλγεῖν δὲ μὴ κρατήσαντας.

B. Ἐπεὶ τοίνυν Πελοπίδας μὲν οὐδεμίαν ἠτήθη μάχην στρατηγῶν, Μάρκελλος δὲ πλείους τῶν καθ' αὐτὸν Ῥωμαίων ἐνίκησε, δόξειεν ἂν ἴσως τῷ δυσνικήτῳ πρὸς τὸ ἀήττητον ὑπὸ πλῆθους τῶν καταρωθῶμένων ἐπανισοῦσθαι. Καὶ μὲν οὗτος μὲν εἶλε Συρακούσας, ἐκεῖνος δὲ τῆς Λακεδαιμονίων ἀπέτυχεν. Ἄλλ' οἶμαι μείζον εἶναι τοῦ καταλαβεῖν Σικελίαν, τὸ τῆς Σπάρτης προσελθεῖν, καὶ διαβῆναι πρῶτον ἀνθρώπων πολέμῳ τὸν Εὐρώταν. Εἰ μὴ νῆ Δία τοῦτο μὲν φήσει τις τὸ ἔργον Ἐπαμινώνδᾳ μᾶλλον, ἢ Πελοπίδᾳ, προσήκειν, ὥσπερ καὶ τὰ Λεῦκτρα· τῶν δὲ Μαρκέλλῳ διαπεπραγμένων ἀκοινώνητον εἶναι τὴν δόξαν. Καὶ γὰρ Συρακούσας μόνος εἶλε, καὶ Κελτοὺς ἄνευ τοῦ συνάρχοντος

ἐτρέψατο· καὶ πρὸς Ἄννιβαν, μηδεὶνὸς συλλαμβάνοντος, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀποτρεπόντων, ἀντιταξάμενος, καὶ μεταβαλὼν τὸ σχῆμα τοῦ πολέμου, πρῶτος ἡγεμὼν τοῦ τολμαῶν κατέστ.

Γ. Τὴν τοίνυν τελευτὴν ἐπαινῶ μὲν οὐδετέρου τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ' ἀνιῶμαι καὶ ἀγανακτῶ τῷ παραλόγῳ τοῦ συμπτώματος. Καὶ θαυμάζω μὲν, ἐν μάχαις τοσαύταις, ὅσας ἀποκάμοι τις ἂν καταριθμῶν, μηδὲ τρωθέντα τὸν Ἄννιβαν· ἄγαμαι δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ Πικιδείῃ Χρυσάνταν, ὃς διηρμῆνος κοπίδα, καὶ παίειν μέλλων πολέμιον, ὡς ὑπεσήμενεν ἢ σάλπιγγ' ἀνακλητικὸν, ἀφείς τὸν ἄνδρα, μάλα πράως καὶ κοσμίως ἀνεχώρησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν Πελοπίδαν ποιεῖ συγγνωστὸν, ἅμα τῷ τῆς μάχης καιρῷ παράθερμον ὄντα, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν οὐκ ἀγεννῶς ἐκφέρων ὁ θυμὸς. Ἄριστον μὲν γὰρ νικῶντα σώζεσθαι τὸν στρατηγόν, εἰ δὲ θανεῖν (θέμις, θανεῖν) εἰς ἀρετὴν καταλύσαντα βίον, ὡς Εὐριπίδης φησίν. Οὕτω γὰρ οὐ πάθος, ἀλλὰ πράξις γίνεται τοῦ τελευτήσαντος ὁ θάνατος. Πρὸς δὲ τῷ θυμῷ τοῦ Πελοπίδου καὶ τὸ τέλος αὐτὸ τὸ τῆς νίκης ἐν τῷ πεσεῖν τὸν τύραννον ὀρώμενον, οὐ παντάπασιν ἀλόγως ἐπεσπάσατο τὴν ὀρμὴν. Χαλεπὸν γὰρ ἐτέρας οὕτω καλὴν καὶ λαμπρὰν ἐχούσης ὑπόθεσιν ἀριστείας ἐπιλαβέσθαι. Μάρκελλος δὲ, μήτε χρείας μεγάλης ἐπικειμένης, μήτε τοῦ παρὰ τὰ δεινὰ πολλάκις ἐξίσαντος τὸν λογισμὸν ἐνθουσιασμοῦ παρεσῶτος, ὡσάμενος ἀπερισκέπτως εἰς κίνδυνον, οὐ στρατηγοῦ πτώμα, προδρόμου δέ τινος, ἢ κατασκόπου πέπτωκεν, ὑπατείας πέντε, καὶ τρεῖς θριάμβους, καὶ σκῦλα, καὶ τροπαιοφορίας ἀπὸ βασιλέων, τοῖς προαποθνήσκουσι Καρχηδονίων Ἴβηρσι καὶ Νομάσιν ὑποβαλῶν. Ὡστε νεμεσῆσαι αὐτοὺς ἐκείνους ἑαυτοῖς τοῦ κατορθώματος, ἄνδρα Ῥωμαίων ἄριστον ἀρετῆς, καὶ δυνάμει μέγιστον, καὶ δόξῃ λαμπρότατον, ἐν τοῖς Φρεγελλάνων προδιερευνηταῖς παραναλῶσθαι. Χρὴ δὲ ταῦτα μὴ κατηγορίαν εἶναι τῶν ἀνδρῶν νομίζεσθαι, ἀλλ' ὡς ἀγανάκτησίν τινα καὶ παρρησίαν ὑπὲρ αὐτῶν

ἐκείνων πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀνδρείαν αὐτῶν, εἰς ἣν τὰς ἄλλας
κατανάλωσαν ἀρετὰς, ἀφειδήσαντες τοῦ βίου καὶ τῆς ψυχῆς,
ὥσπερ ἑαυτοῖς, οὐ ταῖς πατρίσι μᾶλλον καὶ φίλοις καὶ συμμά-
χοις, ἀπολλυμένων. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον Πελοπίδας μὲν τοὺς
συμμάχους ταφεῖς ἔσχεν, ὑπὲρ ὧν ἀπέθανε· Μάρκελλος δὲ τοὺς
πολεμίους, ὑφ' ὧν ἀπέθανε. Ζηλωτὸν μὲν οὖν ἐκεῖνο καὶ μακά-
ριον· κρεῖττον δὲ καὶ μείζον εὐνοίας χάριν ἀμειβομένης, ἔχθρα
λυποῦσαν ἀρετὴν θαυμάζουσα. Τὸ γὰρ καλὸν ἐνταῦθα τὴν τι-
μὴν ἔχει μόνον· ἐκεῖ δὲ τὸ λυσιτελὲς καὶ ἡ χρεῖα μᾶλλον ἀγα-
πᾶται τῆς ἀρετῆς.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ὁ Λυσιμάχου, φυλῆς μὲν ἦν Ἀντιοχίδος, τὸν δὲ δῆμον Ἀλωπέκῃθεν. Περὶ δ' οὐσίας αὐτοῦ λόγοι διάφοροι γεγονάσιν, οἱ μὲν ὡς ἐν πενίᾳ συντόνῳ καταβιώσαντος, καὶ μετὰ τὴν τελευταίην ἀπολιπόντος θυγατέρας δύο πολλὸν χρόνον ἀνεκδότους δι' ἀπορίαν γεγενημένας. Πρὸς δὲ τοῦτον τὸν λόγον ὑπὸ πολλῶν εἰρημένον ἀντιτασσόμενος ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῷ Σωκράτει, χωρίον τε Φαληροῦ φησὶ γινώσκειν Ἀριστείδου λεγόμενον, ἐν ᾧ τέθαπται. Καὶ τεκμήρια τῆς περὶ τὸν οἶκον εὐπορίας, ἐν μὲν ἡγεῖται, τὴν ἐπιώνυμον ἀρχὴν, ἣν ἤρξε τῷ κυάμῳ λαχὼν ἐκ τῶν γενῶν τῶν τὰ μέγιστα τιμήματα κεκτημένων, οὓς Πεντακοσιομέδωνους προσηγόρευον· ἕτερον δὲ, τὸν ἐξοστρακισμόν· οὐδενὶ γὰρ τῶν πενήτων, ἀλλὰ τοῖς ἐξ οἴκων τε μεγάλων, καὶ διὰ γένους ὄγκον ἐπιφθάνων, ὄστρακον ἐπιφέρεισθαι· τρίτον δὲ καὶ τελευταῖον, ὅτι νίκης ἀναθήματα χορηγικοὺς τρίποδας ἐν Διονύτου κατέλιπον, οἱ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐδεδείκνυντο, τριαύτην ἐπιγραφὴν διασώζοντες· « Ἀντιοχὶς ἐνίκα, Ἀριστείδης ἐχορήγει, Ἀρχέστρατος ἐδίδασκε. » Τοῦτ' ἔστι μὲν οὖν, καίπερ εἶναι δοκοῦν μέγιστον, ἀσθενέστατόν ἐστι. Καὶ γὰρ Ἐπαμινώνδας, ὃν πάντες ἀνθρώποι γινώσκουσιν ἐν πενίᾳ καὶ τραφέντα πολλῇ καὶ βιώσαντα, καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος, οὐκ ἀφιλοτίμους ἀνεδέξαντο χορηγίας, ὁ μὲν αὐληταῖς ἀνδράσιν, ὁ δὲ παισὶ κυκλίους χορηγήσας· τούτῳ μὲν Δίωνος τοῦ Συρακουσίου τὴν δαπάνην παρέχοντος, Ἐπαμινώνδα δὲ τῶν περὶ Πελοπίδαν. Οὐ γὰρ ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀκήρυκτος καὶ ἄσπονδος πρὸς τὰς παρὰ τῶν φίλων δωρεὰς πόλεμος· ἀλλὰ τὰς εἰς ἀπόθεσιν καὶ πλεονεξίαν ἀγενεῖς ἡγούμενοι καὶ ταπεινάς, ὅσαι φιλοτιμίας τινὸς ἀκερδῶδες ἔχονται καὶ λαμπρό-

τητος, οὐκ ἀπωθούνται. Παναίτιος μέντοι περὶ τοῦ τρίποδος ἀπραΐνει τὸν Δημήτριον ὁμωνυμίᾳ διεψευσμένον. Ἀπὸ γὰρ τῶν Περσικῶν εἰς τὴν τελευταίην τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δύο μόνους Ἀρισείδας χορηγούς ἀναγράφεσθαι νικῶντας· ὧν οὐδέτερον εἶναι τῷ Λυσιμάχῳ τὸν αὐτὸν, ἀλλὰ τὸν μὲν, Ξενοφίλου πατρός, τὸν δὲ, χρόνῳ πολλῷ νεώτερον· ὡς ἐλέγχει τὰ γράμματα τῆς μετ' Εὐκλείδην ὄντα γραμματικῆς, καὶ προσγεγραμμένος Ἀρχέστρατος, ὃν ἐν τοῖς Μηδικοῖς οὐδεὶς, ἐν δὲ τοῖς Πελοποννησιακοῖς συχνοὶ χορῶν διδάσκαλον ἀναγράφουσι. Τὸ μὲν οὖν τοῦ Παναϊτίου βέλτιον ἐπισκεπτέον ὅπως ἔχει. Τῷ δ' ὁστράκῳ πᾶς ὁ διὰ δόξαν, ἢ γένους, ἢ λόγου δύναμιν, ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς νομιζόμενος ὑπέπιπτεν. Ὄπου καὶ Δάμων, ὁ Περικλέους διδάσκαλος, ὅτι τῷ φρονεῖν ἐδόκει τις εἶναι περιττός, ἐξωστρακίσθη. Καὶ μὴν ἄρξαι γε τὸν Ἀρισείδην ὁ Ἰδομενεὺς, οὐ κυαμευτὸν, ἀλλ' ἐλομένων Ἀθηναίων φησὶν. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἤρξεν, ὡς αὐτὸς ὁ Δημήτριος γέγραφε, καὶ πάνυ πιθανόν ἐστιν ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ καὶ κατορθώμασι τηλικούτοις ἀξιωθῆναι δι' ἀρετὴν, ἧς διὰ πλοῦτον ἐτύγχανον οἱ λαγχάνοντες. Ἀλλὰ γὰρ ὁ Δημήτριος, οὐ μόνον Ἀρισείδην, ἀλλὰ καὶ Σωκράτη, δῆλός ἐστι τῆς πενίας ἐξελέσθαι φιλοτιμούμενος, ὡς μεγάλου κακοῦ. Καὶ γὰρ ἐκείνῳ φησὶν οὐ μόνον γῆν οἰκείαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ μνᾶς ἐβδομήκοντα τοκίζόμενας ὑπὸ Κρίτωνος.

Β. Ἀρισείδης δὲ, Κλεισθένους μὲν τοῦ κατασηταμένου τὴν πολιτείαν μετὰ τοὺς τυράννους ἐταῖρος γενόμενος, ζηλώσας δὲ καὶ θαυμάσας μάλιστα τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον, ἠψατο μὲν ἀριστοκρατικῆς πολιτείας, ἔσχε δ' ἀντιτασσόμενον ὑπὲρ τοῦ δήμου Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους. Ἔνιοι μὲν οὖν φασιν, αὐτοὺς παιδᾶς ὄντας καὶ συντρεφομένους ἀπ' ἀρχῆς ἐν παντί καὶ σπουδῆς ἐχομένῳ καὶ παιδιᾶς πράγματι
καὶ

καὶ λόγῳ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους· καὶ τὰς φύσεις εὐθύς ὑπὸ τῆς φιλονεικίας ἐκείνης ἀνακαλύπτεσθαι· καὶ τὴν μὲν εὐχερῆ καὶ παράβολον καὶ πανοῦργον οὔσαν, καὶ μετ' ὀξύτητος ἐπὶ πάντα ῥαδίως φερομένην, τὴν δ' ἰδρυμένην ἐν ἤθει βεβαίῳ καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ἀτενῆ, ψεῦδος δὲ καὶ βωμολοχίαν καὶ ἀπάτην οὐδ' ἐν παιδιᾷς τινι τρόπῳ προσιεμένην. Ἀρίστων δ' ὁ Χίος ἐξ ἐρωτικῆς ἀρχῆς γενέσθαι φησὶ, καὶ προελθεῖν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἔχθραν αὐτῶν. Στησίλειω γάρ, ὃς ἦν γένει Κεῖος, ἰδέα τε καὶ μορφῇ σώματος πολὺ τῶν ἐν ὥρᾳ λαμπρότατος, ἀμφοτέρους ἐρασθέντας, οὐ μετρίως ἐνεγκεῖν τὸ πάθος, οὐδ' ἅμα λήγοντι τῷ κάλλει τοῦ παιδὸς ἀποθέσθαι τὴν φιλονεικίαν, ἀλλ' ὡσπερ ἐγγυμνασαμένους ἐκείνη, πρὸς τὴν πολιτείαν εὐθύς ὀρμηῆσαι διαπύρους ὄντας καὶ διαφόρως ἔχοντας. Ὁ μὲν οὖν Θεμισοκλῆς εἰς ἐταιρείαν ἐμβαλὼν ἑαυτὸν, εἶχε πρόβλημα καὶ δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ὥστε καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα, καλῶς αὐτὸν ἄρξειν Ἀθηναίων, ἄνπερ ἴσος ἦ καὶ κοινὸς ἅπασι· Μηδέποτ', εἶπεν, εἰς τοῦτον ἐγὼ καθίσαιμι τὸν θρόνον, ἐν ᾧ πλέον οὐδὲν ἔξουσιν οἱ φίλοι παρῆμοι τῶν ἀλλοτρίων. Ἀριστείδης δὲ καθ' ἑαυτὸν ὡσπερ ὀδὸν ἰδίαν ἐβάδιζε διὰ τῆς πολιτείας· πρῶτον μὲν, οὐ βουλόμενος συναδικεῖν τοῖς ἐταίροις, ἢ λυπηρὸς εἶναι μὴ χαριζόμενος· ἔπειτα τὴν ἀπὸ τῶν φίλων δύναμιν οὐκ ὀλίγους ὄρων ἐπαίρουσαν ἀδικεῖν, ἐφυλάττετο, μόνῳ τῷ χρησά καὶ δίκαια πράττειν καὶ λέγειν ἀξίων θαρρῆεῖν τὸν ἀγαθὸν πολίτην.

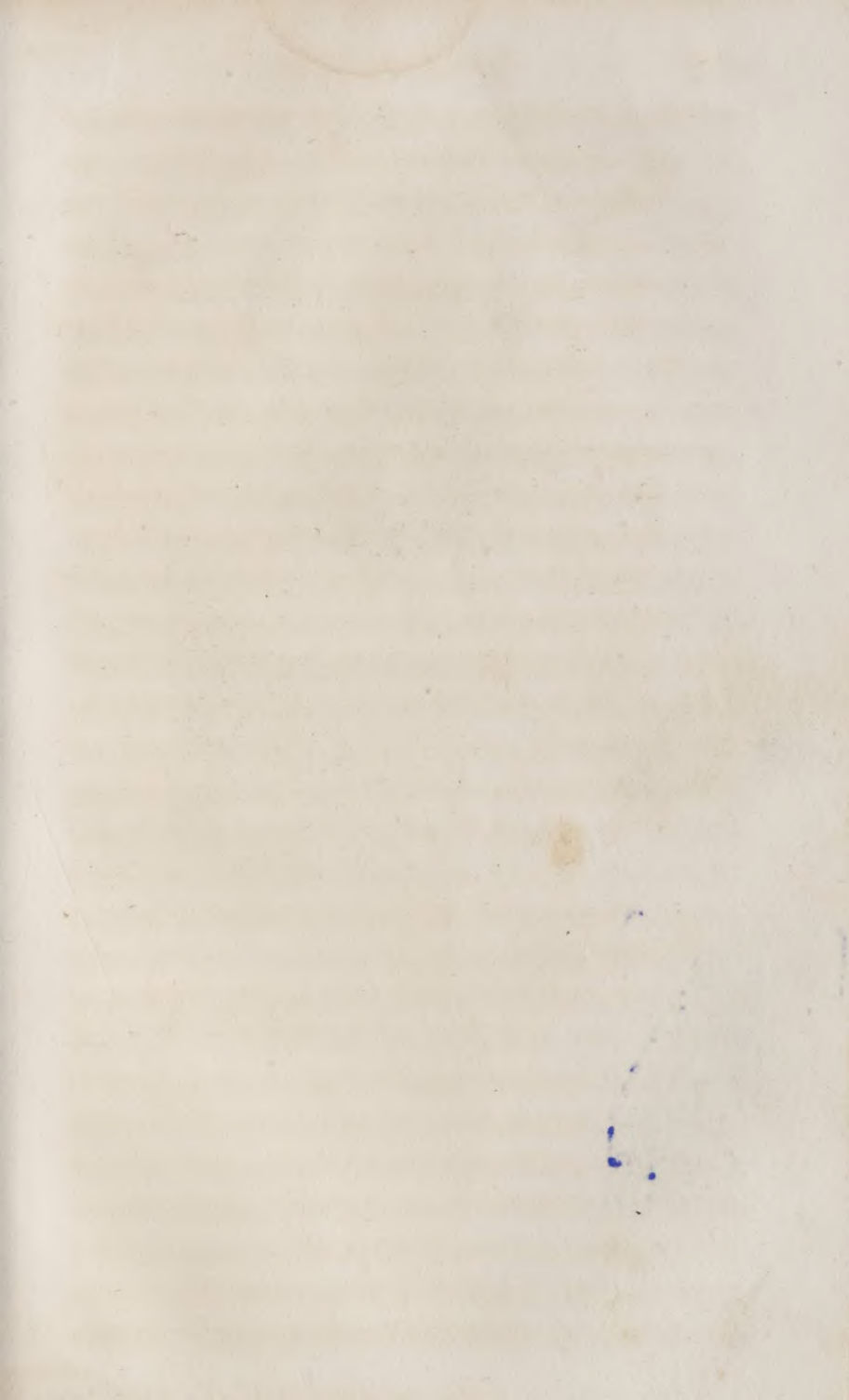
Γ. Οὐ μὴν ἀλλὰ, πολλὰ κινουμένου τοῦ Θεμισοκλέους παραβόλως, καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτῷ πολιτείαν ἐνισταμένου καὶ διακόπτοντος, ἠναγκάζετό που καὶ αὐτὸς, τὰ μὲν ἀμυνόμενος, τὰ δὲ κολούων τὴν ἐκείνου δύναμιν, χάριτι τῶν πολλῶν ἀύξομένην, ὑπεναντιοῦσθαι οἷς ἔπραττεν ὁ Θεμισοκλῆς· βέλτιον ἠγούμενος παρελθεῖν ἔνια τῶν συμφερόντων τῷ δήμῳ, ἢ τῷ κρατεῖν ἐκεῖνον ἐν πᾶσιν, ἰσχυρὸν γενέσθαι. Τέλος δὲ ποτε τοῦ Θεμισοκλέους

πράττοντός τιτῶν δεόντων, ἀντικρούσας καὶ περιγενόμενος, οὐ κατέσχευεν, ἀλλ' εἶπεν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀπιὼν, ὡς οὐκ ἔστι σωτηρία τοῖς Ἀθηναίων πράγμασιν, εἰ μὴ καὶ Θεμισοκλέα καὶ αὐτὸν εἰς τὸ βάραθρον ἐμβάλοιεν. Πάλιν δὲ γράψας τινὰ γνώμην εἰς τὸν δῆμον, ἀντιλογίας οὔσης πρὸς αὐτὴν καὶ φιλονεικίας, ἐκράτει μέλλοντος δὲ τοῦ προέδρου τὸν δῆμον ἐπερωτᾶν, αἰσθόμενος ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν τὸ ἀσύμφορον, ἀπέστη τοῦ ψηφίσματος. Πολλὰκις δὲ καὶ δι' ἐτέρων εἰσέφερε τὰς γνώμας, ὡς μὴ φιλονεικία τῇ πρὸς αὐτὸν Ὁθεμισοκλῆς ἐμπόδιος εἴη τῷ συμφέροντι. Θαυμαστὴ δέ τις ἐφαίνετο αὐτοῦ παρὰ τὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ μεταβολὰς ἢ εὐσάθεια, μῆτε τὰς τιμαῖς ἐπαιρομένου, πρὸς τε τὰς δυσμερίας ἀθροῦτως καὶ πράως ἔχοντος, καὶ ὁμοίως ἡγουμένου χρῆναι τῇ πατρίδι παρέχειν ἑαυτὸν, οὐ χρημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ δόξης προΐκα καὶ ἀμισθὶ πολιτευόμενον. Ὄθεν, ὡς ἔοικε, τῶν εἰς Ἀμυράραον ὑπ' Αἰσχύλου πεποιημένων ἰαμβείων ἐν τῷ θεάτρῳ λεγομένων·

Οὐ γὰρ δοκεῖν δίκαιος, ἀλλ' εἶναι θέλει,
 Βαθειαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
 Ἀπ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλευμάτων·

πάντες ἀπέβλεψαν εἰς Ἀρισείδην, ὡς ἐκείνῳ μάλιστα τῆς ἀρετῆς ταύτης προστικούσης.

Δ. Οὐ μόνον δὲ πρὸς εὐνοίαν καὶ χάριν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ πρὸς ἔχθραν ἰσχυρότατος ἦν ὑπὲρ τῶν δικαίων ἀντιβῆναι. Λέγεται γοῦν ποτε διώκων ἐχθρὸν ἐν δικαστηρίῳ, μετὰ τὴν κατηγορίαν οὐ βουλομένων ἀκούειν τοῦ κινδυνεύοντος τῶν δικαστῶν, ἀλλὰ τὴν ψῆφον εὐθὺς αἰτούντων ἐπ' αὐτὸν, ἀναπηδήσας τῷ κρινομένῳ συνεκετεύειν, ὅπως ἀκουσθεῖη καὶ τύχοι τῶν νομίμων. Πάλιν δὲ κρίνων ἰδιώταις δυσὶ, τοῦ ἐτέρου λέγοντος, ὡς πολλὰ τυγχάνειν τὸν Ἀρισείδην ὁ ἀντίδικος λελυπηκώς· Λέγ', ὦ γὰθ, φάναι, μᾶλλον, εἴτι σε κακὸν πεποίηκε· σοὶ γάρ, οὐκ ἑμαυτῷ,

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΟΥΛΒΙΟΥ ΟΥΡΣΙΝΟΥ

Σελ. 248 Τόμ. II

ΣΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. Π. ΑΤΤΕΣ

δικάζω. Τῶν δὲ δημοσίων προσόδων αἰρεθεῖς ἐπιμελητῆς, οὐ μόνον τοὺς καθ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ γενομένους ἄρχοντας ἀπεδείκνυε πολλὰ νενοσφισμένους, καὶ μάλιστα τὸν Θεμιστοκλέα·

Σοφὸς γὰρ ἀνὴρ, τῆς δὲ χειρὸς οὐ κρατῶν.

Δι' οὗ καὶ συναγαγὼν πολλοὺς ἐπὶ τὸν Ἀριστείδην, ἐν ταῖς εὐθύναις διώκων κλοπῆς καταδίκη περιέβαλεν, ὡς φησὶν Ἰδομενεύς. Ἀγανακτούντων δὲ τῶν πρώτων ἐν τῇ πόλει καὶ βελτίστων, οὐ μόνον ἀφείθη τῆς ζημίας, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἄρχων ἐπὶ τὴν αὐτὴν διοίκησιν ἀπεδείχθη. Προσποιούμενος δὲ τῶν προτέρων μεταμέλειν αὐτῷ, καὶ μαλακώτερον ἐνδιδούς ἑαυτὸν, ἤρεσκε τοῖς τὰ κοινὰ κλέπτουσιν, οὐκ ἐξελέγχων, οὐδ' ἀκριβολογούμενος, ὥς καταπιμπλαμένους τῶν δημοσίων, ὑπερεπαινεῖν τὸν Ἀριστείδην, καὶ δεξιοῦσθαι τὸν δῆμον ὑπὲρ αὐτοῦ σπουδάζοντας ἄρχοντα πάλιν αἰρεθῆναι. Μελλόντων δὲ χειροτονεῖν, ἐπετίμησε τοῖς Ἀθηναίοις· «Ὅτε μὲν γὰρ (ἔφη) πιστῶς καὶ καλῶς ὑμῖν ἤρξα, προυπηλακίσθην· ἐπειδὴ πολλὰ τῶν κοινῶν καταπροεῖμαι τοῖς κλέπτουσι, θαυμαστὸς εἶναι δοκῶ πολίτης. Αὐτὸς μὲν οὖν αἰσχύνομαι τῆν ἄν τιμῆ μᾶλλον, ἢ τῆ πρώην καταδίκη· συνάχθομαι δ' ὑμῖν, παρ' οἷς ἐνδοξότερόν ἐστι τοῦ σώζειν τὰ δημόσια, τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πονηροῖς.» Ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ τὰς κλοπὰς ἐξελέγξας, τοὺς μὲν τότε βόωντας καὶ μαρτυροῦντας ὑπὲρ αὐτοῦ κατεσόμισσε, τὸν δ' ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἀπὸ τῶν βελτίστων ἔπαινον εἶχεν.

Ε. Ἐπεὶ δὲ Δάτις ὑπὸ Δαρείου πεμφθεὶς, λόγῳ μὲν, ἐπιθεῖναι δίκην Ἀθηναίοις, ὅτι Σάρδεις ἐνέπρησαν, ἔργῳ δὲ, κατασρέψασθαι τοὺς Ἕλληνας, εἰς Μαραθῶνα παντὶ τῷ σὺλῳ κατέσχε καὶ τὴν χώραν ἐπόρθει, τῶν δέκα καθεσώτων τοῖς Ἀθηναίοις ἐπὶ τὸν πόλεμον στρατηγῶν, μέγιστον μὲν εἶχεν ἀξίωμα Μιλτιάδης, δόξη δὲ καὶ δυνάμει δεύτερος ἦν Ἀριστείδης· καὶ τότε περὶ τῆς μάχης γνώμη τῆ Μιλτιάδου προσθέμενος, οὐ μικρὰν ἐποίησε βροπὴν· καὶ

παρ' ἡμέραν ἐκάστου στρατηγοῦ τὸ κράτος ἔχοντας, ὡς περιῆλθεν εἰς αὐτὸν ἡ ἀρχή, παρέδωκε Μιλτιάδῃ, διδάσκων τοὺς συνάρχοντας, ὅτι τὸ πείθεσθαι καὶ ἀκολουθεῖν τοῖς εὖ φρονοῦσιν οὐκ αἰσχρὸν, ἀλλὰ σεμνόνεσι καὶ σωτήριον. Οὕτω δὲ πράξυνας τὴν φιλονεικίαν, καὶ προτρεψάμενος αὐτοὺς ἀγαπᾶν μιᾷ γνώμῃ τῆ κρατίστη χρωμένους, ἔρρωσε τὸν Μιλτιάδην, τῷ ἀπερισπάστῳ τῆς ἐξουσίας ἰσχυρὸν γενόμενον. Χαίρειν γὰρ εἶν ἕκαστος ἤδη τὸ παρ' ἡμέραν ἄρχειν, ἐκείνῳ προσεῖχεν. Ἐν δὲ τῇ μάχῃ, μάλιστα τῶν Ἀθηναίων τοῦ μέσου πονήσαντος, καὶ πλείστον ἐνταῦθα χρόνον τῶν βαρβάρων ἀντερεισάντων κατὰ Λεοντίδα καὶ Ἀντιοχίδα φυλὴν, ἠγωνίσαντα λαμπρῶς τεταγμένοι παρ' ἀλλήλους ὁ τε Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης. Ὁ μὲν γὰρ Λεοντίδης ἦν, ὁ δ' Ἀντιοχίδης. Ἐπεὶ δὲ τρεψάμενοι τοὺς βαρβάρους ἐνέβαλον εἰς τὰς ναῦς, καὶ πλέοντας οὐκ ἐπὶ νήσων ἐώρων, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς θαλάσσης εἴσω πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἀποβιάζομένους, φοβηθέντες, μὴ τὴν πόλιν ἔρημον λάβωσι τῶν ἀμυνομένων, ταῖς μὲν ἐννέα φυλαῖς ἠπεύγοντο πρὸς τὸ ἄστυ, καὶ κατήνυσαν αὐθημερόν. Ἐν δὲ Μαραθῶνι μετὰ τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς Ἀριστείδης ἀπολειφθεὶς φύλαξ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν λαφύρων, οὐκ ἐβέβησατο τὴν δόξαν· ἀλλὰ, χύδην μὲν ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ παρόντος, ἐσθῆτος δὲ παντοδαπῆς καὶ χρημάτων ἄλλων ἀμυθῆτων ἐν ταῖς σκηναῖς καὶ τοῖς ἠλωκόσι σκάρφισιν ὑπαρχόντων, οὐτ' αὐτὸς ἐπιθύμησε θιγεῖν, οὔτ' ἄλλον εἶασε, πλὴν εἴ τινας ἐειὼν λαθόντες ὠρελήθησαν· ὧν ἦν καὶ Καλλίας ὁ δὲ καὶ ὕχρος. Τούτῳ γάρ τις, ὡς ἔοικε, τῶν βαρβάρων προσέπεσεν, οἰηθεὶς βασιλέα διὰ τὴν κόμην καὶ τὸ σρόφιον εἶναι· προσκυνήσας δὲ καὶ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς, ἔδειξε πολὺν χρυσὸν ἐν λάκκῳ τινὶ κατορωρυγμένον. Ὁ δὲ Καλλίας, ἐμβότατος ἀνθρώπων καὶ παρανομώτατος γενόμενος, τὸν μὲν χρυσὸν ἀνείλετο, τὸν δ' ἄνθρωπον, ὡς μὴ κατεῖπει πρὸς ἐτέρους, ἀπέκτεινεν. Ἐκ τούτου φασὶ καὶ Λακκοπλοῦτους ὑπο τῶν κωμικῶν

τοὺς ἀπὸ τῆς οἰκίας λέγεσθαι, σκωπτόντων εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ χρυσίον ὁ Καλλίας εὔρεν. Ἀρισείδης δὲ τὴν ἐπώνυμον εὐθύς ἀρχὴν ἤρξε. Καίτοι φησὶν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος, ἄρξαι τὸν ἄνδρα μικρὸν ἔμπροσθεν τοῦ θανάτου, μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην. Ἐν δὲ ταῖς ἀναγραφαῖς, μετὰ μὲν Ξανθιππίδην, ἐφ' οὗ Μαρδόνιος ἠττήθη Πλαταιᾶσιν, οὐδ' ἐμύνημον Ἀρισείδην ἐν πάνυ πολλοῖς λάθειν ἐσι· μετὰ δὲ Φάνιππον, ἐφ' οὗ τὴν ἐν Μα-
ραθῶνι μάχην ἐνίκων, εὐθύς Ἀρισείδης ἄρχων ἀναγέγραπται.

5. Πασῶν δὲ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρετῶν ἡ δικαιοσύνη μάλιστα τοῖς πολλοῖς αἰσθησὶν παρεῖχε, διὰ τὸ τὴν χρεῖαν ἐνδελεχεσάτην αὐτῆς καὶ κοινοτάτην ὑπάρχειν. Ὅθεν ἀνὴρ πένης καὶ δημοτικὸς ἐκτίσαστο τὴν βασιλικωτάτην καὶ θειωτάτην προσηγορίαν τὸν Δίκαιον. Ὁ τῶν βασιλέων καὶ τυράννων οὐδεὶς ἐζήλωσεν· ἀλλὰ Πολιορκηταί, καὶ Κεραυνοί, καὶ Νικάτορες, ἔνιοι δ' Ἄετοί καὶ Ἰέρακες ἔχαιρον προσαγορευόμενοι, τὴν ἀπὸ τῆς βίας καὶ τῆς δυνάμεως, ὡς ἔοικε, μᾶλλον, ἢ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, δόξαν ἀγαπῶντες. Καίτοι τὸ θεῖον, ᾧ γλίχονται συνοικειοῦν καὶ συναφομοιοῦν αὐτοὺς, τρισὶ δοκεῖ διαφέρειν, ἀφθαρσίᾳ, καὶ θυνάμει, καὶ ἀρετῇ· ὧν σεμνότετον ἡ ἀρετὴ καὶ θειώτατόν ἐσι. Ἀφθάρτω μὲν γάρρειναι καὶ τῷ κενῷ καὶ τοῖς στοιχείοις συμβέβηκε· δύναμιν δὲ σεισμοὶ καὶ κεραυνοὶ, καὶ πνευμάτων ὄρμαι, καὶ ρευμάτων ἐπιφοραὶ μεγάλην ἔχουσι· δίκης δὲ καὶ θέμιδος οὐδενὶ ὅτι μὴ τῷ φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι τὸ θεῖον μεταλαγχάνει. Δι' ὃ καὶ τριῶν ὄντων, ἃ πεπόνθασιν οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ θεῖον, ζήλου καὶ φόβου καὶ τιμῆς, ζηλοῦν μὲν αὐτοὺς καὶ μακκαρίζειν εἰκόασι κατὰ τὸ ἀφθαρτον καὶ αἰδίδιον, ἐκπλήττεσθαι δὲ καὶ δεδιέναι κατὰ τὸ κύριον καὶ δυνατὸν, ἀγαπᾶν δὲ καὶ τιμᾶν καὶ σέβεσθαι κατὰ τὴν δικαιοσύνην. Ἀλλὰ, καίπερ οὕτω διακείμενοι, τῆς μὲν ἀθανασίας, ἣν ἡ φύσις ἡμῶν οὐ δέχεται, καὶ τῆς δυνάμεως, ἧς ἐν τῇ τύχῃ κεῖται τὸ πλεῖστον, ἐπιθυμοῦσι· τὴν δ' ἀρετὴν, ὃ μόνον ἐσι τῶν θείων

ἀγαθὸν ἐφ' ἡμῖν, ἐν ὑσέρῳ τίθενται· κακῶς φρονοῦντες, ὡς τὸν ἐν δυνάμει καὶ τύχῃ μεγάλη καὶ ἀρχῇ βίον ἢ μὲν δικαιοσύνη ποιεῖ θεῖον, ἢ δ' ἀδικία θηριώδη.

Z. Τῷ δ' οὖν Ἀρισείδῃ συνέβη τὸ πρῶτον ἀγαπωμένῳ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν, ὕστερον φθονεῖσθαι, μάλιστα μὲν τοῦ Θεμιστοκλέους λόγον εἰς τοὺς πολλοὺς ἐμβαλόντος, ὡς Ἀρισείδης ἀνηρηκῶς τὰ δικαστήρια τῷ κρίνειν ἅπαντα καὶ δικάζειν, λέληθε μοναρχίαν ἀδορυφόρητον ἑαυτῷ κατεσκευασμένος. Ἢδη δέ που καὶ ὁ δῆμος ἐπὶ τῇ νίκῃ μέγα φρονῶν, καὶ τῶν μεγίστων ἀζιῶν αὐτὸν, ἤχθετο τοῖς ὄνομα καὶ δόξαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἔχουσι. Καὶ συνελθόντες εἰς ἄστυ πανταχόθεν, ἐξοστρακίζουσι τὸν Ἀρισείδην, ὄνομα τῷ φθόνῳ τῆς δόξης φόβον τυραννίδος θέμενοι. Μοχθηρίας γὰρ οὐκ ἦν κόλασις ὁ ἐξοστρακισμός· ἀλλ' ἐκαλεῖτο μὲν, δι' εὐπρέπειαν, ὄγκου καὶ δυνάμεως βαρυτέρας ταπεινώσις καὶ κόλασις· ἦν δὲ φθόνου παραμυθία φιλάνθρωπος, εἰς ἀνήκεστον οὐδὲν, ἀλλ' εἰς μετᾶσαι ἐτέων δέκα τὴν πρὸς τὸ λυποῦν ἀπερειδομένου δυσμέλειαν. Ἐπεὶ δ' ἤρξαντό τινες ἀνθρώπους ἀγεννεῖς καὶ πονηροὺς ὑποβάλλειν τῷ πράγματι, τελευταῖον ἀπάντων Ἰπέρβολον ἐξοστρακίσαντες, ἐπαύσαντο. Λέγεται δὲ τὸν Ἰπέρβολον ἐξοστρακισθῆναι διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἀλικιιάδης καὶ Νικίας, μέγιστον ἐν τῇ πόλει δυνάμενοι, διεστασίχζον. Ὡς οὖν ὁ δῆμος ἔμελλεν ἐκφέρειν τὸ ὄσρακον, καὶ δῆλος ἦν τὸν ἕτερον γράψων, διαλεχθέντες ἀλλήλοις, καὶ τὰς στάσεις ἐκατέρας εἰς ταῦτό συναγαγόντες, τὸν Ἰπέρβολον ἐξοστρακισθῆναι παρεσκευάσαν. Ἐκ δὲ τούτου δυσχεράνας ὁ δῆμος ὡς καθυβρισμένον τὸ πρᾶγμα καὶ προπεπιληκισμένον, ἀφῆκε παντελῶς καὶ κατέλυσεν. Ἦν δὲ τοιοῦτον, ὡς τύπῳ φράσχι, τὸ γινόμενον. Ὅσρακον λαβῶν ἕκαστος, καὶ γράψας, ὠνεβούλετο μεταστῆσαι τῶν πολιτῶν, ἔφερεν εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς περιπεφραγμένον ἐγκύκλιον δρυφράκτοις. Οἱ δ' ἄρχοντες πρῶτον μὲν διηρίθμουν τὸ σῆμα ἐν ταύτῳ τῶν

ὄσρακων πλῆθος· εἰ γὰρ ἑξακισχιλίων ἐλάττωτες οἱ γράψαντες εἶεν, ἀτελής ἦν ὁ ἑξοσρακισμός. Ἐπειτα τῶν ὀνομάτων ἕκαστον ἰδίχθέντες, τὸν ὑπὸ τῶν πλείστων γεγραμμένον ἑξεκέρυττον εἰς ἕτη δέκα, καζπούμενον τὰ αὐτοῦ. Γραφομένων οὖν τότε τῶν ὄσρακων, λέγεται τινα τῶν ἀγραμμάτων καὶ παντελῶς ἀγροίκων, ἀναδόντα τῷ Ἀριστείδῃ τὸ ὄσρακον, ὡς ἐνὶ τῶν τυχόντων, παρακαλεῖν, ὅπως Ἀριστείδην ἐγγράψῃ. Τοῦ δὲ θαυμάσαντος, καὶ πυθομένου, μή τι κακὸν αὐτὸν Ἀριστείδης πεποίηκεν· Οὐδὲν, εἶπεν, οὐδὲ γινώσκω τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι πανταχοῦ τὸν Δίκαιον ἀκούων. Ταῦτ' ἀκούσαντα τὸν Ἀριστείδην, ἀποκρίνασθαι μὲν οὐδὲν, ἐγγράψαι δὲ τοῦνομα τῷ ὄσρακῳ καὶ ἀποδοῦναι. Τῆς δὲ πόλεως ἀπαλλαττόμενος ἤδη, τὰς χεῖρας ἀνατείνας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤψατο τὴν ἐναντίαν, ὡς ἔοικεν, εὐχὴν τῷ Ἀχιλλεῖ, μηδένα καιρὸν Ἀθηναίους καταλαβεῖν, ὃς ἀναγκάσει τὸν δῆμον Ἀριστείδου μνησθῆναι.

Η. Τρίτῳ δ' ἔτει, Ξέρξου διὰ Θετταλίας καὶ Βοιωτίας ἐλαύοντος ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, λύσαντες τὸν νόμον, ἐψηφίσαντο τοῖς μεθεσῶσι κάθοδον· μάλιστα φοβούμενοι τὸν Ἀριστείδην, μὴ προσθέμενος τοῖς πολεμίοις, διαφθείρῃ καὶ μετασῆσῃ πολλοὺς τῶν πολιτῶν πρὸς τὸν βάρβαρον· οὐκ ὀρθῶς σοχαζόμενοι τοῦ ἀνδρός· ὃς γε καὶ πρὸ τοῦ δόγματος τούτου διετέλει προτρέπων καὶ παροξύνων τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ μετὰ τὸ δόγμα τοῦτο, Θεμιστοκλέους στρατηγούντος αὐτοκράτορος, πάντα συνέπραττε καὶ συνεβούλευεν, ἐνδοξότατον ἐπὶ σωτηρίᾳ κοινῇ ποιῶν τὸν ἔχθιστον. Ὡς γὰρ, ἀπολιπεῖν τὴν Σαλαμίνα βουλευομένων τῶν περὶ Εὐρυβιάδην, αἱ βαρβαρικάι τρίηρεις νύκτωρ ἀναχθεῖσαι, καὶ περιβαλοῦσαι τὸν τε πόρον ἐν κύκλῳ καὶ τὰς νήσους κατεῖχον, οὐδενὸς προειδότης τὴν κύκλωσιν, ἦκεν ὁ Ἀριστείδης ἀπ' Αἰγίνης παραβόλως διὰ τῶν πολεμίων νεῶν διεκπλεύσας· καὶ νυκτὸς ἐλθὼν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους

Θεμιστοκλέα· καὶ λέγονται, κατὰ τι λόγιον τοῦ μάντεως Εὐφραντίδου κελεύσαντος, ὠμησῆ Διονύσω καθιερωθῆναι. Τὴν δὲ νησίδα τοῖς ὀπλίταις πανταχόθεν ὁ Ἀριστείδης περιεέψας, ἐφήδρευε τοῖς ἐκπερομένοις πρὸς αὐτήν, ὡς μήτε τῶν φίλων τινὰ διαφραθῆναι, μήτε τῶν πολεμίων διαφυγεῖν. Ὁ γὰρ πλεῖστος ὠθισμὸς τῶν νεῶν καὶ τῆς μάχης τὸ καρτερώτατον ἔοικε περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον γενέσθαι· διὸ καὶ τρόπαιον ἔστηκεν ἐν τῇ Ψυτταλείᾳ. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θεμιστοκλῆς ἀποπειρώμενος τοῦ Ἀριστείδου, καλὸν μὲν εἶναι τὸ πεπραγμένον αὐτοῖς ἔργον ἔλεγε, κρεῖττον δὲ λείπεσθαι, τὸ λαβεῖν ἐν Εὐρώπῃ τὴν Ἀσίαν, ἀναπλεύσαντας εἰς Ἑλλάσποντον τὴν ταχίστην καὶ τὸ ζεῦγμα διακόψαντας. Ἐπεὶ δ' Ἀριστείδης ἀνακραγὼν, τοῦτον μὲν ἐκέλευε τὸν λόγον καταβαλεῖν, σκοπεῖν δὲ καὶ ζητεῖν, ὅπως τὴν ταχίστην ἐκβάλωσι τὸν Μῆδον ἐκ τῆς Ἑλλάδος, μὴ κατακλεισθεῖς ἀπορία φυγῆς μετὰ τσαύτης δυνάμεως τραπῆ πρὸς ἄμυναν ὑπ' ἀνάγκης, οὕτω πέμπει πάλιν Ἀρνάκην εὐνοῦχον ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκ τῶν αἰχμαλώτων, κρύφα φράσαι τῷ βασιλεῖ κελεύσας, ὅτι πλεῖν ἐπὶ τῆς γεφύρας ὠρημμένους τοὺς Ἕλληνας αὐτὸς ἀποτρέψει, σώζεσθαι βασιλέα βουλόμενος.

1. Ἐκ τούτου Ξέρξης μὲν, περίφοβος γενόμενος, εὐθὺς ἐπὶ τὸν Ἑλλάσποντον ἠπέιγετο· Μαρδόνιος δὲ, τοῦ στρατοῦ τὸ μαχημώτατον ἔχων περὶ τριάκοντα μυριάδας, ὑπελείπετο, καὶ φοβερὸς ἦν, ἀπ' ἰσχυρᾶς τῆς περὶ τὸ πεζὸν ἐλπίδος ἀπειλῶν τοῖς Ἕλλησι, καὶ γράφων τοιαῦτα· « Νενικήκατε θαλασσίους ξύλοις χερσαίους ἀνθρώπους, οὐκ ἐπισημένους κώπην ἐλαύνειν· ἀλλὰ νῦν πλατεῖα μὲν ἡ Θετταλῶν γῆ, καλὸν δὲ τὸ Βοιωτικὸν πεδῖον ἀγαθοῖς ἰππεῦσι καὶ ὀπλίταις ἐναγωνίσασθαι. » Πρὸς δ' Ἀθηναίους ἔπεμψεν ἰδία γράμματα καὶ λόγους παρὰ βασιλέως, τὴν τε πόλιν αὐτοῖς ἀναστήσειν ἐπαγγελλομένου, καὶ χρήματα πολλὰ δώσειν, καὶ τῶν Ἑλλήνων κυρίους καταστήσειν, ἐκ προδῶν τοῦ πολέμου

γενομένους. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πυθόμενοι ταῦτα, καὶ δέισαν-
 τες, ἐπεμψαν Ἀθηναῖζε πρέσβεις, δεόμενοι τῶν Ἀθηναίων, ὅπως
 παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Σπάρτην ἀποσεύλωσι, τοῖς δὲ πρεσ-
 βυτέροις τροφὰς παρ' αὐτῶν λαμβάνωσιν· ἰσχυρὰ γὰρ ἦν ἀπορία
 περὶ τὸν δῆμον ἀπολωλεκότα τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν. Οὐ μὲν
 ἀλλὰ τῶν πρέσβων ἀκούσαντες, Ἀριστείδου ψήρισμα γράψαν-
 τος, ἀπεκρίναντο θαυμαστὴν ἀπόκρισιν· τοῖς μὲν πολέμοις συγ-
 γνώμην ἔχειν φάσκοντες, εἰ πάντα πλούτου καὶ χρημάτων ὄνια
 νομίζοιεν, ὧν κρεῖττον οὐδὲν ἔσασιν· ὀργίζεσθαι δὲ Λακεδαι-
 μονίοις, ὅτι τὴν πενίαν καὶ τὴν ἀπορίαν τὴν νῦν παροῦσαν
 Ἀθηναίοις μόνον ὀρώσι, τῆς δ' ἀρετῆς καὶ τῆς φιλοτιμίας ἀμνη-
 μονοῦσιν, ἐπὶ σιτίοις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνίζεσθαι παρακα-
 λοῦντες. Ταῦτα γράψας Ἀριστείδης, καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν παραγαγὼν, Λακεδαιμονίοις μὲν ἐκέλευε φράζειν, ὡς
 οὐκ ἔστι χρυσοῦ τοσοῦτον πλῆθος οὔθ' ὑπὲρ γῆν, οὔτε ὑπὸ γῆν,
 ὅσον Ἀθηναῖοι δέξαιντο ἂν πρὸ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας.
 Τοῖς δὲ παρὰ Μαρδονίου τὸν ἥλιον δείξας· « Ἄχρισ ἂν οὗτος
 (ἔφη) ταύτην πορεύηται τὴν πορείαν, Ἀθηναῖοι πολεμήσουσι
 Πέρσαις ὑπὲρ τῆς δεδηωμένης χώρας, καὶ τῶν ἠσεημένων καὶ
 κατακεκαυμένων ἰερῶν. » Ἔτι δ' ἀρὰς θέσθαι τοὺς ἱερεῖς ἔγραψεν,
 εἴ τις ἐπικηρυκεύσαιο Μήδοις, ἢ τὴν συμμαχίαν ἀπολίποι τῶν
 Ἑλλήνων. Ἐμβαλόντος δὲ Μαρδονίου τὸ δεύτερον εἰς τὴν Ἀτ-
 τικὴν, αὔθις εἰς Σαλαμίνα διεπέρασαν. Ἀριστείδης δὲ πεμφθεὶς
 εἰς Λακεδαίμονα, τῆς μὲν βραδυτῆτος αὐτοῖς ἐνεκάλει καὶ τῆς
 ὀλιγωρίας, προεμένους αὔθις τῷ βαρβάρῳ τὰς Ἀθήνας, ἠξίου δὲ
 πρὸς τὰ ἔτι σωζόμενα τῆς Ἑλλάδος βοηθεῖν. Ταῦτ' ἀκούσαντες
 οἱ ἔφοροι, μεθ' ἡμέραν μὲν ἐδόκουν παίζειν καὶ ῥαθυμεῖν ἐορ-
 τάζοντες· ἦν γὰρ αὐτοῖς Ἰακίνθια· νυκτὸς δὲ πεντακισχιλίους
 Σπαρτιατῶν ἐπιέξαντες, ὧν ἕκαστος ἐπτὰ περὶ αὐτὸν εἴλωτας
 εἶχεν, ἐξέπεμψαν, οὐκ εἰδότες τῶν Ἀθηναίων. Ἐπεὶ δὲ πάλιν

ἐγκαλῶν ὁ Ἀριστείδης προσῆλθεν, οἱ δὲ σὺν γέλωτι ληρεῖν αὐτὸν ἔφρασκον καὶ καθεύδειν· ἤδη γὰρ ἐν Ὀρεσείῳ τὸν στρατὸν εἶναι πορευόμενον ἐπὶ τοὺς ξένους (ξένου· γὰρ ἐκάλουν τοὺς Πέρσας), οὐ κατὰ καιρὸν ἔφη παίζειν αὐτοὺς ὁ Ἀριστείδης, ἀντὶ τῶν πολεμίων τοὺς φίλους ἐξαπατῶντας. Ταῦθ' οἱ περὶ τὸν Ἰδομενέα λέγουσιν. Ἐν δὲ τῷ ψηφίσματι τοῦ Ἀριστείδου πρεσβευτῆς οὐκ αὐτὸς, ἀλλὰ Κίμων καὶ Ἐάνθιππος καὶ Μυρωνίδης φέρονται.

ΙΑ. Χειροτονηθεὶς δὲ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ τῶν Ἀθηναίων ὀκτακισχιλίους ὀπλίτας ἀναλαβὼν, ἦκεν εἰς Πλαταιάς. Ἐκεῖ δὲ Πausανίας, ὁ τοῦ σύμπαντος ἡγούμενος Ἑλληνικοῦ, συνέμιξεν, ἔχων τοὺς Σπαρτιάτας· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπέβρει τὸ πλῆθος. Τῶν δὲ βαρβάρων τὸ μὲν ὄλον τῆς στρατοπεδείας παρὰ τὸν Ἄσωπὸν ποταμὸν παρεκτεταμένης οὐδεὶς ἦν ὄρος διὰ μέγεθος· περὶ δὲ τῆς ἀποσκευῆς καὶ τὰ κυριώτατα τεῖχος περιεφράξαντο τετράγωνον, οὗ τῶν πλευρῶν ἐκάστη μῆκος ἦν δέκα σταδίων. Pausanία μὲν οὖν καὶ τοῖς Ἕλλησι κοινῇ Τιςαμενὸς ὁ Ἡλείος ἐμαντεύσατο καὶ προσεῖπε νίκην ἀμυνομένοις καὶ μὴ προεπιχειροῦσιν. Ἀριστείδου δὲ πέμψαντος εἰς Δελφοὺς, ἀνεῖλεν ὁ θεὸς, «Ἀθηναίους καθυπερτέρους ἔσσεσθαι τῶν ἐναντίων εὐχομένους τῷ Διὶ, καὶ τῇ Ἥρᾳ τῇ Κιθαιρωνίᾳ, καὶ Πανὶ καὶ νύμφαις Σφραγίτισι καθύοντας ἥρωσιν, Ἄνδροκράτει, Λεύκωνι, Πεισάνδρῳ, Δαμοκράτει, Ἰψίωνι, Ἀκταίωνι, Πολυτίδῳ· καὶ τὸν κίνδυνον ἐν γὰρ ἰδίᾳ ποιουμένους· ἐν τῷ πεδίῳ τᾶς Δάματρος τᾶς Ἐλευσινίας καὶ τᾶς Κόρας.» Οὗτος ὁ χρησμός ἀπενεχθεὶς ἀπορίαν τῷ Ἀριστείδῃ παρείχεν. Οἱ μὲν γὰρ ἥρωες, οἷς ἐκέλευε θύειν, ἀρχηγέται Πλαταιέων ἦσαν, καὶ τὸ τῶν Σφραγιτίδων νυμφῶν ἄντρον ἐν μιᾷ κορυφῇ τοῦ Κιθαιρωνος ἐστὶν εἰς δυσμὰς ἡλίου θερινὰς τετραμμένον· ἐν ᾧ καὶ μαντεῖον ἦν πρότερον, ὡς φασί, καὶ πολλοὶ κατείχοντο τῶν ἐπιχωρίων, οἷς Νυμφολήπτους προσηγόρευον. Τὸ δὲ τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος πεδίον, καὶ τὸ τὴν

μάχην ἐν ἰδίᾳ χώρῃ ποιουμένοις τοῖς Ἀθηναίοις νίκην δίδοσθαι, πάλιν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀνεκαλεῖτο καὶ μεθίστη τὸν πόλεμον. Ἐνθα τῶν Πλαταιέων ὁ στρατηγός, Ἀριμνήστος, ἔδοξε κατὰ τοὺς ὕπνους ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος ἐπερωτώμενον αὐτὸν, ὅ τι δὴ πράττειν δέδοκται τοῖς Ἕλλησιν; εἰπεῖν· « Αὔριον εἰς Ἐλευσίνα τὴν στρατιὰν ἀπάξομεν, ὃ δέσποτα, καὶ διαμαχοῦμεθα τοῖς βαρβάροις ἐκεῖ κατὰ τὸ πυθόχρησον. » Τὸν οὖν θεὸν φάναι διαμαρτάνειν αὐτοῦ; τοῦ παντός· αὐτόθι γάρ εἶναι περὶ τὴν Πλαταικὴν τὰ πυθόχρηστα, καὶ ζητοῦντας ἀνευρήσειν. Τούτων ἐναργῶς τῷ Ἀριμνήστῳ φανέντων, ἐξεγειρόμενος τάχις μετεπέμψατο τοὺς ἐμπειροτάτους καὶ πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν μεθ' ὧν διαλεγόμενος καὶ συνδιαπορῶν, εὔρεν, ὅτι τῶν Ἰσιῶν πλησίον ὑπὸ τὸν Κιθαιρῶνα ναός ἐστιν ἀρχαῖος πάνυ Διὸς Ἐλευσινίας καὶ Κόρης προσαγορευόμενος. Εὐθύς οὖν παραλαβὼν τὸν Ἀρισείδην, ἦγεν ἐπὶ τὸν τόπον εὐφύεστατον ὄντα παρατάξαι ράλαγγα πεζικὴν ἱπποκρατουμένους, διὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Κιθαιρῶνος, ἄφιππα ποιούσας τὰ καταλήγοντα καὶ συγκυροῦντα τοῦ πεδίου πρὸς τὸ ἱερόν. Αὐτοῦ δ' ἦν καὶ τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρώων ἐγγύς, ἄλσει πυκνῶν καὶ συσκίων δένδρων περιεχόμενον. Ὅπως δὲ μηδὲν ἔλλιπές ἔχη πρὸς τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ὁ χρησμός, ἔδοξε τοῖς Πλαταιεῦσιν, Ἀριμνήστου γνώμην εἰπόντος, ἀνελεῖν τὰ πρὸς τὴν Ἀττικὴν ὄρια τῆς Πλαταιίδος, καὶ τὴν χώραν ἐπιδιδῶναι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, (ὥς) ἐν οἰκείᾳ κατὰ τὸν χρησμὸν ἐναγωνίασθαι. Ταύτην μὲν οὖν τὴν φιλοτιμίαν τῶν Πλαταιέων οὕτω συνέβη περιβόητον γενέσθαι, ὥς καὶ Ἀλέξανδρον, ἤδη βασιλεύοντα τῆς Ἀσίας, ὕστερον πολλοῖς ἔτεσι τειχίζοντα τὰς Πλαταιάς, ἀνειπεῖν Ὀλυμπιάσιν ὑπὸ κήρυκος, ὅτι ταύτην ὁ βασιλεὺς ἀποδίδωσι Πλαταιεῦσι τῆς ἀνδραγαθίας καὶ τῆς μεγαλοψυχίας χάριν, ἐπειδὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ τὴν χώραν ἐπέδωκεν, καὶ παρέσχον αὐτοῖς προθυμοτάτους.

ΙΒ. Ἀθηναίους δὲ Τεγεάταις περὶ τάξεως ἐρίσαντες, ἠξίουσαν ὡσπερ ἄσι, Λακεδαιμονίων τὸ δεξιὸν ἐχόντων κέρας, αὐτοὶ τὸ εὐώνυμον ἔχειν, πολλὰ τοὺς αὐτῶν προγόνους ἐγκωμιάζοντες. Ἀγανακτούντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, εἶπε. « Τεγεάταις μὲν ἀντειπεῖν περὶ εὐγενείας καὶ ἀνδραγαθίας ὀπαρῶν καιρὸς οὐ δίδωσι, πρὸς δ' ὑμᾶς, ὦ Σπαρτιᾶται, καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας λέγομεν, ὅτι τὴν ἀρετὴν οὐκ ἀφαιρεῖται τόπος, οὐδὲ δίδωσιν· ἦν δ' ἂν ὑμεῖς ἡμῖν τάξιν ἀποδοῦτε, πειρασόμεθα κοσμοῦντες καὶ φυλάττοντες, μὴ καταισχύνειν τοὺς προηγωνισμένους ἀγῶνας. Ἦκωμεν γὰρ οὐ τοῖς συμμάχοις στρατιάσοντες, ἀλλὰ μαχόμενοι ταῖς πολεμίαις, οὐδ' ἐπαινεσόμενοι τοὺς πατέρας, ἀλλ' αὐτοὺς ἀνδρας ἀγαθοὺς τῇ Ἑλλάδι παρέξοντες· ὡς οὗτος ὁ ἀγὼν δείξει καὶ πόλιν καὶ ἄρχοντα καὶ ἰδιώτην, ὑπόσου τοῖς Ἕλλησιν ἄξιός ἐστι. » Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ συνέδρου καὶ ἡγεμόνες, ἀπεδέξαντο τοὺς Ἀθηναίους, καὶ θάτερον αὐτοῖς κέρας ἀπέδοσαν.

ΙΓ. Οὕτως δὲ μετεώρου τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα ταῖς Ἀθηναίοις, τῶν πραγμάτων ἐπισηφαλῶς ἐχόντων, ἄνδρες ἐξοίκων ἐπιφανῶν καὶ χρημάτων μεγάλων, πένητες ὑπὸ τοῦ πολέμου γεγονότες, καὶ πᾶσαν ἅμα τῷ πλούτῳ τὴν ἐν τῇ πόλει δύναμιν αὐτῶν καὶ δόξαν οἰχομένην ὀρῶντες, ἐτέρων τιμωμένων καὶ ἀρχόντων, συνῆλθον εἰς οἰκίαν τινὰ τῶν ἐν Πλαταιαῖς κρύφα, καὶ συνωμόσαντο καταλύσειν τὸν δῆμον· εἰ δὲ μὴ προχωροῖη, λυμανεῖσθαι τὰ πράγματα, καὶ τοῖς βραβύροις προδώτειν. Πραττομένων δὲ τούτων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ συχνῶν ἡδὴ διεσθραμμένων, αἰσθόμενος ὁ Ἀριστείδης, καὶ φοβηθεὶς τὸν καιρὸν, ἔγνω μὴτ' ἔἴη ἀμελούμενον τὸ πρᾶγμα, μὴδ' ἅπαν ἐκκαλύπτειν, ἀγνοούμενον, εἰς ὅσον ἐβόησεται πλῆθος ὁ ἐλεγχος, τὸν τοῦ δικαίου ζητῶν ὄρον ἀντὶ τοῦ συμφέροντος. Ὄκτω δὲ τινὰς ἐκ πολλῶν συνέλαβε, καὶ τούτων δύο μὲν, οἳ πρώτοις ἡ κρίσις προεγράφη, οἳ καὶ πλειστην αἰτίαν εἶχον, Αἰσχίνης Λαμπερῆς καὶ Ἀγησίας Ἀχαρ-

νεύς, ἔρχοντο φεύγοντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου· τοὺς δ' ἄλλους ἀφῆκε, θαροῆσαι διδούς καὶ μεταγνῶναι τοῖς ἔτι λανθάνειν οἰομένοις, ὑπειπὼν, ὡς μέγα δικαστήριον ἔχουσι τὸν πόλεμον, ἀπολύσασθαι τὰς αἰτίας, ὀρθῶς καὶ δικαίως τῇ πατρίδι βουλευόμενοι.

ΙΔ. Μετὰ ταῦτα Μαρδόνιος, ᾧ πλείστον ἐδόκει διαφέρειν τῶν Ἑλλήνων, ἀπεπειράτο, τὴν ἵππων ἀθρόαν αὐτοῖς ἐφείς καθεζόμενοις ὑπὸ τὸν πρόποδα τοῦ Κιθαιρώνος, ἐν χωρίοις ὄχυροις καὶ πετρώδεσι, πλήν Μεγαρέων. Οὗτοι δὲ τρισχίλιοι τὸ πλῆθος ὄντες ἐν τοῖς ἐπιπέδοις μᾶλλον ἐστρατοπεδεύοντο. Δι' ὃ καὶ κακῶς ἔπασχον ὑπὸ τῆς ἵππου, ρυείσης ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσβολὰς ἐχούσης πανταχόθεν. Ἐπεμπον οὖν ἄγγελον κατὰ τάχος πρὸς Πausανίαν, βοηθεῖν κελεύοντες, ὡς οὐ δυνάμενοι καθ' αὐτοὺς ὑποσῆναι τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος. Ταῦτα Πausανίας ἀκούων, ἤδη δὲ καὶ καθορῶν ἀποκεκρυμμένον ἀκοντισμάτων καὶ τοξευμάτων πλήθει τὸ στρατόπεδον τῶν Μεγαρέων, καὶ συνεσαλμένους αὐτοὺς εἰς ὀλίγον, αὐτὸς μὲν ἀμήχανος ἦν πρὸς ἐπιπτότας ἀμύνειν, ὀπλιτικῇ φάλαγγι καὶ βαρεῖα τῆ Σπαρτιατῶν τοῖς δ' ἄλλοις στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων περὶ αὐτὸν οὔσι προὔθετο ζῆλον ἀρετῆς καὶ φιλοτιμίας, εἰ δὴ τινες ἐκόντες ἀναδέξαιντο προσαγωνίσασθαι καὶ βοηθῆσαι τοῖς Μεγαρεῦσι. Τῶν δ' ἄλλων ὀκνούντων, Ἀριστείδης ἀναδεξάμενος ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων τὸ ἔργον, ἀποσέλλει τὸν προθυμώτατον τῶν λοχαγῶν Ὀλυμπιόδωρον, ἔχοντα τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένους λογάδας τριακοσίους, καὶ τοξότας ἀναμεμιγμένους σὺν αὐτοῖς. Τούτων ὀξέως διεσκευασμένων καὶ προσφερομένων δρόμῳ, Μασίσσιος, ὁ τῶν βαρβάρων ἵππαρχος, ἀνὴρ ἀλκῆ τε θαυμασῶς, μεγέθει τε καὶ κάλλει σώματος περιττός, ὡς κατεῖδεν, ἐναντίον ἐπιστρέψας τὸν ἵππον, εἰς αὐτοὺς ἤλαυνε. Τῶν δ' ἀνασχομένων καὶ συμβαλόντων, ἦν ἀγὼν καρτερός, ὡς πεῖραν ἐν τούτῳ τοῦ

παντός λαμβανόντων. Ἐπει δὲ τοξευθεὶς ὁ ἵππος τὸν Μασίτιον ἀπέριψε, καὶ πεσὼν ὑπὸ βάρους τῶν ὀπλῶν αὐτὸς τε δυσκίνητος ἦν ἀναερεῖν, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπικείμενοις καὶ παύουσι δυσμεταχείριστος, οὐ μόνον σέρνα καὶ κεφαλὴν, ἀλλὰ καὶ τὰ γυῖα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καταπετραγμένους· τοῦτον μὲν, ἧ τὸ κράνος ὑπέβαινε τὸν ὀφθαλμὸν, ἀκοντίου σύρακι ἰπαίωντις ἀνεῖλεν· οἱ δ' ἄλλοι Πέρσαι προέμενοι τὸν νεκρὸν, ἔφρουγον. Ἐγνώσθη δὲ τοῦ κατορθώματος τὸ μέγεθος τοῖς Ἕλλησιν οὐκ ἀπὸ τῶν νεκρῶν τοῦ πλήθους· ὀλίγοι γὰρ οἱ πεσόντες ἦσαν· ἀλλὰ τῷ πένθει τῶν βαρβάρων. Καὶ γὰρ ἑαυτοὺς ἔκειρον ἐπὶ τῷ Μασίτιῳ, καὶ ἵππους καὶ ἡμιόνους, οἰμωγῆς τε καὶ κλαυθμοῦ τὸ πεδίον ἐνεπίμπλασαν, ὡς ἄνδρα πολὺν πρῶτον ἀρετῇ καὶ δυνάμει μετὰ γε Μαρδόνιον αὐτὸν ἀποβαλόντες.

ΠΕ. Μετὰ δὲ τὴν ἵππομαχίαν ἀμφοτέρωθεν μάχης ἔσχοντο χρόνον πολὺν. Ἀμυνομένοις γὰρ οἰμάταις νίκην προῦφαινον ἐκ' τῶν ἱερῶν ὁμοίως καὶ τοῖς Πέρσαις καὶ τοῖς Ἕλλησιν· εἰ δ' ἐπιχειροῖεν, ἦτταν. Ἐπειτα Μαρδόνιος, ὡς αὐτῷ μὲν ἡμερῶν ὀλίγων τὰ ἐπιτήδεια περιῆν, οἱ δ' Ἕλληνες, αἰτίτινων ἐπιρρέοντων, πλείονες ἐγίνοντο, δυσανασχετῶν ἔγνω μηκέτι μένειν, ἀλλὰ διαβὰς ἅμα φάει τὸν Ἄσωπὸν ἐπιθέσθαι τοῖς Ἕλλησιν ἀπροσδοκήτως καὶ παράγγελμα τοῖς ἡγεμόσιν ἐσπέρας ἔδωκε. Μεσοῦσης δὲ μάλιστα τῆς νυκτὸς, ἀνὴρ ἵππον ἔχων, ἀτρέμει προσεμίγνυε τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἑλλήνων· ἐντυχῶν δὲ ταῖς φυλακαῖς, ἐκέλευεν αὐτῷ προσελθεῖν Ἀριστείδην τὸν Ἀθηναῖον. Ὑπακούσας δὲ ταχέως, ἔφησεν· « Εἰμὶ μὲν Ἀλέξανδρος, ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς, ἤκω δὲ κινδύνων τὸν μέγιστον εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ὑμᾶς αἰρούμενος, ὡς μὴ τὸ αἰφνίδιον ἐκπλήξῃεν ὑμᾶς χειρὸν ἀγωνίσασθαι. Μαχεῖται γὰρ ὑμῖν Μαρδόνιος αὖριον, οὐχ ὑπ' ἐλπίδος χρηστῆς, οὐδὲ θάρσους, ἀλλ' ἀπορίας τῶν παρόντων· ἐπεὶ καὶ μάντις ἐκεῖνον ἀπαισίους ἱεροῖς καὶ λογίσις χρησμῶν

εἶργουσι μάχης· καὶ τὸν στρατὸν ἔχει δυσθυμία πολλή καὶ κα-
τάπληξις. Ἄλλ' ἀνάγκη τολμῶντα πειραῖσθαι τῆς τύχης, ἢ τὴν
ἐσχάτην ὑπομένειν ἀπορίαν καθεζόμενον.» Ταῦτα φράσας ὁ Ἀ-
λέξανδρος, ἐδεῖτο τὸν Ἀριστείδην αὐτὸν εἰδέναι καὶ μνημονεύειν,
ἐτέρῳ δὲ μὴ καταπειν. Ὁ δ' οὐ καλῶς ἔχειν ἔφη ταῦτα Παι-
σανίαν ἀποκρύψασθαι· ἐκείνῳ δὲ ἀνακεῖσθαι τὴν ἡγεμονίαν·
πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ἄρρητα πρὸ τῆς μάχης ἔδοξεν ἔσσεσθαι·
νικώσης δὲ τῆς Ἑλλάδος, οὐδένα τὴν Ἀλεξάνδρου προθυμίαν
καὶ ἀρετὴν ἀγνοήσειν. Λεχθέντων δὲ τούτων, ὅτε βασιλεὺς τῶν
Μακεδόνων ἀπήλαυεν ὀπίσω πάλιν, ὅτ' Ἀριστείδης ἀφικόμενος
ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Παισανίου, διηγεῖτο τοὺς λόγους· καὶ με-
τεπέμποντο τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας, καὶ παρήγγελλον ἐν κόσμῳ
τὸν στρατὸν ἔχειν, ὡς μάχης ἐσομένης.

Ις. Ἐν τούτῳ δ', ὡς Ἡρόδοτος ἴσorgeti, Παισανίας Ἀριστεί-
δῃ προσέφερε λόγον, ἀξίων τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τὸ δεξιὸν με-
τατάξαι, καὶ κατὰ τοὺς Πέρσας ἀντιταχθῆναι· βέλτιον γὰρ ἀ-
γωνιεῖσθαι, τῆς τε μάχης ἐμπείρους γεγονότας, καὶ τῷ προε-
νικηκέναι θαρρόυντας· αὐτῷ δὲ παραδοῦναι τὸ εὐώνυμον, ὅπου
τῶν Ἑλλήνων οἱ μηδίζοντες ἐπιβάλλειν ἔμελλον. Οἱ μὲν οὖν
ἄλλοι στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀγνώμονα καὶ φορτικὸν ἡγοῦντο
τὸν Παισανίαν, εἰ τὴν ἄλλην ἐὼν τάξιν ἐν χώρᾳ, μόνους ἄνω
καὶ κάτω μεταφέρει σφᾶς, ὥσπερ εἴλωτας, κατὰ τὴν μαχιμώ-
τατον προβαλλόμενος. Ὁ δ' Ἀριστείδης διαμαρτάνειν αὐτοὺς
ἔφασκε τοῦ παντός, εἰ πρώην μὲν ὑπὲρ τοῦ τὸ εὐώνυμον κέρας
ἔχειν διεφιλοτιμῶντο Τεγεάταις, καὶ προκριθέντες ἐσεμνύοντο·
νῦν δὲ, Λακεδαιμονίων ἐκουσίως αὐτοῖς ἐξισταμένων τοῦ δεξιοῦ,
καὶ τρόπον τινὰ τὴν ἡγεμονίαν παραδιδόντων, οὔτε τὴν δόξαν
ἀγαπῶσιν, οὔτε κέρδος ἡγοῦνται τὸ μὴ πρὸς ὑμοφύλους καὶ
συγγενεῖς, ἀλλὰ βαρβάρους καὶ φύσει πολεμίους ἐναγωνίσασθαι.
Ἐκ τούτου πάνυ προθύμως οἱ Ἀθηναῖοι διεκρίθησαν τοῖς Σπαρ-
τιάταις

τιάταις τὴν τάξιν· καὶ λόγος ἐχώρει δι' αὐτῶν πολλὺς ἀλλήλοις παρεγγυόντων· Ὡς οὔτε ὄπλα βελτίω λαβόντες, οὔτε ψυχὰς ἀμείνους, οἱ πολέμοιοι τῶν ἐν Μαραθῶνι προσίασιν, ἀλλὰ ταῦτά μὲν ἐκείνοις τόξα, ταῦτά δ' ἐσθῆτος ποικίλιματα, καὶ χρυσοὺς ἐπὶ σώμασι μαλακοῖς καὶ ψυχαῖς ἀνάνδρους· ἡμῖν δ' ὅμοια μὲν ὄπλα καὶ σώματα, μείζον δὲ ταῖς νίκαις τὸ θάρσος· ὁ δ' ἀγὼν οὐχ ὑπὲρ χώρας καὶ πόλεως μόνον, ὡς ἐκείνοις, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι τροπαίων, ὡς μὴδ' ἐκεῖνα Μιλτιάδου δοκοίη καὶ τύχης, ἀλλ' Ἀθηναίων.» Οὗτοι μὲν οὖν σπεύδοντες, ἐν ἀμείψει τῶν τάξεων ἦσαν· αἰσθόμενοι δὲ Θηβαῖοι παρ' αὐτομόλων, Μαρδονίῳ φράζουσι. Κάκεινος εὐθύς, εἶτε δεδιώς τοὺς Ἀθηναίους, εἶτε τοῖς Λακεδαιμονίοις συμπεσεῖν φιλοτιμούμενος, ἀντιπαρῆγγε τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὸ δεξιὸν· τοὺς δ' Ἕλληνας ἐκέλευε τοὺς σὺν αὐτῷ κατὰ τοὺς Ἀθηναίους ἵστασθαι. Γενομένης δὲ τῆς μετακοσμήσεως καταφανοῦς, ὅτε Παυσανίας ἀποτραπέις αἰθίης ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κατέστη, καὶ Μαρδόνιος, ὥσπερ εἶχεν ἐξ ἀρχῆς, *εὐθύς* ἀνέλαβε τὸ εὐώνυμον, κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους γεγόμενος. Ἦτε ἡμέρα διεξῆλθεν ἀργή. Καὶ τοῖς Ἕλλησι βουλευομένοις ἔδοξε πορρωτέρω μεταστρατοπεδεῦσαι, καὶ καταλαβεῖν ἔνυδρον χωρίον· ἐπεὶ τὰ πλησίον νάματα καθύβριστο καὶ διέφθαρτο, τῶν βαρβάρων ἱπποκρατούντων.

IZ. Ἐπελθούσης δὲ νυκτός, καὶ τῶν στρατηγῶν ἀγόντων ἐπὶ τὴν ἀποδεδειγμένην στρατοπεδείαν, οὐ πᾶν πρόθυμον ἦν ἔπεσθαι καὶ συμμένειν τὸ πλῆθος· ἀλλ' ὡς ἀνέστησαν ἐκ τῶν πρώτων ἐρυμάτων, ἐφέροντο πρὸς τὴν πόλιν τῶν Πλαταιέων οἱ πολλοί, καὶ θόρυβος ἦν ἐκεῖ διασκιδναμένων καὶ κατασκηνοῦντων ἀτάκτως. Λακεδαιμονίοις δὲ συνέβη μὲν ἄκουσι μόνους ἀπολιπέσθαι τῶν ἄλλων. Ἀμομφάρτος γάρ, ἀνήρθυμοειδῆς καὶ φιλοκίνδυνος, ἔκπαλαι πρὸς τὴν μάχην σπαργῶν, καὶ βαρυνόμενος τὰς πολλὰς ἀναβολὰς καὶ μελλήσεις, τότε δὲ παντάπασιν τὴν μετανάσασιν

φυγὴν ἀποκαλῶν καὶ ἀπόδρασιν, οὐκ ἔφη λείψειν τὴν τάξιν, ἀλλ' αὐτόθι μένων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ λοχιτῶν ὑποσῆσθαι Μακρόνιον. Ὡς δὲ Παισανίας ἐπελθὼν ἔλεγε ταῦτα πράττειν ἐψηρισμένα καὶ δεδογμένα τοῖς Ἕλλησιν, ἀράμενος ταῖν χερσῖν πέτρον μέγαν ὁ Ἀμομφάρετος, καὶ καταβαλὼν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Παισανίου, ταύτην ἔφη ψῆφον αὐτὸς περὶ τῆς μάχης τίθεσθαι, τὰ δὲ τῶν ἄλλων δειλὰ βουλεύματα καὶ δόγματα χαίρειν ἔχῃ. Ἀπορούμενος δὲ Παισανίας τῷ παρόντι, πρὸς μὲν τοὺς Ἀθηναίους ἔπεμφεν ἀπιόντας ἦδη, περιμεῖναι δεόμενος καὶ κοινῇ βαδίζειν, αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην δύναμιν ἤγε πρὸς τὰς Πηλαιάς, ὡς ἀνασῆσων τὸν Ἀμομφάρετον. Ἐν τούτῳ δὲ κατελάμβανεν ἡμέρα, καὶ Μακρόνιος (οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν στρατοπεδείαν ἐκλιπόντες οἱ Ἕλληνες), ἔχων συντεταγμένην τὴν δύναμιν, ἐπέφερετο τοῖς Λακεδαιμονίοις βοῆ πολλῇ καὶ πατάγῳ τῶν βαρβάρων, ὡς οὐ μάχης ἐσομένης, ἀλλὰ φεύγοντας ἀναρπασομένων τοὺς Ἕλληνας. Ὁ μικρᾶς ῥοπῆς ἐδέησε γενέσθαι. Κατιδὼν γὰρ τὸ γινόμενον ὁ Παισανίας, ἔσχετο μὲν τῆς πορείας, καὶ τὴν ἐπὶ μάχῃ τάξιν ἐκέλευσε λαμβάνειν ἕκαστον· ἔλαθε δ' αὐτὸν, εἴθ' ὑπὸ τῆς πρὸς Ἀμομφάρετον ὀργῆς, εἴτε τῷ τάχει θορυβηθέντα τῶν πολεμίων, σύνθημα δοῦναι τοῖς Ἕλλησιν. Ὅθεν οὔτ' εὐθύς, οὔτ' ἀθρόοι, κατ' ὀλίγους δὲ καὶ σποράδην, ἦδη τῆς μάχης ἐν χερσὶν οὔσης, προσεβοήθουν. Ὡς δὲ θυόμενος οὐκ ἐκαλλιέρει, προσέταξε τοῖς Λακεδαιμονίοις, τῆς ἀσπίδας πρὸ τῶν ποδῶν θεμένους, ἀτρέμια καθέζεσθαι, καὶ προσέχειν αὐτῷ κηδένα τῶν πολεμίων ἀμυνομένους· αὐτὸς δὲ πάλιν ἐσφαγιάετο. Καὶ προσέπιπτον οἱ ἱππεῖς· ἦδη δὲ καὶ βέλος ἐξικνεῖτο, καὶ τις ἐπέπληκτο τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Καλλιμάχης, ἐν ἰδέατε κάλλιστον Ἕλλήνων, καὶ σώματι μέγιστον ἐν ἐκείνῳ τῷ στρατῷ γενέσθαι λέγουσι, τοξευθεὶς καὶ θνήσκων, οὐκ ἔφη τὸν θάνατον οὐδύρεσθαι· καὶ γὰρ ἔλθειν οἴκθην ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἀποθανοῦμενον· ἀλλ' ὅτι θνήσκει τῇ χειρὶ μὴ χρησάμενος.

Ἦν οὖν τὸ μὲν πάθος δεινόν, ἥ δ' ἐγκράτεια θαυμαστὴ τῶν ἀνδρῶν. Οὐ γὰρ ἠμύνοντο τοὺς πολεμίους ἐπιβαίνοντας, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ καιρὸν ἀναμένοντες, ἠνείχοντο βαλλόμενοι καὶ πίπτοντες ἐν ταῖς τάξεσιν. Ἐνιοὶ δέ φασι, τῷ Πausανίᾳ, μικρὸν ἔξω τῆς παρατάξεως θύοντι καὶ κατευχομένῳ, τῶν Λυδῶν τινὰς ἄφνω προσπεσόντας, ἀρπάζειν καὶ διαρρίπτειν τὰ περὶ τὴν θυσίαν τὸν δὲ Πausανίαν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, οὐκ ἔχοντας ὄπλα, ῥάβδοις καὶ μάστιγι παίειν. Διὸ καὶ νῦν ἐκείνης τῆς ἐπιδρομῆς μιμήματα τὰς περὶ τὸν βωμὸν ἐν Σπάρτῃ πληγὰς τῶν ἐφήβων, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα τῶν Λυδῶν πομπήν, συντελεῖσθαι.

III. Δυσφορῶν οὖν ὁ Πausανίας τοῖς παροῦσιν, ἄλλα τοῦ μάντεως ἐπ' ἄλλοις ἰερεῖα καταβάλλοντος, τρέπεται πρὸς τὸ Ἡραῖον τῇ ὄψει δεδακρυμένος· καὶ τὰς χεῖρας ἀνασχὼν εὗξατο Κιθαιρωνίᾳ Ἥρᾳ, καὶ θεοῖς ἄλλοις, οἳ Πλαταιίδα γῆν ἔχουσιν, εἰ μὴ πέπτωται τοῖς Ἑλλησινικῶν, ἀλλὰ δράσαντάς γέ τι παθεῖν, καὶ δεῖξαντας ἔργῳ τοῖς πολεμίους, ὡς ἐπ' ἀνδρας ἀγαθοὺς καὶ μάχεσθαι μεμαθηκότας ἐστράτευσαν. Ταῦτα τοῦ Πausανίου θεοκλυτοῦντος, ἅμα ταῖς εὐχαῖς ἐφάνη τὰ ἱερά, καὶ νίκην οἱ μάντεις ἐμήνυον. Καὶ δοθέντος εἰς ἅπαντας παραγγέλματος καθίσασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἥ τε φάλαγξ ὅψιν ἔσχεν αἰφνιδίως ἐνὸς ζώου θυμοειδοῦς πρὸς ἀλκὴν τρεπομένου καὶ φριζάντος· τοῖς τε βαρβάροις τότε παρέστη λογισμὸς, ὡς πρὸς ἀνδρας ὁ ἀγὼν ἔσοιτο μαχομένους ἄχρι θανάτου. Διὸ καὶ προθέμενοι πολλὰ τῶν γέρόων, ἐτόξευον τοὺς Λακεδαιμονίους. Οἱ δὲ τηροῦντες ἅμα τὸν συνασπισμὸν ἐπέβαινον, καὶ προσπεσόντες ἐξέωθον τὰ γέρόα, καὶ τοῖς δόρασι τύπτοντες πρόσωπα καὶ σέρνα τῶν Περσῶν, πολλοὺς κατέβαλλον, οὐκ ἀπράκτως, οὐδ' ἀθύμως πίπτοντας. Καὶ γὰρ ἀντιλαμβανόμενοι τῶν δορατίων ταῖς χερσὶ γυμναῖς συνέθραυον τὰ πλεῖστα· καὶ πρὸς τὰς ξιφουλκίας ἐχώρουν οὐκ

ἀργῶς, ἀλλὰ ταῖς τε κοπίσι καὶ τοῖς ἀκινάκαις χρώμενοι, καὶ τὰς ἀσπίδας παρασπῶντες καὶ συμπλεκόμενοι, χρόνον πολὺν ἀντειχον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τέως μὲν ἠτρέμουν ἀναμένοντες τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ κραυγὴ τε προσέπιπτε πολλῇ μαχομένων, καὶ παρῆν, ὡς φασιν, ἄγγελος παρὰ Παιουσάνιου τὰ γινόμενα φράζων, ὤρμησαν κατὰ τάχος βοηθεῖν. Καὶ προχωροῦσιν αὐτοῖς διὰ τοῦ πεδίου πρὸς τὴν βοήην, ἐπεφέροντο τῶν Ἑλλήνων οἱ μηδίζοντες. Ἀριστείδης δὲ, πρῶτον μὲν ὡς εἶδε, πολὺ προσελθῶν, ἐβόα, μαρτυρόμενος Ἑλληνίους θεοὺς, ἀπέχεσθαι μάχης, καὶ μὴ σφίσιιν ἐμποδῶν εἶναι, μηδὲ κωλύειν ἐπαμύνοντας τοῖς προκινδυνεύουσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεὶ δ' ἑώρα μὴ προσέχοντάς αὐτῷ, καὶ συντεταγμένους ἐπὶ τὴν μάχην, οὕτω τῆς ἐκεῖ βοηθείας ἀποτραπόμενος, συνέβαλε τούτοις περὶ πεντακισμυρίους οὔσιν. Ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖστον εὐθύς ἐνέδωκε καὶ ἀπεχώρησεν, ἅτε δὴ καὶ τῶν βαρβάρων ἀπηλλαγμένων· ἡ δὲ μάχη λέγεται μάλισα κατὰ Θεβαίους γενέσθαι προθυμώτατα, τῶν πρώτων καὶ δυνατωτάτων τότε παρ' αὐτοῖς μηδίζόντων, καὶ τὸ πλῆθος οὐ κατὰ γνώμην, ἀλλ' ὀλιγαρχούμενον ἀγόντων.

ΙΘ. Οὕτω δὲ τοῦ ἀγῶνος δίχᾳ συνεσῶτος πρῶτοι μὲν ἐώσαντο τοὺς Πέρσας οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸν Μαρδόνιον ἀνὴρ Σπαρτιάτης, ὄνομα Ἀρίμνητος, ἀπακτίννυσι, λίθῳ τὴν κεφαλὴν πατάξας, ὡσπερ αὐτῷ προσήμανε τὸ ἐν Ἀμφιάρῳ μαντεῖον. Ἐπεμψε γὰρ ἄνδρα Λυδὸν ἐνταῦθα, Κᾶρα δὲ ἕτερον εἰς Τροφώνιου ὁ Μαρδόνιος· καὶ τοῦτον μὲν ὁ προφήτης Καρικῆ γλῶσση προσεῖπεν· ὁ δὲ Λυδὸς ἐν τῷ σηκῷ τοῦ Ἀμφιάρῳ κατευνασθεῖς, ἐδοξεν ὑπηρετήν τινα τοῦ θεοῦ παραστῆναι, καὶ κελεύειν αὐτὸν ἀπιέναι· μὴ βουλομένου δὲ, λίθον εἰς τὴν κεφαλὴν ἐμβαλεῖν μέγαν, ὡς εἰ δόξει πληγέντα τεθνάναι τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι λέγεται· τοὺς δὲ φεύγοντας εἰς τὰ ξύλινα τείχη καθεῖρξαν. Ὀλίγω δ' ὕστερον Ἀθηναῖοι τοὺς Θεβαίους τρέπονται, τριακισίους

τούς ἐπιφανεστάτους καὶ πρώτους διαφθειραντες ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ. Γεγεννημένης γὰρ τῆς τροπῆς, ἤκεν αὐτοῖς ἄγγελος πολιορκεῖσθαι τὸ βαρβαρικόνει τὰ τεῖχη κατακεκλεισμένον. Οὕτω δὴ σώζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐάσαντες, ἐδοήθουν πρὸς τὰ τεῖχη· καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις παντάπασιν ἀργῶς πρὸς τειχομαχίαν καὶ ἀπείρως ἔχουσι ἐπιφανέντες, αἰροῦσι τὸ στρατόπεδον, φόνω πολλῶ τῶν πολεμίων. Λέγονται γὰρ ἀπὸ τῶν τριάκοντα μυριάδων τετρακισμῦριοι φυγεῖν σὺν Ἀρταβάζω· τῶν δ' ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισαμένων ἔπεσον οἱ πάντες ἐπὶ χιλίους ἐξήκοντα καὶ τριακόσιοι. Τούτων Ἀθηναῖοι μὲν ἦσαν δύο καὶ πεντήκοντα, πάντες ἐκ τῆς Αἰαντίδος φυλῆς, ὡς φησι Κλείδημος, ἀγωνισαμένης ἄριστα· διὸ καὶ ταῖς Σφραγίτισι νύμφαις ἔθουον Αἰαντίδαι τὴν πυθόχρησον θυσίαν ὑπὲρ τῆς νίκης, ἐκ δημοσίου τὸ ἀνάλωμα λαμβάνοντες. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐνὶ πλείους τῶν ἐννεήκοντα, Τεγεάται δ' ἑκκαίδεκα. Θαυμαστὸν οὖν τὸ Ἡροδότου, πῶς μόνους τούτους φησὶν εἰς χεῖρας ἔλθεῖν τοῖς πολεμίοις, τῶν δ' ἄλλων Ἑλλήνων μηδένα. Καὶ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν πεσόντων μαρτυρεῖ καὶ τὰ μνήματα κοινὸν γενέσθαι τὸ κατόρθωμα· καὶ τὸν βωμὸν οὐκ ἂν ἐπέγραψαν οὕτως, εἰ μόναι τρεῖς πόλεις ἠγωνίσαντο, τῶν ἄλλων ἀτρέμα καθεζομένων·

Τόνδε ποθ' Ἕλληνας νίκης κράτει, ἔργω Ἄρης,
 Εὐτόλμω ψυχᾶς λήματι πειθόμενοι,
 Πέρσας ἐξελάσαντες, ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι κοινὸν
 Ἰδρύσαντο Διὸς βωμὸν ἐλευθερίου.

Ταύτην τὴν μάχην ἐμαχέσαντο τῇ τετράδι τοῦ Βοηδρομιῶνος ἰσαμένου κατ' Ἀθηναίους, κατὰ δὲ Βοιωτοὺς, τετράδι τοῦ Πανέμου φθίνοντος, ἧ καὶ νῦν ἔτι τὸ Ἑλληνικὸν ἐν Πλαταιαῖς ἀθροίζεται συνέδριον, καὶ θύουσι τῷ ἐλευθερίῳ Διὶ Πλαταιαῖς ὑπὲρ τῆς νίκης. Τὴν δὲ τῶν ἡμερῶν ἀνωμαλίαν οὐ θαυμαστὸν, ὅπου καὶ νῦν, διηκριβωμένων τῶν ἐν ἀστρολογίᾳ μᾶλλον, ἄλλην ἄλλοι μὴνὸς ἀρχὴν καὶ τελευτὴν ἄγουσιν.

Κ. Ἐκ τούτου τῶν Ἀθηναίων τὸ ἀρισεῖον οὐ παραδιδόντων τοῖς Σπαρτιάταις, οὐδὲ τρόπαιον ἰσάναί συγχωρούντων ἐκείνοις, παρ' οὐδὲν ἂν ἦλθεν εὐθύς ἀπολέσθαι τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς ὅπλοις διασάντων, εἰ μὴ πολλὰ παρηγορῶν καὶ διδάσκων τοὺς συστράτηγους ὁ Ἀρισείδης, μάλισα δὲ Λεωκράτη καὶ Μυρωνίδην, ἔσχε καὶ συνέπεισε τὴν κρίσιν ἐρεῖναι τοῖς Ἕλλησιν. Ἐνταῦθα βουλευομένων τῶν Ἑλλήνων, Θεογείτων μὲν ὁ Μεγαρεὺς εἶπεν, ὡς ἐτέρα πόλει δοτέον εἴη τὸ ἀρισεῖον, εἰ μὴ βούλονται συνταράξαι πόλεμον ἐμφύλιον· ἐπὶ τούτῳ δ' ἀναστάς Κλεόκριτος ὁ Κορινθίος, δόξαν μὲν παρέσχε, ὡς Κορινθίους αἰτήσων τὸ ἀρισεῖον· ἦν γὰρ ἐν ἀζιώματι μεγίστῳ μετὰ τὴν Σπάρτην καὶ τὰς Ἀθήνας ἢ Κόρινθος· εἶπε δὲ πᾶσιν ἀρέσαντα θαυμαστὸν λόγον ὑπὲρ Πλαταιέων, καὶ συνεβούλευσε τὴν φιλονεικίαν ἀνελεῖν, ἐκείνοις τὸ ἀρισεῖον ἀποδόντας, οἷς οὐδετέρους τιμωμένοις ἄχθεσθαι. Ῥηθέντων δὲ τούτων, πρῶτος μὲν Ἀρισείδης συνεχώρησεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτα Παυτανίας ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων. Οὕτω δὲ διαλλαγέντες, ἐξείλον ὀδοήκοντα τάλαντα τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἀφ' ὧν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ᾠκοδόμησαν ἱερόν, καὶ τὸ ἔδος ἔστησαν, καὶ γραφαῖς τὸν νεὼν διεκόσμησαν, αἱ μέχρι νῦν ἀκμάζουσαι διαμένουσιν. Ἐστησαν δὲ τρόπαιον, ἰδίᾳ μὲν Λακεδαιμόνιοι, χωρὶς δ' Ἀθηναῖοι. Περὶ δὲ θυσίας ἐρομένοις αὐτοῖς ἀνεῖλεν ὁ Πύθιος, Διὸς ἐλευθερίου βωμὸν ἰδρῦσασθαι, θῦσαι δὲ μὴ πρότερον, ἢ τὸ κατὰ τὴν χώραν πῦρ ἀποσβέσαντας, ὡς ὑπὸ τῶν βαρβάρων μεμιασμένον, ἐνάυσασθαι καθαρὸν ἐκ Δελφῶν ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐσίας. Οἱ μὲν οὖν ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων περμιόντες εὐθύς, ἠνάγκασον ἀποσθεννῆναι τὰ πυρὰ πάντα τοὺς χρωμένους· ἐκ δὲ Πλαταιέων Εὐχίδας, ὑποσχόμενος, ὡς ἐνδέχεται τάχις κομειῖν τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ πῦρ, ἦκεν εἰς Δελφούς. Ἀγνίστας δὲ τὸ σῶμα καὶ περιρρόνήμενος, ἐσφρανώσατο δάφνη· καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὸ πῦρ, δρόμῳ πάλιν εἰς τὰς Πλαταιάς ἐχώρει, καὶ πρὸ

ἡλίου δυσμῶν ἐπανήλθε, τῆς αὐτῆς ἡμέρας χιλίους σταδίους ἀνύσας. Ἀσπασάμενος δὲ τοὺς πολίτας, καὶ τὸ πῦρ παραδοὺς, εὐθύς ἔπεσε, καὶ μετὰ μικρὸν ἐξέπνευσεν. Ἀράμενοι δ' αὐτὸν οἱ Πλαταιεῖς, ἔθαψαν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Εὐκλείας Ἀρτέμιδος, ἐπιγράφαντες τόδε τὸ τετράμετρον·

Εὐχίδης Πυθῶδε θρέξας ἦλθε τὰδ' αὐθημερόν.

Τὴν δ' Εὐκλείαν οἱ μὲν πολλοὶ καὶ κλυτοὶ καὶ νομιζοῦσιν Ἄρτεμιν, ἔνιοι δὲ φασιν, Ἡρακλέους μὲν θυγατέρα καὶ Μυρτοῦς γενέσθαι, τῆς Μεινοίτιου μὲν θυγατρὸς, Πατρόκλου δ' ἀδελφῆς· τελευτήσασαν δὲ παρθένον ἔχειν παρά τε Βοιωτοῖς καὶ Λοκροῖς τιμᾶς. Βωμὸς γὰρ αὐτῇ καὶ ἄγαλμα παρά πᾶσαν ἀγορὰν ἵδρυσται, καὶ προθύρουσιν αἶτε γαμούμεναι καὶ οἱ γαμοῦντες.

ΚΑ. Ἐκ τούτου γενομένης ἐκκλησίας κοινῆς τῶν Ἑλλήνων, ἔγραψεν Ἀριστείδης ψήφισμα, συνιέναι μὲν εἰς Πλαταιάς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος προβούλους καὶ θεωροὺς, ἀγεσθαι δὲ πενταετηρικὸν ἀγῶνα τῶν Ἐλευθερίων. εἶναι δὲ σύνταξιν Ἑλληνικὴν, μυρίας μὲν ἀσπίδας, χιλίους δὲ ἵππους, ναῦς δ' ἑκατὸν, ἐπὶ τὸν πρὸς βαρβάρους πόλεμον, Πλαταιεῖς δ' ἀσύλους καὶ ἱερὸς ἀφείσθαι τῷ θεῷ, θύοντας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Κυρωθέντων δὲ τούτων, οἱ Πλαταιεῖς ὑπεδέξαντο τοῖς πεσοῦσι καὶ κειμένοις αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων ἐναγίζειν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. Καὶ τοῦτο μέχρι νῦν δρῶσι τοῦτον τὸν τρόπον· τοῦ Μαιμακτηριῶνος μηνός, ὃς ἐστὶ παρά Βοιωτοῖς Ἀλαλκομένιος, τῇ ἕκτη ἐπὶ δέκα πέμπουσι πομπῇ, ἧς προηγείται μὲν ἅμ' ἡμέρα σαλπικτῆς, ἐγκελευόμενος τὸ πολεμικόν, ἔπονται δ' ἅμαξαι μυρρίνης μεσαὶ καὶ σφρανωμάτων, καὶ μέλας ταῦρος· καὶ χοὰς οἴνου καὶ γάλακτος ἐν ἀμφορεῦσιν, ἐλαίου τε καὶ μύρῃ κρωσσούς νεανίσκοι κομίζοντες ἐλεύθεροι. Δούλω γὰρ οὐδενὸς ἕξεις τῶν περὶ τὴν διακονίαν ἐκείνην προσάψασθαι, διὰ τὸ τοὺς ἄνδρας ἀποθανεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τῶν Πλαταιέων ὁ ἄρχων, ὃ τὸν

ἄλλον χρόνον οὔτε σιδήρου θίγειν ἔξεσιν, οὔθ' ἐτέραν ἐσθῆτα, πλὴν λευκῆς, ἀναλαβεῖν, τότε χιτῶνα φοινικοῦν ἐνδεδουκῶς, ἀράμενός τε ὑδρίαν ἀπὸ τοῦ γραμματοφυλακίου ζιφῆρης ἐπὶ τοὺς τάφους προάγει διὰ μέσης τῆς πόλεως. Εἶτα λαβὼν ὕδωρ ἀπὸ τῆς κρήνης, αὐτὸς ἀπολούει τὰς σῆλας, καὶ μύρω χρίει. Καὶ τὸν ταῦρον εἰς τὴν πυρὰν σφάζας, καὶ κατευξάμενος Διὶ καὶ Ἑρμῇ χθονίῳ, παρακαλεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποθανόντας ἐπὶ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν αἵμακουρίαν. Ἐπειτα κρατῆρα κεράσας οἴνου καὶ χεάμενος, ἐπιλέγει· « Προπίνω τοῖς ἀνδράσι τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων ἀποθανούσι. » Ταῦτα μὲν οὖν ἔτι καὶ νῦν διαφυλάττουσιν οἱ Πλαταιεῖς.

ΚΒ. Ἐπεὶ δ' ἀναχωρήσαντας εἰς τὸ ἄστυ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Ἀριστείδης ζητοῦντας ἐώρα ἀπολαβεῖν τὴν δημοκρατίαν, ἅμα μὲν ἄξιον ἠγούμενος διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν ἐπιμελείας τὸν δῆμον, ἅμα δ' οὐκ ἔτι ῥάδιον, ἰσχύοντα τοῖς ὅπλοις, καὶ μέγα φρονοῦντα ταῖς νίκαις, ἐκδυσασθῆναι, γράφει ψήφισμα, κοινὴν εἶναι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐξ Ἀθηναίων πάντων αἰρεῖσθαι. Θεμιστοκλέους δὲ πρὸς τὸν δῆμον εἰπόντος, ὡς ἔχει τι βούλευμα καὶ γνώμην ἀπόρρητον, ὡς ἐλιμὸν δὲ τῇ πόλει καὶ σωτήριον, ἐκέλευσαν Ἀριστείδην μόνον ἀκοῦσαι, καὶ συνδοκιμάσαι. Φράσαντος δὲ τῷ Ἀριστείδῃ, ὡς διανοεῖται τὸν ναύσταθμον ἐμπρῆται τῶν Ἑλλήνων· οὕτω γὰρ ἔσσεσθαι μεγίστους ἀπάντων καὶ κυρίου τοὺς Ἀθηναίους· παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον ὁ Ἀριστείδης, ἔφη, τῆς πράξεως, ἣν ὁ Θεμιστοκλῆς πράττειν διανοεῖται, μήτε λυσιτελεσέραν ἄλλην, μήτ' ἀδικωτέραν εἶναι. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, παύσασθαι τὸν Θεμιστοκλέα προσέταζαν. Οὕτω μὲν ὁ δῆμος ἦν φιλοδίκαιος, οὕτω δὲ τῷ δήμῳ πιστὸς ὁ ἀνὴρ καὶ βέβαιος.

ΚΓ. Ἐπεὶ δὲ στρατηγὸς ἐκπεμφθεὶς μετὰ Κίμωνος ἐπὶ τὸν πόλεμον, ἐώρα τὸν τε Πausανίαν καὶ τοὺς ἄλλους ἄρχοντας τῶν Σπαρτιατῶν ἐπαχθεῖς καὶ χαλεποὺς τοῖς συμμάχοις ὄντας, αὐτὸς

τε πράως καὶ φιλανθρώπως ὁμιλῶν, καὶ τὸν Κίμωνα παρέχων εὐάρμοσον αὐτοῖς καὶ κοινὸν ἐν ταῖς στρατείαις, ἔλαθε τῶν Λακεδαιμονίων οὐχ ὄπλοις, οὐδὲ ναυσίν, οὐδ' ἵπποις, εὐγνωμοσύνη δὲ καὶ πολιτεία τὴν ἡγεμονίαν παρελόμενος. Πρόσφιλεῖς γὰρ ὄντας τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Ἕλλησι διὰ τὴν Ἀριστείδου δικαιοσύνην καὶ τὴν Κίμωνος ἐπιείκειαν, ἔτι μᾶλλον ἢ Πausανίου πλεονεξία καὶ βαρύτης ποθεινοὺς ἐποίει. Τοῖς τε γὰρ ἄρχουσι τῶν συμμάχων αἰεὶ μετ' ὀργῆς ἐνετύγχανε καὶ τραχέως, τοὺς τε πολλοὺς ἐκόλαζε πληγαῖς, ἢ σιδηρᾶν ἄγκυραν ἐπιπιθεῖς ἠνάγκαζεν ἐσάναι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Στιβάδα δ' οὐκ ἦν λαβεῖν, οὐδὲ χόρτον, οὐδὲ κρήνην προσελθεῖν ὑδρευσόμενον οὐδένα πρὸ τῶν Σπαρτιατῶν, ἀλλὰ μάστιγας ἔχοντες ὑπηρεῖται τοὺς προσιόντας ἀπήλαυνον. Ὑπὲρ ὧν τοῦ Ἀριστείδου ποτ' ἐγκαλέσαι καὶ διδάξαι βουλομένου, συναγαγὼν τὸ πρόσωπον ὁ Πausανίας, οὐκ ἔφη σχολάζειν, οὐδ' ἤκουσεν. Ἐκ τούτου προσιόντες οἱ ναύαρχοι καὶ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων, μάλιστα δὲ Χῆοι καὶ Σάμιοι καὶ Λέσβιοι, τὸν Ἀριστείδην ἔπειθον ἀναδέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ προσαγαγέσθαι τοὺς συμμάχους, πάλαι δεομένους ἀπαλλαγῆναι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ μετατάξασθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἀποκριναμένου δ' ἐκείνου, τοῖς μὲν λόγοις αὐτῶν τό τε ἀναγκαῖον ἐνορᾶν καὶ τὸ δίκαιον, ἔργου δὲ δεῖσθαι τὴν πίσιν, ὃ πραχθὲν οὐκ ἔλασσει πάλιν μεταβαλέσθαι τοὺς πολλοὺς, οὕτως οἱ περὶ τὸν Σάμιον Οὐλιάδην καὶ τὸν Χῆον Ἀνταγόραν συνομοσάμενοι, περὶ Βυζάντιον ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν τριήρη τοῦ Πausανίου, προσεκπέουσιν ἐν μέσῳ λαβόντες. Ὡς δὲ κατιδὼν ἐκεῖνος ἐξάνεστη, καὶ μετ' ὀργῆς ἠπείλησεν, ὀλίγῳ χρόνῳ τοὺς ἄνδρας ἐπιθεῖξεν, οὐκ εἰς τὴν αὐτοῦ ναῦν ἐμβεβληκότας, ἀλλ' εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας, ἐκέλευον αὐτὸν ἀπιέναι καὶ ἀγαπᾶν τὴν συναγωνισαμένην τύχην ἐν Πλαταιαῖς· ἐκείνην γὰρ ἔτι τοὺς Ἕλληνας αἰσχυνομένους μὴ λαμβάνειν ἀξίαν δίκην παρ' αὐτοῦ. Τέλος δ' ἀποσάντες ὄχοντο πρὸς

τοὺς Ἀθηναίους. Ἔνθα δὴ καὶ τὸ φρόνημα τῆς Σπάρτης διεφάνη θαυμαστόν. Ὡς γὰρ ἤσθοντο τῷ μεγέθει τῆς ἐξουσίας διαφθειρομένους αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας, ἀφῆκαν ἐκουσίως τὴν ἡγεμονίαν, καὶ πέμποντες ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐπαύσαντο στρατηγούς, μᾶλλον αἰρούμενοι σωφρονοῦντας ἔχειν καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐμμένοντας τοὺς πολίτας, ἢ τῆς Ἑλλάδος ἔχειν τὴν ἀρχὴν ἀπάσης.

ΚΔ. Οἱ δ' Ἕλληνας ἐτέλουν μέντινα καὶ Λακεδαιμονίων ἡγουμένων ἀποφορὰν εἰς τὸν πόλεμον, ταχθῆναι δὲ βουλόμενοι κατὰ πόλιν ἐκάτοις τὸ μέτριον, ἠτήσαντο παρὰ τῶν Ἀθηναίων Ἀρισείδην, καὶ προσέταζαν αὐτῷ, χῶραν τε καὶ προσόδους ἐπισκεψάμενον, ὀρίσαι τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάσῳ καὶ δύναμιν. Ὁ δὲ, τηλικαύτης ἐξουσίας κύριος γενόμενος, καὶ τρόπον τινὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ αὐτῷ μόνῳ τὰ πράγματα πάντα θεμένης, πένης μὲν ἐξῆλθεν, ἐπανῆλθε δὲ πενέστερος, οὐ μόνον καθαρῶς καὶ δικαίως, ἀλλὰ καὶ προσφιλῶς πᾶσι καὶ ἀρμοδίως τὴν ἐπιγραφὴν τῶν χρημάτων ποιησάμενος. Ὡς γὰρ οἱ παλαιοὶ τὸν ἐπὶ Κρόνου βίον, οὕτως οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐπ' Ἀρισείδου φόρον, εὐποτμίαν τινὰ τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζοντες, ὕμνου, καὶ μάλιστα μετ' οὐ πολὺν χρόνον διπλασιασθέντος, εἴτ' αὖθις τριπλασιασθέντος. Ὅν μὲν γὰρ Ἀρισείδης ἔταξεν, ἦν εἰς ἐξήκοντα καὶ τετρακοσίων ταλάντων λόγον. Τούτῳ δὲ Περικλῆς μὲν ἐπέθηκεν ὀλίγου δεῖν τὸ τρίτον μέρος· ἐξακόσια γὰρ τάλαντα Θουκυδίδης φησὶν, ἀρχομένου τοῦ πολέμου, προσιέναι τοῖς Ἀθηναίοις ἀπὸ τῶν συμμάχων· Περικλέους δ' ἀποθανόντος, ἐπιτείνοντες οἱ δημογῶγοι κατὰ μικρὸν, εἰς χιλίων καὶ τριακοσίων ταλάντων κεφάλαιον ἀνήγαγον, οὐχ οὕτω τοῦ πολέμου διὰ μῆκος καὶ τύχας δαπανηροῦ γενομένου καὶ πολυτελοῦς, ὡς τὸν δῆμον εἰς διανομάς καὶ θεωρικὰ καὶ κατασκευὰς ἀγαλμάτων καὶ ἱερῶν προαγαγόντες. Μέγα δ' οὖν ὄνομα τοῦ Ἀρισείδου καὶ θαυμαστὸν ἔχοντος ἐπὶ τῇ διατάξει τῶν φόρων, ὁ Θεμιστοκλῆς λέγεται κατα-

γελᾶν, ὡς οὐκ ἀνδρὸς ὄντα τὸν ἔπαινον, ἀλλὰ θυλάκου χρυσοφύλακος· ἀνομοίως ἀμυνόμενος τὴν Ἀριστείδου παρρησίαν. Ἐκεῖνος γὰρ, εἰπόντος ποτὲ τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀρετὴν ἠγεῖσθαι μεγίστην στρατηγοῦ, τὸ γινώσκειν καὶ προαισθάνεσθαι τὰ βουλευόμενα τῶν πολεμίων· τοῦτο μὲν, εἰπεῖν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὃ Θεμιστοκλείς, καλὸν δὲ καὶ στρατηγικὸν ἀληθῶς, ἢ περὶ τὰς χεῖρας ἐγκράτεια.

ΚΕ. Ὁ δ' Ἀριστείδης ὥρκισε μὲν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὤμοσεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, μύθους ἐμβαλὼν ἐπὶ ταῖς ἀραῖς εἰς τὴν θάλατταν. Ὑστερον δὲ, τῶν πραγμάτων ἄρχειν ἐγκρατέστερον, ὡς ἔοικεν, ἐκβιαζομένων, ἐκέλευε τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἐπιτορλίαν τρέψαντας εἰς αὐτὸν, ἧ συμφέρει χρῆσθαι τοῖς πράγμασι. Καθ' ὅλου δ' ὁ Θεόφραστος φησὶ, τὸν ἄνδρα τοῦτον, περὶ τὰ οἰκεῖα καὶ τοὺς πολίτας ἄκρως ὄντα δίκαιον, ἐν τοῖς κοινοῖς πολλὰ πράξαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος, ὡς συχνῆς ἀδικίας δεομένης. Καὶ γὰρ τὰ χρήματα φησὶν ἐκ Δήλου βουλευομένων Ἀθήναζε κομίσαι παρὰ τὰς συνθήκας, καὶ Σαμίων εἰσηγουμένων, εἰπεῖν ἐκεῖνον, ὡς οὐ δίκαιον μὲν, συμφέρον δὲ τοῦτ' ἔστι. Καὶ τέλος, εἰς τὸ ἄρχειν ἀνθρώπων τοσούτων καταστήσας τὴν πόλιν, αὐτὸς ἐνέμεινε τῇ πενίᾳ, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πένης εἶναι δόξαν οὐδὲν ἤττον ἀγαπῶν τῆς ἀπὸ τῶν τροπαίων διετέλεσε. Δήλον δ' ἐκεῖθεν. Καλλιᾶς ὁ δαδοῦχος ἦν αὐτῷ γένει προσήκων· τοῦτον οἱ ἐχθροὶ θανάτου διώκοντες, ἐπεὶ περὶ ὧν ἐγράψαντο μετρίως κατηγορήσαν, εἰπὸν τινα λόγον ἔξωθεν τοιοῦτον πρὸς τοὺς δικαστάς· « Ἀριστείδην (ἔφησαν) ἴξε τὸν Λυσιμάχου, θαυμαζόμενον ἐν τοῖς Ἕλλησι· τούτῳ πῶς οἴεσθε τὰ κατ' οἶκον ἔχειν, ὄρωντες αὐτὸν ἐν τρίβωνι τοιούτῳ προερχόμενον εἰς τὸ δημόσιον; Ἄρ' οὐκ εἰκόσ ἐστι, τὸν ῥιγοῦντα φανερώς, καὶ πεινᾶν οἴκοι, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων σπανίζειν; Τοῦτον μὲντοι Καλλιᾶς, ἀνεψιὸν αὐτῷ ὄντα, πλουσιώτατος ὢν Ἀθηναίων, περιορᾷ μετὰ τέκνων καὶ γυναικὸς ἐνδεόμενον,

πολλὰ κεχρημένος τῷ ἀνδρὶ, καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς παρ' αὐτῶν
 δυνάμεως ἀπολελαυκῶς. » Ὁ δὲ Καλλιᾶς ὄρων ἐπὶ τούτῳ μάλιστα
 θορυβοῦντας τοὺς δικαστὰς καὶ χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν ἔχοντας,
 ἐκάλει τὸν Ἀριστείδην, ἀξιῶν μαρτυρῆσαι πρὸς τοὺς δικαστὰς, ὅτι
 πολλάκις αὐτοῦ πολλά καὶ διδόντος καὶ δεομένου λαβεῖν, οὐκ
 ἠθέλησεν, ἀποκρινόμενος, ὡς μᾶλλον αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν μέγα
 φρονεῖν, ἢ Καλλιᾶ διὰ πλοῦτον προστήκει. Πλούτῳ μὲν γὰρ ἔσι
 πολλοὺς ἰδεῖν εὖ τε καὶ κακῶς χρωμένους, πενίαν δὲ φέροντι
 γενναίως οὐ ῥάδιον ἐντυχεῖν αἰσχύνεσθαι δὲ πενίαν, τοὺς ἀκου-
 σίως πενομένους. Ταῦτα δὲ τοῦ Ἀριστείδου τῷ Καλλιᾶ προσημαρ-
 τυρήσαντος, οὐδεὶς ἦν τῶν ἀκουόντων, ὅς οὐκ ἀπήει πένης μᾶλ-
 λον, ὡς Ἀριστείδης, εἶναι βουλόμενος, ἢ πλουτεῖν, ὡς Καλλιᾶ-
 ας. Ταῦτα μὲν Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς ἀναγέγραφε. Πλάτων
 δὲ, τῶν μεγάλων δοκούντων καὶ ὀνομασῶν Ἀθήνησι, μόνον ἀξιῶν
 λόγου τοῦτον ἀποφαίνει τὸν ἄνδρα. Θεμιστοκλέα μὲν γὰρ καὶ
 Κίμωνα καὶ Περικλέα σοῶν καὶ χρημάτων καὶ φλυαρίας πολλῆς
 ἐμπλήσαι τὴν πόλιν, Ἀριστείδην δὲ πολιτεύσασθαι πρὸς ἀρετὴν.
 Μεγάλα δ' αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς Θεμιστοκλέα τῆς ἐπιεικειᾶς σημεῖα.
 Χρησάμενος γὰρ αὐτῷ παρὰ πᾶσαν τὴν πολιτείαν ἐχθρῷ, καὶ
 δι' ἐκεῖνον ἐξοστρακισθεὶς, ἐπεὶ τὴν αὐτὴν λαβὴν παρέσχεν ὁ ἀνὴρ
 ἐν αἰτία γενόμενος πρὸς τὴν πόλιν, οὐκ ἐμνησικακήσεν· ἀλλ',
 Ἀλκμαίωνος καὶ Κίμωνος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐλαυνόντων καὶ
 κατηγορούντων, μόνος Ἀριστείδης οὐτ' ἐπραξέτι, οὐτ' εἶπε φαῦ-
 λον, οὐτ' ἀπέλαυσεν ἐχθροῦ δυστυχοῦντος, ὥσπερ οὐδ' εὐήμε-
 ροῦντι πρότερον ἐφθόνησε.

Κς. Τελευτῆσαι δ' Ἀριστείδην οἱ μὲν ἐν Πόντῳ φασίν, ἐκ-
 πλεύσαντα πράξῃων ἕνεκα δημοσίων· οἱ δ' Ἀθήνησι, γήρα, τι-
 μώμενον καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Κρατερός δ' ὁ
 Μακεδῶν τοιαῦτά τινα περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνδρὸς εἶρηκε.
 Μετὰ γὰρ τὴν Θεμιστοκλέους φυγὴν φησὶν, ὥσπερ ἐξυβρίσαντα

τὸν δῆμον, ἀναφύσαι πλῆθος συκοφαντῶν, οἱ τοὺς ἀρίστους καὶ δυνατωτάτους ἀνδρας διώκοντες, ὑπέβαλλον τῷ φθόνῳ τῶν πολλῶν ἐπαιρομένων ὑπ' εὐτυχίας καὶ δυνάμεως. Ἐν τούτοις καὶ Ἀριστείδην ἀλῶναι δωροδοκίας, Διοφάντου τοῦ Ἀμφιτροπήθεν κατηγοροῦντος, ὡς, ὅτε τοὺς φόρους ἔπραττε, παρὰ τῶν Ἰώνων χρήματα λαβόντος· ἐκτίσαι δ' οὐκ ἔχοντα τὴν καταδίκην, πεντήκοντα μνῶν οὔσαν, ἐκπλέυσαι, καὶ περὶ τὴν Ἰωνίαν ἀποθανεῖν. Τούτων οὐδὲν ἐγγραφον ὁ Κρατερός τεκμήριον παρέσχεν, οὔτε δίκην, οὔτε ψήφισμα, καί περ εἰσὼς ἐπιεικῶς γράφειν τὰ τοιαῦτα, καὶ παρατίθεσθαι τοὺς ἰσοροῦντας. Οἱ δ' ἄλλοι πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὅσοι τὰ πλημμεληθέντα τῷ δήμῳ περὶ τοὺς στρατηγούς διεξίασιν, τὴν μὲν Θεμιστοκλέους φυγὴν, καὶ τὰ Μιλτιάδου δεσμὰ, καὶ τὴν Περικλέους ζημίαν, καὶ τὸν Πάχητος ἐν τῷ δικαστηρίῳ θάνατον, ἀνελόντος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος, ὡς ἠλίσκετο, καὶ πολλὰ τοιαῦτα συνάγουσι καὶ θρυλλοῦσιν· Ἀριστείδου δὲ τὸν μὲν ἐξοστρακισμὸν παρατίθενται, καταδίκης δὲ τοιαύτης οὐδαμοῦ μνημονεύουσι.

KZ. Καὶ μέντοι καὶ τάφος ἐστὶν αὐτοῦ Φαληροῦ δεικνύμενος, ὃν φασὶ κατασκευάσαι τὴν πόλιν αὐτῷ, μὴ δ' ἐντάφια καταλιπόντι. Καὶ τὰς μὲν θυγατέρας ἰσοροῦσιν ἐκ τοῦ πρυτανείου τοῖς νυμφίοις ἐκδοθῆναι, δημοσίᾳ τῆς πόλεως τὸν γάμον ἐγγυώσης, καὶ προῖκα τρισχιλίας δραχμὰς ἑκατέρᾳ ψηφισαμένης· Λυσιμάχῳ δὲ τῷ υἱῷ μνᾶς μὲν ἑκατὸν ἀργυρίου, καὶ γῆς τοσαῦτα πλέθρα περυτευμένης ἔδωκεν ὁ δῆμος, ἄλλας δὲ δραχμὰς τέσσαρας εἰς ἡμέραν ἐκάστην ἀπέταξεν, Ἀλκιβιάδου τὸ ψήφισμα γράψαντος. Ἔτι δὲ Λυσιμάχου θυγατέρα Πολυκρίτην ἀπολιπόντος, ὡς Καλλιθένης φησὶ, καὶ ταύτῃ σίτησιν, ὅσην καὶ τοῖς Ὀλυμπιονίκαις, ὁ δῆμος ἐψηφίσατο. Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς, καὶ Ἰερώνυμος ὁ Ῥόδιος, καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς, καὶ Ἀριστοτέλης (εἰ δὲ τὸ Περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον), ἰσο-

ροῦσι, Μυρτώ θυγατριδῆν Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, γυναῖκα μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χηρεύουσαν διὰ πενίαν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην. Πρὸς μὲν οὖν τούτους ἰκανῶς ὁ Παναίτιος ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντίρρηκεν. Ὁ δὲ Φαληρεὺς ἐν τῷ Σωκράτει φησὶ μνημονεύειν Ἀριστείδου θυγατριδοῦν εὖ μάλα πένητα Λυσίμαχον, ὃς ἑαυτὸν ἐκ πινακίου τινὸς ὄνειροκριτικοῦ παρὰ τὸ Ἰακχεῖον λεγόμενον καθεζόμενος ἔβασκε. Τῇ δὲ μητρὶ καὶ τῇ ταύτης ἀδελφῇ ψήφισμα γράψας δωρεὰν ἔπεισε τὸν δῆμον διδόναι, τριώβολον ἐκάστης ἡμέρας. Αὐτὸς μὲντοι ὁ Δημήτριος νομοθετῶν ἐψηφίσαστο δραχμὴν ἑκατέρα τάξαι τῶν γυναικῶν. Καὶ οὐδὲν ἐς ἰθαυμαστὸν, οὕτω φροντίσαι τῶν ἐν ἄσσει τὸν δῆμον, ὅπου θυγατριδῆν Ἀριστογείτονος ἐν Λήμνῳ πυθόμενοι ταπεινὰ πράττειν, ἀνδρὸς ἀποροῦσαν διὰ πενίαν, κατήγαγον Ἀθήναζε, καὶ συνοικίσαντες ἀνδρὶ τῶν εὖ γεγονότων, τὸ Ποταμοῖ χωρίον εἰς φερνὴν ἐπέδωκαν. Ἦς φιλανθρωπίας καὶ χρηστότητος ἔτι πολλὰ καὶ καθ' ἡμᾶς ἡ πόλις ἐκφέρουσα δεῖγματα θαυμάζεται καὶ ζηλοῦται δικαίως.

ΠΛΟΥΤ. ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΤΩΝ.

ΜΑΡΚΩι δὲ Κάτωνι φασὶν ἀπὸ Τούσκλου τὸ γένος εἶναι, δίαιταν δὲ καὶ βίον ἔχειν πρὸ τῶν στρατειῶν καὶ τῆς πολιτείας ἐν χωρίοις πατρίοις περὶ τοὺς Σαβίνους. Τῶν δὲ προγόνων παντάπασιν ἀγνώσων γεγονέναι δοκούντων, αὐτὸς ὁ Κάτων καὶ τὸν πατέρα Μάρκον, ὡς ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ στρατιωτικὸν ἐπαινεῖ, καὶ Κάτωνα τὸν πρόπαππον ἀριστείων πολλάκις τυχεῖν φησι, καὶ πέντε πολεμιστὰς ἵππους ἐν μάχαις ἀποβαλόντα, τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν ἐκ τοῦ δημοσίου δι' ἄνδραγαθίαν. Εἰωθότων δὲ τῶν Ῥωμαίων τοὺς ἀπὸ γένους δόξαν οὐκ ἔχοντας, ἀρχομένους δὲ γνωρίζεσθαι δι' αὐτῶν, Καινοὺς προσαγορεύειν ἀνθρώπους, ὥσπερ καὶ τὸν Κάτωνα προσηγόρευον, αὐτὸς ἔλεγε καινὸς εἶναι πρὸς ἀρχὴν καὶ δόξαν, ἔργοις δὲ προγόνων καὶ ἀρεταῖς παμπάλαιος. Ἐκαλεῖτο δὲ τῷ τρίτῳ τῶν ὀνομάτων πρότερον, οὐ Κάτων, ἀλλὰ Πρίσκο· ὕστερον δὲ τὸν Κάτωνα τῆς δυνάμεως ἐπώνυμον ἔσχε. Ῥωμαῖοι γὰρ τὸν ἔμπειρον Κάτον ὀνομάζουσιν. Ἦν δὲ τὸ μὲν εἶδος ὑπόπυρρον καὶ γλαυκὸς, ὡς ὁ ποιήσας τὸ ἐπιγραμματίον οὐκ εὐμενῶς παρεμφαίνει·

Πυρρὸν, πανθακέτην, γλαυκόματον, οὐδὲ θανάτῃ

Πόρριον εἰς αἰδὴν Φερσεφόνη δέχεται.

Τὴν δὲ τοῦ σώματος ἔξιν, αὐτουργία καὶ διαίτη σώφρονι καὶ στρατείαις ἀπ' ἀρχῆς συντρόφου γεγονότος, πάνυ χρησικτὴν εἶχε, καὶ πρὸς ἰσχύν καὶ πρὸς υἰεῖαν ὀμαλῶς συνεσῶσαν. Τὸν δὲ λόγον, ὥσπερ δεύτερον σῶμα, καὶ τῶν καλῶν οὐ μόνον ἀναγκαῖον ὄργανον ἀνδρὶ μὴ ταπεινῶς βιωσομένῳ, μηδ' ἀπράκτως, ἐξηρτύετο καὶ παρεσκευάζεν, ἐν ταῖς περιοικίσι κώμαις καὶ τοῖς πολυχνίοις ἐκάστοτε συνδικῶν τοῖς δεομένοις. Καὶ πρῶτον μὲν ἀγωνιστῆς

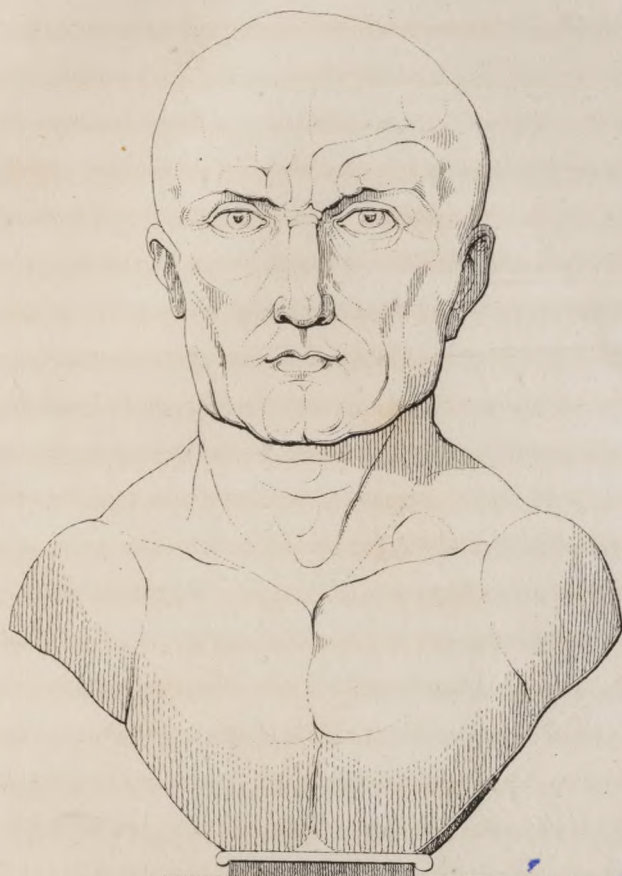
εἶναι δοκῶν πρόθυμος, εἶτα καὶ ῥήτωρ ἰκάνος· ἐκ δὲ τούτου μάλλον τοῖς χρωμένοις κατεφαίνετο βάρως τι καὶ φρόνημα περὶ αὐτὸν ἦθους, καὶ πραγμάτων μεγάλων καὶ πολιτείας δεόμενον ἡγεμονικῆς. Οὐ γὰρ μόνον, ὡς ἔοικε, μισθαρινίας καθαρὸν ἑαυτὸν ἐπὶ τὰς δίκας καὶ τοὺς ἀγῶνας παρεῖχεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν δόξαν ὡς μέγιστον ἀγαπῶν ἐφαίνετο τὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀγῶνων. Πολὺ δὲ μάλλον ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς στρατείαις βουλόμενος εὐδοκιμεῖν, ἔτι μειράκιον ὢν, τραυμάτων τὸ σῶμα μεστόν ἐναντίων εἶχε. Φησὶ γὰρ αὐτὸς, ἑπτακαίδεκα γεγονὼς ἔτη τὴν πρώτην στρατεύσασθαι στρατείαν, περὶ ὃν Ἀννίβας χρόνον εὐτυχῶν ἐπέφλεγε τὴν Ἰταλίαν. Παρεῖχε δ' αὐτὸν ἐν ταῖς μάχαις τῇ μὲν χειρὶ πλήκτην, τῷ δὲ ποδὶ μόνιμον καὶ βέβαιον, γαῦρον δὲ τῷ προσώπῳ. Λόγου δ' ἀπειλῆ καὶ τραχύτητι φωνῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἐχρῆτο· ὀρθῶς καὶ διανοούμενος καὶ διδάσκων, ὅτι πολλάκις τὰ τοιαῦτα τοῦ ζήφους μάλλον καταπλήττεται τοὺς ἐναντίους. Ἐν δὲ ταῖς πορείαις αὐτὸς ἐβάδιζε φέρων τὰ ὕπλα, καὶ θεράπων εἰς εἶπετο, τὰ πρὸς δίαιταν αὐτῷ κομίζων, ᾧ λέγεται μηδέποτε δυσκολᾶναι, μηδὲ μέμψασθαι, παραθέντι ἄριστον, ἢ δειπνον, ἀλλὰ καὶ συλλαμβάνειν αὐτὸς τὰ πλεῖστα καὶ συμπαρασκευάζειν, ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν γινόμενος ἔργων. Ὑδωρ δ' ἔπινεν ἐπὶ τῆς στρατείας, πλὴν εἶποτε διψήσας περιφλεγῶς, ὄξος ἤτησεν, ἢ τῆς ἰσχύος ἐνδιδούσης, ἐπιλάβοι μικρὸν οἰνᾶριον.

Β. Ἦν δὲ πλησίον αὐτοῦ τῶν ἀγῶν ἡ γενομένη Μανίου Κουρίου τοῦ τρις θριαμβεύσαντος ἔπαυλις. Ἐπὶ ταύτην συνεχῶς βαδίζων καὶ θεώμενος τοῦτε χωρίου τὴν μικρότητα, καὶ τῆς οἰκίσεως τὸ λιτὸν, ἔννοιαν ἐλάμβανε τοῦ ἀνδρός, ὅτι Ῥωμαίων μέγιστος γινόμενος, καὶ τὰ μαχημιάτατα τῶν ἐθνῶν ὑπαγαγόμενος, καὶ Πύρρον ἐξέλασας τῆς Ἰταλίας, τοῦτο τὸ χωρίδιον αὐτὸς ἔσκαπτε, καὶ ταύτην τὴν ἔπαυλιν ᾧκει μετὰ τρεῖς θριάμβους.

Εους. Ἐνταῦθα πρὸς ἐσχάρα καθήμενον αὐτὸν εἶποντα γογγυλί-
 δας εὐρόντες οἱ Σαννιτῶν πρέσβεις, ἐδίδοσαν πολὺ χρυσίον. Ὁ
 δ' ἀπεπέμψατο, φήσας, οὐδὲν χρυσίου δεῖν, ᾧ δεῖπνον ἀρκεῖ
 τοιοῦτον· αὐτῷ μὲντοι τοῦ χρυσίου ἔχειν, κάλλιον εἶναι τὸ νικᾶν
 τοὺς ἔχοντας. Ταῦθ' ὁ Κάτων ἐνθυμούμενος ἀπήει, καὶ τὸν αὐτοῦ
 πάλιν οἶκον ἐφορῶν καὶ χωρία καὶ θεράποντας, καὶ δίαιταν,
 ἐπέτεινε τὴν αὐτουργίαν, καὶ περιέκοπτε τὴν πολυτέλειαν. Φα-
 βίου δὲ Μαξίμου τὴν Ταραντίνων πόλιν ἐλόντος, ἔτυχε μὲν ὁ Κάτων
 στρατευόμενος ὑπ' αὐτῷ, κομιδῇ μειράκιον ὢν. Νεάρχῳ δὲ τινι
 τῶν Πυθαγορικῶν ξένῳ χρυσάμενος, ἐσπούδασε τῶν λόγων μετα-
 λαβεῖν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα διαλεγόμενου τοῦ ἀνδρός, οἷς κέ-
 χρηται καὶ Πλάτων, τὴν μὲν ἡδονὴν ἀποκαλῶν μέγιστον κακοῦ
 δέλεαρ, συμφορὰν δὲ τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα πρόωτην, λύσιν δὲ καὶ
 καθαρμὸν, οἷς μάλιστα χωρίζει καὶ ἀφίστησιν αὐτὴν τῶν περὶ τὸ
 σῶμα παθημάτων λογισμοῖς, ἔτι μᾶλλον ἠγάπησε τὸ λιτὸν καὶ
 τὴν ἐγκράτειαν. Ἄλλως δὲ παιδείας Ἑλληνικῆς ὀψιμαθῆς γενέ-
 σθαι λέγεται, καὶ πόρρω παντάπασιν ἡλικίας ἑλλητικῶς Ἑλληνικὰ
 βιβλία λαβὼν εἰς χεῖρας, βραχέα μὲν ἀπὸ Θουκυδίδου, πλείονα
 δ' ἀπὸ Δημοσθένους εἰς τὸ ρητορικὸν ὠφεληθῆναι. Τὰ μὲντοι
 συγγράμματα καὶ δόγμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ ἰσορῖαις ἐπιεικῶς
 διαπεποιικιλται· καὶ μεθρημνευμένα πολλὰ κατὰ λέξιν ἐν τοῖς
 ἀποφθέγμασι καὶ ταῖς γνωμολογίαις τέτακται.

Γ. Ἦν δὲ τις ἀνὴρ εὐπατρίδης μὲν ἐν τοῖς μάλιστα Ῥωμαίων
 καὶ δυνατὸς, ἀρετὴν δὲ φυομένην μὲν αἰσθάνεσθαι δεῖνος, εὐμενῆς
 δὲ καὶ θρέψαι καὶ προαγαγεῖν εἰς δόξαν, Οὐαλέριος Φλάκκος.
 Οὗτος εἶχεν ὀμροῦντα χωρία τοῖς Κάτωνος· πυθόμενος δὲ τὴν
 αὐτουργίαν καὶ δίαιταν αὐτοῦ παρὰ τῶν οἰκετῶν, καὶ θαυμά-
 σας ἐξηγουμένων, ὅτι πρῶτ' μὲν εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ παρίστα-
 ται τοῖς δεομένοις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ἦ χει-
 μῶν, ἐξωμίδα λαβὼν, θέρους δὲ γυμνός, ἐργασάμενός μετὰ τῶν οἰ-

κετῶν, ἐσθίει τὸν αὐτὸν ἄρτον ὁμοῦ καθήμενος, καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον· ἄλλην τε πολλὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ καὶ μετριότητα, καὶ τινὰς καὶ λόγους ἀποφθεγματικούς διαμνημονευόντων, ἐκέλευσε κληθῆναι πρὸς τὸ δεῖπνον. Ἐκ δὲ τούτου χρώμενος καὶ καταναῶν ἡμέρον καὶ ἀσειὸν ἦθος, ὥσπερ φυτὸν, ἀσκήσεως καὶ χώρας ἐπιφανοῦς δεόμενον, πρὸς τρέψατο καὶ συνέπεισεν ἄψασθαι τῆς ἐν Ῥώμῃ πολιτείας. Κατελθὼν οὖν, εὐθύς τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκτάτο θαυμαστὰς καὶ φίλους διὰ τῶν συνηγοριῶν· πολλὴν δὲ τοῦ Οὐαλερίου τιμὴν καὶ δύναμιν αὐτῷ προστιθέντος, χιλιαρχίας ἔτυχε πρῶτον, εἶτα ἐταμίευσεν. Ἐκ τούτου δὲ λαμπρὸς ὢν ἤδη καὶ περιφανής, αὐτῷ τῷ Οὐαλερίῳ περὶ τὰς μεγίστας συνεξέδραμεν ἀρχάς, ὑπατός τε μετ' ἐκείνου καὶ πάλιν τιμητῆς γενόμενος. Τῶν δὲ πρεσβυτέρων πολιτῶν Μαξιμίῳ Φαβίῳ προσένειμεν ἑαυτὸν, ἐνδοξοτάτῳ μὲν ὄντι καὶ μεγίστην ἔχοντι δύναμιν, μᾶλλον δὲ τὸν τρόπον αὐτοῦ καὶ τὸν βίον, ὡς κάλλιπα παραδείγματα, προθέμενος. Διὸ καὶ Σκιπίωνι τῷ μεγάλῳ, νέῳ μὲν ὄντι τότε, πρὸς δὲ τὴν Φαβίου δύναμιν ἀνταίροντι καὶ φθονεῖσθαι δοκοῦντι, παρ' οὐδὲν ἐποίησατο γενέσθαι διάφορος. Ἀλλὰ καὶ ταμίαις αὐτῷ πρὸς τὸν ἐν Λιβύῃ πόλεμον συνεκπεμφθεῖς, ὡς ἑώρα τῇ συνήθει πολυτελείᾳ χρώμενον τὸν ἄνδρα, καὶ καταχορηγοῦντα τοῖς στρατεύμασιν ἀφειδῶς τῶν χρημάτων, ἐπαρρησιάζετο πρὸς αὐτὸν, οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον εἶναι φάμενος, ἀλλ' ὅτι διαφθείρει τὴν πάτριον εὐτέλειαν, τῶν στρατιωτῶν ἐφ' ἡδονὰς καὶ τρυφὰς τῷ περιόντι τῆς χρείας τρεπομένων. Εἰπόντος δὲ τοῦ Σκιπίωνος, ὡς οὐδὲν δέοιτο ταμίου λίαν ἀκριβοῦς, πλησίσιος ἐπὶ τὸν πόλεμον φερόμενος, πράξεων γὰρ, οὐ χρημάτων, τῇ πόλει λόγον ἀρεῖλειν, ἀπῆλθεν ὁ Κάτων ἐκ Σικελίας, καὶ μετὰ τοῦ Φαβίου κατανοῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ φθορὰν τε χρημάτων ἀμυθῆτων ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος, καὶ διατριβὰς αὐτοῦ μεिरακιώδεις ἐν παλαίστραις καὶ θεάτροις, ὥσπερ οὐ στρατηγούντος, ἀλλὰ πανηγυρίζοντος,

P. COR. SCIPIO AFR.

A. B.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΠΙΤΩΛΙΩΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σελ. 274 Τόμ. II

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΓΑΛΑΤΤΕΣ

ἐξειργάσατο πεμψθῆναι δημάρχους ἐπ' αὐτὸν, ἄζοντας εἰς Ῥώμην, ἄνπερ ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι φανῶσιν. Ὁ μὲν οὖν Σκιπίων ἐν τῇ παρασκευῇ τοῦ πολέμου τὴν νίκην ἐπιδειξάμενος, καὶ φανεῖς ἡδὺς μὲν ἐπὶ σχολῆς συνεῖναι φίλοις, οὐδαμοῦ δὲ τῷ φιλανθρώπῳ τῆς διαίτης εἰς τὰ σπουδαῖα καὶ μεγάλα ῥάθυμος, ἐξέπλευσεν ἐπὶ τὸν πόλεμον.

Δ. Τῷ δὲ Κάτῳι πολλὴ μὲν ἀπὸ τοῦ λόγου δύναμις ἤρξετο, καὶ Ῥωμαῖον αὐτὸν οἱ πολλοὶ Δημοσθένη προσηγόρευον, ὁ δὲ βίος μᾶλλον ὀνομαστὸς ἢ αὐτοῦ καὶ περιβόητος. Ἡ μὲν γὰρ ἐν τῷ λέγειν δεινότης προὔκειτο τοῖς νέοις ἀγώνισμα κοινὸν ἤδη καὶ περισπούδασον. Ὁ δὲ τὴν πάτριον αὐτουργίαν ὑπομένων, καὶ δεῖπνον ἀφελές, καὶ ἄριστον ἄπυρον, καὶ λιτὴν ἐσθῆτα, καὶ δημοτικὴν ἀσπαζόμενος οἴκησιν, καὶ τὸ μῆδεῖσθαι τῶν περιττῶν μᾶλλον, ἢ τὸ κεκτῆσθαι, θαυμάζων, σπάνιος ἦν, ἤδη τότε τῆς πολιτείας τὸ καθαρὸν ὑπὸ μεγέθους οὐ φυλακτούσης, ἀλλὰ τῷ κρατεῖν πραγμάτων πολλῶν καὶ ἀνθρώπων, πρὸς πολλὰ μίγνυμένης ἔθη, καὶ βίων παραδείγματα παντοδαπῶν ὑποδεχομένης. Εἰκότως οὖν ἐθαύμαζον τὸν Κάτωνα, τοὺς μὲν ἄλλους ὑπὸ τῶν πόνων θραυομένους, καὶ μαλασσομένους ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ὀρώντες, ἐκεῖνον δὲ ὑπ' ἀμφοῖν ἀήττητον, οὐ μόνον ἕως ἔτι νέος καὶ φιλότιμος ἦν, ἀλλὰ καὶ γέροντα καὶ πολὺν ἤδη, μεθ' ὑπατείας καὶ θρίαμβου, ὥσπερ ἀθλητὴν νικηφόρον, ἐγκαρτεροῦντα τῇ τάξει τῆς ἀσκήσεως, καὶ διομαλίζοντα μέχρι τῆς τελευτῆς. Ἐσθῆτα μὲν γὰρ οὐδέποτε φησὶ φορέσαι πολυτελεστέραν ἑκατὸν δραχμῶν· πειεῖν δὲ καὶ στρατηγῶν καὶ ὑπατεύων τὸν αὐτὸν οἶνον τοῖς ἐργάταις· ὄψον δὲ παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ δεῖπνον ἐξ ἀγορᾶς, ἀσσαρίων τριάκοντα· καὶ τοῦτο διὰ τὴν πόλιν, ὅπως ἰσχύοι τὸ σῶμα πρὸς τὰς στρατείας. Επίβλημα δὲ τῶν ποικίλων Βαβυλώνιον ἐκ κληρονομίας κτησάμενος, εὐθύς ἀποδόσθαι τῶν δ' ἐπαύλειον αὐτοῦ μηδεμίαν εἶναι κεκονιαμένην· οὐδένα δὲ πώ-

ποτε πρίασθαι δοῦλον ὑπὲρ τῆς χιλίας δραχμᾶς καὶ πεντακοσίας, ὡς ἂν οὐ τρυφερῶν, οὐδ' ὠραίων, ἀλλ' ἐργατικῶν καὶ σερεῶν, οἷον ἵπποκόμων καὶ βοηλατῶν, δεόμενος. Καὶ τούτους προσκυτέρους γενομένους ᾤετο δεῖν ἀποδίδοσθαι, καὶ μὴ βόσκειν ἀχρήστους. Ὅλως δὲ μηδὲν εὖωνον εἶναι τῶν περιττῶν, ἀλλ' οὐ τις οὐ δεῖται, κἂν ἄσσαριον πιπράσκηται, πολλοῦ νομίζειν. Κτᾶσθαι δὲ τὰ σπειρόμενα καὶ νεμόμενα μᾶλλον, ἢ τὰ βαινόμενα καὶ σαιρόμενα.

Ε. Ταῦτα δ' οἱ μὲν εἰς μικρολογίαν ἐτίθεντο τοῦ ἀνδρός, οἱ δ' ὡς ἐπὶ διορθώσει καὶ σωφρονισμῷ τῶν ἄλλων ἐνδοτέρω συσέλλοντος ἑαυτὸν, ἀπεδέχοντο. Πλὴν τὸ τοῖς οἰκέταις ὡς ὑποζυγίοις ἀποχρητάμενον, ἐπὶ γήρως ἐλαύνειν καὶ πιπράσκειν, ἀτενοῦς ἄγαν ἤθους ἐγὼ τίθεμαι, καὶ μηδὲν ἀνθρώπῳ πρὸς ἄνθρωπον οἰομένου κοινώνημα τῆς χρεῖας πλέον ὑπάρχειν. Καίτοι τὴν χρησιότητα τῆς δικαιοσύνης πλατύτερον τόπον ὀρώμεν ἐπιλαμβάνουσιν. Νόμῳ μὲν γὰρ καὶ τῷ δικαίῳ πρὸς ἀνθρώπους μόνον χρῆσθαι πεφύκαμεν· πρὸς εὐεργεσίας δὲ καὶ χάριτας ἔστιν ὅτε καὶ μέχρι τῶν ἀλόγων ζώων, ὥσπερ ἐκ πηγῆς πλουσίας, ἀπορρέει τῆς ἡμερότητος. Καὶ γὰρ ἵππων ἀπειρηκότων ὑπὸ πόνου τροφαί, καὶ κυνῶν οὐ σκυλακεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ γηροκομῖαι τῷ χρηστῷ προσήκουσιν. Ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος οἰκοδομῶν τὸν ἑκατόμπεδον, ὅσας κατενόησεν ἡμιόνους μάλιστα τοῖς πόνοις ἐγκαρτερούσας, ἀπέλυτον ἐλευθέρως νέμεσθαι καὶ ἀφέτους. Ὡν μίαν φασὶ καταβαίνουσαν ἀφ' ἑαυτῆς πρὸς τὰ ἔργα, τοῖς ἀνάγουσι τὰς ἀμάξας ὑποζυγίοις εἰς ἀκρόπολιν συμπαρατρέχειν καὶ προηγεῖσθαι, καθάπερ ἐγκελευομένην καὶ συνεξορμῶσαν· ἦν καὶ τρέφεσθαι δημοσίᾳ μέχρι τελευτῆς ἐψηφίσαντο. Τῶν δὲ Κίμωνος ἵππων, αἷς Ὀλύμπια τρεῖς ἐνίκησε, καὶ ταφαί πλησίον εἰσὶ τῶν ἐκεῖνου μνημάτων. Κύναι δὲ συντρόφους γενομένους καὶ συγῆθεις ἄλλοι τε πολλοί, καὶ Ξάνθιππος ὁ παλαιὸς τὸν εἰς Σα-

λαμίνα τῇ τριήρει παρανηζόμενον, ὅτε τὴν πόλιν ὁ δῆμος ἐξέλιπεν, ἐπὶ τῆς ἄκρας ἐκῆδευσεν, ἣν Κυνὸς σῆμα μέχρι νῦν καλοῦσιν. Οὐ γὰρ, ὡς ὑποδήμασιν, ἢ σκεύεσι, τοῖς ψυχὴν ἔχουσι χρῆσέον, κοπέντα καὶ κατατριβέντα ταῖς ὑπηρεσίαις ἀπορρίπτοῦντας, ἀλλ' εἰ διὰ μὴδὲν ἄλλο, μελέτης ἕνεκα τοῦ φιλανθρώπου, προεθισέον ἑαυτὸν ἐν τούτοις πρᾶον εἶναι καὶ μείλιχον. Ἐγὼ μὲν οὖν οὐδὲ βοῦν ἂν ἐργάτην διὰ γῆρας ἀποδοίμην, μή τι γε πρεσβύτερον ἄνθρωπον, ἐκ χώρας συντρόφου καὶ δικίτης συνήθους, ὥσπερ ἐκ πατρίδος, μεθισόμενον ἀντὶ κερμάτων μικρῶν, ἄχρησόν γε τοῖς ὠνούμενοις, ὥσπερ τοῖς πιπράσκουσι, γεγεννημένον. Ὁ δὲ Κάτων, ὥσπερ νεανισούμενος ἐπὶ τούτοις, καὶ τὸν ἵππον, ᾧ πρὸς τὰς στρατείας ὑπατεύων ἐχρῆτο, φησὶν ἐν Ἰβηρίᾳ καταλιπεῖν, ἵνα μὴ τῇ πύλει τὸ ναῦλον αὐτοῦ λογίσηται. Ταῦτα μὲν οὖν, εἴτε μεγαλοψυχίας, εἴτε μικρολογίας θετέον, ἕξσει τῷ πείθοντι χρῆσθαι λογισμῷ.

ς. Τῆς δ' ἄλλης ἐγκρατείας ὑπερφυῶς θαυμαστὸς ὁ ἀνὴρ· ὅστις στρατηγῶν ἐλάμβανεν ἑαυτῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐ πλέον εἰς τὸν μῆνα πυρῶν, ἢ τρεῖς Ἀττικοὺς μεδίμνους, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν, κριθῶν τοῖς ὑποζυγίοις ἕλαττον τριῶν ἡμιμεδίμνων. Ἐπαρχίαν δὲ λαβὼν Σαρδόνα, τῶν πρὸ αὐτοῦ στρατηγῶν εἰωθότων χρῆσθαι σκηνώμασι δημοσίοις καὶ κλίμαις καὶ ἱματίοις, πολλῇ τε θεραπείᾳ καὶ φίλων πλήθει, καὶ περὶ δεῖπνα δαπάναις, καὶ παρασκευαῖς βαρυνόντων, ἐκεῖνος ἄπιστον ἐποίησε τὴν διαφορὰν τῆς εὐτελείας. Δαπάνης μὲν γὰρ εἰς οὐδὲν οὐδεμιᾶς προσεδεῖθη δημοσίας. Ἐπεφοῖτα δὲ ταῖς πόλεσιν, αὐτὸς μὲν ἄνευ ζεύγους πορευόμενος, εἷς δ' ἠκολούθει δημοσίως, ἐσθῆτα καὶ σπονδεῖον αὐτῷ πρὸς ἱερουργίαν κομίζων. Ἐν δὲ τούτοις οὕτως εὐκολος καὶ ἀφελὴς τοῖς ὑπὸ χεῖρα φαινόμενος, αὔθις ἀνταπεδίδου τὴν σεμνότητα καὶ τὸ βάρος, ἀπαραίτητος ὢν ἐν τῷ δικαίῳ, καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας προστάγμασιν ὀρθίος καὶ

αυθέκαστος· ὥστε μηδέποτε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐκείνοις μήτε φοβερωτέραν, μήτε προσφιλεστέραν γενέσθαι.

Z. Τοιαύτην δὲ τινα φαίνεται καὶ ὁ λόγος τοῦ ἀνδρὸς ιδέα ἔχειν· εὐχαρις γὰρ ἅμα καὶ δεινὸς ἦν, ἡδύς καὶ καταπληκτικὸς φιλοσκώμων καὶ αὐστηρὸς, ἀποφθεγματικὸς καὶ ἀγωνιστικὸς. Ὡσπερ ὁ Πλάτων τὸν Σωκράτην φησὶν ἐξῶθεν ἰδιώτην καὶ σατυρικὸν καὶ ὑβριστὴν τοῖς ἐντυγχάνουσι φαινόμενον, ἐνδοθεν δὲ σπουδῆς καὶ πραγμάτων μεσὸν εἶναι, δάκρυα κινούντων τοῖς ἀκροωμένοις, καὶ τὴν καρδίαν σρεφόντων. Ὅθεν οὐκ οἶδα, τί πεπόνθασιν οἱ τῷ Λυσίου λόγῳ μάλισα φάμενοι προσεικέναι τὸν Κάτωνος. Οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἷς μᾶλλον ιδέας λόγων Ῥωμαϊκῶν αἰσθάνεσθαι προσήκει, διακρινουσίν· ἡμεῖς δὲ τῶν ἀπομνημονευμένων βραχέα γράψομεν, οἱ τῷ λόγῳ πολὺ μᾶλλον, ἢ τῷ προσώπῳ, καθάπερ ἔνιοι νομίζουσι, τῶν ἀνθρώπων φάμεν ἐμφαίνεσθαι τὸ ἦθος.

H. Μέλλων ποτὲ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ὠρμημένον ἀκαίρως ἐπὶ σιτομετρίας καὶ διανομᾶς ἀποτρέψειν, ἤρξατο τῶν λόγων οὕτως· Χαλεπὸν μὲν ἔστιν, ὃ πολῖται, πρὸς γαστέρα λέγειν ὧτα οὐκ ἔχουσαν. Κατηγορῶν δὲ τῆς πολυτελείας ἔφη, χαλεπὸν εἶναι σωθῆναι πόλιν, ἐν ἣ πωλεῖται πλείονος ἰχθῦς, ἢ βουῦς. Εἰκέναι δ' ἔφη προβάτοις τοὺς Ῥωμαίους· ὡς γὰρ ἐκεῖνα καθ' ἕκαστα μὲν οὐ πείθεται, σύμπαντα δ' ἔπεται μετ' ἀλλήλων τοῖς ἄγουσιν, οὕτω καὶ ὑμεῖς, εἶπεν, οἷς οὐκ ἂν ἀξιότατε συμβούλοις χρῆσασθαι κατ' ἰδίαν, ὑπὸ τούτων, εἰς ἓν συνελθόντες, ἄγεσθε· Περὶ δὲ τῆς γυναικοκρατίας διαλεγόμενος· Πάντες, εἶπεν, ἀνθρωποὶ τῶν γυναικῶν ἄρχουσιν, ἡμεῖς δὲ πάντων ἀνθρώπων ἡμῶν δ' αἱ γυναῖκες. Τοῦτο μὲν οὖν ἔστιν ἐκ τῶν Θεμιστοκλέους μετενηνεγμένον ἀποφθεγμάτων. Ἐκείνος γὰρ, ἐπιτάττοντος αὐτῷ πολλὰ τοῦ υἱοῦ διὰ τῆς μητρὸς· Ὁ γύναι, εἶπεν, Ἀθηναῖοι μὲν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων, ἐγὼ δ' Ἀθηναίων, ἐμοῦ δὲ σὺ, σοῦ δὲ οὐμός. Ὡς

φειδέσθω τῆς ἐξουσίας, δι' ἣν ἀνόητος ὢν, πλείστον Ἑλλήνων δύναται. Τὸν δὲ δῆμον ὁ Κάτων ἔφη τῶν Ῥωμαίων, οὐ μόνον ταῖς πορφύραις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι, τὰς τιμὰς ἐπιγράφειν. Ὡς γὰρ οἱ βαφεῖς, ἔφη, ταύτην μάλιστα βιάπνουν, ἢ χαίροντας ὀρώσιν· οὕτως οἱ νέοι ταῦτα μαθήνουσι καὶ ζηλοῦσιν, οἷς ἂν ὁ παρ' ὑμῶν ἔπαινος ἔπηται. Παρεκάλει δ' αὐτούς, εἰ μὲν ἀρετῇ καὶ σωφροσύνῃ γεγόνασι μεγάλοι, μὴ μεταβάλλεσθαι πρὸς τὸ χειρόν· εἰ δ' ἀκρασία καὶ κακία, μεταβάλλεσθαι πρὸς τὸ βέλτιον. ἱκανῶς γὰρ ἤδη μεγάλους ἀπ' ἐκείνων γεγονέναι. Τοὺς δὲ πολλάκις ἄρχειν σπουδάζοντας, ἔφη, καθάπερ ἀγνοοῦντας τὴν ὁδόν, αἰετὰ μετὰ ῥαβδούχων ζητεῖν πορεύεσθαι, μὴ πλανηθῶσιν. Ἐπετίμα δὲ καὶ τοῖς πολίταις τοὺς αὐτοὺς αἰρουμένους πολλάκις ἄρχοντας. Δόξετε γὰρ, ἔφη, ἢ μὴ πολλοῦ τὸ ἄρχειν ἄξιον, ἢ μὴ πολλοὺς τοὺς ἄρχειν ἀξιόους ἡγεῖσθαι. Περί δὲ τῶν ἐχθρῶν τινος αἰσχυρῶς καὶ ἀδόξως βιοῦν δοκοῦντος· Ἡ τούτου μήτηρ, ἔφη, κατάραν, οὐκ εὐχὴν, ἡγεῖται τὸ τοῦτον ὑπὲρ γῆς ἀπολιπεῖν. Τὸν δὲ πεπρακότα τοὺς πατρώους ἀγροὺς παραλίους ὄντας ἐπιδεικνύμενος, προσεποιεῖτο θαυμάζειν, ὡς ἰσχυρότερον τῆς θαλάσσης· ἃ γὰρ ἐκείνη μόλις ἔκλυζεν, οὗτος, ἔφη, ῥαδίως καταπέπωκεν. Ἐπεὶ δ' Εὐμένους τοῦ βασιλέως ἐπιδημήσαντος εἰς Ῥώμην, ἣ τε σύγκλητος ὑπερφυῶς ὑπεδέξατο, καὶ τῶν πρώτων ἄμιλλα καὶ σπουδὴ περὶ αὐτὸν ἐγένετο, δῆλος ἦν ὁ Κάτων ὑφορώμενος καὶ φυλαττόμενος αὐτόν. Εἰπόντος δὲ τινος· Ἀλλὰ μὴν χρήσός ἐστι καὶ φιλορώμαιος· Ἔσω, εἶπεν, ἀλλὰ φύσει τοῦτο τὸ ζῶον, ὁ βασιλεὺς, σαρκοφάγον ἐστίν. Οὐδένα δὲ τῶν εὐδαιμονιζομένων βασιλέων ἄξιον εἶναι παραβάλλειν πρὸς Ἐπαμινώνδαν, ἢ Περικλέα, ἢ Θεμιστοκλέα, ἢ Μάνιον Κούριον, ἢ Ἀμίλκαν, τὸν ἐπικληθέντα Βάρκαν. Αὐτῷ δ' ἔλεγε τοὺς ἐχθροὺς φθονεῖν, ὅτι καθ' ἡμέραν νυκτὸς ἀνίσταται, καὶ τῶν ἰδίων ἀμελῶν, τοῖς δημοσίοις σχολάζει. Βούλεσθαι δ' ἔλεγε μᾶλλον εἶ πράξας ἀπο-

ερρηθῆναι χάριν, ἢ κακῶς, μὴ τυχεῖν κολάσεως. Καὶ συγγνώμην ἔφη δίδοναι πᾶσι τοῖς ἁμαρτάνουσι, πλὴν αὐτοῦ.

Θ. Τῶν δὲ Ῥωμαίων εἰς Βιθυνίαν τρεῖς ἐλομένων πρέσβεις, ὧν ὁ μὲν ποδαγρικὸς ἦν, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐξ ἀνατρήσεως καὶ περικοπῆς κούλην εἶχεν, ὁ δὲ τρίτος ἐδόκει μωρὸς εἶναι· καταγελῶν ὁ Κάτων, ἔλεγε πρεσβείαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποσέλλεσθαι, μῆτε πόδας, μῆτε κεφαλὴν, μῆτε καρδίαν, ἔχουσιν. Ἰπὲρ δὲ τῶν ἐξ Ἀχαιῶν φυγάδων ἐντευχθεῖς διὰ Πολύβιον ὑπὸ Σκιπίωνος, ὡς πολὺς ἐν τῇ συγκλήτῳ λόγος ἐγένετο, τῶν μὲν διδόντων καθόδον αὐτοῖς, τῶν δ' ἐνισταμένων, ἀναγὰς ὁ Κάτων· Ὡσπερ οὐκ ἔχοντες, εἶπεν, ὃ πράττωμεν, καθήμεθα τὴν ἡμέραν ὅλην περὶ γεροντίων Γραικῶν ζητοῦντες, πότερον ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν, ἢ τῶν ἐν Ἀχαιῶν νεκροφόρων, ἐκκομισθῶσι. Ψηφισθείσης δὲ τῆς καθόδου τοῖς ἀνδράσιν, ἡμέρας ὀλίγας οἱ περὶ τὸν Πολύβιον διαλιπόντες, αὐθις ἐπεχείρουν εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελθεῖν, ὅπως αἰς πρότερον εἶχον ἐν Ἀχαιῶν τιμὰς οἱ φυγάδες ἀναλάβοιεν, καὶ τοῦ Κάτωνος ἀπειρωθῶντο τῆς γνώμης. Ὁ δὲ μειδιάσας ἔφη, τὸν Πολύβιον, ὥσπερ τὸν Ὀδυσσεῦ, βούλεσθαι πάλιν εἰς τὸ τοῦ Κύκλωπος σπήλαιον εἰσελθεῖν, τὸ πικρὸν ἐκεῖ καὶ τὴν ζώνην ἐπιλελησμένον. Τοὺς δὲ φρονίμους ἔλεγε μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀφρόνων, ἢ τοὺς ἄφρονας ὑπὸ τῶν φρονίμων ὠρελεῖσθαι· τούτους μὲν γὰρ φυλάττεσθαι τὰς ἐκείνων ἁμαρτίας, ἐκείνους δὲ τὰς τούτων μὴ μιμεῖσθαι κατορθώσεις. Τῶν δὲ νέων ἔφη χαίρειν τοῖς ἐρυθριῶσι μᾶλλον, ἢ τοῖς ὠχριῶσι. Στρατιώτου δὲ μὴ δεῖσθαι, τὰς μὲν χεῖρας ἐν τῷ βαδίξειν, τοὺς δὲ πόδας ἐν τῷ μάχεσθαι κινουόντος, μείζον δὲ ῥέγγοντος, ἢ ἀλαλάζοντος. Τὸν δὲ ὑπὲρ παχυν κακίζων· Ποῦ δ' ἂν, ἔφη, σῶμα τοιοῦτον τῇ πόλει γένοιτο χρῆσιμον, οἷο τὸ μεταξὺ λαμοῦ καὶ βουβώνων πᾶν ὑπὸ τῆς γαστρὸς κατέχεται; τῶν δὲ φιληθόνων τινὰ βουλλόμενον αὐτῷ συνεῖναι παραιτούμενος, ἔφη μὴ δύνασθαι ζῆν μετ' ἀνθρώπου τῆς καρδίας

τὴν ὑπερώαν εὐαισθητοτέραν ἔχοντας. Τοῦ δ' ἐρῶντος ἔλεγε τὴν ψυχὴν ἐν ἀλλοτρίῳ σώματι ζῆν. Μεταμεληθῆναι δ' αὐτὸς ἐν παντὶ τῷ βίῳ τρεῖς μεταμελείας· μίαν μὲν, ἐπὶ τῷ γυναικί πι-
 σεύσαι λόγον ἀπόρρητον· ἑτέραν δὲ πλεύσας, ὅπου δυνατὸν ἦν πεζεύσαι· τὴν δὲ τρίτην, ὅτι μίαν ἡμέραν ἀδιάθετος ἔμεινεν. Πρὸς δὲ πρεσβύτην πονηρευόμενον· ἄνθρωπε, εἶπε, πολλὰ ἔχοντι τῷ γῆρα τὰ αἰσχροῦ μὴ προστίθει τὴν ἀπὸ τῆς κακίας αἰσχύνην. Πρὸς δὲ δήμαρχον ἐν διαβολῇ μὲν φαρμακείας γενόμενον, φαῦλον δὲ νόμον εἰσφέροντα καὶ βιαζόμενον· ὦ μειράκιον, εἶ-
 πεν, οὐκ οἶδα, πότερον χειρόν ἐστιν, ὃ κίρνης πιεῖν, ἢ, ὃ γράφεις κυρῶσαι. Βλασφημούμενος δ' ὑπ' ἀνθρώπου βεβιωκότος ἀσελ-
 γῶς καὶ κακῶς· Ἄνισος, εἶπεν, ἡ πρὸς σέ μοι μάχη ἐστὶ. Καὶ γὰρ ἀκούεις τὰ κακὰ ῥαδίως, καὶ λέγεις εὐχερῶς· ἐμοὶ δὲ καὶ λέγειν ἀηδῆς, καὶ ἀκούειν ἀηθῆς. Τὸ μὲν οὖν τῶν ἀπομνημο-
 νευμάτων ἦθος τοιοῦτόν ἐστιν.

I. Ὑπατος δὲ μετὰ Φλάκκου Οὐαλερίου, τοῦ φίλου καὶ συν-
 ἡθους, ἀποδειχθεὶς, ἔλαχε τῶν ἐπαρχιῶν, ἣν ἐντὸς Ἰσπανίαν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Ἐνταῦθα δ' αὐτῷ τὰ μὲν κατασφερομένῳ τῶν ἐθνῶν, τὰ δ' οἰκειουμένῳ διὰ λόγων, πολλὴ στρατιὰ τῶν βαρβάρων ἐπέπεσε, καὶ κίνδυνος ἦν αἰσχροῦς ἐκβιασθῆναι· διὸ τῶν ἐγγύς Κελτιβήρων ἐπεκαλεῖτο συμμαχίαν. Αἰτούντων δ' ἐκείνων τῆς βοήθειας διακόσια τάλαντα μισθόν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οὐκ ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, Ῥωμαίους βαρβάρους ἐπικουρίας μισθὸν ὁμολογῆσαι. Ὁ δὲ Κάτων οὐδὲν ἔφη δεινὸν εἶναι· νικῶντας μὲν γὰρ ἀποδώσειν ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐ παρ' αὐτῶν· ἡττημένων δὲ μήτε τοὺς ἀπαιτουμένους ἔσσεσθαι, μήτε τοὺς ἀπαιτοῦντας. Ταύτην δὲ τὴν μάχην κατὰ κράτος ἐνίκησε, καὶ τάλλα πρού-
 χῶρει λαμπρῶς. Πολύβιος μὲν γε φησὶ, τῶν ἐντὸς Βαίτιος πο-
 ταμοῦ πόλεων ἡμέρᾳ μιᾷ τὰ τείχη, κελεύσαντος αὐτοῦ, περι-
 αιρεθῆναι· πᾶμπολλαι δ' ἦσαν αὐταί, γέμουται μαχίμων ἀνδρῶν.

Αὐτὸς δὲ φησιν ὁ Κάτων πλείονας εἰληφέναι πόλεις, ἔν διήγαγεν ἡμερῶν ἐν Ἰβηρία· καὶ τοῦτο κόμπτος οὐκ ἔσιν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς τετρακόσιοι τὸ πλῆθος ἦσαν· τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις, πολλὰ παρὰ τὴν στρατείαν ὠφεληθεῖσιν, ἔτι καὶ λίτραν ἀργυρίου κατ' ἄνδρα προσδιένειμεν, εἰπὼν, ὡς κορεῖττον ἦν, πολλοὺς Ῥωμαίων ἀργύριον, ἢ χρυσίον ὀλίγους, ἔχοντας ἐπανελθεῖν. Εἰς δ' αὐτὸν ἐκ τῶν ἀλισκομένων οὐδὲν ἔλθειν λέγει, πλὴν ὅσα πέπωκεν, ἢ βέβρωκε. «Καὶ οὐκ αἰτιῶμαι (φησὶ) τοὺς ὠφελεῖσθαι ζητοῦντας ἐκ τούτων, ἀλλὰ βούλομαι μᾶλλον περὶ ἀρετῆς τοῖς ἀρίστοις, ἢ περὶ χρημάτων τοῖς πλουσιωτάτοις ἀμιλλᾶσθαι, καὶ τοῖς φιλαργυρωτάτοις περὶ φιλαργυρίας.» Οὐ μόνον δ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐφύλαττε καθαρὸς παντὸς λήμματος. Ἦσαν δὲ πέντε θεράποντες ἐπὶ στρατείας σὺν αὐτῷ· τούτων εἷς, ὄνομα Πάκκος, ἠγόρασε τῶν αἰχμαλώτων τρία παιδάρια· τοῦ δὲ Κάτωνος αἰσθημένου, πρὶν εἰς ὄψιν ἔλθειν, ἀπήγαγε. Τοὺς δὲ παῖδας ὁ Κάτων ἀποδόμενος, εἰς τὸ δημόσιον ἀνήνεγκε τὴν τιμὴν.

ΙΑ. Ἐτι δ' αὐτοῦ διατρίβοντος ἐν Ἰβηρία, Σκιπίων ὁ μέγας, ἐχθρὸς ὢν καὶ βουλόμενος ἐνσηῆναι κατορθοῦντι, καὶ τὰς Ἰβηρικὰς πράξεις ὑπολαβεῖν, διεπράξατο τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀποδειχθῆναι διάδοχος. Σπεύσας δ' ὡς ἐνῆν τάχις, κατέπαυσε τὴν ἀρχὴν τοῦ Κάτωνος. Ὁ δὲ, λαβὼν σπεύρας ὀπλιτῶν πέντε, καὶ πεντακοσίους ἵππεῖς προπομπούς, κατεσρέφατο μὲν τὸ Λακεταίων ἔθνος, ἑξακοσίους δὲ τῶν κῦτομοληκώτων κομισάμενος ἀπέκτεινεν. Ἐρ' οἷς σχετλιζόντα τὸν Σκιπίωνα κατειρωνευόμενος, οὕτως ἔφη τὴν Ῥώμην ἔσεσθαι μεγίστην, τῶν μὲν ἐνδόξων καὶ μεγάλων τὰ τῆς ἀρετῆς πρωτεῖα μὴ μεβιέντων τοῖς ἀσημοτέροις, τῶν δ', ὥσπερ αὐτὸς ἐστὶ, δημοτικῶν, ἀμιλλωμένων ἀρετῇ πρὸς τοὺς τῷ γένει καὶ τῇ δόξῃ προήκοντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῆς συγκλήτου ψφισαμένης, μηδὲν ἀλλάττειν, μηδὲ κινεῖν, τῶν διωκημένων ὑπὸ τοῦ Κάτωνος, ἢ μὲν ἀρχὴ τῷ Σκιπίωνι, τῆς

αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ τῆς Κάτωνος, ἀφελούσα δόξης, ἐν ἀπραξίᾳ καὶ σχολῇ μάτην διήλθεν. Ὁ δὲ Κάτων θριαμβεύσας, οὐχ, ὡσπερ οἱ πλείους τῶν μὴ πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ πρὸς δόξαν ἀμιλλωμένων, ὅταν εἰς τὰς ἄκρας τιμὰς ἐξίκωνται, καὶ τύχῳσιν ὑπατείας καὶ θριαμβῶν, ἤδη τὸ λοιπὸν εἰς ἡδονὴν καὶ σχολὴν συσκευασάμενοι τὸν βίον, ἐκ τῶν κοινῶν ἀπίασιν, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐξάνῃκε καὶ κατέλυσε τὴν ἀρετὴν· ἀλλ' ὅμοια τοῖς πρῶτον ἀπτομένοις πολιτείας, καὶ διψῶσι τιμῆς καὶ δόξης, ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς συντείνας ἑαυτὸν, ἐν μέσῳ παρῆχε καὶ φίλοις χρῆσθαι καὶ πολίταις, οὔτε τὰς συνηγορίας, οὔτε τὰς στρατείας ἀπειπάμενος.

IV. Τιβερίῳ μὲν οὖν Σεμπρωνίῳ τὰ περὶ Θράκην καὶ Ἰστρον ὑπατεύοντι προσθεύων συγκατειργάσατο. Μανίῳ δ' Ἀκιλίῳ χιλιάρχῳ ἐπ' Ἀντίοχον τὸν μέγαν συνεξήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φοβήσαντα Ῥωμαίους ὡς οὐδένα ἕτερον μετ' Ἀννίβαν. Τὴν γὰρ Ἀσίαν, ὅσην ὁ Νικιάτωρ Σέλευκος εἶχεν, ὀλίγου δεῖν ἅπασαν ἐξ ὑπαρχῆς ἀνειληφώς, ἔθνη τε πάμπολλα καὶ μάχιμα βαρβάρων ὑπήκοα πεποιημένος, ἐπῆρτο συμπεσεῖν Ῥωμαίοις, ὡς μόνοις ἔτι πρὸς αὐτὸν ἀξιωμαχοῖς οὔσιν. Εὐπρεπῆ δὲ τοῦ πολέμου ποιησάμενος αἰτίαν, τοὺς Ἕλληνας ἐλευθεροῦν, μηδὲν δεομένους, ἀλλὰ καὶ ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους χάριτι Ῥωμαίων ἀπὸ Φιλίππου καὶ Μακεδόνων νεωσὶ γεγονότας, διέβη μετὰ δυνάμεως. Καὶ σάλον εὐθύς ἡ Ἑλλάς εἶχε, καὶ μετέωρος ἦν, ἐλπίσι διαφθειρομένη βασιλικαῖς ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν. Ἐπεμπεν οὖν πρέσβεις ὁ Μάνιος ἐπὶ τὰς πόλεις. Καὶ τὰ μὲν πλεῖστα τῶν νεωτερίζόντων Τίτος Φλαμινίνος ἔσχεν ἀνευ ταραχῆς, καὶ κατεπράυνεν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Κάτων δὲ Κορινθίους καὶ Πατρῆεις, ἔτι δ' Αἰγίεις παρεσήσατο. Πλεῖστον δὲ χρόνον ἐν Ἀθήναις διέτριψε. Καὶ λέγεται μὲν τις αὐτοῦ φέρεσθαι λόγος, ὃν Ἕλληνας πρὸς τὸν δῆμον εἶπεν, ὡς ζηλῶν τε τὴν ἀρετὴν τῶν

παλαιῶν Ἀθηναίων, τῆς τε πόλεως διὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος ἠδέως εἶη γεγονώς θεατής. Τὸ δ' οὐκ ἄληθές ἐστιν· ἀλλὰ δι' ἑρμηνείας ἐνέτυχε τοῖς Ἀθηναίοις, δυνήθεις ἂν αὐτὸς εἰπεῖν, ἐμμένων δὲ τοῖς πατρίοις, καὶ καταγελῶν τῶν τὰ Ἑλληνικὰ τεθαυμακώτων. Ποσοῦμιον γοῦν Ἀλβῆνον, ἱστορίαν Ἑλληνιστὶ γράψαντα, καὶ συγγνώμην αἰτούμενον ἐπέσκωψεν, εἰπὼν, δοτέον εἶναι τὴν συγγνώμην, εἰ, τῶν Ἀμφικτυόνων ψηφισαμένων, ἀναγκασθεὶς ὑπέμεινε τὸ ἔργον. Θαυμάσαι δὲ φησι τοὺς Ἀθηναίους τὸ τάχος αὐτοῦ καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς φράσεως· ἃ γὰρ αὐτὸς ἐξέφερε βραχέως, τὸν ἑρμηνέα μακρῶς καὶ διὰ πολλῶν ἀπαγγέλλειν. Τὸ δ' ὅλον, οἴεσθαι τὰ ῥήματα τοῖς μὲν Ἑλλήσιν ἀπὸ χειλέων, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀπὸ καρδίας φέρεσθαι.

ΙΓ. Ἐπεὶ δ' Ἀντίοχος φράξας τὰ περὶ Θερμοπύλας σενὰ τῶ στρατοπέδῳ, καὶ τοῖς αὐτοφύεσι τῶν τόπων ἐρύμασι προσβαλὼν χαρακώματα καὶ διατειγίσματα, καθῆσο τὸν πόλεμον ἐκκεκλειμέναι νομίζων, τὸ μὲν κατὰ σῶμα βιάζεσθαι παντάπασιν ἀπεγίνωσκον οἱ Ῥωμαῖοι, τὴν δὲ Περσικὴν ἐκείνην περιήλυσιν καὶ κύκλωσιν ὁ Κάτων εἰς νοῦν βαλόμενος, ἐξώδευσε νύκτωρ, ἀναλαβὼν μέρος τι τῆς στρατιᾶς. Ἐπεὶ δ' ἄνω προελθόντων, ὁ καθοδηγῶν αἰχμηλωτὸς ἐξέπεσε τῆς ὁδοῦ, καὶ πλανώμενος ἐν τόποις ἀπόροις καὶ κρημνώδεσι δεινὴν ἀθυμίαν καὶ φόβον ἐνειργάσατο τοῖς στρατιώταις, ὁρῶν ὁ Κάτων τὸν κίνδυνον, ἐκέλευσε τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀτρεμεῖν καὶ περιμένειν. Αὐτὸς δὲ Λεύκιόν τινα Μάλλιον, ἄνδρα δεινὸν ὀρειβατεῖν, παραλαβὼν, ἐχώρει πολυπόνως καὶ παραβύλως ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ καὶ βαθείᾳ, κολωνοῖς καὶ πάγοις ἀνατεταμένοις διασπάσματα πολλὰ τῆς ὕψεως καὶ ἀσάφειαν ἐχούσης· ἕως ἐμβαλόντες εἰς ἀτραπὸν, ὡς ᾤοντο, κάτω περαίνουσαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολυμίων, ἔθεντο σημεῖα πρὸς τινὰς εὐσκόπους κεραίας ὑπὲρ τὸ Καλλίδρομον ἀνεχούσας. Οὕτω δὲ πάλιν ἐπανελθόντες ὀπίσω, τὴν στρατιὴν ἀνέλαβον, καὶ

πρὸς τὰ σημεῖα προαγαγόντες, ἤψαντο μὲν ἐκείνης τῆς ἀτραποῦ, καὶ κατεσχέσαντο τὴν πορείαν. Μικρὸν δὲ προσελθοῦσιν αὐτοῖς ἐπέλιπε, φάραγος ὑπολαμβανούσης· καὶ πάλιν ἦν ἀπορία καὶ δέος, οὐκ ἐπισαμένων, οὐδὲ συνορώντων, ὅτι πλησίον ἐτύγγαχον τῶν πολεμίων γεγονότες. Ἢδη δὲ διέλαμπεν ἡμέρα, καὶ φθογγῆς τις ἔδοξεν ὑπακοῦσαι, τάχα δὲ καὶ καθορᾶν Ἑλληνικὸν χάρακα καὶ προφυλακὴν ὑπὸ τὸ κρημνῶδες. Οὕτως οὖν ἐπισήσας ἐνταῦθα τὴν στρατιάν ὁ Κάτων, ἐκέλευσεν αὐτῷ προσελθεῖν ἀνευ τῶν ἄλλων τοὺς Φιρμιανούς, οἷς αἰεὶ πισοῖς ἐχρῆτο καὶ προθύμοις. Συνδραμόντων δὲ καὶ περισσάντων αὐτὸν ἀθρόων, εἶπεν· Ἄνδρα χρῆζω λαθεῖν τῶν πολεμίων ζῶντα, καὶ πυθέσθαι, τίνες οἱ προφυλάσσοντες οὗτοι· πόσον πλῆθος αὐτῶν· τίς ὁ τῶν ὄλων διάκοσμος, ἢ τάξις, ἢ παρασκευή, μεθ' ἧς ὑπομενοῦσιν ἡμᾶς. Τὸ δ' ἔργον, ἄρπασμα τάχους γενέσθω, καὶ τόλμης, ἧ καὶ λέοντες ἀνοπλοὶ θαρρόυντες, ἐπὶ τὰ δειλὰ τῶν θηρίων βαδίζουσι. » Ταῦτα δ' εἰπόντος τοῦ Κάτωνος, αὐτόθεν ὀρούσαντες, ὡσπερ εἶχον, οἱ Φιρμιανοὶ, κατὰ τῶν ὄρων ἔθεον ἐπὶ τὰς προφυλακὰς· καὶ προσπεσόντες ἀπροσδόκητοι, πάντας μὲν διετάραξαν καὶ διεσκέδασαν, ἕνα δ' αὐτοῖς ὄπλοις ἀρπάσαντες, ἐνεχείρισαν τῷ Κάτωνι. Παρὰ τούτου μαθὼν, ὡς ἡ μὲν ἄλλη δύναμις ἐν τοῖς σENOῖς κἀθηται μετὰ τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ φρουροῦντες αὐτοῦ τὰς ὑπερβολὰς, Αἰτωλῶν εἰσὶν ἐξακόσιοι λογάδες, καταφρονήσας τῆς ὀλιγότητος ἅμα καὶ τῆς ὀλιγωρίας, εὐθύς ἐπῆγεν ἅμα σάλπιγξι καὶ ἀλαλαγμῷ, πρῶτος σπασάμενος τὴν μάχαιραν. Οἱ δ', ὡς εἶδον ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἐπιφερομένους, φεύγοντες εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον, ταραχῆς ἐνεπίμπλασαν ἅπαντα.

ΙΔ. Ἐν τούτῳ δὲ, καὶ τοῦ Μανίου κάτωθεν πρὸς τὰ διατειχίσματα βιαζομένου, καὶ τοῖς σENOῖς προσβάλλοντος ἀθρόαν τὴν δύναμιν, ὁ μὲν Ἀντίοχος εἰς τὸ σῶμα λίθῳ πληγεὶς, ἐκτιναχθέντων αὐτοῦ τῶν ὀδόντων, ἀπέσρεψε τὸν ἵππον ὀπίσω,

περιαλγῆς γενόμενος· τοῦ δὲ στρατοῦ μέρος οὐδὲν ὑπέμεινε τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλὰ καίπερ ἀπόρους καὶ ἀμηχάνους τῆς φυγῆς ὁδοὺς καὶ πλάνας ἐχούσας, ἐλθὼν βαθέων καὶ πετρῶν ἀποτόμων τὰ πτώματα καὶ τὰς ὀλισθήσεις ὑποδεχομένων, εἰς ταῦτα διὰ τῶν σενῶν ὑπερχόμενοι, καὶ συνωθοῦντες ἀλλήλους, φόβῳ πληγῆς καὶ σιδήρου πολεμίων, αὐτοὺς διέφθειρον. Ὁ δὲ Κάτων ἀεὶ μέντις ἦν, ὡς ἔοικε, τῶν ἰδίων ἐγκωμίων ἀφειδῆς, καὶ τὴν ἀντικρυς μεγαλαυχίαν, ὡς ἐπακολούθημα τῆς μεγαλουργίας, οὐκ ἔφρουγε. Πλεῖστον δὲ ταῖς πράξεσι ταύταις ὄγκον περιτέθεικε, καὶ φησι τοῖς ἰδοῦσιν αὐτὸν τότε διώκοντα καὶ παίοντα τοὺς πολεμίους, παρασῆναι, μηδὲν ὀφείλειν Κάτωνι τῷ δῆμῳ τοσοῦτον, ὅσον Κάτωνι τὸν δῆμον· αὐτόν τε Μάνιον τὸν ὑπατον, θερμὸν ἀπὸ τῆς νίκης ἔτι θερμῷ περιπλακέντα, πολὺν χρόνον ἀσπάζεσθαι, καὶ βοᾶν ὑπὸ χαρᾶς, ὡς οὐτ' ἂν αὐτὸς, οὐθ' ὁ σύμπας δῆμος ἐξισώσειε τὰς ἀμοιβὰς ταῖς Κάτωνος εὐεργεσίαις. Μετὰ δὲ τὴν μάχην εὐθύς εἰς Ῥώμην ἐπέμπετο τῶν ἡγωνισμένων αὐτάγγελος· καὶ διέπλευσεν μὲν εἰς Βρεντέσιον εὐτυχῶς, μιᾷ δ' ἡμέρᾳ διελάσας ἐκεῖθεν εἰς Τάραντα, καὶ τέσσαρας ἄλλας ὁδεύσας, πεμπταῖος εἰς Ῥώμην ἀπὸ θαλάσσης ἀφίκετο, καὶ πρῶτος ἀπήγγειλε τὴν νίκην. Καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐνέπλησεν εὐφροσύνης καὶ θυσιῶν, φρονήματος δὲ τὸν δῆμον, ὡς πάσης γῆς καὶ θαλάσσης κρατεῖν δυνάμενον.

ΙΕ. Τῶν μὲν οὖν πολεμικῶν πράξεων τοῦ Κάτωνος αὗται σχεδὸν εἰσιν αἱ ἐλλογιμώταται· τῆς δὲ πολιτείας φαίνεται τὸ περὶ τὰς κατηγορίας καὶ τοὺς ἐλέγχους τῶν πονηρῶν μόριον οὐ μικρᾶς ἄξιον σπουδῆς ἡγησάμενος. Αὐτός τε γὰρ ἐδίωξε πολλοὺς, καὶ διώκουσιν ἑτέροις συνηγωνίσαστο, καὶ παρεσκέυασεν ἄλλους διώκοντας, ὡς ἐπὶ Σκιπίωνα τοὺς περὶ Πετίλλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἀπ' οἴκου τε μεγάλου καὶ φρονήματος ἀληθινοῦ ποιησάμενον ὑπὸ πόδας τὰς διαβολὰς, μὴ ἀποκτεῖναι δυνηθεῖς, ἀφῆκε. Λεύ-

κιον δὲ, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μετὰ τῶν κατηγόρων συζᾶς, κατάδικη περιέβαλε χρημάτων πολλῶν πρὸς τὸ δημόσιον ἣν οὐκ ἔχων ἐκεῖνος ἀπολύσασθαι, καὶ κινδυνεύων δεθῆναι, μόλις ἐπικλήσει τῶν δημάρχων ἀφείθη. Λέγεται δὲ καὶ νεανίσκῳ τινί, τεθνηκότος πατρὸς ἐχθρὸν ἠτιμωκότι, καὶ πορευομένῳ δι' ἀγορᾶς μετὰ τὴν δίκην, ἀπαντήσας ὁ Κάτων δεξιώσασθαι, καὶ εἰπεῖν· ὅτι ταῦτα χρή τοῖς γονεῦσιν ἐναγίζειν, οὐκ ἄρνας, οὐδ' ἐρίφους, ἀλλ' ἐχθρῶν δάκρυα καὶ καταδίκας. Οὐ μὲν οὐδ' αὐτὸς ἐν τῇ πολιτείᾳ περιῆν ἀθῶος, ἀλλ' ὅπου τινὰ λαβὴν παράσχοι τοῖς ἐχθροῖς, κρινόμενος καὶ κινδυνεύων διετέλει. Λέγεται γὰρ ὀλίγον ἀπολιπούσας τῶν πεντήκοντα φυγεῖν δίκας, μίαν δὲ τελευταίαν, ἕξ ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα γεγονώς. Ἐν ἧ καὶ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν· ὡς χαλεπὸν ἐστὶν ἐν ἄλλοις βεβιωκότα ἀνθρώποις, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι. Καὶ τοῦτο πέρας οὐκ ἐποιήσατο τῶν ἀγώνων. Τεσσάρων δ' ἄλλων ἐνιαυτῶν διεθρόντων, Σερούτου Γάλθα κατηγόρησεν, ἐννεμήκοντα γεγονώς ἔτη. Κινδυνεύει γάρ, ὡς ὁ Νέσωρ, εἰς τριγωνίαν τῷ βίῳ καὶ ταῖς πράξεσι κατελθεῖν. Σκιπίωνι γάρ, ὡς λέλεκται, τῷ μεγάλῳ πολλὰ διερισάμενος ἐν τῇ πολιτείᾳ, διέτεινεν εἰς Σκιπίωνα τὸν νέον, ὃς ἦν ἐκεῖνου κατὰ ποιήσιν υἱωνός, υἱὸς δὲ Παύλου τοῦ Περσέα καὶ Μακεδόνας καταπολεμήσαντος.

Ις. Τῆς δ' ὑπατείας κατόπιν ἔτεσι δέκα, τιμητείαν ὁ Κάτων παρήγγειλε. Κορυφὴ δέ τις ἐστὶ τιμῆς ἀπάσης ἡ ἀρχή, καὶ τρόπον τινὰ τῆς πολιτείας ἐπιτελείωσις, ἄλλην τε πολλὴν ἐξουσίαν ἔχουσα, καὶ τὴν περὶ τὰ ἦθη καὶ τοὺς βίους ἐξέτασιν. Οὔτε γὰρ γάμον, οὔτε παιδοποιεῖαν τινός, οὔτε δίαιταν, οὔτε συμπόσιον ᾧοντο δεῖν ἄκριτον καὶ ἀνεξέτασον, ὡς ἕκαστος ἐπιθυμίας ἔχοι καὶ προαιρέσεως, ἀφείσθαι. Πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν τούτοις νομίζοντες, ἢ ταῖς ὑπαίθροις καὶ πολιτικαῖς πράξεσι, τρόπον ἀνδρὸς ἐνοραῖσθαι, φύλακα καὶ σωφρονιστὴν καὶ κολαστὴν τοῦ μη-

δένα καθ' ἡδονὰς ἐκτρέπεσθαι, καὶ παρεκβαίνειν τὸν ἐπιχώριον καὶ συνήθη βίον, ἤρουντο τῶν καλουμένων πατρικίων ἓνα, καὶ τῶν δημοτικῶν ἓνα. Τιμητὰς δὲ τοὺτους προσηγόρευον, ἐξουσίαν ἔχοντας ἀφελέσθαι μὲν ἵππον, ἐκβαλεῖν δὲ συγκλήτου τὸν ἀκολάσως βιοῦντα καὶ ἀτάκτως. Οὗτοι δὲ καὶ τὰ τιμήματα τῶν οὐσιῶν λαμβάνοντες ἐπεσκόπουν, καὶ ταῖς ἀπογραφαῖς τὰ γένη καὶ τὰς πολιτείας διεκρίνον. Ἄλλας τε μεγάλας ἔχει δυνάμεις ἡ ἀρχή. Διὸ καὶ τῷ Κάτωνι πρὸς τὴν παραγγελίαν ἀπήντησαν ἐνιστάμενοι σχεδὸν οἱ γνωριμώτατοι καὶ πρῶτοι τῶν συγκλητικῶν. Τοὺς μὲν γὰρ εὐπατρίδας ὁ φθόνος ἐλύπει, παντάπασιν οἰομένους προπηλακίζεσθαι τὴν εὐγένειαν, ἀνθρώπων ἀπ' ἀρχῆς ἀδόξων εἰς τὴν ἄκραν τιμὴν καὶ δυνάμιν ἀναβιβαζομένων· οἱ δὲ μυχθηρὰ συνειδότες αὐτοῖς ἐπιτηδεύματα, καὶ τῶν πατρῶν ἐκδιαιτήσιν ἐθῶν, ἐφοβοῦντο τὴν αὐστηρίαν τοῦ ἀνδρός, ἀπαραίτητον ἐν ἐξουσίᾳ καὶ χαλεπὴν ἐσομένην. Διὸ συμφρονήσαντες καὶ παρασκευάσαντες, ἑπτὰ κατήγον ἐπὶ τὴν παραγγελίαν ἀντιπάλους τῷ Κάτωνι, θεραπεύοντας ἐλπίσι χρησαῖς τὸ πλῆθος, ὡς δὴ μαλακῶς καὶ πρὸς ἡδονὴν ἄρχεσθαι δεόμενον. Τοῦναντίον δ' ὁ Κάτων οὐδεμίαν ἐνδιδοὺς ἐπιείκειαν, ἀλλ' ἀντικρυς ἀπειλῶν τε τοῖς πονηροῖς ἀπὸ τοῦ βήματος, καὶ κεκραγῶς μεγάλου καθαρμοῦ χρῆζειν τὴν πόλιν, ἠξίου τοὺς πολλοὺς, εἰ σωφρονοῦσι, μὴ τὸν ἡδιστον, ἀλλὰ τὸν σφοδρότατον αἰρεῖσθαι τῶν ἰατρῶν. Τοῦτον δ' αὐτὸν εἶναι, καὶ τῶν πατρικίων ἓνα, Φλάκκον Οὐαλέριον. Μετ' ἐκείνου γὰρ οἶεσθαι μόνου τὴν τρυφὴν καὶ τὴν μαλακίαν, ὥσπερ ὕδραν, τέμνων καὶ ἀποκαίων, προὔργου τι ποιήσειν· τῶν δ' ἄλλων ὄραν ἕκαστον ἄρξαι κακῶς βιαζόμενον, ὅτι τοὺς καλῶς ἄρξοντας δέδοικεν. Οὕτω δ' ἄρα μέγας ἦν ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλων ἄξιος δημαγωγῶν ὁ Ῥωμαίων δῆμος, ὥστε μὴ φοβηθῆναι τὴν ἀνάτασιν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ τοὺς ἡδεῖς ἐκείνους καὶ πρὸς χάριν ἅπαντα ποιήσειν δοκοῦντας ἀπορρίψας, ἐλέσθαι

μετὰ τοῦ Κάτωνος τὸν Φλάκκον, ὡσπερ οὐκ αἰτοῦντος ἀρχὴν, ἀλλ' ἄρχοντος ἤδη καὶ προστάττοντος ἀκροώμενος.

ΙΖ. Προέγραψε μὲν οὖν ὁ Κάτων τῆς συγκλήτου τὸν συνάρχοντα καὶ φίλον, Λεύκιον Οὐαλέριον Φλάκκον· ἐξέβαλε δὲ τῆς βουλῆς ἄλλους τε συχνούς, καὶ Λεύκιον Κοϊντίον, ὑπατον μὲν ἑπτὰ πρότερον ἐνιαυτοῖς γεγεννημένον· ὃ δ' ἦν αὐτῷ πρὸς δόξαν ὑπατείας μείζον, ἀδελφὸν Τίτου Φλαμινίου, τοῦ καταπολεμήσαντος Φίλιππον. Αἰτίαν δὲ τῆς ἐκβολῆς ἔσχε τοιαύτην. Μειράκιον, ἐκ τῆς παιδικῆς ὥρας ἑταίρου, ἀνειληφώς ὁ Λεύκιος, αἰεὶ περὶ αὐτὸν εἶχε, καὶ συνεπήγετο στρατηγῶν ἐπὶ τιμῆς καὶ δυνάμεως τοσαύτης, ὅσῃν οὐδεὶς εἶχε τῶν πρώτων παρ' αὐτῷ φίλων καὶ οἰκείων. Ἐτύγχανε μὲν οὖν ἡγούμενος ὑπατικῆς ἐπαρχίας. Ἐν δὲ συμποσίῳ τινὶ, τὸ μειράκιον, ὡσπερ εἰώθει, συγκατακείμενον, ἄλλην τε κολακείαν ἐκίνει πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν οἴνῳ ῥαδίως ἀγόμενον, καὶ φιλεῖν αὐτὸν οὕτως ἔλεγεν, ὥς, ἔφη, θέας οὔσης οἴκοι μονομάχων, οὐ τεθεαμένος πρότερον, ἐξώρμησα πρὸς σέ, καίπερ ἐπιθυμῶν ἰδεῖν ἄνθρωπον στραττόμενον. Ὁ δὲ Λεύκιος ἀντιφιλοφρονούμενος, Ἄλλὰ τούτου γε χάριν, εἶπε, μή μοι κατάκτισο λυπούμενος· ἐγὼ γὰρ ἰάσομαι. Καὶ κελεύσας ἕνα τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακρίτων εἰς τὸ συμπόσιον ἀχθῆναι, καὶ τὸν ὑπηρετὴν ἔχοντα πέλεκυν παρασῆναι, πάλιν ἠρώτησε τὸν ἐρώμενον, εἰ βούλεται τυπτόμενον θεάσασθαι. Φήσαντος δὲ βούλεσθαι, προσέταξε τοῦ ἀνθρώπου τὸν τράχηλον ἀποκόψαι. Οἱ μὲν οὖν πλείοσι ταῦτα ἰσοροῦσι, καὶ ὃ γε Κικέρων αὐτὸν τὸν Κάτωνα διηγούμενον ἐν τῷ περὶ γήρωσ διαλόγῳ πεποίηκεν. Ὁ δὲ Λίβιος αὐτόμολον εἶναι φησι Γαλάτην τὸν ἀναιρεθέντα, τὸν δὲ Λεύκιον οὐ δι' ὑπηρετοῦ κτεῖναι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' αὐτὸν ἰδίᾳ χειρὶ καὶ ταῦτα ἐν τῷ λόγῳ γεγράφθαι Κάτωνος. Ἐκβλήθέντος οὖν τοῦ Λευκίου τῆς βουλῆς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ βαρέως φέρων, ἐπὶ τὸν δῆμον κατέφυγε, καὶ

τὴν αἰτίαν ἐκέλευεν εἰπεῖν τὸν Κάτωνα τῆς ἐκβολῆς. Εἰπόντος δὲ καὶ διηγησαμένου τὸ συμπόσιον, ἐπεχείρει μὲν ὁ Λεύκιος ἀρνεῖσθαι· προκαλουμένου δὲ τοῦ Κάτωνος εἰς ὀρκισμόν, ἀνεδύετο. Καὶ τότε μὲν ἄξια παθεῖν κατεγνώσθη· θεὰς δ' οὔσης ἐν θεάτρῳ, τὴν ὑπατικὴν χώραν παρελθὼν, καὶ πορρωτάτω που καθεσθεῖς, οἶκτον ἔσχε παρὰ τῷ δήμῳ, καὶ βοῶντες ἠνάγκασαν αὐτὸν μετελθεῖν, ὡς ἦν δυνατὸν ἐπανορθούμενοι καὶ θεραπεύοντες τὸ γεγεννημένον. Ἄλλον δὲ βουλῆς ἐξέβαλεν ὑπατεύσειν ἐπίδοξον ὄντα, Μανίλλιον, ὅτι τὴν αὐτοῦ γυναῖκα μεθ' ἡμέραν ὀρώσης τῆς θυγατρὸς κατεφίλησεν. Αὐτῷ δ' ἔφη τὴν γυναῖκα μηδέποτε, πλὴν βροντῆς μεγάλης γενομένης, περιπλακῆναι· καὶ μετὰ παιδιᾶς εἰπεῖν αὐτὸν, ὡς μακάριός ἐστι, τοῦ Διὸς βροντῶντος.

III. Ἦνεγκε δέ τινα τῷ Κάτωνι καὶ Λεύκιος, ὁ Σκιπίωνος ἀδελφός, ἐπίφθονον αἰτίαν, θριαμβικὸς ἀνὴρ, ἀφαιρεθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἵππον· ἔδοξε γὰρ οἶον ἐφουβρίζων Ἀφρικανῷ Σκιπίωνι τοῦτο ποιῆσαι. Τοὺς δὲ πλείους ἠνίασε μάλισα τῇ περικοπῇ τῆς πολυτελείας, ἣν ἀντικρυς μὲν ἀφελέσθαι, νενοσηκότων ἤδη καὶ διεσθαρμένων ὑπ' αὐτῆς τῶν πολλῶν, ἀδύνατον ἦν, κύκλω δὲ περιῶν, ἠνάγκαζεν ἐσθῆτος, ὀχήματος, κόσμου γυναικείου, σκιυῶν τῶν περὶ δίαιταν, ὧν ἐκάστου τὸ τίμημα δραχμὰς χιλιάς καὶ πεντακοσίας ὑπερέβαλλεν, ὑπερτιμᾶσθαι τὴν ἄξιαν εἰς τὸ δεκαπλάσιον, βουλόμενος ἀπὸ μειζόνων τιμημάτων αὐτοῖς μείζονας καὶ τὰς εἰσφοράς εἶναι. Καὶ προσετίμησε τρεῖς ἡαλκοῦς τοῖς χιλίοις, ὅπως βαρυνόμενοι ταῖς ἐπιβολαῖς, καὶ τοὺς εὐσαλεῖς καὶ λιτοὺς ὄρωντες ἀπὸ τῶν ἴσων ἐλάττωνα τελοῦντας εἰς τὸ δημόσιον, ἀπαγορεύσωσιν. Ἦσαν οὖν αὐτῷ χαλεποὶ μὲν οἱ τὰς εἰσφοράς διὰ τὴν τρυφὴν ὑπομένοντες, χαλεποὶ δ' αὖ πάλιν οἱ τὴν τρυφὴν ἀποτιθέμενοι διὰ τὰς εἰσφοράς. Πλούτου γὰρ ἀφαίρεσιν οἱ πολλοὶ νομίζουσι τὴν κώλυσιν αὐτοῦ τῆς ἐπιδεί-

ξεως· ἐπιδείκνυσθαι δὲ τοῖς περιττοῖς, οὐ τοῖς ἀναγκαίοις. Ὁ δὴ καὶ μάλιστα φασὶ τὸν φιλόσοφον Ἀρίσωνα θαυμάζειν, ὅτι τοὺς τὰ περιττὰ κεκτημένους μᾶλλον ἠγοῦνται μακαρίους, ἢ τοὺς τῶν ἀναγκαιῶν καὶ χρησίμων εὐποροῦντας. Σκοπᾶς δὲ ὁ Θεσσαλός, αἰτουμένου τινὸς τῶν φίλων παρ' αὐτοῦ τοιοῦτον, ὃ μὴ σφόδρα ἦν χρησίμων· ἐκείνῳ, καὶ λέγοντος, ὡς οὐδὲν αἰτεῖ τῶν ἀναγκαιῶν καὶ χρησίμων· Καὶ μὴν ἐγὼ τούτοις, εἶπεν, εὐδαίμων καὶ πλούσιός εἰμι, τοῖς ἀχρήστοις καὶ περιττοῖς. Οὕτως ὁ τοῦ πλούτου ζῆλος, οὐδενὶ πάθει φυσικῶς συνημμένος, ἐκ τῆς ὀχλώδους καὶ θυραίου δόξης ἐπεισώδιός ἐστιν.

ΙΘ. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν ἐγκαλούντων ἐλάχιστα φροντίζων ὁ Κάτων, ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινεν· ἀποκόπτων μὲν ὄχετους, οἷς τὸ παραρρέον δημόσιον ὕδωρ ὑπολαμβάνοντες ὑπῆγον εἰς οἰκίας ἰδίας καὶ κήπους, ἀνατρέπων δὲ καὶ καταβάλλων ὅσα προὔθαιεν εἰς τὸ δημόσιον οἰκοδομήματα, συσέλλων δὲ τοῖς μισθοῖς τὰς ἐργολαβείας, τὰ δὲ τέλη ταῖς πράξεσιν ἐπὶ τὰς ἐσχάτας ἐλαύνων τιμάς. Ἀφ' ὧν αὐτῷ πολὺ συνήχθη μῖσος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Τίτον συσάντες ἐπ' αὐτὸν, ἐν τε τῇ βουλῇ τὰς γεγενημένας ἐκδόσεις καὶ μισθώσεις τῶν ἱερῶν καὶ δημοσίων ἔργων ἔλυσαν, ὡς γεγενημένας ἀλυσιτελῶς, καὶ τῶν δημάρχων τοὺς θρασυτάτους παρώξυνον ἐν δήμῳ προσκαλέσασθαι τὸν Κάτωνα, καὶ ζημιῶσαι δυσι ταλάντοις. Πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν τῆς Βασιλικῆς κατασκευὴν ἠναντιώθησαν, ἣν ἐκεῖνος ἐκ χρημάτων κοινῶν ὑπὸ τῷ βουλευτήριον τῇ ἀγορᾷ παρέβαλε, καὶ Πορκίαν Βασιλικὴν προσηγόρευσε. Φαίνεται δὲ θαυμαστῶς ἀποδεξάμενος αὐτοῦ τὴν τιμητείαν ὁ δῆμος. Ἀνδριάντα γοῦν ἀναθείς ἐν τῷ ναῶ τῆς Ὑγείας, ἐπέγραψεν οὐ τὰς στρατηγίας, οὐδὲ τὸν θρίαμβον τοῦ Κάτωνος, ἀλλ', ὡς ἂν τις μεταφράσειε τὴν ἐπιγραφὴν, « Ὅτι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν ἐγκεκλιμένην καὶ ῥέπουσαν ἐπὶ τὰ χεῖρω, τιμητῆς γενόμενος, χρησταῖς ἀγωγαῖς καὶ σώφροσιν ἔθισμοῖς καὶ

διδασκαλίαις εἰς ὀρθὴν αὐθις ἀποκατέστησε. » Καίτοι πρότερον αὐτὸς κατεγέλα τῶν ἀγαπώντων τὰ τοιαῦτα, καὶ λανθάνειν αὐτοῦς ἔλεγεν, ἐπὶ χαλκίων καὶ ζωγράφων ἔργοις μέγα φρονούντας, αὐτοῦ δὲ καλλίστας εἰκόνας ἐν ταῖς ψυχαῖς περιφέρειν τοὺς πολίτας. Πρὸς δὲ τοὺς θαυμάζοντας, ὅτι, πολλῶν ἀδόξων ἀνδριάντας ἔχόντων, ἐκεῖνος οὐκ ἔχει. Μᾶλλον γὰρ, ἔφη, βούλομαι ζητεῖσθαι, διὰ τί μου ἀνδριάς οὐ κεῖται, ἢ διὰ τί κεῖται. Τὸ δ' ὅλον, οὐδ' ἐπαινούμενον ἡξίου τὸν ἀγαθὸν πολίτην ὑπομένειν, εἰ μὴ τοῦτο χρησίμως γίγνοιτο τῷ κοινῷ. Καὶ πλείστα πάντων ἑαυτὸν ἐγκεκωμίακεν, ὅς γε καὶ τοὺς ἀμαρτάνοντάς τι περὶ τὸν βίον, εἴτ' ἐλεγχόμενους, λέγειν φησὶν, ὡς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν αὐτοῖς. Οὐ γὰρ Κάτωνές εἰσι· καὶ τοὺς ἔνια μιμεῖσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραττομένων οὐκ ἐμμελῶς ἐπιχειροῦντας, ἐπαριστεροὺς καλεῖσθαι Κάτωνας. Ἀφορᾶν δὲ τὴν βουλήν πρὸς αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπισφαλεστάτοις καιροῖς, ὡς περ ἐν πλῶ πρὸς κυβερνήτην· καὶ πολλάκις μὴ παρόντος, ὑπερτίθεσθαι τὰ πλείστης ἄξια σπουδῆς. Ἄ δὴ (καὶ) παρὰ τῶν ἄλλων αὐτῷ μαρτυρεῖται· μέγα γὰρ ἔσχεν ἐν τῇ πόλει, καὶ διὰ τὸν βίον, καὶ διὰ τὸν λόγον, καὶ διὰ τὸ γῆρας, ἀξίωμα.

Κ. Γέγονε δὲ καὶ πατὴρ ἀγαθός, καὶ περὶ γυναῖκα χρησθὸς ἀνὴρ, καὶ χρηματισθὸς οὐκ εὐκαταφρόνητος, οὐδ', ὡς τι μικρὸν, ἢ φαῦλον, ἐν παρέργῳ μεταχειρισάμενος τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν. Ὅθεν οἶομαι δεῖν καὶ περὶ τούτων, ὅσα καλῶς ἔχει, διεξελθεῖν. Γυναῖκα μὲν οὖν εὐγενεσέραν, ἢ πλουσιωτέραν, ἔγημεν, ἠγούμενος, ὁμοίως μὲν ἀμφοτέρας ἔχειν βάρος καὶ φρόνημα, τὰς δὲ γενναίας, αἰδουμένας τὰ αἰσχρὰ, μᾶλλον ὑπηκόους εἶναι πρὸς τὰ καλὰ τοῖς γεγαμηκόσι. Τὸν δὲ τύπτοντα γαμετήν, ἢ παῖδα, τοῖς ἀγιωτάτοις ἔλεγεν ἱεροῖς προσφέρειν τὰς χεῖρας. Ἐν ἐπαίνῳ δὲ μείζονι τίθεσθαι τὸ γαμέτην ἀγαθόν, ἢ τὸ μέγαν εἶναι συγκλητικόν. Ἐπεὶ καὶ Σωκράτους οὐδὲν ἄλλο θαυμάζειν τοῦ

παλαιού, πλὴν ὅτι γυναικί χαλεπῇ καὶ παισὶν ἀποπλήκτοις χρώμενος ἐπεικῶς καὶ πρῶως διετέλεσε. Γενομένου δὲ τοῦ παιδὸς, οὐδὲν ἦν ἔργον οὕτως ἀναγκαῖον, εἰ μὴ τι δημόσιον, ὡς μὴ παρεῖναι τῇ γυναικί λουούσῃ τὸ βρέφος καὶ σπαργανούτῃ. Αὐτὴ γὰρ ἔτρεφεν ἰδίῳ γάλακτι. Πολλάκις δὲ καὶ τὰ τῶν δούλων παιδάρια τῶ μασθῶ προσιεμένη, κατεσκεύασεν εὐνοίαν ἐκ τῆς συντροφίας πρὸς τὸν υἱόν. Ἐπεὶ δ' ἤρξατο συνιέναι, παραλαβὼν αὐτὸς ἐδίδασκε γράμματα. Καίτοι χαρίεντα δοῦλον εἶχε γραμματιστήν, ὄνομα Χίλωνα, πολλοὺς διδάσκοντα παῖδας. Οὐκ ἤξιου δὲ τὸν υἱόν, ὡς φησὶν αὐτὸς, ὑπὸ δούλου κακῶς ἀκούειν, ἢ τοῦ ὠτὸς ἀνατείνεσθαι, μανθάνοντα βράδιον· οὐδέ γε μαθήματος τηλικούτου τῷ δούλῳ χάριν ὀφείλειν. Ἄλλ' αὐτὸς μὲν ἦν γραμματιστής, αὐτὸς δὲ νομοδιδάκτης, αὐτὸς δὲ γυμναστής· οὐ μόνον ἀκοντίζειν, οὐδ' ὀπλομαχεῖν, οὐδ' ἵππεύειν διδάσκων τὸν υἱόν, ἀλλὰ καὶ τῇ χειρὶ πύξ παίζειν, καὶ καῦμα καὶ ψύχος ἀνεχεσθαι, καὶ τὰ δινώδη καὶ τραχύνοντα τοῦ ποταμοῦ νηχόμενον ἀποβιάζεσθαι. Καὶ τὰς ἰσορίας δὲ συγγράφαι φησὶν αὐτὸς ἰδίᾳ χειρὶ καὶ μεγάλοις γράμμασιν, ὅπως οἴκοθεν ὑπάρχη τῷ παιδί πρὸς ἐμπειρίαν τῶν παλαιῶν καὶ πατρῶν ὠφελεῖσθαι. Τὰ δ' αἰσχρὰ τῶν ῥημάτων οὐχ ἤττονεῦλαβεῖσθαι, τοῦ παιδὸς παρόντος, ἢ τῶν ἰερωῶν παρθένων, ἃς Ἑσιάδας καλοῦσι. Συλλούεσθαι δὲ μηδέποτε· καὶ τοῦτο κοινὸν ἔθος ἔοικε Ῥωμαίων εἶναι. Καὶ γὰρ πενθεροῖς γαμβροὶ ἐφυλάττοντο συλλούεσθαι, δυσωπούμενοι τὴν ἀποκάλυψιν καὶ γύμνωσιν. Εἶτα μέντοι παρ' Ἑλλήνων τὸ γυμνοῦσθαι μαθόντες, αὐτοὶ πάλιν τοῦ καὶ μετὰ γυναικῶν τοῦτο πράσσειν ἀναπεπλήκασιν τοὺς Ἕλληνας. Οὕτω δὲ *καλὸν ἔργον* εἰς ἀρετὴν τῷ Κάτωνι πλάττοντι καὶ δημιουργοῦντι τὸν υἱόν, ἐπεὶ τὰ τῆς προθυμίας ἀμεμπτα ἦν, καὶ δι' εὐφυῆς ὑπήκουεν ἡ ψυχὴ, τὸ δὲ σῶμα μαλακώτερον ἐφαίνετο τοῦ πονεῖν, ἐπανῆκεν αὐτῷ τὸ σύντονον ἄγαν καὶ κεκολασμένον τῆς

διαίτης. Ὁ δὲ, καίπερ οὕτως ἔχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦν ἐν ταῖς στρατείαις, καὶ τὴν πρὸς Περσέα μάχην ἠγωνίσαστο λαμπρῶς, Παύλου στρατηγούντος. Εἶτα μέντοι τοῦ ξίφους ἐκκρουσθέντος ὑπὸ πληγῆς, καὶ δι' ὑγρότητα τῆς χειρὸς ἐξολισθόντος, ἀχθῆσθαι τρέπεται πρὸς τινὰς τῶν συνήθων, καὶ παραλαβὼν ἐκείνους, αὐτὸς εἰς τοὺς πολεμίους ἐνέβαλε. Πολλῶ δ' ἀγωνίᾳ καὶ βίᾳ μεγάλῃ διαφωτίσας τὸν τόπον, εὔρε μόνις ἐν πολλοῖς σάγμασιν ὀπλων καὶ σώμασι νεκρῶν ὁμοῦ φίλων τε καὶ πολεμίων κατασσωρευμένων. Ἐφ' ᾧ καὶ Παῦλος ὁ στρατηγὸς ἠγάσθη τὸ μείρακιον. Καὶ Κάτωνος αὐτοῦ φέρεται τις ἐπιστολὴ πρὸς τὸν υἱόν, ὑπερφυῶς ἐπαινοῦντος τὴν περὶ τὸ ξίφος φιλοτιμίαν αὐτοῦ καὶ σπουδὴν. Ὑστερον δὲ καὶ Παύλου θυγατέρα, Τερτίαν, ἔγημεν ὁ νεανίας, ἀδελφὴν Σκιπίωνος, οὐχ ἦττον ἤδη δι' αὐτὸν, ἢ τὸν πατέρα, καταμιγνόμενος εἰς γένος τηλικουῦτον. Ἡ μὲν οὖν περὶ τὸν υἱὸν τοῦ Κάτωνος ἐπιμέλεια τέλος ἄξιον ἔσχεν.

ΚΑ. Οἰκέτας δὲ πολλοὺς ἐκτᾶτο, τῶν αἰχμαλώτων ὠνούμενος μάλισα τοὺς μικροὺς καὶ δυναμένους ἔτι τροφὴν καὶ παιδείουσιν, ὡς σκύλακας, ἢ πῶλους, ἐνεγκεῖν. Τούτων οὐδεὶς εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν ἑτέραν, εἰ μὴ πέμψαντος αὐτοῦ Κάτωνος, ἢ τῆς γυναικός. Ὁ δ' ἐρωτηθεὶς, τί πράττει Κάτων, οὐδὲν ἀπεκρίνετο, πλην ἀγνοεῖν. Ἔδει δ' ἢ πράττειν τι τῶν ἀναγκαίων οἴκοι τὸν δούλον, ἢ καθεῦδειν. Καὶ σφόδρα τοῖς κοιμωμένοις ὁ Κάτων ἔχαιρε, πρῶτους τε τῶν ἐρηγορότων νομίζων, καὶ πρὸς ὅτι οὖν βελτίονας χρῆσθαι, τῶν δεομένων ὕπνου τοὺς ἀπολελαυκότας. Οἰόμενος δὲ τὰ μέγιστα ῥαδιουργεῖν ἀφροδισίων ἕνεκα τοὺς δούλους ἔταξεν ὠρισμένου νομίσματος ὁμιλεῖν ταῖς θεραπεινίσιν, ἑτέρα δὲ γυναικὶ μηδένα πλησιάζειν. Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν ἔτι πένης ὢν καὶ στρατευόμενος, πρὸς οὐδὲν ἐδυσκόλαινε τῶν περὶ διαίταν, ἀλλ' αἰσχιστον ἀπέφαινε διὰ γαστέρα πρὸς οἰκέτην υγομαχεῖν. Ὑστερον δὲ, τῶν πραγμάτων ἐπιδιδόντων, ποιού-

μενος ἐσιάσει φίλων καὶ συναρχόντων, ἐκόλαζεν εὐθύς μετὰ τὸ δεῖπνον ἰμάντι τοὺς ἀμελέστερον ὑπουργήσαντας ὅτιοῦν, ἢ σκευάσαντας. Αἰδέτινα γάσιν ἔχειν τοὺς δούλους ἐμηχανᾶτο καὶ διαφορὰν πρὸς ἀλλήλους, ὑπονοῶν τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν καὶ δεδουκώς. Τοὺς δ' ἄξιον εἰργᾶσθαι τι θανάτου δόξαντας, ἐδικαίου, κριθέντας ἐν τοῖς οἰκέταις πᾶσιν, ἀποθνήσκειν, εἰ καταγνωσθῆεν. Ἀπτόμενος δὲ συντονώτερον πορισμοῦ, τὴν μὲν γεωργίαν μᾶλλον ἠγεῖτο διαγωγὴν, ἢ πρόσοδον· εἰς δ' ἀσφαλῆ πράγματα καὶ βέβαια κατατιθέμενος τὰς ἀφορμὰς, ἐκτᾶτο λίμνας, ὕδατα θερμὰ, τόπους κναφεῦσιν ἀνειμένους, ἐργατησίαν χώραν, ἔχουσαν αὐτοφρεῖς νομὰς καὶ ὕλας. Ἀφ' ἑν αὐτῶν χρήματα προσήει πολλά, μηδ' ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὡς φησὶν αὐτὸς, βλαβῆναι δυναμένων. Ἐχρήσατο δὲ καὶ τῷ διαβεβλημένῳ μάλισα τῶν δανεισμῶν ἐπὶ ναυτικοῖς, τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐκέλευε τοὺς δανειζομένους, ἐπὶ κοινωνίᾳ πολλοὺς παρακαλεῖν. Γενομένων δὲ πεντήκοντα, καὶ πλοίων τοσοῦτων, αὐτὸς εἶχε μίαν μερίδα διὰ Κουϊντίωνος ἀπελευθέρου, τοῖς δανειζομένοις συμπραγματευομένου καὶ συμπλέοντος. Ἦν δ' οὖν οὐκ εἰς ἅπαν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' εἰς μέρος μικρὸν, ἐπὶ κέρδεσι μεγάλοις. Ἐδίδου δὲ καὶ τῶν οἰκετῶν τοῖς βουλομένοις ἀργύριον. Οἱ δ' ὠνοῦντο παῖδας, εἶτα τούτους ἀσκήσαντες καὶ διδάξαντες ἀναλώμασι τοῦ Κάτωνος, μετ' ἐνιαυτὸν ἀπεδίδοντο. Πολλοὺς δὲ καὶ κατεῖχεν ὁ Κάτων, ὅσῃν ὁ πλείστην διδοὺς ἐωνεῖτο τιμὴν ὑπολογιζόμενος. Προτρέπων δὲ τὸν υἱὸν ἐπὶ ταῦτα, φησὶν, οὐκ ἄνδρὸς, ἀλλὰ χήρας γυναικὸς, εἶναι, τὸ μειῶσά τι τῶν ὑπαρχόντων. Ἐκεῖνο δ' ἤδη σφροδότερον τοῦ Κάτωνος, ὅτι θαυμαστὸν ἄνδρα καὶ θεῖον εἶπειν ἐτόλμησε πρὸς δόξαν, ὃς ἀπολείπει πλέον ἐν τοῖς λόγοις, ὃ προσέθηκεν, οὐ παρέλαβεν.

ΚΒ. Ἦδη δὲ αὐτοῦ γέροντος γεγονότος, πρέσβεις Ἀθήνηθεν ἦλθον εἰς Ῥώμην οἱ περὶ Καρνεάδην, τὸν Ἀκαδημαῖκόν, καὶ

Διογένη, τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον, καταδίκην τινὰ παραιτησόμενοι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἐρήμην ὤφλον, Ὠρωπίων μὲν διωζάντων, Σικυωνίων δὲ καταψηφισαμένων, τίμημα πεντακοσίων ταλάντων ἔχουσαν. Εὐθύς οὖν οἱ φιλολογώτατοι τῶν νεανίσκων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἴεντο, καὶ συνῆσαν ἀκροώμενοι καὶ θαυμάζοντες αὐτούς. Μάλιστα δ' ἡ Καρνεάδου χάρις, ἧς δύναμις τε πλείστη, καὶ δόξα τῆς δυνάμεως οὐκ ἀποδέουσα, μεγάλων ἐπιλαβομένη καὶ φιλανθρώπων ἀκροατηρίων, ὡς πνεῦμα, τὴν πόλιν ἠχῆς ἐνέπλησε. Καὶ λόγος κατεῖχεν, ὡς ἀνὴρ Ἕλληνα εἰς ἐκπληξίν ὑπερφυῆς, πάντα κηλῶν καὶ χειρούμενος, ἔρωτα δεινὸν ἐμβέβληκε τοῖς νέοις, ὑφ' οὗ τῶν ἄλλων ἡδονῶν καὶ διατριβῶν ἐκπεσόντες ἐνθουσιῶσι περὶ φιλοσοφίαν. Ταῦτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἤρεσκε Ῥωμαίοις γιγνόμενα, καὶ τὰ μειράκια παιδείας Ἑλληνικῆς μεταλαμβάνοντα, καὶ συνόντα θαυμαζόμενοι ἀνδράσιν ἠδέως ἐώρων. Ὁ δὲ Κάτων ἐξ ἀρχῆς τε, τοῦ ζήλου τῶν λόγων παρῤῥέοντος εἰς τὴν πόλιν ἦχθετο, φοβούμενος, μὴ τὸ φιλότιμον ἐνταῦθα τρέψαντες οἱ νέοι, τὴν ἐπὶ τῷ λέγειν δόξαν ἀγαπήσωσι μᾶλλον τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῶν στρατειῶν. Ἐπεὶ δὲ προὔβαινε ἡ δόξα τῶν φιλοσόφων ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς πρώτους λόγους αὐτῶν ἀνὴρ εἰς τὴν σύγκλητον ἐπιφανῆς, σπουδάσας αὐτὸς καὶ δεηθεὶς, ἠρμήνευσε, Γαῖος Ἀκίλιος, ἔγνω μετ' εὐπρεπείας ἀποδιοπομπήσασθαι τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ἐμέμψατο τοῖς ἄρχουσιν, ὅτι πρεσβεία κάθηται πολὺν χρόνον ἀπρακτος ἀνδρῶν, οἱ περὶ πάντος, οὐ βούλοιντο, ῥαδίως πείθειν δύνανται· δεῖν οὖν τὴν ταχίστην γῶναί τε καὶ ψηφίσασθαι περὶ τῆς πρεσβείας, ὅπως οὗτοι μὲν ἐπὶ τὰς σχολὰς τραπόμενοι, διαλέγωνται παισὶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ Ῥωμαίων νέοι τῶν νόμων καὶ τῶν ἀρχόντων, ὡς πρότερον, ἀκούωσι.

ΚΓ. Ταῦτα δ' οὐχ, ὡς ἔνιοι νομίζουσι, Καρνεάδῃ δυσχε-

ράνας ἔπραξεν, ἀλλ' ὅλως φιλοσοφία προσκεκρουκώς, καὶ πᾶσαν Ἑλληνικὴν μουσαν καὶ παιδείαν ὑπὸ φιλοτιμίας προπηλακίζων· ὅς γε καὶ Σωκράτη φησὶ λάλον καὶ βίαιον γενόμενον ἐπιχειρεῖν, ᾧ τρόπῳ δυνατὸν ἦν, τυραννεῖν τῆς πατρίδος καταλύοντα τὰ ἔθνη, καὶ πρὸς ἐναντίας τοῖς νόμοις δόξας ἔλκοντα καὶ μεθιστάντα τοὺς πολίτας. Τὴν δ' Ἰσοκράτους διατριβὴν ἐπισκώπτων, γηρᾶν φησὶ παρ' αὐτῷ τοὺς μαθητάς, ὡς ἐν ἄδου παρὰ Μίνφ χρητομένους ταῖς τέχναις, καὶ δίκας ἐροῦντας. Τὸν δὲ παῖδα διαβάλλων πρὸς τὰ Ἑλληνικά, φωνῇ κέχρηται θρασυτέρᾳ τοῦ γήρωσ, οἷον ἀποθεσπίζων καὶ προμαντεύων, ὡς ἀπολοῦσι 'Ρωμαῖοι τὰ πράγματα, γραμμάτων Ἑλληνικῶν ἀναπλησθέντες. Ἀλλὰ ταύτην μὲν αὐτοῦ τὴν δυσφημίαν ὁ χρόνος ἀποδείκνυσι κενὴν, ἐν ᾧ τοῖς τε πράγμασιν ἢ πόλις ἤρθη μεγίστη, καὶ πρὸς Ἑλληνικὰ μαθήματα καὶ παιδείαν ἅπασαν ἔσχεν οἰκείως. Ὁ δ' οὐ μόνον ἀπηχθάνετο τοῖς φιλοσοφοῦσιν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰατρούοντας ἐν Ῥώμῃ δι' ὑποψίας εἶχε. Καὶ τὸν Ἰπποκράτους, ὡς ἔοικεν, ἀκηκῶς λόγον, ὃν εἶπε, τοῦ μεγάλου βασιλέως καλοῦντος αὐτὸν ἐπὶ πολλοῖς τισι τάλαντοις, οὐκ ἂν ποτε βαρβάρους Ἑλλήνων πολεμίους ἑαυτὸν παρασχεῖν, ἔλεγε κοινὸν ὄρκον εἶναι τοῦτον ἰατρῶν ἀπάντων, καὶ παρεκελεύετο φυλάττεσθαι τῷ παιδί πάντας· αὐτῷ δὲ γεγραμμένον ὑπόμνημα εἶναι, καὶ πρὸς τοῦτο θεραπεύειν καὶ διαιτᾶν τοὺς νοσοῦντας οἴκοι· νῆσιν μὲν οὐδέποτε διατηρῶν οὐδένα, τρέφων δὲ λαχάνοις, καὶ σαρκιδίοις νήσσης, ἢ φάσσης, ἢ λαγῶ. Καὶ γὰρ τοῦτο κοῦφον εἶναι καὶ πρόσφορον ἀσθενοῦσι, πλὴν ὅτι πολλὰ συμβαίνει τοῖς φαγοῦσιν ἐνουπνιάζεσθαι. Τοιαύτη δὲ θεραπεία καὶ διαίτη χρώμενος, ὑγιαίνειν μὲν αὐτὸς, ὑγιαίνοντα δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διαφυλάττειν.

ΚΔ. Καὶ περὶ γε τοῦτο φαίνεται γεγονῶς οὐκ ἀνεμέστητος· καὶ γὰρ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν ἀπέβαλεν. Αὐτὸς δὲ τῷ σώματι πρὸς εὐεξίαν καὶ Ῥώμην ἀσφαλῶς πεπηγῶς, ἐπὶ πλείστον ἀντεῖ-

χεν, ὥστε γυναικὶ πρεσβύτης ὦν σφόδρα πλησιάζειν, καὶ γῆμαι
 γάμον οὐ καθ' ἡλικιαν ἐκ τοιαύτης προφάσεως. Ἀποβαλὼν τὴν γυ-
 ναϊκα, τῷ μὲν υἱῷ Παύλου θυγατέρα, Σκιπίωνος δὲ ἀδελφὴν, ἡ-
 γάγετο πρὸς γάμον, αὐτὸς δὲ χηρεύων ἐχρήτο παιδίσκῃ κρύφα
 φοιτῶσῃ πρὸς αὐτόν. Ἦν οὖν ἐνοικία μικρᾷ νύμφῃν ἐχούσῃ τοῦ
 πράγματος αἰσθησις· καὶ ποτε τοῦ γυναίου θρασύτερον παρασα-
βῆσαι παρὰ τὸ δωματίον δόξαντος, ὁ νεανίας εἶπε μὲν οὐδέν,
 ἐμβλέψας δὲ πικρότερον καὶ διατραπεῖς οὐκ ἔλαθε τὸν πρεσβύτην.
 Ὡς οὖν ἔγνω τὸ πρᾶγμα δυσχεραίνόμενον ὑπ' αὐτῶν, οὐδὲν ἐγ-
 καλέσας, οὐδὲ μεμψάμενος, ἀλλὰ καταβαίνων, ὥσπερ εἰώθει, με-
 τὰ φίλων εἰς ἀγορὰν, Σαλωνίνον τινα τῶν ὑπογεγραμματαυκό-
 των αὐτῷ, παρόντα καὶ συμπροπέμποντα, μεγάλη φωνῇ προσα-
 γορεύσας, ἠρώτησεν, εἰ τὸ θυγάτριον συνήρμοσε νυμφίῳ. Τοῦ δ'
 ἀνθρώπου φήσαντος, ὡς οὐδὲ μέλλει, μὴ πρότερον ἐκείνῳ κοινω-
 σάμενος· «Καὶ μὴν ἐγὼ σοι (φησὶν) εὕρηκα κηδεστὴν ἐπιτήδειον,
 εἰ μὴ νῆ Δία τὰ τῆς ἡλικίας δυσχεραίνονται· τᾶλλα γὰρ οὐ μεμ-
 πτός ἐστι, σφόδρα δὲ πρεσβύτης. Ὡς οὖν ὁ Σαλωνῖνος ἐκέλευε
 ταῦτα φροντίζειν, καὶ διδόναι τὴν κόρην, ἧ̄ προαιρεῖται, πε-
 λάτιν οὖσαν αὐτοῦ καὶ δεομένην τῆς ἐκείνου κηδεμονίας, οὐδε-
 μίαν ὁ Κάτων ἀναβολὴν ποιησάμενος, αὐτὸς ἔφη τὴν παρθένον
 αἰτεῖν ἑαυτῷ. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς εἰκὸς, ὁ λόγος ἐξέπληξε
 τὸν ἄνθρωπον, πόρρω μὲν γάμου τὸν Κάτωνα, πόρρω δ' αὐτὸν
 οἰκίας ὑπατικῆς καὶ θριαμβευτικῶν κηδευμάτων τιθέμενον·
 σπουδῇ δὲ χρώμενον ὄρων ἀσμένως ἐδέξατο, καὶ καταβάντες
 εἰς ἀγορὰν, εὐθὺς ἐποιοῦντο τὴν ἐγγύην. Πραττομένου δὲ τοῦ
 γάμου, παραλαβὼν τοὺς ἐπιτηδείους ὁ υἱὸς τοῦ Κάτωνος, ἠρώ-
 τησε τὸν πατέρα, μὴ τι μεμψόμενος, ἢ λελυπημένος ὑπ' αὐτοῦ,
 μητρικὴν ἐπάγεται. Ὁ δὲ Κάτων ἀναβοήσας· Εὐφήμησον,
 εἶπεν, ὦ παῖ. Πάντα γὰρ ἀγαστά μοι τὰ παρὰ σοῦ, καὶ
 μεμπτὸν οὐδέν· ἐπιθυμῶ δὲ πλείονας ἐμαυτῷ τε παῖδας καὶ

πολίτας τῆ πατρίδι τοιούτους ἀπολιπεῖν. Ταύτην δὲ τὴν γνώμην πρότερον εἶπεῖν φασὶ Πεισίστρατον, τὸν Ἀθηναίων τύραννον, ἐπιγήμεντα τοῖς ἐνηλίκοις παισὶ τὴν Ἀργολίδα Τιμώνασσαν, ἐξ ἧς Ἰωφῶντα καὶ Θεσσαλὸν αὐτῷ λέγουσι γενέσθαι. Γήμεντι δὲ τῷ Κάτωνι γίνεται παῖς, ᾧ παρωνύμιον ἀπὸ τῆς μητρὸς ἔθετο Σαλωνῖνον. Ὁ δὲ πρεσβύτερος υἱὸς ἐτελεύτησε στρατηγῶν. Καὶ μέμνηται μὲν αὐτοῦ πολλάκις ἐν τοῖς βιβλίοις ὁ Κάτων, ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γεγονότος· πρῶτος δὲ καὶ φιλοσόφως λέγεται τὴν συμφορὰν ἐνεγκεῖν, καὶ μηδὲν ἀμβλύτερος δι' αὐτὴν εἰς τὰ πολιτικὰ γενέσθαι. Οὐ γάρ, ὡς Λεύκιος Λούκουλλος ὕστερον, καὶ Μέτελλος ὁ Πίος, ἐξέκαμιν ὑπὸ γήρωσ πρὸς τὰ δημόσια, λειτουργίαν τὴν πολιτείαν ἠγούμενος· οὐδ' ὡς πρότερον Σκιπίων ὁ Ἀφρικανός, διὰ τὸν ἀντικρούσαντα πρὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ φθόνον, ἀποστραφεὶς τὸν δῆμον, ἐκμεταβολῆς ἐποιήσατο τοῦ λοιποῦ βίου τέλος ἀπραγμοσύνην· ἀλλ', ὡσπερ Διονύσιόν τις ἔπεισε κάλλιστον ἐντάφιον ἠγεῖσθαι τὴν τυραννίδα, κάλλιστον αὐτὸς ἐγγήραμα τὴν πολιτείαν ποιησάμενος, ἀναπαύσεσιν ἐχρῆτο καὶ παιδιαῖς, ὁπότε σχολάζοι, τῷ συντάττεσθαι βιβλία καὶ τῷ γεωργεῖν.

ΚΕ. Συνετάττετο μὲν οὖν λόγους τε παντοδαποὺς καὶ ἱστορίας. Γεωργίᾳ δὲ προσεῖχε, νέος μὲν ὢν ἔτι, καὶ διὰ τὴν χρεῖαν (φησὶ γὰρ δυσὶ κεχρῆσθαι μόνοις πορισμοῖς, γεωργίᾳ καὶ φειδοῖ)· τότε δὲ διαγωγὴν καὶ θεωρίαν αὐτῷ τὰ γιγνόμενα κατ' ἀγρὸν παρεῖχε. Καὶ συντέτακται γε βιβλίον γεωργικόν, ἐν ᾧ καὶ περὶ πλακούντων σκευασίας, καὶ τηρήσεως ὀπώρας γέγραφεν, ἐν παντὶ φιλοτιμούμενος περιττὸς εἶναι καὶ ἴδιος. Ἦν δὲ καὶ τὸ δεῖπνον ἐν ἀγρῷ θαφιλέστερον· ἐκάλε γὰρ ἐκάστοτε τῶν ἀγρογειτόνων καὶ περιχώρων τοὺς συνήθεις, καὶ συνδιῆγεν ἠλαρώς, οὐ τοῖς καθ' ἡλικίαν μόνοις ἕδωκε ὢν συγγενέσθαι καὶ ποθεινός, ἀλλὰ καὶ τοῖς νέοις, ἅτε δὴ πολλῶν μὲν ἔμπειρος πραγμάτων γεγονώς, πολλοῖς δὲ πράγμασι καὶ λόγοις ἀξίοις ἀκοῆς συντετυχηκώς· τὴν δὲ

τράπεζαν ἐν τοῖς μάλισα φιλοποιὸν ἠγεῖτο· καὶ πολλή μὲν εὐφημία τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν πολιτῶν ἐπεισήμετο, πολλή δ' ἦν ἀμνησία τῶν ἀχρήστων καὶ πονηρῶν, μήτε φόγω, μήτ' ἐπαίνω, πάροδον ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ Κάτωνος εἰς τὸ συμπόσιον διδόντος.

Κς. Ἔσχατον δὲ τῶν πολιτευμάτων αὐτοῦ τὴν Καρχηδόνος ἀνάστασιν οἴονται γεγονέναι, τῷ μὲν ἔργῳ τέλος ἐπιθέντος τοῦ νέου Σκιπίωνος, βουλῇ δὲ καὶ γνώμῃ μάλισα τοῦ Κάτωνος ἀραμένων τὸν πόλεμον, ἐξ αἰτίας τοιαύδε. Κάτων ἐπέμφθη πρὸς Καρχηδονίους καὶ Μασσανάσσην τὸν Νομάδα, πολεμοῦντας ἀλλήλοις, ἐπισκεψόμενος τὰς τῆς διαφορᾶς προφάσεις. Ὁ μὲν γὰρ ἦν τοῦ δήμου φίλος ἀπ' ἀρχῆς, οἱ δ' ἐγεγόνεισαν ἐνσπονδοὶ μετὰ τὴν ὑπὸ Σκιπίωνος ἦτταν, ἀφαιρέσει τε τῆς ἀρχῆς καὶ βαρεῖ δασμῶ χρημάτων κολουθέντες. Εὐρῶν δὲ τὴν πόλιν οὐχ, ὡς ᾔοντο Ῥωμαῖοι, κεκακωμένην καὶ ταπεινὰ πράττουσαν, ἀλλὰ πολλῆ μὲν εὐανδροῦσαν ἡλικία, μεγάλων δὲ πλούτων γέμουσαν, ὄπλων δὲ παντοδαπῶν καὶ παρασκευῆς πολεμιστηρίου μεστὴν, καὶ μικρὸν οὐδὲν ἐπὶ τούτοις φρονοῦσαν, οὐ τὰ Νομάδων ᾔετο καὶ Μασσανάσσου πράγματα Ῥωμαίους ὦραν ἔχειν τίθεσθαι, καὶ διαιτᾶν, ἀλλ' εἰ μὴ καταλήψονται πόλιν, ἄνωθεν ἐχθρὰν καὶ βαρύθυμον, ἠύξημένην ἀπίσως, πάλιν ἐν τοῖς ἴσοις κινδύνοις ἕσσεσθαι. Ταχέως οὖν ὑποσφρέψας, ἐδίδασκε τὴν βουλὴν, ὡς αἰ πρότερον ἦτται καὶ συμφοραὶ Καρχηδονίων, οὐ τοσοῦτον τῆς δυνάμεως, ὅσον τῆς ἀνοίας, ἀπαρούσασαι, κινδυνεύουσιν αὐτοὺς οὐκ ἀσθενεσέρους, ἐμπειροτέρους δὲ πολέμων ἀπεργάσασθαι· ἤδη δὲ καὶ προανακινεῖσθαι τοῖς Νομαδικοῖς τοὺς πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶνας· εἰρήνην δὲ καὶ σπονδὰς ὄνομα τοῦ πολέμου τῇ μελλήσει κείσθαι, καιρὸν περιμένοντος.

ΚΖ. Πρὸς τούτοις φασὶ τὸν Κάτωνα καὶ σῦκα τῶν Λιβυκῶν ἐπίτηδες ἐκβαλεῖν ἐν τῇ βουλῇ, τὴν τήθεννον ἀναβαλλόμενον· εἶτα θαυμασάντων τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, εἰπεῖν, ὡς ἡ ταῦτα φέρουσα χώρα τριῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχει τῆς Ῥώμης. Ἐκεῖνα

δ' ἤδη καὶ βιαίωτερον, τὸ περὶ παντός οὔ δήποτε πράγματος γνώμην ἀποφαινόμενον, προσεπιφωνεῖν οὕτως· « Δοκεῖ δέ μοι καὶ Καρχηδόνα μὴ εἶναι. » Τὸναντίον δὲ Πόπλιος Σκιπίων, ὁ Νασικᾶς ἐπικαλούμενος, αἰεὶ διετέλει λέγων καὶ ἀποφαινόμενος· « Δοκεῖ μοι Καρχηδόνα εἶναι. » Πολλὰ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὕβρει τὸν δῆμον ὕρῶν ἤδη πλημμυλοῦντα, καὶ δι' εὐτυχίαν καὶ φρόνημα τῆ βουλῆ δυσκάθεκτον ἦντα, καὶ τὴν πόλιν ὅλην ὑπὸ δυνάμεως ὅπη ρέψειε ταῖς ὀρμαῖς, βία συνεφελκόμενον, ἐβούλετο τοῦτον γοῦν τὸν φόβον ὅσπερ χαλινὸν ἐπικεῖσθαι σωφρονιστῆρα τῆ θρασύτητι τῶν πολλῶν· ἔλαττον μὲν ἠγοῦμενος ἰσχύειν Καρχηδονίους τοῦ περιγενέσθαι Ῥωμαίων, μείζον δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι. Τῷ δὲ Κάτωνι τοῦτ' αὐτὸ δεινὸν ἐφαίνετο, βακχεύοντι τῷ δήμῳ καὶ σφαλλομένῳ τὰ πολλὰ δι' ἐξουσίαν, πόλιν αἰεὶ μεγάλην, νυνὶ δὲ καὶ νήφουσαν ὑπὸ συμφορῶν καὶ κεκολασμένην, ἐπικρέμασθαι, καὶ μὴ παντάπασι τοὺς ἔξωθεν ἀνελεῖν τῆς ἡγεμονίας φόβους, ἀναφοράς αὐτοῖς πρὸς τὰς οἰκοθεν ἀμαρτίας ἀπολιπόντας. Οὕτω μὲν ἐξεργάσασθαι λέγεται τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον ὁ Κάτων ἐπὶ Καρχηδονίους πόλεμον. Ἀρξάμενων δὲ πολεμεῖν, ἐτελεύτησεν, ἀποθεσπίσας περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ τέλος ἀνδρός· ὃς ἦν τότε μὲν νεανίας, χιλιάρχος δὲ στρατευόμενος, ἀπεδείκνυτο καὶ γνώμης ἔργα καὶ τόλμης πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ἀπαγγελλομένων δὲ τούτων εἰς Ῥώμην, πυνθανόμενον τὸν Κάτωνα φασὶν εἰπεῖν·

Οἷος πέπνυται· τοὶ δὲ, σκιαὶ αἴσσουσιν.

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀπόφασιν ταχὺ δι' ἔργων ἐβεβαίωσεν ὁ Σκιπίων. Ὁ δὲ Κάτων ἀπέλιπε γενεάν ἕνα μὲν υἱὸν ἐκ τῆς ἐπιγαμηθείσης, ἧ παρωνύμιον ἔφαμεν γενέσθαι Σαλωνῖνον, ἕνα δὲ υἱὸν ἕκ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ. Καὶ Σαλωνῖνος μὲν ἐτελεύτησε στρατηγῶν, ὁ δ' ἐξ αὐτοῦ γενόμενος Μάρκος ὑπάτευσεν. Ἦν δὲ πάππος οὗτος τοῦ φιλοσόφου Κάτωνος, ἀνδρὸς ἀρετῆ καὶ δόξης τῶν κατ' αὐτὸν ἐπιφανεστάτου γενομένου.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΩΝΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

Γ Ε Γ Ρ Α Μ Μ Ε Ν Ω Ν δὲ καὶ περὶ τούτων τῶν ἀξίων μνήμης, ὄλος ὁ τούτου βίος ὄλω τῷ θατέρου παρατεθείς, οὐκ εὐθεώρητον ἔχει τὴν διαφορὰν, ἐναφανίζομένην πολλαῖς καὶ μεγάλαις ὁμοιότησιν. Εἰ δὲ δεῖ κατὰ μέρος τῇ συγκρίσει διαλαβεῖν, ὥσπερ ἔπος, ἢ γραφὴν, ἐκάτερον, τὸ μὲν ἐξ οὐχ ὑπαρχούσης ἀφορμῆς εἰς πολιτείαν καὶ δόξαν ἀρετῇ καὶ δυνάμει προσελθεῖν, ἀμφοτέροις κοινόν ἐστι. Φαίνεται δ' ὁ μὲν Ἀριστείδης, οὐπω τότε μεγάλων οὐσῶν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ταῖς οὐσίαις ἔτι συμμέτροις καὶ ὀμαλοῖς ἐπιβαλὼν δημαγωγοῖς καὶ στρατηγοῖς, ἐπιφανῆς γενέσθαι. Τὸ γὰρ μέγιστον ἦν τίμημα τότε τὸ τῶν Πεντακοσιομεδίμων, τὸ δὲ δεύτερον Ἰππεῖς, τριακοσίων ἔσχατον δὲ καὶ τρίτοιοὶ Ζευγίται, διακοσίων. Ὁ δὲ Κάτων ἐκ πολίχνης τε μικρᾶς καὶ διαίτης ἀγροίκου δοκούσης φέρων ἀφῆκεν ἑαυτὸν, ὥσπερ εἰς πέλαγος ἀχανές, τὴν ἐν Ῥώμῃ πολιτείαν, οὐκέτι Κουρίων καὶ Φαβρικίων καὶ Ὀσιλίων ἔργον οὔσαν ἡγεμόνων, οὐδ' ἀπ' ἀρότρου καὶ σκαφίου πένητας καὶ αὐτουργοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ βῆμα προσιεμένην ἄρχοντας καὶ δημαγωγούς, ἀλλὰ πρὸς γένη μεγάλα, καὶ πλούτους, καὶ νομάς, καὶ σπουδαρχίας, ἀποβλέπειν εἰθισμένην, καὶ δι' ὄγκον ἦδη καὶ δυνάμιν, ἐντροφῶσαν τοῖς ἄρχειν ἀξιοῦσιν. Οὐκ ἦν δ' ὅμοιον ἀντιπάλῳ χρῆσθαι Θεμιστοκλεῖ, μὴτ' ἀπὸ γένους λαμπρῷ, καὶ κεκτημένῳ μέτρια (πέντε γάρ, ἢ τριῶν ταλάντων οὐσίαν αὐτῷ γενέσθαι λέγουσιν, ὅτε πρῶτον ἤπτετο τῆς πολιτείας)· καὶ πρὸς Σκιπίωνας Ἀφρικανούς, καὶ Σερουτούς Γάλλους,

καὶ Κοϊντίους Φλαμινίους ἀμιλλᾶσθαι περὶ πρωτείων, μηδὲν ὀρμητήριον ἔχοντα, πλὴν φωνὴν παρρησιαζομένην ὑπὲρ τῶν δικαίων.

Β. Ἐτι δ' Ἀρισείδης μὲν ἐν Μαραθῶνι, καὶ πάλιν ἐν Πλαταιαῖς, δέκατος ἦν στρατηγός· Κάτων δὲ δεύτερος μὲν ὑπατος ἤρθη, πολλῶν ἀντιμετιόντων, δεύτερος δὲ τιμητής, ἐπτὰ τοὺς ἐπιφανεστάτους καὶ πρώτους ἀμιλλωμένους ὑπερβαλόμενος. Καὶ μὴν Ἀρισείδης μὲν ἐν οὐδενὶ τῶν κατορθωμάτων γέγονε πρῶτος, ἀλλὰ Μιλτιάδης [μὲν] ἔχει τοῦ Μαραθῶνος τὸ πρωτεῖον, Θεμιστοκλῆς δὲ τῆς Σαλαμῖνος· ἐν δὲ Πλαταιαῖς φησὶν Ἡρόδοτος ἀνελεῖσθαι καλλίστην νίκην Παισαυρίαν· Ἀρισείδῃ δὲ καὶ τῶν δευτερείων ἀμφισβητοῦσι Σωφᾶναι, καὶ Ἀμεινίαι, καὶ Καλλιμάχοι, καὶ Κυναίγειροι, διαπρεπῶς ἀρισεύσαντες ἐν ἐκείνοις τοῖς ἀγῶσι. Κάτων δ' οὐ μόνον αὐτὸς ὑπατεύων ἐπρώτευσεν καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ κατὰ τὸν Ἰεηρικὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ χιλιάρχων περὶ Θερμοπύλλας, ὑπατεύοντος ἑτέρου, τὴν δόξαν ἔσχεν τῆς νίκης, μεγάλας ἐπ' Ἀντίοχον Ῥωμαίους ἀναπετάσας κλεισιάδας, καὶ πρόσω μόνον ὄρωντι τῷ βασιλεῖ περισησας κατὰ νότου τὸν πόλεμον. Ἐκείνη γὰρ ἡ νίκη, περιφανῶς ἔργον οὔσα Κάτωνος, ἐξήλασε τῆς Ἑλλάδος τὴν Ἀσίαν, καὶ παρέσχεν ἐπιβατὴν αὐθις Σκιπίωνι. Πολεμοῦντες μὲν οὖν ἀήττητοι γέγονασιν ἀμφοτέρω· περὶ δὲ τὴν πολιτείαν Ἀρισείδης μὲν ἔπταισεν, ἐξοστρακισθεὶς καὶ κατασασιασθεὶς ὑπὸ Θεμιστοκλέους· Κάτων δ', οἵπερ ἦσαν ἐν Ῥώμῃ δυνατώτατοι καὶ μέγιστοι, πᾶσιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀντιπάλους χρώμενος, καὶ μέχρι γήρωος, ὡσπερ ἀθλητής, ἀγωνιζόμενος, ἀπτῶτα διετήρησεν ἑαυτόν. Πλείσας δὲ καὶ φυγῶν δημοσίας δίκας, καὶ διώξας, πολλὰς μὲν εἴλε, πάσας δ' ἀπέφυγε, πρόβλημα τοῦ βίου, καὶ δραστήριον ὄργανον ἔχων τὸν λόγον· ᾧ δικαιοτέρον ἄντις, ἢ τύχη καὶ δαίμονι τοῦ ἀνδρός, τὸ μηδὲν παθεῖν παρ' ἀξίαν ἀνατιθεῖν. Μέγα γὰρ καὶ Ἀριστοτέλει τῷ φιλοσόφῳ τοῦτο

προσεμαρτύρησεν Ἀντίπατρος, γράφων περὶ αὐτοῦ μετὰ τὴν τελευτήν, ὅτι πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ἀνὴρ καὶ τὸ πιθανὸν εἶχεν.

Γ. Ὅτι μὲν δὴ τῆς πολιτικῆς ἀνθρωπος ἀρετῆς οὐ κτᾶται τελειότεραν, ὁμολογούμενόν ἐστι. Ταύτης δὲ που μόριον οἱ πλείστοι τὴν οἰκονομικὴν οὐ μικρὸν τίθενται. Καὶ γὰρ ἡ πόλις, οἰκῶν τι σύστημα καὶ κεφάλαιον οὔσα, ριώννυται πρὸς τὰ δημόσια, τοῖς ἰδίοις βίοις τῶν πολιτῶν εὐθενοῦντων. Ὅπου καὶ Λυκοῦργος ἐξοικίσας μὲν ἀργύριον, ἐξοικίσας δὲ χρυσὸν τῆς Σπάρτης, νόμισμα δὲ διεφθαρμένου περὶ σιδήρου θέμενος αὐτοῖς, οἰκονομίας οὐκ ἀπῆλλαξε τοὺς πολίτας, ἀλλὰ τὰ τρυφῶντα καὶ ὑπουλα καὶ φλεγμαίνοντα τοῦ πλούτου περιελών, ὅπως εὐπορήσωσι τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων ἅπαντες, ὡς ἄλλος οὐδεὶς νομοθέτης προῦνόησε, τὸν ἄπορον καὶ ἀνέστιον καὶ πένητα σύνοικον ἐπὶ κοινωνίᾳ πολιτείας μᾶλλον τοῦ πλουσίου καὶ ὑπερόγκου φοβηθείς. Φαίνεται τοίνυν ὁ μὲν Κᾶτων οὐδὲν τι φαιλότερος οἴκου προσάτης, ἢ πόλεως, γενόμενος. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἠύξησε τὸν αὐτοῦ βίον, καὶ κατέστη διδάσκαλος οἰκονομίας καὶ γεωργίας ἐτέροις, πολλὰ καὶ χρήσιμα περὶ τούτων συλλεξάμενος. Ἄριστίδης δὲ τῇ πενίᾳ καὶ τὴν δικαιοσύνην συνδιέβαλεν, ὡς οἰκοφθόρον καὶ πτωχοποιὸν, καὶ πᾶσι μᾶλλον, ἢ τοῖς κεκτημένοις, ὠφέλιμον. Καίτοι πολλὰ μὲν Ἡσίοδος πρὸς δικαιοσύνην ἅμα καὶ οἰκονομίαν παρακαλῶν ἡμᾶς εἶρηκε, καὶ τὴν ἀργίαν ὡς ἀδικίας ἀρχὴν λειοιδόρηκεν· εὐ δὲ καὶ Ὀμήρῳ πεποιήται·

Ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἦεν,

Οὐδ' οἰκοφελίη, ἣ τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα·

Ἄλλὰ μοι αἰεὶ νῆες ἐπ' ἵππετμοι φίλαι ἦσαν,

Καὶ πόλεμοι καὶ ἄκοντες εὐξέσσοι καὶ οἴσοι·

ὡς τοὺς αὐτοὺς ἀμελοῦντας οἰκίας, καὶ ποριζομένους ἐξ ἀδικίας. Οὐ γὰρ, ὡς τοῦλαιον οἱ ἰατροὶ φασὶ τοῦ σώματος εἶναι τοῖς μὲν ἐκτὸς ὠφελιμώτατον, τοῖς δ' ἐντὸς βλαβερώτατον, οὕτως

ὁ δίκαιος ἐτέροις μὲν ἐστὶ χρήσιμος, αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἀκηδής. Ἄλλ' ἔοικε ταύτη πεπηρῶσθαι τῷ Ἀριστείδῃ τὸ πολιτικόν, εἴπερ, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσιν, οὐδὲ προῖκα τοῖς θυγατρίοις, οὐδὲ ταφὴν αὐτῷ καταλιπέσθαι προϋνόησεν. Ὅθεν ὁ μὲν Κάτωνος οἶκος, ἄχρι γένους τετάρτου, στρατηγούς καὶ ὑπάτους τῇ Ρώμῃ παρείχε· καὶ γὰρ υἱοῖνοι, καὶ τούτων ἔτι παῖδες, ἤρξαν ἀρχὰς τὰς μεγίστας. Τῆς δ' Ἀριστείδου, τοῦ πρωτεύσαντος Ἑλλήνων, γενεᾶς ἡ πολλὴ καὶ ἄπορος πενία, τοὺς μὲν εἰς ἀγυρτικοὺς κατέβαλε πίνακας, τοὺς δὲ δημοσίῳ τὰς χεῖρας ἐράνω δι' ἔνδειαν ὑπέχειν ἠνάγκασεν, οὐδενὶ δὲ λαμπρὸν οὐδὲν, οὐδ' ἄξιον ἐκείνου τοῦ ἀνδρός φρονῆσαι παρέσχεν.

Δ. Ἡ τοῦτο πρῶτον ἀμφιλογίαν ἔχει. Πενία γὰρ αἰσχροὺς οὐδαμοῦ μὲν δι' αὐτήν, ἀλλ' ὅπου δεῖγμα βραθυμίας ἐστίν, ἀκρασίας, πολυτελείας, ἀλογισίας· ἀνδρὶ δὲ σώφρονι, καὶ φιλοπόνῳ, καὶ δικαίῳ, καὶ ἀνδρείῳ, καὶ δημοσιεύοντι ταῖς ἀρεταῖς ἀπάσαις, συνοῦσα, μεγαλοψυχίας ἐστὶ καὶ μεγαλοφροσύνης σημεῖον. Οὐ γὰρ ἐστὶ πράττειν μεγάλα, φροντίζοντα μικρῶν· οὐδὲ πολλοῖς δεομένοις βοηθεῖν, πολλῶν αὐτὸν δεόμενον. Μέγα δ' εἰς πολιτείαν ἐφόδιον, οὐχ ὁ πλοῦτος, ἀλλ' αὐτάρκεια, τῷ μηδενὸς ἰδίχ τῶν περιττῶν δεῖσθαι, πρὸς οὐδεμίαν ἀσχολίαν ἄγουσα τῶν δημοσίων. Ἀπροσδεὴς μὲν γὰρ ἀπλῶς ὁ θεός, ἀνθρωπίνης δ' ἀρετῆς, ἧ συνάγεται πρὸς τὸ ἐλάχιστον ἢ χρεία, τοῦτο τελειότατον. Ὡς γὰρ σῶμα τὸ καλῶς πρὸς εὐεξίαν κεκραμένον, οὔτ' ἐσθῆτος, οὔτε τροφῆς δεῖται περιττῆς, οὕτω καὶ βίος καὶ οἶκος ὑγιαίνων ἀπὸ τῶν τυχόντων διοικεῖται. Δεῖ δὲ τῇ χρεῖα σύμμετρον ἔχειν τὴν κτῆσιν· ὡς ὁ γε πολλὰ συνάγων, ὀλίγοις δὲ χρώμενος, οὐκ ἔστιν αὐτάρκης, ἀλλ' εἴτε μὴ δεῖται, τῇ παρασκευῇ ὧν οὐκ ὀρέγεται, μάταιος, εἴτ' ὀρέγεται, μικρολογίχῃ κολούων τὴν ἀπόλαυσιν, ἄθλιος. Αὐτοῦ γέ τοι Κάτωνος ἠδέως ἂν πυθοίμην· εἰ μὲν ἀπολαυστὸν ὁ πλοῦτός ἐστι, τί σεμνύνῃ τῷ πολλὰ κεκτη-

μένος ἀρκεῖσθαι μετρίοις; εἰ δὲ λαμπρόν ἐστιν, ὥσπερ ἐστίν, ἄρτω τε χρῆσασθαι τῷ προστυχόντι, καὶ πιεῖν, ὃν ἐργάται πί-
νουσι καὶ θεράποντες, οἶνον, καὶ πορφύρας μὴ δεθῆναι, μήτ'
οικίας κεκονιαμένης, οὐδὲν οὔτ' Ἀριστείδης οὔτ' Ἐπαμινώνδας,
οὔτε Μάνιος Κούριος, οὔτε Γάϊος Φαβρίκιος ἐνέλιπον τοῦ προσ-
ήκοντος, χαίρειν ἔχασαντες τὴν κτῆσιν, ὧν τὴν χρῆσιν ἀπεδο-
κίμαζον. Οὐ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἀνθρώπῳ, γογγυλίδας ἡδιστον
ὄψον πεποιημένῳ, καὶ δι' αὐτοῦ ταύτας ἔψοντι, ματτούσης ἅμα
τῆς γυναικὸς ἄλφιτα, τοσαῦτα περὶ ἀσσαρίου θρυλλεῖν, καὶ
γράφειν, ἀφ' ἧς ἂν τις ἐργασίας τάχιζα πλούσιος γένοιτο. Μέγα
γὰρ τὸ εὐτελὲς καὶ αὐταρκές, ὅτι τῆς ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῆς
φροντίδος ἀπαλλάττει τῶν περιττῶν. Διὸ καὶ τοῦτο φασιν ἐν τῇ
Καλλίου δίκη τὸν Ἀριστείδην εἰπεῖν, ὡς αἰσχύνεσθαι πενίαν προ-
σῆκει τοῖς ἀκοσίως πενομένοις, τοῖς δ', ὥσπερ αὐτὸς, ἐκουσίως,
ἐγκαλλωπίζεσθαι. Γελοῖον γὰρ οἶεσθαι ῥαθυμίας εἶναι τὴν Ἀρι-
στείδου πενίαν, ἧ παρῆν, αἰσχρὸν εἰργασμένῳ μηδὲν, ἀλλ' ἓνα
σκυλεύσαντι βάρβαρον, ἢ μίαν σκηνὴν καταλαβόντι, πλουσίῳ
γενέσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

Ε. Στρατηγίαι δὲ τοῦ μὲν Κάτωνος οὐδὲν ὡς μεγάλοις πράγ-
μασι μέγα προσέθηκαν, ἐν δὲ ταῖς Ἀριστείδου τὰ κάλλιζα καὶ
λαμπρότατα καὶ πρῶτα τῶν Ἑλληνικῶν ἔργων ἐστίν, ὁ Μαραθῶν,
ἡ Σαλαμίς, αἱ Πλαταιαί. Καὶ οὐκ ἄξιον δήπου παραβάλλειν τῷ
Ξέρξῃ τὸν Ἀντίοχον, καὶ τὰ περιαιρεθέντα τῶν Ἰσθηρικῶν πόλεων
τείχη, ταῖς τοσαύταις μὲν ἐν γῆ, τοσαύταις δ' ἐν θαλάσῃ πε-
σούσαις μυριάσιν. Ἐν οἷς Ἀριστείδης ἔργῳ μὲν οὐθενὸς ἐλείπετο,
δόξης δὲ καὶ σεφάνων, ὥσπερ ἀμέλει πλούτου καὶ χρημάτων,
ὑφήκατο τοῖς μᾶλλον δεομένοις, ὅτι καὶ πάντων τούτων διέφερον.
Ἐγὼ δ' οὐ μέμφομαι μὲν Κάτωνος τὸ μεγαλύνειν αἰεὶ καὶ πρῶ-
τον ἑαυτὸν ἀπάντων τίθεσθαι· καίτοι φησὶν ἐν τινι λόγῳ, τὸ
ἐπαινεῖν αὐτὸν, ὥσπερ τὸ λοιδορεῖν, ἄτοπον εἶναι. Τελειότερος

δέ μοι δοκεῖ πρὸς ἀρετὴν, τοῦ πολλάκις ἐαυτὸν ἐγκωμιάζοντος, ὁ μὴ δ' ἐτέρων τοῦτο ποιούντων δέσμενος. Τὸ γὰρ ἀφιλότιμον, οὐ μικρὸν εἰς πράξιμα πολιτικὴν ἐφόδιον· καὶ τοῦναντίον ἡ φιλοτιμία χαλεπὸν, καὶ φθόνου γονιμώτατον, ἧς ὁ μὲν ἀπῆλλακτο παντάπασι, ὁ δὲ καὶ πάνυ πολλῆς μετεῖχεν. Ἀριστείδης μὲν γε, Θεμισοκλεῖ τὰ μέγιστα συμπράττων, καὶ τρόπον τινὰ τῆν στρατηγίαν αὐτοῦ δορυφορῶν, ὠρθωσε τὰς Ἀθήνας. Κάτων δ', ἀντιπράττων Σκιπίωνι, μικροῦ μὲν ἀνέτρεψε καὶ διελυμήνατο τὴν ἐπὶ Καρχηδονίους αὐτοῦ στρατηγίαν, ἣ τὸν ἀήττητον Ἀννίβαν καθεῖλε. Τέλος δὲ, μηχανώμενος ἀεί τινας ὑποψίας καὶ διαβολὰς, αὐτὸν μὲν ἐξήλασε τῆς πόλεως, τὸν δ' ἀδελφὸν αἰσχίστη κλοπῆς καταδίκην περιέβαλεν.

ς. Ἦν τοίνυν πλείστοις ὁ Κάτων κεκόσμηκε καὶ καλλίστοις ἐπαίνοις ἀεὶ σωφροσύνην, Ἀριστείδης μὲν ἄθικτον ὡς ἀληθῶς καὶ καθαρὰν ἐτήρησεν· αὐτοῦ δὲ τοῦ Κάτωνος ὁ παρ' ἀξίαν ἅμα καὶ παρ' ὥραν γάμος οὐ μικρὰν, οὐδὲ φαύλην εἰς τοῦτο διαβολὴν κατεσκεδάσαε. Πρεσβύτην γὰρ ἤδη τοσοῦτον ἐνηλικιωπαίδι, καὶ γυναικὶ νύμφῃ παιδὸς, ἐπιγῆμαι κόρην ὑπηρέτου καὶ δημοσιεύοντος ἐπὶ μισθῷ πατρὸς, οὐδαμοῦ καλόν. Ἄλλ' εἴτε πρὸς ἡδονὴν ταῦτ' ἔπραξεν, εἴτ' ὀργῇ, διὰ τὴν ἐταίραν ἀμυνόμενος τὸν υἱὸν, αἰσχύνῃν ἔχει καὶ τὸ ἔργον καὶ ἡ πρόφασις. Ὡς δ' αὐτὸς ἐχρήσατο λόγῳ κατειρωνευόμενος τὸ μειράκιον, οὐκ ἦν ἀληθής. Εἰ γὰρ ἐβούλετο παῖδας ἀγαθοὺς ὁμοίως τεκνῶσαι, γάμον ἔδει λαθεῖν γενναῖον, ἐξ ἀρχῆς σκεψάμενον· οὐχ ἕως μὲν ἐλάνθανεν ἀνεγγύῳ γυναικὶ καὶ κοινῇ συγκοιμώμενος, ἀγαπᾶν· ἐπεὶ δ' ἐφωράθη, ποιήσασθαι πενθερὸν, ὃν ῥᾶστα πείσειν, οὐχ ᾧ κάλλιστα κηδεύσειν ἔμελλεν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ.

ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ ἦν ἐν Μαντινείᾳ γένους τε πρώτου, καὶ δυναθεὶς ἐν τοῖς μάλιςα τῶν πολιτῶν· τύχη δὲ χρησάμενος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυγῶν, ἤκεν εἰς Μεγάλην πόλιν, οὐχ ἤκιστα διὰ τὸν Φιλοποίμενος πατέρα, Κραῦγιν, ἄνδρα πάντων ἔνεκα λαμπρὸν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἐκεῖνον οἰκείως ἔχοντα. Ζῶντος μὲν οὖν αὐτοῦ πάντων ἐτύγχανε, τελευτήσαντος δὲ τὴν ἀμοιβὴν τῆς φιλοξενίας ἀποδιδούς, ἔθρεψεν αὐτοῦ τὸν υἱὸν ὀρφανὸν ὄντα, καθάπερ φησὶν Ὅμηρος ὑπὸ τοῦ Φοίνικος τὸν Ἀχιλλέα τραφῆναι, γενναίαν τινὰ καὶ βασιλικὴν τοῦ ἥθους εὐθύς ἐξ ἀρχῆς πλάσιν καὶ αὔξησιν λαμβάνοντος. Ἢδὴ δὲ τοῦ Φιλοποίμενος ἀντίπαιδος ὄντος, Ἐκδήμος καὶ Δημοφάνης, οἱ Μεγαλοπολίται, διεδέξαντο τὴν ἐπιμέλειαν, Ἀρκεσιλάφ συνήθεις ἐν Ἀκαδημίᾳ γεγονότες, καὶ φιλοσοφίαν μάλιςα τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐπὶ πολιτείαν καὶ πράξεις προαγαγόντες. Οὗτοι καὶ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα τυραννίδος ἀπήλλαξαν, τοὺς ἀποκτενοῦντας Ἀριζόδημον κρύφα παρασκευάσαντες· καὶ Νικοκλέα τὸν Σικυόνιον τύραννον Ἀράτῳ συνεξέβαλον, καὶ Κυρηναίοις δεηθεῖσιν, τεταραγμένων τῶν κατὰ τὴν πόλιν καὶ νοσοῦντων, πλεύσαντες εὐνομίαν ἔθεντο, καὶ διεκόσμησαν ἄριστα τὴν πόλιν. Αὐτοὶ γε μὴν ἐν τοῖς ἄλλοις ἔργοις καὶ τὴν Φιλοποίμενος ἐποιοῦντο παιδευσιν, ὡς κοινὸν ὄφελος τῇ Ἑλλάδι τὸν ἄνδρα τοῦτον ὑπὸ φιλοσοφίας ἀπεργασόμενοι. Καὶ γὰρ, ὥσπερ ὀψιγόνον ἐν γήρα, ταῖς τῶν παλαιῶν ἡγεμόνων ἐπιτεκῶσα τοῦτον ἀρεταῖς ἢ Ἑλλὰς, ἠγάπησε διαφερόντως, καὶ συνηύξησε τῇ δόξῃ τὴν δύναμιν. Ῥωμαίων δέ τις ἐπαινῶν, ἔσχατον αὐτὸν Ἑλλήνων προσεῖπεν, ὡς οὐδένα μέγαν μετὰ τοῦτον ἔτι τῆς Ἑλλάδος ἄνδρα γειναμένους, οὐδὲ αὐτῆς ἄξιον.

Β. Ἦν δὲ τὸ μὲν εἶδος οὐκ αἰσχροῦς, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν. Εἰκόνα γὰρ αὐτοῦ διαμένουσαν ἐν Δελφοῖς ὀρώμεν. Τὴν δὲ τῆς ξένης τῆς Μεγαρικῆς ἀγνοίαν συμβῆναι λέγουσι θεὸς εὐκολίαν τινὰ καὶ ἀφέλειαν αὐτοῦ. Πυνθανομένη γὰρ ἔφραζε πρὸς αὐτοὺς τὸν στρατηγόντων Ἀχαιῶν, ἐθορυβεῖτο, παρασκευάζουσα δεῖπνον, οὐ παρόντος κατὰ τύχην τοῦ ἀνδρός. Ἐν τούτῳ δὲ τοῦ Φιλοποίμενος εἰσελθόντος, χλαμύδιον εὐτελὲς ἔχοντος, οἴομένη τινὰ τῶν ὑπηρετῶν εἶναι καὶ προδρόμων, παρεκάλει τῆς διακονίας συνεφάσασθαι. Καὶ ὁ μὲν εὐθὺς ἀπαρρίψας τὴν χλαμύδα τῶν ξύλων ἔσχιζεν· ὁ δὲ ξένος ἐπεισελθὼν, καὶ θεασάμενος· Τί τοῦτο, ἔφη, Φιλοποίμην; Τί γὰρ ἄλλο, ἔφηδωρῆζων ἐκεῖνος, ἢ κακᾶς ὄψεως δίκας δίδωμι; τοῦ δ' ἄλλου σώματος τὴν φύσιν ἐπισκώπτων ὁ Τίτος εἶπεν· ὦ Φιλοποίμην, ὡς καλὰς χεῖρας ἔχεις καὶ σκέλη γαστέρα δ' οὐκ ἔχεις.» Ἦν γὰρ ἐκ τῶν μέσων γενώτερος. Τὸ μὲντοι σκῶμμα πρὸς τὴν δύναμιν αὐτοῦ μᾶλλον ἐλέχθη. Καὶ γὰρ ὀπίστας ἔχων ἀγαθοὺς καὶ ἵππεῖς, χρημάτων πολλάκις οὐκ εὐπόρει. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς σχολαῖς περὶ τοῦ Φιλοποίμενος λέγεται.

Γ. Τοῦ δ' ἦθος τὸ φιλότιμον οὐκ ἦν παντάπασι φιλονεικίας καθαρὸν, οὐδ' ὀργῆς ἀπηλλαγμένον· ἀλλὰ, καίπερ Ἐπαμινώνδου βουλόμενος εἶναι μάλις αζηλωτῆς, τὸ (μὲν) δραστήριον καὶ συνετὸν αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ χρημάτων ἀπαθές, ἰσχυροῖς ἐμιμεῖτο. τῷ δὲ πράῳ καὶ βαθεῖ καὶ φιλανθρώπῳ παρὰ τὰς πολιτικὰς διαφορὰς ἐμμένειν οὐ δυνάμενος δι' ὀργὴν καὶ φιλονεικίαν, μᾶλλον ἐδόκει στρατιωτικῆς, ἢ πολιτικῆς, ἀρετῆς οἰκεῖος εἶναι. Καὶ γὰρ ἐκ παίδων εὐθὺς ἦν φιλοστρατιώτης, καὶ τοῖς πρὸς τοῦτο χρησίμοις μαθήμασιν ὑπέκρουε προθύμως, ὀπλομαχῶν καὶ ἵππεύων. Ἐπεὶ δὲ καὶ παλαίειν εὐφυῶς ἐδόκει, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀθλησιν ἔνιοι τῶν φίλων καὶ τῶν ἐπιτρόπων, ἠρώτησεν αὐτοὺς, μή τι πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ἀσκήσιν ὑπὸ τῆς ἀθλήσεως βλαβήσεται.

Τῶν δὲ φαμένων, ὅπερ ἦν, ἀθλητικὸν στρατιωτικοῦ σώμα καὶ βίον διαφέρειν τοῖς πᾶσι, μάλιστα δὲ δίαιτανέτεραν καὶ ἄσκησιν εἶναι, τῶν μὲν ὑπνωτε πολλῶ καὶ πλησμοναῖς ἐνδεδεχέσι, καὶ κινήσει τεταγμέναις καὶ ἡσυχίαις, αὐξόντων τε καὶ διαφυλαττόντων τὴν ἔξιν, ὑπὸ πάσης ῥοπῆς καὶ παρεκβάσεως τοῦ συνήθους ἀκροσφαλῆ πρὸς μεταβολὴν οὔσαν· τὰ δὲ, πάσης μὲν πλάνης ἔμπειρα καὶ πάσης ἀνωμαλίας προσῆκον εἶναι, μάλιστα δὲ φέρειν ῥαδίως μὲν ἐνδειαν εἰθισμένα, ῥαδίως δ' ἀγρυπνίαν· ἀκούσας ὁ Φιλοποίμην, οὐ μόνον αὐτὸς ἔφυγε τὸ πρᾶγμα καὶ κατεγέλασεν, ἀλλὰ καὶ στρατηγῶν ὑστερον, ἀτιμίαις καὶ προπηλακισμοῖς, ὅσον ἦν ἐπ' αὐτῷ, πᾶσαν ἀθλῆσιν ἐξέβαλεν, ὡς τὰ χρησιμώτατα τῶν σωμάτων εἰς τοὺς ἀναγκαίους ἀγῶνας ἀχρηστα ποιούσαν.

Δ. Ἀπαλλαγίς δὲ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν, ἐν μὲν ταῖς πολιτικαῖς στρατείαις, ἃς ἐποιοῦντο κλωπέας ἔνεκα καὶ λεηλασίας εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐμβάλλοντες, εἴθισεν αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἔκστρατεύοντων, ὑστερον δ' ἀπερχομένων βαδίζειν. Σχολῆς δ' οὔσης, ἢ κυνηγῶν διεπόνει τὸ σῶμα, καὶ κατεσκευάζε κοῦφον ἅμα καὶ ῥωμαλέον, ἢ γεωργῶν. Ἦν γὰρ ἀγρὸς αὐτῷ καλὸς ἀπὸ σαδίων εἴκοσι τῆς πόλεως. Εἰς τοῦτον ἐβάδιζε καθ' ἡμέραν μετὰ τὸ ἄρισον, ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν ἐπὶ σιβαδίου τοῦ τυχόντος, ὡσπερ ἕκαστος τῶν ἐργατῶν, ἀνεπαύετο. Πρῶτ' δὲ ἀναστὰς καὶ συνεφαψάμενος ἔργου τοῖς ἀμπελουργοῦσιν, ἢ βοηλατοῦσιν, αὔθις εἰς [τὴν] πόλιν ἀπῆει, καὶ περὶ τὰ δημόσια τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἄρχουσι συνησχολεῖτο. Τὰ μὲν οὖν ἐκ τῶν στρατειῶν προσιόντα κατανήλισκεν εἰς ἵππους καὶ ὄπλα καὶ λύσεις αἰχμαλώτων. Τὸν δ' οἶκον ἀπὸ τῆς γεωργίας αὖξιν ἐπειράτο, δικαιοτάτου τῶν χρηματισμῶν· οὐδὲ τοῦτο ποιούμενος πάρεργον, ἀλλὰ καὶ πάνυ προσήκειν οἰόμενος οἰκεῖα κεκτηῆσθαι τὸν ἀλλοτρίων ἀρεξόμενον. Ἠκροᾶτο δὲ λόγων, καὶ συγγραμμάσι φιλο-

σόφων ἐνετύγχανεν, οὐ πᾶσιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἐδόκει πρὸς ἀρετὴν ὠφελεῖσθαι. Καὶ τῶν Ὀμηρικῶν, ὅσα τὰς πρὸς ἀνδρείαν ἐγείρειν καὶ παροξύνειν ἐνόμιζε φαντασίας, τούτοις προσεῖχε. Τῶν δ' ἄλλων ἀναγνωσμάτων μάλιστα τοῖς Εὐαγγέλου τιτικτικοῖς ἐνεφύετο, καὶ τὰς περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίας κατεῖχε, τοὺς λόγους ἐπὶ τὰ πράγματα καταστρέφειν οἴομενος, εἰ μὴ σχολῆς ἕνεκα καὶ λαλιᾶς ἀκάρπου περαίνοντο. Καὶ γὰρ τῶν τακτικῶν θεωρημάτων τὰς ἐπὶ τοῖς πινακίοις διαγραφὰς εἶον χαίρειν, ἐπὶ τῶν τόπων αὐτῶν ἐλάμβανεν ἐλέγχον καὶ μελέτην ἐποιεῖτο, χωρίων συγκλίνας, καὶ πεδίων ἀποκοπὰς, καὶ ὅσα παρὰ ρεῖθροις, ἢ τάφροις, ἢ σενωποῖς, πᾶθη καὶ σχήματα διασπωμένης καὶ πάλιν συσσελλομένης φάλαγγος, ἐπισκοπῶν αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἐν ταῖς ὕδοιπορίαις, καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ προβάλλων. Ἔοικε γὰρ οὗτος ἀνὴρ περαιτέρω τῆς ἀνάγκης ἐμφιλοκαλῆσαι τοῖς στρατιωτικοῖς, καὶ τὸν πόλεμον ὡς ποικιλωτάτην ὑπόθεσιν τῆς ἀρετῆς ἀσπᾶσθαι, καὶ ὅλως καταφρονεῖν τῶν ἀπολειπομένων, ὡς ἀπράκτων.

Β. Ἦδη δ' αὐτοῦ τριάκοντα ἔτη γεγονότος, Κλεομένης, ὁ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, νυκτὸς ἐξαίφνης προσπεσὼν τῇ Μεγάλῃ πόλει, καὶ τὰς φυλακὰς βιασάμενος, ἐντὶς παρήλθε καὶ τὴν ἀγορὰν κατέλαβεν. Ἐβοηθήσα; δὲ Φιλοποίμην, τοὺς μὲν πολεμίους οὐ κατίσχυσεν ἐξελάσαι, καίπερ ἐρρωμένως καὶ παραβόλως διαγωνισάμενος· τοὺς δὲ πολίτας τρόπον τινὰ τῆς πόλεως ἐξέκλεψε, προσμαχόμενος τοῖς ἐπιδιώκουσι, καὶ τὸν Κλεομένην περιπῶν ἐφ' αὐτὸν, ὡς χαλεπῶς καὶ μόλις ὕστατος ἀπελθεῖν ἀποβαλὼν τὸν ἵππον, καὶ τραυματίας γενόμενος. Ἐπεὶ δὲ προσέπεμψεν αὐτοῖς ὁ Κλεομένης, εἰς Μεσσήνην ἀπελθούσι, τὴν τε πόλιν μετὰ τῶν χρημάτων ἀποδιδούς καὶ τὴν χώραν, ὁρῶν ὁ Φιλοποίμην τοὺς πολίτας ἀσμένως δεχομένους, καὶ σπεύδοντας ἐπανελθεῖν, ἐνέστη καὶ διεκώλυσε, τῷ λόγῳ διδάσκων, ὡς οὐκ ἀποδίδωσι τὴν πόλιν Κλεομένης, προσκτᾶται δὲ τοὺς πολίτας,

ἐπὶ τῷ καὶ τὴν πόλιν ἔχειν βεβαιότερον· οὐ γὰρ ἔξειν αὐτὸν, ὅπως οἰκίας καὶ τείχη κενὰ φυλάξῃ καθήμενος, ἀλλὰ καὶ τούτων ὑπ' ἐρημίας ἐκπεσεῖσθαι. Ταῦτα λέγων, τοὺς μὲν πολίτας ἀπέτρεψε, τῷ δὲ Κλεομένει πρόφασιν παρέσχε λυμῆνασθαι καὶ καταβαλεῖν τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως, καὶ χρημάτων εὐπορήσαντι μεγάλων ἀπελθεῖν.

ς. Ἐπεὶ δ' Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς βοηθῶν ἐπὶ τὴν Κλεομένην μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐστράτευσε, καὶ, τὰς περὶ Σελλασίαν ἄκρας καὶ τὰς ἐμβολὰς κατέχοντος αὐτοῦ, παρέταξε τὴν δύναμιν, ἐγγὺς ἐπιχειρεῖν καὶ βιάζεσθαι διανοούμενος· ἦν μὲν ἐν τοῖς ἰππεῦσι μετὰ τῶν αὐτοῦ πολιτῶν τεταγμένος ὁ Φίλοποιμην, καὶ παραστάτας εἶχεν Ἰλλυριοὺς, οἷς τὰ λήγοντα τῆς παρατάξεως συνεπέφρακτο, πολλοῖς οὖσι καὶ μαχίμοις. Εἴρητο δ' αὐτοῖς ἐρεδρεύουσιν ἡσυχίαν ἔχειν, ἄχρις ἂν ἀπὸ θατέρου κέρως ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀρθῆ φοινικίς ὑπὲρ σαρίσσης διατεταμένη. Τῶν δ' ἡγεμόνων τοῖς Ἰλλυριοῖς πειωμένων ἐκβιάζεσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τῶν Ἀχαιῶν, ὡς περ προτετέτακτο, τὴν ἐρεδρείαν ἐν τάξει διαφυλαττόντων, Εὐκλείδας, ὁ τοῦ Κλεομένου ἀδελφός, καταμαθὼν τὸ γεγόμενον διάσπασμα περὶ τοὺς πολεμίους, ταχὺ τοὺς ἐλαττοτάτους τῶν ψιλῶν περιέπεμψεν, ἐξόπισθεν τοῖς Ἰλλυριοῖς ἐπιπεσεῖν κελύσας, καὶ περισπᾶν ἐρήμους τῶν ἰππέων ἀπολελειμμένους. Γενομένων δὲ τούτων, καὶ τῶν ψιλῶν τοὺς Ἰλλυριοὺς περισπώντων καὶ διαταραττόντων, συνιδὼν ὁ Φίλοποιμην οὐ μέγα ὄν ἔργον ἐπιθέσθαι τοῖς ψιλοῖς, καὶ τὸν καιρὸν ὑψηλούμενον τοῦτο, πρῶτον μὲν ἔρραξε τοῖς βασιλικοῖς· ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἐμείνεσθαι δοκῶν κατεφρονεῖτο, οὐδέπω μεγάλης, οὐδ' ἀξιοπίστου πρὸς τηλικούτο στρατήγημα δύξης περὶ αὐτὸν οὔσης, αὐτὸς ἐμβάλλει, συνεπισπασάμενος τοὺς πολίτας. Γενομένης δὲ ταραχῆς τὸ πρῶτον, εἶτα φυγῆς καὶ φόνου πολλοῦ τῶν ψιλῶν, βουλόμενος ἔτι μᾶλλον ἐπιβῶναι τοὺς βασιλικούς, καὶ προσ-

μίξαι κατὰ τάχος θορυβουμένοις τοῖς πολεμίοις. τὸν μὲν ἵππον ἀφῆκεν, αὐτὸς δὲ πρὸς χωρία σκολιὰ καὶ μεσὰ ρεῖθρων καὶ φαράγγων πεζὸς ἐν ἱππικῷ θώρακι, καὶ σκευῇ βαρυτέρα, χαλεπῶς καὶ ταλαιπώρως ἀμιλλώμενος, διελαύνεται διαμπερὲς ὁμοῦ τοὺς μηρούς ἑκατέρους * ἐν * μεσαγκύλω, καιρίας μὲν οὐ γενομένης, ἰσχυρᾶς δὲ τῆς πληγῆς, ὥς τε τὴν αἰχμὴν ἐπὶ θάτερα διῶσαι. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐνσχεθεῖς ὡς περ δεσμῶ, παντάπασιν ἀπόρως εἶχε· τὸ γὰρ ἑνάμιμα τῆς ἀγκύλης χαλεπὴν ἐποίησε τοῦ ἀκοντίσματος ἀνελκομένου διὰ τῶν τραυμάτων τὴν πάροδον. Ὡς δὲ ὄκνον οἱ παρόντες ἄψασθαι, καὶ τῆς μάχης ἀκμὴν ὀξείαν ἐχούσης, ἐσφάδαζεν ὑπὸ θυμοῦ καὶ φιλοτιμίας πρὸς τὸν ἀγῶνα, τῇ παραβάσει καὶ τῇ παραλλάξει τῶν σκελῶν διὰ μέσου κλάσας τὸ ἀκόντισμα, χωρὶς ἐκέλευσεν ἐλκύσαι τῶν ἀγμάτων ἑκάτερον. Οὕτω δ' ἀπαλλαγείς, καὶ σπασάμενος τὸ ζῆφος, ἐχώρει διὰ τῶν προμάχων ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὥς πολλὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον ἀρετῆς παρασχεῖν τοῖς ἀγωνιζομένοις. Νικήσας οὖν ὁ Ἀντίγονος, ἀπεπειράτο τῶν Μακεδόνων, ἐρωτῶν, διὰ τί, μὴ κελεύσαντος αὐτοῦ, τὸ ἱππικὸν ἐκίνησαν. Τῶν δ' ἀπολογουμένων, ὡς παρὰ γνώμην βιασθεῖεν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις, μειρακίου Μεγαλοπολιτικοῦ προεμβαλόντος, γελάσας ὁ Ἀντίγονος· Ἐκεῖνο τοῖνον τὸ μειράκιον, εἶπεν, ἔργον ἡγεμόνος μεγάλου πεποίηκεν.

Z. Ἐκ τούτου δόξαν ἔσχεν, ὡς περ εἰκὸς, ὁ Φιλοποίμην. Καὶ τοῦ μὲν Ἀντιγόνου σπουδάσαντος, ὅπως στρατεύοιτο μετ' αὐτοῦ, καὶ διδόντος ἡγεμονίαν καὶ χρήματα, παρητήσατο, μάλιστα τὴν ἑαυτοῦ φύσιν καταμαθὼν πρὸς τὸ ἄρχεσθαι δυσκόλως καὶ χαλεπῶς ἔχουσαν. Ἀργεῖν δὲ καὶ σχολάζειν οὐ βουλόμενος, ἀσκήσεως ἕνεκα καὶ μελέτης τῶν πολεμικῶν εἰς Κρήτην ἔπλευσεν ἐπὶ στρατείαν. Κάκει συχνὸν χρόνον ἐγγυμνασάμενος ἀνδράσι μαχίμοις καὶ ποικίλοις μεταχειρίσασθαι πόλεμον, ἔτι δὲ σώφροσι καὶ κεκολασμένοις περὶ δίαίταν, ἐπανῆλθεν οὕτω λαμπρὸς εἰς τοὺς

Ἀχαιοὺς, ὡς' εὐθύς ἵππαρχος ἀποδειχθῆναι. Παραλάβων δὲ τοὺς ἵππεῖς φαύλοις μὲν ἵππαρχοῖς ἐκ τοῦ προστυχόντος, ὅτε συμβαίνοι τῷ στρατεία, προσχρωμένους, αὐτοὺς δὲ τὰς πολλὰς τῶν στρατειῶν ἀποδιδράσκοντας, ἑτέρους δὲ πέμποντας ἀνθ' ἑαυτῶν, δεινὴν δ' ἀπειρίαν μετ' ἀτολμίας πάντων οὔσαν, περιορῶντας δὲ ταῦτα τοὺς ἄρχοντας αἰεὶ, διὰ τε τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς τοὺς ἵππεῖς δύνασθαι, καὶ μάλιστα κυρίου εἶναι τιμῆς καὶ κολάσεως, οὐχ ὑπεῖξεν, οὐδ' ἀνῆκεν ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις ἐπιῶν, καὶ κατ' ἄνδρα τῶν νέων ἕκαστον ἐπὶ τὴν φιλοτιμίαν συνεζορμῶν, καὶ κολάζων τοὺς ἀνάγκης δεομένους, μελέταις τε καὶ πομπαῖς, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀμίλλαις χρώμενος, ὅπου πλεῖστοι θεᾶσθαι μέλλοιεν, ὀλίγῳ χρόνῳ πᾶσι ῥώμην τε θαυμαστὴν καὶ προθυμίαν παρέστησε· καὶ, ὃ μέγιστον ἦν ἐν τοῖς τακτικοῖς, ἐλαφροὺς καὶ ὀξεῖς, πρός τε τὰς κατ' οὐλαμὸν ἐπιστροφὰς καὶ περιπτασμούς, καὶ τὰς καθ' ἵππον ἐπιστροφὰς καὶ κλίσεις, ἀπειργάσατο καὶ συνείθισεν, ὡς ἐν σώματι κινουμένῳ καθ' ὁρμὴν ἐκούσιον εἰσκήναι τὴν ὄλου τοῦ συστήματος ἐν ταῖς μεταβολαῖς εὐχέρειαν. Συστάσης δὲ τῆς περὶ τὸν Λάρισσον αὐτοῖς ποταμὸν ἰσχυρᾶς μάχης πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Ἡλείους, ὃ τῶν Ἡλείων ἵππαρχος Δαμόφραντος ὄρμησεν ἐπὶ τὸν Φιλοποίμενα προσεξέλασας. Δεξάμενος δὲ τὴν ὁρμὴν ἐκεῖνος αὐτοῦ, καὶ φθάσας τῷ δόρατι παῖει καὶ καταβάλλει τὸν Δαμόφραντον. Εὐθύς δὲ, τούτου πεσόντος, ἔφυγον οἱ πολέμιοι, καὶ λαμπρὸς ἦν ὁ Φιλοποίμην, ὡς οὔτε κατὰ χεῖρα τῶν νέων τινός, οὔτε συνέσει τῶν πρεσβυτέρων ἀπολειπόμενος, ἀλλὰ καὶ μάχεσθαι καὶ στρατηγεῖν ἰκανώτατος.

Η. Τὸ δὲ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν πρῶτος μὲν Ἄρατος εἰς ἀξίωμα καὶ δύναμιν ἤρεν ἐκ ταπεινοῦ καὶ διεῖρμιμένου, κατὰ πόλεις συναγαγὼν, καὶ πολιτευσάμενος Ἑλληνικὴν καὶ φιλόανθρωπον πολιτείαν. Ἔπειτα, ὡσπερ ἐν τοῖς ὕδασι, ἀρξάμενων ὀλίγων ὑφίστασθαι καὶ μικρῶν σωμαίων, ἤδη τὰ ἐπιρρέοντα τοῖς πρώτοις ἐν-

ισχύμενα καὶ περιπίπτοντα πῆξιν ἰσχυρὰν καὶ σφαιρότητα ποιεῖ δι' ἀλλήλων, οὕτω, τῆς Ἑλλάδος ἀσθενοῦς καὶ εὐδιαλύτου φερομένης κατὰ πόλεις ἐν τῷ τότε χρόνῳ, πρῶτοι συσάντες οἱ Ἀχαιοί, καὶ τῶν κύκλῳ πόλεων τὰς μὲν ἐκ τοῦ βοθεῖν καὶ συνελευθεροῦν ἀπὸ τῶν τυραννικῶν ὑπολαμβάνοντες, τὰς δ' ὁμοιοῖα καὶ πολιτεία καταμιγνύοντες εἰς ἑαυτοὺς, ἐν σώμα καὶ μίαν δύναμιν κατασκευάσαι διεννοοῦντο τὴν Πελοπόννησον. Ἄλλ', Ἀράτου μὲν ζῶντος, ἔτι τοῖς Μακεδόνων ὅπλοις ὑπεδύοντο τὰ πολλὰ, θεραπεύοντες Πτολεμαῖον, εἴτ' αὖθις Ἀντίγονον καὶ Φίλιππον, ἐν μέσαις ἀνασφρομένους ταῖς Ἑλληνικαῖς πράξεσιν. Ἐπεὶ δὲ Φιλοποίμην εἰς τὸ πρωτεύειν προῆλθεν, ἤδη καθ' ἑαυτοὺς ἀξιόμαχοι τοῖς ἰσχύουσι πλείστον ὄντες, ἐπαύσαντο χρώμενοι προσάταις ἐπεισάκτοις. Ἄρατος μὲν γὰρ, ἀργότερος εἶναι δοκῶν πρὸς τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας, ὁμιλίᾳ καὶ πραότατι καὶ φιλίαις βασιλικαῖς τὰ πλείστα κατειργάσατο τῶν πραγμάτων, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται· Φιλοποίμην δ', ἀγαθὸς πολεμιστὴς ὢν, καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἐνεργὸς, ἔτι δ' εὐτυχὴς καὶ κατορθωτικὸς εὐθύς ἐν ταῖς πρώταις γενομένους μάχαις, ἅμα τῇ δυνάμει τὸ φρόνημα τῶν Ἀχαιῶν ἠύξησε, νικᾶν ἔθισθέντων μετ' αὐτοῦ, καὶ κατετυχεῖν ἐν τοῖς πλείστοις ἀγῶσι.

Θ. Πρῶτον μὲν οὖν τὰ περὶ τὰς τάξεις καὶ τοὺς ὀπλισμοὺς φαύλως ἔχοντα τοῖς Ἀχαιοῖς ἐκίνησεν. Ἐχρῶντο γὰρ θυρεοῖς μὲν εὐτελέσι διὰ λεπτότητα, καὶ σενωτέροις τοῦ περισέλλειν τὰ σώματα, δόρασι δὲ μικροτέροις πολὺ τῶν σαρισσῶν· καὶ διὰ τοῦτο πλῆκται καὶ μάχιμοι πόρρωθεν ἦσαν ὑπὸ κουφότητος, προσμίζαντες δὲ τοῖς πολεμίοις, ἔλαττον εἶχον. Εἶδος δὲ τάξεως καὶ σχήματος εἰς σπεῖραν οὐκ ἦν σύνηθες· φάλαγγι δὲ χρώμενοι μήτε προβολὴν ἐχούση, μήτε συνασπισμὸν, ὡς ἡ Μακεδόνων, ῥαδίως ἐξεθλίβοντο καὶ διεσπῶντο. Ταῦτα ὁ Φιλοποίμην διδάξας, ἔπεισεν αὐτοὺς ἀντὶ μὲν θυρεοῦ καὶ δόρατος ἀσπίδα λαβεῖν καὶ

σάρισσαν, κράνεσι δὲ καὶ θώραξι καὶ περικνημῖσι πεφραγμένους, μόνιμον καὶ βεβηκυῖαν ἀντὶ δρομικῆς καὶ πελταστικῆς μάχης ἀσκεῖν. Πείσας δὲ καθοπλίσασθαι τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, πρῶτον μὲν ἐπῆρε θαρρῆειν, ὡς ἀμάχους γεγονότας· ἔπειτα τὰς τρυφὰς αὐτῶν καὶ τὰς πολυτελείας ἄριστα μετεκόσμησεν. Ἀφελεῖν γὰρ οὐκ ἦν παντάπασι ἐκ πολλοῦ νοσοῦντων τὸν κενὸν καὶ μάταιον ζῆλον, ἐσθῆτας ἀγαπῶντων περιττὰς, σρωμνάς τε βαπτομένων ἀλουργεῖς, καὶ περὶ δεῖπνα φιλοτιμουμένων καὶ τραπέζας. Ὁ δ', ἀρξάμενος ἐκτρέπειν ἀπὸ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπὶ τὰ χρήσιμα καὶ καλὰ τὴν φιλοκοσμίαν, ταχὺ πάντας ἔπεισε καὶ παρῶρμησε, τὰς καθ' ἡμέραν περὶ σῶμα δαπάνας κολούσαντας, ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς καὶ πολεμικαῖς παρασκευαῖς διαπρεπεῖς ὄρασθαι καὶ κεκοσμημένους. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὰ μὲν ἐργαστήρια μεσὰ κατακοπτομένων κυλίκων καὶ θηρικλείων, χρυσοῦμένων δὲ θωράκων, καὶ καταργυρουμένων θυρεῶν καὶ χαλινῶν· τὰ δὲ στάδια πῶλων δαμαζομένων, καὶ νεανίσκων ὀπλομαχούντων· ἐν δὲ ταῖς χερσὶ τῶν γυναικῶν κράνη καὶ πτερὰ βαφαῖς κοσμούμενα, καὶ χιτῶνων ἵππικῶν καὶ στρατιωτικῶν χλαμύδων διηθησμένων. Ἡ δ' ὄψις αὕτη τὸ θάρσος αὖξουσα, καὶ παρακαλοῦσα, *τὴν* ὄρμην ἐνεποίει φιλοπαράβολον καὶ προθύμον ἐπὶ τοὺς κινδύνους. Ἡ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις θεάμασι πολυτέλεια τρυφὴν ἐπάγεται, καὶ μαλακίαν ἐνδίδωσι τοῖς χρωμένοις, ὥσπερ ὑπὸ νυγμῶν καὶ γαργαλισμῶν τῆς αἰσθήσεως συνεπικλώσῃ τὴν διάνοιαν· ἡ δ' εἰς τὰ τοιαῦτα ῥώννυσι καὶ μεγαλύνει τὸν θυμὸν· ὥσπερ Ὀμηρὸς ἐποίησε τὸν Ἀχιλλεῖα, τῶν καινῶν ὀπλῶν παρατεθέντων ἐγγύς, ὑπὸ τῆς ὄψεως οἷον ὀργῶντα καὶ φλεγόμενον πρὸς τὴν δι' αὐτῶν ἐνέργειαν. Οὕτω δὲ κοσμήσας τοὺς νέους, ἐγύμναζε καὶ διαπόνει, ταῖς κινήσει προθύμως ὑπακούοντας καὶ φιλοτίμως. Καὶ γὰρ ἡ τάξις θαυμασῶς ἠγαπᾶτο, ἄθραυσόν τι λαμβάνειν πύκνωμα δοκοῦσα, καὶ τὰ ὄπλα τοῖς σώμασιν ἐγένετο χειροῆθη καὶ κοῦφα,

μεθ' ἡδονῆς διὰ λάμπρότητα καὶ κάλλος ἀπτομένων καὶ φορούντων, ἐναγωνίσασθαί τε βουλομένων, καὶ διακριθῆναι τάχιστα πρὸς τοὺς πολεμίους.

I. Ἦν δὲ τότε τοῖς Ἀχαιοῖς ὁ πρὸς Μαχανίδακιν πόλεμος, τὸν Λακεδαιμονίων τύραννον, ἀπὸ πολλῆς καὶ μεγάλης δυνάμεως ἐπιβουλεύοντα πᾶσι Πελοποννησίοις. Ὡς οὖν εἰς τὴν Μαντίνειαν ἐμβεβληκῶς ἀπήγγελλθη, κατὰ τάχος ὁ Φιλοποίμην ἐξήγαγε τὴν στρατιάν ἐπ' αὐτόν. Ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως παρετάξαντο, πολλοῖς μὲν ξένοις ἐκάτεροι, πάσαις δὲ ὁμοῦ τιταῖς πολιτικαῖς δυνάμεσι. Γενομένου δὲ τοῦ ἀγῶνος ἐν χερσίν, ὁ Μαχανίδας τοῖς ξένοις τοὺς τῶν Ἀχαιῶν προτεταγμένους ἀκοντισὰς καὶ Ταραντίνους τρεψάμενος, ἀντὶ τοῦ χωρεῖν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς μαχομένους, καὶ παραρρήγνυται τὸ συνεστηκὸς, ἐξέπεσε διώκων, καὶ παρήλλαξε τὴν φάλαγγα τῶν Ἀχαιῶν ἐν τάξει μενόντων. Ὁ δὲ Φιλοποίμην, τηλικούτου πταιίσματος ἐν ἀρχῇ γενομένου, καὶ τῶν πραγμάτων ἀπολωλέναι κομιδῇ καὶ διεφθάρθαι δοκούστων, τοῦτο μὲν ὅμως προσεποιεῖτο παρορᾶν, καὶ μηδὲν ἠγεῖσθαι δεινόν· κατιδὼν δὲ τοὺς πολεμίους, ὅσον ἡμάρτανον ἐν τῇ διώξει, τῆς φάλαγγος ἀπορρήγνυμένους, καὶ κενὴν χώραν διδόντας, οὐκ ἀπήτησεν, οὐδ' ἐνέστη φερομένοις αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς φεύγοντας, ἀλλ' ἔασαε παρελθεῖν, καὶ διάσπασμα ποιῆσαι μέγα, πρὸς τοὺς ὀπίστας εὐθὺς ἦγε τῶν Λακεδαιμονίων, ὄρων τὴν φάλαγγα γυμνὴν ἀπολελειμμένην· καὶ κατὰ κέρας παραδραμῶν ἐνέβαλε, μῆτ' ἄρχοντος αὐτοῖς παρόντος, μῆτε μάχεσθαι προσδεχομένους. Νικᾶν γὰρ ἠγοῦντο καὶ κρατεῖν παντάπασιν, διώκοντα τὸν Μαχανίδακιν ὄρωντες. Ὡσάμενος δὲ τούτους φόνῳ πολλῷ (λέγονται γὰρ ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους ἀποθανεῖν), ὤρμησεν ἐπὶ τὸν Μαχανίδακιν, ἐκ τῆς διώξεως ἀνασρέφοντα μετὰ τῶν ξένων. Τάφρου δὲ μεγάλης καὶ βαθείας ἐν μέσῳ διειργούσης, παρεξήλανον ἀλλήλοις ἐκτέρωθεν ὁ μὲν διαβῆναι καὶ φυγεῖν, ὁ δὲ τοῦτο κωλύσαι βουλό-

μενος. Ἦν δ' ἄψις οὐχ ὡς στρατηγῶν μαχομένων, ἀλλ' ὥσπερ θηρίῳ πρὸς ἀλλήν ὑπ' ἀνάγκης τρεπομένῳ δεινοῦ κυνηγέτου τοῦ Φιλοποίμενος συνεσῶτος. Ἔνθα ὁ μὲν ἵππος τοῦ τυράννου, Ῥωμαλέος ὢν καὶ θυμοειδής, καὶ τοῖς μύσφιν αἰμαχθεὶς ἐκατέρωθεν, ἐπετόλμησε τῇ διαβάσει, καὶ προσβαλὼν τῇ τάφρῳ τὸ σῆθος, ἐδιάζετο τοῖς προσθίσις πέραν ἐρείσασθαι σκέλεσιν. Ἐν δὲ τούτῳ Συμμίης καὶ Πολύαινος, οἵπερ αἰεὶ τῷ Φιλοποίμενι παρῆσαν μαχομένῳ καὶ συνήσπιζον, ὁμοῦ προσήλαυνον ἀμφοτέρω, τὰς αἰχμὰς κλίναντες ἐναντίας. Φθάνει δ' αὐτοῦς ὁ Φιλοποίμην ἀπαντήσας τῷ Μαχανίδα, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ μετεωρίζοντα τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ σώματος ὄρων, μικρὸν ἐνέκλινε τὸν ἴδιον, καὶ διαλαβὼν τὸ ζυγόν, ἐκ χειρὸς ὡθεῖ, καὶ περιτρέπει τὸν ἄνδρα συνεπερείσας. Τοῦτ' ἔχων τὸ σχῆμα χαλκοῦς ἐν Δελφοῖς ἔστηκεν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, θαυμασάντων μάλιστα καὶ τὴν πράξιν αὐτοῦ καὶ τὴν στρατηγίαν ἐκείνην.

ΙΑ. Λέγεται δὲ, τῆς τῶν Νεμείων πανηγύρεως ἐνεσώσης, στρατηγοῦντα τὸν Φιλοποίμενα τὸ δεύτερον, καὶ νενικηκότα μὲν οὐ πάλαι τὴν ἐν Μαντινεῖα μάχην, τότε δὲ σχολὴν ἄγοντα διὰ τὴν ἐορτὴν, πρῶτον μὲν ἐπ' εἰζῆσαι τοῖς Ἕλλησι κεκοσμημένην τὴν φάλαγγα, καὶ κινουμένην, ὥσπερ εἶθιστο, τοὺς τακτικούς ρυθμούς μετὰ τάχους καὶ ῥώμης· ἔπειτα, κιθαρωδῶν ἀγωνιζομένων, εἰς τὸ θέατρον παρελθεῖν, ἔχοντα τοὺς νεανίσκους ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς χλαμύσι, καὶ τοῖς φοινικοῖς ὑποδύταις, ἀκμάζοντάς τε τοῖς σώμασιν ἅπαντας καὶ ταῖς ἡλικίαις παραλλήλους, αἰδῶ δὲ πολλὴν πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ φρόνημα νεανικὸν ὑποφαίνοντας, ἐκ πολλῶν καὶ καλῶν ἀγώνων. Ἄρτι δ' αὐτῶν εἰσελθόντων κατὰ τύχην Πυλάδην τὸν κιθαρωδὸν ἄδοντα τοὺς Τιμοθέου Πέρσας ἐνάρξασθαι.

Κλεινὸν ἐλευθερίας τεύχω μέγαν Ἑλλάδι κόσμον.

Ἄμα δὲ τῇ λαμπρότητι τῆς φωνῆς τοῦ περὶ τὴν ποίησιν ὄγκου

συμπρέψαντος, ἐπίβλεψιν γενέσθαι τοῦ θεάτρου πανταχόθεν εἰς τὸν Φιλοποίμενα, καὶ κρότον μετὰ χαρᾶς, τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν ἀξίωμα ταῖς ἐλπίσιν ἀναλαμβάνόντων, καὶ τοῦ τότε φρονήματος ἔγγιστα τῷ θαρρῆεϊν γινομένων.

IB. Παρὰ δὲ τὰς μάχας καὶ τοὺς κινδύνους, ὡς περ οἱ πῶλοι τοὺς συνήθεις ἐπιβάτας ποθοῦντες, ἐὰν ἄλλον φέρωσι, πτύρονται καὶ ξενοπαθοῦσιν οὕτως ἢ δύνამις τῶν Ἀχαιῶν ἐτέρου στρατηγοῦντος ἠθύμει, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπάπταινε, καὶ μόνον ὀφθέντος, εὐθύς ὀρθὴ καὶ δραστήριος ἦν διὰ τὸ θαρρῆεϊν, ἅτε δὴ καὶ τοὺς ἐναντίους αἰσθανόμενοι πρὸς ἓνα τοῦτον τῶν στρατηγῶν ἀντιβλέπειν οὐ δυναμένους, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοῦ νομα δεδοικότας· ὡς ἦν φανερόν ἐξ ὧν ἔπρασσον. Φίλιππος μὲν γάρ, ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, οἴόμενος, ἂν ἐκ ποδῶν ὁ Φιλοποίμην γένηται, πάλιν ὑποπτῆζειν αὐτῷ τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔπεμψεν εἰς Ἄργος κρύφα τοὺς ἀναιρήσοντας αὐτόν. Ἐπιγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, παντάπασιν ἐξεμισίθη καὶ διεβλήθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Βοιωτοὶ δὲ πολιορκοῦντες Μέγαρα, καὶ λήψεσθαι ταχέως ἐλπίζοντες, ἐξαίφνης λόγου προσπεσόντος αὐτοῖς, ὃς οὐκ ἦν ἀληθής, Φιλοποίμενα βοηθοῦντα τοῖς πολιορκουμένοις ἐγγὺς εἶναι, τὰς κλίμακας ἀφέντες ἤδη προστερηρισμένας τοῖς τείχεσιν, ἔρχοντο φεύγοντες. Νάβιδος δὲ, τοῦ μετὰ Μαχανίδαμ τυραννοῦντος Λακεδαιμονίων, Μεσσηνὴν ἄφνω καταλαβόντος, ἐτύγγαγε μὲν ἰδιώτης ὢν τότε ὁ Φιλοποίμην, καὶ δυνάμειος ὀδερμιάς κύριος. Ἐπεὶ δὲ τὸν στρατηγοῦντα τῶν Ἀχαιῶν Λύσιππὸν οὐκ ἔπειθε βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις, ἀπολωλέναι κομιδῇ φάσκοντα τὴν πόλιν, ἔνδον γεγονότων τῶν πολεμίων, αὐτὸς ἐβόηθει, τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας ἀναλαβὼν, οὔτε νόμον, οὔτε χειροτονίαν περιμείναντας, ἀλλ' ὡς διὰ παντὸς ἄρχοντι τῷ κρείττονι κατὰ φύσιν ἐπομένους. Ἦδη δ' αὐτοῦ πλησίον ὄντος, ἀκούσας ὁ Νάβις οὐχ ὑπέστη, καί περ ἐν τῇ πόλει στρατοπεδεύων, ἀλλ' ὑπεκδύς διὰ πυλῶν

λῶν ἑτέρων, κατὰ τάχος ἀπήγαγε τὴν δύναμιν, εὐτυχία χρήσεσθαι δοκῶν, εἰ διαφύγοι· καὶ διέφυγε, Μεσσήνη δ' ἠλευθέρωτο.

II. Ταῦτα μένουσιν τὰ καλά τοῦ Φιλοποίμενος. Ἡ δ' εἰς Κρήτην αὖθις ἀποδημία, Γορτυνίων δεσθέντων, ὡς χρήσαιντο πολεμούμενοι στρατηγῶ, διαβολὴν ἔσχεν, ὅτι, τῆς πατρίδος αὐτοῦ πολεμουμένης ὑπὸ Νάβιδος, ἀπὴν φυγομαχῶν, ἢ φιλοτιμούμενος ἀκαίρως πρὸς ἑτέρους. Καίτοι συντόμως οὕτως ἐπολεμήθησαν Μεγαλοπολιῖται κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὥστε τοῖς μὲν τείχεσιν ἐνοικεῖν, σπαίρειν δὲ τοὺς σενωποὺς, περικεκομμένης τῆς χώρας, καὶ τῶν πολεμιῶν σχεδὸν ἐν ταῖς πύλαις στρατοπεδεύόντων. Ὁ δὲ Κρησὶ πολεμῶν τηνικαῦτα, καὶ στρατηγῶν διαπόντιος, ἐγκλήματα παρεῖχε καθ' ἑαυτοῦ τοῖς ἐχθροῖς, ὡς ἀποδιδράσκων τὸν οἶκον πόλεμον. Ἦσαν δὲ τινες οἱ λέγοντες, ἑτέρους τῶν Ἀχαιῶν ἡρημένων ἄρχοντας, ἰδιώτην ὄντα τὸν Φιλοποίμενα, χρῆσαι τὴν ἑαυτοῦ σχολὴν ἐφ' ἡγεμονία δεσθεῖσι τοῖς Γορτυνίοις. Ἦν γὰρ ἀλλότριος σχολῆς, καθάπερ ἄλλο τι χρῆμα, τὴν στρατηγικὴν καὶ πολεμικὴν ἀρετὴν ἔχειν διὰ παντός ἐν χρήσει καὶ τριβῇ βουλόμενος· ὡς καὶ τῷ περὶ Πτολεμαίου ποτὲ ρηθέντι τοῦ βασιλέως ἀπεδήλωσεν· ἐκεῖνον γὰρ ἐγκωμιαζόντων τινῶν, ὡς εὖ μὲν ἐξασκοῦντα τὸ σθένος καθ' ἡμέραν, εὖ δὲ γυμνάζοντα καὶ φιλοπόνως διὰ τῶν ὄπλων τὸ σῶμα· Καὶ τίς ἂν, ἔφη, βασιλέα θαυμάσειεν, ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας μὴ ἐπιδεικνύμενον, ἀλλὰ μελετῶντα; Χαλεπῶς δ' οὖνοι Μεγαλοπολιῖται φέροντες ἐπὶ τούτῳ, καὶ προδεδόςθαι νομίζοντες, ἐπεχείρησαν ἀποξενοῦν αὐτόν· οἱ δ' Ἀχαιοὶ διεκώλυσαν, Ἀριστάνετον πέμψαντες εἰς Μεγάλην πόλιν στρατηγόν, ὅς, καίπερ ὢν διάφορος τῷ Φιλοποίμενι περὶ τὴν πολιτείαν, οὐκ εἴασε τελεσθῆναι τὴν καταδίκην. Ἐκ δὲ τούτου, παρορώμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὁ Φιλοποίμην, ἀπέστησε πολλὰς τῶν περισικίδων κωμῶν, λέγειν διδάξας, ὡς οὐ συνετέλουν, οὐδ' ἦσαν ἐξ ἀρχῆς ἐκείνων. Καὶ λεγούσαις ταῦτα φανερώς συνηγα-

νίσατο, καὶ συγκατεστράτισε τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν Ἀχαιῶν. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον. Ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ συνεπολέμει τοῖς Γορτυνίοις, οὐχ, ὡς Πελοποννήσιος ἀνὴρ καὶ Ἀρκάς, ἀπλοῦν τινα καὶ γενναῖον πόλεμον, ἀλλὰ τὸ Κρητικὸν ἦθος ἐνδύς· καὶ τοῖς ἐκείνων σοφίσμασι καὶ δόλοις, κλωπεταῖς τε καὶ λοχισμοῖς, χρώμενος ἐπ' αὐτούς, ταχὺ παιδᾶς ἀπέδειξεν ἀνόητα καὶ κενὰ πρὸς ἐμπειρίαν ἀληθινὴν πανουργοῦντας.

ΙΔ. Ἐπὶ τούτοις δὲ θαυμασθεῖς, καὶ λαμπρὸς παρὰ τῶν ἐκεῖ πράξεων ἀνακομισθεὶς εἰς Πελοπόννησον, εὔρε τὸν μὲν Φίλιππον ὑπὸ τοῦ Τίτου καταπεπολεμημένον, τὸν δὲ Νάβιν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Ῥωμαίων πολεμούμενον. Ἐφ' ὃν εὐθύς αἰρεθεὶς ἄρχων, καὶ ναυμαχίᾳ παραβαλόμενος, τὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου παθεῖν ἐδοξέε, πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς καὶ τῆς δόξης ἀφαιρεθεὶς, ἐν τῇ θαλάσῃ κάκιον ἀγωνισάμενος. Πλὴν Ἐπαμινώνδαν μὲν ἔνιοι λέγουσιν, ὀκνοῦντα γεῦσαι τῶν κατὰ θάλασσαν ὠφελειῶν τοὺς πολίτας, ὅπως αὐτῷ μὴ λάθωσιν ἀντὶ μονίμων ὀπλιτῶν, κατὰ Πλάτωνα, ναῦται γενόμενοι, καὶ διαφθαρέντες, ἀπρακτον ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ τῶν νήσων ἀπελθεῖν ἐκουσίως. Φιλοποίμην δὲ τὴν ἐν τοῖς πεζοῖς ἐπιστήμην καὶ διὰ θαλάττης ἀρέσσειν αὐτῷ πρὸς τὸ καλῶς ἀγωνίσασθαι πεπεισμένους, ἔγνω τὴν ἄσκησιν, ἡλικίαν μέρος ἐς τῆς ἀρετῆς, καὶ πόσῃ ἐπὶ πάντα τοῖς ἐθισθεῖσι δύναντι προστίθῃσιν. Οὐ γὰρ μόνον ἐν τῇ ναυμαχίᾳ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἔλαττον ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ ναῦν τινα, παλαιάν μὲν, ἐνδοξὸν δὲ, δι' ἐτῶν τεσσαράκοντα κατασπάσας ἐπλήρωσεν ὥστε μὴ σεγούσης, κινδυνεῦσαι τοὺς πολίτας. Πρὸς ταῦτα γινώσκων καταφρονοῦντας αὐτοῦ τοὺς πολεμίους, ὡς παντάπασι πεφευγότες ἐκ τῆς θαλάττης, καὶ πολιορκοῦντας ὑπερηφάνως τὸ Γύθιον, εὐθύς ἐπέπλευσεν αὐτοῖς, οὐ προσδοκῶσιν, ἀλλ' ἐκλελυμένοις διὰ τὴν νίκην. Καὶ νυκτὸς ἐκβίβάσας τοὺς στρατιώτας, καὶ προσαγαγὼν, πῦρ ἐνήκε ταῖς σκηναῖς, καὶ τὸ στρατόπεδον κατ-

ἔκλυσε, καὶ πολλοὺς διέφθειρεν. Ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις, καθ' ἑθὺν ἐν δυσχωρίαις τισὶν ἄφνω τοῦ Νάβιδος ἐπιφανέντος αὐτῷ, καὶ φοβήσαντος τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀνέλπισον ἡγουμένους τὴν σωτηρίαν ἐκ τόπων χαλεπῶν καὶ γεγονότων ὑποχειρίων τοῖς πολεμίοις, ὀλίγον χρόνον ἐπιστάς, καὶ περιλαβῶν ὄψει τὴν τοῦ χωρίου φύσιν, ἐπέδειξε τὴν τακτικὴν τῶν ἄκρων τῆς πολεμικῆς τέχνης εὔσαν. Οὕτω μικρὰ κινήσας τὴν ἑαυτοῦ φάλαγγα, καὶ πρὸς τὰ παρόντα μεθαρμύσας, ἀθορύβως καὶ ῥαδίως διεκρούσατο τὴν ἀπορίαν, καὶ προσβαλὼν τοῖς πολεμίοις, τροπὴν ἰσχυράν ἐποίησεν. Ἐπεὶ δ' οὐ πρὸς τὴν πόλιν ἐώρα φεύγοντας, ἀλλὰ τῆς χώρας ἄλλον ἄλλη διασπειρόμενον (ὕλῳδης δὲ καὶ περίβουνος ἦν πᾶσα καὶ δύσιππος ὑπὸ ρείθρων καὶ φαράγγων), τὴν μὲν διώξιν ἐπέσχε, καὶ κατεστρατοπέδευσεν ἔτι φωτὸς ὄντος. Τεκμαιρόμενος δὲ τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς φυγῆς καθ' ἕνα καὶ δύο πρὸς τὴν πόλιν ὑπάζειν σκοταίους, ἐλλοχίζει τοῖς περὶ τὸ ἄστυ ρείθροις καὶ λόφοις πολλοὺς ἔχοντας ἐγχειρίδια τῶν Ἀχαιῶν. Ἐνταῦθα πλείους ἀποθανεῖν συνέβη τῶν τοῦ Νάβιδος· ἅτε γὰρ οὐκ ἀθρόαν ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν, ἀλλ' ὡς ἐκάστοις αἰ φυγαὶ συνετύγχανον, ὥσπερ ὄρνιθες ἠλίσκοντο περὶ τὴν πόλιν, εἰς τὰς τῶν πολεμίων χειῖρας καταίροντες.

ΙΕ. Ἐπὶ τούτοις ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ἐκπρεπῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς θεάτροις, φιλότιμον ὄντα τὸν Τίτον ἡσυχῇ παρελύπει. Καὶ γὰρ, ὡς Ῥωμαίων ὑπατος, ἀνδρὸς Ἀρκάδος ἡξίου θαυμάζεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν· καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ὑπερβάλλειν οὐ παρὰ μικρὸν ἠγεῖτο, δι' ἐνὸς κηρύγματος ἐλευθέρως τὴν Ἑλλάδα, ὅση Φιλίππῳ καὶ Μακεδόσιν ἐδούλευσεν. Ἐκ δὲ τούτου καταλύεται μὲν ὁ Τίτος τῷ Νάβιδι τὸν πόλεμον, ἀποθνήσκει δὲ ὁ Νάβις ὑπὸ Αἰτωλῶν, δολοφονηθείς. Τεταραγμένης δὲ τῆς Σπάρτης, ὁ Φιλοποίμην ἀρπάσας τὸν καιρὸν, ἐπιπίπτει μετὰ δυνάμεως· καὶ, τῶν μὲν ἀκόντων, τοὺς δὲ συμπίσας,

προσηγάγετο καὶ μετεκόσμησεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς τὴν πόλιν. Οὗ γενομένου, θαυμαστῶς μὲν εὐδοκίμησε παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς, προσκτησάμενος αὐτοῖς ἀξίωμα πόλεως τηλικαύτης καὶ δύναμιν (οὐ γὰρ ἦν μικρὸν, Ἀχαΐας μέρος γενέσθαι τὴν Σπάρτην)· ἀνέλαθε δὲ καὶ Λακεδαιμονίων τοὺς ἀρίστους, φύλακα τῆς ἐλευθερίας ἐκεῖνον ἐλπίσαντας ἕξειν. Διὸ καὶ τὴν Νάβιδος οἰκίαν καὶ οὐσίαν ἐξαργυρισθεῖσαν, καὶ γενομένην εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ταλάντων, ἐψηφίσαντο δωρεᾶν αὐτῷ δοῦναι, πρεσβείαν ὑπὲρ τούτων πέμψαντες. Ἔνθα δὴ καὶ Διοφάνη καθαρῶς ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, οὐ δοκῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὢν ἀριστος. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐβούλετο τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρὶ τοιούτῳ διαλέγεσθαι περὶ δωροδοκίας, ἀλλὰ δεδοικότες καὶ ἀναδυόμενοι, προεβάλλοντο τὸν ζήνον αὐτοῦ, Τιμόλαον. Ἐπειτα δ' αὐτὸς ὁ Τιμόλαος, ὡς ἦλθεν εἰς Μεγάλην πόλιν, ἐσιαθείς παρὰ τῷ Φιλοποίμηνι, καὶ τὴν σεμνότητα τῆς ὀμιλίας αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀφέλειαν τῆς διαίτης, καὶ τὸ ἦθος ἐγγύθεν, οὐδαμῆ προσιτὸν, οὐδὲ εὐάλωτον ὑπὸ χρημάτων, κατανοήσας, ἀπεσιώπησε περὶ τῆς δωρεᾶς· ἑτέραν δὲ τινα πρόφασιν τῆς πρὸς αὐτὸν ὁδοῦ ποιησάμενος, ὄχητο ἀπιῶν καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου πεμφθεὶς ταῦτόν ἔπαθε. Τρίτῃ δ' ὁδῷ μόλις ἐντυχῶν, ἐδήλωσε τὴν προθυμίαν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Φιλοποίμην ἠδέως ἀκούσας, ἤκεν αὐτὸς εἰς Λακεδαίμονα, καὶ συνεβούλευσεν αὐτοῖς μὴ τοὺς φίλους καὶ ἀγαθοὺς δεκάζειν, ὢν προῖκα τῆς ἀρετῆς ἕξειςιν ἀπολαύειν, ἀλλὰ τοὺς πονηροὺς καὶ τὴν πόλιν ἐν τῷ συνεδρίῳ κατασασιάζοντας ἰνεῖσθαι καὶ διαφθεῖρειν· ἵνα τῷ λαθεῖν ἐπισομισθέντες, ἤττον ἐνοχλοῖεν αὐτοῖς. Βέλτιον γὰρ εἶναι τῶν ἐχθρῶν παραιεῖσθαι τὴν παρρησίαν, ἢ τῶν φίλων. Οὕτω μὲν ἦν πρὸς χρήματα λαμπρὸς.

Ις. Ἐπεὶ δὲ πάλιν τοὺς Λακεδαιμονίους νεωτερίζειν ἀκούσας ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν, Διοφάνης, ἐβούλετο κολάζειν, οἱ δ' εἰς πόλεμον καθιστάμενοι, διετάρασσον τὴν Πελοπόννησον, ἐπει-

ῥᾶτο προῦνεῖν καὶ καταπαύειν τὸν Διοφάνη τῆς ὀργῆς ὁ Φιλο-
 ποιίμην· διδάσκων τὸν καιρὸν, ὡς Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως, καὶ
 Ῥωμαίων ἐν τῇ Ἑλλάδι τηλικούτοις αἰωρουμένων στρατοπέδοις,
 ἐκεῖσε χρῆ τὸν ἄρχοντα τὴν γνώμην ἔχειν, τὰ δ' οἰκεία μὴ κινεῖν,
 ἀλλὰ καὶ παριδεῖντι καὶ παρακοῦσαι τῶν ἀμαρτανομένων. Οὐ
 προσέχοντος δὲ τοῦ Διοφάνους, ἀλλ' εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐμβα-
 λόντος ἅμα τῷ Τίτῳ, καὶ βαδιζόντων εὐθύς ἐπὶ τὴν πόλιν,
 ἀγανακτήσας ὁ Φιλοποιίμην, ἔργον οὐ νόμιμον, οὐδ' ἀπηκριβω-
 μένον ἐκ τῶν δικαίων, ἀλλὰ μέγα καὶ μεγάλῳ φρονήματι τολ-
 μήσας, εἰς τὴν Λακεδαίμονα παρῆλθε· καὶ τὸν τε στρατηγὸν τῶν
 Ἀχαιῶν, καὶ τὸν ὑπατον τῶν Ῥωμαίων, ἰδιώτης ὢν ἀπέκλεισε,
 τὰς δ' ἐν τῇ πόλει ταραχὰς ἔπαυσε, καὶ κατέστησε τοὺς Λακε-
 δαιμονίους πάλιν εἰς τὸ κοινόν, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἦσαν. Χρόνῳ
 δ' ὕστερον ἐγκαλέσας τι τοῖς Λακεδαιμονίοις στρατηγῶν ὁ Φιλο-
 ποιίμην, τοὺς μὲν φυγάδας κατήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, ὕοδοήκοντα
 δὲ Σπαρτιάτας ἀπέκτεινεν, ὡς Πολύβιος φησὶν· ὡς δ' Ἀριστοκρά-
 τῆς, πεντήκοντα καὶ τριακοσίους. Τὰ δὲ τείχη καθεῖλε, χώραν
 δὲ πολλὴν ἀποτεμόμενος, προσένειμε τοῖς Μεγαλοπολίταις. Ὅσοι
 δ' ἦσαν ὑπὸ τῶν τυράννων ἀποδεδειγμένοι πολῖται τῆς Σπάρτης,
 μετώκισεν ἅπαντας, ἀπάγων εἰς Ἀχαΐαν, πλὴν τρισχιλίων. Τού-
 τους δὲ ἀπειθοῦντας, καὶ μὴ βουλομένους ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Λακε-
 δαίμονος, ἐπόλησεν· εἶθ' οἷον ἐφυβρίζων, ἀπὸ τῶν χρημάτων
 τούτων ἐν Μεγαλοπόλει σοὰν ὠκοδόμησεν. Ἐμπιπλάμενος δὲ
 τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ παρ' ἀξίαν πεπραχόσιν ἐπεμβαίνων, τὸ
 περὶ τὴν πολιτείαν ἔργον ὠμότατον ἐξειργάσατο καὶ παρανομώ-
 τατον. Ἀνεῖλε γὰρ καὶ διέφθειρε τὴν Λυκούργειον ἀγωγὴν, ἀναγ-
 κάσας τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφήβους τὴν Ἀχαικὴν ἀντὶ τῆς πα-
 τρίου παιδείαν μεταλαβεῖν, ὡς οὐδέποτε μικρὸν ἐν τοῖς Λυκούρ-
 γου νόμοις φρονήσοντας. Τότε μὲν οὖν ὑπὸ συμφορῶν μεγάλων,
 ὥσπερ νεῦρα τῆς πόλεως ἐκτεμεῖν τῷ Φιλοποιίμηνι παρασχόντες,

ἐγένοντο χειροσθένεις καὶ ταπεινοί· χρόνῳ δ' ὕστερον αἰτησάμενοι παρὰ Ῥωμαίων, τὴν μὲν Ἀχαικὴν ἔφυγον πολιτείαν, ἀνέλαβον δὲ καὶ κατεσχέσαντο τὴν πάτριον, ὡς ἦν ἀνυσὸν, ἐκ κακῶν καὶ φθορᾶς τῆλικαύτης.

ΙΖ. Ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίοις ὁ πρὸς Ἀντίοχον ἐν τῇ Ἑλλάδι συνέστη πόλεμος, ἦν μὲν ἰδιώτης ὁ Φιλοποίμη· ὄρων δὲ τὸν Ἀντίοχον αὐτὸν ἐν Χαλκίδι καθήμενον, περὶ γάμων καὶ παρθένων ἔρωτας οὐ καθ' ὥραν σχολάζοντα, τοὺς δὲ Σύρους ἐν ἀταξία πολλῇ καὶ χωρὶς ἡγεμόνων ἐν ταῖς πόλεσι πλαζομένους καὶ τρυφῶντας, ἤχθετο μὴ στρατηγῶν τότε τῶν Ἀχαιῶν, καὶ Ῥωμαίοις ἔλεγε φθονεῖν τῆς νίκης. Ἐγὼ γὰρ ἂν, ἔφη, στρατηγῶν, ἐν τοῖς καπηλείοις κατέκοψα τούτους πάντας. Ἐπεὶ δὲ νικήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀντίοχον, ἐνεφύοντο τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ δὴ, καὶ περιεβάλλοντο τῇ δυνάμει τοὺς Ἀχαιοὺς, ὑποκατακλινομένων αὐτοῖς τῶν δεμαγωγῶν· ἡ δ' ἰσχὺς ἐπὶ πάντα πολλὴ μετὰ τοῦ δαίμονος ἐχώρει, καὶ τὸ τέλος ἐγγύς ἦν, εἰς δὲ τὴν τύχην ἔδει περιφερόμενην ἐξικέσθαι· καθάπερ ἀγαθὸς κυβερνήτης πρὸς κύμα διερειδόμενος ὁ Φιλοποίμη, τὰ μὲν ἐνδιδόναί καὶ παρείκειν ἠναγκάζετο τοῖς καιροῖς, περὶ δὲ τῶν πλείστων διαφερόμενος, τοὺς τῷ λέγειν καὶ πράττειν ἰσχύοντας ἀντισπαῖν ἐπειρᾶτο πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Ἀρισταίνετου δὲ, τοῦ Μεγαλοπολίτου, δυναμένου μὲν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς μέγα, τοὺς δὲ Ῥωμαίους αἰεὶ θεραπεύοντος, καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς μὴ οἰομένου δεῖν ἐναντιοῦσθαι, μηδ' ἀχαρισεῖν ἐκείνοις ἐν τῷ συνεδρίῳ, λέγεται τὸν Φιλοποίμηνα σιωπᾶν ἀκούοντα, καὶ βαρέως φέρειν· τέλος δὲ ὑπ' ὀργῆς δυσανασχετοῦντα πρὸς τὸν Ἀρισταίνετον εἶπεῖν· « ὦ ἄνθρωπε, τί σπεύδεις τὴν πεπρωμένην τῆς Ἑλλάδος ἐπιδεῖν; » Μανίου δὲ, τοῦ Ῥωμαίων ὑπάτου, νενικηκότος μὲν Ἀντίοχον, αἰτουμένου δὲ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, ὅπως ἐάσωσι τοὺς Λακεδαιμονίων φυγάδας κατελθεῖν, καὶ Τίτου ταῦτά τῷ Μανίῳ περὶ τῶν φυγάδων ἀξιουόντος, διεκώλυσε τὸν Φιλοποίμηνα,

οὐ τοῖς φυγάσι πολεμῶν, ἀλλὰ βουλόμενος δι' αὐτοῦ καὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλὰ μὴ Τίτου, μηδὲ Ῥωμαίων χάριτι, τοῦτοπραχθήναι· καὶ στρατηγῶν εἰς τοῦπιόν, αὐτὸς κατήγαγε τοὺς φυγάδας. Οὕτως εἶχέτι πρὸς τὰς ἐξουσίας ὑπὸ φρονήματος δύσειρ καὶ φιλόνεικον.

ΙΗ. Ἦδη δὲ γεγωνὸς ἔτος ἑβδομηκοσόν, ὄγδρον δὲ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγῶν, ἤλπιζεν οὐ μόνον ἐκείνην τὴν ἀρχὴν ἀπολέμωσ διάξειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ βίου τὸ λοιπὸν αὐτῷ μεθ' ἡσυχίας καταβιῶναι τὰ πράγματα παρέξειν. Ὡς γὰρ αἱ νόσοι ταῖς τῶν σωμάτων Ῥώμαισ συναπομαραίνεσθαι δοκοῦσιν, οὕτως ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσιν ἐπιλιπούσης τῆς δυνάμεωσ, ἔληγε τὸ φιλόνεικον. Οὐ μὴν ἀλλὰ Νέμεσις τις, ὥσπερ ἀθλητὴν εὐδρομοῦντα, πρὸς τέρμασι τοῦ βίου κατέβαλε. Λέγεται γὰρ, ἐν τίνι συλλόγῳ τῶν παρόντων ἐπαινούντων ἄνδρα, δεινὸν εἶναι δοκοῦντα περὶ στρατηγίαν, εἰπεῖν τὸν Φιλοποίμενα· « Καὶ πῶς ἄξιον ἐκείνου λόγον ἔχειν τοῦ ἀνδρὸς, ὅστις ἦλῶ ζῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων; » Μεθ' ἡμέρας δ' ὀλίγασ Δεινοκράτης ὁ Μεσσήνιος, ἄνθρωπος ἰδίᾳ τε τῷ Φιλοποίμενι προσκεκρουκῶσ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπαχθὴσ διὰ πονηρίαν καὶ ἀκολασίαν, τὴν τε Μεσσήνην ἀπέσῃσε τῶν Ἀχαιῶν, καὶ κόμην τὴν καλουμένην Κολωνίδα προσηγέλητ μέλλων καταλαμβάνειν. Ὁ δὲ Φιλοποίμην ἔτυχε μὲν ἐν Ἄργει πυρέσσωσ· πυθόμενος δὲ ταῦτα συνέτεινεν εἰς Μεγάλην πόλιν, ἡμέρᾳ μιᾷ σαδίουσ πλείονασ, ἢ τετρακοσίουσ. Κάκειθεν εὐθύσ ἐβοήθει, τοὺσ ἰππεῖσ ἀναλαβὼν, οἵπερ ἦσαν ἐνδοξότατοι μὲν τῶν πολιτῶν, νέοι δὲ κομιδῆ, δι' εὐνοίαν τοῦ Φιλοποίμενοσ καὶ ζῆλον ἐβελονταὶ συστρατεύοντεσ. Ἰππατάμενοι δὲ πρὸς τὴν Μεσσήνην, καὶ περὶ τὸν Εὐάνδρου λόφον ἀπαντῶντι τῷ Δεινοκράτει συμπεσόντεσ, ἐκεῖνον μὲν ἐτρέψαντο· τῶν δὲ πεντακοσίων, οἱ τὴν χώραν τῶν Μεσσηνίων παρεφύλαττον, ἐξαίφνησ ἐπιφερομένων, καὶ τῶν πρότερον ἠττημένων, ὡσ τούτουσ κατειδόν, αὔθισ ἀνὰ τοὺσ

λόφους ἀθροίζομένων, δεισας ἑφίληποίμην κυκλωθῆναι, καὶ τῶν ἵππέων φειδόμενος, ἀνεχώρει διὰ τόπων χαλεπῶν, αὐτὸς οὐραγῶν, καὶ πολλάκις ἀντεξελάνων τοῖς πολεμίοις, καὶ ὅλως ἐπισπώμενος ἐφ' ἑαυτὸν, οὐ τολμώντων ἀντεμβαλεῖν ἐκείνων, ἀλλὰ κραυγαῖς καὶ περιδρομαῖς χρωμένων ἄπωθεν. Ἀφισάμενος οὖν πολλάκις διὰ τοὺς νεανίσκους, καὶ καθ' ἓνα παραπέμπων, ἔλαθεν ἐν πολλοῖς ἀπομονωθείς πολεμίοις. Καὶ συνάψαι μὲν εἰς χεῖρας οὐδείς ἐτόλμησεν αὐτῷ, πόρρωθεν δὲ βαλλόμενος καὶ βιαζόμενος πρὸς χωρία πετρώδη καὶ παράκρημνα, χαλεπῶς μετεχειρίζετο καὶ κατέζαινε τὸν ἵππον. Αὐτῷ δὲ τὸ μὲν γῆρας ὑπὲρ ἀσκήσεως πολλῆς ἐλαφρόν ἦν, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐμπόδιον εἰς τὸ σωθῆναι· τότε δὲ, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος ἐνδεοῦς γεγονότος, καὶ διὰ τὴν ὑδοιοπρίαν κατακόπου, βαρὺν ὄντα καὶ δυσκίνητον ἤδη, σφαιεῖς ὀπίσσω εἰς τὴν γῆν κατέβαλεν. Σκληροῦ δὲ τοῦ πτώματος γενομένου, καὶ τῆς κεφαλῆς παθούσης, ἔκειτο πολὺν χρόνον ἀναυδός· ὥς καὶ τοὺς πολεμίους τεθνᾶναι δόξαντας αὐτὸν, ἐπιχειρεῖν σρέφειν τὸ σῶμα καὶ σκυλεύειν. Ἐπεὶ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπάρας διέθλεψεν, ἀθρόοι περιπεσόντες ἀπέσρεφον αὐτοῦ τὰς χεῖρας ὀπίσσω, καὶ δῆσαντες ἤγον, ὕβρει χρώμενοι πολλῇ καὶ λοιδορίᾳ κατ' ἀνδράς, οὐδ' ὄναρ ἄν ποτε παθεῖν ὑπὸ Δεινοκράτους ταῦτα προσδοκήσαντος.

ΙΘ. Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει, τῇ μὲν ἀγγελίᾳ θαυμασῶς ἐπαρθέντες, ἠθροίζοντο περὶ τὰς πύλας. Ὡς δ' εἶδον ἐλκόμενον τὸν Φιλοποίμενα παρ' ἀξίαν τῆς τε δόξης καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἔργων καὶ τροπαίων, ἠλέησανοι πλεῖστοι καὶ συνήλγησαν· ὥς καὶ δακρῦσαι, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐκφλαυρίσαι δύναμιν, ὡς ἄπιστον καὶ τὸ μηδὲν οὔσαν. Οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν εἰς πολλοὺς φιλόανθρωπος ἐχώρει λόγος, ὡς μνημονευτέον εἶη τῶν πρόσθεν εὐεργεσιῶν, καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἀπέδωκεν αὐτοῖς, Νάβιν ἐξελάσας τὸν τύραννον. Ὀλίγοι δ' ἦσαν οἱ, τῷ Δεινοκράτει χαριζόμενοι, σρε-

βλοῦν τὸν ἄνδρα καὶ κτείνειν ἐκέλευον, ὡς βαρὺν πολέμιον καὶ δυσμείλικτον, αὐτῷ τε Δεινοκράτει φοβερώτερον, εἰ διαφύγοι καθυβρισμένος ὑπ' αὐτοῦ καὶ γεγονώς αἰχμάλωτος. Οὐ μὴν ἀλλὰ κομίσαντες αὐτὸν εἰς τὸν καλούμενον Θησαυρὸν, οἴκημα κατάγειον, οὔτε πνεῦμα λαμβάνον, οὔτε φῶς ἔξωθεν, οὔτε θύρας ἔχον, ἀλλὰ μεγάλῳ λίθῳ περιαγομένῳ κατακλειόμενον, ἐνταῦθα κατέθεντο, καὶ τὸν λίθον ἐπιβόρᾳζαντες, ἄνδρας ἐνόπλους κύκλῳ περιέστησαν. Οἱ δ' ἰππεῖς τῶν Ἀχαιῶν, ἐκ τῆς φυγῆς ἀναλαβόντες αὐτούς, ὡς οὐδαμοῦ φανερός ἦν ὁ Φιλοποίμην, ἀλλ' ἐδόκει τεθνᾶναι, πολὺν μὲν χρόνον ἐπέστησαν ἀνακαλούμενοι τὸν ἄνδρα, καὶ διαδιδόντες ἀλλήλοις λόγον, ὡς αἰσχροὴν σωτηρίαν καὶ ἄδικον σῶζονται, προέμενοι τοῖς πολεμίοις τὸν στρατηγὸν ἀφειδήσαντα τοῦ ζῆν δι' αὐτούς· ἔπειτα προϊόντες ἅμα, καὶ πολυπραγμονοῦντες, ἐπίθοντο τὴν σύλληψιν αὐτοῦ, καὶ διήγγελλον εἰς τὰς πόλεις τῶν Ἀχαιῶν. Οἱ δὲ συμφορὰν ποιούμενοι μεγάλην, ἀπαιτεῖν μὲν ἔγνωσαν τὸν ἄνδρα παρὰ τῶν Μεσσηνίων, πρεσβείαν πέμψαντες, αὐτοὶ δὲ παρεσκευάζοντο στρατεύειν.

Κ. Οὗτοι μὲν οὖν ταῦτ' ἔπραττον. Ὁ δὲ Δεινοκράτης, μάλισα τὸν χρόνον ὡς σωτήριον τῷ Φιλοποίμηνι δεδοικώς, καὶ φθᾶσαι τὰ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν βουλόμενος, ἐπεὶ νύξ ἐπῆλθε, καὶ τὸ πλῆθος ἀπεχώρησε τῶν Μεσσηνίων, ἀνοίξας τὸ δεσμωτήριον, εἰσέπεμψε δημόσιον οἰκέτην, φάρμακον κομίζοντα, προσενεγκεῖν, καὶ παρασῆναι, μέχρις ἂν ἐκπύη, κελεύσας. Ἔτυχε μὲν οὖν ἐν τῷ χλαμυδίῳ κατακείμενος, οὐ καθεύδων, ἀλλὰ λύπη καὶ θορύβῳ κατεχόμενος· ἰδὼν δὲ φῶς, καὶ παρῆς ὧτα πλησίον τὸν ἄνθρωπον, ἔχοντα τὴν κύλικα τοῦ φαρμάκου, συναγαγὼν μόλις ἑαυτὸν ὑπ' ἀσθενείας, ἀνεκάθισε. Καὶ δεξάμενος, ἠρώτησεν, εἴ τι περὶ τῶν ἰππέων, καὶ μάλισα Λυκόρτα, πεπυσμένος ἐστίν. Εἰπόντος δὲ τὰνθρώπου, διαπεφευγῆναι τοὺς πολλοὺς, ἐπένευσε τῇ κεφαλῇ, καὶ διαβλέψας πρῶτως πρὸς τὸν ἄν-

θρωπον· Εὖ λέγεις, εἶπεν, εἰ μὴ πάντα κακῶς πεπράχαμεν. Ἄλλο δὲ μηδὲν εἰπὼν, μηδὲ φθεγξάμενος, ἐξέπιε· καὶ πάλιν αὐτὸν ἀπέκλινεν, οὐ πολλὰ πράγματα τῷ φαρμάκῳ παρασχὼν, ἀλλ' ἀποσβεσθεῖς ταχὺ διὰ τὴν ἀσθένειαν.

ΚΑ. Ὡς οὖν ὁ περὶ τῆς τελευταῖης λόγος ἤκεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, τὰς μὲν πόλεις αὐτῶν κοινὴ κατήφεια καὶ πένθος εἶχεν· οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ μετὰ τῶν προβούλων συνελθόντες εἰς Μεγάλην πόλιν, οὐδ' ἠντινοῦν ἀναβολὴν ἐποιήσαντο τῆς τιμωρίας, ἀλλ' ἐλόμενοι στρατηγὸν Λυκόρταν, εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐνέβαλον, καὶ κακῶς ἐποιοῦν τὴν χώραν, ἄχρις οὗ συμφρονήσαντες ἐδέξαντο τοὺς Ἀχαιοὺς. Καὶ Δεινοκράτης μὲν αὐτὸς αὐτὸν φθάσας διεχρήσατο· τῶν δ' ἄλλων, ὅσοις μὲν ἀνελεῖν ἔδοξε Φιλοποίμενα, δι' αὐτῶν ἀπέθνησκον, ὅσοις δὲ καὶ βασανίσαι, τούτους ἐν αἰτίαις ποιούμενος συνελάμβανεν ὁ Λυκόρτας. Τὸ δὲ σῶμα καύσαντες αὐτοῦ, καὶ τὰ λείψανα συνθέντες εἰς ὑδρίαν, ἀνεζεύγυσαν, οὐκ ἀτάκτως, οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἐπινίκιον πομπήντινα ἅμα ταῖς ταφαῖς μίζαντες. Ἦν μὲν γὰρ ἐσφρανωμένους ἰδεῖν, ἦν δὲ τοὺς αὐτοὺς καὶ δακρύοντας· ἦν ἰδὲ τοὺς ἐχθροὺς, δεσμίους ἀγομίνοους. Αὐτὴν δὲ τὴν ὑδρίαν, ὑπὸ πλήθους ταινιῶν τε καὶ σφάνων μόλις ὀρωμένην, ἐκόμιζεν ὁ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν παῖς, Πολύβιος, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ πρῶτοι τῶν Ἀχαιῶν. Οἱ δὲ στρατιῶται, ὀπλισμένοι μὲν αὐτοὶ, τοῖς δ' ἵπποις κεκοσμημένοις ἐπηκολούθουν, οὔτε, οἷον ἐπὶ πένθει τοσοῦτῳ, κατηφεῖς, οὔτε τῇ νίκῃ γαυριῶντες. Ἐκ δὲ τῶν διὰ μέσου πόλεων καὶ κωμῶν ἀπαντῶντες, ὥσπερ αὐτὸν ἀπὸ στρατείας ἐπανιόντα δεξιούμενοι, τῆς ὑδρίας ἐφήπτοντο, καὶ συμπροῆγον εἰς Μεγάλην πόλιν. Ὡς οὖν συνανεμίχθησαν αὐτοῖς οἱ πρεσβύτεροι μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων, ὀλοφυρμὸς ἤδη διὰ παντὸς ἐχώρει τοῦ στρατεύματος εἰς τὴν πόλιν, ἐπιποθοῦσαν τὸν ἄνδρα, καὶ βαρέως φέρουσαν, οἰομένην συναποβεβληκῆναι τὸ πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς. Ἐτάφη

μὲν οὖν, ὡς εἰκός, ἐνδόξως, καὶ περὶ τὸ μνημεῖον αὐτοῦ οἱ τῶν
 Μεσσηνίων αἰχμάλωτοι κατελεύσθησαν. Οὐσῶν δὲ πολλῶν μὲν
 εἰκόνων αὐτοῦ, μεγάλων δὲ τιμῶν, ἃς αἱ πόλεις ἐψηφίσαντο,
 Ῥωμαῖος ἀνὴρ, ἐν τοῖς περὶ Κόρινθον ἀτυχήμασι τῆς Ἑλλάδος,
 ἐπεχείρησεν ἀνελεῖν ἀπάσας, καὶ διώκειν αὐτὸν, ἐνδεικνύμενος,
 ὡσπερ ἔτι ζῶντα, Ῥωμαίοις πολέμιον καὶ κακόνου γενέσθαι.
 Λόγων δὲ λεχθέντων, καὶ Πολυδίου πρὸς τὸν συκοφάντην ἀν-
 τειπόντος, οὐθ' ὁ Μόμμιος, οὔτε οἱ πρέσβεις ὑπέμειναν ἀνδρὸς
 ἐνδόξου τιμὰς ἀφανίσαι, καίπερ οὐκ ὀλίγα τοῖς περὶ Τίτον καὶ
 Μάνιον ἐναντιωθέντος· ἀλλὰ τῆς χρείας τὴν ἀρετὴν ἐκείνοι,
 καὶ τὸ καλὸν, ὡς ἔοικε, τοῦ λυσιτελοῦς διώριζον· ὀρθῶς καὶ
 προσηκόντως, τοῖς μὲν ὠφελουῖσι, μισθὸν καὶ χάριν παρὰ τῶν
 εὖ παθόντων, τοῖς δ' ἀγαθοῖς, τιμὴν ὀφείλεσθαι παρὰ τῶν ἀγα-
 θῶν ἀεὶ νομίζοντες. Ταῦτα περὶ Φιλοπαίμενος.

ΠΛΟΥΤ. Τ. ΚΟΙΝΤ. ΦΛΑΜΙΝ.

ὌΝ δὲ παραβάλλομεν αὐτῷ, Τίτος Κοϊντίος Φλαμινῖνος, ἰδέαν μὲν ὑποῖος ἦν, πάρεστι θεάσασθαι τοῖς βουλομένοις ἀπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ χαλκῆς εἰκόνας, ἣ κεῖται παρὰ τὸν μέγαν Ἀπόλλωνα τὸν ἐκ Καρχηδόνος, ἀντικρὺ τοῦ ἵπποδρόμου, γράμματιν Ἑλληνικοῖς ἐπιγεγραμμένη. Τὸ δ' ἦθος ὄξυς λέγεται γενέσθαι καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ πρὸς χάριν. Οὐ μὴν ὁμοίως· ἀλλ' ἑλαφρὸς μὲν ἐν τῷ κολάζειν, καὶ οὐκ ἐπίμνος, πρὸς δὲ τὰς χάριτας τελεσιουργός· καὶ τοῖς εὐεργετηθεῖσι διὰ παντός, ὥσπερ εὐεργέταις, εὖνους, καὶ πρόθυμος, ὡς κάλλιπα τῶν κτημάτων, τοὺς εὖ πεπνοθῆτας ὑπ' αὐτοῦ περιέπειν ἀεὶ καὶ σώζειν. Φιλοτιμύτατος δὲ καὶ φιλοδοξότατος ὢν, ἐβούλετο τῶν ἀρίστων καὶ μεγίστων πράξεων αὐτουργὸς εἶναι, καὶ τοῖς δεομένοις εὖ παθεῖν μᾶλλον, ἢ τοῖς εὖ ποιῆσαι δυναμένοις ἔχαιρε, τοὺς μὲν ὕλην τῆς ἀρετῆς, τοὺς δὲ ὥσπερ ἀντιπάλους πρὸς δόξαν ἠγούμενος. Παιδευθεὶς δὲ παιδείαν τὴν διὰ τῶν ἐθνῶν τῶν στρατιωτικῶν, πολλοὺς τότε καὶ μεγάλους τῆς Ῥώμης ἀγωνιζομένης ἀγῶνας, καὶ τῶν νέων εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ στρατεύεσθαι στρατηγεῖν διδασκομένων, πρῶτον μὲν ἐν τῷ πρὸς Ἀννίβαν πολέμῳ χιλίαρχος ὑπατεύοντι Μαρκέλλῳ συνεστρατεύσατο. Καὶ Μάρκελλος μὲν ἐνέδρα περιπεσὼν ἐτελεύτησε· Τίτος δὲ τῆς περὶ Τάραντα χώρας, καὶ Τάραντος αὐτοῦ, τὸ δεύτερον ἠλωκότος, ἔπαρχος ἀποδειχθεὶς, εὐδουκίμησεν οὐχ ἥττον ἐπὶ τοῖς δικαίοις, ἢ κατὰ τὴν στρατείαν. Διὸ καὶ πεμ-
πομένων ἀποίκων εἰς δύο πόλεις, Νάρνειάν τε καὶ Κώνσαν, ἀρχῶν ἤρεθη καὶ οἰκιστής.

Β. Τοῦτο δ' αὐτὸν ἐπῆρε μάλιστα, τὰς διὰ μέσου καὶ συνήθεις τοῖς νέοις ἀρχὰς ὑπερβάντα, δημαρχίαν καὶ στρατηγίαν καὶ ἀγο-

ρανομίαν, εὐθὺς αὐτὸν ὑπατείας ἀξιοῦν· καὶ κατῆι τοὺς ἀπὸ τῶν κληρουχιῶν ἔχων προθύμους. Τῶν δὲ περὶ Φούλβιον καὶ Μάλλιον δημάρχων ἐνισταμένων, καὶ δεινὸν εἶναι λεγόντων, ἀνδρα νέον εἰς τὴν μεγίστην ἀρχὴν εἰσθιάζεσθαι παρὰ τοὺς νόμους, οἷον ἀτέλεσον ἔτι τῶν πρώτων ἱερῶν καὶ μυστηρίων τῆς πολιτείας, ἡ μὲν σύγκλητος ἀπέδωκε τῷ δήμῳ τὴν ψῆφον, ὁ δὲ δῆμος ἀπέδειξεν αὐτὸν ὑπατον μετὰ Σέξτου Αἰλίου, καὶ περὶ οὗτω τριάκοντα ἔτη γεγονότα. Κλήρω δὲ λαγχάνει τὸν πρὸς Φίλιππον καὶ Μακεδόνας πόλεμον, εὐτυχίᾳ τινὶ τῶν Ῥωμαίων συλλαχῶν πράγμασι, καὶ ἀνθρώποις, οὐ πάντα πολέμῳ καὶ βίᾳ χρωμένους δεομένοις ἄρχοντος, ἀλλὰ πειθοῖ καὶ ὁμιλίᾳ μᾶλλον ἀλωσίμοις. Φιλίππῳ γὰρ ἦν σόμωμα μὲν εἰς μάχην ἀποχρῶν, ἡ Μακεδόνων ἀρχή, ῥώμῃ δὲ πολέμου τριβὴν ἔχοντος, καὶ χορηγία, καὶ καταφυγή, καὶ ὄργανον ὅλως τῆς φάλαγγος, ἡ τῶν Ἑλλήνων δύναμις· ὧν μὴ διαλυθέντων ἀπὸ τοῦ Φιλίππου, μιᾶς μάχης οὐκ ἦν ἔργον ὁ πρὸς αὐτὸν πόλεμος. Ἡ δ' Ἑλλάς οὕτω πολλὰ συνενηγεμένη Ῥωμαίοις, ἀλλὰ τότε πρῶτον ἐπιμιγνυμένη ταῖς πράξεσιν, εἰ μὴ φύσει τε χρηστὸς ἦν ὁ ἄρχων, καὶ λόγῳ μᾶλλον, ἢ πολέμῳ, χρώμενος, ἐντυγχάνοντί τε προσῆν πιθανότης, καὶ πραότης ἐντυγχανομένῳ, καὶ τόνος πλείους ὑπὲρ τῶν δικαίων, οὐκ ἂν οὕτω ῥαδίως ἀντὶ τῶν συνήθων ἀλλόφυλον ἀρχὴν ἠγάπησε. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ δηλοῦται.

Γ. Πυρθανόμενος δ' ὁ Τίτος, τοὺς πρὸ ἑαυτοῦ στρατηγούς, τοῦτο μὲν Σουλπίκιον, τοῦτο δὲ Πόπλιον, ὁψὲ τῆς ὥρας ἐμβαλόντας εἰς Μακεδονίαν, καὶ τοῦ πολέμου βραδέως ἀψαμένους, κατατετρίφθαι τοπομαχοῦντας καὶ διαπληκτιζομένους ἀκροβολισμοῖς ὑπὲρ ὁδῶν καὶ σιτολογίας πρὸς τὸν Φίλιππον, οὐκ ᾔφετο δεῖν, ὥσπερ ἐκεῖνοι καταναλώσαντες οἴκοι τὸν ἐνικυτὸν ἐν τιμαῖς καὶ πολιτείας, ὕστερον ἐξώρμησαν ἐπὶ τὰς στρατείας, οὕτω καὶ αὐτὸς, * ἐν τιμαῖς καὶ πολιτείας * ἐνικυτὸν ἐπικερδᾶναι τῇ ἀρχῇ,

ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣ ΑΥΤΟΚΡ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Σελ. 6 334. Τομ. II

τὸν μὲν ὑπατεύσας, τῷ δὲ πολεμήσας· ἀλλ' ὁμοῦ φιλήτιμους ἐνεργῶν τῷ πολέμῳ τὴν ἀρχὴν παρασχεῖν, τὰς μὲν ἐν τῇ πόλει τιμᾶς καὶ προεδρίας ἀφῆκεν· αἰτησάμενος δὲ παρὰ τῆς βουλῆς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Λεύκιον, ἄρχοντα νεῶν συστρατεύειν, καὶ τῶν μετὰ Σκιπίωνος ἐν Ἰβηρίᾳ μὲν Ἀσδρούβαν, ἐν Λιβύῃ δ' Ἄννιβαν αὐτὸν καταμεμνημένων, τοὺς ἀκμάζοντας ἔτι καὶ προθύμους ἀναλαβὼν, ὥσπερ σόμωμα, τρισχιλίους γενομένους, εἰς τὴν Ἑπειρον ἀσφαλῶς διεπέρασε. Καὶ τὸν Πόπλιον εὐρῶν μετὰ τῆς δυνάμειος ἀντιστρατοπεδεύοντα τῷ Φιλίππῳ, τὰς περὶ τὸν Ἄψον ποταμὸν ἐμβολῆς καὶ τὰ σενὰ φυλάττοντι, πολὺν ἤδη χρόνον, οὐδὲν δὲ περαίνοντα διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν χωρίων, παρέλαβε τὸ σράτευμα, καὶ τὸν Πόπλιον ἀποπέμψας, κατεσκέπτετο τοὺς τόπους. Εἰσὶ δ' ὀχυροὶ μὲν οὐχ ἦττον τῶν περὶ τὰ Τέμπη· κάλλη δὲ δένδρων, ὡς ἐκεῖνοι, καὶ χλωρότητα ὕλης, καὶ διατριβῶν, καὶ λειμῶνας ἡδεῖς οὐκ ἔχουσι. Ὀρῶν δὲ μεγάλων καὶ ὑψηλῶν ἑκατέρωθεν εἰς μίαν φάραγγα μεγίστην καὶ βαθεῖαν συμφορομένων, διεκπίπτωνό Ἄψος, καὶ σχῆμα καὶ τάχος ἐξομοιοῦται πρὸς τὸν Πηνειόν· τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ἀποκρύπτων ὑπὸ ρεῖαν, ἐκτομὴν δὲ κρημνώδη καὶ σενὴν παρὰ τὸ ρεῖθρον ἀπολείπων ἀτραπὸν, οὐδὲ ἄλλως ῥαδίαν στρατεύματι διελθεῖν, εἰ δὲ καὶ φυλάττοιτο, παντελῶς ἀπορον.

Δ. Ἦσαν μὲν οὖν οἱ τὸν Τίτον ἄγειν κύκλῳ διὰ τῆς Δασσαρήτιδος κατὰ Λύγον εὐπαρον ὕδον καὶ ῥαδίαν ἐπιχειροῦντες. Ὁ δὲ δεδοικώς, μὴ πόρρω θαλάττης ἐμβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τόπους γλίσχρους καὶ σπειρομένους πονηρῶς, τοῦ Φιλίππου φυγομαχοῦντος, ἀπορήσῃ σιτίων, καὶ πάλιν ἀπρακτος, ὥσπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ στρατηγός, ἀναχωρεῖν ἀναγκασθῆ πρὸς τὴν θάλασσαν, ἔγνω προσβαλὼν ἀνά κράτος διὰ τῶν ἄκρων, βιάσασθαι τὴν πάροδον. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἔφη τοῦ Φιλίππου τῇ φάλαγγι κατέχοντος, ἐκ τῶν πλαγίων πανταχόθεν ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἀκοντίων καὶ

τοξευμάτων φερομένων, πληγαὶ μὲν ἐγίνοντο, καὶ ἀγῶνες ὄξεις, καὶ νεκροὶ παρ' ἀμφοτέρων ἐπιπτον, οὐδὲν δὲ τοῦ πολέμου πέρας ἐφαίνετο, προσήλθον ἄνθρωποι τῶν αὐτόθι νεμόντων, φράζοντες τινὰ κύκλωσιν ἀμελουμένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἧ τὸν στρατὸν ἄξειν ὑπισχυοῦντο, καὶ καταστήσειν μάλιτα τριταῖον ἐπὶ τῶν ἄκρων. Γνώσῃν δὲ τῆς πίστεως παρείχοντο καὶ θεβαιωτὴν, Χάροπα τὸν Μαχάτα, πρωτεύοντα μὲν Ἡπειρωτῶν, εὖνουν δὲ Ῥωμαίους ὄντα, καὶ κρύφα φόβῳ τοῦ Φιλίππου συναγωνιζόμενον. Ἡ πισεύσας ὁ Τίτος, ἐκπέμπει χιλίαρχον ἓνα, πεζοὺς ἔχοντα τετρακισχιλίους καὶ ἵππεῖς τριακοσίους. 'Ηγοῦντο δ' οἱ νομεῖς ἐκεῖνοι δεδεμένοι, καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἀνεπαύοντο, κοίλους προβαλλόμενοι καὶ ὑλώδεις τόπους, ὠδευον δὲ νύκτωρ πρὸς τὴν σελήνην. Καὶ γὰρ ἦν διχόμηνος. Ὁ δὲ Τίτος τούτους ἀποσεύλας, τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας διανέπαυε τὸν στρατὸν, ὅσα μὴ περισπᾶν τοῖς ἀκροβολισμοῖς τοὺς πολεμίους. Καθ' ἣν δ' ἔμελλον ὑπερφανήσεσθαι τῶν ἄκρων οἱ περιόντες, ἅμ' ἡμέρᾳ πᾶν μὲν βαρὺ, πᾶν δὲ γυμνητικὸν ὕπλον ἐκίνει· καὶ τριχῆ νείμας τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν εἰς σενώτατον παρὰ τὸ ρεῖθρον ὁσθίας ἀνήγε τὰς σπεύρας, βαλλόμενος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ συμπλεκόμενος τοῖς ἀπαντῶσι περὶ τὰς δυσχωρίας. Τῶν δ' ἄλλων ἐκατέρωθεν ἅμα πειρωμένων ἀμιλλᾶσθαι, καὶ ταῖς τραχύτησιν ἐμφομένων προθύμως, ὅ τε ἥλιος ἀνέσχε, καὶ καπνὸς οὐ βέβαιος, ἀλλ' οἷον ὄρειος ὑμίχλη, πόρρωθεν ἀνατέλλων καὶ διαφαινόμενος, τοὺς μὲν πολεμίους ἐλάνθανε· κατὰ νότου γὰρ ἦν αὐτοῖς, ἤδη τῶν ἄκρων ἐχομένων. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δόξαν ἔσχον ἀμφίβολον ἐν ἀγῶνι καὶ πόνῳ, τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸ βουλούμενον λαμβάνοντες. Ἐπεὶ δὲ μᾶλλον αὐξάνόμενος, καὶ διαμελαίνων τὸν ἄερα, καὶ πολὺς ἄνω χωρῶν, ἐδηλοῦτο πυρσὸς εἶναι φίλιος, οἱ μὲν ἀλλάξαντες ἐπέβαινον ἐρρωμένως, καὶ συνέσελλον εἰς τὰ τραχύτατα τοὺς πολεμίους, οἱ δ' ὀπισθεν ἀπὸ τῶν ἀκρῶν ἀντηλάλαξαν.

Ε. Φυγή μὲν οὖν ἦν εὐθύς ὀξεῖα πάντων, ἔπεσον δὲ δισχί-
 λίων οὐ πλείους· ἀφηροῦντο γὰρ αἱ δυσχωρίαι τὴν δίωξιν. Χρή-
 ματα δὲ καὶ σκηνὰς καὶ θεράποντας οἱ Ῥωμαῖοι διαρπάσαντες,
 ἐκράτουν τῶν σενῶν, καὶ διώδεον τὴν Ἥπειρον οὕτω κοσμίως
 καὶ μετ' ἐγκρατείας τοσαύτης, ὥστε τῶν πλοίων καὶ τῆς θαλάσ-
 σης μακρὰν ὄντας αὐτοὺς, καὶ τὸν ἐπιμήνιον σῖτον μὴ μεμετρη-
 μένους, οὐδ' εὐποροῦντας ἀγορᾶς, ἀπέχεσθαι τῆς χώρας ἀμφι-
 λαφεῖς ὠφελείας ἐχούσης. Ὁ γὰρ Τίτος πυνθανόμενος τὸν Φί-
 λιππον, ὡς ὅμοια φεύγοντι τὴν Θετταλίαν διερχόμενος, τοὺς
 μὲν ἀνθρώπους ἐκ τῶν πόλεων ἀνίστησιν εἰς τὰ ὄρη, τὰς δὲ πό-
 λεις καταπίμπρησι, τῶν δὲ χρημάτων τὰ λειπόμενα διὰ πλῆθος,
 ἢ βάρος, ἀρπαγὴν προτίθεται, τρόπον τινὰ τῆς χώρας ἐξιζά-
 μενος ἤδη Ῥωμαίοις, ἐφιλοτιμεῖτο, καὶ παρεκάλει τοὺς στρα-
 τιώτας, ὥσπερ εἰκείας καὶ παρακεχωρημένης κηδομένους βαδί-
 ζειν. Καὶ μέντοι καὶ παρεῖχεν αὐτοῖς τὰ γινόμενα τῆς εὐταξίας
 αἰσθησιν εὐθύς. Προσεχώρουν μὲν γὰρ αἱ πόλεις ἀψαμένους
 Θετταλίας, οἱ δ' ἐντὸς πυλῶν Ἕλληνας ἐπόθουν καὶ διεπτύητο
 ταῖς ὁρμαῖς πρὸς τὸν Τίτον. Ἀχαιοὶ δὲ τὴν Φιλίππου συμμαχίαν
 ἀπειπάμενοι, πολυμυεῖν ἐψηφίσαντο μετὰ Ῥωμαίων πρὸς αὐτόν.
 Ὀπούντιοι δὲ, καὶ περ Αἰτωλῶν τότε Ῥωμαίοις συναγωνιζομένων
 προθυμότατα, καὶ τὴν πόλιν ἀξιούντων παραλαβεῖν καὶ φυλάτ-
 τειν, οὐ προσέσχον, ἀλλὰ μεταπεμφάμενοι τὸν Τίτον, ἐκεῖνον
 διεπίστευσαν ἑαυτοὺς καὶ παρέδωκαν. Πύρρον μὲν οὖν λέγουσιν,
 ὅτε πρῶτον ἀπὸ σκοπιῆς κατείδε τὸ στρατεύμα τῶν Ῥωμαίων
 διακεκοσμημένον, εἰπεῖν, οὐ βαρβαρικὴν αὐτῷ φανῆναι τὴν τῶν
 βαρβάρων παράταξιν· οἱ δὲ Τίτῳ πρῶτον ἐντυγχάνοντες ἠναγ-
 κάζοντο παραπλησίως ἀφιέναι φωνάς. Ἀκούοντες γὰρ τῶν Μα-
 κεδόνων, ὡς ἄνθρωπος ἄρχων βαρβάρου στρατιᾶς ἔπεισι, δι' ὀ-
 πλων πάντα κατασφερόμενος καὶ δουλούμενος, εἴτ' ἀπαντῶντες
 ἀνδρὶ τήν τε ἡλικίαν νέῳ, καὶ τὴν ὄψιν φιλανθρώπῳ, φωνήν τε

τοξευμάτων φερομένων, πληγαὶ μὲν ἐγίνοντο, καὶ ἀγῶνες ὀξείεις, καὶ νεκροὶ παρ' ἀμφοτέρων ἔπιπτον, οὐδὲν δὲ τοῦ πολέμου πέρας ἐφαίνετο, προσήλθον ἄνθρωποι τῶν αὐτόθι νεμόντων, φράζοντες τινὰ κύκλωσιν ἀμελουμένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἧ τὸν στρατὸν ἄξειν ὑπισχυοῦντο, καὶ καταστήσειν μάλιτα τριταῖον ἐπὶ τῶν ἄκρων. Γνώσῃν δὲ τῆς πίσεως παρείχοντο καὶ θεβαιωτὴν, Χάροπα τὸν Μαχάτα, πρωτεύοντα μὲν Ἑπειρωτῶν, εὐνοῦν δὲ Ῥωμαίοις ὄντα, καὶ κρύφα φόβῳ τοῦ Φιλίππου συναγωνιζόμενον. Ἡ πίσεύσας ὁ Τίτος, ἐκπέμπει χιλιάρχον ἓνα, πεζοὺς ἔχοντα τετρακισχιλίους καὶ ἵππεῖς τριακοσίους. Ἐγούντο δ' οἱ νομεῖς ἐκεῖνοι δεδεδεμένοι, καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἀνεπαύοντο, κοίλους προβαλλόμενοι καὶ ὑλώδεις τόπους, ὠδεύον δὲ νύκτωρ πρὸς τὴν σελήνην. Καὶ γὰρ ἦν διχόμηνος. Ὁ δὲ Τίτος τούτους ἀποσειλάς, τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας διανέπαιε τὸν στρατὸν, ὅσα μὴ περισπᾶν τοῖς ἀκροβολισμοῖς τοὺς πολεμίους. Καθ' ἣν δ' ἔμελλον ὑπερφανήσεσθαι τῶν ἄκρων οἱ περιόντες, ἀμ' ἡμέρᾳ πᾶν μὲν βαρὺ, πᾶν δὲ γυμνητικὸν ὕπλον ἐκίνει· καὶ τριχῆ νείμας τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν εἰς σενώτατον παρὰ τὸ ρεῖθρον ὀρθίας ἀνήγε τὰς σπείρας, βαλλόμενος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ συμπλεκόμενος τοῖς ἀπαντῶσι περὶ τὰς δυσχωρίας. Τῶν δ' ἄλλων ἐκατέρωθεν ἅμα πειρωμένων ἀμιλλᾶσθαι, καὶ ταῖς τραχύτησιν ἐμφυομένων προθύμως, ὅ τε ἥλιος ἀνέσχε, καὶ καπνὸς οὐ βέβαιος, ἀλλ' οἷον ὄρειος ὑμίχλη, πόρρωθεν ἀνατέλλων καὶ διαφαινόμενος, τοὺς μὲν πολεμίους ἐλάνθανε· κατὰ νότου γὰρ ἦν αὐτοῖς, ἥδη τῶν ἄκρων ἐχομένων. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δόξαν ἔσχον ἀμφίβολον ἐν ἀγῶνι καὶ πόνῳ, τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸ βουλούμενον λαμβάνοντες. Ἐπεὶ δὲ μᾶλλον αὐξάνόμενος, καὶ διαμελαίνων τὸν ἀέρα, καὶ πολὺς ἄνω χωρῶν, ἐδηλοῦτο πυρσὸς εἶναι φίλιος, οἱ μὲν ἀλαλάζαντες ἐπέβαινον ἐρρώμένως, καὶ συνέσελλον εἰς τὰ τραχύτατα τοὺς πολεμίους, οἱ δ' ὀπισθεν ἀπὸ τῶν ἄκρων ἀντηλάλαζαν.

Ε. Φυγή μὲν οὖν ἦν εὐθύς ὄξεια πάντων, ἔπεσον δὲ δυσχίλιων οὐ πλείους· ἀφηροῦντο γὰρ αἱ δυσχωραὶ τὴν δίωξιν. Χρήματα δὲ καὶ σκηνὰς καὶ θεράποντας οἱ Ῥωμαῖοι διαρπάσαντες, ἐκράτουν τῶν σενῶν, καὶ διώδευον τὴν Ἥπειρον οὕτω κοσμίως καὶ μετ' ἐγκρατείας τοσαύτης, ὥστε τῶν πλοίων καὶ τῆς θαλάσσης μακρὰν ὄντας αὐτοῖς, καὶ τὸν ἐπιμήνιον σῆτον μὴ μεμετρημένους, οὐδ' εὐποροῦντας ἀγορᾶς, ἀπέχεσθαι τῆς χώρας ἀμφιλαφεῖς ὠφελείας ἐχρούσης. Ὁ γὰρ Τίτος πυνθανόμενος τὸν Φίλιππον, ὡς ὅμοια φεύγοντι τὴν Θετταλίαν διερχόμενος, τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐκ τῶν πόλεων ἀνίστησιν εἰς τὰ ἄρη, τὰς δὲ πόλεις καταπίμπρησι, τῶν δὲ χρημάτων τὰ λειπόμενα διὰ πλῆθος, ἢ βάρος, ἀρπαγὴν προτίθεται, τρόπον τινὰ τῆς χώρας ἐξισάμενος ἤδη Ῥωμαίοις, ἐφιλοτιμεῖτο, καὶ παρεκάλει τοὺς στρατιώτας, ὥσπερ οἰκείας καὶ παρακεχωρημένης κηδομένους βαδίζειν. Καὶ μέντοι καὶ παρῆγεν αὐτοῖς τὰ γινόμενα τῆς εὐταξίας αἴσθησιν εὐθύς. Προσεχώρου μὲν γὰρ αἱ πόλεις ἀψαμένοις Θετταλίας, οἱ δ' ἐντὸς πυλῶν Ἕλληνες ἐπόθουν καὶ διεπτύηντο ταῖς ὁρμαῖς πρὸς τὸν Τίτον. Ἀχαιοὶ δὲ τὴν Φιλίππου συμμαχίαν ἀπειπάμενοι, πολεμεῖν ἐψηφίσαντο μετὰ Ῥωμαίων πρὸς αὐτόν. Ὀπούντιοι δὲ, καίπερ Αἰτωλῶν τότε Ῥωμαίοις συναγωνιζομένων προθυμότερα, καὶ τὴν πόλιν ἀξιούντων παραλαβεῖν καὶ φυλάττειν, οὐ προσέσχον, ἀλλὰ μεταπεμφάμενοι τὸν Τίτον, ἐκείνῳ διεπίστυσαν ἑαυτοὺς καὶ παρέδωκαν. Πύρρον μὲν οὖν λέγουσιν, ὅτε πρῶτον ἀπὸ σκοπῆς κατείδε τὸ σράτευμα τῶν Ῥωμαίων διακεκοσμημένον, εἰπεῖν, οὐ βαρβαρικὴν αὐτῷ φανῆναι τὴν τῶν βαρβάρων παράταξιν· οἱ δὲ Τίτῳ πρῶτον ἐντυγχάνοντες ἠναγκάζοντο παραπλησίως ἀφιέναι φωνάς. Ἀκούοντες γὰρ τῶν Μακεδόνων, ὡς ἀνθρώπος ἄρχων βαρβάρου στρατιᾶς ἔπεισι, δι' ὀπλων πάντα κατασφραγόμενος καὶ δουλούμενος, εἴτ' ἀπαντῶντες ἀνδρὶ τὴν τε ἡλικίαν νέῳ, καὶ τὴν ὄψιν φιλανθρώπῳ, φωνήν τε

καὶ διάλεκτον Ἕλλησι, καὶ τιμῆς ἀληθοῦς ἔραστῃ, θαυμασίως ἐκλιθύντο, καὶ τὰς πόλεις ἀπιόντες ἐνεπίμπλασαν εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτὸν, ὡς ἐχούσας ἡγεμόνα τῆς ἐλευθερίας. Ἐπεὶ δὲ καὶ Φιλίππῳ, δοκοῦντι συμβατικῶς ἔχειν, εἰς ταῦτὸν ἐλθὼν, προὔτεινεν εἰρήνην καὶ φιλίαν, ἐπὶ τῷ τοῦ Ἕλληνας αὐτονόμους ἔσθ, καὶ τὰς φρουράς ἀπαλλάττειν, ὃ δὲ οὐκ ἐδέξατο· παντάπασι δὴ τότε καὶ τοῖς θεραπεύουσι τὰ τοῦ Φιλίππου παρέστη, Ῥωμαίους πολεμήσοντας ἡκεῖν, οὐχ Ἕλλησιν, ἀλλ' ὑπὲρ Ἑλλήνων Μακεδόσι.

5. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα προσεχώρει καθ' ἡσυχίαν αὐτῷ· τὴν δὲ Βοιωτιανὰ πολέμῳ ἐπιπορευομένῳ Θηβαίων ἀπήνητησαν οἱ πρῶτοι, φρονοῦντες μὲν τὰ τοῦ Μακεδόνοιο διὰ Βραχύλλην, ἀσπαζόμενοι δὲ καὶ τιμῶντες τὸν Τίτον, ὡς φιλίας πρὸς ἀμφοτέρους ὑπαρχούσης. Ὁ δ' ἐντυχὼν αὐτοῖς φιλανθρώπως καὶ δεξιωσάμενος, προῆγεν ἡσυχῇ καθ' ὁδόν, τὰ μὲν ἐρωτῶν καὶ πυνθανόμενος, τὰ δὲ διηγούμενος, καὶ παράγων ἐπίτηδες, ἄχρι [τοῦ] τοῦ στρατιώτας ἀναλαβεῖν ἐκ τῆς πορείας. Οὕτω δὲ προάγων, συνεισῆλθε τοῖς Θηβαίοις εἰς τὴν πόλιν, οὐ πᾶν μὲν ἡδομένοις, ὀκνοῦσι δὲ κωλύειν· ἐπεὶ στρατιῶταί γε μέτριοι τὸ πλῆθος εἶποντο. Καὶ μέντοι παρελθὼν ὁ Τίτος, ὡς οὐκ ἔχων τὴν πόλιν, ἔπειθεν ἐλεῖσθαι τὰ Ῥωμαίων, Ἄττάλου τοῦ βασιλέωιο συναγορεύοντος αὐτῷ, καὶ συνεξορμῶντος τοῦς Θηβαίους. Ἀλλ' Ἄτταλος μὲν, ὡς ἔοικε, τοῦ γῆρωιο προθυμότερον ἑαυτὸν τῷ Τίτῳ ῥήτορα παρασχεῖν φιλοτιμούμενος, ἐν αὐτῷ τῷ λέγειν προσπεσόντος ἰλίγγου τινός, ἢ ῥεύματος, ἄφνω τὴν αἴσθησιν ἐπιληφθεὶς ἔπεσε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ταῖς ναυσὶν εἰς Ἀσίαν ἀποκομισθεὶς ἐτελεύτησεν· οἱ δὲ Βοιωτοὶ προσεχώρησαν τοῖς Ῥωμαίοις.

Ζ. Φιλίππου δὲ πρέσβεις πέμψαντος εἰς Ῥώμην, ἀπέσειλε καὶ ὁ Τίτος παρ' αὐτοῦ τοῦς πράξοντα, ὅπως ἐπιψηφίσηται ἢ σύγκλητος χρόνον αὐτῷ, τοῦ πολέμου μένοντος· εἰ δὲ μὴ, δι' ἐκείνου τὴν εἰρήνην γενέσθαι. Φιλότιμος γὰρ ὢν ἰσχυρῶς, ἐδε-

ἴδει, πεμφθέντος ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐτέρου στρατηγοῦ, τὴν δόξαν ἀφαιρεθῆναι. Διαπραξαμένων δὲ τῶν φίλων αὐτῷ, μήτε τὸν Φίλιππον, ὃν ἔχρηζε, τυχεῖν, καὶ τοῦ πολέμου τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνῳ φυλαχθῆναι, δεξάμενος τὸ δόγμα, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαρθεὶς, εὐθὺς εἰς Θετταλίαν ἐπὶ τὸν Φιλίππου πόλεμον ὄρμησεν, ὑπὲρ ἑξακισχιλίους καὶ δισμυρίους ἔχων στρατιώτας, ὃν Αἰτωλοὶ πεζοὺς ἑξακισχιλίους καὶ ἵππεῖς τετρακοσίους παρείχον. Ἦν δὲ καὶ τοῦ Φιλίππου τὸ κράτευμα τῷ πλήθει παραπλήσιον. Ἐπεὶ δὲ βαδίζοντες ἐπ' ἀλλήλους, καὶ γενόμενοι περὶ τὴν Σκοτούσσαν, ἐνταῦθα διακινδυνεύειν ἔμελλον, οὐχ, ὅπερ εἰκὸς ἦν, πρὸς δέους ἔλαβον οἱ στρατηγοὶ τὴν ἀλλήλων γειτνίασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὄρμῆς καὶ φιλοτιμίας ἐπληροῦντο. Ῥωμαῖοι μὲν, εἰ Μακεδόνων κρατήσουσιν, ὃν ὄνομα δι' Ἀλέξανδρον ἀλκῆς καὶ δυνάμεως πλείστον ἦν παρ' αὐτοῖς. Μακεδόνες δὲ Ῥωμαίους Περσῶν ἡγούμενοι διαφέρειν, ἠλπίζον, εἰ περιγένοιτο, λαμπρότερον ἀποδείξειν Ἀλεξάνδρου Φιλίππου. Ὁ μὲν οὖν Τίτος παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ἀνδράς ἀγαθοὺς γενέσθαι καὶ προθύμους, ὡς ἐν τῷ καλλίστῳ θεάτρῳ, τῇ Ἑλλάδι, μέλλοντας ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς ἀρίστους τῶν ἀνταγωνιστῶν. Ὁ δὲ Φίλιππος, εἴτε ὑπὸ τύχης, εἴτε ὑπὸ σπουδῆς παρὰ τὸν καιρὸν ἀγνοήσας, ἦν γάρ τι πολυάνδριον ὑψηλὸν ἔξω τοῦ χάρακος, ἐπὶ τοῦτο προβάς, ἤρξατο μὲν, οἷα πρὸ μάχης φιλεῖ, διαλέγεσθαι, καὶ παρορμαῖν. ἀθυμίας δὲ δεινῆς πρὸς τὸν οἰωνὸν ἐμπεσοῦσης, διαταραχθεὶς ἐπέσχε τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Η. Τῇ δ' ὑσераίᾳ περὶ τὸν ὄρθρον, ἐκ μαλακῆς καὶ νοτίου νυκτὸς, εἰς ὀμίχλην τῶν νεφῶν τρεπομένων, ἀνεπίπλαστο ζόφου βαθέος πᾶν τὸ πεδῖον, καὶ κατῆει παχὺς ἐκ τῶν ἄκρων ἀήρ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων, εὐθὺς ἀρχομένης ἡμέρας ἀποκρύπτων τοὺς τόπους. Οἱ δ' ὑπ' ἀμφοτέρων ἀποσαλέντες ἐφεδρίας ἔνεκα καὶ κατασκοπῆς, ἐν πάνυ βραχεῖ περιπεσόντες ἀλλήλοις,

ἐμάχοντο περὶ τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλᾶς, αἰλόφων οὔσαι πυκνῶν καὶ παραλλήλων ἄκραι λεπταί, δι' ὁμοιότητα τοῦ σχήματος οὕτως ὠνομάσθησαν. Γενομένων δ', οἷον εἰκὸς ἐν τόποις σκληροῖς, μεταβολῶν κατὰ τὰς φυγὰς καὶ διώξεις, ἐκάτεροι τοῖς πονουσιν αἰεὶ καὶ ὑποχωροῦσιν ἐπιπέμποντες βοήθειαν ἐκ τῶν στρατοπέδων, καὶ ἤδη τοῦ ἀέρος ἀνακαθαιρομένου, καθορῶντες τὰ γινόμενα, πανστρατιᾷ συνέβαλον. Τῷ μὲν οὖν δεξιῷ περιῆν ὁ Φίλιππος, ἐκ τόπων ἐπιφόρων ὄλην ἐπερείσας τὴν φάλαγγα τοῖς Ῥωμαίοις, τὸ βᾶρος τοῦ συνασπισμοῦ, καὶ τὴν τραχύτητα τῆς προσβολῆς τῶν σαρισσῶν οὐχ ὑπομεινάντων. Τοῦ δ' εὐωνύμου διασπασμὸν ἀνὰ τοὺς λόφους καὶ περὶ κλασιν λαμβάνοντος, ὁ Τίτος, τὸ μὲν ἠττώμενον ἀπογνοῦς, πρὸς δὲ θάτερον ὀξέως παρελάσας, προσέβαλε τοῖς Μακεδόσι, συστῆναι μὲν εἰς φάλαγγα καὶ πυκνωσαὶ τὴν τάξιν εἰς βάθος, ἥπερ ἦν ἀλκὴ τῆς ἐκείνων δυνάμεως, κωλυόμενοις διὰ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τραχύτητα τῶν χωρίων, πρὸς δὲ τὸ κατ' ἄνδρα συμπλέκεσθαι, καὶ βαρεῖ καὶ δυσέρῳ χρωμένοις ὀπλισμῷ. Ζῶν γὰρ ἡ φάλαγξ εἰσὶν ἀμάχῳ τὴν ἰσχὺν, ἕως ἐν ἐσὶ σῶμα, καὶ τηρεῖ τὸν συνασπισμὸν ἐν τάξει μιᾷ. Διαλυθείσης δὲ, καὶ τὴν καθ' ἓνα ῥώμην ἀπόλλυσι τῶν μαχομένων ἕκαστος, διὰ τε τὸν τρόπον τῆς ὀπλίσεως, καὶ ὅτι γ' ὄντος ὅλου τοῖς παραλλήλοις μέρεσι μᾶλλον, ἢ δι' αὐτὸν, ἰσχύει. Τραπομένων δὲ τούτων, οἱ μὲν ἐδίωκον τοὺς φεύγοντας, οἱ δὲ τοὺς μαχομένους τῶν Μακεδόνων παρεκδραμόντες ἐκ πλαγίων ἐκτεινον· ὥστε ταχὺ καὶ τοὺς νικῶντας περισπᾶσθαι καὶ φεύγειν, τὰ ὄπλα καταβάλλοντας. Ἐπεσον μὲν οὖν ὀκτακισχιλίων οὐκ ἐλάττους, ἐάλωσαν δὲ περὶ πεντακισχιλίου. Τοῦ δὲ τὸν Φίλιππον ἀσφαλῶς ἀπελθεῖν τὴν αἰτίαν ἔλαβον Αἰτωλοὶ, περὶ ἀρπαγὴν γενόμενοι καὶ πόρθησιν τοῦ χάρακος, ἔτι τῶν Ῥωμαίων διωκόντων, ὥστε μηδὲν εὐρεῖν ἐκείνους ἐπανελθόντας.

Θ. Πρῶτον μὲν οὖν ἐγένοντο λοιδορίαὶ καὶ διαφοραὶ πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς· ἐκ δὲ τούτων μᾶλλον αἰεὶ τὸν Τίτον ἐλύπουν, ἑαυτοῖς ἀνατιθέντες τὸ νίκημα, καὶ τῇ φήμῃ προκαταλαμβάνοντες τοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ γράφεσθαι καὶ ἄδεσθαι προτέρους ἐκείνους ὑπὸ ποιητῶν, καὶ ἰδιωτῶν, ὑμνούντων τὸ ἔργον.

Ὅν μάλιστα διὰ σόματος ἦν τουτὶ τὸ ἐπίγραμμα·

Ἄκλαυσοὶ καὶ ἄθαπτοι, ὄδοιπόρε, τῷδ' ἐπὶ νότῳ
 Θεσσαλίας τρισσαὶ κείμεθα μυριάδες,
 Αἰτωλῶν δμηθέντες ὑπ' Ἄρεος, ἠδὲ Λατίνων,
 Οὗς Τίτος εὐρείης ἤγαγ' ἀπ' Ἰταλίας,
 Ἡμαθίη μέγα πῆμα. Τὸ δὲ θρασὺ κείνο Φιλίππου
 Πνεῦμα, θεῶν ἐλάφων ὄχετ' ἐλαφρότερον.

Τουτ' ἐποίησε μὲν Ἀλκαῖος, ἐφυβρίζων Φιλίππῳ, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποθάνοντων ἐπιψεύσάμενος. Λεγόμενον δὲ πολλαχοῦ καὶ ὑπὸ πολλῶν, μᾶλλον ἠνία τὸν Τίτον, ἢ τὸν Φίλιππον. Ὁ μὲν γὰρ ἀντικωμῶδῶν τὸν Ἀλκαῖον τῷ ἐλεγεῖῳ παρέβαλεν·

Ἄφλοιος καὶ ἄφυλλος, ὄδοιπόρε, τῷδ' ἐπὶ νότῳ
 Ἀλκαῖῳ σαυρὸς πηγυται ἠλίβατος.

Τὸν δὲ Τίτον, φιλοτιμούμενον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οὐ μετρίως παρώξυνε τὰ τοιαῦτα. Διὸ καὶ τὰ ὑπόλοιπα τῶνπραγμάτων ἔπραττε καθ' ἑαυτὸν, ἐλάχιστα φροντίζων τῶν Αἰτωλῶν. Οἱ δ' ἤχθοντο, καὶ, προσδεξαμένου λόγους αὐτοῦ, καὶ πρεσβείαν ἐπὶ συμβάσει παρὰ τοῦ Μακεδόνα, τοῦτ' ἐκεῖνοι, περιόντες περὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐβόων, πωλεῖσθαι τὴν εἰρήνην Φιλίππῳ, παρὸν ἐκκόψαι τὸν πόλεμον ἀρδην, καὶ ἀνελεῖν ἀρχὴν, ὑφ' ἧς πρώτης ἐδουλώθη τὸ Ἕλληνικόν. Ταῦτα τῶν Αἰτωλῶν λεγόντων, καὶ διαταραττόντων τοὺς συμμάχους, αὐτὸς ὁ Φίλιππος ἐλθὼν πρὸς τὰς διαλύσεις, ἀνείλε τὴν ὑποψίαν, ἐπιτρέψας *τῷ* Τίτῳ καὶ Ῥωμαίοις τὰ καθ' αὐτόν. Καὶ οὕτω καταλύεται τὸν πόλεμον ὁ Τίτος· καὶ τὴν μὲν Μακεδονικὴν ἀπέδωκεν αὐτῷ βα-

σιλείαν, τῆς δ' Ἑλλάδος προσέταξεν ἀποσῆναι, χιλίοις δὲ τάλαντοις ἐζημίωσε, τὰς δὲ ναῦς πάσας παρείλετο, πλὴν δέκα. Τῶν δὲ παιδῶν τὸν ἕτερον, Δημήτριον, ὑμηρεύσοντα λαβῶν, εἰς Ῥώμην ἀπέσειλεν, ἄριστα τῷ καιρῷ χρησάμενος, καὶ προλαβῶν τὸ μέλλον. Ἀντίβου γὰρ τοῦ Αἰβυου, ἀνδρὸς ἐχθίστου τε Ῥωμαίοις καὶ φυγάδος, ἤδη τότε πρὸς Ἀντίοχον ἤκοντος τὸν βασιλέα, καὶ παροξύνοντος αὐτὸν εἰς τὸ πρόσθεν προΐεναι τῇ τύχῃ, τῆς δυνάμεως εὖ ῥεούσης, ἤδη [καὶ] καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ πραγμάτων μεγάλων, ἃ κατεργασάμενος μέγας ἐπωνομάσθη, πρὸς τὴν ἀπάντων ἡγεμονίαν ἀποβλέποντα, μάλιστα δὲ κατὰ Ῥωμαίων ἀνιστάμενον· εἰ μὴ τοῦτο προΐδῶν ὁ Τίτος ἐμφρόνως ἐνέδωκε πρὸς τὰς διαλύσεις, ἀλλὰ τὸν Φιλιππικὸν ὁ Ἀντιοχικὸς κατείληφε πόλεμον ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ συνέστησαν ὑπ' αἰτιῶν ἀμφοτέροι κοινῶν οἱ μέγιστοι τῶν τότε καὶ δυνατώτατοι βασιλέων ἐπὶ τὴν Ῥώμην, ἔσχεν ἂν ἀγῶνας ἐξ ὑπαρχῆς καὶ κινδύνους τῶν πρὸς Ἀντίβαν οὐκ ἐλάττους. Νῦν δὲ τῶν πολέμων μέσσην κατὰ καιρὸν ἐμβαλὼν τὴν εἰρήνην ὁ Τίτος, καὶ πρὶν ἄρξασθαι τὸν μέλλοντα, διακόψας τὸν παρόντα, τοῦ μὲν τὴν ἐσχάτην ἐλπίδα, τοῦ δὲ τὴν πρώτην ὑπεῖλεν.

I. Ἐπεὶ δ' οἱ δέκα πρέσβεις, οὓς ἡ σύγκλητος ἔπεμψε τῷ Τίτῳ, συνεβούλευον τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας ἐλευθεροῦν, Κόρινθον δὲ καὶ Χαλκίδα καὶ Δημητριάδα διατηρεῖν ἐμφρούρους, ἕνεκα τῆς πρὸς Ἀντίοχον ἀσφαλείας, ἐνταῦθα δὲ ταῖς κατηγορίαις λαμπροὶ λαμπρῶς τὰς πόλεις ἀνεβρόγγυσαν Αἰτωλοὶ, τὸν μὲν Τίτον κελεύοντες τὰς πέδας τῆς Ἑλλάδος λύειν (οὕτω γὰρ ὁ Φίλιππος εἰώθει τὰς προσειρημένας πόλεις ὀνομάζειν), τοὺς δ' Ἕλληνας ἐρωτῶντες, εἰ κλοιὸν ἔχοντες βαρύτερον μὲν, λειώτερον δὲ τοῦ πάλαι τὸν νῦν, χαίρουσι, καὶ θαυμάζουσι τὸν Τίτον, ὡς εὐεργέτην, ὅτι τοῦ ποδὸς λύσας τὴν Ἑλλάδα, τοῦ τραχήλου δέδεκεν. Ἐφ' οἷς ἀχθόμενος ὁ Τίτος καὶ βαρέως φέρων, καὶ δεόμενος τοῦ

συνεδρίου, τέλος ἐξέπεισε καὶ ταύτας τὰς πόλεις ἀνεῖναι τῆς
 φρουρᾶς, ὅπως ὀλόκληρος ἡ χάρις ὑπάρξῃ παρ' αὐτοῦ τοῖς Ἕλ-
 λησιν. Ἰσθμίων οὖν ἀγομένων, πλῆθος μὲν ἀνθρώπων ἐν τῷ σα-
 δίῳ καθῆσο, τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα θεώμενον, οἷα δὴ διὰ χρόνου
 πεπαυμένης μὲν πολέμων τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἐλπίσιν ἐλευθε-
 ρίας, σαφεῖ δὲ εἰρήνῃ πανηγυρίζουσας. Τῇ σάλπιγγι δὲ σιωπῆς
 εἰς ἅπαντας διαδοθείσης, προελθὼν εἰς μέσον ὁ κήρυξ ἀνεῖπεν,
 ὅτι Ῥωμαίων ἡ σύγκλητος, καὶ Τίτος Κοϊντιος, στρατηγὸς ὑπά-
 τος, καταπολεμήσαντες βασιλέα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας, ἀ-
 φιαῖσιν ἀφρουρήτους καὶ ἐλευθέρους καὶ ἀφορολογήτους, νόμοις
 χρωμένους τοῖς πατρίοις, Κορινθίους, Λοκρούς, Φωκεῖς, Εὐβοέ-
 ας, Ἀχαιοὺς, Φθιώτας, Μάγνητας, Θετταλοὺς, Περγαίους.
 Τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὐ πίνυ πάντες, οὐδὲ σαφῶς ἐπήκουσαν,
 ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ θορυβώδης κίνησις ἦν ἐν τῷ σαδίῳ θαυμα-
 ζόντων, καὶ διαπυθνομένων, καὶ πάλιν ἀνειπεῖν κελευόντων.
 Ὡς δ' αὖθις ἡσυχίας γενομένης, ἀναγαγὼν ὁ κήρυξ τὴν φωνήν,
 προθυμότερον εἰς ἅπαντας ἐγεγώνησε, καὶ διῆλθε τὸ κήρυγμα,
 κραυγὴ μὲν ἄπιστος τὸ μέγεθος διὰ χαρὰν ἐχώρει μέχρι θαλάτ-
 της, ὀρθὸν δ' ἀνεισῆκει τὸ θέατρον, οὐδεὶς δὲ λόγος ἦν τῶν
 ἀγωνιζομένων. Ἐσπευδον δὲ πάντες ἀναπηδῆσαι, καὶ δεξιῶσα-
 σθαι, καὶ προσειπεῖν τὸν σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος καὶ πρόμαχον.
 Τὸ δὲ πολλάκις λεγόμενον εἰς ὑπερβολὴν τῆς φωνῆς καὶ μέγεθους,
 ὦφθη τότε. Κόρακες γάρ, ὑπερπετόμενοι κατὰ τύχην, ἔπεσον
 εἰς τὸ σάδιον. Αἰτία δ' ἡ τοῦ ἀέρος ῥῆξις. Ὅταν γὰρ ἡ φωνὴ
 πολλὴ καὶ μεγάλη φέρηται, διασπώμενος ὑπ' αὐτῆς οὐκ ἀντε-
 ρεῖδει τοῖς πετομένοις, ἀλλ' ὀλίσθημα ποιεῖ, καθάπερ κενεμ-
 βατοῦσιν· εἰ μὴ, νῆ Δία, πληγῆ τινι μᾶλλον, ὡς ὑπὸ βέλου
 διελαυνόμενα, πίπτει καὶ ἀποθνήσκει. Δύναται δὲ καὶ περιδίνη-
 σις εἶναι τοῦ ἀέρος, οἷον ἐλιγμὸν ἐν πελάγει, καὶ πάλιν ῥύμην
 τοῦ σάλου διὰ μέγεθους λαμβάνοντος.

ΙΑ. Ὁ δ' οὖν Τίτος, εἰ μὴ τάχις τῆς θεᾶς διαλυθείσης, ὑπειδόμενος τὴν φορὰν τοῦ πλήθους καὶ τὸν δρόμον, ἐξέκλινεν, οὐκ ἂν ἐδόκει περιγενέσθαι, τοσούτων ὁμοῦ καὶ πάντοθεν αὐτῷ περιχεομένων. Ὡς δ' ἀπέκαμον περὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ βοῶντες, ἤδη νυκτὸς οὔσης, αὐτῆς οὔσιν αὖς ἴδοιεν ἢ φίλους, ἢ πολίτας, ἀσπαζόμενοι καὶ περιπλεκόμενοι, πρὸς δεῖπνα καὶ πότους ἐτρέποντο μετ' ἀλλήλων. Ἐν ᾧ καὶ μᾶλλον, ὡς εἰκὸς, ἠδομένοις ἐπῆει λογιζέσθαι καὶ διαλέγεσθαι περὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅσους πολεμήσασα πολέμους διὰ τὴν ἐλευθερίαν, οὐπω τύχοι βεβαιότερον, οὐδὲ ἥδιον αὐτῆς, ἐτέρων προαγωνισαμένων, ὀλίγου δεῖν ἀναίμακτος αὐτῇ καὶ ἀπειθῆς φερομένη τὸ κάλλιστον καὶ περιμαχητότατον ἄθλον. Ἦν δ' ἄρα σπάνιον μὲν ἀνδρεία καὶ φρόνησις ἐν ἀνθρώποις, σπανιώτατον δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ὁ δίκαιος. Οἱ γὰρ Ἀγησίλαοι καὶ Λύσανδροι, καὶ οἱ Νικίαι, καὶ οἱ Ἀλκιβιάδαι, πολέμους μὲν εὖ διέπειν, καὶ μάχας νικᾶν, κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν ἄρχοντες, ἠπίσαντο, χρῆσθαι δὲ πρὸς χάριν εὐγενῆ καὶ τὸ καλόν, οἷς κατώρθουν, οὐκ ἔγνωσαν. Ἄλλ', εἰ τὸ Μαραθῶνιόν τις ἔργον ἀρέλοι, καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, καὶ Πλαταιάς, καὶ Θερμοπύλας, καὶ τὰ πρὸς Εὐρυμέδοντι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον Κίμωνος ἔργα, πάσας τὰς μάχας ἢ Ἑλλάς ἐπὶ δουλείᾳ μεμάχηται πρὸς αὐτὴν, καὶ πᾶν τρόπαιον αὐτῆς συμφορὰ καὶ ὄνειδος ἐπ' αὐτὴν ἔσηκε, τὰ πλεῖστα κακία καὶ φιλονεικία τῶν ἡγουμένων περιτραπίεσης. Ἀλλόφυλοι δ' ἄνδρες, ἐναύσματα μικρὰ καὶ γλίσχρα κοινωνήματα παλαιοῦ γένους ἔχειν δοκοῦντες, ἀφ' ὧν καὶ λόγῳ τι καὶ γνώμῃ τῶν χρησίμων ὑπάρξαι τῇ Ἑλλάδι θαυμαστὸν ἦν, οὗτοι τοῖς μεγίστοις κινδύνοις καὶ πόνοις ἐξελόμενοι τὴν Ἑλλάδα δεσποτῶν χαλεπῶν καὶ τυράννων ἐλευθεροῦσιν.

ΙΒ. Ταῦτα δὴ τοὺς Ἕλληνας ὑπῆει καὶ τὰ τῶν ἔργων ὁμολογοῦντα τοῖς κηρύγμασιν [ἦν]. Ἄμα γὰρ ἐξέπεμψεν ὁ Τίτος Λέν-

τλον μὲν εἰς Ἀσίαν, Βαργυλιήτας ἐλευθερώσοντα, Στερτίνιον δ' εἰς Θράκην, τὰς αὐτόθι πόλεις καὶ νήσους ἀπαλλάζοντα τῶν Φιλίππου φρουρῶν. Πόπλιος δὲ Οὐίλλιος ἔπλει διαλεξόμενος Ἀντιόχῳ περὶ τῆς τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Αὐτὸς δὲ Τίτος εἰς Χαλκίδα παρελθὼν, εἶτα πλεύσας ἐκείθεν ἐπὶ Μαγνησίαν, ἐξῆγε τὰς φρουράς, καὶ τὰς πολιτείας ἀπεδίδου τοῖς δήμοις. Ἀγωνοθέτης δὲ Νεμείων ἀποδειχθεὶς ἐν Ἄργει, τὴν τε πανήγυριν ἄριστα διέθηκε, καὶ πάλιν ἐκεῖ τοῖς Ἕλλησι τὴν ἐλευθερίαν ὑπὸ κήρυκος ἀνεῖπεν. Ἐπιροιτῶν τε ταῖς πόλεσιν, εὐνομίαν ἅμα καὶ δίκην πολλήν, ὁμόνοιάν τε καὶ φιλοφροσύνην πρὸς ἀλλήλους παρεῖχε καταπαύων μὲν τὰς στάσεις, κατάγων δὲ τὰς φυγὰς, ἀγαλλόμενος δὲ τῷ πείθειν καὶ διαλλάσσειν τοὺς Ἕλληνας, οὐχ ἦττον, ἢ τῷ κεκρατηκέναι τῶν Μακεδόνων, ὥστε μικρότατον ἤδη τὴν ἐλευθερίαν δοκεῖν ὧν εὐεργετοῦντο. Ξενοκράτη μὲν οὖν τὸν φιλόσοφον, ὅτε Λυκοῦργος αὐτὸν ὁ ῥήτωρ ὑπὸ τῶν τελωνῶν ἀγόμενον πρὸς τὸ μετόικιον ἀφείλετο, καὶ τοῖς ἄγουσιν ἐπέθηκε δίκην τῆς ἀσελγείας, λέγεται τοῖς παισὶν ἀπαντήσαντα τοῦ Λυκοῦργου· Καλήν γε ὑμῶν, ὦ παῖδες, φάναι, τῷ πατρὶ χάριν ἀποδίδωμι πάντες γὰρ αὐτὸν ἐπαινοῦσιν, ἐρ' οἷς ἔπραξε. Τίτῳ δὲ καὶ Ῥωμαίοις, ὧν τοὺς Ἕλληνας εὐεργέτησαν, οὐκ εἰς ἐπαίνους μόνον, ἀλλὰ καὶ πίσιν ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ δύναμιν ἢ χάρις ἀπῆντα, δικαίως. Οὐ γὰρ προσδεχόμενοι μόνον τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μεταπεμπόμενοι καὶ καλοῦντες ἐνεχειρίζον αὐτούς. Οὐδὲ δήμοι καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς ὑφ' ἐτέρων ἀδικούμενοι βασιλέων, κατέφευγον εἰς τὰς ἐκείνων χεῖρας· ὥς' ἐν βραχεῖ χρόνῳ, τάχα πει καὶ θεοῦ συναφαπτομένου, πάντ' αὐτοῖς ὑπήκουα γενέσθαι. Καὶ αὐτὸς δὲ μέγιστον ἐφρόνησεν ἐπὶ τῇ τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερώσει. Ἀνατιθεὶς γὰρ εἰς Δελφούς ἀσπίδας ἀργυρεῖς καὶ τὸν ἑαυτοῦ θυρεὸν, ἐπέγραψε·

Ζηνός, ἰώ! κραιπναῖσι γεγαθότες ἵπποσύναισι,
 Κούροι, ἰώ! Σπάρτας Τυνδαρίδαί βασιλεῖς·
 Αἰνεάδας Τίτος ὕμιν ὑπέροτατον ὄπασε δῶρον,
 Ἑλλήνων τεύξας παισὶν ἐλευθερίαν.

Ἀνέθηκε δὲ καὶ χρυσοῦν τῷ Ἀπόλλωνι στέφανον, ἐπιγράψας·
 Τόνδε τοι ἀμβροσίοισιν ἐπὶ πλοκάμοισιν ἔθηκε
 Κεῖσθλι, Λατοῖδα, χρυσοφαῖ στέφανον·
 Ὅν πόρεν, Αἰνεαδᾶν τυχὸς μέγας. Ἄλλ', Ἐκάεργε,
 Ἄλκᾶς τῷ θεῷ κῦδος ὄπασε Τίτῳ.

Τῇ γοῦν Κορινθίων πόλει πρὸς τοὺς Ἕλληνας τὸ αὐτὸ δις ἤδη συμβέβηκε. Καὶ γὰρ Τίτος ἐν Κορίνθῳ τότε, καὶ Νέρων αἰθῆς καθ' ἡμᾶς, ἐν Κορίνθῳ, παραπλησίως Ἰσθμίων ἀγομένων, τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους ἀφῆκεν, ὁ μὲν διὰ κήρυκος, ὡς εἶρηται· Νέρων δ' αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ βήματος ἐν τῷ πλήθει δημηγορήσας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

ΙΓ. Ὁ δὲ Τίτος τότε καλλίστου καὶ δικαιοτάτου τοῦ πρὸς Νάβιν ἀρξάμενος πολέμου, τὸν Λακεδαιμονίων ἐξωλέσατον καὶ παρανομώτατον τύραννον, ἐν τῷ τέλει διεψεύσατο τὰς τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας, ἐλεῖν παρασχὼν, οὐκ ἐθελήσας, ἀλλὰ σπεισάμενος, καὶ προέμενος τὴν Σπάρτην ἀναξίως δουλεύουσιν· εἴτε δεισας, μὴ, τοῦ πολέμου μῆκος λαμβάνοντος, ἄλλος ἀπὸ Ρώμης ἐπελθὼν στρατηγὸς ἀνέλθῃ τὴν δόξαν, εἴτε φιλονεικία καὶ ζηλοτυπία τῶν φιλοποίμενος τιμῶν, ὃν ἐν τε τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνδρα δεινότατον τῶν Ἑλλήνων ὄντα, καὶ περὶ ἐκεῖνον τὸν πόλεμον ἔργα θαυμασὰ τόλμης καὶ δεινότητος ἀποδειξάμενον, ἴσα τῷ Τίτῳ κυδαίνοντες Ἀχαιοὶ, καὶ τιμῶντες ἐν τοῖς θεάτροις, ἐλύπουν ἐκεῖνον, οὐκ ἀξιούντα Ρωμαίων ὑπάτῳ προπολεμοῦντι τῆς Ἑλλάδος ἀνθρωπον Ἀρκάδα, μικρῶν καὶ ὁμύρων πολέμων στρατηγὸν, ὅμοια θαυμάζεσθαι παρ' αὐτοῖς. Οὐ μὴν ἄλλ' αὐτὸς ὁ Τίτος ὑπὲρ τούτων ἀπελογεῖτο, καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ὡς ἑώρα σὺν κακῷ μεγάλῳ τῶν ἄλλων Σπαρτιατῶν ἀπολούμενον τὸν

τύραννον. Τῶν δ' Ἀχαιῶν αὐτῷ πολλὰ πρὸς τιμὴν ψηφισαμένων, οὐδὲν ἐδόκει πρὸς τὰς εὐεργεσίας ἐξισοῦσθαι, πλὴν μιᾶς δωρεᾶς, ἣν ἐκεῖνος ἀντὶ πάντων ἠγάπησεν. Ἦν δὲ τοιαύτη. Ῥωμαίων οἱ δυσυχῆσαντες ἐν τῷ πρὸς Ἀντίβαν πολέμῳ, πολλαχοῦ μὲν ὄνιοι γενόμενοι καὶ διασπαρέντες ἐδούλευον. Ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι χίλιοι καὶ διακοῖσιοι τὸ πλῆθος ἦσαν, αἰεὶ μὲν οἰκτροὶ τῆς μεταβολῆς, τότε δὲ καὶ μᾶλλον, ὡς εἰκός, ἐντυγχάνοντες οἱ μὲν υἱοῖς, οἱ δ' ἀδελφοῖς, οἱ δὲ συνήθεσιν, ἐλευθέρους δοῦλοι, καὶ νικῶσιν αἰχμάλωτοι. Τούτους ὁ μὲν Τίτος οὐκ ἀφείλετο τῶν κερκτημένων, καίπερ ἀνιῶμενος ἐπ' αὐτοῖς· οἱ δ' Ἀχαιοὶ, λυτρωσάμενοι πέντε μνῶν ἕκαστον ἄνδρα, καὶ συναγαγόντες εἰς ταῦτὸ πάντας, ἤδη περὶ πλοῦν ὄντι τῷ Τίτῳ παρέδωκαν· ὥς' αὐτὸν εὐφραινόμενον ἀποπλεῖν, ἀπὸ καλῶν ἔργων καλὰς ἀμοιβὰς καὶ πρεπούσας ἀνδρὶ μεγάλῳ καὶ φιλοπολίτῃ κομισσόμενον· ὃ δὴ δοκεῖ πρὸς τὸν θριαμβικὸν αὐτῷ πάντων ὑπάρξει λαμπρότατον. Οἱ γὰρ ἄνδρες οὗτοι, καθάπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς οἰκέταις, ὅταν ἐλευθερωθῶσιν, ζύρεσθαι τε τὰς κεφαλὰς, καὶ πιλία φορεῖν, ταῦτα δρᾶσαντες αὐτοὶ θριαμβεύοντι τῷ Τίτῳ παρείποντο.

ΙΔ. Καλλίῳ δὲ καὶ τὰ λάφυρα πομπευόμενα παρεῖχεν ὄψιν, Ἑλληνικὰ κράνη, καὶ πέλται Μακεδονικαὶ καὶ σάρισσαι. Τύ τε τῶν χρημάτων πλῆθος οὐκ ὀλίγον ἦν, ὡς ἀναγράφουσιν οἱ περὶ Τουδιτανῶν ἐν τῷ θριάμβῳ κομισθῆναι χρυσοῦ μὲν συγκεχωνευμένου λίτρας τρισχιλίας ἐπτακοσίας δέκα τρεῖς, ἀργύρου δὲ τετρακισμυρίας τρισχιλίας διακοσίας ἑβδομηκοντα, φιλιππίους δὲ χρυσοῦς μυρίους τετρακισχιλίους πεντακοσίους δεκατέσσαρας· χωρὶς δὲ τούτων τὰ χίλια τάλαντα, ἃ Φίλιππος ὤφειλεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπίσθησαν Ῥωμαῖοι, μάλιστα τοῦ Τίτου συμπράσσοντος, ἀφείναι τῷ Φιλίππῳ, καὶ σύμμαχον ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν υἱὸν ἀπήλλαξαν αὐτῷ τῆς ὀμηρείας.

ΙΕ. Ἐπεὶ δ' ὁ Ἀντίοχος, εἰς τὴν Ἑλλάδα ναυσὶ πολλαῖς καὶ

στρατῷ περαιωθεῖς, ἀφίστη τὰς πόλεις καὶ διεσπασίαζεν, Αἰτωλῶν
 αὐτῷ συνεπιλαμβανομένων, καὶ πάλαι διακειμένων πρὸς τὸν
 Ῥωμαίων δῆμον ἐχθρῶς καὶ πολεμικῶς, ὑπόθεσιν τοῦ πολέμου
 καὶ πρόρασιν διδόντων, ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας, οὐδὲν δεομέ-
 νους (ἐλεύθεροι γὰρ ἦσαν), ἀλλ' εὐπρεπεσέρας αἰτίας ἀπορία,
 τῷ καλλίστῳ τῶν ὀνομάτων χρῆσθαι διδασκόντων* καὶ* σφόδρα
 δεῖσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἀνάσασιν, καὶ δόξαν αὐτοῦ τῆς δυ-
 νάμεως, στρατηγὸν μὲν ὑπατον τοῦ πολέμου Μάνιον Ἀκίλιον
 κατέπεμψαν, πρεσβευτὴν δὲ Τίτον, διὰ τοὺς Ἕλληνας, ὧν τοὺς
 μὲν εὐθὺς ὄφθεις ἐποίησε βεβαιωτέρους, τοὺς δ' ἀρχομένους νο-
 σεῖν, ὡς περ τι ἐν καιρῷ φάρμακον, διδούς τὴν πρὸς αὐτὸν εὐ-
 νοίαν, ἔσκησε, καὶ διεκώλυσεν ἐξαμαρτεῖν. Ὀλίγοι δ' αὐτὸν ἐξ-
 ἔφυγον, ἤδη προκατειλημμένοι καὶ διεσθαρμένοι παντάπασιν
 ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν· οὗς, καί περ ὀργισθεῖς καὶ παροξυνθεῖς, ὅμως
 μετὰ τὴν μάχην περιποίησεν. Ἀντίοχος γὰρ ἠττηθεῖς ἐν Θερ-
 μοπύλαις, καὶ φυγὼν εὐθὺς εἰς Ἀσίαν ἀπέπλευσε. Μάνιος δ' ὁ
 ὑπατος, τοὺς μὲν αὐτὸς ἐπιὼν τῶν Αἰτωλῶν ἐπολιόρκει, τοὺς
 δὲ τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ συνεχώρησεν ἐξαίρειν. Ἀγομένων δὲ
 καὶ φερομένων ὑπὸ τοῦ Μακεδόνα, τοῦτο μὲν Δολόπων καὶ Μα-
 γνήτων, τοῦτο δ' Ἀθαμάνων καὶ Ἀπεραντῶν, αὐτοῦ δὲ τοῦ Μα-
 νίου τὴν μὲν Ἠράκλειαν διαπεπορθηκότος, τὴν δὲ Ναύπακτον
 Αἰτωλῶν ἐχόντων πολιορκουῦντος, οἰκτεῖρων τοὺς Ἕλληνας ὁ
 Τίτος, διέπλευσεν ἐκ Πελοποννήσου πρὸς τὸν ὑπατον. Καὶ πρῶ-
 τον μὲν ἐπετίμησεν, εἰ νενικηκῶς αὐτὸς τὰ ἔπαθλα τοῦ πολέμου
 Φιλίππον ἔχ' ἀφ' ἑρέσθαι, καὶ τριβόμενος περὶ μιᾶ πόλει κάθηται
 δι' ὀργὴν, ἔθνη δ' οὐκ ὀλίγα καὶ βασιλείας Μακεδόνες αἰρουσίν.
 Ἐπειτα τῶν πολιορκουμένων, ὡς εἶδον αὐτὸν, ἀπὸ τοῦ τείχους
 ἀνακαλούντων, καὶ χεῖρας ὀρεγόντων, καὶ δεομένων, τότε μὲν
 οὐδὲν εἰπὼν, ἀλλὰ σραφείς καὶ δακρύσας ἀπῆλθεν, ὑστερον δὲ
 διαλεχθεῖς τῷ Μανίῳ, καὶ καταπαύσας τὸν θυμὸν αὐτοῦ, δι-

επράξατο τοῖς Αἰτωλοῖς ἀνοχὰς διδόναι καὶ χρόνον, ἐν ᾧ πρεσβεύσαντες εἰς Ῥώμην μετρίου τινὸς τυχεῖν ἀξιόσουσι.

ΙΓ. Πλείστον δ' ἀγῶνα καὶ πόνον αὐτῷ παρεῖχον αἱ περὶ Χαλκιδέων δεήσεις πρὸς τὸν Μάνιον, ἐν ὀργῇ γεγονότων διὰ τὸν γάμον, ὃν παρ' αὐτῶν ἔγημεν Ἀντίοχος, ἥδη τοῦ πολέμου συνεστώτος, οὐ καθ' ὥραν, οὐδὲ κατὰ καιρὸν, ἀλλ' ἐρασθεῖς ἀνὴρ πρεσβύτερος κόρης, ἢ θυγάτηρ μὲν ἦν Κλεοπτολέμου, καλλιςτῆ δὲ λέγεται παρθένων γενέσθαι. Τοῦτο τοὺς Χαλκιδεῖς ἐποίησε βασιλίσαι προθυμότατα, καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ πρὸς τὸν πόλεμον ὀρηκτῆριον παρασχεῖν. Ἐκείνος μὲν οὖν ὡς τάχις μετὰ τὴν μάχην φεύγων προσέμιξε τῇ Χαλκίδι τήν τε κόρην ἀναλαβὼν, καὶ τὰ χρήματα καὶ τοὺς φίλους, εἰς Ἀσίαν ἀπέπλευσε. Τὸν δὲ Μάνιον εὐθύς ἐπὶ τοὺς Χαλκιδεῖς σὺν ὀργῇ πορευόμενον, ὁ Τίτος παρακολουθῶν ἐμάλαττε καὶ παρητεῖτο. Καὶ τέλος ἔπεισε καὶ κατεπράυνεν, αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων δεόμενος. Οὕτω διασωθέντες οἱ Χαλκιδεῖς τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀναθημάτων τῷ Τίτῳ καθιέρωσαν, ὧν ἐπιγραφὰς ἐστί τοιαύτας ἄχρι νῦν ὄραν. « Ὁ δῆμος Τίτῳ καὶ Ἡρακλεῖ τὸ γυμνάσιον. » Ἐτέρωθι δὲ πάλιν. « Ὁ δῆμος Τίτῳ καὶ Ἀπόλλωνι τὸ Δελφίνιον. » Ἔτι δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς ἱερεὺς χειροτονητὸς ἀπεδείκνυτο Τίτου, καὶ θύσαντες αὐτῷ, τῶν σπονδῶν γενομένων, ἄδουσι παιᾶνα πεποιημένον. Οὐ τᾶλλα διὰ μῆκος ἡμεῖς παρέντες, ἀνεγράψαμεν, ἀ παυόμενοι τῆς ᾠδῆς λέγουσι. « Πίσιν δὲ Ῥωμαίων σέβομεν, τὰν μεγαλαλκυστάταν ὄρκιοις φυλάσσειν. Μέλπετε, κοῦραι, Ζῆνα μέγαν, Ῥώμαν τε, Τίτον τε ἅμα, Ῥωμαίων τε πίσιν. Ἰήϊε, Παιᾶν, ὦ Τίτε σῶτερ. »

ΙΖ. Ἦσαν δὲ καὶ παρὰ τῶν [ἄλλων] Ἑλλήνων τιμαὶ πρέπουσαι, καὶ τὸ τὰς τιμὰς ἀληθινὰς ποιοῦν, εὖνοια θαυμαστῆ, δι' ἐπιεικειαν ἦθους. Καὶ γὰρ εἴ τισιν ἐκ πραγμάτων, ἢ φιλοτιμίας ἕνεκα, καθάπερ Φιλοποῖμενι, καὶ πάλιν Διοφάνει, στρατηγοῦντι τῶν

Ἀχαιῶν προσέκρουσεν, οὐκ ἦν βαρὺς, οὐδ' εἰς ἔργα διατείνων ὁ θυμὸς, ἀλλ' ἐν λόγῳ παρρησίαν τινὰ πολιτικὴν ἔχοντι παυόμενος. Πικρὸς μὲν οὖν οὐδενί, πολλοῖς δ' ὄξυς ἐδόκει, καὶ κοῦφος εἶναι τὴν φύσιν· ἄλλως δὲ συγγενέσθαι πάντων ἡδιστος, καὶ εἰπεῖν ἐπίχαρις μετὰ δεινότητος. Ἀχαιοὺς μὲν γὰρ σφετεριζομένους τὴν Ζακυνθίων νῆσον ἀποτρέπων, ἔφη κινδυνεύσειν, ἂν, ὡς περ αἰ χελῶναι, πορρωτέρω τὴν κεφαλὴν τῆς Πελοποννήσου προτείνωσιν. Φιλίππου δ', ὀπηνίκα περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης τὸ πρῶτον εἰς λόγους συνήεσαν, εἰπόντος μετὰ πολλῶν ἦκειν ἐκείνον, αὐτὸν δὲ μόνον, ὑπολαβὼν ὁ Τίτος· Σαυτὸν γὰρ, ἔφη, μόνον ἐποίησας, ἀποκτείνας τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς. Ἐπεὶ δὲ Δεινοκράτης ὁ Μεσσήνιος ἐν Ῥώμῃ παρὰ πότον μεθυσθεὶς ὠρχήσατο, λαβὼν ἱμάτιον γυναικειῶν, τῇ δ' ὑπεραία τὸν Τίτον ἤξειλον βοηθεῖν αὐτῷ διανοομένῳ τὴν Μεσσήνην ἀφιστάναι τῶν Ἀχαιῶν· ταῦτα μὲν ἔφη σκέψεσθαι, θαυμάζειν δ' ἐκείνον, εἰ τηλικαύταις ἐπιχειρητικῶς πράξειςιν, ὀρχεῖσθαι δύναται παρὰ πότον καὶ ἄδειν. Πρὸς δὲ τοὺς Ἀχαιοὺς τῶν παρ' Ἀντιόχου πρέσβειων πλῆθός τε τῆς βασιλικῆς στρατιᾶς καταλεγόντων, καὶ καταριθμουμένων πολλὰς προσηγορίας, ὁ Τίτος ἔφη, δειπνοῦντος αὐτοῦ παρὰ τῷ ξένῳ, καὶ μεμφομένου τὸ πλῆθος τῶν κρεῶν, καὶ θαυμάζοντος, πόθεν οὕτω ποικίλης ἀγορᾶς εὐπόρησεν, εἰπεῖν τὸν ξένον, ὡς ὕεια πάντα ἐς, τῇ σκευασίᾳ διαφέροντα καὶ τοῖς ἡδύσμασι. Μὴ τοίνυν, ἔφη, μηδὲ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀχαιοὶ, θαυμάζετε τὴν Ἀντιόχου δύναμιν, Λογχοφόρους καὶ Ξυσοφόρους καὶ Πεζαιτέρους ἀκούοντες· πάντες γὰρ οὗτοι Σύροι εἰσὶν, ὀπλαριοὶς διαφέροντες.

ΙΗ. Μετὰ δὲ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις, καὶ τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον, ἀπεδείχθη τιμητής· ἦτις ἐστὶν ἀρχὴ μεγίστη, καὶ τρόπον τινὰ τῆς πολιτείας ἐπιτελείωσις. Καὶ συνῆρχε μὲν αὐτῷ Μαρκέλλου τοῦ πεντάκις ὑπατεύσαντος υἱός· ἐξέβαλον δὲ τῆς ζουλῆς

τῶν οὐκ ἄγαν ἐπιφανῶν τέσσαρας· προσεδέξαντο δὲ πολίτας ἀπογραφόμενους πάντας, ὅσοι γονέων ἐλευθέρων ἦσαν, ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ δημάρχου Τερεντίου Κουλλέωνος, ὃς ἐπηρεάζων τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, ἔπεισε τὸν δῆμον ταῦτα ψηφίσασθαι. Τῶν δὲ γνωριμωτάτων κατ' αὐτὸν ἀνδρῶν καὶ μεγίστων ἐν τῇ πόλει διαφερομένων πρὸς ἀλλήλους, Ἀφρικανοῦ Σκιπίωνος, καὶ Μάρκου Κάτωνος, τὸν μὲν προσέγραψε τῆς βουλῆς, ὡς ἄριστον ἄνδρα καὶ πρῶτον· Κάτωνι δ' εἰς ἔχθραν ἦλθε, συμφορᾷ τοιαύτῃ χρησάμενος. Ἀδελφὸς ἦν Τίτῳ Λεύκιος Φλαμινῖνος, οὔτε τάλλα προσεικῶς ἐκείνῳ τὴν φύσιν, ἔν τε ταῖς ἡδοναῖς ἀνελεύθερος δεινῶς, καὶ ὀλιγωρότατος τοῦ πρέποντος. Τούτῳ συνῆν μειρακίσκος ἐρώμενος, ὃν καὶ στρατιᾶς ἄρχων ἐπήγετο, καὶ διέπων ἐπαρχίας εἶχεν αἰεὶ περὶ αὐτόν. Ἐν οὖν πότῳ τινὶ θρυπτόμενος πρὸς τὸν Λεύκιον, οὕτως ἔφη σφόδρα φιλεῖν αὐτόν, ὥστε θέαν μονομάχων ἀπολιπεῖν, οὐπὼ γεγονῶς ἀνθρώπου φονευομένου θεατῆς, τὸ πρὸς ἐκείνον ἡδὺ τοῦ πρὸς αὐτόν ἐν πλείονι λόγῳ θέμενος. Ὁ δὲ Λεύκιος ἠσθέϊς· Οὐδὲν, ἔφη, δεινόν· ἰάσομαι γὰρ ἐγὼ σου τὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ κελεύσας ἕνα τῶν καταδίκων ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προαχθῆναι, καὶ τὸν ὑπηρετήν μεταπεμψάμενος, ἐν τῷ συμποσίῳ προσέταξεν ἀποκόψαι τοῦ ἀνθρώπου τὸν τράχηλον. Οὐαλέριος δ' Ἀντίας οὐκ ἐρωμένῳ φησὶν, ἀλλ' ἐρωμένη τοῦτο χαρίσασθαι τὸν Λεύκιον. Ὁ δὲ Λίβιος ἐν λόγῳ Κάτωνος αὐτοῦ γεγράφθαι φησὶν, ὡς Γαλάτην, αὐτόμολον ἐλθόντα μετὰ παίδων καὶ γυναικῶς ἐπὶ τὰς θύρας, δεξάμενος εἰς τὸ συμπόσιον ὁ Λεύκιος, ἀπέκτεινεν ἰδίᾳ χειρὶ, τῷ ἐρωμένῳ χαριζόμενος. Τοῦτο μὲν οὖν εἰκὸς εἰς δεινῶσιν εἰρησθαι τῆς κατηγορίας ὑπὸ τοῦ Κάτωνος. Ὅτι δ' οὐκ αὐτόμολος ἦν, ἀλλὰ δεσμώτης ὁ ἀναιρεθεῖς, καὶ ἐκ τῶν καταδίκων, ἄλλοι τε πολλοί, καὶ Κικέρων ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ Περὶ γήρωσ, αὐτῷ Κάτωνι τὴν διήγησιν ἀναθεῖς, εἴρηκεν.

ΙΘ. Ἐπὶ τούτῳ Κάτων τιμητὴς γενόμενος, καὶ καθαίρων τὴν σύγκλητον, ἀπήλασε τῆς βουλῆς τὸν Λεύκιον, ὑπατικοῦ μὲν ἀξιώματος ὄντα, συνατιμωῦσθαι δὲ τοῦ ἀδελφοῦ δοκοῦντος αὐτῷ. Διὸ καὶ προσελθόντες εἰς τὸν δῆμον ἀμφοτέροι ταπεινοὶ καὶ δεδακρυμένοι, μέτριχ δεῖσθαι τῶν πολιτῶν ἐδίκουν, ἀξιοῦντες αἰτίαν εἰπεῖν τὸν Κάτωνα καὶ λόγον, ᾧ χρησάμενος, οἶκον ἐνδοξὸν ἀτιμία τοσαύτῃ περιέβληκεν. Οὐδὲν οὖν ὑποσειλόμενος ὁ Κάτων προήλθε, καὶ κατασᾶς μετὰ τοῦ συνάρχοντος, ἠρώτησε τὸν Τίτον, εἰ γινώσκει τὸ συμπόσιον. Ἀρνημένου δ' ἐκείνου, διηγησάμενος, εἰς ὄρκισμὸν προσκαλεῖτο τὸν Λεύκιον, εἴ τι φησὶ τῶν εἰρημένων μὴ ἀληθὲς εἶναι. Τοῦ δὲ Λευκίου σιωπήσαντος, ὁ μὲν δῆμος ἔγνω δικαίαν γεγονέναι τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὸν Κάτωνα προέπεμψε λαμπρῶς ἀπὸ τοῦ βήματος. Ὁ δὲ Τίτος, τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀδελφοῦ περιπαθῶν, συνέστη μετὰ τῶν πάλαι μισούντων τὸν Κάτωνα, καὶ πάσας μὲν, ἃς ἐκεῖνος ἐποίησατο, τῶν δημοσίων ἐκδόσεις καὶ μισθώσεις καὶ ἰώνας ἠκύρωσε καὶ ἀνέλυσε, ἐν τῇ βουλῇ κρατήσας· πολλὰς δὲ καὶ μεγάλας δίκασκατ' αὐτοῦ παρεσκεύασεν, οὐκ οἶδ' ὅπως εὖ καὶ πολιτικῶς, καὶ πρὸς ἄρχοντα νόμιμον καὶ πολίτην ἄριστον, ὑπὲρ ἀνδρὸς οἰκείου μὲν, ἀναξίου δὲ, καὶ τὰ προσήκοντα πεπονθότος, ἀνήκεσον ἔχθραν ἀράμενος. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦ Ῥωμαίων ποτὲ δήμου θεῶν ἔχοντος ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τῆς βουλῆς, ὥσπερ εἴωθεν, ἐν κόσμῳ προκαθημένης, ὀφθεῖς ὁ Λεύκιος ἐπ' ἐσχάτοις που καθήμενος ἀτίμως καὶ ταπεινῶς, οἶκτον ἔσχε· καὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἠνέσχετο τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἐβόων, μεταβῆναι κελεύοντες, ἕως μετέβη, δεξαμένων αὐτὸν εἰς ἑαυτοὺς τῶν ὑπατικῶν.

Κ. Τὸ δ' οὖν φύσει τοῦ Τίτου φιλότιμον, ἄχρι μὲν ἰκανὴν εἶχεν ὕλην, περὶ τοὺς εἰρημένους πολέμους διατρίβοντος, εὐδοκίμει· καὶ γὰρ ἐχιλιάρχησεν αὐθις μετὰ τὴν ὑπατείαν, οὐδενὸς ἐπείγοντος. Ἀπαλλαγείς δὲ τοῦ ἄρχεῖν, καὶ πρεσβύτερος ὢν

ηλέγχωτο μάλλον, ἐνούκῃχοντι πράξεις ἔτι τῷ λοιπῷ βίῳ, σπαργῶν τε πρὸς δόξαν, καὶ νεανίζοντι τῷ πάθει κατέχειν ἑαυτὸν οὐ δύναμενος· τοιαύτη γάρ τι καὶ τὸ περὶ Ἀντίβαν φορᾶ ἐδόκει πράξα· ἐπαχθῆς γενέσθαι τοῖς πολλοῖς. Ὁ γὰρ Ἀντίβας, οἰκοθεν μὲν ἐκ Καρχηδόνος ὑπεκδράς, Ἀντιόχῳ συνῆν· ἐκείνου δὲ μετὰ τὴν ἐν Φρυγίᾳ μάχην εἰρήνης ἀγαπητῶς τυχόντος, αὐτῆς φυγῶν καὶ πλανηθεὶς πολλὰ, τέλος ἐν τῇ Βιθυνίᾳ κατέστη, Προυσίαν θεραπεύων, οὐδενὸς Ῥωμαίων ἀγνοοῦντος, ἀλλὰ παρορώντων ἀπάντων δι' ἀσθένειαν καὶ γῆρας, ὥσπερ ἐρριμένον ὑπὸ τῆς τύχης. Τίτος δὲ πρεσβευτῆς δι' ἐτέρας δῆτινας πράξεις· ὑπὸ τῆς βουλῆς πρὸς τὸν Προυσίαν ἀφικόμενον, καὶ τὸν Ἀντίβαν ἰδὼν αὐτόθι διαιτώμενον, ἠγανάκτησεν, εἰ ζῆ, καὶ, πολλὰ τοῦ Προυσίου δεομένου καὶ λιπαροῦντος ὑπὲρ ἀνδρὸς ἐκέτου καὶ συλήθους, οὐ παροῆκε. Χρησμοῦ δέτινος, ὡς ἔοικε, παλαιοῦ περὶ τῆς Ἀντίβου τελευτῆς οὕτως ἔχοντος,

Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀντίβου δέμας,

ὁ μὲν ἄρα Λιβύην ὑπενόει καὶ τὰς ἐν Καρχηδόνι ταφὰς, ὡς ἔκει καταβιωσόμενος. Ἐν δὲ Βιθυνίᾳ τόπος ἐστὶ θινώδης ἐπὶ θαλάσσης, καὶ πρὸς αὐτῷ κόμητις οὐ μεγάλη, Λίβυσσα καλεῖται· περὶ ταύτην ἔτυχε διατρίβων Ἀντίβας. Ἀεὶ δ' ἀπιστῶν τῇ τοῦ Προυσίου μαλακίᾳ, καὶ φοβούμενος τοὺς Ῥωμαίους, τὴν οἰκίαν ἔτι πρότερον ἐξ' ὁδοῖς ἑπτὰ καταγείους συντετρημένην ἐκ τῆς ἑαυτοῦ διαίτης εἶχεν, ἄλλου κατ' ἄλλο τῶν ὑπονόμων, πόρρω δὲ πάντων ἀδήλως ἐκφερόντων. Ὡς οὖν ἤκουσε τότε τὸ πρόσταγμα τοῦ Τίτου, φεύγειν μὲν ᾤρμησε διὰ τῶν ὑπονόμων, ἐντυχῶν δὲ φυλακαῖς βασιλικαῖς, ἔγνω δι' αὐτοῦ τελευτᾶν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν λέγουσιν, ὡς ἰμάτιον τῷ τραχήλῳ περιβαλὼν, καὶ κελεύσας οἰκέτη, ὅπισθεν ἐρείσαντα κατὰ τοῦ ἰνίου τὸ γόνυ, καὶ σφοδρῶς ἀνακλάσαντα, συντείνει καὶ περιστρέφει, μέχρις ἂν ἐκθλίψας τὸ πνεῦμα διαφθείρειεν αὐτόν· ἔνιοι δὲ, μιμησάμενον Θεμιστοκλέα

καὶ Μίδαν, αἶμα ταύρειον ποιεῖν. Λίβιος δὲ φησὶ φάρμακον ἔχοντα κεράσαι, καὶ τὴν κύλικα δεξάμενον, εἰπεῖν· « Ἀναπαύσωμεν ἤδη ποτὲ τὴν πολλὴν φροντίδα Ῥωμαίων, οἱ μακρὸν ἠγήσαντο καὶ βαρὺ, μισουμένου γέροντος ἀναμείναι θάνατον. Οὐ μὴν οὐδὲ Τίτος ἀξιοζήλωτον ἀποίσειται νίκην, οὐδὲ τῶν προγόνων ἀξίαν, οἱ Πύρρῳ πολεμοῦντι καὶ κρατοῦντι τὴν μέλλουσαν ὑποπέμψαντες κατεμήνυσαν φαρμακείαν ».

ΚΑ. Οὕτω μὲν τὸν Ἀννίβαν ἀποθανεῖν λέγουσιν· Ἀπαγγελθέντων δὲ τούτων πρὸς τὴν σύγκλητον, οὐκ ὀλίγοις ἐπαχθῆς ἔδοξεν ὁ Τίτος, καὶ περιττὸς ἄγαν καὶ ὠμὸς, ἕσπερ ὄρνιν, ὑπὸ γήρωι ἀπτῆνα καὶ κόλουρον, ἀφειμένον ζῆν χειροῆθη, τὸν Ἀννίβαν ἀποκτείνας, οὐδενὸς ἐπείγοντος, ἀλλὰ διὰ δόξαν, ὡς ἐπόνυμος τοῦ θανάτου γένοιτο. Καὶ τὴν Ἀφρικανοῦ Σκιπίωνος ἐκτιθέμεντες πράγματα καὶ μεγαλοψυχίαν, ἔτι μᾶλλον ἐθαύμαζον· θεσπέσιον ὄντα καὶ φοβερὸν ἐν Διθύῃ καταπολεμήσας Ἀννίβαν, οὐτ' ἐξήλασεν, οὐτ' ἐξητήσατο παρὰ τῶν πολιτῶν· ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς μάχης εἰς λόγους ἔλθων ἐδεξιώσατο, καὶ μετὰ τὴν μάχην σπενδόμενος, οὐδὲν ἐπετόλμησεν, οὐδ' ἐπενέθη τῇ τύχῃ τοῦ ἀνδρός. Λέγεται δ' αὖθις ἐν Ἐφέσῳ συμβαλεῖν αὐτοῦς, καὶ πρῶτον μὲν, ἐν τῷ συμπεριπατεῖν τοῦ Ἀννίβου τὴν προσθήκουσαν ἐν ἀξιώματι τάξιν ἐκείνῳ προλαβόντο, ἀνέχεσθαι καὶ περιπατεῖν ἀφελῶς τὸν Ἀφρικανόν· ἔπειτα, λόγου περὶ στρατηγῶν ἐμπροσθέντος, καὶ τοῦ Ἀννίβου κράτιστον ἀποφνημαμένου γεγονέναι τῶν στρατηγῶν Ἀλέξανδρον, εἶτα Πύρρον, τρίτον δ' αὐτὸν, ἡσυχῇ μειδιάσαντα τὸν Ἀφρικανὸν εἰπεῖν· Τί δ', εἰ μή σε ἐγὼ νενικήκειν; καὶ τὸν Ἀννίβαν· Οὐκ ἂν, ὦ Σκιπίων, φάναι, τρίτον ἐμαυτὸν, ἀλλὰ πρῶτον ἐποιοῦμένην τῶν στρατηγῶν. Ταῦτα δὲ τοῦ Σκιπίωνος οἱ πολλοὶ θαυμάζοντες, ἐκάκιζον τὸν Τίτον, ὡς ἀλλοτριῶ νεκρῷ προσενεγκόντα τὰς χεῖρας. Ἔνιοι δ' ἦσαν οἱ τὸ πεπραγμένον ἐπαινοῦντες καὶ τὸν Ἀννίβαν ἕως ἔζη, πῦρ ἠγαύ-

μενοι δεόμενον τοῦ ῥιπίσοντος. Μηδὲ γὰρ ἀκμάζοντος αὐτοῦ τὸ σῶμα Ῥωμαῖοι· καὶ τὴν χεῖρα φοβερὰν, ἀλλὰ τὴν δεινότητα καὶ τὴν ἐμπειρίαν γεγονέ· αι μετὰ τῆς ἐμφύτου πικρίας· καὶ δυσμενείας· ὧν οὐδὲ ἀφαιρεῖ τὸ γῆρας. Ἀλλ' ὑπομένειν (μὲν) τὴν φύσιν ἐν τῷ ἦθει, τὴν δὲ τύχην οὐ διαμένειν ὁμοίαν· ἀλλὰ μεταπίπτουσαν, ἐκκαλεῖσθαι ταῖς ἐλπίσι πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τοὺς αἰετῶ μισοῖν πολεμοῦντας. Καὶ τὰ ὑπεράπως ἔτι μᾶλλον ἐμαρτύρησε τῷ Τίτῳ· τοῦτο μὲν Ἀριστόνικος· ὁ τοῦ κιθαρωδοῦ, διὰ τὴν Ευμένους δόξαν ἐμπλήσας ἅπασαν ἀποστάσεων καὶ πολέμων τὴν Ἀσίαν· τοῦτο δὲ Μιθριδάτης, μετὰ Σύλλαν καὶ Φιμβρίαν, καὶ τοσοῦτον ἄλθρον στρατευμάτων καὶ στρατηγῶν, αὐθις ἐπὶ Λεύκουλλον ἐκ γῆς ὁμοῦ καὶ θαλάττης ἀναστὰς τηλικούτο· Οὐ μὴν οὐδὲ Γαῖου Μαρίου ταπεινότερος Ἀννίβας ἔκειτο. Τῷ μὲν γὰρ βασιλεὺς φίλος ὑπῆρχε, καὶ βίος· συνήθης, καὶ διατριβαὶ περὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ στρατιωτῶν ἐπιμέλειαν. Τὰς δὲ Μαρίου τύχας Ῥωμαῖοι γελῶντες, ἀλωμένου καὶ πτωχεύοντος· ἐν Λιβύῃ, μετὰ μικρὸν ἐν Ῥώμῃ σφαττόμενοι καὶ μασιγούμενοι προσεκύνουν. Οὕτως οὐδὲν οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα τῶν παρόντων πρὸς τὸ μέλλον ἐστίν, ἀλλὰ μία τοῦ μεταβάλλειν τελευτὴ ἢ καὶ τοῦ εἶναι. Διὸ καὶ φασιν ἔνιοι, τὸν Τίτον οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτα πράξει, πεμφθῆναι δὲ πρεσβευτὴν μετὰ Λευκίου Σκιπίωνος, οὐδὲν ἄλλο τῆς πρεσβείας ἐχούσης ἔργον, ἢ τὸν Ἀννίβου θάνατον. Ἐπεὶ δὲ οὐδεμίαν ἔτι τούτων κατόπιν οὔτε πολιτικὴν τοῦ Τίτου πράξιν, οὔτε πολεμικὴν, ἰσορήκαμεν, ἀλλὰ καὶ τελευτῆς ἔτυχεν εἰρηνικῆς, ὥρα τὴν σύγκρισιν ἐπισκοπεῖν.

ΦΙΛΟΠΗ ΚΑΙ Τ. ΚΟΙΝΤ. ΦΛΑΜ.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

ΜΕΓΕΘΕΙ μὲν οὖν τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὐεργεσιῶν, οὔτε Φιλοποίμενα Τίτῳ παραβάλλειν, οὔτε πάνυ πολλοὺς τῶν Φιλοποίμενος ἀμεινόνων ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστι. Τοῖς μὲν γὰρ Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας ὁ πόλεμος, τῷ δ' οὐχ Ἕλληνι, καὶ ὑπὲρ Ἑλλήνων· καὶ ὅτε Φιλοποίμην, ἀμυχανῶν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις ἀμύνειν πολεμουμένοις, εἰς Κρήτην ἀπῆρε, τότε νικήσας Τίτος ἐν μέτρῳ τῇ Ἑλλάδι Φίλιππον, ἡλευθέρου καὶ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις ἀπάσας. Βιδέ τίς ἐξετάζοι τὰς μάχας ἑκατέρου, πλείους Ἕλληνας Φιλοποίμην Ἀχαιῶν στρατηγῶν, ἢ Μακεδόνας Τίτος Ἕλλησι βοηθῶν, ἀνεῖλε. Τὰ τοίνυν ἀμαρτήματα τοῦ μὲν φιλοτιμίας, τοῦ δὲ φιλονεικίας γέγονε· καὶ πρὸς ὀργὴν ὁ μὲν εὐκίνητος, ὁ δὲ καὶ δυσπαραίτητος. Τίτος μὲν γὰρ καὶ Φίλιππῳ τὸ ἀξίωμα τῆς βασιλείας ἐφύλαξε, καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς εὐγνωμόνησε· Φιλοποίμην δὲ τῆς πατρίδος δι' ὀργὴν ἀφείλετο τὴν περιοικίδα συντέλειαν. Ἐτι δ' ὁ μὲν τοῖς εὖ παθοῦσιν ἀεὶ βέβαιος, ὁ δὲ θυμῷ λύσαι χάριν ἔτοιμος. Λακεδαιμονίων μὲν γὰρ εὐεργέτης πρότερον ὢν, ὕστερον καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαψε, καὶ τὴν χώραν περιέκοψε, καὶ τέλος αὐτὴν μετέβαλε καὶ διέφθειρε τὴν πολιτείαν. Ἐδόκει δὲ καὶ τὸν βίον ὀργῇ προσέσθαι καὶ φιλονεικία, μὴ κατὰ καιρὸν, ἀλλ' ὀξύτερον τοῦ δέοντος, εἰς Μεσσήνην ἐπειχθεὶς, οὐχ, ὥσπερ Τίτος, πάντα λογισμῷ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν στρατηγήσας.

B. Ἄλλα πλήθει γε πολέμων καὶ τρυπαίων ἢ Φιλοποίμενος ἐμπειρία βεβαιότερα. Τῷ μὲν γὰρ τὰ πρὸς Φίλιππον ἐκρίθη δυοῖν

ἀγώνων· ὁ δὲ, μυρίας μάχας κατορθώσας, οὐδεμίαν ἀμφισβήτησιν τῇ τύχῃ πρὸς τὴν ἐπισημνῆν ἀπολέλοιπεν. ἔτι δ' ὁ μὲν, τῇ Ῥωμαίων ἀκμῆν ἐχούσῃ δυνάμει χρησάμενος, ὁ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἤδη φθινούτης ἐπακμάσας, δοξάν ἔσχεν· ὥστε τοῦ μὲν ἴδιον, τοῦ δὲ κοινὸν ἔργον εἶναι τὸ κατορθούμενον. Ὁ μὲν γὰρ ἔρχεν ἀγαθῶν, ὁ δ' ἄρχων ἀγαθοῦς ἐποίει. Καὶ μὴν τόγχε πρὸς Ἕλληνας τούτῳ γενέσθαι τοὺς ἀγῶνας, οὐκ εὐτυχῆ μὲν, ἰσχυράν δὲ τῆς ἀρετῆς ἀπόδειξιν παρεῖχεν· οἷς γὰρ ὅμοια τάλλα, τῷ προὔχειν ἀρετῆκρατοῦσι. Καὶ γὰρ δὴ πολεμικωτάτοις Ἑλλήνων Κρησὶ καὶ Λακεδαιμονίοις πολεμήσας, τῶν μὲν πανουργοτάτων δόλῳ, τῶν δ' ἀλκιμωτάτων τόλμῃ περιεγένετο. Πρὸς δὲ τούτοις, Τίτος μὲν ἐξ ὑποκειμένων ἐνίκῃ, χρώμενος ὀπλισμοῖς καὶ τάξεσιν, αἷς παρέλαθε· Φιλοποίμῃ, δ' αὐτὸς ἐπεισενεγκῶν, καὶ μεταβαλὼν τὸν περὶ ταῦτα κόσμον ὥστε τὸ νικητικώτατον ὑφ' οὗ μὲν οὐκ ὄν εὐρήσθαι, τῷ δ' ὑπάρχον βοήθειν. Κατὰ χεῖρα τοίνυν Φιλοποίμενος μὲν ἔργα πολλὰ καὶ μεγάλα, θατέρου δ' οὐδέ· Ἄλλὰ καὶ τῶν Αἰτωλῶν τι αὐτὸν Ἀρχέδημος ἐπέσκαπτεν, ὡς, ὅτ' αὐτὸς ἐσπασμέος τὴν μάχαιραν, ἔθει δρόμῳ πρὸς τοὺς μαχομένους, καὶ τοὺς συνεσῶτας τῶν Μακεδόνων, τοῦ Τίτου τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπτίας ἀνατείνοντος, ἐσῶτος καὶ προσευχομένου.

Γ. Καὶ μὴν Τίτῳ μὲν ἄρχοντι συνέβη καὶ πρεσβεύοντι πάντα πρᾶξαι τὰ καλὰ· Φιλοποίμῃν δ' οὐ χεῖρονα παρέσχεν, οὐδ' ἀποκατότερον ἑαυτὸν ἰδιώτην, ἢ στρατηγόν, τοῖς Ἀχαιοῖς. Στρατηγὸς μὲν γὰρ ὢν, Νάβιν ἐξέβαλεν ἐκ Μεσσήνης, καὶ Μεσσηνίους ἠλεθέρωσεν· ἰδιώτης δὲ, Διορᾶνν τὸν στρατηγόν, καὶ Τίτον ἐπερχομένους ἀπέκλειε τῆς Σπάρτης, καὶ Λακεδαιμονίους διέσωσεν. Οὕτως ἡγεμονικὴν φύσιν ἔχων, οὐ κατὰ τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ τῶν νόμων ἄρχειν ἠπίτατο πρὸς τὸ συμφέρον· οὐ δεόμενος παρὰ τῶν ἀρχομένων λαβεῖν τὸ ἄρχειν, ἀλλὰ χρώμενος

αὐτὸς, ὅπου καιρὸς εἶη, τὸν ὑπὲρ αὐτῶν φρονοῦντα μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπ' αὐτῶν ἡρημέον, ἡγούμενος στρατηγόν. Γενναῖα μὲν οὖν Τίτου τὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐπιεικῆ καὶ φιλάθρωπα, γελαιότερα δὲ Φιλοπόμειος τὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὀχυρὰ καὶ φιλελεύθερα· ῥᾶον γὰρ χαρίζεσθαι τοῖς δεομένοις, ἢ λυπεῖν ἀντιτείνοντα τοὺς δυνατωτέρους. Ἐπεὶ δ' οὕτως ἐξεταζομένων δυσθεώρητος ἡ διαφορὰ, σκόπει, μὴ τῷ μὲν Ἕλληνι τὸν ἐμπειρίας πολεμικῆς καὶ στρατηγίας σέφανον, τῷ δὲ Ῥωμαίῳ τὸν δικαιοσύνης καὶ χρηστότητος ἀποδιδόντες, οὐ φαύλως διαιτᾶν δόξωμεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.

Α Λ Κ Ι Β Ι Α Δ Η Σ

ΣΕΛΙΔ. 1, στ. 8, Φιλανθρωπίας.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντί τοῦ, Φιλίας.

ΣΕΛΙΔ. 2, στ. 2, Τὸ μὲν Ἀντισθένης.) Τὸ περὶ τῆς Ἀμύκλας. --- Τὸ δὲ Πλάτων.) Τὸ περὶ τοῦ Ζωπύρου (Πλατ. Ἀλκιβιάδ. Α, σελ. 122). --- Στ. 13, Ὄλῃς Θέωλον; τὴν κεφαλὴν κόλακος ἔχει.) Κατὰ τὸν τρόπον τῶν τραυλιζόντων δηλονότι, ἀντί τοῦ, Ὄρῃς Θέωλον; τὴν κεφαλὴν κόρακος ἔχει. Τὰ δὲ ἱαμβεῖα ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους Σφηκῶν (στ. 44-46), ὅπου μέντοι γράφεται, “ Ὄλῃς; Θέωλος τὴν κ. τ. λ. ,, --- Στ. 17, Κλασαυχενεύεται.) Τουτέστι, Κλᾶ τὸν αὐχένα, Ἐξ Ε. Δ. ἀντί τοῦ, Κλασαυχενεύεται· ἀνθ’ οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ διώρθουν γράφοντες, Κλασαυχενεύεται. Ἔστι δὲ ἱαμβεῖον ἐντελές,

Κλασαυχενεύεται τε καὶ τραυλίζεται.

--- Στ. 19, Ἀνομοιότητος πρὸς αὐτὸ καὶ μεταβολάς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Ἀνομοιότητος καὶ πρὸς αὐτὸ μεταβολάς. --- Στ. 23, Πιεζόμενος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ Πιεζόμενος --- Στ. 24, Ἄρματα.) Ἡρμηνεύθη ἢ λέξις ἀλλαγῶ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 359 καὶ 363.)

ΣΕΛΙΔ. 3, στ. 5, Καὶ μετὰ βοῆς συνδραμεῖν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Μετὰ βοῆς καὶ συνδραμεῖν. --- Στ. 18, Διῆλθεν ὁ λόγος.) Δ. Γ. Διῆλθε λόγος. --- Στ. 27, Τῶν ἀκολουθούντων.) Τῶν ἰδίων οἰκετῶν. --- Σιθυρτίου.) Ὁ αὐτὸς εἶπεν εἶναι τῷ Σιθυρτίῳ, οὗ ὁ Κοιμικός (Ἄχαρν. 118) μνημονεύει. -- Στ. 29, Ἄ γε) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Ἄτε.

ΣΕΛΙΔ. 4, στ. 8, Οὐδένα) Ἐκ τῆς Λατινικῆς καὶ Γαλατικῆς μεταφράσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ, Οὐδέν. -- Στ. 11, Ὡς Ἀλκιβιάδης.)

Ἐξ Η. Δ. (ἢ συνάδουσι καὶ αἰ μεταφράτεις) ἀντὶ τοῦ, Ὅτις Ἀλικιτιάδης ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐκ Δ. Γ. Οἷς Ἀλικιτιάδης. — Στ. 19, Ἐπτηξ' ἀλέκτωρ κ. τ. λ.) Κέχρηται καὶ ἀλλαχοῦ (Πελοπίδ. § 29, καὶ Ἐρωτικ. § 18) τῷ ἰαμβεῖῳ τῆρι. Προσσημειοῦται δ' ὁ Πόρτος ἐνθάδε ταυτί· “ Ἀντὶ τοῦ, Δούλου ὡς, ἄμεινον ἐν τῷ Πελοπίδα γράφεται, Δούλος , , ὡς· νοητὴ μὲν τοῖ καὶ ἡ ἑτέρα γραφή. Ἐπτηξεν ὡς Ἀλέκτωρ κλίνας , , δούλου πτερόν, , . — Στ. 20, Θεῶν ὑπηρεσίαν). Ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Θησ. καὶ Ῥωμύλ. σύγκρ. Μέρ. Α, σελ. 379) περὶ τούτου σημειωθέντα. — Στ. 23, Ὡς φησιν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἡ ὡς φησιν. Εἰκὸς δὲ τὸ Η οὐ κατὰ σύνδεσμον διαζευκτικόν (Ἡ) γεγράφθαι τὸ πάλαι, ἀλλὰ κατ' ὁμοιωματικὸν ἐπιρρόημα (Ἡ φησιν) ὡς διάφορον γραφῆν, προσγεγράφθαι τῷ Ὡς φησιν. Λέγει δὲ τοῦτο Σωκράτης παρὰ τῷ Πλάτῳ (Φαίδρ. σελ. 255) πρὶ τοῦ σώφρονος ἔρωτος τὸν λόγον ποιούμενος, “ Ὅταν δὲ ἀπῆ (ὁ ἐρῶν), κατὰ ταῦτά αὐπο- , , θεῖ καὶ ποθεῖται (ὁ ἐρώμενος,) εἰδῶλον ἔρωτος, ἀντ' ἔρωτος ἔχων , , , τουτέστιν, ἀντὶ τοῦ περιττὸ σῶμα καλινδουμένου ἔρωτος, εἰδῶλον ἐκείνου, τὸν τῆς ψυχῆς ἔρωτα, ἢ καὶ ὁ ἐραστῆς καὶ ὁ ἐρώμενος ἐπὶ τὸ τελειώτερον ἄγονται, ὁ μὲν ὦν ἐκ τῆς φιλοσοφίας ἠυπόρηκε καλῶν μεταδιδοὺς ἀφθόνως τῷ ἐρωμένῳ, οὗτος δὲ παραλαμβάνων ὡς μαθητῆς τέως, ἕως ἂν ὁμοίος ἀποθῆ τῷ διδασκάλῳ. Ὅθεν καὶ καταφανῆς γίνεται ἡ τῶν χακοδαιμόνων τῆς φιλοσοφίης ἐχθρῶν ἀπόνοια, τοιαῦτα περὶ Σωκράτους οὐκ ὀκησάντων ληρῆσαι, οἷα οὐδ' οἱ συκοφάνται κατηγορῆσαι τοῦ ἀνδρὸς ἐτόλμησαν. — Στ. 24. Ἀντέρωτα.) Γραπτέον, Ἀντ' ἔρωτος, καθά φέρεται ἐν ᾧ φθὰς παρεσχόμεν Πλατωνικῆ μαρτυρίῃ, ἢ ὑποληπτέον τὸν Πλούταρχον Πλάτωνος ἀντιγράφῳ ἐντετυχηκέαι, ἐν ᾧ ἐφέρετο, Ἀντέρωτα.

ΣΕΛΙΔ. 5, στ. 8, Ἡμίση.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τῆς Γαλατικῆς Ἀμιότου μεταφράσεως, καὶ τοῦ Ἀθηναίου (ΙΒ, σελ. 534), ἀντὶ τοῦ, Μέρη.

ΣΕΛΙΔ. 6, στ. 2, Ἀπτομένων τε τῶν.) Προσέθηκαν οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸν Τε. Δ. Γ. Ἀπτομένων τῶν: Ἀπτομένου δὲ τῶν. — Στ. 4, Ἐκχεόντων.) Σημειοῦ τὴν καινὴν χρῆσιν, ἀντὶ τοῦ, Ἐκχέειν ποιοῦντων. — Στ. 21, Λάβη.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Λάβοι. — Στ. 29, καὶ οὐχί.) Ἐξ Η. Δ. ἡ τοῦ συνδέσμου προσθήκη, ὅν ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος. Ἐσι δὲ γράφειν καὶ, Ἄλλ' οὐχί.

ΣΕΛΙΔ. 7, στ. 21, Συνθέμενος πρὸς τοὺς ἐταίρους.) Ἐπὶ τῆς μήπω κατακεχωρισμένης ἐν ταῖς λεξικοῖς σημασίαις τοῦ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένου, Βάλλω σοίχημα, τὸ Συντίθεμαι ἐνταῦθα, ὡς ὀρθῶς ἐξ-

εδέχτο ὁ Ἀμιότος· ἀνθ' οὗ Ὅμηρος, καὶ μετ' ἐκείνον Ἀριστοφάνης κέχρηται, τῷ Περιδίδομαι. Εἴη δ' ἂν λέγῃ καὶ, Περισυντίθεμαι, εἴ γε μὴ λήληθα κακῶς οἰόμενος εὐρηκέναι τὸ ἐξ αὐτοῦ ὀνομαστικόν, Περι-
συνθεσίη, ἔν τῷ τοῦ Ποσειδῖππου (παρ' Ἀθηναίων, 1, σελ. 412) εἰς
τὸν πολυφαγίστου Θεαγένην ἐπιγράμμῳ, αὖ ἡ ἀρχή,

ΚΑΙ ΠΕΡ ΣΥΝΘΕΣΙΗΣ ἔφαγόν ποτε Μηόνιον βοῦν.

Γραπτέον γάρ, οἶμαι, ἘΚ ΠΕΡΙΣΥΝΘΕΣΙΗΣ ἔφαγον κ. τ. λ. Ὅτι δὲ
τὸ, Καί, τῷ, Ἐκ, συνέχεαν ἔστιν ὅτε οἱ ἀντιγραφεῖς, ὥστε θάτερον
ἀντὶ θάτερου, ἢ καὶ ἀμφοτέρω μὴδὲν θεῶν ἐγγράφαι, θηλοῦσθω καὶ
ἐκ τοῦδε τοῦ Λουκιανοῦ (Ἀλεξάνδρ. ἢ Ψευδόμαντ. § 24) τοῦ χω-
ρίου, “Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ ΚΑΙ ἘΚ μέθης
,, βαθείας ἀναφέροντες, συνίσαντο κ. τ. λ. ,, ἔνθα περιαιρετέος ὁ εἰς
μὴδὲν χρήσιμος σύνδεσμος, Καί. --- Στ. 27, Ὑστερον δὲ καί.) Ἐξ
Ε. Δ. προσέθηκα τὸν Καί.

ΣΕΛΙΑ. 8. στ. 8, Ἐδεῖ τὸ τῆς.) Δ. Γ. Ἐδεῖτο τῆς. --- Στ. 10, Ἐ-
πεξελθών.) Γραπτέον οἶμαι, Ἐπελθών· ἄλλο γάρ τι σημαίνει τὸ, Ἐπε-
ξελθών. “Ἐπεξέρχεται, ἐκδικεῖ ,, φησὶν Ἡσύχιος. -- Στ. 26, Ἐρῆσθαι.)
Οὔτω παρ' ἅπασι· σὺ δὲ γράφε κατ' ἀόριστον, Ἐρῆσθαι. -- Στ. 27,
Γίνεσθαι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Γενέσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 9, στ. 1, Πολλοὺς δὲ συνθηρᾶν.) Γραπτέον οἶμαι μετὰ
διπλοῦ συνδέτμου, Πολλοὺς δὲ καὶ συνθηρᾶν. --- Στ. 25, Κάλλιζον
δ.) Ἐξ Ε. Δ. ἢ τοῦ συνδέτμου προσθήκη. --- Στ. 30, Τρεῖς στεφθέντ'
ἐλαίχ.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Δὲς στεφθέντα ἐλαίχ.

ΣΕΛΙΑ. 10, στ. 2, Πόλεων.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τῆς τοῦ Ἀμιότου μετα-
φράσεως, ἀντὶ τοῦ Πολεμίω, οἱ πρόέμου. -- Στ. 5, Καὶ μὴν καί.) Ἐκ-
Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ μὴν ἀλλὰ καί· ἀνθ' οὗ οἱ πρό ἐμοῦ ἐκ Δ. Γ. γε-
γράφατι, Οὐ μὴν ἀλλὰ καί. Ἐτέρα Δ. Γ. Ἀλλὰ καί. -- Στ. 14, Ἰσο-
κράτει.) Ἐπιθι περὶ τούτου τά εἰς τὸν Ἰσοκράτην (Μέρ. Β, σελ. 251)
σημειωθέντα μοι. -- Στ. 27, Ὑπὸ Φαίακος.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ ἀπρο-
θέτου, Φαίακος, ὁ οἱ πρό ἐμοῦ ἔτρεψαν εἰς τὸ Φαίακι. Ἔστι δ' ὁ ὑπὸ
Φαίακος γεγραμμένος λόγος οὗτος, ὃς, φέρεται νῦν ὑπὸ τῷ Ἀνδοκίδου
ὀνόματι, Κατὰ Ἀλκιβιάδου ἐπιγραφόμενος· περὶ οὗ ἔπιθι τάς εἰς τὸ
προκείμενον χωρίον Γαλατικὰς σημειώσεις (Ἀμιότου μεταφρ. Τομ. Β,
σελ. 485, καὶ Τόμ. Ε, σελ. 456--458) τοῦ φίλου Κλαυερίου.

ΣΕΛΙΑ. 11, στ. 13, Κατὰ τοῦ Ὑπερδόλου.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τῆς Ἀμιό-
του μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ ἀδιανοήτου, Τῷ Ὑπερδόλῳ κάτω.) Στ. 25,

Ἀλκιβιάδης.) Ἐκ Δ. Γ. Οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Νικίας. ὅπερ ἄμεινον ἦν ἔαν κατὰ χώραν, καθάπερ εὔρηται καὶ παρὰ τῷ Ἀμιότῳ. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τῷ Νικίου βίῳ (§ 9) Πλούταρχος τὸν Νικίαν, οὐ τὸν Ἀλκιβιάδην, φησὶ, τεθεραπευκέναι τοὺς περὶ Πύλον ἀλόντας τῶν Λακεδαιμονίων. — Στ. 29, Αὐτοῖς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Αὐτοῦς. -- Στ. 30, Νικίειον.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Νικίειον.

ΣΕΛΙΔ. 12, στ. 3, Φόβῳ.) Δ. Γ. (ἢ συμφέρεται καὶ ὁ Ἀμιότος), Φθόνῳ, ὅπερ ἄμεινον. -- Στ. 13, Ἀποληφθέντας.) Ἐξ Η. Δ. ἦν ἐξέφρασε καὶ Ἀμιότος (enfermés) καὶ πιζοῦται ὁ Πausanías (Δ, κ'), ἀντὶ τοῦ, Ἀπολειφθέντας. -- Στ. 16, Κωλύει.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Κωλύειν. -- Στ. 22, Τοῦ δὲ δήμου.) Τοῦ τε δήμου, ἔγραψαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, καλῶς μὲν, οὐ γὰρ μὴν ἀνγκαιῶς.

ΣΕΛΙΔ. 13, στ. 4, Αὐτοῦ.) Λαίπει ἡ λέξις ἐν Δ. Γ. -- Στ. 5, Οὐ τυχόντος). Οὕτω παρ' ἅπασι· σὺ δὲ γράφεις, Οὐ τοῦ τυχόντος. Τὸ μὲν γὰρ, Οὐ τυχόντος, ἰσοδυναμεῖ τῷ Ἀποτυχόντος, ὅπερ ἀποσπρέγεται ὁ νοῦς τοῦ προκειμένου χωρίου· τὸ δὲ, Οὐ τοῦ τυχόντος, ταῦτον βούλεται τῷ Οὐ μετρίου, οὐ ταπεινοῦ, οὐκ εὐκαταφρονήτου. — Τῇ δ' ὑπεραίχ.) Ὁ Ἀμιότος ἠρμήνευσε, Le lendemain au matin, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Τῇ δ' ὑπεραίχ ἔωθεν. — Στ. 9, Μετὰ κραυγῆς καὶ ὀργῆς.) Προσέθηκα τὰς τελευταίας δύο λέξεις ἔκ τε Δ. Γ. καὶ τοῦ Ἀμιότου. — Στ. 21, Ἀθηνῶν). Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως ὠρμημένοι, ἀντὶ τοῦ, Ἀθηναίων. — Στ. 25. Οἱ χίλιοι.) Ἐκ Δ. Γ. (ἢ συμφέρεται καὶ ὁ Ἀμιότος) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οἱ χίλιονχοι. Περὶ δὲ τῶν Χιλίων τούτων τῶν ἐν Ἄργει, ἔπιθε Θουκυδίδην (Ε, πά), Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (ΙΒ, σθ'), καὶ Πausanίαν (Β, κ').

ΣΕΛΙΔ 14, στ. 8. Τὸν ἐν Ἀγραύλου προβαλλόμενον ἀπὸ τοῖς ἐφήβοις ὄρκον.) Τουτέστι, Τὸν ὄρκον, ὃς προεβάλλετο τοῖς ἐφήβοις ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀγραύλου, τῆς Κέροπος θυγατρὸς. Καὶ τὸ μὲν Ἀγραύλου (ἀντὶ τοῦ Ἀγλαύρω) ἐξ Ε. Δ. παρειλήφασιν οἱ πρὸ ἐμοῦ· τὸ δὲ Προβαλλόμενον Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Προβαλλόμενος, ὅπερ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔτοισαν εἰς τὸ Προβαλλόμενος. — Στ. 9, Ομνύουσι γὰρ ὄροις χρήσεσθαι κ. τ. λ.) Ἐξ Η. Δ. τὸ Χρήσεσθαι ἀντὶ τοῦ βερβάου Χορίσασθαι Καὶ ὁ μὲν ὄρκος παρ' οὐδενὶ ἐτέρῳ εὔρηται πλὴν Πλουτάρχῳ· ὁ δὲ νοῦς, ὡς ἠρμήνευσεν Ἀμιότος, Ομνύουσιν, ὅπουδήποτε γῆς πυροὶ, κριθαί, ἄμπελοι καὶ ἐλαῖαι φύονται, ἐκεῖ καὶ τοὺς ὄρους ἠγάσασθαι πεπῆσθαι τῆς Ἄττικῆς, τουτέστιν, ὡς οἰκείας ἀντιποιήσεσθαι τῆς τοιούτους καρποὺς φερούσης γῆς. — Στ. 13, Πολλὴν αὖ πάλιν. . . .

Ἄπερ ὀρωῶντες κ. τ. λ.) Οἱ μὲν συνυπακουσέον τὸ ἦν ὄραῖν, ἢ τε ἕτερον τοιοῦτον, πρὸς ὃ φέροντο αἱ αἰτιατικαί, ὑπειλήφασιν εἶναι· οἱ δὲ διαγραπτέον τὸ Ἄπερ, ἢ ἢ τὸ ἐξῆς, Πολλὴν αὖ πάλιν... ὀρωῶντες κ. τ. λ. — Στ. 14, Ὑβρίσματα, και.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ὑβρίσματά τε και. — Στ. 24, Ποθεῖ μὲν κ.τ.λ.) Ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους Βατράχων (σίχ. 1425 — 1432) ταῦτά τε και τὰ ἐξῆς. — Στ. 25, Τῆ ὑπονοία.) Τῆ ἀλληγορία τοῦ λέοντος, τουτέστι διὰ τοῦ λέοντι παραβάλλειν τὸν Ἀλκιβιάδην, ὡς ὀρθῶς ἠρμήνευσέ τις τῶν πρὸ ἡμῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πλούταρχος ἀλλαχοῦ (Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημ. ἀκ. § 4.) τὴν Ὑπόνοιαν ἐπὶ τῆς Ἀλληγορίας τοῖς πάλαι τετάχθαι φησίν· ἐφ' ἧς ἐννοίας ἐκδεκτέον εἶναι δοκεῖ τῷ σοφῷ Συναϊδέρῳ (Λεξικ. Ἑλληνογερμ. λέξ. Ὑπόνοια), και ἐν τῷ πολλὰ τοῖς ὑπομνηματισταῖς παρασχόντι πράγματα χωρίῳ τῷδε τοῦ Θουκυδίδου (Α, μά), “Οὐδὲν προτθεόμενοι οὔτε Ὀμήρου ἐπαινέτου, οὔτε ὅστις ἔπεσι ,, μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὙΠΟΝΟΙΑΝ ἢ ἈΛΗΘΕΙΑ βλάψει ,, Ὁ μὲν γὰρ ἡμέτερος Πόρτος ὄρετο κατ' ἐναλλαγὴν εἰρησθαι ἀντὶ τοῦ “ Βλάψει δὲ τῆ τῶν ἔργων ὑπονοία τὴν ἀλήθειαν ,, ὃ δὲ Στέφανος, ἀντὶ τοῦ, “ Τῶν δ' ἔργων τὴν ἀλήθειαν ἢ ὑπόνοια ,, βλάψει ,, ἄλλοι δ' ἄλλως ἐξεδέξαντο και ἔταξαν τὴν συνέπειαν τοῦ λόγου. Ἐφείσθω τοίνυν και ἡμῖν τὸ δοκοῦν ἀποφήασθαι, τὰς διαφοροὺς γραφὰς προηρησθηκόσιν. Εἰσὶ δ' αὐταὶ (ἐν τῇ Βαυερικῇ ἐκδ. Α, σελ. 312) δύο, ἡ μὲν, “ Τὴν ὑπόνοιαν ἀλήθεια βλάψει ,, λείπουσα τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ, ἡ δὲ μᾶλλον παρελλοιμένη, “ Ἡ ὑπόνοια ,, τὴν ἀλήθειαν βλάψει ,, Τούτων οὕτως ἐχόντων, γραπτέον εἶσιν εἶναι τὸ χωρίον, Τῶν δ' ἔργων ὙΠΟΝΟΙΑ Τὴν ἈΛΗΘΕΙΑΝ βλάψει ,, οὕτως, ὥστε τὸ μὲν Βλάψει, εἰς τὸ Ὅστις, εἰς ὃ και τὸ Τέρψει, ἀναφέρεσθαι, τὸ δὲ Ἀλήθειαν πρὸς τὸ ἔργων, κατὰ τοιοῦδε νοῦν, Οὔτε ὅστις ἄλλος τῶν ποιητῶν τέρψει μὲν τὸ παρὰ τὴν ἐπὶ τῶν ἐπῶν τὴν ἀκοήν, βλάψει δὲ τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς ὑπονοίας, τουτέστι τῆς ἀλληγορίας· ὁ γὰρ ἀλληγορῶν δηλὸς ἐστὶν αὐτόθεν τὰ ὄντα, οὐχ ἢ πέφυκε, λέγων. Καὶ οὕτω μὲν, εἴαν τὸ Ὑπονοία, Ἀλληγορία, ἐκλάθῃς· ἢ σημασία συνηγορεῖν εἶσιν και τοῦ Πλάτωνος (Πολιτ. Β, σελ. 378, και Τιμαίου Λεξικ. σελ. 200 μετὰ τῶν σημειώσ. τοῦ Ρυγκενίου) “ Θεομαχίας, ὅσας ὈΜΗΡΟΣ πεποιήκεν, οὐ παραδεκτέον εἰς ,, τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὙΠΟΝΟΙΑΙΣ πεποιημένας, οὔτ' ἄνευ ὑπονοιαῶν ,, κ. τ. λ. ,, Ἐστὶ μὲντοι και ἐπὶ τοῦ γνωριμοτέρου, Ὑποψία, ἐκδέχασθαι τὸ Θουκυδίδειον Ὑπονοία, μηδὲν ἐκ τούτου γε βλαπτο-

μένης τῆς προτεθείσης διορθώσεως. — Στ. 27, Ἐκτρέφῃ.) Παρά δὲ τῷ Κομικῷ, Ἐκτραφῇ.

ΣΕΛΙΑ. 15, στ. 3, Φιλανθρωπίας.) Δ. Γ. Φιλοτιμίας. — Στ. 4, Ἀγάθαρχον.) Οὐ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (Περικλ. § 13) ἐμνημόνευσεν. — Στ. 5, Ταυρέαν.) Οὐ Πλάτων (Χαρμίδ. σελ. 153) μνημονεύει ὡς παλαίεραν ἔχοντας, ἢ ἐνεφιλοχώρει Σωκράτης. — Στ. 8, Τοῦ Μηλίους.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τοῦς Μηλίους· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐξ Ε. Δ. Τοῦ τοῦς Μηλίους. — Στ. 10, Ἀριστοφῶντος.) Ἀγλαοφῶντα τοῦτον καλεῖ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 534). — Στ. 12, Πρεσβύτεροι.) Δ. Γ. Πρεσβύται. -- Στ. 13, Ἀρχέστρατος.) Ἄλλαχού δὲ (Λυσανδρ. § 19) καὶ Ἐτσοκλέα ταῦτό τοῦτο περὶ Λυσάνδρου εἰρηκέναι ἰσθόρης Πλούταρχος. — Στ. 20, Ἐπέστρεφεν.) Εἰς φροντίδα ἐνέβαλλε. Δ. Γ. Ἐπέστρεψεν. — Στ. 28, Καταστρέφεσθαι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ καταστρέφεσθαι.

ΣΕΛΙΑ 16, στ. 12, Ὁ μὲν.) Τὸν μὲν γεγράφασι ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, καταλληλότερον μὲν τῇ συντάξει, οὗ γε μὴν ἀναγκαιῶς. ἔχει γὰρ καὶ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἐξηγηῆσθαι τὸ λεγόμενον, οὕτως· Ὁ μὲν Σωκράτης οὐδὲν ἤλπισε χρηστόν, ὑπὸ τοῦ συνήθους δαιμονίου διδαχθεὶς κ. τ. λ. — Στ. 15, Οἶος ἦν.) Ἀντὶ τοῦ Ἐβούλετο, ἢ Ἐμελλεν, ἐνταῦθα· τὰ γὰρ δυνατικά εἰς τὰ βουλευτικά καὶ μελλοντικά μεταλαμβάνεσθαι, καὶ ταῦτα πάλιν εἰς ἐκεῖνα, ἀποχωρῶντως ἐν ἄλλοις (Ἰσοκρατ. Β, σελ. 244) δεδιῶνται. — Στ. 27, Ἐν τοῖς ἀγῶσι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐν ἐνίοις ἀγῶσι.

ΣΕΛΙΑ. 17, στ. 13, Τῶν σημεῖον δεινὸν κ. τ. λ. (Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ γραφομένου καὶ τριζομένου, Τῶν σημεῖον, δεινόν. Ὁ νοῦς, Οὐθ' ὁ λόγος τῶν οἰομένων μηδὲν δεινὸν εἶναι σημεῖον κ. τ. λ. "Ἐσι δὲ καὶ ὀρισμένως γράφειν, Τῶν τὸ σημεῖον δεινόν, ἵνα φέρηται πρὸς τοῦς ἐπ' Ἀθωνίδι θρήνους. — Στ. 16, Τετολημμένον.) Δ. Γ. Τετολημμένον. — Στ. 18, Ἐν ὀλίγαις.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὡς ἐν ὀλίγαις· οὕτω γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς (Κοριολαν. § 6) "Συνιούτης . . . πολλάκις ἐν ὀλίγῳ, ,, χρόνῳ τῆς βουλῆς ,, Οὐκ ἐνέτυχε δὲ τῷ, Ὡς οὐδ' ὁ Ἀμίτος. — Στ. 19, Ἀνθροκλῆς.) Οὐ μὲνηται Θεουκυδίδης (Η. ξέ). — Στ. 27, Περὶ τῷ θεῷ.) Περὶ τὴν Δέμητρα καὶ τὴν Κόρην.

ΣΕΛΙΑ. 18, στ. 13, Συγκληροῦντας.) Δ. Γ. Κληροῦντας ὁ μικροῦ προέχει τοῦ Συγκληροῦντας. — Στ. 14, Ἀπολλύναι τὸν καιρὸν.) Τροπικῶς, καθάπερ καὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Χάνω τὸν καιρὸν· ὅθεν καὶ τὸ σύνθετον, Χασοκαιρῶ, συνώνυμον τῷ Χασημερῶ, καὶ τῷ παρά τοῖς

ἀρχαίους Τριψημερῶ (Ἄριστοφάν. Σφ. 849). Τοῦτο δὲ τὸ Χάνειν κατὰ συγκοπὴν γέγονεν ἐκ τοῦ Χαόνειν, ἀνθ' οὗ οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς Χαοῦν ἔλεγον, τὸ φθίζειν καὶ ἀπολλύναι δηλοῦντες (Δουκάγγ. λεξ. Χάνειν, καὶ Χαοῦν), παρὰ τὸ Χάος· ἀπόλοιτε γὰρ καὶ ἠφάνισαι τὰ ἐμπεσόντα εἰς τὸ Χάος. Μήποτε δ' ἄμεινον καὶ τὸ ἡμέτερον Χάνω τῆς ἀρχαίας φωνῆς λείψανον ἠγεῖσθαι συνώνυμον τῷ Χαίνω, κατὰ τὸ Ὀλισθάνω καὶ Ὀλισθάνω. Χάω γὰρ ἦν τὸ ἀρχαιότατον, ὡς δηλοῖ τὸ παράγωγον Χάος· εἶτα μετεπειρήθη εἰς τὸ Χάνω, ὅπερ ἀπέτεκε τὸ παρὰ τῷ Πολυδέσει συνώνυμον Χάνος· καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸ Χαίνω· ὅθεν ἕτερον συνώνυμον τὸ Χάσμα, ὡς παρὰ τὸ Μιαίνω, τὸ Μίασμα—Στ. 19, Προσθήκει.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Προσθήκει.

ΣΕΛΙΑ. 19, στ. 9, Παραπεσών.) Περιπεσών, οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐξ Ε. Δ. οὐκ ἀναγκαίως.—Στ. 22, Ὁ θόρυβον.) Προσέθηκα τὸ, Ὁ, ἐξ Ε. Δ. καὶ τῆς τοῦ Ἀμιότου μεταφράσεως.

ΣΕΛΙΑ. 20, στ. 12, Τὸ κοινῆ κ.τ.λ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τῷ κοινῆ—Στ. 27, Ἡθύμουν.) Τὸ Στράτευμα δηλονότι.—Στ. 28, Τριβίην.) Δ. Γ. Διατριβήν.

ΣΕΛΙΑ. 21, στ. 4, Τοῖς τῶν Συρακουσίων.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸ πρῶτον τῶν ἄρθρων.—Στ. 14, Περὶ τῷ θεῷ, τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην.) Ἄμεινον τὸ περιγράφειν τὰς πέντε λέξεις, τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην, ὡς ἐπεξήγησιν τῶν τριῶν, Περὶ τῷ θεῷ καὶ ἀνωτέρω (§ 19) γὰρ ἀπλῶς, Περὶ τῷ θεῷ εἶπεν. Ἀντὶ τοῦ Δήμητρα, παρὰ τὸ Δημήτηρ, Δ. Γ. Δήμητραν, παρὰ τὸ Δήμητρα. Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐκ τῆς τῶν Περιπτοσυλλάβων εἰς τὴν τῶν Ἰσοσυλλάβων μετηνέχθησαν κλίσει παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις πεφεισμένως, οἷον ἐστὶν ἡ Δ'μητρα, καὶ ἡ Γόρτυνα, καὶ ἡ Γυρτωνα (ἀπ' αἰτιατικῶν, τῆς εὐθείας Γόρτυν, καὶ Γύρτων, εἰς εὐθείας μεταπεσοῦσαι), καὶ ἄλλα τινά· παρ' ἡμῖν δὲ κατακορέζερον. Ἡ μνητέρα, γὰρ φαμέν, καὶ Ἡ θυγατέρα, καὶ Ἡ γαστέρα (ἐπὶ οἰνηροῦ ἀγγείου), καὶ κατὰ συγκοπὴν Γάστρα (ἐπὶ ὄσρακου, ἐν ᾧ τι τῶν ἀνοσφόρων ἐμφυτεύεται), ἣν ἡ χυδαιστέρα φωνὴ εἰς τὸ Γλάστρα μετεποιήσεν, οἱ δὲ νῦν Σικελοὶ, τὴν τῶν προγόνων Ἑλλήνων φωνὴν καὶ αὐτοὶ παρατρέψαντες, Grasta καλοῦσι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν θηλυκῶν ὀνομάτων. Πρακτικῶς δὲ καὶ ἀρσενικῶν ὀνομαστικῶς ἐνικῶς ἔπλασεν ἡ συνήθεια, οὐκέτι μὲντοι ἀπὸ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐνικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πληθυντικῶν αἰτιατικῶν οἷον Ὁ πατέρας, Ὁ ἀνδρας, Ὁ κόλακας, Ὁ κύρακας, Ὁ βασιλέας, Ὁ ἱερέας, οὐδὲ τῶν ἀρχαίων τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην, φυλαξαμένων. Οὐ γὰρ μόνον εὐθείας ἀφ' ἐνικῶν

γενικῶν προσηγορικῶν ὀνομάτων (οἷόν ἐστιν, Ὁ μάρτυρος, Ὁ φύλακος, Ὁ Χάλυβος καὶ ἄλλα τοιαῦτα) ἄς μόνας οἱ Γραμματικοὶ ἐσημειώσαντο· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πληθυντικῶν αἰτιατικῶν, ἔν γε τοῖς κυρίοις ὀνόμασιν. Ὁ Λεπρέας γὰρ παρὰ αὐτοῖς εὔρηται, καὶ Ὁ Ἄμοιβέας, καὶ Ὁ Δρομέας, (παρὰ τὰς αἰτιατικὰς πληθυντικὰς τῶν εἰς εὐς, Λεπρέυς, Ἄμοιβεύς, καὶ Δρομεύς), καὶ ὁ διαφορούμενος Ἄρισεύς καὶ Ἄρισεάς, καὶ Λυγκεύς καὶ Λυγκέας, καὶ Πρωτεύς καὶ Πρωτέας, καὶ Τρίοψ καὶ Τρίοπας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ὡς δὲ μάλιστα διευλόγηεν ἢ παρὰ ἡμῖν συνήθεια τῆς ἀρχαίας, τὸ καὶ τῶν μετοχῶν τὰς πληθυντικὰς αἰτιατικὰς εἰς ἐνικὰς εὐθείας μεταλαβεῖν ἐστίν· οὗ μοναδικὸν ἴσως παράδειγμα ἐστίν ὁ παρὰ τῷ Παισανίῳ (σ, εθ') κυριωνυμούμενος Δόντας. Βλέποντας, γὰρ φιλεῖ νῦν λέγειν ὁ δημότης λαὸς, καὶ ὄντας, καὶ Πιστεύοντας, καὶ Γράφοντας, ἀντὶ τοῦ παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις Βλέπων, ὄν, Πιστεύων, Γράφων, παρὰ δὲ τοῖς μικρὸν πρὸ ἡμῶν γεγονόσι, Βλέποντα, ὄντα, Πιστεύοντα, Γράποντα. Οὕτω γὰρ εὔρηται ἔν τισι ποιήμασιν ἀνεκδότοις, ὧν οἱ ποιηταὶ γεγονέναι μοι δοκοῦσι περὶ που τὴν δεκάτην πέμπτην ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδῃ. Οἷον ἐν μὲν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Γραφαὶ καὶ σίχοι κ.τ.λ. κυροῦ Στεφάνου τοῦ Σαχλήκη,

Συμόνει (ὁ) φυλακάτορας τάχατε πρὸς ἐμένα,
Καὶ λέγει, “Εγὼ τοὺς ἔφερα νὰ σέ παρηγορήσουν,
ΠΗΣΤΕΥΟΝΤΑ νὰ μ’ ἔκαμε πολλὰ μεγάλην χάριν.

Ἐν δὲ τῇ Μυθιστορίᾳ τῇ ἐπιγραφομένῃ, Διήγησις ἐξ αἰρέτος Βελθάνθρου τοῦ Ρωμαίου, κ.τ.λ.

Εἶπε καὶ ἐγκωμίασεν ΕΜΒΛΕΠΟΝΤΑ τὴν κόρην.

Καὶ πάλιν,

ἌΚΟΥΟΝΤΑ ὁ Βέλθανθρος οὐδὲν ἀπηλογίγη.

Καὶ ὡς παρὰ ἡμῖν αἱ πληθυντικαὶ αἰτιατικαὶ τῶν ἀρσενικῶν μετοχῶν εἰς ἐνικὰς εὐθείας κοινὰς τῷ γένει μετέπεσον (τὸ γὰρ Βλέποντας ἀδιαφόρως καὶ τὸ Βλέπων καὶ τὸ Βλέπουσα σημαίνει), οὕτως εὔρηται καὶ ἐν τῇ εἰρημένῃ Μυθιστορίᾳ οὐ μόνον ἡ αἰτιατικὴ ἐνικὴ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ εὐθεῖα ἐπαμφοτερίζουσα τῷ γένει·

Μικρὸν ἐπεμειδίασεν ΒΛΕΠΟΝΤΑ τον ἡ κόρη,
Καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἔφησεν ΧΑΜΟΓΕΛῶΝ ἠδέως,

ἀντὶ τοῦ Βλέπουσα, καὶ Χαμογελῶσα.—Στ. 15, Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ.) Ἰσοκράτης δὲ (Α. σελ. 348. ἐμ. ἐκδ.) ἐν τῇ οἰκίᾳ φησὶ τῇ

Πολυτίωνος, οὗ καὶ μέμνηται Πλούταρχος ἐν τοῖς ἐξῆς. — Στ. 18, Φηγαίεα.) Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Φυργεῖα· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ οὐδὲν μᾶλλον ὀρθῶς, Φηγεῖα, γεγράφασιν. Ἴδε Ἀρποκρατίωνα, καὶ τὸ ἔναγχος ἐκδοθὲν Φωτίου Δεξιόν (λέξι. Φηγαῖουσι). — Στ. 24, Εὐχῶν, οὐ καταρῶν κ. τ. λ.) Ἑλληνικὴ καὶ φιλόανθρωπος τῆς χρηστῆς Θεανοῦς ἢ ἀπόκρισις. — Στ. 26. Ὡς τότε πρῶτον.) Ἄμεινον ἂν ἐγράφετο. Εἰς (ἢ πρὸς) οὗς τότε πρῶτον· τοὺς Ἀργεῖους δηλονότι. — Στ. 30, Πρώτερον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Πρώτερος.

ΣΕΛΙΑ. 22, στ. 1, Δεξαμένων, παραγενόμενος προθύμως.) Ὁ δ' Ἀμιότος, ὡσπερανεὶ ἐγγράπτο, Δεξαμένων προθύμως, παραγενόμενος. — Στ. 9, Κατεδημαγώγει.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τότ' ἐδημαγώγει. -- Στ. 21, Ἐν Θετταλίᾳ). Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὰς λέξεις. Ἐπιθετὸν Ἀθήναιον (ΙΒ, σελ. 534). — Στ. 28, Οὐ παῖς Ἀχιλλέως κ. τ. λ.) Καὶ ἀλλαχοῦ (Πῶς ἂν τις διαρκ. κ. τ. λ. § 5) τοῦτον Πλούταρχος φέρει τὸν ζίχου οὕτωςι,

Οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ·

— Στ. 30, Ἔστιν ἡ πάλαι γυνή.) Ἐν Ὁρέσῃ (σειχ. 129) τοῦτο Εὐριπίδης περὶ τῆς Ἐλένης λέγει.

ΣΕΛΙΑ. 23, στ. 5, Τὰς ὀπαδοῦς.) Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Τοὺς ὀπαδοῦς. — Στ. 11, Δέκα μηνῶν.) Σεληνιακῶν· τοσοῦτους γὰρ καὶ τοιοῦτους καὶ Ἰπποκράτης ἀριθμαῖ τῆς κυήσεως τοὺς μῆνας. — Στ. 19, Δὲ καὶ αὐτός.) Δ. Γ. Δὲ αὐτός.

ΣΕΛΙΑ. 24, στ. 17, Ἀλλὰ γλίσχρως.) Δ. Γ. Γλίσχρως δέ. — Στ. 20, Ἐκατέρωθεν.) Ἐκ τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων. — Στ. 24, Ὑπὸ Λακεδαιμονίοις γένηται μισούμενος.) Ὀνοῦς, Μὴ γένηται ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὑφ' ὧν ἐμισεῖτο· οὐδὲ χρὴ τὸ Μισούμενος, εἰς τὸ Μισούμενος τρέπειν, καθὰ τις παρήγει. — Στ. 27, Ἀμωσγέπως.) Ἴσως γρ. Ἀμωσγέπως μὲν, ἵνα καταδηλοτέρα γένοιτο, ἢ πολλὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν πράγματα παρασχοῦσα πρὸς τὰ ἐξῆς τοῦ λόγου συνάρτησις. -- Στ. 30, Οὐδεμία.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ Οὐδεμιάς.

ΣΕΛΙΑ. 25, στ. 8, Δειραδιώτης.) Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Δειραδιώτης. Δειράδες δὲ (καὶ οὐ Δειράδες) δῆμος τῆς Ἀττικῆς, παρὰ τὴν θέσιν ἴσως οὕτω κληθεῖς· ἐπεὶ αἱ δεираδες σημαίνουσιν “ Αὐχένος τραχηλοει-, , δεῖς τῶν ὀρῶν, καὶ ἐξέχοντα μέρη, ἢ τὰς νάπας, ἢ τὰς φάραγγας, , , κατὰ μεταφορὰν δηλονότι ἀπὸ τῆς ἐν ἀνθρώπῳ Δειραῖς, ἢ ἔσωσε καὶ ἢ τῶν Γαλατῶν φωνή, La gorge d' un homme, et Gorge de mon-

taignes, λέγουσα. — Στ. 17, Τὰ τοῦ Φρυνίχου.) Παρέλιπον τὸ πρῶτον ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 18, Τοὺς τοῦ Φρυνίχου.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὰ τοῦ Φρυνίχου, ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ δι' ἐνὸς αὐθις ἄρθρου, Τοῦ Φρυνίχου. — Στ. 24, Ἐβλαψέγε.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκάν τὸν σύνδεσμον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 25, Παλιμπροδοσίαν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ ἐν δυοσὶ λέξεσι, Πάλιν προδοσίαν. — Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα.) Ἐξ Η. Δ. ἢ προσθήκη τοῦ δευτέρου Καί· χωρὶς εἰ μὴ τις καθ' ὑπερβιασμὸν γεγράφθαι φήσειεν, ἀντὶ τοῦ, Καὶ ταῦτα γὰρ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 220.) σεσημειώται.

ΣΕΛΙΑ. 26, στ. 3, Τὸν ναύσαθμον.) Οὐ τὸν τόπον ἐνταῦθα τοῦ λιμένος, ἐν ᾧ ἴστανται αἱ νῆες, ἀλλ' αὐτάς συμπάτας τὰς ναῦς, εἴτουν τὸν ναυτικὸν στόλον. Ὅτι δὲ καὶ τοῦτο σημαίνει ὁ Ναύσαθμος, ἐδήλωσε Πλούταρχος ἀλλαχοῦ (Αἰμ. Παυλ. § 9) φήσας, “ Τοῦ τε ,, ναυσάθμου περὶ Ἄρειον ὀρμούντος ,, — Στ. 6, Ἐρμῶνος.) Ὁ δὲ Δυσίας (Κατὰ Ἀγοράτ. σελ. 492 ἐκδ. Ρεῖσκ.) οὐχ Ἐρμῶνα, ἀλλὰ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδορον γεγονέναι φησὶ τοὺς κτείναντας Φρυνίχον, καθὰ ἐσημειώσατο ὁ φίλος Κλαυτέριος ἐν τῇ Γαλατικῇ Πλουτάρχου μεταφράσει (Τομ. 2, σελ. 356).

ΣΕΛΙΑ. 27, στ. 3, Ἀνθίσασθαι.) Κακῶς οἱ πρὸ ἐμοῦ διωρθώκασιν ἄρθρου προσθήκη, Τῷ ἀνθίσασθαι· χρὴ γὰρ ὑπονοεῖν ἀπὸ κοινοῦ, τὸ προηγούμενον, Δεῖν οἰόμενος, ὡς ἄριστα ἠρμήνευσεν ὁ Ἀμύτοσ· ἥς καὶ ἀντὶ τοῦ ἐχομένου, Κωλύσας, εἴτ' ἐκ Δ. Γ. εἴτ' αὐτὸς διορθῶν, ἔοικεν ἀναγνῶναι, Καὶ κωλύσαι. — Στ. 6, Ἐχειν ὑπῆρχεν ἀμαχεὶ Ἰωνίαν ἅπασαν, Ἐλλήσποντον καὶ τὰς νήσους.) Ἐξ Η. Δ. ἢ μετάθεσις ἀντὶ τοῦ, Ἐχειν ὑπῆρχεν Ἰωνίαν ἅπασαν, Ἐλλήσποντον ἀμαχεὶ, καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ πρὸ ἐμοῦ διωρθώκασιν οὕτως Ἐχειν ὑπῆρχεν Ἰωνίαν ἅπασαν, καὶ τὸν Ἐλλήσποντον ἀμαχεὶ, καὶ τὰς νήσους. — Στ. 8, Ὁ μόνος.) Ἐκ τῆς τοῦ Ἀμύτου μεταφράσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ, Ὁ, ἀντὶ τοῦ, Ὁν. — Στ. 14, Καὶ δεύτερον.) Οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐκ διορθώσεως ἔγραψαν, Καὶ οὐδενὸς δεύτερον. — Στ. 16, Διαπράξασθαι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Διαπράξασθαι. — Στ. 26, Τὰ τοῦ Δήμου.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκάν τὸ δεύτερον ἄρθρον. — Στ. 28, Κεναῖς χερσί.) Εἴρηται ἡμῖν περὶ τούτου καὶ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 480). Αἰνίττεται δ' ὡς τὸ Ὀμηρικόν (Ἰλιάδ. Β, 298),

Δισχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 28, στ. 2, Ἐπακολουθεῖν.) Εἴρηται περὶ τῆς σημασίας τοῦ Ἐπακολουθεῖν, ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 117, καὶ Πλουτάρχ. Θεσ. σημ. σελ. 364). Ἡ συνήθεια τὸ ἀπλοῦν καὶ αἰτιατικῇ καὶ γενικῇ συντάττει· Σὲ ἀκολουθῶ γάρ, φημέν, καὶ Σοῦ ἀκολουθῶ, τὸ μὲν ἐκ τοῦ παρὰ τοῖς πάλαι Ἀκολουθῶ σοι, τρέψασα, καθὰ καὶ ἐν ἄλλοις πλείστοις, τὴν δοτικὴν εἰς αἰτιατικὴν, τὸ δὲ ἐκ τοῦ παρ' ἐκείνοις, Ἀκολουθῶ μετὰ σοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 52), ἐλλείψασα τῇ προθέσει· καὶ αὐτὸ γάρ τὸ Ἀκολουθῶ σοι, ἐλλειπτικὸν εἶναι προθέσεως τῆς Σύν, τῆς Ἐπί, ἢ τῆς Μετά, δηλοῖ τὸ συνώνυμον Ὀπηδῶ (Ἡσιόδ. Ἔργ. καὶ ἡμέρ. 230,)

Οὐδέπ' ἰθυδικασι ΜΕΤ' ἀνδράσι λιμὸς ὈΠΗΔΕΪ.

Χρώμεθα δὲ καὶ ἀμεταβάτως τοῦ Ἀκολουθῶ τοῖς τρίτοις προσώποις, ἐπὶ τοῦ Συμπίπτειν, ἢ Συμβαίνειν, ὅτα ἠκολούθησαν, λέγοντες οὐδετέρως, καθὰ καὶ διὰ τῆς συνωνύμου φράσεως, Ὅσα ἔτρεξαν. Καὶ ἔστι τούτου μαρτύριον παρατχέσθαι ἐκ τῶν Στράβωνος (Γ, σελ. 165) Γεωγραφικῶν τὸ, “ Ἄφ' οὗ καὶ λοιμοὶ καὶ νόσοι πολλάκις ἠκολούθησαν, — Στ. 4, Συνήνυσε πλέων.) Συνετέλεσε τὸν πλοῦν, ὡς ὀρθῶς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο, παρελιηφότες τὸ Πλέων ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Πλέων. — Στ. 10, Φίλιον.) Ἀθηναίους φίλιον. Πελοποννησίους δὲ τούναντίον. Μήποτ' οὖν ἀντὶ τοῦ Φίλιον, ἐγγράπτο Φοινικῶν, καθὰ φέρεται παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ (ΙΓ, 46). — Στ. 18. Τισαφέρνῃ) Δι' ἐνὸς σ, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν, καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς, γράφει καὶ ὧδε, εἴτε Πλουτάρχος, εἴθ' ὁ πρῶτος ἀντιγράφας τὰ τοῦ Πλουτάρχου. Οὕτω δὲ καὶ Πολύαινος, καὶ ἕτεροι, τῶν ἀρχαιοτέρων διπλασιαζόντων τὸ γράμμα.

ΣΕΛΙΑ. 29, στ. 1, Καὶ νῆ Δία) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ μὰ Δία, ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν εἰς τὸ μακρότερον, Καὶ ναὶ μὰ Δία, ἔτρεψαν, ἐπιλαθόμενοι τῆς Πλουταρχείου, ἣν παρεθέμην ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 73) ῥῆσιν ἐξηγησάμενος ἅμα καὶ τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις ἔμφατιν τοῦ, Νῆ Δία. — Στ. 12, Μὴ διὰ τὸ πλῆθος αὐτὸν κ. τ. λ.) Εἰς τὸ Αὐτῶν πρέπειν παρῆνεσάν τινες τὸ Αὐτόν. Ἔστι μέντοι καθ' ὑπερβασμὸν τὸ λεγόμενον, ἀντὶ τοῦ, Μὴ, προϊδόντες αὐτόν, εἰς τὴν γῆν καταρύγωσι, διὰ τὸ πλῆθος, φοβηθέντες δηλονότι τὸ πλῆθος. — Στ. 15, καὶ καταφρονήσαντες.) Ἐκ διορθώσεως προσέθηκα τὸν σύνδεσμον οἱ πρὸ ἐμοῦ — Στ. 21, Προσδοχοθούντων.) Δ. Γ. Βοηθούντων. — Στ. 23, Πολλῶν δὲ καὶ νεῶν κ. τ. λ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Νειρῶν, ἔγραψαν, Νεῶν. Οὐδετέρα μέντοι τῶν γραφῶν

ἔρρωται. Ἴσως ἐγγράπτο, Πολλῶν δ' ἀνδρῶν, ἢ Πολλῶν δὲ χρημάτων. — Στ. 29, "Ἐρρώει.) Ἀπόλωλεν, ἔφθαρται· ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος — Ἀπεσσούα.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀπέσσυται. Ἐστὶ δὲ τὸ Ἀπεσσούα, Λωρική λέξις σημαίνουσα τὸ Ἀφόρησεν, ἀπῆλλε, τέθηκεν, ὡς ἐξηγεῖται Εὐστάθιος (Ἰλιάδ. Α. σελ. 63). Τὴν δὲ τοῦ ῥήματος κίνησιν οὕτω προάγουσιν, Ἀπόσουμι (τῇ Λακωνικῶν διαλέκτῳ ἀντὶ τοῦ Ἄποσυμι, ἢ Ἄποσύω), κατὰ δὲ τὸν δευτέρου Ἀόριζον, Ἀπεσούην, ἢ Ἀπεσσούην, καὶ ἑτέρα Λακωνικῇ τροπῇ τοῦ η εἰς τὸ α Ἀπεσσούαν, Ἀπεσσούας, Ἀπεσσούα. — Τῶνδρες.) Ἐξ Ε.Δ. Λακωνικῶς, ὡς καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι (Ἑλληνικ. Α, α, 23), ἀντὶ τοῦ Τῶνδρες. Ἐστὶ δὲ τὸ ἀσυναίρετον, Τοὶ ἄνδρες, τῶν Λακωνικῶν ἀντὶ τοῦ Οἱ ἄρθρου, Τοὶ λεγόντων, οὗ τὸ ἐνικὸν Τὸς σεσῶσθαι ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνηθείᾳ, ἐδηλώσαμεν ἐν ἄλλοις (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 391.) — Στ. 30, Ἀπορέομες) Δ.Γ. Ἀπορείομες.

ΣΕΛΙΑ. 30, στ. 11, Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης.) Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ συνδέσμου. Οἱ δὲ πρὸ ἡμῶν τὸ ἀσύνδετον, Ὁ Ἀλκιβιάδης, ἔτρεψαν εἰς τὸ, Ὁν Ἀλκιβιάδης. — Στ. 13, Ἀνεμίγνυτο.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἡμῶν ἀντὶ τοῦ, Ἀνεμίγνυτο. — Στ. 18, Ὅτι.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Δ' ὅτι — Στ. 21, Προσπέμφας.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προπέμφας.

ΣΕΛΙΑ. 31, στ. 4, Μεταβαλλόμενον.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ σολοίκου, Μεταβαλλόμενον. — Στ. 6, Τῶν περὶ αὐτόν.) Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον. — Στ. 12, Στρατηγίαις.) Δ.Γ. Στρατεῖαις. — Στ. 13, Σηλυβριανοῖς Ἀθηναίους κ. τ. λ.) Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Σηλυβριανούς Ἀθηναίους. Ὁ νοῦς, Ἀνεῖπε διὰ κήρυκος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρεγένοντο Σηλυβριανοῖς πολεμήσοντες, ἀλλὰ δηλονότι τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν αὐτῶν Σπαρτιάταις.

ΣΕΛΙΑ. 32, στ. 1, Ἡ ἐκείνου.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἡ κοινόν· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ, Ἡ κείνου. Λέγει δὲ τὸν Φαρνάβαζον. — Στ. 4, Συνθεμένον.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ συντιθεμένων. — στ. 5, Αὐτούς.) Δ.Γ. Αὐτόν, ὡς ἠρμάνευσε καὶ Ἀμμιότος· ὅπερ ἄμεινον. — Στ. 21, Παρέδοσαν.) Δ.Γ. Παρέδωκαν. — Στ. 22, Μηδὲν αὐτοῖς ἴδιον ὑπεξελόμενοι.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ὑπεξελόμενοι, ἀντὶ τοῦ ὑπεξελεῖν. Ὁ νοῦς, Οἱ περὶ Ἀναξίλαου συνέθετο παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐπὶ σωτηρίᾳ (τουτέστιν ἐπὶ τῷ μηδένα Βυζαντιῶν ἀποθανεῖν ἢ φυγεῖν), μηδὲν ἴδιον ἑαυτοῖς, τουτέστιν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν ὠφελείᾳ, παρὰ τὴν συνθήκην ταύτην ὁρίσαντες.

ΣΕΛΙΑ. 33, στ. 13, Καὶ ξυτίδης... ἀμπεχομένους.) Τὸ μὲν Ξυ

σιδας, ἔγραψαν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐκ διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ Ξυσίδα· ἔτρεψα δὲ καὶ τὸ Ἀμπεχόμενον εἰς τὸ Ἀμπεχομένους. — Στ. 15, Ὅσπερ ἐκ μέθης ἐπικωμάζοντος.) Ἐξ Η. Δ. Τὸ Ἐπικωμάζοντος (τοῦ Ναυάρχου δηλαδὴ, ὁ ἐμπειρέχεται δυνάμει ἐν τῷ Ναυαρχίᾳ), ἀντὶ τοῦ, Ἐπικωμάζοντος. Οἱ δὲ πρὸ ἐμοῦ τρέψαντες εἰς τὸ Ἐπικωμάζοντα, τῷ τε καὶ τὰς προηγουμένης τρεῖς λέξεις (Ὅσπερ ἐκ μέθης) βιαίως πάνυ μετέθηκαν εἰς τὸν μετὰ τὸ, Ἀθηναίους, τύπον. — Στ. 26, Καὶ τὸ θαρρύν.) Ἐκ διορθώσεως πιθανῆς μὲν (διὰ τὸ μετοχαῖς φιληθεῖν τὸν Πλούταρχον), ἴσως δ' οὐ γ' ἐν τῷ παρόντι ἀναγκασίας, οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ θαρρύν — Στ. 29, Οὐτ' ἄλλο) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οὐδ' ἄλλο.

ΣΕΛΙΔ. 34, στ. 8, Ἐν ταῖς ἐλεγείαις.) Ἴσως γραπτέον, Ἐν τοῖς ἐλεγείαις, οὐδετέρως (ἰδ. Ἀθην. σελ. 432 καὶ 666). Ἐνδέχεται μέντοι καὶ τοῦ παρακμάζοντος Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἡ θηλυκῶς ἐκφερομένη Ἐλεγεία (Ἀθην. σελ. 317), ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἴσως φωνῆς (Elegia) τὰς ἀφορμὰς λαβοῦσα. — Στ. 12, Ἡμετέρης.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἡμετέροις — Στ. 17, Πολιτῶν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Πολεμίων Ὀνοῦς, Πλεῖστα δὲ διαλεχθεῖς περιῶν ἔχειν ἐχρῆν τοὺς πολίτας ἐλπίδων, καὶ παρορμητικὰς αὐτοὺς πρὸς τὸ θαρρύν. — Στ. 27, Τῆ θεῶ.) Τῆ Ἀθηνᾶ, κατ' ἐξοχὴν οὕτω καλουμένη παρ' Ἀθηναίους· ἢ δῆλον καὶ ἐκ τοῦ Ξενοφώντος (Ἑλλην. Α. δ', 12). Ἡσύχιος μέντοι (λέξ. Πλυντήρια), καὶ ὁ ἡμέτερος σοφὸς Πατριάρχης Φώτιος ἐν τῷ ἔνταχος ἐκδοθέντι Λεξικῷ (λέξ. Καλλυντήρια), ἐπὶ τιμῇ τῆς Ἀγραύλου τῆς Κέκροπος θυγατρὸς, ἄγεσθαι φατὶ τὰ Πλυντήρια. — Στ. 28, Πραξιεργίδα.) Ἐνθάδε μέντοι Ἡσύχιος, ὁμολογῶν Πλυτάρχη, φησὶ “ Πραξιεργίαι, οἱ τὸ ἔθος τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἀθηναῖς ἀμφιεννύντες, . — Ἐκτὴ φθίνοντος.) Ὁ δὲ Φώτιος, Δευτέρα φθίνοντος, φησὶ.

ΣΕΛΙΔ. 35, στ. 9, Καθ' ὄδον ἱερῶν.) Διορθοῦν ἐπεβάλλοντό τινες οὐκ ἀπιθάνως, ἱεράν, συνάπτοντες πρὸς τὸ Ὄδον. Ἐχρῆν μέντοι, εἰ οὕτως εἶχε, γράφειν, Κατὰ τὴν ὄδον τὴν ἱεράν, ἢ γοῦν, Κατὰ τὴν ἱεράν ὄδον. Ἐκαλεῖτο δὲ οὕτω ἡεῖς Ἐλευσίνα ἄγουσα. — Ἐξηλαύνωσι.) Χρηστότερον ἀνεῖπεν, Ἐξάγωσι. Ἐπιθι. Ἡσύχιον (λέξ. Ἰακχον.) Ἐντευξόμεθα δὲ καὶ τοῖς ἐξῆς (σελ. 382) συγκεχυμένοις τῷ Ἐξήλασαν καὶ τῷ Ἐξήλαρον. — Στ. 24, Ἐπαναγαγών.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐπαναγαγών. — Στ. 25, Στρατιῶν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Στρατηγίαν. — Στ. 30, Φλυάρους.) Οὐσιαστικῶς, ὡς ἐν ἄλλοις (Ἡλιοδώρ. Β. σελ. 173-174) δεδιλωται.

ΣΕΛΙΑ. 36, στ. 1, Εἷς ὢν πράξη.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, ὡς ἂν πράξη. Ἔστι δὲ ταῦτόν ὡς τῷ, Μοναρχῶν, ἀντιδιασταλμένως πρὸς τὴν Δημοκρατίαν. — Στ. 13, Ἀπιστίξ.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀπιστίκν. — Στ. 27, Φορτικός.) Ἀλαξῶν καὶ Βωμολόχος. (ἰδ. Ἰσοκράτ. Β. σελ. 113).

ΣΕΛΙΑ. 37, στ. 14, Σπερμολογίας.) Φλυαρίκς, φορτικῆς ὀμιλίκς, καὶ Σπερμολόγος, ὁ φλύαρος, ἢ ὡς ἐξηγεῖται ὁ ἡμέτερος Φώτιος, “Εὐρυλόγος, ἀριτόμυθος,, — Στ. 17, Δι’ ὀλίγου.) Τὸ πλήρες, Δι’ ὀλίγου τόπου, ἢ διαστήματος. Ἡ δὲ Ἐλλειψὶς τοῦ Θουκυδίδου (Ζ, οά) ἐστίν, ὅς καὶ, Δι’ ἐλάσσονος ἐφορμίσειν, ἀλλαχῶ (Ζ, δ’.) εἴρηκεν.

ΣΕΛΙΑ. 38, στ. 3, Ὁρμοῦσιν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ὁρμῶσιν. — Στ. 6, Ὅποι τις θέλοι.) Δ. Γ. Ὅποι θέλοι: Ὅποι θέλῃ: Ὅπη θέλῃ: Ὅπη τις θέλοι. — Στ. 21, Ἀπροσδοκίτως.) Δ. Γ. Ἀδοκίτως. — Στ. 25, Ὀλίγω χρόνω.) Μετ’ ὀλίγου χρόνου. — Στ. 30, Περικοπέεις.) Ἴτον ἐνταῦθα δύναται τῷ, Περικλαπέεις, ληστευθεῖς, ἐφ’ ἧς σημασίης ἔταξε καὶ Δημοσθένης (Περὶ τῶν ἐν Χερῶν. σελ. 92) τὴν λέξιν ὅθεν ἐμπεδοῦται καὶ ἡ παρ’ Ἠσυχίῳ διόρθωσις τῶν κριτικῶν, “ Περικοπαί, κλοπαί, ληστειῖαι,, . Οἱ δὲ τοῦτο ἐργαζόμενοι, ἐκαλοῦντο, Περιόπται, ὡς φησι Φώτιος.

ΣΕΛΙΑ. 39 στ. 9, Τῆς ἡγεμονίης.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ περιεῖλον (οὐκ ἀναγκαίως ἴσως) τὸν σύνδεσμον τῆς φερομένης γραφῆς, Καὶ τῆς ἡγεμονίης — Στ. 16, Αἵσχιον.) Δ. Γ. Αἵσχιστον. — Στ. 18, Ἀνέφερε.) Ἀνελάμβανε τοὺς Ἀθηναίους, ὡς ἐξηγήσαντο οἱ πρὸ ἡμῶν, κατ’ ἔλλειψιν δηλονότι. Ἄμεινον δὲ μοι δοκεῖ, ἢ, κατ’ ἔλλειψιν ὡσαύτως, ἀντὶ τοῦ, Ἀνέφερεν ἑαυτὴν ἐλπίς, ἐκδέχασθαι τὸ λεγόμενον ἢ τὸ Ἀνέφερε τρέπειν εἰς τὸ Ἀνέφαινε, κατὰ τὴν ἀλλαχῶ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 187-188) σημειωθεῖσαν ἔννοιαν. — Στ. 27, Οὐκ ἔστι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Οὐκέτι. Τὸ δ’ ἐξῆς, Οὐκ ἔστι Λακεδαιμονίης ἀρχεῖν ἀτφαλῶς τῆς Ἑλλάδος, Ἀθηναίων δημοκρατο μένων.

ΣΕΛΙΑ. 40, στ. 2, Ἐκ ποδῶν.) Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκποδῶν. — Στ. 8, Τιμάνδραν.) Λαΐδος τῆς νεωτέρας μητέρα φησὶν Ἀθήναιος (ΙΒ, σελ. 535) γενομένη τὴν Τιμάνδραν. ἢ ἀλλαχῶ (ΠΓ, σελ. 575) Δαμασάνδραν ὀνομάζει. — Στ. 12, Ψιμιθιοῦσαν.) Ἐκ τούτου μόνου τοῦ Πλουταρχείου χωρίου ὁμοηθεῖς ὁ Στέφανος, κατενόησεν ἐν τῷ Θησαυρῷ ῥῆμα, Ψιμιθιῶν. Ἴτως μέντοι γραφικῶς ἡ λέξις ἠμάρτηται (κατ’ ἐνεστώτη δληκτῇ) ἀντὶ τοῦ, Ψιμιθίζουσαν, ἢ μᾶλλον Ψιμιθίζουσαν. — Στ. 20, Τῇ δὲ δεξιᾷ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκαν τὸν σύνδεσμον. — Ἐξέπεσαν.) Ἴσως γρ. Ἐξέπαισεν, ὡς καὶ οἱ

πρὸ ἡμῶν ὑπενόησαν.—Στ. 29, Ὑκάρων.) Ὁ δ' Ἀθήναιος, ὡς ἔφθην σημειωσάμενος, τῆς νεωτέρας Λαίδος γεγονέναι μητέρα τὴν Τιμάνδραν φησίν.

ΣΕΛΙΔ 41, στ. 3, Γνωρίμων τινῶν.) Δ.Γ. Γνωρίμου τινός.

Μ. Γ. ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ.

ΣΕΛΙΔ. 43, στ. 3, Ὁσύλιον.) Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὁσύλλιον.—Στ. 18, Χρώμενον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Χρώμενος.—Στ. 23, Ὀλιγαρχικόν.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ὀλιγαρχικόν.

ΣΕΛΙΔ. 44, στ. 5, Καὶ μαρτυρεῖ τὸ τήν.) Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ ἐμαρτυρεῖτο τήν. Δ. Γ. Ὡς μαρτυρεῖ τὸ τήν. Ὡς καὶ μαρτυρεῖ τὸ τήν. Ο νοῦς, Καὶ δηλον ὅτι ἡ Ῥώμη πασῶν μάλιστα τῶν ἀρετῶν τὴν ἀνδρείαν ἐτίμη, ἐκ τοῦ ταύτης, εἶδος ἀρετῆς οὔσης, τοῦνομα εἰς ὅλον τὸ γένος, τουτέστι καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην μετενεχθῆναι, ὥστε καὶ ταύτας ἀρετὰς καλεῖσθαι. Virtus γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις ὀνομάζεται ἡ ἀνδρεία, παρὰ τὸ Vir, ὃ ἐστὶν Ἄνθρωπος. Ἦν δὲ τοῦτο οὐ Ῥωμαίοις ἴδιον μόνους, τὸ τὴν ἀνδρείαν πρώτην ἠγεῖσθαι τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ πολὺ πρότερον τοῖς Ἕλλησι, παρ' οἷς τὸ τῆς Ἀρετῆς ὄνομα, τὴν ἀνδρείαν ἐν πρώτοις ἐσήμαινε, παρὰ τὸν Ἄρην, προδήλως ἐτυμολογούμενον, παρ' ὃ καὶ ὁ Ἄριστος, καὶ ὁ Ἄριστευς, κυρίως ὁ κατὰ πόλεμον διαφέρων (Ἰλιάδ. Α, 244)

—Ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.

—Στ. 11, ἐξηρτυμένον.) Ἐξ Ε.Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἐξηρτημένον. Ἐστὶ δὲ παρὰ τὸ Ἐξερτύω (ὃ καὶ Ἐξαοτύω λέγεται) τὸ παρασκευάζω· ἀνθ' οὗ ἢ παρ' ἡμῶν συνίθεια Διαρτόνω, λέγει παρὰ τὸ Διαρτύνω (Ἰσοκράτ. Β. σελ. 299), ὃ καὶ Διαρτίζω ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι.—Στ. 12, Ἦτικσε.) Δ. Γ. Ἰτχυσε.—Στ. 13, Καὶ διαπάλαις.) Δ. Γ. Καὶ ἐν διαπάλαις.—Στ. 14, Ἀσί.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ἄν.—Στ. 20, Συνεστράτευον.) Δ.Γ. Συνελάμβανον.—Στ. 30, Βαλανηφάγους.) Ἐν τῷ παρ' Ἡροδότῳ (Α, ξστ) περὶ Ἀρκάδων χρησμῶν, ἐν ᾧ ἐστὶ καὶ τὸ,

Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν.

ΣΕΛΙΔ. 45, στ. 3, Πολίτου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πολλῆ τοῦ. — Στ. 6, Μελίτιου.) Γραφε Μελίτιον, καθά φέρεται ἀλλοχού (Συμποσιακ. Δ, ἐ) τῶν Πλουτάρχου, “ Τῶν τε βαρβάρων οἱ, μὴ πίνοντες οἶνον, μελίτιον πίνουσιν, ὑποφαρμάτσουντες τὴν γλυ-, , κύτητα οἰνώδει ρίζαις καὶ ἀσθηραῖς, ,. Καὶ διορθοῦσθω ἐντεῦθεν Ἠσύχιος, “ ΔΙΑΒΑΛΟΝ, μέλι, καὶ μελίκρατον, , Γραπτέον γὰρ ΔΙΑΒΑΛΑΝΟΝ, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο τὸ παρά Πλουτάρχῳ Μελίτιον, πόμα κληθέν οὕτως διὰ τὸ διὰ βελάνου κατασκευάζεσθαι. ” Ἐπι δὲ ἡ λέξις μυρεψικὴ, ἢ φαρμακευτικὴ τοῦ παρικιμάζοντος Ἑλληνισμοῦ, καθά καὶ τὸ Διακώδιον, τὸ διὰ κωδίων σκευαζόμενον, καὶ τὸ νῦν ἔτι σωζόμενον παρά τοῖς Χίσις Διχόροδον, τὸ διὰ ρόδων σκευαζόμενον, καὶ ἕτερα πλείστα καταχωρισθέντα ἐν τοῖς Ἱατρικοῖς Λεξικοῖς. — Γῶν νεμομένων.) Οὐκ ἀπεικόντως ὑποπτος ἔδοξεν ἡ λέξις τοῖς πρὸ ἡμῶν· οὐ γὰρ ἰξῶ θηράται τὰ νεμόμενα, ὥσπερ τὰ πτηνά· πλὴν εἰ μὴ τῶν νεμομένων ἐμνημόνευσε, δι’ ἃς ἐν τῶν τετραπόδων νέμονται βαλάνους. — Στ. 19, Τοῖς αὐτῶν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τοῖς αὐτοῖς. — Στ. 23, Καὶ τοῖς προτέροις... ἐρίζοντας, καὶ μαρτυρίας ὑπερβαλέσθαι.) Ἰσως γραπτέον, Καὶ τοῖς προτέροις... ἐρίζοντας μαρτυρίας ὑπερβαλέσθαι, ἐν ἧ ὁ νοῦς, Εἶχε τοὺς ὑστέρους ἠγεμόνας ἐρίζοντας τοῖς προτέροις, ὥστε ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους ἐν ταῖς περὶ τῆς Μαρκίου τιμῆς μαρτυρίαις. ” Ἐστὶ μέντοι καὶ καθ’ ὑπερβατὸν ἐκδέξασθαι τὸ λεγόμενον ἀντὶ τοῦ, ... Περὶ τῆς ἐκεῖνου τιμῆς καὶ μαρτυρίας (τουτέστιν ἐν τῇ τιμῇ ἐκεῖνου, καὶ μαρτυρεῖν ἐκεῖνῳ τὰ καλὰ) ἐρίζοντας ὑπερβαλέσθαι.

ΣΕΛΙΔ. 46, στ. 6, Οὐλοουμνίαν.) Οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 33, σελ. 72). Ἐτεροι δὲ, Οὐετουρίαν κεκλήσθαι τὴν μητέρα Μαρκίου παραδεδώκασιν, Οὐλοουμνίαν δὲ τὴν γυναῖκα. — Στ. 16, Τετρωμένων.) Δ. Γ. Τραυμάτων. — Στ. 19, Μάρκου.) Μάνιον τοῦτον καλεῖ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς.

ΣΕΛΙΔ. 47, στ. 7, Ἀνίηνα.) Δ. Γ. Ἀνίωνα. — Στ. 15, Μενήνιος.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Μενίσιος. — Στ. 19, Ἀσυμβόλου.) Δ. Γ. Ἀσυμφόρου. — Στ. 22, Ὑπολαμβάνει.) Ἰσ. γρ. Ἀπολαμβάνει.

ΣΕΛΙΔ. 48, στ. 1, Βροῦτον Ἰούνιον καὶ Σικίνιον Βέλλουτον.) Τούτους ὁ Λίβιος (Βιβλ. Β, κεφ. 33) C. Licinium, καὶ L. Albinum καλεῖ δύο, οἱ τρεῖς ἑτέρους ἐκ τούτων προσηκαστέροις (ὧν εἷς ἐκαλεῖτο Σικίνιος) τὸν παρά Πλουτάρχῳ ἀριθμὸν τῶν πέντε ἀπὸρτισαν. — Ἐπιθὶ καὶ Διονύσιον Ἀλικαρνασσεά (Ῥωμ. Ἀρχ. στ. πθ). — Στ. 16, Δάρκιον.) Ὁ Ἀμιότος Δάρτιον ὅπερ ἂν εἴη ἐκ συγκοπῆς τοῦ Ἑλ-

ληνικοῦ ὀνόματος Δαέρτιον, ὡς ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 431) δεδιλωται. — Στ. 17, Ῥωμαίων.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ῥωμαίου. — Στ. 1, Ἐπεξήλθον.) Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ὑπεξήλθον. — Στ. 27, Ἐπικολούθει. — Ἐδίωκεν. — Στ. 28, Προτροπάδην φεύγοντας.) Ἀμεταστρεπτὶ φεύγοντας.

ΣΕΙΔ. 49, στ. 2, Εἰς νοῦν ἐμβλέσθαι.) Καθὰ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Νὰ τὸ βάλῃ εἰς τὸν νοῦντοῦ. Ἡ δὲ φράσις ὀμηρικὴ πολὺ γὰρ παρὸ ἐκείνω τὸ Ἐν θυμῷ, ἢ Μετὰ φροσὶ βάλλεσθαι, ἢ βάλλειν. Εἶρηκε δὲ καὶ Πίνδαρος (Πυθ. 78) Τιθέμεν νόω. Ἡμεῖς δὲ, καὶ, Βάλλει ὁ νοῦς μου, τουτέστι Λογίζεται, καὶ Ὅσα βάλῃ ὁ νοῦς μου, τουτέστιν, Ὅ, τι ἂν νοήσω, φασίεν. — Στ. 5, Ὡτάμενος.) Μίτον διὰ τὴν αὐτοπάθειαν ἔστι γὰρ, Ὡσας ἑαυτόν. — Ἐνήλατο.) Καὶ τοῦτο μέσον ἄλλ' ἐκ τῶν καλουμένων ἀποθετικῶν, ἅπερ οἱ Γραμματικοὶ Ἐπίμεσα ὀνόμαζαν. Τὸ γὰρ Ἀλλομαι ἀπέβαλεν ὃν εἶχε πάλαι τύπον ἐνεργητικόν, τὸ Ἄλλω σωζόμενον ἔτι ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Salio ὅπερ οὐδὲν ἐστὶν ἕτερον ἢ τὸ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἀπηραχιωμένον Ἄλλω, προσλήψει τοῦ συνήθους σ (Ἡλιοῦ δώρ. Β. σελ. 344), καὶ τροπῇ τοῦ ἑτέρου λ εἰς τὸ ι, ἣν οὐδὲν ἤττον εἶναι συνήθη μαρτυρεῖ τὸ Alius παρὰ τὸ Ἄλλος, καὶ τὸ Folium παρὰ τὸ Φύλλον, ὡς ἐσημειώσατο Θύόσσιος) — Στ. 7, Κατεῖδον) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, (ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει), ἀντὶ τοῦ, Κατεῖδεν (πρὸς τὸν Κοριολάκην). — Στ. 8, Ἐνθον ὄντας.) Τοὺς Ῥωμαίους, ὡς ἐξεδῆξάτοτις τῶν πρὸ ἡμῶν ὁ δ' Ἀμιότος πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἀναφέρει. — Ἀναμειγμένους.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀναμειγμένους, ἧς μεταμέλει μοι νῦν ὄφειλον γὰρ προελέσθαι τὴν Δ. Γ. Ἀναμειγμένους. Τῆς ὅλης δὲ ταύτης περιόδου, ἀταρτοῦς οὐσης διὰ τὸ μῆκος, τοιοῦτος ἂν εἴη ὁ νοῦς, Ἐνήλατο τὰς πύλαις καὶ συνεισέπεσεν ὁ Κοριολάκος, μηδεὺς (τῶν ἐν τῇ πόλει) τὸ πρῶτον ἀντιτιχεῖν τολμήσαντος ἔπειτα δὲ, συμβοηθούτων (αὐτῶν τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει), ὡς κατεῖδον ὀλίγους ἔνθον ὄντας (τοὺς Ῥωμαίους), ἀναμειγμένους (ὁ Κοριολάκος ἑαυτοῦ (ταῖς συνακολουθήσαντι ὀλίγοις) φίλοις, καὶ (τοῖς ἐν τῇ πόλει) πολεμίοις, λέγεται ἀγωνιζόμενος ἅπισον ἀγῶνα. . . τοὺς μὲν ἐξῶσαι κτλ. — Στ. 13, Λαρκίῳ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Μαρκίῳ. Ἀμιότος δὲ Λαρκίῳ, ὡς καὶ ἀνωτέρω. — Στ. 16, Διαφορήσεσι.) Συνώνυμον τοῦ Διακομίσεσι. Τὴν δὲ Διακόμισιν ἢ χυδαία συνήθεια Διαγούμισιν καὶ Διαγούμισμα λέγει, καὶ τὸ Διακομίζω, Διαγουμίζω (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 62). — Στ. 22, Προκεχωρηκός.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προσκεχωρηκός. — Στ. 28, Τιθεσθαι.)

Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Γίνεσθαι, ὅπερ οὐκ ἔχει συνάπτεσθαι πρὸς τὸ, Ὀνομάζοντας. Ἔστι δ' ἐνθάδε τὸ τίθεσθαι ἀντὶ τοῦ μᾶλλον ἐν χρήσει συνθέτου Διατίθεσθαι, ἢ γοῦν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ Ποιεῖν, καθά καὶ

Ἀμιότος ἠρμήνευσε.

ΣΕΛΙΑ. 50, στ. 15, Διεκίεποτο.) Δ. Γ. Διεκίεπτετο. — Τῶν δ' ἐκατέρωθεν.) Ἐξ Ε. Δ. περιγραπτέον εἶναι τὸν σύνδεσμον ἔργων. — Στ. 29, Γεγονώς.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Γενόμενος. — Στ. 30, Λαρκίου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Μαρκίου.

ΣΕΛΙΑ. 51, στ. 2, Ἄνευ δ' ἐκείνων.) Ἄνευ ὧν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελεῖσθαι δέκα ἀφ' ἐκάτων. Ἐκ Δ. Γ. Τὸ Ἐκείνων· ἐγγράφετο γὰρ πρότερον, Ἄνευ δ' ἐκείνου, ὅπερ ὁ Πόρτος ἐξηγεῖτο διὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἰσοδυναμῶν, Sine vero illo, καὶ Præterea vero. — Στ. 17, Ἡ δι' ὧν.) Ἡ τὰ ἀνδραγαθήματα, δι' ὧν (τουτέστιν ὧν ἕνεκεν) ἠξιοῦτο τηλικούτων. Οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἔκτε τῆς Λατινικῆς, καὶ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως ὠρμημένοι, ἔγραψαν, Ἡ δι' ἣν, τουτέστιν, Ἡ τὴν ἀρετὴν, δι' ἣν ἠξιοῦτο τηλικούτων· οὐδὲ οὕτω κακῶς, καίπερ οὐκ ἀναγκαιῶς. — Στ. 26, Τὸν Κοριολάνου.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τὸ Κοριολάνου· πιστοῦται δὲ ταύτην Πλούταρχος ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 23, σελ. 63) τοῦδε τοῦ βίου, καὶ ἀλλαχοῦ (Αἰμίλ. Παῦλ. § 25, σελ. 145). Ἐπιθι καὶ τὰ περὶ τούτου σημειωθέντα μοι εἰς τὸν Ἡλιόδωρον (Β, σελ. 57). — Στ. 28, Τῷ δὲ τρίτῳ ὕστερον ἐχρήσατο.) Οὐκ ἀκριβῶς ἐκπεφράσθαι ταῦτα καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν συνήκαν, καὶ Ἀμιότος δηλός ἐστι συνιδῶν ἐκ τοῦ παραρράσαι μᾶλλον αὐτὰ ἢ μεταφράσαι. Θεραπεύσεις οὖν ὅπως οὖν τὸ λεγόμενον, εἰ τρέψεις τὸ Ἐχρήσατο εἰς τὸ Ἐχρήσαντο, ὑπονοῶν τὸ Ῥωμαῖοι, ἢ ἢ ὁ νοῦς, Ῥωμαῖοι τρισὶν ὀνόμασιν ὀνομάζεσθαι φιλοῦσι, τῷ μὲν πρώτῳ ὡς ἰδίῳ (ὡςπερ ἦν ἴδιον τοῦ Κοριολάνου τὸ Γάϊος), τῷ δευτέρῳ δὲ ὡς κοινῷ τοῦ γένους οὐ ἕκαστος ἦν (ὡςπερ τὸ Μάρκιος ἐπὶ τοῦ Κοριολάνου)· τελευτῶντες δὲ καὶ τρίτον προσελάμβανον ἐπωνύμιον ἐκ τινος πράξεως, ἢ ἀρετῆς (ὡςπερ αὐτὸ τοῦτο τὸ Κοριολάνος), ἢ τύχης, ἢ ιδέας. — Στ. 30, Τὸν Σωτῆρα.) Ὡςπερ Ἀντίοχος ὁ πρῶτος, ὁ ἐπικληθεὶς Σωτῆρ, καὶ Δημήτριος, εἷς τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. — Τὸν Καλλίνικον.) Ὡςπερ Σέλευκος ὁ Ἀντιόχου υἱανός.

ΣΕΛΙΑ. 25, στ. 1, Τὸν Φύσκωνα.) Ὡςπερ ὁ ἔβδομος Πτολεμαῖος, ὁ ἐπικληθεὶς Φύσκων· τοῦτο δ' ἂν εἴη συνώνυμον τοῦ Γάστρων, καὶ ὡς ἂν ἢ συνήθεια φαίη, Φουσκοκοιλίος, ἢ Φουσκοκοιλίς — Τὸν Γρυπὸν.) Ὡςπερ ὁ ὄγδοος Ἀντίοχος. — Τὸν Εὐεργέτην.) Ὡςπερ ὁ τρίτος Πτολεμαῖος, καὶ αὐτὸς ἔπειτα ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Φύσκων Πτολεμαῖος,

ὁ ἑαυτὸν Εὐεργέτην ἐπονομάσας. — Στ. 2, Τὸν Φιλιάδελφον.) Ὡσπερ ὁ δεύτερος Πτολεμαῖος, Πατήρ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου, κατ' ἀντίφρασιν οὕτως ἐπονομασθεῖς. — Τὸν Εὐδαιμόνα, καθάπερ τῷ δευτέρῳ τῶν Βάπτων.) Περί οὗ ἔπιθι τὸν Ἡρόδοτον (Δ, § 159). Τὸ δὲ, Καθάπερ, προσετέθη ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἐκ Δ. Γ. — Στ. 4, Τὸν Δώσωνα.) Παρὰ τὴν μετοχὴν, Δώσων· ὑπισχεῖτο γὰρ ἐκάστοτε δώσειν τοῖς αἰτουσί τι παρ' αὐτοῦ· ἐδίδου δὲ ἢ οὐδέν, ἢ πολλῶ τῶν ἐπηγγελμένων καταδέεστερα. Περί τούτου, ἐν τῷ ἔναγχος ἐκδεδομένῳ τοῦ Ζωναρά Λεξικῷ, ταῦτα εὑρηται οὐ πάνυ τι της ἀκριβείας ἐχόμενα, ὡσπερ οὐδὲ πλείσθ' ἕτερα περὶ ἐτέρων. “ Δώσων. κύριον. Οὕτως ἐκλείτο ὁ εἰς
 ,, (γρ. Ἐκαλεῖτο εἰς) τῶν Ἀντιγόνου, ὁ υἱὸς Δημητρίου, ὃς ἔγημε Χρυσίδα (γρ. Χρυσήϊδα) τὴν μητέρα Φιλίππου, τοῦ ὑπὸ Ῥωμαίους
 ,, γινομένου (γρ. Ὑπὸ Ῥωμαίοις γενομένου). Εἶρηται διὰ (γρ. Εἶρηται
 ,, δὲ διὰ) τὸ φιλότιμον, καὶ διὰ τὸ πολλὰ διδόναι καὶ χαρίζεσθαι
 ,, Τὰ τελευταῖα ταῦτα, εἰ μὴ μνημονικόν ἐστιν ἀμάρτημα τοῦ Ζωναρά, μεταποιητέον ἐστὶν εἰς τὸ, “Καὶ διὰ τὸ πολλὰ μὲν ὑπισχεῖσθαι, ὀλίγα
 ,, δὲ διδόναι καὶ χαρίζεσθαι
 ,, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἐξῆς (Αἰμ. Πυλ. § 7) Πλούταρχος ἐξηγήσεται. — Τὸν Λάθυρον.) Δ. Γ. Τὸν Λάμυρον, ἣν ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος. Στράβων (σελ. 796), Λάθουρον, διὰ διφθόγγου. Οὕτω δὲ κληθῆναι Πτολεμαίου τὸν Φύσκωνος φασί τινες διὰ τὴν ἐπὶ τῇ ῥίνι ἀκροχορδόνα προσεμφερῆ λαθύρῳ. Ἔστι δὲ τοῦτο εἶδος ὄσπριου, ὅπερ ἢ συνήθεια Λαθούριον, καὶ Λαθύριον, ὀνομάζει. — Στ. 6, Διαδήματόν τινα.) Γράφει, Διαδήματόν τινα· ἢ γὰρ εὐθεῖα Διαδήματος (οὐ Διαδήματος) ὀφείλει εἶναι, παρὰ τὸ ἐκ τοῦ Διαδήμα σχηματισθὲν ὑπὸ Ῥωμαίων Diadematus. Ἀναλογεῖ δὲ πως τοῖς παρ' Ἑλλήσιν εἰς ὠτος τὰ παρ' ἐκείνοις εἰς ατος λήγοντα ὀνόματα παρώνυμα, ἢ μετοχικά, ἐξ ὧν παραλαβοῦσα ἢ Βυζαντικῆ χρῆσις ἐσχημάτισε τὰ μέχρι δεῦρο παρ' ἡμῖν σωζόμενα εἰς ατος ὀνόματα. Τοιαῦτα δὲ εἰσι τὸ Στρωτός, Χρυσωτός, Χειριδωτός (χιτών), τὰ ἄχρηστα Πωγωνωτός (ὁ Πωγωνίας) καὶ Ὠωτός (Ὀρειδής), ἅπερ ἐκείνοι ἐκφράζουσι διὰ τοῦ Stratus, Auratus, Manicatus, Barbatus, Ovatus. Ἐξ ἐκείνων δ' αὖ, τοῦ μὲν Stratus ἐσχημάτισεν ἢ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ θηλυκὸν Στράτα (ὄδος στρωτή), τοῦ δὲ Barbatus, τὸ Πωγωνάτος, ἐπώνυμον τῶν Γραικορωμαίων Αὐτοκρατόρων τινός, καὶ τὸ αὐτολεξεῖ Βαρβάτος, ἐφ' ἵππου μεταφορικῶς λεγόμενον ἐντελοῦς (Βαρβάτου ἄλογον) διὰ τὸ σημεῖον ἀρρένότητος εἶναι τὸν Πώγωνα, τοῦ δὲ Ovatus, τὸν Ὠάτον, οἶκον Ξολωτῶν ἐν Βυζαντίῳ τὸν καὶ

Τροῦλλον κληθέντα (Δουκάγγ. λέξ. Ἰάτος). Τῆς αὐτῆς ἀναλογίας ἔχεται καὶ τὸ Γεμάτος (ὁ πλήρης), καὶ τὸ Ὄξειδάτος (ὁ ὄξει ῥαυθεὶς, ἢ ὄξος ἔχων), παρὰ τὸν εἰς Ἴταλοὺς ἐκ Ῥωμαίων μεταχωρήσαντα τύπου τοῦ δηλοῦντος τὸν Ὄξυνον Acetato.— Στ. 8, Κέλερα.) Ταχύν.— Στ. 11, Πρόκλου.) Κατὰ συγκοπὴν ἀπὸ τοῦ Πρόκλου, Ῥωμαῖστί Proculus, παρὰ τὸ ἐπίρρημα Procul ὁ σημαίνει τὸ Πόρρω· οὗτω γὰρ ἐπωνόμαζον τοὺς τοῦ πατρὸς πόρρω τῆς οἰκίας οὗτος τεχνέτης.— Στ. 12, Πόστουμον.) Postumus, παρὰ τὴν πρόθεσιν Post (Μετὰ), οὕτω κληομένων τῶν μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευταίην τεχνέτων· οὗς ἂν εἴποις Ὀψιγόνους, ἢ Ὑστερογενεῖς.— Στ. 12, Θατέρου τελευτήσαντος.) Ἡ μάλλον ἐξαμβλωθέντος, ὡς ἀποθεδώκασιν οἱ Ῥωμαῖκοὶ συγγραφεῖς τε καὶ γραμματικοί.— Στ. 14, Οὐοπίσκον.) Ῥωμαῖστί Vopiscous· ἡ δὲ παραγωγὴ ἀθλος, ἢ γοῦν ἀμφίβαλος.— Σύλλας.) Ῥωμαῖστί, Sulla, ἢ Sylla, ἢ Sula· τριφορεῖται γὰρ ἡ γραφή. Περὶ δὲ τῆς ἐτυμολογίας ἄλλοι ἄλλα ἀποθεδώκασιν οὐ πάνυ τι πιστὰ λέγοντες.— Νύγρους.) Παρὰ τὸ Ῥωμαῖκὸν Niger τὸ δηλοῦν τὸν Μέλκκα, ἢ Μελάγχχρον, παρὸν ὃν ἡ συνθεσις ἐσχημάτισε τὸ Μελαγχχροῖος ἐκ συναϊρέσεως, ὡς εἶοικε, τοῦ Μελαγχχροῖος.— Στ. 15, Οὐδὲ Ρούφους.) Ἐκ Δ. Γ. Προσέθηκον οἱ πρὸ ἐμοῦ τὰς λέξεις ταύτας. Ἔστι δ' ὁ Ρούφος παρὰ τὸ Ῥωμαῖκὸν Rufus, ὁ δηλοῖ Πυρρός. Ἴσως δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πυρρός (κατὰ μετὰθεσιν Ρυπός καὶ Ρυφός) ἐστὶ τὸ Ῥωμαῖκὸν Rufus, καθά καὶ ὁ Rapax ἐκ τοῦ Ἄρπαξ.— Καίκους.) Παρὰ τὸ Ῥωμαῖκὸν Cæcus, ὁ σημαίνει τὸν τυφλόν.— Κλωδίους.) Παρὰ τὸ Ῥωμαῖκὸν Claudius κατὰ τροπὴν τῆς διφθόγγου εἰς τὸ ω. Τοῦτο δὲ παρὰ τὸ Claudus, τὸ σημαῖνον τὸν Χολόν.— Στ. 20, Πανσαμένω δὲ τῷ πολέμῳ.) Δ. Γ. Πανσαμένου δὲ τοῦ πολέμου.— Στ. 26, Ἰσχυρᾶς οὖν ἀπορίας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἰσχυρᾶς δ' ἀπορίας.

ΣΕΛΙΔ. 53, Στ. 4, Εἰς θεόν γεγενῆαι καὶ κατὰ καιρὸν.) Ἴσως περιγράφειν χρὴ τρεῖς τὰς τελευταίας λέξεις· οὐδὲν γὰρ, ὡς εἶπειν, πλέον λέγει τὸ Κατὰ καιρὸν, τοῦ Εἰς θεόν.— Στ. 5, Διὰ τὴν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Διὰ δὲ τὴν Δ. Γ. Διὰ τε τὴν (ἣν προεἶλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ) . . : Διὰ δὲ τὴν.— Στ. 17, Αὐτῷ.) Ἐξάλειπτόν, οἶμαι, τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην, ἢ γοῦν τρεπτόν εἰς τὸ Αὐτοῦς, ὡς ἐστὶν εἰκάται ἐκ τῆς Δ. Γ. Αὐτοῦ.— Στ. 19, Νοσεροῦ.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τοῦ νοσεροῦ.— Στ. 21, Συνοικισομένου.) Δ. Γ. Συνοικιζομένου.

ΣΕΛΙΔ. 54, στ. 7, Φθονοῦντας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Φθονήσαντας.— Στ. 15, Ἐκταπεινοῦντες. . . δεικνύντες.) Ὄφειτε γρά-

φειν, Ἐκταπεινοῦσιν... δεικνῦσιν, κατὰ καὶ ἕτεροι πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο. — Στ. 18, Δήπου.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Δήμου. — Στ. 19, Προσιέναι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Προϊέναι. — Στ. 20, Ὁψέ γάρ.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὁψέ δέ. Ἰσως δὲ καὶ ἐτέρου συνδέσμου προσθηκὴ γραπτέου, Ὁψέ δὲ καί. — Στ. 22, Θίγουσα.) Ἰτ. γρ. Θιγούσα. — Στ. 27, Ὁ δεκάτας πρῶτον.) Γραπτέου, Πρώτος· κατὰ φέρεται καὶ ἐν τῷ ἐξῆς στίχῳ. — Στ. 29, Προδοσίης περι Πύλου.) Περὶ τοῦ προδοῦναι, τουτέστιν ἐγκαταλιπεῖν, τὴν Πύλον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πολιουρούμενους μὴ παραγενόμενος εἰς βοήθειαν αὐτῶν. Ἡ ἱστορία παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ (ΙΓ, ξδ').

ΣΕΛΙΔ. 55, στ. 4, Ἐπτακκίδεκα ἔτη.) Ἐξ ἔτη μόνᾳ ἀριθμεῖν τὸν Διουσίον ἐσημειώσαντο οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 22, Ὡς Πλάτων ἔλεγε.) Διῶνι ἐπιστέλλων. Ἐλεγε δ' οὕτως. “ Μὴ οὖν λαυθκνέτω σε ὅτι διὰ τοῦ ,, ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ πράττειν ἐστίν· ἢ δ' αὐθάδεια ἐρη,, μίχ ξύννοικος ,, — Στ. 25, Ἐραστήν.) Δ. Γ. Ἐραστής. — Στ. 29, Πικρίας.) Ἐπὶ τοῦ, Ὀργῆς, ἐνταῦθα. Ἡ δὲ συνήθεια τὴν Πικρίαν, καὶ κατὰ συγχοπὴν καὶ τοῦ τόνου ἀνάβησιν, Πικρῶν, (πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἐπιθέτου Πικρά), μετένεγκεν ἐπὶ τῆς ἀνίης ἢ λύπης· καὶ τὸ μέσον ῥῆμα Πικραίνομαι, ἐπὶ τοῦ Ἀνιῶμαι ἢ Λυποῦμαι· ἐφ' ἧς σημασίης ἐκληπτέον καὶ τὴν τοῦ Κομμικοῦ Ἀντιφάνους) Παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 258 (γράφοντες καὶ στίζοντες ῥῆσιν ὡδί),

Ὁ ζωγράφος ποιεῖ τι καὶ ΠΙΚΡΑΙΝΕΤΑΙ·

Ὁ γεωργὸς ἐν ὅσοις ἐστὶ κινδύνοις πάλιν.

Πρόσεστι πᾶσιν ἐπιμέλεια καὶ πόνος·

Ἡμῖν δὲ μετὰ ΓΕΛΩΤΟΣ ὁ βίος καὶ τρυφῆς.

Φαμέν δὲ καὶ Πικραμένον, τὸν λελυπημένον, καθάπερ Ἴπποκράτης (Περὶ διαίτ. ὀξ. § 21) συνωνύμως εἶρηκε, “ Περίλυποίτε καὶ πικροὶ ,, γίνονται ,,.

ΣΕΛΙΔ. 56, στ. 5, Καὶ ζήλον... τοὺς κατορθοῦντας.) Ὅτι μὲν ἡμάρτηται τοῦ χωρίου ἢ γραφῆ, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπενόησαν· ἦν δὲ προσάγειν θεραπείαν ἐπεχειρήσαν ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως ὠρμημένοι, Καὶ ζ. ἀ. ἄ. φ. π. ἀ. ἐκπυρῶται δεινός, καὶ ἐπαίνῳ γαυρῶσαι τοὺς κατορθοῦντας, οὐκ ἔστιν ὅστις ἀν τῶν καὶ κατὰ μικρὸν κριτικῆς ἀβραμένων ἀποδέξαιτο. Ἰσως ἐγγράπτο, “ Καὶ ζήλου ἀ. ἄ. φ. π. ἀ. ,, γαυρῶν τοὺς κατορθοῦντας ,, , ἀπὸ κοινοῦ προσλαμβανομένου τοῦ Διδάσκαλος, ἔν' ἢ ὁ νοῦς, Καὶ ἦν αὐτοῖς διδάσκαλος τοῦ ζηλοῦν τὴν

ἀρετὴν ἀλλήλων, ἄνευ φθόνου, γαυρῶν (τουτέστι ἐπαίρων διὰ τῶν ἐπαίνων) οὐς αἰσθοίτο κατορθοῦντας. Ἔστιν ἴσως καὶ οὕτω διορθοῦν, “Καὶ οἷος εἰς ζῆλον ἀρετῆς, ἄνευ φθόνου, πρὸς ἀλλήλους γαυρῶσαι, , τοὺς κατορθοῦντας, , , τουτέστι, Καὶ ἰκανὸς ἐπάροι τοὺς κατορθοῦντας εἰς τὸν πρὸς ἀλλήλους, ἄνευ φθόνου, ζῆλον τῆς ἀρετῆς. — Στ. 13, Χρήσεσθαι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Χρήσεσθαι. — Στ. 29, Ἡμᾶς.) Δ. Γ. Ἰμᾶς. — Στ. 30, Ἐλπίσαντες.) Νομίσαντες.

ΣΕΛΙΑ. 57, στ. 17, Τοῦ Μάρκιου τὴν αἰτίαν ἐποιοῦντο.) Τουτέστι τὸν Μάρκιον μόνον ἠτιῶντο, καὶ οὐ σύμπασαν τὴν βουλὴν. — Στ. 22, Ἀπετρίβαντο) Δ. Γ. Ἀπετρέβαντο. — Στ. 27, Καταστήσωσι.) Παύσωσι τῆς ταραχώδους κινήσεως· ὅθεν, Καθεστῶς παρὰ Πλάτωνι (Ἐπιστολ. Ζ. σελ. 331) ὁ φρόνιμος, οὗ τὸν ἀντικείμενον Ἀκκάττατον καλεῖ ἡ συνήθεια.

ΣΕΛΙΑ. 58, στ. 2, Ἀπολυόμενοι.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ ἀποδύμενοι. — Στ. 10, Παροξύνειν.) Παροξύναι ὄφειλεν εἶναι, καθὰ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο. — Στ. 13, Πολίτας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ὀπλίτας. — Στ. 14, Παρὰ φύσιν ὑφέντα τὸ φρόνημα καὶ θεραπεύοντα τὸν δῆμον, ἢ κτλ.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Παρὰ φύσιν θεραπεύοντα τὸ φρόνημα, ἢ — Στ. 18, Ὡς δ’ ἤρξατο.) Πρὸς τὸ ἐξῆς Χρῆσθαι. — Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.) Δ. Γ. Πρὸς τὸν δῆμον. — Στ. 21, Προσώπου.) Ἰπόστιξε μετὰ τὸ Προσώπου, ἢ ἀπὸ κοινοῦ ἢ τὸ Χρῆσθαι πρὸς τὸ, Τόνω, καὶ πρὸς τὸ, Διχθέσει. — Στ. 23, Τοῖς λεγομένοις.) Δ. Γ. Τοῖς λόγοις. — Στ. 30, Πολλοῖς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τοῖς πολλοῖς.

ΣΕΛΙΑ. 59, στ. 4, Ἐπειδή.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπεὶ δὲ, μεταβαλόντες καὶ τὴν στίξιν τοῦ χωρίου. — Στ. 11, Τί βουλόμενοι... κολάζειν.) Δ. Γ. Τί βουλόμενοι Μάρκιον οὐκ ἐῶσι τοὺς Δημάρχους κολάζειν. — Στ. 13, Τί μὲν οὖν... ὑμεῖς.) Τὸ, μὲν οὖν, ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν μὴ συνέντες διορθοῦν ἐπεχειρήσαν, σημαίνει ὧδε τὸ, Μᾶλλον, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ἔλεγον πρὸς τὸν ἐρωτῶντα Σικίνιον, Ἰμᾶς μᾶλλον ἡμεῖς ἐρωτᾶν ὀφείλομεν, ἢ Ἰμεῖς μᾶλλον ἡμῖν ἀποκρίνασθαι ὀφείλετε, Τί διανοεῖσθαι κτλ. — Στ. 14, Ῥωμαίων.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ῥωμαίων· πρὸς γὰρ τὸ Ἀρίττοις. — Στ. 23, Νουνδίννας.) Ῥωμαῖστὶ Nundinae, παρὰ τὸ Nono die, ὃ ἐστίν, Ἐνάτη ἡμέρα. Ἀναλογοῦσι δὲ πῶς αἱ παρὰ Ῥωμαίοις Νουνδῖναι τῇ παρ’ ἡμῶν νῦν Κυριακῇ, ὧς ἐστὶν ἀναλέξασθαι ἐκ τοῦ Μακροβίου (Κρονικ. Α, 16).

ΣΕΛΙΑ. 60, στ. 12, Τίνα.) Δ. Γ. Τί. — Στ. 13, Ἐξάγουσιν.) Δ. Γ.

Εἰσάγουσιν. — Στ. 21 στρατευομένων.) Στρατευσαμένων, γράφειν δεῖν ἀπεφήνατό τις τῶν πρὸ ἡμῶν.

ΣΕΛΙΑ. 61, στ. 2, Στρατευσαμένους.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Στρατευομένουσ.—Στ. 3, Αὐτῶ.) Δ. Γ. Αὐτῶν. — Τέλος δ' οὖν. Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Τέλος δ' αὖ. — Στ. 4, Αἱ καθαίρουσαι τρεῖς ἐγένοντο.) Τουτέστι τρισὶ πλείους τῶν ἀπολουουσῶν. Εἴκοσι γὰρ καὶ μιᾶς οὐσῶν τῶν παρὰ Ῥωμαίοις φυλῶν, αἱ μὲν ἐννέα ἀπέλυσαν τὸν Μαρκίον, αἱ δὲ δώδεκα κατεδίκασαν· ὡς ὀρθῶς διεσάφησέ τις τῶν πρὸ ἡμῶν, Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ χρησάμενος μάρτυρι.—Στ. 19, Μεταβάλη.) Ἡ λύπη, δηλαδὴ. — Στ. 30, Λογισμῶν.) Δ. Γ. Διαλογισμῶν.

ΣΕΛΙΑ. 62, στ. 1, Ὡστ' οὔτ' εἰς καλὸν ... ἀναστήσαι ἐπ' αὐτούς.) Δ. Γ. Ὡς οὔτ' εἰς καλὸν κ. τ. λ. Τὸ χωρίον οὐκ ἐρρόσθη νομίταντες διορθοῦν οἱ πρὸ ἡμῶν παρήνεσαν, Ὡσάμενος εἰς καλὸν κ. τ. λ. συνάπτοντες τῷ Θυμῷ· ἔτεροι δὲ, Ὡσεν ἑαυτὸν οὔτ' εἰς καλόν. Ἴσως γραπτέον (περιελόντας τὸ Ὡστ') Οὔτ' εἰς καλόν, ἢ γοῦν, “ Οὔτε καλόν, ,, οὔτε συμφέρον οὐδὲν, ἀλλ' ἢ τὸ Ῥωμαίους μετελθεῖν ἐγίνωσκε, πό,, λεμὸν τινα βαρὺν καὶ ὄμορον ἀναστήσας ἐπ' αὐτούς ,, . — Στ. 3, Πρώτων.) Δ. Γ. Τοπρῶτον. Ἄμεινον δὲ τὸ γράφειν Πρώτων, ὡς παρήνεσαν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν. — Στ. 10, Ἀμφίδιος.) Δ. Γ. Ἀφίδιος· ἑτέρα δὲ Δ. Γ. Ἄττιος, ὡσπερ φέρεται καὶ παρὰ τῷ Λιθίῳ, καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ.—Στ. 17, Κακῶσαι.) Δ. Γ. Κολοῦσαι. — Στ. 18, Τῷ εἰπόντι, Θυμῷ μάχεσθαι κ. τ. λ.) Ἡράκλειτός ἐστιν ὁ εἰπὼν τοῦτο· οὗ Πλούταρχος μέμνηται καὶ ἀλλαχοῦ (Περὶ ἀοργ. § 9, καὶ Ἑρωτικ. § 11), καὶ πρὸ τοῦ Πλουτάρχου Ἀριστοτέλης (Πολιτικ. Ε, ιά). Ἔστι δὲ πεζόν, καὶ οὐχ, ὡς ἂν τις παραχθεῖς ὑπὸ τῶν τυπογραφικῶν χαρακτῆρων ὑπολάβοι, ἔμμετρον τὸ λεγόμενον. — Στ. 22, Ἄνδρῶν δυσμενέων.) Ἐξ Ομηροῦ (Ὀδυσ. Δ, 246). —Στ. 25, Ἐκάθιζε.) Ἰτ. γρ. Ἐκάθιτε.— Στ. 27, Ἦν γάρ τι καί.) Ἴσως περιαιρετέος ὁ Καί.

ΣΕΛΙΑ. 63, στ. 4, Ὁ πλείστα σε καί.) Ἐκ Δ. Γ. Οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὁ πλείστα καί. Ἄμεινον δὲ τὸ ὀρθοτονεῖν ὧδε τὴν ἀντωνυμίαν, Ὁ πλείστα σε καί. — Στ. 13, Ἐκβαλόντων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐκβαλλόντων. — Στ. 16, Τοσοῦτω.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Τοσοῦτον.

ΣΕΛΙΑ. 64, στ. 1, Λατίνος.) Οὗτος παρ' ἑτέροις Λατίνιος, παρ' ἄλλοις Ἀτίνιος, ἔστι δ' οἷς, Ἄνιος καλεῖται.— Στ. 17, Ἠκολουθήκει.) Ἰτ. γρ. Ἠκολούθει.—Στ. 19, Ἐπεξήληεν.) Ἐτιμωρήσατο. — Στ. 24,

Ῥυμόν.) Τῆς ἀμάξης τὸ μέσον τῶν ἵππων ξύλον, τὸ εἰς ὄξυ λήγον, ᾧ συνδέεται ὁ ζυγός. — Στ. 27, Φουρκίφερ.) Ῥωμ. Furcifer, ὕπερ ἐξελληνιζόμενον εἶη ἂν Δικρανοφόρος. — Ἰποστάτην.) Οἶον ὑπέρισμα καὶ ὑποστύλωμα· σχῆμα γὰρ εἶχεν ἡ Φούρκα, τουτέστι τὸ δίκρανον, τοῦ Λ στοιχείου, ᾧ περ ἀνεστραμμένως ἐχρῶντο εἰς τὸ ἀνέχειν τὰ στηριγμοῦ θεόμενα, οἷός ἐστιν ὁ ῥυμός τῆς ἀμάξης, ἀπολυθέντων τῶν ἵππων. Τοῦτο δὲ τὸ Λαμβδόσχημον ξύλον ἐπιτιθέντες τῷ τραχήλῳ τοῦ πλημμελίσαντος δούλου, καὶ τὰς χεῖρας ταῖς κεραταῖς προσθήσαντες περιήγον αὐτὸν διὰ τῆς γεινιάτῃς. Φούρκα δὲ ὡσαύτως ἐκαλεῖτο, καὶ ᾧ προσέδουν τοὺς καταδίκους ἦν δὲ τοῦτο παραπλήσιον τῷ Π στοιχείῳ, καθάπερ καὶ ἡ τοῖς Γαλάταις καλουμένη Potence. Ἔσως δὲ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια ἐπὶ τῆς αὐτῆς ταύτης σημασίας τὸ Ῥωμαϊκὸν Φούρκα (πλὴν εἰ μὴ καὶ τοῦτο, ὡς τισιν ἔδοξε, παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἰρχη παρῆκται, προσθέσει τοῦ φ), καὶ ῥήμα σχηματίσασα ἀπὸ τούτου τὸ Φουρκίζω τουτέστι διὰ τῆς Φούρκας ἀποκτείνω.

ΣΕΛΙΑ. 65, στ. 2, Ἐξήλκσαν.) Δ.Γ. Ἐξήλκων. — Στ. 8, Ὅκ ἄγε.) Ῥωμαϊστὶ, Hoc age. — Στ. 11, Ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἀνθρωπίνων... διὰ βίας περαινόμενα.) Ὁ νοῦς, Οὐ χρὴ τὰς θεῖας τελετὰς διακόπτειν ἠρηγμένας ἤδη, καὶ ὑπερτίθεσθαι τὴν τελείωσιν αὐτῶν, προφάτει ἀσχολίας ἐτέρως ἀναγκαίας· ὡσπερ εἰσὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων τὰ πλεῖστα, ἃ πολλάκις ἡμιτελῆ καταλείπομεν, καὶ ὅλως, ἐτέρως, ἢ ὡσπερ ἐπέβαλόμεθα τὴν ἀρχὴν, περαινόμεν, διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην αὐτὰ πράττεσθαι. — Στ. 13, Ἀλλά! καὶ διὰ μικρᾶς.) Οὕτως ὁ Στέφανος καὶ οἱ πρὸ ἐμοῦ δύο· ἐτέρων ἐκδόσεων φερουσῶν, Ἀλλά καὶ διὰ μικρᾶς, κατὰ γενικὴν ἐνικὴν. Οὐδετέρα μέντοι τῶν γραφῶν ἔρῳται· ἀλλὰ γραπτέον Ἀλλά καὶ μικρᾶς, ἀπὸ κοινοῦ λαμβανομένης τῆς προηγησαμένης προθέσεως, Ἐξ. — Στ. 14, Θήσας.) Ὄφειλεν εἰπεῖν Θήνσας, παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Thensæ (Θήνσαι), αἱ ἦσαν ἀργυρᾶ ὀχήματα ἐν οἷς περιήγοντο τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα· ἀλλ' εἶλετο μᾶλλον τὸν Ἑλληνικὸν τύπον, καθ' ὃν τὸ ν πρὸ τοῦ σ, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ σ φιλεῖ τρέπεσθαι οἷον Σύσσημος, Σύσσωμος κ. τ. λ. — Στ. 14, Ἴππου τε γάρ. . . ἀτονήσαντος, καὶ πάλιν κ. τ. λ.) Τοῦτο διαφόρως ἠρμήνευται ὑπὸ τε τοῦ Λατίνου μεταφραστοῦ καὶ τοῦ Ἀμιότου· οἶμαι δὲ τὸ, Πάλιν, ὥδε ἐπὶ τοῦ ὀπίσω ἐκδεκτέον εἶναι κατὰ τοιόνδε τινὰ νοῦν, Ἐνός ποτε τῶν ἀγόντων τὰς Θήσας ἵππου ἀτονήσαντος, καὶ ὅσον οὐκ ἤδη προπίπτοντος, καὶ τοῦ ἠνιόχου τῆ ἀριστερᾶ χειρὶ συλλαβόντος εἰς τοῦπίσω τὰς ἠνίας, τουτέστιν ἀναχαιτίσαντος, ἵνα μὴ πέση αὐθις ἐψηφίσαντο

κ. τ. λ.—Στ. 16, Ἐν δὲ τοῖς κάτω χρόνοις.) Τοῖς μικρὸν πρὸ ἡμῶν, δηλαδή.—Στ. 17, Μία^ς θυσίαν τριακοντάκις ἐποίησαν.) Τοῦτο γὰρ ἐσύμφερα μάλιστα, χρησέ Πλούταρχε, τοῖς νεμομένοις τὰς θυσίας ἱερουργοῦν καὶ μάντεσι.—Στ. 20, Ἐν Ἀντίφ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐναντία.

ΣΕΛΙΑ. 66, στ. 9, Συμμαχῶν ὠφελήσει κ. τ. λ.) Συμμαχῶν αὐτοῖς ὠφελήσει πλέον, ἢ ἔδραψε πολεμήσας. — Στ. 15, Παρασκευάσθαι.) Ἰτ. γρ. Παρασκευάζεσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 67, στ. 2, Φύλακα.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Φύλακας. — Στ. 3, Πόλεμον αὐτόν.) Ἐκ Δ. Γ. ἡ μεταφράσειον, ἀντὶ τοῦ, Πόλεμον αὐτῶν. Ἐτεροι δὲ, Πολέμιον αὐτῶν ὁ δ' Ἀμίτος Πολέμιον αὐτῶν ὕπερ ἄμεινον. Ὁ γὰρ νοῦς· Καθησθαι θεατὰς, ἔχοντας ἔξω αὐτὸν τὸν πολέμιον (τουτέστι τὸν Καριολάνου) φύλακα τοῦ ἰδίου πλούτου καὶ τῶν χρημάτων.—Στ. 17, Προσδεχόμενος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προσδεχομένων). — Στ. 23, Λαουϊκάνους.) Ἐξ Ε. Δ. (καὶ Δ. Γ. Λαβικάνους), ἀντὶ τοῦ, Οὐϊκάνους.—Στ. 28, Βόλλας.) Βοῖλλας, γράφειν παρα. νοῦσί τινες, ἐκ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρναστέως (Ρώμ. Αρχ. Η, κ') ὠρμημένοι.

ΣΕΛΙΑ. 68, στ. 3, Εἶναι.) Περιαιρετέον εἶναι δοκεῖ τὸ ἀπαρέμφαινον τοῦτο, ὡς εἰς οὐδὲν χρίσιμον.—Στ. 7, Συστάσει.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Συστάσει. Δύναται δὲ, Συλλόγοις, συναθροίσει.—Στ. 26, Ὑπ' ὀργῆς.) Ἐκ Δ. Γ. οὕτω διορθώσαντος πάλαι καὶ τοῦ Πόρτου, ἀντὶ τοῦ, Ἐπ' ὀργῆς ὁ οἱ πρὸ ἡμῶν ἔτρεψαν εἰς τὸ, Μετ' ὀργῆς.

ΣΕΛΙΑ. 69, στ. 13, Μετ' ὄγκου καθεζομένη.) Τὸ μὲν Καθεζομένην ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Καθεζομένου· τὸ δὲ ὄγκου, ἔξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ὄγκου. Ἐσημειώσαμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ἀλλαγῶν (Σκη. εἰς τὴν Γαλατ. μετάφρ. τοῦ Περι ἀέρ. ὑδ. τόπ. Ἱπποκράτ. σελ. 95) παραπλησίαν σύγχυσιν τῶν λέξεων.—Στ. 16, Ἐν ἤθει τῷ πρέποντι.) Ἐν σχήματι σώματος, καὶ φωνῆς τόνῳ πρέποντι· τοῦτο γὰρ ἐνταῦθα σημαίνει τὸ ἦθος. Ὅθεν καὶ “ Ἠθολόγος ὁ Σατριτῆς ,, παρ' Ἡσυχίου, τουτέστιν, ὁ ὑποκρινόμενος τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων ἐν ἤθει τῷ πρέποντι ἐκάστοις.—Στ. 29, Πάντα μόνον ἡγουμένων αὐτοῖς εἶναι τὸν Μάρκιον.) Ἀντὶ πάντων αὐτοῖς εἶναι νομιζόντων μόνον τὸν Μάρκιον· πληθυντικὸν γὰρ οὐδέτερον ἔστιν ὡς τὸ Πάντα, καθὰ καὶ πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσατο ἔτερος.

ΣΕΛΙΑ. 70, στ. 5, Πάντα σώζεσθαι.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ (ἐν τρισί

λέξεισι) Πάντα ταῦτα σώζεσθαι.— Στ. 6, Οὐ μείζονας οὐδὲν ἐν ἐλάττονι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οὐ μείζονας, οὐδ' ἐν ἐλάττονι. Δ. Γ. Ὁν μείζονας καὶ ἐν ἐλάττονι. Ἰσως ἄμεινον τὸ γράφειν· Οὐ μείζονας οὐδὲν, οὐδ' ἐν ἐλάττονι.— Στ. 9, Περιέκοπτε.) Ἐξηγησάμεθα ἀνωτέρω (σελ. 372) τὴν λέξιν.— Στ. 15. Δεησομένην.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Δεηθησομένην.— Ὑφέσθαι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ σολοίκου, Ὑφεῖσθαι.—Στ. 19, Γενήτῃσθαι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Γενέσθαι —Στ. 21, Ἀποκρίνεσθαι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀποκρίνασθαι· ἐνεσῶτος γὰρ ὧδε χρεῖα, ἢ γοῦν μέλλοντος, Ἀποκρινεῖσθαι, ὡς ἐξέγραπεν ὁ Ἀμίοτος.—Στ. 27, Τὴν ἀφ' ἱεραῶς.) Δύω παροιμίαις συνέχευεν ὧδε Πλούταρχος, ὧν ἡ μὲν ἐστὶ, Κινεῖν τὸν ἀφ' ἱεραῶς (ἐλλειπτικῶς τοῦ Πεσσόν, ἢ Λίθου), ἐπὶ τῶν ἐν ἀπογνώσει θεομένων βοηθείαις ἐσχάτης ὡς φησιν Εὐστάθιος (σελ 633), λεγομένη, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πεττεούντων, ὑφ' ὧν μία τις μέση γραμμὴ ὠνομάζετο ἱερά, ἐπειδὴ ὁ ἡττώμενος ἐπ' ἐσχάτην αὐτὴν ἴστο· ἢ ἑτέρα δ' ἂν εἴη, ἢ λεγομένη ἱερά ἄγκυρα, ἣν ἐσχάτην ἀφίεσαν εἰς τὴν θάλασσαν οἱ χειμαζόμενοι, καὶ ἣν μάλισα αἰνίττεσθαι τὸν Πλούταρχον ὧδε, δηλοῖ τό, τε ῥῆμα Ἀφῆκεν, καὶ τὸ, Χειμῶνι πολλῶ καὶ κλύδωνι. Ὄφρην οὖν εἶπεῖν, “ Τὴν ,, ἱεράν ἄγκυραν ἀφῆκεν ,, ἢ, τὴν πρώτην ἐκφράζοντα παροιμίαν, “ Καθάπερ ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ τῆς πόλεως τὸν ἀφ' ἱεραῶς ἐκίνησεν. ,, ΣΕΛΙΑΔ. 71. στ. 1, Ὡς ἦν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὡς ἐνῆν.— Στ. 5, Ἐδωκεν.) Ἰσ. γρ. Ἐνέδωκεν.— Στ. 12, Τῷ . . . λεγομένῳ.) Ἐκ διορθώσεως (ἢ συνάδει καὶ Ἀμίοτος) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῶν... λεγομένων—Στ. 16, Τῷ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ κ. τ. λ.) Γραπτέον, Τῷ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ κ. τ. λ. ὡς φέρεται παρὸ Ὀμήρου (Ὀδυσ. Φ, 1).— Στ. 18, Ἀλλά τις ἀθανάτων κ. τ. λ.) Παρήλλακται ταῦτα τῶν παρὸ Ὀμήρου Ὀδυσ. Ξ, 178,)

Τοῦ δὲ τις ἀθανάτων βλάβη φρένας ἔνδον εἴσας,

ἢ ἑτέροις ἀντιγράφοις χρησαμένου Πλουτάρχου, ἢ τῇ ἰδίᾳ μνήμῃ παρὰ τὸ προσήκου σαρόρησαντος.— Στ. 19, Δήμου θῆκε φάτιν.) Τοῦτο δὲ οὐδὲ φέρεται ὅπως παρὸ Ὀμήρου.— Στ. 21, ἢ τι οἰσάμενος κ. τ. λ.) Ἐξ Ὀμήρου (Ὀδυσ. Ι, 339).—Στ. 27, Αὐτὰρ ἐγὼ βούλευσα. κ. τ. λ.) Παρὸ Ὀμήρου δὲ (Ὀδυσ. Ι, 299), “ Τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα κ. τ. λ. ,, . — Στ. 29, Ὡς φάτο κ. τ. λ.) Ἰλιάδ. Α, 188, 189, ὅπου καὶ Δ. Γ. (καθὰ καὶ ἐν τῷδε Πλουτάρχου τῷ χωρίῳ) Μερμηρίξεν, ἀντὶ τοῦ Μερμ'ρίξεν.

ΣΕΛΙΔ. 72, στ, 2, Ἄλλά τὸν οὖ τι.) Ἰλιάδ. Ζ. 162. — Στ. 12, Πλάττοντες.) Σχηματίζοντες τοίως ἢ τοίως. Ἄλλ' ἴσ. γρ. Τάττοντες, τούτεσι Διατάττοντες, διατιθέντες τοίως ἢ τοίως. Ὑποῦναι δ' ἀπὸ κοινοῦ τὸ Συνεργοῦσιν. — Εἰς ἃ δεῖ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, ὧς δεῖ. Τὸ δόγμα δὲ Πλατωνικόν· οὕτω γὰρ ἐκεῖνος ἐν τῷ Κριτίῳ (σελ. 109) περὶ τῶν Θεῶν, “ Οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι, καθάπερ ποιμένες κτήνη ,, πληγῇ νέμοντες, ἀλλ' ἢ μάλιστα διάνοιαν ἄγοντες τὸ θνητὸν ἅπαν ,, ἐκυβέρνων ,, . — Στ. 14, Ἐπινοίαις.) Ἐπιπνοίαις, διορθοῦν τινες ἐπεβάλλοντο. — Στ. 17, Δοκιμώταται.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Δοκιμώτατοι. — Καπιτωλίνου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Καπιτωλίου. — Στ. 19, Μεγάλα.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μεγάλου. — Στ. 26, Οὐλοουμνίας.) Οὐετουρίας καὶ ὠδὲ γράφειν δεῖν φασίν, ὥσπερ ἀνωτέρω (σελ. 374 ἐσημειωσάμεθα). — Στ. 27, Νυοῦ.) Συγγενές καὶ συνώνυμον ὄνομα ἢ Νυὸς τῇ Νύμφῃ, ἣν ἢ χυδαία συνήθεια, ἀποβολῇ τοῦ μ, Νύφην καλεῖ. — Στ. 28, Ἐν κύκλῳ. . . αὐτῆς) Περὶ ἑαυτήν· εἰ ὀρθῶς ἔχει ἢ γραφῇ, ἣν τινες εἰς τὸ, Ἐν κύκλῳ... αὐτῇ, τρέπειν παρήνεσαν, τῆς αὐτῆς σωζομένης ἐννοίας, Περιετήσατα ἑαυτῇ τὰς γυναῖκας ἐν κύκλῳ. Ἴσως μέντοι γραπτέον ἑτεροπαθῶς, Ἐν κύκλῳ. . . αὐτῇ (ἢ Αὐτῆς), ἐν ἣ, Περιετήσατα τὰς γυναῖκας ἐν κύκλῳ τῇ τοῦ Μαρκίου μητρὶ (ἢ Τῆς τοῦ Μαρκίου μητρός). Ο δ' Ἀμιότος ἠρμήνευσεν, Αὐταῖς· τῇ πενθερᾷ δηλονότι καὶ τῇ νύμφῃ. — Στ. 29, Αὐταί γε.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Αὐταί γε. — Οὐλοουμνία, καὶ σὺ Οὐεργιλία.) Κάνταῦθα γράφειν παραινοῦσιν, Οὐετουρία, καὶ σὺ Οὐλοουμνία· ὧν ἡ μὲν ἦν μήτηρ, ἡ δὲ θυγὴ, ἢ Οὐλοουμνία, Μαρκίου.

ΣΕΛΙΔ. 73, στ. 4, Φέροντα.) Ἐλλειπτικῶς τοῦ Αἰτήματα, ἢ Δεήματα (ὁ ἐμπεριέχεται δυνάμει ἐν τῷ, Δεθῆναι), ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου. Τὸ ἐξῆς, Δεθῆναι δεήματα, φέροντα σωτηρίαν μὲν ἡμῖν καὶ τοῖς πολίταις, ὑμῖν δὲ δόξαν ἐπιφανεσέραν. Ἴσως μέντοι καὶ ἐγγεγραπτο πάλαι ἐπιθετικῶς “ Δεθῆναι σωτήρια μὲν αὐταῖς . . ὑμῖν δὲ πει,, σθεῖσαις ἐπιφανεσέραν φέροντα δόξαν ,, . — Στ. 7, Ἰκετηρίας.) Γραπτέον Ἰκετείας, κατὰ τὰ ἀλλαχοῦ (Ἴσοκράτ. Β, 144) σημειωθέντα. Καὶ μικρὸν ἀνωτέρω δὲ Ἰκετεῖαν (οὐχ Ἰκετηρίαν) εἶρηκε. — Στ. 12, Οὐλοουμνία.) Καὶ ὠδὲ, Οὐετουρία. — Στ. 13, Ἡμῖν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ, ἡμῶν ἀντὶ τοῦ, Ὑμῖν. — Στ. 20, Παίδων.) Δ. Γ. Τέκνων. -- Στ. 23, Οὐεργιλίαν.) Ἐνταῦθα Οὐλοουμνίαν γράφειν δεῖν φασί. — Στ. 25, Τότε οἰκτρᾶν.) Πρὸς τὸ ἐπόμενον, Αἰδῶ καὶ σιωπῆν. Οἱ μέντοι πρὸ ἐμοῦ ἔτρεψαν, εἰς τὸ, Τό τ' οἰκτρὸν. Ἐτεροὶ δὲ γραπτέον εἶναι ὑπει-

λήψαι, Τότε οἰκτρά, πρὸς τὸ ὄψις --- Στ. 28, Μητέρα.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Γυναίκα.

ΣΕΛΙΑ. 74, στ. 1, Προσελθεῖν.) Ἐαυτῷ τὴν μητέρα. --- Στ. 3, Εἶτα.) Οὕτω γέγραφα ὠρμημένος ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Ἐτι. --- Στ. 9, Παραησάμενος.) Πλησίον ἐαυτοῦ στίσας. --- Οὐλομυνίας.) Οὐετουρίας, ὡδὲ γραπτέον εἶναι φασί. --- Στ. 21, Περιμένω.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Περιμένω. --- Στ. 22 Φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν ἐκ διαφορᾶς καὶ κακῶν Σέμενον.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὴν πρόθεσιν. Ὁ δ' Ἀμιότος ἠρμύενυσεν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο, Φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν διαφορᾶς καὶ κακῶν ἀνθελόμενον.

ΣΕΛΙΑ. 75, στ. 3, Ὅτι τῷ κρατεῖν ἰδοῦσιν κ. τ. λ.) Ὁ νοῦς, Ὅτι δόξουσι διὰ τὸ κρατεῖν (τουτέστι διὰ τὸ νικῆσαι ἡμᾶς) διδόναι τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, εἰρήνην φημι καὶ φιλίαν, ἣν οὐχ ἔττοι αὐτοὶ λαμβάνουσι. --- Στ. 5, Γινομένων, μὴ γινομένων.) Ἰσ. γρ. Γενομένων, μὴ γενομένων. --- Στ. 10, Οὐλομυνίας... Οὐλομυνία.) Καὶ ὡδὲ, Οὐετουρίας... Οὐετουρία. --- Στ. 17, Οὐδενὶ μᾶλλον... ὡς σοί.) Οἱ πρὸ ἡμῶν ἔτρεψαν τὸ παραβολικὸν Ὡς, εἰς τὸ συγκριτικόν, Ἡ, διὰ τὸ προηγησάμενον Μᾶλλον, ἀγνοήσαντες, ἢ ἐπιλαθόμενοι, ὅτι οὐδὲ τὸ Ὡς (εἰ καὶ μακρῷ σπανιώτερον τοῦ Ἡ) τὴν συγκριτικὴν ἀποστρέφεται σύνταξιν, ἐπὶ τῶν ἀποφατικῶν, ἢ ὡς ἀποφατικῶν, μάλιστα προτάσεων, κατ' ἔλλειψιν τοῦ Οὕτως, ἢ κατὰ πλεονασμὸν τοῦ Μᾶλλον. Αὐτίκα Πλάτων (Ἀπὸλογ. σελ. 36), κατὰ τὸ πλήρες, “ Οὐκ ἔσθ' ὅ, τι Μᾶλλον, ὦ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρέπει ΟΥΓΩΣ, Ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν Πρυ-, , ταεῖρ σιτεῖσθαι, , ὅ τινες, ἐν οἷς καὶ ὁ Στέφανος (Θησαυρ. Β, σελ. 775), μὴ νοήσαντες, ἠμαρτήσθαι τὴν γραφὴν τοῦ χωρίου, οὐκ εἰκότως ὑπέλαβον. Καὶ αὕτη μὲν σπανιωτάτη παρὰ τοῖς ἀρχαίαις, ὡς ἔφην, ἢ σύνταξις· ἐπὶ δὲ καταφατικῆς ἐννοίας, καὶ ὅλως ἄχρηστος, πλὴν εἰ μὴ τις τὸ “ Μελέαντερον, ἩΥΤΕ πίσσα, , τοῦ Ὀμήρου (Ἰλιάδ Δ, 277) τοιαύτης εἶναι βούλοιο συντάξεως, διὰ τὸ τῷ Ὡς συνωνυμοῦν Ἡύτε. Παρ' ἡμῖν δὲ νῦν ἐν πλείῃσι χρίσει τὸ, Ὡς, τὸ Ὡσαν (χυθ. Σάν), καὶ αὐτὸ τὸ Ὄσον, συγκριτικοῖς συναπτόμενα· οἶον, Δέν εἶναι εἰς τὸν κόσμον πρᾶγμα ἀρεστότερον ὡς ἡ τάξις (Ἀσφαλ. ὁδηγ. τῆς κατὰ χριστ. ἰθικ. σελ. 161), Δέν εἶναι μανία φοβερωτέρα ὡσαν τοῦ ἀνθρώπου (Θέατρ. Πολιτ. σελ. 105). Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ (Ἐρωτοκρίτ. σελ. 82),

Ἄλλη καμμία ὠμορφότερη δὲν ἦτο σάν ἐκείνη.

καὶ τὸ (παρὰ τῷ Δουκαγγ. λέξι. Ζουρλός) Δέν μὲ φαίνεται ἄλλη πλείον γελιοιώδης ὅσον αὐτή.— Στ. 27, Μόνης.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μόνος.

ΣΕΛΙΑ. 76, στ. 6, Εἶποντο, τὴν ἀρετήν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Εἶποντο μὲν ἀρετήν.—Στ. 29, Εὐρώτα.) Εὐρώς ἐστιν ὃν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια Μούχλαν καλεῖ. Ἡ δὲ Μούχλα παρὰ τὴν Μύκλην, ἢ τὸν Μύκλον· ὧν οὐδέτερον μὲν σώζεται, ἐπὶ γε τοιαύτης ἐννοίας, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἐκάτερον δὲ τῆς Ἑλλήνων γεγενοῦμαι φωνῆς, δηλώσει τὰ συγγενῆ, καὶ συγγενοῦς σημασίας ὀνόματκ. ΜΥΞΑ μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ τοῖς πάλαι καὶ τοῖς νῦν τῶν Ἑλλήνων, τὸ ἐκρέου τῆς ῥίνος ὑγρὸν περιττωμα· ΜΥΚΤΗΡΕΣ δὲ (καὶ τῇ Λακωνῶν διαλέκτῳ Μουκτῆρες, παρ' οἷς καὶ τὸ Μυκτηρίζει, Μουκτηριᾶ λέγεται) τὰ ἐκατέρωθεν τῆς ῥίνος τρήματκ, δι' ὧν ἐκρέει. ΜΥΚΗΣ δὲ σημαίνει καὶ τὸ φυτὸν, τὸ παρ' ἡμῖν καλούμενον Ἀμανίτην, καὶ τὸ ἐπιφυόμενον ταῖς καιομέναις θρυαλλίσιν ἀνθορακῶδες περιττωμα, ὅπερ ἡ συνήθεια Κάρκαδον καλεῖ ὁμωνύμως οὕτω καλοῦσα καὶ τὸ ἐξηρασμένον ἐν τοῖς μυκτῆρσι μυξῶδες περιττωμα, διὰ τὴν πιτυρώδη τραχύτητα, ὡς ἔοικε. Κάρκαροι γὰρ οἱ τραχεῖς, καὶ Κάρκαρα, τὰ πίτυρα, παρ' Ἡσυχίῳ. ΜΥΚΛΟΙ δὲ καὶ ΜΥΧΛΟΙ ἀρσενικῶς, καὶ ΜΥΚΛΑΙ θηλυκῶς, αἱ περὶ τὰ σκέλη, καὶ ἐν τοῖς ποσὶ, καὶ ἐπὶ νώτου, τῶν ὄνων ΜΕΛΑΙΝΑΙ γραμμαὶ, παρὰ τῷ αὐτῷ Λεξιγογράφῳ. Εἰκὸς οὖν καὶ τὸν ἐξ ὑγρότητος ἐπιγιγόμενον τοῖς νεοτισμένοις ἐριώδη καὶ μέλανα ἐπίπαγον, παραπλήσιον τῷ τε ἐκ τῆς γῆς ἀνατέλλοντι, καὶ τῷ τῇ τοῦ λύχνου ἐπιφυομένῳ θρυαλλίδι, Μύκητι, Μύχλην, καὶ Λακωνικῶς Μούχλαν κεκλησθαι πάλαι, ἴσως δὲ καὶ Μύκην ἀρσενικῶς, καὶ ὁμωνύμως τῷ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς διττοκλιτουμένῳ (Μύκης, Μύκτης, καὶ Μύκης, Μύκου) φυτῷ· τὸ γὰρ τῶν Ῥωμαίων Mucor, τὸ σημαίνει τὸν Εὐρώτα, ἦτοι παρὰ τὸ Λακωνικὸν Μύκηρ ἢ Μούκηρ (ἀντὶ τοῦ Μύκης) ἐστὶν, ἢ παρὰ τὸ Μύκος, (Λακωνιστὶ Μύκορ), ὅθεν ἐσχημάτισαν καὶ τὸ Mucus, τὸ σημαίνει τὴν Μύξαν. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ Μύκλος ἢ Μύχλος ἀνοιστέον καὶ τὸ ἐν τῇ συνθεσίᾳ Μουγκρὸς τὸ σημαίνει τὸν ὑγρὸν, οἷονεὶ παρὰ τὸ Μυκλός, τροπῇ συνθέσει τοῦ λ εἰς ρ (ὡς τὸ Ἀρμυρὸς παρὰ τὸ Ἄλμυρὸς) καὶ παρενθέσει τοῦ γ (ὡς ἐν τῷ Ἀγκινάρα παρὰ τὸ Κινάρα). -- Γόνιμον.) Ἠπόρησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ διὰ τὸ καινὸν τῆς χρήσεως· οὐ γὰρ φασὶ γόνιμος (τουτέστι γεννητικὸς) ἀλλὰ τοῦναντίον γόνος ὑγρότητος (ἐκ τῆς ὑγρότητος γεννώμενος) ὁ εὐρώς. Ἄλλ' ἔστιν εἰπεῖν ὅτι διττῶς ἐκλαμβάνεται τὸ Γόνιμος καὶ ἐνεργητικῶς, ὡς τὸ Γόνιμος γῆ, καὶ κατὰ

παθητικὴν ἔννοιαν, ὥσπερ ἐνθάδε. Μαρτυρεῖ δὲ τὸ συνώνυμον Τρόφιμος, διττῆς καὶ αὐτὸ εἰληχὸς σημασίας. Καταχωριζέσθω οὖν ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἢ τοῦ Γόνιμος παθητικὴ σημασία, καὶ ἐξεῖσθω αὐτῶν, τὸ δηλοῦν τὸν Ὀφέλιμον Γόνιμος, μόνῃ τῇ ἡμαρτημένῃ γραφῇ ἐπερεσθίμενον Παυσανίου (Α, κθ) τῆδε, “Θρασυβούλου. . . ἀνδρὸς τῶν τε, ὕπερον, καὶ ὅσοι πρὸ αὐτοῦ γεγονάσιν ἈΘΗΝΑΪΟΙΣ ΓΟΝΙΜΟΙ, τὰ πάντα ἀρίστου, . . . Γραπτέον γὰρ καὶ ἀνεκρωστέον. . . “γεγονάσιν ἘΝ ἈΘΗΝΑΪΟΙΣ ΛΟΓΙΜΟΙ, . . . τούτέστιν ἄνδρες ἄξιοι λόγου.

ΣΕΛΙΑ. 77, στ. 2, Μυγμῶ.) Μυγμός παρὰ τὸ Μύζω ἢ Μύσσω, ἢ Μύττω (ὅθεν καὶ τὸ παρ’ Ησυχίου Μυττάζειν, καὶ Μυττηκάζειν, τὸ ξένειν). Σημαίνει δὲ τὸν διὰ τῶν Μυκτῆρων ψόφον, ὃν ἡ συνθεσια Μουγκρισμὸν καλεῖ, καὶ Μουγκαλισμὸν παρὰ τὸ Μουγκριζω ἢ Μουγκαλίζω ῥήμα, ὅπερ ἂν εἴη καὶ αὐτὸ τῆς ἀρχαίας φωνῆς λείψανον, κατὰ τὸ μικρὸν ἀνωτέρω σημειωθέν Μουγκρός. — Στ. 7, Λογικοῖς.) Λόγου προφορικοῦ φωνητικοῖς. — Στ. 9, Ἀνόμοιον αἰσθήσει πάθος κ. τ. λ.) Ἀσαφές τὸ λεγόμενον διὸ καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν οἱ μὲν τὸ Ἀνόμοιον, εἰς τὸ Ὅμοιον τρεπτέον εἶναι, οἱ δὲ Ὑποτίθεσθαι τι οὐκ ἀνόμοιον, τριῶν λέξεων προσθήκη, γεγράφθαι πάλαι ὑπετόπασαν, τὸ μὲν αὐτόθεν, τὸ δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἀμιότου ὠρμημένοι, ὅς ἡρμήνευσεν Il faut dire que c’ est quelque passion différente, etc., ὥσπερ ἂν εἰ ἠβούλετο γράφειν Ὑποτίθεσθαι τι ἀνόμοιον κ. τ. λ. Ἰσως (εἰ ἀντὶ τοῦ Ἐγγίνομενον, γράφοις, Ἐγγίνεσθαι) τοιοῦτός τις ἐστὶ τῶν λεγομένων ὁ νοῦς, Ἄλλ’ ἐπεὶ ἡ ἱστορία πολλοῖς καὶ πιθανοῖς μάρτυσιν ἐκδιάζεται ἡμᾶς πιεσεύειν τοῖς λέγουσιν ἀκοῦσαι φωνῆς ἐνάρθρου τῶν μὴ πεφυκότων φωνεῖν, καὶ ἰδεῖν τὰ μὴ πεφυκότα βλέπεσθαι, συναναπείθει (τούτέστιν ἄμω πείθει ἢ ἱστορία) ἐγγίνεσθαι τι πάθος τῷ φανταστικῷ τῆς ψυχῆς ὅμοιον καὶ ἀνάλογον τῇ αἰσθήσει, τὴν καλουμένην δόξαν ἢ, Τὸ δόξαν, τούτέστιν ἢ δόξα, ἢ δόκησις τοῦ ἀκοῦσαι τὰ μὴ ἀκουστά, καὶ ἰδεῖν τὰ μὴ ὄρατά, συναναπείθει ἡμᾶς τῇ ἱστορίᾳ ἐγγίνεσθαι τι πάθος κ. τ. λ. Παράθετος τούτοις τὰ ἀλλαγῶ Πλουτάρχῳ (Περὶ τοῦ Σωκράτ. Δαιμον. Τομ. Η, σελ. 325 ἐκδ. Ρεῖσκ.) διὰ μακροτέρων μὲν εἰρημένα, οὐχ ἤττον δὲ κακῶς ὑπὸ τῶν ἀντιγραφῶν διατεθειμένα. — Στ. 20, Ἀπιστὴ διαφυγγάνει μὴ γινώσκεσθαι.) Καὶ τοῦτο δυσνόητον τὸ χωρίον, εἰκότως Ἡρακλείτου γὰρ ἐστὶ τοῦ ἐπικληθέντος Σκοτεινοῦ. Ἐπιτείνει δὲ τὴν ἀσάφειαν ἡ πρώτη λέξις, ἣν ἐξ Ε. Δ. ἔγραψαν οἱ πρὸ ἡμῶν κατὰ δοτικὴν, ἀντὶ τῆς ὀνομαστικῆς Ἀπιστὴ, καθ’ ἀφέρεται καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ (Στρομάτ. Ε, σελ. 591) οὕτω γὰρ ἐκεῖνος, “Ἄλλὰ τὰ

„ μὲν τῆς γνώσεως βλάβη κρύπτειν ἀπιστίη ἀγαθῇ, καθ' Ἡράκλειτον
 „ ἀπιστίη γάρ διαφυγγάνει μὴ γνωσθῆσθαι,“ καὶ ὁ μὲν Ἀμιότος,
 κατὰ δοτικὴν ἐκλαβὸν κάκεινος, ἤρμινευσεν, A faute de foy de-
 meurent incouus, τούτέστι, Διὰ τὸ μὴ πιστεῦσθαι, μένει ἄγνω-
 στα, ἢ Μένει τοῖς μὴ πιστεύουσιν ἄγνωστα. Ὁ δὲ Ρείσκιος γραπτέον
 ὑπετόπασεν εἶναι, Ἀπυστίη διὰ τοῦ ὑ τὴν δευτέραν συλλαβὴν, ἢ Ἀπυ-
 σίη τούτέστι, Διὰ τὸ μὴ πυθάνεσθαι περὶ κυτῶν, διαφεύγει τὴν γνώσιν. Καὶ
 ἢ μὲν διόρθωσις μεγίστην ἔχει πιθανότητα· οὐχ ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἐξήγησις.
 Παρὰ μὲν γὰρ τῷ Κλήμεντι, τὸ Ἀπυσίη (εἶν' οὕτω γράφοις) ἐπὶ τοῦ Ἀν-
 εκλαλησίη ἐκλιπέται, ἀντιδιεσαλμένως πρὸς τὴν Διαλάλησιν, καθ' ἣν φα-
 μέν, Ἐκπυσάτινα γίνεσθαι, ἢ Ἀνάπυστα, τούτέστι πολλοῖς φανερά, ὡς
 ὑπονοεῖν παρέχει καὶ τὸ παρ' ἐκείνω, Κρύπτειν· Παρὰ Πλουτάρχῳ δὲ,
 ἐπὶ τοῦ Ἀνηκαίη, κατὰ τόνδε τὸν νοῦν, Τὰ πολλὰ τῶν θεῶν διαφεύγει
 τὴν γνώσιν ἡμῶν, διὰ τὸ μηδένα παρὰ θεῶν ἔκειν πρὸς ἡμᾶς, παρ' οὗ
 εἰη πυθέσθαι καὶ ἀκοῦσαι ὅπως ἔχοι τὰ τῶν θεῶν. — Στ. 22, Στρα-
 τείας.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ, Στρατείας. — Στ. 27,
 Τὴν μὲν ἀρχὴν.) Ἐξ Η. Δ. ἢ τοῦ συνδέσμου προσθήκη, ἀφανισθέντος
 διὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον, Τὴν, καθὰ καὶ ἀλλαχοῦ (Ἀνωτέρ. σελ.
 387, καὶ Ἰστοκράτ. Β, σελ. 136 καὶ 142) σεσημειώται.

ΣΕΛΙΑ. 78, στ. 26, Λικανούς.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ
 Σικανούς. — Στ. 27, Ἄχρι τραυμάτων καὶ φόνων προῆλθον.) Ἀνάλογον
 τῇ ἐν τῇ συνηθείᾳ φράσει ταύτῃ, Ἦλθον ἕως τὰ μαχαίρια.

ΣΕΛΙΑ. 79, στ. 11, Καὶ βωμολοχίας.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντι τοῦ, ἢ βω-
 μολοχίας.

ΣΕΛΙΑ. 80, στ. 2. Τῆς . . . συμμαχίας δι' Ἀλικιιάδου προσγενομέ-
 νης.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντι τοῦ, Τὴν . . . συμμαχίαν δι' Ἀλικιιάδου προσγενο-
 μένην· ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἡμῶν, Τῆ . . . συμμαχία δι' Ἀλικιιάδου προσ-
 γενομένη. — Στ. 4, Ἐξεπολέμωσε.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ
 Ἐξεπολέμησε. — Στ. 8, Οὐδένα.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντι τοῦ Οὐδέν. — Στ. 20,
 Ἀνίαν.) Δ. Γ. Ἄνοϊαν.

ΣΕΛΙΑ. 81, στ. 1. Εἰ μὴ νῆ Δία μὴ φθαρῆναι κ. τ. λ.) Ὁ νοῦς
 καὶ ἡ συνάρτησις, ὡς τῶν πρὸ ἡμῶν τινες ἐξεδέξαντο, Εἰ μὴ, νῆ Δία,
 ἐθεράπευε (τούτέστιν ἐπρομηθεῖτο) μὴ φθαρῆναι παντάπασι τὰς Ἀθήνας,
 εἰς ἃς ἐπόθει κατελθεῖν, ἢ διὰ τὸ ποθεῖν εἰς αὐτάς κατελθεῖν. Καὶ οὕτω
 μὲν, ἐάν τὸ Ἐθεράπευε, ἐφ' ἧς καὶ ἕτεροι ἔταξαν αὐτὸ σημασίας τοῦ
 Προμηθεῖσθαι, ἐκλάβης· εἰ δὲ γραφικῶς ἠμάρτηται τὸ χωρίον, ἀντι
 τοῦ, Εἰ μὴ νῆ Δία τοῦ μὴ φθαρῆναι κ. τ. λ. εἶη ἂν ὁ νοῦς τηνικαῦτα,

ἐθεράπευε τὸν Τισσαφέρην ἕνεκα τοῦ μὴ φθαρῆναι τὰς Ἀθήνας κ τ. λ. καθὰ ἐξεθέξατο καὶ Ἀμιότος.---Στ. 8, Περιφρόνησιν.) Δ. Γ. Περιφροσύνην. ---Στ. 13, Ὡς Πλάτων εἶπεν.) Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω (σελ. 379) σημειωθέντα.

ΣΕΛΙΑ. 82, στ. 4, Τὴν ὄργην ἐμπλήσαι.) Μαρτυρεῖ μου τότε τὸ χωρίον τῆ ἀλλαγῆ (Πρόδρ. Ἑλλ. βιβλ. σελ. 338) διορθώσει, τρέψαντος τὸ, Ὄρμην, εἰς τὸ, Ὄργην.

ΣΕΛΙΑ. 83, στ. 2, Μάρκιον.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Μάρκιος.

ΤΙΜΟΔΕΩΝ.

ΣΕΛΙΑ. 85, στ. 3, Διέζησαν.) Ἐδιχονόησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἄλλος ἀπ' ἄλλου διεχωρίσθησαν, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Ἀμιότος. ἕτεροι δὲ, ἐπὶ τοῦ Διεσκεδάσθησαν. Δ. Γ. Συνέζησαν.---Στ. 9, Ἀμισθων.) Ἐμισθων, γράφειν τινὲς παραινοῦσιν, οὐκ εἰκότως.---Στ. 11, Νυσαῖον.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Νησαῖον. Μνημονεύει τοῦ Νυσαίου καὶ Αἰλιανὸς (Ποικ. ἔσορ. Β, μά) — Στ. 21, Ἄποσροφή.) Καταφυγὴν, ὥσπερ ἐξηγεῖται Ἀρποκρατίων ὅθεν διορθωτέον καὶ τὸν Ἡσύχιον, “Ἄποσροφή, ,, προδοσίᾳ,, τρέποντας τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ Προσδοκία.

ΣΕΛΙΑ. 86, στ 2, Πολλάκις.) Δ. Γ. Πολλά.---Στ. 12, Ἀπειπίωσι.) Ἀρνήσονται καθὰ καὶ ἀλλαγῆ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 434).—Στ. 24, Τιμοδήμου.) Τιμαίνεται τοῦτον ὀνομάζει ὁ Σικελιώτης Διόδωρος (Ις, ξέ). — Στ. 27, Αἴρεσιν.) Δ. Γ. Προαίρεσιν. — Στ. 29, Δημαρίστης.) Δημαρέτης, ὁ Ἀμιότος, εἴτε γραφῆ τοιαύτη ἐντυχῶν, εἴτε τῆς ἀκριθείας ἀποπλανηθεῖς.

ΣΕΛΙΑ. 87, στ. 6, Ξένων στρατιωτικῶν.) Ἰσ. γρ. Ξένου στρατιωτικοῦ. Οποτέρως δ' ἂν γράφης, ἐκδέχου οὐσιαστικῶς (ἐλλειπτικῶς δηλαδὴ τοῦ Πληθῶν, ἢ Πλήθους). — Στ. 7, Ραγδαῖον.) Ὁ Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ “ Ραγδαίους, κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν ὄμων, ,, θρων, τοὺς κεινημένους καὶ σφοδροὺς καὶ βιαίους. Ἀντιφάνης ,, Ἄγροίκοις.

,, Ραγδαῖος, ἄμαχος, πρᾶγμα μεῖζον εἰ (γρ. ἢ) δοκεῖς.
,, Δίφιλος Πολυπράγμουι

,, Τί ποτε (γρ. Τί ποτ') ἐσιν; ὡς ραγδαῖος ἐξελήλυθεν.

,, Ἐσιν καὶ ἐν Πρυτάνεσι Τηλεκλείδου τὸ ὄνομα, καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν

„ Ἀριστοφάνους „.—Στ. 25, Τρέφειν ξένους, τετρακοσίους, καὶ τούτων κ. τ. λ.) Οὕτως ἔσιξαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἐν ᾗ τὸ ἔξιξ, Κατέστησαν τετρακοσίους, καὶ Τιμοφάνην ἄρχοντα τούτων. Ἀμιότος δὲ, ἄνευ τοῦ, Καί, ἡρμήνευσεν, Τρέφειν ξένους τετρακοσίους, τούτων κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΑ. 88, στ. 2, Μενίχῳ καὶ δυσυχίῳ.) Συνουύμως· περὶ οὗ ἔπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 78, καὶ 112) σημειωθέντα. — Στ. 17, Οἰκείας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Οἰκείας.—Στ. 23, Μυσῶδες.) Μυστάρων, βδελυκτῶν. Καὶ καταχωριζέσθω ἐν τοῖς Λεξικοῖς τοῦνομα, Μυσώδης.

ΣΕΛΙΑ. 89, στ. 7, Ὡς ἔοικε.) Προσέθηκα ἐκ Δ. Γ. τὰς δύο ταύτας λέξεις.—Στ. 21, Αὐτόν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτῶ.—Στ. 27, Μεταμελέσθαι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Μεταμελέσθαι. Ἐτέρα Δ. Γ. Μεταμελέσθαι.

ΣΕΛΙΑ. 90, στ. 7, Τύραννον ἀνηρηκέναι δόξαμεν.) Τύραννον πεφονευκέναι φανησόμεθα ὥσπερ δοκιμάζοντος καὶ συνοικειουμένου Τηλεκλειδούς τὸν φόνον. Ὁ μέντοι Ἀμιότος, Nous ferons jugement de toy, que tu auras occis un tyran, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Τύραννον ἀνηρηκέναι σε δόξαμεν, τουτέστι, Τύραννον πεφονευκέναι σε λογισόμεθα. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Λατίνος μεταφραστῆς. — Στ. 17, Ἄλλως τε καί.) Προσέτεθ' ἐκ Δ. Γ. ὁ δεύτερος τῶν συνδέσμων ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ· ὃν ἀναγκαιῶς προσθίσεσθαι, σεσημειῖται ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, ἐμ. ἐκθ. ἐν τῷ Πίνακι, λέξ. Ἄλλως τε).

ΣΕΛΙΑ. 91, στ. 3, Ἐμπεποικιλιμένας.) Κεντημένας, ἢ Κεντητάς, ὡς ἂν ἡ συνθεσιὰ φαίη, ἀπ' αὐτῶν ἦδη τῶν Καισαρικῶν χρόνων τοῦ ὀνόματος ἐν χρήσει γενομένου, ἢ θηλον ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, ὃς τὰς παρ' Ἰπποκράτει γλώσσας ἐξηγούμενος φησίν. “ Ἐφαίψ τῷ KENTHTH- ,, ΡΙΩ, ᾧ ΔΙΑΚΕΝΤΟΥΝΤΕΣ οἱ τεχνίται τῶν τοιούτων, ἐπιτηθείους ,, ὅπας τῆ τοῦ λίνου διέρσει παρασκευάζουσι ,, Διορθούσθω κατὰ πάρεργον καὶ ὁ Ἡσύχιος, ἐν τῷ “Κεντήματα, ΖΗΜΙΩΜΑΤΑ,, ὅπου γραπτέον, ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ, εἴτε αὐτὰ ταῦτα βουληθέντος δηλῶται τοῦ Λεξικογράφου τὰ παρ' ἡμῖν κεντήματα, εἴτε τὰ ὅπως οὖν σημειούμενα ἢ σιζόμενα. Φαμέν δὲ οὐ μόνον Κεντῶ, ἀλλὰ καὶ Κεντίξω, οἷς μαρτυροῦσι τὰ παράγωγα Κεντήτρια, καὶ Κεντίξρια, ἦν οἱ ἀρχαῖοι Ποικιλτρια ὀνόμαζον. Αὐτὴν δὲ τὴν τέχνην, ἐκείνοι μὲν Ποικιλτικὴν, οἱ δὲ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ Πολυμιταρικὴν (ἐκ τῶν πολλῶν δηλαδὴ καὶ ποικίλων ταῖς βαφαῖς μίτων τε καὶ κλωστήρων) ἐκάλου. Ἐκ τούτων καὶ Ῥωμαῖοι παραλαβόντες Polymitarium τὸν ποικιλτὴν ὀνόμασαν,

τὸν ἄλλως παρ' αὐτοῖς λεγόμενον Plumarium, παρὰ τὸ Pluma τὸ σημαῖνον Πτίλον, ἢ πτερόν, ὅθεν τὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ Πλουμίον, Πλουμίζω, καὶ Πλουμιζίς—Στ. 5, Κορινθίας μὲν.) Προσέθηκον Ἐκ Δ. Γ. τὸν σύνδεσμον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 8, Ῥαγέντα.) Δ. Γ. Κατ'ραγέντα. — Στ. 19, Σπεύδοντες ὡς τὸ πέλγος διαπλέοντες.) Περιαιρετέον μοι ἔδοξεν εἶναι τὸ, Ὡς, ἐπιόρημα. Ἔστι δὲ τὸ, Σπεύδοντες διαπλέοντες (καίπερ καινοφανές διὰ τὸ ἀσύμπλεκτον τῶν μετοχῶν), ὡς περ' ἂν εἰ καὶ ἔλεγε, Μετὰ σπουδῆς διαπλέοντες. Ἐπιθι τοῦ ἔναγχος ἐκδοθέντος ὑφ' ἡμῶν Πολυαίνου τὸν Πίνακα (λέξ. Θαρρόεω). — Στ. 30, Παραλογαί.) Ἄντι τοῦ Παραλογισμοί, τουτέστιν Ἀπάται, παρακρούσεις. Ἐτεροι μὲν τοι γραπτέον εἶναι ὑπενόησαν, Παραλογαίαι.— Προφάσεις.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ, Φάσεις. Ἐτέρα Δ. Γ. Φύσεις.

ΣΕΛΙΑ. 92, στ. 4, Συνηρῆσθαι.) Συντετελέσθαι, συμπεπληρωσθαι.—Στ. 14, Ἡ στρατηγήσοντες ἤκοιεν.) Τὸ μὲν Στρατηγήσοντες, ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ Στρατηγήσαντες. Τὸ δὲ Ἡ (ἀνθ' οὗ Δ. Γ. Εἰ) διαφώρως ἐξεδέξαντο οἱ ὑπομνηματισταί, καὶ ἄλλοι ἄλλως διορθοῦν ἐπεχείρησαν. Ἡμῖν μέντοι δοκεῖ, ἢ κατὰ χώραν ἐατέον εἶναι, καταχρηστικῶς δηλονότι εἰλημμένον ἀντι τοῦ Οἶ (τοῦ δηλοῦντος τὸ Ὄποι), ἢ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ Οἶ τρεπτέον, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον Ἐκεῖ. Ὁ νοῦς, Τὴν μετ' ἱκέτου δύναμιν, τὴν οὔσαν ἐκεῖ (τουτέστιν ἐν Συρακούσαις), ὅποι ἤλθον ἵνα στρατηγήσωσι.—Στ. 20, Ἐμμενεῖν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ Ἐμμένειν.—Στ. 22, Ὑπέμειν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ, Ὑπέμειν.

ΣΕΛΙΑ. 93, στ. 17, Χαλεπῶς φέροντες τὸ κατεστρατηγήσθαι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντι τοῦ, Χ. φ. ἐν τῷ (Δ. Γ. Οὔτω) κατεστρατηγήσθαι, ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἡμῶν ἔγραψαν ἐκ διορθώσεως, Χ. φ. ἐπὶ τῷ κατεστρατηγήσθαι. Τρέψαντες δὲ τὸ Τῷ, εἰς τὸ Τὸ, περιειλομεν καὶ τὴν, Ἐν, πρόθεσιν, ὡς προδήλως ἐκ τῆς τελευταίας τοῦ φέροντες ἀποτεχθεῖσαν. Τῆς δὲ τοιαύτης συγχύσεως παράδειγμα τὸ τοῦ Πλάτωνος (Πολιτ. ς, σελ. 502) “Σωτῆρες ἔσονται, , μετὰ τῆς κακῆς Δ. Γ. Σωτῆρες ἐν, , ἔσονται, ,.—Στ. 18, Διατριβὴν τοῖς Ῥηγίνοις παρέιχον.) Τὸ Διατριβὴν παρέχειν, ἴσον ὄψε δύναται τῷ Γέλωτα παρέχειν.—Στ. 22, Ἐκβάλοι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντι τοῦ, Ἐκβάλλει.—Στ. 30, Τριήρεις.) Δ. Γ. Τριηρῶν.

ΣΕΛΙΑ. 94, στ. 5, Ἀπ' ἐλπίδος.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντι τοῦ, Ἐπ' ἐλπίδος.—Στ. 16, Ταῦτά.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντι τοῦ, Ταῦτα.—Στ. 27, Χιλίων διακοσίων.) Χιλίων, μόνον φησὶν ὁ Σικελιώτης Διόδωρος (Ις, ξί).

ΣΕΛΙΔ. 95, στ. 14, Δὲ τὸ στρατόπεδον.) Γραπτέον, οἶμαι, Δὲ και τὸ στρατόπεδον. — Στ. 26, Μικρὸν ἀπολιπὼν ἐκπολιορκεῖσθαι.) Ἰσ. γρ. Μικρὸν ἀπολείπων ἐκπολιορκεῖσθαι, ἢ Μικρὸν ἀπολιπὼν ἐκπεπολιορκῆσθαι (ἢ ἐκπολιορκηθῆναι).

ΣΕΛΙΔ. 96, στ. 5, Ἴπποι τε γὰρ ἐνήσαν κ. τ. λ.) Παράθεσ τεῦτα τοῖς ἰσρημένοις ὑπ' Αἰλιανοῦ (Ποικ. ἰσρ. σ, Ιβ, σελ. 89, ἐμ. ἐκδ.) — Στ. 25, Οἱ μὲν χαίροντες. . . οἱ δὲ πρὸς τὴν κ. τ. λ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ (ἴσως οὐκ ἀναγκαίως), ἀντὶ τοῦ, Οἱ τε χαίροντες. . . οἱ τε πρὸς τὴν. — Στ. 28, Ἀνθρωπίνοις.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἀνθρώποις. — Στ. 30, Ἐκεῖνον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐκεῖνο ὅπερ ἔαν κατὰ χώρων ὄφειλον. Ο νοῦς, Ὅ τότε χρόνος οὐδὲν ἐπεδείξατο φύσεως ἢ τέχνης ἔργον οὕτω παράδοξον, ὅσον ἦν ἐκεῖνο τὸ περὶ τὸν Διονύσιον συμβᾶν ἔργον τῆς τύχης.

ΣΕΛΙΔ. 97, στ. 1, Ὀψόπωλιον.) Ἡ ἔλλειπτικῶς ἀντὶ τοῦ. Ὀψόπωλιον ἀγοράν, τουτέστιν, Ἀγοράν ἐν ἣ πωλεῖται τὰ ὄψα, ἐφ' ἧς σημασίας οὕτω κατακεχώρισται οὗτ' ἐν τοῖς Λεξικοῖς, οὗτ' ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἑλληνικῶν ἐλλείψεων ἢ γραπτέον, Ὀψοπωλίον, οὐ ἐν ἧττον ἀνύποπτον ὄνομα, ὃ ἐχρήσατο Ἀθήναιος (Α, σελ. 6) ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ Ὀψοπωλείου, ἢ Ὀψοπόλιον. Ἄλλως γὰρ, Ὀψόπωλις, ἐστὶν ἡ ὄψα πωλοῦσα γυνή, ὡς ἐξεθέσαντο ὁ, τε Ἀμιότος καὶ ὁ Λατίνος μεταφραστής. — Στ. 2, Πίνοντα κεκραμένον.) Ἐλλειπτικῶς τοῦ, Οἶνον, καὶ ὡσπερ ἂν ἡ συνήθεια φαίη, Πίνοντα κρασίν, ἢ Κρασίον, περὶ οὗ καὶ ἄλλο Πλουτάρχου ἀλλαγῷ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 253) παρεθέμεθα μαρτύριον. — Στ. 3, Διαπληκτιζόμενον.) Παρατίθησι τούτω Πόρτος τὸ παρ' Ἀριστοφάνει (Ἐκκλ. 964). Ἄλλὰ ἐκεῖνο μὲν τῆς πανδοῦμου Ἀφροδίτης ἐστὶ ῥῆμα ἐνταῦθα δὲ τὸ Διαπληκτιζεσθαι, τὸ διαμάχεσθαι καὶ φιλονεικεῖν σημαίνει, ὡς ἐξηγεῖται Ησύχιος, καὶ ὡς ἂν ὁ Κωμικὸς φαίη (Ἰππ. 1403),

Πόρταισι καὶ βαλανεῦσι διανεκραγέμαι.

— Στ. 4, Ἐν ταῖς ὀδαῖς.) Ὑποφίας μὴ παντάπασι ἀπῆλλάχθαι τὸ χωρίον, ἐδῆλωσαν ὁ, τε Ρέϊσκιος, παραινῶν γράφειν Ἐν ταῖς ὀδαῖς, ὁ, τε Ἀμιότος, μεταφράσας, En plein carrefour, ὡσπερ ἂν εἰ ἐβούλετο γράφειν, Ἐν ταῖς ὀδαῖς. Μὴ μετακίνει τὴν γραφήν· ἐστὶ γὰρ τὸ, Ἐν ταῖς ὀδαῖς ταυτὸν τῷ, Ἐν αὐταῖς ταῖς ὀδαῖς, ἢ Μεταξὺ ἀδούσας. — Στ. 6, Καὶ περὶ μέλους ἀρμονίας.) Ἐκ Δ. Γ. Προσέθηκαν τὸν, Καί, οἱ πρὸ ἐμοῦ. Ἄλλ' ἴσως διπλῶ συνδέσμῳ γραπτέον, Καὶ περὶ μέλους,

καὶ ἀρμονίας. — Στ. 11, Ἀβελτερίαν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀβελτερίαν. — Στ. 26, Μέμφις.) Ἐπὶ τοῦ, Διαφορά, ὧδε. — Στ. 30, Εὐφρών.) Ἐξηγησάμεθα τὴν λέξιν ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 112.)

ΣΕΛΙΔ. 98, στ. 9, Κώθωνα.) “Ποτήριον Λακωνικόν, στρατιωτικόν,, ὡς ἐρμηνεύει Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ. Ἐνταῦθα δὲ μεταφορικῶς αὐτὸν τὸν Πότον λέγει· ὅθεν καὶ Κωθωνίζεσθαι παρὰ τοῖς πάλαι τὸ Μεθύειν. Ἔσωτε δὲ τὴν μεταφορὰν καὶ παρὰ τοῖς Χίοις ἢ συνήθεια, τὸ μὲν Γαθάθιον (εἶδος τρυβλίου κοιλοτέρου, ὅπερ Ἠσύχιος, Γάθαθον, καλεῖ) ἐπὶ τοῦ Πότου ἐκλαμβάνουσα, τὸ δὲ Γαθαθίζω, ἐπὶ τοῦ Συμπίνω, ἢ Κωθωνίζομαι. Καλεῖ δ’ ἡ αὐτὴ συνήθεια καὶ Γαθαθάριον τὴν μεθυστήν, ὃν οἱ ἀρχαῖοι Ἀκρατοκώθωνα, καὶ (ὁμωνύμως τῷ ποτηρίῳ) Κώθωνα, ἐκάλουν. — Στ. 29, Ἀλαθάζρουσ.) Δ. Γ. Αλαθάζρους, ἀνευ τοῦ ρ, ὅπερ τῶν Ἀττικῶν ἐστίν. Σημειοῦ δὲ καὶ τὸ γένος· ὁ καὶ ἡ Ἀλάβαζρος γὰρ, καὶ τὸ Ἀλάβαζρον. Καὶ τὸ μὲν ἀρσενικὸν τῶν ἀρχαίων ἐστίν (Ἀριστοφάν. Ἄχαρν. 1053),

Λαβὲ τόνδε τὸν ἀλάβαζρον·

οὐ μόνον ἴδιον Ἡροδότου, ὡς ὑπέλαβεν ὁ Φώτιος (λέξ. Λήκυθον)· τὸ Σηλυκὸν δὲ καὶ οὐδέτερον, τῶν μεταγενεστέρων. — Στ. 26, Συρακουσῶν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Συρακουσίῳν.

ΣΕΛΙΔ. 99, στ. 1, Ὡς ἦν ἀνάγκη καιρὸν περιμένοντας κ. τ. λ.) Τὸ μὲν Περιμένοντας, ἐκ Δ. Γ. τὰ λοιπὰ δ’ ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὡς ἐν ἀνάγκη καιρὸν περιμένοντες. Ὁ νοῦς, Ἐπειδὴ ἦν αὐτοῖς ἀνάγκη ἡσυχάζειν αὐτόθι, περιμένοντας καιρὸν ἐπιτήθειον εἰς τὸ περαιωθῆναι εἰς Σικελίαν. — Στ. 3, Τῶν ἐπὶ Βρεττίους κ. τ. λ.) Τὴν Ἐπὶ Βρεττίους ἔγραψεν ὁ πρὸ ἐμοῦ ἐκ διορθώσεως, προτυπακούων τὸ, Στρατεῖαν. Ἐμοὶ δὲ μᾶλλον ἀρέσκει περιελεῖν ὅλως τὸ ἄρθρον· ἢ γράψαι, Τὸτ’ ἐπὶ Βρεττίους, ὡς ὑπαγορεύει καὶ ἡ Ἀμιότου μετάφρασις. — Στ. 7, Ὑπέπεμφεν.) Κρύφα ἔπεμφεν. — Στ. 12, Ἀναμιχθέντες, ἐγγυτέρω κατὰ μικρὸν ἐπεχειροῦν.) Ἡ γραφῆων πλημμελεῖα ἐξερόρη τοῦ χωρίου τὸ Προσιέναι, ἢ ἕτερόν τι συνώνυμον ἀπαρέμψατον, ὡς ὑπέλαβον οἱ πρὸ ἡμῶν, ἢ μετακτιθέντες τὴν σίξιν, γραπτέον, Ἀναμιχθέντες ἐγγυτέρω κατὰ μικρὸν, ἐπεχειροῦν, τουτέστιν ἐπιτίθεσθαι παρεκτευάζοντο τῷ Τιμολέοντι. Διόρθου καὶ τὸν Ἠσύχιον ἐν τούτοις, “Ἐπεχειροῦν,, ἘΠΕΤΙΘΕΣΑΝ, ἐπεχειροῦν,, γράφων, ἘΠΕΤΕΘΗΣΑΝ. — Στ. 16, Ὡσπερ εἶχε τὸ ξίφος.) Μετὰ τοῦ ξίφους. — Στ. 17, Ἀνεπήδησεν.) Ἐκ

Δ. Γ. οί πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀπεπήθησεν. — Στ. 19, Καθ' αὐτοῦ.) Ἐκ διορθώσεως οί πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κατ' αὐτοῦ. — Στ. 25, Κινοῦσα καὶ συνάγουσα... καὶ συγκαταπλέκουσα.) Ἐκ διορθώσεως οί πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κινοῦσαν καὶ συνάγουσαν... καὶ συγκαταπλέκουσαν. — Στ. 28, Ἐξεφάνωσαν.) Ἐπὶ τοῦ Ἐτίμησαν, ἢ ἐδωρήσαντο ὡδὲ ἡ λέξις, οὐκ ἐπὶ τοῦ κυρίως Στεφάνῳ ἐκόσμησαν (Ἰθ. Ἀρποκρατ. λέξι. Στεφανῶν).

ΣΕΛΙΑ. 100, στ. 3, Τὰ μέλλοντα.) Δ.Γ. Τὸν μέλλοντα. — Ἐπῆρεν, ὀρῶντας... σέβεσθαι καὶ φυλάττειν.) Τὸ δοκοῦν ἀτυνάρτητον τοῦ χωρίου ὡδί πως ἀνθεραπεύσαις, Ἐπῆρε (τουτέστιν, ἀνέπεισε καὶ προέτρεψε) ταῖς πρὸς τὰ μέλλοντα ἐλπίζει τοὺς ὀρῶντας σέβεσθαι καὶ φυλάττειν τὸν Τιμολέοντα, ὡς ἱερὸν ἄνδρα κ. τ. λ. — Στ. 20 Χαλεπῶς ἀπήλλαττον.) Ἀντὶ τοῦ Κακῶς διηγῶν, ἐν κινδύνῳ ἦσαν τοῦ μὴ ἀπαλλαγῆσεσθαι τῶν Καρχηδονίων. — Στ. 22, Ἀεὶ δ' ἐν.) Προσέθηκαν ἐκ Δ. Γ. τὸν σύνδεσμον οί πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΑ. 101, στ. 1, Νέων.) Ἐκ Δ. Γ. οί πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Λέων. — Στ. 29, Φοινικίσιν.) Ἰθὲ Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 481 ἡμετ. ἐκδ. — Στ. 30, Ροθίῳ.) Προσγέγραπται σχόλιον, “ Συντόνῳ τῇ εἰ-
,, ρεσίᾳ ,,.

ΣΕΛΙΑ. 102, στ. 3, Φενακίζοντος.) Ἀπακτώντος. Θεματικώτερον τοῦ Φενακίζω, ἐστὶ τὸ μήπω καταχωρισθέν ἐν τοῖς Λεξικοῖς Φενάσσω, ἢ ὄθλον ἐκ τοῦ παρὰ τῷ Φωτίῳ, Φενάγματα (μηδὲ τούτου καταχωρισθέντος πῶ ἐν τοῖς Λεξικοῖς), ὅπερ ἐρμηνεύει διὰ τοῦ Φενακίσματος. Ὁ μέλλον Φενάξω, παρ' ὃν ὁ Φεναξ (ὡς παρὰ τὸν Δράξω ἢ Δράξ, καὶ παρὰ τὸν Χαράξω ἢ Χάραξ) οὐ ἡ γενικὴ ἀπέτεκε τὸ Φενακίζω. — Στ. 20, Ἀμφοτέροις.) Ἐκ διορθώσεως οί πρὸ ἐμοῦ (οὐκ ἀναγκαίως) ἀντὶ τοῦ, Ἀμφοτέρων — Στ. 28, Τὴν πόλιν.) Περιττὸν κατέδοξέ μοι τὸ ἄρθρον. — Ἐξήσηκημένην.) Κατακεκοσμημένην.

ΣΕΛΙΑ. 103, στ. 22, Δυσπροσμάχοις.) Ἐκ Δ. Γ. οί πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Δυσπρομάχοις. — Στ. 25, Ἐπῆγον.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἰπῆγον.

ΣΕΛΙΑ. 104, στ. 1, Μήτ' ἀποθανεῖν.) Ἐκ διορθώσεως οί πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μηδὲ ἀποθανεῖν. — Στ. 10, Καὶ τοσοῦτῳ κάλλει τῶν ἔργων τὸ τάχος ἢ τύχη προστέθηκεν.) Ἴσως ἐγγέγραπτο, Καὶ τοσοῦτον τῷ κάλλει τῶν ἔργων τάχος κ. τ. λ. τουτέστιν, Καὶ τοσοῦτον ἡ τύχη προσέθηκε τάχος τῷ κάλλει τῶν ἔργων ὡσπερ ἡρμήνευσεν ὁ Ἀμιότος. — Στ. 28, Ἐγένοντο.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐγίνοντο.

ΣΕΛΙΔ. 105, στ. 1, Κατέβαινευ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Κατέβαινον.
—στ. 16, Ἐν τῇ Ἑλλάδι.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα καὶ τὴν πρόθεσιν καὶ
τὸ ἄρθρον.

ΣΕΛΙΔ. 106, στ. 4, Ἄθαις.) Δ. Γ. Ἄθωνις. Ἀθάνης. — στ. 9,
Γινομένης.) Ἐξ Η. Δ. (ἢ συνάδει καὶ ἡ Λατινικὴ μετάφρασις), ἀντὶ τοῦ,
Γενομένης. — στ. 14, Ἀναζωπυρούσης.) Οὐδετέρως καὶ ἀμεταβάτως,
ἀντὶ τοῦ Ἀναζωπυρούμένης. — στ. 24, Ἀποθεωρεῖσθαι.) Δ. Γ. Θεω-
ρεῖσθαι.

ΣΕΛΙΔ. 107, στ. 10, Συλλαβέσθαι.) Ἐνταῦθα δὲ τῶ μέσῳ ἀντὶ τοῦ
ἐνεργητικοῦ, Συλλαβεῖν, ἐχρήσατο. — στ. 16, Συνελθεῖν.) Συνεξελεθεῖν,
ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως ὠρμημένοι, γραπτέον εἶναι ὑπετόπασαν
οἱ πρὸ ἡμῶν. — στ. 21, Διαρτῶντος.) Δυστάντος καὶ διείργοντος ἀπὸ
τῶν Συρακουσῶν. Διόρθου καὶ τὸν Ἡσύχιον, ἐν τῇ “ Διαρτᾶ, κρεμυᾶ,
,, ΔΙΑΡΓΕΪ,, γράφων ΔΙΕΪΡΓΕΙ. — στ. 23, Ὑπάρξει.) Δ. Γ. Παρέξειν.
— στ. 25, Κρίμησον.) Τοῦτον ἕτεροι Κρίμιστον, ἄλλοι δὲ Κρίμιστον ἢ
Κρίμεσσον ὀνομάζουσι. — στ. 27, Ὑπερβαλόντες.) Ἐκ διορθώσεως οἱ
πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὑπερβάλλοντες.

ΣΕΛΙΔ. 108, στ. 2, Τὸν... τοῦτον τοῦ σελίνου.) Σημειῶσαι τὸν
καὶ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 115 καὶ 125) σημειωθέντα πλεονατ-
μὸν τῆς δευτικῆς ἀνωθυμίας· ὅν τινες ἀγνοήσαντες, ἡμαρτήσθαι τοῦ
χωρίου τὴν γραφὴν ὑπετόπασαν. — στ. 5, Διελέχθη.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ
ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Διελέχθη. — στ. 7, Τοὺς Ἴσθμια.) Δ. Γ. Τοὺς τὰ
Ἴσθμια. — στ. 8, Τὸ τοῦ σελίνου.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ πρώτου
ἄρθρου. — στ. 10, Ἐντυχῶν.) Διαλεχθεῖς· ἐφ’ ἧς σημασίας τέταχεν ἡ
συνθήκη τὸ συνώνυμον Συντυγχάνω, τρέψατα εἰς τὸ Συντυχαίνω, καθὰ
καὶ ἕτερα πλείστα τῶν εἰς ἀνω, οἶον, Λαθαίνω, Μαθαίνω, Παθαίνω,
παρὰ τὸ Λαμβάνω, Μανθάνω Πανθάνω, ἢ παρὰ τὰ θεματικώτερα
Λαθῶ, Μάθω, Π.θω. Τῆς δὲ τοιαύτης παραγωγῆς ἐστὶ καὶ παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις παραδείγματα, τὸ Λιπῶ καὶ Λιπαίνω, τὸ Ὄρμῶ καὶ Ὄρμαινώ,
τὸ Ὑφῶ καὶ Ὑφαίνω, καὶ ἕτερα. — στ. 13, Προσφερομένους.) Δ. Γ.
Καταφερομένους. — στ. 16, Ἐτράποντο.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ
τοῦ, Ἐστρέφοντο.

ΣΕΛΙΔ. 109, στ. 11, Σικελιώταις.) Δ. Γ. Σικελιωτῶν. — στ. 13,
Τὸ μαχιμώτατον.) Δ. Γ. Τοὺς μαχιμωτάτους. — στ. 16, Μὴ δυναμέ-
νους.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Οὐ δυναμένους. — στ. 24, Ἐσήμενεν...
προσέβαλλε.) Ἰσ. γρ. Ἐσήμενεν (ἢ Ἐσήμηνεν)... προσέβαλε.

ΣΕΛΙΔ. 110, στ. 6, Ἐπὶ τὴν μάχην.) Τουτέστιν, Ἐπὶ τὸν τόπον

τῆς μάχης, ὡς ἠρμήνευσεν ὁ Ἀμιότος. — στ. 8, Κατήστραπτε.) Μεταβατικῶς, καθὰ καὶ παρὰ τῷ Ἡλιοδώρῳ (B, σελ. 296) ἐσημειωσάμεθα. — στ. 16, Ὡσθ' αὐτοῖς.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸ, Ὡσθ. Τὸ ἐξῆς, Οἱ τε κόλποι τῶν χιτῶνων, πληρούμενοι ὕδατος (ἐμπόδιοι ἦσαν), ὥστε (οἱ Καρχηδόνιοι) αὐτοῖς μὲν ἦσαν βαρεῖς καὶ δύσεργοι χρῆσθαι εἰς τὸν ἀγῶνα κ. τ. λ. — στ. 28, Τῶν λόφων ἐπιμεμένους.) Κυριολεκτικῶς, Ἐπὶ τοὺς λόφους ἔσθαι βουλομένους, ἢ ἐπὶ τοὺς λόφους τείνοντας τὴν πορείαν. Ὄθεν δηλοῦται καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ Ἐπίσθαι εἰς τὸ Ἐπιθυμεῖν· ὁ γὰρ τις ἐπιθυμεῖ, ἐπ' ἐκεῖνο καὶ ἔσται. — στ. 30, Τρισχίλιοι.) Ὁ δὲ Διόδωρος (I, π') Δισχιλίους πρὸς τοῖς πεντακοσίοις λέγει.

ΣΕΛΙΑ. 111, στ. 4, Πρὸς τάς.) Δ. Γ. Κατὰ τάς. — στ. 21, Οὐχ Ἑλληνικοῖς κεκοσμημένους κ. τ. λ.) Πλάτων (Πολιτ. Ε. σελ. 469) “ Οὐδὲ μὲν που πρὸς τὰ ἱερὰ τὰ ὄπλα οἴσομεν, ὡς ἀναθήσοντες· ἄλλως , , τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐάν τι ἡμῖν μέλη τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας εὐνοίας. Μᾶλλον δὲ καὶ φοβηθησόμεθα μή τι μίσημα ἦ, πρὸς ἰεῖον , , τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν , ,

ΣΕΛΙΑ. 112, στ. 2, Τὸν Ἥλιον.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον. — στ. 5, Τῆς προδοσίας.) Τῆς ἐγκαταλείψεως, τουτέστι τοῦ ἐγκαταλιπεῖν τὸν Τιμολέοντα. Τοῦτο γὰρ ὥδε βούλεται ἡ προδοσία. — στ. 10, Γέσκων.) Γίσκων, διὰ τοῦ ι, οἱ μεταφραστικῶς, ὡς γράφεται καὶ ἐν τοῖς Πολυαίνου στρατηγήματι (ἐμ. ἐσθ. σελ. 168). — στ. 17, Ἰσράς.) Ἰστάς, οὐκ ἀπιθάνως γράφειν παρήνευτάν τινες. Αἱ γὰρ Ἰεταί, φρούριον Σικελίας εἰσὶ, κατὰ τὸν Βυζάντιον Στέφανον. — στ. 20, Φιλοδήμου.) Φιλομηλον τοῦτου ἕτεροι ἱστορικοὶ οὐκ ὀλίγοι ὀνομάζουσιν. — στ. 28, Τῆς δίκης αὐτοῖς ὁμολογουμένως Τιμολέοντος, κ. τ. λ.) Ἡ τοῦ ἄρθρου περιαιρέσεις ἐξ Η. Δ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τῆς δίκης αὐτοῖς ἀπολογουμένης τῇ Τιμολέοντος. Τὸ ἐξῆς, Τῆς δίκης ἐπιτιθεμένης ὁμολογουμένως (τουτέστιν ἀναμφιδόλως) αὐτοῖς, εὐτυχίᾳ (τουτέστι Δι' εὐτυχίᾳ) τοῦ Τιμολέοντος. Ἔστι δὲ καὶ τὸ ἄρθρον κατὰ χώραν ἐῶντας, οὕτω στίξιν, Τῆς δίκης αὐτοῖς, ὁμολογουμένως τῇ Τιμολέοντος, ὡς τινες τῶν πρὸ ἡμῶν ἐξεδέξαντο, τουτέστι, Τῆς δίκης ἐπιτιθεμένης αὐτοῖς κατὰ τρόπον ὁμολογοῦντα καὶ ἀρμόζοντα τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ Τιμολέοντος. Ἀμιότος δ' ἠρμήνευσεν, ὡσπερ ἂν εἰ ἐγέγραπτο, τῆς δίκης αὐτοῦς ἀπολεγομένης, Τιμολέοντος εὐτυχίᾳ, καὶ ἐπιτιθεμένης. — Στ. 30, Μηδεμιά.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μηδεμιάς.

ΣΕΛΙΑ. 113, στ. 9, Ὅστρειογραφεῖς.) Δ. Γ. Ὅστρειογραφεῖς. Ἔστι δὲ, Ὅστρειον, τουτέστι πορφύρας ἄνθει, κεχωσμένας. — Χρυστελεφαντηλί-

κτρους.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Χρυσελεφαντεπιλέκτρους, ἢ Χρυσελεφαντεπιλέκτρούς. Ἐστὶ γὰρ, Χρυσῶ, καὶ ἐλέφαντι, καὶ Ἠλέκτρῳ κεκοσμημένας. Τὸ δὲ Ἠλεκτρον μίγμα ἦν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.—Στ. 11, Καλυριάν.) Καλυριάν γραφεὶν παραινουσί τινες, ἕτεροι δὲ Γαλεριανῶν οὐ γὰρ ἐπιπόλις Σικελίας ἢ Καλυρία.—Στ. 12, Συρακουσίαν.) Χρηστότερον ἂν εἶπε, Συρακουσίαν, ὡς ἐσημείωσατό τις τῶν πρὸ ἡμῶν.—Στ. 17, Ὑπέστη.) Γράφε, Ἐπέστη, τουτέστιν, Ἐπαύσατο τοῦ περαιτέρω πορεύεσθαι, ἢ ὡς ἂν ἡ συνθήκη φαίη, Ἐστάθη, ἢ Ἐσταμάτησε· τὸ δὲ, Ὑπέστη ἕτερόν τι σημαίνει. — Στ. 24, Ἀλλήλους.) Ἀλλήλους, διορθώσαντες ἔγραψαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, οὐκ ἀπιθάνως. — Στ. 25, Ἐμβαλῶν.) Βάλλειν καὶ Ἐμβάλλειν κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν κλῆρων. Ὅθεν διορθοῦσθαι τὸ ἐν τῷ ἔνυχχῳ ἐκδοθέντι Λεξιῶν τοῦ Ζωναρᾶ (σελ. 1497), καὶ ὁ παρ' οὗ ἠρνήσατο τὴν λέξιν Ἐτυμολόγος (σελ. 661), “ Πάλος, ὁ κλῆρος· παρὰ τὸ Πάλλω, ἐπειδὴ ἠνίκα ἈΝΑΚΛΗΘῶΣΙΝ, οἱ κλῆροι πάλλονται, „Γραπτέον γὰρ, ἠνίκα ἈΝ ΒΑΠΗΘῶΣΙΝ κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΔ. 114, στ. 5, Συνθεθέντας.) Ἐκ Δ. Γ. (ἦν καὶ ὁ ἡμέτερος Πόρτος ὑπενόησε) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Συνθεθέντας. — Στ. 11, Αὐτούς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτοῖς.—Στ. 13, Κορινθιαὶ γυναῖκες κ. τ. λ.) Πρὸς τὸ Γυναῖκες, τὸ Ἐξῆλθον κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Παρήδηται δὲ ἐκ τῆς Εὐριπίδου Μηδείας (στίχ. 214), ὅπου Μηδεία ἐστὶν ἡ λέγουσα πρὸς τὰς Κορινθίας,

Κορινθιαὶ γυναῖκες, ἐξῆλθον δόμων,

ἐνικῶς καὶ πρωτοπροσώπως περὶ ἑαυτῆς.—Στ. 17, Περιουσίαι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιουσίαι. — Στ. 30 Τὴν Ἄβολον.) Δ. Γ. Τὴν Ἀμβολον. Παραινουσί μὲντοι τινὲς γράφειν, ἐκ τῆς Πτολεμαίου Γεωγραφίας ὠρμημένοι, Τὸν Ἄλαβον· ποταμὸν οὕτω καλούμενον τῆς Σικελίας.

ΣΕΛΙΔ. 115, στ. 4, Ἀλύκου.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Λύκου. Ἐπιθὶ καὶ Πρόθρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 359.—Καὶ τοῖς βουλομένοις.) Ἡ μὲν τοῦ συνδέσμου περιαιρέσεις Ἐξ Η. Δ. ἔγραψα δ' ἐξ Ε. Δ. Τοῖς βουλομένοις, ἀντὶ τοῦ, Τοῦς βουλομένους.—Στ. 27, Πολέμους.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ πολέμους.

ΣΕΛΙΔ. 116, στ. 3, Κατόκησαν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Κατόκησαν.—Στ. 4, Ἐκ Κέω.) Ἐκ Χίου, τῶν πάλαι τις μεταφρασῶν Λατινῶν.—Στ. 11, Ἔργῳ συντελουμένῳ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἔργου συντελουμένου.—Στ. 12, Ἐπιθείς.) Ἰσ.

γρ. Ἐπιτιθείς. Κατ' ἐνεσῶτα δ' ἠρμήνευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί. --- Στ. 17, Ἐπιγίνεσθαι.) Ἐνταῦθα δ' ἐξ ἐναντίας γράφει. Ἐπιγενέσθαι, κατὰ παρρηχήμενον χρόνον, ὃν ἐδίδωσαν καὶ οἱ μεταφράσαντες. --- Στ. 21, Τοῦδε.) Τοῦδε, γραπτέον εἶναι τις ὑπετόπασε τῶν πρὸ ἡμῶν.

ΣΕΛΙΔ. 117, στ. 1, Ἀνῆπτε.) Δ. Γ. Ἀνῆγε. --- Στ. 5, ἱερὸν . . . Αὐτοματίας.) Οὗ καὶ ἀλλαχοῦ (Πολιτ. παραγγέλμ. § 20) ἐμνημόνευσε. --- Στ. 13, Ἐγ' ἑαυτοῦ.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ (ἀντι τοῦ, Ἐγ' ἑαυτοῦ. --- Στ. 16, Ἐπεὶ δὲ χρῆν.) Γράφει, Ἐπεὶ δ' ἐχρῆν, ἢ γούν, (ὡς ἀλλαχοῦ Πλούταρχος, ταύτης μνημονεύων Σιμωνίδου τῆς ῥήσεως) Ἐπεὶ δὲ χρῆ. --- Πᾶσι κορυθαλοῖς.) Ἀλλαχοῦ δὲ (Πῶς ἂν τις ὑπ' ἐχθρ. ὠφελούτ. § 10, καὶ Πολιτ. παραγγέλμ. § 14) αὐτοῖς ῥήμασιν ἐχρήσατο Σιμωνίδου, Πάσαισι κορυθαλίσι. Λέγεται γὰρ καὶ Κορυθαλίς, καὶ Κορυθαλὸς, ὁ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνηθείᾳ Σκορδαλός· περὶ οὗ ἀλλαχοῦ (Ἡλιόδωρ, Β, σελ. 184) σεσημειώται τὰ θέοντα. --- Στ. 17, Ἐγγίνεσθαι.) Ἐν οἷς ἀνωτέρω ἐσημειωσάμεθα παραλλήλοις Πλουτάρχου χωρίοις γράφεται, Ἐγγενέσθαι. --- Στ. 19, Πρὸς τινα δίκην κατεγγυῶντος.) Πρὸς δίκην τινὰ ἀπαντᾶν ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ καὶ συντεταγμένῃ ἀναγκάζοντος, ὡσπερ ἠρμήνευσεν ὁ Νέπως (Τιμολέοντ. § 4) διὰ τοῦ Vadimonium imponere, ὅπερ οἱ Γάλλοι διὰ τοῦ Assigner, ἢ Ajourner ἐκφράζουσιν φιλοῦσιν. Ἔστι δὲ ἄλλως τὸ Κατεγγυᾶν συνώνυμον τοῦ Ἐνεγγυᾶν, τουτέστι τὸ παρατιθέναι τίτιν ἐπὶ φυλακῇ· ὅθεν διόρθου καὶ τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ Φωτίου, “Κατεγγυᾶν, παρατιθέναι. ,, Κατεγγυᾶν, ἌΝΕΓΓΥῶ,, γράφων ἘΝΕΓΓΥῶ. Σημαίνει πρὸς τούτοις, ὡς καὶ τὸ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 261) Διεγγυᾶν, τὸ ἐγγυκτῆν παρά τινος αἰτεῖν, τὸ ἐγγυᾶσθαι τινα ἀναγκάζουσιν, ὅπερ οἱ Γάλλοι διὰ τοῦ Rendre responsable ἐκφράζουσιν εἰώθασιν. --- Στ. 25, Ἦς εὔξατο.) Πρὸς τὸ, Παρῥησίας, καθ' ὑπερβατόν. Δ. Γ. Οἷς εὔξατο, πρὸς τὸ, Θεοῖς. --- Ἐπιδῶν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντι τοῦ Ἐπιθεῖν. --- Στ. 27. Οἱ σοφισταὶ διὰ τῶν λόγων τῶν πανηγυρικῶν.) Λυσίαν αἰνίττεται, καὶ Γοργίαν, καὶ Ἰσοκράτην (Ἴδε Ἰσοκράτ. Β, σελ. 30, ἐμ ἐκδ.). --- Στ. 29, Ταύταις.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντι τοῦ, Αὐταῖς.

ΣΕΛΙΔ. 118, στ. 5, Ἰδιῶν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντι τοῦ Ἀνδιῶν. Ἐταροὶ δὲ, Ἰδιῶν, γεγράφθαι πάλαι ὑπετόπασαν. --- Στ. 12, Ἄθανις.) Δ. Γ. Ἀθάνις. --- Στ. 13, Μύλαις.) Μύλαι (καὶ οὐ Μυλαί) καλεῖται ἡ Σικελικὴ πόλις αὕτη ὑπὸ τῶν γεωγράφων. --- Στ. 23, Αὐτοί.) Δ. Γ. Αὐτοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 119, στ. 14, Ἐκ μικρᾶς προφάσεως.) Κατὰ γὰρ τὸν Σοφοκλέα (Οἶδ. Τύρ. 961),

Σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ροπή·

τὸ δὲ κλέος τῶν τοιούτων ἀνδρῶν οὐδ' ἂν ὁ σύμπαρ αἰὼν κατευνάσειε, καίπερ τοῦτο σπουδαζόντων ἐπιεικῶς πλείστων ὄσων συκοφαντῶν,

Καὶ βωλομόχων δημοπηθίκων,

Ἐξαπατώντων τὸν θυμὸν ἀεὶ.

(Ἀριστοφ. Βατρ. 1085-1086). — Στ. 29, Διακοσίων μνῶν.) Ἐλλειπτικῶς τῆς προθέσεως· τουτέστιν, Ἀπὸ θαπάρης διακόσιων μνῶν. Αἱ δὲ διακόσιαι μναὶ ἴσον δύνανται σχεδὸν μυριάσι ὀκτακισχιλίαις Γαλατικαῖς λίτραις. — Ἐτίμησε.) Δ. Γ. Τιμήσει.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ.

ΣΕΛΙΔ. 121, στ. 4, Οὐδενὶ γὰρ ἄλλω, ἤ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οὐδέν γὰρ ἄλλ' ἤ. — στ. 7, Ὅσος ἔην, οἷός τε.) Ἐξ Ὁμήρου (Ἰλιάδ. Ω, 630),

Ὅσος ἔην, οἷός τε· θεοῖσι γὰρ ἅντα ἐόκει,

ὡσπερ ἐδίδαξαν οἱ πρὸ ἡμῶν. — στ. 10, Φεῦ, φεῦ.) Ἐξ ἀδύλου ποιητοῦ, τραγικοῦ τινος ἴσως. — στ. 12, Εὐλόγγων εἰδώλων.) Ὁ νοῦς ὅπως προσπίπτωσιν ἡμῖν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος (τουτέστι τοῦ περικυκλοῦντος ἡμᾶς ἀέρος) φαντασίαι εἰδώλων εὐτυχῶν· οὕτω γὰρ ἐξηγήσαντο τὸ Εὐλόγγων, παρὰ τὸ Λόγχη τὸ σημαίνον, κλῆρον, λῆξιν, μερίδα. Τὸ δὲ δόγμα, οὐ καὶ ἀλλαγῶ (Περὶ τῶν ἐκλειοιπ. χρηστηρ. § 17) ἐμνημόνευσε, τῆς Δημοκρίτου καὶ Ἐπικούρου φιλοσοφίας ἐστίν, εἰκότως ἀποδοκιμαζόμενον ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου. — Σύμφυλα.) Δ. Γ. (παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ Εὐαγγελ. Προπαραστ. Δ'. ιζ') Σύμφορα. — στ. 13, Φαῦλα.) Οἱ μὲν τινες παρήνεσαν τρέπειν εἰς τὸ, Αφύλα, ἕτεροι δὲ, εἰς τὸ Ἀσύμφυλα (ἀντιδιεσταλμένως πρὸς τὸ Σύμφυλα), ἢ, Ἀσύμφορα (ἀντιδιεσταλμένως πρὸς τὴν Δ, Γ. Σύμφορα). — στ. 24, Τύχαις.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ψυχᾶς.

ΣΕΛΙΔ. 122, στ. 3. Μάμερκος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μάρκος. — στ. 21, Λεγόμενοι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Γενόμενοι. Ὁ νοῦς, Δοκοῦντες, ἀλλ' οὐκ ὄντες σπουδαῖοι· ἢ Λόγω μόνω, καὶ οὐ ταῖς ἀληθείαις σπουδαῖοι. — στ. 27, Αὐγούρων.) Αὐγουρες, ἢ Αὐγουροι (Λατιν.

τιν. Augures), οἱ οἰωνοσκόποι, τουτέστιν οἱ ἐκ τῆς τῶν οἰωνῶν πτήσεως, ὠδής, καὶ ἀπλῶς οἰατοῦν φορὰς ἢ κινήσεως τὰ μέλλοντα προφητεύοντες.

ΣΕΛΙΔ. 123, στ. 17, Ἄλλ', ὡς περ ἱερεὺς ἄλλων ὀργίων δεινῶν.) Τοῦθ' ὁ πρόξ' ἐμοῦ οὕτω γράφειν παρήνει, Ἄλλ' ὡς περ ἱερεὺς, περὶ τὰς τῶν ὀργίων Φυσίας δεινός, ἢ ἐπιβόρηματικῶς, Ἀ. Ὡ. ἰ. π. τ. τ. ὁ. Φυσίας, δεινῶς· πρὸς τὸ ἐξηγουόμενος. Ἰτως ἀπόχρη μόνη ἢ τοῦ Δεινῶν εἰς τὸ Δεινός τροπή, ἐν' ἢ τὸ ἐξῆς, Ἄλλ' ἐξηγουόμενος ἕκαστα τῶν περὶ τὰς στρατείας ἐθῶν, ὡς περ ἱερεὺς δεινός (τουτέστιν ἔμπειρος καὶ σοφός) ἄλλων ὀργίων.—Στ. 18, Στρατείας... ἕκαστα.) Δ. Γ. Φυσίας... ἕκαστῳ.—Στ. 25, Γενομένῳν.) Γενομένῳν, ὀρθώτερον ἡρμήνευσεν ὁ Ἀμμιότος.—Στ. 30, Περιφανῶς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρόξ' ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιφανές.

ΣΕΛΙΔ. 124, στ. 5, Ἀπό.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὑπό.—Στ. 7, Φερνῆς.) Προικός. Ἄπαντες ὡς εἰπεῖν οἱ γραμματικοὶ παρὰ τὸ, Φέρω, παρῆχθαι φασι τὴν φερνήν· τοῦ γε μὴν τὴν πρόσθεσιν οὐκ ἐξηγήσαντο. Ἔστι οὖν εἰπεῖν, ὅτι τὸ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνηθεῖα Φέρνω (Ἡλιοδῶρ. Β, σελ. 120) οὐδὲν ἤττον ἑλληνικόν ἐστι τοῦ Φέρω, ὡς μαρτυρεῖ οὐ μόνον τὸ παράγωγον Φερνή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ἑτέροις ῥήματι παραπλησία προσθήκη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, οἷον Κεθάω καὶ Κιδνάω, Κεράω καὶ Κιρνάω, Κρεμάω καὶ Κρεμνάω. Παρὰ δὲ τὸ Φερνή, ἕτερον ῥήμα Φερνίζω (Εξῆδ. κβ', 16), τὸ Προικίζω, οὐ αἰολικὸς μέλλων, Φερνίζω παρ' ὃν συνώνυμον τῆς Φερνῆς ἕτερον ὄνομα, ἢ Φέρνιξ (Ἐτυμολογικ. σελ. 790 καὶ Φωτ. Λεξικ. σελ. 470), ὡς παρὰ τὸ Προίξω, ἢ Προίξ, παρὰ τὸ Δράξω ἢ Δράξ κ. τ. λ., καὶ οὐ παρὰ τὸ Φέρειν ὄνησιν, ὡς ἐδίδαξεν ὁ Ἐτυμολόγος.—Στ. 10, Μάσωνος.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Τίτου Λιβίου, ἀντὶ τοῦ, Μνάτωνος.—Στ. 15, Ὡς ἀνὴρ Ρωμαῖος κ. τ. λ.) Ἔτερος παρὰ τὸν Αἰμιλίον, καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ Αἰμιλῖος, ὡς τινες κακῶς ἐξεδέξατο.—Στ. 18, Κάλτιον.) Λατιν. Calceus. Ἡ δὲ λέξις, Κάλτιος, οὐ τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν Ἑλλήνων ἐστίν· οὕτω γὰρ ἐκάλουν ἐκεῖνοι τὰ κοῖλα ὑποδήματα, ἅπερ οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ὕσπερον Καλτίκια, καὶ Καλίγια οὐδετέρως, καὶ συνώνυμῳ οἷς ἐκάλουν Σαγγίους (τοῖς νῦν παρ' ἡμῖν, Τζαγγίους) ὠνόμαζον. Τὰ δὲ Σαγγία, ἐπεὶ περικνημιδῆς εἰσι, τουτέστι τῆς κνήμης σκεπάσματα, εἰκὸς παρὰ τὸ Σαγία παρῆχθαι, πλεονασμῷ τοῦ γ (καθάπερ καὶ ἐν τῷ Σπαράγγια ἀντὶ τοῦ Ἀσπαράγγια). “Σάγανα, σκεπάσματα, περι-, , βόλαια, , φησὶν Ἡσύχιος, καὶ “Σάγη . . . περιβόλαιον, σκέπασμα, , καὶ “Σάγος, μέρος τι τῆς πανοπλίας, , καὶ “Σκυτεὺς, Σαγγάριος,

„ καλιγάριος „, ὃν οἱ χυδαίζοντες Τζαγγάρην, ἢ Τζαγγάρην καλοῦσι, καθὰ δηλοῖ καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἀχρήστως ταῖς χρῆσθεῖς εὐπορουμένων παροιμία “ Τζαγγάρης ἐξυπόλυτος, ράπτῃς παραλυμένος „. Ἀμαρτάνουσι οὖν οἱ Ῥωμαϊκῶς τὸ Ῥωμαϊκὸν Calceus παρὰ τὸ Calx (τὴν Πτέρναν) ἐτυμολογοῦντες· καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ Calx παρὰ τὸ Λάξ μεταθέσει τῶν στοιχείων ὁμολογουμένως ἐστὶ, καθὰ καὶ τὸ Rapax παρὰ τὸ Ἀρπαξ. Καὶ ἡ παρ’ ἡμῖν δὲ Κάλτζα, τουτέστιν ἡ ἐκ λίνου, ἢ ἐρίου περικνημῖς, οὐ παρὰ τὸ τοῦ παρακαμάζοντος Λατινισμοῦ Calcia (ὅθεν τὸ τῶν Ἰταλῶν Calza) παράγεται, ἀλλὰ παρὰ τὴν Κάλτην, ἢ τὸν Κάλτον. “ Κάλτοι (φησὶν Ἡσύχιος), ὑποδήματα κοῖλα, ἐν οἷς ἰππεύουσι „. —στ. 20, Τῷ γὰρ ὄντι μεγάλοι μὲν . . . ἄλλας οὐκ ἀπῆλλαξαν· ταῖς δ’ ἕκ τινος κ. τ. λ.) Ἐξ Η. Δ. καὶ ἡ προσθήκη τῆς ἀρνήσεως, καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ τε ἄρθρου καὶ τῆς ζίξεως, ἀντὶ τοῦ, Τῷ γὰρ ὄντι μεγάλοι μὲν . . . ἄλλας ἀπῆλλαξαν· τὰς δ’ ἕκ τινος. Ἄλλων ἄλλως διορθωσάντων καὶ ἐξηγησαμένων τὸ ἡμαρτημένον τοῦτο χωρίου, ἡμῖν ἔδοξεν οὐ μόνον διὰ τὰς γραφικὰς πλημμελείας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Πλούταρχον αὐτὸν, πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος μηκύνειν τὰς περιόδους φιλοῦντα, δυσνόητον ἀποδοῖναι τὸ χωρίον. Τὸ ἐξῆς καὶ ὁ νοῦς, Τῷ γὰρ ὄντι ἄλλας μὲν γυναῖκας οὐδ’ αὐταὶ αἱ μεγάλοι καὶ ἀναπεπταμένοι ἀμαρτῖαι (φέρ’ εἰπεῖν μοιχεῖαι) ἀπῆλλαξαν τῶν ἀνδρῶν· ταῖς δὲ, (τουτέστιν Ἄλλαις δὲ) μικρὰ καὶ πυκνὰ προσκρούματα, ἐξ ἀηθίας καὶ δυσαρμοσίας τῶν ἡθῶν γεννώμενα, καὶ τοὺς ἄλλους λανθάνοντα, ἀπεργάζεται ἀνηκέστους ἀλλοτριότητας ἐν ταῖς συμβιώσεσι. Καὶ σημειῶσαι ὅτι αὐτὸ τὸ, Ἀνηκέστους ἀλλοτριότητας, ὑπαγορεύει ἀναγκαίως τὸ μετ’ ἀρνήσεως γράφειν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς περιόδου μέρει, Οὐκ ἀπῆλλαξαν. Εἰ γὰρ ἐπίσης αἱ μεγάλοι, ὥσπερ αἱ μικραὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἀπαλλάττουσι τῶν ἀνδρῶν τὰς γυναῖκας, οὐδὲν ἂν εἴη μᾶλλον ἀνηκέστος ἢ διὰ μικρὰ ἀμαρτίματα τῆς διὰ μεγάλα ἀπαλλαγῆ. Ἀναγκαίαν οὖν ἠγοῦμενος τὴν προσθήκην τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου, οὐκ ἔτι ἀναγκαίαν ὑπολαμβάνω τὴν μεταβολὴν τοῦ ἄρθρου, οὐδὲ τῆς ζίξεως. Δύναται γὰρ καὶ οὕτω νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον, Μεγάλοι μὲν ἀμαρτῖαι πολλάκις οὐκ ἴσχυσαν ἀπαλλάξαι γυναῖκας ἀνδρῶν· τὰ δ’ ἕκ τινος ἀηθίας προσκρούματα ἀπεργάζεται κ. τ. λ.—στ. 24, Οὕτω δ’ οὖν.) Δ. Γ. Ὁ δ’ οὖν. — στ. 28, Τῷ Μαξίμου.) Ἐκ διορθώσεως (ἢ συνάδει καὶ ὁ Ἀμιότος) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀπὸ Μαξίμου.

ΣΕΛΙΔ. 125, στ. 8, Δι’ ἧς.) Ἰσ. γρ. Δι’ ἧν. — στ. 9, Κλίμασι.) Οὐκ ἀποτόμως ὡδὲ ἐκληπτέον τὸ κλίμα, κατὰ γεωγραφικὴν ἔννοιαν

ἐπὶ τοῦ μεταξύ δύο παραλλήλων τῷ ἰσημερινῷ διαστήματος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀπλῶς θέσεως πρὸς τὸ περιέχον· οἶον ἡνίκα χωρίον πατρῶιον πολλῶν ἀδελφῶν κληρουμένων, ὁ μὲν τὸ πρὸς βορρῶν, φέρ' εἰπεῖν, ὁ δὲ τὸ πρὸς νότον, ὁ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολάς, ἢ πρὸς δύσιν νεῦον μέρος τοῦ χωρίου ἑαυτῷ περιποιεῖται. — στ. 21, Περιέκοπτον.) Ἐλήξουσιν.

ΣΕΛΙΔ. 126, στ. 2, Τρισκάλμου.) “ Σκαλμοί, τὰ ξύλα, ὧν (γρ. ,, ἐφ' ὧν) θέονται αἱ κῶπαι πρὸς τὴν εἰρεσίαν ,, ὡς ἐξηγεῖται Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ. Πρῶτος ἐχρήσατο τῇ λέξει Αἰσχύλος (Πέρσ. 676), ἐν τῷ “ Τρισκαλμοὶ νᾶες ,, . Ἔσωσε δὲ καὶ ἡ συνήθεια τὸν Σκαλμὸν, καίπερ ἐν οὐδενί πω τῶν ἡμετέρων καταχωρισθέντα Λεξικῶν, ὡς ἐσι μαθεῖν ἔκ τε τῶν νῦν ναυτιλλομένων Ἑλλήνων, καὶ τοῦ Εὐσταθίου (Ὀδυσσ. Δ, σελ. 1517) λέγοντος, “ Τροποὶ δὲ ὀξύτωνος, ἤτοι κοινότερον εἰσι, πεῖν Τροπωτῆρες, ἰμάντες, οἷς ἡ κώπη πελάζουσα ἐνεῖρεται τῷ ἰδιωτικῶς λεγομένῳ σκαλμῷ ,, . Ἐλέγετο δὲ ὁ Σκαλμὸς καὶ Τύλος, κατὰ τὸν Φώτιον. “ Τύλοι, σκαλμοὶ πλοίων. Τύλος ὁ ἐξέχων ἦλος περὶ ὧν ,, (γρ. Περὶ ὧν) δεσμεύεται ὁ τροπωτῆρ ,, , καὶ Κωπητῆρ, κατὰ τὸν Ἡσύχιον. Μήποτε μέντοι ὁ Κωπητῆρ, τὸ ἐκατέρωθεν ἄκρον ὅλου τοῦ τοίχου τοῦ πλοίου, ᾧ ἐμπεπήγασιν οἱ σκαλμοί, ἐσήμεναι, ὃν ἡ νῦν συνήθεια, Κωπαστῆν, ἢ Κουπαστῆν, θηλυκῶς, ὀνομάζει. — στ. 3, Ἐπ' αὐτῶν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπὸ τῶν. — στ. 12, Καὶ διδάσκαλοι θήρας Ἕλληνες ἦσαν.) Ἐξ Η. Δ. ἡ συνάδει καὶ ἡ Ἀμιότου μετάφρασις. Ἐγγεγραπτο παρ' ἅπασιν, Καὶ διδάσκαλοι θήρας ἐλεῖν, ἔσησαν· οὗ τὸ ἀλλοκότως βάρβαρον ὁ Ρεῖσκιος κατενόησε μὲν, οὐ μὴν ἴσχυσε θεραπεῦσαι. — στ. 19, Πάσχοντας... ποιῶντας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πάσχοντες... ποιῶντες.

ΣΕΛΙΔ. 127, στ. 9, Συνοικίσαντες.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Συνοικήσαντες. — στ. 11, Δώσων.) Περὶ οὗ ἔπιθε τὰ ἐν ταῖς πρόσθεν (σελ. 377) σημειωθέντα· οἷς προστίθει, ὅτι τοὺς, οἷος ἦν Ἀντίγονος, Δώσοντας, καὶ Προδοσικόμπους ἐκάλουν οἱ πάλαι, ὡς φησι Φώτιος, καὶ ὁ ἐκ τοῦ Φωτίου παρεληφώς Σουΐδας· “ Προδοσικόμπους, ὁ ὑποσχετικὸς, ὁ τὰς ἑαυτοῦ ὑποσχέσεις ἐν οὐδενί τιθέμενος, ἀλλὰ ΠΡΟΔΙΔΟΥΣ ,, . Καὶ ἔχει ἀπορίαν τὸ ἔτυμον. Ἐσι μὲν γὰρ πως ἀναλογώτερον, παρὰ τὸ Προδιδόμην ἐρμηνεύειν τὴν λέξιν, κατὰ τὸ Προδοσέταιρος· σκεπτέον γε μὴν μήποτε κωμικώτερον εἴρηται Προδοσικόμπους, ὁ πρὸ τῆς δόσεως κομπῶν. — στ. 14, Ἀναστήσων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀναστήσει. — στ. 17, Σκοτούσσαν.)

Ἔγραφα διὰ διπλοῦ τοῦ σ. παρά γάρ τὸ σκοτόεσσα. — Φλαμινίνου.)
 Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φλαμινίου.

ΣΕΛΙΑ. 128, στ. 2, Προσαγαγεῖν εἰς ἔργον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προσαγαγεῖν εἰς ἔργον. — Στ. 4, Υπολειπόμενος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀπολειπόμενος. — Στ. 9, Ἀκέρεια.) Ἀκέρεια ἢ ἐν τῇ συνηθείᾳ Ράπτρια (Εὐστάθ. σελ. 1647, καὶ 1764), ἢ Ράπτρησα· λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο, κατὰ τὸν ἐθνικὸν τύπον τοῦ Κρής, Κρησσα, Μάγνης, Μάγνησσα. — Στ. 10, Γναθαινίας.) Ἰσ. γρ. Γναθαίνης, ἢ, ὡς εἶκασαν ἕτεροι πρὸ ἡμῶν, Γναθαινίου. Οὗτοι γὰρ αὐτὴν καὶ ἀλλαχοῦ (Ἀράτ. § 54) ὀνομάζει Πλούταρχος. — Στ. 14, Ρώμης.) Δ. Γ. Ρύμης. — Στ. 15, Διηρείσατο.) Ἀντίσχε καὶ διετεῖνατο. Παρὰ τὸ Διερεῖσθαι, οὐ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἐνεργητικὸν Ἐρεῖδω, συγγενές καὶ συνώνυμον εἶναι τοῦ Ἐρίζω (ὅθεν τὸ τῆς συνηθείας Συνερίζομαι) διδάξει σε ἢ μετὰ προσοχῆς τῶν συγγραφέων παράθεσις. — Στ. 21, Ναυστάθμου.) Ἐπι τοῦ στόλου ὧδε, ἤγουν τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 368) ἐσημειωσάμην, τῇ λέξει ἐχρήσατο. ἄλλως γὰρ ὁ Ναύσταθμος, ἢ τὸ Ναύσταθμον, Διμένα, ἢ τόπον ἐν ᾧ ἴστανται αἱ νῆες, σημαίνει. — Στ. 23, Γεμούσας κατέθυσεν· ἐράτησε δὲ καὶ πεντηρικὰ τέσσαρα. Καὶ μάχην ἐπολέμησε τὸ δεύτερον, ἐν ἧ τὸν ὑπατικὸν Ὀστίλιον κ. τ. λ.) Ἐκ Δ. Γ. παρελήφθη τὸ, Τὸν ὑπατικὸν, ἀντὶ τοῦ, Τῶν ὑπατικῶν. Ἐτέρα δὲ Δ. Γ. φέρεται εἰς μακρῇ βραχυτέρου συντεταμημένη ἥδε, “Γεμούσας· τὸν δὲ δεύτερον τῶν ὑπατικῶν, Ὀστίλιον,·· Ἀμιότος δὲ ἠρμήνευσεν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο, “Γεμούσας κατέθυσεν· ἐράτησε δὲ καὶ πεντηρικὰ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΕΣΣΑΡΑ. Καὶ μάχην ἐπολέμησε ΠΡΟΣ τὸν δεύτερον τῶν ὑπατικῶν, Ὀστίλιον,·· — Στ. 25, Καταβιαζόμενον.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ βιαζόμενον. — Ἐλιμίας.) Ἐλιμῖαν, ἢ Ἐλιμειαν, ταύτην ἐνικῶς ἕτεροι καλοῦσι.

ΣΕΛΙΑ. 129, στ. 6, Ἐάσαντας, αὐτοὺς καλεῖν.) Ἦν τινες τῶν πρὸ ἡμῶν εἰς τὸ, Εὐθύς, ὑπέλαθον μεταβλητέον εἶναι ἀνωσυμίαν, ἐμοὶ περιελεῖν ὅπως ἔδοξε τοῦ χωρίου. — Στ. 13, Ἐθρύπτετο.) Μὴ βούλεσθαι τὴν ὑπατικὴν προτεποεῖτο. Τοῦτο ἢ συνηθεία, Ἐχαδεύετο, ἂν ἐρμηνεύσειε. Σκεπτέον δὲ εἰ καὶ τὸ Χαδεύομαι, τῆς Ἑλλήνων ἐστὶ φωνῆς· ὁ μὲν γὰρ ἐνεργητικὸς τύπος Χαδεύω (καὶ οὐ Χαιδεύω) σημαίνει τὸ παρά τοῖς Γαλάταις Caresser, ὁ δὲ μέσος τύπος, Χαδεύομαι, σημαίνει μὲν ἂν καὶ τὸ Χαδεύω ἐμαυτὸν (se caresser), ἐξενίκησε δὲ σημαίνει, τὸ Προσποιητῶς ἀρνοῦμαι, καὶ ὑποχωρῶ, ἢ ἀναχωρῶ

ἔργου τινὸς ἢ πράξεως. Ἔστι ῥῆμα Χάζω και Χάζομαι, τὸ εἰς τοῦπισω χωρῶ και ἐκκλίνω, παρὸ ὁ και Ἀναχάζειν, τὸ ἀναχωρεῖν, και Συγχάζειν, τὸ συγχωρεῖν. Τούτου ὁ μέσος παρακειμενος Κέχαδα ἀπέτεκε ῥηματικὸν τύπου ἕτερον, Χαδῶ, και Χαδέω· ὅθεν ἔοικε παρηχηθαι τὸ τῆς συνηθείας Χαδεύομαι, τούτω διαφέρων τοῦ Χάζομαι, ὅτι τὸ μὲν ἀπλῶς τὸ ἀναχωρῶ και φεύγω ἢ ἐκκλίνω σημαίνει, τὸ δὲ ἡμέτερον Χαδεύομαι, τὸ ὑποκρίνομαι φεύγειν, ἢ ἐκκλίνειν, τὸ προσποιητῶς ἀροῦμαι, ὅπερ οἱ Γάλλοι διὰ τοῦ Faire de difficile ἐκφράζειν φιλοῦσι. Παράδειγμα τοῦ πρώτου (Εὐριπίδ. Ὅρές. 1116),

Και μὴν τόδ' ἔρξας, δις θανεῖν οὐ χάζομαι,

τουτέστιν, Οὐκ ἐκκλίνω τὸ δις ἀποθανεῖν· τοῦ δευτέρου δ' ἔστω τὸ, ὡς ἂν τις, ἐπ' ἄριστόν τινα καλῶν, φαίη,

Ἔλα σήμερον νά γευθῆς, ἔλα, και μὴ χαδεύου.

—Στ. 25, Δεδακρυμένην.) Σημειῶσαι τὸν παρακειμενον ὧδε, οὔτε τὴν Δακρύουσαν κυρίως σημαίνουσα, οὔτε μὴν ἀπλῶς και συντελικῶς τὴν Δεδακρυκυῖαν, ἀλλὰ τὴν Δεδακρυκυῖας ἔτι σημεῖα φέρουσαν ἐπὶ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἀκριβῶς ἐκφράται, παρὰ τὴν συνηθε φωνὴν ἡμῶν, χαλεπὸν ἐστὶ θυμαμένην ἑτέραν γλωτταν εὔρειν. Τὸ γὰρ τοῦ Ἀμιότου Esplorée, ὁ και ὁ Στέφανος (Θησαυρ. Α, σελ. 907) ἐσημειώσατο, ἴσως οὐ ταῦτὸν δύναται τῷ ἐν τῇ παρὸ ἡμῖν συνηθείᾳ παρακειμένῳ, Δακρυσμένην (Δακρύζω γὰρ λέγομεν τὸ Δακρύω, κατὰ τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Βλύω και Βλύζω, Βρύω και Βρύζω, Φλύω και Φλύζω), και τῷ συνωνύμῳ Κλαυμένην, ὅπερ σεσημειῶται ἐν τῷ ἔναγχος ἐκδοθέντι Λεξικῷ τοῦ Ζωναρά. Οὔτω γὰρ ἐκεῖνος, “Κεκλαυμένην, ἢ ἀντὶ τοῦ Κεκλαυκυῖαν· ἐστὶ δὲ ποιητικόν, ἢ ἀληθῶς μὲν, οὐκ ἀκριβῶς δέ. Οὔτε γὰρ ἀπλῶς τὸ Κεκλαυκυῖαν, ἀλλὰ τὸ, Κεκλαυκυῖας ἔτι φέρουσαν ἐπὶ τοῦ προσώπου σημεῖα, δηλοῖ, οὔτε ποιηταῖς ἴδια λεκτέαν, ἅπερ ἄλλως ἐκφράσαι λογογράφοις οὐ συγκεχώρηται. Ὁ γὰρ παρὰ τῷ Αἰσχύλῳ (Χοηφ. 727) οἰκέτης, ἡνίκα, τῆς τροφοῦ ἐξερχομένης τοῦ οἴκου, λέγει,

Τροφὸν δ' Ὅρέστου τὴν δ' ὀρῶ ΚΕΚΛΑΥΜΕΝΗΝ,

οὔτε, Κλαίουσαν τῆνικαῦτα σημαίνει (οὐ γὰρ ἂν ἐχρήσατο τῷ παρακειμένῳ), οὔτε Κεκλαυκυῖαν ἀπλῶς ὀρίζεται (πῶς γὰρ ἂν, ἣν οὐχ ἐωράκει κλαίουσαν;), ἀλλ' ἐκ τῶν σημείων τοῦ κλαυθοῦ (τῆς τῶν

ὀφθαλμῶν οἰδήσεως δηλονότι καὶ τοῦ ἐρεθύθους) κεκλαυκέναι τεκμαίρεται τὴν τροφὸν, καὶ λέγει ὅπερ ἂν φαίη καὶ ἡ συνήθεια ἐπὶ παραπλησίαις συνακτῆσεως. “ Βλέπω τὴν παραμάναν (ἢ τὴν βυζάστριαν) τοῦ Ὄρεστου κλαυμένην, . — στ. 27, Εἶπεῖν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Εἶπεν.

ΣΕΛΙΑ. 130, στ. 1, Ἐν τοῖς περὶ μαντικῆς.) Βιβλ. Α, κεφ. 46, ὅπου καὶ ἀντὶ τοῦ Δεδακρυμένην, Tristiculam, ὅπερ ἂν εἴη Ἰπόλυπον, εἶρηκεν ὁ Κικέρων. — στ. 5, Συναγαγῶν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐναγαγῶν, ἢ, ὡς ἑτέρα Δ. Γ., Ἀναγαγῶν. — στ. 8, Εἰ μὲν.) Προσέθηκα τὸν Μέν ἐξ Ε. Δ. — στ. 11, Ἄρχοντος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἄρχοντα. — στ. 19, Ἐπὶ τὴν ζρατειάν.) Ἐκ διορθώσεως προσέθηκα τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 28, Φησίν.) Φῆσει, γραπτέον, οἶμαι. — στ. 30, Ἀποδειλιάσαντος.) Πρὸς τὸ Περσέως. Εἶληφα δ' ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀποδειλιάσασα.

ΣΕΛΙΑ. 131, στ. 2, Παραβάται.) Ἰσοδρόμως παρεπόμενοι τοῖς ἱππεῦσι πεζοὶ, ἐν ἐκείνων πεσόντων αὐτοὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνοιεν, ὡς ἐξηγήσατο Λίβιος αὐτὴν ταύτην (ΜΔ, κς') τοῦ Περσέως ἰσορῶν τὴν παρασκευὴν. Ἀμίππους καλοῦσι τούτους ὅ τε Θουκυδίδης καὶ ὁ Ξενοφῶν (Ἄρποκραν. λέξ. Ἄμιπποι). — στ. 5, Μηδικήν.) Γράφε, Μαιδικήν, ὡς ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος (Mædique). Παρὰ γὰρ τοὺς Μαιδοὺς, ἔθνος Θράκης πλησίον Μακεδονίας, ὡς ἰσύρηκε Στράβων (σελ. 318), καὶ ὁ Βυζάντιος Στέφανος (λέξ. Μαιδοί). — στ. 13, χιλίους.) Ἐλλειπτικῶς τοῦ Χρυσοῦς ζατῆρας. — Πρὸς τὸ γινόμενον τοῦ χρυσοῦ πλῆθος.) Πεντακοσίων ταλάντων τὸ σύμπαυ, ὡς ὁ Σικελιώτης φησὶ Διόδωρος (Τομ. Β, σελ. 580). — στ. 17, Καὶ τοὶ διδασκάλους.) Ἐκ Δ. Γ. (καὶ τοῦ Ἀμιότου) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ διδασκάλους. — Οἷς ἄνεν τῆς ἄλλης παρασκευῆς ζρατιωτῶν δέκα μυριάδες ἦσαν κ.τ.λ.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Ἀμιότου οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οἱ ἄλλης παρασκευῆς, τῶν δέκα μυριάδων ἦσαν. — στ. 21, Ἄλλοτρίου.) Ἐξ Η. Δ. ἢ συνάδουσι καὶ αἱ μεταφράσεις, ἀντὶ τοῦ, Ἄλλοτρίων.

ΣΕΛΙΑ. 132, στ. 2, Καταχεάμενος.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Καταχεόμενος. — στ. 7, Γένθιον.) Ὡς καὶ ἀνωτέρω, καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς ἕτεροι δὲ Γένθιον ὀνομάζουσι, παρ' ἧν καὶ ἡ Γεντικὴν, βοτάνη τις οὕτω καλουμένη. — στ. 10, Ἐχειν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Εἶχεν. — στ. 29, Καὶ λόγῳ πολλὰ διαζρατηγούντα τῶν ἀπράκτων.) Διαζρατηγεῖν εἶρηκεν ἐνταῦθα, ὅπερ ἀνωτέρω Παραζρατηγεῖν. Ὁ νοῦς, Καὶ πολλὰ τῶν μὴ πραχθέντων (ὡς ὁ Ἀμιότος), ἢ τῶν μὴ δυνατῶν

πραχθῆναι (ὡς ὁ Λατ. μεταφρ.) πρακτέα εἶναι λέγοντας, ὡσπερ ἂν εἰ φρατῆγοὶ αὐτοὶ ἐτύγχανον ὄντες.

ΣΕΛΙΔ. 133, στ. 1, Ἄλλ' ἤ.) Γράφει, Ἄλλ' ἤ, τουτέστιν, "Ἄλλο ἤ· πρὸς τὸ Μηδέν. — στ. 8, Ἐπίδυε.) Ἐπίγαξε· παρὰ τὸ Πιδύω, παρὸ καὶ τὸ, Πίδαξ, συνώνυμον καὶ συγγενές τῷ Πηγῆ, ὡσπερ τὸ Πιδύω, τῷ Πηδάω. Καὶ σημειούσθω ἡ γραφὴ τῆς πρώτης ἐκατέρου συλλαβῆς, ὡς οὐδεμίαν, ἢ πάμπαν ἐλαχίστην ἐλέγχουσα διαφορὰν τῆς τοῦ η καὶ τοῦ ι προφορᾶς. Παραπλήσιον δέ τι ὑπονοεῖν παρέχει καὶ ἡ τοῦ ι καὶ υ ἐν τῷ Φίτῳ καὶ Φυτῶν, καὶ Φιτύσαι καὶ Φυτεῦσαι. "Φίτῳ (φῆσι ,, Φώτιος), φυτῶν, φύτευμα, Φερεκράτης. Φιτύσαι, γεννῆσαι, ἐπὶ τοῦ ,, πατρὸς τίθησιν. Ἐπὶ δὲ μητρὸς οὐκέτι, ἀλλὰ ΓΕΝΝῆΣΑΙ. Καὶ Φι,, τύοντος ὁμοίως τοῦ (γρ. Ἐπὶ τοῦ) γεννῶντος. Λέγεται δὲ καὶ τὸ ,, γέννημα, Φίτῳ κ.τ.λ. ,, Ὅπου καταχρηστικώτερον ἔταξε καὶ Φώτιος, καὶ ὁ τὰ αὐτὰ Φωτίῳ σημειωσάμενος Ἐτυμολόγος (795), ἐπὶ μητρὸς τὸ, Γεννῆσαι, ἀντὶ τοῦ ΤΈΞΑΙ· ἄλλως γὰρ ταῦτα πάλαι διώριστα· οἷον ἐστὶ τὸ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ (Τραχ. 311),

Τίς ἢ ΤΕΚΟῦΣΑ; τίς δ' ὁ ΦΙΤῦΣΑΣ πατήρ;

Παρὰ τοῦτο δὲ τὸ, Φιτύω, τρέψαντες αὖθις οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ι εἰς τὸ υ ἐσχημάτισαν τὸ κακέμφατον Futuo, οὔπερ ἢ χρῆσις παρὰ τοῖς Γαλάταις τοὺς ἀναγώγους ἐπιεικῶς διακρίνει τῶν ἀγωγῆς καὶ παιδείας μετεπιληφόντων. — Συνελείβετο.) Συνέσαξε, συνέρριξε· παρὰ τὸ Λεῖβω, τὸ γάζω. Παρὰ τούτου τὸν δεύτερον ἀρίστον, Ἐλιβον, ἢ Λιβάς, "Σταγῶν, κρήνη, ἔνυθρος τόπος ,, ὡς ἐξηγεῖται ὁ ἡμέτερος Φώτιος· ὅθεν καὶ τὸ μέχρι δεῦρο σωζόμενον ἐν τῇ συνηθείᾳ Λιβάδιον, καὶ ἡ Λιβαδοπέρδικα, τὸ ἄλλως λεγόμενον Ταγηνάριον, παρὰ τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἄτταγῆνα. Παρὰ δὲ τὸν παρακειμένον Λέλειμμαί, ὁ συνώνυμος τῆς Λιβάδος, Λειμών (ἀποβολὴ τοῦ ἑτέρου μ, ἢ παρὰ τὸ θεματικώτερον Λεῖω, Λέλειμαι), καὶ ὁ Λεῖμαξ, ὁ σημαίνων οὐ μόνον τὸν Λειμῶνα, ἀλλὰ καὶ τὸν Κοχλίαν· ὅς παρὰ μὲν τοῖς Ῥωμαίοις Limax καὶ τοῖς Γάλλοις Limaçon, τηρήσας τοῦνομα· ἐν δὲ τῇ παρὸ ἡμῶν συνηθείᾳ, Σάλιακας, εἴτε παρὰ τὸ Σιάλαξ (ὡς ὁ Κόρακας παρὰ τὸ Κόραξ) διὰ τὸ ἔνυθρον καὶ σιελῶδες τοῦ ζώου, εἴτε παρὰ τὸν Σεσῆλον, τὸν καὶ Σελάτην, καὶ Σέμελον καλούμενον (Ἡσύχ. λέξ. Σελάτης, Σεμελοειρίδι, Σέμελος, καὶ Σεσῆλοι). — στ. 23, Πιδακῶδεις.) Ἡσύχιος "Πιθηέσσης, καθύδρου, πιδακῶδους. Καὶ ἡμεῖς Πίδακ (γρ. Πίδακα) ,, λέγομεν τὸ ἀναβάλλον ὑγρόν,, — στ. 27, Ἀναπιδύει.) Ἐκ Δ, Γ. ἀντὶ

τοῦ Ἀναδύει, οἱ πρὸ ἐμοῦ· οἱ καὶ ὑπετόπασαν μήποτε ἐγγέγραπτο, Ἀναδύει.

ΣΕΛΙΑ. 134, στ. 2 Ἀπορητικοῖς.) Τοῖς καὶ Ἐφεκτικοῖς, καὶ Ζητητικοῖς, καὶ Σκεπτικοῖς, καλουμένοις φιλοσόφοις, ὧν καθηγήσατο Πύρρων (Διογ. Λαέρτ. Θ, § 70) — Στ. 9, Ἐξεπίδησε.) Ἰσ. γρ. Ἐξεπίδυσσε, ὡς τις ὑπενόησε τῶν πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 15, Πύθιον.) Πόλις Μακεδονίας, κατὰ τὸν Βυζάντιον Στέφανον. — Πέτραν.) Μνημονεύει τῆς Πέτρας, καθὰ καὶ τοῦ Πυθίου, καὶ Λίθιος (ΜΔ, λβ'). — Στ. 30, Ἡράκλειον.) Οὗ μέμνηται καὶ Λίθιος (ΜΔ. λε').

ΣΕΛΙΑ. 135, στ. 2, Ἐγένετο.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐγένετο. — στ. 7, Ἐπι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τῆς ὀξυνομένης Ἐπί. — Στ. 8, Πρὸς κάθετον δ' ἐμέτρει.) Ἐκ διορθώσεως, ἣν εὔρηκα προσγεγραμμένην ἀνωνώμως ᾧ κέχρημαι τεύχει τῶν Παραλλήλων τῆς Στεφανείου ἐκδόσεως, ἀντὶ τοῦ ἀμέτρου, Πρὸς τὴν κάθετον δ' ἐμετρήθη. — Στ. 10, Πλήθρον.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Πλήθρον. — Στ. 11, Δέ μιν.) Οὐκ ἔρρωται τὸ χωρίον. Ἰσ. γρ. Τὰ μὲν, πρὸς τὸ Μέτρα, καὶ ἀνταποδοτικῶς πρὸς τὸν τοῦ ἐχομένου εἴχου, Δέ. — στ. 22, Παρακελευσάμενος.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παρασκευασάμενος. — στ. 25, Αὐτός.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτόν.

ΣΕΛΙΑ. 136. στ. 3, Πολέμιον.) Ἐξ Ε. Δ. (διὰ τὸ προσεχῆς Ἐκ πεσεῖν) ἀντὶ τοῦ, Πόλεμον. — στ. 5, Ὑπάρξειν.) Ἐξ Η. Δ. ἧ συνάδουσι καὶ αἱ μεταφράσεις, ἀντὶ τοῦ, Ὑπάρχειν. — στ. 8, Βαλλόμενος.) Ἐκ διορθ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Βαλλόμενος. — στ. 27, Στραφέντας... βαλέσθαι.) Ἰσ. γρ. Συστραφέντας...βαλλέσθαι, ὡς ὑπετόπασαν οἱ πρὸ ἡμῶν.

ΣΕΛΙΑ. 137, στ. 5, Χαλκοῦ τε πατάγοις ἀνακλουμένων τὸ φῶς αὐτῆς.) Ὅσπερ καὶ νῦν νενομίσται παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐν ταῖς σεληνικαῖς ἐκλείψεσιν. Ἐνενομίστο δὲ καὶ τοῖς Ἑλλησι πάλιν, ὡς φησιν ὁ τοῦ Θεοκρίτου σχολιαστῆς τουτὶ τὸ χωρίον (Εἰδυλλ. Β, 36),

Ἄ θεὸς ἐν τριόδοισι· τὸ χαλκίον ὡς τάχος ἄχει,

ἐξηγούμενος· “Τὸν γὰρ χαλκὸν ἐπεῖδον ἐν ταῖς ἐκλείψεσι (γρ. Ἐπαιον, ἐν ταῖς ἐκλείψεσι) τῆς σελήνης, καὶ ἐν τοῖς κατοιχομένοις, ἐπειδὴ, ἐνομιζέτο καθαρὸς (γρ. καθαρτικὸς) εἶναι, καὶ ἀπελαστικὸς τῶν, μiasμάτων κ. τ. λ., Σημειώτεον δὲ, ὅτι τὰ περὶ τῆς παρὰ τὸν πόλεμον ἐκλείψεως ταύτης ἱστορούμενα, οὐ δι' ὅλου συνάδει τοῖς παρὰ τῷ Λεβίῳ (Μ. Δ. λζ). — στ. 13, Ἐπίσκοτον.) Ἐξ Η. Δ. (ἣν ὑπετό-

πασαν μὲν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἐν δευτέρῳ γε μὴν ἔθεντο κακῆς ἐτέρας διορθώσεως, τῆς Ἐπισκοτουμένην), ἀντὶ τοῦ, Ἐπὶ σκότου, ἢ, ὡς ἐτέρα Δ. Γ. Ἐπισκότου. Καταχωρίζεσθω δὲ καὶ ἐν τοῖς Λεξικοῖς τὸ τέως ἀγνοούμενον Ἐπίσκοτος· ἔστι γὰρ κατὰ τὸν τύπον τοῦ, Ἐπίφθονος, Ἐπίπονος, καὶ πολλῶν ἄλλων παραπλησιῶν.—Στ. 27, Ἐξελάσαντας.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐξελάσαντος. Τὸ δ' ἐξῆς οὕτω στίζοντας, θηρατέον, οἱ μὲν φασίν, αὐτοῦ τοῦ Αἰμιλίου τεχνάζοντος ἐκ τῶν πολεμίων γενέσθαι τὴν ἐπιχειρησιν (τουτέστι μηχανωμένου, ὅπως οἱ πολέμιοι πρῶτοι κατάρξουσι μάχης.), τοὺς Ῥωμαίους, ἐξελάσαντας ἀγάλιον ἵππον, ἐμβαλεῖν αὐτοῖς (τοῖς Μακεδόσι), καὶ τοῦτον (τὸν ἵππον), διωκόμενον, παρασχεῖν ἀρχὴν μάχης.

ΣΕΛΙΔ. 138, στ. 2, Ἀμφοτέρωθεν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀμφοτέρων. — Στ. 8, Φησίν.) Ὁ Νασικᾶς. — Στ. 9, Θυρεῶν.) Ἐκ διορθ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Θυρεῶ. — Στ. 12, Ὡν σκευαὶ παντοδαπαί.) Περιεῖλον τὸν σύνδεσμον, ὡς ἐπισκοτοῦντα τῷ νῷ τοῦ χωρίου. Λάμβανε δὲ καὶ τὸ, Ὡν σκευαὶ παντοδαπαί, διὰ μέσου. Ἰσως μὲν τοι οὕτως ἐγγέγραπτο πάλαι τὸ χωρίον ὅλον· “ Παρά δὲ τοὺς . . . , παρενέβαλλον (ὦν σκευαὶ παντοδαπαί) καὶ μεμιγμένοι Παίονες , , ἤεσαν ἐπὶ τούτοις ἄγῃμα τρίτον κ. τ. λ. , , Ἀμιότος δ' ἠρμήνευσεν ὡσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο, “ Παρά δὲ τοὺς . . . παρενέβαλλον, ὦν σκευαὶ , , τε καὶ ὀπλίσεις παντοδαπαί· καὶ τούτοις μεμιγμένοι Παίονες ἦσαν. , , Ἐπὶ δὲ τούτοις ἄγῃμα τρίτον κ. τ. λ. , , — Στ. 20, Ἐπήσαν.) Ὑπέγραψα τὸ ι (ἢ ἢ παρά τὸ Εἶμι τὸ πορευόμεναι), ἀντὶ τοῦ Ἐπήσαν (παρά τὸ Εἶμι). Λέγεται δὲ καὶ Ἐπήεσαν, καὶ Ἐπήεσαν, ὃ προεῖλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 24, Σαρίσσας.) Ἐξ Η. Δ. ὠδέ τε καὶ καθεξῆς, ἀντὶ τοῦ Σαρίσσας. Ἐστὶ δὲ εἶδος ἀκοντίου Μακεδονικοῦ, τὸ μῆκος κατὰ μὲν τινὰς τεσσαρεσκαίδεκα πηχέων· Θεόφραστος δὲ (Περὶ φυτῶν Γ, εἶ'), δώδεκα μάλιστα πηχέων τῶν σαρισσῶν τὴν μεγίστην εἶναι φησι. — στ. 25, Προσιεμένους.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσιεμένοις.

ΣΕΛΙΔ. 139, στ. 5, Εἰς τὴν πόλιν.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον, ἢ ἀναφέρηται εἰς τὴν Πύδναν, ἧς ἐμνήσθη ἀνωτέρω (σελ. 136). Οὕτω δ' ἠρμήνευσεν καὶ Ἀμιότος (Dedans la ville de Pydne): ἕτεροι δὲ ἀντὶ τοῦ, Εἰς πόλιν, γράφειν παρήνεσαν, Εἰς Πέλλαν. — στ. 18, Φορέων.) Ὁ μὲν Λατίνος μεταφραστῆς Viatorius ἠρμήνευσεν· Ἀμιότος δὲ, De ceulx qu' il chevauchoit en allant par les champs, ἐκλαβόντες ἀμφοτέρω ἐπὶ ἵππου ὀδοιπορικοῦ, τουτέστιν ἵππου, ᾧ ἐχρῆτο παρά τὰς ὀδοιπορίας. Τόγε μὴν Φορεὺς, ᾧ καὶ ἀλλαχοῦ (Ἄρ-

τοξ. § 22) Πλούταρχος ἐχρήσατο, συνώνυμόν ἐστι τῷ Ἀχθοφόρῳ ἢ Φορτοφόρῳ ἀνθρώπῳ, ὃν ἡ συνήθεια, Βασταγάριον, ἢ Βασταγάριν (παρὰ τὸ Βαστάζω) καλεῖ· ἐφ' ἵππου δὲ ταττόμενον, μᾶλλον ἢ ἀρμόσειε τῷ σκευοφόρῳ (ὃν οἱ Γάλλοι Cheval de somme καλοῦσιν) ἢ τῷ πολεμιστῇ, ἢ καὶ ἀπλῶς ἄνθρωπον φέροντι ἵππῳ. Σκεπτέον οὖν, μήποτε ἀντὶ τοῦ Φορέων, γραπτέον Φορβάδων, ὃ ἐστὶν ἵππων συναγελαζομένων καὶ συμφερομένων (τουτέστι συντρεφομένων) ἐν τῷ λεγόμενῳ Ἴπποφορβίῳ (Γαλατ. Haras)· ἐν ᾧ τῶν πλείστων, ὡς εἰκὸς, θηλειῶν οὐσῶν, ἐξενίκησεν ἡ Φορβάς καὶ ἀπλῶς τὴν θήλειαν ἵππον σημαίνειν, καθὰ καὶ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς αὐτὸ τὸ Ἴπποφόρβιον Stuterei ἐκλήθη παρὰ τὸ Stute, τὸ σημαῖνον τὴν θήλειαν ἵππον. Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ (Βακχ. 166),

Πῶλος ὅπως ἄμα

Ματέρει φορβάδι.

Ἐντεῦθεν ἡ συνήθεια, περιελούσα τὸ β, ἐποίησε τὴν Φοράδα καὶ τὸ Φοράδιον· πλὴν εἰ μήτις καὶ τὴν δίχα τοῦ β Φοράδα τῆς ἀρχαίας εἶναι φωνῆς ἰσχυρίζοιτο, οὐκ ἔτι παρὰ τὸ Φέρβω, ἀλλὰ παρὰ τὸ Φέρω, τὴν φέρειν δηλονότι δυναμένην καὶ γόνιμον, πρὸς ἀντιδιασολὴν τῶν ἀρρένων ἵππων. Ἡσύχιος μὲν γὰρ φησὶν, “Φοράδες, αἰ,, θήλειαι ἵπποι... Φορβάδες, νομάδες, φοιτάδες, βοσκήματα,, ὃ δὲ τοῦ Νικάνδρου (Θηρ. 925) σχολιαστῆς, “Φορβάς δὲ λέγεται καὶ,, τὸ Φοράδιον,,. Ῥωμαῖοι δὲ, συγκόψαντες τὴν λέξιν, Φόρδα (Forda) ἐκάλεσαν, τὴν ἐγγυμονοῦσαν βοῦν. — στ. 21, Ἀκμῆ.) Οὐ τρεπτέον εἰς τὸ Διχμῆ, ὡς ἔδοξέ τιμι τῶν πρὸ ἡμῶν· ταῦτό γὰρ ἀμφοτέρωθεν δύναται, ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, τοῦ Ἄκω ῥήματος, πεφυκότα. Σημαίνει δ' ἐνθάδε τὴν ὀξεῖαν ἄκραν τοῦ παλτοῦ, ἣν καὶ Μύτιν ἢ συνήθεια ὀνομάζει, μετενεγκοῦσα ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου μέλους τῆς ῥινόσ. Ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ Μύτις (ἢ ῥίς) βάρβαρον, ὡς ἐσημειώσατο καὶ ὁ Εὐστάθιος (σελ. 950). Συγγενὲς γὰρ ἐστὶν ὄνομα τῷ Μυκτῆρι, καὶ τῇ Μύξῃ· πλὴν ὅτι ἀπὸ τοῦ θεματικωτέρου Μύω, παράγεται, τοῦ Μυκτῆρος καὶ τῆς Μύξης παρὰ τὸ Μύζω, ἢ Μύσσω, παρηγημένων. — Θιγεῖν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ βαρβάρου ἐνεσῶτος, Θίγειν. Διορθοῦσθω δὲ κατὰ πάροδον καὶ ὁ Φώτιος, “Θίγειν, (γρ. Θιγεῖν), Ψαῦσαι, ,, ἐγγίσαι,,. — στ. 23, Τυφλῶ μάλωπι.) Μάλωψ ἐστὶν ὁ ἐκ πληγῆς αἱματώδης τύπος, ὃν οἱ ἰατροὶ Θλάσμα, καὶ Ἰωνικῶς Φλάσμα, καλοῦσι (Γαλλιστί Contusion, ἢ Meurtrissure). Γίνεται δὲ ἄνευ

διακρίσεως τοῦ δέρματος, ὡς φησιν ὁ Γαλληνός (Ἰπομν. εἰς τὸ Κατ' ἰντρ. σελ. 698) ὃ καὶ δῆλον, ὅτι ἐκ περιουσίας πρόκειται τὸ, Τυφλῶ. — στ. 27, καὶ 29, Πελεγνῶν.) Ἐξ Ε. Δ. καὶ τοῦ Τίτου Λιβίου, ἀντὶ τοῦ Παλιῶν.

ΣΕΛΙΔ. 140, στ. 2, Σαρίστας.) Ἐγραψα καὶ πάλιν διὰ διπλοῦ τοῦ σ, ὡδὲ τε καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς. — στ. 4, Δι ἀμφοτέρων.) Τῶν χειρῶν δηλονότι, ὡς ἠρμίνευσαν οἱ μεταφρασταί. — στ. 7, Πελεγνῶν καὶ Μαρόρουκινῶν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Παλιῶν καὶ Ράκινῶν (ἢ ὡς ἐτέρα Δ. Γ. ... Καὶ Ταρόρακινῶν). Οὕτω γὰρ καὶ Λίβιος (Μ. Δ. μ') Πελεγνοὺς καὶ Μαρόρουκίνοὺς αὐτοὺς ὀνομάζει· Στράβων δὲ (σελ. 241), Πελέγνους καὶ Μαρουκίνοὺς. — στ. 21, Προπίπτουσαν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προσπίπτουσαν. — στ. 27, Κατὰ τὰ γυμνά.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου.

ΣΕΛΙΔ. 141, στ. 3, Ἰπὸ βάρους καὶ καταφορᾶς.) Διὰ τὸ βάρος αὐτῆς τῆς μαχαίρας, καὶ τὴν μεθ' ἧς κατεφέροστο ρύμην, ὡς ἠρμίνευσαν οἱ μεταφρασταί. Σημειῶ δὲ ὅτι ἐντεῦθεν καὶ ἡ συνήθεια, τὸ Βαρῶ ἐπὶ τοῦ Πλήττω, τέταχε, καὶ τὴν μετοχὴν, Βαρεμένος, ἢ Βαρημένος, ἐπὶ τοῦ Πεπληγμένου. Τὸ δὲ θηλυκὸν, Βαρεμένη, οὐ μόνον τὴν Πεπληγμένην, ἀλλὰ καὶ (τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς) τὴν ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, ἢ ἔγγυον, σημαίνει· διὰ τὸ βαρύνεσθαι δηλονότι τὴν γαστέρα. Ἔστι δὲ καὶ τούτου μαρτύριον ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ (Περὶ τῶν ἐπὶ μισθ. συν. § 24) παρασχέσθαι τὸ, “Βαρύνεται γὰρ ἡ ἀθλία τὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ὡς ἐπίτεξ ἐστίν, — στ. 11, Κατεῖθε.) Ἰσ. γρ. Κατεῖδοι, ἢ μᾶλλον, Κατίδοι. — στ. 22, Λεύκου.) Ἐξ Η. Δ. ἡ βαρεῖα τάσις, ἀντὶ τοῦ Λευκοῦ· διὰ τὸν ὡς εἰπεῖν γενικὸν κανόνα τῆς ἀναβιδάσεως τοῦ τόνου, ἐπὶ τῶν ἀπὸ ἐπιθέτων εἰς κύρια μεταβαίνοντων ὀνομάτων. — στ. 25, Ἐκατόν.) Τοσοῦτους λέγει καὶ ὁ Λίβιος (ΜΔ, μβ'). Ἀμιότος δ', οὐκ οἶδ', ὅθεν ὠρμημένος, Ἐκατόν εἴκοσιν ἐξέφρασε.

ΣΕΛΙΔ. 142, στ. 4, Αὐτῶ.) Δ. Γ. Αὐτοῦ. — στ. 5, Στρατευομένων.) Παρήγεσάν τινες γράφειν, Συστρατευομένων. — στ. 15, Ἄγαστός.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄγαθός. — στ. 18, Αἵματος καὶ φόνου πολεμίων ἀνέπλευς.) Ἐξ εὐτυχιστάτης τοῦ φίλου Κλυερίου διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ βαρθάρου, Αἵματος καινοῦ πολεμίων ἀνάπλευς. Ἄχρηστον γὰρ ἂν ἦν ὡδὲ τὸ Καινὸν αἷμα, θέον εἰπεῖν Νεαρόν, ἢ Πρόσφατον, ὅπερ ἡ συνήθεια, Νωπὸν λέγει κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ Νεωπὸν. Εἶρηκε δὲ καὶ ἀλλαχοῦ (Πελοπίδ. § 21), Αἷματι καὶ φόνῳ, συνεξευγμένως ὁ Πλούταρχος. — στ. 20, Τοῖς ἰκνουμένοις χρούσις.) Ἐν

τοῖς ἐξῆς, ἢ τοῖς ἔπειτα χρόνοις. Προσέθηκα τὸ Χρόνοις, διότι τοῦτο καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν, τῆς χρῆσεως οὐκ ἀποδεχομένης ὡς τιν ἐλλείψιν, ὡσπερ ἐν τῷ Διά πολλοῦ, καὶ Δι' ολίγου. Εἶπε δὲ καὶ ἄλλαχού (Καισαρ. § 69), Τῷ ἰκνουμένῳ χρόνῳ, κατὰ τὸ πλῆρες. — στ. 24, Ὑπερβαλλομένη. Σημειούσθω ὡς ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ Ἀναβαλλομένη, ἀλλ' οὐκ εἰς τοῦτο τρεπέσθω· ἐχρήσατο γὰρ καὶ Ἡρόδοτος (Γ, § 76) ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τῆ λέξει.

ΣΕΛΙΔ. 143, στ. 19, Γαληψῶ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀλάψω.—στ. 30, Ἐπὶ τοὺς Διοσκούρους.) Οὕτως ἅπαντες πλὴν μιᾶς τῶν ἀρχαίων ἐκδόσεων, ἐν ἧ Ἐπ' αὐτούς... γέγραπται, κενῆς ἐπομένης μικρᾶς χώρας, ὅπου προσετέθη ἔπειτα τὸ ὄνομα, Διοσκούρους. Ὅπως ποτε δ' ἂν ἔχη τὰ τῆς γραφῆς, Διοσκούρους ἐνθάδε νοητέον, οὐ Καστορα καὶ Πολυδεύκην, τοὺς Τυνδαρίδας, ἀλλὰ τοὺς μάλιστα τιμωμένους ἐν Σαμοθράκῃ Θεοὺς Καθεῖρους, Διοσκούρους κάκεινους ἐπονομασθέντας (Επιθι Γυβερλεθ. Περί μυσηρ. τῶν Καθεῖρ. κεφ. 3, καὶ Ῥάσχ. Λεξικ. νομισματ. Τόμ. Α. μέρ. β, σελ. 21, καὶ Ἀναπληρώμ. Τόμ. Α, σελ. 1457).

ΣΕΛΙΔ. 144, στ. 9, Πάντα.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ. Πάντως. — στ. 21, Καὶ Πλαταιάσι τῆς ἐν Μυκάλῃ πρὸς Μήδους.) Μνημονικὸν Πλουτάρχου ἀμάρτημα· ὄφειλε γὰρ εἰπεῖν, καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Πλαταιάσι πρὸς Μήδους, ὡς ἐσημειώσατο ὁ Κασσωδών (Ἰδὲ Πολυαῖν. Στρατηγημ. Α, λγ', σελ. 23, ἐμ. ἐκδ.).

ΣΕΛΙΔ. 145, στ. 1, Χαλκοπώγων.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Χαλκοπώγων.—στ. 10, Εἰς ἄλλον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκαν τὴν πρόθεσιν.—στ. 15, Ἡ δ' αὐτοῦ τοῦ.) Οὐκ ἀπιθάνως ὑπεκλήφασιν γραπτέον εἶναι, οἱ μὲν, Ἡ δ' αὐτὴ τοῦ, οἱ δὲ, Ἡ δ' αὐτὴ τοῦ τε. — στ. 18, Ναυαρχῶν.) Δ. Γ. Συνάρχων.—στ. 23, Νύκτωρ ἀνέλαθεν, ἐκεῖνον δὲ τῆς νυκτός.) Ἡ τὸ Νύκτωρ περιαιρετέον μετὰ τοῦ Λατινοῦ μεταφραστοῦ, ἢ ἀντὶ τοῦ ἐχομένου, Τῆς νυκτός, γραπτέον, ὡς ἐξέφρασεν Ἀμύγιος, Τῆς ἐχομένης νυκτός.—στ. 28, Ἀπειρώς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀπειρών, ἢ ἐτέρας Δ. Γ. Ἄπειρα.

ΣΕΛΙΔ. 146, στ. 16, Γονάτων ὀρεξάμενος.) Εκτείνας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῷ ἄψασθαι τῶν γονάτων, καὶ ἀκολούθως, ἀψάμενος. — στ. 24, Ἄρετή τοῖς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄρετή τοι.

ΣΕΛΙΔ. 147, στ. 2, Εὐπραγίας παρουσίας.) Δ. Γ. Εὐπραγίας παρουσίας.—στ. 4, Ἡ τὴν μεταβολὴν ταύτην τῆς τύχης... διανοεῖσθαι;) Τὸ χωρίον οὐκ ἔρρωται. Προσθετέον οὖν ἕτερον ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ,

Τύχης, ἢ τὸ Ἐννοεῖν, ὡς ὁ Λατίνος μεταφραστής, ἢ (ὁ καὶ μᾶλλον ἀντιδιέσταται πρὸς τὸ Θρασύνεσθαι καὶ μέγα φρονεῖν) τὸ, Δεδιέναι, ὡσπερ ἐξέφρασεν Ἀμιότος. Ἐστὶ καὶ ἐτέρως διορθοῦν τρέποντας τὸ, Ὡς, εἰς τὸ, Οἰεσθαι, ἢ ἢ τὸ ἐξῆς, ἢ (ἄξιον) διανοεῖσθαι τὴν μεταβολὴν ταύτην τῆς τύχης, ἢ, προθεῖσα παράδειγμα κοινῆς ἀσθενείας τῶ πολεμοῦντι, παιδεύει (αὐτὸν) μὴδὲν οἰεσθαι μόνιμον καὶ βέβαιον. — στ. 16, Οὐ . . . καταπτήξετε) Σημεῖωσαι τὴν ἄρνησιν μετὰ τοῦ ὀριστικοῦ μέλλοντος, ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἰσοδυναμοῦσαν καταφατικῇ προσάξει, οἷον ἐστὶ τὸ προκείμενον, ἀντὶ τοῦ, Καταπτήξατε. Τοῦτο δὲ γίνεται διὰ τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ μέλλοντος, πολλάκις τὸ καθήκον δηλοῦντος, ὡς ἐν ἄλλοις (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 208) ἐσημειώθη. Τὸ γὰρ, Οὐ καταπτήξετε; οὐδὲν ὡς εἰπεῖν διενύνοχε τοῦ, Οὐκ ἐχρῆν ὑμᾶς καταπτήσσειν; ἐρωτηματικοῦ, ἢ τοῦ ἐχρῆν ὑμᾶς καταπτήσσειν, ἀποφαντικοῦ, ὡς ὀρθῶς ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος. — στ. 22, Κόπτουσι.) Κυριώτερον ἂν εἶπεν, Ἀνακόπτουσι, πρὸς τὴν μεταφορὰν τοῦ χαλικοῦ ὡσπερ καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 32, σελ. 151) ἐρεῖ, Ὑπὸ τῶν λόγων τούτων ἀνακοπήναι. Σουΐδας· “ Ἀνασειράζω, ἀναχαλινῶ, ἀνακόπτω ,, — στ. 26, Ἐκ τοῦ Βασιλικῦ.) Ἐκ τοῦ Βασιλικῦ σίτου, τοῦ Περσέως δηλοῦντι ἢ καὶ ἐλλειπτικῶς τοῦ, Ταμείου, ἐφ’ ἧς σημασίας οὕτω κατακεχώρισαι ἐν τοῖς Λεξικοῖς. Τοιοῦτον δ’ ἐστὶ καὶ τὸ παρά τῷ Διογένηι τῷ Λαερτίῳ (Ζ, 182), “ Τῆς οὐσίας. . . εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνα,, ληφθείσης ,, , τουτέστι Δημευθείσης (Γαλατ. Confisquée, παρὰ τὸν Φίσκον (Fisc), ὡσπερ ἂν λέγοιτο καὶ αὐτὸς Βασιλικόν).

ΣΕΛΙΔ. 148, στ. 1, Τίθεσθαι.) Δ. Γ. Τεθνηαι. — στ. 8 Διπλάσιον.) Εἰκότως ὁ Ἀμιότος ἐξέφρασε, καὶ ὁ τῆς Ἀθρίγκης ἀρχιερεὺς ὕψις θεῖν γράφειν ὑπέλαβε, Δεκαπλάσιον. — στ. 10, Ἀφθόνω.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀφθόνως. — στ. 25, Μόνα.) Ἰσ. γρ. Μόνα δέ.

ΣΕΛΙΔ. 149, στ. 14, Ὑφ’ ἕνα.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐφ’ ἕνα. — στ. 16, Πόλεων.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πολεμίων. — στ. 18, Ἀπό.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκ — στ. 19, Μείζον’ ἔνδεκα,) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Μείζον ἔνδεκα. — στ. 26, Ὡς καὶ πανηγυρίζοντας ἔξωθεν, καθάπερ εἰς τινα Στριαμβικὴν θάλασσαν, πομπῆς προαπολαύειν τοὺς Ῥωμαίους.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τῶν ἀδιανοήτων τούτων, Ὡς καὶ πανηγύρεων ἔξωθεν, ὡς ἐντινα (Δ. Γ. Εἰ τινα) Στριαμβικῆς πομπῆς προαπολύειν τοὺς Ῥωμαίους. Ἴσως δ’ ὀρθώτερον ἦν τὸ γράφειν, Ὡς καὶ πανηγυρίζοντας ἔξωθεν, καθάπερ τινὸς Στριαμβικῆς πομπῆς

προσπολαύειν τοὺς Ῥωμαίους. — στ. 30, Ἐποφθαλμήσαντες.) Γραπτέον, Ἐποφθαλμίσαντες, παρὰ τὸ Ἐποφθαλμίζω, ἢ Ἐποφθαλμιάσαντες, παρὰ τὸ Ἐποφθαλμιάω, ὡπερ ἀλλαχοῦ (Καίσαρ. § 2, καὶ Δημοσθ. § 25) ἐχρήσατο Πλούταρχος. Ἔστι δὲ ἀντὶ τοῦ Ἐπιθυμητικῶς ἐπιβαλόντες τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ Φθονήσαντες, ἢ Βασκίησαντες, ἐφ' ἧς σημασίας τέταχε καὶ ἡ συνήθεια τὸ ἀπλοῦν Ὀφθαλμίζω, καὶ τὸ συνώνυμον Ὀμματιάζω (χρδ. Φθαρμίζω καὶ Ματιάζω)· περὶ ὧν ἔπιθι καὶ τὰς εἰς τοὺς Θεοφράστου χαρακτῆρας Γαλατικὰς ἡμῶν σημειώσεις (σελ. 261), καὶ τὸν Ἡτύχιον (λέξ. Ὀφθαλμιάσαι, μετὰ τῶν ἐκεῖ σημ.).

ΣΕΛΙΔ. 150, στ. 20, Δῆμον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἀμιότος, ἀντὶ τοῦ, Τόπον. — Στ. 6, Ἐνεῖς.) Ἐμβαλῶν. — Στ. 28, Ἄχρισ.) Δ. Γ. Μέχρις. — Στ. 29, Πάντων.) Ἰσ. γρ. Τούτων· τουτέστι τῶν Δημάρχων.

ΣΕΛΙΔ. 151, στ. 5, Λιγύων.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Λιθύων. — Τὸν Μακεδόνων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, τῶν Μακεδόνων. — Στ. 8, Εἶπεν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Εἶπεῖν. — Στ. 11, Ἀφαιρεῖσθε.) Δ. Γ. Ἀφαιρεῖσθαι. — Στ. 13, Φειδόμενοι πολεμίου βασιλέως.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Φειδόμενοι τοῦ βασιλέως. Ἀμιότος δὲ, ὡσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Φειδόμενοι αἰχμαλώτου βασιλέως. — Στ. 18, Ἡμᾶς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἰμᾶς. — Στ. 20, Τῆς ἐσθῆτος διασχών.) Μέρος τοῦ ἐνδύματος διασχέσας. — Στ. 21, Ἐνια τῶν οὐκ εὐπρεπῶς κτλ.) Ἐξηγησάμην ὡς οἶόν τε τὸ χωρίον τὸδε ἐν ταῖς εἰς τὸ Ἱπποκράτους Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων, Γαλατικαῖς σημειώσεσι (Β, σελ. 341).

ΣΕΛΙΔ. 152, στ. 2, Κίρκους.) Ὁ παρὰ Ῥωμαίοις Κίρκος (Circus) αὐτός ἐστιν ὁ Ἑλληνικὸς Κρίκος, καὶ κατὰ ζοιχείων μετὰθεσιν οὐδὲν ἤττον χρῆσῃν, Κίρκος. “Κίρκοι· κρίκοι, ἄρπαγες, πάντα (ἴσ. γρ. ,, Ἀρπάγαι, καὶ πάντα) τὰ ἐπικαμπῆ, Κίρκοι λέγονται. Κίρκος, κρίκος· ἰέραξ· κωπηλάτης, καὶ τῆς αἰγείρου ἢ Βλάσησις, ,, φησὶν Ἡσύχιος, Ἀρπάγην μὲν καλῶν, ὃ τοὺς ἐμπεσόντας τοῖς φρέασι κάδους ἐξαιρούμεθα (ὅθεν καὶ τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις Harpeau καὶ Harpon), Ἰέρακα δὲ, τὸ πᾶσι γνωστὸν ὄρνεον (ὡσπερ καὶ τὸ συνώνυμον Κορώνη, καὶ τὸ ὄρνεον σημαίνει, καὶ τῆς Ξύρας τὸν κρίκον, ὃν ἡ συνήθεια Κρικίλλιον καὶ Κιρκέλλιον, καὶ Κουρκέλλιον καὶ Κρουκέλλιον, οὐδετέρως καλεῖ), Κωπηλάτην δὲ (εἰ μὴ ἡμάρτηται ἢ γραφῆ ὡδὲ τε καὶ παρὰ τῷ Φωτίῳ), ἀκύρως πάνυ, τὸν τροπωτῆρα, τουτέστι τὸν ἱμάντα, ὃ περιδέονται τοῖς σκαλοῖς αἱ κῶπαι, καθάπερ ἀλλαχοῦ ἐδήλωσεν αὐτός

Ἡσύχιος “Κρίκος, κίρκος, ἔνθα αἱ κῶπαι εισέρχονται, . — στ. 12, Τούτων.) Ἐκ Δ. Γ. (τουτέστι τῶν ἀνδριάντων καὶ γραφῶν καὶ κολοσσῶν), ἀντὶ τοῦ, Τοῦτο. — Θεαν.) Δ. Γ. Θεάμα. — στ. 15, Ὡς ἂν μάλιστα... ἐφίκει πεποιημένα.) Οὐκ ἔρῶται τὰ τῆς γραφῆς. Γραπτέον καὶ σικτέον, οἶμαι, Ὡς ἂν μάλιστα... ἐφίκοι, πεποιημένα, ἢ ἡ τὸ θ' ἐξῆς καὶ ἡ διάνοια, Πεποιημένα τὴν θέσιν ἐκ τέχνης καὶ συναρμογῆς, ὡς ἂν ἐφίκοι μάλιστα (τουτέστιν, Οὕτως, ὥσε μάλιστα εὐοικεῖται) συμπεφορημένοις χύδην καὶ αὐτομάτως. — στ. 23, Ἐπεπορεύοντο.) Γράφε Ἐπορεύοντο, δίχα προθέσεως. Ἐτερον γὰρ τι σημαίνει τὸ προθετικόν, αἰτιατικῆ συναπτόμενον· οἷον ἐσιν ὁ ἀλλαχοῦ (Λυκούργ. § 23, ἐμ. ἐκδ. Μέρ. Α, σελ. 102,) εἶρηκε, “Πολλάκις δὲ καὶ τοὺς ἀργοὺς ἐπιπορευόμενοι, . Οὕτω γὰρ ὤφειλον ἐκεῖ γράφειν, καὶ οὐ, Τοῖς ἀγροῖς, ὡς ἐγεγράφεσαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, καὶ κατεχώρισεν ὁ Στέφανος ἐν τῇ Θησαυρῷ (Γ, σελ. 182). — στ. 24, Ὡν ἕκασον ἀνά τέσσαρες.) τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ ἢ μετ' εὐθείας σύνταξις τῆς προθέσεως, οἷον ἐσι καὶ τὸ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (κά, 21) “ Ἀνά εἰς ἕκαστος τῶν πυλώνων. , , Ἐνδέχεται μέντοι καὶ γραφικῶς ἡμαρτηθῆσαι, ἀντὶ τοῦ, Ὡν ἕκασον τέσσαρες. — στ. 25. Κέρατα.) Τὰ ποτήρια· ἀπὸ τῆς ἀρχαίας χρήσεως τηρήσαντα τοῦνομα· ζῶων γὰρ κέρασιν ἔπινον τὸ πάλαι, ὅθεν καὶ τὸ ῥῆμα Κεράσαι, ὡς Ἀθήναιος (ΙΑ, σελ. 476) φησί. — στ. 27, Παχύτητι.) Δ. Γ. Τραχύτητι.

ΣΕΛΙΑΔ. 153, στ. 6, Ἀργυρῷ.) Ἐξ Η. Δ. (ἀπὸ κοινοῦ συνυπακουμένου τοῦ Νομίσματος), ἀντὶ τοῦ, Ἀργυρίῳ. — στ. 8, Δεκατάλαντον διάλιθον.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Δέκα ταλάντων διὰ λίθων. — στ. 9, Ἀντιγονίδας καὶ Σελευκίδας.) “Ἀντιγονίς, ἔκπωμα, ἀπὸ τοῦ βασιλέως , , Ἀντιγόνου· ὡς ἀπὸ Σελεύκου, σελευκίς· καὶ ἀπὸ Προυσίου, προυσίς , , (Ἄθην. ΙΑ, Τομ. 4, σελ. 222, νέας ἐκδ.), . — Θηρικλείους.) Ἀπὸ τοῦ πρώτου κατασκευάσαντος Θηρικλέους τοῦ Κορινθίου (Ἄθην. ΙΑ, σελ. 470). — στ. 13, Ἦγοντο.) Δ. Γ. Ἦγετο. — στ. 18, Πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ἀναισθησίας.) Ἡ γραπτέον, Τῆς πρὸς τὴν μεταβολὴν ἀναισθησίας, ὥσπερ ἡρμίνευσεν Ἀμιότος, ἢ ἀντὶ τούτου, καθ' ὑπερβατὸν ὑποσόλοιον οὕτω γεγραφέναι τὸν Πλούταρχον ὑποληπτέον. — στ. 20, Προσεῖχον.) Ἐκ διερθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσεῖχοντο. — στ. 22, Χάριτι.) Συνωνύμως τῷ συγγενεῖ Χαρά τέτακται ἢ Χάρις ὧδε. Ἡσύχιος “ Χάρις, δωρεά, χαρά... , Ἔστι δὲ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ, ἀπὸ τῶν Πολυβίου χρόνων εἰσθεδνὸς εἰς τὴν γλῶσσαν· διὸ καὶ πολὺ παρ' ἐκεῖνο τὸ, Μετὰ χάριτος, ἐφ' οἷς ἡμεῖς ἐν τῇ συνηθείᾳ

τάττομεν τὸ, Μετὰ χαρᾶς, τὸ Προθύμως, δηλοῦν βουλόμενοι. Εὐρη-
ται δὲ καὶ ἐν τῇ Τωβίου (ζ', 20) βίβλῳ, "Ὁ κύριος... δώη σοι χάριν
, ἀντὶ τῆς λύπης ταύτης,.,—Στ. 27, Πάντα θαυμά-
ζοντι καὶ ἐκπληττομένῳ. Οὐδέτερον τὸ Θαμβέω· καὶ σπανίως φέρεται
πρὸς αἰτιατικὴν, οἷον ἐστὶ τὸ Ὀμηρικὸν (Ὀδυσ. Ρ, 367),

Οἱ δ' ἐλαίροντες δίδουσαν, καὶ ἐθάμβεον αὐτὸς,

ἐλλειπτικῶς τῆς Διὰ προθέσεως.

ΣΕΛΙΔ. 154, στ. 1, Ὀλοφύρονται.) Ἴσ, γρ. Ὀλοφύροντο· ὡς ἡρμή-
νευσε καὶ Ἀμιότος.—Στ. 12, Ἐξουσίας.) Ἐπὶ τοῦ Πομπῆς ὧδε ἐξεδή-
ξαντο τὴν λέξιν οἱ μεταφρασαί· καὶ ὡς τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ
ἐσημείωσαντο οἱ ὑπομνηματισταί. Ταῦτὸ σχεδὸν βούλεται ἐν τῇ συνη-
θείᾳ τὸ συγγενὲς Παρουσία· οἷον ἐν τῇδε τῇ φράσει, Εἰσέβη εἰς τὴν
πόλιν μὲ τὴν παρουσίαν, ἢ μὲ τὴν παράταξιν· τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ
Πορεῖναι, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ Παρατετάχθαι πολλοὺς τοὺς συνομαρτοῦντας
καὶ συμποπεύοντας.—στ. 21, Καθ' Ὀμηρον.) Ἐν τῇ ῥήτει (Ἰλιάδ.
Ω, 525-533) ἦς ἡ ἀρχή,

Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ κ. τ. λ.

ΣΕΛΙΔ. 155, στ. 2, Εἰς τὴν οἰκίαν.) Ὁ δ' Ἀμιότος ἀνάρθρωτος,
Εἰς οἰκίαν, ἐξέφρασε.—στ. 18, Παρά.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ,
ἀντὶ τοῦ, Περί.—στ. 19, Παρούσης) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ
τοῦ Παρούσαις. —στ. 30, Σωθεῖς.) Σῶος παραγενόμενος. Ἐκ τούτου
τοῦ Σώζω, ἢ μᾶλλον ἐκ τοῦ συγγενοῦς καὶ θεματικωτέρου Σῶω, παρα-
λαβοῦσα ἡ συνήθεια τὸ Σόνω, οὐδετέρως ἐπὶ τοῦ ἀπλῶς Παραγίνεσθαι
τέταχεν, ὡσπερ καὶ τὸ Φθάνω· οἷον, Ἔσωσεν, ἢ ἔφθασεν εἰς τὴν Χίον.
Ἀμφοτέρως δὲ πάλιν, χρώμεθα πολλάκις οὐδετέρως ἐπὶ τοῦ Ἀρκεῖν, ἢ
Ἀποχρᾶν, Ἰκανῶς, ἢ Ἄλις ἔχειν, οἷον " Σόνει, ἢ Φθάνει τὸ ψωμίον,
,, δὲν θέλω περισσότερον, Δὲν μᾶς ἔσωσεν, ἢ δὲν μᾶς ἔφθασε τὸ ψω-
,, μίον. ,, τῷ δὲ πρώτῳ καὶ ἐνεργητικῶς ἐπὶ τοῦ Συντελεῖν, ἢ Ἐξερ-
γάζεσθαι, οἷον, " Δὲν ἔσωσα ἀκόμη τὸ ἔργον μου ,, , καὶ παθητικῶς
ἢ μέσως, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ συντελεῖσθαι, οἷον " Ἐσώθη ἡ οἰκοδομή ,,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀναλοῦσθαι· συντέλεια γὰρ τίς ἐστὶ καὶ ἡ ἀνάλωσις·
ὁ γὰρ λέγων " Ἐσώθη τὸ ψωμίον ,, ὕλον καταλωθῆσθαι τὸν ἄρτον,
οὐδὲν ἔτι λείπεσθαι τοῦ ἄρτου, σημαίνει. Διὸ καὶ οὐδὲν ἐλλείπει
ἢ ὁ οὐδενὸς ἐνδεῖ, σωσὸν καλεῖν εἰώθαμεν, τουτέστι, σῶον, ἀνευδεῖς,
ὀλόκληρον. Ὁ τοίνυν λέγων, Σόνει, ἢ Φθάνει, ἐπὶ τοῦ Ἀπόχρη ἢ ἀρκεῖ,
Σῶον

Σῶον, ἢ Σωσῶν, ἔχειν λέγει ὁ εἵληφε, καὶ οὐθενὸς ἔτι προσδεῖσθαι, καθὰ καὶ ὁ Σώσας, ἢ Φθάσας (φέρ' εἰπεῖν) εἰς Χίον, συνετέλεσε τὸν πλοῦν, καὶ οὐ προσδεῖται τοῦ περαιτέρω ναυτίλλεσθαι. Ἐντεῦθέν μοι νόει καὶ τὸ Ὀμηρικόν (Ὀδυσσ. X, 28),

. Νῦν τοι Σῶς αἰπὺς ὄλεθρος,

ἀληθῶς μὲν, οὐκ ἀκριβῶς δὲ ἠρμηνευμένου ὑπὸ τῶν γραμματικῶν διὰ τοῦ, “Πρόδηλος καὶ φανερός, καὶ μέγας, καὶ ΤΕΛΕΙΟΣ (Ἡσύχ. λέξ. ,, Σῶς),, . Ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἐξηγήσει τὸ Τέλειος μόνον ἔχεται τῆς ἀκριβείας, ὃ ἐστὶ μηδενὸς ἔτι λειπόμενος ἢ προσθεῖς ὢν, ἀλλ’ ὀλόκληρος, καὶ ὡς ἂν ἡ συνήθεια φαίη ΣΩΣΤΟΣ, καθ’ ἣν καὶ τὴν προκειμένην τοῦ ποιητοῦ ῥῆσιν ἐκφράσαιμεν ἂν, “Τώρα ἔΣΩΣΕΝ, ἢ ἔΦΘΑΣΕΝ, ,, ὁ ἐξολοθρευμὸς σου ,, . Καὶ δηλοῖ αὐτὸς ὁ ποιητὴς τοιοῦτον εἶναι τὸν γοῦν τοῦ λεγομένου δι’ ὧν μετ’ ὀλίγα, ὡς ἂν αὐτὸς αὐτὸν ἐξηγοῦμενος, φησὶ (Ὀδυσσ. X. 33),

Ὡς δὴ σφιν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου ΠΕΪΡΑΤ’ ἐφῆπτο.

Τί γὰρ εἶεν ἄλλο τὰ Πέρατα καὶ τέλη τοῦ ὀλέθρου, ἢ αὐτὸς ὁ Σῶς ὄλεθρος, ὁ συνετελεσμένος δηλονότι καὶ ὀλόκληρος, εἰς ὃν ὁ παραγε- νόμενος, οὐκέτι προσωτέρω χωρεῖ, ἀλλ’ ἀπόλωλε;

ΣΕΛΙΔ. 156, στ. 9. **Θαῖρῶ** καὶ νομίζω.) Σημειῶσαι ὅτι ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῶν δύο τούτων ῥημάτων ὁρμηθεῖσα ἡ συνήθεια, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ Ἐλπίζω, ὡσπερ ὦδε, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Νομίζω τέταχε τὸ Θαῖρῶ· ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ Ἐλπίζω ἔστιν οὗ τὸ Νομίζω σημαίνει. Τοῦ μὲν πρώτου παράδειγμα ἐστὶ τὸ παρ’ ἡμῖν, Θαῖρῶ εἰς τὸν θεόν, καὶ ἔχω τὸ θάρρος μου, ἢ τὰ θάρρη μου εἰς τὸν θεόν· λέγομεν γὰρ καὶ πληθυντικῶς, Τὰ θάρρη (τουτέστι τὰς ἐλπίδας), ὡς Τὰ πλοῦτη (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 103), καὶ τὰ Κάλλη. Τοῦ δευτέρου, ἡνίκα φαμέν, Ἐθαῖρουν ὅτι ἦτον ἄνθρωπος φρόνιμος, ἢ τὸν ἐθαῖρουν ἄνθρωπον φρόνιμον. Ἐρμηνευέσθω κατὰ πάρεργον καὶ τὸ Πλάτωνος χωρίον τουτὶ (Εὐθύδημ. σελ. 275 (“ Οὐδὲν διαφέρει, ὧ Σώκρατες, ἔφη, ἐὰν μόνον ,, ἐθέλη ἀποκρίνασθαι (γρ. ἀποκρίνεσθαι) ὁ νεανίσκος. Ἀλλὰ μὲν δὴ, ,, ἔφην ἐγὼ, τοῦτό γε καὶ εἴθισται. . . ὡς **ΘΑΪΡΕΙ** τὸ ἀποκρίνεσθαι,,) ὅπου ἐνδέχεται μὲν ὡς ὑπενόει ὁ Στέφανος, καὶ ἡμαρτῆσθαι τὴν γραφὴν, ἀντὶ τοῦ **ΘΑΪΡΕΪ**, ἐπὶ τοῦ, Οὐ φοβεῖται, τουτέστιν ὁ νεανίσκος· ἐνδέχεται δὲ καὶ καλῶς ἔχειν τὸ προσακτικόν, **ΘΑΪΡΕΙ**, ἐπὶ τοῦ, Ἐλπίζε, τουτέστι σὺ ὧ Εὐθύδημε, τὴν παρὰ τοῦ νεανίσκου ἀπόκρισιν.—

Ἰμῖν.) Ἐκ τῆς τοῦ Ἀμιότου. καὶ ἐτέρας ἀρχαίας Λατινικῆς μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ Ἡμῖν.—Στ. 17, Ἀπλάστου καὶ ἀληθινοῦ.) Δ. Γ. Ἀληθινοῦ καὶ γενναίου. — Στ. 18, Οἰκτεῖρας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Οἰκτεῖραι. — Στ. 20, Κάρκερε.) Ῥωμαῖστί, Carcere, ἀπὸ τῆς εὐθείας Carcer, ὅ ἐστιν Εἰρκτή. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο τῶν Σικελιωτῶν Ἑλλήνων τὸ ὄνομα, ὡς διδάσκει ὁ ἡμέτερος Φώτιος, “Κάρκαρον, τὸ ,, δεσμωτήριον. Οὕτως Σώφρων ,, ἦν γὰρ ὁ Σώφρων Σικελιώτης. Διὸ καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης αὐτὸ τοῦτο ἰσορῶν (Τομ. Β, σελ. 516) τὸ Περσέως πάθημα “Ἐνέβαλλον (γρ. Ἐνέβαλεν) αὐτὸν εἰς τὸν ἐν ,, Ἄλβαις κάρκαρον μετὰ τῶν τέκνων ,, φησὶν, οὐχ ὅμοια τῷ Πλουτάρχῳ τὴν Ῥωμαίων τηρήσας λέξιν, ὥσπερ ὑπέλαβον οἱ ὑπομνηματισταί, ἀλλ’ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πατριον φωνὴν προσλόμενος. Ἐλεγεν δὲ Καρκάρους καὶ τοὺς δεσμοὺς, καὶ Κάρκαρα οὐδετέρως, τὰς μάνθρας, οἰονεὶ εἰρκτάς τινας οὔσας καὶ ταύτας τῶν προβάτων (Ἡσύχ. λέξ. Κάρκαρα, καὶ Κάρκαροι).—Στ. 28, Ἐτελεύτησεν. Ἐτελεύτησε δέ.) Οἱ πρὸ ἡμῶν Δ.Γ. ἐσημείωσαντο τήνδε, “Τέθνηκεν. “Ἐτελεύτησε δέ,, ἦν εἰκὸς μᾶλλον οὕτω γεγράφθαι “Ἐτελεύτησε. Τέθνηκε δέ,, — Στ. 29, Εὐφυᾶ μὲν ἐν τῷ τορεύειν καὶ λεπτοουργεῖν γενέσθαι.) Δ. Γ. Εὐφυᾶ μὲν ἐν τῷ τορεύειν καὶ λεπτοουργὸν γενέσθαι· οὐ παντάπασιν ἀπόβλητος, ἐὰν περιέλῃς τὸν σύνδεσμον Καί. Γραπτέον δ’ ἴσως καὶ Τορεύειν ἀντὶ τοῦ Τορεύειν, διὰ τὰ ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 65) σημειωθέντα· Λεπτοουργὸν γὰρ ἐνθάδε χρῆ νοεῖν, ὥσπερ καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ (ΙΖ, ριέ), καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, τὸν παρὰ τοῖς Γάλλοις καλούμενον Ménuisier.

ΣΕΛΙΔ. 157, στ. 1, Ἐπιδέξιον.) Οὐκ ἄλλως ἢ παρ’ ἡμῖν συνήθεια καλεῖ τὸν εὐφυῶς τι μεταχειριζόμενον. Ἡ δὲ μεταφορὰ δηλοῦν ὅτι ἀπὸ τῆς Δεξιᾶς· εὐμαρέστερον γὰρ διὰ ταύτης ἢ τῆς ἀριστερᾶς, διὰ τὴν ἔξιν ποιεῖται τὰ ποιούμενα πάντα. Τῇ δ’ Ἐπιδεδξιότητι τῶν ἀρχαίων προσεσημάτισεν ἢ αὐτὴ συνήθεια τὴν συνόνυμον Ἐπιδεδξιωσύνην, δι’ ἀμφοτέρων τὴν ποιότητα δηλοῦσα τοῦ Ἐπιδεδξίου. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς οὐσιαστικὸν καὶ οὐδέτερον (ἢ μᾶλλον ἑλλειπτικὸν τοῦ Ἀγγεῖον, ἢ Δοχεῖον) Ἐπιδεδξίου, ἐπὶ τοῦ παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλουμένου, Λασάνου, ἢ Σκωραμίδος, εἴτε κατ’ εὐφημισμὸν, εἴτε καὶ ἄλλως τέταχε. — Στ. 4, Ὡς τοσοῦτων.) Πλεονάζειν μηδὲν θέον τὸ, ὡς, ἐνθάδε ἐσημείωσαντο οὐκ ἀλόγως οἱ πρὸ ἡμῶν. — Στ. 22, Λικίνιος καὶ Φιλόνεικος.) Ἐξ Ε.Δ. προσέθηκα τὸν Καί, ἔν’ ὧσι δύο κύρια ὀνόματα, τῶν πρὸ ἐμοῦ ἐν τῷ Λικιννίῳ προσεβάν-

των τὸ Φιλόνεικος, ὡς προσηγορικόν. Μνημονεύει δὲ καὶ ἀλλαγῶ (Πολιτ. παραγγέλμ. § 14) Πλούταρχος τοῦ Φιλονεῖκου τοῦδε. — Στ. 23, Τιμητῖαν.) Γράφει Τιμητῖαν, ὡσπερ γέγραφε καὶ ἀλλαγῶ (Κρασσ. § 13), παρὰ τὸ Τιμητεύω, ᾧπερ ἐν ἄλλοις (Τιβ. Γραρχ. § 14) ἐχρήσατο. Λέγει δὲ τὴν τοῦ Τιμητοῦ (Λατιν. Censor) ἀρχήν. — Στ. 27, Τιμητῖας.) Γρ. καὶ ὧδε, Τιμητῖας. — στ. 30, Τιμηταῖς.) Ἐκ Δ. Γ. (ὃ καὶ ὁ Πόρτος κατενόησεν) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τιμητῖαις. — Προγράψαι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Προσγράψαι.

ΣΕΛΙΑΔ. 158, στ. 2, Ἀπογραφάς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἐπιγραφάς. — στ. 8, Αὐτῶ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Αὐτοῦ. — στ. 14, Εὐχόμενοι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Εὐχοῦμενοι. — στ. 16, Ἰκανῶς ἔχειν.) Ἡ μὲν χρῆσις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταφορικῶς, ὡς συνώνυμον τοῦ Ἄλις, καὶ τοῦ παρ' ἡμῖν Ἀρεκτώς ἢ Ἀρεκτά, οἶδε τὸ Ἰκανῶς· ἐνταῦθα μὲν τοι οὐ μόνον τὸ Δυνατῶς (Ἡσύχ. λέξι. Ἰκανῶς), ἀλλὰ καὶ κυριολεκτικώτερον τὸ Πορευτικῶς δύναται σημαίνειν, ἐν ᾗ ὁ νοῦς, Δοκοῦντος τοῦ σώματος οἴου τ' εἶναι τὴν ἐπὶ Ρώμης πορείαν ποιήσασθαι. Τὸ γὰρ Ἰκανός παρὰ τὸ Ἰκω (τὸ Παραγίνομαι, ἢ καταλαμβάνω, ἢ ἐφικνοῦμαι τινος) παρῆκται, καθάπερ καὶ τῶν παρὰ τοῖς Γερμανοῖς Hinreichen καὶ Hinlangen τῶν δηλούντων τὸ ἐφικνεῖσθαι, τὸ μὲν ἀπέτεκεν τὸ Hinreichend, τὸ δὲ τὸ Hinlänglich, τὰ σημαίνοντα τὸν Ἰκανόν. Ἐστὶν οὖν κυρίως Ἰκανός, ὁ ἔχειν ἢ ἰκνεῖσθαι δυνατός, ὡς ὁ παρὰ τὸ Ἄγω Ἄγανός σημαίνει τὸν ἄγειν δυνατόν, καὶ ὁ παρὰ τὸ Πείθω Πιθανός, τὸν πείθειν δυνατόν. Νόει δέ μοι κακὸν τούτου, διὰ τὶ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ Φθάνει ἐπὶ τοῦ Ἰκανῶς ἔχειν τέταχεν, ὡς ἐν ταῖς πρόσθεν (σελ. 456) σεσημειώται· συνώνυμον γάρ πως ἐστὶ τὸ Φθάνω τοῦ Ἰκω, ἢ Παραγίνομαι. — Στ. 20, Ὡς προεῖρηται.) Περιέγραψα τὰς δύο ταύτας λέξεις, λειπούσας καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἀμιότου μεταφράσει· ὧν τὸ ἄτοπον συννενοηκότες καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν (οὐδὲν γὰρ περὶ τῆς δευτέρας ταύτης Φυσίας προέλεγκται) τρέπειν παρήκουν εἰς τὸ, Ὡς προήρητο. — στ. 21, Πρὶν αἰσθέσθαι καὶ νοῆσαι τὴν μεταβολήν.) Ὁ Ἀμιότος ἐξέφρασεν, ὡσπερ ἂν εἰ ἐγγεγραπτο, Πρὶν τιν' αἰσθέσθαι καὶ νοῆσαι τὴν μεταβολήν, τουτέστι, Πρὶν τινα τῶν οικείων τοῦ Αἰμιλίου αἰσθέσθαι κ. τ. λ. Ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἀρέσκει τὸ ἄρθρον τρέψαντας γράφειν, Πρὶν αἰσθέσθαι καὶ νοῆσαι τινὰ μεταβολήν, αὐτὸν ἐν ἐκυστῶ δηλονότι τὸν Αἰμιλίον.

ΣΕΛΙΑΔ. 159, στ. 10, Οὗτος.) Ἰσ. γρ. Τοιοῦτος.

ΣΕΛΙΔ. 160, στ. 8, Παρεγχειρεῖν.) Παραλογιστικῶς ἀντειπεῖν, δεῖ-
ξαι βουλόμενον ἀνόμιον Αἰμιλίω Τιμολέοντα.

ΣΕΛΙΔ. 161, στ. 2, Καίτοι καὶ Δίωνα.) Προσέθηκα τὴν, Καί,
ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως, προσθεῖς ἂν μὴδ' ὑπαγορευούτης
ἐκείνης. — Στ. 15, Παρανόμων.) Παρανόμως, γραπτέον εἶναι ὑ-
ενόησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ· σὺ δὲ γράφεις διὰ θυεῖν λέξεων, Παρά νόμον. —
Στ. 21, Περιουσία τις ἀρετῆς.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Περιουσία τῆς
ἀρετῆς. — Στ. 22, Φέρειν.) Γραπτέον εἶναι ὑπενόησαν οἱ πρὸ ἡμῶν
ἀρνητικῶς, Οὐ φέρειν. — Στ. 25, Οὔτε συμφοραί.) Ἰσ. γρ. Οὔθ' αἰ
συμφοραὶ, ὥσπερ ὑπετόπασαν οἱ πρὸ ἡμῶν.

Π Ε Λ Ο Π Ι Δ Α Σ.

ΣΕΛΙΔ. 163, στ. 3, Τοῦ πολλοῦ τινα τὴν ἀρετὴν ἀξίαν τὸ μὴ
πολλοῦ κ. τ. λ.) Ἡ μὲν τροπὴ τοῦ πρώτου ἄρθρου ἐξ Η. Δ. ἢ δὲ
παράλειψις τοῦ συνδέσμου ἐκ Δ. Γ. Ἐγράφετο γάρ, Τὸ πολλοῦ τινα τὴν
ἀρετὴν ἀξίαν καὶ τὸ μὴ πολλοῦ, μετὰ Δ. Γ. τῆσθε, Τὸ πολλοῦ τινα
τὴν ἀρετὴν ἀξίαν τὸ μὴ πολλοῦ. — Στ. 5, Ἰταμὸς, φαῦλος δὲ τὴν.)
Δ. Γ. Ταμὸς φαῦλός τε τὴν. Τῶν πρὸ ἡμῶν οἱ μὲν τινες ὑπενόησαν
γραπτέον εἶναι Ἰταμὸς κ. τ. λ. προπαροξυτόνως, ἔν' ἢ κύριον ὄνομα,
ἢ Ἰταμὸς μὲν, φαῦλος δὲ τὴν, ὥσπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος, καὶ
ἡμῖν ἀρέσκει· ἔτεροι δὲ, τρεπτέον εἶναι εἰς τὸ Ἰταλὸς, ἢ Γάλλος,
ἢ Αἰτωλὸς, τὸ Ἰταμὸς, εἵκασαν, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ὁ δὲ Ἰταμὸς,
ὥσπερ καὶ ὁ Ἴτης, τὸν θρασὺν δηλοῦσιν, ἀμφοτέρω παρὰ τὸ Ἴσθαι,
ὃ ἐστὶν ὄρμηξ (Ἡσύχ. καὶ Φώτ. λέξ. Ἰταμὸς, καὶ Ἴτης). — Στ. 10,
Ραγδαῖος.) Ραγδαίους, κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν ὄμβρων, τοὺς
κεκνημένους καὶ σφοδρούς καὶ βιαίους εἰρησθαι ἐν τοῖς πρόσθεσι (σελ.
390) δεδῆλωται. Ἡ δὲ συνήθεια τῇ κυρίᾳ μόνον σημασίᾳ ἠγάπησεν,
οἷον ἐν τῷ, Ραγδαία βροχὴ, ἀμελήσασα τῆς μεταφορικῆς. — Στ. 18,
Διὰ τὴν πρὸς τὸ καλὸν. . . τὸν θάνατον.) Καθ' ὑπερβιασμόν οὐ
πάνυ τι δόκιμον· τὸ γὰρ ἐξῆς, Οἱ μὴ φοβούμενοι τὸν θάνατον διὰ
τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὄρμηξ καὶ φιλοτιμίαν, εἰκότως Συβαρίταις ἐφαίνοντο
μισεῖν τὸν βίον. — Στ. 20, Λακεδαιμονίαις. . . ἀρετῆ.) Ἐκ διορθώσεως
οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Λακεδαιμόνιοι. . . ἀρετῆ. — Στ. 22, Οἱ θάνον, οὐ
τὸ ζῆν θέμενοι κ. τ. λ.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ παραλλήλου ἐτέρου χωρίου (Παρα-
μυθ. πρὸς Ἀπολλών. § 15) τοῦ Πλουτάρχου, ἀντὶ τοῦ Οἶδε (γὰρ φησι)
θάνον, οὐ ζῆν θέμενοι. — Στ. 25, Γίνοιτο.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Γένοιτο.

ΣΕΛΙΔ. 164, στ. 8, Ἀποκινδυνεύων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἰποκινδυνεύων.—Στ. 10, Καὶ τούναντίον.) Τρυτέσι, Οὐχ αὐτοῦ δόξειεν ἂν φειδόμενος ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ' ἀπάντων κ. τ. λ. ὁ παραφρασευχῶς προσέθηκεν ὁ Ἄμιτος.

ΣΕΛΙΔ. 165, στ. 10, Καιρός.) Ἐπὶ τῆς χρείας ὧδε. — Στ. 14, Ἐπαμινώνδῃ.) Διὰ διφθογγοῦ ὧδε τε καὶ ἐν τοῖς ἔξῃς Ἐπαμινώνδαν γράφουσιν τὸν ἀλλαχοῦ τῶν Πλουταρχείων συγγραμμάτων γραφόμενον Ἐπαμινώνδαν. Ὅποτέρα δὲ τῶν γραφῶν ὀρθωτέρα οὐκ ἔχω φράζειν, οὔτε νομισμάτων οὔτ' ἀνδριάντων σωζομένων εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν ἐχόντων Ἐπαμινώνδου. Ἰσως παραπλήσιόν τι συνέβη καὶ περὶ τοῦνομα τόδε, οἷον ἔφαμεν καὶ περὶ τοῦ Ἰσοκράτους ἢ Εἰσοκράτους (Ἰσοκράτ. Α. Αὐτοσχ. σοχ. σελ. πῆ-4ῆ). — Στ. 25, Κατὰ τὰς στρατείας.) Προσέθηκεν ἐκ διορθώσεως τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 26, Ὁ Εὐριπίδου Καπανεύς.) Ἐκ τῶν Εὐριπίδου Ἰκετίδων (στίχ. 861),

Καπανεὺς ὄθ' ἐστὶν ὃ βίος μὲν ἦν πολὺς,
ἦνιστα δ' ὄλωθ' ἡ γαῦρος ἦν.

—Στ. 29, Τὴν πενίαν. . . κοῦφον ἐποίησε.) Εἰς τὸ Κούφην, μὴδὲν θέον, τρέψαι τὸ Κούφον ἐτόλμησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ· οἷα κάμοι τῶν μὴ θεόντων ἐτολήθη τινά.

ΣΕΛΙΔ. 166, στ. 5, Νικομήδῃ, εἶπε, τούτῳ.) Νικομήδῃ, οὐ Νικόδημον ὀνομάζει τοῦτον ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν· ὅθεν παρεληφώς προσέθηκα καὶ τὸ, Εἶπε, ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ, Ἐφη.—Στ. 14, Ἐμμεΐναςαν.) Ἰσως γρ. Συμμεΐναςαν, καθὰ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπετίπαταν. — Στ. 19, Τούτους ἂν . . . ἢ ἐκείνους.) Κατ' ἔλλειψιν τοῦ Μάλλον, ἧς ἐστὶ μὲν καὶ ἐκ τῶν πάλαι ἀναλέξασθαι παραδείγματα, μακροῦ δὲ πλείω ἐκ τῶν μεταγενεστέρων. — Στ. 26, Τοῖς αὐτῶν.) Ἡ γραπτέον, Τοῖς ἀλλήλων, ἢ ἐπὶ τούτου ἐκδεκτέον.

ΣΕΛΙΔ. 167, στ. 18, Ἀεοντίδας.) Ἀεοντιάδας οὗτος παρὰ Ξενοφῶντι καλεῖται.—Στ. 22, Ἀρμόσασθαι δι' ὀλίγων τὴν πολιτείαν.) Ἐκ δημοκρατουμένης ὀλιγαρχικῆν ἀποφῆσαι.

ΣΕΛΙΔ. 168, στ. 15, Παρακινεῖν.) Ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ κατάλυσιν τῆς ὀλιγαρχίας· καθὰ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ φαμέν Τοὺς ἐπαρακίνησαν εἰς τὴν ἐλευθερίαν, ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσι. — Στ. 19, Τοῦ Κατελθεῖν.) Προσέθηκεν ἐκ διορθώσεως τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 23, Ἰδίᾳ τε.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἰδίᾳ τό. — Στ. 25, Εἴη.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Εἶναι. — Στ. 29, Καὶ κινδυνευτέον.) Ἰσως

περιαιρετέος ὁ σύνδεσμος, ὃν καὶ ὁ Λατίνος μεταφραστὴς παρέλιπε.

ΣΕΛΙΔ. 169, στ. 5, Συνεπὴνουν.) Συγκατετίθεντο.—στ. 7, Φυλίδα.) Οὕτως ἔγραψα ὡδὲ τε καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς, ὡς γράφεται παρὰ Ξενοφῶντι, καὶ παρ' αὐτῶ Πλουτάρχῳ ἐν ἄλλοις (Περὶ τοῦ Σωκράτ. Δαιμον. § 4) ἀντὶ τοῦ Φιλίδας. — στ. 16, Παραβαλέσθαι.) Παρακινδυνεῦσαι. — στ. 20, Μέλων.) Παρὰ Ξενοφῶντι, Μέλλων. — Δαμοκλειδάς.) Ἐξ Ε. Δ. καὶ αὐτοῦ (κατωτέρ. § 11) Πλουτάρχου, ἀντὶ τοῦ, Δαμοκλειδῆς. — στ. 23, Δώδεκα.) Ἐπτὰ μόνους ἀριθμῆι Ξενοφῶν (Ἑλλην. Ε, δ', 3). — στ. 25, Στάλικας.) Πασσάλους, ὡς ἐξηγεῖται ὁ ἡμέτερος Φώτιος, καὶ ὁ Ἡσύχιος. Λέγει δὲ τοὺς ἐμπεπηγότες τῇ γῆ σκόλοπας, οἷς ἀνέχονται καὶ ἐπερείδονται τὰ θηρευτικὰ δίκτυα. Ἡ δὲ συνήθεια Σταλίκια μὲν οὐδετέρως καλεῖ τοὺς ὄρους, τουτέστι τοὺς πεπηγότες σκόλοπας ἢ πασσάλους εἰς ὄρων διάκρισιν· τοὺς δὲ θηρευτικούς πασσάλους διὰ τοῦ μήπω καταχωρισθέντος ἐν τοῖς Λεξικαῖς ὀνόματος Πολυβέργια δηλοῖ, ὡς ἐσι μαθεῖν ἐκ τοῦ σχολιάσαντος τὸν Ὀππιανὸν (Ἄλιευτ. Δ, 606). — στ. 29, Οὐδὲ ὑπὸ τοῦ θεινοῦ πλησιάζοντος.) Καθ' ὑπερβιασμὸν, ᾧ πέρα τοῦ θέοντος χρῆται Πλούταρχος. Τὸ ἐξῆς, Οὐδ' ὑπὸ πλησιάζοντος τοῦ θεινοῦ, ἢ καὶ κατ' ἔλλειψιν τῆς προθέσεως, Οὐδὲ πλησιάζοντος τοῦ θεινοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 170, στ. 5, Ἐν χειρὶ γενομένου.) Φράσις συνώνυμος τῇ μετοχῇ, Πλησιάσαντος. Τὸ γὰρ Ἐγγύς καὶ πλησίον καὶ παραχρῆμα σημαίνει τὸ Ἐν χειρὶ, ὡς τὸ Παρὰ πόδας καὶ Κατὰ πόδας. Λέγεται δὲ καὶ ἐνικῶς, Ἐν χειρὶ, οἷον ἐσι τὸ τοῦ Σοφοκλέους (Τόμ. 4, σελ. 694, ἐκδ. Βρυγ.) ἐπὶ τοῦ Εὐθέως καὶ παραχρῆμα,

Ὅργῃ γέροντος, ὥς μαλθακὴ κοπίς,

Ἐν χειρὶ θήγεται, ἐν τάχει δ' ἀμβλύνεται.

Καὶ μεθ' ἑτέρων δὲ προθέσεων τὴν αὐτὴν ἔσωσεν ἡ Χεὶρ σημασίαν. Τοιοῦτόν ἐσι τὸ Ὑπὸ χεῖρα, ᾧ ἀλλαχοῦ (Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Σ. βραδ. τιμωρ. Τ. 8, σελ. 168, ἐκδ. Ρεῖσκ.), Πλούταρχος ἐχρήσατο, παραπλησιῶς πως τῷ παρὰ τοῖς Γαλάταις Sous la main· καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ἐβδομήκοντα, Ἀνά χεῖρα, Ἐπὶ χεῖρα καὶ Πρὸς χεῖρα· καὶ τὸ παρ' Ἴπποκράτει (Γαλην. ἐξηγ.) καὶ παρ' Εὐριπίδῃ (Ἡρακλειδ. 430) Ἐς χεῖρα, καὶ τὸ παρὰ Στράβωνι (σελ. 669) Κατὰ χεῖρα.—στ. 7, Ἐκεῖθεν.) Ἦτοι γραπτέον, Ἐκεῖ (τουτέστιν ἐν Λακεδαίμονι) ἢ καταχρησασθαι τὸν Πλούταρχον ὑποληπτέον τῇ λέξει.—στ. 13, Ὡς οὐκ εἶχε, καὶ δοῦναί τι.) Ἐξ Η. Δ. ἢ προσθήκη τοῦ συνδέσμου, ὃν ἀναγκαῖον

μὲν ἐνόμισαν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, διορθοῦν δὲ τὸ χωρίον ἐπεχείρησαν ὦδι, Ὡς οὐκ εἶχε δοῦναι, καὶ χρῆσαι τιμῇ, ἐξ ἐτέρου παραλλήλου χωρίου τοῦ Πλουτάρχου (Περὶ τοῦ Σωκράτ. δαιμον. § 18). Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ Δοῦναι, ἐπὶ τοῦ Χρῆσαι, ἢ Δανείσαι τεταχέναι εἰκὸς τὸν Πλουτάρχου κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν συνήθειαν, ἐν οἷς γὰρ οἱ Γάλλοι χρῶνται τῷ Prêter, πολλάκις ἡμεῖς τῷ Διδόναι καταχρώμεθα· οἶον, Γάλλος μὲν ἀνὴρ, συμποσιάζων, φαίη ἂν πρὸς τὸν συμπότην, Prêtez moi votre couteau, Γραικὸς δὲ, Δός (καὶ οὐ Δάνεισόν) με τὸ μαχαίριόν σου. — στ. 19, Τραπέσθαι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τρέπεσθαι. — στ. 21, Γεωργῶν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τὰς γεωργῶν.

ΣΕΛΙΔ, 171. στ. 3, Ἐπραττεν ὅτι μάλισα... παρέξιεν.) οὐκ ἀπεικώτως οἱ πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο ὀρθότερον ἐν τοῖς τοιοῦτοις εἶναι τὸ Ἐπραττεν ὅπως μάλισα... παρέξει. — στ. 28, Διεφθαρμένον ὑπὸ τοῦ παρόντος.) Διπλῆ ἔλλειψις, Διεφθαρμένον τὰς φρένας ὑπὸ τοῦ παρόντος κακοῦ, ἢ κινδύνου. Ἐπιθι τὰ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 125 καὶ 218) σημειωθέντα περὶ τῆς πρώτης. — στ. 21, Ἀπολομένων.) Δ. Γ. Ἀπολουμένων· ὁ καὶ ἄμεινον. — στ. 30, Ἐκ ποδῶν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐκποδῶν.

ΣΕΛΙΔ. 172, στ. 9, Φυλλίδας.) Φίλιππος, γραπτέον εἶναι εἰκασέ τις τῶν πρὸ ἡμῶν, ἐξ ἐτέρου ὠρμημένος χωρίου τοῦ Πλουτάρχου. — Εἶπον.) Εἰς τὸ εἶπεν, τρέπειν παρήνεκέ τις. Μήποτε δὲ μᾶλλον τὸ ἐχόμενον, Ἀκίκοα, τρεπτέον εἰς τὸ Ἀκηκόαμεν. — στ. 10, Καὶ ἐν τῇ πόλει.) Προσέθηκα τὸν σύνδεσμον ἐκ Δ. Γ.

ΣΕΛΙΔ. 173, στ. 14, Ἐπιζάντων.) Τοῦ Χάρωνος καὶ τοῦ Μέλωνος. — στ. 15, Κρότον ἐποίησαν.) Οἱ περὶ τὸν Ἀρχίαν. — Οἰομένων.) Γραπτέον, Οἰόμενοι· πρὸς γὰρ τοὺς περὶ Ἀρχίαν ἀναφέρεται. — στ. 27, Αἰσθόμενου.) Δ. Γ. Αἰσθόμενοι· οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν δηλονότι. — στ. 30, Αὐτῶ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτό.

ΣΕΛΙΔ. 174, στ. 6, Συνεπλέκετο.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Συνεπέπλεκτο. — στ. 12, Ἐκ ποδῶν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκποδῶν. — στ. 17, Τὰ περὶ τὴν οἰκίαν.) Ὑπενόει τις τῶν πρὸ ἡμῶν γραπτέον εἶναι, Τὰ περὶ τὴν ἀγοράν· Ἀμύτος δὲ ἐπὶ τῆς οἰκίας τοῦ Χάρωνος ἐξεδέξατο τὸ λεγόμενον. — στ. 28, Ἐκποῦντα.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀναχωροῦντα.

ΣΕΛΙΔ. 175. στ. 11, Ὑποσπόνδους.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ Ἀποσπόνδους. — στ. 14, Ἐριπίδαν μὲν καὶ Ἄρκισον.) Οὕτως ἔγραψα ἐξ ἐτέρων Πλουτάρχου χωρίων (Ἀγησιλ. 11, καὶ Περὶ τοῦ

Σωκράτ. δαίμον. § 17), ἀντί τοῦ, Ερμιππίδαν μὲν καὶ Ἄρχισσον.—
 Στ. 15. Δυσανορίδας.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντί τοῦ Δυσανορίδας. — Στ. 21,
 Δυνατωτέρων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ, Δυνατωτάτων.
 —Στ. 28, Τῆς Λακεδαιμονίων.) Δ. Γ. Τῆς τῶν Λακεδαιμονίων.

ΣΕΛΙΑ. 176, στ. 15, Μᾶλλον ἄψασθαι.) Περιττὸν ἐδοξέ μοι,
 ὡς καὶ ἐτέρῳ τινὶ τῶν πρὸ ἡμῶν, τὸ Μᾶλλον. — Στ. 23, Ῥάδιον
 τοῖς.) Ἐξ Η. Δ. (συνάδοντας καὶ τοῦ Ἀμιότου) ἀντί τοῦ, Ῥάδιον ὄν
 τοῖς, ἢ ὡς ἐτέρα Δ. Γ. Ῥάδιον αὐτοῖς, ἣν προείλοντο οἱ πρὸ ἡμῶν.—
 Πόλεμον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἡμῶν ἀντί τοῦ, Πολεμεῖν.—Στ. 27, Τοῦς
 ἀποστατικῶς τῶν Ἑλλήνων ἔχοντας.) Ἐκείνους ἐκ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι
 ἐφίεντο τοῦ ἀποστατῆσαι. Ἐν ἄλλοις δὲ ἀντί τοῦ, Ἑλλήνων, φέρεται
 Λακεδαιμονίων, ἣ γραφῇ ἠκολούθησε καὶ Ἀμιότος, κατὰ τοῦτον τὸν
 νοῦν, Τοῦς ἐφιεμένους ἀποστῆναι τῶν Λακεδαιμονίων.

ΣΕΛΙΑ. 177, στ. 1, Ἐξερόριπίζοντο τοῖς θυμοῖς.) Ἐξήπτοντο καὶ
 ἀνεφλέγοντο τὰς ψυχὰς ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ ῥιπιζομένου πυρός. —
 Διεπονοῦντο τοῖς σώματι.) Ἠσκοῦντο, ἢ ἐγυμνάζοντο τὰ σώματα. —
 Στ. 5, Ἀπολαμβάνεις.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντί τοῦ Ἀντιλαμβάνεις.—Στ. 10,
 Ἀπάγοντες.) Ἐξ Ε. Δ. (ἢ συνάδει καὶ ὁ Ἀμιότος) οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ
 Ἀγαπῶντες. — Στ. 10, Ἀφ' ἧς.) Ἐλλειπτικῶς τοῦ Ἡμέρας. Τοῦτο ἢ
 συνήθεια οὐ μόνον Ἀφῆς ἐπιρρήματικῶς ἀλλὰ καὶ Ἀπὴν λέγει (Δου-
 κάγγ. λέξ. Ἀπὴν), τὸ μὲν τῆς προθέσεως π ἄτρεπτον φυλάξασα ἰαστί,
 ἀντί δὲ τῆς γενικῆς τὴν αἰτιατικὴν λαβοῦσα, διότι καὶ αἰτιατικῇ φιλεῖ
 συνάπτει τὴν Ἀπό. Λέγει δὲ καὶ Ἀπήτης, τὸ μὲν Ἡς ἰαστί εἰς τὸ Τῆς
 τρέψασα, τὸ δὲ τῆς προθέσεως ληκτικὸν εἰς τὸ η, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ
 Ἀπηλογοῦμαι ἀντί τοῦ Ἀπολογοῦμαι.—στ. 16, Τανάγρα.) Ἐξ Η. Δ.
 ἀντί τοῦ, Τάναγραν, ἢ ὡς ἡ Δ. Γ. Τάναγρα.—στ. 17, Αὐτῶν.) Ἐξ
 Η. Δ. ἀντί τοῦ, Αὐτόν. Τὸ ἐξῆς, Πολλοὺς δ' αὐτῶν, καὶ Πανθοίδην τὸν
 ἄρμοστὴν τρεψάμενος ἀνεῖλε πρὸς Τανάγρα.—Στ. 25, Μέγαν ἦρεν ἐν
 δόξῃ.) Ἴσως ἐγγράπτο Μέγαν ἦρε δόξῃ· καὶ ἦν αὐτοῦ χρηστότερον τὸ
 κατ' ἔλλειψιν.

ΣΕΛΙΑ. 178, στ. 5, Βάσιμον.) Ἐλλειπτικῶς τοῦ Χωρίου, Πεδίου,
 ἢ Ἐδαφος.—Τὴν γὰρ διὰ μέσου.) Διπλῆ ἔλλειψις, ἀντί τοῦ, Τὴν διὰ
 μέσου μέρους χώραν.—Στ. 19, Τὰ γὰρ πλείστα.) Τὰ δὲ πλείστα, ἡρ-
 μήνευσαν ὅ τε Λατίνος καὶ ὁ Γάλλος μεταφραστῆς· ὁ καὶ ἄμεινον.—
 Στ. 20, Γεννητοῖς.) Οἰνητοῖς, ἡρμήνευσεν ὁ Ἀμιότος, οὐ τοιαύτη ἐν-
 τυχὼν γραφῇ, ἀλλ' ὅτι τὸ Γεννητοῖς ἐνταῦθα συνωνυμεί τῷ Οἰνητοῖς, ἢ
 Ἀνθρώποις. Οὐοῦς, Ὁ γὰρ πάτριος λόγος, τουτέστιν ἢ παράπατέρων

εἰς παῖδας παραδοθεῖσα φήμη οὐ συγκαταριθμεῖ τὸν Ἀπόλλωνα ἐκείνους τοῖς δαίμοσι, τοῖς ἐξ ἀνθρώπων μὲν γεννηθεῖσι, μεταβληθεῖσι δὲ εἰς ἀθανάτους.—Στ. 22, Ἐκ μεταβολῆς.) Περιέγραφα, ὡς καὶ οἱ πρὸ ἐμοῦ, τὸ δεύτερον τοῦτο, Ἐκ μεταβολῆς, ὅπερ οὐδ' ὁ Ἀμιότος ἐξέφρασε.—Στ. 30, Ἐμπεπτώκαμεν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐκπεπτώκαμεν.

ΣΕΛΙΔ. 179, στ. 1, Εὐθύς ἐκέλευσε.) Δ. Γ. Εὐθύς πᾶσαν ἐκέλευσε.—Στ. 10, Κατ' αὐτούς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Καθ' αὐτούς.—Στ. 13, Διέσχε.) Διέστη, εἰς δύο ἐμερίσθη, ὅπως ἂν διάβασιν τοῖς Θηβαίοις παράσχοι, καὶ οὕτως αὐτῶν ἀπαλλαγείη.—Στ. 15, Τὴν δεδομένην ἐάτας ὁ Πελοπίδας.) Προσέθηκα ἐκ Δ. Γ. τὴν μετοχὴν, ἀνθ' ἧς ἐτέρω Δ. Γ. Χαίρειν ἐάτας. Ὁ νοῦς, Ἐάτας ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι διαστάντες ἐδίδουσαν αὐτῷ διάβασιν, ἡγεῖτο πρὸς τοὺς συνηστώτας, τουτέστι, πρὸς τοὺς πεπυκνωμένους καὶ ἀδιάβατους.—Στ. 17, Ἐφυγον.) Δ. Γ. Ἐθεον. Ἴσως γρ. Ἐφευγον.

ΣΕΛΙΔ. 180, στ. 6, Οἴκησιν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἄσκησιν.—στ. 8, Ὁ ἐκ πόλεως.) Προσέθηκα οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ ἄρθρον, ὅπερ ἔχει καὶ ὁ Ἀμιότος.—Στ. 14, Ὡς φρήτρη κ. τ. λ.) Ἐκ τῆς Ἰλιάδος Β, σίχ. 363.—Στ. 16, Φράτορας.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὴν λέξιν οἱ πρὸ ἐμοῦ.—Στ. 21, Μᾶλλον ἐτέρων παρόντων.) Μᾶλλον ἢ ἐτέρους παρόντας.

ΣΕΛΙΔ. 181, στ. 3, Ἄπαντας τοῖς στέροισι, ἐν ὅπλοις μετ' κ. τ. λ.) Οὕτω γραπτέον εἶναι ὁ φίλος Κλαυέριος (ἐν ταῖς εἰς τὴν Ἀμιότ. μετάφρ. σημειώσεσι Τόμ. Γ, σελ. 476) ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως κατενόησεν, ἀντὶ τοῦ, Ἄπαντας ἐν τοῖς στενοῖς ὅπλοις, καὶ μετ'.—Στ. 4, Ἀναμειγμένους.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀναμιγνυμένους.—Στ. 15, Τὴν ἐξ Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης.) Τὴν Ἀρμονίαν λέγει, ὡς παρέφρασεν ὁ Ἀμιότος, καὶ ὡς αὐτὸς Πλούταρχος ὑπονοεῖν παρέχει διὰ τῶν ἐξῆς, “Δι' ἁρμονίας καθισταμένων, . . .—Στ. 22, Διαλελυμένων, καὶ παρά πολὺ μεμιγμένων τῷ φαυλοτέρῳ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Διαλελυμένης, καὶ παρά πολὺ μεμιγμένου ἢ τὸ φαυλότερον. Δ. Γ. Διαλελυμένος καὶ παρά κ. τ. λ. Διαλελυμένης, καὶ παρά πολὺ μεμιγμένων οἱ τῶν φαυλοτέρων. Οἱ δὲ πρὸ ἡμῶν διώρθουν οὕτως· Διαλελυμένη καὶ πρὸς πολὺ μεμιγμένη τὸ φαυλότερον. Ὁ δ' Ἀμιότος, *Divisée et mêlée parmi beaucoup d'autres qui valaient moins.*—Στ. 24, Καθαρῶς.) Κεχωρισμένως τῶν ἄλλων.—Καὶ περὶ αὐτῶν.) Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐκ διορθώσεως, ἦν ἀποδεξαμένῳ μεταμέλει μοι· ὄφειλον γὰρ εἶναι κατὰ χώραν τὸ, Καὶ περὶ αὐτῶν, τουτέστι Περὶ τῶν

Πελοπίδαν. Περιττός δὲ καὶ ὁ Καί, ὃν καὶ Ἀμιότος παρέλιπε. — Στ. 26, Προσκινδύνευε τοῖς.) Γραπτέον ἴσως, Προσκινδύνευεν ἐν τοῖς, ἀνελλιπῶς τῆς προθέσεως. — Στ. 28, Ἐμπίπτοντες.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Ἐκπίπτοντες.

ΣΕΛΙΑ. 182, στ. 1, Ἐιέντας.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, ὄντας. — Στ. 11, Χρῆ παραινεῖν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἄει χρῆ παραινεῖν. Λεῖπει δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀμιότου μεταφράσει τὸ εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐπιρῶρημα τοῦτο ὅπερ εἰκός, ὡς ἐσημειώσαντο καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἐκ διαφόρου γραφῆς (ΔΕΪ) τοῦ Χρῆ, διὰ τὴν ὁμοιότητα γεννηθῆναι. — Στ. 20, Σήματα.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Σώματα. — Στ. 27, Προῦφαινον.) Καὶ τοῦτο ἐκ Δ. Γ. οἱ αὐτοὶ ἀντὶ τοῦ, Προῦφερον.

ΣΕΛΙΑ. 183, στ. 9, Τῶν μὲν παλαιῶν.) Ἰσ γρ. Τοῦτο μὲν, τῶν μὲν διὰ τὸ ἐπαγόμενον μετ' ὀλίγα, Τοῦτο δέ. — Στ. 16, Ἐκεῖνοις γὰρ ἐπιμαρτυρῆσαι τὰ κατορθώματα.) Τοῦ καλῶς καὶ τοῖς θεοῖς ἀρεσκύντως πεπράχθαι μαρτύριον γεγονέναι τὰς ἐπακολουθησάσας νίκας. — Τοῦτο δέ.) Τούναντιον δὲ πάλιν προφέροντες παραδείγματα τῶν μὴ πεισθέντων τοῖς χρησμοῖς, ὡς ἄριστα ἠρμήνευσεν Ἀμιότος. — Στ. 19, Ταύτην εἶδε τὴν ὄψιν.) Ἰσ. γρ. Τὴν αὐτὴν εἶδεν ὄψιν· τουτέστιν, ἦν καὶ Ἀγαμέμνων, ὥσπερ ἠρμήνευσε καὶ Ἀμιότος. — Στ. 20, Ἀπομαλθακωθείς.) Χρηστότερον, καὶ αὐτῷ Πλουτάρχῳ συνηθέστερον τὸ Ἀπομαλθακισθείς. — Στ. 30, Ἴππος ἐξ ἀγέλης καὶ πῶλος.) Τὸ χωρίον οὐκ ἔρῶται· γραπτέον γὰρ δίχα τοῦ συνδέσμου, ἢ παραλείποντας τὴν πρώτην λέξιν, Ἐξ ἀγέλης πῶλος, ἢ γοῦν τρέποντας, Ἴππων ἐξ ἀγέλης πῶλος, ἢ ἢ καθ' ὑπερβίχασμόν ἀντὶ τοῦ, Ἐξ ἀγέλης Ἴππων πῶλος.

ΣΕΛΙΑ. 184, στ. 3, Πυρσότατον.) Ἐκλυτότατον, παρ' ὃ καὶ ὁ παρ' Αἰσχύλῳ Πυρσοκόρησις λέων (Φώτ. καὶ Ἠσύχ. λέξ. Πυρσοκόρησον), ὁ πυρσὴν, τουτέστι ξανθὴν, χαίτην ἔχων. Καὶ σημειοῦ τὸ Πυρσός ταυτὸν ὃν τῷ Πυρρός, καθά καὶ τὸ Κόρησι τῷ Κόρῳ. — Στ. 4, Συμφρονίσας.) Ἐκ Δ. Γ. (ὃ συῆκε Πόρτος) ἀντὶ τοῦ, Συμφωνίσας. — Στ. 6, Μὴ περιμένωμεν.) Ἀμιότος μετέφρασεν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγεγραπτο, Μὴ περιμένε. — Στ. 10, Διδόντες.) Οὐθ' αὕτη, οὐθ' ἢ Δ. Γ. Διδόντος, ἔρῶται. Γράφε Διαδιδόντες, ὡς ἠρμήνευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί. Λόγον μὲν γὰρ διδόναι ἐστὶ τὸ ἀπολογεῖσθαι, ἢ τὴν αἰτίαν τινὸς ἐξηγεῖσθαι· Λόγον δὲ διαδιδόναι, τὸ ἐκφέρειν εἰς ἅπαντας τὸ τέως ἄγνωστον καὶ δημοσιεύειν. — Στ. 20, Συναγαγεῖν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Συναγεῖν. — Στ. 25, Ἐπισάταις.) Ἐπισάτης ὁ ἐν τῇ παρατάξει κατὰ νότου τεταγμένος ἐτέρου, τοῦ λεγομένου ἀντιδιεζαμένως Πρω-

τοσάτου.—Ζευγίταις.) Εἶη δ' ἂν ὁ Ζευγίτης ὁ πλευρόθεν ἐτέρου τεταγμένος, καὶ Παραστάτης σχετικῶς καλούμενος. Διὸ καὶ γραπτέον ἔοικε, Ζυγίταις παρὰ τὸ Ζυγόν. Ζυγόν δὲ ὧπερ ἀνωτέρω (§ 19 σελ. 181) Πλούταρχος ἐχρήτατο, λέγεται ἢ κατὰ μῆκος ἔκταξις τῶν μαχομένων, ὡσπερ Στίχος, ἢ κατὰ βάθος· ὅθεν καὶ Ζυγεῖν μὲν, τὸ ἐφεξῆς τετάχθαι κατὰ μῆκος, Στοιχεῖν δὲ τὸ ἐφεξῆς τετάχθαι κατὰ βάθος.—στ. 26, Ὅποι ποτὲ συνίησιν ὁ κίνδυνος καὶ καταλαμβάνει, καὶ συναρμόττειν κ. τ. λ.) Ἡ ἀντὶ τοῦ Καταλαμβάνει Δ.Γ. Καταλαμβάνειν, ὑπονοεῖν παρέχει μήποτε ἐγγράπτο δίχα τοῦ πρώτου συνδέσμου, Ὅποι ποτὲ συνίησιν ὁ κίνδυνος, καταλαμβάνειν καὶ συναρμόττειν, τουτέστιν Εἰς ὄντινα τόπον συνωθεῖ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος, καταλαμβάνειν ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ συναρμόττειν ἑαυτοὺς οὕτως, ὥστε ποτὲ μὲν ζυγίτην ἕτερον ἐτέρου εἶναι καὶ παραστάτην, ποτὲ δ' ἐπιστάτην, καὶ ἄλλοτε πάλιν πρωτοστάτην.—στ. 30, Συνέχεον.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Συνέχεε.

ΣΕΛΙΔ. 185, στ. 19, Στρατείας.) Γράφε, Στρατιᾶς.—στ. 24, Κἂν, ὡσπερ.) Δ. Γ. Καὶ ὡσπερ.

ΣΕΛΙΔ. 186, στ. 2, Στρατεία.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Στρατιᾶ.—στ. 14, Βουκάτιον.) Βούκαιρον γράφειν χρῆναι ἐσημειώσατο ὁ τῆς Ἀθρήνης ἱεράρχης Ἰέτιος, ἐκ τῶν εἰς τὸν Ἡσίοδον ὠρμημένους ὑπομνημάτων τοῦ Πρόκλου.—στ. 27, Μετὰ δίκην.) Γραπτέον, Μετὰ τὴν δίκην· πλὴν εἰ μὴ ἐλατίνισεν ἐνθάδε ὁ Πλούταρχος.

ΣΕΛΙΔ. 187, στ. 1, Κοινόν.) Εἰς τὸ Κενὸν τρέπειν ἐγνώκασιν οἱ πρὸ ἡμῶν.—στ. 2, Δύνωνται.) Δ.Γ. Δύνανται.— Ἀμωσγέπως.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Ἄλλως γε πως· ὁ δ' Ἀμίοτος οὐδέτερον ἐξέφρασε.—στ. 7, Ἀνδροκύδης.) Οὐ καὶ Πλίνιος (ΛΕ, λς') καὶ Ἀθίναςιοι (Η, σελ. 341), καὶ Πλούταρχος αὐτὸς ἀλλαχοῦ (Συμποσιακ. Δ, β') ἐμνημόνευσαν.—στ. 10, Τοῦ τέλους ἔχειν ἐλλείποντα.) Τέλος, ἐκ Δ.Γ. ἔγραψαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τέλους· καὶ δῆλον ὡς ἦτοι ταύτην ἀποδεχτέον τὴν γραφὴν, ἢ τὴν γενικὴν κατὰ χώραν ἐῶντας, τὸ ἀπαρέμφατον περιαιρετέον.—στ. 23, Καὶ ὁ Μενεκλείδης ζημιοῦται.) Τὸ μὲν προσεθὲν, Καὶ, ἐξ Η. Δ. τὰ λοιπὰ δ', ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Ὅμῃ Μενεκλείδαν ζημιώσῃ.

ΣΕΛΙΔ. 188, στ. 1, Διοικοῦντα.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Διοικεῖν.—στ. 22. Ὁ τῆς Ἑλλήσιν ὕσερον πολεμήσας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.) Ἀκυρωτέρας εἶρηται τοῦτο, περὶ τοῦ πολεμήσαντος ὑπὲρ τοῦ ἀφελέσθαι τοὺς Ἑλλήνας τὴν ἐλευθερίαν.—στ. 24, Ζηλωτῆς γεγονέναι ἔδο-

ξεν Ἐπαμινώνδου, τὸ περι... ἴσως κατανοήσας.) Ἴσως ἐγγεγραπτο πάλαι “Ζηλωτῆς γεγρονέναι ΤΙΣΙΝ ἔδοξεν Ἐπαμινώνδου, τὸ περι... , ἴσως ΚΑΤΑΝΟΗΣΑΣΙΝ,,.

ΣΕΛΙΑ. 189, στ. 8, Βουλόμενος μὲν ἐπιφανῆναι.) Οὕτω γράφειν παρήνεσαν οἱ πρὸ ἐμοῦ περιελόντες τὸν ἕτερον τῶν συνδέσμων Οὔν, τὸν μετὰ τὸν Μέν. — στ. 21, Καθύβρισο.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Καθύβρισαι.—Συναγαγών.) Ἐξ Ε. Δ. ἡ περιαιρέσεις τοῦ συνδέσμου ἐκ τῆς κοινῆς γραφῆς, Καὶ συναγαγών.—στ. 22, Ἦγεν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἦγεν.—στ. 30, Ὡς μετὰ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὡς γε μετὰ, ἢ ὡς ἑτέρα Δ. Γ. Ὡς μετὰ.

ΣΕΛΙΑ. 190, στ. 22, Ἦθους) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Εἶδους.

ΣΕΛΙΑ. 191, στ. 8, Ἀπέσειλεν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀπέσειλαν. — στ. 22, Ὄς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὄς. — στ. 25, Σκοτούσση.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Σκοτούση.

ΣΕΛΙΑ. 192, στ. 8, Ἐπτηξ' ἀλέκτωρ δοῦλον κ.τ.λ.) Ἐκ Δ. Γ. τὸ, Δοῦλον, οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Δοῦλος' περὶ ἧς διαφορᾶς ἐπιτι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 360) σημειωθέντα. — Στ. 19, Ὡς ὁ πρῶτος περὶ τῆς.) Οὕτω διωρθώκασι οἱ πρὸ ἐμοῦ, συνάδοντες Ἀμιότω, ἀντὶ τοῦ Ὡς πρῶτος ἐπὶ τῆς. — στ. 24, Ταύγετον.) Ἐξ Ε. Δ. (συνάδοντας καὶ τοῦ Ἀμιότου) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Γέταν. — στ. 27, Ταῦτά τ' οὔν... ἐθαύμαζεν ἐπὶ τῇ δόξῃ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ταῦτ' οὔν... ἐθαύμαζε τῇ δόξῃ. Ὁ νοῦς, Διὰ ταῦτά τε οὔν (τουτέστι τὰς κατὰ τῶν ἑαυτοῦ ἐχθρῶν τῶν Λακεδαιμονίων νίκας τοῦ Πελοπίδου) ἔχαιρεν ὁ Ἄρταξέρξης, καὶ τὸν Πελοπίδαν ἔτι μᾶλλον ἐθαύμαζεν ἐπὶ τῇ διὰ τὰς νίκας ταύτας δόξῃ.

ΣΕΛΙΑ. 193, στ. 6, Ὡ τὸν σέρωνον.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὅτι τὸν σέρωνον.—στ. 22, Σακεσφόρου.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Σκευοφόρου. Καὶ κυρίως μὲν ὁ Σακεσφόρος συνωνυμεῖ τῷ Ἀσπιδοφόρῳ· παρὰ γὰρ τὸ Σάκος τὸ δηλοῦν τὴν ἀσπίδα. Μεταφορικῶς δὲ Σακεσφόρος ἐπωνόμασαι ὁ δημαγωγὸς Ἐπικράτης δι' ὃν ἔτρεφε θασύτατον πάγονα, ὅτι καὶ προκαλύπτει ὁ τοιοῦτος τὸ σῆθος, ὡσπερ καὶ ἡ ἀσπίς. Κεκομῆθηται δὲ εἰς τὴν θασύτητα οὐ μόνον ὑπ' Ἄρισφάνους (Ἐκκλησ. 71) ἀλλ', ὡς παραδέδωκεν ὁ σχολιάσας αὐτὸν, καὶ ὑπὸ τοῦ Κωμικοῦ Πλάτωνος, φήσαντος,

Ἄναξ ὑπίνης, Ἐπίκρατες σακεσφόρε.

στ. 27, Ὅσων.) Δ. Γ. Ὅσον.

ΣΕΛΙΑ. 194, στ. 3, Αὐτοῦ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἢ

συνάδει καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστῆς, καὶ ὁ Ἀμιότος, ἀντί τοῦ, Αὐτῆν. — Στ. 9, Τοῦ Στρατηγοῦ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ συμφωνοῦντες Ἀμιότῳ, προσέθηκαν τὸ ἄρθρον. — Στ. 12, Ἀποκινδυνεύειν ἐν ἐπτακισχιλίαις.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τῆς προθέσεως, ἣν οἱ πρὸ ἡμῶν, διορθοῦντες καὶ αὐτοὶ, τῷ ῥήματι συνῆψαν, γράφοντες Ἐναποκινδυνεύειν. — Στ. 14, Καὶ ξένους.) Λεῖπει ὁ σύνδεσμος παρὰ τῷ Ἀμιότῳ, ὥστ' οὐχ' ἑτέρους παρὰ τοὺς τριακοσίους ἰππέας εἶναι τοὺς ξένους. — Στ. 20, Καὶ παρεκάλει.) Περιέγραφα τὸν σύνδεσμον, ὡς περιττὸν, δόξαν τοῦτο καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν· πλὴν εἰ μὴ τις ἕτερον ῥῆμα ἐξερόρηκεναι τοῦ χωρίου ὑπολαμβάνοι, οἶον, Ἐνήγε καὶ παρεκάλει, ὥσπερ ὑπονοεῖν παρέχει καὶ ἡ Ἀμιότου μετάφρασις, Le sollicitoit et l' aiguillonnoit.

ΣΕΛΙΑ. 195, στ. 12, Κατιδὼν οὖν.) Περιττὸν ἔδοξε τοῖς πρὸ ἐμοῦ τὸ, Οὖν, κάμοι συνδοκεῖ. — Στ. 24, Ἔστη, καὶ περιεσκόπησεν, αὐτὸν κ. τ. λ.) Τὸ μὲν Περιεσκόπησεν ἐξ Η. Δ. (συναγδούσης τῷ Ἀμιότῳ Jetta sa vue ça et là tout à l' entour, τὰ λοιπὰ δὲ ἐξ Ε. Δ. ἀντί τοῦ, Ἔστη, καὶ περιέστησεν αὐτόν. Τῶν τις πρὸ ἡμῶν ἀντί τοῦ Περιέστησεν, γράφειν παρήνει, Περιήθηρσεν' ὁ τῆς αὐτῆς μὲν ἔχεται διανοίας καὶ τὸ Περιεσκόπησεν, οὗ γε μὴν τῆς αὐτῆς κριτικῆς ἀληθείας. — Στ. 28, Ἐξαλλόμενος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντί τοῦ Ἐξαλλόμενος.

ΣΕΛΙΑ. 196, στ. 2, Ἀνεκόπησαν.) Εἰς τοῦπίτω ἀπόσθησαν. — Στ. 10, Ἐπὶ τῇ τοῦ Πελοπίδου τελευτῇ βαρέως φέρειν.) Καινώς εἰρημένον, εἰ μὴ ἡμάρτηται ἡ γραφή, ἀντί τοῦ, Τὴν τοῦ Πελοπίδου τελευτὴν βαρέως φέρειν. — Στ. 21, Κεῖρασθαι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντί τοῦ Κεῖρεσθαι. — Στ. 23, Νενικηκότων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ, Νενικηκότας. — Στ. 29, Ἦτοῦντο.) Ἰσ. γρ. Ἦτουν.

ΣΕΛΙΑ. 197, στ. 3, Προπέμψουσιν.) Δ. Γ. Προπέμπουσιν, ἣν προείλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Στ. 4, Ψαῦσαι γε.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντί τοῦ, Ψαῦσαι τε. — Στ. 5, Δόξομεν ὑμῖν οὐκ ἀπιστεῖν.) Ἀντί τοῦ Ἰμῖν, Ἰσ. γρ. Ἰμᾶς, τοῦ Δόξομεν τνικαῦτα ἐπὶ τοῦ, Λογισόμεθα, ἢ Ἠγησόμεθα, λαμβανομένου. — Στ. 7, Ἰμῖν μὲν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προστεθείκασι τὸν σύνδεσμον. — Μόνου.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ Μόνου. — Στ. 10, Συνεχώρησαν.) Δ. Γ. Παρεχώρησαν. — Στ. 15, Ἐξόδιον.) Ἐπιθι τάς εἰς τὸν Ἠλιόδωρον σημειώσεις (σελ. 367). — Στ. 20, Τῶν τυχόντων.) Τοιαύτης δηλονότι ταφῆς ἐντίμου, ὡς ἡρμήνευσεν ὁ Ἀμιότος. — Στ. 21, Τῶν βιαζομένων.) Παθητικῶς ἐνθάδε, ὡς ὁ Ἀμιότος, οὐ μέσως, ὡς ὁ Λατῖνος μεταφρα-

ζής.—στ. 28, Ἀπέχειν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπέχειν.

ΣΕΛΙΔ. 198, στ. 1, Τύχη μεταβάλλεσθαι οὐκ ἀπολείπων.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τύχην μεταβάλλεσθαι ἀπολιπών. Ἴσως ἐγέγραπτο, Τύχην, μεταβάλλεσθαι πεφυκυῖαν, ἀπολιπών. — στ. 4, Διαγύρας.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Διαγύρας. — στ. 5, Ὀλυμπιάς.) Ἴσ. γρ. Ὀλυμπιακός. — στ. 19, Ἐφ' οὔς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐφ' οὔς. —στ. 24, φυλάκων.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ ἀδιανοήτου Φυγάδων. Ταύτην δὲ τὴν διόρθωσιν ὑπενόησεν ἴσως καὶ ὁ Ἀμιότος· ἀμφότερα γὰρ ἐξέφρασε, καὶ τὸ Φυγάδων, καὶ τὸ Φυλάκων. — στ. 25, Οὔσαν.) Πρὸς τὸ, Θήβην, οὐ πρὸς τὸ, Λαμπρότητα καὶ παρασκευήν.

ΣΕΛΙΔ. 199, στ. 15, Προσφέρουσα τὸν λύχνον.) Γράφε, Προφέρουσα κ. τ. λ. Τουτέστι, Πρὸ τῶν ἀδελφῶν φέρουσα τὸν λύχνον.—στ. 18, Πρῶτερον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πρῶτερον.—στ. 19, Μόνον, ἢ πρῶτον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μόνω, πρῶτον. Ἀμιότος δὲ, Πρῶτον, δίχα τοῦ Μόνω.

Μ Α Ρ Κ Ε Λ Λ Ο Σ .

ΣΕΛΙΔ. 201, στ. 3, Μάρκελλον.) Οὐ τοῦτον πρῶτον ἐκ τῆς οἰκίας τὸν Κλαυδίον κληθῆναι Μάρκελλον, ἀλλ' ἕτερον πρὸ τούτου, ἐκ τοῦ Λιβίου ἀρυσάμενος ἐσημειώσατό τις τῶν πρὸ ἡμῶν. — στ. 5. Κὰν τούτῳ.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ τούτῳ. — στ. 11, Ὅμηρος εἵρηκεν.) Ἐν Ἰλιάδι (Ξ, 86,). — στ. 21, Γενόμενος.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Γινόμενος.

ΣΕΛΙΔ. 202, στ. 4, Παῖς ὁμόνυμος, ἐν ὄρα τὴν ὄψιν ἐκπρεπής.) Ἄμεινον τὸ στίζειν ὧδε, Παῖς ὁμόνυμος, ἐν ὄρα, τὴν ὄψιν ἐκπρεπής. — Στ. 16, Μεμιγμένον ἀπαύστῳ θυμουμένῳ τὸ αἰδούμενον.) Μεμιγμένην ὀργῇ σφοδρᾷ τὴν αἰδῶ. — Στ. 18, Ἀργυραλοιβεῖα.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀργυραμυθίαν. Λοιβεῖα δὲ, καὶ Λοιβίασια, καὶ Λοιβίδες (παρὰ τὸ Λεῖβω), ἐκαλεῖτο τὰ σπονδεῖα, τουτέστι τὰ ἀγγελία ἀφ' ὧν ἔσπευδον τοῖς θεοῖς. — στ. 23, Ἰνσομβρες.) Ἐξ Ε. Δ. ὡς καὶ Πλούταρχος κατωτέρω (§ 4, σελ. 203), ἀντὶ τοῦ, Ἰθηρες. Ἄμεινον δ' ἀν. γράφοις Ἰνσουβρες (Λατιν. Insubres).—στ. 25, Γεσσάτι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Γεράται. Περὶ δὲ Γαισατῶν, ἢ Γεσσατῶν, ἐπιθι τοὺς ὑπομνηματίσαντας τὰ τοῦ Πλουτάρχου, καὶ τὰς εἰς τὸν Ἡσύχιον (λέξ. Γαισός) σημειώσεις τῶν κριτικῶν.

ΣΕΛΙΔ. 203, στ. 8, Βαρβαρικὸν μὲν γάρ.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Ἀμιότου προσέθηκα τὸν δεῦτερον τῶν συνδέσμων.—στ. 12, Καὶ δύο.) Ἐκ διορθώσεως (συναδούσης Ἀμιότω) προσέθηκα τὸν σύνδεσμον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 19, Ἰνσούμβρας.) Δ. Γ. Ἰνσούμβρας· δίχα τοῦ μ.—στ. 20, Πικηνίδος.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Πικηνίδος.—στ. 21, Ἐπὶ ταῖς.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Περὶ ταῖς.—στ. 22, Τοὺς οἰωνούς.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου, ὅπερ ἐξέφρασε καὶ Ἀμιότος.—στ. 29, Μάχη.) Δ. Γ. Μάχην.

ΣΕΛΙΔ. 204, στ. 13, Καὶ στρατεύματα, ἱερατικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχών.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Καὶ στρατευματικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχών. Δ. Γ. Καὶ ἱερατευτικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχών.—στ. 16, Ἐχων οἶκον.) Ἐξ Ε. Δ. καὶ Δ. Γ. προσέθηκα τὴν μετοχὴν.—στ. 17, Εἰς τὴν πόλιν.) Ἐξ Ἀμιότου προσέθηκα τὸ ἄρθρον, προσθεὶς ἂν καὶ μὴ φράσαντος ἐκείνου. — στ. 20, Τῷ αὐτῷ.) Οἶκω.—στ. 23, Μικροῦ ὄντος.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Μικρὸν οὕτως.—στ. 30, Μινουκίου.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Μινικίου, ἢ Μινυκίου. Οὐαλέριος δὲ Μάξιμος οὐδέτερον τούτων, ἀλλὰ Φάβιον ὀνομάζει Δικτάτωρα, ὥσπερ ἐσημείωσαντο οἱ πρὸ ἡμῶν.

ΣΕΛΙΔ. 205, στ. 2, Σόρικα.) Λατινισί Soricem, παρὰ τὴν εὐθεϊάν Sorex, ὃ καὶ αὐτὸ τῆς Ἑλλήνων αἰολικῆς διαλέκτου εἶναι σεσημειώται ὑφ' ἐτέρων. Ἰραξ γὰρ παρ' Αἰαλεῦσιν ὁ Μῦς, καὶ τῆ συνήθει τοῦ σ προσθήκη Σύραξ, ὥσπερ, ὚ς καὶ Σῦς. Πικρὰ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ τῶν Ἰταλῶν Sorcio, καὶ τὸ τῶν Γάλλων Souris.—στ. 9, Πολλὰ συμβατικά τῶν Γαλατῶν λεγόντων.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὴν μετοχὴν.—στ. 12, Γεσσάτι.) Δ. Γ. ἡ διόρθωσις Γεσάτι. — στ. 13, Ἰνσούμβρους.) Δ. Γ. Ἰνσούμβρους. Εἰσὶ δ' οὗς ἀνωτέρω (§ 1, σελ. 203) Ἰνσούμβρας ὠνόμασεν· ἄσατος γὰρ παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἡ γραφὴ τῶν ξενικῶν ὀνομάτων.—στ. 17, Βριτόμαρτος.) Δ. Γ. Βιρδόμαρος, ὥσπερ καὶ τῶν Ῥωμαίων συγγραφέων οἱ πλείους (Viridomarus). Ἐστὶ δ' οἷς καὶ Βιριδόμαρος (Viridomarus) ἀρέσκει γράφεσθαι. — Περὶ Πάδου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περὶ Πάδου.—στ. 19, Ἀκέρραϊς.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἀκέρρας. Σώζει δὲ μέχρι δεῦρο τοῦ νομα ἢ πόλις, Acerra παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς καλουμένη.—στ. 22, Νύκτας.) Ἰσ. γρ. Νυκτός.—στ. 23, Ἀνιείς.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀνιείς.—Περὶ τό.) Ἐκ διορθ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περὶ τόν.—στ. 24, Κλαστίδιον.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καπίδιον. — στ. 27, Ἀφικόμενος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀφικόμενοις.

ΣΕΛΙΔ. 206, στ. 4, 'Ολιγοσόν.) 'Εκ Δ.Γ. ἀντί τοῦ 'Ολίγισον ('Επιθι Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 472). — Στ. 7, Συντυγχάνει.) Συμβαίνει ἀπροσώπως ἐνθάδε, ὡς καὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Τυχάνει, οὐ μόνον ὅταν αὐτὸ τοῦτο, τὸ Συμβαίνει, σημαίη, οἶον, 'Ετυχε νά φοβηθῇ τὸ ἄλογον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπὶ τοῦ Προσθήκει, Χρῆ, ἢ Δεῖ, τάσσηται τῶν ἀπροσώπων, οἶον "Τυχάνει τοῦ ἡγεμόνος νά ἐπιμελῆται ἀκριβῶς κ. τ. λ. (Θεατρ. , Πολιτικ. σελ. 37.) , Εἰκὸς δὲ τοῦτο σημῆναι τὸ τελευταῖον, διότι τὰ δέοντά τε καὶ πρέποντα τοιαῦτα μάλιστα ἐξίτε καὶ λέγεται, ὅτι εἰς σκοπὸν ἀποτείνεται καὶ σκοποῦ τινος τυγχάνει.—Στ. 10, 'Εφ' ἡνίαν.) 'Επὶ τὰ ἀριστερά.—Στ. 12, Αὐτός.) Ἴσ. γρ. Εὐθύς· ὅπερ ἔοικεν ὑπονοῆσαι καὶ 'Αμιότος, En même instant ἐκφράσας. — Στ. 22, Καὶ πᾶσι ποικίλμασιν.) 'Εκ Δ.Γ. ἀντί τοῦ, Πᾶσι καὶ ποικίλμασιν. — Στ. 23, Στιλβούση) 'Εξ Ε. Δ. ἀντί τοῦ Στίλβουσα. Τὸ ἐξῆς, Καὶ διαφέρων πανοπλίᾳ σιλβούση ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ καὶ βαφαῖς καὶ πᾶσι ποικίλμασιν, ὥσπερ ἀτραπή. Ἔοικε δὲ λελέχθαι κατὰ μίμησιν Ὀμήρου (Ἰλιάδ. Α, 65) ἐν οἷς φησι περὶ Ἐκτορος,

Πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ

Λάμφ', ὥστε στεροπὴ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.

—Στ. 28, 'Ενεῖς.) 'Εξ Η.Δ. (παρὰ τὸ 'Ενήμη ἀντί τοῦ 'Ευθείς· περιέγραψα δὲ καὶ τὸ προσεχές Εὐθύς, ὡς γραφέων ἀμαρτίαν, ἣν ἀπέτεκεν αὐτὸ τὸ 'Ευθείς. 'Αμιότος δὲ ἔταξε τὸ Εὐθύς μετὰ τὸ ἐπαγόμενον, 'Αποπηδήσας. — Στ. 29, Πρὸς τὸν οὐρανόν.) 'Αμιότος ἠρμήνευσε, Πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέψας. — Στ. 30, Ὡ μεγάλα στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων ἔργα καὶ πράξεις ἐπιβλέπων.) 'Εξ Η.Δ. τὸ 'Επιβλέπων ἀντί τοῦ Περιβλέπων, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ Δ. Γ. ἀντί τῆς ἀσυντάκτου γραφῆς, Ὡ μεγάλα καὶ ἡγεμόνων ἔργα στρατηγῶν καὶ πράξεις καὶ περιβλέπων.

ΣΕΛΙΔ. 207, στ. 4, Δίδου.) 'Εξ Η. Δ. ἀντί τοῦ Διαδίδου. — Στ. 5, Προστρεπομένοις.) Ἴσ. γρ. Προστρεπομένοις, ὅπερ ἐστὶν Ἰκετεύουσιν, ἢ, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος, σέβουσι, τιμῶσι, προσκυνοῦσιν· ὅθεν καὶ Προστροπὴ ἢ ἰκετεῖα, καὶ Προσρόπαιος ὁ ἰκέτης.—Στ. 8, Ἰδέα.) 'Εκ Δ. Γ. ἀντί τοῦ, Ἰδίαν. — Στ. 9, Ἰπέας.) 'Εξ Η.Δ. ἀντί τοῦ Ἰππεῖς· οὐκ ἀπτικίζειν δεῖξαι πειρώμενος τὸν Πλούταρχον, ἀλλὰ διαστεῖλαι βουλόμενος τοῦ προηγησαμένου κατ' ὀνομαστικὴν Ἰππεῖς. — Στ. 14, Μέν.) Περίγραφε τὸν περιττὸν τοῦτου σύνδεσμον.—Στ. 20, Τυχοῦσι.) 'Εξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ, Τυχοῦσα. Δ. Γ. Τυχούση. — Στ. 26, Εὐκτεάνου.) 'Εκ Δ.Γ. ἀντί τοῦ, Εὐκτεάνου. Εἶη δ' ἂν Εὐκτεάνος ἢ

εἰς ὄρθον πεφυκυῖα' καὶ ἴσως γρ. Εὐθυκτεάνου, κατὰ τὸ παρ' Ἡσυχίου Ἰθυκτεάνου.—Ὄρθιον.) 'Εξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ὄρειον. Παράβαλλε ταῦτα τοῖς ἐν Ρωμύλῳ (Πλούταρχ. Μέρ. Α. σελ. 48) εἰρημένοις. — στ. 30, Τῶν ἐκείνου κάλλιζον.) Τὸ ἐκείνου, οἱ μὲν πρὸς τὸν Φρίαμβον, οἱ δὲ, πρὸς τὸ Τέθριππον, ἀναφέρουσιν. Μήποτε δ' ἄμεινον πρὸς τὸν Θεόν, τουτέστι τὸν Φερέτριον Δία, ἀναφέρειν, ἐν ἧ κάλλιζον ἀπάντων τῶν τοῦ Διὸς ἀγαλμάτων.

ΣΕΛΙΔ. 208, στ. 2, Ἄλλα τε πεποιημένα.) 'Εξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἄμα πεποιημένα. — στ. 5, Αἰῶνος.) 'Εκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀγῶνος.—στ. 8, Βριτομάρτου.) Δ. Γ. Βιοδομάρου. — στ. 9, Φερέτριος.) Δ. Γ. Ὀπίμιος καὶ Φερέτριος.—στ. 10, Φερετρευομένου.) Ἐπὶ φερέτρου φερομένου· ἔπλασε δὲ τὸ Φερετρεύω Πλούταρχος παρὰ τὸ Φέρετρον. — στ. 13, Φερίρε.) Ρωμαϊκοῖς γράμμασι, Ferire. — στ. 17, Ὀπίμια.) Ὀπίμα γράφειν παραινουσί τινες παρὰ τὸ τῶν Ρωμαίων Opime, ὅπερ ἐξηγήσατο ἀλλαγῆ (Ρωμύλ. § 16) Πλούταρχος. Ἐλέγγοτο δὲ ἐπιθετικῶς πρὸς τὸ Σπόλια (Spolia)· τοῦτο δὲ παρὰ τὸ τῶν Ἑλλήνων Σκύλα τροπή τοῦ κ εἰς τὸ π, ὡς καὶ ἐν τῷ Lupus παρὰ τὸ Λύκος. — στ. 23, Οὔτος,) Ἰσ. γρ. Οὔτως. — στ. 24, Ὀπιμίαν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τιμίαν.— Ὅσα.) Προσυπάκουε τὸ Σκυλεύεται.—στ. 27, Λιτρῶν.) 'Εκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Λύτρων. Ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν λιτρῶν οὐχ εὔρηται ἐν τοῖς ἀντεγράφοις, μόνου Ἀμιότου ἐκφράσαντος, Ἀπὸ λιτρῶν πεντήκοντα.

ΣΕΛΙΔ. 209, στ. 4, Κανύσιον.) Δ. Γ. Κανούσιον. — στ. 10, Ρωμαίοις.) 'Εξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ρωμαῖοι. — στ. 11, Οἱ μὲν.) Ἀμιότος ἐξέφρασεν, οἱ μὲν πλεῖστοι.—στ. 16, Κατέφενγον.) Δ. Γ. Ἀφεώρων. — στ. 27, Κατατρέχοντας.) 'Εξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Κατέχοντας.

ΣΕΛΙΔ. 210, στ. 10, Ἐξήγε.) 'Εξ Η. Δ. (ἦν ἐξέφρασαν καὶ οἱ μεταφρασταὶ) ἀντὶ τοῦ, Ἐξήγαγε. — στ. 11, Λαμπρὸν οὕτω τὴν τύχην.) Εὐγενεῖα γὰρ ἦν πρωτεύων ἐν τῇ πόλει. Διὸ οὐ τρεπτέον τὸ Τύχην εἰς τὸ, ψυχὴν, ὡς γεγράφασιν οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἐξ Ἀμιότου ὠρμημένοι.— Καὶ κεκοινωνηκότα.) Ἐκ διορθώσεως (συναδόσης Ἀμιότου) προσθεῖν κασι τὸν σύνδεσμον οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 13, Ὀμιλίᾳ προσάγεσθαι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ περιεῖλον τὸν μεταξὺ τῶν δύο τούτων λέξεων σύνδεσμον, Καί· ὃς συνέπλεκεν ἴσως ἕτερον ἀπαρέμφατον, ἐξερρύνηκός τοῦ χωρίου, οἶον, Αἰρεῖν καὶ προσάγεσθαι, ὅπερ ὑπονοεῖν συγχωρεῖ καὶ ἡ Ἀμιότου μετάφρασις, Attraire et Gagner,

Κακῶς δὲ τὸ, Ὀμιλία, ἔτρεψαν εἰς τὸ, Δι' ὀμιλίας. — Στ. 20, Ἐκείνη φερομένων.) Χρηστότερον ἂν εἶπεν, Εἰς ἐκείνον, ἢ Κατ' ἐκείνου, φερομένων. — Στ. 24, Ἦς ἔστι.) Ἐκ Δ. Γ. (ἢ συνάδει καὶ Ἀμιότος) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οἷς ἔστι.

ΣΕΛΙΑ. 211, στ. 5, Καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐπεσπάσατο.) Ἡ τῶν ὀπλων ἐρημία, δηλονότι· σαφέστερον μέντοι ἂν εἶπεν, Ἡ καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐπεσπάσατο. — Στ. 6, Ταραττομένων.) Στασιαζόντων. Ἰσως μέντοι γραπτέον, Ταραξομένων, κατὰ μέλλοντα, ὥσπερ ἔστιν ἀναλέξασθαι ἐκ τοῦ Λιθίου (ΚΓ, 16). — Στ. 10, Πρὸς τούτους.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πρὸς τούτοις. — Στ. 11, Αὔθις αὖ τοῦ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὔθις αὐτοῦ. — Στ. 16, Φόνῳ.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φόβῳ. — Στ. 19, Ἦτταν.) Γράφε ἐνάρθρως, Τὴν ἦτταν. — Οὐδὲ πεσεῖν νεκρούς τοσούτους.) Ὀκτακοσίους γὰρ πρὸς τοῖς δισχιλίαις, καὶ τούτους διζάζων, ἀριθμῶ Λιθίως τοὺς πεπτωκότας. — Στ. 22, Ὡς οὐ πρὸς ἄμαχον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οὐχ ὡς πρὸς ἄμαχον.

ΣΕΛΙΑ. 212, στ. 15, Χιλίους.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὴν λέξιν. Ἐπιθι Λιθίον (ΚΓ, 46). — Στ. 17, Διαφυλάξαντος.) Δ. Γ. Παραφυλάξαντος. — Στ. 29, Ῥωμαίοις.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ῥωμαίους. — Στ. 30, Τοῦ φρονήματος.) Περιττὸν ὡδὲ τὸ ἄρθρον.

ΣΕΛΙΑ. 213, στ. 7, Ἐπιστήμου.) Ἐκ διορθώσεως συναδούσης Ἀμιότῳ οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐπιστήμου. — Στ. 14, Εἰ... ἴσως, μηθενὸς κ. τ. λ.) Τὸ μὲν μηθενὸς, ἐκ Δ. Γ. παρείληφα ἀντὶ τοῦ, Μηθενί· τὸ δὲ Ἰσως, κατὰ χώραν ἐῶ, μὴ πειθόμενος τοῖς παραινέσασιν τρέπειν εἰς τὸ, Ὅμως, ἢ Ὄλως. Ἐστὶ γὰρ ἀνενεκτέον πρὸς τὸν συναπτικόν, ᾧ προσκολλώμενον, οὐδὲν πλέον, ὡς εἶπεῖν ἐσήμαινεν (ἐπί γε Πλουτάρχου) τοῦ ἀπλοῦ Εἰ, καθάπερ καὶ τὸ παρ' ἡμῖν συνημμένως γραφόμενον, Ἀνίσως (Ἄν ἴσως) ἐπὶ τῆς αὐτῆς πολλάκις τῷ Ἄν σημασίας τάσσεται. — Στ. 23, Καὶ εἶλε.) Ἐξ Ε. Δ. περιεγράψα τὸν σύνδεσμον.

ΣΕΛΙΑ. 214, στ. 18, Ὑπεριδόντες.) Ἐκ Δ. Γ. (ἢ συνάδει καὶ Ἀμιότος) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὑπεριδόντες. — Στ. 19, Ἀνάλογους.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἄλογον, οὗ Δ. Γ. Ἄλόγους: Ἀνάλωτον. Ἐκ ταύτης ὠρμημένοι τινὲς παρήνεσαν γράφειν, Ἀνά λόγον, καθὰ φέρεται παρὰ Διογένησι τῷ Λαερτίῳ (Βιβλ. Η. τμ. 33), ἢ Ἀνάλογον, ὡς ἀλλαχοῦ (Συμποσιακ. Η, β') τῶν Πλουτάρχου. — Στ. 21, Μεσογράφους.) Μεσολάβους γράφειν παραινουσίτινες, οὐδὲν θέον· τὸ γὰρ Μεσολάβον, ἢ Μεσολάβιον αὐτὸ ἔστι τὸ μαθηματικὸν ὄργανον, ᾧ Ἐρατοσθένους

ἔχρησάτο εἰς τὸν τοῦ κύβου διπλασιασμόν. — Γραμμῶν.) Ἐξ Η. Δ. (ἡ συνάδει καὶ Ἀμιότος), ἀντὶ τοῦ, Γραμμάτων. — Στ. 26, Βαναυσουργίας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Βαναύσου ἀργίας.

ΣΕΛΙΔ. 215, στ. 1, Ρώμη.) Ἴσ. γρ. Ρύμη, ὃ ἐστὶν Ὁρμῆ, ἐξενεχθεῖς δηλονότι ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἀπόδειξιν ρύμης εἰς τὸ νεανιεύσασθαι. — Στ. 5, Πορισάμενος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Πριάμενος. — Στ. 9, Μηχανήματος.) Λεῖπει ἔν τισιν ἢ λέξις· καὶ περιαιρετέαν εἶναι ἀπεφάναντο οἱ πρὸ ἡμῶν, ὡς συνυπονοουμένην κατ' ἔλλειψιν. — — Καὶ ὡσπερ.) Περιαιρετέος ὃ, Καὶ, ὃν οὐδ' ὃ Ἀμιότος ἐξέφρασε. — Στ. 18, Μηδὲν ἂν ἀνθέξειν.) Καλῶς ἂν προσέκειτο ὃ θυνητικός, εἰ κατ' ἀόρισον ἐκπέφραστο τὸ ἀπαρέμφατον, οἶον, Μηδὲν ἂν ἀντισχεῖν. Γράφε τίνυν, Μηδὲν ἀνθέξειν, μεμνημένος τῶν ἀλλαχῶ (Ἰσοκράτ. Β. σελ. 124 καὶ 186) σεσημειωμένων. — Στ. 19, Σχάσαντος.) Χαλάσαντος, ἀφέντος. — Στ. 26, Ἡ στόμασιν εἰκασμένοις γεράνων.) Ἀμιότος ἐξέφρασεν, ὡσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Καὶ ἀγκίστροις, στόμασιν εἰκασμένοις γεράνων. Ἴσως ἢ γνησίᾳ γραφῇ ἦν, Καὶ στόμασιν εἰκασμέναις γεράνων, τουτέστι, Χερσὶ σιδηραῖς, εἰκασμέναις στόμασι γεράνων — Στ. 27, Ἐθάπτιζον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀνεθάπτιζον. — Στ. 28, Περιτρεφόμεναι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπιτρεφόμεναι. — Πεφυκόσι.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Εἰσπεφυκόσι.

ΣΕΛΙΔ. 216, στ. 4, Περιολισθοί.) Ἐξ Η. Δ. κατὰ δεύτερον ἀόρισον εὐκτικόν, ἀντὶ τοῦ, Περιολισθῆ. — Στ. 8, Οἱ μὲν.) Ἐκ τοῦ ἀνανταποδότου τούτου Μέν, ἐξερῶρηκέναί τι τοῦ χωρίου εἴκασαν οἱ πρὸ ἡμῶν. — Αὐτῆ.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Αὐτῆς. Φέρεται δὲ πρὸς τὸ Σαμβύκη. Ἐχει δ' ἂν καὶ τὸ, Αὐτῆς, πρὸς τὸ Μηχανῆς φέρεσθαι καθ' ὑπερβιασμόν, Οἱ μὲν ἐμπεσόντες... αὐτῆς τῆς μηχανῆς τὴν τε βάσιν συνηλόησαν κ. τ. λ. — Στ. 10, Γόμφωμα.) Τὴν διὰ τῶν γόμφων, τουτέστι τῶν ἡλων, σύνδεσιν καὶ σύμπηξιν. — Στ. 15, Ποιήσασθαι.) Ἐκ Δ. Γ. συναδούσης Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ Ποιήσασθαι. Ἐχει δὲ τινα τὸ χωρίον ἀσάφειαν· ὁ νοῦς, Τοὺς γὰρ τόνους οἷς ἐχρήτο Ἀρχιμήδης, πέρα τοῦ θέοντος ρωμαλέους ὄντας, ᾤοντο οἱ περὶ τὸν Μάρκελλον ποιήσασθαι ὑπερπετεῖς τὰς ἀφέσεις τῶν βελῶν· τουτέστιν, Ἀπὸ τόνων ἄγαν ἰσχυρῶν ἀφιέμενα τὰ βέλη, ᾤοντο μὴ κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοὺς πεσεῖσθαι. — Στ. 16, Ἐγγύθεν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐντεῦθεν. — Εἶναι.) Ἀμεινον Ἀμιότος, Ἔσεσθαι. — Στ. 17, Καὶ ἐπὶ ταῦτα.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκαν τὸν σύνδεσμον. — Στ. 19, Δοκοὺς οὐ μεγάλας.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Διάδοχος

οὐ μέγας. — Διὰ πολλῶν.) Ἐξ Ε. Δ. ἡ προσθήκη τῆς προθέσεως. — στ. 20, Τρημάτων.) Ἐξ Ε. Δ. ἡ συνάδει καὶ Πολύβιος (Τόμ. Γ, σελ. 19, τῆς τελευτ. ἐκθ.), καὶ ἡ Ἀμιότου μετάφρασις, ἀντὶ τοῦ τραυμάτων.—Ἐγγύθεν.) Ἐξ Ε. Δ. καὶ τοῦ Ἀμιότου οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐντεῦθεν.—στ. 23, Καὶ πληγαῖς.) Ἐκ διορθώσεως συναδούσης Ἀμιότω οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀτυνδέτου κατ' ὀνομαστικὴν, Πληγαί.—Ἐκ κεφαλῆς.) Γράφει Κατὰ κεφαλῆς.—στ. 24, Τοῦ δὲ τείχους.) Ἐκ διορθώσεως προσετέθη ὁ σύνδεσμος ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 217, στ. 2, Ἀπέφυγε.) Δ. Γ. Ἀπέφυγε.—στ. 5, Κυαθίζων.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Καθίζων. Τὸ δ' ὅλον χωρίον ἴσως καὶ ἐτέρων χρῆζει διορθώσεων, ὡς ἐδίδαξαν οἱ πρὸ ἡμῶν, τὰς μὲν ἐκ Δ. Γ., τὰς δὲ ἐκ τοῦ Πολυβίου (Η, ἡ, Τόμ. Γ, σελ. 21, τελευτ. ἐκθ.) καὶ τοῦ Ἀθηναίου (ΙΔ, σελ. 634) ἀναλεξάμενοι, οἷον, “Ὅς ταῖς μὲν ,, ναυσὶν ἡμῶν κυαθίζει ἐκ τῆς θαλάττης, τὴν δὲ σαμβύκην ραπίζων ,, μετ' αἰσχύνης ἐκβέβληκεν,, καθά σχεδὸν ἡρμίνευσε καὶ Ὀμιότος.—στ. 10, Τῆς πόλεως.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τοῖς πολέμοις.—στ. 22, Εἰς ἐκεῖνα.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ προστεθείκασι τὴν πρόθεσιν.

ΣΕΛΙΔ. 218, στ. 3, Παρίσταται.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιρίζεται. — στ. 4, Ἄγει.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄγειν.—στ. 6, Ἐλέλησο καὶ σίτου.) Γράφει, Ἐλέλησο ποτοῦ καὶ σίτου, ὡς ἡρμίνευσεν ὁ Ἀμιότος. — Θεραπείας.) Αἰτιατικὴ πληθυντικὴ, οὐ γενικὴ ἐνική.—στ. 8, Ἐν ταῖς ἐσχάραϊς.) Ἐπὶ τῆς τέφρας τῆς ἐν ταῖς ἐσχάραϊς, τουτέστιν ἐξίαις, τοῦ πυρός.—στ. 18, Εἶλε.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἦρε.—στ. 19, Ἀκίλας.) Ἀκριλλας ἕτεροι γράφουσιν, ἐκ τοῦ Λιβίου (ΚΔ, 35). Ἄμεινον δὲ κατὰ δοτικὴν, Ἀκριλλαις.—στ. 22, Μάχαις ἐνίκησε πάσαις.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μάχας ἐνίκησε πάσας.—στ. 23, Δάμιππον.) Δ. Γ. ἐκ τοῦ Λιβίου, Δαμάσιππον.—στ. 27, Οὐκ ἀμελῶς.) Ἐξ Η. Δ. προσέθη ἡ ἄρνησις, καίπερ λείπουσα καὶ παρὰ τῷ Πολυαίνῳ (Στρατηγημ. Η, Μ, σέλ. 256, ἐμ. ἐκθ.) Ἐπιθετὸν Λίβιον (ΚΕ, 23).

ΣΕΛΙΔ. 219, στ. 7, Μένοντος.) Ἰσ. γρ. Μείναντος, ὡς καὶ Ἀμιότος ἐξέφρασε.—στ. 9, Διὰ τό.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ διὰ τό. Οὕτω δὲ καὶ Ἀμιότος διχα συνδέσμου.—Ἦς τὸ μὲν Νέαν κ. τ. λ.) Ἦς ἐξωτέρας πόλεως, τὸ μὲν κ. τ. λ. ὥσπερ Ἀμιότος ἡρμίνευσε. Τῷ δὲ Νέαν προσυπάκουε τὸ Πόλιν, ἣν ἐνὶ ὀνόματι Κικέρων (Πρὸς Οὐλήρ. Δ, 53) Νεάπολιν ὀνομάζει.—στ. 11, Ἄμα φάει διὰ τῶν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ

πρὸ ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Ἄμα φαίδεῖα τῶν. Δ.Γ. Ἄμα φωτὶ διὰ τῶν.—
στ. 15, Σχῆμα.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Σχήματος.—στ.
16, Ἰπό.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ αὐτοὶ ἀντὶ τοῦ, Ἀπό.—στ. 20, Ἄκων βια-
σθεῖς.) Οὐκ ἀπιθάνως γράφειν τινὲς κερήνεσαν, Ἄκων καὶ βιασθεῖς.
—στ. 26, Ὅμως.) Ἰσ. γρ. Ὀλως.

ΣΕΛΙΔ. 220, στ. 12, Καταλείπη.) Γράφε, Καταλίπη.—στ. 15,
Σκιοθήρα.) Ἐπιθι τὰς εἰς τὸν Ἡλιόδωρον σημειώσεις (Β, σελ. 312).
—στ. 24, Δικαιοτέρους.) Αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων θηλονότι, ὡς ἡρμί-
νευσεν Ἀμιότος.—στ. 26, Ἐνναν.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Λιθίου οἱ πρὸ
ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Αἴτναν.

ΣΕΛΙΔ. 221, στ. 10, Καὶ παραφυλαττόμενον.) Ἡ μὲν τοῦ συν-
δέσμον περιαιρέσις ἐξ Η. Δ. τὸ δὲ Παραφυλαττόμενον ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ
ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Παραφυλαττόμενος.—στ. 15, Ἦν μὲν ἐκκλησία.) Ἐκ
Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἦν μὲν ἡ ἐκκλησία.—στ. 26, Φεισά-
μενος.) Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ, Χρησάμενος.—στ. 28, Ἰκέτης.) Ἐξ Ε.Δ.
οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἰκέτης.

ΣΕΛΙΔ. 222, στ. 3, Ὁ δὲ Νικίας... ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀρξάμενος.)
'Αγαθὸς ἐν τοῖς μάλις αὐτὸ Νικίας τῆς ἀρετῆς· καὶ χάρις πολλὴ τῷ Ποσει-
δωνίῳ, ἀνδρὸς πρᾶξι, πολὺ τὸ ἀνεξίκακον πολλῶ τῷ φρονίμῳ συγκατα-
μίξαντος, ἀνισόρητου μὴ καταλιπόντι.—στ. 12, Οὐδ' ἦν... γλαφυρὸν
ἀγαπώμενον.) Ἐξ Η.Δ. ἡ περιαιρέσις τοῦ δευτέρου Καί. Ὁ νοῦς, Οὐδ'
ἠγαπᾶτο πρότερον ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸ χάριεν τοῦτο καὶ γλαφυρὸν.—στ.
16, Δειλῶν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Δειλόν.—στ. 19, Βαθυ-
πολέμου κ. τ. λ.) Ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ δευτέρου εἴδους τῶν Πυθίων
Πινδάρου.—στ. 21, Ἡδονὴν ἐχούσαις καὶ χάριν Ἑλληνικὴν καὶ πιθα-
νότητα διαποικίλας ὄψει τὴν πόλιν.) Οὕτως ἔγραψα ἀντὶ τοῦ, "Ἡδο-
,, ναῖς ἐχούσαις καὶ χάριν Ἑλληνικὴν καὶ πιθανότητα διὰ ποικιλίαν
,, ὄψει τὴν πόλιν κοσμήσας,, , περιελὼν μὲν ἐκ Δ.Γ. τὸ Κοσμήσας,
τρέψας δ' ἐκ τῶν αὐτῶν, τὸ, Διὰ ποικιλίαν, εἰς τὸ, Διαποικίλας, καὶ
τὸ, Ἡδοναῖς, εἰς τὸ, Ἡδονήν. Τὸ ἐξῆς, Διαποικίλας τὴν πόλιν ὄψειν
ἐχούσαις ἠδονήν καὶ χάριν Ἑλληνικὴν καὶ πιθανότητα.—στ. 22,
Τοῖς πρεσβυτέροις.) Τοῖς ἐκ τῆς βουλῆς, τοῖς γερουσιασταῖς, ἀντιδι-
εσαλμένως πρὸς τὸν Δῆμον (οἶονεὶ κατὰ λέξιν ἐκφράσας τὸ Ῥωμαϊκὸν
ὄνομα Senatoribus) οὐ τοῖς ἡλικία προβεβηκόσιν, ὡς ἐξεδέξαντο
οἱ μεταφρασταί.

ΣΕΛΙΔ. 223, στ. 3, Φαῦλον ἄκομφον, τὰ μέγισ' ἀγαθόν.) Ἐγρα-
ψα, καθὰ φέρεται καὶ ἐν τῷ Κίμωνος βίῳ (§ 4), καὶ παρὰ Διογένη

τῷ Λαερτίῳ (Γ, 63), ἀντί τοῦ, Φαῦλον, ἄκομφον ὄν, τὰ μέγιστα τε ἀγαθόν. Τὸ δὲ Φαῦλον ὥδε ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ καὶ ἀπουήρου τὸ ἦθος τέταται, καθὰ καὶ ὁ προῤῥήθεις Λαέρτιος ἐσημειώσατο, καὶ ὁ Σουίδα (λέξ. Εἰδέα). — στ. 11, Ὁ τρίτος.) Δ. Γ. Ὁ πρῶτος· ὁ δὲ Λατίνος μεταφραστῆς, Ὁ δεύτερος. — στ. 12, Ἐξέλασαι.) Ἰσ. γρ. Ἐλάσαι. — στ. 13, Ὄβαν.) Ἀκριβέστερον ἂν εἶπεν, Ὄβατίωνα, ἢ Οὐατίωνα, παρὰ τὸ τῶν Ῥωμαίων Ουατιο. — στ. 27, Μέλος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντί τοῦ Μέρους. — στ. 28, Καὶ πολέμοις.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκαν τὸν, Καὶ, οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 29, Ὀνομάζεται.) Ὀνομάζετο, γεγράφθαι πάλαι τινὲς ὑπενόησαν. — Καὶ γὰρ ἐκείνον.) Γράφε, Καὶ γὰρ κάκεινον, πλὴν εἰ μὴ κἀναυθα καθ' ὑπερδιβασην εἰρησθαί τις ὑπολάβοι, ἀντί τοῦ, Κάκεινον γάρ. Ὁ νοῦς (ὄν οὐδέτερος τῶν μεταφραστῶν συνῆκεν), Ὁ ἐλάττων Θρίαμβος οὐ παρὰ τὸν εὐασμὸν ἐκλίθη Ὄβας (καὶ γὰρ καὶ τὸν μέγαν Θρίαμβον εὐάζοντες παραπέμπουσιν), ἀλλὰ κ. τ. λ. — στ. 30, Ἐφευάζοντες.) Ἰσ. γρ. ἀπροθέτως, Εὐάζοντες· εἰ δὲ μετὰ προσθέσεως, ὤφειλεν εἶναι, Ἐπευάζοντες, πλὴν εἰ μὴ τις τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ εἶναι νομίζοι τὴν δασύτητα, ὡς καὶ τὸ παρ' Ἡλιοδώρῳ (Β. σελ. 80) Ἐραμήσας, ἀντί τοῦ Ἐπαμήσας, καὶ τὸ παρ' ἡμῖν Μεθαύριον, ἀντί τοῦ Μεταύριον.

ΣΕΛΙΑ. 224, στ. 5, Ὄβα.) Λείπεται καὶ τοῦτο τῆς ἀκριβεῆς· ὤφειλε γὰρ εἶναι Ὄβες, ἢ Ὄουες (Ῥωμαϊστὶ Oves), παρὰ τὴν εὐθειᾶν Onis, οὐδενὶ διαφέρουσαν τῆς Ἑλληνικῆς εὐθείης, Οἷς ἢ Ὄις, πλὴν τῆ παρενθήκη τοῦ δίγαμμα. Ὄβα δὲ, ἢ Ὄουα, εἶναι ἂν παρ' ἐκείνοις τὰ Ὄά, Ονα, παρὰ τὴν Εὐθειᾶν Onum. — στ. 7, Τῷ Ῥωμαϊκῷ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκαν τὸ ἄρθρον. — στ. 22 Ἐχρημάτιζεν.) Ἰσ. γρ. Ἐχρημάτισεν, ὡς ἡρμήνευσεν Ἀμιότος. — στ. 27, Καὶ τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις.) Γράφε μηδὲν μελλήσας ἀρσενικῶς, Καὶ τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις. — στ. 29, Καὶ παραθαρόντων.) Περιέγραψα τὸν, Καὶ, ὡς περιττόν.

ΣΕΛΙΑ. 225, στ. 6, Οὔτω.) Τουτέστι, κατὰ κράτος. — στ. 9, Τυράννους.) Ἐξ Η. Δ. ἀντί τοῦ, Τυραννοῦντας (Δ. Γ. Τυραννοῦσι). — στ. 10, Ὡσπερ εἴωθεν.) Ἀπροσώπως ὥδε ἐπὶ τοῦ, Ὡσπερ ἔθος καθέστηκε· καὶ καταχωρίζεσθαι ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἢ χρῆσις. — στ. 15, Διηνήχθησαν αἱ γυνῶμαι.) Δι ψῆφοι δηλονότι. Διευεγκεῖν γνώμην, ὡς τὸ Διευεγκεῖν ψῆφον, ὅπερ ἀλλαγῷ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 234) ἐσημειώθη. — στ. 17, Τὴν ὀργὴν εἰς αὐτοὺς ἀφεῖναι.) Τῆς φερομένης γραφῆς, Τὴν ὀργὴν τὴν εἰς αὐτοὺς ἀφεῖναι, τὸ μὲν δεύτερον ἄρθρον περιηρέθη

ἐξ Ε.Δ. τὸ δ' Ἀφιέναι (Δ. Γ. Ἐφιέναι) ἐπράπη ἐξ Η.Δ. εἰς τὸ Ἀφείναι. Ἐσι δὲ τὸ, Ἀφείναι τὴν ὀργὴν, ἢ ὡς ἕτεροι ἔφρασαν (Πρόδρο. Ἑλλην. Βιβλιοθ. σελ. 282), Ἀφείναι τὴν χολὴν, ταῦτόν τῳ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Νὰ ἐκβάλῃ τὸν θυμὸν, τουτέστιν, Ὅλω τῷ θυμῷ κατὰ τινος χρήσασθαι.

ΣΕΛΙΔ. 226, στ. 3, Οὐ καλῶς ἐκείνης ἰᾶσθαι τὸ νόσημα, τῆς πατρίδος περιμένοντα τῇ ῥώμῃ μαραινομένη.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ Ἐκείνης, ἔγραψαν (πρὸς τὸ Ἰταλίας) ἀντὶ τοῦ, Ἐχειν μετέθηκαν δὲ μετὰ τὸ, Νόσημα, τὴν μετὰ τὸ, Πατρίδος, στιγμῆν καὶ ἔτρεψαν τὸ κύριον ὄνομα, Ῥώμη, εἰς τὸ προσηγορικόν, ῥώμη.—στ. 7, Τὴν τῆς δυνάμεως ἐξανάλωσιν ἡγουμένους.) Ἐξ Ἀμιότου οἱ πρὸ ἐμοῦ (πλὴν τοῦ πρώτου ἄρθρου) ἀντὶ τοῦ, Τῆς δυνάμεως ἐξανάλωσειν ἡγούμενος.—στ. 14, Χαράν.) Ἐξ Ε. Δ. (συναφδοῦ τῷ Τίτῳ Λιβίῳ ΚΖ, 2) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Χώραν.—στ. 22, Καὶ καταθάπτος.) Ἐξ Ε. Δ. περιεῖλον τὸν σύνδεσμον.—στ. 30, Πλεῖστον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Πλεῖστον.

ΣΕΛΙΔ. 227, στ. 2, Ἀπάγειν.) Ἐκ διορθώσεως συναφδοῦσης Ἀμιότω οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὑπάγειν.—στ. 4, Φούλιον.) Ἐξ Ε. Δ. (ἢ συναῖδει καὶ ὁ Τίτος Λίβιος, καὶ ἡ Ἀμιότου μετάφρασις) ἀντὶ τοῦ, Φάβιον.—στ. 7, Δίκερε.) Ῥωμαῖσι Dicere, καὶ τοῦτο δὲ, παρά τὸ Ἑλληνικόν, Δίκη, κυρίως μὲν τὸ Δικολογεῖν, τουτέστιν ἐν δικαστηρίῳ λέγειν, ἐσήμενε, μετηνέχθη δ' ὕστερον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλῶς Λέγειν, κατὰ καὶ τὸ παρ' Ἑλλήσιν Ἀγορεύειν, καὶ τὸ Δημηγορεῖν, καὶ τὸ ἀπλῶς Λέγειν σημαίνει.—στ. 9, Προστάττειν.) Δ. Γ. Προσάττειν καὶ λέγειν.—στ. 14, Λέγειν.) Ἐξ Η. Δ. ἢ συναῖδει καὶ Ἀμιότος, ἀντὶ τοῦ, Λαβεῖν.—στ. 17, Εἰπεῖν.) Ἀνειπεῖν, γραπτέον εἶναι οὐκ ἀλόγως ὑπέλαβέ τις τῶν πρὸ ἡμῶν.—στ. 22, Ἐπέβαλε.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπέβαλλε. Ἐσι δὲ, Ἐπορεύθη πρὸς τὸν Ἀννίβαν, ὡς ἡρμίνευσεν Ἀμιότος, (P alla trouver), ἢ ἀκριβέστερον, Ὑπίντησε τῷ Ἀννίβᾳ καὶ γὰρ μεταφράζειν ἔοικεν ἐνθάδε Πλούταρχος τὸ τοῦ Λιβίου (ΚΖ, 12). Ad Canusium Hannibali occurrit.—στ. 24, Ἰδρυνθέντα.) Δ. Γ. Ἰδρυνθέντα.

ΣΕΛΙΔ. 228, Ἐν τῶν ταγμάτων.) Προσέθηκα τὴν πρώτην λέξιν ἐξ Ἀμιότου.—στ. 13, Ἀπὸ τῆς μάχης.) Ἐξ Ε. Δ. Ἀντὶ τοῦ, Ἐπὶ ταῖς μάχαις.—στ. 17, Ἡττημασμένοι.) Δ. Γ. Ἡττημένοι ὡσπερ καὶ ὁ Λίβιος (ΚΖ, 12). A quibus orta pridie fuga esset, etc.—στ. 20, Χρήσται τις.) Δ. Γ. Χρήσαιτό τις.—στ. 24, Τὸ θαρρέειν.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκον τὸ ἄρθρον οἱ πρὸ ἐμοῦ. Ὁ νοῦς, Ὁ Μαρκέλλω,

καὶ τὸ θαρρῆν, ἥνικα εὐτυχεῖ, καὶ τὸ αἰδεῖσθαι, ἥνικα σφάλλεται, γίνονται πρόφασις τοῦ τολμᾶν ἀεὶ. Ἄλλως Ὅς καὶ νικῶν, τολμᾷ αὐθις μάχεσθαι, διὰ τὸ ἐκ τῆς νίκης θάρσος, καὶ ἠττώμενος, διὰ τὴν ἐκ τῆς ἠττης αἰσχύνῃ.—στ. 27, Ἐπάγειν.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐξάγειν. Ἐτέρα Δ. Γ. Ἐνάγειν.

ΣΕΛΙΑ. 229, στ. 12, Σινοέσση.) Οὐνεουσία, γράφειν τις παρή-
μεκεν ἐκ τοῦ Λιθίου (ΚΖ, 21). Ταύτην δ' ὁ Πλούταρχος ἐν τοῖς ἐξῆς (§ 29, σελ. 231) Βενουσίαν ὀνομάζει.—στ. 14, Ἀπερόρηξεν.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀπεόρηψεν. Ἐπιθι τὸν Ἡλιόδωρον (Β, σελ. 35). — στ. 24, Ἀπολογησόμενος.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπαπολογησόμενος.

ΣΕΛΙΑ. 230, στ. 2, Μὴ μάχεσθαι στρατηγῶν.) Σημειοῦ τὴν σύν-
ταξιν παρατιθεῖς τὴν σημειωθείσαν ἐν τῷ Πολυαῖνου Πίνακι (λέξ. Στρατηγέω).—στ. 16, ἔχον κεφαλὴν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ. Ἐκ κεφα-
λῆς. Δ. Γ. Μετὰ κεφαλῆς.—στ. 17, Καὶ περιγενέσθαι καὶ περὶ τὰς
ἐκθύσεις καὶ ἀποτροπὰς δυσισεροῦντες οἱ μάντις κατεῖχον.) Ἐξ Η. Δ.
συνωδοῦ τῷ Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ γραφομένου καὶ στιχομένου ἀδιανοήτως,
“Καὶ περιγενέσθαι περὶ τὰς ἐκθύσεις καὶ ἀποτροπὰς δυσισεροῦντας,
,, Οἱ δὲ μάντις κατεῖχον,, . Ὁ νοῦς, Καὶ ζῆσαι καὶ οἱ μάντις, μὴ
καλοῖς χρώμενοι τοῖς ἱεροῖς περὶ τοὺς ἐξελασμούς καὶ τὰς ἀποπομπὰς
τῶν κακῶν, οὐκ εἶαν τὸν Μάρκελλον ἐξελθεῖν τῆς Ρώμης.—στ. 23,
Ἐντός.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐνός.—στ. 25, Ὑπήρξε.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ
τοῦ, Ὑπήρξε.

ΣΕΛΙΑ. 231, στ. 5, Κατὰ τὸν περὶ Πετηλίαν.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ
τοῦ, Καὶ τὸν περὶ Πετηνάν.—στ. 13, Ἐνστρατοπεδεῦσαι.) Ἐκ διορ-
θώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῷ στρατοπεδεῦσαι. — στ. 19, Δι-
εστρατήγουν.) Πολυπραγμῶνως ἄπερ ἐχρῆν τὸν στρατηγὸν αὐτοὶ ἐβου-
λεύοντο.—στ. 21, Ἐδοξεν.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐδεεν.

ΣΕΛΙΑ. 232, στ. 4, Ἀρετῆς.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ Ἀρχῆς. Δ. Γ.
Μάχης. Οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξ Ε. Δ. Ἀλκῆς.—στ. 9, Προσελθεῖν.) Ἐκ διορ-
θώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσεξελθεῖν.—στ. 11, Ὑφισταμένοις.)
Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἐφισταμένοις. — στ. 16, Λαγκίαν.) Τὸ Lancea
(ὄθεν τὸ τῶν Γαλατῶν Lance) τοὺς Ῥωμαίους οἱ μὲν ἐκ τῆς παλαιᾶς
τῶν Ἰσθῶρων, οἱ δὲ, ἐκ τῆς τῶν Γάλλων φωνῆς παρελθέναι φατὶν·
εἰσὶ δ' οἱ καὶ παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν Λόγγην παρῆχθαι τοῦνομα ὑπει-
λήφασιν.

ΣΕΛΙΑ. 233, στ. 19, Ἀστέρ.) Δ. Γ. Ἀστός. — στ. 21, Ὑπάταν.)

Δ. Γ. Ὑπάτων. — Στ. 22, Καὶ πολὺν κ. τ. λ.) Ἄσυναρτητος οὗτος ὁ
 εἶχος πρὸς τοὺς προτέρους.

ΣΕΛΙΔ. 234, στ. 14, Ταῦτά.) Ἐκ διορθ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ
 Ταῦτα. — Στ. 17, Κρυφαίῳ δὲ σὺν λόγῳ.) Δ. Γ. Κρυφαῖον δὲ σὺν
 λόγῳ. Ἰσ. γρ. Κρυφαῖον δὲ καὶ σὺν δόλῳ, πρὸς τὸ Πραῖξιν ἢ, Κρυ-
 φαίῳ δὲ σὺν δόλῳ, ὅπερ εἶη ἀνὲκ ποιητοῦ τινος μ εμιμημένον, οἷα φιλεῖ
 Πλούταρχος. Αὐτίκα Εὐριπίδης (Ῥήσ. 91),

Τί δ' ἔστι; μὴν τις πολεμίων ἀγγέλλεται

ΔΟΛΟΣ ΚΡΥΦΑΪΟΣ ἐσάναι κατ' εὐφρόνῃν;

πλὴν εἰ μή τις καὶ παρ' Εὐριπίδῃ, Λόχος, ἀντὶ τοῦ Δόλος γραπτέον
 εἶναι ὑπολάβοι, καθά καὶ ἀλλοχοῦ (Ῥησ. 561) ὁ Τραχηλὸς Κρυπτὸν
 λόχον, εἶρηκε. — Στ. 19, Οἷον.) Δ. Γ. Οἷς. — Στ. 22, Ῥωμαίοις.)
 Προσέθηκα τὴν λέξιν ἐκ Δ. Γ. — Στ. 23, Ἐνδοῦναι μέντοι τούτους
 Πελοπίδα.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἄντι τοῦ, Ἐνδοῦναι μὲν τούτοις δὲ
 Πελοπίδας. Τὸ δὲ Τούτους, πρὸς τὸ Λακεδαιμονίους.

ΣΕΛΙΔ. 235, στ. 7, Ψευδόπτωμά τι.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ψεύδω-
 μά τι. Ὁ νοῦς, Οὐκ ἀληθῆς καὶ γνησίαι ἤττα ἐτύγχανεν οὔσα, εἶ
 ποτε ἤττατο Ἀννίβας ὑπὸ Μυρκέλλου, ἀλλ' ἐρύκει ψευθεῖ πτόματι, μεθ'
 ὁ ἐγειρόμενος αὐθις Ἀννίβας, φοβερώτερος Ῥωμαίοις ἐγίνετο. Ἐπιθε-
 τὸν Σχολιαστὴν Ἀριστοφάνους (Ἰππ. 568). — Στ. 15, Ἀμφισθητοῦν.)
 Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀμφισθητοῦντα. — Στ. 18,
 Αἰδεῖσθαι.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀρνείσθαι.

ΣΕΛΙΔ. 236, στ. 2, Ἀντιπαταξάμενος.) Δ. Γ. Ἀντιπαταξάμενος,
 — Μεταβαλὼν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Μεταλαβὼν. — Στ. 8, Τῇ Παι-
 δεῖα.) Τῇ Κυροπαιδείᾳ τοῦ Ξενοφῶντος (Δ. ἀ). — Στ. 13, Εἰ δὲ
 θανεῖν θέμις, θανεῖν εἰς κ. τ. λ.) Ἄντι τοῦ, Καὶ ἀποθνεῖν εἰς, ἔγρα-
 ψα οὕτως, τὰς μὲν πρώτας τρεῖς λέξεις ἐκ Δ. Γ. εἰληφώς, τὰς δὲ
 ἐπομένους δύο (θέμις, θανεῖν) ἐξ ὧν ἀλλοχοῦ (Πῶς δεῖ τὸν νέον
 Ποιημ. ἀν. § 6) γέγραφε Πλούταρχος, αὐτὴν ταύτην τὴν Εὐριπί-
 δεῖον παρατιθέμενος ῥήσιν. — Στ. 16, Πρὸς δὲ τῷ θυμῷ κ. τ. λ.)
 Ὁ νοῦς, πρὸς δὲ τῷ θυμῷ ἐπεσπάσπατο οὐ παντάπασιν ἀλόγως τὴν
 ὁρμὴν τοῦ Πελοπίδου καὶ τοῦτο, ὅτι εἴωρα τὸ τέλος τῆς νίκης ἐν
 αὐτῇ τοῦ τυράννου τῇ πτώσει ὡς καὶ Ἀμιότος ἐξεδέξατο. — Στ. 18
 Χαλεπὸν γάρ.) Ἰσ. γρ. Χαλεπὸν γάρ ἦν, ὡς ἠρμίνευσεν Ἀμιότος. —
 Στ. 29, Παραναλωσθαι.) Δ. Γ. Παραναλωθῆναι.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

ΣΕΛΙΑ. 239, στ. 1, Τὸν δὲ δῆμον.) Δ. Γ. Τῶν δὲ δῆμων.—
στ. 7, Λεγόμενον.) Δ. Γ. Γενόμενον.

ΣΕΛΙΑ. 240, στ. 3, Περσικῶν.) Δ. Γ. Μηδικῶν, ὡς καὶ Ἀμιότος.
—Τελευτῶν.) Δ. Γ. Ἀρχῆν, ὡς καὶ Ἀμιότος.—στ. 11, Λόγου.)
Δ. Γ. Πλούτου.—στ. 18, Ἡς.) Πρὸς τὸ Ἀρχῆς, δυνάμει περιεχό-
μενον ἐν τῷ, ἤρξεν.—Λαγγάνοντες.) Ἐξ Ε.Δ. ἀντὶ τοῦ Λαμβάνοντες.
—στ. 21. Γῆν οἰκίαν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ,
τὴν οἰκίαν.

ΣΕΛΙΑ. 241, στ. 6, Χίος.) Δ. Γ. Κεῖος: Κῖος, τουτέστιν ἐκ τῆς
νῆσου Κέω. Ὅποτέρᾳ τῶν γραφῶν ἐστὶν ἡ γνησίᾳ τοσοῦτῳ χολεπώτερον
εἶναι διακρινῶναι ἐσημειώσατο ὁ πρὸ ἐμοῦ, ὅσῳ γε δὴ ἰσότηρηται
Ἀριστωνες γεγονέναι, ὁ μὲν Χίος, ὁ δὲ Κεῖος. Προελοίμην ὁμῶς ἂν
ἔγωγε τὴν γραφὴν, Κεῖος.—στ. 8, Κεῖος.) Τὸν δὲ Στησίλειον τοῦ-
τον ἐν Θεμισσοκλεῖ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 207, § 3) οὐ Κεῖον,
ἀλλὰ Τήιον ἔφη γεγονέναι.—στ. 16, Εἰς τοῦτον ἐγὼ καθίσαιμι τὸν
Φρόνον.) Ἄμεινον ἐξέφρασε τοῦτο ἀλλαχοῦ (Πολιτ. παραγγέλιμ. §
13), “Εἰς τοιοῦτον ἐγὼ καθίσαιμι Φρόνον, . . —στ. 31, Ὀρῶν.) Δ. Γ.
Ἰδῶν (ἐξ ἀμείνονος ἴσως γραφῆς τῆς, Εἰδῶς).—στ. 29, Παρελθεῖν...
τῷ δῆμῳ.) Τουτέστιν, Ἀμελῆσαι τινὰ τῶν συμφερόντων τῷ δῆμῳ.
Δ. Γ. Παρελθεῖν . . . τὸν δῆμον, τουτέστι, Λαθεῖν τὸν δῆμον τινὰ τῶν
ἐαυτῷ συμφερόντων, ὡς ἐσημειώσαντο οἱ πρὸ ἡμῶν.

ΣΕΛΙΑ. 242, στ. 4, Βάραθρον.) Ἐπιθι τὰ σημειωθέντα εἰς τὸν
Ἡλιόδωρον (Μέρ. Β, σελ. 26).—στ. 13, Οὐ χρημάτων κ. τ. λ.)
Ἄνευ τοῦ ἐλπίζειν χρήματα, ἢ δόξαν, μισθὸν λήψεσθαι τῶν πεπο-
λιτευμένων, καθάπερ ἠρμήνευσεν Ἀμιότος.—στ. 15, Ὑπ’ Αἰσχύλου.
Ἐν τοῖς Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις (σίχ. 594-596).—στ. 17, Δίκαιος.)
Παρ’ Αἰσχύλῳ δὲ γράφεται Ἄριστος, καθὰ καὶ Πόρτος ἐσημειώσατο
ᾧδε, καὶ φέρεται ἐν τοῖς εἰς Πλούταρχον ἀναφερομένοις Ἀποφθέγμασι.
—στ. 19, Ἀφ’ ἧς.) Παρ’ Αἰσχύλῳ δὲ, Ἐξ ἧς.

ΣΕΛΙΑ, 243, στ. 10, Τῶν προτέρων.) Ἴσ. γρ. Τὸ τῶν προτέρων.
—στ. 22, Κατεστόμισε.) Δ. Γ. Ἐπεστόμισε ὅπερ ἄμεινον, καὶ τῷ
Πλουτάρχῳ συνηθέστερον, παρὰ τὸ, Ἐπισομίζω, ἀνθ’ οὗ καὶ τῷ,
Ἐπισομέω, ἀλλαχοῦ (Κατ. Νεωτέρ. § 38) ἐχρήσατο. Ἡ δὲ συνή-
θεια, Ἀποσομίζω, καὶ Ἀποσομόνω, φιλεῖ λέγειν.—στ. 26. Εἰς Μαρα-

Ἰῶνα... κατέσχε.) Κατέχειν, καὶ ἀπλῶς Ἐχειν εἰς τινα τόπον λέγονται οἱ πλωϊζόμενοι, ἔλλειπτικῶς τῆς αἰτιατικῆς, Νῆα, ἢ Πλοῖον, ὅπερ ἐστὶν ἐφιστάναι τὴν ναῦν καὶ κωλύειν τοῦ προσωτέρω πλοῦ. Ἔσθ' ὅτε δὲ οὐ τὸ, Νῆα, ἀλλὰ τὴν ἀντωνυμίαν Ἐαυτοῦς, προσυπακουσέον· καὶ γὰρ τὸ πλήρες, οὐ μόνον Κατατχεῖν τὰς ναῦς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ναυσὶν εὔρηται. Τοῦτο ἢ συνήθεια διὰ συνωνύμου ῥήματος τοῦ, Πιάζω, ἢ Πιάνω· (κατὰ τὸ Κραυγάνω ἀντὶ τοῦ Κραυγάζω), ἐκφράζει· ὅπερ γὰρ ὁ παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (Βατρ. 188) Διόνυσος, τὸν πορθμέα Χάρωνα ἐρωτᾷ,

. Ποῦ σχήσειν δοκεῖς;

ἡμεῖς οὐκ ἂν ἄλλως ἐκφράτουμεν, ἢ διὰ τοῦ, Ποῦ σοχάζεσαι νὰ πιάσης;—στ. 27, Τῶν δέκα καθεστώτων.) Ἐκ Δ. Γ. συναχθούσης Ἀμιότης οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῶν δὲ καθεστώτων. Ἐτέρα Δ. Γ. Δέκα δὲ καθεστώτων.

ΣΕΛΙΔ. 244, στ. 8, Παρ' ἡμέραν.) Ἐκ Δ. Γ. Ἀντὶ τοῦ, Καθ' ἡμέραν.—στ. 12, Λεοντίδης.) Δ. Γ. Λεοντίδος.—στ. 13, Ἀντιοχίδης.) Δ. Γ. Ἀντιοχίδος.—στ. 14, Ἐπὶ νήσων.) Πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, οἵπερ ἔδει πλεῖν τοὺς διαθησομένους εἰς τὴν Ἀσίαν.—στ. 15, Ἀποβιαζομένους.) Δ. Γ. Ἀποβιβαζομένους.—στ. 20, Ἀργυρίου.) Γράφει, Ἀργύρου.—στ. 23, Θυγεῖν.) Ἐξ Η. Δ. Ἀντὶ τοῦ Θύγειν.—στ. 26, Στρόφιον.) Σημαίνει μὲν τὸ στρογγύλον ζωνάριον ὡς ἐξηγεῖται Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ· πρὸς δὲ, καὶ τὸ στηθόδεσμον, ἢ περιμαστιδίον ζῶσιμα τῶν γυναικῶν, ᾧ συνωνυμῆι τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Στηθόπανον, καὶ Στομαχόπανον, καὶ τὸ μίτω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς, Στομαχικόν. Ἐνταῦθα δὲ τὸ κεφαλοδέσμιον τῶν ἱερέων, ὃ καὶ Κίθαριν, ὡσπερ καὶ τὴν βασιλικὴν τῶν Περσῶν μίτραν, ἐκάλουν (Ἡσύχ. καὶ Φώτ. λέξ. Κίθαρης). Καὶ σημεῖούσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι ἐν τῷ Πλουτάρχου (Μέρ. Α, σελ. 232, στ. 4 καὶ 11) Θεμισοκλεῖ, ἀπροσεκτίστας οὐ διώρθωκατὴν κοινῶς ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐκδόσεσι φερομένην διὰ τοῦ θ Κίθαριν.

ΣΕΛΙΔ. 245, στ. 10, Ἐντελεχιστατήν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐντελεχιστατήν. Τοῦτο μὲν γὰρ ἂν εἴη πως, Ἐντελεστατήν· τὸ δὲ διὰ τοῦ δ, σημαίνει, Διηνεχιστατήν, συνεχιστατήν.—στ. 12, Τὸν δίκαιον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τὸ δίκαιον.—στ. 14, Πολιορκηταί.) Ὡς Δημίτριος ὁ Ἀντιγόνου.—Κεραυνοί.) Ὡς Σέλευκος ὁ τρίτος, καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Πτολεμαίων ὁ δευτέρος.—Νικάτορες.) Δ. Γ. καὶ ὁ Ἀμιότος, Νικάνορες. Ἐπωνομάζετο δὲ Νικάτωρ, Σέλευκος ὁ

πρῶτος, καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Δημήτριος ὁ δεύτερος. — Ἄετοί.) Ὡς ὁ Πύρρος. — στ. 15, Ἰέρακες.) Ὡσπερ εἰς τῶν Ἀντιόχων. — στ. 22, Δίκης δὲ καὶ Θέμιδος οὐδενὶ κ. τ. λ.) Ἀντὶ τοῦ, Οὐδενί, ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔγραψαν, Οὐδενί. Οὐ πάνυ δ' εὐσύνετον τὸ λεγόμενον, διὰ τὸ ἐπαγόμενον, Μεταλαγχάνει. Εἰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς συνήθους σημασίας τοῦ Μεταλαμβάνει τέταχθε τὴν λέξιν ὁ Πλούταρχος, ἔσται ὁ νοῦς, Οὐδενί ἑτέρῳ, πλὴν τῷ φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι, μεταλαμβάνει δίκης καὶ Θέμιδος ὁ Θεός, ἢ, Δίκαιός ἐστιν ὁ Θεός δι' οὐδεν ἕτερον, ἢ διὰ τὸ λογικὸς καὶ φρόνιμος εἶναι. Εἰ δὲ Ῥωμαίους, ὥσπερ καὶ ὁ Αἰλικνός (Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 333), ἐπὶ τοῦ Μεταδίδωσιν ἐχρήσατο τῷ Μεταλαγχάνει, ἔσται τὸ λεγόμενον, Οὐδενί μεταδίδωσιν ὁ Θεός δίκης καὶ Θέμιδος, πλὴν τῷ λογικῷ καὶ φρονιμῷ ζῶν, τουτέστι τῷ ἀνθρώπῳ, τῶν μὲν ἀπαρμεφάτων, ἀντ' ἀρηρημένων ὀνομάτων, τούτων δὲ πάλιν ἀντὶ συγκεκριμένων, λαμβανόμενων ἢ, Οὐδενί μεταδίδωσι δίκης, ἢ διὰ τοῦ φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι, τουτέστιν, Ἐκείνοις μόνοις μεταδίδωσι δίκης, οἷς καὶ λόγου καὶ φρονήσεως μετέδωκε.

ΣΕΛΙΑ. 246, στ. 1, Ἐφ' ἡμῖν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἐν ἡμῖν. — Κακῶς φρονουῦντες.) Ἴσον ἐνθάδε δύναται τῷ, Ἄγνοουντες, συναπτόμενον τῷ ἐπαγομένῳ, Ὡς, καθά καὶ πρὸ Ἰσοκράτει (Μέρ. Β, Πίνακ. λέξ. Κακῶς εἰδότες) τὸ, Κακῶς εἰδότες. — στ. 2, Τύχη.) Εὐτυχία (Ἰδε Ἰσοκράτ. Β, σελ. 213). — Μεγάλη. (Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὴν λέξιν οἱ πρὸ ἐμοῦ. — στ. 3, Τῷ δ' οὖν.) Δ. Γ. Τῷ γ' οὖν. — στ. 6, Ἐμβαλόντος.) Δ. Γ. Διαδιδόντος (ἐξ ἀμεινονος δηλονότι τῆς Διαδόντος). — στ. 8, Κατεσκευασμένος.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Κατασκευασμένος. — στ. 10, Τοῖς ὄνομα καὶ ὀύξαν. . . ἔχουσι.) Τῇ ὀνομασίᾳ ὀύξαν. . . ἐχούση. — στ. 22, Τὸ ὄσρακον.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τὸν ὄσρακον. — Διαλεχθέντες.) Εἰπὶν οἱ γράφειν παρήνεσαν Διαλαχθέντες. — Στ. 29, Δρυφάκτοις.) Δ. Γ. Δρυφάκτοις. Καὶ γὰρ οὐ πάνυ τι δῆλον εἶτε παρὰ τὸ Δρυς καὶ Φράσσω, δι' εὐφωνίαν πλεισιάνης παραλειπομένου τοῦ ἑτέρου ρ, εἶτε παρὰ τὸ Δρυφάσσω.

ΣΕΛΙΑ. 247, στ. 1, Γράψαντες.) Δ. Γ. Φέροντες. — Στ. 8, αὐτόν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Αὐτῷ. — Στ. 11, Ἐγγράψαι.) Δ. Γ. Ἐπιγράψαι. — Στ. 26, Αἱ βαρβαρικά.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ βαρβαρικά. — Στ. 27, Τὰς νήσους.) Δ. Γ. Τὴν νῆσον.

ΣΕΛΙΑ. 248, στ. 8, Καὶ Κατόπιν.) Ἀμιότος ἐξέγραπεν ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Καὶ ἔμπροσθεν καὶ κατόπιν οὐδετέρου μέντοι χρεία, ἐξαρχοῦντος τοῦ, Ἐν κύκλῳ — Στ. 11, Λέλειπται.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ

ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ, Λαίπεται.—στ. 12, Μέν.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη.—στ. 27, Πολιτῶν.) Ὀπλιτῶν, ἔγραψαν ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, καθὰ φέρεται καὶ πρὸ Ἡροδότου (Η, 4ῆ).

ΣΕΛΙΔ. 249, στ. 2, Καθιερωθῆναι.) Δ. Γ. Καθιερευθῆναι.—στ. 9, Εἶναι τό) Δ. Γ. Εἶναι καὶ τό. — στ. 14, Ἐκβάλωσι.) Ἐκβαλοῦσι, εἶπεν ἂν ἀττικώτερον, εἰ ἀττικισμῶν ἐφρόντιζε Πλούταρχος.—στ. 15, Τραπή.) Δ. Γ. Τρέφεται.—στ. 21, Μαχιμώτατον.) Δ. Γ. Δοκιμώτατον.—στ. 30, Ἐκ ποδῶν.) Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐκποδῶν.

ΣΕΛΙΔ. 250, στ. 14, Ἐκέλευε.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἐκέλευσε.—στ. 75, Οὔτε ὑπὸ γῆν.) Δ. Γ. Οὔθ' ὑπὸ γῆν.—στ. 19, Τῶν ἡσεθημένων.) Τῶν ἡτιμασμένων. — στ. 25, Προεμένους.) Ἰτ. γρ. Προεϊμένους.—στ. 27, Ῥαθυμεῖν.) “ Ἀργεῖν καὶ τρυφᾶν, παρὰ ,, τὸ ῤῥα τῷ θυμῷ διδόναι,, , ὡς ἐξηγεῖται ὁ ἡμέτερος Φώτιος (λέξ. Ῥαθυμεῖν), καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ παρειληφώς Σουΐδας. Ἡ δὲ συνήθεια μετὰ τῆς προθέσεως ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας, Ξεραθυμῶ, λέγει.

ΣΕΛΙΔ. 251, στ. 2, Ἐρασκον.) Δ. Γ. Ἐρασαν. — στ. 3, Ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς Πέρσας.) Καὶ ἀπλῶς τοὺς βαρβάρους, τουτέστι τοὺς μὴ Ἕλληνας· καὶ ἦν παρ' αὐτοῖς τὸ Ξένος συνώνυμον τῷ, Ἐχθρός. Ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς πολλὰ τῶν Λακωνικῶν παρειληφόσι Ῥωμαίοις τὸ Hostis, δηλοῦν πάλαι τὸν ξένον, εἰς τὴν τοῦ, Ἐχθρός, τῷ χρόνῳ μετέπεσε σημασίαν.—στ. 7, Μυρωνίδης.) Δ. Γ. Κιμωνίδης. — στ. 14, Διά.) Δ. Γ. Διά τό. — Μέγεθος.) Μῆκος, ὧδε σημαίνει. — στ. 15, Ἐκάστη.) Γράφει, Ἐκάστη κατὰ δοτικὴν, καθάπερ ἔγραψαν καὶ οἱ πρὸ ἐμοῦ διορθώσαντες.—στ. 21, Σφραγιτίσι.) Μνημονεύει τούτων καὶ ἐν τοῖς Συμποσιακοῖς (Α, 10), ὅπου καὶ γράφεται, Σφραγιτίσι. Ἄλλ' ἴσως γραπτέον ὧδέ τε κάκει, Σφραγιδίτισι· παρὰ γὰρ τὸ ἄντρον τὸ καλούμενον Σφραγίδιον, περὶ οὗ ἐπιθὶ τὸν Πausανίαν (Θ, γ').—στ. 23, Ἐν γὰ ἰδίᾳ.) Δ. Γ. Ἐν τῇ ἰδίᾳ. — στ. 26, Σφραγιτιδῶν.) Καὶ ὧδε ἴσως, Σφραγιδιτιδῶν.

ΣΕΛΙΔ. 252, στ. 7, Διαμαρτάνειν.) Δ. Γ. Διαμαρτεῖν.—στ. 12, Τῶν Ἰσιῶν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῶν Νυσίων.—στ. 18, Αὐτοῦ.) Δ. Γ. Ταύτη.—στ. 19, Πυκνῶν καὶ συσκίων.) Δ. Γ. Πυκνῶ καὶ συσκίῳ.—στ. 23, Ὡστ' ἐν οἰκειᾳ.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ, Ὡς, ὅπερ ἐξέφρασαν καὶ οἱ μεταφρασταί.—στ. 30, Ἐπέδωκαν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀπέδωκαν.

ΣΕΛΙΔ. 353, στ. 1, Ἀθηναίοις δὲ Τεγεάται.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀθηναῖοι δὲ Τεγεάταις. — στ. 12, Ὡς οὔτος ὁ ἀγών

κ. τ. λ.) Εἰς θεὸν ἂν μετενέγκαις ἀπὸ τῶν πάλαι ἐφ' ἡμᾶς τοὺς νῦν Ἕλληνας, οἷς οὐ κατὰ βαρβάρων ὥσπερ ἐκεῖνοις, ἀλλὰ κατὰ τοῦ βαρβαρισμοῦ τῆς Ἑλλάδος ὀπίλεμος, ἐπάθων ἀπαξάπασι τοὺς καλλίτους τούτους τῶν προγόνων λόγους, “ Οὗτος ὁ ἀγὼν δεῖξει καὶ πόλιν καὶ ἄρχοντα καὶ ἰδιώτην, ὀπίσου τοῖς Ἕλλησιν ἄξιός ἐστι,, — στ. 26, Ἀγνοούμενον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀγνοοῦντας. — Στ. 29, Δύο μὲν, οἷς πρώτοις... Ἀχαρνεὺς, ὄχοντο φεύγοντες.) Δ. Γ. Δύο μὲν τοῖς πρώτοις... Ἀχαρνεὺς, οἱ καὶ ὄχοντο φεύγοντες.

ΣΕΛΙΔ. 254, στ. 11, Καὶ προσβολὰς ἐχούσης πανταχόθεν.) Πανταχόθεν δυναμένης προσβάλλειν, ὡς ἡρμίνευσεν Ἀμιότος. Ὁ δὲ Λατῖνος μεταφραστῆς, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγγέγραπτο (δίχα συνδέσμου), Προσβολὰς ἔχοντας πανταχόθεν, πρὸς τὸ, Αὐτοὺς, δηλονότι· καθὰ καὶ ἀλλαγῆ (Λουκουλλ. § 12) Πλούταρχος, Προσβολὴν ἔχουσαν νῆσον, εἶπε, τὴν ἣ προσβάλλειν δυνατόν ἐστι. — στ. 21, Προσαγωνίσασθαι.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ Προαγωνίσασθαι. — στ. 24, Ἰφ' ἑαυτόν.) Δ. Γ. Ἰπ' αὐτῶ. — στ. 26, Διεσκευασμένων.) Δ. Γ. Διασκευασαμένων.

ΣΕΛΙΔ. 255, στ. 10, Ἐκειρον.) Γράφει, Ἐκειραν, ὡς ἡρμίνευσεν Ἀμιότος, καὶ ὑπαγορεύει ἡ κακὴ Δ. Γ. Ἐκειρας. — στ. 26, Δὲ κινδύνων.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Δὲ ἐκ κινδύνων. — στ. 27, Ἐκπλήξιεν ὑμᾶς χεῖρον ἀγωνίσασθαι.) Παραλέλειπτε τι, ἢ τῶν γραφείων, ἢ αὐτοῦ Πλουτάρχου, πλημμελεῖα· τὸ γὰρ συνητημένον ὄφειλεν εἶναι, Ἐκπλήξιεν ὑμᾶς, ὥστε χεῖρον ἀγωνίσασθαι, ἢ Ποιήσειεν ὑμᾶς χεῖρον ἀγωνίσασθαι, ἢ τι ἕτερον τοιοῦτον.

ΣΕΛΙΔ. 256, στ. 4, Αὐτόν.) Μόνον· κατὰ τὸ (Ἰλιάδ. Θ. 99),

Τυδείδης δ', αὐτός περ ἐὼν, προμάχοισιν ἐμίχθη.

Ἔσωσε δὲ καὶ ἡ συνήθεια, ἐν ἐνιαῖς γε φράσεσι, οἷον, Ἐξευρέ το αὐτός σου. Τὸ γὰρ ἡμέτερον, Ἀτός, παρὰ τὸ Αὐτός ἐστι, ἢ κατὰ βαρβαρισμὸν, ἢ καὶ κατ' ἀρχαίαν διάλεκτον περιαιρεθέντος τοῦ υ' καὶ παρ' ἐκεῖνοις γὰρ εὔρηται ἡ τοιαύτη περιαιρέσις ἐν τῷ Ἀτάρ, συγγενεῖ καὶ συνωνύμῳ συνδέσμῳ τῷ Αὐτάρ. Καὶ ἐρμηνεύεσθω ἐν παρεργῶ δύο τοῦ Πλάτωνος χωρία, τὸ μὲν ἐκ τοῦ Περί νόμων ὀγδόου (σελ. 836), “ Περί δὲ τῶν ,, ἐρώτων (αὐτοὶ γὰρ ἐσμέν), ἐναντιοῦνται παντάπασι ,,· τὸ δὲ ἐκ τοῦ Παρμενίδου (σελ. 137) “ Ὅμως δὲ δεῖ ΓΑΡ χαρίζεσθαι ,,· ἐπειδὴ καὶ ὁ Ζήνων λέγει· Οἱ αὐτοὶ γὰρ ἐσμέν ,,· Ἐν ἀμφοτέροις γὰρ τούτοις τὸ, Αὐτοὶ, ἐπὶ τοῦ Μόνου τεταγμένον, μὴ συνέντες, τοῦ μὲν πρώτου τρέπειν παρήκουν τινὲς τὸ Ἔσμέν εἰς τὸ Ἰσμεν, ἐν

τῷ δευτέρῳ δὲ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτοὶ, οἱ μὲν γραπτέον εἶναι εἶκασαν, Παῦροι, οἱ δὲ ἔγραψαν ἐνάρθως, μηδενὸς συναγορεύοντος ἀντιγράφου, Οἱ αὐτοί. Περιελὼν οὖν τὸ ἄρθρον, πρὸς δὲ, καὶ τὸν εἰς οὐδὲν χρήσιμον πρῶτον ΓΑΡ, γράφει, “Ὅμως δὲ δεῖ χαρίζεσθαι, ἐπειδὴ καὶ ,, ὁ Ζήνων λέγει· αὐτοὶ γὰρ ἐσμέν,,.—στ. 14, ὧς Ἡρόδοτος ἰστορεῖ.) Καὶ μὴν, ἀποδεχόμενος ὡς τὰ Ἡροδότῳ ἱστορημένα, ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς Ἡροδότ. κακοηθ. § 42) ψευδολογίας ἐγράφητο τὸν ἱστορηκότα, ὡς μήποτ’ ὄφελεν, ὁ χρηστός Πλούταρχος.—στ. 20, Ἄγνώμονα,) Δ. Γ. Πολυπράγμονα.

ΣΕΛΙΑ. 257 στ. 7, ὧς ἐκείνοις.) Τὸ, Ἐκείνοις, οἱ μὲν, πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας ἰδίως, οἱ δὲ, πρὸς τοὺς ἐν Μαραθῶνι νικήσαντας τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ, κοινῇ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, πλὴν Ἀθηναίων, οἱ δὲ (ὁ καὶ ἄμεινον), πρὸς τοὺς Πέρσας, ἀναφέρεσθαι ὑπέλαβον. Ὁ νοῦς, Ὁ ἀγὼν ἡμῖν οὐ μόνον ὑπὲρ χώρας καὶ πόλεως, τουτέστιν ὑπὲρ τοῦ φυλάξαι τὴν ἡμετέραν χώραν καὶ πόλιν, ὡσπερ ἐστὶ ταῖς Πέρσαις ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν αὐτάς.—στ. 17, Εὐθύς.) Περιαιρετέον ἔδοξεν εἶναι τὸ Εὐθύς τοῖς πρὸ ἡμῶν, λαῖπον καὶ ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων. Ἄμεινον δὲ τρέπειν εἰς τὸ, Αὔθις, περιαιροῦντας τὴν διείργουσαν αὐτὸ τοῦ, Ἐξ ἀρχῆς, στιγμῆν, ἢ ἤ, Ἐξ ἀρχῆς αὔθις, οἷς καὶ ἀλλαχοῦ συνημμένοις κέχρηται Πλούταρχος.—στ. 20, Ἐνυδρον.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Εὐδρον.

ΣΕΛΙΑ. 258, στ. 12, Ἐκλιπόντες.) Δ. Γ. Ἐκλελοιπότες.—στ. 14, Ἐσομένης.) Δ. Γ. Γενησομένης.

ΣΕΛΙΑ. 259, στ. 19, Ἐφάνη τὰ ἱερά.) χρυστὰ δηλονότι. — Οἱ μάντις ἐμίνυον.) Δ. Γ. Ὁ μάντις ἔφραζε.—στ. 24, Μαχομένους.) Γράφει, Μαχουμένους, ὡσπερ ἠρμίνευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί.

ΣΕΛΙΑ. 260, στ. 6, Προχωροῦσιν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Προσχωροῦσιν.—στ. 12, Συντεταγμένους ἐπὶ τὴν μάχην.) Ἰσγρ. Συντεταμένους ἐπὶ τὴν μάχην (τουτέστι, Συντόνως φερομένους ἐπὶ τὸ μάχεσθαι), ὡς ἔδοξέ τινα τῶν πρὸ ἡμῶν.—στ. 21, Ἀρίμνηστος.) Δ.Γ. Διάμνηστος.

ΣΕΛΙΑ. 261, στ. 12, Σφραγίτισι.) Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω (σελ. 445) περὶ τούτου σημειωθέντα.—στ. 21, Εὐτόλμῳ ψυχᾷς λήματι πειθόμενοι.) Ἐκ τῶν ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς Ἡροδότ. κακοηθ. § 42) εἰρημένων Πλουτάρχῳ προσετέθη τὸ λαῖπον ἐνθάδε πεντάμετρον τοῦτο.—στ. 22, Ἐλευθέρῳ.) Δ.Γ. Ἐλεύθερον.—στ. 24, Τετράδι.) Ἀλλαχοῦ δὲ (Καμιλλ. § 19, καὶ Πότερον Ἀθην. κατὰ πόλεμ. κτλ. § 7), Τρίτη, εἶρηκε.

ΣΕΛΙΔ. 262, στ. 6, Ἐφείναι.) Ἐ Δ, Γ. Ἀντὶ τοῦ, Ἄφείναι. — στ. 8, Ἐτέρᾳ.) Εἰσὶν οἱ γεγράφθαι πάλαι ὑπετόπασαν, Οὐδετέρᾳ τουτέστιν, οὔτε τῇ Ἀθηναίων, οὔτε τῇ Λακεδαιμονίων πόλει. — στ. 12, Ἀρέσαντα Φαυμαζόν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Ἀρέσαντα καὶ Φαυμαζόν. — στ. 18, Ὠλοδόμησαν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἀνωκοδόμησαν. — στ. 27, Πλαταίων.) Πλατανῶν, ἔοικεν ἀναγρῶναι Ἀμιότος.

ΣΕΛΙΔ. 263, στ. 2, Ἀνύσας.) Δ. Γ. Κατανύσας. — στ. 3, Ἀράμενοι.) Δ. Γ. Ἀγάμενοι. — στ. 23, Παρά.) Δ. Γ. Παρὰ τοῖς. — στ. 27, Κρωσσούς.) Ἡσύχιος, “ Κρωσσοί, ὕδριαι, στάμνοι, λήκυθοι, . Ἐντεῦθεν δ’ ἴσως καὶ τὸ Γαλατικόν, Cruche. — στ. 28, Ἐξέσι.) Δ. Γ. Θέμις ἐξί — στ. 29, Πρασάψασθαι.) Δ. Γ. Προσψάυσασθαι (ἐξ ἀμεινονος ἴσως γραφῆς τῆς, Προσψαῦσαι).

ΣΕΛΙΔ. 264, στ. 8, Αἰμακουρίαν.) Ἐξ Ε. Δ ἀντὶ τοῦ Αἰμοκουρίαν. — στ. 20, Τῷ Ἀρισειῶ.) Δ. Γ. Τῷ Ἀρισειῶ τῷ Θεμιστοκλέους. — στ. 27, Πισὸς ὁ ἀνὴρ καὶ βέβαιος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὁ ἀνὴρ πισὸς καὶ βέβαιος, ἢ τῆς Δ. Γ. Πισὸς ἀνὴρ καὶ βέβαιος, ἦν προεἰλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ.

ΣΕΛΙΔ. 265, στ. 13, Βουλομένου.) Δ. Γ. Βουληθέντος. — στ. 19, Ἀποκριναμένου.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀποκρινομένου. — στ. 20, Τότε ἀναγκαῖον.) Ἐκ Δ. Γ. Προσέθηκα τὸν σύνδεσμον. — στ. 21, Ἐάσει.) Δ. Γ. Ἐάσει. — στ. 23, Ἀνταγόραν.) Δ. Γ. Αὐταγόραν: Ἀρταγόραν.

ΣΕΛΙΔ. 266, στ. 4, Ἐπαύσαντο στρατηγούς.) Ἐκ τῆς Ἀμιότου μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Ἐπαύσαν τοὺς στρατηγούς. — στ. 8, Ταχθῆναι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀχθῆναι. — στ. 10, Ἐπισκεψάμενον.) Δ. Γ. Ἐπισκεψάμενον. — στ. 26, Οὐχ οὕτω . . . ὡς τὸν δῆμον κ.τ.λ.) Σημειοῦ τὸ ἀσυνάρτητον καὶ ἥκιστα ἀκριβές τῆς φράσεως. Ὁ γὰρ νοῦς, Οὐ τοσοῦτον ἔνεκα τοῦ πολέμου, διὰ μῆκος καὶ τύχας δαπανηροῦ γενομένου καὶ πολυτελοῦς, ὅσον διὰ τὸ προαγαγεῖν τὸν δῆμον εἰς δικαιομάς κ.τ.λ.

ΣΕΛΙΔ. 267, στ. 15, Δεομένης.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Δεομένην. — στ. 16, Βουλευομένων.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Βουλευομένων. — στ. 27, Προερχόμενον.) Ἐκ τῆς Λατινικῆς τε καὶ τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ Προσερχόμενον.

ΣΕΛΙΔ. 268, στ. 9, Αἰσχύνεσθαι δὲ πενίαν.) Ἀμιότος ἐκφράζει, ὡσπερ ἂν εἰ ἐγγράπτο, Αἰσχύνεσθαι δὲ δεῖν πενίαν καὶ ἴσως ἄμεινον οὕτω. — στ. 24, Οὐτ’ ἀπέλαυσεν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Οὐδ’ ἀπέλαυσεν. — στ. 26, Ἐκπλεύσαντα.) Δ. Γ. Εἰσπλεύσαντα.

ΣΕΛΙΔ. 269, στ. 6, Ἐχοντα.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐχοντος. — στ. 8, Παρέσχεν.) Δ. Γ. Παρέσχηκεν. — στ. 25, Ἀπέταξεν.) Σημειοῦ τὴν χρῆσιν τοῦ, Ἀποτάσσειν, ἢ καὶ τοῦ ἀπλοῦ, Τάσσειν παρ' ὃ τὸ τῆς συνθεσίας Ταγίνιον, ὅπερ ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 103) σεσημειώται. — στ. 27, Ὅσῃν καὶ τοῖς Ὀλυμπιονίκαις.) Πεντακοσίας δραχμάς, ὡσπερ ἐστὶν ἀναλέξασθαι ἀλλαχόθεν (Πλουτάρχ. Μέρ. Α. σελ. 165, ἐμ. ἐκδ.)

ΣΕΛΙΔ. 270, στ. 7, Ἰακχεῖον.) Δ. Γ. Ἰάκχιον. — στ. 9, Τὸν δῆμον διδόναι.) Δ. Γ. Τὸν δῆμον τροφήν διδόναι. — στ. 10, Δραχμῆν.) Δ. Γ. (τρισιὶ λέξεσι) Ἀντὶ τριωδύλου δραχμῆν.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΤΩΝ.

ΣΕΛΙΔ. 271, στ. 8, Δημοσίου.) Ἐκ Δ. Γ. (συνάδουτος καὶ τοῦ Ἀμιότου) οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Δήμου. — στ. 9, Γένους δόξαν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Γένους μὲν δόξαν. — στ. 12, Ἀρχῆν.) Δ. Γ. Ἀρχάς. — στ. 15, Κάτων.) Ἐκ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως, ἀντιτοῦ, Κάτωνα. Τοῦτο μὲν γὰρ κύριόν ἐστιν ὄνομα (Ῥωμαῖσι Cato)· τὸ δὲ, παρ' ὃ παρήχθη, Κάτος (Ῥωμαῖστί Catus), ἐπιθετον, σημαῖνον τὸν ἔμπειρον, ἢ, ὡς ἐρμηνεύεται ἐν ἀρχαίαις γλώσσαις, “ τὸν ὄξυν, ,, τὸν δεδιδαγμένον ,, . — στ. 20, Τὴν δὲ τοῦ σώματος ἔξιν... πάνυ χρηστικὴν εἶχε.) Τοιοῦτον εἶχε τὸ σῶμα, ὥστε χρῆσθαι αὐτῷ δύνασθαι πρὸς ἅπαντα. — στ. 23, Καὶ τῶν καλῶν οὐ μόνον ἀναγκαῖον κ.τ.λ.) Δ. Γ. Καὶ τῶν καλῶν, οὐ μόνον ἀναγκαῖον. Τὸ χωρίον οὐκ ἔρρώται· δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἄλλως ἄλλους αὐτὸ ἐξηγήσασθαι. Ἴσως γραπτέον περιελόντας τὴν ἄρνησιν, Καὶ τῶν καλῶν μόνον ἀναγκαῖον, ἢ ἢ ὁνοῦς τοῦ λεγομένου καὶ ἡ συνάρτησις, Ἐξηρτύετο δὲ καὶ παρεσκευάζετο τὸν λόγον, ὡσπερ δεύτερον σῶμα, καὶ ὡσπερ τῶν καλῶν ὄργανον μόνον ἀναγκαῖον ἀνδρὶ μὴ ταπεινῶς βιωσομένῳ.

ΣΕΛΙΔ. 272, στ. 1, Ῥήτωρ ἰκανός.) Οὐδὲ τοῦτο τὸ χωρίον ἔρρώται. Ἴσως γραπτέον, Ῥήτωρ ἰκανὸς ἀπέβη, προστιθέντας τὸ λειπὸν εἰς ἀπάρτισιν τοῦ λόγου ῥῆμα, ὅπερ ἐξέφρασέ πως καὶ Ἀμιότος. — στ. 5, Ὡς μέγιστον ἀγαπῶν.) Ἐξεῖρήνη τι τοῦ χωρίου· ὅπερ ἀναπληροῦν ἐστὶν ἴσως γράζοντας, Ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἀγαπῶν. — στ. 18, Παραθέντι.) Ἴσως γρ. Παρατιθέντι. — στ. 20, Γενόμενος.) Ἴσ. γρ. Γινόμενος. — στ. 22, Τῆς ἰσχύος.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον. — Ἐπιθάλοι.) Ἴτ. γρ. ὡς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπετόπασαν, Ἐπιθάλοι.

τουτέστιν ἐπὶ τῷ ὕδατι βάλοι.—στ. 24, Μανίου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Μαρκίου.

ΣΕΛΙΑ. 273, στ. 11, Ταῦτα.) Ἰσ. γρ. Ταῦτά, ὥσπερ ἐξέφρασε καὶ Ἀμιότος.

ΣΕΛΙΑ. 274, στ. 8, Πολλὴν δέ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Πολλὴν τε. Ἡ δὲ σύγχυσις διὰ τὸ μὴ ἀκριβὲς τῆς τοῦ λόγου συναρτήσεως, περὶ ἣν ἀμαρτάνει πολλάκις ὁ Πλούταρχος. Ἀντιδιέσφαλται γὰρ ἢ διὰ τοῦ Οὐαλερίου προστεθεῖσα τιμὴ καὶ δύναμις τῆ Κάτωνι, πρὸς ὃν αὐτὸς ἑαυτῷ ἐκτίσαστο διὰ τῶν συνηγοριῶν θαυμασμὸν.—στ. 17, Φθονεῖσθαι.) Ὑπὸ τοῦ Φαβίου. Ἐπιθι τὰ ἀλλαγῶ (Μαξιμ. Φαβ. § 25) Πλουτάρχῳ εἰρημένα.—στ. 22, Φάμενος.) Δ. Γ. φάσκων.—στ. 23 Ἐφ' ἠδονάς.) Δ. Γ. Εἰς ἠδονάς.—στ. 28, Φθοράν τε.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φοράν τε.

ΣΕΛΙΑ. 275, στ. 5, Δικαίτης.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Δαπάνης.—στ. 12, Ἀφελές.) Δ. Γ. Εὐτελές.—στ. 19, Ὑπό.) Ἐξ Ε. Δ. συναδούσης Ἀμιότῳ οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καὶ ὑπό.

ΣΕΛΙΑ. 276, στ. 12, Ἀτενοῦς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀγενοῦς.—στ. 18, Ζῶων, ὥσπερ ἐκ κ. τ. λ.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ γραφομένου καὶ ριζομένου, Ζῶων. Ὡσπερ γὰρ ἐκ.—στ. 19, Πόνου.) Δ. Γ. Χρόνου.—στ. 20, Σκυλακταί.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Σκυλακταί.—στ. 28, Αἷς.) Δ. Γ. Οἷς.

ΣΕΛΙΑ. 277, στ. 3, Τοῖς ψυχίν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τὴν ψυχίν.—στ. 10, Γεγενημένον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Γενησόμενον.—στ. 22, Περὶ δεῖπνα δαπάναις.) Ἐξ Ε. Δ. περιεῖλον τὸν σύνδεσμον τῆς κοινῆς γραφῆς, Περὶ δεῖπνα καὶ δαπάναις.

ΣΕΛΙΑ. 278, στ. 6, Ὡσπερ ὁ Πλάτων.) Ἐν τῷ Συμποσίῳ (σελ. 215).—στ. 7, Ἐνδοθεν δέ.) Ἐξάλειψον τὸν σύνδεσμον, λείποντα καὶ ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων.—στ. 9, Οὐκ οἶδα, τί.) Δ. Γ. Οὐκ οἶδ' ὅ, τι. Αἰνίττεται δὲ Κικέρωνα' οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ Λυσία τὸν Κάτωνα παρεικάσας, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ τῶν ἐνδόξων ῥητόρων, ἢ Βρούτῳ (κερ. 16).—στ. 11, Ῥωμαϊκῶν.) Δ. Γ. Ῥητορικῶν.—στ. 19, Πολυτελείας.) Οὕτω καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι. Ἐν δὲ Δ. Γ. Πολιτείας' ὃ καὶ Ἀμιότος ἐξέφρασε.—στ. 27, Τοῦτο μὲν οὖν ἐστὶν ἐκ τῶν Θεμιστοκλέους.) Ὡσπερ τὸ μικρὸν ἀνωτέρω "Οἷς οὐκ ἀν' ἀξιώσαιτε", συμβούλαις κ. τ. λ., ἐκ τῶν Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος.

ΣΕΛΙΑ. 279, στ. 11, Μὴ πλανηθῶσιν.) Σημείου τὴν ἔλλειψιν,

ἀντί τοῦ, Ἴνα μὴ πλανηθῶσιν, ἢ τοῦ, Φοβουμένους μὴ πλανηθῶσιν, σπάνιον παρὰ ταῖς Ἑλλήσιν, συνήθη δὲ μάλιστα τοῖς Ῥωμαίοις· οὕτω γὰρ ἐκείνοι χωρῶνται τῷ Ne ἀντί τοῦ Ut non, ἐκφραζόντες τοῦτο δὴ τὸ, Μὴ πλανηθῶσιν, διὰ τοῦ Ne errent.—στ. 20, Εὐμένους.) Ἐξ Η. Δ. ἀντί τοῦ Εὐμενοῦς· κύριον γὰρ ἐστιν ὄνομα ἐνθάδε, οὐκ ἐπίθετον.—στ. 21, Ὑπεδέξατο.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντί τοῦ, Ἀπεδέξατο. —στ. 25, Σαρκοφάγον.) Αἰνίττεται δηλονότι τὸ τοῦ ποιητοῦ (Ἰλιάδ. Α, 231) “Δημοβόρος Βασιλεύς,, —στ. 27, Μάνιον. Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντί τοῦ Μάρκον.—στ. 30, Εὐ πράξας.) Ἐφ’ ἧς σημασίας καὶ ἡ παρ’ Ἰσοκράτει (Β, σελ. 152) Εὐπραγία, ἐπὶ ταύτης καὶ τὸ, Εὐ πράξας, ὧδε, οὐκ ἐπὶ τοῦ μᾶλλον συνήθους.

ΣΕΛΙΑ. 280, στ. 6, Ἐλεγε.) Δ. Γ. Εἶπε. —στ. 7, Μῆτε πόδας, μῆτε κεφαλὴν, μῆτε καρδίαν, ἔχουσαν.) Τὸ μὲν πόδας, δηλονότι πρὸς τὸν ποδαγωγικόν, ὡσπερ καὶ τὸ Κεφαλὴν, πρὸς τὸν ἀνατραθηέντα ταύτην· τὸ δὲ Καρδίαν, τίνα σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ Μωρὸς, οὐκ ἂν εἰδείη ὁ τῆς Ῥωμαίων φωνῆς ἄπειρος. Ὡσπερ οὖν παρ’ ἡμῖν αἱ φρενες, καὶ τὸ ἐν τῷ σώματι διάφραγμα τὸ διεῖρονον τὴν τοῦ στήθους κοιλότητα, τῆς κάτω κοιλίας σημαίνει, καὶ αὐτὸν τὸν νοῦν (ὅθεν καὶ Ἄφρονα καλοῦμεν τὸν μὴ ἔχοντα φρένας, τουτέστι νοῦν), οὕτω καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Cor (παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κῆρ), καὶ τὴν ἐν τῷ σώματι καρδίαν, καὶ τὴν φρόνησιν δηλοῖ. Ὅθεν καὶ ὁ παρ’ ἐκείνοις τὸν μωρὸν δηλῶν, Excors, ἢ Vecors, Ἀκάρδιος εἶρηκε πολλοῦ τῆς Παλαιᾶς διαθήκης· οἷόν ἐστι (Παροιμ. εἶ’, 16), “Κτήσασθαι γὰρ,, σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται,, ἡμῶν νῦν τὸν Ἀκάρδιον (καὶ κατὰ συγκοπὴν Ἀκαρδον) ἐπὶ τοῦ θεилоῦ τασσόντων. Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ σπλάγγου, ἐπὶ τὴν φρόνησιν μεταφορὰ ἀπὸ δόξης ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῶν ἡγησαμένων τὴν ἐν ἀνθρώπῳ φρόνησιν, ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ κεῖσθαι. Οὕτω γὰρ ὁ τὸ εἰς Ἴπποκράτην ἀναφερόμενον Περὶ καρδίας Βιβλίον (Ἴπποκράτ. Τόμ. Α, σελ. 293) συγγράφας φησὶ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, “Γνώμη γὰρ ἢ τοῦ ἀνθρώπου πέφυκεν ἐν,, τῇ λαίῃ κοιλίᾳ (τῆς καρδίας), καὶ ἄρχει τῆς ἄλλης ψυχῆς,, καὶ ἀλλαγῶ (Τόμ. Β, σελ. 356) ἐκδηλότερον, “Ὅκόταν οὖν ταῦτα (αἱ,, φρένες καὶ ἡ καρδία) πληρωθῶσιν, ἘΜΩΡΩΘΗ ἢ καρδίη... ἐπι,, κάρσται γὰρ αἱ φλέβες, καὶ ὁ τόπος ἐπίκαιρος ἔς τε παραφροσύνην,, καὶ μνήνην,,.—στ. 8, Ἐντευχθεῖς.) παρακληθεῖς· ὡσπερ ἐξηγήσατο ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν. Σημειοῦ δὲ τὴν παθητικὴν χρῆσιν, Ἐντευχάνομαι, τῶν οὐ τετριμμένων οὔσαν. —στ. 18, Ὡσπερ τὸν Ὀδυσ.

σέα.) Σκοτεινῶς ἐκπεφρασμένον παράδειγμα· διὸ καὶ, καθῶ τὸ κακὸν ἰώμενοι, παρήνεσάν τινες γράφειν μετ' ἀρνήσεως, Οὐχ ὥσπερ τὸν Ὀδυσσεά. Ὁ γὰρ νοῦς ὄφειλεν εἶναι, Τὸν Πολύβιον οὐκ ἀγαπᾶν εὐ-
τυχῶς ἐξεληθέντα τῆς Συγκλήτου, ὥσπερ τὸν Ὀδυσσεά τοῦ Κυκλω-
πειῦ σπηλαίου, ἀλλὰ βούλεσθαι πάλιν εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, ὥσπερ ἂν
εἰ καὶ αὐτὸς Ὀδυσσεὺς εἰς τὸ σπήλαιον ἐπανελθεῖν ἠβουλήθη, πηλίου
καὶ ζώνην, ἐπιλελησμένα τυχόν, ἐπιζητήσων.—στ. 15, Τοὺς δὲ
πόδας ἐν τῷ μάχεσθαι κινούντος.) Ἄλλοτ' ἄλλοσε μεταφέροντος, καὶ
μὴ ἐν ταύτῳ μένοντος. Αἰνίττεται δὲ τὸ τοῦ Τυρταίου πρὸς τοὺς
μαχομένους παράγγελμα.

Ἄλλά τις εὖ διαβάς μενέτω, ποσὶν ἀμφοτέροισι,
Στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς.

ΣΕΛΙΔ. 281, στ. 5, Πεξεῦσαι.) Σημειῶ τὸ Πεξεῦσαι ἀντιδιασελ-
λόμενον ὧδε, πρὸς τὸ Πλέειν, οὐ πρὸς τὸ Ἐφ' ἵππου ὀχεῖσθαι, καθά
καὶ ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 60) σεσημειῖται ὁ Πεξομάχος ἀντι-
διασετλλόμενος πρὸς τὸν Ναυμάχον. Ἡ δὲ συνήθεια τὸ Πεξεῦσαι καὶ
ἐπὶ τοῦ, Ἀφ' ἵππου καταβαίνειν, οὐκ ἀλόγως τέταχεν· Πεξὸς γὰρ ἀνθ'
ἵππέως γίνεται ὁ καταβεβηκὸς ἀφ' ἵππου.—Ἄδιάθετος.) Μὴ διαθεσι-
μῆνος τὴν σχολὴν (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 101), μὴ διατάξας τὸν καιρὸν,
τουτέστι μὴ διορίσας εἰς οἷας πράξεις διατρέψει τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης τὸν
χρόνον. Παρὰ δὲ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι, καὶ ἡμῖν μέχρι δεῦρο
(καίπερ οὐπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς), ἐπὶ τοῦ πρὶν ἢ διαθέ-
σθαι τὰ ἑαυτοῦ τελευτήσαντος τέτακται τὸ Ἄδιάθετος.—στ. 10,
Κίρνης.) Δ. Γ. Κιρνᾶς· ἀμφοτέρα γὰρ λέγεται, καὶ Κιρνάω, καὶ Κίρ-
νημι. Ἡ δὲ συνήθεια Κερνῶ, παρὰ τὸ Κεράω.—στ. 15, Ἥθος.) Δ. Γ.
Εἶδος· Γένος.

ΣΕΛΙΔ. 282, στ. 14, Πάκκος.) Δ. Γ. Πάκκιος.—στ. 22, Λακε-
τανῶν.) Ἐξ Ε. Δ. καὶ τοῦ Ἀμιῶτου, ἀντὶ τοῦ, Λακετανῶν.—στ.
28, Ἄλλά τῆς συγκλήτου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄλλά
καὶ συγκλήτου.

ΣΕΛΙΔ. 283, στ. 8, Ἀφ' ἐτέρας.) Ἐμοὶ παρήνεσαν γράφειν, ὧς
ἀφ' ἐτέρας, οὐκ ἀλόγως ἐμοὶ δοκεῖν· πλὴν ὅτι προσλοίμην ἂν τὸ,
Ὅσπερ ἀφ' ἐτέρας, ἢ, Οἷον ἀφ' ἐτέρας.—στ. 15, ὧς οὐδένα ἕτερου.)
Ὀφείλεν εἰπεῖν, ὧς οὐδεὶς ἕτερος. Καὶ σημειῶσαι τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν τῇ
παρ' ἡμῖν συνήθειᾳ ἀτυνταξίας τῶν τοιούτων φράσεων· οἷον Ἐκαμα
καὶ ἐγὼ ὡσάν τοὺς ἄλλους, Δὲν εἶμαι ὡσάν ἐκείνου κ.τ.λ. ἄς εἰς τὸ

καταλληλότερον ἐπανάγειν, οὐδὲν καλύει.—στ. 16, Νικάτωρ.) Οὕτως ὀρθῶς ἢ Στεφάνειος ἔκδοσις, ἢ χρῶμαι, οὐχ ὡς αἰπλείσται, Νικάτωρ· Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω (σελ. 443) σημειωθέντα.—στ. 18, Ἐπῆρτο.) Δ. Γ. Ἰπείγεται (ἐξ ἀμείνουσ ἴσως ἐτέρας τῆς, Ἰπείγεται).—στ. 20, Μηδέν.) Δ. Γ. Οὐδέν.—στ. 26, Φλαμίνιος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φλαμίνιος.

ΣΕΛΙΑ. 284, στ. 5, Ποστούμιον Ἀλβίνον.) Ποστούμιον Λαβιῖνον τοῦτον ἠνομάζει ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι. Μακρόβιος δὲ (Κρονικ. Α, σελ. 208), Ἀῦλον Ἀλβίνον.—στ. 6, Συγγνώμην αἰτούμενον.) Παρὰ τῶν ἀναγνωσομένων. Ἰπείγεται δὲ κατ' ἀρχάς τῆς ἱστορίας τοιούτοις τισὶ τοῖς λόγοις χρησάμενος, ὡς φησὶν ὁ Μακρόβιος, “Καὶ μηδεὶς αἰτιάσθω , με, εἴ τι μὴ κομψῶς μηδὲ καλῶς γέγραπται· ἐμὶ γὰρ Ῥωμαῖος, καὶ , τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ἀλλοτριώτατος ,. Τὴν γελῶν ταύτην συγγνώμης αἴτησιν ἀναγνοῦς ὁ Κάτων, ἀστείως πάνυ ἐπήγαγε, τὸ “ Δοτέον εἶναι , τὴν συγγνώμην, εἰ τῶν Ἀφρικτιούων κ.τ.λ. ,. Τοῦτο καὶ τῶν παρ' ἡμῖν βαρβάρως ἑλληνιζόντων ἐνίοις ἐπαρτέον θημινα εἴπως ἀνανήψαιεν, ἐκ τῆς τῶν καλῶν γραμματικῶν μέθης, “ Δοτέον συγγνώμην σοι, , ἀμουσώτατε Γραμματικῆ, εἰ, τοῦ Σουλτάνου προστάξαντος, ἀναγ-, , κασθεὶς ὑπέμεινας γράφειν ἑλληνισί, ὃς οὐδὲ τῇ πᾶσι κοινῇ γλώσσῃ , , χρῆσθαι οἷός τε εἶ ,.—στ. 8, Φησι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Φησι—στ. 13, Φράξας.) Δ. Γ. Ἐμφράξας.—στ. 14, Προσβαλῶν.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Ἀμιότου, ἀντὶ τοῦ, Περιβαλῶν, ὅπερ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἔτρεψαν εἰς τὸ, Προβαλῶν.—στ. 15, Ἐκκεκληκέναι.) Ἐκ διορθώσεως (συναδούσης Ἀμιότω) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐκκεκληκέναι.—στ. 17, Περιήλυσιν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιήλυσιν. Ἔστι δὲ ἡ Περιήλυσις, περίοδος, ὡσπερ ἐξηγεῖται Ἡσύχιος· ὃν ἐρεῖσθω διορθῶσαι καὶ ἐρμηνεύσαι καὶ ἐν τοῖσδε, “ Εἰσηλούσιον, , τίμημα εἰσόδου, ἢ τέλος ,. Γραπτέον, Εἰσηλύσιον (πλὴν εἰ μὴ δωρικῶς τέτραπται εἰς τὴν ου δίφθογγον τὸ υ), καὶ ἐκδεκτέον ἐπὶ τοῦ καταπιθεμένου τοῖς τελῶναις τιμήματος, διὰ τὴν εἰς τινα πόλιν ἢ χώραν εἰσήλυσιν, τουτέστιν εἰσόδου, τοῦ παρὰ τοῖς Γάλλοις καλουμένου droit d'entrée. —στ. 25, Κολωνοῖς.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ (περὶ οὗ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἠπόρησαν), Κοτίνους. Λέλειπται δὲ συνωνύμως τῷ ἐπιφερομένῳ Πάγοις. Καὶ γὰρ Κολωνός μὲν, ἢ Κολώνη (παρ' ὃ τὸ τῶν Ῥωμαίων Collis καὶ τὸ τῶν Γάλλων Colline) ἐστὶ “ τόπος , , ὕψος ἔχων, ἐπανάστημα γῆς βουνοειδές , , Πάγος δὲ, “ ὄχθος, , βουνός, ἐξοχὴ τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὄρων , , ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος.

ΣΕΛΙΔ. 285, στ. 1, Προαγαγόντες.) Δ. Γ. Προάγοντες. —στ. 9, Φιρμικανούς.) Φιρμικανούς ὄφειλεν εἰπεῖν, ὡς ἐστημεν ὡσαυτο οἱ πρὸ ἡμῶν ἢ γὰρ πόλις Φίρμιον, οὐ Φίρμιον, καλεῖται. —στ. 13, Ἡ τάξις, ἢ παρασκευή.) Ἐξ Η. Δ. συναδόντος καὶ τοῦ Ἀμιότου, ἀντὶ τοῦ, Ἡ τάξις, ἢ παρασκευή. —στ. 14, Ἄρπασμα τάχους.) Δ. Γ. Ἄρπασμα δὴ τάχους. —στ. 19, Ἐνεχειρίσαν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐνεχειρίσαν. —στ. 21, Αὐτοῦ.) Ἰσ. γρ. Αὐτῶν· τουτέστι τῶν στρατιωτῶν, ἐλλειπτικῶς τῆς, Ἐκ. —στ. 26, Ἐνεπίπλασαν ἅπαντα.) Δ. Γ. Κατεμπίπλασαν ἅπαντας.

ΣΕΛΙΔ. 286, στ. 3, Ἀποτόμων.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀποτόμως. —στ. 27, Αἱ ἐλλογιμώταται.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκον τὸ ἄρθρον. —στ. 24, Τὸ περί.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τότε περί. —στ. 27, Ἄλλους.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ὀλως.

ΣΕΛΙΔ. 287, στ. 5, Ἡτιμωκότι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἡτιμωκότι. —στ. 16, Σερούιου.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Ἀμιότου, ἀντὶ τοῦ, Σερούιου. —Ἐννεηκότα.) Ὡσπερ καὶ ὁ Λίβιος· Κικέρων δὲ καὶ Πλίνιος πέντε πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα ἔτη βιώσαι μόνον τὸν Κάτωνα παραδεδώκασι. —στ. 18, Διερισάμενος.) Ὅπερ ἢ συνήθεια, Συνερισάμενος, λέγει παρά τὸ, Συνερίζομαι. —στ. 20, Ἐκείνου.) Δ. Γ. Ἐκείνου. —στ. 24, Τῆς πολιτείας ἐπιτελείωσις.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ ἐτέρου παραλλήλου χωρίου (Τ. Κ. Φλαμιν. § 18, σελ. 350), ἀντὶ τοῦ, Τῆς πολιτείας ἀπάσης ἐπιτελείωσις.

ΣΕΛΙΔ. 288, στ. 5, Οὐσιῶν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Οὐσιῶν. —στ. 26, Ὄρων.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὄρων. —στ. 27, Ἄρξοντας.) Ἐξ Η. Δ. (ἢ συναδουσι καὶ οἱ μεταφρασται), ἀντὶ τοῦ, Ἄρξαντας.

ΣΕΛΙΔ. 289, στ. 3, Προέγραψε.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προέγραψε. —Τῆς συγκλήτου.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ ἐτέρου παραλλήλου χωρίου τοῦ Πλουτάρχου (Τ. Κ. Φλαμιν. § 18), ἀντὶ τοῦ, Τῆς συγκλήτου. —στ. 5, Ἄλλους τε συχνούς.) Ἐπτά, ὡσπερ ἱστορεῖ Λίβιος (ΛΘ, 42). —Κοίντιου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κόιντου. —στ. 21, Παρσῆναι.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Εἰσαχθῆναι. —στ. 30, Κατέφυγε.) Ἐξ Η. Δ. συναδόντων καὶ τῶν μεταφραστῶν, ἀντὶ τοῦ, Κατέφυγε.

ΣΕΛΙΔ. 290, στ. 16, Σικιπίωνι.) Δ. Γ. (ἢ συναδέι καὶ Ἀμιότος), Σικιπίωνι τεθνηκότι. —στ. 22, Ὑπερτιμάσθαι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὑποτιμάσθαι. Δ. Γ. Ἀποτιμάσθαι. —στ. 25, Τοῖς χιλίοις.)

Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Πρὸς τοῖς χιλίοις.—στ. 27, Ἀπογορεύουσιν.) Δ.Γ. Ἀπογορεύουσιν.

ΣΕΛΙΔ. 291, στ. 10, Ἐπεισόδιος.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπεισόδιον.—στ. 17, Οἱ δέ.) Οἱ γὰρ, γραπτέον εἶναι οὐκ ἀλόγως ἠγρίσαντο οἱ πρὸ ἡμῶν.—στ. 21, Παρώξυνον.) Γράψε, Παρώξυναν, καθάπερ ἠρμίνευσαν καὶ οἱ μεταφρασταί.—Προσκαλέσασθαι.) Ἐκ Δ.Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ (οὐ καλῶς οἶμαι ποιοῦντες), ἀντὶ τοῦ Προκαλέσασθαι.—στ. 29, Τὰ χεῖρον.) Δ.Γ. Τὸ χεῖρον.

ΣΕΛΙΔ. 292, στ. 13, Ἐπαρισσερούς.) Γράψε βαρυτόνως, Ἐπαρισερούς. Ἡσύχιος, “ Ἐπαρίστερα, κακά, ἀηδῆ ,, Ἡ δὲ λέξις τοῦ παρ-αμιάζοντος ἑλληνισμοῦ (Φρόνηχ. σελ. 110), τῶν δοκιμωτέρων Σκαίους καλούντων τοὺς οὐκ ἐμμελῶς τι πράττοντας, μετενεχθείσης τῆς λέξεως ἐκ τῆς κατὰ τὰς χεῖρας σκαϊότητος ἢ ἀρισερότητος, καθάπερ καὶ τὸ παρὰ τοῖς Γάλλοις παραπλησίᾳ μεταφορᾷ λεγόμενον gauche.—στ. 17, Ἄ δὴ καί.) Ἐξ Η.Δ. ἡ προσθήκη τοῦ δευτέρου συνδέσμου· ὁ γὰρ νοῦς, Ἄ δὴ οὐ μόνον ὑπ’ αὐτοῦ Κάτωνος (τοῦ πλεῖστα πάντων ἑαυτὸν ἐγκωμιάζειν εἰωθότος) ἐλέγχετο, ἀλλὰ καὶ παρ’ ἐτέρων αὐτῷ μαρτυρεῖται, ὥσπερ ἐξέφρασεν Ἀμιότος.

ΣΕΛΙΔ. 293, στ. 20, Αἰσχυρά.) Ἐκ Δ.Γ. ἀντὶ τοῦ, Αἴσχυστα.—στ. 27, Καλὸν ἔργον.) Ἐξαλειῖψαι τὰς δύο ταύτας λέξεις τοῦ χωρίου τοῦδε τοῖς πρὸ ἡμῶν ἔδοξε. Καὶ ἡμῖν δὲ συνδοκεῖ· οὐγέ μὴν διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, ἀλλ’ ὅτι ἀναγνώστου προσγραφή ἔοικεν εἶναι ἐπισημαιομένου καὶ ἐγκρίνοντος τὸ περὶ τῆς τοῦ παιδὸς πλάτσεως, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ἐπεφώνει, “ Καλὸν ἔργον ἔπραττες, Κάτων, εἰς ἀρετὴν πλάττων ,, τὸν υἱόν ,,

ΣΕΛΙΔ. 294, στ. 4, Ἐξολισθέντος.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἐξολισθέντος.—στ. 6, Σάγματι.) Ἐπὶ τοῦ Σωροῖς, ἢ φορτίοις, ἐνθάδε. Ἄλλως δὲ σημαίνει τὸ ἔλυτρον τῆς ἀσπίδος, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος· πρὸς δὲ, καὶ τὸ ἐπίβλημα τῶν ὑποξυγίων. Ὁ γὰρ ἐπίππων Ἐπίππειον λέγεται, τοῦτο ἐπὶ ἄνου, ἢ ἡμίονου, Σάγμα καλεῖται, ἢ θήλιον ἐξ Αἰσχύλου (Προμ. δεσμ. 462),

Κνώδαλα

Ζεύγλησι δουλεύοντα, σάγμασιν Σ’,

καὶ ἐκ τῆς παρ’ ἡμῖν συνηθείας, χρωμένοις τῷ, Σαγμάριον, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας. Καὶ διορθούσθω ὁ Δουκάγγιος (λέξ. Σαμάρια) ἐν παρῶδῳ, “ Καὶ καταλιπὼν σαμάρια πολλὰ καὶ τετράποδα, ἀνεχώρησεν

„ εἰς Τὸ Πόδα σου καὶ κατάσιον, „ Γραπτέον γὰρ δηλονότι Τόπον ΔΑΣΥΝ. — στ. 20, Ἐπεκρίνετο.) Ἐξ Η. Δ. συναχούσης Ἀμιότου, ἀντὶ τοῦ, Ἐπεκρίνατο.

ΣΕΛΙΑ. 295, στ. 7, Συντονώτερον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Συντονώτερον. — στ. 10, Ἐργατησίαν χώραν.) Τί βούλεται Πλουτάρχῳ ἢ Ἐργατησία χώρα, οὔθ' οἱ πρὸ ἐμοῦ νοῆσαι ἰσχυσαν, καὶ γὰρ μετ' ἐκείνων ἀγνοῶ· ὄφειλε γὰρ, πᾶν τούναντίον, Ἀνέργαστον χώραν, εἰπεῖν, ὡς ἐσημειώσατο ὁ φίλος Συνεῖθέρως ἐν τῷ Λεξικῷ. Σκοπεῖν οὖν χρῆ, μήποτε γραπτέον, Ἐργάταις οἰκίαν χώραν, τὸ, Ἐργάταις, συνωνύμως ἐκλαμβάνοντας τῷ, Τεχνίταις — στ. 30, ἦλθον.) Δ. Γ. ἦκου.

ΣΕΛΙΑ. 296, στ. 1, Φιλόσοφον.) Γράψε, Φιλόσοφοι, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει ἢ τοῦ Ἀμιότου μετάφρασις, καὶ ὁ λόγος αἰρεῖ· οὐ γὰρ ὁ Διογένης μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ Καρνεάδης φιλόσοφος ἦν. Αἰλικὸς δὲ (Ποικ. ἰς. Γ, ἰθ.) Καρνεάδην καὶ Κριτόλαον ὀνομάζει τούτους, ἐλλείψας δηλονότι κακῆτους ἐνὶ ὡςπερὸ Πλούταρχος· τρεῖς γὰρ ἦσαν οἱ προσβεβύσαντες εἰς Ῥώμην Ἀθήνηθεν, Καρνεάδης, Διογένης, καὶ Κριτόλαος ὁ περιπατητικὸς, ὡς φησιν Αὐλὸς Γέλλιος (Νυκτ. Ἀττικ. Ζ, 14). — στ. 13, ἤρσεκε.) Ἐξ Η. Δ. συναδόντων καὶ τῶν μεταφραστῶν, ἀντὶ τοῦ, ἤρσεκε.

ΣΕΛΙΑ. 297, στ. 2, Ὅσγε καὶ Σωκράτη κ. τ. λ.) Πρόσεχε νέε, μή σε λογισμῶν ἐκστήση Κάτων, ταῦτά σχεθόν, ἅπερ ἄνυτός ποτε καὶ Μέλιτος, Σωκράτους κατηγορῶν· ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπιστήσας ἐκατέρου τῷ βίῳ, οὕτω τὴν ψῆφον φέρε. Καὶ τὸν μὲν ἐκουσίως πενόμενον, καὶ πράως ἅπασι καὶ φιλικῶς χρώμενον Σωκράτη, θεῖον ἀληθῶς ἀνδρα λογίζου· τὸν δὲ τοκιστὴν, καὶ τῶν οἰκετῶν ὀμώτατον κολαστὴν ἀποστρέφου Κάτων. — στ. 7, Παρὰ Μίνω.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τῆς Ἀμιότου μετάφρασεως προσέθηκα τὰς λέξεις. — στ. 10, Προμαντεύων.) Τοῦ παρακμάζοντος ἢ λέξις ἑλληνισμοῦ, καὶ τῆς παρ' ἡμῖν συνηθείας· τῶν γὰρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καλουμένων ἀποθετικῶν, τουτέστι τῶν ἐλλειπόντων τῷ ἐνεργητικῷ τύπῳ, ἐστὶ τὸ Μαντεύομαι. — στ. 17, Μεγάλου.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὴν λέξιν. — στ. 21, Καὶ πρὸς τοῦτο.) Ἐξ Η. Δ. (δύξαν τοῦτο καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν), ἀντὶ τοῦ, Καὶ τοῖς πρὸς τοῦτο.

ΣΕΛΙΑ. 298, στ. 8, Ἐμβλέψας δέ.) Δ. Γ. Ἐμβλέψας δέ πως. — στ. 11, Σαλωνῖνον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Σαλωνῖνον. — στ. 16, Δυσχεραίνω.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Μὴ δυσχεραίνω· περιττὴ γὰρ ἢ δευτέρα ἀπαγόρευσις. — στ. 19, Πελάτι.) “Πελάτης ὁ ἀντιτροφῶν, καὶ ὑπηρετῶν (γρ. ἀντὶ τροφῶν ὑπηρετῶν) καὶ προσπελάζων, „ ὡς

ἐξηγεῖται Φώτιος. Ἐνταῦθα δὲ Πελάτιν τὴν κόρην ἐκάλεσεν, ὡς θυγατέρα τοῦ ὑπογραμματεύσαντος Σαλωνίνου, οἷον εἰ καὶ ἔλεγεν, Οἰκέτιν. Τοιοῦτοι δὲ παρὰ Ῥωμαίους ἦσαν, οὗς ἀλλαχοῦ (Μέρ. Α, σελ. 44, καὶ 370) Πλούταρχος Κλιεντας Ῥωμαῖσι ὠνόμασε. — στ. 28, Ἐπάγεται.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὑπάγεται.

ΣΕΛΙΔ. 299, στ. 4, Ἰωφῶντα.) Ἄμεινον ἂν γράφοιτο, Ἰοφῶντα. — στ. 5, Σαλωνίνου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Σαλώνιον. — στ. 24, Σκευασίας.) Δ. Γ. ἢ μᾶλλον ἐξήγησις, Ἐργασίας. — στ. 28, Μόνους.) Δ. Γ. Μόνου. — στ. 30, Συντετυχηκῶς.) Δ. Γ. Ἐντετυχηκῶς.

ΣΕΛΙΔ. 300, στ. 24, Πολέμων.) Δ. Γ. Πολεμεῖν ἦν προεἰλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ. — Προανακινεῖσθαι κ. τ. λ.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Προανακινεῖσθαι. Οἱ πρὸ ἡμῶν εἶκασαν γεγράψθαι πάλαι, Προακονάσθαι τοῖς Νομαδικοῖς ἐπὶ τοὺς κ. τ. λ.) Ἴσως γραπτέον, Προανακρούεσθαι (ἀπὸ μετεφορᾶς τῶν μουσικῶν ὀργάνων)· τοῦτο γὰρ ἐξέφρασαν καὶ οἱ μεταφρασαί. — στ. 26, Περιμένοντος.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιμένοντας, ὅπερ ὀρθῶς ἂν εἶχεν, εἰ ἀντὶ τοῦ, Κεῖσθαι, ἐγγράπτο, Θέσθαι.

ΣΕΛΙΔ. 301, στ. 7, Ῥέψει.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ῥέψει. — στ. 14, Καὶ κεκολασμένην.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον. — στ. 16, Ἀπολιπόντας.) Ἄμεινον ἂν γράφοις κατὰ παράτασιν, Ἀπολείποντας. Ὁ δὲ νοῦς, ὃν ἄλλως ἄλλοι ἐξεδέξαντο, οὗτος ἂν εἶη, Δεινὸν ἐφαίνετο τῷ Κάτῳ τὸ μὴ παντάπασιν ἀνελεῖν τοὺς ἐξωθεν φόβους, τουτέστι τὸ μὴ καταστρέψαι τοὺς Καρχηδονίους, ὃν ἀπαλλαττομένοις τοῦ φόβου Ῥωμαῖοις ἀναφοραὶ γοῦν ἀπελείποντο πρὸς τὰς οἰκοθεν ἀμαρτίας, τουτέστιν, ἀνενεγκεῖν αὐτοῖς, ὅσπερ ἐκ νόσου, τῶν οἴκοι σφαλμάτων ὑπῆρχε. — στ. 23, Οἷος πέπνυται κ. τ. λ.) Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος (Κ. 495). — στ. 26, Παρωνύμιον.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ ἐτέρων παραλλήλων χωρίων (ἀνωτέρ. σελ. 299, καὶ Μέρ. Α, σελ. 132) ἀντὶ τοῦ Παρωνύμιον. Διορθούσθω ἐν παρόδῳ καὶ Ἰπποκράτης (Ἐπιδημ. ς, Τμ. ἡ, σελ. 822) “Σάτυρος ἐν Θάσῳ, ΠΑΡΩΝΟ-, MION ἐκαλεῖτο Γρουπαλώπηξ,· Παρωνύμιον γὰρ καὶ παρ’ ἐκείνῳ γραπτέον.

ΣΕΛΙΔ. 302, στ. 2, Ὄλη.) Δ. Γ. Ὄλη βίη. — στ. 10, Τὸ τῶν Πεντακοσιομεδίμων.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ διηρημένου καὶ μονάρθρου, τῶν πεντακοσίων μεδίμων. Ἐπιθε τὰ ἀλλαχοῦ (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 417) σημειωθέντα. — στ. 18, Νομάς.) ἢ γραπτέον, Διανομάς, ἢ πάντως ἐπὶ τούτου ἐκληπτέον. — στ. 21, Πέντε

γάρ ἡ τριῶν ταλάντων.) Δ. Γ. Πέντε γὰρ ἡμιταλάντων (ὃ ἔστι δύο ταλάντων καὶ ἡμίσεως). Ἀμιότος δ' ἐξέφρασε, Πέντε γὰρ, ἢ τεττάρων ταλάντων. Ὄρθως ἔχειν οἶμαι τὸ, Πέντε γὰρ ἡμιταλάντων, ὡς ἦπτον ἀπᾶδον ὧν ἐν ἄλλοις (Θεμιστοκλ. § 25) εἶρηκε Πλούταρχος.—στ. 23, Σερούλιους.) Ἐξ Ε. Δ. (συναδούσης τῇ ἐν τῇ σελ. 454 γραφῇ) ἀντὶ τοῦ, Σερούιλίου. Δ. Γ. Σερβίους.

ΣΕΛΙΔ. 303, στ. 5, καὶ 6, Δεύτερος.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Δεύτερον, οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 7, Ὑπερβαλλόμενος.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ Ὑπερβαλλόμενος.—στ. 9, Μὲν ἔχει.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸν σύνδεσμον.—στ. 20, Αὔθις.) “Αὔθις . . . μετὰ ,, ταῦτα,, , Ἡσύχιος.—στ. 21, Περὶ δὲ τίν.) Δ. Γ. Τὰ δὲ περὶ τίν.—στ. 28, Τοῦ βίου.) Τὸν βίον γράφειν δεῖν εἰκασάν τινες οὐκ ἀπιθάνως, ἐν ἧ, Τὸ χρηστῶς βιοῦν ἀμυντήριον ἔχων.

ΣΕΛΙΔ. 304, στ. 7, Εὐθηνούντων.) Δ. Γ. Εὐθηνούντων.—στ. 18, Πολλὰ καὶ χρήσιμα.) Κατὰ τὸ, Πολλὰ καὶ καλὰ. Περὶ οὗ ἐπιθετὸν Πίνακα Ἰσοκράτους (λέξ. Πολύς).—Συλλεξάμενος.) Δ. Γ. Συνατάξιμος.—στ. 24, Ἔργον δὲ μοι . . . καὶ ὀϊστοί.) Ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας (Ξ, 222-225).—στ. 29, Τοῦλαιον . . . βλαβερώτατον.) Τὸ μὴ χρηστὸν, ἢ τὸ μὴ καλῶς ἐσκευασμένον. Ἄλλως δὲ, “Ἐλαιον, καὶ ὄσα ,, ελαιώδη, κομιστικά καὶ φλεγμκτώδεα ,, , ὡς φησιν Ἰπποκράτης (Περὶ παθ. § 50, σελ. 193).

ΣΕΛΙΔ. 305, στ. 15, Δημοσιεύοντι ταῖς ἀρεταῖς ἀπάσαις.) Τουτέστι, Τὰ δημόσια πράττοντι μετὰ πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο. Ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ παντὸς λήμματος ἀλλότριον εἶναι, τὸ μὴ πρὸς ἔριν, μηδὲ πρὸς φθόνον ἐτέρων πολιτεύεσθαι, τὸ δίκαιον ἐν ἅπασιν ἐαυτὸν παρέχειν, καὶ τὰ τοιαῦτα.—στ. 17, Οὐ γὰρ ἔστι κ. τ. λ.) Ἐκ τοῦ Δημοσθένους (Περὶ Συντάξ. σελ. 173), “Ἔστι δ' ,, οὐδέποτ' οἶμαι, δυνατόν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας μέγα καὶ ,, νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν ,,.—στ. 19, Αὐτάρκεια.) Ἐνάρθρωσις γεγραφομένη τὸ πάλαι, Ἡ αὐτάρκεια, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπενόησαν.—στ. 21, Ἀπροσδέης . . . τελειότατον.) Τοῦθ' ὁ καὶ Σωκράτης ἔλεγε (παρὰ τῷ Ξενοφ. Ἀπομνημ. Α, σ' , 10), “Ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν ,, μηδενὸς δεῖσθαι θεῶν εἶναι, τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τοῦ ,, θεῶν· καίτοι τὸ μὲν θεῶν κράτιστον, τὸ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ θεῶν ,, ἐγγυτάτω τοῦ κρατίστου. ,,—στ. 27, Ἄλλ' εἴτε μὴ δεῖται, τῇ παρασκευῇ ὧν οὐκ ὀρέγεται, μάταιος.) Τῇ παρασκευῇ, ἔγραψαν οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἐκ τῆς Λατινικῆς ὠρμημένοι μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Τῆς

παρασκευῆς, κατὰ τοιούδε νοῦν, Εἴτε μὴ χρεῖαν ἔχει, μάταιός ἐστε διὰ τὴν παρασκευὴν ὧν οὐκ ὀρέγεται. Τῆς δὲ κατὰ γενικὴν γραφῆς τοιοῦτος ἂν εἴη ὁ νοῦς, Εἴτε μὴ χρεῖαν ἔχει τῆς παρασκευῆς ὧν οὐκ ὀρέγεται, μάταιός ἐστιν.

ΣΕΛΙΔ. 306, στ. 9, Τοσαῦτα.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τοσαυτάκις.

ΣΕΛΙΔ. 307, στ. 9, Ἡ.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἡ. Δ. Γ. Ἐν ἧ.—στ. 14, Ἄθικτον.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄμικτον.

ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ.

ΣΕΛΙΔ. 309, στ. 1, Κλέανδρος.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Κάσανδρος. Ἐπιθι Πανσανίαν (Η, μϛ), καὶ Σουίδα (λέξ. Φιλοποιμην).—στ. 2, Τύχη.) Κακῆ δηλονότι, ἀπεναντίως οἷς ἀλλαχοῦ (Ἰσοκράτ. Β, σελ. 213) ἐσημειωσάμεθα περὶ τοῦ σημανομένου τῆς λέξεως.—στ. 4, Κραῦγιν.) Ἐκ τε τοῦ Πανσανίου καὶ τοῦ Σουίδα τῶν ἄρτι μεμνημονευμένων, ἀντὶ τοῦ Κραῦσιν.—στ. 10, Ἐκδημος) Ἐκδηλον τοῦτον ἀλλαχοῦ (Ἀράτ. § 5) Πλούταρχος, ὡσπερ καὶ Πανσανίας καὶ Σουίδας, ὀνομάζει.—στ. 11, Δημοφάνης.) Παρὰ δὲ τῶ Πανσανία καὶ τῶ Σουίδα Μεγαλοφάνης καλεῖται.—στ. 16, Τὸν Σικυώνιον.) Γραπτέον οἶμαι, Τὸν Σικυωνίων.—στ. 21, Ἀπεργασόμενοι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Ἀπεργασάμενοι.

ΣΕΛΙΔ. 310. στ. 8, Προδρόμων.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πρόδρομον.—στ. 10, Ξένος.) Ἐπὶ τοῦ Ξενοδόχου ὧδε· ὡς γάρ φησι Φώτιος, “ Ξένος καὶ ὁ καταγόμενος, καὶ ὁ ὑποδεχόμενος , , —στ. 17, Ἐν ταῖς σχολαῖς.) Οἱ μὲν ἐπὶ τῶν διδασκαλείων ἐξειδέξαντο τὰ σχολὰς ἐνθάδε, οἱ δὲ συνωνύμως ταῖς Λέσχαις, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 97) διὰ μακροτέρων εἰρήκαμεν.—στ. 21, Τὸ μὲν.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ, Μέν.—στ. 27, Ὀπλομαχῶν καὶ Ἰππεύων.) Ἐξ Η. Δ. συναδούσης καὶ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως, ἀντὶ τοῦ, Ὀπλομαχεῖν καὶ ἰππεύειν.

ΣΕΛΙΔ. 311, στ. 6, Τὰ θε.) Δ. Γ. Τῶν δὲ ἴσως οὐ κακῶς, εἰ οὕτως ἐξηγήσῃ, Τῶν δὲ στρατιωτῶν τὰ σώματα προσῆκον κ. τ. λ.—στ. 7, Εμπειρα.) Δ. Γ. Ἐν πείρᾳ.—στ. 21, Τὸ δεῖπνον.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκα τὸ ἄρθρον.—στ. 24, Τὴν πόλιν.) Ἐξ Η. Δ. ἡ τοῦ ἄρθρου προσθήκη.—στ. 28, Δικαιοτάτου.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Δικαιοτάτῳ.—στ. 29, Οἰκεία κεντῆσθαι τὸν ἀλλοτρίων ἀφεξόμενον.) Ἐκ διερ-

Σώσεως οί πρό ἐμοῦ, Τὸν, ἔγραψαν ἀντὶ τοῦ, Τῶν. Ἡ δὲ γνώμη ὡς φιλοσοφωτάτων καὶ βιωφελεστάτων. Διὰ γὰρ τὴν ἀργίαν αἱ πλείσται παρσιδύουσιν εἰς τὸν βίον κακίαι· ὅθεν καὶ ὁ παρὰ τῷ Κομικῷ Συκοφάντης, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ συκοφαντεῖν λοιδοροῦμενος, ἀποκρίνεται (Ὅρν. 1432),

Τί γὰρ πάθω; σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι.

ΣΕΛΙΑ. 312, στ. 2, Ὅσα ΤΑΣ πρὸς ἀνδρείαν... ἐνόμιζε φαντασίαις.) Οἱ πρό ἡμῶν μεταθέσει τοῦ ἄρθρου ἔγραψαν Ὅσα πρὸς ἀνδρείαν . . . ἐνόμιζε ΤΑΣ φαντασίαις, καθάπερ ἡρμήνευσε καὶ ὁ Ἀμιότος.—στ. 7, Περαινοῖτο.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περαινοῖτο.)—στ. 10, Παρά.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Περι.—στ. 21, Οὐ κατίσχυσεν.) Δ. Γ. Οὐκ ἴσχυσεν.

ΣΕΛΙΑ. 313, στ. 15, Διατεταμένη.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Διατεταγμένη.

ΣΕΛΙΑ. 314, στ. 1, Κατὰ τάχος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Κατὰ τὸ τάχος.—στ. 5, Ἐν μεσαγκύλῳ.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐν μεσαγκύλῳ. Εὐλόγως δὲ καὶ τὴν πρόθεσιν περιαιρετέον εἶναι παρήνεσαν οἱ διορθώσαντες. Ἔστι δὲ εἶδος ἀκοντίου, τὸ Μεσάγκυλον, ἐν μέσῳ σπάρτῳ δεδεμένου, ὃ κατέχοντες ἠφίσαν (Σχολ. Εὐριπίδ. Ἀνδρομ. 1133).

ΣΕΛΙΑ. 315, στ. 2, Συμβάινει τῷ.) Τουτέστι Συμβάινει τινί. Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Συμβάινειτο.—στ. 4, Ἀποδιδράσκοντας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἐπιδιδράσκοντας.—στ. 8, Ἀνῆκεν.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἀνεῖκεν.—στ. 14, Πρὸς τε.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὅστε.—Ἐπιστροφάς.) Δ. Γ. Ἀποστοφάς.

ΣΕΛΙΑ. 316, στ. 3, Πρῶτοι.) Ἐκ διορθώσεως συναδούσης Ἀμιότῳ οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πρῶτον.—στ. 12, Πλείστον.) Δ. Γ. Πλείον.—Προσάταις.) Δ. Γ. Προσασίαις.—στ. 18, Γεγόμενος.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Γεγομένας.—στ. 23, Εὐτελέσι.) Ἐκ Δ. Γ. συναδούσης Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ, Εὐπετέσι.—στ. 29, Διδάξας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Διατάξας.

ΣΕΛΙΑ. 317, στ. 11, Κολούσαντας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρό ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Κολύσαντας.—στ. 16, Ἐν δὲ ταῖς χερσὶ . . . διηθισμένων.) Ἀσυνάρτητον τὸ χωρίον, οὐ τῶν γραφῶν πλημμελεῖ, ἀλλ' αὐτοῦ Πλουτάρχου παραβλέπει. Ὄφειλε γὰρ εἶναι, Ἐν δὲ ταῖς χερσὶ . . . χιτῶνας ἵππικούς καὶ στρατιωτικὰς χλημύδας διηθισμένας· ἢ, Τὰς δὲ χεῖ-

ρας... κρανῶν καὶ πτεροῶν βαρῆς κοσμουμένων, καὶ χιτῶνων κ. τ. λ.
— στ. 19, Ὄρμην ἐνεποιεῖ.) Ἡ μὲν περιαιρέσεις τοῦ ἄρθρου Ἐξ Η. Δ.
τὸ δ' Ἐνεποιεῖ, ἀντὶ τοῦ, Ἐποῖε, Ἐξ Ε. Δ.

ΣΕΛΙΔ. 318, στ. 4, Τόν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ,
Τόν. — στ. 13, Παρίλλαξ.) Δ. Γ. Παρίλασε. — στ. 21, Ποιῆσαι.)
Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ποιήσας.

ΣΕΛΙΔ. 319, στ. 2, Θηρίω... τρεπομένω.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ
ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Θηρίων... τρεπομένων. Τὸ ἐξῆς, Ἄλλ' (ἦν ὄψις) ὥσπερ
κυνηγέτου θειοῦ, συσεστώτης (τουτέστι μαχομένου) Θηρίω τρεπομένω
πρὸς ἀλκίην ὑπ' ἀνάγκης. — στ. 16, Ἐεστώσης.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ,
Συσεστώσης.

ΣΕΛΙΔ. 320, στ. 4, Γυνομένων.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Γενομένων.
Ὁ δὲ νοῦς, Καὶ τῷ θαρρόειν, ἔγγιστα γυνομένου τοῦ τότε φρονήματος,
τουτέστι, Διὰ τοῦ ἐλπίζειν φρονούντων, ὥσπερ ἐφρόνουν οἱ πάλαι Ἕλ-
ληνες.

ΣΕΛΙΔ. 321, στ. 16, Χρῆμα.) Δ. Γ. Κτῆμα. — στ. 18, Τῷ...
ρήθέντι.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τὸ... ῥηθέν. — στ. 25, Ἀρισταίνετον.)
Δ. Γ. Ἀρισταῖον. Εἴη δ' ἄν, ἥ φασί τινες, ὁ αὐτὸς καὶ ὄν ὁ Δίδιος
(Βιβλ. λβ'.) Ἀρίσταινον καλεῖ.

ΣΕΛΙΔ. 322, στ. 8, Λαμπρὸς... ἀνακομισθεῖς.) Ἐκ διορθώσεως
οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Λαμπρῶς... ἀνακομισθεῖς. Εἴρηκε δὲ καὶ ἀλλα-
χοῦ (Λουκουλλ. § 17), “ Λαμπρὸς παρημεῖβετο τὸ στρατόπεδον ,,
ὀνομαστικῶς, οὐκ ἐπιρρηματικῶς, ἴσως διὰ τὴν δηλουμένην, ὡς γέ φασιν
οἱ Γραμματικοὶ, κίνησιν, ἐν τοῖς ῥήμασιν Ἀνακομιζεσθαι καὶ Παρα-
μεῖβειν. Καὶ ἐξηγησάτω ἡμῖν ἐν παρόδῳ τὸ τοῦ Λεξικογράφου Ζωναρά,
αἰνίγματι ἑοικὸς τουτί “ Λαμπρὸς. Λαμπρὸς ἐπαπέξευξε, καὶ ὅσα
,, μετὰ κινήσεως, μικρά. Λαμπρῶς δὲ ἀνηγορεύθη, καὶ ὅσα μετὰ στά-
,, σεως, μεγάλα. ,, Κανόνα θελαδὴ προτίθησι, κυψότερον ἴσως ἢ
ἀληθέστερον, τουτονί “ ὅτι ἡ λαμπρότητα σημαίνουσα λέξις, κίνησιν μὲν
δηλοῦσι ῥήμασι συνεξευγμένη, ὀνομαστικῶς καὶ διὰ τοῦ ο μικροῦ (τοῦ-
το γὰρ βούλεται τὸ Μικρά) προενεκτέα· οἷον Λαμπρὸς ἀπέξευξε. Στάτιν
δὲ σημαίνουσι συναπτομένη ῥήμασιν, ἐπιρρηματικῶς καὶ διὰ τοῦ ω
(τοῦτο γὰρ βούλεται τὸ Μεγάλα) γραπτέα· οἷον Λαμπρῶς ἀνηγορεύθη.
— Πανά.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Περὶ. — στ. 12, Παραβαλλόμενος.) Ἐκ
διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παραβαλλόμενος. — στ. 18, Ἄπρα-
κτου.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄπρακτοι. Σημείωσαι δὲ καὶ
τὴν συνήθειαν ἐπὶ τῆς κωτῆς ἐννοίας χρωμένῃ τῷ Ἄπρακτος (Ἰσοκράτ.

B, σελ. 208).—στ. 23, Παλαιάν μὲν, ἔνδοξον δέ.) Ἄμεινον ἂν εἴπην ἀνεστραμμένως, Ἐνδοξὸν μὲν, παλαιὸν δέ· ὡσπερ ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἀμιότος.

ΣΕΛΙΑ. 323, στ. 6, Τέχνης.) Οὕτως οἱ πρὸ ἐμοῦ συμφωνοῦντες Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ Τέχνην.

ΣΕΛΙΑ. 324, στ. 9, Καθαρῶς.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Καθαρῶς.—στ. 18, ὄχετο.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, ὡς ὄχετο.—στ. 22, Τοὺς φίλους καὶ ἀγαθοὺς.) Ἐκ Δ. Γ. προσέθηκται τὸν σύνδεσμον οἱ πρὸ ἐμοῦ. Γνησιωτέρα δ' ἂν ἴσως εἴη γραφή, Τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς.

ΣΕΛΙΑ. 325, στ. 15, Τοὺς μὲν φυγάδας.) Δ. Γ. γνησιωτέρα ἴσως, Τὰς μὲν φυγάς. Ἐπιθι τὰ ἀλλαγῶν (Πλουτάρχ. Μέρ. Α, σελ. 372) σημειωθέντα μοι.—στ. 20, Μετόκιζεν.) Ἐξ Η. Δ. συμφώνου τοῖς μεταφρασταῖς, ἀντὶ τοῦ, Μετόκιζεν.—στ. 21, Ἀπειθοῦντας.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀπεικοῦντας.—στ. 23, Ἐμπιπλάμενος δὲ τῶν Λακεδαιμονίων.) Μέχρι κόρου καταφρονῶν. Καὶ καταχωριζέσθω ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἡ παροφθεῖσα τροπικὴ αὐτῆ τοῦ Ἐμπίπλασθαι σημασία. Ἄνεστραμμένως οἱ Γάλλοι ἐπὶ τοῦ καταφρονουμένου, *Rassasier qu el- qu' un d' injures* φασί, *τουτέστιν ἐμπιπλάναι* τινὰ ὕβρεως, ἢ λοιδορίας.—στ. 29, Φρονήσαντας.) Ἐξ Η. Δ. συναδούσης Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ, Φρονήσαντας.

ΣΕΛΙΑ. 326, στ. 23, Ἀχαρισεῖν.) Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ, Ἀπειθεῖν, ὡς φησιν Ἐρωτιανὸς (λέξ. Χάριτες).—στ. 29, Ταῦτά.) Δ. Γ. Τοῦτ' αὐτό.

ΣΕΛΙΑ. 327, στ. 11, Ἐπιλιπούσης.) Ἄμεινον ἂν γράφοις κατ' ἐνεστώτα, Ἐπιλειπούσης, ὡς ἐξέφρασε καὶ Ἀμιότος.—στ. 18, Πονηρίαν.) Δ. Γ. Μοχθηρίαν.—στ. 20, Κολωνίδα.) Κορώνην ταύτην ὁ Λίβιος (ΔΘ, 49) ὀνομάζει.—στ. 22, Συνέτεινεν.) Συντόνως καὶ μετὰ σπουδῆς ἔδραμε.—στ. 25, Δί' εὐνοίαν.) Γραπτέον μετὰ συνδέσμου, Καὶ δι' εὐνοίαν.—στ. 27, Τὸν Εὐάνδρου λόφον.) Εὐάν λόφον ὀνομάζουσι τοῦτον Πολύβιός τε καὶ Πausανίας.—στ. 30, Ἡττημένων.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἡττωμένων. Κατὰ παρακείμενον δὲ καὶ οἱ μεταφρασταί.

ΣΕΛΙΑ. 328, στ. 1, Δείσας... κυκλωθῆναι.) Ἀντὶ τοῦ χρηστοτέρου, Δείσας μὴ κυκλωθῆ, ἢ Δείσας τὸ κυκλωθῆναι.—στ. 27, Εἰς πολλοὺς.) Γραπτέον, οἶμαι, Εἰς τοὺς πολλοὺς, ἐνάρθρως.

ΣΕΛΙΑ. 329, στ. 27, Ἀνεκάθισε.) Ἐξ Η. Δ. συναδούσης Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ, Ἀνεκάθιζε.

ΣΕΛΙΑ. 330, στ. 12, Δί' αὐτῶν ἀπέθνησκον.) Ἀτοχειρία δηλο-

νότι.—στ. 13, Ὅσοις δὲ καὶ βασανίσαι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ τὸ, Ὅσοις, ἀντὶ τοῦ, Ὅσοι. Ὁ δὲ νοῦς, Βασανίσαι πρὸ τοῦ ἀνελεῖν, βασανίσαι, εἶτα ἀνελεῖν. Ἀμιότος μέντοι ἔοικεν ἀναγκῶναι δίχα τοῦ δευτέρου συνδέσμου. Ὅσοις δὲ βασανίσαι, τουτέστι, Βασανίσαι μόνον, ἀνευ τοῦ ἀνελεῖν ὑπερ ἴσως ἄμεινον. Οὕτω γὰρ μᾶλλον ἂν εἶη διπλὴ καὶ ἡ αἰτία, δι ἣν οὗτοι οὐ δι ἑαυτῶν ἀπέθανον, ὡς καὶ οἱ ἕτεροι.—Ἐν αἰτίας.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἐπ' αἰκίας, ἢ ὡς ἡ Δ. Γ. Ἐπ' αἰτίαις.—στ. 14, Συνελάμβανεν.) Ἐπὶ θανάτῳ δηλαδὴ. — Αὐτοῦ) Ἐν αὐτῇ τῇ Μεσσίνῃ. — στ. 20, Ὄρωμένην, ἐκόμιζεν ὁ.) Ἐξ Ε. Δ. καὶ ἡ γραφὴ καὶ ἡ στίξις, ἀντὶ τοῦ, “ Ὄρωμένην. Ἐκόμιζε δ' ὁ ,,,

Τ. Κ. ΦΛΑΜΙΝΙΝΟΣ.

ΣΕΛΙΔ. 333, στ. 1, Φλαμινῖνος.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Φλαμίνιος. —στ. 6, Ὅμοιος.) Ἐξ. Ε. Δ. (συμφωνούσης Ἀμιότῳ) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὅμοιος. —στ. 10, Ἀεὶ.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ τοῦ Ἀμιότου προσέθηκα τὴν λέξιν. —στ. 23, Νάρνειαν.) Ἐκ Δ. Γ. (συμφωνούσης Ἀμιότῳ) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἄρνειαν.

ΣΕΛΙΔ. 334, στ. 3, Μάλλιον.) Δ. Γ. Μάνιον. — στ. 19, Ἐντυγχάνοντι.) Διζλεγόμενῳ τοῖς ἄλλοις. — Ἐντυγχανόμενῳ.) Τὰ παρὰ τῶν πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενων ἀκούοντι. Καὶ σημειοῦ τὴν καὶ ἀνωτέρω (σελ. 451) σημειωθεῖσαν παθητικὴν τοῦ ῥήματος χρῆσιν.—στ. 30, Ἐν τιμαῖς καὶ πολιτείαις.) Ὡς περιττὰς οἱ πρὸ ἐμοῦ τὰς λέξεις ταύτας ἐσημειώσαντο.

ΣΕΛΙΔ. 335, στ. 4, Λεύκιον.) Δ. Γ. Λούκιον.—στ. 10, Ἄψον.) Ἄψον γράφειν παραινουσίτινες οὐκ ἀπιθάνως, ὡς φέρεται τὸ ὄνομα καὶ παρὰ τῷ Λιβίῳ (ΛΒ, 10).—στ. 23, Λύγκον.) Ἐξ Ε. Δ. (συναδούσης Ἀμιότῳ) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Λύκον. Ἔστι δὲ Μακεδονίας πόλις, ἡ Λύγκος. —στ. 25, Γλίσχρους.) Οὐ θαφιλῶς χορηγοῦντας τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτιθῆναι κυριολεκτικώτερον δ' ἂν εἶπε, Λυπρούς.

ΣΕΛΙΔ. 336, στ. 7, Τὸν Μαχάτα.) Ἐξ. Ε. Δ. (ἢ συνάδει καὶ ὁ Ἀμιότος, fils de Machatas) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τὸν Μαχάταν. —στ. 9, Ἐχοντα.) Δ. Γ. Ἄγοντα. —στ. 18, Ὀρθίας.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ ὀρθιος. Καὶ Ἀμιότος δὲ, Ὀρθίας, ἀνέγνω, καίπερ οὐκ ἀκριβῶς ἐρμηνεύσας. Ἔστι γὰρ Ὀρθία φάλαγξ, ἡ σπεῖρα, ἡ πλέον ἔχουσα τὸ βᾶθος τοῦ μήκους, ὡς ἐρμηνεύουσιν οἱ τακτικοί. —στ. 28, Φίλιος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Φίλος. Ἐπιθι τὸν Πίνακα τῶν λέξεων τοῦ Πλουτάρχου (λέξ. Πυρρὸς φίλιος).

ΣΕΛΙΔ. 337, στ. 6, Τὸν ἐπιμήνιον σίτον μὴ μεμετρημένους.) Τὸ κατὰ μῆνα διδόμενον μέτρον τοῦ σίτου μὴ λαβόντας.

ΣΕΛΙΔ. 338, στ. 11, Βραχύλλην.) Ἐκ τοῦ Παλυθίου διώρθωκα τὸ παρ' ἅπασι φερόμενον Βραχύλλην.—στ. 15, "Λαχρὶ τοῦ τοῦς.) Ἐξ εἰκασίας τῶν πρὸ ἐμοῦ προσέθηκα τὸ πρῶτον τῶν ἄρθρων.—στ. 16, Προάγων.) Καὶ τοῦτο εἰκασάντων τῶν πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσάγων.—στ. 24, Ρεύματος.) Ἀποπληξίας, ἣν καὶ Κατάρρουν συντόμως ἀπολλύντα (Ἄφορισμ. Γ, 16'.) ὠνόμασεν Ἰπποκράτης. Καὶ οἱ Τοῦρκοι δὲ διὰ συνωνύμου λέξεως καλοῦσιν αὐτὴν Δαυλᾶ· ὃ ἐστὶ Σταγῶν, ἢ Σταλαγμός· καθάπερ ὠνομάζετο, καὶ ἐν τῷ παρακμάζοντι Λατινισμῷ, ἕνια τῶν συγγενῶν παθημάτων, οἷον Ἐπιληψία τε καὶ Παράλυσις, Gutta. Καὶ ἴσως παρὰ τὸ ὑποκοριστικὸν Guttula (Ἰταλιστὶ Gocciola) ἐσχημάτισται ἢ ἐν τῇ συνηθείᾳ τὴν ἀποπληξίαν σημαίνουσα Γούσουρα.

ΣΕΛΙΔ. 339, στ. 9, Σκοτούσαν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ Σκοτούσαν.—στ. 21, Προβάς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσβάς.—στ. 22, Οἷα πρὸ μάχης.) Δ. Γ. Οἷα εἰς προτροπὴν πρὸ μάχης.

ΣΕΛΙΔ. 340, στ. 4, Μεταβολῶν.) Ἀμιότος ἔοικεν ἀνεργῶναι, Μεταβολῶν πολλῶν ὕπερ ἄμεινον.—στ. 10, Σαρισσῶν.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀντὶ τοῦ, Ἀρίστων. Ἀμιότος ἀμφοτέρα δηλὸς ἐστὶν ἐρμνεύσας, καὶ τὸ, Σαρισσῶν, καὶ τὸ, Ἀρίστων, οἷον, τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἀρίστων οὐχ ὑπομεινάντων τὴν τραχύτητα τῆς προσβολῆς τῶν σαρισσῶν. Μακρῷ μόντοι προέχει ἢ τοῦ, Σαρισσῶν, μόνου γραφῆ. —στ. 12, Ἀπογνοῦς.) Δ. Γ. Ἐπιγνοῦς· ἣν ἐξέφρασε καὶ Ἀμιότος.—στ. 17, Ὀπλισμῷ) Δ. Γ. Ἀμιότῳ συνάδουσα, ὀθισμῷ.—στ. 21, Ὅτι γ' ὄντος ὄλου κ. τ. λ.) Ἐξ Η. Δ. ἴσως μὲν οὐ γνησίας τῇ λέξει, ἰκανῆς γε μὴν τὴν Πλουτάρχου δηλωῶσαι διάνοιαν, ἀντὶ τοῦ πολλὰ τοῖς ὑπομνηματισταῖς παρατχόντος πράγματα, Ὅτι παντὸς ὄλου κ. τ. λ. Ὀνοῦς, Ὅτι, ὄντος ὄλου τοῦ σώματος τῆς φάλαγγος, τουτέστιν, ἐν ὅσῳ ἢ φάλαγγ' ἀδιάλυτος μένει, ἕκαστος τῶν συντιθέντων αὐτὴν δυνατός ἐστιν ἀντέχειν τοῖς ἐπιφερομένοις τῶν πολεμίων, διὰ τὴν ἐκ τῶν παραλλήλων μερῶν προσημιομένην αὐτῷ ἐπικουρίαν μάλλον, ἢ δι' ἑαυτῶν.—Τοῖς παραλλήλοις.) Ἐξ Ε. Δ. τοῦτο, ἀντὶ τοῦ, Τοῖς παρ' ἀλλήλων.—στ. 28, Γενόμενοι.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Γινόμενοι. Συνάδουσι δὲ καὶ οἱ μεταγραφασταί.

ΣΕΛΙΔ. 341, στ. 5, Ποικτῶν.) Δ. Γ. Τῶν ποικτῶν.—στ. 7, Νώτω.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Τύμβῳ. Δηλοῖ δὲ καὶ ἢ μετ' ὀλίγα τοῦ Φιλίππου παρωδία, "Ἄφλοιος καὶ ἀφυλλος κ. τ. λ. , οὗτω γραπτέον εἶναι.

εἶναι. Νῶτον δὲ Θεσσαλίας, νόσι μοι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Θεσσαλικῆς γῆς. Λέγεται γὰρ καὶ Νῶτα γῆς, ὡσπερ καὶ Θαλάσσης (Εὐστάθ. σελ. 1461).—στ. 16, Παρέβαλεν.) Ἐξ Η.Δ. ἀντὶ τοῦ Παρέβαλεν.—στ. 23, Τοῦτ' ἐκεῖνοι.) Ἀμιότος, Τότ' ἐκεῖνοι. Οἱ δὲ πρὸ ἡμῶν ἐκ διορθώσεως ἔγραψαν, Τοῦτ' ἐκεῖνο.

ΣΕΛΙΔ. 342, στ. 8, Εὐ βεούσης.) Ἴσως γρ. Εὐ βεούση, πρὸς τὸ, Τύχη.—στ. 8, Ἦδη καὶ καθ' ἑαυτόν.) Ἐξ Η. Δ. συναδούσης τοῖς μεταφρασταῖς ἢ τοῦ συνδέσμου προσθήκη.

ΣΕΛΙΔ. 343, στ. 4, Διὰ χρόνου.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Διὰ χρόνον. Ἐτέρα Δ.Γ. Διὰ χρόνων, ἣν προεῖλοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ.—στ. 7, Προελθών.) Ἐκ διορθώσεως συναρτοῦ τοῖς μεταφρασταῖς οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσελθών.—στ. 17, Ἐγεγώνησε.) Δ.Γ. Ἐγεγώνει. Ἐσι δὲ, Ἐξάκουσον ἐβόησεν' ὡς ἐξηγεῖται Ησύχιος. Καὶ τοῦτο μὲν δῆλον. Ἡ δὲ παραγωγή τοῦ ῥήματος, εἰ μὴ ἀθλιος, ὡς ἀπεφάνησαν οἱ κριτικοὶ, ἀλλὰ γε πάνυ δυσθήρατος. Τὸ γὰρ παρά τὸ, Φωνεῖν, τροπῇ τοῦ φ εἰς τὸ γ παράγειν τὴν λέξιν (Ἐτυμολογικ. σελ. 224), οὐκ ἐτυμολογεῖν, ἀλλὰ ματαιολογεῖν ἐστὶ. Σκοπητέον οὖν εἶπωσ ἀυτὴν ἐκ τῆς παρ' ἡμῖν συνθηκῆς οἷόν τε διασαφηνίσαι. Ἡμεῖς οὖν τὸ Γεγωνῶ οὐκ ἂν δι' ἑτέρας μιᾶς ἐκφράσαιμεν λέξεως, ἢ τῆς, Γόζομαι. Τοῦτο δὲ προδήλως ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ θεματικωτάτου, Γόω, παρ' ὃ καὶ τὸ Γούω ἢ Γοάω, τὸ παρά τοῖς ἀρχαίοις εἰς τὴν τοῦ Θρηνῶ (ἢ μάλλον τοῦ Ἐξάκουστον Θρηνῶ) μεταπεσὸν σημασίαν. Τοῦτου δὲ τοῦ Γόω ἂν εἴη γέννημα καὶ τὸ Γόνω, Γώνω, Γεγώνω, Γεγωνέω, (κατὰ τὸ, Τέω, ἢ Τάω, Τένω, Τείνω, Τιταίνω). Ἐπεὶ δὲ τοῦ Βοάω τὸ ἄχρηστον θέμα, Βόω, ταυτόσημόν πῶς ἐστὶ τῷ Γόω, καθὰ μαρτυρεῖ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν νῦν συνώνυμα, Γοή, καὶ, Βοή, πιθανῶς ἂν τις ἰσχυρίσαιτο τῆς Δωριέων καὶ Αἰολέων διαλέκτου γεγονέναι τὸ Γόω, ἢ Γοῶ, μηδὲν πλέον διαφέρων τοῦ Βοῶ, ἢ τὸ παρά τοῖς αὐτοῖς Αἰολεῦσι Γλέφαρον τοῦ παρά τοῖς ἄλλοις Βλέφαρον, καὶ Γάλανος (ὅθεν τὸ τῶν Ῥωμαίων Glans) τοῦ παρά τοῖς ἄλλοις, Βάλανος—στ. 23, Ὑπερπετόμενοι.) Ἐκ διορθώσεως συμφωνούσης Ἀμιότω οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιπετόμενοι.—στ. 29, Πάλιν ῥύμην.) Διὰ μιᾶς λέξεως, Παλιόρῥυμην (κατὰ τὸ Παλιόρροϊαν) γραπτέον εἶναι οὐκ ἀπιθάνως ὑπενόησάν τινες.

ΣΕΛΙΔ. 344, στ. 3, Καὶ πάντοθεν.) Ἴσως περιττός ὁ σύνδεσμος, ὃν οὐδ' Ἀμιότος ἐξέφρασεν.—στ. 11, Περιμαχητότατον.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Περιμαχημώτατον.—στ. 30, Ἦν.) Ἐξ Ε. Δ. προσέθηκα τὸ ῥήμα.

ΣΕΛΙΔ. 345, στ. 1, Στερτίμιον.) Οὕτως ἔγραψα Πολυβίῳ καὶ Λιβίῳ ἀκολουθήσας, ἀντὶ τοῦ, Τιτίλλιον, ἢ ὡς ἕτεροι, Τίλλιον.—στ. 3, Οὐίλλιος.) Δ. Γ. Ιούλιος.—στ. 11, Τὰς φυγάς.) Τουτέστι Τοὺς φυγάδας· ὁ καὶ ἀλλαχοῦ ἡμῖν, καὶ Πόρτω ὄδε, σεσημειῖται.

ΣΕΛΙΔ. 346, στ. 17, Τὸν Λακεδαιμονίων.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Τῶν Αλακεδαίμωνίων.—στ. 19, Παρασχόν.) Δ. Γ. Παρόν.—στ. 23, Ὄν ἐν κ. τ. λ.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὄν ἐν.—στ. 28, Πολέμων.) Δ. Γ. Πόλεων.

ΣΕΛΙΔ. 347, στ. 14, Κεκοσμημένον.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ Κεκοσμημένον, ἢ ὡς ἕτερα Δ. Γ. Κεκοσμημένον.—στ. 18, Αὐτοί.) Ἰσ. γρ. Αὐτῶ.—στ. 21, Οἱ περὶ Τουδιτανόν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Οἱ περὶ τὸν Ἴτανόν. Μνημονεύει δὲ τοῦ Τουδιτανοῦ Μακρόβιος (Κρο- νικ. Α, 13, καὶ 46).

ΣΕΛΙΔ. 348, στ. 6, Καὶ σφόδρα.) Περιττός ὁ Καί· διὸ καὶ παρελείφθη ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν.—στ. 11, Ὡσπερ τι.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ὡσπερτις —στ. 20, Ἀπεραντῶν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀπεραντων, ἢ ὡς ἕτερα Δ. Γ. Ἀπεραντιων. Τὸ γὰρ ἔθνικόν, Ἀπε- ραντοί. —στ. 26, Βασιλείας.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Βασιλεῖς.

ΣΕΛΙΔ. 349, στ. 9, Βασιλίσαι.) “Βασιλίξιν, ὡς Φιλιππίξιν , , ἐσημειώσατο ἐνθάδε ὁ Πόρτος.—στ. 11, Τὴν τε.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τὴν δέ.—στ. 24, Μεγαλακιεστάταν.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Μεταλευκοτάταν.—στ. 27, Ἄλλων Ἑλλήνων.) Προσέθηκα ἐξ Ε. Δ. τὴν πρώτην λέξιν.

ΣΕΛΙΔ. 350, στ. 18, Πλήθός τε.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Πλήθός τι. —στ. 20, Παρά τῷ ξένῳ.) Ἀμύτος ἐγκλιτικῶς, Παρά τῷ ξένῳ· ἦν γραφὴν προσέδοντο οἱ πρὸ ἐμοῦ. Δ. Γ. Παρ Ἀντιόχῳ· κακῶς, οἶμαι, ἐνθάδε προσγραφεῖσα, δέον τῇ μικρῶν ἀνωτέρῳ, Παρ Ἀντιόχου, προσγεγράφθαι γραφῇ.—στ. 25, Πεζαιτέρους.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Πεζεταίρους.

ΣΕΛΙΔ. 351, στ. 3, Τερεντίου Κουλλέωνος.) Ἐξ Ε. Δ. συναδούσης Ἀμύτω, οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τερεντίου τοῦ Λέωνος.—στ. 7, Προέγραψε τῆς βουλῆς.) Ἐκ Δ. Γ. καὶ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσέγραψε κ. τ. λ.—στ. 22, Λόγω Κάτωνος.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Λόγω ἃ Κάτωνος.

ΣΕΛΙΔ. 352, στ. 22, Προκαθημένης.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Προσκαθημένης.

ΣΕΛΙΔ. 353, στ. 1, Σπαργῶν τε πρὸς δόξαν.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Σπαργῶντι τὰ πρὸς δόξαν.—στ. 3, Τὸ περι.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῆ περι.—στ. 6, Φυγῶν.) Δ. Γ. Φεύγων.—στ. 14, Παρήκε.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παρεῖχεν.—στ. 18, Ἐπι θαλάσσης.) Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ἀπὸ θαλάσσης.—στ. 27, Ἰμάτιον.) Δ. Γ. ἡ διόρθωσις, Ἰμάντιον.—στ. 28, Ἰνίου.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Ἰσχίου.

ΣΕΛΙΔ. 354, στ. 1. Λίβιος.) Ἐν τῇ τριακοστῇ ἐννάτῃ τῶν ἱστοριῶν (κεφ. 51).—στ. 18, Ἐπεπέθη.) Δ. Γ. ἡ μάλλον ἐξήγησις, Ἐφύβρισε.—στ. 21, Ἐκείνω.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Εἶναι.—στ. 22, Λόγου περὶ στρατηγῶν ἐμπεσόντος.) Τὴν περὶ τῶν ἀρίστων στρατηγῶν Ἀννίβου κρίσιν ὧδε μὲν συμφώνως Λιβίῳ (ΛΕ, 14) ἰσορεῖ Πλούταρχος· ἀλλαχοῦ δὲ (Πύρρ. § 8) διαφωνῶν εὔρηται. Σημειοῦ δὲ καὶ τὴν φράσιν, Λόγου ἐμπεσόντος (ἧς καὶ παρὰ τοῖς δοκιμωτάτοις τῶν συγγραφέων εὔρειν ἔστι παραδείγματα), τῇ προσθήκῃ μόνῃ τῆς προθέσεως διαφέρουσιν τῆς ἡμῖν συνήθους Ἐπεσε λόγος, γὰρ φαμεν, ἀντὶ τοῦ, Ἐγένετο λόγος.

ΣΕΛΙΔ. 355, στ. 1, Ριπίσοντος.) Ἐξ Η. Δ. ἀντὶ τοῦ, Ριπίζοντος.—στ. 4, Ἀφαιρεῖ.) Ἐξ Η. Δ. συναδούσης Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ, Ἀφήρει. Ἔστι δὲ καὶ ἀπαρεμφατικῶς γράφειν, Ἀφαιρεῖν, κατὰ τὸ ἐπόμενον, Ὑπομένειν.—Ὑπομένειν μὲν τὴν φύσιν κ. τ. λ.) Ἐξ Η. Δ. ἡ προσθήκη τοῦ συνδέσμου. Τούτοις δὲ τοῖς ἀπαρεμφάτοις ἅπασι προσυπάκουε τὸ, Ἠγούντο, ἢ Ἐλεγον, οἱ ἐπαινοῦντες δηλαδὴ τὸ πεπραγμένον.—στ. 14, Καὶ βίος συνήθης, καὶ διατριβαὶ περὶ κ. τ. λ.) Ἐκ Δ. Γ. ἀντὶ τοῦ, Καὶ βίος καὶ συνήθεις, καὶ διατριβαὶ περι.—στ. 19, Ἡ καὶ τοῦ εἶναι.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ προσέθηκαν τῶν ἄρθρων τὸ πρῶτον.

ΣΕΛΙΔ. 356, στ. 13, Ἐφύλαξε.) Ἐξ Η. Δ. συμφωνούσης τοῖς μεταφρασταῖς, ἀντὶ τοῦ, Ἐφύλασσε.—στ. 15, Τοῖς εὖ παθοῦσιν.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τοῖς παθοῦσιν.—στ. 21, Πάντα λογισμῶ.) Ἐξ Ε. Δ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παντὶ λογισμῶ.—στ. 22, Πλήθει γε.) Ἐκ διορθώσεως οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Πλήθει τε.

ΣΕΛΙΔ. 357, στ. 6, Τό γε πρὸς.) Ἐκ Δ. Γ. οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Τῷ γε πρὸς.—στ. 20, Ἀνατείνοντος.) Ἐξ Η. Δ. συναδούσης Ἀμιότῳ, ἀντὶ τοῦ, Ἀνατείναντος.—στ. 24, Στρατηγὸς μὲν γὰρ ὢν.) Γράφειν παρηγόρασεν οἱ μὲν, Στρατηγὸς μὲν γὰρ οὐκ ὢν,

οἱ δὲ, ἰδιώτης μὲν γὰρ ὢν, ὅπως ἂν συνάδοι τὸ λεγόμενον οἷς ἀνωτέρω (Φιλοποιμ. § 12) Πλούταρχος ἱστέρηκε. Οὐ μετακινήτεον μέντοι τὴν γραφὴν· Πλουτάρχου γὰρ ἔστι μνημονικὸν ἀμάρτημα, οὐ τῶν γραψάντων παρόραμα.

ΣΕΛΙΔ. 358, στ. 1, Αὐτός.) Ἐκ διορθώσεως (οὐκ ἀναγκαίως ἴσως) οἱ πρὸ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, Αὐτοῖς.—στ. 4, Τὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὀχυρά.) Τὸ μὴ ῥαδίως ἐνθιδόναι, μηδ' ὑπέικειν, οἷς ἐβούλοντο Ῥωμαῖοι.

ΠΙΝΑΞ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

AB—AN

- ΑΒΕΛΤΕΡΙΑ.** 394.
 ***Άβολος** ἢ **Άλαθος.** 398.
 ***Άγάθαρχος.** 364.
Άγαθός συγκέχ. τῷ **Άγαστός.**
 411.
Άγαθῶν συγκέχ. τῷ **Άγαπῶν.**
 449.
Άγεννοῦς. Ζ. **Άτενοῦς.**
Άγαπῶντες. Ζ. **Άπάγοντες.**
 ***Άγλαοφῶν.** 364.
Άγοντα. Ζ. **Έχοντα.**
Άγορεύω. 439.
 ***Άγραυλος.** 362.
Άγῶνος. Ζ. **Λιῶνος.**
Άδιάθετος. 452.
 ***Άετός** (ἐπώνυμον Πύρρου). 444.
 ***Άθανις.** 396, 399.
Άθικτον συγκέχ. τῷ **Αμικτον.**
 459.
 ***Άικανοί.** 389.
Αικίαις συγκέχ. τῷ **Αιτίαις.**
 463.
Αίμακουρία. 448.
Αιτιατικαί εἰς εὐθείας μεταπε-
 σοῦσαι. 365.
Αιτίαις. Ζ. **Αικίαις.**
Αἰῶνος συγκέχ. τῷ **Άγῶνος.**
 433.
Άκάρδιος. 451.
 ***Άκέρραι.** 431.
Άκέστρια. 404.
Άκίλαι. Ζ. **Άκρίλλαι.**
Άκολουθῶ σοί, ἢ **μετά** σοῦ.
 369.
Άκρατοκώθων. 394.
 ***Άκρίλλαι** 436.
Άλάβαστος, ἢ **Άλάβαστρος.** ὁ
 καὶ ἡ, καὶ **Άλάβαστρον,** τό.
 394.
 ***Άλαθος.** Ζ. **Άβολος.**
Άλλως γέ πως. Ζ. **Άμωσγέπως.**
Άλλως τε καί. 391.
 ***Άλυκος.** 398.
Άμικτον. Ζ. **Άθικτον.**
Άμππος. 406.
Άμμα. 359.
 ***Άμφίδιος.** 381.
Άμωσγέπως συγκέχ. τῷ **Άλλως**
 γέ πως. 427.
Άν, μετ' **ἀπαρεμφ.** **ἀορίστου.**
 435.
Άνά εἷς.—**τέσσαρες.** 415.—
χεῖρα. 422.
Άναζωπυρῶ. 396.
Άνακόπτω. 429.
Άναφέρω. 372.

- Ἄναφορική ἀντωνυμία πρὸς ὀνόματα ὑπονοούμενα. 442.
- Ἄναχάζω. 405.
- * Ἄνδοκίδης. 361.
- * Ἄνδροκλῆς. 364.
- * Ἄνδροκύδης. 427.
- Ἄνειπεῖν. Ζ. Εἰπεῖν.
- Ἄνεφερε συγκ. τῷ Ἄνεφκιε. 372.
- * Ἄνιν, ἢ Ἄνιον. 374.
- * Ἄννίβας. 467.
- * Ἄνταγόρας. 448.
- Ἄντέρως. 360.
- ** Ἄντιγονίς. 415.
- Ἄντιλχμβάνεις. Ζ. Ἄπολχμβάνεις.
- * Ἄντιοχος ὁ σωτήρ. 376.
- * Ἄντιοχος ὁ γρυπός. 376.
- Ἄντωνυμία. Ζ. Πλεονασμός.
- Ἄξιος (ὀπόσου τοῖς Ἑλλησιν). 446.
- Ἄπάγοντες συγκέχ. τῷ Ἀγαπῶντες. 424.
- Ἄπαλλάττειν χαλεπῶς. 395.
- Ἄπειθοῦντας συγκέχ. τῷ Ἄποικοῦντας. 462.
- Ἄπειπεῖν. 390.
- * Ἄπεραντοί. 466.
- Ἄπέρορῆσε συγκέχ. τῷ Ἀπέρορῆσεν. 440.
- Ἄπεσσοῦα. 370.
- Ἄπετρέψαντο συγκέχ. τῷ Ἀπετρέψαντο. 380.
- Ἄφ' ἧς. 424.
- Ἄποβιαζομένους συγκέχ. τῷ Ἄποβιαζομένους. 443.
- Ἄποδύμενοι. Ζ. Ἄπολύμενοι.
- Ἄποικοῦντας. Ζ. Ἄπειθοῦντας.
- Ἄποκινδυνεύω. 421.
- * Ἀποκριναμένου συγκέχ. τῷ Ἀποκρινομένου, 448.
- * Ἀπολαμβάνεις συγκέχ. τῷ Ἀντιλχμβάνεις. 424.
- * Ἀπολαμβάνομαι. 362.
- * Ἀπολειφθέντας συγκέχ. τῷ Ἀποληφθέντας. 362.
- * Ἀπολειπόμενοι. Ζ. Ὑπολειπόμενοι.
- * Ἀπολλύνκι τὸν καιρὸν. 364.
- * Ἀπολύμενοι συγκέχ. τῷ Ἀποδύμενοι. 380.
- * Ἀτομλθχκοῦμαι. 426.
- * Ἀπορητικός. 408.
- * Ἀποστατικῶς ἔχω. 424.
- * Ἀποστροφή. 390.
- * Ἀποτάσσω. 449.
- * Ἀπρακτος. 461.
- * Ἀργυρίου συγκέχ. τῷ Ἀργύρου. 443.
- * Ἀρετή. 373.
- * Ἀρετῆς συγκέχ. τῷ Ἀρχῆς. 440.
- * Ἀρισταίνετος. 461.
- * Ἀριστείδης. 442—449.
- * Ἀριστεύς. 373.
- Ἄριστας. 373.
- * Ἀριστοφῶν. 364.
- * Ἀρίστων Κεῖος. 442.
- * Ἀρίστων Χιος. 442.
- * Ἀρίστων. Ζ. Σαρισσῶν.
- * Ἄρχεσος. 423.
- * Ἄρμονια. 425.
- * Ἀρμόσασθαι δι' ὀλίγων τὴν πολιτείαν. 421.
- * Ἀρνησις παραλειφθεῖσα. 402.— μεθ' ὀριστικοῦ μέλλοντ. ἐρω-

- τηματικὴ ἰσοδυναμεῖ καταφατ. *Βασιλικὸν (ἐλλειπτ. τοῦ Τα-
προστᾶξει. 413. μείου). 413.
Ἀρπᾶγη. 414. Βασιλίζω. 466.
*Ἀρχέστρατος. 364. Βάσιμος. 424.
Ἀρχῆς. Ζ. Ἀρετῆς. Ἐξ Ἀρχῆς. *Βάττων. 377.
αὔθις. Ζ. Αὔθις. *Βενυσίχ. 440.
Ἀσεβοῦμαι (παθητικῶς). 445. Βιάζομαι. 429.
Ἀσκησιν. Ζ. Οἰκησιν. *Βόλλαι, ἢ Βοίλλαι. 383.
Ἀτενοῦς συγκέχ. τῷ Ἀγενοῦς. *Βουκάτιος. 427.
450. *Βραχύλλης. 464.
*Αὔγουρες, ἢ Αὔγουροι (Ῥωμ. *Βριτόμαρτος. 431, 433.
Augures). 400. *Βροῦτος (Ἰούνιος). 394.
Αὐθάδεια ἐρημία ξύνοικος. 379.
Αὔθις. 458. Ἐξ ἀρχῆς αὔθις. Γ.
447.
Αὔθις συγκέχ. τῷ Εὐθύς. 447. Γάβαθον. 394.
*Αὐτοματίας ἱερὸν. 399. *Γαληψός. 412.
Αὐτὸς συγκέχ. τῷ Εὐθύς. 432. Γάστρων. 376.
Αὐτὸς (ἀντὶ τοῦ Μόνος). 446. Γεγωνῶ. 465.
Αὐτοῦ. 463. *Γένθιος. Ζ. Γέντιος.
Ἀφῆναι τὴν ὄργην, ἢ τὴν χολήν. Γεννητός. 424.
439. Γενόμενος συγκέχ. τῷ Γινόμε-
Ἀφελές συγκέχ. τῷ Εὐτελές. νος. 396, 430, 461, 464.
450. — τῷ Δεγόμενος. 400.
Ἀχαριστῶ. 462. 442.
Ἀχι τραυμάτων καὶ φόνων προ- *Γεντιανή. 406.
ἦλθον. 389. *Γέντιος, ἢ Γένθιος. 406.
*Ἄψος. 463. *Γέσκων, ἢ Γίσκων. 397.
*Ἄως. 463. *Γεσσάτσι. 430, 431.
Γίνεσθαι. Ζ. Τίθεσθαι.
B. Γινόμενος. Ζ. Γενόμενος.
Γλίσχρος. 463.
Βαλανηφάγοι ἄνδρες. 373. *Γναθαινία, Γνάθαινα, Γναθχι-
Βάλλειν. καὶ Ἐμβάλλειν κλήρους. νιον. 404.
298. Ζ. καὶ Ἐμβάλλειν. *Γόνιμος. 387, 388.
Βανασουργία. 435. Γραμμάτων συγκέχ. τῷ Γραμ-
Βάραθρον. 442. μῶν. 435.

Δ

- *Δαματάνδρα. 372.
 *Δάμιππος. 436.
 *Δαμοκλείδας. 422.
 Δεδακρυμένη. 405.
 Δειρά. 367.
 *Δειράδες. 367.
 *Δειραδιώτης. 367.
 Δείσας... κυκλωθῆναι. 462.
 Δεκαπλάσιον. Ζ. Διπλάσιον.
 *Δημαρίστη. 390.
 Δημοβόρος βασιλεύς. 451.
 Δημοπίθηκος. 400.
 Δημοσιεύειν ταῖς ἀρεταῖς ἀπά-
 σαις. 458.
 *Δημοφάνης. 459.
 Διά. Δι' ἐλάσσονος.—ὀλίγου.
 372.
 **Διαβάλλανον (τουτέστι τὸ διὰ
 βαλλάνων συνθεθειμένον). 374.
 *Διαγόρας. 430.
 *Δικημάτος. (Ῥωμ. Diade-
 matus). 377.
 Διαδιδόντες. Ζ. Διδόντες.
 **Διακώδιον (τουτέστι τὸ διὰ
 κωδιῶν συνθεθειμένον). 374.
 Διακόμισις. 375.
 Διαπληκτίζομαι. 393.
 Διαπονοῦμαι τῷ σώματι. 424.
 Διαργεῖ συγκέχ. τῷ Δειργεῖ.
 396.
 Διαρτάω. 396.
 Διαρτίζω ἢ Διαρτύνω. 373.
 Διαστρατηγῶ. 406, 410.
 Διασχῶν τῆς ἐσθλῆτος. 414.

- Διατριβὴν παρέχειν. 392.
 Διαφέρω. Ζ. Διενεγκεῖν.
 Διαφθεῖρω. Διεφθαρμένον ὑπὸ
 τοῦ παρόντος. 423.
 Διαφόρησις. 375.
 Διαφυγγάνειν ἀπιστή. 388.
 Διδόντες συγκέχ. τῷ Διαδιδόντες.
 426. Ζ. καὶ Δίδου.
 Δίδου συγκέχ. τῷ Διαδίδου. 432.
 Δειργεῖ Ζ. Διαργεῖ.
 Διενεγκεῖν. Διηνέχθησαν αἱ γυν-
 μαι. 438.
 Διερειδομαι. 404.
 Διερίζομαι. 454.
 Διέρχομαι. Διῆλθε λόγος. 359.
 Διέχω. Διέσχε. 425.
 Δίψαμαι. 390.
 Δίπερε (Ῥωμ. Dicere). 439.
 Δικρανοφόρος. 382.
 *Διογένης. 456.
 *Διόσκουροι. 412.
 Διπλάσιον συγκέχ. τῷ Δεκαπλά-
 σιον. 413.
 *Δίω. 420.
 Δόλος κρυφαῖος. 441.
 *Δόντας. 366.
 Δρύφακτος, ἢ Δρύφρακτος.
 444.
 Δρυφάτσω. 444.
 *Δώσων. 377, 403.

Ε.

- Ἐγένοντο συγκέχ. τῷ Ἐγίνοντο.
 395.
 Εἰ... ἴσως. 434.
 Εἶδους. Ζ. Ἡθους.

- Εικάζω. Στόμασιν εικασμένοις γεράνων. 435.
 Εἶναι. Ζ. Ἐκεῖνω.
 Εἰπεῖν συγκέχ. τῷ Ἄνειπεῖν. 439.
 Εἶς συγκέχ. τῷ Ὄς. 372.
 *Ἐισηλούσιον, ἢ Εἰσηλύσιον. 453.
 Εἶτα συγκέχ. τῷ Ἐτι. 386.
 Ἐκ Ζ. Καί.
 Ἐκ μικρᾶς προφάσεως. 400— ποδῶν. 372, 423, 445.
 *Ἐκθῆμος, 459.
 Ἐκείθεν. 422.
 Ἐκεῖνω συγκέχ. τῷ Εἶναι. 467.
 Ἐκπλήττω. ὡς μὴ εκπλήξαιεν ὑμᾶς χεῖρον ἀγωνίσασθαι. 446.
 Ἐκριπίζω. Ἐξεβρίπιζοντο τοῖς θυμοῖς. 424.
 Ἐκχέω. 360.
 *Ἐλαιον... βλαθερώτατον. 458.
 Ἐλεγεία, ἢ, Ἐλεγείον, τό. 371.
 *Ἐλιμία, ἢ Ἐλίμεια. 404.
 Ἐλπίζω. 380.
 Ἐμβάλλειν. Ζ. Βάλλω. Εἰς νοῦν ἐμβάλλομαι. Ἐν θυμῷ, ἢ μετὰ φρεσὶ βάλλομαι, ἢ βάλλω. 375.
 Ἐμποικίλλω. 391.
 **Ἐμπιπλάμενοι τῶν Λακεδαιμονίων. 462.
 Ἐμπίπτω. Λόγου ἐμπεσόντος περί... 467.
 Ἐμπλησαι τὴν ὀργήν. 390. Ζ. καὶ Ἐμπιπλάμενοι.
 Ἐμποιεῖν ὀργήν. 461.
 Ἐν συγκέχ. τῇ συλλαβῇ Ες 392.
 Ἐν. Ἐν τοῖς κάτω χρόνοις. 383.— χερσὶ γίνομαι. 422. Ζ. καὶ Ἦν.
 Ἐνάλλομαι. 371.
 Ἐνήμι. Ἐνεῖς. 414.
 Ἐνδεδεχεσάτη συγκέχ. τῷ Ἐντελεχεσάτη. 443.
 Ἐνεῖς συγκέχ. τῷ Ἐνθείς. 432. Ζ. καὶ Ἐνήμι.
 Ἐνεσώσης συγκέχ. τῷ συνεστῶσης. 461.
 Ἐνθείς. Ζ. Ἐνεῖς.
 Ἐντυγχάνομαι (παθητικῶς). 451, 463.
 Ἐντυγχάνω. 396.
 Ἐξάγοσι συγκέχ. τῷ Ἐξελαύνωσι. 371.
 Ἐξαρτύω. 373.
 Ἐξέπαισε συγκέχ. τῷ Ἐξέπεσε. 372.
 Ἐξήγαγε συγκέχ. τῷ Ἐξήγη. 433. Ἐξήγαγον τῷ Ἐξήλασαν. 382.
 Ἐξησκημένος. 395.
 Ἐξόδιον. 429.
 Ἐξολισθόντος. 455.
 Ἐξουσία. 416.
 Ἐπακολουθῶ, 369, 375.
 *Ἐπαμινώνδας. 421.
 Ἐπαναγαγῶν συγκέχ. τῷ Ἐπαγαγῶν. 371
 Ἐπαρίστερα, Ἐπαρίστερος. 455.
 Ἐπεμβάινω. 467.
 Ἐπεξελθῶν συγκέχ. τῷ Ἐπελθῶν. 361.
 Ἐπεξέροχομαι. 361, 381.

- Ἐπέστη. Ζ. Ὑπέστη. Εὐλογχος. 400.
Ἐπήγον συγκέχ. τῷ Ἰπήγον. *Εὐμένης. 451.
395. Εὐνάζω. 400.
Ἐπί. Ζ. Φέρω. Ἐπί χεῖρα. 422. Εὐρώς. 387.
Ἐφ' ἡνίαν. 432. Εὐτελές. Ζ. Ἀφελές.
Ἐπιβλέπων συγκέχ. τῷ Περιβλέ- Εὐφυής. 394.
πων. 432. Εὐχόμενοι συγκέχ. τῷ Εὐωχού-
Ἐπιδέξιος. 418. μνοι. 419.
*Ἐπικράτης. 428. Ἐφαμίσας ἀντι τοῦ Ἐπαμίσας.
Ἐπικωμάζω. 371. 438.
Ἐπιμήνιον (τόν) σίτον μὴ μεμε- Ἐφεκτικός. 408.
τημένους. 464. Ἐφευάζω. 438.
Ἐπιπορεύομαι. 415. Ἐφίεμαι. 397.
Ἐπισίμου. Ζ. Ἐπιτίμου. Ἐχοντα συγκέχ. τῷ Ἄγοντα. 463.
**Ἐπίσκοτος. 408, 409. Ἐχω. Ποῦ σχήσειν δοκεῖς; 443.
Ἐπιστάτης. 426.
Ἐπιστομίζω. 442. Ζ.
Ἐπιστρέφω. 364.
Ἐπιτίμου. συγκέχ. τῷ Ἐπισί- Ζευγίτης. 427.
μου. 434. Ζημιώματα συγκέχ. τῷ Σημειώ-
Ἐποφθαλμίζω, ἢ Ἐποφθαλμιάω. ματα, 391.
414. Ζητητικός. 408.
Ἐργατησία χώρα. 456. Ζυγεῖν. 427.
*Ἐρμων. 368. Ζυγίτης. 427.
Ἐρῶ. 370. Ζυγόν. 427.
Ἐρωσ θεῶν ὑπηρεσία. 360.
Ἐς. Ζ. Ἐν. Η.
Ἐς χεῖρα. 422.
Ἐσχάρα. 436. Ἡδονὴν ἐχούσαις ὄψεσι. 437.
Ἐτι. Ζ. Εἶτα. Ἡθολόγος. 383.
Εὖ πράξας. 451. Ἡθος πρέπον. 383.
*Εὐάνδρου λόφος. 462. Ἡθους συγκέχ. τῷ Εἶδους. 428.
Εὐθενέω. 458. Ἡλεκτρον. 398.
Εὐθυκτέανος. 433. Ἡμιταλάντων (πέντε). 458.
Εὐθύς συγκέχ. τῷ Αὔθις. 447. Ἡν ἀνάγκη συγκέχ. τῷ Ἐν ἀνάγ-
Ζ. καὶ Αὐτός. κη. 394.
Εὐκτέανος. 432. Ἡπειγετο. Ζ. Ἰπήγετο.

- *Ἡράκλειον. 408.
 *Ἡριππίδας. 423.
 Θ.
 Θαμβέω. 416.
 *Θεανώ. 367.
 *Θεὸς ἡ (Ἀθηνᾶ) 371. Τῷ θεῷ
 (ἡ Δημήτηρ καὶ ἡ Κόρη).
 364.
 Θεῶν ὑπηρεσία. 360.
 Θεραπεύω. 389.
 Θηρίκλειος. 415.
 Θήσσα. (Ῥωμ. Thensa). 382.
 Θιγεῖν συγκέχ. τῷ Θίγειν.
 443.
 Θλάσμα. 410.
 Θρύπτομαι. 404.
 Θυμῷ μάχεσθαι. 381.
 Θυσιῶν. Ζ. Οὔσιῶν.
 I.
 *Ἰακχεῖον. 449.
 Ἰδέα συγκέχ. τῷ Ἰδία. 432.
 Ἰερά ἄγκυρα. 384.
 Ἰερά ὁδός. 371.
 Ἰερακες. 444.
 *Ἰεταί. 397.
 Ἰθυκτέανος. 433. Ζ. Εὐθυκτέ-
 ανος.
 Ἰκανός. 419.
 Ἰκανῶς ἔχειν. 419.
 Ἰκετηρίας συγκέχ. τῷ Ἰκετείας.
 385.
 Ἰκνουμένοις (τοῖς) χρόνοις.
 411, 412.
 Ἰμάτιον συγκέχ. τῷ Ἰμάντιον.
 467.
 Ἰνίου συγκέχ. τῷ Ἰσχίου. 467.
 *Ἰνσομβρες. 430. Ἰνσόμβροι. 431.
 *Ἰοφῶν. 457.
 Ἰππέας (κατ' αἰτιατικὴν ῥητέον),
 οὐχ Ἰππεῖς. 432.
 Ἰπποφόρδιον. 410.
 Ἰσχίου. Ζ. Ἰνίου.
 *Ἰταμός. 420.
 Κ.
 *Κάθειροι. 412.
 Καθαρῶς. 425.
 Καθεστῶς. 380.
 Καθίστημι. 380.
 Καὶ συγκέχ. τῷ Ἐκ. 361.
 Καῖκος (Ῥωμ. Cæcus). 478.
 Καιρός. 421.
 Κακῶς φρονεῖν. 444.
 *Καλαυρία. 398.
 Κάλτιος, ἢ Κάλτος (Ῥωμ. Cal-
 ceus) 401, 402.
 *Κανύσιον. 433.
 Καρδία. 451.
 Κάρκαρος, ὁ· καὶ Κάρκαρον, τό.
 387, 418.
 Κάρκερε (Ῥωμ. Carcere παρὰ
 τὴν εὐθεῖαν Carcer). 418.
 *Καρνεάδης. 456.
 Κατὰ χεῖρα. 422.
 Κατὰ ῥόρους συντόμως ἀπολλύς.
 464.
 Καταστομίζω. 442.
 Καταστράπτω. 397.
 Κατασχεῖν τὰς ναῦς, ἢ ταῖς

- νουσί. 443.
 Κατεγγυᾶν δίκην πρὸς τινα. 399.
 Κατέχειν, ἢ ἔχειν εἰς τινα τόπον. 443.
 Κάτος (Ῥωμ. Catus). 449.
 *Κάτων. 449.
 *Καυλωνία. 398.
 Κεκλαυμένη. 405.
 Κεκομισμένον συγκέχ. τῷ Κεκοσμημένον. 466.
 Κέλερ. (Ῥωμ. Celer). 378.
 Κεναῖς χερσί. 368.
 Κέρατα. 415.
 Κεραινοί. 443.
 Κίθαρις (οὐ Κίθαρις). 443.
 Κινεῖν τὸν ἀφ' ἱεράς. 384.
 Κίρκος (Ῥωμ. Circus). 414.
 Κιρνάω καὶ Κίρνημι. 452.
 Κλασαυχενεύομαι. 359.
 *Κλαστιδίον. 431.
 *Κλέανδρος. 459.
 Κλίεντες (Ῥωμ. Clientes). 457.
 Κλίμα. 402.
 *Κλώδιος. 378.
 *Κοίντιος. 454.
 Κολούω. 460.
 *Κολωνίς. 462.
 Κολωνοῖς συγκέχ. τῷ Κοτίνοις. 453.
 Κολωνός, ἢ Κολώνη. 453.
 Κόπτω. 413.
 Κορίνθια γυναικες ἐξῆλθον δόμων. 398.
 *Κοριολάνος. 376.
 Κορυσθαλις, καὶ Κορυσθαλός. 399.
 Κορώνη. 414.
 Κοτίνοις. Ζ. Κολωνοῖς.
 Κοῦφος. 421.
 *Κραῦγεις. 459.
 Κρίκος. 414.
 *Κρίμισος. 396.
 *Κριτόλαος. 456.
 Κρυφαῖος λόχος. 441.
 Κρωσσός. 448.
 Κυαθίζω. 436.
 Κώθων. 394.
 Κωλύω. 460.
 Κωπηλάτης. 414.
 Κωπητήρ. 403.
 Λ.
 Λαγκία (Ῥωμ. Lancea). 440.
 *Λάθουρος, ἢ Λάθυρος. 377.
 *Λακετανοί. 452.
 Λαμπρὸς συγκ. τῷ Λαμπρῶς. 461.
 Λανθάνω. Ἐλέηστο ποτοῦ καὶ σίτου. 436.
 Λάξ. 402.
 *Λαουϊκάνοι. 383.
 *Λάρχιος. 374.
 *Λάρτιος. 374.
 *Λατίνος. 381.
 Λεγόμενος. Ζ. Γενόμενος.
 Λείμαξ (ὁ Λειμών). 407.
 Λείμαξ (ὁ Κοχλίας). 407.
 *Λεοντίδας. 421.
 Λεπτουργέω. 418.
 Λεπτουργός. 418.
 *Λεύκιος. 463.
 *Λεῦκος. 411.
 Λιβᾶς. 407.
 Λιγύων συγκέχ. τῷ Λιθύων. 414.

- *Λικίννιος. 418.
 Λογικός. 388.
 Λόγχη. 400.
 Λοιβάσια, Λοιβεία, καὶ Λοιβί-
 δες. 430.
 Λόχος. Ζ. Κρυφαῖος.
 *Λύγκος. 463.
 *Λυσανορίδας. 424.

Μ.

- *Μαιδική. 406.
 *Μάλλιος. 463.
 *Μάμερκος. 400.
 Μανία καὶ δυστυχία. 391.
 *Μάνιος, 374, 450, 451.
 *Μάρκελλος. 430.
 *Μάρκος. 374.
 *Μαρρόρουνιοί. 411.
 *Μάσων. 401.
 *Μαχάτας. 463.
 Μεγαλαλκιστάτα. 466.
 Μέγαν αἶρω ἐν δόξῃ. 424.
 Μέγεθος. 445.
 Μελίτειον. 374.
 *Μέλων. 422.
 Μεμιγμένον ἀπαύσῳ Συμουμένῳ
 τὸ αἰδούμενον. 430.

- Μέμψις. 394.
 Μέν. Ζ. Τήν.
 Μέν οὖν. 380.
 *Μενεκλειδᾶς. 427.
 *Μενήνιος. 374.
 Μερμηρίζω. 384.
 Μετάγκυλον. 460.
 Μεσογράφος. 434.
 Μεσύλαβον, ἢ Μεσολάβιον. 434.

- Μετὰ χάριτος. 415.
 Μεταλαγχάνα. 444.
 Μετοχαὶ ἀσυμπλέκτως συντασ-
 σόμεναι. 392. — ἀντὶ ὀνομά-
 των. Ζ. Μεμιγμένον.
 Μετροῦμαι. Ζ. Ἐπιμήνιος.
 Μῆ (ἀντὶ τοῦ Ἰνα μή. 450).

- *Μινούκιος. 431.
 *Μίνως. 456.
 **Μουκτῆρες. 387.
 **Μουκτρηῖαν. 387.
 Μυγμός. 388.
 Μύκης. 387.
 Μύκλη, ἢ Μύκλος. 387.
 Μύκλοι, καὶ Μύχλοι, καὶ Μύ-
 κλαι. 387.
 Μυκτῆρ. 387.
 *Μύλι. 399.
 Μύξα. 387.
 Μυρωνίδης. 445.
 **Μυσῶδες. 391.
 **Μυττάζω καὶ Μυττηκάζω.
 388.
 Μώλωψ. 410.
 Μωρόω. Ἐμωρώθη ἡ καρδίη.
 451.

Ν.

- *Νάρνεια. 463.
 *Νασικᾶς. 409.
 Ναύσταθμος. 404, 368.
 *Νεάπολις. 436.
 Νίγρος (Ῥωμ. Niger.) 378.
 *Νικάτωρ. 443, 453.
 *Νικίας. 437.
 *Νικίσιον. 362.

- * Νικόδημος. 421.
 Νομή. 457.
 Νουνδίναι (Ῥωμ. Nundinæ).
 380.
 Νυός. 385.
 Νῶτος Θεσσαλίας. Νῶτα γῆς.
 —Σαλάτσης. 465.
- Ξ.
- Ξένος. 459.
 Ξένος. (συνώνυμον τῷ Ἐχθρός).
 445.
 Ξυστίς. 370.
- Ο.
- Ὄβα (Ῥωμ. Ovatio). 438.
 Ὄβις (Ῥωμ. Ovis). 438.
 Ὄβουμ. (Ῥωμ. Ovum). 438.
 Ὀγκου συγκέχ. τῷ Ὄχλου. 383.
 Οἰκησιν συγκέχ. τῷ Ἄσκησιν.
 425.
 Οἶος ἦν. 364.
 Ὄκ ἄγε (Ῥωμ. Hoc age). 382.
 Ὀλέθρου πείρατ' ἐφήπτο. 417.
 Ὀλιγοστός. 432.
 Ὀλυμπική. 430.
 Ὄμοιωματικῶν μορίων σύνταξις.
 452.
 Ὄνόματα εἰς ΩΤΟΣ. 377.
 Ὄπαδός. 367.
 Ὄπιδῶ. 369.
 Ὄπιμια (Ῥωμ. Opima). 433.
 Ὀργήν. Ζ. Ὀρμήν.
 Ὄρέγεσθαι γουάτων. 412.
 Ὄρθις φάλκχξ, ἢ σπείρα. 463.
- Ὄρθιον συγκέχ. τῷ Ὄρειον. 433.
 Ὀρμήν συγκέχ. τῷ Ὄργήν. 390.
 Ὄσος ἔην, οἶός τε. 400.
 * Ὄστίλιος. 373.
 Ὄστρακον. 444.
 Ὄστρειογραφεύς. 397.
 * Ὀυενουσία. 440.
 * Ὀυεργιλία. 385.
 * Ὀυετουρία. 374, 385.
 386.
 * Ὀυίλλιος. 466.
 * Ὀυολομνία. 374, 385.
 386.
 Ουόπισκος (Ῥωμ. Vopiscus).
 378.
 Ουόσιων συγκέχ. τῷ Θυσιῶν.
 454.
 Ὄχλου. Ζ. Ὄγκου.
 Ὄψόπωλις. 393.
 Ὄψοπωλία. 393.
- Π.
- * Πάδος. 431.
 * Πάκκος. 452.
 Παλιμπριδοσία. 368,
 Πάλιν. 382.
 Παλιρρύμη. 465.
 * Πανθοιδής. 424.
 Παντός συγκέχ. τῷ Γ' ὄντος.
 464.
 Παραβάλλομαι. 422.
 Παραβάτης. 406.
 Παραθαρρύνω. 438.
 Παρακελευσάμενος συγκέχ. τῷ
 Πρασκευασάμενος. 408.
 Παρχκινῶ. 421.

- Παραλογή. 392.
 Παραστάτης. 427.
 Παρασρατηγῶ. 406.
 Παρεγχειρῶ. 420.
 Παρηλλαξί συγκέχ. τῷ Παρίλασε. 461.
 Παρίστημι. 386.
 Παρωνύμιον. 457.
 Πᾶς. Πάντα μόνον ἡγουμένων ἀν- τοῖς εἶναι. 383.
 Πάσχω. Τί γὰρ πάθω; 460.
 Πάταχος. Ζ. Χαλκοῦ.
 Παχύτητι συγκέχ. τῷ Τραχύ- τητι. 415.
 Πεζαίτερος. 466.
 Πεζεῦω. 452.
 Πεζομάχος. 452.
 Πελάτι;. 456.
 *Πελιγοί. 411.
 Πεντακοσιομέδιμοι. 457.
 Περιδλέπων. Ζ. Ἐπιδλέπων.
 Περιθίδομαι. 361.
 Περιεσκόπησε. συγκέχ. τῷ Περιε- σησε. 429.
 Περιήλυσις. 453.
 Περικοπή, Περικόπτης. 372.
 Περικόπτω. 372, 384, 413.
 Περιπετόμενοι. Ζ. Ὑπερπετόμενοι.
 **Περिसυνθεσίη. 361.
 **Περिसυντίθεμαι. 361.
 Περιφρόνησιν συγκέχ. τῷ Περιφρο- σῆσιν 390.
 *Πετηλία. 440.
 Πέτρα. 408.
 Πιδακώδης. 407.
 Πιδᾶξ. 407.
 Πιδῶω. 407.
 Πιεζέω. 359.
 *Πικηνίς. 431.
 **Πικραίνομαι. 379.
 **Πικρία. 379.
 **Πικροί (περίλυποι καί) γίνονται. 379.
 Πλάττοντες συγκέχ. τῷ Τάττου- τες. 385.
 Πλευνασμός δεικτικῆς ἀντωνυμί- ας. 396.
 Πλυντ'ρια. 371.
 Πολεμήσας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. 427.
 Πολέμων συγκέχ. τῷ Πόλεων. 566.
 Πόλεων συγκέχ. τῷ Πολεμίων. 361.
 Πολιορκηταί. 413.
 Πολίτας συγκέχ. τῷ Ὀπλίτας. 380.
 Πολιτῶν συγκέχ. τῷ Ὀπλιτῶν. 445.
 Πολλά καὶ χρήσιμα. 458.
 Πολυτελείας συγκέχ. τῷ Πολι- τείας. 450.
 *Πολυτίων. 367.
 Πορισάμενος συγκέχ. τῷ Πριά- μενος. 435.
 *Ποστούμιος Ἀλβίνος. 453.
 Πόστουμος (Ῥωμ. Postumus). 378.
 Βραξίεργίδαί. 371.
 Προτότερον συγκέχ. τῷ Πρότε- ρον. 430.
 Πρεσβύτερος. 437.
 Πριαμέμος. Ζ. Πορισάμενος.
 Προκαγαγεῖν εἰς ἔργον. 404.

- Προανακινεῖσθαι. 457. P
 Προβάλλομαι. 362.
 Προγράφειν τῆς βοῆς. 466. Ῥαγδαῖος. 390. 420.
 Προδοσία συγκέχ. ἢ Προσδο- Ῥαθυμῶ. 445.
 κία. 390. Ῥεῦμα. 464.
 Προδοσίαι. 397. Ῥιπίζω. 467.
 Προδοσικόμπος. 403. Ῥόθιος. 395.
 Προέρχομαι. Ζ. Ἄχι. *Ροῦφος (Ῥωμ. Rufus). 378.
 Προῖξ. 401. Ῥυμός. 382.
 Προκεχωρηκὸς συγκέχ. τῷ Προσ- Ῥώμη συγκέχ. τῷ Ῥύμη. 404.
 κχωρηκός. 375. 435.
 Πρόκλος. (Ῥωμ. Proculus). 378.
 Προμαντεύω. 456. Σ.
 Πρὸς χεῖρα. 422.
 Προσβολὰς ἔχειν. 446. Σάγη, Σάγος. 401.
 Προσδοκία. Ζ. Προδοσίαι. Σάγματα. 455.
 Προστρόπαιος. 432. Σακεσφόρος. 428.
 Προστροπή. 432. *Σαλωνῖνος. 456.
 Πρώτερον. Ζ. Πρώτερον. Σαμβύκη. 435, 436.
 Προτρεπομένοις. συγκέχ. τῷ Σάρισσα. 409.
 Προστρεπομένοις. 432. Σαρισσῶν συγκέχ. τῷ Ἀρίσων.
 Προτροπάδην φεύγειν. 375. 464.
 **Προυσίς. 415. Σαρκοφάγος. 451.
 Προφάσεις συγκέχ. τῷ Φάσεις. **Σελάτης. 407.
 392. Σελευκίς. 415.
 Προφέρειν λύχνον. 430. *Σέλευκος ὁ Καλλίνικος. 376.
 Πρωτοσάτης. 426. **Σεμελιριίδης. 407.
 Πτήσσω. Ἐπτηξ' ἀλέκτωρ. 360, **Σέμελος. 407.
 428. *Σερούτιος. 454, 458.
 *Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος. 377. **Σεσήλος. 407.
 *Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης. 376. Σήματα. συγκέχ. τῷ Σώματα.
 *Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων. 376. 426.
 *Πύθιον. 408. Σημειώματα. Ζ. Ζημιώματα.
 Πυρσοκόμης. 426. Συνανύω. Συνήνυσε πλέων. 369.
 Πυρρὸς φίλιος. 463. *Σιδύρτιος. 359.
 Πυρρότατος. 426. *Σικίντιος Βέλουτος. 374.
 *Πωγωνάτος. 377. *Σινόεσσα.

- *Σινόεσσα. 440.
 Σκαιός. 455.
 Σκαλμός. 403.
 Σκεπτικός. 408.
 Σκιοθήρον. 437.
 *Σκιπίων. 454.
 *Σκοτούσσα. 403, 428, 464.
 Σκυλακεία. 450.
 Σόριξ (Ῥωμ. Sorex). 431.
 Σπαργᾶν πρὸς δόξαν. 467.
 Σπερμολογία. 372.
 Σπόλια (Ῥωμ. Spolia). 433.
 Στάλιξ. 422.
 Στέρνοις συγκέχ. τῷ Στενοῖς.
 425.
 *Στερτίνιος. 466.
 Στεφανώ. 395.
 *Στησίλειος. 442.
 Στίχος. 427.
 Στοιχεῖν. 427.
 Στρατεία συγκέχ. τῷ Στρα-
 τιά. 427.—τῷ Στρατηγία.
 370.
 Στρατηγέω (ἀπαρεμφάτω συντασ-
 σόμενον). 440.
 Στρατιωτικός. 390.
 Στρόφιον. 443.
 Συγχάζω. 405.
 Συλλαμβάνομαι. 396.
 *Σύλλας. 378.
 Συλλεῖβομαι. 407.
 Συμβατικά λέγειν. 431.
 Συμφρονήσας συγκέχ. τῷ Συμ-
 φωνήσας. 426.
 Σύμφυλος. 400.
 Συναγαγεῖν συγκέχ. τῷ Συνά-
 γειν. 426.
 Συνεστώσης. Ζ. Ἐνεστώσης.
 Συντείνω. 462. Συντεταμένος
 ἐπὶ τῇ μάχῃ. 447.
 Συντίθεμα. 560.
 Συντυγχάνει. 432.
 Σύστασις. 383.
 *Σφραγίδιον. 445.
 *Σφραγίτιδες. 445, 447.
 Σχάω. 431.
 Σώζομαι. 416.
 *Σωκράτης. 456.
 Σώματα. Ζ. Σήματα.
 Σῶς αἰπύς ὄλεθρος. 417.

Τ.

- *Τάναγρα. 424.
 Τάσσω. 449.
 Τάπτοντες. Ζ. Πλάττοντες.
 *Ταύγετος. 428.
 *Ταυρέας. 364.
 *Τερέντιος Κουλλέων. 466.
 Τὴν συγκέχ. τῷ Μέν. 389.
 Τίθεσθαι συγκέχ. τῷ Γίνεσθαι.
 375.
 Τίθημι νόω. 375,
 *Τιμαίνετος. 390.
 *Τιμάνδρα. 372.
 Τιμητεία. 419.
 Τιμητής. 419.
 *Τιμόδημος. 390.
 *Τισαφέρνης. 369.
 Τοί. 370.
 Τορνεύειν συγκέχ. τῷ Τορεύειν.
 418.
 *Τουδιτανός. 466.
 **Τραυλίζομαι. 359.

- Τραυμάτων συγκέχ. τῷ Τρημά- Ἰρχη. 382.
 των. 436. * Ἰσίαι. 445.
 Τραχύτητι. Ζ. Παχύτητι. Ἰφήμη τὸ φρόνημα. 380.
 Τρίσκαλμος. 403.
 Τριψημερῶ. 365. Φ.
 Τρόφιμος. 388.
 Τυγχάνω. Οὐ τοῦ τυχόντος. * Φαίαξ. 361.
 362. Φαίνομαι. Ἐράνη τὰ ἰερά. 447.
 Τύλος. 403. Φάμενος. 450.
 Τύχαις συγκέχ. τῷ Ψυχαῖς. Φάσεις. Ζ. Προφάσεις.
 400. Φαῦλος. 437, 438.
 Τύχη. 459. Φεισάμενος συγκέχ. τῷ Χρησά-
 μένος. 437.
 Υ. * Φενάγματα. 395.
 Ὑβρίσματα. 363. Φενακίζω. 393.
 Ὑπεξαυροῦμαι. Μηθὲν αὐτοῖς ** Φενάτσω. 395.
 ἴδιον ὑπεξελόμενοι. 370. Φερετρύω. 433.
 Ὑπεριδόντες συγκέχ. τῷ Ὑπ- * Φερέτριος. 433.
 εριδόντες. 434. Φερίρε [Ῥωμ. Ferire]. 433.
 Ὑπερβάλλομαι. 412. Φερνή. 401.
 Ὑπερβιασμῶ πέρα τοῦ θέοντος Φερνίζω. 401.
 χρῆται Πλούταρχος. 422. Φέρνιξ. 401.
 Ὑπερπετόμενοι συγκέχ. τῷ Πε- Φέρω. Φέρειν βραχέως ἐπί. 429.
 ριπετόμενοι. 465. Φεῦ, Φεῦ. 400.
 Ὑπέση συγκέχ. τῷ Ἐπέση. 397. * Φηγαιεύς. 367.
 Ὑπέτεινεν συγκέχ. τῷ Ὑπέμεινεν. Φθοράν συγκέχ. τῷ Φοράν. 450.
 392. * Φιλάδελφος. 377.
 Ὑπήγετο συγκέχ. τῷ Ἠπείγετο. Φίλιος συγκέχ. τῷ Φίλος. 463.
 453. * Φιλόδημος. 397.
 Ὑπήγον. Ζ. Ἐπήγον. * Φιλόνεικος. 418.
 Ὑπολειπόμενοι συγκέχ. τῷ Ἀπο- * Φιλοποίμην. 459.
 λειπόμενοι. 404. * Φιρμανοί. 454.
 Ὑπόνοια. 363. * Φίρμον. 454.
 Ὑποπέμπω. 394. Φίτυ. 407.
 Ὑποστάτης. 382. Φιτύω. 407.
 Ὑραξ. 431. * Φλαμίνιος. 453, 463.
 Φλάσμα. 410.

- Φλύαρος. 371.
 Φοιτικίς. 395.
 Φοράν. Ζ. Φθοράν.
 Φορβάς. 410.
 Φορεύς. 409.
 Φορτικός. 372.
 Φουρκίφερ [Ῥωμ. Furcifer].
 382.
 Φράτωρ. 425.
 Φρένες. 451.
 Φρότηρη. 425.
 *Φρύνηχος. 368.
 Φυγάδων. Ζ. Φυλάκων.
 Φυγή. 462, 466.
 Φυλάκων συγκέχ. τῷ Φυγάδων.
 430.
 *Φυλλίδας. 422, 423.
- Χ.
- Χάζω. 405.
 Χαλκοπάγων. 412.
 Χαλκοῦ πατάγοις ἀνακαλεῖσθαι
 τὸ φῶς τῆς σελήνης. 408.
- Χαράν συγκέχ. τῷ Χώραν. 439.
 Χάρις. 415.
 Χεῖρ. Ἀνά χεῖρα, Ἐπί χεῖρα,
 Ἐς χεῖρα, Ἐν χερσὶ, Κατά
 χεῖρα, Πρὸς χεῖρα, Ὑπὸ χεῖ-
 ρα. 422.
 Χίος συγκέχ. τῷ Κεῖος. 442.
 Χρησάμενος. Ζ. Φεισάμενος.
 Χρησικὴ σώματος ἕξις. 449.
 Χρυσελεφαντήλεκτρος. 397.
- Ψ.
- Ψευδόπτωμα. 441.
 Ψιμμυθίω, ἢ ψιμμυθίω. 372.
- Ω.
- Ὠθοῦμαι. Ὠσάμενος. 375.
 Ὠς. Ζ. Εἰς.
 Ὠς. 386.
 Ὠσοῦδένα ἔτερον. 452.
 *Ὠσπερ εἶωθε. 438.
 ΩΤΟΣ. Ζ. Ὀνόματα.

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΑΔ. — ΑΚ.

- ΑΔΙΑΘΕΤΟΣ. 452.
 ΑΙΝΩ. Ζ. Ῥήματα.
 Αἰτιατικαὶ ἐνικαὶ θηλυκ. ὀνομάτ.
 ἀντὶ ὀνομαστικῶν ἐνικῶν —
 πληθυντικαὶ ἀρσενικ. ὀνομάτ.
- ἀντὶ ὀνομαστικῶν ἐνικῶν.
 365.
 Ἄκαρδος. 451.
 Ἄκατάστατος. 380.
 Ἄκολουθῶ. Σὲ ἀκολουθῶ, καὶ σοῦ

ἀκολουθῶ. Ὅσα ἠκολούθησαν. Γοή. Ζ. Βοή.

369. Ζ. καὶ Τρέχω. Γούσουρα. 464.

Ἄμκανίτης. 387.

Ἄνίσιως. 434.

Δ.

Ἄπηλογοῦμαι [ἀντὶ τοῦ Ἄπολο-
γοῦμαι]. 424.

Δακρύζω. Δακρυσμένη. 405.

Ἄπην, Ἄπῆτης, Ἄφῆς. 424.

Διαγουμίζω, Διαγουμισίς, Δι-

Ἄποστομίζω, καὶ Ἄποστομόνω.
442.

γούμισμα. 375.

**Διάρροδον. 374.

Ἄπρακτος. 461.

Διαρτόνω. 373.

Ἄτός. Ἐξευρέ το ἀτόςσου. 446. Δίδω. Δός με τὸ μαχαίριόν σου.

ΑΤΟΣ. Ζ. Ὀνόματα.

423.

Ἄφῆς. Ζ. Ἄπην.

E.

B.

Ἐκβάλλω (χυσθ. Ἐβγάλλω ἢ Ἐβ-
βάλλω σσίχημα. 360.—Βάλλει γάζω). Νά ἐκβάλῃ τὸν θυμόν
ὁ νοῦς μου. Ὅσα βάλλει ὁ νοῦς 439.
μου. Νά τὸ βάλλῃ εἰς τὸν νοῦν Ἐπιδέξιος. ὁ. Ἐπιδέξιον, τό.
του. 375. Ἐπιδεξιόσυνη. 418.

Βαρβάτος. Βαρβάτον ἄλογον.
377.

Ἐρχομαι. Ἦλθαν ἕως εἰς τὰ μα-
χαίρια. 389.

Βαρεμένη. Βαρεμένος, ἢ Βαρη-
μένος. Βαρῶ. 411.

Θ.

Βασταγάριος, ἢ Βασαγάρης, ἢ
Βασταγάρης. 410.

Θάρρος. Ζ. Θάρρῶ.

Βοή, ἢ Γοή. 465.

Θάρρῶ εἰς τὸν Θεόν. Ἐχω τὸ
Θάρρος μου, ἢ τὰ Θάρρη μου
εἰς τὸν Θεόν.—Ἐθάρρουν ὅτι
ἦτον ἄνθρωπος φρόνιμος, ἢ
τὸν ἐθάρρουν ἄνθρωπον φρό-
νιμον. 417.

Γ.

Γαθαθάριος. 394.

Γαθαθίζω. 394.

Γαθάθιον. 394.

Γαζέρα, Γάζρα, Γλάστρα. 365.

Γεμάτος. 378.

K.

Γλάστρα. Ζ. Γαστέρα.

Γόζομαι. 465.

Κάλλη (τά). 417.

- Κάλτζα. 402.
 Καλίτσια, ἡ Καλίγια. 401. Ξ.
 Κάρακον. 387.
 Κεντῶ, ἡ Κεντίζω. Κεντημένος, Ξεραθυμῶ. 445.
 ἡ Κεντητός. Κεντίτρια, ἡ
 Κεντίστρια. 391. Ο.
 Κερνῶ. 452.
 Κλαίω, Κλαυμένη. 405,
 406. Ὄμματιάζω. 414.
 Κουπαστή, ἡ Κωπαστή. 403. Ὄνόματα εἰς ΑΤΟΣ. 378.—
 Συγκριτικά. Ζ. Ὄς.
 Κρασίον. 393. Ὄξειδάτος. 378.
 Κρικίλλιον, Κιρκέλλιον, Κουρ-
 κέλλιον, Κρουκέλλιον. 414. Ὄσον. Ζ. Ὄς.
 Ὄφθαλμιζω. 414.
- Κ. Π.
- Λαθούριον. 377. Παρακινῶ. Τούς ἐπαρακίνησεν
 εἰς τὴν ἐλευθερίαν, ἡ νὰ ἐλευ-
 θερωθῶσι. 421.
 Λεπτουργός. 418. Παράταξις. 416.
 Λιβάδιον. 407. Παρουσία. 416.
 Λιβαδοπέρδικα. 407. Πεζεύω. 452.
 Μ. Πέφτω. Ζ. Πίπτω.
 Μεθαύριον. 438. Πιάζω, ἡ Πιάνω. Ποῦ στοχάζε-
 σαι νὰ πιάσῃς; 443.
 Μελαγχροινός. 378. Πικραίνομαι, Πικραμένος, Πίκρα
 379.
 Μετὰ χαρᾶς. 416. Πίπτω, Πέπτω [χυδ. Πέφτω.]
 Μουγκαλίζω, ἡ Μουγκρίζω. Ἔπεσε λόγος. 467.
 Μουγκαλισμός, ἡ Μουγκρι-
 σμός. 388. Πλουμιζω, Πλουμίον, Πλουμιζής.
 Μουγκρός. 387. 392.
 Μούχλα. 387. Πλοῦτος (ὁ). Πλούτη (τά).
 Μύτις. 410. 417.
- Ν.
- Νύφη. 385. Πολυβέργια (τά). 422.
 Νωπός. 411. Πολυμιταρική. 391.
 Προμαντεύω. 456.

Συντυχαίνω. 396.

Ρ.

Ραγδαία βροχή. 420.

Ράπτρια, ἢ Ράπτησσα. 404. Ταγηνάριον. 407.

Ρήματα εἰς ΑΙΝΩ ἀπὸ τῶν εἰς Ταγίνιον. 449.

ΑΝΩ ἑλληνικῶν. 396.

Τζαγγία. Ζ. Σαγγία.

Τζαγγάρις, ἢ Τζαγκάρης. Ζ.

Σ.

Σαγγάριος.

Τός. 370.

Σαγγία. 401.

Σαγγάριος, ἢ Τζαγγάριος, ἢ Τυχαίνει [συμβαίνει]. Ἔτυχε

Τζαγγάρης. 401. Τζαγγάρης Τυχαίνει τὸ ἀλογον. [Πρέπει].

ἐξυπόλυτος, ράπτης παραλυ-
μένος. 402. Τυχαίνει τοῦ ἡγεμόνος νὰ ἐ-
πιμελῆται ἀκριβῶς. 432.

Σαγμάριον. 455.

Φ.

Σάλιακας. 407.

Σκαλμός. 403.

Φέρνω. 401.

Σκορδαλός. 399.

Φθάνω. 419. Ζ. καὶ Σόνω.

Σπαράγγια. 401.

Φίσκος. 413.

Σόνω, ἢ Φθάνω [Ἰπάγω]. Ἐσω-
Φοράδα. Φοράδιον. 410.

σεν ἢ Ἐφθασεν εἰς τὴν Χιον. Φούρκα. 382.

[Ἄρκω]. Δέν μᾶς ἔσωσεν, ἢ Φουρκίζω. 382.

Δέν μᾶς ἔφθασε τὸ ψωμίον. Φουσκοκοιλίος, ἢ Φουσκοκοιλίς.

416. [Τελειόνω]. Δέν ἔσωσα 376.

ἀκόμη τὸ ἔργον μου. Ἐσώθη

ἢ οἰκοδομή. 416. [Ἀναλίσκω

Χ.

ἢ Δαπανῶ]. Ἐσώθη τὸ ψω-

μίον. 416.

Χαθεύω. Χαθεύομαι. 404, 405.

Σταλίγια. 422.

Χάνω. 365. Χάνω τὸν καιρόν.

Σταματῶ, ἢ Στέκω. 398.

364.

Στηθόπανον. 443.

Χασημερῶ, καὶ Χασοκαιρῶ. 364

Στομαχικόν, Στομαχόπανον.

Ω

443.

Στράτα. 377.

Συγκριτικὰ ὀνόματα. Ζ. Ως.

**Ὠάτος. 377.

Συνερίζομαι. 404.

Ὠς, Ὠσάν, καὶ Ὠσον [μὲ συγ-

κριτικά ὀνόματα]. Δέν εἶναι τή· 387.
 εἰς τὸν κόσμον πρᾶγμα ἀρε- Ὡσάν [μέ αἰτιατικὴν ἀντὶ ὀνομα-
 στότερον ὡς ἡ τάξις. Δέν εἶναι ρικῆς]. Ἐκαμα καὶ ἐγὼ ὡσάν τοὺς
 μακία φοβερωτέρα ὡσάν τοῦ ἀν- ἄλλους. Δέν εἶμαι ὡσάν ἐκεῖνον.
 θρώπου. 386. Δέν με φαίνεται 452. Ζ. καὶ Ὡς.
 ἄλλη πλέον γελοιώδης ὡσάν ἀ-

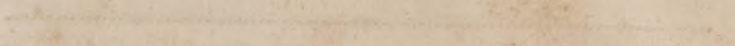
ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝΤΕΣ, ΕΞΗΓΗΘΕΝΤΕΣ, Η ΟΠΩΣΟΥΝ
 ΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ. 361.	Ἰπποκράτης. 457.
Δουκάγγιος. 455.	Ὀμηρος. 417.
Ἐτυμολόγος. 398.	Παυσανίας. 388.
Ζωναράς. 398, 377, 405, 461.	Πλάτων. 417, 446, 447.
Ἡσύχιος. 374, 390, 391, 394, 396, 453, 414, 407, 457.	Πλούταρχος. 415.
Θεόκριτος. 408.	Σχολιαστῆς Θεοκρίτου. 408.
Θουκυδίδης. 363.	Φώτιος. 390, 394, 399, 403. 497, 410, 457.

ΤΕΛΟΣ.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

ALBERT J. BROWN, JR.
ALBERT J. BROWN, JR.

Faint, illegible text in the middle section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

1897

